Bičanić · Frančić · Hudeček · Mihaljević

PREGLED POVIJESTI, GRAMATIKE I PRAVOPISA HRVATSKOGA JEZIKA

CROATICA

ISBN 978-953-55540-6-6

9 789535 554066

220,00 kn

www.croatica.hr

Izdavač
Društvo za promicanje hrvatske kulture i znanosti CROATICA
Ivane Brlić-Mažuranić 82, 10090 Zagreb
tel.: 01 55 70 940, fax: 01 55 70 939
e-pošta: croatica@zg.t-com.hr
www.croatica.hr

Za izdavača
Ivica Bičanić

Glavni urednik
Ante Bičanić

Recenzenti
akademik Stjepan Damjanović
prof. dr. sc. Ivo Pranjković
doc. dr. sc. Boris Kuzmić
Željko Jurčić, prof.

Korektorica
Vesna Čondić

Grafička priprema
Mario Rogić

Naslovnica
Studio 2M

Tisak
Denona, Zagreb

ISBN 978-953-55540-6-6
1. izdanje: Zagreb, ožujak 2013.
CIP zapis dostupan je u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 828894

© Društvo za promicanje hrvatske kulture i znanosti CROATICA, 2013.
Nijedan dio ove knjige ne smije se umnožavati, fotokopirati ni na bilo koji drugi način reproducirati bez izdavačeva pismenoga dopuštenja.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta RH
dalo je novčanu potporu ovomu projektu.

Ante Bičanić
Anđela Frančić
Lana Hudeček
Milica Mihaljević

PREGLED POVIJESTI, GRAMATIKE I PRAVOPISA HRVATSKOGA JEZIKA

CROATICA

KAZALO

PREDGOVOR 5

Anđela Frančić
I. PREGLED POVIJESTI HRVATSKOGA JEZIKA 7

Lana Hudeček i Milica Mihaljević
II. PREGLED GRAMATIKE HRVATSKOGA JEZIKA 127

Ante Bičanić
III. PREGLED PRAVOPISA HRVATSKOGA JEZIKA 383

SADRŽAJ 784

PREDGOVOR

Pri pokretanju ovoga izdavačkog projekta namjera je izdavača bila dati unutar korica jedne knjige pregled povijesti, gramatike i pravopisa hrvatskoga jezika kako bi svaki govornik hrvatskoga jezika mogao ponoviti jezično znanje stečeno tijekom obrazovanja te ga proširiti novim spoznajama. U dogovoru s izdavačem autori su podijelili posao tako da je Anđela Frančić napisala prvi dio knjige *PREGLED POVIJESTI HRVATSKOGA JEZIKA*, Lana Hudeček i Milica Mihaljević napisale su drugi dio *PREGLED GRAMATIKE*, a Ante Bičanić napisao je treći dio *PREGLED PRAVOPISA*.

U prvome dijelu knjige daju se temeljne spoznaje o povijesti hrvatskoga jezika od srednjega vijeka do 21. stoljeća te prikazuju povijesne, političke i kulturne prilike u kojima se razvijao hrvatski jezik. Dugo razdoblje hrvatske jezične povijesti podijeljeno je na predstandardno (od srednjega vijeka do polovice 18. st.) i standardno razdoblje (od polovice 18. st. do početka 21. st.), a unutar tih dvaju razdoblja izdvojena su po tri kraća razdoblja. Iz svih povijesnih razdoblja izabrana su i sažeto opisana važna jezikoslovna djela (gramatike, rječnici, pravopisi, jezični savjetnici). Na kraju prvoga dijela navodi se kratak prikaz povijesnih jezičnih promjena, a zatim slijede zadatci za vježbu.

U drugome dijelu knjige daje se pregled hrvatske gramatike: u prvome poglavlju obrađuju se temeljne sastavnice hrvatskoga jezika: mjesni govori, skupine govora, poddijalekti, dijalekti i narječja (čakavsko, kajkavsko i štokavsko), gradski govori i žargoni te hrvatski standardni jezik; u poglavljima koja slijede ukratko se obrađuju temeljne gramatičke discipline: glasoslovlje – fonologija, oblikoslovlje – morfologija, rječotvorje – tvorba riječi i skladnja – sintaksa, a pregled završava obradbom rječoslovlja – leksikologije što je novost u odnosu na dosadašnje gramatike hrvatskoga jezika. Svako poglavlje završava sažetkom u kojemu su objašnjeni ključni

pojmovi i navedeni primjeri. Na kraju drugoga dijela donose se zadatci za vježbu i pojmovnik.

Treći dio knjige sadržava pregled hrvatskoga pravopisa i u njemu su obrađene sljedeće pravopisne teme: pismo, suglasnici *č, ć, dž, đ*, zamjena *ije/je/e/i*, jednačenje i ispadanje suglasnika, pravopisni znakovi, sastavljeno i rastavljeno pisanje, veliko i malo početno slovo, pisanje riječi iz stranih jezika, pisanje kratica i pisanje bibliografskih jedinica, bilježaka i dopisa. Na kraju svakoga poglavlja nalazi se sažetak u kojemu su navedeni osnovni oblici, kategorije i primjeri. U završnim poglavljima donose se zadatci za vježbu, pravopisno-gramatički rječnik i rječnik imena.

Zahvaljujemo izdavaču na pruženoj potpori tijekom izrade rukopisa knjige, recenzentima – akademiku Stjepanu Damjanoviću, prof. dr. sc. Ivi Pranjkoviću, doc. dr. sc. Borisu Kuzmiću i Željku Jurčiću – na korisnim napomenama, korektorici Vesni Čondić na uočenim propustima i dr. sc. Domagoju Vidoviću na pomoći pri naglašavanju izabranih riječi u drugome dijelu knjige u poglavlju Oblikoslovlje – morfologija.

Ovaj priručnik namijenjen je srednjoškolcima, studentima i svima prosječno obrazovanim govornicima hrvatskoga jezika. Nadamo se da će biti koristan čitateljima i pomoći im u ovladavanju gramatičkom i pravopisnom normom hrvatskoga jezika te pružiti temeljne spoznaje o povijesnome razvitku hrvatskoga jezika.

Autori

Anđela Frančić

I. PREGLED POVIJESTI HRVATSKOGA JEZIKA

Akademijin dubrovački molitvenik, sredina 15. stoljeća.

1. UVOD

Ključni pojmovi: „vanjska" i „unutarnja" povijest hrvatskoga jezika, indoeuropska jezična porodica, praslavenski jezik, slavenski jezici, hrvatski jezik, hrvatski standardni jezik, nazivi hrvatskoga jezika kroz povijest, periodizacija hrvatske jezične povijesti.

„Vanjska" i „unutarnja" povijest jezika

Povijest hrvatskoga jezika može se sagledati kao „vanjska" i kao „unutarnja" povijest. Sagledavajući „vanjsku" povijest hrvatskoga jezika, govorimo o njegovoj zasvjedočenosti od najranijih spomenika do našega vremena, o predstandardizacijskim i standardizacijskim procesima, o važnijim jezikoslovnim djelima, o pismima kojima se hrvatski jezik bilježio, promatramo njegov status u različitim povijesnim i političkim prilikama te pratimo kako je hrvatski jezik služio hrvatskomu narodu kroz stoljeća.
Sagledavajući „unutarnju" povijest hrvatskoga jezika, govorimo o jezičnim promjenama na fonološkoj, morfološkoj, tvorbenoj, sintaktičkoj i leksičkoj razini.
U nastavku će ponajprije biti riječ o „vanjskoj" povijesti hrvatskoga jezika, a njegova „unutarnja" povijest prikazat će se samo u osnovnim crtama u poglavlju *Kratak prikaz povijesnih jezičnih promjena.*

Indoeuropska jezična porodica

Procjenjuje se da na svijetu ima između 3 000 i 6 000 jezika. Jezici su međusobno različiti, ali među njima postoje i različite vrste srodnosti: tipološka (ako imaju iste vrste jedinica na različitim strukturnim razinama ili iste vrste gramatičkih konstrukcija iako nikad nisu bili u dodiru), kontaktna (ako su zajedničke značajke posljedica međusobnoga dodira) i genetska (ako su se razvili iz zajedničkoga prajezika). Prema genetskoj

srodnosti jezici se dijele na jezične porodice. Dio jezika Europe i Azije pripada indoeuropskoj jezičnoj porodici. Indoeuropskim se jezicima govori na području od sjevera Indije do krajnjega zapada Europe.

Slavenski jezici

U indoeuropsku se jezičnu porodicu, uz ostale, ubrajaju i slavenski jezici. Njima govori više od 280 milijuna govornika te su peta po veličini jezična skupina u svijetu. Svi slavenski jezici razvili su se iz praslavenskoga. Tradicionalno se dijele na: istočnoslavenske jezike (ruski, ukrajinski, bjeloruski, rusinski), zapadnoslavenske jezike (poljski, kašupski, polapski, pomeranski, slovinski; češki, slovački, lužičkosrpski)[1] i južnoslavenske jezike. Južnoslavenski jezici dijele se na zapadnu i istočnu podskupinu. Zapadnojužnoslavenski su jezici slovenski, hrvatski, srpski, bošnjački/bosanski[2] i crnogorski, a istočnojužnoslavenskoj podskupini pripadaju bugarski, makedonski i staroslavenski jezik[3].

Hrvatski jezik

Hrvatski je jezik zajednički naziv za sve zapadnojužnoslavenske govore i na njima zasnovane književne jezike kojima su se u prošlosti služili ili se danas služe Hrvati. Hrvatski jezik ostvaruje se kroz govore hrvatskih narječja, hrvatski standardni jezik te kroz hrvatske supstandardne govore. Hrvati govore trima narječjima (nazvanim po upitno-odnosnim zamjenicama *kaj, ča, što*) – kajkavskim, čakavskim i štokavskim. Kajkavskim i čakavskim narječjem govore samo Hrvati, a štokavskim narječjem govore Hrvati, Srbi, Crnogorci i Bošnjaci. Svako narječje ima svoje područje rasprostranjenosti i svoje jezične značajke na osnovi kojih se dijeli na više dijalekata. Današnji razmještaj hrvatskih narječja razlikuje se od

---

1 Polapski, pomeranski i slovinski izumrli su zapadnoslavenski jezici.

2 Bošnjaci svoj jezik nazivaju *bosanskim* (usp. S. Halilović *Pravopis bosanskoga jezika;* Dž. Jahić – S. Halilović – I. Palić *Gramatika bosanskoga jezika*; Dž. Jahić *Rječnik bosanskog jezika*). Hrvatski lingvisti (Dalibor Brozović, Radoslav Katičić i dr.) jezik Bošnjaka nazivaju *bošnjačkim* smatrajući ga točnijim i nedvosmislenijim (jer je uobičajeno da se standardni jezik zove po imenu naroda kojemu služi, odnosno jer to nije jezik svih koji žive u Bosni, nego jezik muslimana Bošnjaka).

3 Staroslavenski je jezik mrtav jezik. Više o njemu vidjeti u poglavlju *Pismenost na staroslavenskome jeziku.*

onoga prije velikih seoba u 15. i 16. st. potaknutih ponajprije osmanlijskim prodiranjem s istoka. Tijekom tih seoba na prostoru je najviše izgubila čakavština, potom kajkavština, dok se štokavština proširila. Granice među pojedinim narječjima nisu oštre. Najviše Hrvata govori štokavskim narječjem. Hrvatski govori štokavskoga narječja razlikuju se od ostalih štokavskih govora po svojim posebnim značajkama i po svojim vezama s čakavskim i kajkavskim govorima.

Hrvatski standardni jezik

Višestoljetnim naporima Hrvati su izgradili svoj standardni jezik. On se temelji na dijelu (novo)štokavskoga narječja.[4] Glavne su značajke standardnoga jezika: autonomnost (standardni se jezik ne podudara ni s jednim govorom nijednoga hrvatskog narječja, tj. nikomu nije materinski jezik, pa ga svi moraju učiti), višefunkcionalnost (standardni jezik omogućuje da se njime iskažu različiti sadržaji: znanstveni, književnoumjetnički, publicistički, administrativni, razgovorni), normiranost (svaka je razina standardnoga jezika normirana; norme su sadržane u osnovnim normativnim priručnicima – pravopisu, gramatici i rječniku), stabilnost u prostoru (standardni je jezik isti na čitavome hrvatskom govornom području) i elastična stabilnost u vremenu (prateći promjene u izvanjezičnoj stvarnosti, standardni se jezik s vremenom mijenja, ali te promjene ne smiju narušiti sporazumijevanje njegovih govornika).

Treba razlikovati hrvatski književni jezik (tj. jezik hrvatske književnosti te pismenosti uopće) od hrvatskoga standardnog jezika (jezik hrvatske višefunkcionalne javne komunikacije). S obzirom na to da su se Hrvati tijekom svoje povijesti služili i književnim jezicima koji nisu bili hrvatski (staroslavenskim, latinskim, talijanskim, mađarskim, njemačkim), valja razlikovati književne jezike Hrvata od hrvatskoga književnog jezika.

---

[4] Iako novoštokavsku dijalektnu osnovicu (tj. glasovlje, gramatički sustav i osnovni rječnik) imaju i srpski, bošnjački/bosanski te crnogorski standardni jezici (stoga se njihovi govornici međusobno mogu sporazumjeti), nikada nije postojala posve jedinstvena novoštokavska osnovica tih standardnih jezika ni početni zajednički standardni jezik. Hrvatski, srpski, bošnjački/bosanski i crnogorski standardni jezici oblikovali su se u različitome kulturnom, književnom i jezičnom (dijalektnom) okružju, među njima postoji velika razlika u civilizacijskoj nadgradnji (tj. u strukovnome, kulturološkome i civilizacijskome nazivlju, frazeologiji, intelektualnome rječniku, normativnim pojedinostima itd.).

Nazivi hrvatskoga jezika kroz povijest

Tijekom povijesti hrvatski se jezik različito nazivao (*hrvatski, slovinski, slovenski, ilirski, dalmatinski, slavonski, bosanski*...). Najraniju potvrdu naziva *hrvatski jezik* nalazimo u *Istarskome razvodu* (1275. – 1395.), glagoljicom pisanoj ispravi kojom se uređuju granice između istarskih feudalnih gospodara i seoskih općina (sačuvana u prijepisu iz 16. st.). Od sredine 19. st. počinje se pojavljivati dvočlani naziv *srpsko-hrvatski*, a tijekom gotovo čitavoga 20. st. hrvatskomu su jeziku kao službeni nametani još i nazivi *hrvatskosrpski* te *hrvatski ili srpski*. Nakon dugih borba naziv *hrvatski jezik* ozakonjen je 1990. godine. Članak 12. Ustava Republike Hrvatske glasi: „U Republici Hrvatskoj u službenoj je uporabi hrvatski jezik i latinično pismo."

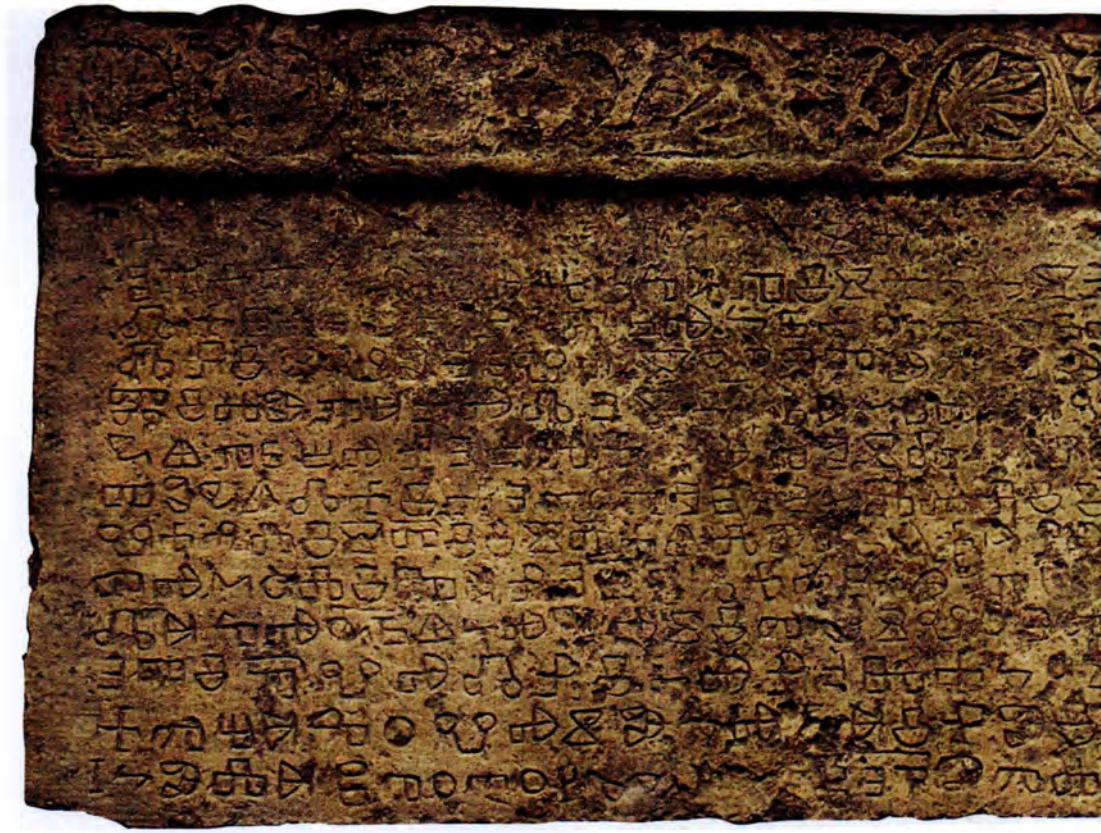

Sedmo i osmo stoljeće – „tamna stoljeća" hrvatske povijesti

Povijest je Hrvata od doseljenja (kr. 6. i poč. 7. st.) na današnji hrvatski prostor do 9. stoljeća gotovo sasvim nepoznata. Stoga se 7. i 8. st. nazivaju dvama „tamnim stoljećima" hrvatske povijesti. Iz toga su vremena došli do nas tek malobrojni ostatci latinske pismenosti nastale u dalmatinskim gradovima. Uz oskudnu pismenost postojala je i usmena predaja, a njezini su se tragovi sačuvali u djelu bizantskoga cara Konstantina Porfirogeneta *De administrando imperio* (O upravljanju carstvom) nastalome u 10. stoljeću. U tome se dijelu, uz ostalo, sreće i legenda koja govori da su se Hrvati u Dalmaciju doselili pod vodstvom petorice braće (*Klukas, Lobelos, Kosences, Muhlo, Hrvat*) i dviju sestara (*Tuga* i *Buga*).

Pokrštavanje Hrvata

Hrvati su na današnji hrvatski prostor došli kao mnogobošci (pogani). Tragovi njihova poganstva sačuvali su se do danas u imenima (npr. brdo *Perun,* selo *Mokošica,* poluotok *Veles,* selo *Veleševec*). Hrvati su prvi od slavenskih naroda prihvatili kršćanstvo. Pokrštavanje u početku (7. st.) nije bilo sustavno ni organizirano. Kršćansku su vjeru najprije prihvatili predstavnici vlasti – kneževi, a poslije i narod. Izravan je spomenik pokrštavanja Hrvata *Krstionica kneza Višeslava* (8./9. st.). Pokrštavanje je završeno najkasnije početkom 9. stoljeća. Mnogi se pretkršćanski (poganski) bogovi zamjenjuju kršćanskim svecima: Peruna zamjenjuje sv. Ilija, najčešći zamjenski lik Perunovoj ženi Mokoši jest Blažena Djevica Marija, a Velesa, Perunova protivnika i Mokošina ljubavnika, zamjenjuje sv. Mihael itd. Sustavnim pokrštavanjem dolazi u zemlju Hrvata i latinska pismenost.

Bašćanska ploča,
Jurandvor na Krku, oko 1100.

Periodizacija povijesti hrvatskoga jezika

Prema tradicionalnoj periodizaciji hrvatska se jezična povijest dijelila na dva razdoblja: razdoblje do hrvatskoga narodnog preporoda (u tome se razdoblju vidjelo malo što dobro i vrijedno) i razdoblje nakon hrvatskoga narodnog preporoda (to se razdoblje idealiziralo, a hrvatska jezična povijest uljepšavala). Smatrajući takav pristup pogrešnim, Dalibor Brozović 80-ih godina prošloga stoljeća predlaže podjelu na šest razdoblja: tri predstandardna (9. st. – kraj 15. st., 16. st., 17. i prva polovica 18. st.) i tri razdoblja razvoja jezičnoga standarda (druga polovica 18. st. – 30. godine 19. st., 30. godine 19. st. – kraj 19. st., 20. st.). S Brozovićevom periodizacijom i tvrdnjom da standardizacija hrvatskoga jezika počinje sredinom 18. st. slažu se mnogi kroatisti, a neki misle da se hrvatski jezik počeo standardizirati i prije polovice 18. stoljeća. U novije vrijeme javljaju se i prijedlozi drukčije periodizacije te se preispituju standardološke terminološke dvojbe.[5] Mi ćemo se držati Brozovićeve periodizacije i terminologije, s time što ćemo umjesto o trima „razdobljima razvoja jezičnoga standarda" govoriti o *standardnim razdobljima.*[6]

5 Opirući se o činjenicu da je povijest hrvatskoga jezika neprekinuti razvoj bez revolucionarnih prekida i zaokreta, Branka Tafra i Petra Košutar predlažu kronološki slijed po stoljećima kao najjednostavniji periodizacijski kriterij te hrvatsku književnojezičnu povijest dijele na šest razdoblja: od prvih pisanih spomenika do kraja 15. stoljeća, 16. stoljeće, 17. stoljeće, 18. stoljeće, 19. stoljeće, 20. stoljeće, na razmeđi tisućljećâ (Tafra – Košutar 2011: 198).

6 Umjesto termina „razdoblja razvoja jezičnoga standarda" rabit ćemo termin *standardna razdoblja* imajući na umu da je od sredine 18. stoljeća hrvatski jezik u procesu standardizacije (a taj je proces „u Hrvata trajao razmjerno veoma dugo, cijelo stoljeće i pol, otprilike 1750. – 1900." Brozović 2006: 250) te da se tek od početka 20. stoljeća može govoriti o standardnome jeziku u današnjemu značenju toga naziva.

2. PRVO PREDSTANDARDNO RAZDOBLJE

(9. stoljeće – kraj 15. stoljeća)

Ključni pojmovi: trojezična i tropismena kultura hrvatskoga srednjovjekovlja, staroslavenski jezik, hrvatska redakcija staroslavenskoga jezika, glagoljica, hrvatska ćirilica, latinica, grafijski problemi, hrvatske inkunabule.

Prvo, najduže, razdoblje povijesti hrvatske pismenosti traje sedam stoljeća – od 9. do kraja 15. stoljeća. Ono obuhvaća pismenost hrvatskoga srednjovjekovlja. Ta je pismenost trojezična (ostvaruje se na latinskome, staroslavenskome i hrvatskome jeziku) i tropismena (pisana je glagoljicom, hrvatskom ćirilicom i latinicom). Po tropismenosti i trojezičnosti svoje pisane i književne tradicije Hrvati se razlikuju od svih ostalih europskih naroda.

Latinska pismenost (latinski jezik i latinica)

Prvo pismo s kojim su se Hrvati susreli u novoj postojbini bila je latinica. Pismenost na latinskome jeziku i latinici na hrvatskim se prostorima dovodi u vezu s pokrštavanjem. U početnim stoljećima balkanskoga života latinskim jezikom pisali su hrvatski crkveni i svjetovni dostojanstvenici. Prvi su latinicom pisani hrvatski spomenici kneževske i kraljevske isprave, papinska pisma i kneževski natpisi na crkvama koje su podignuli uza samostane koje su utemeljili. Najstariji je spomenik latinske pismenosti na hrvatskome tlu natpis na *Krstionici kneza Višeslava* (8./9. st.). U 9. st. nastali su ovi natpisi: *Natpis biskupa Donata na sarkofagu svete Stošije* (poslije 804.), *Natpis kneza Trpimira* (sredina 9. st.), pet natpisa kneza

Branimira (izvanrednim umijećem majstora klesara ističe se *Natpis kneza Branimira* s oltarne pregrade iz Muća Gornjega kraj Splita iz 888.), *Natpis kneza Muncimira* (895.) i dr. Iz druge polovice 9. st. potječu papinska pisma hrvatskim vladarima i crkvenim dostojanstvenicima (npr. pismo pape Ivana VIII. knezu Branimiru iz 879. godine kojim se priznaje Branimir kao zakoniti vladar, a Hrvatska kao zakonita država). Latinski se jezik upotrebljavao i u bogoslužju (liturgiji). On postaje jedan od književnih jezika Hrvata kojim su oni, od srednjega vijeka do 19. stoljeća, napisali znatan broj književnih i znanstvenih djela. Hrvati su posljednji europski narod koji je napustio uporabu latinskoga jezika kao službenoga jezika države (1847.).

Misal kneza Novaka, 1368., odlomak.

Pismenost na staroslavenskome jeziku

Postanak staroslavenskoga jezika, prvoga slavenskog književnog jezika, smješta se u drugu polovicu 9. st. i povezuje s djelovanjem Svete Braće – Ćirila (Konstantina) i Metoda. Bizantinskomu caru Mihajlu 862. godine u Carigrad dolazi poslanstvo moravskoga kneza Rastislava s molbom da mu pošalje učitelja koji bi njegovu narodu na slavenskome jeziku „pravu kršćansku vjeru objasnio". Car kao najpogodnijega za tu misiju odabire Ćirila koji stvara novo pismo (glagoljicu) i počinje prevoditi prijeko potrebne liturgijske knjige na staroslavenski jezik. Govorna je osnovica toga jezika makedonska, a nadgradnja općeslavenska. Iz vremena Ćirila i Metoda nije nam sačuvan nijedan tekst. Do nas su došli tekstovi nastali u 10. i 11. stoljeću. Većina ih je pisana glagoljicom, a manji broj ćirilicom. Staroslavenski jezik bio je neusporedivo bliži hrvatskomu jeziku te je stoga hrvatskomu narodu bio mnogo razumljiviji od latinskoga jezika. U staroslavenski su jezik ubrzo počeli prodirati elementi narodnih jezika te tako nastaju lokalne inačice koje se zovu *redakcije.* U dodiru staroslavenskoga s govorima hrvatskoga jezika nastaje hrvatska redakcija staroslavenskoga jezika. U tekstove pisane staroslavenskim jezikom počele su najprije ulaziti značajke hrvatskih čakavskih govora. Hrvatskom redakcijom staroslavenskoga jezika pisani su uglavnom liturgijski tekstovi. Najstariji spomenik hrvatske liturgijske književnosti pisan hrvatskom redakcijom staroslavenskoga jezika jesu *Bečki listići* (11./12. st.). U beletrističkim, pravnim i tekstovima praktične namjene (matičnim knjigama, pravilima crkvenih redova, knjigama prihoda i rashoda samostana itd.) udio je staroslavenskih značajka manji, a čakavskih kudikamo veći.

Nastojeći biti razumljivi što široj čitateljskoj publici, hrvatski glagoljaši u svoje tekstove uz čakavštinu unose i kajkavske elemente. Vrlo ilustrativan primjer miješanja čakavskih, kajkavskih i staroslavenskih elemenata nalazimo u glagoljicom pisanome rukopisnom *Petrisovu zborniku* (1468.): „I reku emu anĵeli vraž'i ki ga budu držali: *čto* se žalostiš ubogi človeče, i *kai* se mećeš, i *zač* trepećeš." Bio je to pokušaj oblikovanja hrvatskoga književnog jezika koji se u 15. stoljeću počeo širiti funkcionalno i prostorno. Međutim, promijenjene izvanjezične okolnosti u 16. st. dovele su do novih koncepcija njegova oblikovanja.

Glagoljica

Glagoljicu je izumio sveti Ćiril (Konstantin) prije svojega puta u Moravsku (863.), a naziv je toga pisma izveden od glagola *glagolati*, što znači 'govoriti'. Nakon Metodove smrti (885.) njihovi su učenici protjerani iz Moravske te kreću prema zemljama slavenskoga juga šireći vjeru na staroslavenskome jeziku služeći se knjigama pisanim glagoljicom. Prvi podatci o glagoljanju i glagoljici u Hrvata potječu iz 10. st. To su dva pisma pape Ivana X. iz 925. Jedno je upućeno splitskomu nadbiskupu Ivanu, a drugo kralju Tomislavu i knezu Mihajlu Viševiću. Papa ih opominje i kori zbog bogoslužja na „barbarskome" (tj. slavenskome) jeziku. Do 12. stoljeća glagoljica se upotrebljavala u Moravskoj, Panoniji, Češkoj, Bugarskoj i Hrvatskoj, a nakon toga samo u Hrvatskoj. Hrvati su u početku pisali oblom glagoljicom, koja je s vremenom prerasla u uglatu.

Najstariji sačuvani spomenici pisani glagoljicom s hrvatskoga područja potječu iz 11. st. To su na pergameni pisan *Kločev glagoljaš* te više kamenih spomenika (npr. *Plominski natpis, Valunska ploča, Krčki natpis*). Na prijelazu iz 11. u 12. st. (oko 1100. godine) nastao je jedan od najvrednijih spomenika rane hrvatske pismenosti – glagoljicom pisana *Bašćanska ploča*. *Ploča* je pronađena u crkvi svete Lucije u Jurandvoru kraj Baške na otoku Krku, a danas se čuva u palači Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu. Izvorno je služila kao lijevi plutej (pregradna ploča) crkvene pregrade koja je dijelila prezbiterij (prostor za svećenstvo) od crkvene lađe (prostor za vjernike), a poslije je postavljena na pod služeći kao nadgrobna ploča. Pisana je hrvatskom redakcijom staroslavenskoga jezika te prijelaznim tipom iz oble glagoljice u uglatu. Na njoj se usporedno s glagoljičnima pojavljuje nekoliko latiničnih i ćiriličnih slova. Tekst *Ploče* ima 13 redaka, a počinje kršćanskom invokacijom, zazivom Svetoga Trojstva (u prijevodu na suvremeni hrvatski standardni jezik taj zaziv glasi: „*Ja, u ime Oca i Sina i Svetoga Duha*"). Iza invokacije slijedi zapis opata Držihe u kojemu piše da je hrvatski kralj Zvonimir darovao samostanu i crkvi svete Lucije zemljište (tu se navode i imena svjedoka darovanja, obveza da redovnici mole za darovatelja te proklinjanje onih koji bi zanijekali to darovanje). Potom slijedi zapis opata Dobrovita u kojemu piše da je sagradio crkvu svete Lucije s devetero svoje samostanske braće (redovnika) u vrijeme kneza Kosmata koji je vladao cijelom Krajinom. Zapis opata Dobrovita završava izričajem da su u to vrijeme (samostan) „Mikula v Otočcu" i „Sveta Lucija" bili ujedinjeni.

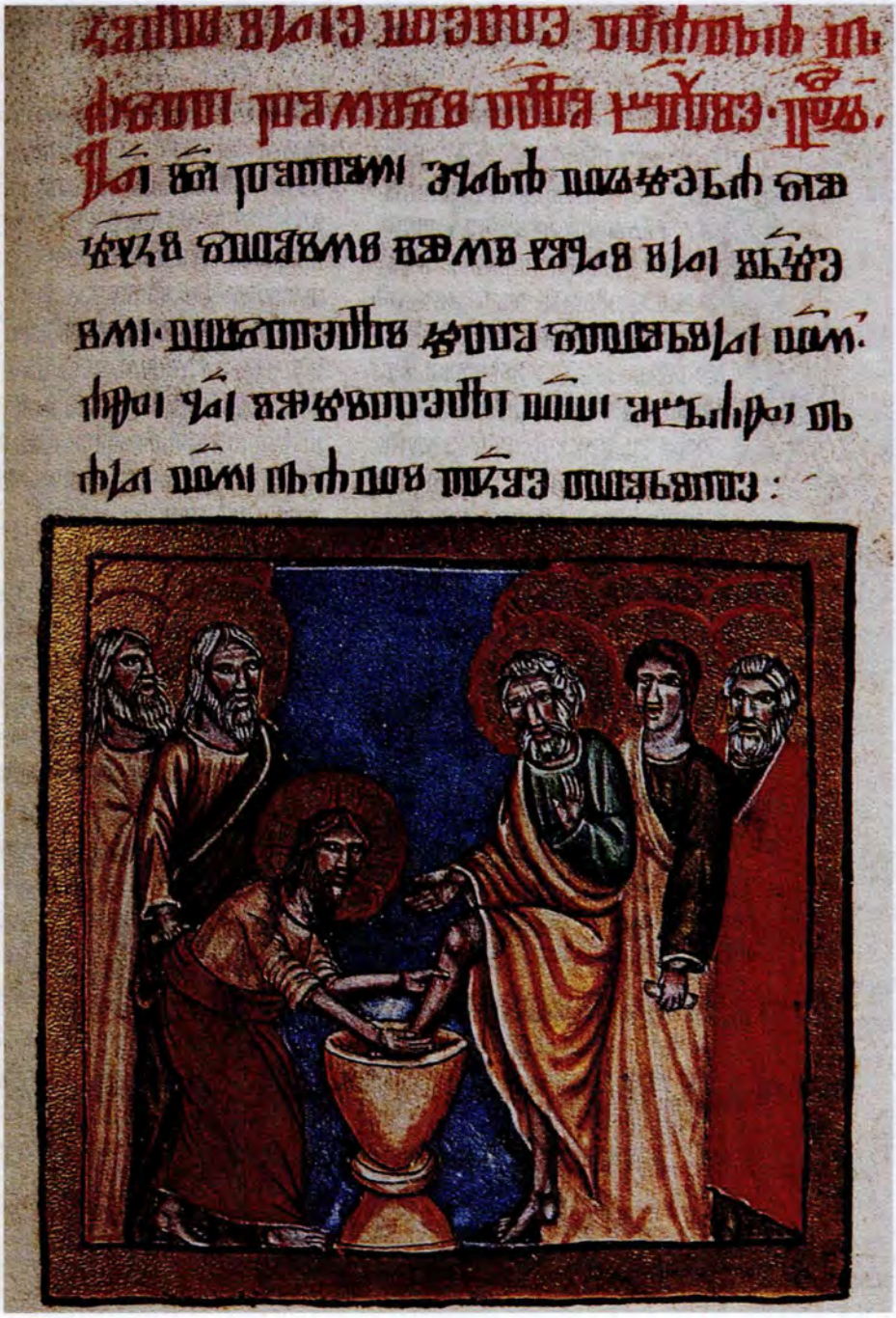

Hrvojev misal, oko 1404., odlomak.

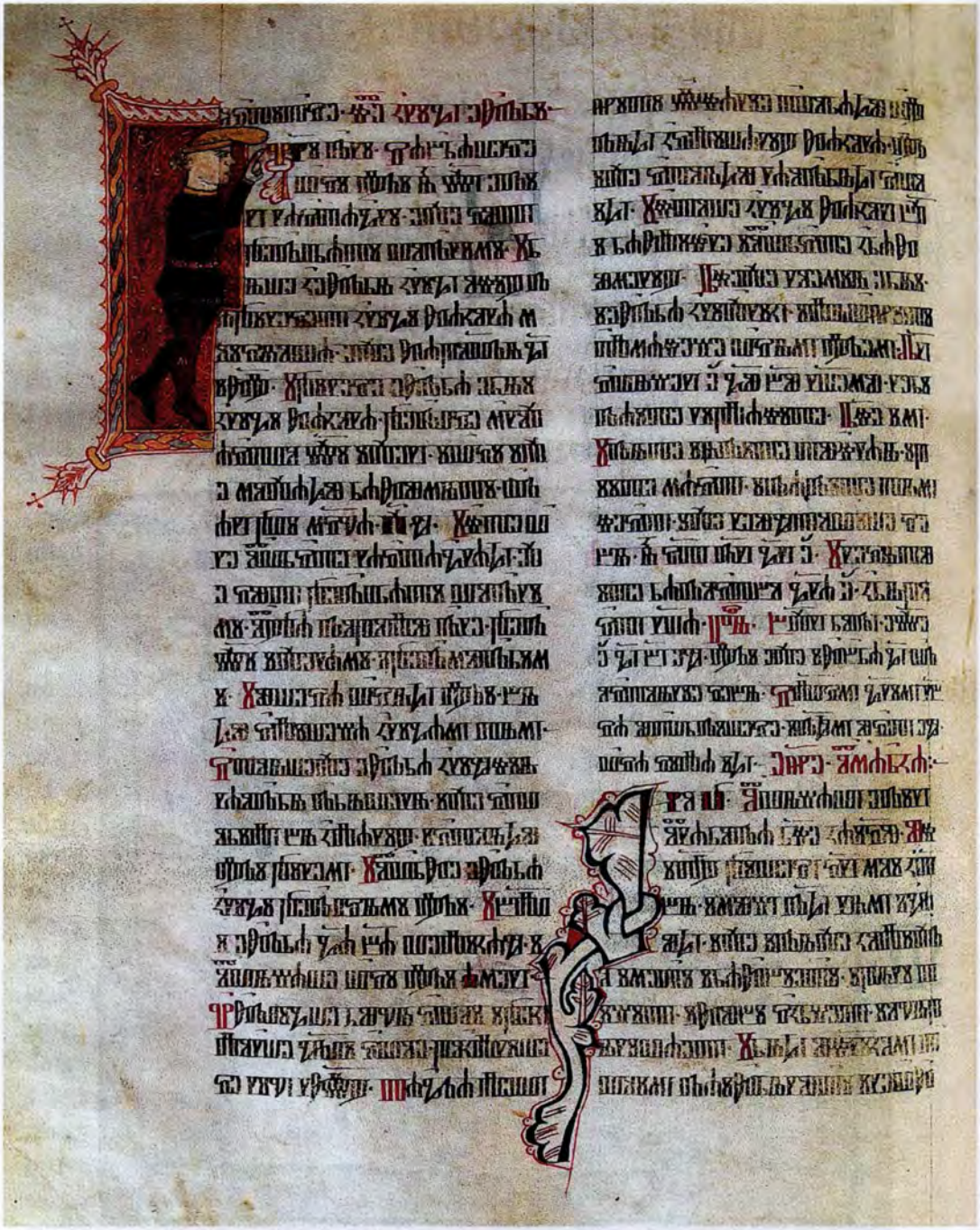

***Prvi vrbnički misal*, 1456.**

Drugi vrbnički misal, Vrbnik, 1462.

Bašćanska ploča naziva se „dragim kamenom" hrvatskoga jezika te se ističe da su njome Hrvati „izronili iz mraka svoje nedokumentirane povijesti". Od nje počinje svako istraživanje hrvatskoga jezika i književnosti. Na njoj se prvi put na hrvatskoj redakciji staroslavenskoga jezika spominje ime hrvatskoga naroda i ime kralja Zvonimira.

Glagoljica je bila u pretežitoj uporabi sve do 16. st. Njome su napisani najvažniji tekstovi (liturgijski, pravni i beletristički) hrvatske srednjovjekovne pismenosti. Osim već spomenutih navodimo još neke: *Vinodolski zakon* (1288., sačuvan u prijepisu iz 16. st.), *Istarski razvod* (1275. – 1395.; sačuvan u prijepisu iz 16. st.), *Misal kneza Novaka* (1368.), *Hrvojev misal* (oko 1404.), *Prvi vrbnički misal* (1456.), *Drugi vrbnički misal* (1462.), *Petrisov zbornik* (1468.), *Drugi novljanski brevijar* (1495.) itd.

Od druge polovice 15. do početka 20. st. glagoljicom su tiskane mnoge knjige. Njome je pisana najstarija hrvatska tiskana knjiga – *Misal po zakonu rimskoga dvora* (1483.) te još pet mlađih hrvatskih inkunabula (inkunabule su knjige tiskane od 1455. do 1500.). To su *Brevijar po zakonu rimskoga dvora* (1491.), *Traktat o ispovijedi* (1492.), *Baromićev brevijar* (1493.), *Senjski misal* (1494.) i *Spovid općena* (1496.). Hrvati su bili jedini katolički narod u Europi koji je od papa, izrijekom ili prešutno, dobio pravo u bogoslužju upotrebljavati svoje pismo i svoj jezik.

U novijoj povijesti hrvatskoga glagolizma najvažniji je događaj pojava Parčićeva *Misala* ([1]1893., [2]1896., [3]1905.), kojim je u hrvatske glagoljične bogoslužne knjige vraćen hrvatskocrkvenoslavenski jezik kakav je bio u uporabi do tiskanja rusificiranoga Levakovićeva *Misala* iz 1631.

Povaljski prag, Povlja na Braču, oko 1184.

Hrvatska ćirilica

Ćirilica je modificirano grčko pismo postupno prilagođivano slavenskomu glasovnom sustavu. Stara je gotovo kao i glagoljica. U Hrvatskoj je zasvjedočena rano, sa slovima glagoljice na spomenicima iz 11./12. st. – na *Kninskome* i *Plastovskome ulomku* te na *Bašćanskoj ploči*, a poslije i kao posve samostalno pismo. Ćirilična slova zapisana na epigrafima iz 12. st. još ne pokazuju posebnosti koje će obilježiti hrvatsku ćirilicu. Od 13./14. st. sve su izraženije posebne hrvatskoćirilične značajke ponajprije oblikovane utjecajem glagoljice (uklonjeni su nefunkcionalni nadredni znakovi, uvedeno je posebno slovo kojim se bilježe glasovi *ć* i *đ*, izgled pojedinih slova drukčiji je nego u drugim ćiriličnim pismima itd.). Kao vrijeme konačnoga oblikovanja grafijskoga sustava hrvatske ćirilice obično se uzima 15. st. Pored svjetovnih (uglavnom pravnih) tekstova pisanih hrvatskom ćirilicom, na istočnome hrvatskom prostoru tim su se pismom pisale i liturgijske knjige.

Osim naziva *hrvatska ćirilica* to se pismo, kojim se piše na hrvatskome i bosanskome području, naziva i *bosančica, bosanica, bosansko-hrvatska ćirilica, zapadna ćirilica…*

Najstariji do sada poznati spomenici ćiriličnoga pisma na hrvatskome prostoru nastali su u 12. stoljeću u Povljima na otoku Braču. Kameni nadvratnik *Povaljski prag* nastao je 1184. ili neposredno nakon te godine, a nešto je mlađa na pergameni pisana *Povaljska listina* (sačuvana u prijepisu iz 1250.). Najzapadnije zasvjedočen zapis na ćirilici na hrvatskome (ujedno i južnoslavenskome) prostoru jest riječ *amen* uklesana u *Supetarski ulomak* (iz istarskoga naselja Sveti Petar u Šumi, 12. st.). Ćirilicom se pisalo u Dalmaciji, Dubrovniku, Bosni i Slavoniji. Tijekom kasnoga srednjeg vijeka i novovjekovlja postupno su se razvila tri osnovna regionalna tipa hrvatske ćirilice: bosanski, dubrovački i srednjodalmatinski (*poljičica*).

Najpoznatiji su tekstovi pisani hrvatskom ćirilicom *Poljički statut* (1440.; sačuvan u prijepisu s prijelaza 15./16. st.) i dubrovački rukopisni zbornik *Libro od mnozijeh razloga* (1520.). *Oficij BDM* i *Petnaest molitava sv. Brigite* najstarija su tiskana djela pisana hrvatskom ćirilicom (Venecija, 1512.). Ćirilicom se bilježio hrvatski i staroslavenski jezik. Njome su se, uz glagoljicu i latinicu, u privatne i službene svrhe služili Frankopani, Zrinski, Keglevići i druge poznate hrvatske obitelji. U Dalmaciji je hrvatska ćirilica bila u javnoj uporabi sve do 19. st.

U istočnoslavenskim zemljama (Rusija, Bjelorusija, Ukrajina) i nekim južnoslavenskim zemljama (Bugarska, Makedonija, Srbija, Crna Gora) ćirilica je ostala u uporabi do danas.

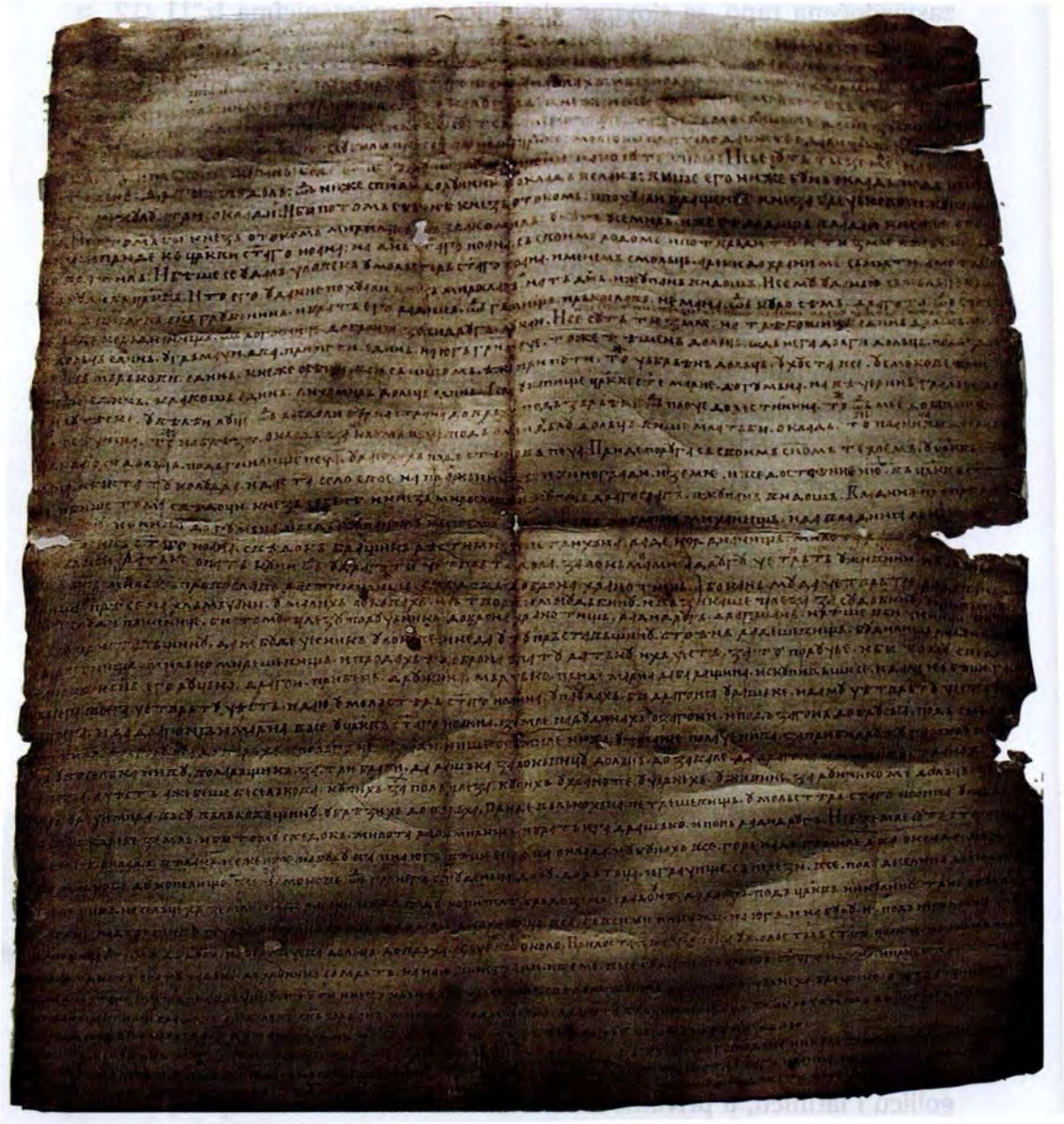

Povaljska listina, Povlja na Braču, 12. st., sačuvana u prijepisu iz 1250.

Latinica i hrvatski jezik

Na hrvatskome je prostoru latinica starija i od glagoljice i od ćirilice. Od samih početaka zasvjedočene pismenosti na hrvatskome tlu njome se bilježe latinskim jezikom pisani tekstovi. Pritom treba spomenuti da se latinicom na latinskim epigrafskim spomenicima od 9. stoljeća bilježe slavenska imena hrvatskih vladara (npr. *Višeslav, Trpimir, Branimir, Zvonimir*), da se u ranim hrvatskim srednjovjekovnim pravnim tekstovima pisanim latinskim jezikom sreću hrvatski toponimi (npr. *Donja Blata*) te da se u latinskim kodeksima (*Radonova Biblija*) latinicom ispisuju glose na hrvatskome jeziku.[7]

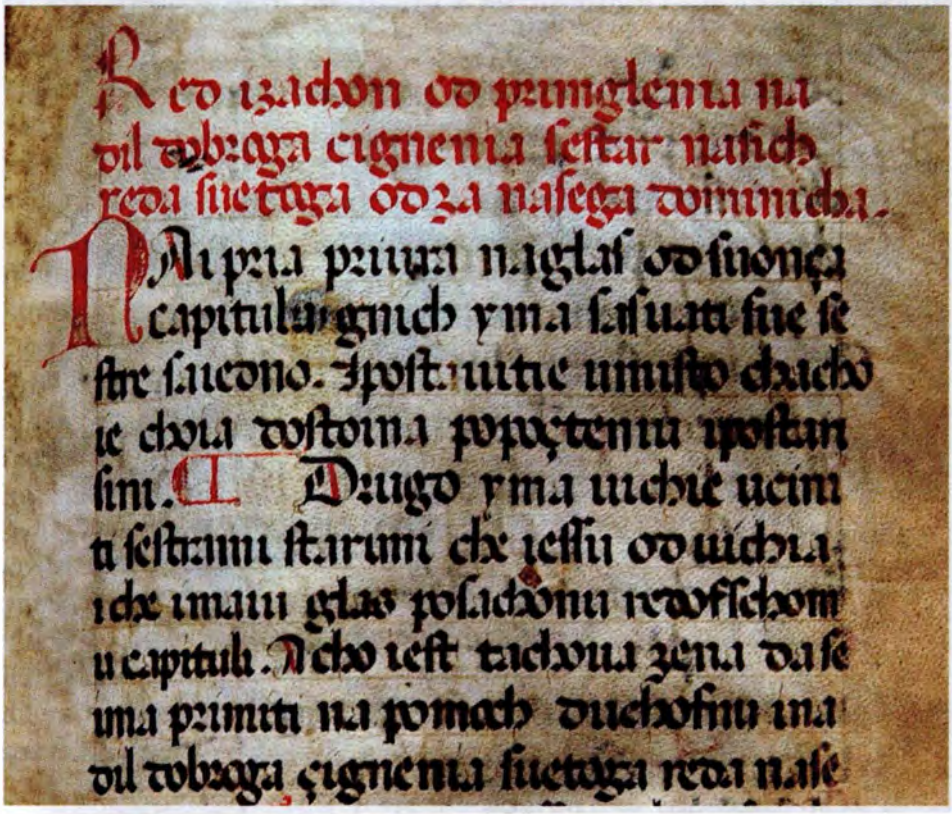

Red i zakon, Zadar, 1345., odlomak.

7 Latinične glose u *Radonovoj Bibliji* (kr. 11. ili poč. 12. st.) po nekim kajkavskim i češkim jezičnim crtma dovode se u vezu sa zagrebačkom katedralom i prvim zagrebačkim biskupom Duhom (podrijetlom Čehom).

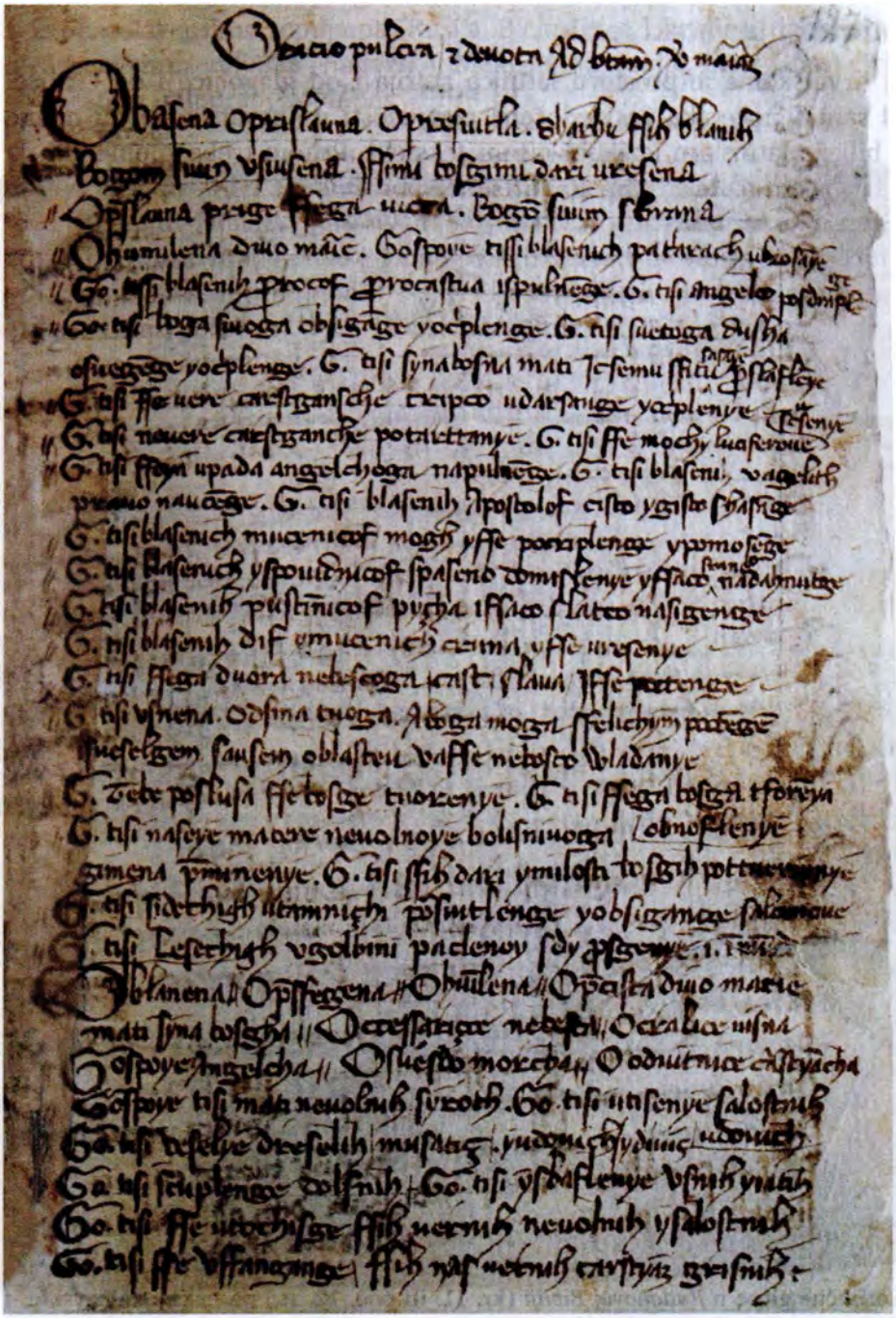

Šibenska molitva, 14. stoljeće.

Najstariji sačuvani hrvatski latinični rukopis koji sadržava veći kontinuirani hrvatski tekst jest *Red i zakon* (Zadar, 1345.). Riječ je o pravilima primanja u red zadarskih sestara dominikanki. Nešto su mlađi tekstovi iz istoga stoljeća *Šibenska molitva* i *Cantilena pro sabatho* (Pjesma na [Veliku] subotu). Do polovice 15. st. vrlo su rijetki hrvatski tekstovi pisani latinicom. Među pretežito malim, fragmentarnim zapisima veličinom se izdvajaju dva dubrovačka molitvenika – *Vatikanski hrvatski molitvenik* (oko 1400.) i *Akademijin dubrovački molitvenik* (sredina 15. st.) – te *Zadarski lekcionar* (prva polovica 15. st.). Od polovice 15. st. latinicom pisanih spomenika ima više, opsegom su veći i sadržajem raznolikiji.

Grafijski problemi povezani s latinicom

Uz tekstove pisane latinicom od samoga početka pojavljuje se problem bilježenja pojedinih hrvatskih glasova (onih koje nema latinski jezik, te za njih nema ni slova u prvobitnoj latinici za nj načinjenoj). Do prvih pokušaja bilježenja hrvatskih glasova latinicom dolazilo je pri pisanju hrvatskih riječi u latinskim tekstovima. Napori prilagodbe latinice glasovnomu ustroju hrvatskoga jezika zasvjedočeni su npr. u pisanju imena kneza Trpimira (*Trepimero, Tripemero*), kralja Zvonimira (*Suinimirus, Suenimirus*), kneza Višeslava (*VVissasclavo*), župana Godečaja (*ivppano Godeꝛai*) itd. Do potrebe za cjelovitijim i dosljednijim rješavanjem glasovno-grafijskih problema dolazi tek s pojavom prvih hrvatskih tekstova pisanih latinicom (14. st.), a osobito kad se latinični tekstovi počinju tiskati (15. st.).

Latinica je Hrvatima dolazila s dviju strana: u primorskim krajevima iz latinskoga i talijanskoga izvora (tu se piše npr. *kragl* 'kralj', *svigna* 'svinja', *scala* 'šala'), a u kopnenim iz latinskoga i mađarskoga izvora (tu se piše *kraly, szvinya, sala*). To je osnovni razlog zašto je latinična grafija za hrvatski jezik od samoga početka neujednačena. I unutar tih dviju skupina vlada šarenilo, osobito u označivanju palatalnih glasova. Neki od njih bilježili su se na mnogo načina (npr. *ć* i *š* na 22 načina, *č* i *ž* na 18, *đ* na 15, *dž* na 14, *j* na 10, *lj* i *nj* na 9). Problem hrvatske latinične grafije riješit će se tek tridesetih godina 19. stoljeća zahvaljujući Ljudevitu Gaju.

Početci tiskarstva

Izum tiska, najvećega tehnološkog i kulturološkog dostignuća europskoga humanizma, prekretnica je u povijesti civilizacije. Početak je tiskarstva povezan s imenom Nijemca Johannesa Gutenberga. On je 1455. u Mainzu tiskao *Bibliju* na latinskome jeziku. Knjige tiskane od 1455. do 1500. zovu se *inkunabule* (prema lat. *incunabulis* 'pelene, kolijevke'). Hrvati su jedan od četiriju slavenskih naroda koji imaju svoje inkunabule: Česi ih imaju trideset pet, Hrvati devet, Ukrajinci pet i Crnogorci također pet. Hrvatske inkunabule odreda su knjige liturgijskoga i nabožnoga sadržaja. Pisane su dvama pismima: šest ih je pisano glagoljicom, a tri su pisane latinicom. Glagoljicom su pisane ove hrvatske inkunabule:

1. *Misal po zakonu rimskoga dvora* (1483., mjesto tiska nepoznato)
2. *Brevijar po zakonu rimskoga dvora* (1491., mjesto tiska nepoznato)
3. *Traktat o ispovijedi* (1492., mjesto tiska nepoznato)
4. *Baromićev brevijar* (1493., Venecija)
5. *Senjski misal* (1494., Senj)
6. *Spovid općena* (1496., Senj) – jedina hrvatska neliturgijska glagoljična inkunabula te prva knjiga tiskana na „narodnome" jeziku (čakavštini).

Najstarija i, s obzirom na tehničke i estetske osobitosti, najljepša hrvatska inkunabula jest (uglatom) glagoljicom otisnut *Misal po zakonu rimskoga dvora* (1483.). *Misal* je pisan hrvatskom redakcijom staroslavenskoga jezika. To je prvi europski misal koji nije otisnut latinicom i na latinskome jeziku. Mjesto njegova tiskanja do danas nije utvrđeno. Krajem 15. st. pojavljuju se i latinicom tiskane knjige hrvatskoga jezika. Najstarija točno datirana inkunabula pisana latinicom jest *Lekcionar Bernardina Splićanina* (1495., Venecija). Prije nje otisnuti su *Molitvenik* i *Oficij*, ali im se ne može točno odrediti godina tiskanja (pretpostavlja se da su tiskani oko 1490.).

Hrvati su svoja djela tiskali i na latinskome jeziku. Prva knjiga hrvatskoga autora tiskana na latinskome jeziku i pismu jest *Oratio in funere* (Rim, 1474.) biskupa Nikole Modruškoga. Među najstarije latinskim jezikom tiskane tekstove hrvatskih autora ubraja se i zbirka pjesama Jurja Šižgorića *Elegiarum et carminum* (Venecija, 1477.).

U Hrvatskoj djeluju dvije glagoljske tiskare – u Senju i Rijeci. U senjskoj je tiskari, koja djeluje u razdoblju 1494. – 1508., otisnuto sedam knjiga. Osim dviju već spomenutih inkunabula, *Senjskoga misala* (1494.) i *Spovidi općene* (1496.), u toj su tiskari tiskane i ove knjige: *Naručnik plebanušev*

Misal po zakonu rimskoga dvora, 1483.

(1507.), *Meštrija od dobra umrtija* (1507. ili 1508.), *Tranzit svetog Jerolima* (1508.), *Senjski korizmenjak* (1508.) i *Mirakuli slavne Deve Marie* (1508.).
U riječkoj tiskari, koja djeluje nepunih šest mjeseci 1530. i 1531., zaslugom biskupa Šimuna Kožičića Benje otisnuto je šest knjiga. Najljepša je i najopsežnija među njima *Misal hruacki* (1531.).
U 16. stoljeću iz tiska izlaze i dva najstarija ćirilicom pisana djela – *Oficij BDM* i *Petnaest molitava sv. Brigite* (Venecija, 1512.).
U Urachu kraj Tübingena (Njemačka) knjige na sva tri hrvatska pisma tiskaju protestanti. Hrvatske se knjige tiskaju i u Rimu, Firenzi, Anconi, Pesaru te Loretu. Iako je bilo više pokušaja da se i u Hrvatskoj osnuje tiskara, osim glagoljskih tiskara u Senju i Rijeci te putujuće tiskare Ivana Manlijusa (Nedelišće i Varaždin), sve do kraja 17. st. u Hrvatskoj nije bilo stalne tiskare.

Lekcionar Bernardina Splićanina, *Venecija,* 1495.

3. DRUGO PREDSTANDARDNO RAZDOBLJE

(16. stoljeće)

Ključni pojmovi: pokrajinske književnosti, jugoistočno (južnočakavsko-štokavsko) područje, sjeverozapadno (sjevernočakavsko-kajkavsko) područje, protestantizam, leksikografski početci.

Izvanjezična zbivanja

Pismenost 16. stoljeća nadovezuje se na tropismeno i trojezično hrvatsko srednjovjekovlje. Drugo predstandardno razdoblje obilježeno je burnim ratnim i političkim zbivanjima te migracijskim kretanjima prouzročenim osmanlijskim nadiranjem s istoka, pustošenjem hrvatskih krajeva i porobljivanjem stanovništva te teškim životnim prilikama koje su posljedica velikih davanja feudalnoj vlasteli. Nakon Krbavske bitke (1493.), porazne za Hrvate, prema zapisu popa Martinca u *Drugome novljanskom brevijaru* (1495.) „Turci nalegoše na jazik hrvatski" (*jazik* u toj rečenici znači 'narod').

Zbog migracija dolazi do velikih promjena u razmještaju hrvatskih narječja i njihovih dijalekata: područje se čakavštine i kajkavštine smanjuje, a štokavština se širi. U dodir dolaze govori koji su pripadali različitim dijalektima i narječjima, a neki govori nestaju. Iseljava se i izvan hrvatskih granica. Mnogi se Hrvati, bježeći pred osmanlijskom opasnošću i teškim životom, naseljavaju u Sloveniji, Austriji, Mađarskoj, Slovačkoj, Češkoj i Italiji.

Pitanje općehrvatskoga jezika

Svako od triju hrvatskih narječja u 16. stoljeću ima podjednake izglede da postane temelj općehrvatskoga jezičnog standarda – čakavština jer se već dugo pojavljuje u književnosti i njome su napisana brojna književna djela, kajkavština jer se njome govori u Zagrebu (koji postaje sve važniji hrvatski grad), a štokavština jer je najraširenija. Do standardnoga jezika moglo se doći dvama načinima: izborom jednoga narječja kao osnovice toga zajedničkog jezika ili jezičnim zajedništvom temeljenim na elementima svih triju narječja. U 16. st. ne rješava se pitanje općehrvatskoga (standardnog) jezika.

Nastanak pokrajinskih književnosti

U 16. stoljeću nastaju i razvijaju se pokrajinske književnosti. Svaka od njih ima svoj jezični izraz (utemeljen na čakavskoj, štokavskoj ili kajkavskoj osnovici) i svoju čitateljsku publiku. Ipak, unatoč teškim društveno-političkim, ratnim, ekonomskim, kulturnim i drugim prilikama, očuvalo se zajedništvo hrvatske literature i pismenosti. Šesnaesto je stoljeće zlatno stoljeće hrvatske književnosti. Tada na hrvatskome jugu djeluje nekoliko vrlo snažnih književnih krugova: splitski, dubrovački, hvarski i zadarski. To je stoljeće u kojemu Marko Marulić objavljuje *Juditu* (1521.), Marin Držić *Dunda Maroja* (1551.), Hanibal Lucić *Robinju* (1556.), Petar Hektorović *Ribanje i ribarsko prigovaranje* (1568.), Petar Zoranić *Planine* (1569.), Barne Karnarutić *Vazetje Sigeta grada* (1584.) itd. Iako su im djela obilježena narječnom i dijalektnom pripadnošću, nitko od njih ne piše baš svojim materinskim govorom. Dubrovački pisci (štokavci po narječnoj pripadnosti) u svoja djela unose i čakavske elemente, a u djelima hvarskih književnika (čakavaca po narječnoj pripadnosti) podosta je štokavskih jezičkih značajka.

Sjeverozapadno i jugoistočno područje

U 16. stoljeću dolazi do oblikovanja dvaju područja – sjeverozapadnoga, koje je u dijalektnome smislu kajkavsko-sjevernočakavsko, i jugoistočnoga, koje je u dijalektnome smislu štokavsko-južnočakavsko. Pokrajinske književnosti nastaju na obama područjima. U njima se postupno počinju oblikovati dva književna jezika: jedan utemeljen na kajkavskoj osnovici (u habsburškome dijelu hrvatskih zemalja) i drugi utemeljen na (novo)štokavskoj osnovici (na područjima pod Osmanlijama i Mlečanima te u

Dubrovačkoj Republici). Iako je zbog društveno-političkih te drugih prilika i okolnosti komunikacija između sjeverozapadnoga i jugoistočnoga područja smanjena, ona nikada nije prekinuta. Što se više približavamo 18. stoljeću, regionalizam sve više blijedi.

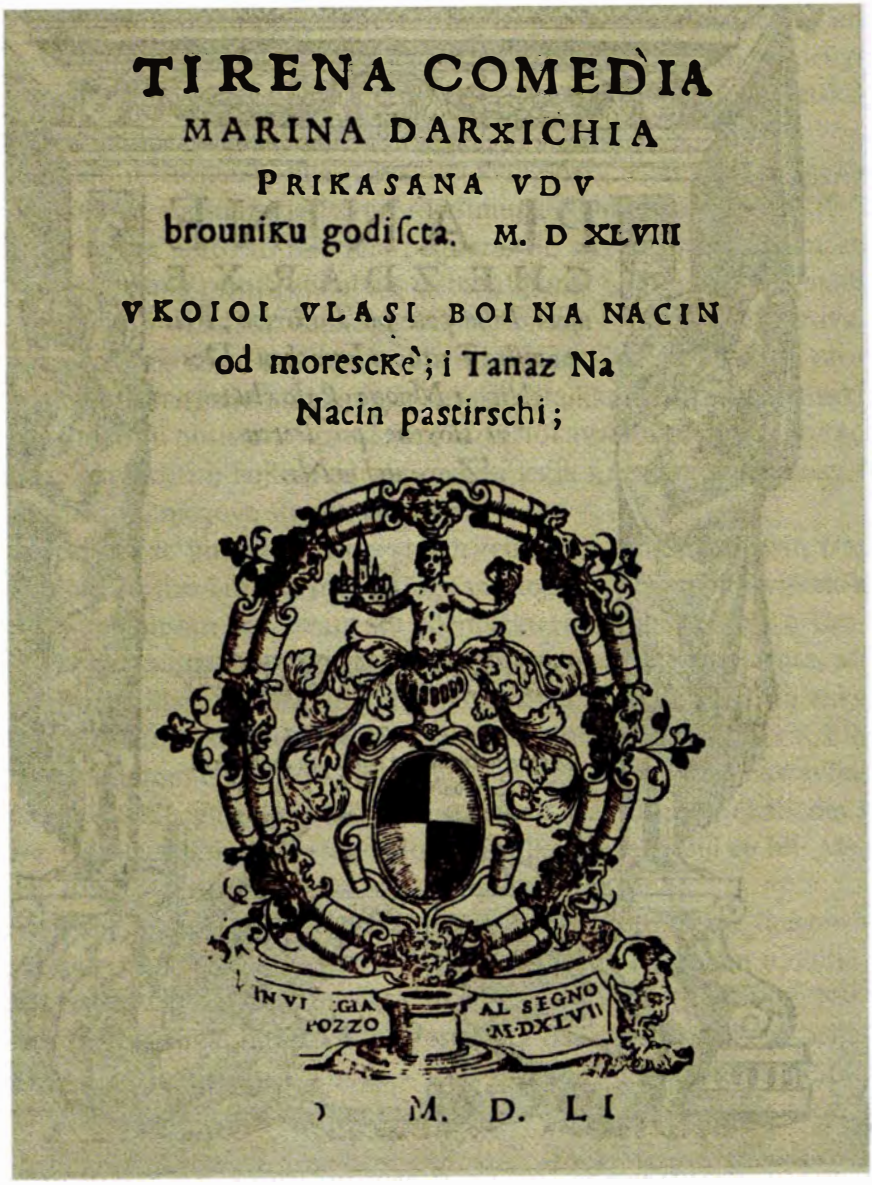
TIRENA COMEDÌA
MARINA DARXICHIA
PRIKASANA VDV
brouniku godiſcta. M. D XLVIII
VKOIOI VLASI BOI NA NACIN
od morescke; i Tanaz Na
Nacin pastirschi;
INVI GIA AL SEGNO
POZZO M·DXLVII
M. D. LI

Marin Držić, Tirena, Venecija, 1551.

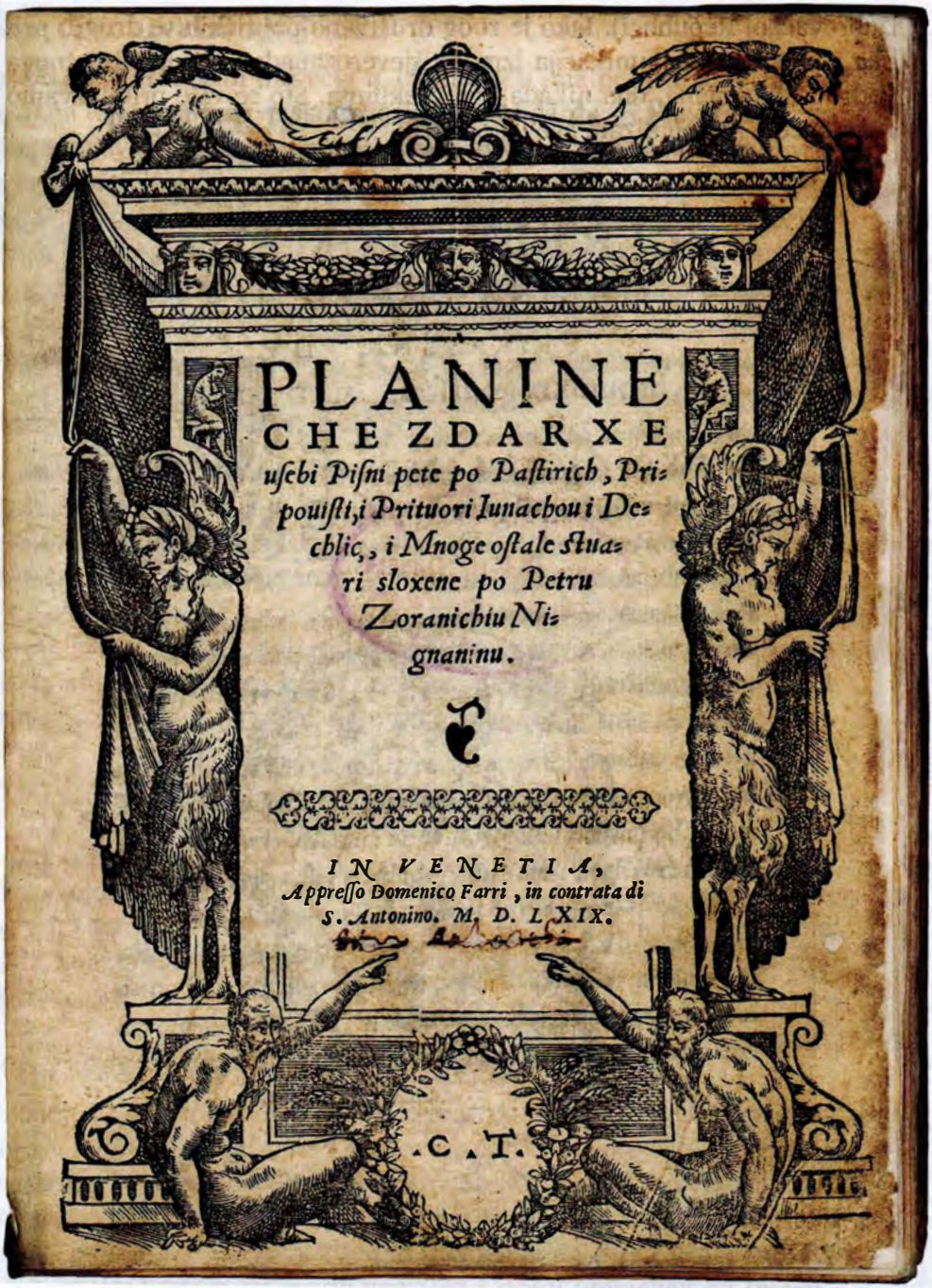

Petar Zoranić, *Planine,* Venecija, 1569.

Odjeci protestantizma u Hrvatskoj

U drugome desetljeću 16. st. pod vodstvom Martina Luthera u Njemačkoj je započeo protestantizam, veliki vjerski, društveni i kulturni pokret. Smatrajući da je *Biblija* jedini pravi izvor kršćanske istine, protestanti su joj posvećivali osobitu pozornost. Luther ju prevodi na njemački. Tim svojim prijevodom utemeljuje njemački standardni jezik. I mnogi drugi europski standardni jezici (npr. nizozemski, danski, švedski, slovenski) bitno su određeni reformacijskim prevođenjem *Biblije.*

Protestantizam u Hrvatskoj nije naišao na veći odziv – zahvatio je njezine rubne dijelove, najsnažnije Istru i Međimurje – niti je ostavio dubljih korijena. Hrvatska u 16. st. nije bila pogodno tlo za religijske reformske ideje ponajprije zbog ratnih sukoba s Osmanlijama. Obrana zemlje smatrala se kudikamo važnijom zadaćom od filozofskih i teoloških rasprava. Osim toga, seobama se znatno izmijenila dijalektna slika hrvatskoga prostora – štokavsko narječje potiskuje čakavsko i kajkavsko, staroštokavski govori drastično su potisnuti i preslojeni novoštokavskima. Time su bitno izmijenjene okolnosti u kojima će se razvijati jezik hrvatske pismenosti i koje će dovesti do njegove standardizacije.

Protestantskomu se pokretu od hrvatskih feudalaca priključio Ivan Ungnad, a skloni su mu bili i Zrinski. Ungnad, koji se zbog svojih vjerskih opredjeljenja sklonio u protestantsku Njemačku, sredinom 16. st. u Urachu kraj Tübingena osniva tiskaru. U njoj su se ponajprije za Hrvate, ali i za ostale južne Slavene, tiskale knjige kojima su se širile protestantske ideje. Pišući jezikom koji se zasniva na elementima svih triju hrvatskih narječja (s prevagom čakavskih elemenata), protestantski pisci nastavljaju praksu hrvatskih glagoljaša. Knjige su tiskali glagoljicom, ćirilicom i latinicom. Od hrvatskih protestantskih djelatnika najzauzetiji su bili Matija Vlačić Ilirik, Antun Dalmatin i Stjepan Konzul Istranin.

Prva knjiga koju tiskaju protestanti na hrvatskome jeziku bila je *Razgovaranje meju papistu i jednim luteran*[*om*] (1555.), pisana latinicom u obliku razgovora između katolika (papista) i pristaše nove vjere (luterana). Najveći je tiskarski pothvat hrvatskih protestanata tiskanje hrvatskoga prijevoda Novoga zavjeta u dvije knjige – *Prvi del Novoga testamenta* (1562. tiskan glagoljicom, 1563. ćirilicom) i *Drugi del Novoga teštamenta* (1563. tiskan i glagoljicom i ćirilicom). Hrvatski su protestanti željeli tiskati cijelu *Bibliju,* ali u tome nisu uspjeli. Od protestantskih je knjiga malo što ostalo, mahom su izgorjele na inkvizicijskim lomačama.

Odgovor Rimske crkve na reformaciju i protestantizam bila je katolička obnova koja je započela Tridentskim saborom (1546. – 1563.). Gubitak velikih prostranstava na sjeveru Europe (na kojemu je prevladao protestantizam) Crkva nastoji nadoknaditi na europskome istoku i jugoistoku. Na jugoistoku, između Jadrana i Crnoga mora, trebalo je poduprijeti katolike te pridobiti pravoslavne i muslimane. Za sve njih, jer su govorili sličnim govorima, nakanilo se djelovati istim („ilirskim") književnim jezikom. Važnu ulogu u tome imat će isusovci. Oni 1580. osnivaju Ilirski kolegij u Loretu te 1599. Akademiju ilirskoga jezika u Rimu. Ondje budući misionari u ilirske krajeve uče hrvatski („ilirski") jezik. Odatle je potekla i inicijativa za pisanje Kašićeve „ilirske" gramatike.

Prva kajkavska tiskana knjiga

U 16. stoljeću tiskana je prva kajkavska knjiga – *Decretum* Ivanuša Pergošića (Nedelišće, 1574.), s latinskoga jezika na hrvatsku kajkavštinu prevedeno pravno djelo ugarskoga pisca Istvána Werböczyja *Decretum Tripartitum*. Pogrešno bi bilo zaključiti da prije Pergošićeva *Decretuma* nije postojala pismenost na kajkavštini. Prvi zapis kajkavske riječi vjerojatno su glose u *Radonovoj Bibliji* (11./12. st.). Na sigurne potvrde kajkavizama nailazimo u srednjovjekovnim glagoljaškim tekstovima nastalim u 15. stoljeću na hrvatskome jugu (npr. u *Vinodolskome zborniku, Petrisovu zborniku* i *Kolunićevu zborniku*). Oni svjedoče da su zacijelo i prije 15. st. postojali kajkavski rukopisni tekstovi iz kojih su se preuzimali i širili kajkavizmi. Osim toga, izgrađen jezik kojim je pisan Pergošićev *Decretum* i nešto poslije tiskana djela Antuna Vramca (*Kronika,* Ljubljana, 1578.; *Postila*, Varaždin, 1586.) govore o tome da je kajkavštinom pisanih tekstova zasigurno bilo i prije. I Pergošić i Vramec u svoja kajkavskim narječjem pisana djela unose i nekajkavske jezične elemente. To je znak da nisu zatvoreni u uske narječne i dijalektne okvire te da slijede stoljetna nastojanja da knjiga bude prihvatljiva što širemu krugu čitatelja.

Štokavsko-čakavska prožimanja

U književnome pogledu jugoistočno je područje obilježilo Marulićevo stvaralaštvo te stvaralaštvo pisaca dubrovačkoga, hvarskoga i zadarskoga književnog kruga. Iako se u 16. stoljeću pojavljuju pokrajinske književnosti, to ne znači da je veza s prethodnim višestoljetnim razdobljem hrvatske pismenosti prekinuta. Naprotiv, pišući svoja djela, pisci 16. stoljeća u njih unose velik dio tekovina prethodnoga razvoja, prije svega frazeologiju

i nazivlje naslijeđeno iz staroslavenske jezične baštine. Na jugoistočnome području očit je prodor čakavskih elemenata u štokavske tekstove (u pjesmama dubrovačkih petrarkista nalazimo čakavizme), a poslije se može pratiti obratni slijed – u čakavskih pisaca (Splita, Hvara ili Zadra) nalazimo elemente štokavskoga Dubrovnika.

DECRETVM
KOTEROGAIE VER
BEWCZI ISTVAN DIA
CHKI POPISZAL A POTER-
dilgbaie Laßlou koterie za Ma
thiaßem Krat bilzeuße Gboßpo
de i Plemenitih hotieniem koteri
pod Wugherßke Corune la-
danie ßliße.
OD IVANVSSA PERGOSSI
Non accipies personam nec munera, quia mu
nera excecant oculos sapientum et mutant
verba iusturum NVM: XVI.
STAMPANV
Nedelischu Leto nasse-
gha zuelichenia
1574.

Ivanuš Pergošić, *Decretum*, Nedelišće, 1574.

Leksikografski početci

U 15. st. nastaje prvi hrvatski rukopisni, višejezični, terminološki i slikovni rječnik *Liber de simplicibus* (Knjiga o jednostavnostima) čiji je autor talijanski liječnik i farmakolog Nicolò Roccabonella koji je neko vrijeme službovao u Zadru. Rječnik sadržava slike ljekovitih biljaka i njihove nazive zapisane na latinskome, grčkome, arapskome, njemačkome i hrvatskome jeziku.

Prvi tiskani rječnik čija je jedna sastavnica hrvatski jezik jest mali talijansko-hrvatski rječnik *Opera nuova che insegna a parlare a lingua schiavonesca alli grandi, alli picoli et alle donne* (Novo djelo koje poučava govoriti slavenskim jezikom odrasle, djecu i gospođe; Ancona, 1527.). Napisao ga je talijanski trgovac španjolskih korijena Pietro Lupis Valentiano.

Iz 16. stoljeća poznata su nam i tri aneksna rječnika (nesamostalni rječnici, dodani nekomu djelu). Bartol Đurđević prvomu izdanju svojega djela *De afflictione tam captivorum quam etiam sub Turcae tributo viventium christianorum* (O teškome stanju kršćana u turskome ropstvu i pod turskom vlašću; Antwerpen, 1544.) dodaje nevelik hrvatsko-latinski rječnik, Ivanuš Pergošić u *Decretum* (Nedelišće, 1574.) uvrštava mali latinsko-hrvatski rječnik pravnoga nazivlja, a Šime Budinić svojemu prijevodu psalama Davidovih (*Pokorni i mnozi ini psalmi Davidovi*; Rim, 1582.) dodaje popis riječi koje je upotrijebio u prijevodu i njihovo tumačenje.

Na samome kraju 16. st. Hrvati su dobili prvi veći samostalno tiskani rječnik svojega jezika – *Dictionarium quinque nobilissimarum Europae linguarum: latinae, italicae, germanicae, dalmaticae et ungaricae* (Rječnik pet najuglednijih europskih jezika: latinskoga, talijanskoga, njemačkoga, dalmatinskoga i mađarskoga). Rječnik je napisao Faust Vrančić i pod navedenim ga naslovom objavio u Veneciji 1595. U tome latinsko-talijansko-njemačko-hrvatsko-mađarskom petojezičniku, kao što se iz naslova može iščitati, hrvatski se jezik naziva dalmatinskim. Rječnik sadržava oko 3 900 hrvatskih riječi koje uglavnom pripadaju čakavskomu narječju, ali se pojavljuju i riječi iz drugih dvaju hrvatskih narječja. Polazeći od Vrančićeva rječnika, isusovac Bartol Kašić piše hrvatsko-talijanski rječnik (nastao 1599., objavljen 1990.), a češki benediktinac Petar Loderecker Vrančićev petojezičnik proširuje još dvama slavenskim jezicima – češkim i poljskim – te 1605. objavljuje *Dictionarum septem diversarum linguarum* (Rječnik sedam različitih jezika). Na Vrančićev se rječnik oslanjaju svi dopreporodni hrvatski leksikografi.

Hrvatska pisma u 16. st. i nova rješenja grafijskih problema povezanih s latinicom

Iako se tekstovi hrvatskoga jezika u 16. stoljeću pišu svim trima hrvatskim pismima, njihova je uporaba različita. Glagoljica sužava svoje funkcije i svoj prostor: povlači se na područje Senjske i Krčke biskupije u kojima crkvene vlasti dopuštaju služenje mise na staroslavenskome jeziku. Tu se njome uglavnom pišu knjige nabožnoga karaktera. Ona više nije u natjecanju za općehrvatsko pismo. Do izbora između hrvatske ćirilice i latinice doći će tek u idućemu razdoblju. S bilježenjem hrvatskoga jezika latinicom i dalje se povezuju grafijski problemi te se nude nova rješenja. Već na samome početku pisanja latinicom u uporabi je znak ç, stilizacija grčkoga slova ζ (zeta). Važan prinos rješavanju grafijskih problema dao je Šime Budinić u svojemu djelu *Summa nauka kristjanskoga* (Rim, 1583.) povećavši broj dijakritičkih znakova. On u hrvatsku latiničnu grafiju osim tradicionalnoga slova ç, kojim označuje glas *c*, unosi i dva nova slova pišući ih s nadslovnim dijakritičkim znakom – $\tilde{c}$ i $\tilde{z}$ – kojima označuje glasove *č* i *ž*. Time je zacrtao put kojim će krenuti budući reformatori hrvatske latinične grafije.

Važnija jezikoslovna djela drugoga predstandardnog razdoblja (16. st.)

Rječnici

Pietro Lupis Valentiano, ***Opera nuova che insegna a parlare a lingua schiavonesca alli grandi, alli picoli et alle donne*** (Novo djelo koje poučava govoriti slavenskim jezikom odrasle, djecu i gospođe), Ancona, 1527.

Knjižica od samo osam stranica sadržava talijansko-hrvatski rječnik (s 328 hrvatskih riječi) te konverzacijski priručnik. Hrvatska jezična građa uglavnom je ikavska (ikavsko--čakavska ili ikavsko-štokavska) s nešto jekavsko-štokavskih dubrovačkih elemenata. Rječnik je objavljen anonimno, a na osnovi usporedbe sa sličnim talijansko-turskim rječnikom Pietra Lupisa Valentiana češki slavist Jan Petr Valentianu pripisuje i autorstvo rječnika *Opera nuova.*

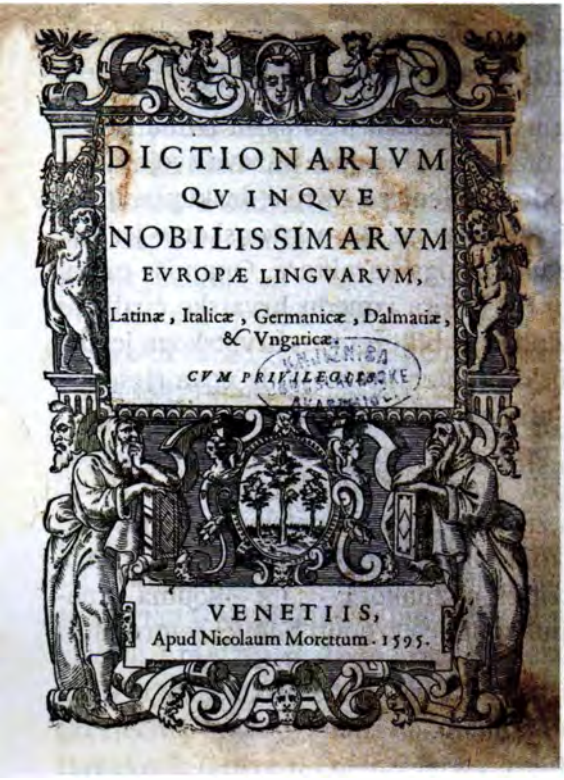
DICTIONARIVM
QVINQVE
NOBILISSIMARVM
EVROPÆ LINGVARVM,
Latinæ, Italicæ, Germanicæ, Dalmatiæ,
& Vngaricæ.
CVM PRIVILEGIO
VENETIIS,
Apud Nicolaum Morettum. 1595.

Faust Vrančić, ***Dictionarium quinque nobilissimarum Europae linguarum: latinae, italicae, germanicae, dalmaticae et ungaricae*** (Rječnik pet najuglednijih europskih jezika: latinskoga, talijanskoga, njemačkoga, dalmatinskoga i mađarskoga), Venecija, 1595.
Knjiga sadržava rječnik s oko 3 900 hrvatskih riječi (neke se od njih pojavljuju dva ili više puta), popis 160 hrvatskih riječi koje su posudili Mađari, a na posljednjih šest stranica nižu se na pet jezika tekstovi *Deset Božjih zapovijedi, Vjerovanja, Očenaša* i *Zdravomarije.* Rječnička je građa pisana u pet stupaca. U početnome su stupcu abecednim slijedom poredane latinske riječi, a u ostalim četirima njihove istovrijednice na talijanskome, njemačkome, hrvatskome (koji autor naziva dalmatinskim) i mađarskome jeziku. Narječna je podloga hrvatskoga stupca čakavsko-ikavska, a potvrđen je i nevelik broj štokavskih te kajkavskih riječi. Tu su i malobrojne riječi iz staroslavenskoga te posuđenice iz talijanskoga jezika.

Bartol Kašić, ***Hrvatsko-talijanski rječnik***, rukopis 1599., tiskan 1990., Zagreb.
Naslov je rječniku dao priređivač jer naslovnica nije sačuvana. Pretpostavlja se da ga je, služeći se Vrančićevim rječnikom (metodom obrata talijanskoga i hrvatskoga stupca), izradio Bartol Kašić. Usporedba tih dvaju djela pokazala je da je Kašić neke riječi izostavio, a neke nove dodao. Kašićev rječnik pisan je čakavskom ikavicom, a naknadno je početni dio prerađen u štokavsku jekavicu te su dodani naglasci i gramatička obradba riječi.

4. TREĆE PREDSTANDARDNO RAZDOBLJE

(17. stoljeće – prva polovica 18. stoljeća)

Ključni pojmovi: konačna pobjeda latinice, prva hrvatska gramatika, djelatnost bosansko-hercegovačkih franjevaca, tiskara u Zagrebu, prvi slovopisni priručnik hrvatskoga jezika, ozaljski jezično-književni krug.

Osnovna obilježja

Čitavo 17. stoljeće i prva polovica 18. stoljeća treće su razdoblje u povijesti hrvatskoga književnog jezika. Katolička obnova (protureformacija), postupno povlačenje Osmanlija iz Slavonije i dijela Dalmacije, zamiranje književnoga rada u dalmatinskim gradovima pod mletačkom upravom – neki su od važnih događaja toga vremena. U prethodnome razdoblju započeta podjela na dva područja (sjeverozapadno i jugoistočno) nastavlja se (trajat će do hrvatskoga narodnog preporoda) hranjena sviješću o jednome jeziku i potrebi njegova ujednačivanja. U 17. st. konačno je riješeno pitanje općehrvatskoga pisma – latinica je pobijedila hrvatsku ćirilicu. Više se nije postavljalo pitanje kojim pismom pisati, nego kako urediti latinicu da što bolje služi bilježenju glasova hrvatskoga jezika.

U pismenome stvaralaštvu jugoistočnoga područja u početku trećega razdoblja hrvatske pismenosti sudjeluju oba narječja toga područja: štokavština (dalmatinska ikavica, dubrovačka jekavica) i čakavština (južna čakavština u koju prodiru štokavski elementi). S vremenom se gasi južnočakavska pismenost. Štokavština, i to proširenija novoštokavština, postaje

temeljno narječje pismenosti jugoistočnoga područja. Afirmaciji štokavštine u tome području pridonose bosansko-hercegovački franjevci, pisci u Slavoniji i u Makarskome primorju te dubrovački pisci.
Bosansko-hercegovački franjevci od početka 17. st. razvijaju plodnu i raznovrsnu književnu djelatnost u okvirima franjevačke redodržave Bosne Srebrene. Svojom su djelatnošću znatno pridonijeli uklanjanju dijalektnih razlika u pisanome jeziku i ujednačivanju hrvatskoga književnog jezika na području od Slavonije do mora. Pišu uglavnom štokavskom ikavicom, i to hrvatskom ćirilicom te latinicom. Najpopularniji pisac katoličke obnove u Bosni bio je Matija Divković. Najvažnije njegovo djelo *Nauk krstjanski* (Mletci, 1611.) pisano je hrvatskom ćirilicom i štokavskom jekavicom. To je ujedno najstarija tiskana knjiga pisana hrvatskim jezikom s područja Bosne i Hercegovine.
Dubrovački pisci (Ivan Gundulić, Dživo Bunić Vučić, Junije Palmotić) afirmiraju jekavsku štokavštinu. Štokavske jezične crte u svoja djela unose i pisci čakavskoga juga. Na jugoistočnome je području na kraju trećega razdoblja riješena dvojba između štokavštine i čakavštine kao jezika pismenosti – štokavština je pobijedila.

Prva hrvatska gramatika

Na početku 17. stoljeća Hrvati dobivaju svoju prvu gramatiku. Autor joj je Bartol Kašić. Pod naslovom *Institutionum linguae Illyricae libri duo* (Osnove ilirskoga jezika u dvije knjige) iz tiska izlazi u Rimu 1604. Nastanak gramatike potaknut je potrebom isusovačkoga reda za temeljnim priručnikom hrvatskoga jezika kako bi budući isusovački misionari mogli naučiti jezik puka koji im je dodijeljen na duhovnu skrb. Gramatika je pisana latinskim jezikom, a opisuje naddijalektni jezik čakavsko-štokavske književnosti Kašićeva vremena. Poslije će u Kašićevu izrazu prevladati štokavski, ali opet ne neki konkretni, mjesni govor, nego štokavski književni izraz kakav je živio u dubrovačkoj i bosanskoj književnosti, a koji on naziva „bosanski jezik". Kašić je bitno utjecao na gramatičare dolazećih stoljeća, koji su prenosili, bogatili i posuvremenjivali njegovo naslijeđe. Osim gramatike i spomenutoga hrvatsko-talijanskog rječnika, Kašić je autor još mnogih djela, od kojih svakako treba spomenuti njegov, nažalost u vrijeme kad je nastao, neobjavljeni prijevod *Biblije*. Do danas nije posve razjašnjeno zašto crkvene vlasti nisu odobrile njezino tiskanje. Budući da je ostala u rukopisu, Kašićeva *Biblija* nije mogla znatnije utjecati na standardizaciju hrvatskoga jezika. Činjenica je da bi hrvatska (jezična) povijest

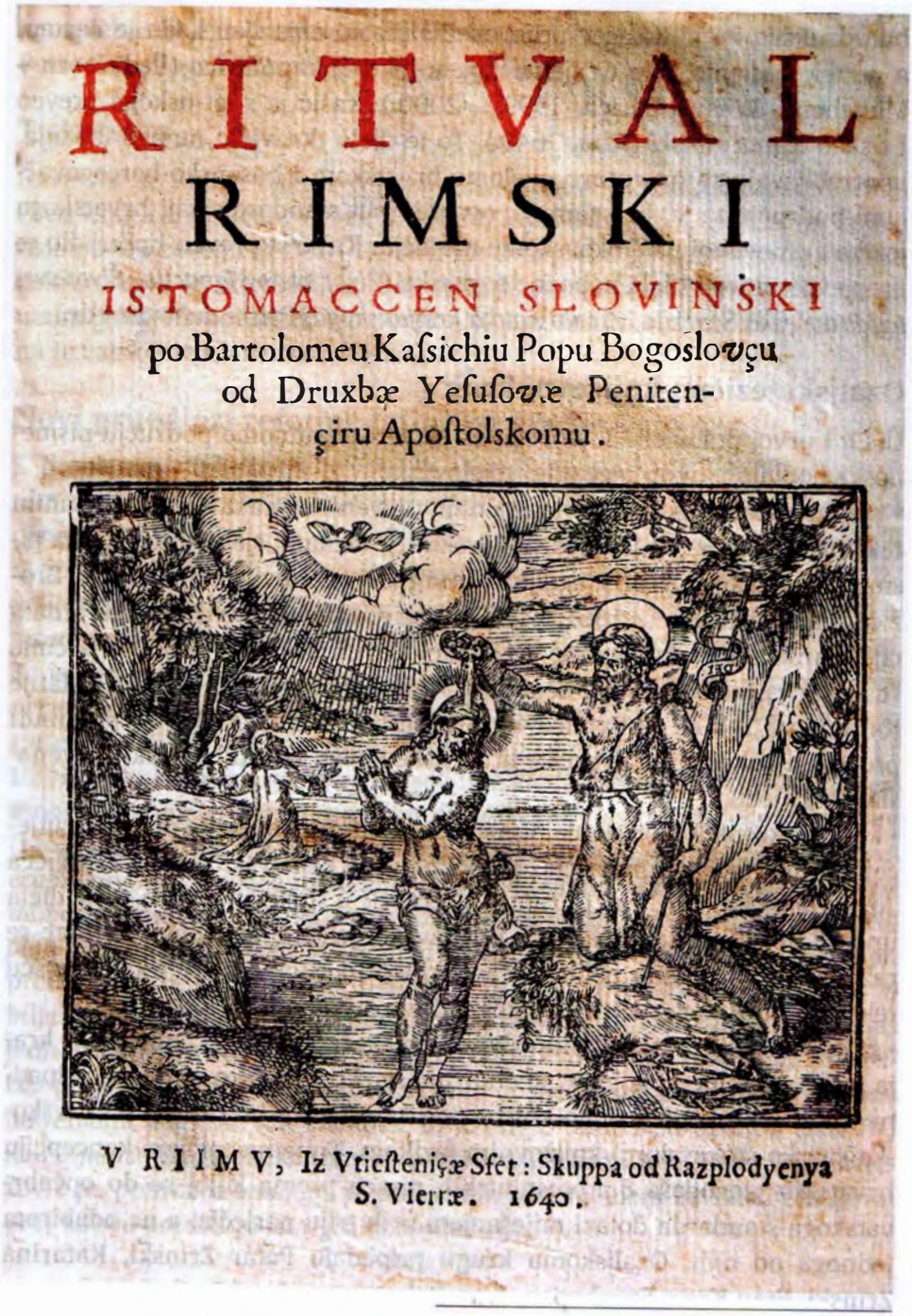

Bartol Kašić, *Ritual rimski*, Rim, 1640.

bila drukčija da je Kašićev prijevod *Biblije* bio objavljen kada je nastao, a ne tek nedavno, i to u Njemačkoj, u nizu *Biblia Slavica* (Paderborn – München – Wien – Zürich, 1999. – 2000.). Kašić je s latinskoga preveo i tiskao *Ritual rimski* (Rim, 1640.). To je djelo doživjelo mnoga izdanja, upotrebljavalo se na gotovo cijelome hrvatskom i bosansko-hercegovačkom području te je, bez sumnje, otvorilo put standardizaciji hrvatskoga jezika zasnovanoj na štokavskome narječju. Kašić je preveo i preradio te prepjevao mnoga djela nabožne tematike (*Život svetog Ignacija, Život svetog Frančeska Saverija, Zrcalo nauka krstjanskoga, Pjesni duhovne* i dr.).

Ozaljski jezično-književni krug

U 17. i prvoj polovici 18. stoljeća na sjeverozapadnome području pismenost se odvija u ovim njegovim dijelovima:

• **sjevernočakavskome** U latiničnim, sjevernom čakavštinom pisanim tekstovima zamjetan je unos štokavskih elemenata; sjevernočakavska pismenost polako se gasi; glagoljični liturgijski tekstovi rusificiraju se. Brozićevim *Brevijarom* iz 1561. završava prirodni razvitak hrvatske redakcije staroslavenskoga jezika, a Levakovićevim *Misalom* iz 1631. počinje rusifikacija, koja vrhunac doseže u *Misalu rimskom* (Rim, 1741.) Matije Karamana. Tek će se Parčićevim glagoljskim *Misalom* (1893.) prekinuti proces rusifikacije i u hrvatske liturgijske knjige vratiti hrvatski crkvenoslavenski jezik.

• **kajkavskome** Kajkavska je pismenost od samih početaka otvorena utjecajima drugih dvaju narječja. Najpoznatiji je kajkavski pisac 17. stoljeća Juraj Habdelić. I on, kao i Vramec i Pergošić u stoljeću prije, u svoja djela unosi i nekajkavske (štokavske i čakavske) jezične elemente. U tome se razdoblju kajkavština počinje standardizirati, što se očituje pojavnošću tekstova pisanih različitim funkcionalnim stilovima.

• **čakavsko-kajkavsko-štokavskome** Polazeći od dijalektne situacije kraja južno od Kupe, u kojemu se dodiruju sva tri hrvatska narječja, pripadnici tzv. ozaljskoga jezično-književnog kruga pišu hibridnim (čakavsko-kajkavsko-štokavskim) književnim jezikom. Time nastavljaju koncepciju hrvatskih glagoljaša i protestantskih pisaca prema kojoj se do općehrvatskoga standarda dolazi miješanjem svih triju narječja, a ne odabirom jednoga od njih. Ozaljskomu krugu pripadaju Petar Zrinski, Katarina Zrinski, Fran Krsto Frankopan, Ivan Belostenec i Juraj Ratkaj. Djelovanje pisaca ozaljskoga jezično-književnog kruga naprasno je prekinuto nakon

neuspjeha zrinsko-frankopanske urote (1671.) i glavosijeka njezinih vođa Petra Zrinskoga i Frana Krste Frankopana.

Tiskarstvo

Hrvatske se knjige tiskaju u poznatim europskim tiskarskim središtima (Veneciji, Rimu, Beču, Grazu, Budimu, Pešti i drugdje). Najviše je knjiga tiskano u Veneciji. Potkraj 17. stoljeća u Zagrebu je osnovana Zemaljska tiskara, koju je od 1690. do katastrofalnoga požara 1706. vodio njezin utemeljitelj Pavao Ritter Vitezović. U toj su tiskari tiskane mnoge knjige na hrvatskome i latinskome jeziku.

Novi prijedlozi reforme latinične grafije

S problemom bilježenja hrvatskih glasova (ponajprije palatala) latiničnim slovima susreo se svaki pisac pretpreporodnoga razdoblja hrvatske pismenosti. Većina njih o grafijskim problemima piše usput, uglavnom u predgovoru svojih knjiga. Dubrovčanin Rajmund Džamanjić, nezadovoljan dotadašnjim rješenjima, grafiji posvećuje čitavo djelo – *Nauk za pisati dobro latinskijema slovima riječi jezika slovinskoga* (Venecija, 1639.). To je prvi slovopisni (grafijski) priručnik hrvatskoga jezika. Džamanjićev prijedlog grafije ima sve odlike sređenoga grafijskog sustava, ali neka rješenja prilično su složena, te on nije imao šireg odjeka.

Uz reformu latinične grafije veže se i ime Pavla Rittera Vitezovića. Iako su mnogi prije njega isticali potrebu da se svaki glas bilježi jednim slovom (i to uvijek istim), tek je Vitezović u svojemu djelu *Plorantis Croatiae saecula duo* (Dva stoljeća uplakane Hrvatske; Zagreb, 1703.) predložio čvrst monografemski sustav što ga je iznio u izgubljenome radu *De orthographia Illyricana*. Taj se sustav temelji na uporabi dijakritičkih znakova (npr. predlaže da se glas *č* bilježi slovom *ç*, za glas *ć* predlaže slovo *c'*, glas *nj* bilježi slovom *ñ*, glas *lj* slovom *l̃*, glas *ž* slovom *ẓ*). Od načela jedan glas jedno slovo odstupa samo u bilježenju slogotvornoga *r* (bilježi ga *yr*). Nitko prije Vitezovića nije predložio tako dosljedan monografemski sustav na temelju dijakritičkih znakova, te je on po tome i po uporabi tilde (~) kao dijakritičkoga znaka izravan preteča Ljudevitu Gaju. Osim toga, Vitezović je, potaknut težnjom za političkim sjedinjenjem hrvatskih krajeva, prvi za sve predložio ista grafijska rješenja.

Zaključno o trećemu razdoblju hrvatske jezične povijesti

Stoljeće i pol hrvatskojezične povijesti – 17. i prva polovica 18. – nastavak je (u prethodnome jednostoljetnom razdoblju na dvama zemljopisno odvojenim, ali zajedničkim težnjama povezanim područjima) započetoga pronalaženja putova stvaranja jezičnoga zajedništva. Od dvaju mogućih putova ostvarenja takva zajedništva, izabrat će se onaj koji općehrvatski jezik vidi temeljen na jednome narječju – kajkavskome u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, odnosno (novo)štokavskome u ostalome njezinu dijelu. Čakavština se posve povlači i neće je u hrvatskoj knjizi biti sve do pojave hrvatske dijalektne književnosti u 20. st. Nenovoštokavština uzmiče na jugoistočnome području pred novoštokavštinom koja postaje spremna za standardizaciju.

Pišu se gramatike i rječnici, prevode važna djela te predlaže latinična grafija prilagođena glasovnomu sustavu hrvatskoga jezika. Konačno je riješeno pitanje općehrvatskoga pisma. Više nije upitno kojim pismom pisati, nego kako urediti latinicu da što bolje služi bilježenju hrvatskih glasova. Oko sredine 18. stoljeća većinska novoštokavština postaje osnovicom standarda čitavoga jugoistočnog područja.

Važnija jezikoslovna djela trećega predstandardnog razdoblja (17. – prva polovica 18. st.)

Jezični priručnici bili su uglavnom namijenjeni praktičnoj primjeni (povijesne okolnosti prisiljavale su Hrvate da uče i poznaju druge jezike osim svojega materinskog, a strani činovnici i misionari morali su učiti hrvatski jezik). Stoga su nerijetko gramatikama pridavani rječnici, a rječnicima gramatike te katkad i primjeri konverzacije.

Gramatike

A. M. D. G.
INSTITVTIONVM
LINGVÆ ILLYRICÆ
LIBRI DVO.
Authore
BARTHOLOMAEO CASSIO
Curicensi Societatis
IESV.
EDITIO PRIMA.
IHS
ROMAE, Apud Aloysium Zannettum.
M D C I I I I.
Superiorum Permissu.

Bartol Kašić, *Institutionum linguae Illyricae libri duo* (Osnove ilirskoga jezika u dvije knjige), Rim, 1604.
To je prva gramatika hrvatskoga jezika. Pisana je latinskim jezikom, koji je u to vrijeme bio jezik znanosti, književnosti, škole i kulture. Naziv jezika u naslovu gramatike – *lingua illyrica* – preuzet je iz antičke tradicije, a bio je uobičajen u ono vrijeme. Gramatika se temelji na jeziku štokavsko-čakavske književnosti jugoistočnoga područja. U njoj je hrvatski jezik opisan po modelu latinskih gramatika, što je imalo za posljedicu unošenje nekih gramatičkih kategorija stranih gramatičkoj strukturi hrvatskoga jezika (npr. ablativa u sklonidbenoj paradigmi, konjunktiva, optativa, gerunda i participa u kategoriji glagola) te potrebu za mnogim dodatnim objašnjenjima onih dijelova koji su različiti u gramatikama tih dvaju jezika. Kašić u svojoj gramatici ima nejednak broj padeža u jednini (sedam) i u množini (osam), što je posljedica uvođenja ablativa u oba broja te izostavljanja lokativa u jednini. Pojedine kategorije i u današnjim su gramatikama obrađene jednako kao u Kašića (npr. tri imenične sklonidbe).

Juraj Križanić, *Gramatično izkazanje ob ruskom jeziku* (Gramatički prikaz ruskoga jezika), rukopis 1665., Tobolsk; tiskan 1859., Moskva. Riječ je o ćirilicom pisanoj općeslavenskoj gramatici, prvoj poredbenoj gramatici slavenskih jezika. U njoj je hrvatski jezik zastupljen hibridnim, kajkavsko-čakavsko-štokavskim interdijalektom autorova rodnoga Pokuplja. Križanić je svoju gramatiku napisao u progonstvu (Tobolsk u Sibiru). Gramatika je prvi put objavljena u Moskvi sredinom 19. st., te nije mogla utjecati na hrvatsku gramatičarsku praksu.

GRAMMATI[ca]
TALIANSKA
U KRATHO
ILLI
KRATAK NAUK
ZA NAUCITTI
LATINSKI JEZIK.
Koga slovinski upisa Otac Jacov Mikaglja
Drusgbe Iſulove.
U LORETV, Po Paulo, i Ivanu Batiſti Serafini. M. DC. XLIX.
Superiorum Permiſſu.

Jakov Mikalja, *Gramatika talijanska ukratko ili kratak nauk za naučiti latinski jezik*, Loreto, 1649. – Ancona, 1651.
Gramatika je dodana Mikaljinu trojezičnomu rječniku *Blago jezika slovinskoga.* To je prva gramatika talijanskoga jezika pisana hrvatskim jezikom. Prema tradiciji ustanovljenoj u 15. st. *latinski jezik* u naslovu gramatike znači talijanski, dok se za latinski rabi naziv *dijački.* Riječ je o praktičnoj gramatici namijenjenoj hrvatskim korisnicima radi svladavanja talijanskoga jezika kako bi potom lakše naučili latinski iz talijanskim jezikom pisanih latinskih gramatika. Gramatički se opis talijanskoga jezika temelji na poredbenome načelu, zbog čega se svi primjeri, paradigme i objašnjenja donose usporedno na hrvatskome i talijanskome jeziku. Osim uz rječnik, *Gramatika* je bila otisnuta (1649.) i kao posebna knjižica.

5

ISTRUZIONI GRAMMATICALI DELLA LINGUA ILLIRICA.

PResuppongo che chi leggerà queſte iſtruzioni, ſappia i primi termini della Grammatica latina, o Italiana, cioè quali ſieno le parti dell' Orazione, coſa ſia nome ſoſtantivo, e aggettivo, proprio, e appellativo, ed altri ſomiglianti termini; perciò non mi trattengo con perdimento di tempo, e tedio di chi legge, a ſpiegarli, mà ſolamente darò quelle iſtruzioni che ſono neceſſarie per apprendere con regole la Lingua Illirica.

CAPO I.

Quanti caſi habbia ne' Nomi la lingua Illirica.

LA lingua Illirica diſtingue i caſi de' Nomi dalla diverſa terminazione, come fà la Lingua Greca e la Latina. Oltre i ſei caſi; Nom., Gen., Dat. &c. hà il ſettimo caſo nel ſingolare, e nel Plurale, oltre il ſettimo, hà il caſo ottavo. Il caſo ſettimo, si nel ſingolare, come nel plurare, eſprime Iſtrumento, Modo, o Concomitanza. Quando eſprime iſtrumento, non richiede la prepoſizione *Sa*, che meglio ſi ſcrive, e pronunzia apoſtrofata in queſta maniera *S'* V. G. dee dirſi *Ubitti maccem* amazzare con la ſpada; *Udritti ncgom*, percuotere col piede. Quando però eſprime concomitanza ò modo, richiede la prepoſizione *S'* V. G. *Idem S' Petrom*, *S' tobom*, vado con Pietro, vado teco &c., *S' vami*, con voi. *S' gljùbavim*, con amore.

Il caſo ottavo, che i nomi Soſtantivie Aggettivi hanno nel plurale, eſprime ſtato in luogo con la prepoſitione *ù* che ſignifica nel, nelli, nelle V. G. *Sroje ù kucchjah*, ſtanno nelle caſe, *ù tulesjeh* ne corpi, *ù rùshkoſciah*, nelle delizie.

Benche nel ſingolare i Nomi non habbiano il caſo ottavo con terminazione propria; ſi ſupplisce però col Dativo colla detta prepoſizione

CAPO II.

De Generi e delle Declinazioni de Nomi.

§. I.

Come ſi diſtinguano le declinazioni de Nomi.

I Generi ne' nomi Illirici ſono tre, Maſcolino, Feminino, e Neutro. Il maſcolino ſi moſtra col pronome maſcolino *ovi* che vol dire *hic* V. G. *ovi kogn*, queſto cavallo, *ovi zijd* queſto muro. Il feminino con *ová*, *ová xèna*, queſta Donna, *ová ribba*, queſto peſce. Il neutro con *ovó*, *ovó Nebbo vedro*, queſto Cielo ſereno, *ovó vrjéme nezdràvo* queſto tempo inſalubre.

Le declinazioni de Nomi Soſtantivi (ſieno proprij o appellativi) ſono tre, e ſi diſtinguono dalla terminazione del Genitivo. Il Nominativo de nomi della prima declinazione termina in una o piu conſonanti. *Stvoritegl*, Creatore, *Petar*, Pietro, *Antun*, Antonio. Il Genitivo, che la diſtingue dall' altre due, termina in *A*, il Dativo in *U*, l' Accuſativo in *A*, e ne Nomi di coſe inanimate ha anche la terminazione del nominativo; il vocativo in *E*, l' Ablativo in *A* con la prepoſizione *Od*, la quale alle volte può ſtare col Genitivo. Il ſettimo caſo in *Om* (ed in alcuni nomi, in *Em*, come ſi dirà) con la prepoſitione *S'*, overo ſenza, ſecondo la regola data nel Capo I.

Nel plurale, il Nominativo de maſcolini termina in *I*, il Genitivo in *Aa*, il Dativo in *Omi*, overo in *Im*, & in alcuni Nomi in *Em*, l' Accuſativo in *E*, il Vocativo in *I*, l' Ablativo ſimile al Genitivo in *Aa*, il Settimo caſo in *Imi*, ovvero *Ima*, l' ottavo in *Ib*. Ecco un eſempio de Nomi proprij della prima declinazione.

Ardelio Della Bella, *Istruzioni grammaticali della lingua illirica* (Gramatičke pouke o ilirskome jeziku), Venecija, 1728.

Della Bellina gramatika hrvatskoga („ilirskoga") jezika predmetnuta je njegovu trojezičnome rječniku *Dizionario Italiano, Latino, Illirico.* Pisana je talijanskim jezikom. Opis gramatičkoga sustava hrvatskoga jezika Della Bella temelji ponajprije na dubrovačkoj štokavštini, književnoj i govorenoj, stoga u njoj pretežu štokavski elementi. Iako ima sličnosti s Kašićevom gramatikom, Mikaljina je gramatika (tiskana 124 godine poslije Kašićeve) u mnogo čemu drukčija i originalna (npr. zapažanja o naglasnome sustavu, uočavanje kategorije živosti i kategorije glagolskoga vida).

Rječnici

Petar Loderecker, ***Dictionarium septem diversarum linguarum videlicet Latine, Italice, Dalmatice, Bohemice, Polonice, Germanice et Ungarice*** (Rječnik sedam različitih jezika...) Prag, 1605.

Lodereckerov je *Dictionarium septem diversarum linguarum* češkim i poljskim jezikom proširen Vrančićev petojezični rječnik. Dvodijelno je koncipiran. Prvi je dio sedmojezični rječnik, a drugi dio sadržava šest obratnih dvojezičnih rječnika u kojima je polazni jezik jedan od jezika što su u prvome dijelu „desno od latinskoga", tj. talijanski, hrvatski (*dalmatice*), češki, poljski, njemački i mađarski.

DICTIONARIVM
SEPTEM DIVERSA-
RVM LINGVARVM, VIDELICET LA-
TINE, ITALICE, DALMATICE, BOHEMI-
cè, Polonicè, Germanicè, & Vngaricè, vnà cum
cuiuslibet Linguæ Regiſtro ſiue Repertorio
vernaculo, in quo candidus Lector, ſui
idiomatis Vocabulum, facile
inuenire poterit. Soc. Jesu
Singulari ſtudio & induſtria collectum
PETRO LODERECKERO PRAGE-
FRANCISCI NO, BOHEMO, &c.
Cum Gratia & Priuilegio Imperiali.

Jakov Mikalja, *Blago jezika slovinskoga*, Loreto, 1649. – Ancona 1651.

Hrvatska sastavnica Mikaljina trojezičnoga (hrvatsko-talijansko-latinskog) rječnika jezik je dubrovačko-dalmatinskoga područja 17. st. U leksiku pretežu štokavski elementi jer je autor smatrao „bosanski jezik" (tj. štokavsko narječje) najljepšim uspoređujući ga s toskanskim u Italiji. Osim štokavskih autor bilježi i čakavske te (rjeđe) kajkavske riječi kao natuknicu ili kao istovrijednicu. Rječnik je trebao pomoći svećeničkomu podmlatku koji se školovao u loretskome Ilirskom kolegiju u učenju hrvatskoga jezika prije misijskih poslanstava u južnoslavenske krajeve pod osmanlijskom vlašću, ali i učenju talijanskoga prije odlaska na školovanje u Italiju. Rječnički članak u Mikaljinu rječniku sadržava elemente tipične za moderne rječnike (gramatička obradba natuknice, razrađen sustav uputnica, opis značenja definicijom i istovrijednicama, primjeri uporabe, kolokacije, frazemi).

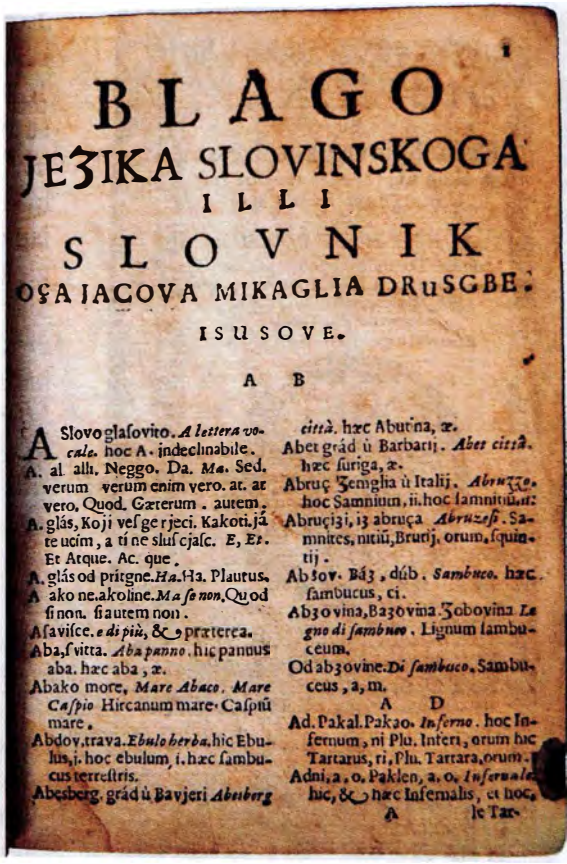

BLAGO
JEZIKA SLOVINSKOGA
ILLI
SLOVNIK
OCA IACOVA MIKAGLIA DRuSGBE.
ISUSOVE.

A B

A Slovo glasovito. *A lettera vocale.* hoc A. indeclinabile.
A. al. alli. Neggo. Da. *Ma.* Sed. verum verum enim vero. at. at vero. Quod. Gæterum. autem.
A. glás, Koji vesge rjeci. Kakoti. já te ucim, a tí ne slusc jasc. *E, Et.* Et Atque. Ac. que.
A. glás od prítgne. *Ha.* Ha. Plautus.
A ako ne. akoline. *Ma se non.* Quod si non. si autem non.
Asavisce. *e di più,* & præterea.
Aba, svitta. *Aba panno.* hic pannus aba. hæc aba, æ.
Abako more, *Mare Abaco. Mare Caspio* Hircanum mare. Caspiũ mare.
Abdov, trava. *Ebulo herba.* hic Ebulus, i. hoc ebulum, i. hæc sambucus terrestris.
Abesberg. grád ù Bavjeri *Abesberg città.* hæc Abutina, æ.
Abet grád ù Barbarij. *Abet città.* hæc suriga, æ.
Abruç Zemglia ù Italij. *Abruzzo.* hoc Samnium, ii. hoc samnitiũ, ii.
Abruçi3i, i3 abruça *Abruzesi.* Samnites, nitiũ, Brutij, orum, squintij.
Ab3ov. Báz, dúb. *Sambuco.* hæc sambucus, ci.
Ab3ovina, Ba3ovina. Zobovina *Legno di sambuco.* Lignum sambuceum.
Od ab3ovine. *Di sambuco.* Sambuceus, a, m.

A D

Ad. Pakal. Pakao. *Inferno.* hoc Infernum, ni Plu. Inferi, orum hic Tartarus, ri, Plu. Tartara, orum.
Adni, a, o. Paklen, a, o. *Infernale.* hic, & hæc Infernalis, et hoc.

A le Tar-

Pavao Ritter Vitezović, *Lexicon Latino-Illyricum* (Latinsko-ilirski rječnik), rukopis oko 1700., preslika rukopisa 2000., Zagreb.

Vitezović je sastavio hrvatsko-latinski rječnik koji je, nažalost, izgubljen te latinsko-hrvatski koji je sve donedavno bio u rukopisu. Godine 2000. objavljena je preslika sačuvanoga rukopisa, 2010. njegov prijepis i obradba te 2009. preokretni (hrvatsko-latinski) rječnik, čime je u određenome smislu hrvatskoj kulturi vraćen izgubljeni Vitezovićev hrvatsko-latinski rječnik.

DICTIONAR,
ili
Réchi Szlovenſzke zvexe-
ga ukup zebrane, u red poſztau-
lyene, i Diachkemi zlahkotene
Trudom
JURJA HABDELICHA,
Maſnika Tovaruſtva Jeſuſevoga, na po-
moch napredka u Diachkom navuku Skól-
neh Mladenczeu Horvatſzkoga,
i Szlovenſzkoga Naroda.
ZDOPUSCHENYEM GORNYEH.
Stampana u Nemskom Gradczu, pri Odvetku
Widmanſtadiuſſa. M. DC. LXX.

Juraj Habdelić, *Dictionar ili reči slovenske z vekšega vkup zebrane*, Graz, 1670.

Habdelićev hrvatsko-latinski *Dictionar* prvi je kajkavski rječnik. Pisan da bude školski priručnik polaznicima isusovačkih škola, nevelikoga je opsega (sadržava oko 12 000 natuknica). Sintagma *reči slovenske* u naslovu znači kajkavsko narječje (za slovenski se jezik u to vrijeme upotrebljavao naziv *kranjski*). Habdelićevom rječničkom građom koristili su se, uz ostale, Belostenec i Jambrešić.

DIZIONARIO
ITALIANO, LATINO, ILLIRICO,
Cui ſi permettono alcuni Avvertimenti per iſcrive-
re, e con facilità maggiore leggere le Voci
Illiriche, ſcritte con Caratteri Italiani,
Ed anche una breve Grammatica per apprendere con pro-
prietà la Lingua Illirica.
Con in fine l'indice Latino-Italicus.
OPERA
DEL P. ARDELIO DELLA BELLA
Della Compagnia di Giesu.
DEDICATA
ALL' ECCELL. DEL SIG.
K. CARLO PISANI.
IN VENEZIA, MDCCXXVIII.
Preſſo Criſtoforo Zanne.
Con Licenza de' Superiori, e Privilegio.

Ardelio Della Bella, *Dizionario Italiano, Latino, Illirico* (Talijansko-latinsko-ilirski rječnik), Venecija, 1728.

Della Bellin rječnik jedan je od najboljih naših starih rječnika. Sadržava oko 30 000 natuknica. Jezik je pretežito dubrovačka štokavština, ali ima i čakavskih elemenata. Rječniku je predmetnuta kratka hrvatska gramatika na talijanskome jeziku naslovljena *Istruzioni grammaticali della lingua illirica.* I gramatika i rječnik namijenjeni su misionarima u slavenskim zemljama da bi im se olakšalo učenje hrvatskoga jezika, a trebali su poslužiti i kao udžbenik hrvatskoga jezika u novoosnovanome splitskom sjemeništu.

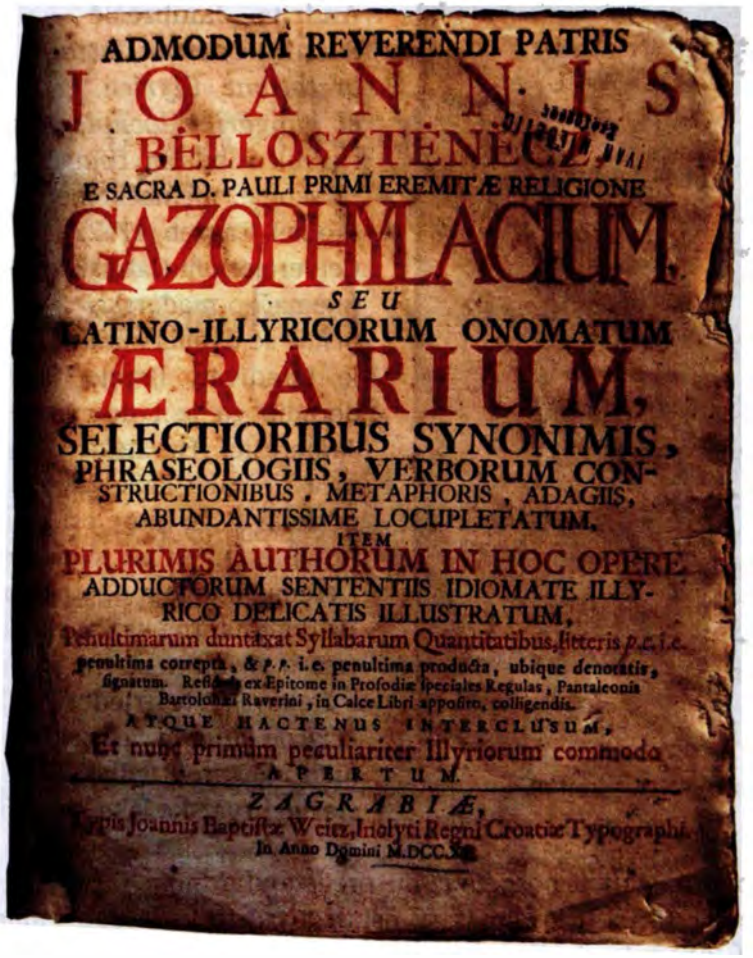
ADMODUM REVERENDI PATRIS
JOANNIS
BELLOSZTENECZ
E SACRA D. PAULI PRIMI EREMITÆ RELIGIONE
GAZOPHYLACIUM,
SEU
LATINO-ILLYRICORUM ONOMATUM
ÆRARIUM,
SELECTIORIBUS SYNONIMIS,
PHRASEOLOGIIS, VERBORUM CONSTRUCTIONIBUS, METAPHORIS, ADAGIIS,
ABUNDANTISSIME LOCUPLETATUM.
ITEM
PLURIMIS AUTHORUM IN HOC OPERE
ADDUCTORUM SENTENTIIS IDIOMATE ILLYRICO DELICATIS ILLUSTRATUM,
Penultimarum duntaxat Syllabarum Quantitatibus, litteris p.c. i.e.
penultima correpta, & p.p. i.e. penultima producta, ubique denotatis,
signatum. Reflexis ex Epitome in Prosodiæ speciales Regulas, Pantaleonis
Bartolonæi Raverini, in Calce Libri appositis, colligendis.
ATQUE HACTENUS INTERCLUSUM,
Et nunc primum peculiariter Illyriorum commodo
APERTUM.
ZAGRABIÆ,
Typis Joannis Baptistæ Weitz, Inclyti Regni Croatiæ Typographi.
In Anno Dñi M.DCC.XL.

Ivan Belostenec, ***Gazophylacium seu latino-illyricorum onomatum aerarium*** (Riznica latinsko-ilirskih imena), Zagreb, 1740.

Belostenčev je rječnik objavljen u dvjema knjigama. Prva od njih (latinsko-hrvatski rječnik) opsežnija je, a druga (hrvatsko-latinski rječnik) manjega je opsega jer je autora u njezinu sastavljanju prekinula smrt. *Gazophylacium* je dvojezični rječnik tronarječne koncepcije tipične za pripadnike ozaljskoga jezično-književnog kruga kojemu je pripadao njegov autor. Tragična smrt Petra Zrinskoga i Frana Krste Frankopana u Bečkome Novom Mjestu razlog je što je rukopis rječnika desetljećima neobjavljen stajao u lepoglavskome pavlinskom samostanu. Tiskan je zaslugom bana Josipa Eszterházyja tek 65 godina nakon autorove smrti.

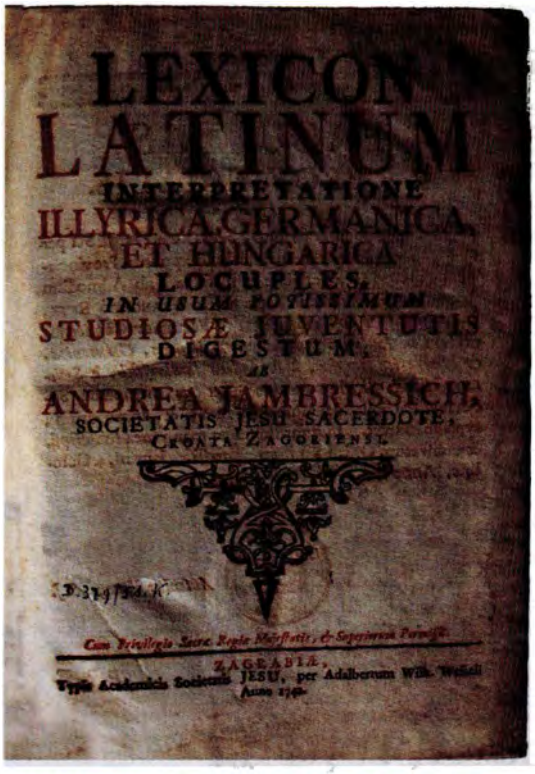
LEXICON
LATINUM
INTERPRETATIONE
ILLYRICA, GERMANICA,
ET HUNGARICA
LOCUPLES,
IN USUM POTISSIMUM
STUDIOSÆ JUVENTUTIS
DIGESTUM,
AB
ANDREA JAMBRESSICH,
SOCIETATIS JESU SACERDOTE,
CROATA ZAGORIENSI.
ZAGRABIÆ,
Typis Academicis Societatis JESU, per Adalbertum Wilh. Weitzl
Anno 1742.

Andrija Jambrešić – Franjo Sušnik, *Lexicon latinum interpretatione illyrica, germanica et hungarica locuples* (Latinski rječnik s obilatim tumačenjem na ilirskome, njemačkome i mađarskome), Zagreb, 1742.

Četverojezični (latinsko-hrvatsko-njemačko-mađarski) rječnik pripisuje se dvojici autora. Počeo ga je izrađivati Franjo Sušnik, a doradio ga je i dovršio Andrija Jambrešić. Hrvatska je sastavnica rječnika kajkavska. *Lexicon* odslikava sve bitne osobine književne kajkavštine toga vremena i vremena koje mu je prethodilo. Uz dominantne kajkavske jezične crte u rječniku se mogu pronaći i štokavske te (rjeđe) čakavske. *Lexicon latinum* Jambrešića i Sušnika ide u red najboljih rječnika starije hrvatske leksikografije.

Neki rječnici nastali u posljednjemu predstandardnom razdoblju (17. i prvoj polovici 18. st.) do danas su ostali u rukopisu. Među njima su i opsežan (1 300 rukopisnih stranica) trojezični rječnik zadarskoga leksikografa Ivana Tanzlingera Zanottija *Vocabolario di tre nobilissimi linguaggi, italiano, illirico e latino* (Rječnik triju plemenitih jezika, talijanskoga, ilirskoga i latinskoga), dvojezični rječnik *Dictionarium Latino-Illiricum* Dubrovčanina Đure Matijaševića te *Vocabolario italiano-illirico* njegova sugrađanina Lovre Cekinića.

5. PRVO STANDARDNO RAZDOBLJE

(druga polovica 18. st. – 30. godine 19. st.)

Ključni pojmovi: početci standardizacije (novo)štokavštine, dalmatinska grafija, slavonska grafija, prve novine u Hrvatskoj, prvi potpuni tiskani prijevod *Biblije*.

Uvod

Četvrto razdoblje u povijesti hrvatskoga književnog jezika, ujedno i prvo standardno razdoblje, traje od druge polovice 18. stoljeća do hrvatskoga narodnog preporoda. U tome razdoblju hrvatski se književni jezik sastoji od dvaju pismenih jezika – novoštokavskoga i kajkavskoga. Oba su u procesu standardizacije. Prvo je standardno razdoblje završno razdoblje postojanja sjeverozapadnoga i jugoistočnoga područja nastalih u 16. stoljeću.

Početci standardizacije novoštokavštine

Sredina 18. stoljeća prijelomno je razdoblje u povijesti hrvatskoga književnog jezika. Od toga vremena počinju procesi oblikovanja standardnoga jezika na jugoistočnome području (koje je u dijalektnome smislu novoštokavsko, nenovoštokavsko i južnočakavsko). Tu iznadregionalni novoštokavski pismeni jezik zamjenjuje sve dotadašnje pokrajinske (čakavske i štokavske) jezike koji su na tome području postojali od 16. stoljeća. Njegovu širenju pridonijeli su i prosvjetiteljski pisci svojim, u narodu vrlo popularnim, djelima. Najčitanije su knjige *Razgovor ugodni naroda slovinskoga* (1756.)

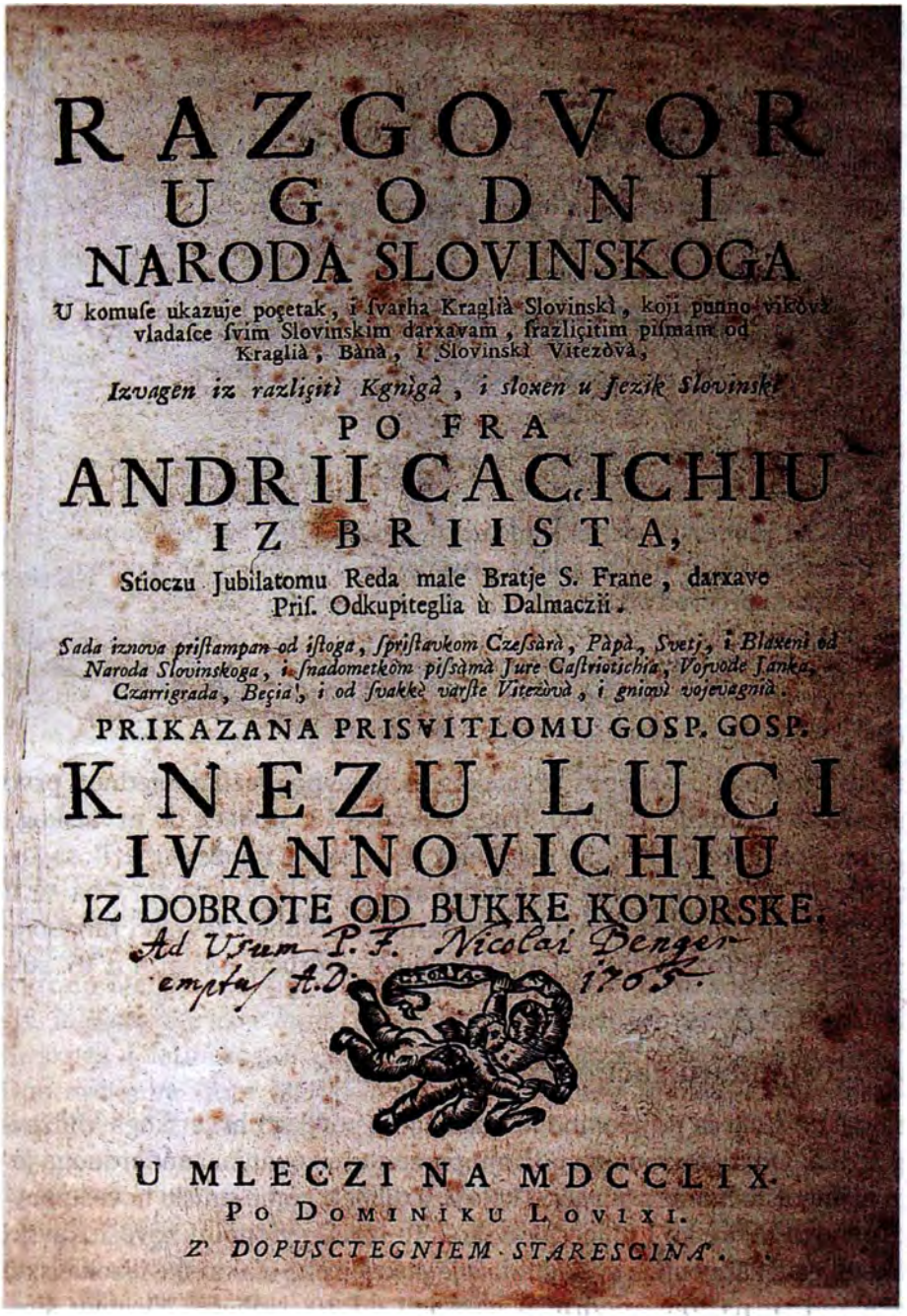

RAZGOVOR
UGODNI
NARODA SLOVINSKOGA

U komuſe ukazuje poçetak, i ſvarha Kraglià Slovinskì, koji punno vikòv vladaſce ſvim Slovinskim darxavam, frazliçitim pismam od Kraglià, Banà, i Slovinskì Vitezòvà;

Izvagen iz razliçitì Kgnigà, i sloxen u Jezik Slovinski

PO FRA
ANDRII CACICHIU
IZ BRIISTA,

Stioczu Jubilatomu Reda male Bratje S. Frane, darxavo Priſ. Odkupiteglia ù Dalmaczii.

Sada iznova priſtampan od iſtoga, ſpriſtavkom Czeſsarà, Pàpà, Svetj, i Blaxeni od Naroda Slovinskoga, i ſnadometkòm piſsàmà Jure Caſtriotichia, Vojvode Janka, Czarrigrada, Beçia', i od ſvakè varſte Vitezòvà, i gniovì vojevagnià.

PRIKAZANA PRISVITLOMU GOSP. GOSP.
KNEZU LUCI
IVANNOVICHIU
IZ DOBROTE OD BUKKE KOTORSKE.

Ad Usum P. F. Nicolai Benger
empta A.D. 1705.

U MLECZI NA MDCCLIX.
Po Dominiku Lovixi.
Z' DOPUSCTEGNIEM STARESGINA.

Andrija Kačić Miošić, *Razgovor ugodni naroda slovinskoga*, Venecija, [1]1756., [2]1759.

Dalmatinca Andrije Kačića Miošića i *Satir iliti divji čovik* (1762.) Slavonca Matije Antuna Relkovića. U tome razdoblju očita je prevlast ikavskih tekstova nad jekavskima (jekavicom je pisana dubrovačka književnost). Želja za čvrstim međusobnim vezama dovodi do unosa nekih dubrovačkih jezičnih elemenata u djela slavonskih pisaca, a dubrovački gramatičari i leksikografi u svoje radove unose podatke iz djela slavonskih književnika. Novoštokavština je od tada jedini hrvatski pismeni jezik na jugoistočnome području, a napuštanjem manjinskoga kajkavskog na sjeverozapadnome području u idućemu razdoblju postat će i općehrvatski.

Novoštokavštinom (ikavskoga i jekavskoga izgovora *jata*) povezani su svi Hrvati, osim kajkavaca. Taj novoštokavski pismeni jezik u procesu standardizacije, oblikovan sredinom 18. st., prvi je hrvatski iznadregionalni pismeni (književni) jezik nakon hrvatsko-staroslavenskoga, koji je to prestao biti krajem 15. st. To znači, ističe Brozović, da je u jezičnome smislu sredina 18. st. važnija od samoga hrvatskog narodnog preporoda u 30-im godinama 19. stoljeća.

U prvome standardnojezičnom razdoblju novoštokavštinom se piše na širokome prostoru od Slavonije do Dubrovnika i od Dubrovnika do Like. U toj novoštokavštini još postoje dvojstva: ikavsko-jekavsko (npr. *dica* i *djeca*) i štakavsko-šćakavsko (npr. *dvorište* i *dvorišće*). Potonje dvojstvo riješeno je već u tome razdoblju (prevagnula je većinska štakavština). U ikavske tekstove 18. st. prodiru jekavizmi, ali ne obratno, što daje naslutiti buduću pobjedu jekavštine.

Kajkavska pismenost

Na kajkavskome je području pismenost kajkavska. Kajkavski književni jezik u procesu je u prethodnome razdoblju započete standardizacije: grafija i gramatičke norme prilično su sređeni; kajkavština je u uporabi u školi, administraciji, njome se piše stručna i zabavna literatura itd. Već se tada manjinski (po broju govornika i području koje zauzima) kajkavski počinje otvarati i približavati većinskome (novo)štokavskom. Tako je npr. najpoznatiji kajkavski pisac s prijeloma stoljeća Tituš Brezovački pod utjecajem Kačićeva *Razgovora ugodnoga* napisao nekoliko pjesama na štokavskome. Nakon 1810. „štokavska usmjerenost" hrvatskih kajkavskih književnika sve je očitija. Bilo je i onih koji se nisu željeli odreći kajkavštine i preuzeti štokavštinu (npr. Tomaš Mikloušić). Najistaknutiji branitelj kajkavskoga književnog jezika i protivnik uvođenja štokavštine Ignac Kristijanović po uzoru na rukopisnu kajkavsku gramatiku Ivana

Vitkovića piše gramatiku zagrebačke kajkavštine *Grammatik der kroatischen Mundart* (Zagreb, 1837.).
Svjestan činjenice da mnoge hrvatske riječi nisu zabilježene, zagrebački biskup Maksimilijan Vrhovac 1813. upućuje latinskim jezikom pisanu poslanicu svećenstvu svoje biskupije u kojoj ga poziva na skupljanje narodnoga blaga (riječi, poslovica, narodnih pjesama).
Antun Mihanović, preteča hrvatskoga narodnog preporoda, piše knjižicu *Reč domovini od hasnovitosti pisanja vu domorodnom jeziku* (Beč, 1815.). U njoj poziva da se u javnome životu upotrebljava narodni, a ne latinski jezik. Oduševljen Gundulićevim *Osmanom* i njegovom štokavštinom, 1835. štokavskim narječjem i Gajevom grafijom objavljuje svoju pjesmu *Horvatska domovina*, koja će postati hrvatskom himnom.
Ozaljski se krug integrirao u glavninu kajkavske pismenosti. Na sjevernočakavskome području vlada stagnacija: sjevernočakavske pismenosti pisane latinicom gotovo više nema, a glagoljična pismenost svedena je na crkvenu literaturu. Posvuda se osjeća jak novoštokavski jezični utjecaj.
Da bi se Hrvatska obranila od nasilnoga uvođenja mađarskoga jezika, Hrvatski je sabor 1805. posebnom odlukom odredio uporabu latinskoga jezika. Međutim, ta se odluka nije pokazala dostatnim štitom pred pritiscima Mađara, pa je 1827. mađarski uveden kao obvezatni predmet u više škole, a 1833. i u gimnazije.

Grafija štokavskoga područja

Na štokavskome su se području ustalile dvije latinične grafije – jedna u Dalmaciji (tzv. dalmatinska), a druga u Slavoniji (tzv. slavonska). S vremenom dolazi do njihova približavanja. Dalmatinsko-slavonska grafijska ujednačenost omogućuje lakšu komunikaciju između štokavskoga sjevera i juga. Toj se grafiji priklonio i Ličanin Šime Starčević, pisac gramatike *Nova ričoslovica ilirička* (Trst, 1812.).

Prve novine u Hrvatskoj

Prve novine u Hrvatskoj tiskane su u drugoj polovici 18. stoljeća – 1771. u Zagrebu izlaze novine *Ephemerides Zagrabienses* na latinskome jeziku. Nedugo poslije, izlaze i dvoje novine na njemačkome. Prve novine na hrvatskome jeziku (točnije na talijanskome i hrvatskome) izlazile su u Zadru od 1806. do 1810. a zvale su se *Il Regio Dalmata – Kraljski Dalmatin.*
Prve hrvatske novine koje su izlazile isključivo na hrvatskome jeziku pokrenuo je Ljudevit Gaj. To su *Novine horvatske.* Pisane starom (kajkavskom)

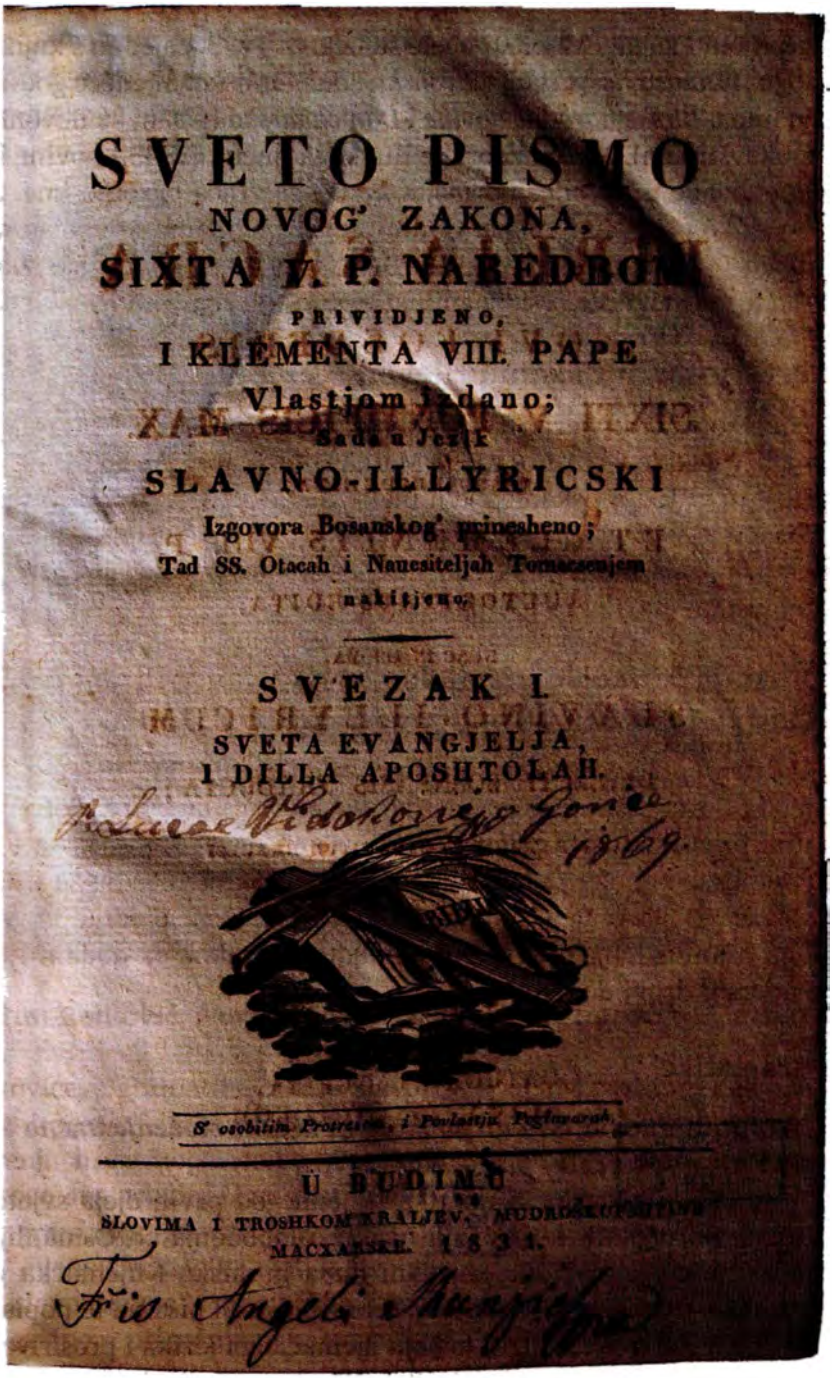

SVETO PISMO
NOVOG' ZAKONA,
SIXTA V. P. NAREDBOM
PRIVIDJENO,
I KLEMENTA VIII. PAPE
Vlastjom izdano;
Sada u Jezik
SLAVNO-ILLYRICSKI
Izgovora Bosanskog' prinesheno;
Tad SS. Otacah i Nauesiteljah Tomacsenjem
nakitjeno.

SVEZAK I.
SVETA EVANGJELJA,
I DILLA APOSHTOLAH.

S' osobitim Protrestom, i Povlastju Poglavarah.

U BUDIMU
SLOVIMA I TROSHKOM KRALJEV. MUDROSKOPSHTINE
MACXARSKE. 1831.

Matija Petar Katančić, *Sveto pismo Novog zakona*, Budim, 1831.

grafijom i kajkavštinom, počele su izlaziti 1835. zajedno s književnim prilogom *Danica horvatska, slavonska i dalmatinska.* Sljedeće godine mijenjaju ime u *Ilirske narodne novine* i *Danica ilirska* (pisani su novom grafijom i štokavštinom). Nakon zabrane ilirskoga imena (1843.) novine bivaju preimenovane u *Narodne novine*, a *Danici* se vraća prvotno ime. Slijedi još nekoliko promjena imena. Godine 1849. novinama se vraća ime *Narodne novine*, a Danici *Danica ilirska. Danica* iste godine prestaje izlaziti, a *Narodne novine* postaju službeni list te pod tim imenom izlaze i danas.

Prvi potpuni tiskani prijevod *Biblije*

Početkom 19. stoljeća Hrvati dobivaju prvi potpuni tiskani prijevod *Biblije* na hrvatski jezik. Autor mu je Matija Petar Katančić, koji je prijevod završio oko 1815., a tiskao ga je u Budimu 1831. Djelo sadržava šest svezaka. Pisano je slavonskom grafijom te štokavskom ikavicom. Odjek Katančićeva prijevoda bio je relativno slab jer se pojavio uoči preporoda kada su napuštene slavonska grafija i ikavica.

Važnija jezikoslovna djela prvoga standardnog razdoblja (druga polovica 18. – 30. godine 19. st.)

U drugoj polovici 18. st. i prvim trima desetljećima 19. stoljeća hrvatski jezikoslovci pišu nove gramatike, rječnike i pravopise. Potrebu za jezičnim priručnicima s gramatičkim opisom hrvatskoga jezika i zanimanje čitateljske publike za njih najbolje oslikava činjenica da su trojica jezikoslovaca iz Slavonije (Tadijanović, Relković, Lanosović) u 34 godine objavila osam izdanja svojih triju gramatika (kojima su dodani rječnici i raznovrsni drugi dodatci).

Gramatike

Blaž Tadijanović, *Svašta po malo ili kratko složenje imena i riči u ilirski i njemački jezik,* Magdeburg, [1]1761.
To je prva slavonska gramatika te jedno od prvih djela svjetovnoga sadržaja objavljenih u Slavoniji nakon oslobođenja od Osmanlija. Riječ je o jezičnome priručniku koji čini mala hrvatska i njemačka gramatika, hrvatsko-njemački rječnik, obrasci razgovora i pisama te popis poslovica. Priručnik je trebao služiti učenju njemačkoga jezika i proširivanju znanja o vlastitome (hrvatskome) jeziku. Nije bio namijenjen samo Slavoncima, nego i ostalim Hrvatima (autor se obraća Slavoncima i „Harvatima").

Tadijanović u svojemu priručniku nerijetko donosi prve potvrde pojedinih hrvatskih riječi iz Slavonije te potiče čitatelje na jezični purizam (skrb o čistoći hrvatskoga jezika).

NOVA
SLAVONSKA, I NIMACSKA
GRAMMATIKA
Neue
Slavonisch- und Deutsche
Grammatik,
In drey Theile getheilet.
I. Theil haltet in sich die Slavonische Orthographie, nebst kurzer Einleitung zu der Deutschen Rechtschreibung.
II. Theil zeiget die Etimologie, oder Wortforschung, und den Gebrauch der Theilen der Rede.
III. Theil lehret Syntaxim, oder die Wortfügung, erstlich insgemein, hernach von jedem Theil der Rede ins besondere.
darnach folget ein
Vocabularium, oder Wörterbuch
Slavonisch, und Deutsch, nebst einen Auszug der gemeinsten, und im Reden vorkommenden
Gesprächen,
für die Slavonische Jugend
Sowohl, als für die Teutsche Liebhaber dieser Sprache heraus gegeben durch
MATHIAM ANTONIUM RELKOVICH,
Kayſ. Königl. bey dem Löbl. Slavonischen Broder Infanterie Regiment angestellten Oberlieutenant.
Zum erstenmal aufgelegt.

Matija Antun Relković, *Nova slavonska i nimačka gramatika*, Zagreb, [1]1767.

Svrha Relkovićeve gramatike bila je Slavonce poučiti pravilima književnoga jezika i pomoći im u učenju njemačkoga jezika te Nijemcima pomoći u učenju hrvatskoga jezika. Gramatika je pisana hrvatskim jezikom, a gotovo sva pravila i sve paradigme donose se i na njemačkome. Osim opisa gramatičkoga ustroja gramatika sadržava tematski koncipiran „slavonsko"-njemački *Ričnik* i mali konverzacijski priručnik (primjeri razgovora na „slavonskome" i njemačkome jeziku), te možemo reći da je riječ o općemu jezičnom priručniku (kakvi su i ostale slavonske gramatike).

NEMSKA GRAMMATIKA
oder
Anfangsgründe
der
Deutschen Sprachkunst
Zum Gebrauche der Croatischen Jugend
In der Landes-Sprache verfasset.
Cum Privilegio Sac. Cæs. Reg. Apost. Maj.
WIEN,
bey Joseph Kurzböck k. k. illyrisch- und orientalischen Hof- wie auch N. Oe. Landschafts- und Universitäts Buchdruckern, und Buchhändlern.
1772.

Neue Einleitung
zur
Slavonischen Sprache,
mit einem nützlichen
Wörter- und Gesprächbuche,
auch einem Anhange
verschiedener
deutscher und slavonischer Briefe
und einem kleinen Titularbuche
versehen.
Zum Gebrauche
aller Liebhaber derselben
herausgegeben von
P. Marian Lanossovich,
Priestern aus dem Orden des H. V. Francisci,
Kapistraner Provinz.
Mit allerhöchster Erlaubniß.
Esseck, gedruckt bey Johann Martin Dimitsch,
k. k. privil. Buchdruckern.
1778.

Antun Rajšp [Rajsp],
Nemška gramatika, Beč, 1772.
Nemška gramatika gramatika je njemačkoga jezika pisana kajkavskim književnim jezikom. Glavna joj je namjena, kako piše u predgovoru, Hrvate poučiti njemačkomu jeziku. Sadržava i popis potrebnijih njemačkih riječi u različitim životnim situacijama te primjere kratkih razgovora.

Marijan Lanosović, *Neue Einleitung zur slavonischen Sprache*
(Novi uvod u slavonski jezik),
Osijek, [1]1778.
Riječ je o gramatici hrvatskoga jezika pisanoj njemačkim jezikom. Trebala je poslužiti njemačkim govornicima u učenju hrvatskoga („slavonskoga") jezika. Nastala je pod izravnim utjecajem Relkovićeve gramatike od koje se razlikuje u malo pojedinosti. Osim gramatičkoga dijela sadržava i njemačko-hrvatski rječnik (u trećemu izdanju njemačko-hrvatsko-mađarski) te obrasce razgovora i uzorke za pisanje pisama u raznim prigodama.
Marijan Lanosović autor je i gramatike *Uvod u latinsko ričih slaganje s nikima nimačkoga jezika biližkami* (Osijek, 1776.), prve latinske gramatike u Hrvata pisane u cijelosti hrvatskim jezikom. U njoj je osobito vrijedno jezikoslovno nazivlje koje je također prvi put dosljedno hrvatsko, bez prilagođenih latinskih naziva.

Ignacij Szentmártony, ***Einleitung zur kroatischen Sprachlehre für Teutsche***, Varaždin, 1783.
To je prva tiskana kajkavska gramatika. U njoj je dan vrlo iscrpan i precizan gramatički opis svih važnijih grafijskih, fonoloških i morfoloških značajka kajkavskoga književnog jezika. Pisana je njemačkim jezikom i goticom, a kajkavski su primjeri pisani latinicom, grafijom stare kajkavske književnosti. Namijenjena je strancima koji žele svladati osnove gramatike hrvatskoga kajkavskog književnog jezika.

Josip Jurin, ***Grammatica illyricae juventuti latino-italoque sermone instruendae accomodata – Slovkinja slavnoj slovinskoj mladosti dijačkim, iliričkim i talijanskim izgovorom napravljena***, Venecija, 1793.
Slovkinja je trodijelna knjiga: prvi je dio hrvatskim jezikom pisana latinska gramatika, drugi je dio abecedni trojezični (latinsko-talijansko-hrvatski) rječnik i trojezični pojmovni rječnik, a treći je dio talijanskim jezikom pisana hrvatska gramatika. Jurin normira naddijalektnu (uglavnom ikavsku) štokavštinu. U gramatici do izražaja dolazi autorov purizam (ne preuzima latinsko nazivlje, nego stvara hrvatsko).

Josip Voltić [Voltiggi], ***Grammatica illirica*** (Ilirska gramatika), Beč, 1803.
Gramatika je priložena trojezičnomu, hrvatsko-talijansko-njemačkomu, *Ričoslovniku*. Kratka je i praktična – sadržava samo morfologiju i sintaktička pravila. U gramatičkome opisu autor se ugleda na svoje prethodnike (ponajprije na Lanosovića i Della Bellu). Pisana je slavonskom grafijom.

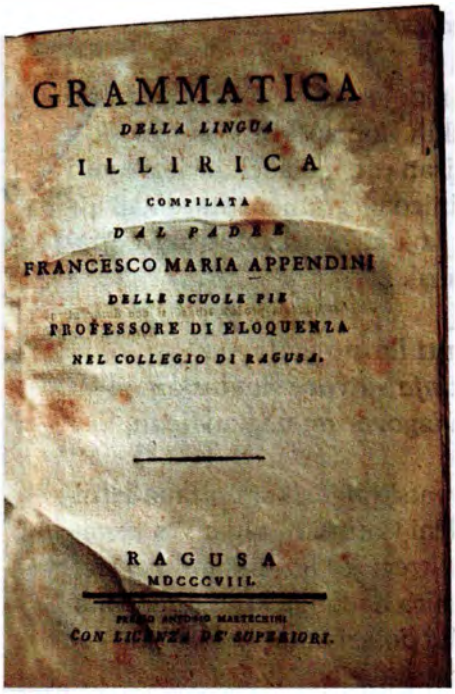
GRAMMATICA
DELLA LINGUA
ILLIRICA
COMPILATA
DAL PADRE
FRANCESCO MARIA APPENDINI
DELLE SCUOLE PIE
PROFESSORE DI ELOQUENZA
NEL COLLEGIO DI RAGUSA.
RAGUSA
MDCCCVIII.
CON LICENZA DE' SUPERIORI.

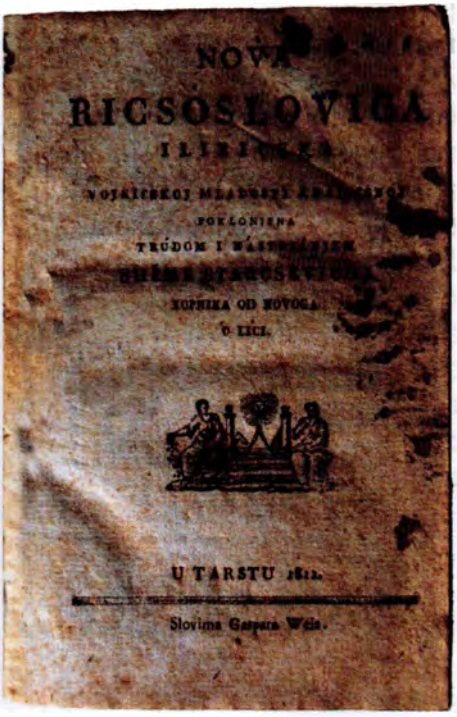
NOVA
RICSOSLOVICA
ILIRICSKA
U TARSTU 1812.

Franjo Marija [Francesco Maria] Appendini, *Grammatica della lingua Illirica* (Gramatika ilirskoga jezika), Dubrovnik, [1]1808.
U gramatici, koja je pisana talijanskim jezikom, opisuje se ponajprije dubrovačka jekavština. U velikoj se mjeri oslanja na Della Bellinu gramatiku. Appendini u svojoj gramatici prvi donosi opširan opis sintaktičkoga ustrojstva.

Šime Starčević, *Nova ričoslovica iličkа*, Trst, 1812.
Starčevićeva *Ričoslovica* prva je hrvatska gramatika pisana hrvatskim jezikom. Pisana je štokavskom ikavicom i slavonskom grafijom. U njoj je prvi put opisan četveronaglasni sustav (prijašnje i neke kasnije gramatike opisuju ili pretpostavljaju tronaglasni sustav). Starčević svoju gramatiku piše hrvatskim jezikom bez posuđenica – čime iskazuje svoj jezični purizam.

U prvome standardnom razdoblju gramatike su objavili još neki jezikoslovci (Franz Kornig, Josip Đurkovečki i dr.), a neke su ostale u rukopisu, među njima i prva kajkavska gramatika Ivana Vitkovića (*Gründe der croatischen Sprache zum Nutzen der deutschen Jugend*) namijenjena strancima koji žele svladati osnove gramatike kajkavskoga književnog jezika.

Rječnici

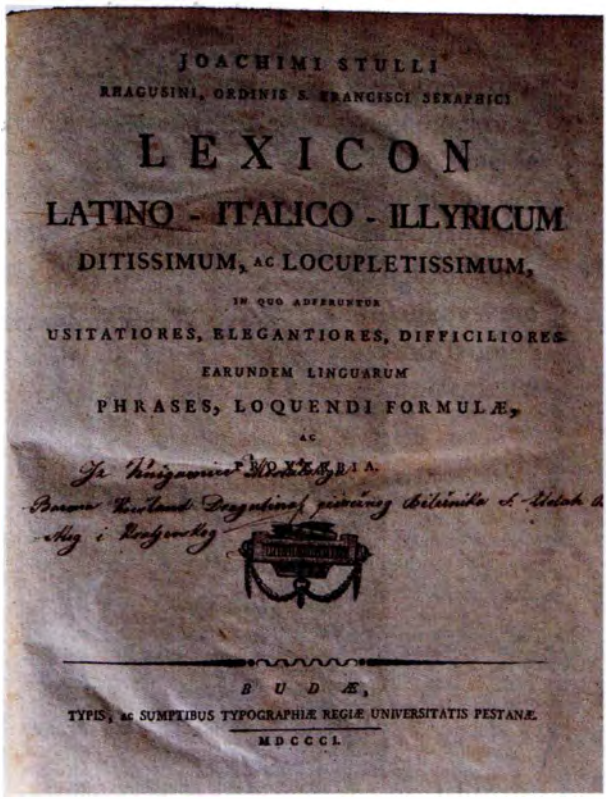
JOACHIMI STULLI
RHAGUSINI, ORDINIS S. FRANCISCI SERAPHICI
LEXICON
LATINO - ITALICO - ILLYRICUM
DITISSIMUM, AC LOCUPLETISSIMUM,
IN QUO ADFERUNTUR
USITATIORES, ELEGANTIORES, DIFFICILIORES
EARUNDEM LINGUARUM
PHRASES, LOQUENDI FORMULÆ,
AC
BUDÆ,
TYPIS, ac SUMPTIBUS TYPOGRAPHIÆ REGIÆ UNIVERSITATIS PESTANÆ.
MDCCCI.

Joakim Stulli, *Lexicon latino-italico-illyricum*, Budim, 1801.; ***Rječosložje slovinsko-italijansko-latinsko***, Dubrovnik, 1806.; ***Vocabolario italiano-illirico-latino***, Dubrovnik, 1810. Stullijev rječnik najveći je rječnik starije hrvatske leksikografije. Sastoji se od triju dijelova od kojih svaki ima po dva sveska (ukupno šest svezaka i više od 4 700 stranica). Prvomu dijelu polazišni je jezik latinski, drugomu hrvatski, a trećemu talijanski. Građu za rječnik Stulli je uzimao iz gotovo svih dotadašnjih hrvatskih rječnika, potom iz književnih djela, iz djela usmene narodne književnosti te iz tiskanih i rukopisnih djela različite namjene i stilova. Rječnik je rađen s pretpostavkom da ga razumiju svi Slaveni, pa (osim pretežitoga štokavskog leksika te malobrojnijih čakavskih i kajkavskih leksema) sadržava i riječi iz staroslavenskoga, ruskoga, češkoga, poljskoga i slovenskoga jezika. Autor je u nj uvrstio i brojne vlastite novotvorenice. Izvorno je pisan dubrovačko-dalmatinskom grafijom, a potom je (da bi dobio odobrenje austrijske vlasti i bio uporabljiv na širemu području) redigiran i tiskan slavonskom grafijom.

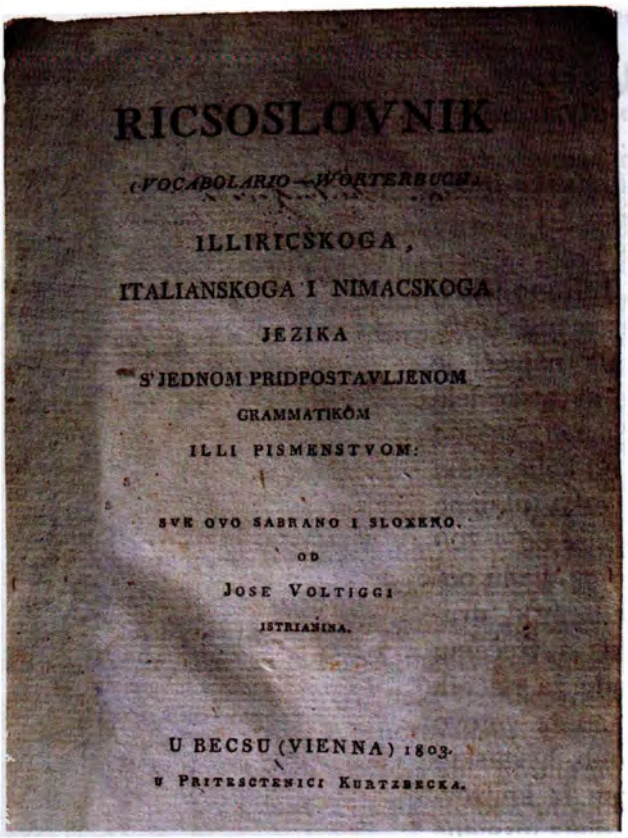
RICSOSLOVNIK
(VOCABOLARIO—WÖRTERBUCH)
ILLIRICSKOGA,
ITALIANSKOGA I NIMACSKOGA
JEZIKA
S' JEDNOM PRIDPOSTAVLJENOM
GRAMMATIKÒM
ILLI PISMENSTVOM:
SVE OVO SABRANO I SLOXENO
OD
JOSE VOLTIGGI
ISTRIANINA.
U BECSU (VIENNA) 1803.
U PRITESCTENICI KURTZBECKA.

Josip Voltić [Voltiggi], ***Ričoslovnik iliričkoga, talijanskoga i nimačkoga jezika***, Beč, 1803.
Osnovica rječnika Istranina Josipa Voltića ikavska je, ali ima i jekavskih likova. Pisan je slavonskom grafijom. Osim štokavskih riječi, autor je u nj uvrstio i mnoge čakavizme, kajkavizme te podosta turcizama. Djelo je nevelikoga opsega (nešto više od 120 stranica), ali je važno po tome što pokazuje kako je slavonski utjecaj u grafiji, leksiku te svojevrsnoj ikavsko-jekavskoj stilizaciji dopro u to vrijeme daleko na zapad.

Mnogi (dvojezični i višejezični) rječnici nastali u prvome standardnom razdoblju nisu tiskani (Jurinovi, Lanosovićevi, Patačićev...). U rukopisu je ostao i nedovršen *Pravoslovnik* Matije Petra Katančića, prvi hrvatski etimološki rječnik.

Pravopisi

Kratki navuk za pravopisanje horvatsko za potrebnost narodnih škol, Budim, 1779.

To je djelo nevelikoga opsega (51 str.) anonimnoga autora pisano usporednim tekstom na hrvatskome (kajkavskome književnom) i njemačkome jeziku. Namijenjeno je školama u sjeverozapadnoj Hrvatskoj. Njime je kodificiran kajkavski pravopis. U njemu se prvi put pojavljuju gramatički nazivi *period* (višestruko složena rečenica), *samoglasnik* i *skupglasnik* (suglasnik). Prikazane pravopisne činjenice dokaz su izgrađenosti onovremenoga kajkavskog standarda. Pravopis je pisan starom kajkavskom grafijom, koju Ljudevit Gaj zove „mađarski krivopis". Prošireno izdanje toga pravopisa tiskano je 1780. u Budimu pod naslovom *Naputčenje vu horvatsko pravopisanje.*

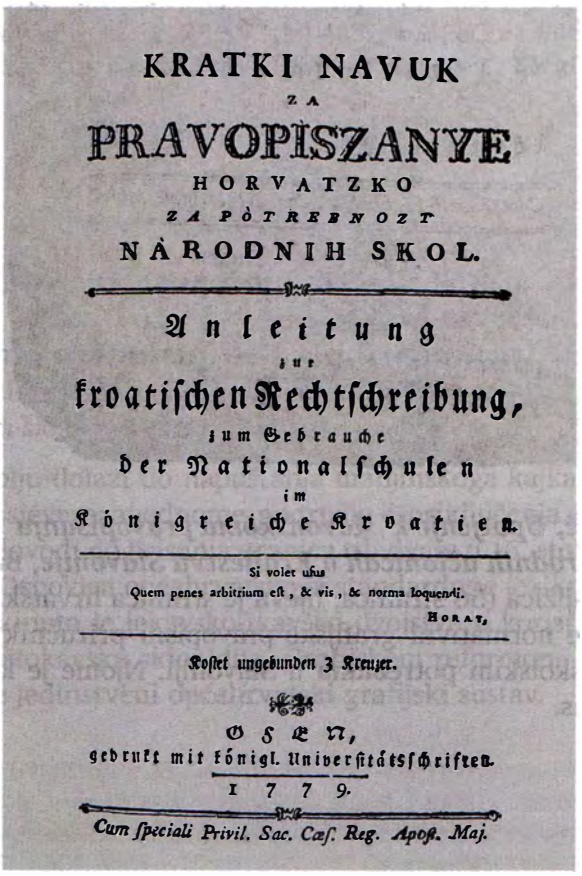

KRATKI NAVUK
ZA
PRAVOPISZANYE
HORVATZKO
ZA PÒTREBNOZT
NÀRODNIH SKOL.

Anleitung
zur
kroatiſchen Rechtſchreibung,
zum Gebrauche
der Nationalſchulen
im
Königreiche Kroatien.

Si volet uſus
Quem penes arbitrium eſt, & vis, & norma loquendi.
HORAT.

Koſtet ungebunden 3 Kreuzer.

OFEN,
gedruckt mit königl. Univerſitätsſchriften.
1779.

Cum ſpeciali Privil. Sac. Cæſ. Reg. Apoſt. Maj.

UPUTJENJE
K'SLAVONSKOMU
PRAVOPISANJU
ZA POTREBU
NARODNIEH UCSIONICAH
U
KRALJESTVU SLAVONIE.

Anleitung
zur
slawonischen Rechtschreibung
zum Gebrauche
der Nationalschulen
in dem
Königreiche Slawonien.

Cum speciali Privil. Sac. Caes. Reg. Apost. Maj.

Koster zugebunden 3. Kreuzer.

OFEN,
gedruckt mit königl. Universitätsschriften.
1779.

Antun Mandić, *Uputjenje k' slavonskomu pravopisanju za potrebu narodnih učionicah u Kraljestvu Slavonije*, Budim, [1]1779. Ta nevelika knjižica (56 stranica; lijeva je stranica hrvatska, a desna njemačka) prvi je normativni grafijsko-pravopisni priručnik namijenjen u prvome redu školskim potrebama u Slavoniji. Njome je kodificiran slavonski pravopis.

6. DRUGO STANDARDNO RAZDOBLJE

(30. godine 19. st. – kraj 19. st.)

Ključni pojmovi: hrvatski narodni preporod, ilirski pokret, Gajeve grafijske reforme, zagrebačka filološka škola, riječka filološka škola, zadarska filološka škola, škola hrvatskih vukovaca, Bečki književni dogovor.

Uvod

Drugo se standardno razdoblje može podijeliti u dva podrazdoblja:

1. od 30-ih godina do polovice 19. stoljeća (obilježeno je hrvatskim narodnim preporodom i zbivanjima u vezi s njim)
2. od polovice do kraja 19. stoljeća (obilježeno je sukobima pojedinih filoloških škola).

U tome razdoblju dolazi do napuštanja manjinskoga kajkavskog književnog jezika na sjeverozapadnome području i priključenja jugoistočnomu području, što dovodi do brisanja granica tih dvaju u 16. stoljeću oblikovanih područja. Osnovica općehrvatskoga standardnog jezika postaje novoštokavština, ukinuto je jekavsko-ikavsko dvojstvo u korist jekavskoga te usvojena novoštokavska sklonidba. Grafijskom reformom Ljudevita Gaja uspostavljen je jedinstveni općehrvatski grafijski sustav.

Od 30-ih godina do polovice 19. stoljeća

Prvo podrazdoblje drugoga standardnog razdoblja u povijesti hrvatske pismenosti uglavnom se podudara s vremenom hrvatskoga narodnog preporoda, odnosno ilirskoga pokreta,[8] nacionalnoga, kulturnoga i političkoga pokreta u Hrvatskoj, koji traje od 1835. do 1848., a u vezi je s procesom oblikovanja europskih nacija u 19. stoljeću. Središte mu je u sjevernoj Hrvatskoj, ali je većim ili manjim intenzitetom obuhvatio i ostale hrvatske etničke prostore. Na čelu mladih intelektualaca čija je djelatnost usmjerena na buđenje nacionalne svijesti nalazi se Ljudevit Gaj.

U hrvatskoj su se kulturi u to vrijeme zbili važni događaji: 1832. hrvatski jezik prodire u visoko školstvo (Matija Smodek počinje predavati „materinski", tj. hrvatski na ondašnjoj Akademiji); grof Janko Drašković na novoštokavštini objavljuje svoju *Disertaciju* (Karlovac, 1832.), prvi politički program pisan hrvatskim jezikom; 1835. počinju izlaziti *Novine horvatske* s književnim prilogom *Danica horvatska, slavonska i dalmatinska*; 1838. osnivaju se ilirske čitaonice u Varaždinu, Karlovcu, Križevcima i Zagrebu; 1842. osnovana je Matica ilirska; Ivan Kukuljević Sakcinski 1843. u Saboru drži prvi zastupnički govor na hrvatskome jeziku; Vjekoslav Babukić imenovan je 1846. prvim profesorom hrvatskoga jezika na zagrebačkoj Akademiji; 1848. hrvatski je proglašen „diplomatičkim" (tj. službenim, uredovnim) jezikom u Hrvatskoj...

Iako su ilirci veliku pozornost posvećivali hrvatskomu jeziku, hrvatski narodni preporod nije u prvome redu književno-jezični, pogotovo nije primarno jezični pokret. Njime ne počinje hrvatska jezična standardizacija, ona je na jugoistočnome području (koje piše jezikom koji će postati općenacionalni) počela u prethodnome razdoblju. U čisto jezičnome smislu hrvatski narodni preporod znači samo dvoje: proširenje već postojećega novoštokavskoga pismenog jezika i na kajkavsko područje (otada svi Hrvati imaju jedan, na (novo)štokavskome narječju temeljen, jezični standard) i reformu grafije. Kajkavski je književni jezik definitivno prestao biti temeljni pismeni jezik sjeverozapadne Hrvatske. Uvođenjem jedinstvenoga standardnog jezika za sve Hrvate, stiliziranoga na

---

8 Hrvatski narodni preporod dijeli se na pripremnu fazu (1790. – 1835.) i punu preporodnu fazu (1835. – 1848.). Potonja faza naziva se ilirskim pokretom, a njezin početak obilježen je izlaženjem preporodnih glasila *Novina horvatskih* i *Danice horvatske, slavonske i dalmatinske. Hrvatska enciklopedija*, 2002: 737.

novoštokavskoj osnovici, ostvarena su dugotrajna nastojanja da se oblikuje zajednički općehrvatski jezik.

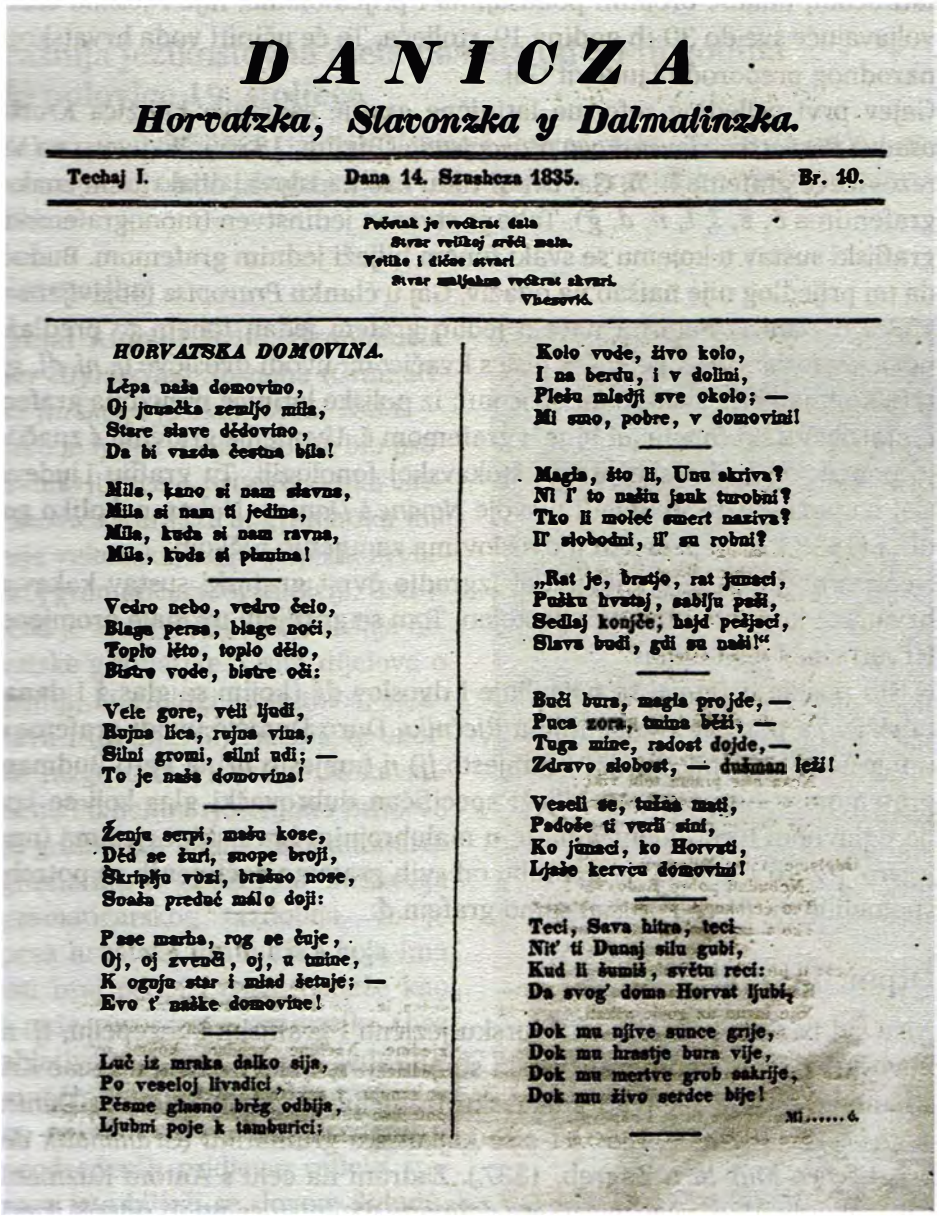

DANICZA

Horvatzka, Slavonzka y Dalmatinzka.

Techaj I. Dana 14. Szushcza 1835. Br. 10.

Početak je većkrat dala
Stvar velikoj srěći mala.
Veliko i dične stvari
Stvar maljahna većkrat skvari.
Vhezović.

HORVATSKA DOMOVINA.

Lěpa naša domovino,
Oj junačka zemljo mila,
Stare slave dědovino,
Da bi vazda čestna bila!

Mila, kano si nam slavna,
Mila si nam ti jedina,
Mila, kuda si nam ravna,
Mila, kuda si planina!

Vedro nebo, vedro čelo,
Blaga persa, blage noći,
Toplo lěto, toplo dělo,
Bistre vode, bistre oči:

Vele gore, veli ljudi,
Rujna lica, rujna vina,
Silni gromi, silni udi; —
To je naša domovina!

Ženju serpi, mašu kose,
Děd se žuri, snope broji,
Škripljn vozi, brašno nose,
Snaša preduć málo doji:

Pase marha, rog se čuje,
Oj, oj zvenči, oj, u tmine,
K ognju star i mlad šetuje; —
Evo ť naške domovine!

Luč iz mraka dalko sija,
Po veseloj livadici,
Pěsme glasno brěg odbija,
Ljubni poje k tamburici:

Kolo vode, živo kolo,
I na berdu, i v dolini,
Plešu mladji sve okolo; —
Mi smo, pobre, v domovini!

Magla, što li, Unu skriva?
Ni l' to našiu jauk turobni?
Tko li moleć smert naziva?
Il' slobodni, il' su robni?

„Rat je, bratjo, rat junaci,
Pušku hvataj, sabilju paši,
Sedlaj konjče, hajd pešjaci,
Slava budi, gdi su naši!“

Buči bura, magla projde, —
Puca zora, tmina běži, —
Tuga mine, radost dojde, —
Zdravo slobost, — dušman leži!

Veseli se, tužna mati,
Padoše ti verli sini,
Ko junaci, ko Horvati,
Ljaše kervcu domovini!

Teci, Sava hitra, teci
Niť ti Dunaj silu gubi,
Kud li šumiš, světu reci:
Da svog' doma Horvat ljubi,

Dok mu njive sunce grije,
Dok mu hrastje bura vije,
Dok mu mertve grob sakrije,
Dok mu živo serdce bije!

Mi.....ć.

Horvatska domovina, *Danica horvatska, slavonska i dalmatinska,* 1835., broj 10.

Gajevi prijedlozi grafijske reforme

Grafijska problematika prisutna od početaka pisanja hrvatskoga jezika latinicom, unatoč brojnim pokušajima i prijedlozima, nije riješena zadovoljavajuće sve do 30-ih godina 19. stoljeća. To će učiniti vođa hrvatskoga narodnog preporoda Ljudevit Gaj.

Gajev prvi prijedlog reforme latinične grafije sadržava knjižica *Kratka osnova horvatsko-slavenskoga pravopisaña* (Budim, 1830.). Po uzoru na Vitezovićeve grafeme *l̃* i *ñ*, Gaj uvodi tildu kao nadslovni dijakritički znak u grafemima *c̃, z̃, s̃, l̃, ñ, d̃, g̃*). Tako je stvoren jedinstven (monografemski) grafijski sustav u kojemu se svaki fonem bilježi jednim grafemom. Budući da taj prijedlog nije naišao na odaziv, Gaj u članku *Pravopisz* (objavljenom 1835. u *Danici*) napušta načelo jedan grafem jedan fonem te predlaže nova grafijska rješenja: *č, š, ž* piše s kvačicom; uvodi dvoslove *lj, nj, dj, gj, tj* (u kojima *j* bilježi s kosom crticom); iz poljske latinice preuzima grafem *ć*, starohrvatski fonem *jat* bilježi grafemom *ě*. Uvođenje grafema *ć* značilo je pomak od kajkavske prema štokavskoj fonologiji. Tu grafiju Ljudevit Gaj na početku 1836. uvodi u svoje *Novine* i *Danicu*. Nakon nekoliko godina (1838.) kosu je crticu u dvoslovima zamijenio točkom.

Neosporno je da je Ljudevit Gaj izgradio čvrst grafijski sustav kakav u hrvatskoj latinici dotad nije postojao. Tom se grafijom uz male promjene, Hrvati služe još i danas.

Nešto poslije u *Danici* se pojavljuje i dvoslov *dž* (kojim se glas *ǯ* i danas bilježi). Za potrebe Akademijina *Rječnika* Đuro Daničić uvodi grafeme *đ* (umjesto *dj*) *ǵ* (umjesto *dž*) *ļ* (umjesto *lj*) *ń* (umjesto *nj*), a Pero Budmani grafemom *ʒ* (umjesto *dz*) bilježi specifičan dubrovački glas koji se javlja uglavnom u posuđenicama te u malobrojnim hrvatskim riječima (npr. *jeʒero* 'jezero'). U opću je uporabu od svih grafema načinjenih za potrebe spomenutoga *Rječnika* ušao samo grafem *đ*.

Otpor ilircima

Nisu svi bez otpora prihvatili ilirsku jezičnu i grafijsku koncepciju, tj. ni novoštokavštinu kao općehrvatski standard ni Gajevu grafiju. Ignac Kristijanović nastoji sačuvati kajkavsku tradiciju te izdaje kalendar *Danica zagrebečka* (1834. – 1850.) i piše kajkavsku gramatiku (*Grammatik der kroatischen Mundart,* Zagreb, 1837.). Zadrani na čelu s Antom Kuzmanićem, okupljeni oko časopisa *Zora dalmatinska*, nisu se htjeli odreći ikavice ni tradicionalne dalmatinsko-slavonske grafije te prihvatiti jekavicu i Gajeva grafijska rješenja.

Unatoč protivljenjima ilirci su uspjeli sve Hrvate ujediniti u jednome standardnom jeziku i jedinstvenoj latiničnoj grafiji.

Važnija jezikoslovna djela nastala od 30-ih godina do polovice 19. stoljeća

Nakon prvih brojeva Gajevih *Novina* i *Danice* raste interes za opća i posebna pitanja hrvatskoga jezika. Objavljuju se gramatike, rječnici i slovopisi.

Gramatike

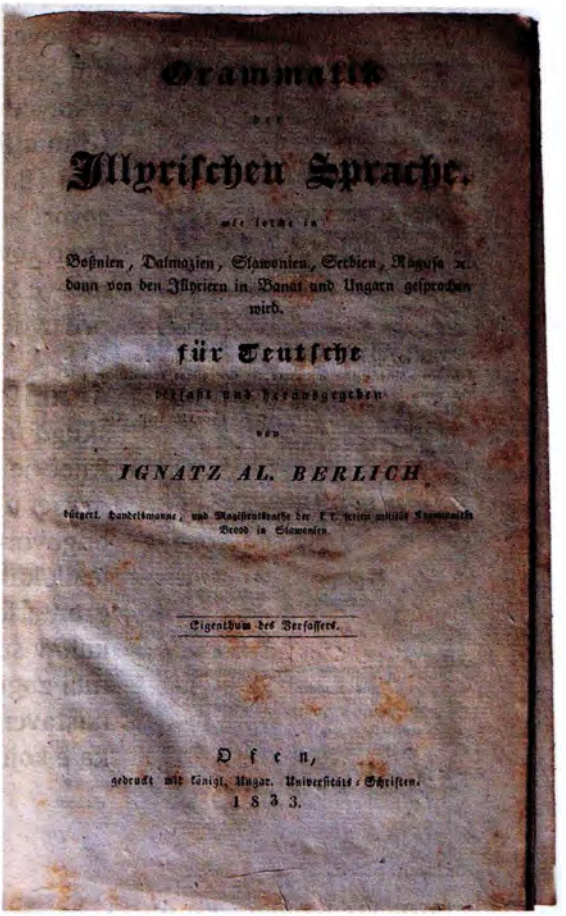
Grammatik
der
Illyrischen Sprache,
wie sie in
Bosnien, Dalmazien, Slawonien, Serbien, Ragusa &c.
dann von den Illyriern in Banat und Ungarn gesprochen
wird.
für Teutsche
verfaßt und herausgegeben
von
IGNATZ AL. BERLICH
bürgerl. Handelsmanne, und Magistratsnotare der k. k. freien militär Gränzstadt
Brood in Slawonien.
Eigenthum des Verfassers.
Ofen,
gedruckt mit königl. Ungar. Universitäts-Schriften.
1833.

Ignjat Alojzije Brlić, *Grammatik der illyrischen Sprache* (Gramatika ilirskoga jezika), Ofen, 1833.

Lako je Ignjat Alojzije Brlić bio protivnik iliraca i pristaša Vuka Stefanovića Karadžića, gramatika mu nije vukovska, nego pripada hrvatskoj gramatičarskoj tradiciji. Ustrojena je kao i mnoge dotadašnje hrvatske gramatike. Osim dijelova o grafiji, morfologiji i sintaksi, sadržava i (pojmovni) rječnik te uzorke razgovora. Pisana je štokavštinom. Po nekim rješenjima Brlićeva je gramatika spona između starih gramatika i gramatika budućega gramatičarskog razdoblja. To je prva hrvatska gramatika koja ima isti broj padeža i iste padeže kao i naše suvremene gramatike (bez ablativa te s lokativom u jednini i množini), u njoj je prvi put odvojeno opisana sklonidba određenih i neodređenih pridjeva, refleks staroga *jata* bilježi se slovom *y* dopuštajući da se ono čita različito, kao *je, ie, i*.

OSNOVA
SLOVNICE SLAVJANSKE
NARĚČJA
ILIRSKOGA
UREDJENA
VĚKOSLAVOM BABUKIĆEM.

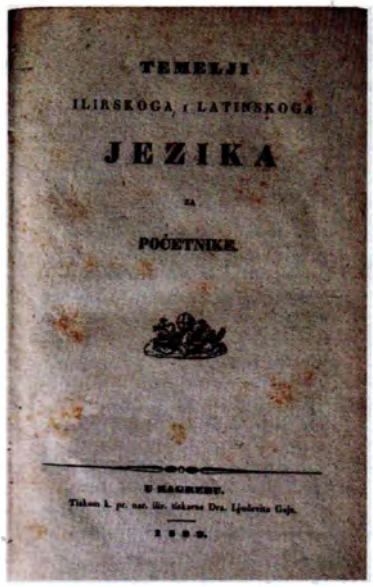
TEMELJI
ILIRSKOGA I LATINSKOGA
JEZIKA
ZA
POČETNIKE.
U ZAGREBU.
1839.

Vjekoslav Babukić, *Osnova slovnice slavjanske naréčja ilirskoga*, Zagreb, 1836. To je prva ilirska gramatika. U nastavcima 1836. izlazi u *Danici ilirskoj*, a iste godine objavljena je i kao zasebna knjižica na sedamdesetak stranica maloga formata. Pridonijela je širenju Gajeve grafije, učvršćivanju štokavštine i usmjeravanju prema jekavštini (Babukić preporučuje da se ilirsko *ě* čita kao *je*)[9]. U morfologiji propisuje starije nastavke u množinskim padežima (G *jelenah, jelenov,* D *jelenom,* L *jelenih,* I *jeleni*). Zadaća Babukićeve *Slovnice* bila je povezati ilirske jezične smjernice sa starijim jezičnim razdobljima te povezati kajkavce, čakavce i štokavce u zajedničku štokavštinu. Gramatika je pisana morfonološkim pravopisom (Babukićeva krilatica glasi *Piši za oko, a govori za uši,* za razliku od Karadžićeve *Piši kako govoriš*). Ta je gramatika sve do Mažuranićeve *Slovnice Hèrvatske* iz 1859. bila temeljni priručnik za učenje hrvatskoga jezika.

Antun Mažuranić, *Temelji ilirskoga i latinskoga jezika za početnike*, Zagreb, [1]1839. Riječ je o poredbenoj hrvatsko-latinskoj gramatici u kojoj se građa izlaže u obliku pitanja i odgovora. Normira uglavnom onakav hrvatski jezik kakav je opisan i normiran u Babukićevoj gramatici, tj. jekavsku štokavštinu onoga tipa kakav su zagovarali ilirci, a poslije i predstavnici zagrebačke filološke škole (stariji padežni nastavci, genitiv množine na *-ah*, uporaba znaka *ě* koji se izgovara prema navici itd.).

9 Babukić normira jekavštinu te zagovara jednosložni izgovor dugoga *jata*. Takav se izgovor zadržao do naših dana unatoč stogodišnjim vukovskim nastojanjima da se uvede dvosložni izgovor toga glasa.

Rječnici

Ivan Mažuranić – Jakov Užarević, *Deutsch-illirisches Wörterbuch – Němačko-ilirski slovar*, Zagreb, 1842.

To je opsegom i kakvoćom najbolji rječnik tiskan u doba preporoda. Imao je dva važna cilja: popuniti leksičke praznine hrvatskoga jezika i pokazati da je hrvatski jezik vrijedan (bogat) poput njemačkoga. Poslužio je kao polazište mnogim kasnijim hrvatskim leksikografima, ponajprije Bogoslavu Šuleku u sastavljanju njegova *Rěčnika němačko-hrvatskoga*. Mnogi neologizmi i kovanice koje su prvi put zasvjedočeni u Mažuranić-Užarevićevu rječniku, sastavni su dio suvremenoga standardnojezičnoga leksika (npr. *cjenik, izlika, kišobran, količnik, lomača, lutkar, mjestopis, opaska, pilana, poprsje, redovit, sladoled, zvjezdarnica*). Rječniku je dodana kratka njemačka gramatika pisana hrvatskim jezikom.

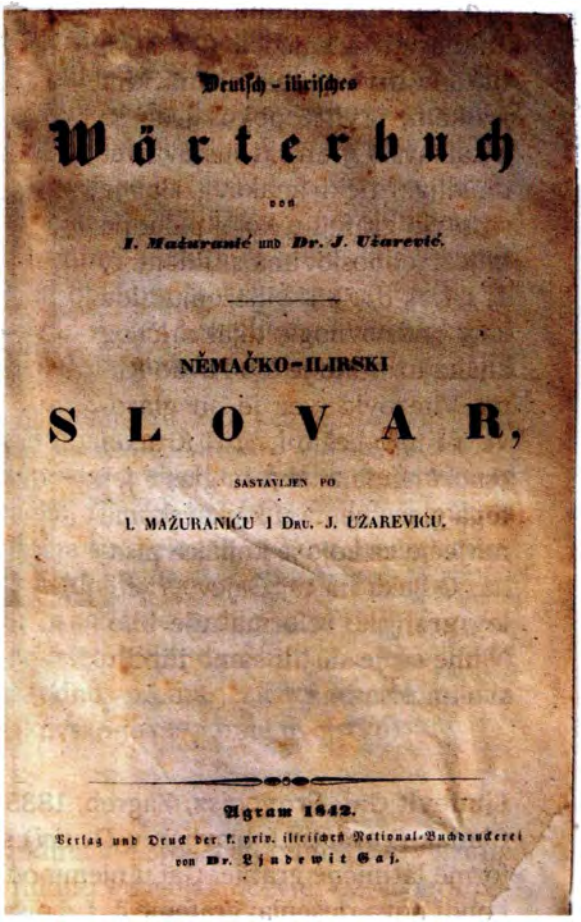
Deutsch-illirisches

Wörterbuch

von

I. Mažuranić und Dr. J. Užarević.

NĚMAČKO-ILIRSKI

SLOVAR,

SASTAVLJEN PO

I. MAŽURANIĆU I DRU. J. UŽAREVIĆU.

Agram 1842.

Verlag und Druck der k. priv. illirischen National-Buchdruckerei von Dr. Ljudewit Gaj.

Slovopisi

Ljudevit Gaj, *Kratka osnova horvatsko-slavenskoga pravopisaña*, Budim, 1830.
Ta nevelika knjižica (27 str.), tiskana hrvatskim i njemačkim jezikom, prvi je pokušaj da se u kajkavski grafijski sustav uvedu dijakritički znakovi. Gaj je sastavio grafiju u kojoj palatale bilježi jednoslovima s tildom: *c̃, z̃, s̃, l̃, ñ, d̃, g̃*). U bilježenju tilde kao nadslovnoga dijakritičkog znaka uzor mu je bio Pavao Ritter Vitezović (već je on glasove *lj* i *nj* bilježio *l̃, ñ*). U *Kratkoj osnovi* nema znaka za glas *ć* jer toga glasa nema u kajkavskome narječju za koje je knjižica pisana. Odjeka na taj Gajev prijedlog grafijske reforme nije bilo. Njime su se služili samo ilirci u svojim pismima.

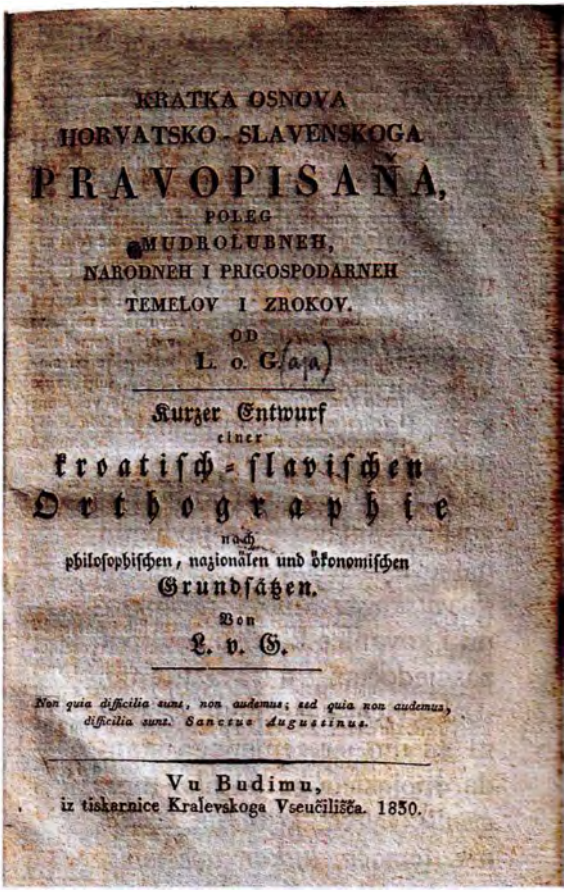
KRATKA OSNOVA
HORVATSKO-SLAVENSKOGA
PRAVOPISAÑA,
POLEG
MUDROLUBNEH,
NARODNEH I PRIGOSPODARNEH
TEMELOV I ZROKOV.
OD
L. o. G(aja)
Kurzer Entwurf
einer
kroatiſch-ſlaviſchen
Orthographie
nach
philoſophiſchen, nazionalen und ökonomiſchen
Grundſätzen.
Von
L. v. G.
Non quia difficilia sunt, non audemus; sed quia non audemus, difficilia sunt. Sanctus Augustinus.
Vu Budimu,
iz tiskarnice Kralevskoga Vseučilišča. 1830.

Ljudevit Gaj, *Pravopisz,* Zagreb, 1835.
Članak *Pravopisz* (objavljen u *Danici*) sadržava drugi Gajev prijedlog reforme latinične grafije. Gaj u njemu odustaje od svojega prvog prijedloga i nudi nova rješenja: grafeme *č, š, ž* piše s kvačicom (utjecaj češke grafije), iz poljske latinice uzima grafem *ć*, a od slavonskih pisaca uzima ideju za bilježenje dvoslova *lj, nj, dj, gj, tj* (na *j* stavlja kosu crticu). Starohrvatski glas *jat* bilježi grafemom *ě* (koji će protivnici podrugljivo nazvati „rogato *e*"). Tom je grafijom, uz ostalo, pisana Mihanovićeva *Horvatska domovina*, koja će poslije postati hrvatskom himnom.

Od polovice do kraja 19. stoljeća

Godine 1850. u Beču dolazi do Bečkoga književnog dogovora u kojemu je sudjelovalo nekoliko hrvatskih i srpskih jezikoslovaca i književnika radi razmatranja mogućnosti stvaranja zajedničkoga jezika za Hrvate i Srbe. Doneseni su sljedeći zaključci: književni jezik temeljit će se na ijekavskoj štokavštini, *h* treba pisati svuda gdje mu je po etimologiji mjesto (ne treba ga pisati u G mn.), a slogotvorno *r* treba pisati bez popratnoga samoglasnika (*prst*, a ne *parst*). Unatoč ugledu potpisnika dogovor nije naišao na odjek ni u Hrvatskoj ni u Srbiji, pa su se hrvatski i srpski standardni jezik i dalje razvijali usporedno (Srbi su se služili ekavskim oblikom novoštokavskoga inzistirajući na folklornim, pučkim uzorima književnoga jezika; Hrvati su se služili jekavskim oblikom štokavskoga, a jezične su obrasce i leksičku građu obilno crpli iz svoje višestoljetne trodijalektne i većim dijelom urbane pisane tradicije). Dogovora se nisu držali ni sami potpisnici.

Osnovna je značajka književnojezične povijesti u drugoj polovici 19. st. postojanje različitih filoloških škola – zagrebačke, riječke, zadarske te škole hrvatskih vukovaca. Zagrebačka, riječka i zadarska filološka škola nazvane su prema gradovima u kojima su djelovali njihovi predstavnici, a škola hrvatskih vukovaca naziv je dobila po svojemu jezikoslovnom uzoru Vuku Stefanoviću Karadžiću. Te su škole nudile svoja rješenja pojedinih problema koji se odnose na dovršetak standardizacije, a koje ilirski pokret nije uspio ili dospio riješiti (odnos prema jezičnoj starini, prema neštokavskim elementima, prema ikavsko-jekavskome dvojstvu).

Zagrebačka filološka škola

Zagrebačka filološka škola 60-ih godina 19. stoljeća dominira hrvatskim kulturnim životom. Na čelu joj je Adolfo Veber Tkalčević. Uz Vebera poznatiji su pripadnici škole Vjekoslav Babukić, Antun Mažuranić, Bogoslav Šulek te u početku Vatroslav Jagić. Nasljedujući jezičnu i ideološku koncepciju iliraca, pripadnici zagrebačke filološke škole zalažu se za hrvatsko jezično jedinstvo poštovanjem hrvatske pravopisne tradicije te rješenjima koja će zadovoljiti veći dio govornika. Oni zagovaraju morfonološki pravopis (*sudca*), nastavak *-ah* u imeničkome G mn. (*jelenah, ženah, selah*; zbog toga su pogrdno nazvani *ahavcima*), stare padežne nastavke u DLI mn. (*nožim, nožih, noži*), znak *ě* kojim se bilježi nekadašnji *jat* (*rěčnik*) te pisanje *er* za slogotvorno *r* (*perst*). Od gramatičara svoja djela objavljuju Vjekoslav Babukić, Antun Mažuranić i Adolfo Veber Tkalčević.

Na području leksikografije najvažnija je djelatnost pohrvaćenoga Slovaka Bogoslava Šuleka, koji se istaknuo i u skrbi za čistoću hrvatskoga standardnog jezika nastojeći ga očistiti od nepotrebnih posuđenica. Pripadnik zagrebačke filološke škole te pobornik njezinih ideja bio je i mladi Vatroslav Jagić. Međutim, on je s vremenom promijenio svoje poglede: napušta završno *-h* u nastavku *-ah* (u G mn.) jer mu ondje po etimologiji nije mjesto, smatra da slogotorno *r* treba pisati bez popratnoga samoglasnika, da *ě* treba zamijeniti s *ie/je* itd.
Zagrebačka je filološka škola bila premoćna nad riječkom i zadarskom po osposobljenosti stručnjaka koji su se zalagali za njezin program. Njezin će silazak s jezične scene uslijediti s pojavom škole hrvatskih vukovaca.
Zaokupljenost grafijom (slovopisom), gorućim problemom hrvatske dopreporodne pismenosti, u drugi je plan stavila druga pravopisna pitanja. Stoga se tek u 19. st. pojavljuju prvi pravopisni priručnici. Među njima posebno mjesto zauzima *Pravopis jezika ilirskoga* Josipa Partaša.

Važnija jezikoslovna djela pripadnika zagrebačke filološke škole

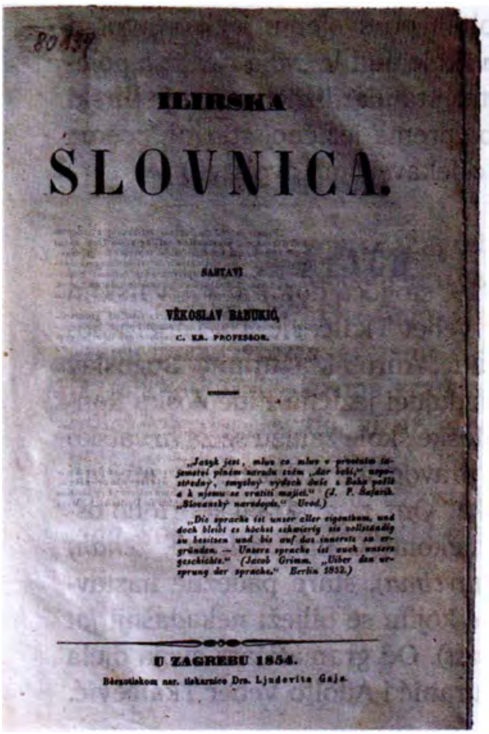
ILIRSKA
SLOVNICA.
SASTAVI
VĚKOSLAV BABUKIĆ,
C. KR. PROFESSOR.
U ZAGREBU 1854.
Bèrzotiskom nar. tiskarnice Dra. Ljudevita Gaja.

Gramatike

Vjekoslav Babukić, *Ilirska slovnica*, Zagreb, 1854.
Potaknut uspjehom *Osnove slovnice slavjanske narěčja ilirskoga* Vjekoslav Babukić piše *Ilirsku slovnicu* (1854.), prvu potpunu hrvatsku gramatiku onoga vremena. Iako opsegom velika (444 stranice), zbog previše dijalektnih riječi koje je sadržavala nije dobila dopuštenje za uporabu u školi te je uskoro zaboravljena.

Antun Mažuranić, *Slovnica Hèrvatska*, Zagreb, 1859.
Za razliku od Babukićeve *Ilirske slovnice* Mažuranićeva je *Slovnica Hèrvatska* vrlo dobro prihvaćena (u deset godina objavljena je u četiri izdanja). U njoj se opisuje novoštokavska jekavština. U Mažuranićevoj gramatici nema elemenata miješanja narječja. Autor donosi vrlo opširan i dotad najpotpuniji opis novoštokavskih naglasaka (sadržava i danas aktualna pravila o raspodjeli naglasaka) i tvorbe. Nema opisa sintakse.

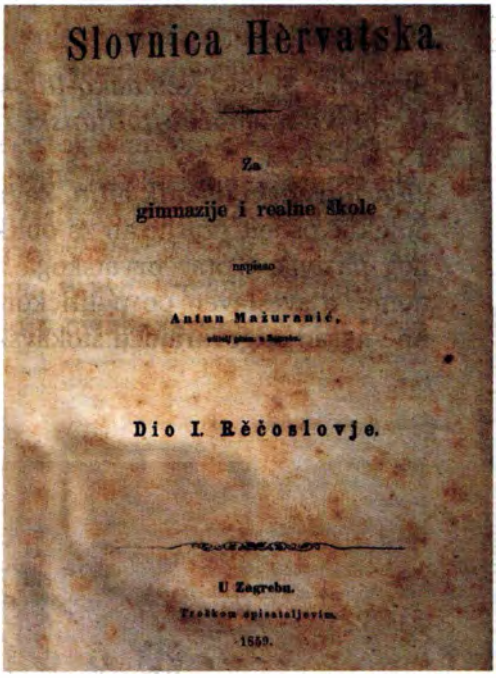
Slovnica Hèrvatska.

Za
gimnazije i realne škole

napisao

Antun Mažuranić,

Dio I. Rěčoslovje.

U Zagrebu.
Troškom spisatiljevim.
1859.

Adolfo Veber Tkalčević, *Skladnja ilirskoga jezika*, Beč, 1859.
***Slovnica hèrvatska za srednja učilišta*,** Zagreb, [1]1871.
Od četiriju gramatika koje je objavio Adolfo Veber Tkalčević najvažnije su dvije navedene. *Skladnja* je prva sustavnija i cjelovitija, znanstveno utemeljena sintaksa hrvatskoga jezika objavljena u zasebnoj knjizi. Sintaktička pravila potvrđena su primjerima iz narodnoga stvaralaštva te iz djela Veberu suvremenih pisaca. Po tome se Veberova gramatika razlikuje od gramatika hrvatskih vukovaca. *Slovnica hèrvatska za srednja učilišta* prva je cjelovita gramatika hrvatskoga jezika (sadržava fonologiju, morfologiju, tvorbu i sintaksu).

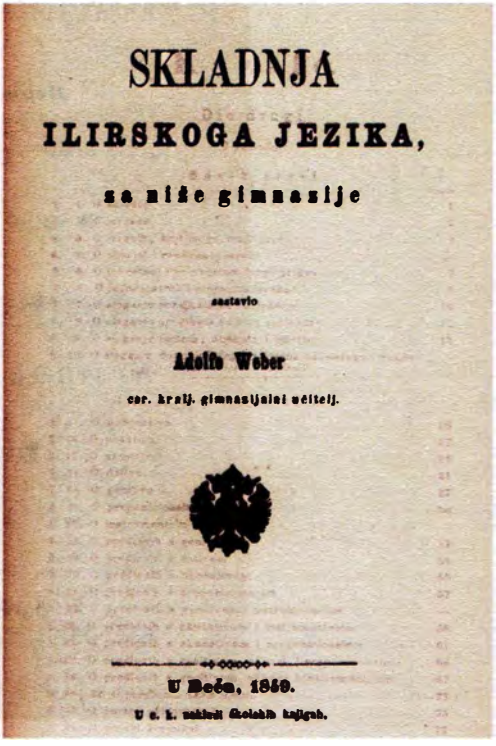
SKLADNJA
ILIRSKOGA JEZIKA,
sa niže gimnazije

sastavio

Adolfo Weber

cor. kralj. gimnazijalni učitelj.

U Beču, 1859.

Rječnici

Bogoslav Šulek, *Němačko-ilirski rěčnik*, Zagreb, 1860.
Hrvatsko-njemačko-talijanski rječnik znanstvenoga nazivlja, Zagreb, 1874. – 1875.
Jugoslavenski imenik bilja, Zagreb, 1879.
Šulek je osobito zaslužan za oblikovanje hrvatskoga znanstvenog i stručnog nazivlja („otac hrvatskoga znanstvenog nazivlja"). Purist po jezičnome, a sveslaven po političkome usmjerenju, prevodio je nazive. Kad nije našao odgovarajuću štokavsku riječ, uzimao je riječi iz kajkavštine i

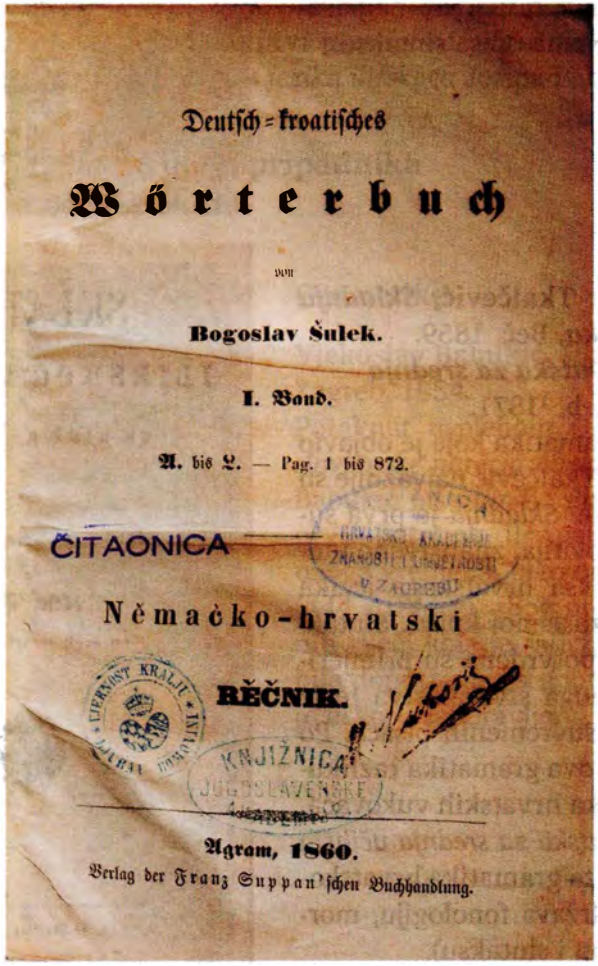
Deutſch=kroatiſches

Wörterbuch

von

Bogoslav Šulek.

I. Band.

A. bis L. — Pag. 1 bis 872.

ČITAONICA

Němačko-hrvatski

RĚČNIK.

KNJIŽNICA

Agram, 1860.

Verlag der Franz Suppan'ſchen Buchhandlung.

čakavštine. Ako ih ni ta hrvatska narječja nisu imala, posuđenice zamjenjuje riječima iz drugih slavenskih jezika (češkoga, slovačkoga, ruskoga, slovenskoga), a stvara i brojne novotvorenice. Zbog toga je došao u sukob s hrvatskim vukovcima (zagovarateljima čistoga narodnog jezika), koji su njegove posuđenice i novotvorenice nazivali „šulekizmima". Mnogi njegovi nazivi i danas su u uporabi u kemiji (*kisik, vodik, dušik*...) i u drugim područjima života (*plin, plinomjer, narječje, glazba, skladba, obrazac, sustav, tlak, tlakomjer, zemljovid, uzor, pojam, tvrtka, uradak, zdravstvo*...). *Imenik* je nazvan „jugoslavenskim" jer je u njemu zastupljeno ne samo hrvatsko nego i slovensko nazivlje.

HRVATSKO - NJEMAČKO - TALIJANSKI

RJEČNIK

ZNANSTVENOGA NAZIVLJA,

OSOBITO ZA

SREDNJA UČILIŠTA.

PO NALOGU VIS. KR. DALM.-HRV.-SLAV. ZEMALJSKE VLADE

SASTAVIO

DR. BOGOSLAV ŠULEK.

Deutsch-kroatische wissenschaftliche Terminologie.

Terminologia scientifica italiano-croata.

I. POLA.

U ZAGREBU.

TISKOM NARODNE TISKARE DRA. LJUDEVITA GAJA.

1874.

Pravopis

Josip Partaš, *Pravopis jezika ilirskoga*, Zagreb, 1850.
Ta nevelika (34 stranice) pravopisna knjižica maloga formata prvi je hrvatski pravopis. Partaš se nakon uvodnoga prikaza sustava latinične grafije upušta u rješavanje nekih temeljnih pravopisnih pitanja (npr. definira morfonološko pravopisno načelo utemeljeno na prijašnjoj ilirskoj pravopisnoj praksi te uspostavlja pravila gramatičke interpunkcije). U prvome dijelu donosi pravila o pisanju velikih i malih slova, u drugome o pisanju pojedinih glasova, a u trećemu o pravopisnim znakovima. Partašev pravopis slijedi ilirsku jezičnu i pravopisnu koncepciju.

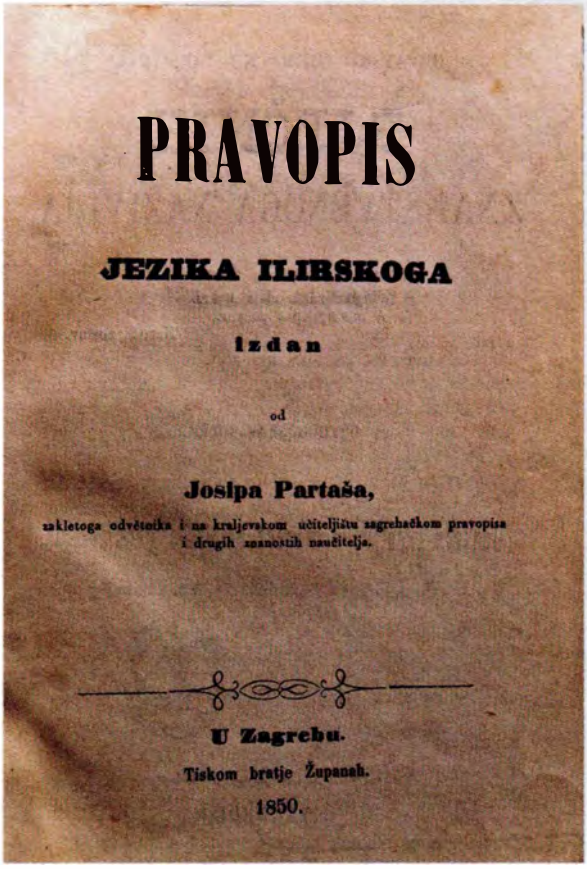
PRAVOPIS

JEZIKA ILIRSKOGA

Izdan

od

Josipa Partaša,

zakletoga odvětnika i na kraljevskom učiteljištu zagrebačkom pravopisa i drugih znanostih naučitelja.

U Zagrebu.

Tiskom bratje Županah.

1850.

Zadarska filološka škola

Na čelu zadarske filološke škole nalazi se Ante Kuzmanić. Pripadnici škole okupljeni su oko časopisa *Zora dalmatinska*, koji su pokrenuli u Zadru 1844. Zalažu se za dalmatinsku grafiju, fonološki pravopis i štokavsku ikavicu (jer je ona zajednička Dalmaciji, Bosni i Slavoniji i njome su napisana mnoga važna književna djela) kao osnovicu hrvatskoga standarda. Poslije su prihvatili Gajevu grafiju, ali se dugo nisu odricali ikavice. Kuzmanićevi suradnici bili su i Ličanin Šime Starčević i Slavonac Ignjat Alojzije Brlić. Druga generacija zadarske filološke škole, okupljena oko *Narodnoga lista*, budućnost vidi u zbližavanju Dalmacije s idejama koje su strujale iz Zagreba i u književnome jeziku koji je dolazio iz Dubrovnika.

Riječka filološka škola

Osnivač, glavni predstavnik te predvodnik riječke filološke škole bio je Fran Kurelac. On smatra da osnovicu standardnoga jezika trebaju činiti elementi zajednički većini slavenskih jezika. Uvjeren je da se suvremeni književni jezik mora zasnivati na starini, te je arhaičnost bitna značajka njegova jezika i jezika sljedbenika riječke filološke škole. Oni se zalažu za nulti nastavak u genitivu množine (*jelen, žen, sel*), uporabu dvojine u imenica i glagola (*dvaju rukopisu, uvedosta me u kuću*), 1. lice jd. prezenta na *-u* (*raduju se* 'radujem se'), uporabu pokazne zamjenice *s, si, se* 'ovaj, ova, ovo' (*se jeseni* 'ove jeseni'), uporabu infinitiva bez završnoga *-i* (*pokazat*), za arhaične hrvatske riječi, staroslavenizme i riječi iz drugih slavenskih jezika (*božjački* 'siromašno', *naočnjaci* 'naočale', *paklina* 'smola', *horugva* 'zastava', *batog* 'štap, batina'; *rabota* 'posao'...) itd. Iz Kurelčeva oduševljenja za arhaičnost izviru i njegovi puristički pogledi. Njegova puristička oštrica najjače je usmjerena na posuđenice i kalkove iz njemačkoga jezika, ali i talijanskoga i turskoga, dok je odnos prema posuđenicama iz slavenskih jezika tolerantniji. Budući da među njegovim sljedbenicima, uglavnom gimnazijskim učenicima, nije bilo nijednoga budućeg školovanog filologa, riječka je filološka škola brzo prestala biti pravim takmacem zagrebačkoj filološkoj školi. U drugoj polovici 19. st. objavljen je *Rěčnik léčničkoga nazivlja* (Zagreb, 1868.) Ivana Dežmana, jednoga od najaktivnijih sljedbenika Frana Kurelca.

Polemike među trima filološkim školama (zagrebačkom, riječkom, zadarskom) završavaju 70-ih godina 19. st. Iz tih polemika kao pobjednik izlazi zagrebačka filološka škola. Međutim, njezina je pobjeda kratkotrajna, čemu je pridonio odlazak Vatroslava Jagića iz Hrvatske. Jagić se, naime,

nakon početne podrške vrlo kritički odnosio prema jezičnim i grafijsko-pravopisnim postavkama koje su zastupali pripadnici zagrebačke filološke škole. Sve više jača jezična koncepcija škole hrvatskih vukovaca, koja će 80-ih godina 19. st. prevladati u hrvatskoj filologiji iako se od svih filoloških škola najkasnije oblikovala.

Škola hrvatskih vukovaca

Hrvatski su vukovci oni hrvatski jezikoslovci koji su krajem 19. i početkom 20. stoljeća zastupali i izgrađivali Karadžićevu koncepciju hrvatskoga standardnog jezika. Na čelu im je Tomo Maretić, a istaknutiji su pripadnici Franjo Iveković, Ivan Broz, Pero Budmani, Armin Pavić, Vatroslav Rožić i dr. Vukovci zastupaju ideju o jedinstvenome jeziku jednoga naroda dvojakoga imena. Otada pa do danas „serbokroatizam" je kamen smutnje za hrvatske i srpske jezikoslovce te svjetsku slavistiku. Hrvatski vukovci imali su veliku potporu mađaronske vlasti Khuena Hedervaryja jer su kao saborski zastupnici ili državni dužnosnici podupirali mađaronsku politiku. Oni postupno u Akademiji i na Sveučilištu zauzimaju položaje s kojih će moći usmjeravati normiranje hrvatskoga jezika i na nj izravno utjecati. Za osnovicu hrvatskoga standardnog jezika odabiru novoštokavski ijekavski dijalekt koji je Vuk Stefanović Karadžić zabilježio, a Đuro Daničić opisao u svojim djelima. Za razliku od pripadnika zagrebačke filološke škole (koji, nastavljajući pravopisnu koncepciju iliraca, pišu morfonološkim pravopisom), pripadnici škole hrvatskih vukovaca zagovaraju fonološki pravopis.

Tri su temeljna jezična priručnika škole hrvatskih vukovaca: *Hrvatski pravopis* (1892.) Ivana Broza, *Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga jezika* (1899.) Tome Maretića i *Rječnik hrvatskoga jezika* (1901.) Franje Ivekovića i Ivana Broza.

U Maretićevo se doba promijenilo i naglasno znakovlje što su ga Hrvati rabili od Bartola Kašića do Antuna Mažuranića. Po uzoru na Karadžićevo i Daničićevo bilježenje dotadašnji je znak za dugosilazni naglasak (*á*) promijenjen u *â*, a dotadašnji znak za dugouzlazni (*â*) u *á*.

Vukovska standardnojezična i pravopisna koncepcija dominantna je na kraju 19. stoljeća, a obilježila je i gotovo cijelu prvu polovicu 20. stoljeća. Tomu su pridonijeli politički razlozi i stručna osposobljenost hrvatskih vukovaca. Od 1892. do raspada Austro-Ugarske Monarhije (1918.) u Hrvatskoj supostoje dva pravopisa: službeni fonološki (uobličen u zasebnu

knjigu) i neslužbeni morfonološki (njime su se pisale novine, knjige i časopisi te se upotrebljavao u privatnome dopisivanju).
Zasluge hrvatskih vukovaca: svojim normativnim priručnicima (Maretićevom gramatikom, Brozovim pravopisom i Broz-Ivekovićevim rječnikom) pridonijeli su konačnomu oblikovanju hrvatskoga jezičnog standarda na novoštokavskoj osnovici. Hrvatski je standardni jezik dobio u glavnim crtama onaj oblik kakav ima danas.
Slabosti hrvatskih vukovaca: poistovjećivali su standardni jezik s novoštokavskim narječjem, sve nenovoštokavsko novoštokavizirali su i ijekavizirali (mijenjali su čak i imena). Zanemarili su bogatu hrvatsku književnu baštinu temeljeći svoje radove na Karadžićevim i Daničićevim djelima te na narodnoj književnosti.

Važnija jezikoslovna djela škole hrvatskih vukovaca

Gramatike

Pero Budmani, *Grammatica della lingua serbo-croata*, Beč, 1867.
Gramatika Dubrovčanina Pere Budmanija prva je razlikovna gramatika hrvatskoga i srpskoga jezika. Autor usporedno normira dva sustava – srpski (prema vukovskoj stilizaciji) i hrvatski (prema zagrebačkoj stilizaciji) dajući prednost vukovskoj normi. To je ujedno i prva gramatika u kojoj se pojavljuje naziv jezika *srpsko-hrvatski* (*lingua serbo-croata*) unatoč činjenici što taj jezik nikome nije bio materinski.

Tomo Maretić, *Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika*, Zagreb, 1899.
Maretićeva *Gramatika* najvažnija je knjiga hrvatskih vukovaca. Izrađena je na osnovi Daničićevih i Karadžićevih djela te djela usmene narodne književnosti. U njoj se zanemaruje svekolika hrvatska književnost i hrvatska jezikoslovna tradicija. Sve nenovoštokavsko prekraja se i prilagođuje novoštokavskoj normi i fonološkome pravopisu. Unatoč mnogim kritikama ta je gramatika odigrala važnu ulogu u hrvatskoj jezičnoj povijesti. Riječ je o gramatici vrsnoga filologa koji je novim pristupom i temeljitom obradbom građe nadmašio dotadašnje gramatike. U njoj su mnogi jezični problemi dobili nova objašnjenja. Njome je novoštokavština učvršćena kao standardnojezična osnovica.

Rječnici

Ivan Broz – Franjo Iveković, *Rječnik hrvatskoga jezika*, Zagreb, 1901. Broz-Ivekovićev *Rječnik* prvi je jednojezični rječnik hrvatskoga jezika. Temelji se uglavnom na Karadžićevim i Daničićevim djelima. Iako objavljen na samome početku 20. st., on po koncepciji čini cjelinu s Maretićevom *Gramatikom* i Brozovim *Pravopisom*. Taj je rječnik, kao i Maretićeva *Gramatika*, izrazito neusklađen s hrvatskom jezičnom tradicijom i onodobnim stanjem u hrvatskome jeziku. Zbog građe na kojoj se temelji, u nj nisu uvrštene mnoge sasvim obične riječi (npr. *imendan, izlet, kipar, luđak, metar, obrt, olovka, pobjednik, postojati, prolaznik, razvoj, ruševina, sjaj, skroman, srditost, sretnik, strog, stroj, točka, uloga, uputa, ured, uspjeti, uzor, zaruke, zdenac, zgoditak, zvuk*).

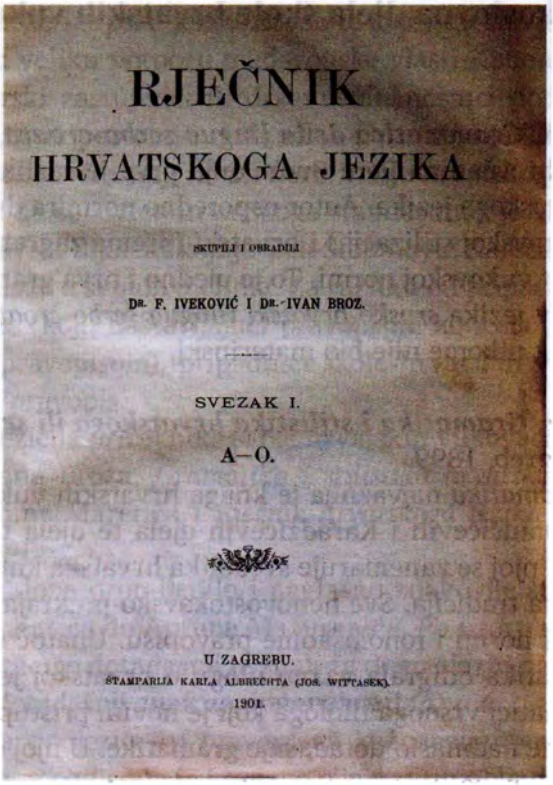
RJEČNIK
HRVATSKOGA JEZIKA
SKUPILI I OBRADILI
DR. F. IVEKOVIĆ I DR. IVAN BROZ.
SVEZAK I.
A—O.
U ZAGREBU.
ŠTAMPARIJA KARLA ALBRECHTA (JOS. WITTASEK).
1901.

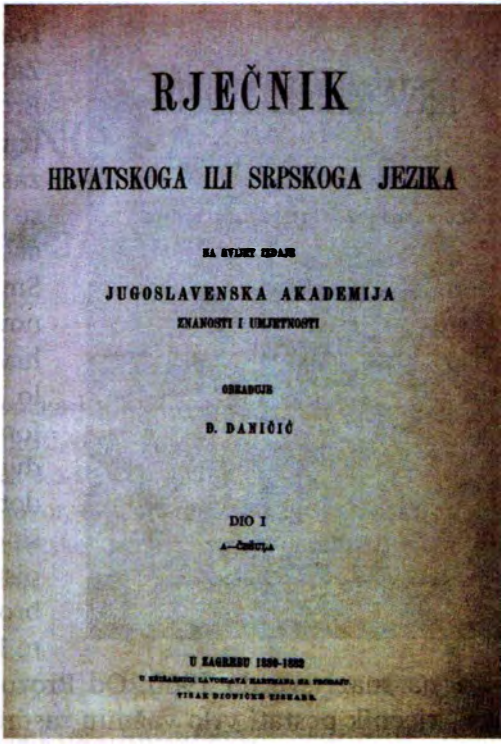
RJEČNIK

HRVATSKOGA ILI SRPSKOGA JEZIKA

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA

DIO I

U ZAGREBU

Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika, JAZU, Zagreb, 1880. – 1976. Hrvatski su vukovci započeli i dobrim dijelom izradili povijesni *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika.* Rad na njemu organizirao je i započeo istaknuti filolog Karadžićeve orijentacije Đuro Daničić. On je ujedno i prvi urednik toga, popularno zvanoga *Akademijina rječnika*, koji je u Zagrebu izlazio gotovo stotinjak godina. *Rječnik* se sastoji od dvadeset triju knjiga enciklopedijskoga formata u kojima je leksikografski obrađena bogata povijesna građa (oko 400 000 natuknica). Međutim, u *Rječnik* nisu ušle riječi potvrđene u suvremenoj hrvatskoj književnosti, u kajkavskih pisaca, a zanemarena je i bogata hrvatska leksikografija toga vremena (Šulekovi i Parčićevi rječnici). Daničić je zaslužan za uvrštavanje brojnih imena u *Rječnik*, ali griješi što izvorna kajkavska i čakavska imena štokavizira (*Tisno* > *Tijesno, Crikvenica* > *Crkvenica, Čakovec* > *Čakovac, Delnice* > *Dionice, Belostenec* > *Bjelostjenac* itd.). Daničić u *Rječnik* uvodi nova grafijska rješenja: umjesto dvoslova *dj, dž, lj, nj* upotrebljava *đ, ǵ, ļ, ń* (*rođen, svjedoǵba, ļubav, ńegov*). Od tih je rješenja u današnju standardnojezičnu grafiju prihvaćeno samo *đ*.

Pravopisi

Marćel (Marcel) Kušar, *Nauka o pravopisu jezika hrvackoga ili srpskoga (fonetičkom ili etimologijskom)*, Dubrovnik, 1889. Kušarov pravopis svojevrsna je prekretnica u hrvatskim pravopisnim zbivanjima 19. st. Iako opisuje oba pravopisna tipa – fonetički (tj. fonološki) i etimologijski (tj. morfonološki), izrazitu prednost daje fonološkim načelima (što se vidi i iz naslova knjige – piše „hrvackoga").

HRVATSKI PRAVOPIS.

Po odredjenju

kr. zem. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu,

napisao

Dr. IVAN BROZ,

U Zagrebu.

1892

Ivan Broz, *Hrvatski pravopis*,
Zagreb, [1]1892.

Brozov *Hrvatski pravopis* temelji se, uz neke iznimke,[10] na fonološkome načelu (koje je zastupao Vuk Stefanović Karadžić), čime se udaljava od pravopisne koncepcije ilираca i pripadnika zagrebačke filološke škole. Smatra se prvim hrvatskim pravopisom u novijemu smislu riječi. To je ujedno i prvi hrvatski službeni pravopis. Njime je počelo stvaranje današnje pravopisne norme fonološkoga tipa. Brozov pravopis uvodi i dvije grafijske novine: pisanje slova *đ* za dotadašnje dvoslove *dj/gj* i pisanje refleksa dugoga *jata* troslovom *ije*. Taj je pravopis (najprije izdavan kao Brozov, potom u brojnim preradbama kao Broz-Boranićev te Boranićev), s izuzetkom vremena NDH, na snazi sve do 1960. Od Brozova *Hrvatskoga pravopisa* pravopisni će rječnik postati vrlo važnim sastavnim dijelom svih budućih pravopisnih knjiga. Godina 1892., kada je objavljen Brozov pravopis, uzima se kao godina pobjede vukovske jezične i pravopisne koncepcije u Hrvata.

Ostala važna zbivanja u 19. stoljeću

Tijekom 19. st. hrvatski su glagolizam obilježili važni događaji: uzmicanje pa obnova glagoljaškoga bogoslužja te objavljivanje glagoljskoga Parčićeva *Misala* (1893. i 1896.) u koji je vraćen izvorni hrvatski crkvenoslavenski jezik. Obnovljen je kult Svete Braće Ćirila i Metoda, za što se osobito zalagao đakovački biskup Josip Juraj Strossmayer, s čijim imenom povezujemo i osnutak Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (danas Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti) 1861. u Zagrebu.

Potkraj 19. st. pojavljuju se prvi dijalektološki radovi. Budući da su štokavštinu vukovci izjednačili sa standardnim jezikom, zanimanje je dijalektologa bilo usmjereno kajkavštini i čakavštini (npr. radovi Vatroslava Rožića, Vatroslava Oblaka, Milana Rešetara).

10 Npr. propisuje se *hrvatski*, a ne **hrvacki*; *odsjeći*, a ne **otsjeći*; *pitat ću*, a ne **pitaću*.

7. TREĆE STANDARDNO RAZDOBLJE

(20. stoljeće i početak 21. stoljeća)[11]

Ključni pojmovi: unitaristička koncepcija jezika hrvatskih vukovaca, zatiranje hrvatskih jezičnih posebnosti, otpor hrvatskih jezikoslovaca nametnutoj jezičnoj politici, hrvatsko-srpski razlikovni rječnici, hrvatski jezik u NDH, Novosadski dogovor, *Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika*, hrvatsko proljeće, ustavni naziv *hrvatski jezik*, skrb o hrvatskome jeziku.

Uvod

Treće standardno razdoblje dijeli se na pet (pod)razdoblja:

1. od 1901. do 1918.
2. od 1918. do travnja 1941.
3. od travnja 1941. do svibnja 1945.
4. od svibnja 1945. do proljeća 1990.
5. od proljeća 1990. do danas.[12]

Takva je podjela uvjetovana ključnim političkim događajima kao važnim prekretnicama i smjernicama u procesu jezične standardizacije. Nakon predradnji u posljednjemu desetljeću 19. stoljeća, u 20. su stoljeću

---

11 Brozovićeva periodizacija završava 20. stoljećem. Posljednjemu razdoblju u toj periodizaciji dodali smo i početak 21. stoljeća.

12 Podjelu 20. stoljeća na navedena (pod)razdoblja predlaže Marko Samardžija (Samardžija 1995). U toj podjeli peto (pod)razdoblje završava krajem 20. stoljeća. Posljednjemu (pod)razdoblju dodali smo i početak 21. stoljeća. U novopredloženoj periodizaciji (Tafra – Košutar 2011), kojom se povijest hrvatskoga književnog jezika dijeli na sedam razdoblja, iza 20. stoljeća slijedi razdoblje nazvano *na razmeđi tisućljećâ* („vrijeme samostalnosti i globalizacije").

postavljeni temelji suvremenomu hrvatskom jezičnom standardu, hrvatski je jezik doveden do visokoga stupnja standardiziranosti te se, potkraj stoljeća, izborio za pravo na vlastiti naziv postavši „državnim" jezikom.
Veći dio 20. stoljeća u znaku je za hrvatski narod i njegov jezik uglavnom nepovoljnih političkih zbivanja. U čitavome razdoblju od početka stoljeća do 1990. (izuzevši vrijeme NDH) Hrvatima se nastojao nametnuti jezik lišen značajki koje bi mogle podsjećati na posebnu (hrvatsku) jezičnu tradiciju i posebnu normu. Unitaristička koncepcija jezika bila je nametana u školama i u državnoj upravi. Izvan tih okvira ustrajalo se na očuvanju hrvatske jezične posebnosti.
Na početku 20. st. očit je utjecaj hrvatskih vukovaca i njihove koncepcije hrvatskoga standardnog jezika, ali i navještaj drukčijega pogleda na hrvatski standardni jezik, njegove početke, pojedina razdoblja u oblikovanju te njegovo mjesto među drugim slavenskim i neslavenskim standardnim jezicima.

Razdoblje od 1901. do 1918.

Glavna je značajka toga razdoblja učvršćenje utjecaja hrvatskih vukovaca i dominacija njihove standardnojezične koncepcije. Na snazi je fonološki pravopis (*Hrvatski pravopis*) Ivana Broza (nakon Brozove smrti priređuje ga Dragutin Boranić), u visokome školstvu uči se gramatika Tome Maretića (*Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga jezika*), a u srednjemu je u uporabi *Gramatika hrvatskog jezika za niže razrede srednjih škola* Tome Maretića (Zagreb, [1]1899.) i *Gramatika hrvatskoga jezika za ženski licej, preparandije i više pučke škole* Josipa Florschütza (Zagreb, [1]1905.).
Godine 1901. iz tiska izlazi prvi dovršeni jednojezični rječnik – *Rječnik hrvatskoga jezika* – Ivana Broza i Franje Ivekovića. U duhu učenja hrvatskih vukovaca i njihova zagovaranja tzv. štokavskoga/vukovskoga purizma (negativan odnos prema novotvorenicama te prema kajkavskim i čakavskim riječima, zagovaraju se isključivo ona rješenja koja nude govori novoštokavskoga dijalekta), Vatroslav Rožić 1904. objavljuje priručnik *Barbarizmi u hrvatskom (ili srpskom) jeziku.* Nikola Andrić u svojemu se djelu *Branič jezika hrvatskoga* (1911.) odmiče od vukovaca te afirmira rješenja potvrđena u hrvatskoj jezičnoj tradiciji.
Oživljava književno stvaralaštvo na kajkavštini i čakavštini. Antun Gustav Matoš objavljuje kajkavštinom pisan *Hrastovački nokturno* (1900.), a Vladimir Nazor svoje čakavske stihove. Poslije će se njima pridružiti i drugi

književnici, među kojima posebno mjesto pripada Miroslavu Krleži i njegovim *Baladama Petrice Kerempuha* (Ljubljana, 1936.).
Želeći Hrvate i Srbe ujediniti u jednome (ekavskome) jeziku i jednome pismu (latinici), srpski književni povjesničar Jovan Skerlić 1914. provodi anketu među hrvatskim i srpskim jezikoslovcima i književnicima. Anketa nije dala rezultate – rat je na pomolu, a Skerlić je umro.

Važnija jezikoslovna djela nastala od 1901. do 1918.

Gramatika

Josip Florschütz, *Gramatika hrvatskoga jezika za ženski licej, preparandije i više pučke škole*, Zagreb, [1]1905.
U vrijeme kada je objavljena, to je najbolja srednjoškolska hrvatska gramatika sastavljena na znanstvenoj razini onodobnoga jezikoslovlja, ali i primjerena gimnazijalcima i obrazovanim laicima. Iako se smatra vukovskom, u nekim normativnim pojedinostima ne slijedi Maretića, bliža je hrvatskoj tradiciji i hrvatskim posebnostima. Gramatika je doživjela sedam izdanja (od kojih su neka djelomično prerađena i objavljena pod novim naslovom) te je bila u uporabi u školi punih četrdeset godina (1905. – 1945.).

Jezični savjetnici

Vatroslav Rožić, *Barbarizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku*, Zemun, [1]1904.
Vatroslav Rožić pripadnik je drugoga naraštaja hrvatskih vukovaca. Preteži-ti dio svojega jezikoslovnog rada posvetio je „čišćenju" hrvatskoga jezika od barbarizama. Za nj su barbarizmi „sve što se protivi čistomu štokavskom književnom jeziku", tj. dijalektizmi, novotvorenice, provincijalizmi, arhaizmi i posuđenice. Rožić u *Barbarizmima* vjerno slijedi Maretića (koji je potkraj 19. st. u dodatku svoje *Stilistike* objavio puristički *Antibarbarus*) preuzimajući mnoge njegove savjete.

Neki su Rožićevi savjeti prihvaćeni (*aktualan,* a ne *aktuelan*; *dosadno,* a ne *dugočasno*; *djelovati,* a ne *dejstvovati*; *susjed,* a ne *komšija* itd.), a mnogi nisu prihvaćeni (*lepeza* > *mahač/mahalica, jastuk* > *uzglavnica, olovka* > *pisaljka, vlak* > *voz, oporba* > *opozicija, otkaz* > *odreka, poredati* > *poređati* itd.).

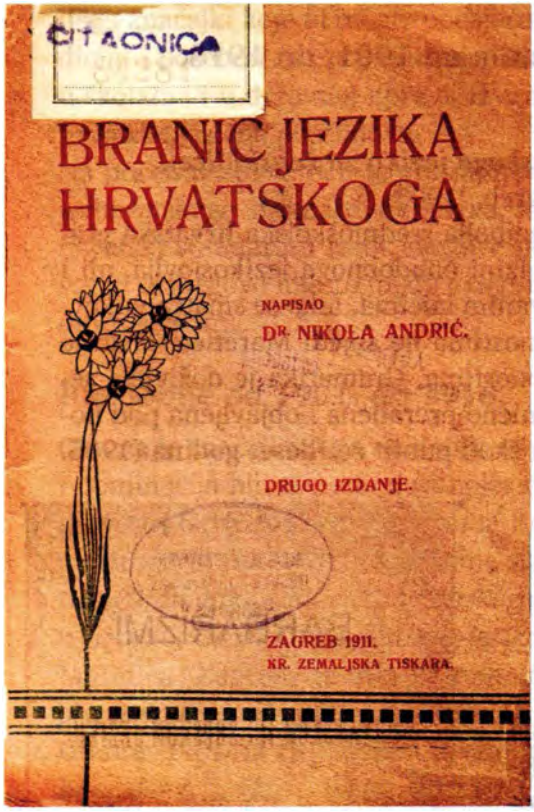

Nikola Andrić, ***Branič jezika hrvatskoga,*** Zagreb, [1,2]1911.

Djelo je nastalo zbog nezadovoljstva sve brojnijim „zastranjivanjima" i sve većim nemarom glede čistoće i pravilnosti hrvatskoga jezika. Gotovo polovica u *Braniču* obrađenih problema tiče se leksičko-semantičke jezične razine. Hrvatska standardnojezična praksa neke Andrićeve prijedloge nije prihvatila (npr. zamjenu riječi *tjedan* riječima *nedjelja, sedmica*), a neki su postali dijelom hrvatskoga jezičnog standarda (npr. *točka, točan* umjesto *tačka, tačan*). Andrić drži (kao i ostali vukovci) da je narodni jezik najpouzdaniji izvor jezične pravilnosti. Iako uglavnom uvažava vukovsku koncepciju standardnoga jezika, ne slijedi ju potpuno nekritično te joj se gdjekad čak otvoreno suprotstavlja. Na nekoliko mjesta o hrvatsko-srpskim jezičnim odnosima sudi bitno drukčije od hrvatskih vukovaca upozoravajući na hrvatske jezične posebnosti.

Razdoblje od 1918. do travnja 1941.

Nakon raspada Austro-Ugarske Monarhije i nakon završetka Prvoga svjetskog rata (1918.) Hrvati žive u nekoliko država: 1918. nastala Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca (Kraljevina SHS) jedanaest godina poslije (1929.) mijenja ime u Kraljevina Jugoslavija, a 1939. unutar te Kraljevine osnovana je Banovina Hrvatska kao autonomna politička jedinica. U Kraljevini SHS, prema tadašnjemu tumačenju, živi jedan („naš") narod s trima plemenima (Srbi, Hrvati i Slovenci) koja govore jednim i jedinstvenim jezikom. Jezik se službeno naziva *srpsko-hrvatsko-slovenački.* Iza toga se naziva krije zapravo srpski jezik koji se sustavno, često i uz primjenu političke prisile, nameće Hrvatima u školstvu, novinstvu, javnoj upravi, pravosuđu i vojsci. Područje službene uporabe hrvatskoga jezika sve se više smanjuje.

Nakon atentata na hrvatske zastupnike u Narodnoj skupštini u Beogradu 1928., u kojemu je smrtno ranjen hrvatski političar Stjepan Radić, hrvatsko-srpski odnosi znatno se pogoršavaju. Kraljevina Jugoslavija, proglašena 1929., provodi istu jezičnu politiku kao i Kraljevina SHS – i dalje je na snazi ideja o jedinstvenome jeziku, a sve što je toj ideji proturječilo (tj. hrvatske posebnosti) proglašivalo se dijalektnim, provincijalnim, neknjiževnim i nepravilnim. Hrvatski jezikoslovci kritiziraju takvu normativnu i purističku praksu.

Od normativnih priručnika na snazi je (od 1921.) Boranićev fonološki *Pravopis hrvatskoga ili srpskoga jezika* (neznatno prepravljena inačica Brozova pravopisa) te Maretićeva *Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika.* Maretić 1924. objavljuje *Hrvatski ili srpski jezični savjetnik.*

U tridesetim godinama 20. stoljeća brigu o jezičnoj kulturi i čistoći pokazuju mnogi autori (npr. hrvatski filolog i jezikoslovac Jozo Dujmušić u dnevniku *Obzor,* a poslije u časopisu *Hrvatska straža* objavljuje više od 2 000 jezičnih savjeta). Sve je očitije nastojanje oko hrvatskih jezičnih posebnosti.

Godine 1931. u Beogradu je osnovano Društvo za srpskohrvatski jezik i književnost, koje iduće godine počinje izdavati časopis *Naš jezik.* Neprikrivenih unitarističkih nazora njegovo uredništvo, na čelu s Aleksandrom Belićem, hrvatske jezične posebnosti proglašuje provincijalizmima.

Nezadovoljstvo postojećim stanjem dovodi do sustavnih nastojanja da se ono promijeni. Potkraj tridesetih godina skupina hrvatskih jezikoslovaca, književnika i srednjoškolskih profesora osniva Društvo „Hrvatski jezik"

koje (1938.) počinje izdavati časopis *Hrvatski jezik* (izišlo je samo jedno godište). Osnovna mu je svrha bila njegovanje hrvatskoga jezika. Časopis uređuje vodeći hrvatski jezikoslovac Stjepan Ivšić.

Budući da je u to vrijeme (kraj tridesetih godina) hrvatski otpor postao vrlo jak, beogradska je vlada bila prisiljena na popuštanje. Sporazumjela se s hrvatskom oporbom (Sporazum Cvetković – Maček) te je 1939., uoči izbijanja Drugoga svjetskog rata, proglašena Banovina Hrvatska s prilično autonomijom. Uspostavom Banovine mijenja se i bitno poboljšava položaj hrvatskoga jezika. U uporabu se vraća prvotna inačica Boranićeva pravopisa, čije je ponovljeno (4.) izdanje objavljeno već 1939., a 8. (tzv. banovinsko) 1941. Iz tiska izlazi (1940.) prerađena Florschützova *Gramatika hrvatskoga ili srpskoga jezika.*

Objavljuju se mnogi važni radovi iz hrvatske dijalektologije, među kojima posebno mjesto zauzima *Jezik Hrvata kajkavaca* (1936.) Stjepana Ivšića. Jezična je leksikografija obogaćena nizom vrijednih rječnika (npr. 1938. tiskan je slikovni rječnik hrvatskoga jezika Nikole Andrića i Ise Velikanovića *Šta je šta*). Zbog potrebe i želje da se (napokon) istaknu hrvatske jezične posebnosti, u središtu pozornosti hrvatskih jezikoslovaca našle su se razlike između hrvatskoga i srpskoga standardnog jezika. Takve teme pogoduju pojavi prvih srpsko-hrvatskih razlikovnih rječnika. U samo dvije godine (1939. i 1940.) objavljena su dva takva rječnika – jedan od njih zapravo je poglavlje (*Serbyzmy i kroatyzmy*) u poljskim jezikom pisanoj gramatici Julija Benešića iz 1939., a drugi je rječnik *Razlike između srpskoga i hrvatskoga književnog jezika* Petra Guberine i Krune Krstića. Početkom 1941. iz tiska izlazi 1. svezak *Hrvatske enciklopedije*, čiji je pokretač i urednik Mate Ujević.

Važnija jezikoslovna djela nastala od 1918. do 1941.

Jezični savjetnik

Tomo Maretić, *Hrvatski ili srpski jezični savjetnik*, Zagreb, 1924.

Maretićev *Hrvatski ili srpski jezični savjetnik,* posljednje savjetodavno djelo vukovskoga tipa, oblikovan je u vidu rječnika. U njemu se izrazita prednost daje onim riječima koje se pojavljuju u novoštokavskome narodnom jeziku, odnosno (uže gledano) u djelima Vuka Stefanovića Karadžića. Osobitu nesklonost autor pokazuje prema nekim složenicama, posebno onima tvorenim prema njemačkome ili češkome uzoru (npr. *vadičep* > *izvojac, vatrogasac* > *požarnik*) ili pak prevedenicama prema njemačkome (npr. *poljodjelac* > *ratar, vodopad* > *slap, zamljotres* > *potres/trus*). Neprikladnim smatra i riječi iz kajkavštine te čakavštine (npr. *črknja* > *zarez, halabuka* > *buka, tjedan* > *nedjelja/sedmica*). Riječima stranoga podrijetla daje prednost pred dijalektizmima i tvorenicama (npr. *glazba* > *muzika, podružnica* > *filijala, redatelj* > *režiser, tvrtka* > *firma*). Ipak dopušta uporabu i nekih dijalektizama (npr. čakavizma *spužva, klesar*).

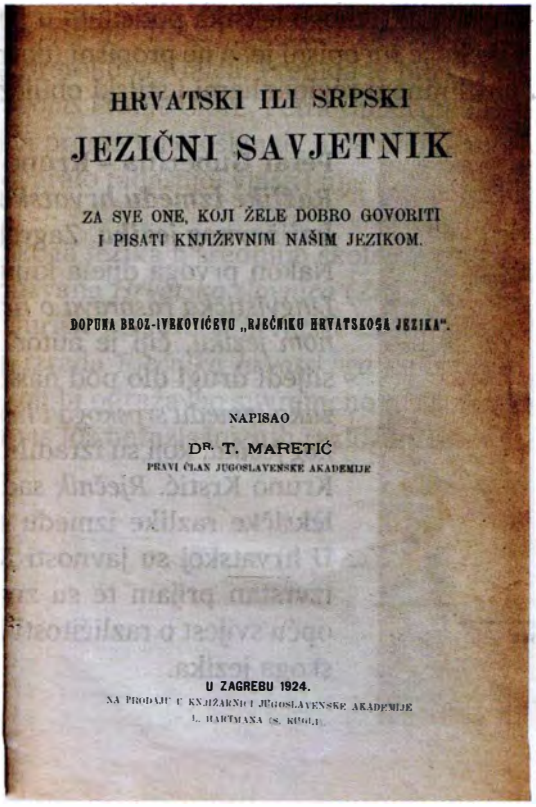
HRVATSKI ILI SRPSKI

JEZIČNI SAVJETNIK

ZA SVE ONE, KOJI ŽELE DOBRO GOVORITI I PISATI KNJIŽEVNIM NAŠIM JEZIKOM.

DOPUNA BROZ-IVEKOVIĆEVU „RJEČNIKU HRVATSKOGA JEZIKA".

NAPISAO

DR. T. MARETIĆ

PRAVI ČLAN JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE

U ZAGREBU 1924.

NA PRODAJU U KNJIŽARNICI JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE

Rječnici

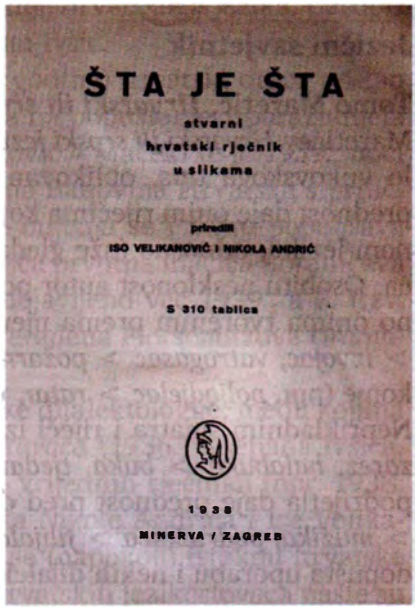

Nikola Andrić – Iso Velikanović, ***Šta je šta***, Zagreb, 1938.

Šta je šta slikovni je rječnik hrvatskoga jezika. Priređivači Nikola Andrić i Iso Velikanović izradili su ga zajedno s četrdesetak stručnjaka pojedinih struka prema prvim izdanjima Dudenovih slikovnih rječnika njemačkoga, francuskoga i engleskoga jezika. Na sedamstotinjak stranica reda se 310 crteža tablica podijeljenih u jedanaest tematskih cjelina (npr. *čovjek; obitelj; dom; država i crkva; vojska i mornarica; grad i selo; životinje i biljke; zemlja i svemir*). Taj je rječnik riznica hrvatskoga jezičnog blaga koje je djelomično, protokom vremena, iz jezičnih i izvanjezičnih razloga iz aktivnoga leksika potisnuto u pasivni (arhaizmi, historizmi). Rječnik *Šta je šta* opisni je, a ne propisni (normativni) rječnik, te su se u njemu našli mnogi regionalizmi i stilski obilježeni izrazi.

Petar Guberina – Kruno Krstić, ***Razlike između hrvatskoga i srpskoga književnog jezika***, Zagreb, 1940.

Nakon prvoga dijela knjige naslovljenoga *Lingvistička rasprava o hrvatskom književnom jeziku*, čiji je autor Petar Guberina, slijedi drugi dio pod naslovom *Rječnik razlika između srpskoga i hrvatskoga književnog jezika*, koji su izradili Petar Guberina i Kruno Krstić. *Rječnik* sadržava uglavnom leksičke razlike između tih dvaju jezika. U hrvatskoj su javnosti *Razlike* naišle na izvrstan prijam te su znatno utjecale na opću svijest o različitosti hrvatskoga i srpskoga jezika.

Razdoblje od travnja 1941. do svibnja 1945.

Razdoblje od travnja 1941. do svibnja 1945. najkraće je u trećemu standardnom razdoblju. Njegov početak i kraj podudaraju se s postojanjem Nezavisne Države Hrvatske, koja jezičnim pitanjima posvećuje veliku pozornost. Uza snažnu potporu državnih institucija dolazi do radikalnoga zaokreta u standardizaciji hrvatskoga jezika. Osniva se Hrvatski državni ured za jezik (1941.) sa zadatkom da se skrbi o pravilnosti i čistoći hrvatskoga jezika. Taj je Ured jedini ovlašten za rješavanje svih jezičnih pitanja u novoosnovanoj državi. On potpuno nadzire hrvatski jezik u javnoj usmenoj i pisanoj uporabi, bez njegova odobrenja nije se smjelo objaviti nijedno djelo koje bi sadržavalo jezične propise. Hrvatski se jezik „čisti" od posuđenica iz drugih jezika, ponajprije od srbizama, oživljavaju se riječi iz hrvatske jezične baštine (npr. *pismohrana* umjesto *arhiv*, *središnjica* umjesto *centrala*) ili se izmišljaju nove riječi koje su trebale zamijeniti posuđenice (npr. *krugoval* za *radio*, *munjovoz* za *tramvaj*, *slikokaz* za *kino*), zabranjuje se uporaba ćirilice. Za one koji se ne pridržavaju naredaba Hrvatskoga državnog ureda za jezik predviđene su kazne. Uvodi se morfonološki (tzv. korienski) pravopis (npr. *glasba, prosnja, srčba*) čija pravila sadržava *Koriensko pisanje* (1942.), odnosno *Hrvatski pravopis* (1944.) Franje Cipre i Adolfa Bratoljuba Klaića. Premda je bio (1941.) pripremljen za tisak, *Hrvatski pravopis* Franje Cipre, Petra Guberine i Krune Krstića (zato što je bio sastavljen prema fonološkome, a ne prema morfonološkome načelu, što nije odgovaralo tadašnjoj vlasti) nije tiskan (pretisak je objavljen tek 1998.).

Za nastavu hrvatskoga jezika u srednjim školama prerađuje se Florschützova gramatika nazvana *Hrvatska slovnica* (Zagreb, 1943.), a za fakultetsku nastavu Blaž Jurišić piše *Nacrt hrvatske slovnice* (Zagreb, 1944.).

Iako je planirana izrada *Rječnika hrvatskoga književnog jezika,* jednojezičnoga rječnika koji bi odražavao suvremeno hrvatsko jezično stanje, on nije završen iz danas još nerazjašnjenih razloga.

Važnija jezikoslovna djela nastala od 1941. do 1945.

Gramatika

Josip Florschütz, *Hrvatska slovnica*, Zagreb, 1943.
Riječ je o u Hrvatskome državnom uredu za jezik prerađenu banovinskom izdanju Florschützove gramatike, kojoj je promijenjen naslov (*Hrvatska slovnica* umjesto *Gramatika hrvatskoga ili srpskoga jezika*), tekst očišćen od primjera iz djela Vuka Stefanovića Karadžića, a fonološki pravopis zamijenjen morfonološkim.

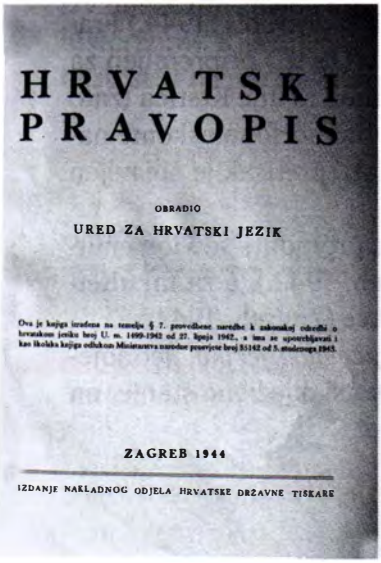

Pravopisi

Adolf Bratoljub Klaić (prir.), *Koriensko pisanje*, Zagreb, [1,2]1942.
To je opsegom nevelika knjižica (136 stranica) koju je priredio Adolf Bratoljub Klaić u suradnji s članovima Hrvatskoga državnog ureda za jezik. Sastoji se od četiriju dijelova: prvi je dio kratak pregled povijesti pravopisa, drugi dio sadržava pretisak svih važnih dokumenata povezanih s jezičnim pitanjima, treći su dio najvažnija pravila novoga pravopisa, a četvrti je dio pravopisni rječnik. Pravopis je morfonološki („korienski").

Franjo Cipra – Adolf Bratoljub Klaić, *Hrvatski pravopis*, Zagreb, 1944.
Cipra-Klaićev *Hrvatski pravopis* najopsežniji je hrvatski pravopis dotada. Prvi dio sadržava pravopisna pravila, a drugi je dio pravopisni rječnik. Njime se, uz ostalo, propisuje bilježenje *ie* na mjestu dugoga *jata* (npr. *diete*, *rieč*). Uvođenje morfonološkoga pravopisa opravdava se jezičnim razlozima (povratak nasilno prekinutoj pravopisnoj tradiciji).

Razdoblje od svibnja 1945. do proljeća 1990.

Četvrto je razdoblje, koje traje od svibnja 1945. do proljeća 1990., najduže u trećemu standardnom razdoblju. Nakon Drugoga svjetskog rata, uspostavom nove jugoslavenske države, počinje nova faza u standardizaciji hrvatskoga jezika – on se opet suočava sa sličnim problemima kao i u prijeratnoj Jugoslaviji jer oživljava ideja o hrvatskome i srpskome jezičnom jedinstvu. Iako je hrvatskomu jeziku zakonom zajamčena ravnopravnost sa svim ostalim jezicima u novonastaloj državi (Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji) – srpskim, slovenskim i makedonskim – srpski se nameće kao državni jezik u sudstvu, državnoj upravi, diplomaciji, vojsci, policiji i administraciji. U politici jačaju unitarističke ideje koje zahvaćaju i područje jezika. Prekida se s jezičnom praksom iz prethodnoga razdoblja, zabranjuju se novotvorenice i oživljenice iz toga razdoblja, unose se mnogi internacionalizmi kojima se zamjenjuju hrvatske riječi te ponovno u hrvatski jezik ulaze mnogi srbizmi (katkad samo fonološki prilagođeni hrvatskomu jeziku) kao izraz težnje za izjednačivanjem leksika hrvatskoga i srpskoga jezika (npr. *saobraćaj, prevazići; snabdjeti, bezbjednost*). U uporabi je ponovno Boranićev fonološki pravopis (nova izdanja, 9. i 10., objavljena su 1947. i 1951.).

Na sastanku hrvatskih i srpskih jezikoslovaca u Novome Sadu 1954. unitarističkim političkim pritiskom nekolicina istaknutih hrvatskih jezikoslovaca bila je prisiljena potpisati Novosadski dogovor. Taj je dogovor nedorečenošću svojih odredaba omogućivao samovoljna tumačenja te je služio srpskomu jezikoslovlju kao snažno oruđe u pokušajima provođenja srbizacije hrvatskoga jezika i pravopisa. Službeni naziv jezika obvezatno je trebao na prostoru četiriju republika (Hrvatske, Srbije, Crne Gore te Bosne i Hercegovine) biti dvočlan – srpskohrvatski, odnosno hrvatskosrpski (s dvama izgovorima – „ijekavskim i ekavskim"). Za taj jedinstveni jezik izrađuju se zajednički jezični priručnici. Jedan je od njih *Pravopis hrvatskosrpskoga književnog jezika* (tzv. *Novosadski pravopis*) tiskan 1960. u hrvatskome izdanju (latinicom i ijekavski) i u srpskome izdanju (ćirilicom i ekavski). U tome se pravopisu, koji zamjenjuje Boranićev pravopis, u poglavlju *Pravopisna terminologija* očituje težnja za srbizacijom i internacionalizacijom te se propisuje zamjena hrvatskih naziva kao što su npr. *sklonidba, sprezanje, umanjenica, uskličnik, točka* internacionalizmima *deklinacija, konjugacija, deminutiv*, odnosno srbizmima *uzvičnik, tačka. Novosadski* je *pravopis* bio na snazi do *Deklaracije* (1967.). Nakon 1960. bio je pojačan pritisak na škole, medije i državnu upravu te je došlo do

zabranjivanja i sustavnoga potiskivanja tzv. kroatizama, odnosno svih hrvatskih razlikovnih značajka.

Izrađuje se i rječnik suvremenoga jezika dviju matica (Matice hrvatske i Matice srpske) pod naslovom *Rječnik hrvatskosrpskoga književnog jezika* u dvije inačice – hrvatskoj latiničnoj i srpskoj ćiriličnoj. Budući da su se razlike između tih dvaju jezika umanjivale i zanemarivale, rječnik je davao iskrivljenu sliku o odnosu hrvatskoga i srpskoga jezika te se nametao privid njihova jedinstva. Npr. uza svaku riječ hrvatskoga strukovnog, znanstvenog ili općeg jezika koja se razlikovala od srpskoga, stavljala se srpska istovrijednica i obratno, čime je dobiven hibrid kojim se nikada nigdje nije govorilo (npr. *azot*: „gas, plin bez boje i mirisa, jedan od glavnih sastojaka vazduha, zraka"). Stoga je Matica hrvatska, nakon objavljivanja dvaju svezaka (od slova A do F i od G do K, zato se taj hrvatski rječnik naziva i *Adok*), odustala od izdavanja daljnjih svezaka, a Matica srpska objavila je cjelovit rječnik.

Kako je položaj hrvatskoga jezika bivao sve nepovoljniji, raslo je i nezadovoljstvo Hrvata. U sklopu ustavne rasprave hrvatski intelektualci okupljeni oko Matice hrvatske i Društva književnika Hrvatske sastavili su *Deklaraciju o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika. Deklaracija* je objavljena u tjedniku *Telegram* 17. ožujka 1967. Taj je dokument

TELEGRAM

JUGOSLAVENSKE NOVINE ZA DRUŠTVENA I KULTURNA PITANJA

DEKLARACIJA O NAZIVU I POLOŽAJU HRVATSKOG KNJIŽEVNOG JEZIKA

Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika, Telegram, Zagreb, 1967.

potpisalo 18 hrvatskih znanstvenih, sveučilišnih i kulturnih ustanova. Sastavljači i potpisnici *Deklaracije* pred jugoslavensku su političku javnost iznijeli neprijeporne činjenice o postojanju višestoljetne hrvatske jezične i književne samobitnosti, o težnji hrvatskoga naroda za jezičnom identifikacijom izvan nametanoga srpskog imena te o pravu svakoga naroda da sam odlučuje o temeljima svojega nacionalnog bića. *Deklaracijom* se zahtijeva „jasna i nedvojbena jednakost četiriju književnih jezika: slovenskoga, hrvatskoga, srpskoga i makedonskoga" te dosljedna primjena „hrvatskoga književnog jezika u školama, novinstvu, javnom i političkom životu, na radiju i televiziji." Te je zahtjeve tadašnja vlast ocijenila politički štetnim udarom na bratstvo i jedinstvo te ih osudila proglasivši ih nacionalističkima, a potpisnici *Deklaracije* bivaju proganjani i osuđivani. Nakon *Deklaracije* hrvatski je jezik ponovno počeo slijediti vlastiti smjer jezičnoga razvitka, a njegovi ga govornici otada, gotovo isključivo, nazivaju hrvatskim.

Početak 70-ih godina obilježilo je *hrvatsko proljeće* (nacionalno osviještenje praćeno izraženom potrebom isticanja hrvatske jezične posebnosti) i odbacivanje Novosadskoga dogovora. Matica hrvatska odustaje od zajedničkoga pravopisa, a prekida se i rad na zajedničkome rječniku. Istodobno s odbacivanjem spomenutoga dogovora prišlo se izradbi novoga hrvatskog pravopisa koji se trebao pojaviti početkom rujna 1971. Na fonološkim načelima izrađuju ga hrvatski jezikoslovci Stjepan Babić, Božidar Finka i Milan Moguš. Sve je to naišlo na oštru osudu vladajuće politike koja kreće u obračun s hrvatskim „nacionalizmom" – progone se hrvatski javni i kulturni djelatnici, zabranjuju se knjige koje jezik nazivaju *hrvatskim*, pridjev *hrvatski* u imenima raznih društava i ustanova zamjenjuje se genitivnom konstrukcijom, zabranjen je rad Matice hrvatske itd. Većina naklade već otisnutoga Babić-Finka-Moguševa pravopisa (naslovljenoga *Hrvatski pravopis*) uništena je, te je nepotpun otisnut u Londonu 1972. (odatle mu ime *Londonac*).

Unatoč svemu dolazi do bitnoga jezičnopolitičkog napretka u odnosu na prethodno stanje – protuunitaristički (prohrvatski) jezikoslovni smjer u Hrvatskoj ipak je pobijedio: u ustavne amandmane 1971. i u hrvatski Ustav 1974. ušao je naziv „hrvatski književni jezik", pa se i udžbenici materinskoga jezika počinju objavljivati pod naslovima koji sadržavaju taj naziv (npr. 1974. objavljen je udžbenik za srednje škole Josipa Silića i Dragutina Rosandića *Osnove fonetike i fonologije hrvatskog književnog jezika*). Zahvaljujući djelovanju mnogobrojnih kulturnih i javnih radnika,

u uporabu je vraćen znatan dio u prethodnim razdobljima potisnutih jezičnih značajka (leksičkih, tvorbenih, sintaktičkih).
U četvrtome su razdoblju, unatoč nepovoljnim prilikama i zabranama, tiskana mnoga važna jezikoslovna djela, a objavljuju se i pretisci starijih hrvatskih rječnika (Vrančićeva, Habdelićeva, Belostenčeva, Jambrešić-Sušnikova). Nakon gotovo stotinu godina, 1976. objavljen je i završni (97.) svezak Akademijina povijesnoga *Rječnika hrvatskoga ili srpskoga jezika* te se počinje objavljivati *Rječnik hrvatskoga književnog jezika od preporoda do I. G. Kovačića* koji je Julije Benešić ostavio nedovršen i u rukopisu (prvi svezak objavljen je 1985.). Iz tiska u svescima počinje izlaziti *Rječnik hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika* (dosad je objavljeno 12 svezaka).
Hrvatsko filološko društvo 1952. počinje izdavati časopis *Jezik* u kojemu se objavljuju vrijedni radovi o povijesti hrvatskoga jezika, njegovoj čistoći i pravilnosti.

Neka važnija jezikoslovna djela tiskana 50-ih godina 20. stoljeća[13]

Bratoljub Klaić, *Rječnik stranih riječi,* Zagreb, [1]1951.
Ivan Brabec – Mate Hraste – Sreten Živković, *Gramatika hrvatskoga ili srpskoga jezika,* Zagreb, [1]1952.

Neka važnija jezikoslovna djela tiskana 60-ih godina 20. stoljeća

Ivan Brabec – Mate Hraste – Sreten Živković, *Gramatika hrvatskosrpskoga jezika,* Zagreb, [4]1961.
Ljudevit Jonke, *Književni jezik u teoriji i praksi,* Zagreb, [1]1964.
Josip Matešić, *Rückläufiges Wörterbuch des Serbokroatischen* I–II, Wiesbaden, 1965. – 1967.
Stjepko Težak – Stjepan Babić, *Pregled gramatike hrvatskosrpskoga jezika,* Zagreb, [1]1966.
Rikard Simenon, *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva,* Zagreb, 1969.

---

13 Ako je djelo tiskano u više izdanja pod istim naslovom, navodi se samo prvo izdanje. Ako je djelo tiskano u više izdanja pod različitim naslovima, navodi se svako izdanje pod novim naslovom.

Neka važnija jezikoslovna djela tiskana 70-ih godina 20. stoljeća

Stjepan Ivšić, *Slavenska poredbena gramatika,* Zagreb, 1970.
Dalibor Brozović, *Standardni jezik,* Zagreb, 1970.
Stjepan Babić – Božidar Finka – Milan Moguš, *Hrvatski pravopis,* Zagreb, [1]1971.
Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika,* Zagreb, 1971. – 1974.
Slavko Pavešić (ur.), *Jezični savjetnik s gramatikom,* Zagreb, 1971.
Radoslav Katičić, *Jezikoslovni ogledi,* Zagreb, 1971.
Ljudevit Jonke, *Hrvatski književni jezik u 19. i 20. stoljeću,* Zagreb, 1971.
Ljudevit Jonke, *Hrvatski književni jezik danas,* Zagreb, 1971.
Stjepko Težak – Stjepan Babić, *Pregled gramatike hrvatskoga književnog jezika,* Zagreb, [6]1973.
Zlatko Vince, *Putovima hrvatskoga književnog jezika,* Zagreb, [1]1978.
Eugenija Barić i dr., *Priručna gramatika hrvatskoga književnog jezika,* Zagreb, [1]1979.

Neka važnija jezikoslovna djela tiskana 80-ih godina 20. stoljeća

Josip Matešić, *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika,* Zagreb, 1982.
Eduard Hercigonja, *Nad iskonom hrvatske knjige,* Zagreb, 1983.
Josip Silić, *Od rečenice do teksta,* Zagreb, 1984.
Rudolf Filipović, *Teorija jezika u kontaktu,* Zagreb, 1986.
Radoslav Katičić, *Novi jezikoslovni ogledi,* Zagreb, 1986.
Stjepan Babić, *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku: Nacrt za gramatiku,* Zagreb, [1]1986.
Radoslav Katičić, *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika: Nacrt za gramatiku,* Zagreb, [1]1986.
Vladimir Anić – Josip Silić, *Pravopisni priručnik hrvatskoga ili srpskoga jezika,* Zagreb, [1]1986.
Josip Vončina, *Jezična baština,* Zagreb, 1988.

Sva navedena djela (od kojih su mnoga tiskana u više izdanja) i još mnoga nenavedena svjedoče o neprekidnoj i nezatomljenoj skrbi za hrvatski jezik, o ustrajanju na očuvanju hrvatskih jezičnih posebnosti u dugome razdoblju u kojemu se Hrvatima nastojao nametnuti jezik lišen svake

značajke koja svjedoči o posebnoj hrvatskoj jezičnoj tradiciji i posebnoj hrvatskoj normi.

Razdoblje od proljeća 1990. do danas

Politički burne devedesete godine prošloga stoljeća bile su i u jezičnome pogledu iznimno burne te pune raznovrsnih zbivanja. Godine 1990. u Hrvatskoj se provode prvi višestranački izbori i konstituira se nova višestranačka vlada. U Ustavu Republike Hrvatske, koji je stupio na snagu 22. prosinca 1990., u članku 12. piše: „U Republici Hrvatskoj u službenoj je uporabi hrvatski jezik i latinično pismo." U toj je odredbi sažeta težnja mnogih pokoljenja da se hrvatskomu jeziku, a time i hrvatskomu narodu, vrati ime i dostojanstvo. Napokon su i Hrvati ostvarili prirodno pravo svakoga naroda da svoj jezik i svoju književnost naziva vlastitim narodnim imenom.

Iste je (1990.) objelodanjen 1971. godine brutalno zabranjen i uništen Babić-Finka-Mogušev *Hrvatski pravopis*. To je izdanje pravopisa bilo sasvim na tragu Broz-Boranićevih pravopisnih rješenja, pa ni razlike između norme koja se njime propisivala i one zatečene (Anić-Silićeve) nisu bile velike. Međutim, u novijim izdanjima postupno se uvode promjene u hrvatsku pravopisnu normu – povećava se broj slučajeva u kojima se odstupa od fonološkoga pravopisnog načela (npr. u prvo vrijeme dopušta se pisanje *zadaci* i *zadatci*, a potom se kao pravilno propisuje samo *zadatci*).

Nakon Domovinskoga rata u neovisnoj i međunarodno priznatoj Republici Hrvatskoj, u novome, bitno promijenjenome društvenom i političkom ozračju, mijenja se i položaj hrvatskoga jezika. Oživljava zanimanje za jezična pitanja. U početku je skrb o hrvatskome jeziku pojačana, a kadšto i pretjerana, pa se nehrvatskim katkad proglašava i hrvatsko te se iz jezika progone i dobre riječi (npr. *izvještaj* se zamjenjuje s *izvješćem*, *molba* sa *zamolbom*) ili se nameće uporaba nekih riječi i izraza koji pripadaju administrativnomu stilu (npr. *u svezi s tim*, *glede*). Početkom 90-ih godina vrlo su burne i žestoke rasprave o hrvatskome pravopisu, posebno one koje su vođene u Jezičnome povjerenstvu Matice hrvatske: predlagalo se, između ostaloga, pisanje *ie* na mjestu dugoga *jata* (*biel, liep, snieg*), pisanje *je* iza tzv. pokrivenoga *r* (*strjelica, pogrješka*), a posebno se tražilo da se pojedine ustanove očituju o tome jesu li za morfonološki ili za fonološki pravopis. Članovi većine ustanova bili su za fonološki pravopis.

Intenzivira se rad na normativnim i drugim jezičnim priručnicima: objavljuju se gramatike, pravopisi, pojačana je leksikografska djelatnost,

objavljuju se pretisci važnih jezikoslovnih djela. Vrlo popularno postaje jezično savjetništvo. Jezičnih je savjeta doslovce bilo svugdje – na radiju i televiziji, u novinama i u knjigama. Davali su ih znani i neznani, pozvani i nepozvani. Prevladavali su oni savjeti koji su se bavili hrvatsko-srpskim leksičkim razlikama, a nešto poslije i oni koji su bili usmjereni protiv anglizama. Među savjetnicima opsegom i sadržajem izdvaja se *Hrvatski jezični savjetnik* skupine autora. Savjetnicima su bliski razlikovni rječnici, među kojima se ističe *Razlikovni rječnik srpskoga i hrvatskoga jezika* Vladimira Brodnjaka. Obnavlja se jednojezična hrvatska leksikografija – 1991. godine izlazi jednosvezačni *Rječnik hrvatskoga jezika* Vladimira Anića, a 2000. *Rječnik hrvatskoga jezika* Leksikografskoga zavoda „Miroslav Krleža" i Školske knjige (ur. Jure Šonje).

Sociolingvistički i sociopolitički status hrvatskoga standardnog jezika na kraju turbulentnoga 20. stoljeća bio je razmjerno zadovoljavajući. U novo (21.) stoljeće ušlo se s izgrađenim standardnim jezikom, ali i s ponekim još neriješenim problemima. Takvo stanje, uz ostalo, potvrđuje da je standardizacija trajan, neprekidan i neprekidiv proces.

Zbog premaloga vremenskog odmaka od zbivanja u najnovijemu razdoblju hrvatske jezične povijesti (odnosno njegova nepostojanja kad je o našemu vremenu riječ) teško je sva ta zbivanja objektivno ocijeniti.

Neki normativni i drugi priručnici tiskani od 1990. do danas

Pravopisi

Slaven Batnožić – Branko Ranilović – Josip Silić, *Hrvatski računalni pravopis*, Zagreb, 1996.

Vladimir Anić – Josip Silić, *Pravopis hrvatskoga jezika,* Zagreb, 2001.

Stjepan Babić – Sanda Ham – Milan Moguš, *Hrvatski školski pravopis,* Zagreb, 2005.

Lada Badurina – Ivan Marković – Krešimir Mićanović, *Hrvatski pravopis,* Zagreb, 2007.

Stjepan Babić – Milan Moguš, *Hrvatski pravopis,* Zagreb, 2010.

Rječnici

Vladimir Anić, *Rječnik hrvatskog jezika,* Zagreb, [1]1991.

Vladimir Brodnjak, *Razlikovni rječnik srpskog i hrvatskog jezika,* Zagreb, [1]1991.

Alemko Gluhak, *Hrvatski etimološki rječnik,* Zagreb, 1993.
Vladimir Anić – Ivo Goldstein, *Rječnik stranih riječi,* Zagreb, 1999.
Maja Bratanić – Milan Moguš – Marko Tadić, *Čestotni rječnik hrvatskoga jezika,* Zagreb, 1999.
Jure Šonje (ur.), *Rječnik hrvatskoga jezika,* Zagreb, 2000.
Tomislav Sabljak, *Rječnik hrvatskog žargona,* Zagreb, 2001.
Skupina autora, *Hrvatski enciklopedijski rječnik,* Zagreb, 2002.
Vladimir Anić, *Veliki rječnik hrvatskoga jezika,* Zagreb, 2003.

Gramatike

Eugenija Barić i dr., *Gramatika hrvatskoga književnog jezika,* Zagreb, [2]1990.; *Hrvatska gramatika,* Zagreb, [3]1995.
Stjepan Babić i dr., *Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika: Nacrt za gramatiku,* Zagreb, [1]1991.
Stjepko Težak – Stjepan Babić, *Gramatika hrvatskoga jezika: Priručnik za osnovno jezično obrazovanje,* Zagreb, [7]1992.
Dragutin Raguž, *Praktična hrvatska gramatika,* Zagreb, 1997.
Sanda Ham, *Školska gramatika hrvatskoga jezika,* Zagreb, 2002.
Josip Silić – Ivo Pranjković, *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta,* Zagreb, [1]2005.
Ranko Matasović, *Poredbenopovijesna gramatika hrvatskoga jezika,* Zagreb, 2008.

Jezični savjetnici

Stjepan Babić, *Hrvatska jezikoslovna čitanka,* Zagreb, 1990.
Stjepko Težak, *Hrvatski naš svagda(š)nji,* Zagreb, 1991.
Stjepko Težak, *Hrvatski naš osebujni,* Zagreb, 1995.
Stjepko Težak, *Hrvatski naš (ne)zaboravljeni,* Zagreb, 1999.
Mihovil Dulčić (ur.), *Govorimo hrvatski,* Zagreb, 1997.
Ivan Zoričić, *Hrvatski u praksi,* Zagreb, 1998.
Skupina autora, *Hrvatski jezični savjetnik,* Zagreb, 1999.
Jasmina Nikić-Ivanišević i dr., *Jezikomjer: Vodič za izbjegavanje najčešćih pogrešaka u hrvatskom standardnom jeziku,* Stobreč, 2006.
Nives Opačić, *Reci mi to kratko i jasno: Hrvatski za normalne ljude,* Zagreb, 2009.
Lana Hudeček – Milica Mihaljević – Luka Vukojević, *Jezični savjeti,* Zagreb, 2010.

8. KRATAK PRIKAZ POVIJESNIH JEZIČNIH PROMJENA

Ključni pojmovi: jezične promjene, fonološka razina, morfološka razina, tvorbena razina, leksička razina.

Uvod

Hrvatski se jezik, kao i svi slavenski jezici, razvio iz praslavenskoga. Kako se od praslavenskoga ništa nije sačuvalo, jezikoslovci su ga rekonstruirali uspoređujući zajedničke značajke slavenskih i drugih indoeuropskih jezika. Od završne faze praslavenskoga, koji u 11./12. stoljeću postupno prelazi u najstarije razvojne faze pojedinih slavenskih jezika (među njima i hrvatskoga), do suvremenoga hrvatskog jezika došlo je do mnogih promjena u jezičnome sustavu.

Promjene su zahvatile sve jezične razine – fonološku, morfološku, tvorbenu, sintaktičku i leksičku. Bez pretenzija na iscrpnost i sveobuhvatnost u nastavku se daje kratak pregled samo nekih važnijih promjena koje su se dogodile na pojedinim jezičnim razinama. Današnje se stanje oprimjeruje potvrdama iz hrvatskoga standardnog jezika, kojemu je u osnovi novoštokavsko narječje, upozoravajući da se ono u mnogim dijelovima ne podudara sa stanjem u govorima ostalih hrvatskih narječja.

Fonološka razina

U završnoj fazi praslavenskoga jezika glasovni sustav sastojao se od ovih samoglasnika: *a, e, i, o, u, y* (jeri), *ь* (poluglas *jer*), *ъ* (poluglas *jor*), *ę* (prednji nosni samoglasnik), *ǫ* (stražnji nosni samoglasnik), *ě* (*jat*). Slogotvornu funkciju, osim samoglasnika, imali su i suglasnici *r* te *l*. Usporedba s hrvatskim standardnim jezikom pokazuje da su se neki samoglasnici

nepromijenjeni sačuvali do danas (*a, e, i, o, u*), a neki su nestali iz sustava: *y* se reflektirao u *i* (npr. *ryba* > *riba*), ъ i ь u hrvatskome su se jeziku prvo artikulacijski izjednačili u glas *ə* (*šva*), koji je potom, ovisno o položaju u kojemu je bio, prešao u samoglasnik *a* ili se reducirao (npr. *dəska* > *daska, gradə* > *grad, dənə* > *dan*). Na mjestu nekadašnjega nosnog samoglasnika *ę* pojavljuje se *e* (npr. *męso* > *meso*), a na mjestu nekadašnjega nosnog samoglasnika *ǫ* (koji se prvotno reflektirao u zatvoreno *o*) dolazi *u* (npr. *rǫka* > *rǫka* > *ruk*a). Stari glas *jat* (prešavši prethodno u zatvoreno *e*) u hrvatskome standardnom jeziku u dugim se slogovima reflektirao kao *ie* (bilježi se troslovom *ije*, npr. *zvězda* > *zvęzda* > *zvijezd*a), a u kratkim kao *je* (npr. *sěverə* > *sjever*). Slogotvorno *r* sastavnica je i današnjega standardnojezičnog glasovnog sustava (npr. *srce*), dok od 14. stoljeća na mjestu nekadašnjega slogotvornog *l* dolazi *u* (npr. *slza* > *suza*).

U suglasničkome inventaru završne faze praslavenskoga nalazimo također neke glasove koje današnji hrvatski (standardni) jezik ne poznaje (*ʒ, r'*), a neki nama danas obični glasovi nedostaju (*dž, f*). Glas *ʒ* reflektirao se u *z* (npr. *nožě* > *nozi*), a palatalni se *r'* depalatalizirao i izjednačio s „običnim" *r* (npr. *or'em* > *orem*). Trag njegove nekadašnje palatalnosti očituje se u mogućnosti dvojakih nastavaka u imenica na *-ar* (npr. V jd. *gospodaru* i *gospodare*, I jd. *gospodarem* i *gospodarom*). Glasovi *dž* i *f* nastaju kao rezultat jednačenja po zvučnosti (npr. *srč-ba* > *srdžba; upvati se* > *upfati se* > *ufati se*), a u hrvatski jezik ulaze i s mnogim posuđenicama koje sadržavaju te glasove (npr. *džep, džezva, džamija; fratar, filozofija, Filip, Franjo*).

U 15. i 16. stoljeću u dijelu štokavskih govora dolazi do tzv. novoštokavskih inovacija koje su znatno utjecale na fizionomiju današnjega standardnog jezika. Inovacije se događaju na fonološkoj i morfološkoj razini. Fonološke su inovacije: prijelaz *l* u *o* na kraju sloga i riječi (npr. *selce* > *seoce, radil* > *radio*), gubljenje ili zamjena glasa *h* (npr. *hlad* > *lad, snaha* > *snaja, kruh* > *kruv*),[14] tzv. sekundarna jotacija (koja je posljedica stapanja nepalatalnih suglasnika s *j* nakon gubitka *šva*; npr. *smetəje* > *smetje* > *smeće*), suglasnička skupina *jt* reflektira se kao *ć* (npr. *dojti* > *doći*), a refleks skupine *jd* jest *đ* (npr. *dojdem* > *dođem*).

---

14 Suglasnik *h* ponovno se pojavljuje u standardnome jeziku u 19. stoljeću. Njegovu je povratku u znatnoj mjeri pridonijelo to što je postojao u dubrovačkome govoru.

Rezultat je novoštokavskih inovacija u naglasnome sustavu pojava dvaju novih (uzlaznih) naglasaka te oblikovanje četveronaglasnoga sustava kakav je danas u hrvatskome standardnom jeziku. Taj je sustav dobiven od dvonaglasnoga koji se sastojao od dvaju silaznih naglasaka – kratkosilaznoga i dugosilaznoga. Ti su se naglasci pomicali za jedan slog prema početku riječi. Pri pomicanju nastaju uzlazni naglasci. Ovisno o tome je li im prethodio dug ili kratak slog (samoglasnik), nastaju dugouzlazni ili kratkouzlazni naglasci (npr. *rūkȁ* > *rúka, nogȁ* > *nòga*). Pomiče li se dugosilazni naglasak, na njegovu mjestu nakon pomicanja ostaje (zanaglasna) dužina (npr. G jd. *rūkê* > *rúkē*).

Morfološka razina

Morfološki je sustav hrvatskoga standardnog jezika znatno pojednostavnjen u usporedbi s praslavenskim te sa starijim razdobljima u povijesti hrvatskoga jezika. Dvojina kao gramatička kategorija u sklonidbi postoji do 16. stoljeća, a poslije toga razdoblja u tragovima je sačuvana uz brojeve *dva, (oba), tri, četiri* te u pojedinim padežnim nastavcima (npr. u G mn. imenica *ruka, noga, sluga, oko, uho, gost, prst, nokat*; u DLI mn. imenica svih triju rodova). U sprezanju dvojina nije ostavila traga.

Znatno je smanjen broj imeničnih sklonidaba: nekad su se imenice mijenjale po devet različitih sklonidaba. Imenice muškoga roda sklanjale su se po: *o/jo*-sklonidbi,[15] *u*-sklonidbi, *i*-sklonidbi i *n*-skonidbi; imenice srednjega roda imale su *o/jo*-sklonidbu, *n*-sklonidbu, *t*-sklonidbu i *s*-sklonidbu; imenice ženskoga roda mijenjale su se po *a/ja*-sklonidbi, *i*-sklonidbi, *v*-sklonidbi i *r*-sklonidbi. Danas se (ovisno o nastavku u G jednine) imenice mijenjaju po jednoj od triju sklonidaba: imenice muškoga i srednjega roda mijenjaju se uglavnom po *a*-sklonidbi (npr. *grad – grada, selo – sela*), dok se imenice ženskoga roda mijenjaju po *e*-sklonidbi (npr. *kuća – kuće*) ili

15 *O/jo*-sklonidba jest nepalatalna i palatalna inačica sklonidbe imenica muškoga i srednjega roda, dok je *a/ja*-sklonidba nepalatalna i palatalna inačica sklonidbe imenica ženskoga roda. Po nepalatalnoj su se sklonidbi mijenjale one imenice čija je osnova završavala na nepalatalni glas, a po palatalnoj one čija je osnova završavala na palatalni glas (npr. N *žen-a*, G *žen-y*, D *žen-ě*, A *žen-ǫ*, V *žen-o*, L *žen- ě*, I *žen-ojǫ*; N *duš-a*, G *duš-ę*, D *duš-i*, A *duš-ǫ*, V *duš-e*, L *duš-i*, I *duš-ejǫ*).

i-sklonidbi (npr. *radost – radosti*).[16] Tragovi nekadašnjih sklonidaba čuvaju se u pojedinim padežnim nastavcima ili prošircima osnove (npr. nastavak *-ī* u G mn. imenica muškoga roda – *mjesecī* – ostatak je nekadašnje *i*-sklonidbe imenica toga roda; umetak *-ov-/-ev-* u tzv. dugoj množini imenica muškoga roda – *gradovi, panjevi* – ostatak je nekadašnje *u*-sklonidbe imenica toga roda).

Nekad različiti padežni nastavci DLI množine (npr. u imenica ž. roda nekadašnje *a*-sklonidbe *žen-am, žen-ah, žen-ami*) zamjenjuju se istim (*žen-ama*).

Ovisnost nastavka o palatalnome/nepalatalnome završetku osnove danas se, za razliku od starijega razdoblja, očituje u samo nekoliko padeža (npr. u V i I jd. imenica m. r. – *muž-u, muž-em; brat-e, brat-om*). U većini slučajeva prevladali su nastavci palatalnih osnova (npr. G jd. *žen-i, duš-e* > *žen-e, duš-e*) ili nije sačuvan nijedan od starih nastavaka, nego se pojavljuje novi analoški nastavak (npr. u L jd. imenica m. i s. roda nekadašnje nastavke *-e/-i* – *grad-e, kraj-i* – zamijenio je analoški nastavak *-u* iz D jd. nekadašnje *o/jo*-sklonidbe, odnosno iz L jd. nekadašnje *u*-sklonidbe: *grad-u, kraj-u*).

Novoštokavskim inovacijama pripadaju nastavak *-ā* u genitivu množine imenica današnje *a*-sklonidbe i *e*-sklonidbe (*jelen-ā, žen-ā*) te ujednačeni padežni nastavci u dativu, lokativu i instrumentalu množine imenica svih sklonidbenih tipova (npr. *jelen-ima, žen-ama, kost-ima*).

Neke zamjenice djelomično su promijenile oblik (npr. *ovə* > *ovaj*, *onə* > *onaj*, *tə* > *taj*, *vəsə* > *vas* > *sav*, *kəto* > *tko*), dok su neke nestale u zamjeničnoj uporabi sačuvavši se samo u tragovima (npr. nekadašnjom pokaznom zamjenicom *sə* završavaju vremenski prilozi poput *danas, jutros, ljetos*).

Hrvatski jezik nekad nije imao posvojne zamjenice za 3. lice *njegov, njezin, njihov*. Umjesto njih upotrebljavali su se genitivni oblici osobnih zamjenica za 3. lice: *njega* (npr. *njega sestra*), *nje* (npr. *nje sestra*), *njih* (npr. *njih sestra*).

Nekad su se sklanjali svi brojevi, i glavni i redni. Redni brojevi i danas se sklanjaju, a od glavnih sklanjaju se samo *jedan, dva, tri* i *četiri*.

---

16 U novije vrijeme u gramatičke se opise uvode još dvije sklonidbe: pridjevna ili *g*-sklonidba (sklonidba imenica nastalih preobrazbom pridjeva, npr. *Zrinski, Hrvatska, Visoko*) i nulta sklonidba (sklonidba nesklonjivih imenica, npr. *doba, fra, Karmen*). Usp. Tafra 2004; Marković 2012: 268-285.

Tijekom jezičnoga razvoja i glagolski je sustav doživio promjene koje su išle u smjeru pojednostavnjivanja. U standardnome jeziku ne nalazimo supina (dolazio je uz glagole kretanja, a od infinitiva se razlikovao po izostanku završnoga *-i*), nekadašnja tri aorista svedena su na jedan (uporaba aorista i imperfekta za izricanje prošle radnje s vremenom se smanjila u korist perfekta), od nekadašnjih pet participa koji su se sklanjali te su imali tri roda i tri broja, jedan se sačuvao tek u tragovima (pridjevi *pitom, lakom* njegovi su ostatci), dva su postala glagolski prilozi (sadašnji i prošli), a dva glagolski pridjevi (radni i trpni).

Nekad dominantan nastavak *-u/-ju* u 1. licu jednine prezenta (npr. *budu, znaju*) sačuvan je u samo dvama glagolima (*hoću, mogu*), dok se nekad rjeđe završno *-m* iz malobrojnih atematskih glagola (npr. *jesam, dam, imam*) proširilo na većinu glagola (*čitam, pišem, učim, gledam, skačem...*).

U današnjemu standardnom jeziku nema posebnih oblika za izricanje 3. l. jednine i množine imperativa (ona se tvore riječcom *neka* i 3. l. jd./mn. prezenta glagola). U starijim su razdobljima ti oblici bili jednaki 2. licu jednine/množine (npr. *Bog mi budi svjedok, budite ruke vaše otvoreni*). Ostatci starijega stanja čuvaju se npr. u molitvi *Očenaš* (imperativni oblici prošnjā *sveti se ime Tvoje, dođi kraljevstvo Tvoje, budi volja Tvoja* zamijenjeni standardnojezičnim načinom izricanja imperativa za 3. l. jd. glasili bi: *neka se sveti ime Tvoje, neka dođe kraljevstvo Tvoje, neka bude volja Tvoja*).

U starijim se razdobljima futur svršenih glagola izricao prezentom (npr. *otvoru* 'otvorit ću'), a nesvršenih prezentom pomoćnih glagola *biti, hotjeti/htjeti, imati* i infinitivom (futur I.) ili glagolskim pridjevom radnim (futur II.), npr. *hoću/imam doći, budem došao* 'doći ću'. Pomoćni su glagoli u standarnome jeziku *biti* i *htjeti*. Nenaglašeni oblik prezenta glagola *biti* i infinitiv tvore futur I., a prezent glagola *biti* i glagolski pridjev radni sudjeluju u tvorbi futura II., koji se u standardnome jeziku upotrebljava u zavisnim rečenicama (npr. *Doći ćemo kada budemo imali vremena*).

Tvorbena razina

U tvorbi riječi nije došlo do bitnih sustavnih promjena. U starijemu su jeziku postojali svi tvorbeni načini koji postoje i danas. Sufiksalna je tvorba bila i ostala najproduktivniji tvorbeni način. Razlika između tvorbe u starijim razdobljima i stanja u današnjemu standardnom jeziku ogleda se, uz ostalo, u frekventnosti pojedinih tvorbenih sufikasa (npr. imeničnim sufiksima *-ak* i *-ac* nekad se tvorilo mnogo više umanjenica nego danas; riječi njima tvorene danas su uglavnom stilski obilježene – *listak, glasac*). Neki sufiksi izgubili su svoje prvotno značenje (npr. deminutivni sufiks *-ca* u riječi *vrpca*). Tvorba posvojnih pridjeva nekad frekventnim sufiksom *-j* svedena je uglavnom na potvrde u zemljopisnim imenima (npr. *Ivanja Reka, Banja Luka*). U hrvatski su jezik ušli zajedno s posuđenicama i mnogi sufiksi stranoga podrijetla (npr. lat. *informacija*, tur. *buregdžija*, mađ. *lopov*). Neki od njih sudjeluju i u tvorbi riječi od domaćih osnova (npr. *šaljivdžija, šarov*).

Sintaktička razina

Pri usporedbi starijih i današnjih tekstova uočava se različit red riječi u rečenici. Suvremena gramatika određuje da u stilski neobilježenome redu riječi atribut dolazi ispred riječi koja mu u rečenici otvara mjesto (npr. *nova knjiga, hrvatski jezik, prvi snijeg, naš veliki uspjeh*). U starijim razdobljima mnogobrojne su potvrde obratnoga slijeda (npr. *glas plačan, duša blažena, jezik slovinski, ime pošteno, plaća vojnička*).

U suvremenome hrvatskom standardu glagolska enklitika (osim *je*) prethodi zamjeničnoj (*rekao sam vam*). U ranijim razdobljima razvoja hrvatskoga jezika bilo je obratno – zamjenična je enklitika prethodila glagolskoj (npr. *zašto me si stvorio, zdrav mi si, koliko ih će igrati*).

Prepoznatljivo je sintaktičko obilježje starijega hrvatskog književnog jezika uporaba genitiva s prijedlogom *od* (umjesto lokativa s prijedlogom *o*) uz glagole govorenja i mišljenja (npr. *govoriti od čega* umjesto 'govoriti o čemu'). Potvrđeni su i brojni primjeri u kojima se genitivom s prijedlogom *od* izriče posvojnost i druga značenja (npr. *glas od ovce, gozba od pira* 'svadbena gozba').

U tekstovima nastalim u predstandardnim razdobljima i u početnim razdobljima standardizacije hrvatskoga jezika uočava se česta uporaba prijedložne konstrukcije *za* + infinitiv umjesto namjerne rečenice (npr. *treba trpjeti za imati bolji život* umjesto 'treba trpjeti da bismo bolje živjeli'), uporaba posvojnih zamjenica umjesto povratno-posvojne zamjenice

(*moli za grijehe tvoje* umjesto 'moli za grijehe svoje'), uporaba množine srednjega roda zamjenica (umjesto jednine) za izricanje neodređenosti, ukupnosti i sveobuhvatnosti (npr. *Bože koga ričju stvorena su sva* umjesto 'Bože koga ričju stvoreno je sve'), uporaba genitiva osobnih zamjenica za 3. lice na mjestu posvojnih (*njih djela* umjesto 'njihova djela') itd.
Većina spomenutih sintaktičkih obilježja pripisuje se utjecaju latinskoga i talijanskoga jezika jer su mnogi hrvatski tekstovi nastali prevođenjem s predložaka pisanim tim jezicima.
Neke promjene u sintaktičkome ustrojstvu hrvatskoga jezika posljedica su preobrazbe participa (aktivnoga prezenta i aktivnoga preterita I.) u glagolske priloge (sadašnji i prošli), što je dovelo do gubitka morfoloških pridjevnih značajka te povećanja frekvencije odnosnih rečenica (npr. *Sreli smo plačućega čovjeka > Sreli smo čovjeka koji plače*).
Uz broj *dva* (i *oba*) imenica je nekad dolazila u dvojini (*dva brata*), a uz brojeve *tri* i *četiri* u množini (*tri brati, četiri brati*). Danas uz brojeve *dva, tri* i *četiri* u standardnome jeziku stoji isti oblik imenice (*brata*).

Leksička razina

Leksik hrvatskoga jezika ukupnost je svih njegovih leksičkih jedinica od početaka njegova bilježenja do suvremenosti. U usporedbi s ostalim dijelovima jezika, leksik je najjače izložen djelovanju izvanjezičnih čimbenika te je najpodložniji promjenama – pojava novih riječi, odlazak dijela „starih" riječi u pasivni leksik, širenje ili sužavanje značenja pojedinih riječi. Promjene leksika uvjetovane su komunikacijskim potrebama jezične zajednice.
Želeći svoj tekst učiniti čitateljima što razumljivijim, mnogi stariji pisci u njih unose kontaktne sinonime (riječi različitoga izraza, a istoga značenja) povezane veznicima (npr. *ponistra aliti oblok, pivati ili kantati*) ili bez njih (*dažd kiša, ocat kvasina*).
U leksičkome sustavu hrvatskoga jezika najviše je riječi praslavenskoga podrijetla. Mnoge su riječi ušle u hrvatski jezik posuđivanjem. Tako već u praslavenskome jeziku nalazimo posuđenice iz germanskih jezika (npr. *brijeg, slovo, dijete, knez, most, smokva, strijela, kaciga, kuća*). Dodiri Hrvata s govornicima drugih jezika od najranijih vremena do danas (a u tim je dodirima hrvatski uglavnom bio u ulozi jezika primaoca) rezultiraju novim posuđenicama. U hrvatski su jezik tijekom njegove povijesti ušli mnogi latinizmi (posuđenice iz latinskoga; npr. *citat, datum, komparacija*), grecizmi (posuđenice iz grčkoga; npr. *biologija, mit, muzej*),

germanizmi (posuđenice iz njemačkoga; npr. *kifla, kralj, šunka*), turcizmi (posuđenice iz turskoga; npr. *šećer, boja, kava*), talijanizmi (posuđenice iz talijanskoga; npr. *lođa, lokot, tiramisu*), hungarizmi (posuđenice iz mađarskoga; npr. *lopov, čipka, cipela*), bohemizmi (posuđenice iz češkoga; npr. *dojam, obrazac, ustroj*), rusizmi (posuđenice iz ruskoga; npr. *snabdjeti, uslov, osmoljetka*), galicizmi (posuđenice iz francuskoga; npr. *beletristika, brošura, dekolte*), srbizmi (posuđenice iz srpskoga; npr. *nadležan, saobraćaj, sijalica*) itd.

Hrvatski danas najviše posuđuje iz engleskoga jezika (npr. *printer, softver, hardver, menadžer, tinejdžer, brend, mobing, monitoring, imidž*), pri čemu mnoge engleske riječi u hrvatski ulaze bez ikakvih prilagodaba (npr. *chat, celebrity, leasing, party, shopping, stage, screening, drive-in, show, catering, piercing*).

S leksičkim posuđivanjem povezana je i borba protiv nepotrebnih posuđenica koja se kroz povijest hrvatske pisane riječi provlači od vremena rane srednjovjekovne pismenosti do naših dana. Predstandardna razdoblja obilježena su uglavnom implicitnim ili praktičnim purizmom (on se provodi, ali se o njemu ne govori), a u razdobljima razvoja standardnoga jezika uz implicitni sve je izraženiji eksplicitni ili teorijski purizam (pisci u svojim djelima izrijekom iskazuju jasan puristički stav, obrazlažu jezičnu čistoću kao potrebu jezične kulture; npr. M. A. Relković u *Satiru* spočitava Slavoncima uporabu turcizama). Borba protiv pretjerane i nepotrebne uporabe inojezičnih posuđenica provlači se kroz povijest hrvatske pisane riječi. Jasne purističke stavove nalazimo u djelima hrvatskih književnika P. Zoranića, M. A. Relkovića, A. Kanižlića, P. Rittera Vitezovića..., leksikografa I. Mažuranića i J. Užarevića, D. Parčića, B. Šuleka..., gramatičara M. A. Relkovića, Š. Starčevića...) te je bitna sastavnica skrbi o hrvatskome jeziku do naših dana.

9. ZADATCI ZA VJEŽBU

Dopuni rečenice, odgovori na pitanja, zaokruži točan odgovor.

1. Slavenski jezici pripadaju _____ jezičnoj porodici.
2. Hrvatski je jezik:
   a) zapadnojužnoslavenski
   b) istočnojužnoslavenski
   c) istočnoslavenski
   d) zapadnoslavenski.
3. Kako se hrvatski jezik nazivao tijekom povijesti?

   _____
4. Zašto se sedmo i osmo stoljeće nazivaju „tamnim stoljećima" hrvatske povijesti?

   _____
5. Izravan je spomenik pokrštavanja Hrvata _____ .
6. Na koliko razdoblja tradicionalna periodizacija dijeli hrvatsku jezičnu povijest, a na koliko Dalibor Brozović?

   _____
7. Prvo predstandardno razdoblje traje od _____ do kraja _____ stoljeća.
8. Objasni trojezičnost i tropismenost hrvatske srednjovjekovne kulture.

   _____

   _____

   _____

9. Koliko je Branimirovih natpisa, iz kojega stoljeća potječu, kojim su pismom pisani? _____

10. Latinski je bio službeni jezik u Hrvatskoj do _____ godine.

11. Kako se zove pismo kojemu je tvorac Ćiril (Konstantin)?

_____

12. Na koji jezik Sveta Braća prevode liturgijske knjige?

_____

13. Kako nastaje hrvatska redakcija staroslavenskoga jezika?

_____

14. Prvi podatci o glagoljanju i glagoljici u Hrvata potječu iz:
    a) 9. stoljeća
    b) 10. stoljeća
    c) 11. stoljeća
    d) 12. stoljeća.

15. Najstariji sačuvani spomenici pisani glagoljicom s hrvatskoga područja potječu iz ____ stoljeća.

16. Poredaj kronološki.
    ___ *Povaljski prag*
    ___ *Natpis kneza Muncimira*
    ___ *Plominski natpis*
    ___ *Bašćanska ploča*

17. *Bašćanska ploča* pisana je:
    a) staroslavenskim jezikom
    b) hrvatskim jezikom
    c) hrvatskom redakcijom staroslavenskoga jezika
    d) latinskim jezikom.

18. Navedi imena dvojice opata koji se spominju na *Bašćanskoj ploči.*

_____

19. Kojim je pismom pisan *Istarski razvod*?

_____

20. Što su inkunabule?

_____

21. Naslov najstarije točno datirane hrvatske inkunabule pisane latinicom glasi _____.

22. Koliko Hrvati imaju inkunabula? Kojim su pismima pisane? Navedi naslov najstarije od njih.

---

23. Najstariji tekstovi pisani hrvatskom ćirilicom potječu iz ___ stoljeća.

24. Kojim je pismom pisan *Poljički statut*?

---

25. Nabroji tri latinicom pisana teksta iz 14. stoljeća.

---

26. U kojemu stoljeću latinica postaje najrasprostranjenije hrvatsko pismo? _____

27. Koji su problemi povezani s bilježenjem hrvatskoga jezika latinicom?

---

28. U kojim hrvatskim gradovima djeluju glagoljske tiskare?

---

29. Navedi naslove dvaju najstarijih hrvatskom ćirilicom tiskanih djela.

---

30. U 16. stoljeću nastaje jugoistočno (štokavsko-južnočakavsko) i _____ (_____) područje.

31. U kojim su hrvatskim krajevima najsnažniji odjeci protestantizma?

---

32. Od hrvatskih protestantskih djelatnika najzauzetiji su bili: _____, _____ i _____.

33. Kako glasi naslov prve knjige koju tiskaju protestanti na hrvatskome jeziku? _____

34. Najveći tiskarski pothvat hrvatskih protestanata jest tiskanje ovih dviju knjiga: _____ i _____.

35. Prva je kajkavska tiskana knjiga:
    a) *Putni tovaruš*
    b) *Decretum*
    c) *Kronika*
    d) *Gazophylacium.*

36. Rječnik *Liber de simplicibus* napisao je:
    a) Nicolò Roccabonella
    b) Nikola Modruški
    c) Jakov Mikalja
    d) Ivan Belostenec.

37. Koje jezike sadržava i zašto je važan rječnik *Opera nuova?*

    ---

38. Preveden na hrvatski jezik naslov prvoga većeg samostalno tiskanoga rječnika čija je jedna od sastavnica hrvatski jezik glasi:

    ---.

39. Koji jezik ne nalazimo u Vrančićevu rječniku?
    a) latinski
    b) mađarski
    c) talijanski
    d) češki

40. Kako se zove hrvatski jezik u naslovu Vrančićeva rječnika?

    ---

41. Djelo *Summa nauka kristjanskoga* (Rim, 1583.) napisao je

    ---.

42. Navedi imena i prezimena barem dvaju reformatorā hrvatske latinice.

    ---

43. U kojemu razdoblju, prema Brozovićevoj podjeli, Hrvati dobivaju prvu gramatiku svojega jezika?

    ---

44. Kako glasi naslov prve hrvatske gramatike? Tko joj je autor? Gdje je i kada objavljena?

    ---

45. Tko nije prevoditelj Biblije?
    a) Bartol Kašić
    b) Matija Petar Katančić
    c) Ivan Belostenec
    d) Stjepan Konzul Istranin i Antun Dalmatin

46. Kakvim jezikom pišu pripadnici tzv. ozaljskoga jezično-književnog kruga?

---

47. Tko je autor djela *Gramatično izkazanje ob ruskom jeziku*?

---

48. Tko je autor i kako glasi naslov prve gramatike talijanskoga jezika pisane hrvatskim jezikom?

---

49. Koje slavenske jezike sadržava rječnik Petra Lodereckera?

---

50. Rječnik *Blago jezika slovinskoga* napisao je:
    a) Jakov Mikalja
    b) Juraj Habdelić
    c) Pavao Ritter Vitezović
    d) Ljudevit Gaj.

51. Na koje se hrvatsko narječje u naslovu Habdelićeva rječnika odnosi sintagma *reči slovenske*?

---

52. Koje je godine tiskan i od koliko se knjiga sastoji Belostenčev *Gazophylacium*? _____

53. Koje jezike sadržava Jambrešić-Sušnikov rječnik?
    a) latinski, hrvatski, talijanski, njemački
    b) latinski, hrvatski, njemački, mađarski
    c) latinski, hrvatski, talijanski, mađarski
    d) latinski, hrvatski, njemački, poljski

54. Oblikovanje suvremenoga standarda na jugoistočnome području počinje sredinom _____ st.

55. *Grammatik der kroatischen Mundart* napisao je _____.

56. Kada počinju izlaziti prve novine u Hrvatskoj? _____

57. Kojim su jezicima bile pisane, gdje su i kada izlazile novine *Kraljski Dalmatin*?

---

58. Koje su prve novine koje izlaze isključivo na hrvatskome jeziku?

---

59. Tko je autor prvoga potpunog tiskanog prijevoda *Biblije*?

---

60. Prvu slavonsku gramatiku napisao je _____.

61. Matija Antun Relković autor je gramatike

---.

62. Marijan Lanosović svoju gramatiku piše:
    a) njemačkim jezikom
    b) latinskim jezikom
    c) hrvatskim jezikom
    d) talijanskim jezikom.

63. Antun Rajšp svoju *Nemšku gramatiku* piše _____ književnim jezikom.

64. Tko je autor prve tiskane kajkavske gramatike?

---

65. *Grammatica della lingua Illirica* djelo je:
    a) Franje Marije Appendinija
    b) Jakova Mikalje
    c) Pavla Rittera Vitezovića
    d) Bartola Kašića.

66. Naslov prve hrvatske gramatike pisane hrvatskim jezikom glasi

---.

67. Tko je autor najvećega rječnika starije hrvatske leksikografije?

---

68. Koje jezike sadržava Voltićev rječnik?

---

69. Grafijsko-pravopisni priručnik *Uputjenje k' slavonskomu pravopisanju za potrebu narodnih učionicah u Kraljestvu Slavonije* (Budim, [1]1779.) napisao je _____.

70. Kako se dijeli drugo standardno razdoblje?

---

71. Počinje li standardizacija hrvatskoga jezika hrvatskim narodnim preporodom? Objasni.

---

72. Navedi naslov knjižice koja sadržava prvi Gajev prijedlog reforme latinične grafije.

---

73. Tko je napisao *Osnovu slovnice slavjanske naréčja ilirskoga*?

---

74. Kako Gaj rješava grafijske probleme hrvatskoga jezika u članku *Pravopisz*?

---

75. Kada dolazi do Bečkoga književnog dogovora i koji su zaključci doneseni?

---

76. Nabroji filološke škole u drugoj polovici 19. stoljeća.

---

77. Na čelu riječke filološke škole nalazi se _____.

78. Zagrebačku filološku školu predvodi:
    a) Adolfo Veber Tkalčević
    b) Ljudevit Gaj
    c) Vatroslav Jagić
    d) Ignac Kristijanović.

79. Pripadnike koje filološke škole pogrdno nazivaju *ahavcima*? Zašto?

---

80. Koliko je gramatika objavio Adolfo Veber Tkalčević? Navedi naslove dviju najvažnijih.

---

81. Tko je „otac hrvatskoga znanstvenog nazivlja"?

---

82. Tko je, gdje i kada objavio *Pravopis jezika ilirskoga*?

---

83. Koja se filološka škola zauzima za nulti nastavak u G jd., za dvojinu i za arhaizme?

---

84. Tko su hrvatski vukovci?

---

85. Koja su tri temeljna jezična priručnika hrvatskih vukovaca?

---

86. Nabroji zasluge i slabosti hrvatskih vukovaca.

---

87. Tko je objavio, kada i pod kojim naslovom prvi jednojezični rječnik hrvatskoga jezika?

---

88. Tko je autor prvoga hrvatskog pravopisa u novijemu smislu riječi?

---

89. Brozov *Hrvatski pravopis* (1892.) uvodi ove dvije grafijske novine:

---.

90. U kojemu razdoblju (prema Brozovićevoj podjeli) počinje izlaziti Akademijin *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*?

---

91. Za uvrštavanje imenske građe u Akademijin *Rječnik* zaslužan je

---.

92. Treće standardno razdoblje u povijesti hrvatskoga književnog jezika dijeli se na _____ podrazdoblja.

93. Djelo *Barbarizmi u hrvatskom (ili srpskom) jeziku* napiso je:
a) Vatroslav Rožić
b) Nikola Andrić
c) Julije Benešić
d) Tomo Maretić.

94. Tko i kada osniva Društvo „Hrvatski jezik"? Kako se zove časopis koji ono izdaje?

---

95. Autori su slikovnoga rječnika *Šta je šta* _____
i _____.

96. Kako glasi naslov razlikovnoga rječnika čiji su autori Petar Guberina i Kruno Krstić?

---

97. *Hrvatsku enciklopediju* pokrenuo je:
    a) Mate Ujević
    b) Tin Ujević
    c) Antun Gustav Matoš
    d) Miroslav Krleža.

98. Koji je jezični savjetnik objavljen između 1918. i 1941.?

---

99. Kada je i s kojim zadatkom osnovan Hrvatski državni ured za jezik?

---

100. U Nezavisnoj Državi Hrvatskoj na snazi je:
    a) morfološki pravopis
    b) fonološki pravopis
    c) morfonološki pravopis
    d) fonetski pravopis.

101. Koji je službeni naziv za hrvatski jezik poslije Novosadskoga dogovora? ---

102. Zašto nije u cijelosti objavljena hrvatska inačica Rječnika dviju matica?

---

103. Kada i gdje je objavljena *Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika*? Što se njome zahtijeva?

---

104. Kakva je bila sudbina prvoga izdanja Babić-Finka-Moguševa pravopisa?

---

105. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika* napisao je

---.

106. Kako glasi 12. članak Ustava Republike Hrvatske koji je na snagu stupio 22. prosinca 1990.?

---

107. Vladimir Brodnjak autor je:
a) razlikovnoga rječnika
b) pravopisa
c) gramatike
d) slikovnoga rječnika.

109. Vladimir Anić autor je:
a) gramatike i pravopisa
b) rječnika i gramatike
c) rječnika i pravopisa
d) pravopisa, gramatike i rječnika.

110. Tko su autori *Čestotnoga rječnika hrvatskoga jezika?*
a) Stjepan Babić, Božidar Finka i Milan Moguš
b) Maja Bratanić, Milan Moguš i Marko Tadić
c) Stjepko Težak, Stjepan Babić i Ivo Pranjković
d) Josip Silić, Ivo Pranjković i Milan Moguš

111. Novoštokavske su inovacije:
a) slogotvorno *r* i slogotvorno *l*
b) futur I. i futur II.
c) kratkouzlazni i dugouzlazni naglasak
d) tvorenice sufiksom *-ica.*

LITERATURA

Babić, Stjepan (prir.). 1991. *Tisućljetni jezik naš hrvatski.* Zagreb.

Barić, Eugenija i dr. 1995. *Hrvatska gramatika.* Zagreb: Školska knjiga.

Bratulić, Josip i dr. 2009. *Povijest hrvatskoga jezika:* 1. knjiga: srednji vijek. Zagreb: Croatica.

Bratulić, Josip; Damjanović, Stjepan. 2005., 2007., 2008. *Hrvatska pisana kultura: izbor djela pisanih latinicom, glagoljicom i ćirilicom od VIII. do XXI. stoljeća,* 1. svezak: VIII – XVII. stoljeće, 2. svezak: XVIII i XIX. stoljeće, 3. svezak XX. i XI. stoljeće. Križevci: Veda.

Brozović, Dalibor. 1970. *Standardni jezik: teorija, usporedbe, geneza, povijest, suvremena zbilja.* Zagreb: Matica hrvatska.

Brozović, Dalibor. 1978. Hrvatski jezik, njegovo mjesto unutar južnoslavenskih i drugih slavenskih jezika, njegove povijesne mijene kao jezika hrvatske književnosti. Zbornik *Hrvatska književnost u evropskom kontekstu,* 9 – 83 + 4 karte. Zagreb: Liber – Zavod za znanost o književnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Brozović, Dalibor. 2006. *Neka bitna pitanja hrvatskoga jezičnog standarda.* Zagreb: Školska knjiga.

Brozović, Dalibor; Ivić, Pavle. 1988. *Jezik srpskohrvatski/hrvatskosrpski, hrvatski ili srpski.* Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod „Miroslav Krleža".

Damjanović, Stjepan. 1995. *Jazik otačaski.* Zagreb: Matica hrvatska.

Damjanović, Stjepan. 2004. *Slovo iskona: Staroslavenska/starohrvatska čitanka.* Zagreb: Matica hrvatska.

Ham, Sanda. 1998. *Jezik zagrebačke filološke škole.* Osijek: Matica hrvatska – Ogranak Osijek.

Ham, Sanda. 2006. *Povijest hrvatskih gramatika.* Zagreb: Nakladni zavod Globus.

Hercigonja, Eduard. 2006. *Tropismena i trojezična kultura hrvatskoga srednjovjekovlja.* Zagreb: Matica hrvatska.

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti. 2007. Hrvatski jezik. *Jezik,* 54, 2: 41 – 50. Zagreb: Hrvatsko filološko društvo.

Hrvatska enciklopedija. 1999. – 2009. Zagreb: Leksikografski zavod „Miroslav Krleža".

Katičić, Radoslav i dr. 2011. *Povijest hrvatskoga jezika:* 2. knjiga: 16. stoljeće. Zagreb: Croatica.

Katičić, Radoslav. 2004. *Na ishodištu: književnost u hrvatskim zemljama od 7. do 12. stoljeća.* Zagreb: Matica hrvatska.

Lončarić, Mijo (red.). 1998. *Hrvatski jezik.* Opole: Uniwersytet Opolski – Instytut Filologii Polskiej.

Malić, Dragica. 1995. Povijesne jezične promjene. *Hrvatska gramatika.* Zagreb: Školska knjiga.

Malić, Dragica. 2002. *Na ishodištima hrvatskoga jezika.* Zagreb: Matica hrvatska.

Malić, Dragica (prir.). 2004. *Najstariji hrvatski latinički spomenici (do sredine 15. stoljeća).* Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti (Stari pisci hrvatski, knj. 43).

Marković, Ivan. 2012. *Uvod u jezičnu morfologiju.* Zagreb: Disput.

Matasović, Ranko. 2008. *Poredbenopovijesna gramatika hrvatskoga jezika.* Zagreb: Matica hrvatska.

Mihaljević, Milan. 2002. *Slavenska poredbena gramatika.* Zagreb: Školska knjiga.

Moguš, Milan; Vončina, Josip. 1969. Latinica u Hrvata. *Radovi Zavoda za slavensku filologiju,* 11: 61 – 81.

Moguš, Milan. 1991. Povijesni pregled hrvatskoga književnog jezika. *Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika.* Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Globus.

Moguš, Milan. 2009. *Povijest hrvatskoga književnog jezika.* Zagreb: Nakladni zavod Globus.

Moguš, Milan. 2010. *Povijesna fonologija hrvatskoga jezika.* Zagreb: Školska knjiga.

Oczkowa, Barbara. 2010. *Hrvati i njihov jezik: Iz povijesti kodificiranja književnojezične norme.* Zagreb: Školska knjiga.

Samardžija, Marko. 1993. *Jezični purizam u NDH: Savjeti Hrvatskoga državnog ureda za jezik.* Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.

Samardžija, Marko. 1995. *Leksikologija s poviješću hrvatskoga jezika: Udžbenik za 4. razred gimnazije.* Zagreb: Školska knjiga.

Samardžija, Marko. 1997. *Iz triju stoljeća hrvatskoga standardnog jezika.* Zagreb: Matica hrvatska.

Samardžija, Marko (prir.). 1999. *Norme i normiranje hrvatskoga standardnoga jezika.* Zagreb: Matica hrvatska.

Samardžija. Marko. 2002. *Nekoć i nedavno: Odabrane teme iz leksikologije i novije povijesti hrvatskoga standardnoga jezika.* Rijeka: Izdavački centar Rijeka.

Samardžija, Marko; Pranjković, Ivo (ur.). 2006. *Hrvatski jezik u XX. stoljeću:* Zbornik radova sa znanstvenoga skupa. Zagreb: Matica hrvatska.

Tafra, Branka. 1993. *Gramatika u Hrvata i Vjekoslav Babukić.* Zagreb: Matica hrvatska.

Tafra, Branka. 2004. Dopune hrvatskoj gramatici. *Jezik,* 51, 5: 169 – 176. Zagreb: Hrvatsko filološko društvo.

Tafra, Branka. 2011. Kroatistička standardološka propitivanja. *Slavenski jezici u usporedbi s hrvatskim II,* 35 – 49. Zagreb: FF press.

Tafra, Branka; Košutar, Petra. 2011. Nova periodizacija povijesti hrvatskoga književnoga jezika. *Filologija,* 57: 185 – 204. Zagreb: HAZU.

Vince, Zlatko. 2002. *Putovima hrvatskoga književnog jezika: Lingvističko-kulturnopovijesni prikaz filoloških škola i njihovih izvora.* Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske.

Vončina, Josip. 1988. *Jezična baština: Lingvostilistička hrestomatija hrvatske književnosti od kraja 15. do početka 19. stoljeća.* Split: Književni krug.

Zelić-Bučan, Benedikta. 1997. *Jezik i pisma Hrvata.* Split: Matica hrvatska.

Lana Hudeček – Milica Mihaljević

II. PREGLED GRAMATIKE HRVATSKOGA JEZIKA

1. HRVATSKI JEZIK

Ključni pojmovi: čakavsko narječje, kajkavsko narječje, štokavsko narječje, gradski govori i žargoni, standardni jezik, autonomnost, stabilnost u prostoru, elastična stabilnost u vremenu, normiranost, višefunkcionalnost, književnoumjetnički funkcionalni stil, razgovorni funkcionalni stil, publicistički funkcionalni stil, administrativni funkcionalni stil, znanstveni funkcionalni stil, poetizmi, kolokvijalizmi, žargonizmi, žurnalizmi, administrativizmi, nazivi.

Uvod

Nazivom **hrvatski jezik** obuhvaćamo sve njegove ostvaraje od najranijih vremena do danas i na svim područjima na kojima Hrvati žive.
Hrvatski jezik obuhvaća:
1. mjesne govore, skupine govora, poddijalekte, dijalekte i narječja
2. gradske govore i žargone
3. hrvatski standardni jezik.

Mjesni govori, skupine govora, poddijalekti, dijalekti i narječja

Mjesni je govor govor određenoga sela ili skupine uže povezanih sela ili zaselaka. Povezana zajedničkim značajkama dva mjesna govora ili više njih tvore skupinu govora, najmanje dvije skupine govora tvore poddijalekt, više poddijalekata tvori dijalekt, a više dijalekata narječje. Mjesne govore, skupine govora, poddijalekte, dijalekte i narječja proučava dijalektologija.

Hrvati govore **kajkavskim, čakavskim** i **štokavskim** narječjem. Ta su narječja nazvana prema upitno-odnosnoj zamjenici *kaj/ča/što*. Osim većega ili manjega broja zajedničkih značajka svako narječje ima vlastite jezične značajke po kojima se razlikuje od drugih narječja, a različitosti postoje i unutar istoga narječja te se ono po određenim kriterijima dalje dijeli.

Čakavsko narječje

Čakavskim se narječjem danas govori u gotovo cijeloj Istri, u dijelu Hrvatskoga primorja (ponajprije na riječkome i crikveničkome području), na zapadnome dijelu Pelješca, na otocima od Krka i Cresa do Lastova i Korčule, na dijelu dalmatinske obale (na zadarskome, šibenskome, trogirskome i splitskome području), u Lici i Pokuplju. Mala skupina čakavskih naselja nalazi se u Gorskome kotaru i na Žumberku. Obalni čakavski govori i oni na Pelješcu pod jakim su utjecajem štokavskoga narječja. Zajednički su primorskim čakavskim i štokavskim govorima tzv. adrijatizmi, primjerice prijelaz krajnjega *m* u *n* u nastavcima i nepromjenjivim riječima kao što su *vidin, sedan* te prijelaz *lj* u *j* u primjerima *jubav, zemja*. Na kopnene čakavske govore snažno utječu (goranska) kajkavština i ozaljski prigorski govori. Izvan Hrvatske, od starije dijaspore, čakavštinom govori i veći dio gradišćanskih Hrvata u austrijskome i mađarskome dijelu Gradišća.

Osnovne su značajke čakavskoga narječja:

a) **zamjenica *ča***, *če* u dijelu Kvarnerskoga otočja, *čo* na dijelu srednjodalmatinskih otoka, *ca* i *co* u cakavskim govorima; dio čakavaca primio je od štokavaca zamjenice *što* i *šta*, a od kajkavaca *kaj*

b) uglavnom sačuvan starohrvatski tronaglasni sustav (kratkosilazni i dugosilazni naglasak te akut, poseban naglasak uzlazne intonacije) i staro mjesto naglaska, npr. *grmī, nogȁ, rūkȁ, zāpâd*

c) različiti odrazi starohrvatskoga poluglasa *šva* (ə) (*danas, denes, donos*), slogotvornih glasova *l* (*vuna, valna, velna, vona*) i *r* (*karv, kerv, krv, četvortak*) te praslavenskoga jata (ikavski – *bili*, ekavski – *beli*, ikavsko-ekavski – *belo mliko*, jekavski – *bjelo*)

d) praslavenski nosni otvornik *ę* iza *j, č, ž* dao je *a*, npr. *jazik, jadro, počati, žaja* 'žeđ'

e) odrazi *t'* i *j* za starohrvatski *tj* i *dj*, npr. *kut'a* 'kuća', *mit'i* 'malen', *št'ipat* 'štipati'; *meja* 'međa', *rojen* 'rođen'; u novije vrijeme u pojedinim se čakavskim govorima u novijim posuđenicama iz stranih jezika i standarda pojavljuje i glas *đ*, npr. *đ'elato* 'sladoled', *đ'elozija* 'ljubomora'

f) nepostojanje glasa *dž* (na njegovu je mjestu glas *ž*), npr. *svidožba, žep*

g) pojednostavnjivanje suglasničkih skupina, npr. *slako* < *slatko*
h) čuvanje stare skupine *čr* u nekim govorima, npr. *črevo, črjen, črn, črv*
i) osobit oblik pomoćnoga glagola *biti* (*bin, biš, bi, bimo, bite, bi*) u kondicionalu
j) suglasnik *l* na kraju sloga najčešće ne prelazi u *o*, npr. *rekal, selce*
k) mnogobrojni romanizmi, npr. *barka* 'čamac', *katriga* 'stolac', *kava* 'kamenolom', *sika* 'hrid', *tiramol* 'sušilo za odjeću'.

Kajkavsko narječje

Kajkavskim se narječjem danas govori u sjeverozapadnoj Hrvatskoj (Međimurje, Hrvatsko zagorje, zapadna Podravina, Prigorje, Turopolje) te u Gorskome kotaru. Goranska kajkavština prostorno nije povezana s glavnim kajkavskim područjem. Manja kajkavska oaza nalazi se kod Topuskoga (Hrvatsko Selo). Kajkavski se govori i izvan granica Hrvatske: u Mađarskoj i Rumunjskoj (Keča), kajkavski su i gradišćanskohrvatski govori Vadešina i Umoka u Mađarskoj, a jake kajkavske značajke nalazimo i u gradišćanskohrvatskim govorima, Hrvatskoga Groba u Slovačkoj i Bajngroba u Austriji.

Osnovne su značajke kajkavskoga narječja:

a) **zamjenica *kaj*** (pojavljuje se i u likovima *kej, ke, koj, kuj*)
b) naglasne osobitosti, npr. u međimurskim govorima razlikovno je samo mjesto naglaska, u podravskim je govorima naglašen posljednji slog ako je dug, a inače pretposljednji; u znatnome se broju govora sve do danas čuva akut
c) u većini govora izjednačili su se *jat* i starohrvatski poluglas *šva* (*deca, deska*) te stražnji nosni otvornik i slogotvorno *l* (*roka, sonce*)
d) buduće vrijeme tvori se s pomoću prezenta svršenoga glagola *biti* i glagolskoga pridjeva radnoga (*bom/bum pisal*) ili se izriče prezentom svršenih glagola (*zutra dojdem*)
e) postojanje supina (upotrebljava se uz glagole kretanja), npr. *idem spat/plesat,* ali *nemrem spati/plesati*
f) uglavnom (iznimka su neke imenske kategorije) ne postoji poseban oblik za vokativ, umjesto njega upotrebljava se nominativ, npr. *Dojdi, prijatel/Štefica!*
g) uglavnom prevladavaju određeni pridjevi, npr. *Šlafrok je beli.*
h) u G mn. imenica m. r. dolazi nastavak *-of/-ef* (*gradof, konjef*), a u imenica ž. i sr. r. nulti nastavak *-ø* (*žen, sel*)
i) ne provodi se sibilarizacija, npr. *vuki*

j) u rječniku ima mnogo mađarskih (*beteg, cifrati se, pajdaš*), njemačkih (*frajla, gemišt, žnora*), a uz granicu sa Slovenijom i slovenskih posuđenica (*kateri, štiri*).

Štokavsko narječje

Štokavski se govori u Slavoniji, Baranji te u najvećemu dijelu Banije, Korduna i Like. Na štokavske oaze nailazimo između Križevaca i Koprivnice, u blizini Čazme, na Žumberku te u Gorskome kotaru. Štokavski se govori i na većemu dijelu dalmatinskoga kopna te na nekim otocima, npr. na Mljetu te u pojedinim oazama na Hvaru, Braču i Šolti. Hrvati izvan Hrvatske štokavskim narječjem govore u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Srbiji, Italiji (Molise), Austriji (Vlahija u Gradišću), Mađarskoj i Rumunjskoj (Rekaš).

Osnovne su značajke štokavskoga narječja:

a) **zamjenica *što* ili *šta***
b) razlikovanje dvaju kratkih i dvaju ili triju dugih naglasaka
c) *u* kao odraz stražnjega nosnog otvornika i slogotvornoga *l*, npr. *ruka, sunce*
d) početna skupina *v* + slabi poluglas daju *u-*, npr. *unuk*
e) starohrvatski poluglas *šva* dao je *a*, npr. *dan*
f) premetanje (metateza) *vse* > *sve*
g) prijelaz početne skupine *čr* u *cr* (*crven*) u većini govora
h) prijelaz *l* na kraju riječi ili sloga u *o* (*bio, kupio*) ili *a* (*bija, kupija*)
i) u nekim govorima dolazi do tzv. nove jotacije (*ćelokup, ćerati, đe, šćena, žđela*) zbog koje su nastali (u istočnoj Hercegovini, dijelovima Neretvanske krajine, u Boki kotorskoj i na dubrovačkome području) glasovi *ś* (*śekira, śeme, śesti*) i *ź* (*iźes, koźi, ženica*)
j) ispadanje (*ladno, odma, rast*) i zamjena (*kruv, oraj, snaja*) glasa *h*
k) zamjena glasa *f* glasom *p* (*Pilip*) ili *v* (*Vrane*)
l) umetak *ov/ev* u množini većine jednosložnih imenica muškoga roda, npr. *gradovi*
m) izjednačivanje DLI množine imenica, npr. *ženama*
n) znatan broj turcizama, npr. *ćeif* 'ugoda', *ćorav* 'slijep', *daidža* 'ujak', *jok* 'ne', *kalajisati* 'presvlačiti kositrom'.

Na osnovi izgovora jata štokavsko se narječje dijeli na ijekavske, jekavske, ekavske i ikavske dijalekte, a na osnovi naglasnoga sustava na novoštokavske (na kojima se temelji standardnojezično naglašivanje) i staroštokavske dijalekte.

Gradski govori i žargoni

Gradski govori (zovu se još i supstandardni idiomi) povezani su s urbanom sredinom. Oni obuhvaćaju dobne, uglavnom učeničke i studentske žargone, npr. *raska, profa, kulja/komad/top/as/kec* te stručne (profesionalne) žargone, npr. *daunloudati, skrolati, ripati, regati*. **Žargoni** su jezici pojedinih socijalnih skupina. Žargon koji upotrebljavaju pripadnici pojedinih struka ili laici koji se bave određenim područjem ili o njemu razgovaraju razlikuje se od nazivlja struke koje je normirano i popisano u terminološkim rječnicima, školskim udžbenicima itd. (*odvijač, bušilica, rasplinjač, preuzeti, doigravanje, zaleđe*). Žargon je dio posve neobvezatne komunikacije pojedine skupine i trebao bi se ostvarivati samo u govoru ili u privatnoj, neobvezatnoj prepisci (privatnim bilješkama, pismima, e-porukama, SMS-ovima, u pričaonicama itd.).
Hrvatski su žargoni obojeni izrazitim obilježjem kojega govora. Zagrebačkomu žargonu pripadaju riječi *jedinica – komad, kulja*; *traperice – trapke*, a splitskomu *jedinica – kec; traperice – rebatinke, rebe*. Žargoni su obojeni i elementima stranoga jezika – danas najviše engleskoga, npr. *frend, faca, luzer, bos, kul*. Imaju mnogo novotvorenica koje su najčešće nastale tvorbom od stranih elemenata (*fejsbučiti, frendovski, forvarduša, lajkati*), ali i promjenom značenja običnih domaćih riječi (*brijati, banana, mrak, car*). Riječi koje se pojavljuju u žargonu nazivaju se **žargonizmi**.

Hrvatski standardni jezik

Osnovna obilježja

Dijalektna je osnovica hrvatskoga standardnog jezika štokavska, ali hrvatski standardni jezik nije istovjetan sa štokavskim narječjem, tj. nazivi *hrvatski standardni jezik* i *štokavsko narječje* nisu istoznačnice. Kako štokavština nije cijela ugrađena u standardni jezik, sve što postoji u štokavskim govorima nije samim tim činjenica hrvatskoga standardnog jezika niti je standardni jezik sveden samo na svoju osnovicu.
Standardni je jezik sustav, kao što su i žargon i mjesni govor jednoga sela sustavi, ali za razliku od njih standardni je jezik sustav uređen eksplicitnom (svjesnom, planskom) normom, tj. **pravilima** (pravopisom i gramatikom) i **popisom** (normativnim rječnikom) koji određuju što u standardni jezik ulazi. Stoga standardni jezik svi moraju učiti, a služenje njime zahtijeva određeni napor.

Standardni je jezik poseban zbog svoje uloge u društvu, a ne zbog svojih unutarjezičnih značajka. Dvojba o tome pripada li što standardnomu jeziku postoji tamo gdje postoje inačice, tj. mogućnost izbora između jezičnih jedinica. Kako inačice postoje na svim jezičnim razinama, sve su jezične razine standardnoga jezika uređene normom te se govori o pravopisnoj, gramatičkoj (naglasnoj, fonološkoj, morfološkoj, tvorbenoj, sintaktičkoj), leksičkoj i stilističkoj normi. Norma jednoj inačici daje prednost pred drugom ili ih funkcionalno raspodjeljuje, tako da svaka od njih zadovoljava potrebe drugoga funkcionalnog stila.

Osnovna su obilježja standardnoga jezika:

1. **autonomnost**
2. **stabilnost u prostoru**
3. **elastična stabilnost u vremenu**
4. **normiranost**
5. **višefunkcionalnost.**

Autonomnost podrazumijeva neovisnost standardnoga jezika o dijalektima, stabilnost u prostoru da je poželjno da standardni jezik podmiruje sve komunikacijske potrebe pripadnika određene zajednice na čitavu njezinu prostoru, elastična stabilnost da je poželjna značajka standardnoga jezika da se što manje mijenja (nemoguće je održati ga nepromjenjivim zbog promjena u nejezičnoj stvarnosti koje mora opisati), normiranost podrazumijeva njegovu već spomenutu uređenost na svim jezičnim razinama te na pravopisnoj razini.

Funkcionalni stilovi

Standardni je jezik i višefunkcionalan. Njegova je funkcija višestruka te se u skladu s potrebama koje podmiruje raslojava na funkcionalne stilove. Funkcionalni su stilovi hrvatskoga jezika **književnoumjetnički, razgovorni, publicistički, administrativni** i **znanstveni.** Publicistički, administrativni i znanstveni funkcionalni stil najvećim se dijelom ostvaruju na standardnome jeziku. U administrativnome i znanstvenome funkcionalnom stilu odstupanja su od standardnoga jezika isključivo nenamjerna. Književnoumjetnički se funkcionalni stil može ostvariti na standardnome jeziku, ali se često ostvaruje i na dijalektima (npr. dijalektno pjesništvo) ili žargonu. Razgovorni se funkcionalni stil najvećim dijelom ostvaruje na dijalektu ili žargonu, ali je moguć i njegov ostvaraj na standardnome jeziku. Svi se stilovi raslojavaju na podstilove i žanrove koji su prikazani u sljedećoj tablici.

stil	podstilovi	svojstvene riječi i izrazi
književnoumjetnički	prozni, dramski, lirski	**poetizmi:** pjev, vuci, snijezi
razgovorni	pismeni medij: e-poruke, poruke u pričaonicama i na forumima, SMS-ovi, pisma usmeni medij: poslovni razgovorni, publicistički razgovorni, privatni razgovorni	**kolokvijalizmi:** kompjutor, krimić
publicistički	obavijesni: vijest književna publicistika: feljton, esej, komentar	**žurnalizmi:** strateški interes, neriješeno pitanje
administrativni	zakonodavnopravni društvenopolitički diplomatski osobni	**administrativizmi:** predmet, zamolba, molim naslov, imenovani
znanstveni	znanstvenopopularni pedagoški strogo znanstveni	**nazivi:** potlak, polumjer, presadak, zaslon

Svaki stil ima svoje zakonitosti, ali osim onoga što ga čini posebnim, od ostalih stilova različitim funkcionalnim stilom, svaki od stilova standardnoga jezika ima i ono zajedničko, opće, što je zajedničko svim funkcionalnim stilovima. To je opći, stilski neutralan dio standardnoga jezika.

Temeljna je svrha svakoga standardnog jezika da bude opće sredstvo sporazumijevanja. Hrvatski standardni jezik izgrađen je tako da može zadovoljiti sve potrebe svih govornika hrvatskoga jezika bez obzira na njihovo zemljopisno podrijetlo i dob.

Da bi se njime moglo ostvarivati komunikacijsko zajedništvo Hrvata, standardni jezik mora, uz ostalo, biti stabilan (postojan) u prostoru. Ovladavanje standardnojezičnim normama i njihovo poštovanje govornicima iz bilo kojega dijela Hrvatske omogućuje nesmetanu međusobnu komunikaciju.

Poželjno je da se standardni jezik u vremenu što manje mijenja. Različite jezične razine pokazuju u povijesnome razvoju različit stupanj stabilnosti. Na fonološkoj i morfološkoj razini sustav standardnoga jezika stabilniji je nego na razini riječi, koja je najotvorenija i promjenama najpodložnija.

Temeljni priručnici

Kad trebamo nešto napisati ili izreći na standardnome jeziku, a pritom imamo neke dvojbe, na raspolaganju nam stoje normativni priručnici. Osnovni su normativni priručnici pravopis, gramatika, rječnik i jezični savjetnik. Za kojim ćemo od tih priručnika posegnuti, ovisi o pitanju na koje tražimo odgovor.

Pravopis se sastoji od dvaju osnovnih dijelova: od pravopisnih pravila (propisa) te od pravopisnoga rječnika (popisa). U prvome dijelu obrađuju se pravopisne teme: pisanje suglasnika *č, ć, dž, đ*, skupina *ije* i *je*, problemi do kojih dolazi zbog glasovnih promjena, pisanje velikoga i maloga slova, pisanje stranih riječi, pravopisnih i rečeničnih znakova itd. U drugome dijelu donosi se popis riječi koje imaju kakav pravopisni problem. Hrvatski je pravopis **fonološki s morfonološkim elementima.** Fonološki je pravopis utemeljen na glasovnome načelu. Prema tome se načelu u hrvatskome piše *natkriti, otpasti, potprogram, raščistiti, svadba, ropski, potkresati.* Morfonološki pravopis čuva glasovni sastav tvorbenih sastavnica (ne provode se glasovne promjene na morfemskoj granici), tj. vodi računa o prepoznatljivosti morfema u riječi. Prema morfonološkome se načelu u hrvatskome jeziku piše *podcijeniti, podstaviti, podtočka, predsjednik, gradski.*

Hrvatski se pravopisi razlikuju u rješenjima nekih pravopisnih problema (*napuci/naputci, sprečavati/sprječavati, neću / ne ću*).

Gramatika (slovnica) jezični je priručnik koji navodi propise na fonološkoj, morfološkoj, tvorbenoj i sintaktičkoj razini. Ona pojavama pristupa modelno, navodi osnovne modele koje oprimjeruje te navodi iznimke, daje popis pravila prema kojima funkcionira sustav standardnoga jezika. Stoga gramatika ne daje gotova rješenja za sve jezične probleme.

Rječnik je ustrojen popis riječi (leksičkih jedinica) s obavijestima o svakoj od njih, a **jezični savjetnik** priručnik u kojemu se rješavaju jezični problemi na svim jezičnim razinama.

Osobita su vrsta jezičnih priručnika **razlikovni rječnici**. Oni nastaju kad god živne zanimanje za jezična pitanja i naglašeno su purističke naravi. Cilj im je upozoriti na velik i nepotreban unos riječi iz kojega drugog jezika u hrvatski jezik te podsjetiti i upozoriti na „ugrožene" hrvatske riječi.

Hrvatski jezik (sažetak)

Hrvatski jezik obuhvaća:
– mjesne govore, skupine govora, poddijalekte, dijalekte i narječja
– gradske govore i žargone
– hrvatski standardni jezik.
Narječja su hrvatskoga jezika **kajkavsko, čakavsko i štokavsko.** Nazvana su prema upitnoj-odnosnoj zamjenici *kaj/što/ča.*
Narječja se dijele na dijalekte, poddijalekte, skupine govora i mjesne govore.
Hrvatski je standardni jezik normiran, autonoman, višefunkcionalan, stabilan u prostoru i elastično stabilan u vremenu.
Autonoman je jer, iako je dijalektna osnovica hrvatskoga standardnog jezika štokavska, standardni jezik nije istovjetan ni s jednim dijalektom, nikomu nije materinski jezik i svi ga govornici moraju učiti. **Stabilan** je **u prostoru** jer je isti u svim područjima u kojima se govori hrvatski jezik te podmiruje sve komunikacijske potrebe pripadnika određene zajednice na čitavu njezinu prostoru.
Elastično je **stabilan u vremenu** jer se teži tomu da se što manje mijenja u vremenu (nemoguće je održati ga nepromjenjivim zbog promjena u nejezičnoj stvarnosti koje mora opisati).
Normiran je jer je uređen normom. Dvojba o tome pripada li što standardnomu jeziku postoji tamo gdje postoje inačice, tj. mogućnost izbora između jezičnih jedinica. Kako inačice postoje na svim jezičnim razinama, sve su jezične razine standardnoga jezika uređene normom te se govori o pravopisnoj, gramatičkoj (naglasnoj, fonološkoj, morfološkoj, tvorbenoj, sintaktičkoj), leksičkoj i stilskoj normi. Standardni je jezik normiran normativnim priručnicima: pravopisom, gramatikom, rječnikom i jezičnim savjetnikom. U nekim razdobljima izdaju se i razlikovni rječnici.
Hrvatski je **pravopis** fonološki s morfonološkim elementima. Fonološki je pravopis utemeljen na glasovnome načelu. Prema tome se načelu u hrvatskome piše npr. *natkriti, otpasti, potprogram, raščistiti, svadba, ropski, potkresati.* Morfonološki pravopis čuva glasovni sastav tvorbenih sastavnica, tj. vodi računa o prepoznatljivosti morfema u riječi. Prema morfonološkome se načelu u hrvatskome jeziku piše *podcijeniti, podstaviti, podtočka, predsjednik, gradski.* **Gramatika** je jezični priručnik koji navodi propise na fonološkoj, morfološkoj, tvorbenoj i sintaktičkoj razini.

Višefunkcionalan je jer ima pet funkcionalnih stilova koji se razlikuju s obzirom na obvezu poštovanja norme i s obzirom na slobodu onoga koji se njima služi.

Funkcionalni su stilovi hrvatskoga jezika od najslobodnijega do onoga u kojemu se norma najjače poštuje: **književnoumjetnički, razgovorni, publicistički, administrativni** i **znanstveni**. Svaki se funkcionalni stil dalje dijeli na podstilove.

Svaki funkcionalni stil ima riječi koje su mu svojstvene. Riječi svojstvene književnoumjetničkomu stilu jesu **poetizmi**, razgovornomu **kolokvijalizmi**, publicističkomu **žurnalizmi**, administrativnomu **administrativizmi**, a znanstvenomu **nazivi**.

2. GLASOSLOVLJE – FONOLOGIJA

Ključni pojmovi: fonem, alofon, samoglasnici, suglasnici, otvornici, zatvornici, zvonačnici, šumnici, praskavci, vibrant, tekućnici, spiranti, zapornici, prekidni tjesnačnici, strujnici, usnici, nosnici, bezvučni glasovi, zvučni glasovi, glasovne promjene, jednačenje po zvučnosti, jednačenje po mjestu tvorbe, palatalizacija, sibilarizacija, jotacija, nepostojano *a*, zamjena *a/ø*, nepostojano *e*, zamjena *e/ø*, zamjena *l/o*, ispadanje suglasnika, prijeglas, prijevoj, zamjena *ije/je/e/i*, navezak, naglasci, naglasne cjeline.

Uvod

Glasoslovlje ili **fonologija** grana je gramatike koja proučava glasove (foneme) kao razlikovne jedinice jezika. **Glas** ili **fonem** najmanja je jedinica izraza koja nema svoje značenje, ali ima razlikovnu vrijednost, tj. razlikuje značenje, npr. *pȉti – bȉti, pût – kût, dúga – túga.* Riječi koje se razlikuju samo jednim fonemom (a imaju isti naglasak) tvore **minimalni par.** Minimalni par tvore riječi *pȉti – bȉti, pût – kût, dúga – túga*. Grafički znak kojim se bilježe fonemi naziva se **grafem.** Grafem može biti i **dvoslov** (digraf), npr. *lj, nj, dž* ili **troslov** (*ije*). **Alofoni** su različiti glasovni ostvaraji istoga fonema. Oni ovise o okolnim glasovima, npr. fonem *m* u *bomba* i *mama* ili fonem *n* u *Ana* i *Anka* ostvaraju se različitim alofonima.

Podjela glasova

U hrvatskome jeziku ima po nekim autorima 32 glasa ili fonema, a po drugima 31 ili 30. Ima 32 fonema ako se posebnim fonemima smatraju dvoglasnik *ie* i slogotvorno *r*, a 31 ako se fonemom smatra *ie*, ali ne i

slogotvorno *r*. Glasovi se tvore s pomoću govornih organa. Pri tvorbi glasova zračna struja iz pluća prolazi kroz dušnik, grkljan i usnu ili nosnu šupljinu. Pri prolasku zračne struje glasnice mogu, ali ne moraju titrati. Glasovi se dijele s obzirom na različite kriterije podjele.

S obzirom na slobodu prolaska zračne struje

S obzirom na slobodu prolaska zračne struje svi se glasovi dijele na **otvornike**, koji se još katkad nazivaju i samoglasnici ili vokali, **zatvornike**, koji se još katkad nazivaju i suglasnici, zapornici ili konsonanti. Slogotvorno se *r* nikada ne ubraja u otvornike, nego samo u samoglasnike, pa je nelogično smatrati ga posebnim fonemom. Kod otvornika nema nikakve zapreke prolasku zračne struje, dok kod zatvornika postoji veća ili manja zapreka. Zatvornici se dalje dijele na **zvonačnike** ili **sonante**, kod kojih je zapreka manja, i **šumnike** ili **opstruente**, kod kojih je zapreka veća. Nazivi samoglasnik i suglasnik sve se češće upotrebljavaju s obzirom na ulogu glasa u slogu, ali se uobičajilo koristiti se tim nazivima kad govorimo o glasovnim promjenama, pa ćemo ih i mi upotrebljavati u ovome poglavlju.

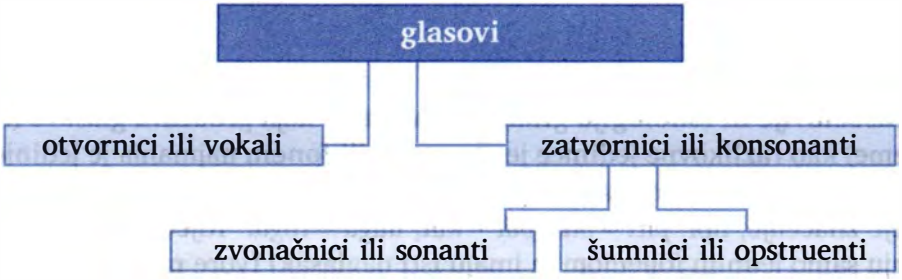

Samoglasnik je nositelj sloga i na njemu se može nalaziti naglasak, a suglasnik nije. U hrvatskome jeziku ima šest (ili sedam) samoglasnika. To su *a, e, i, o, u* (i *ie*) i **slogotvorno *r***, npr. u riječima *r̂t, vr̀t, hr̂t*, ali samo pet (ili šest) otvornika: *a, e, i, o, u* (i *ie*). Postoje i rijetki slučajevi riječi stranoga podrijetla u kojima je i *l* slogotvorno, npr. u riječi *bicìkl*.

S obzirom na tvorbeni način

S obzirom na tvorbeni način, odnosno na vrstu zapreke, zvonačnici se dijele ovako[1]:

praskavci okluzivi, eksplozivni suglasnici, zatvorni suglasnici, zapornici, praskavi suglasnici, pregradnici	**m, n, nj**
drhtavac treperavi suglasnik, vibrant, drhtavi suglasnik	**r**
tekućnici likvide, laterali, bočnici, tekući suglasnici	**l, lj**
tjesnačnici frikativi, frikativni suglasnici, tjesnačni suglasnici, strujnici, spiranti	**v, j**

S obzirom na tvorbeni način, odnosno na vrstu zapreke, šumnici se dijele ovako:

praskavci okluzivi, eksplozivni suglasnici, zatvorni suglasnici, zapornici, praskavi suglasnici, pregradnici	potpuna pregrada	**p, b, d, t, g, k**
slivenici afrikate, praskavo-tjesnačni, slivenici, poluzatvorni suglasnici, afrikatni suglasnici, poluzatvorni suglasnici, sliveni suglasnici, polupregradnici, prekidni tjesnačnici	glasovi nastali spajanjem zatvornika i tjesnačnika, dolazi do zatvora pa zatim struja prolazi kroz tjesnac	**c, ć, č, đ, dž**
tjesnačnici frikativi, frikativni suglasnici, tjesnačni suglasnici, strujnici, spiranti	zračna struje prolazi kroz uzak tjesnac	**s, š, z, ž, f, h**

Otvornici nemaju zapreku, pa se ova podjela na njih ne odnosi.

[1] U tablicama se radi lakšega snalaženja nalaze sinonimni nizovi koji se pojavljuju u udžbenicima i priručnicima. U tablici bi zapravo naziv suglasnici trebalo zamijeniti nazivom zatvornici.

S obzirom na izlazak zračne struje

S obzirom na to izlazi li zračna struja kroz usta ili nos glasovi se dijele na **nosne** i **usne** glasove.

nosni	**m, n, nj**
usni	**svi ostali glasovi**

S obzirom na titranje glasnica

S obzirom na to titraju li glasnice pri postanku glasa, glasovi se dijele na **zvučne** i **bezvučne**. Zvučni su glasovi svi otvornici, svi zvonačnici i neki šumnici.

zvučni	**a**	**e**	**i**	**o**	**u**	**m**	**n**	**nj**	**j**	**l**	**lj**	**r**	**v**

Bezvučni mogu biti samo šumnici. Bezvučni šumnici, osim *c, h, f,* imaju svoje zvučne parnjake koji se proizvode na istome mjestu i istim tvorbenim načinom.

bezvučni	**p**	**t**	**k**	**s**	**š**	**č**	**ć**	**c**	**h**	**f**
zvučni	**b**	**d**	**g**	**z**	**ž**	**dž**	**đ**	–	–	–

S obzirom na položaj i sudjelovanje organa pri postanku glasa

Otvornici se dijele s obzirom na položaj jezika u usnoj šupljini. Taj se položaj obično prikazuje s pomoću tzv. otvorničkoga (vokalnoga) trokuta. Otvornici se s obzirom na položaj jezika u usnoj šupljini dijele na **visoke**, **srednje** i **niske** te na **prednje**, **srednje** i **stražnje**.

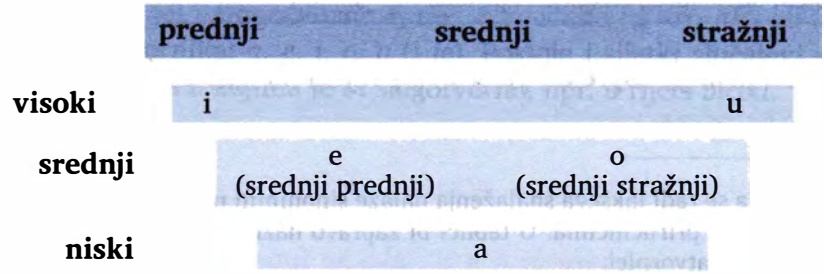

Zatvornici se dijele s obzirom na to koji organi (ili dijelovi organa) sudjeluju pri oblikovanju glasa, tj. između kojih organa dolazi do dodira kako bi se oblikovao glas.

naziv	mjesto tvorbe	glasovi
dvousnenici bilabijali	obje usne	**p, b, m**
zubnousnenici labiodentali	gornji zubi i donja usna	**v, f**
zubnici dentali	vrh ili prednji dio jezika dodiruje zube	**d, t, n, c, z, s**
desnici alveolari	jezik dodiruje desni	**r, l**
nepčanici tvrdonepčanici palatali	srednji dio jezika dodiruje tvrdo nepce	prednepčanici: **č, dž, š, ž** pravi nepčanici: **ć, đ, nj, lj, j**
jedrenici mekonepčanici velari	stražnji dio jezika djelomično ili potpuno dodiruje meko nepce (jedro)	**k, g, h**

Prema starijoj su podjeli *c, z, s* sibilanti. Po tome se i glasovna promjena naziva sibilarizacija.

Neke od tih podjela nužne su kako bismo razumjeli neke glasovne promjene. Podjela na zvučne i bezvučne zatvornike nužna je kako bismo razumjeli jednačenje po zvučnosti, a podjela na nepčanike (palatale) i nenepčanike (nepalatale) (sve zatvornike koji ne pripadaju u skupinu nepčanika) kako bismo razumjeli jotaciju, jednačenje po mjestu tvorbe i palatalizaciju. Podjela po mjestu tvorbe nužna je kako bismo razumjeli jednačenje po mjestu tvorbe.

Glasovne promjene

Glasovna promjena ili alternacija pravilna je zamjena jednoga glasa ili skupine glasova drugim glasovima. **Glasovne su promjene**:

1. jednačenje po zvučnosti
2. jednačenje po mjestu tvorbe
3. palatalizacija
4. sibilarizacija
5. jotacija
6. zamjena *a/ø*
7. zamjena *e/ø*
8. zamjena *l/o*
9. ispadanje suglasnika
10. prijeglas
11. prijevoj.

Za neke se glasovne promjene u različitim priručnicima uz spomenute pojavljuju i ovi nazivi:

zamjena *l/o*	zamjena *l* s(a) *o*, zamjena *l* > *o*, vokalizacija, alternacija *l/o*
ispadanje suglasnika	stapanje suglasnika, gubljenje suglasnika, gubljenje zapornika, ispadanje, gubljenje redukcija[2]
jednačenje po zvučnosti	jednačenje šumnika po zvučnosti, jednačenje suglasnika po zvučnosti
jednačenje po mjestu tvorbe	jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe, jednačenje zapornika po tvorbenome mjestu
zamjena *a/ø*	alternacija a/ø, nepostojano *a*
zamjena *e/ø*	alternacija e/ø, nepostojano *e*
prijevoj	apofonija

Glasovne promjene mogu biti **fonološki** (okolnim glasovima) ili **morfološki** (oblikom) **uvjetovane**. Fonološki su uvjetovane glasovne promjene

2 U nekim se priručnicima razlikuje ispadanje različitih suglasnika i stapanje istih suglasnika.

jednačenje po zvučnosti, jednačenje po mjestu tvorbe i ispadanje suglasnika. To su glasovne promjene do kojih dolazi kako bi se olakšao izgovor pojedinih riječi tako da se prvi zatvornik po izgovoru izjednačuje s drugim ili ispada. Morfološki su uvjetovane sve ostale glasovne promjene. Do njih dolazi u određenim oblicima riječi. Do glasovnih promjena može doći na granici riječi, ali se one nikada ne bilježe u pismu, npr. *pod palmom* izgovara se *pot palmom*.

Jednačenje po zvučnosti

Suglasnici različiti po zvučnosti jednače se u suglasničkim skupinama. Ako se zajedno nađu dva suglasnika različita po zvučnosti, kako bi se olakšao izgovor, prvi se suglasnik mijenja u svoj parnjak prema sljedećoj tablici.

bezvučni	p	t	k	s	š	č	ć	c	h	f
zvučni	b	d	g	z	ž	dž	đ	–	–	–

Bezvučni suglasnik prelazi u zvučni:

svak- + dan > svagdanji
svat + -ba > svadba.

Zvučni suglasnik prelazi u bezvučni:

pod- + predsjednik > potpredsjednik
golub + -čić > golupčić.

Do jednačenja po zvučnosti dolazi i u ovim riječima:

ropstvo, otpasti, potkopati, potpaliti, bespravni, prethoditi, pothodnik, drukčiji.

Jednačenje po zvučnosti ne bilježi se u pismu:
a) kad je *d* ispred *s, š, c, č, ć*:

podcrtati, podcijeniti, brodski, gradski, predsjednik, predstava, predstavnik, sredstvo, srodstvo, sudski, sudstvo, odčitati, podčiniti, podšivati, odćurlikati

b) iza prefiksa *ispod-* i *iznad-*:

ispodprosječan, iznadprosječan

c) u nekim riječima stranoga podrijetla:

adhezija, subperiodizacija, subpolaran.

To se odnosi samo na slučajeve kad je u hrvatski jezik preuzeta čitava strana riječ, a ne kad strana riječ ulazi u hrvatske tvorbene procese i u hrvatskome se jeziku tvori nova riječ, npr. *potkategorija.*

Jednačenje po mjestu tvorbe

Suglasnici različiti po mjestu tvorbe jednače se u suglasničkim skupinama tako da se prvi suglasnik skupine zamjenjuje suglasnikom koji je po mjestu tvorbe jednak drugomu suglasniku skupine:

1. nenepčanici (nepalatali) *s, z, h* ispred nepčanika (palatala) *š, ž, ć, č, dž, đ, lj, nj, j* prelaze u nepčanike (palatale)

nenepčanik (nepalatal)	**s**	**z**	**h**
nepčanik (palatal)	**š**	**ž**	**š**

Primjeri:

misao – mišlju, snalaziti se – snalažljiv, orah – oraščić.

Suglasnici *s* i *z* ne zamjenjuju se suglasnicima *š* i *ž* ispred *lj* i *nj* kad su *s* i *z* završni suglasnici prefiksa:

sljubiti se, razljutiti, izljubiti.

2. zubno-usneni *n* prelazi u dvousneni *m* ispred dvousnenika *b*:

stan – stambeni, prehrana – prehrambeni, obrana – obrambeni.

Suglasnik *n* kojim završava prefiks ili prvi član složenice ne zamjenjuje se u pismu s *m* ispred *p* i *b*:

izvanparnični, izvanbrodski, izvanbračni, jedanput.

Palatalizacija

Nenepčanici (nepalatali) *k, g, h, c* zamjenjuju se nepčanicima (palatalima) *č, ž, š* ispred *e* i *i*.

nenepčanici (nepalatali)	**k**	**g**	**h**	**c**
nepčanici (palatali)	**č**	**ž**	**š**	**č**

k > **č:** *junak – junače, članak – člančić, djevojka – djevojčin*
g > **ž:** *kovčeg – kovčežić*
h > **š:** *duh – duše*
c > **č:** *stric – striče, Marica – Maričin, profesorica – profesoričin.*

U nekim se riječima provodi palatalizacija, ali se ona može objasniti samo povijesnim razlozima, npr. u riječima *vitez* i *knez* nekada je bilo *g* umjesto *z*, pa je vokativ *viteže* i *kneže.*

Palatalizacija se provodi:
1. u vokativu imenica muškoga roda:

Bog – Bože, momak – momče, stric – striče, vuk – vuče

2. u 2. i 3. l. jd. aorista:

rekoh – reče, pekoh – peče, digoh – diže

3. u tvorbi riječi:

djevojčica – djevojčičin, kolac – kolčina, zec – zečinjak.

U poslovnoj se komunikaciji u vokativu ne provodi palatalizacija u prezimenima, npr. *poštovani gospodine Hodak* (ne *gospodine Hodače*).

Sibilarizacija

Suglasnici *k, g, h* zamjenjuju se suglasnicima *c, z, s* ispred *i*.

mekonepčanici	k	g	h
zubnici (sibilanti)	c	z	s

k > **c:** *banka* DL *banci, informatika,* DL *informatici*
g > **z:** *snijeg* mn. N *snijezi, brijeg* mn. N *brijezi*
h > **s:** *duh* mn. N *dusi.*

Sibilarizacija se provodi:
a) u DL jd. imenica ženskoga roda:

noga – nozi, ruka – ruci, slika – slici, tuga – tuzi

b) u N mn. (samo u kratkoj množini) i DLI mn. imenica muškoga roda:

momak N mn. *momci,* DLI mn. *momcima*
vuk N mn. *vuci,* DLI mn. *vucima*
dječak N mn. *dječaci,* DLI mn. *dječacima*

c) u nesvršenim glagolima izvedenima od svršenih:

dignuti – dizati, uzdahnuti – uzdisati.

U tim glagolima povijesno dolazi do sibilarizacije (tzv. treće palatalizacije) u kojoj *i* koji se nalazi ispred *k, g, h* prouzročuje promjenu *k, g, h* u *c, z, s.*

Sibilarizacija se ne provodi u dativu i lokativu jednine etnika ženskoga roda:

Splićanka, DL *Splićanki, Zagrepčanka,* DL *Zagrepčanki.*

Neke imenice mogu imati dativ i lokativ i sa sibilariziranom osnovom i bez nje:

pripovijetka, DL *pripovijeci/pripovijetci* i *pripovijetki.*

I neka imena mogu i ne moraju imati sibilariziranu osnovu, npr.:

Aljaska, DL *Aljaski* i *Aljasci* i
Lika, DL *Liki* i *Lici,* ali
Kartaga, DL *Kartagi* (samo s nesibilariziranom osnovom) te
Amerika, DL *Americi, Afrika,* DL *Africi* (samo sa sibilariziranom osnovom).

Sibilarizacija se ne provodi u osobnim imenima poput *Branka, Luka, Zdenka* itd.
Mnoge imenice ženskoga roda koje završavaju na *-ka, -ga, -ha* nemaju sibilariziranu osnovu. To su npr. imenice:

baka, juha, muha, utjeha, patka, duga, kocka, sfinga, alga, četka, spletka, motka, lutka, deka, pjega, kuka, psiha, zaliha, točka, vaga.

Treba razlikovati DL *Podravci* (prema *Podravka* 'ime tvornice') od DL *Podravki* (prema *Podravka* 'žena iz Podravine').
Sibilarizacija se ne provodi ni u imenicama muškoga roda *e*-sklonidbe:

zeko – zeki, striko – striki.

Jotacija

Kad se nađu ispred *j*, nenepčanici (nepalatali) *k, g, h, c, t, d, s, z, l, n* zamjenjuju se nepčanicima (palatalima) *č, ć, đ, lj, nj, š, ž.*

nepalatali	k	g	h	c	t	d	s	z	l	n
palatali	č	ž	š	č	ć	đ	š	ž	lj	nj

Primjeri:

labud – labuđi
strog – stroži
puhati – puše
bacati – bačen
vikati – vičem... viču
isplatiti – isplaćen
grozd – grožđe
patiti – paćenik
mlad – mlađi
plakati – plačem... plaču
zagrliti – zagrljaj
jesen – jesenji.

Kad se nenepčanici (nepalatali) *p, b, m, v* i *f* nađu ispred *j*, zamjenjuju se skupinama *plj, blj, mlj, vlj, flj*. *L* koje se tada umeće naziva se epentetsko *l*[3].

p	b	m	v	f
plj	blj	mlj	vlj	flj

kapati – kapljem, riba – riblji, grm – grmlje,
krava – kravlji, Vakuf – Vakufljanin.

Jotacija se provodi:
a) u komparativu pridjeva i priloga:

bijel – bjelji, žut – žući, ljut – ljući, dug – duži

b) u instrumentalu jednine imenica ženskoga roda *i*-sklonidbe:

krv – krvlju, kost – košću, glad – glađu, savjest – savješću[4]

c) u prezentu:

vikati – vičem, skakati – skačem, strugati – stružem, puhati – pušem

d) u tvorbi: ispred sufiksa *-janin, -jar, -jast*:

Rijeka – Riječanin, knjiga – knjižar, trbuh – trbušast.

Da bismo u prezentu glagola utvrdili je li riječ o palatalizaciji ili jotaciji, dovoljno je glagol staviti u treće lice množine. Ako do promjene dolazi i tada, a ne samo ispred *-e* i *-i*, riječ je o jotaciji, npr. *vikati – vičem – viču.* Ako do promjene ne dolazi u 3. licu množine, riječ je o palatalizaciji, npr. *vući – vučem – vuku.*

---

3 Umjesto naziva epentetsko *l* pravilniji bi naziv bio epentetski *l* jer je riječ o glasu *l*. Međutim, zbog uobičajenosti upotrebljavamo naziv epentetsko *l*. Često se postavlja pitanje odnosa jotacije i epenteze. Moguće dvojbe potječu iz nejasnih ili proturječnih definicija u udžbenicima i priručnicima. Dovoljno je govoriti o jotaciji kao glasovnoj promjeni, a epenteza je samo dio jotacije. Podatak je o epentezi zalihostan jer se epentetsko *l* uvijek umeće u slučaju kad se *b, m, p, v, f* nađu ispred *j*.

4 Mogući su i instrumentali u kojima ne dolazi do jotacije: *krvi, kosti, gladi, savjesti.*

Zamjena *a/ø*

Naziv *nepostojano a*[5], koji se često upotrebljava, višeznačan je jer označuje:

a) glas koji se u nekim oblicima određene riječi pojavljuje, a u drugima gubi

b) glasovnu promjenu gubljenja ili dodavanja glasa *a*.

Nepostojano *a* (glas) pojavljuje se u pojedinim oblicima imenica i pridjeva:

momak – momka, djevojka – djevojaka,
sav – sva, rijedak – rijetka.

Kad je riječ o glasovnoj promjeni zamjena *a/ø,* zapravo treba razlikovati dva slučaja:

1. dolazi do zamjene *a/ø* u primjerima kao *momak – momka, pijetao – pijetla,* tj. do gubljenja nepostojanoga *a* koje se nalazi u nominativu imenica ili muškome rodu pridjeva
2. dolazi do zamjene *ø/a* u primjerima kao *bačva – bačava, djevojka – djevojaka,* tj. do dodavanja nepostojanoga *a* koje se ne nalazi u nominativu.

Zamjena *e/ø*

Naziv *nepostojano e*[6], koji se često upotrebljava, višeznačan je jer označuje:

a) sam glas koji se u nekim oblicima određene riječi gubi,
npr. *Belec – Belca, Čakovec – Čakovca*

b) glasovnu promjenu gubljenja glasa *e,* npr. *Čakovec – Čakovca.*

---

5 Umjesto naziva nepostojano *a* pravilniji bi naziv bio nepostojani *a* jer je riječ o glasu *a*. Međutim, zbog uobičajenosti upotrebljavamo naziv nepostojano *a*.

6 Umjesto naziva nepostojano *e* pravilniji bi naziv bio nepostojani *e* jer je riječ o glasu *e*. Međutim, zbog uobičajenosti upotrebljavamo naziv nepostojano *e*.

Nepostojano *e* (glas) pojavljuje se:
1. u NA kajkavskih imena mjesta:

Čakovec, Ivanec, Belec

2. u N nekih kajkavskih prezimena:

Gubec, Putanec, Sremec, Šodec.

Nepostojano se *-e* u standardnome jeziku nikada ne pojavljuje u apelativima (neimenima), pa od imenice *kabel* genitiv nikako ne može biti *kabla* (to je genitiv od imenice *kabao*) nego *kabela*.

Zamjena *l/o*

Suglasnik *l* na kraju sloga ili riječi zamjenjuje se s *o*:

ličilac – ličioci – ličiočev, orao – orla – orlov, selo – seoce.

Zamjena *l/o* provodi se:
a) u glagolskome pridjevu radnom muškoga roda:

čitao (čitala), htio (htjela), želio (željela)

b) u muškome rodu pridjeva:

cio (cijela), mio (mila)

c) u N jd. imenica muškoga roda:

*dio (*G *dijela), anđeo (*G *anđela), arkanđeo (*G *arkanđela).*

To je uvjetovano povijesnim razlozima (bilo je npr. *andjel*), ali krenemo li u analizi od kanonskoga (osnovnoga, nominativnoga) oblika te promatramo li suvremeno stanje, vidimo da možemo govoriti i o suprotnoj pojavi, tj. pojavi da se *o* mijenja u *l*.

Ispadanje suglasnika

Radi lakšega izgovora ispadaju neki suglasnici u određenim suglasničkim skupinama.
Razlikuje se:
1. slučaj kad ispada jedan od dvaju istih suglasnika (u tome slučaju možemo govoriti i o stapanju). Kad se dva ista suglasnika nađu jedan do drugoga, izgovara se i piše samo jedan:

bez + zvučan – bezvučan, pred + dvor + je – predvorje.

Ne ispadaju (izgovaraju se i pišu) udvojeni suglasnici u nekim složenicama:

naddržavni, poddijalekt, izvannastavni

i u superlativima kojima osnova počinje s *j*:

najjednostavniji, najjadniji, najjači.

2. slučaj kad se pojednostavnjuje teška suglasnička skupina. U izgovorno teškim skupinama u oblicima imenica na *-tac, -dac, -tak* i *-dak* u izgovoru ispadaju glasovi *t* i *d*, ali se to ispadanje po nekim pravopisima ne bilježi u pismu. Tako se npr. po morfonološkome načelu piše *zadatci*, ali se *t* ne izgovara. Glasovna se promjena dakle provodi, ali se ne bilježi. U pismu se također ne bilježe neki slučajevi u kojima dolazi do ispadanja suglasnika, pa se piše *podtočka, postdiplomski* (bolje: *poslijediplomski*) iako se u izgovoru ne ostvaruju skupine *dt* i *td* (izgovara se: [potočka] i [pozdiplomski]).
3. slučaj kad je kriterij za bilježenje suglasnika koji u izgovoru ispada i podrijetlo riječi. Tako će prema *most* i *vjerojatnost* biti *mosni* i *vjerojatnosni*, ali će prema *azbest* biti *azbestni*, a prema *student* bit će *studentski*.

Prijeglas

Ako imenica muškoga roda završava na nepčanik (palatal), u instrumentalu je nastavak *-em*, a ako završava na nenepčanik (nepalatal), nastavak je *-om*:

medij – medijem, čitatelj – čitateljem, ali *most – mostom.*

Vokativ je imenica koje završavaju na nenepčanik (nepalatal) *-e*, a imenica koje završavaju na nepčanik (palatal) *-u:*

sine, ali *čitatelju.*

Osnove koje završavaju na *c* katkad se ponašaju kao da završavaju na nepčanik (palatal), a katkad kao da završavaju na nenepčanik (palatal); neke takve imenice imaju u vokativu jednine nastavak *-e*, a u instrumentalu *-em*:

stric – striče – stricem.

Osnove na *-c* ponašaju se u instrumentalu kao da završavaju na nenepčanik (nepalatal) ako je u slogu ispred nastavka za instrumental *e*.

zec – zeče, ali *zecom.*

Jednosložne i dvosložne imenice muškoga roda koje u slogu ispred nastavka imaju samoglasnik *e* i završavaju na nepčanik (palatal) imaju vokativ na *-u* i instrumental na *-om*, npr. *hmelj, Beč, padež*. Takav instrumental imaju i posuđenice *bendžo* i *gaučo*. Višesložne imenice koje ispred nastavka imaju samoglasnik *e* imaju normalnu promjenu imenica s osnovom na nepčanik (palatal), npr. *učitelj*.

Prijevoj

Prijevoj je izmjenjivanje samoglasnika u riječima istoga korijena. Prijevoj ne mijenja temeljno značenje, nego uvodi riječ u nove tvorbene i morfološke kategorije. Primjeri su prijevoja:

umoriti – umarati, polagati – položiti, pojiti – napajati,
otopiti – otapati, brati – berem – birati – izbor,
plot – plesti – uplitati, splav – plivati – ploviti.

Zamjena *ije/je/e/i*

Duljenje i kraćanje odraza jata ne može biti glasovna promjena. Ako je *lijêp – ljepòta* glasovna promjena, onda to moraju biti i *mêd – mèda, lêd – lèdenī, sûh – sùšī, brôd – bròdskī – bròdōvlje*. Opreka je između dugoga i kratkoga odraza jata isto što i opreka između drugih dugih i kratkih otvornika. Glasovna promjena može biti samo zamjena *ije/je/e/i*, ali takva je zamjena slučaj prijevoja, npr. *liti – lijevati*.

Navezak

Navezak nije posebna glasovna promjena, nego alternativni duži nastavak jer tu do promjene ne dolazi obvezatno, nego se ovisno o funkcionalnome stilu i želji autora uvijek može upotrijebiti duži ili kraći nastavak: *lijepoga* ili *lijepog*, *dobromu* ili *dobrom* (osim u slučaju prijedloga *s/sa, k/ka, uz/uza, niz/niza, kroz/kroza, pod/poda* itd. što bi se jedino moglo smatrati glasovnom promjenom). Stoga ćemo o navescima više govoriti u morfologiji.

Provođenje više glasovnih promjena

Katkad u morfologiji, pri sklanjanju, sprezanju i stupnjevanju, može doći i do nekoliko glasovnih promjena u istoj riječi.

redak	**retka**	zamjena *a/ø*, jednačenje po zvučnosti
ronilac čitalac	**ronioče** **čitaoče**	zamjena *l/o*, zamjena *a/ø*, palatalizacija
momak	**momče**	zamjena *a/ø*, palatalizacija
gust	**gušći**	jotacija, jednačenje po mjestu tvorbe

Pri tvorbi riječi u istoj tvorenici može doći do nekoliko glasovnih promjena.

iz + čitati iz + čistiti raz + češljati	**iščitati** **iščistiti** **raščešljati**	jednačenje po zvučnosti, jednačenje po mjestu tvorbe
iz + šarati	**išarati**	jednačenje po zvučnosti, jednačenje po mjestu tvorbe, ispadanje suglasnika
list + je grozd + je	**lišće** **grožđe**	jotacija, jednačenje po mjestu tvorbe
pod + palub + je	**potpalublje**	jednačenje po zvučnosti, jotacija

Katkad se glasovne promjene odvijaju točno određenim redoslijedom, npr. u primjeru *redak – retka* prvo dolazi do zamjene *a/ø* (*redka*) pa zatim do jednačenja po zvučnosti jer se zvučni suglasnik našao ispred bezvučnoga. U drugim slučajevima ne može se raspoznati kojim se redoslijedom izvode glasovne promjene.

Naglasak

Slog je najmanja izgovorna jedinica koju čine jedan samoglasnik (otvornik uključujući i *ie* i slogotvorno *r*) i jedan ili više suglasnika (zatvornika). Riječ se može sastojati od jednoga sloga (*cvijet, brijeg, snijeg, pas, vrt*) ili više slogova (*maj-ka, go-vo-ri-ti, re-do-slijed, mr-kli*). U nekim stranim riječima postoji i slogotvorno *l*, npr. *bicikl, fascikl.*

Naglasak je isticanje jednoga sloga u riječi silinom, duljinom i visinom tona.

Hrvatski standardni jezik ima četveronaglasni sustav:
kratkosilazni naglasak (̏)
kratkouzlazni naglasak (̀)
dugosilazni naglasak (̂)
dugouzlazni naglasak (́).

Naglasni sustav možemo ovako tablično prikazati:

	kratki	dugi
silazni	̏	̂
uzlazni	̀	́

Kratkouzlazni je naglasak kratak, malo usporen s uzlaznim tonom.
Kratkosilazni je naglasak kratak, odsječen sa silaznim tonom.
Dugouzlazni je naglasak dug s uzlaznim tonom.
Dugosilazni je naglasak dug sa silaznim tonom.

Ti se naglasci raspodjeljuju u skladu s četirima pravilima:
1. naglasak ne može biti na zadnjemu slogu u riječi
2. jednosložne riječi imaju samo silazne naglaske
3. višesložne riječi mogu imati bilo koji od četiriju naglasaka na prvome slogu
4. na unutarnjim slogovima višesložne riječi mogu stajati samo uzlazni naglasci.

Duljine (–), ako ih ima, dolaze obvezatno iza naglaska.
U tablici navodimo po nekoliko različito naglašenih riječi.

̏	bȉti, gȍdina, htjȅti, jȁma, kȉša, mjȅsto, vjȅtar, mlȁdōst, vȉtēz
̀	čòvjek, dalèko, ìmati, nòga, nòsiti, pòsao, pročìtati, jùnāk, rùdār
̂	cr̂n, grâd, kôst, lijêp, pâmtiti, rôg, sûnce, svijêt, sûnčān, prâznīk
́	gláva, líce, literatúra, mlijéko, označívati, žívjeti, vjérnōst, zavičájnōst

Naglasak se može provjeriti u jednojezičnim rječnicima hrvatskoga jezika koji uvijek donose naglašene natuknice.

Imena su poseban jezični podsustav koji ne podliježe svim zakonitostima apelativnoga sustava te treba poštovati volju pojedinca, odnosno naglasnu tradiciju sredine. Postoje tako izgovorno različita imena:

Ànīta i Anìta, Ânđela i Anđéla, Knêzović i Knezòvić.

Naglasne cjeline

Nemaju sve riječi svoj naglasak. Razlikuju se **naglasnice** ili **toničke riječi**, tj. riječi koje imaju svoj naglasak i **nenaglasnice, klitike** ili **atoničke riječi**, tj. riječ koje nemaju svoj naglasak. Nenaglasnice se dijele na **proklitike, prednaglasnice** ili **prislonjenice** i **enklitike, zanaglasnice** ili **naslonjenice**. Proklitika se naslanja na naglašenu riječ iza sebe:

u kuću, kod prijatelja, pri prijenosu,

a enklitika na naglašenu riječ ispred sebe:

vidim ga, pogledali su je, pjevao je.

Enklitike nikada ne mogu imati naglasak, a u određenim uvjetima naglasak može prelaziti na proklitiku. Ako je naglasak naglašene riječi koja slijedi iza proklitike silazan, zbog pravila da silazni naglasci ne mogu biti u sredini riječi, naglasak se prebacuje na proklitiku. Naglasak se može prebacivati kao uzlazni (tada govorimo o oslabljenome prebacivanju naglaska), npr. *ù blato, nà mjesto* ili kao silazni (tada govorimo o neoslabljenome prebacivanju naglaska), npr. *ù grād, prěko brda.* U hrvatskome jeziku proklitike mogu biti prijedlozi, i to svi jednosložni (*bez, do, iz, kod, kroz, na*) te neki dvosložni (*ispod, iznad, među, mimo*) i trosložni (*okolo*), veznici (*i, pa, te*) i čestice (*ne, ni*).
Rečenica se dijeli na naglasne cjeline tako da se odijele skupine riječi koje imaju jedan naglasak, npr.:

Pètar je | išao | ù škōlu, | a Mârko | u kíno.

U toj su rečenici proklitike ili prednaglasnice *u* i *a*, a enklitika ili zanaglasnica je *je.*

Vìdio ga je | u kínu | kako glèdā | fīlm.

U toj su rečenici proklitike ili prednaglasnice *u* i *kako*, a enklitike ili zanaglasnice *ga* i *je.*

Glasoslovlje – fonologija (sažetak)

U hrvatskome jeziku ima 30 **glasova** (prema nekima jezikoslovcima 32 glasa), koji se dijele po različitim kriterijima:
- s obzirom na slobodu prolaska zračne struje (otvornici i zatvornici)
- s obzirom na tvorbeni način (praskavci, drhtavac, tekućnici, tjesnačnici, slivenici)
- s obzirom na prolaz zračne struje (nosni i usni)
- s obzirom na titranje glasnica (zvučni i bezvučni)
- s obzirom na položaj i sudjelovanje organa pri postanku glasa (otvornici: visoki, srednji, niski; zatvornici: dvousnenici, zubnousnenici, zubnici, desnici, nepčanici, jedrenici).

Kad se glasovi nalaze jedan uz drugi, dolazi do **fonološki uvjetovanih glasovnih promjena** kojima se olakšava izgovor (jednačenje po zvučnosti, jednačenje po mjestu tvorbe, ispadanje). U pojedinim morfološkim oblicima te u tvorbi riječi dolazi do **morfološki uvjetovanih glasovnih promjena**. Neke se glasovne promjene bilježe u pismu (prema fonološkome pravopisnom načelu), a druge se ne bilježe u pismu (prema morfonološkome pravopisnom načelu). Glasovne promjene do kojih dolazi na granici riječi nikada se ne bilježe u pismu.

Najčešće su **glasovne promjene**:

jednačenje po zvučnosti Ako se zajedno nađu dva suglasnika različita po zvučnosti, prvi se suglasnik mijenja u svoj parnjak.	potpredsjednik, golupčić, ropstvo, otpasti, potpaliti, pothodnik
jednačenje po mjestu tvorbe Ako se zajedno nađu dva suglasnika različita po mjestu tvorbe, prvi se suglasnik mijenja u suglasnik koji je po mjestu tvorbe jednak drugomu suglasniku.	hiniti – himba, stan – stambeni, začiniti – začimba, orah – oraščić, snalaziti se – snalažljiv
palatalizacija Suglasnici *k, c, g, h* ispred *e, i* prelaze u *č, ž, š*.	junak – junače, duh – duše, stric – striče, članak – člančić, majka – majčin, junak – junačina, kovčeg – kovčežić

sibilarizacija Suglasnici *k, g, h* ispred *i* prelaze u *c, z, s.*	noga – nozi, ruka – ruci, slika – slici, tuga – tuzi
jotacija Nenepčanik ispred *j* stapa se s njime u nepčanik.	list – lišće, grozd – grožđe, glad – glađu, smrt – smrću
zamjena *a/ø* Samoglasnik *a* i *ø* izmjenjuju se u nekim oblicima riječi.	rubac – rupca, momak – momka, lonac – lonca
zamjena *e/ø* Samoglasnik *e* i *ø* izmjenjuju se u nekim oblicima kajkavskih imena.	Čakovec – Čakovca, Gubec – Gupca, Vramec – Vramca
zamjena *l/o* Suglasnik *l* na kraju sloga zamjenjuje se s *o.*	orao – orla, anđeo – anđela, zaselak – zaseoka
ispadanje suglasnika Radi lakšega izgovora gube se suglasnici u određenim suglasničkim skupinama.	bez + zvučan > bezvučan, pred+dvor+je > predvorje

U standardnome jeziku **naglasak** je određen prema novoštokavskim naglasnim pravilima.

Četiri su naglaska:

kratkosilazni naglasak	ˋ	kȕća, līmūn, srȅća
kratkouzlazni naglasak	ˊ	čòvjek, djèca, zèmlja
dugosilazni naglasak	ˆ	zlâto, kôst, môre
dugouzlazni naglasak	´	gláva, rúka, vrijéme

Osnovna su pravila standardnojezičnoga naglašivanja:

1. naglasak ne može biti na zadnjemu slogu u riječi
2. jednosložne riječi imaju samo silazne naglaske
3. višesložne riječi mogu imati bilo koji od četiriju naglasaka na prvome slogu
4. na unutarnjim slogovima višesložne riječi mogu stajati samo uzlazni naglasci.

Duljina može biti samo na slogovima iza naglašenoga.

3. OBLIKOSLOVLJE – MORFOLOGIJA

Ključni pojmovi: morfem, alomorf, vrste riječi, promjenjive riječi, nepromjenjive riječi, imenske riječi, imenice, pridjevi, zamjenice, brojevi, glagoli, prilozi, prijedlozi, veznici, usklici, čestice, padež, rod, broj, *a*-sklonidba, *e*-sklonidba, *i*-sklonidba, stupnjevanje, sprezanje, lice (osoba), glagolsko vrijeme, prezent, futur I., futur II., perfekt, pluskvamperfekt, aorist, imperfekt, glagolski način, indikativ, imperativ, kondicional I., kondicional II., optativ, glagolski pridjev radni, glagolski pridjev trpni, glagolski prilog sadašnji, glagolski prilog prošli.

Uvod

Oblikoslovlje ili **morfologija** grana je gramatike koja proučava oblike riječi. Svaka se riječ sastoji od jednoga ili više morfema. **Morfem** je najmanja jedinica izraza koja ima svoje značenje. **Alomorfi** su različiti ostvaraji istoga morfema. Nominativni oblik imenice *lovac* ima morfeme *lov-, -ac* i *-ø*, a genitivni *lov-, -c, -a*, u tome su primjeru *-ac* i *-c* alomorfi. Nominativni oblik imenice *suradnik* ima morfeme *su-, rad, -nik, -ø*, a morfem *-nik* ima alomorfe *-nic* (*suradnici*) i *-nič* (*suradniče*). Glagol *ispeći* dijeli se na morfeme ovako: *is-pe-ø-ći*, a glagol *izgovoriti* ovako *iz-govor-i-ti*. Tu je *is-* alomorf morfema *iz-*, a *pe-* je alomorf morfema *pek-* (npr. *pek-u*). Sadržaj morfema može biti **leksički** ili **gramatički**. **Korijen** je najmanji zajednički dio svih riječi koje pripadaju istoj tvorbenoj porodici. U gornjemu primjeru korijen je *lov* jer se nalazi u riječima *lov, ulov, uloviti, lovac, ribolov, lovočuvar, lovokradica, krivolovac*. Korijen se sastoji od jednoga morfema. **Osnova** je dio riječi koji nosi leksičko značenje. Može se sastojati

od jednoga ili više morfema, npr. *lov-ac, u-lov, lov-o-čuv-ar.* **Nastavak** je dio riječi koji se nalazi iza osnove i s pomoću kojega se riječ mijenja po oblicima, npr. *lovac/lovc- + -ø, -a, -u.* **Oblik** označuje različit izraz i gramatički sadržaj koji pripada istoj riječi, npr. *žena, žene, ženi, ženu...* oblici su **riječi (leksema)** ŽENA.

U hrvatskome jeziku ima deset vrsta riječi. S obzirom na mogućnost mijenjanja osnovnoga lika dijele se na **promjenjive** i **nepromjenjive** riječi.

promjenjive riječi	imenice, pridjevi, zamjenice, neki brojevi, glagoli, neki prilozi
nepromjenjive riječi	neki brojevi, neki prilozi, prijedlozi, čestice, usklici, veznici

Promjenjive riječi mijenjaju se po oblicima. Jedna promjenjiva riječ ima više oblika. Promjenjive riječi sastoje se najmanje od dvaju morfema. Nepromjenjivi je dio riječi osnova, a promjenjivi nastavak. Nepromjenjive riječi imaju samo jedan oblik, osim nekih prijedloga i priloga koji mogu biti i s **naveskom** i bez njega, npr. *s/sa, k/ka, kad/kada.* Budući da morfologija proučava oblike riječi, ona se bavi samo promjenjivim riječima, a nepromjenjive riječi pripadaju sintaksi jer se može govoriti o njihovu odnosu s ostalim riječima u rečenici ili svezi. Iz tradicijskih razloga u ovome ćemo poglavlju reći nešto i o nepromjenjivim riječima.

Promjenjive riječi koje se mogu **sklanjati** ili **deklinirati**, tj. mijenjati po padežima, zovu se **imenske riječi.** Imenske su riječi imenice, pridjevi, zamjenice i neki brojevi (redni brojevi i glavni brojevi *jedan, dva, tri, četiri*). U hrvatskome jeziku ima sedam **padeža** jednine i sedam padeža množine. Svi padeži osim vokativa odgovaraju na dva padežna pitanja, jedno za živo, a drugo za neživo. Vokativ je padež dozivanja, pa umjesto pitanja uz njega dolaze usklici *oj* i *ej.*

Glagoli se **sprežu** ili **konjugiraju**, tj. mijenjaju po licima (osobama). Svaka vrsta riječi ima svoje gramatičke kategorije koje se odnose na cijelu riječ i kategorije koje se odnose na pojedini oblik. Tako imenica ima određeni rod, a glagol može biti svršeni, nesvršeni ili dvovidni, a pojedini oblik imenice može biti u jednini ili množini i u određenome padežu kao što pojedini glagolski oblik može imati određeno lice (osobu) ili biti u određenome vremenu.

padež	kratica	definicija	odgovara na padežno pitanje
nominativ	**N**	prvi padež u sklonidbi	tko?, što?
genitiv	**G**	drugi padež u sklonidbi	koga?, čega?
dativ	**D**	treći padež u sklonidbi	komu?, čemu?
akuzativ	**A**	četvrti padež u sklonidbi	koga?, što?
vokativ	**V**	peti padež u sklonidbi	ide uz usklike oj!, ej!
lokativ	**L**	šesti padež u sklonidbi	o komu?, o čemu?
instrumental	**I**	sedmi padež u sklonidbi	(s) kim?, (s) čim?

Imenice

Imenice su promjenjive riječi kojima se označuju bića, stvari i pojave:

bića: *čovjek, životinja, biljka*
stvari: *stol, knjiga, računalo*
pojave: *kiša, magla, mjesečina.*

Mijenjaju se po padežima i broju, a imaju svoj rod. Imenice su muškoga, ženskoga ili srednjega roda i mogu imati jedninu i množinu.

Imenice se dijele prema ovim kriterijima:

prema značenjskome opsegu	opće imenice ili apelativi	stôl
	imena	Mârko
prema predmetu	konkretne ili stvarne imenice	stôl
	apstraktne ili nestvarne imenice	mîsao
prema rodu	imenice muškoga roda	stôl
	imenice ženskoga roda	knjîga
	imenice srednjega roda	písmo
prema brojivosti	brojive imenice	stôl
	nebrojive imenice	brâšno
prema živosti	imenice koje označuju što živo	djèčāk
	imenice koje označuju što neživo	stôl
prema sklonidbenome tipu	imenice *a*-sklonidbe	djèčāk-ø – dječák-a
	imenice *e*-sklonidbe	žèn-a – žèn-ē
	imenice *i*-sklonidbe	kȍst-ø – kȍst-i

Prema predmetu (pojmu, označeniku) na koji se odnose imenice se dijele:

1. na **opće imenice** ili **apelative**: *stol, djevojčica*
2. na **imena**: *Marko, Zagreb.*

Općim se imenicama označuju, opisuju i pobliže određuju skupine istovrsnih označenika koji imaju zajednička značenja koja su zapisana u jednojezičnim rječnicima pojedinih jezika, npr. *kazalište* 'mjesto, kuća u kojoj se daju predstave'.
Imenom se izravno upućuje na određen, konkretan objekt, on se imenuje i izlučuje iz skupine istovrsnih predmeta (pojmova, označenika) označenih istim općim imenom, npr. *Hrvatsko narodno kazalište.*
Imenice u hrvatskome jeziku imaju **jedninu** i **množinu**, a postoje i primjeri ostataka **dvojine**.

	definicija	primjer
jednina (singular)	gramatički broj promjenjive riječi kojim se označuje da se govori o jednome primjerku onoga što označuje ta riječ	oko, uho, knjiga
dvojina (dual)	gramatički broj promjenjive riječi kojim se označuje da se govori o nekoliko istovrsnih primjeraka, u standardnome jeziku zadržao se samo u nekoliko riječi	oči, uši
množina (plural)	gramatički broj promjenjive riječi kojim se označuje da se govori o više primjeraka onoga što označuje ta riječ	knjige

Postoje imenice koje imaju samo množinu (*hlače* – ženski rod množine, *vrata* – srednji rod množine) ili samo jedninu (*policija* – ženski rod jednine). Imenice koje imaju samo množinu nazivaju se *pluralia tantum*: *čìnele, gȁće, kolíca, pòklade, ȕši, ústa, žgánci.*
Nebrojive imenice imaju samo jedninu. To su gradivne imenice koje označuju različite vrste gradiva: *vòda, zrâk, zèmlja, drvo.* I te imenice katkad mogu u nekome drugom značenju imati množinu, npr. *Kupi tri vode.* u značenju 'tri boce vode'.
Zbirne imenice označuju skup istovrsnih bića ili predmeta uzetih zajedno. Unatoč tomu mogu biti u jednini: *Ovo je lišće palo., Ovo je brodovlje došlo.* Određivanje roda i broja zbirnih imenica može biti problem jer se katkad ne poklapa sklonidbeni tip i rečenična sročnost. Tako se imenice

djeca i *braća* sklanjaju kao jednina imenice *žena,* a ne kao množina imenice *selo* iako je sročnost množinska *Djeca/braća su došla.* Imenice *braća* i *djeca* zbog sklonidbenoga tipa smatramo imenicama ženskoga roda jednine.

Gramatički **rod** donekle odgovara **spolu**. Tako je *dječak* imenica muškoga roda jer označuje biće muškoga spola, *djevojčica* je imenica ženskoga roda jer označuje biće ženskoga spola. Tu je dakle riječ o prirodnome rodu. Kad ne odgovara spolu, rod je samo gramatička kategorija: *ovaj stol, ova olovka, ovo pismo.* Kojega je roda imenica, možemo utvrditi tako da stavimo pokaznu zamjenicu *ovaj, ova, ovo, ovi, ove, ova* ispred imenice. Međutim, ima primjera u kojima se ne poklapaju rod i spol, npr. *ovo djevojče.* Također postoje i **višerodne imenice** *(kukavica)* te imenice kod kojih se rod koleba (*starež, trulež).*

Živost se u gramatici odražava u akuzativu jednine imenica muškoga roda. Kod imenica koje označuju što živo, akuzativ je jednak genitivu:

Bojim se muškarca. Vidim muškarca.

a kod imenica koje označuju što neživo, akuzativ je jednak nominativu:

To je stol. Vidim stol.

U nekim se slučajevima gramatička i značenjska živost ne poklapaju:

Vidim mrtvaca.
(ali *Vidim leš.*)

Do posebnih problema dolazi ako je novo značenje nastalo metaforizacijom, npr.:

Vidim miša. (životinju)
Kupio sam novi miš. (dio računalne opreme).

Imenice se s obzirom na genitivni nastavak jednine dijele na imenice:

***a*-sklonidbe**, npr. *mòmak* G *mômka*
***e*-sklonidbe**, npr. *žèna* G *žènē*
***i*-sklonidbe**, npr. *kôst* G *kȍsti.*

Imenice *a*-sklonidbe

Po *a*-sklonidbi sklanjaju se imenice muškoga i srednjega roda koje u genitivu jednine dobivaju nastavak *-a*.

padež	jednina	množina
N	stôl	stòlovi
G	stòla	stȍlōvā
D	stòlu	stòlovima
A	stôl	stòlove
V	stȍle	stòlovi
L	stòlu	stòlovima
I	stòlom	stòlovima

Kod imenica muškoga roda *a*-sklonidbe koje označuju što neživo akuzativ jednine jednak je nominativu (N *stol* = A *stol*). Ako imenice muškoga roda *a*-sklonidbe označuju što živo, akuzativ je jednak genitivu (G *momka* = A *momka*).

padež	jednina	množina
N	mòmak	mômci *zamjena a/ø, sibilarizacija*
G	mómka *zamjena a/ø*	momákā
D	mómku *zamjena a/ø*	mômcima *zamjena a/ø, sibilarizacija*
A	mómka *zamjena a/ø*	mômke *zamjena a/ø*
V	mômče *zamjena a/ø, palatalizacija*	mômci *zamjena a/ø, sibilarizacija*
L	mómku *zamjena a/ø*	mômcima *zamjena a/ø, sibilarizacija*
I	mómkom *zamjena a/ø*	mômcima *zamjena a/ø, sibilarizacija*

Pri sklanjanju imenica često dolazi do glasovnih promjena koje su označene u tablicama.

Kod imenica muškoga roda koje završavaju na nenepčanik vokativni je nastavak *-e*, instrumentalni *-om*, a duga množina završava na *-ovi*.
Kod imenica muškoga roda koje završavaju na nepčanik vokativni je nastavak *-u*, instrumentalni *-em*, a duga množina završava na *-evi*.

imenica koja završava na nepčanik		
padež	jednina	množina
N	pânj	pánjevi
G	pánja	pánjēvā
D	pánju	pánjevima
A	pânj	pánjeve
V	pânju	pánjevi
L	pánju	pánjevima
I	pánjem, *prijeglas*	pánjevima

imenica koja završava na nenepčanik		
padež	jednina	množina
N	kàpūt	kapúti
G	kapúta	kapútā
D	kapútu	kapútima
A	kàpūt	kapúte
V	kàpūte	kapúti
L	kapútu	kapútima
I	kapútom	kapútima

Imenice muškoga roda na *-lac*

Pri sklonidbi imenica muškoga roda koje završavaju na *-lac* dolazi do zamjene *l/o* i zamjene *a/ø* te u vokativu do palatalizacije.

padež	jednina	množina
N	ròniIac	ròniоci *zamjena l/o, zamjena a/ø*
G	ròniоca *zamjena l/o, zamjena a/ø*	ròniIācā
D	ròniоcu *zamjena l/o, zamjena a/ø*	ròniocima *zamjena l/o, zamjena a/ø*
A	ròniоca *zamjena l/o, zamjena a/ø*	ròniоce *zamjena l/o, zamjena a/ø*
V	ròniоče *zamjena l/o, zamjena a/ø, palatalizacija*	ròniоci *zamjena l/o, zamjena a/ø*
L	ròniоcu *zamjena l/o, zamjena a/ø*	ròniocima *zamjena l/o, zamjena a/ø*
I	ròniоcem *zamjena l/o, zamjena a/ø*	ròniocima *zamjena l/o, zamjena a/ø*

Imenice muškoga roda na *-ac* i *-ak*

U imenicama muškoga roda koje završavaju na *-ac* ili *-ak* dolazi do nekoliko glasovnih promjena.

padež	jednina	množina
N	dòlazak	dòlasci *zamjena a/ø, jednačenje po zvučnosti, sibilarizacija*
G	dòlaska *zamjena a/ø, jednačenje po zvučnosti*	dòlazākā
D	dòlasku *zamjena a/ø, jednačenje po zvučnosti*	dòlascima *zamjena a/ø, jednačenje po zvučnosti, sibilarizacija*
A	dòlazak	dòlaske *zamjena a/ø, jednačenje po zvučnosti*
V	dòlašče *zamjena a/ø, jednačenje po zvučnosti, jednačenje po mjestu tvorbe, palatalizacija*	dòlasci *zamjena a/ø, jednačenje po zvučnosti, sibilarizacija*
L	dòlasku *zamjena a/ø, jednačenje po zvučnosti*	dòlascima *zamjena a/ø, jednačenje po zvučnosti, sibilarizacija*
I	dòlaskom *zamjena a/ø, jednačenje po zvučnosti*	dòlascima *zamjena a/ø, jednačenje po zvučnosti, sibilarizacija*

Imenice muškoga roda na *-lak*

U imenicama muškoga roda koje završavaju na *-lak* dolazi do nekoliko glasovnih promjena.

padež	jednina	množina
N	záselak	záseoci *zamjena l/o, zamjena a/ø, sibilarizacija*
G	záseoka *zamjena l/o, zamjena a/ø*	záselākā
D	záseoku *zamjena l/o, zamjena a/ø*	záseocima *zamjena l/o, zamjena a/ø, sibilarizacija*
A	záselak	záseoke *zamjena l/o, zamjena a/ø*
V	záseoče *zamjena l/o, zamjena a/ø, palatalizacija*	záseoci *zamjena l/o, zamjena a/ø, sibilarizacija*
L	záseoku *zamjena l/o, zamjena a/ø*	záseocima *zamjena l/o, zamjena a/ø, sibilarizacija*
I	záseokom *zamjena l/o, zamjena a/ø*	záseocima *zamjena l/o, zamjena a/ø, sibilarizacija*

Imenice s proširenom i neproširenom osnovom

Tamo gdje imenice mogu imati sklonidbu i s proširenom i s neproširenom osnovom, norma preporučuje sklonidbu s neproširenom osnovom, a sklanjanje tih imenica kao imenica s proširenom osnovom pripada razgovornomu stilu hrvatskoga jezika.

padež	jednina	množina
N	jáje	jája
G	jája (*jàjeta)	jájā
D	jáju (*jàjetu)	jájima
A	jáje	jája
V	jâje	jája
L	jáju (*jàjetu)	jájima
I	jájem (*jàjetom)	jájima

Imenice muškoga roda na *-i* i *-io*

U sklonidbi imenica muškoga roda koje završavaju na *-i* ili na samoglasničku skupinu *-io* umeće se *j*.

padež	jednina	množina
N	râdio	râdiji
G	râdija	râdījā
D	râdiju	râdijima
A	râdio	râdije
V	râdio	râdiji
L	râdiju	râdijima
I	râdijem, râdiom	râdijima

Imenice muškoga roda na *-o*

Česte su nedoumice pri sklanjanju imenica muškoga roda na *-o*. Ovako se sklanjaju domaće imenice na *-o* ili posuđenice u kojima u izvornome jeziku naglasak nije na zadnjemu slogu.

padež	jednina	množina
N	kapučíno	kapučíni *i* kapučína *m i s*
G	kapučína	kapučínā
D	kapučínu	kapučínima
A	kapučíno	kapučíne *i* kapučína
V	kapučíno	kapučíni
L	kapučínu	kapučínima
I	kapučínom	kapučínima

Ako se naglasak u izvornome jeziku nalazi na zadnjemu slogu, nastavak se dodaje na završno *-o*.

padež	jednina	množina
N	sàkō	sakòi
G	sakòa	sakóā
D	sakòu	sakòima
A	sàkō	sakòe
V	sàkō	sakòi
L	sakòu	sakòima
I	sakòom	sakòima

Imenice *zub* i *prst*

Imenice *zub* i *prst* sklanjaju se ovako:

padež	jednina	množina
N	pr̂st	pr̂sti
G	pr̂sta	pŕstā/pr̀stī
D	pr̂stu	pr̀stima
A	pr̂st	pr̂ste
V	pr̂ste	pr̂sti
L	pr̀stu	pr̀stima
I	pr̂stom	pr̀stima

padež	jednina	množina
N	zûb	zûbi
G	zûba	zúbā/zúbī[7]
D	zûbu	zùbima
A	zûb	zûbe
V	zûbe	zûbi
L	zúbu	zùbima
I	zûbom	zùbima

7 Genitivni oblik *pr̀stijū*, *zùbijū* ostatak je dvojine i ne pripada standardnomu jeziku. Genitiv množine na *-iju* u standardnome jeziku imaju imenice srednjega roda *ôko* i *ûho* (*òčijū*, *ùšijū*).

Imenica *zajutrak*

U sklonidbi imenice *zajutrak* umeće se *a* u svim oblicima.

padež	jednina	množina
N	zàjutrak	zàjutārci *sibilarizacija*
G	zàjutārka	zàjutarākā *zamjena a/ø*
D	zàjutārku	zàjutārcima *sibilarizacija*
A	zàjutrak	zàjutārke
V	zàjutārče *palatalizacija*	zàjutārci *sibilarizacija*
L	zàjutārku	zàjutārcima *sibilarizacija*
I	zàjutārkom	zàjutārcima *sibilarizacija*

Muška osobna imena na *-o* i *-e*

Imena koja završavaju na *-o* i *-e* katkad izazivaju nedoumice kad je riječ o njihovim oblicima. Imena *Marko, Drago, Hrvoje* sklanjaju se ovako:

N	Mârko	Drágo	Hȓvoje
G	Mârka	Drágē	Hȓvoja
D	Mârku	Drági	Hȓvoju
A	Mârka	Drágu	Hȓvoja
V	Mârko	Drâgo	Hȓvoje
L	Mârku	Drági	Hȓvoju
I	Mârkom	Drágōm	Hȓvojem

Imenice *e*-sklonidbe

Imenice *e*-sklonidbe u genitivu jednine imaju nastavak *-e*. Toj skupini pripada većina imenica ženskoga roda na *-a*.

padež	jednina	množina
N	djèvōjka	djèvōjke
G	djèvōjkē	djèvojākā *zamjena a/ø*
D	djèvōjci *sibilarizacija*	djèvōjkama
A	djèvōjku	djèvōjke
V	djèvōjko	djèvōjke
L	djèvōjci *sibilarizacija*	djèvōjkama
I	djèvōjkom	djèvōjkama

Imenica *pripovijetka*

Imenica *prȉpovijētka* sklanja se ovako:

padež	jednina	množina
N	prȉpovijētka	prȉpovijētke
G	prȉpovijētkē	prȉpovijēdākā / prȉpovjedākā (*zamjena a/ø*) / prȉpovijētkī
D	prȉpovijētki/prȉpovijētci (*sibilarizacija*) / prȉpovijēci (*sibilarizacija, ispadanje*)	prȉpovijētkama
A	prȉpovijētku	prȉpovijētke
V	prȉpovijētko	prȉpovijētke
L	prȉpovijētki/prȉpovijētci (*sibilarizacija*) / prȉpovijēci (*sibilarizacija, ispadanje*)	prȉpovijētkama
I	prȉpovijētkom	prȉpovijētkama

Imenice muškoga roda i imena na *-o* i *-e*

Neke, uglavnom hipokoristične, imenice muškoga roda na *-o* i *-e*, npr. *zeko, medo, braco* te imena muških osoba na *-o* i *-e*, npr. *Franjo, Lovro, Krešo, Ante, Šime, Mate* sklanjaju se po *e*-sklonidbi.

padež	jednina	množina
N	médo	méde
G	médē	médā
D	médi	médama
A	médu	méde
V	mêdo	méde
L	médi	médama
I	médōm	médama

padež		
N	Ánte	Krêšo
G	Ántē	Krêšē
D	Ánti	Kréši
A	Ántu	Krêšu
V	Âпte	Krêšo
L	Ánti	Kréši
I	Ántōm	Krêšōm

Imenice *i*-sklonidbe

Imenice *i*-sklonidbe uvijek su ženskoga roda i sklanjaju se ovako:

padež	jednina	množina
N	mlȁdōst	mlȁdosti
G	mlȁdosti	mladòstī
D	mlȁdosti	mladòstima
A	mlȁdōst	mlȁdosti
V	mlȁdosti	mlȁdosti
L	mladòsti	mladòstima
I	mlȁdošću *jotacija, jednačenje po mjestu tvorbe* / mlȁdosti	mladòstima

Nije moguće uvijek upotrijebiti oba instrumentalna oblika. U besprijedložnome instrumentalu nije moguće upotrijebiti nejotirane, npr. nije moguće **Neću se zamarati mladosti.*, nego samo *Neću se zamarati mladošću.*

Imenica *kći*

Imenica *kći* sklanja se ovako:

padež	jednina	množina
N	kćî	kćèri
G	kćèri	kćèrī
D	kćèri	kćèrima
A	kćêr	kćèri
V	kćèri	kćèri
L	kćèri	kćèrima
I	kćèri / kćèrju	kćèrima

Pri uporabi te imenice često se griješi tako da se umjesto nominativa upotrebljava akuzativ i obratno:

To je moja kćer.* > ***To je moja kći.*
Vidio sam njegovu kći.* > ***Vidio sam njegovu kćer.*

Rod i sklanjanje kratica i pokrata

Od svih se kratica sklanjaju samo kratice *gđa* i *gđica* i te su kratice ženskoga roda.

N	gđa Marić	gđica Marić
G	gđe Marić	gđice Marić
D	gđi Marić	gđici Marić
A	gđu Marić	gđicu Marić
V	gđo Marić	gđice Marić
L	gđi Marić	gđici Marić
I	gđom Marić	gđicom Marić

Ostale se kratice, kao ni znakovi, ne sklanjaju.

Pokrate su riječi koje su nastale skraćivanjem višerječnih izraza i pišu se velikim slovima i bez točke.[8] Obično su izvedene od početnih slova višerječnih imena ili naziva, ali katkad se izvode i od prvih nekoliko slova takvih imena ili naziva:

Industrija nafte > *INA*
Hrvatska izvještajna novinska agencija > *HINA*
Europska unija > *EU*
Hrvatska zaklada za znanost > *HRZZ.*

Ženskoga su roda samo one pokrate koje završavaju na *A* i čitaju se kao jedna riječ, npr. *INA, HINA, NASA, FINA*. Ostale su pokrate muškoga roda. I pokrate koje završavaju na *A* i ne čitaju se kao riječ, nego se izgovaraju slovkajući, npr. *PA* [pe a]), muškoga su roda. Padežni se nastavak uvodi spojnicom.

N	EU	HRZZ
G	EU-a	HRZZ-a
D	EU-u	HRZZ-u
A	EU	HRZZ
L	EU-u	HRZZ-u
I	EU-om	HRZZ-om

[8] Uobičajeni naziv *složene kratice* nije dobar jer kratice i pokrate (kratice bez točke) imaju samo jedno zajedničko svojstvo – da su nastale kraćenjem. Razlikuju se po ovim svojstvima: 1. pokrate se sklanjaju, a kratice se, osim kratica *gđa* i *gđica,* ne sklanjaju. 2. padežni se nastavak uz pokrate piše s pomoću spojnice, a kratice *gđa* i *gđica* sklanjaju se bez spojnice, 3. pokrate se pišu velikim slovima, a kratice najčešće malim slovima, 4. pokrate pripadaju tvorbi, a kratice isključivo pravopisu, 5. od pokrata se mogu tvoriti nove riječi, a od kratica ne mogu, 6. pokrate se čitaju kao riječi, a kratice se pri čitanju razvezuju (*mr.* ćemo pročitati kao magistar). 7. kratice najčešće završavaju točkom, a pokrate ne završavaju točkom, 8. pokrate su najčešće imena, a kratice to nikada nisu. Osim toga nema nikakva razloga da kratice *šk. god., itd., npr.* smatramo jednostavnim, a *INA, HINA, LCD* složenim kad su i jedne i druge nastale kraćenjem višerječnih izraza.

Pokrate ženskoga roda, dakle pokrate koje završavaju na *-a* i čitaju se kao jedna riječ, često se leksikaliziraju, tj. pišu kao ime (*Ina, Fifa*).
U tome se slučaju sklanjaju kao imenice. Ako se pišu velikim slovima, padežni se nastavak uvodi spojnicom.

N	INA, Îna	FIFA, Fîfa
G	INA-e, Înē	FIFA-e, Fîfē
D	INA-i, Îni	FIFA-i, Fîfi
A	INA-u, Înu	FIFA-u, Fîfu
L	INA-i, Îni	FIFA-i, Fîfi
I	INA-om, Înōm	FIFA-om, Fîfōm

Tvorbeni se nastavci također uvode spojnicom: *HRZZ-ov*, *INA-in* itd.
U posljednje se vrijeme u hrvatskome jeziku pojavljuju brojne pokrate preuzete najčešće iz engleskoga jezika (*PTSP, CAD, PC, FBI*) ili čak pokrate nastale u Hrvatskoj, ali kraćenjem engleskih riječi (*BBB – Bad blue boys*). Neke se pokrate čitaju kao hrvatske riječi, npr. *NAMA, SRCE, INA, SIDA, LAN, MAN*. Jedino se glasovi koji u hrvatskome ne postoje zamjenjuju najsličnijim hrvatskim glasovima, tako se npr. *WAN* čita *VAN* (w → v). Druge se pak pokrate čitaju prema hrvatskim nazivima slova, npr. *HDZ* (*ha de ze*), *SDP (es de pe)*, *BTS* (*be te es*). Način na koji će se pokrata pročitati ovisi o njezinu glasovnome sastavu. Ako glasovnim sastavom pokrata odgovara riječima hrvatskoga jezika, čita se kao riječ. Ako se pokrata ne može pročitati kao hrvatska riječ, ona se u praksi čita prema hrvatskim ili rjeđe prema engleskim nazivima slova, npr. *FBI – ef bi aj*. Norma naravno preporučuje da se pokrata bez obzira na svoj postanak čita prema hrvatskim nazivima slova jer govornik hrvatskoga jezika ne mora znati iz kojega jezika pokrata dolazi ni kako se zovu slova na tome jeziku.

Pridjevi

Pridjevi se tradicionalno označuju kao riječi koje izražavaju svojstva imenica. Postoje dvije tradicionalne podjele pridjeva: 1. na opisne i odnosne i 2. na opisne, gradivne i posvojne. Ovdje ćemo pridjeve podijeliti ovako:

opisni pridjevi: *crven, bijêl, dôbar, prljav*
gradivni pridjevi: *drven, željezan, srebrn, bakren, mètālan*
posvojni pridjevi: *Mârkov, žènin, dječákov*
odnosni pridjevi: *zágrebačkī, svjètskī, gòvedī.*

Pridjevi imaju rod, broj, padež i **stupanj (pozitiv, komparativ** i **superlativ)**.

Određeni i neodređeni pridjevi

Opisni i gradivni pridjevi mogu biti:

neodređeni: *dôbar, drven*
određeni: *dòbrī, drvenī.*

Gradivni pridjevi nerijetko imaju i preneseno značenje (*zlátan mlàdīć*) i tada postaju opisni. Neodređeni i određeni pridjevi razlikuju se u sklonidbi muškoga i srednjega roda jednine, neodređeni se pridjevi sklanjaju prema **imeničnoj sklonidbi**, a određeni prema posebnoj **pridjevno-zamjeničnoj sklonidbi**. Neodređeni i određeni pridjevi sklanjaju se ovako:

muški rod jednina		
padež	neodređeni (pitanje *kakav?*)	određeni (pitanje *koji?*)
N	zèlen	zèlenī
G	zelèna	zèlenōg(a)
D	zelènu	zèlenōm(u)
A	zelèna (*za živo*) zèlen (*za neživo*)	zèlenōg(a) (*za živo*) zèlenī (*za neživo*)
V	–	zèlenī
L	zelènu	zèlenōm(e)
I	zèlenīm	zèlenīm

muški rod množina		
padež	neodređeni	određeni
N	zelèni	zèlenī
G	zelènīh	zèlenīh
D	zelènīm(a)	zèlenīm(a)
A	zelène	zèlenē
V	–	zèlenī
L	zelènīm(a)	zèlenīm(a)
I	zelènīm(a)[9]	zèlenīm(a)

[9] Navesci u instrumentalu množine svih rodova te u dativu, lokativu i instrumentalu ženskoga roda u pravilu se upotrebljavaju samo kad pridjev stoji bez imenice, npr. *Razgovaram sa zaposlenima na tome projektu.*

Neodređeni pridjevi nemaju vokativa. Budući da je u razgovornome funkcionalnom stilu (pa i u publicističkome i u administrativnome) imenična sklonidba neodređenih pridjeva rijetka, nju treba posebno učiti da bi se mogla upotrijebiti u funkcionalnim stilovima koji imaju stroži odnos prema normi.

U predikatu se uvijek nalaze neodređeni pridjevi. U funkciji atributa mogu biti i određeni i neodređeni pridjevi. Određeni pridjevi uvijek dolaze uz riječi *ovaj, svaki* itd. U višerječnim stručnim nazivima uvijek su određeni pridjevi, npr. *crveni brijest, pitomi kesten.* Komparativi i superlativi pridjeva uvijek se sklanjaju po pridjevno-zamjeničnoj sklonidbi.

Posvojni pridjevi

Posvojni pridjevi na *-ov, -ev, -in* uvijek se sklanjaju po imeničnoj sklonidbi (donosi se uzorak sklonidbe za muški rod).

padež	jednina	množina	jednina	množina
N	Bȕjāsov	Bȕjāsovi	Stȕllijev[10]	Stȕllijevi
G	Bȕjāsova	Bȕjāsovīh	Stȕllijeva	Stȕllijevīh
D	Bȕjāsovu	Bȕjāsovīm(a)	Stȕllijevu	Stȕllijevīm(a)
A	Bȕjāsova (*za živo*) Bȕjāsov (*za neživo*)	Bȕjāsove	Stȕllijeva (*za živo*) Stȕllijev (*za neživo*)	Stȕllijeve
V	Bȕjāsov	Bȕjāsovi	Stȕllijev	Stȕllijevi
L	Bȕjāsovu	Bȕjāsovīm(a)	Stȕllijevu	Stȕllijevīm(a)
I	Bȕjāsovīm	Bȕjāsovīm(a)	Stȕllijevīm	Stȕllijevīm(a)

[10] Što vrijedi za sklonidbu imenica muškoga roda na *-i*, vrijedi i za tvorbeno izvođenje; između nastavka za tvorbu posvojnoga pridjeva i tvorbene osnove umeće se *j*. Posvojni pridjevi izvedeni od imena pišu se uvijek velikim početnim slovom.

padež	jednina	množina	jednina	množina
N	brȁtov	brȁtovi	žènin	žènini
G	brȁtova	brȁtovīh	žènina	žèninīh
D	brȁtovu	brȁtovīm(a)	žèninu	žèninīm(a)
A	brȁtova (*za živo*) brȁtov (*za neživo*)	brȁtove	žènina (*za živo*) žènin (*za neživo*)	žènine
V	brȁtov	brȁtovi	žènin	žènini
L	brȁtovu	brȁtovīm(a)	žèninu	žèninīm(a)
I	brȁtovīm	brȁtovīm(a)	žèninim	žèninīm(a)

padež	jednina	množina
N	cȁrev	cȁrevi
G	cȁreva	cȁrevīh
D	cȁrevu	cȁrevīm(a)
A	cȁreva *(za živo)* cȁrev *(za neživo)*	cȁreve
V	cȁrev	cȁrevi
L	cȁrevu	cȁrevīm(a)
I	cȁrevīm	cȁrevīm(a)

Odnosni pridjevi

Odnosi pridjevi uvijek se sklanjaju po pridjevno-zamjeničnoj sklonidbi.

padež	jednina	množina	jednina	množina
N	bòžićnī	bòžićnī	psihijàtrījskī	psihijàtrījskī
G	bòžićnōg(a)	bòžićnīh	psihijàtrījskōg(a)	psihijàtrījskīh
D	bòžićnōm(u)	bòžićnīm(a)	psihijàtrījskōm(u)	psihijàtrījskīm(a)
A	božićnōg(a) (*za živo*) bòžićnī (*za neživo*)	bòžićnē	psihijàtrījskōg(a) (*za živo*) psihijàtrījskī (*za neživo*)	psihijàtrījskē
V	bòžićnī	bòžićnī	psihijàtrījskī	psihijàtrījskī
L	bòžićnōm(e)	bòžićnīm(a)	psihijàtrījskōm(e)	psihijàtrījskīm(a)
I	bòžićnīm	bòžićnīm(a)	psihijàtrījskīm	psihijàtrījskīm(a)

Navesci

Navesci ili **pokretni samoglasnici** završni su samoglasnici (*-a, -e, -u*) koji se pojavljuju u nekim oblicima pridjevno-zamjenične sklonidbe, npr. *G dobrog, dobroga*, D *dobrom, dobromu*. Navesci nimalo ne utječu na značenje riječi, pa stoga nisu obvezatan završetak riječi.
Navezivanje pridjeva i pridjevnih zamjenica muškoga i srednjega roda u genitivu, dativu i lokativu jednine smatra se odlikom dobroga stila.

Pravila su za navezivanje:

- u genitivu se dodaje navezak *-a* (*lijepoga*)
- u dativu navezak *-u* (*lijepomu*)
- u lokativu navezak *-e* (*lijepome*).

Ako se u nizu nalaze dva pridjeva ili više njih, navezuje se prvi, ostali se ne navezuju. Navezuje se i pridjev koji je bez imenice (*učitelj engleskoga*).

Stupnjevanje (komparacija)

Stupnjevanje je promjena pridjeva i priloga s obzirom na količinu posjedovanoga svojstva. Razlikuju se tri stupnja: **pozitiv, komparativ** i **superlativ.**

stupnjevi	definicija	primjer
pozitiv	prvi stupanj u stupnjevanju pridjeva i priloga kojim se izriče koje svojstvo ili osobina	lijêp, vèdar
komparativ	drugi stupanj u stupnjevanju pridjeva i priloga kojim se u usporedbi izriče veći stupanj kojega svojstva ili osobine	ljêpšī, vèdrijī
superlativ	treći stupanj u stupnjevanju pridjeva i priloga kojim se u usporedbi izriče najveći stupanj kojega svojstva ili osobine	nâjljepšī, najvèdrijī

Pri stupnjevanju pridjeva dugi se odraz *jata* obvezatno krati:

smijéšan – smjèšnijī – najsmjèšnijī
bijêl – bjêljī – nâjbeljī
lijêp – ljepšī – nâjljepšī.

Neki pridjevi tvore komparativ od promijenjene, tzv. **supletivne osnove:**

zâo – gȍrī – nâjgorī, dȍbar – bȍljī – nâjboljī,
vèlik – vȅćī – nâjvećī, màlen – mȁnjī – nâjmanjī.

Pri tvorbi komparativa i superlativa katkad dolazi do glasovnih promjenja:

glûh – glȕšī – nâjglušī, gôrak – gȍrčī – nâjgorčī, ljȕbak – ljȕpkijī – najljȕpkijī, tȓpak – tȓpkijī – najtȓpkijī, dèbeo – dȅbljī – nâjdebljī, slâstan – slàsnijī – najslàsnijī.

Zamjenice

Zamjenice su promjenjive riječi kojima se zamjenjuju koje druge imenske riječi. Zamjenice tvore raznoliku skupinu riječi s brojnim podskupinama. Zamjenice se dijele prema funkciji i prema značenju. Prema funkciji razlikuju se **imenične** (osobne zamjenice i povratna zamjenica) i **pridjevne** (ostale) zamjenice, a prema značenju razlikuju se **osobne, posvojne, povratna, povratno-posvojna, pokazne, upitne, odnosne** i **neodređene** zamjenice.

osobne (lične) zamjenice	ja, ti, on, ona, ono, mi, vi, oni, one, ona
povratna zamjenica	sebe/se
posvojne zamjenice	moj, tvoj, njegov, njezin, naš, vaš, njihov
povratno-posvojna zamjenica	svoj
pokazne zamjenice	ovaj, taj, onaj, ovakav, takav, onakav
upitne zamjenice	tko, što, koji, čiji, kakav, kolik *Tko je to?, Što da radim?, Čiji je to pas?*
odnosne zamjenice	tko, što, koji, čiji, kakav, kolik (iste kao upitne, ali imaju vezničku funkciju) *Neka se javi tko želi ići u kazalište.* *Reci mi što sam ti učinio.* *Ne znam čiji je to kaput.*
neodređene	netko, nitko, itko, nešto, ništa, išta, nečiji, ničiji, ičiji, nekakav, nikakav, ikakav, tkogod, štogod, čijigod, kakavgod, kojigod...

Osobne zamjenice

Osobne zamjenice izdvajaju se iz zajedničkoga zamjenično-pridjevnog sklopa svojom posebnom promjenom i posebnim značenjem. Zamjenice *ja* i *ti* nemaju roda, nego rod dobivaju u kontekstu (žena će reći: *ja sam bila*, a muškarac: *ja sam bio*; ženi ćemo reći: *ti si išla*, a muškarcu: *ti si išao*), kod zamjenica *on, ona, ono* rod je svojstven samoj zamjenici, npr. *on je bio* (za muškarca, za stol), *ona je bila* (za ženu, za suknju), *ono je bilo* (za dijete, za selo).

Osobnim je zamjenicama svojstvena supletivnost (tj. promjena osnove u sklonidbi) te razlikovanje **naglašenih** (npr. *mène*) i **nenaglašenih** oblika (npr. *me*). U tablicama koje slijede nenaglašeni su oblici označeni kurzivom.

N	jâ	tî	ôn	òna	òno
G	mène, *me*	tèbe, *te*	njèga, *ga*	njê, *je*	njèga, *ga*
D	mèni, *mi*	tèbi, *ti*	njèmu, *mu*	njôj, *joj*	njèmu, *mu*
A	mène, *me*	tèbe, *te*	njèga, *ga, nj*	njû, *ju, je*	njèga, *ga*
L	mèni	tèbi	njèmu	njôj	njèmu
I	mnôm[11]/mnóme	tòbōm	njîm/njíme	njôm/njóme	njîm/njíme

N	mî	vî	òni, òne, òna
G	nâs	vâs	njîh, *ih*
D	nȁma, *nam*	vȁma, *vam*	njȉma, *im*
A	nâs	vâs	njîh, *ih*
L	nȁma	vȁma	njȉma
I	nȁma	vȁma	njȉma

Tri su lika akuzativa muškoga roda zamjenice *on – njega, ga* i *nj*. Prvi je naglašen, a druga su dva nenaglašena. Lik *ga* upotrebljava se samo bez

[11] Uz instrumental zamjenice *ja (mnom)* uvijek se piše prijedlog *sa* (a ne *s*) zbog toga što je tako uobičajeno. Često se griješi tako da se prijedlog *sa* i instrumental *mnom* pišu sastavljeno.

prijedloga (*vidim ga*), a lik *nj* samo uz prijedloge (*mislim na nj*). Ispred *nj* prijedlozi koji završavaju na suglasnik dobivaju navezak *a*, npr. *kroza nj*. Ipak, taj je oblik danas uglavnom ograničen na književnoumjetnički funkcionalni stil. Za akuzativ nenaglašene zamjenice ženskoga roda nije tako lako dati jezični savjet. Tradicionalno je pravilo bilo da je nenaglašeni oblik akuzativa zamjenice *ona je*, a da se oblik *ju* upotrebljava samo ispred oblika *je* pomoćnoga glagola *biti* (*on ju je*). Praksa sve češće to pravilo krši te se često upotrebljava i zamjenica *ju* u slučajevima u kojima tradicionalno pravilo preporučuje uporabu zamjenice *je*.

Kad prijedlozi dođu ispred zamjenične enklitike u A (*me, te, se, nj, nju*), dobivaju na kraju dugo *a* i postaju dvosložni te silazan naglasak na prvome slogu: *nàdā me, prèdā me.*

Vi iz poštovanja piše se velikim slovom samo u izravnome obraćanju jednoj osobi, npr. pisat će *Srdačne pozdrave iz Splita šalje Vam...* kad su pozdravi upućeni jednoj osobi kojoj se obraćamo s poštovanjem, a *Srdačne pozdrave iz Splita šalje vam...* kad su pozdravi upućeni dvjema osobama ili većemu broju osoba. Tako upotrijebljen *Vi*, dakle *Vi* iz poštovanja, uvijek se slaže s glagolom u množini bez obzira na spol osobe kojoj se obraćamo:

Vi ste došla.* > ***Vi ste došli.*
Vi ste došao.*> ***Vi ste došli.*

Povratna zamjenica

U hrvatskome jeziku postoji povratna zamjenica *sèbe*. Njom se označuje da se radnja vraća na osobu koja vrši radnju, tj. označuje da subjekt vrši radnju na sebi. Ta se zamjenica ovako sklanja:

N	–
G	sèbe, *se*
D	sèbi, *si*
A	sèbe, *se*
L	sèbi
I	sòbōm

Povratnu zamjenicu u dativu, nenaglašeni oblik *si*, ne treba upotrebljavati uz neprijelazne glagole (**sjesti si*) i uz prijelazne glagole koji svojim sadržajem označuju namijenjenost subjektu (**pojesti si*), npr.:

Sjedni si malo.* > ***Sjedni malo.*
Pojedi si nešto.* > ***Pojedi nešto.*

Ta se zamjenica upotrebljava kad znači 'jedno drugomu': *Svašta su si izrekli.* ('svašta su izrekli jedan drugomu'). Može stajati i kao dopuna modalnim glagolima (*moći, smjeti, umjeti, morati* i sl.) uz glagole dopuštanja: *Ne mogu si pomoći.* Povratnom zamjenicom u dativu izbjegava se dvoznačnost i nerazumljivost: *Gradi kuću.* (sebi ili komu drugomu) – *Gradi si kuću.* (sebi, a ne komu drugomu).

Posvojne zamjenice

Posvojne zamjenice koje označuju pripadanje prvomu i drugomu licu (*koji pripada meni/tebi/nama/vama*) sklanjaju se prema pridjevno-zamjeničnoj sklonidbi.

padež	jednina		
N	môj (prijatelj)	mòja (prijateljica)	mòje (selo)
G	mòjēg(a), môg(a)	mòje	mòjēg(a), môg(a)
D	mòjēm(u), môm(u)	mòjōj	mòjēm(u), môm(u)
A	mòjēg(a), môg(a) (*za živo*) môj (*za neživo*)	mòju	mòje
V	môj	mòja	mòje
L	mòjēm(u), môm(e)	mòjōj	mòjēm(u), môm(e)
I	mòjīm	mòjōm	mòjīm

padež	množina		
N	mòji (prijatelji)	mòje (prijateljice)	mòja (sela)
G	mòjīh	mòjīh	mòjīh
D	mòjīm(a)	mòjīm(a)	mòjīm(a)
A	mòje	mòje	mòja
V	mòji	mòje	mòja
L	mòjīm(a)	mòjīm(a)	mòjīm(a)
I	mòjīm(a)	mòjīm(a)	mòjīm(a)

padež	jednina		
N	tvôj (prijatelj)	tvòja (prijateljica)	tvòje (selo)
G	tvòjēg(a), tvôg(a)	tvòje	tvòjēg(a), tvôg(a)
D	tvòjēm(u), tvôm(u)	tvòjōm	tvòjēm(u), tvôm(u)
A	tvòjēg(a), tvôg(a) (*za živo*) tvôj (*za neživo*)	tvòju	tvòje
V	tvôj	tvòja	tvòje
L	tvòjēm(u), tvôm(e)	tvòjōj	tvòjēm(u), tvôm(e)
I	tvojīm	tvòjōm	tvòjīm

padež	množina		
N	tvòji (prijatelji)	tvòje (prijateljice)	tvòja (sela)
G	tvòjīh	tvòjīh	tvòjīh
D	tvòjīm(a)	tvòjīm(a)	tvòjīm(a)
A	tvòje	tvòje	tvòja
V	tvòji	tvòje	tvòja
L	tvòjīm(a)	tvòjīm(a)	tvòjīm(a)
I	tvòjīm(a)	tvòjīm(a)	tvòjīm(a)

padež	jednina		
N	nȁš (prijatelj)	nȁša (prijateljica)	nȁše (selo)
G	nȁšēg(a)	nȁše	nȁšēg(a)
D	nȁšēm(u)	nȁšōj	nȁšēm(u)
A	nȁšēg(a) (*za živo*) nȁš (*za neživo*)	nȁšu	nȁše
V	nȁš	nȁša	nȁše
L	nȁšēm(u)	nȁšōj	nȁšēm(u)
I	nȁšīm	nȁšōm	nȁšīm

padež	množina		
N	nȁši (prijatelji)	nȁše (prijateljice)	nȁša (sela)
G	nȁšīh	nȁšīh	nȁšīh
D	nȁšīm(a)	nȁšīm(a)	nȁšīm(a)
A	nȁše	nȁše	nȁša
V	nȁši	nȁše	nȁša
L	nȁšīm(a)	nȁšīm(a)	nȁšīm(a)
I	nȁšīm(a)	nȁšīm(a)	nȁšīm(a)

padež	jednina		
N	vȁš (prijatelj)	vȁša (prijateljica)	vȁše (selo)
G	vȁšēg(a)	vȁše	vȁšēg(a)
D	vȁšēm(u)	vȁšōj	vȁšēm(u)
A	vȁšēg(a) (*za živo*) vȁš (*za neživo*)	vȁšu	vȁše
V	vȁš	vȁša	vȁše
L	vȁšēm(u)	vȁšōj	vȁšēm
I	vȁšīm	vȁšōm	vȁšīm

padež	množina		
N	vȁši (prijatelji)	vȁše (prijateljice)	vȁša (sela)
G	vȁšīh	vȁšīh	vȁšīh
D	vȁšīm(a)	vȁšīm(a)	vȁšīm(a)
A	vȁše	vȁše	vȁša
V	vȁši	vȁše	vȁša
L	vȁšīm(a)	vȁšīm(a)	vȁšīm(a)
I	vȁšīm(a)	vȁšīm(a)	vȁšīm(a)

Vaš iz poštovanja piše se velikim slovom samo kad se izravno obraćamo jednoj osobi. Pisat će npr. *Pozdravlja Vas Vaš prijatelj...* kad su pozdravi upućeni jednoj osobi kojoj se obraćamo s poštovanjem, a *Pozdravlja vas vaš prijatelj...* kad su pozdravi upućeni dvjema osobama ili većemu broju osoba.

Zamjenice koje se sklanjaju prema pridjevno-zamjeničnoj sklonidbi imaju u genitivu, dativu i lokativu jednine i dativu, lokativu i instrumentalu množine likove s naveskom na kraju ili bez njega, npr. *mòjēg(a), mòjēm(u), tvòjēg(a), tvòjēm(u), nȁšēg(a), nȁšēm(u), vȁšēg(a), vȁšēm(u).*

Kad je prvi samoglasnik nastavka *e*, na kraju obvezatno dolazi *u* ili lik bez naveska: *mojemu, tvojemu / mojem, tvojem.* Ako iduća riječ počinje istim suglasnikom kojim prethodna završava, upotrebljava se lik s naveskom na kraju: *na našemu moru; ulice našega grada.*

Posvojne se zamjenice *njegov*, *njezin* i *njihov* sklanjaju prema imeničnoj sklonidbi (*njegov*, G *njegova*, D *njegovu...*), dakle kao posvojni pridjevi. U razgovornome funkcionalnom stilu moguća je i sklonidba *njegov*, G *njegovog(a)*, D *njegovom(u)...*

U višim funkcionalnim stilovima preporučuje se uporaba zamjenice *njezin*, a zamjenica *njen* pripada razgovornomu funkcionalnom stilu. I zamjenica *njen* sklanja se prema imeničnoj sklonidbi (*njen*, G *njena*, D *njenu*...). Posvojne zamjenice kojima se označuje pripadanje trećemu licu sklanjaju se ovako:

padež	jednina		
N	njègov (prijatelj)	njêzin (prijatelj)	njîhov (prijatelj)
G	njègova	njêzina	njîhova
D	njègovu	njêzinu	njîhovu
A	njègov (*za živo*) njègova (*za neživo*)	njêzin (*za živo*) njêzina (*za neživo*)	njîhov (*za živo*) njîhova (*za neživo*)
V	njègov	njêzin	njîhov
L	njègovu	njêzinu	njîhovu
I	njègovīm	njêzinīm	njîhovīm

padež	množina		
N	njègovi (prijatelji)	njêzini (prijatelji)	njîhovi (prijatelji)
G	njègovīh	njêzinīh	njîhovīh
D	njègovīm(a)	njêzinīm(a)	njîhovīm(a)
A	njègove	njêzini	njîhove
V	njègovi	njêzini	njîhovi
L	njègovīm(a)	njêzinīm(a)	njîhovīm(a)
I	njègovīm(a)	njêzinīm(a)	njîhovīm(a)

Povratno-posvojna zamjenica

Povratno-posvojna zamjenica *svoj* označuje pripadanje objekta subjektu rečenice bez obzira na njegovo lice i broj. Ona zamjenjuje sve posvojne zamjenice (*moj, tvoj, njegov, njezin, naš, vaš, njihov*):

Ja imam moju kuću.* > ***Ja imam svoju kuću.*
Ti imaš tvoju kuću.* > ***Ti imaš svoju kuću.*
On ima njegovu kuću.* > ***On ima svoju kuću.*

	jednina		
N	svôj	svòja	svòje
G	svòjēg(a), svôg(a)	svòje	svòjēg(a), svôg(a)
D	svòjēmu(u), svôm(u)	svòjōm	svòjēm(u), svôm(u)
A	svòjēg(a), svôg(a) (*za živo*) svôj (*za neživo*)	svòju	svòje
V	svôj	svòja	svòje
L	svòjēm(u), svôm(e)	svòjōj	svòjēm(u), svôm(e)
I	svòjīm	svòjōm	svòjīm

	množina		
N	svòji	svòje	svòja
G	svòjīh	svòjīh	svòjīh
D	svòjīm	svòjīm	svòjīm
A	svòje	svòje	svòja
V	svòji	svòje	svòja
L	svòjīm	svòjīm	svòjīm
I	svòjīm	svòjīm	svòjīm

Pokazne zamjenice

Pokazne zamjenice označuju nešto što je prostorno, vremenski ili u prenesenu značenju blisko govoritelju, sugovoritelju ili negovoritelju.

blizina	koji?	kakav? koji je poput...	kolik? koji je veličinom poput...
govoritelju (1. lice)	òvāj, òvā, òvō	ovàkav, ovàkva, ovàkvo	ovòlik, ovòlika, ovòliko
sugovoritelju (2. lice)	tâj, tâ, tô	tàkav, tàkva, tàkvo	tòlik, tòlika, tòliko
negovoritelju (3. lice)	ònāj, ònā, ònō	onàkav, onàkva, onàkvo	onòlik, onòlika, onòliko

	jednina		
N	òvāj	òvā	òvō
G	òvōg(a)	òvē	òvōg(a)
D	òvōm(u)	òvōj	òvōm(u)
A	òvōg(a) (*za živo*) òvāj (*za neživo*)	òvū	òvō
L	òvōm(e)	òvōj	òvōm(e)
I	òvīm	òvōm	òvīm

	množina		
N	òvī	òvē	òvā
G	òvīh	òvīh	òvīh
D	òvīm(a)	òvīm(a)	òvīm(a)
A	òvē	òvē	òvā
L	òvīm(a)	òvīm(a)	òvīm(a)
I	òvīm(a)	òvīm(a)	òvīm(a)

	jednina		
N	ònāj	ònā	ònō
G	ònōg(a)	ònē	ònōg(a)
D	ònōm(u)	ònōj	ònōm(u)
A	ònōg(a) (*za živo*) ònāj (*za neživo*)	ònū	ònō
L	ònōm(e)	ònōj	ònōm(e)
I	ònīm	ònōm	ònīm

	množina		
N	ònī	ònē	ònā
G	ònīh	ònīh	ònīh
D	ònīm(a)	ònīm(a)	ònīm(a)
A	ònē	ònē	ònā
L	ònīm(a)	ònīm(a)	ònīm(a)
I	ònīm(a)	ònīm(a)	ònīm(a)

	jednina		
N	tâj	tâ	tô
G	tȍga/tôg	tê	tȍga/tôg
D	tȍmu/tôm	tôj	tȍmu/tôm
A	tȍga/tôg (*za živo*) tâj (*za neživo*)	tû	tô
L	tȍme/tôm	tôj	tȍme/tôm
I	tôm	tôm	tîm

	množina		
N	tî	tê	tâ
G	tîh	tîh	tîh
D	tîm/tȉma	tîm/tȉma	tîm/tȉma
A	tê	tê	tâ
L	tîm/tȉma	tîm/tȉma	tîm/tȉma
I	tîm/tȉma	tîm/tȉma	tîm/tȉma

	jednina		
N	ovàkav	tàkav	onàkav
G	ovàkva	tàkva	onàkva
D	ovàkvu	tàkvu	onàkvu
A	ovàkva (*za živo*) ovàkav (*za neživo*)	tàkva (*za živo*) tàkav (*za neživo*)	onàkva (*za živo*) onàkav (*za neživo*)
L	ovàkvu	tàkvu	onàkvu
I	ovàkvīm	tàkvīm	onàkvīm

	jednina		
N	ovòlik	tòlik	onòlik
G	ovòlika	tòlika	onòlika
D	ovòliku	tòliku	onòliku
A	ovòlika (*za živo*) ovòlik (*za neživo*)	tòlika (*za živo*) tòlik (*za neživo*)	onòlika (*za živo*) onòlik (*za neživo*)
L	ovòliku	tòliku	onòliku
I	ovòlikīm	tòlikīm	onòlikīm

Pokazne zamjenice *ovaj, ova, ovo* označuju ono što je vremenski, prostorno ili u prenesenu značanju blizu ili blisko govoritelju: *Ova zgrada izgrađena je u 19. stoljeću.* (zgrada koja je blizu govoritelja). Zamjenicom se *taj, ta, to* upućuje na osobu ili predmet blizu sugovoritelja: *Daj mi tu knjigu.* Zamjenice *onaj, ona, ono* upućuju na ono što je vremenski, prostorno ili u prenesenome značenju dalje i od govoritelja i od sugovoritelja ili što nije prisutno: *Na ono dijete nitko ne pazi.* Isto vrijedi i za pokazne pridjevne zamjenice *ovakav, takav, onakav; ovolik, tolik, onolik.*

U tekstu se *taj, ta, to* upotrebljava za upućivanje na ono što je upravo rečeno (upućivanje prema natrag): *Ako Upravno vijeće* ***taj*** *prijedlog prihvati...* (prijedlog koji je prethodno spomenut), dok se *ovaj, ova, ovo* upotrebljava za ono što će se upravo reći (upućivanje prema naprijed): *To su* ***ovi*** *slučajevi: a) službeno prihvaćanje odgovarajućih zakona, b) službeno prihvaćanje dopuna zakona, c) službeno prihvaćanje drugih normativnih dokumenata.*

Upitne i odnosne zamjenice

Upitne zamjenice upotrebljavaju se u pitanjima i zamjenjuju onu riječ koja se očekuje u odgovoru:

Što radiš? Čitam.; Tko će doći? Pero.

Odnosne zamjenice imaju vezničku funkciju u zavisnosloženim rečenicama:

To je autorica čiju sam knjigu pročitao. Tko rano rani, dvije sreće grabi.

Upitne i odnosne zamjenice iste su riječi, a razlikuju se samo po tome jesu li u pitanjima ili zavisnosloženim rečenicama. Upitne i odnosne zamjenice sklanjaju se ovako:

N	tkȍ	štȍ	kòjī
G	kòga/kȍg	čèga	kòjēg(a)
D	kòmu/kȍm	čèmu	kòjēm(u)
A	kòga/kȍg	štȍ	kòjēg(a) (*za živo*) kòjī (*za neživo*)
L	kòme/kȍm	čèmu	kòjēm(u)
I	kîm/kíme	čîm/číme	kòjīm

N	čìjī	kàkav	kòlik
G	čìjēg(a)	kàkva	kòlika
D	čìjēm(u)	kàkvu	kòliku
A	čìjēg(a) (*za živo*) čìjī (*za neživo*)	kàkva (*za živo*) kàkav (*za neživo*)	kòlika (*za živo*) kòlik (*za neživo*)
L	čìjēm(u)	kàkvu	kòliku
I	čìjīm	kàkvīm	kòlikīm

Akuzativ jednine odnosne zamjenice *koji* jednak je genitivu iste zamjenice kad se njome zamjenjuje imenica muškoga roda koja označuje što živo, a ako se njome označuje što neživo, akuzativ je te zamjenice jednak nominativu jednine:

kišobran koji sam izgubio, oblik koji se prepoznaje, ali:
tajnik kojega smo imenovali, muškarac kojega sam voljela.

Neodređene zamjenice

Neodređenim zamjenicama:

čȉjigod, gdjèšto, gdjètko, ȉčijī, ȉjedan, ȉkakav, ȉkojī, ȉšta, ȉtko, kàkav, kàkavgod, kojekàkav, kojèšta, nȅčijī, nȅkakav, nȅkī, nȅšto, nȅtko, nȉčijī, nijèdan, nȉkakav, nȉšta, nȉtko, pȍkoji, pònekī, pònešto, pònetko, svȁčijī, svȁkī, svȁšta, svȁtko, štògod, tkògod

izriče se što općenito, neodređeno ili odrično. One nastaju dodavanjem riječi ili predmetaka koji upitno značenje pretvaraju u neodređeno.

N	nȉtko	nȉšta	nȅkī
G	nȉkog(a)	nȉčeg(a)	nȅkōg(a)
D	nȉkom(u)	nȉčem(u)	nȅkom(u)
A	nȉkog(a)	nȉšta	nȅkōg(a) (*za živo*) nȅkī (*za neživo*)
L	nȉkom(e)	nȉčèm(u)	nȅkom(e)
I	nȉkīm(e)	nȉčim(e)	nȅkīm

Uz neke predmetke stoji oblik *-šta* (*ništa*). Likovi bez *t* (**niko, *svako, *iko, *neko*) ne pripadaju standardnomu jeziku. Značenje izraza *tko god, što god* razlikuje se od značenja riječi *tkogod, štogod.* Riječi *tkogod, štogod* znače 'netko, nešto', a sveze *tko god, što god* 'bilo tko, svatko tko, bilo što':

Što god ti kažu, zapamti. Nađi bar štogod.
Ako tkogod dođe, ponudi ga večerom. Tko god došao, dobro je došao.

U skupini koju čine prijedlog i neodređena zamjenica koja počinje s *ni-* (*nitko, ništa, nikakav, ničiji, nijedan...*) prijedlog dolazi između niječnoga i ostaloga dijela zamjenice, a svi se dijelovi pišu kao zasebne riječi (tj. rastavljeno):

Ne svađam se ni s kim.
Ni za što na svijetu to ne bih učinio.
Ni u kakve poslove ne ulazim.
To nije ni u čijemu interesu.
Ne odgađaj odluku ni za jedan dan.

U prijedložnome izrazu sastavljenomu od prijedloga *bez* predmetak *ni-* treba zamijeniti s *i-*:

To sam obavio bez ičije pomoći.

Uz prijedlog *bez* i veznike *nego, niti* nema rastavljanja:

Došao je bez ičega.
Ništa nije radio niti se ičemu posvetio.

U pogodbenim i upitnim rečenicama umjesto neodređene zamjenice koja počinje s *ne* (*netko, nekoga, nečiji...*) treba upotrebljavati zamjenice *tko, što, čiji* itd.:

Ako tko dođe, reci mu da me pričeka.
Želiš li što pojesti, idi u restoran.
Je li me tko tražio?
Jesam li koga uvrijedio?
Jesi li što zaboravio?

Brojevi

Brojevi su riječi kojima označujemo koliko čega ima ili koje je što po redu. Stoga se i dijele na **glavne** brojeve (odgovaraju na pitanje koliko čega ima: *jedan, dva*) i **redne** brojeve (odgovaraju na pitanje koji je po redu: *prvi, drugi*). Glavni i redni brojevi tradicionalno se dijele na **jednorječne** i **višerječne**, a jednorječni se brojevi dijele na **brojevne tvorenice** i **brojevne netvorenice**.

jednorječni	**netvorenice**	jedan, dva, prvi, peti
	tvorenice	jedanaest, dvanaest, dvadeset
višerječni	dvadeset (i) jedan, pedeset (i) sedam petsto trideset (i) sedmi, osamsto (i) dvanaest	

Višerječni su brojevi po funkciji brojevi, ali ne možemo govoriti o višerječnoj vrsti riječi.

Brojevi *jedan, dva, tri* i *četiri* promjenjivi su:

bojim se dvaju dječaka, dao sam to trima djevojčicama,
putujem s četirima prijateljima, sukobi dviju strana.

Ostali su glavni brojevi nepromjenjivi.

Glavni brojevi

Glavni se brojevi *jedan, dva, tri* i *četiri* sklanjaju.

	m. r.	s. r.	ž. r.
N	jèdan	jèdno	jèdna
G	jèdnōg(a)		jèdnē
D	jèdnōm(u)		jèdnōj
A	jèdnōg(a) *(za živo)* jèdan *(za neživo)*		jèdnu
L	jèdnōm(e)		jednōj
I	jèdnīm		jednōm

	m. r.	s. r.	ž. r.
N	dvâ		dvȉje
G	dvàjū		dvìjū
D	dvàma		dvjèma
A	dvâ		dvȉje
L	dvàma		dvjèma
I	dvàma		dvjèma

	m. r.	s. r.	ž. r.
N	trî		
G	trìjū		
D	trìma		
A	trî		
L	trìma		
I	trìma		

	m. r.	s. r.	ž. r.
N	čètiri		
G	četirìjū		
D	četirìma/četìrma		
A	čètiri		
L	četirìma/četìrma		
I	četirìma/četìrma		

Brojevi od *pet* do *dvadeset* nesklonjivi su, N *pet dječaka*, G *pet dječaka*. Brojevi veći od *dvadeset* sklonjivi su ako im je posljednja znamenka *jedan, dva, tri* ili *četiri*, N *dvadeset jedan dječak*, G *dvadeset jednoga dječaka*.

Redni brojevi

Redni brojevi označuju redoslijed u nizu. Sklanjaju se po pridjevno-zamjeničnoj sklonidbi.

N	prvī	drùgī	trèćī	čètvrtī	pêtī
G	prvōg(a)	drùgōg(a)	trèćēg(a)	čètvrtōg(a)	pêtōg(a)
D	prvōm(u)	drùgōm(u)	trèćēm(u)	čètvrtōm(u)	pêtōm(u)
A	prvōg(a) *(za živo)* prvī *(za neživo)*	drùgōg(a) *(za živo)* drùgī *(za neživo)*	trèćēg(a) *(za živo)* trèćī *(za neživo)*	čètvrtōg(a) *(za živo)* čètvrtī *(za neživo)*	pêtōg(a) *(za živo)* pêtī *(za neživo)*
L	prvōm(e)	drùgōm(e)	trèćēm(u)	čètvrtōm(e)	pêtōm(e)
I	prvīm	drùgīm	trèćīm	čètvrtīm	pêtīm

Brojevne imenice

Brojevne su imenice imenice kojima je sastavni dio značenja neka brojiva količina, npr. brojevna imenica *dvòjica* označuje skup koji čine dvije muške osobe. Brojevne su imenice *tròjica, četvòrica, petòrica, šestòrica* itd. Brojevne su imenice i *stȍtina, tȉsuća, milìjārda.*
Donosimo sklonidbenu paradigmu nekih od njih.

	dvije muške osobe	dvije ženske osobe	dvije osobe različitoga spola	neživo
N	dvòjica	dvȉje[12]	dvȍje	dvȍje
G	dvòjicē	dvìjū	dvȍje	dvòjēg(a)/dvôg/dvóga
D	dvòjici	dvjèma	dvòjīm(a)/dvôm/dvóma	dvòjēm(u)/dvôm/dvómu
A	dvòjicu	dvȉje	dvȍje	dvȍje
L	dvòjici	dvjèma	dvòjīm(a)/dvôm/dvóma	dvòjēm(u)/dvôm/dvómu
I	dvòjicōm	dvjèma	dvòjīm(a)/dvóma	dvòjīm(a)/dvóma

	tri muške osobe	tri ženske osobe	tri osobe različitoga spola	neživo
N	tròjica	trî	trȍje	trȍje
G	tròjicē	trìjū	trȍje	tròjēg(a)/trôg/tróga
D	tròjici	trìma	tròjīm(a)/trôm/tróma	tròjēm(u)/trôm/trómu
A	tròjicu	trî	trȍje	trȍje
L	tròjici	trìma	tròjīm(a)/trôm/tróma	tròjēm(u)/trôm/trómu
I	tròjicōm	trìma	tròjīm(a)/tróma	tròjīm(a)/tróma

12 Brojevna se imenica za ženski rod oblično (u svim padežima) poklapa sa ženskim rodom broja *dva.*

	četiri muške osobe	četiri ženske osobe	četiri osobe različitoga spola[13]	neživo
N	četvòrica	čètiri	čètvero	čètvero
G	četvòricē	četirìjū	čètvero	četvòrga
D	četvòrici	četirìma/četìrma	četvòrma	četvòrma
A	četvòricu	čètiri	čètvero	čètvero
L	četvòrici	četirìma/četìrma	četvòrma	četvòrma
I	četvòricōm	četirìma/četìrma	četvòrma	četvòrma

U skladu s gramatikama oblici koji su u tablicama u ovome poglavlju označeni *za neživo* jedini su oblici prema kojima se sklanja *dvoje, troje, četvero.* Međutim, brojni suvremeni primjeri pokazuju da se razlikuje genitiv brojevnih imenica za živo i za neživo:

Zasitio sam se njih dvoje.
Sit sam nerada i lijenosti. Dosta mi je toga dvojeg(a)/dvoga.

Uporaba tih oblika za živo obilježena je u jezičnoj praksi kao zastarjela. Kad se brojevne imenice *dvoje, troje* itd. odnose na što živo, obvezatna je osobna ili pokazna zamjenica:

Čuo sam to od ono dvoje. Bojim se njih dvoje.
Nije moguće: **Čuo sam to od dvoje. *Bojim se dvoje.*

Tada se te zamjenice sklanjaju i izražavaju različita padežna značenja. Pritom u genitivu padežno značenje izražava zamjenica (**Dobio sam to od njih dvoga/dvojega.* > *Dobio sam od njih dvoje.*), imenica je neutralizirana, a u dativu, lokativu i instrumentalu sklanjaju se i zamjenica i imenica (*Dao sam to njima troma.; Razgovarali smo o njima troma.; Putovao sam s njima troma.*).
Sintagama *dvoje/troje djece* nesklonjiva je, tj. ima isti oblik u svim padežima (*To sam dobio od dvoje djece., Vidim dvoje djece., Razgovaramo o dvoje djece., Igram se s dvoje djece.*).

---

13 Oblici koji se razlikuju od nominativnoga u ovome i sljedećemu stupcu u pravilu se ne upotrebljavaju u suvremenome jeziku iako je ta paradigma zabilježena i u suvremenim gramatikama.

U oblicima *četvero/četvoro, petero/petoro, dvadesetero/dvadesetoro* norma daje prednost oblicima s *-er-* (*četvero*) pred oblicima s *-or-* (*četvoro*).
Često se griješi pri uporabi riječi *dvojica, dvije, dvoje. Dvojica* se odnosi na dvije muške osobe, *dvije* na dvije ženske osobe, a *dvoje* na dvije osobe od kojih je jedna muška, a druga ženska. Nije pravilno reći **Idemo nas dvoje.* ako su oba muškarca ili obje žene nego treba *Idemo nas dvojica.* (dva muškarca), *Idemo nas dvije.* (dvije žene). Tako je i s *oboje, obadvoje, troje, četvero, petero, trideset troje* itd.
Nije pravilno **mi dvije*, nego *nas dvije*, nije pravilno **vi dvije*, nego *vas dvije.*
U značenju 'i jedan i drugi' upotrebljavaju se brojevne imenice *oba* i *obadva*, u značenju 'i jedna i druga' *obje* i *obadvije*. Iako norma ne isključuje posve *obadva* i *obadvije*, u njegovanijemu je stilu bolje upotrebljavati brojevne imenice *oba* (za dvije muške osobe ili za dva predmeta muškoga ili srednjega roda) i *obje* (za dvije ženske osobe ili za predmete označene imenicama ženskoga roda). U drugome se dijelu imenica *obadva* i *obadvije* obavijest nepotrebno udvostručuje (riječ je o pleonazmima) jer se podrazumijeva da je riječ o dvjema osobama ili o dvama predmetima.

Brojevni pridjevi

Brojevni su pridjevi brojevne riječi koje se pridružuju imenicama koje su *pluralia tantum* i imenicama koje označuju skup predmeta (koji se obično pojavljuju u paru). Brojevni su pridjevi *jedni (jedne, jedna), dvoji (dvoja, dvoje), troji (troja, troje), četveri (četvera, četvere)* itd., npr. *dvoja vrata, dvoje tračnice, dvoje škare.*

N	dvòja/četvèra vráta	dvòje tráčnice *(2 para tračnica)*	tròje cìpele *(3 para cipela)*
G	dvòjih/četvèrih vrátā	dvòjih tráčnicā	tròjih cìpēlā
D	dvòjim/četvèrīm vrátima	dvòjim tráčnicama	tròjīm cìpelama
A	dvòja/četvèra vráta	dvòje tráčnice	tròje cìpele
L	dvòjim/četvèrim vrátima	dvòjim tráčnicama	tròjīm cìpelama
I	dvòjīm/četvèrīm vrátima	dvòjim tráčnicama	tròjīm cìpelama

Brojevni su pridjevi i *ȍboje* i *ȍbadvoje*. Norma daje prednost obliku *oboje* pred *obadvoje* jer se oblikom *obadvoje* dva puta ponavlja ista obavijest (riječ je o pleonazmu).

N	ȍboje	ȍbadvoje
G	ȍboje/obòjēg(a)/obóga	ȍbadvoje/obadvòjēg(a)/ȍbadvōg/obadvóga
D	obóma/obòjēm(u)/obómu	obadvóma/obadvòjēm(u)/ȍbadvōm/obadvómu
A	ȍboje	ȍbadvoje
L	obóma/obòjēm(u)/obóme	obadvóma/obadvòjēm(u)/ȍbadvōm/obadvóme
I	obóma/obòjīm	obadvóma/obadvòjīm

Brojevni prilozi

Brojevni su prilozi brojevne riječi kojima se izriče približna količina čega. Brojevni su prilozi *desétak* 'otprilike deset, oko deset', *petnaéstak* 'otprilike petnaest, oko petnaest', *dvadesétak* 'otprilike dvadeset, oko dvadeset' itd.

Često se govori i piše *oko desetak, oko dvadesetak, otprilike pedesetak*. To je pleonazam, tj. suvišno gomilanje istoznačnih riječi, koji treba izbjegavati jer i sami ti prilozi u svojemu značenju uključuju 'otprilike, približno': *pedesetak* 'otprilike/oko pedeset'. Nije pravilna rečenica:

> **Snijega na stazi ima oko dvadesetak centimetara.* >*
> ***Snijega na stazi ima dvadesetak centimetara.***
> ***Snijega na stazi ima oko dvadeset centimetara.***

Pregled brojeva

U tablici se donose usporedno glavni i redni brojevi, brojevne imenice, brojevni pridjevi te brojevni prilozi.

glavni broj	redni broj
1 – jèdan	0. – nȕltī
2 – dvâ	1. – prvī
3 – trî	2. – drȕgī
4 – čètiri	3. – trèćī
5 – pêt	5. – pêtī
6 – šêst	6. – šêstī
7 – sèdam	7. – sêdmī
8 – ôsam	8. – ôsmī
9 – dèvet	9. – dèvētī
10 – dèset	10. – dèsētī
11 – jedànaest	11. – jedànaestī
12 – dvánaest	12. – dvánaestī
100 – stô, stòtinu	100. – stôtī
1000 – tîsuću	1000. – tîsućitī *i* tîsūćī
1 000 000 – milijūn	1 000 000. – milijūntī
1 000 000 000 – milijārdu	1 000 000 000. – milijārditī

brojevne imenice (osobe muškoga spola)	brojevne imenice (osobe različita spola)	brojevni pridjevi	brojevni prilozi
dvòjica	dvòje	dvòji	desétak
tròjica	tròje	tròji	petnaéstak
četvòrica	čètvero	četvèri	dvadesétak
petòrica	pètero	petèri	tridesétak
šestòrica	šèstero	šestèri	četrdesétak
sedmòrica	sèdmero	sedmèri	pedesétak
osmòrica	òsmero	osmèri	šezdesétak
devetòrica	dèvetero	devetèri	sedamdesétak
desetòrica	dèsetero	desetèri	osamdesétak
jedanaestòrica	jedànaestero	jedanaestèri	devedesétak
dvanaestòrica	dvánaestero	dvanaestèri	stotínjak

Brojevne se imenice za skupinu osoba ženskoga spola ne navode jer su osim N *dvije žene* svi ostali padeži istovjetni glavnomu broju (*Njih tri radit će zajedno.*).

Glagoli

Glagoli su promjenjiva vrsta riječi. Glagolima se izriče **radnja** (*čitati, peći*), **stanje** (*spavati, mirovati*) i **zbivanje** (*roditi se, kišiti*). Glagoli se mijenjaju po **licima** (**osobama**). Lice ili osoba kategorija je koja označuje **govoritelja** (jednina: *ja*, množina: *mi*), **sugovoritelja** (jednina: *ti*, množina: *vi*) ili **negovoritelja** (jednina: *on, ona, ono*, množina: *oni, one, ona*). Takva se promjena glagola po licima naziva **sprezanje** ili **konjugacija**.
Glagolske su kategorije **vrijeme** (sadašnje – prezent; prošlo – aorist, imperfekt, perfekt, pluskvamperfekt; buduće – futur I., futur II.), **lice** (prvo, drugo, treće), **broj** (jednina, množina) i **način** (izjavnost – izriče se indikativom, zapovjednost – izriče se imperativom, uvjetnost radnje – izriče se kondicionalom sadašnjim i kondicionalom prošlim, želja – izriče se optativom).
Glagoli se po **vidu** ili **aspektu** dijele na svršene, nesvršene i dvovidne, a po **predmetu radnje** na prijelazne, neprijelazne i povratne.

Glagolski vid

Glagoli se po vidu dijele na **svršene**, **nesvršene** i **dvovidne**, tj. one koji su i svršeni i nesvršeni. Nesvršeni glagoli mogu odgovoriti na pitanje *Što sada radiš?* Odgovor može biti *Kuham ručak.*, pa je *kuhati* nesvršeni glagol. Svršeni se glagoli mogu umetnuti u rečenicu *Kad (nakon što)_____, doći ću.* Tu se npr. može umetnuti glagol *skuham*, pa je *skuhati* svršeni glagol. Svršenost/nesvršenost dvovidnih glagola prepoznaje se u kontekstu.
Dvovidni su glagoli u hrvatskome jeziku, npr.:

> *báštiniti, bȉti, cijépiti, čestítati, čȕti, dòručkovati, kȓstiti, nàpredovati, nòćiti, òbjedovati, òblikovati, òbrazovati, òdlikovati, pròsvjedovati, razùmjeti, sàvjetovati, sklàdati, strijéljati, škȍlovati, ùvjetovati, vèčerati, vȉdjeti*

te mnogi glagoli na *-irati*. Ipak, nisu svi glagoli na *-irati* dvovidni ili su dvovidni samo u pojedinim, a ne u svim značenjima.

Nisu dvovidni glagoli:

nesvršeni	svršeni
autostopírati	diplomírati
dirigírati	doktorírati
diskutírati	eksplodírati
komunicírati	
manipulírati	
planírati	
recitírati	
studírati	
trenírati	

Pri promjeni glagolskoga vida često se mijenja i odraz *jata*:

svršeni (kratak)	nesvršeni (dug)
dòspjeti	dospijévati
izlètjeti	izlijétati
ìzliti	izlijévati
lèći	lijégati
odòljeti	odolijévati
razùmjeti	razumijévati
zàstarjeti	zastarijévati

Glagoli koji u osnovi imaju riječi *mjesto, mjera, sjesti* i *sjena* nikad nemaju dugi odraz *jata*:

svršeni	nesvršeni
ìzmjeriti, zàmjeriti, zàmjeriti se	mjèriti, zamjérati, zamjérati se
prèmjestiti, nàmjestiti, smjèstiti	premjéštati, namjéštati, smjéštati
prèsjesti, nàsjesti	sjèdati, presjédati, nasjédati
zàsjeniti	zasjenjívati

Glagoli na *-avati* i *-ivati* uvijek imaju kratak odraz *jata.*

svršeni (dug)	nesvršeni (kratak)
izvijéstiti	izvještávati
osvijétliti	osvjetljávati, osvjetljívati
ocijéniti	ocjenjívati
primijéniti	primjenjívati

Glagolima na *-ivati* norma u pravilu daje prednost pred glagolima na *-avati*, ali ih katkad i izjednačuje, npr.:

označávati > *označívati*
izjednačávati > *izjednačívati*
ali *ozvučávati* = *ozvučívati*
dopunjávati = *dopunjívati.*

U glagolima na *-ivati* i *-avati* odraz *jata* uvijek se krati, npr. *dodijéliti – dodjeljívati, ocijéniti – ocjenjívati.* Nesvršeni glagoli dijele se na trajne, koji označuju duže ili kraće neprekidno vršenje radnje, npr. *pjȅvati, tr̀čati, čȉtati,* i učestale, koji označuju da se radnja s prekidima obavlja više puta, npr.:

skákati, namigívati, napòminjati, odmahívati.

Glagoli po predmetu radnje

Glagoli se po predmetu radnje dijele na **prijelazne**, **neprijelazne** i **povratne**. Prijelazni glagoli uza se imaju izravni ili pravi objekt, tj. objekt u akuzativu, npr. *čitati knjigu*, neprijelazni glagoli nemaju objekt u akuzativu, tj. mogu biti bez objekta ili imati neizravni objekt, npr. *hodati ulicom* ili *hodati po ulici*. Povratni su glagoli oni koji uza se imaju *se*. Povratni se glagoli dijele na **prave povratne**, **neprave povratne** i **uzajamnopovratne**. U pravim povratnim glagolima *se* je nenaglašeni oblik zamjenice *sebe* (*prati se* = *prati sebe*). U pravim se povratnim glagolima radnja vraća na subjekt. Glagoli koji imaju *se*, ali se taj *se* ne može zamijeniti sa *sebe* i radnja se ne vraća na subjekt nazivaju se nepravi povratni glagoli. Toj skupini pripadaju glagoli koji označuju različita stanja, raspoloženja, procese (*smȉjati se, vesèliti se, brȉnuti se*). U povratne se glagole ubrajaju i glagoli kojima se označuje uzajamnost. To su uzajamnopovratni glagoli.

U tim glagolima radnju vrše najmanje dva subjekta, npr. *tući se* ne znači *tući sebe* nego *tući jedan drugoga.*
Postoje glagoli koji se ne mogu pojaviti bez *se*[14]. Ipak, često čujemo da se neki od njih upotrebljavaju kao neprijelazni glagoli. Glagoli poput *bòjati se, smìjati se, nádati se* uvijek će biti upotrijebljeni sa *se* i s njihovom uporabom nema problema. Postoji međutim skupina povratnih glagola koji se često upotrebljavaju bez *se.* To su npr. glagoli *kolèbati se, odmárati se, brȉnuti se, sèliti se.*
Brȉnuti i *odmárati* moraju uza se ili imati *se* ili objekt u akuzativu (*odmarati ruke, odmarati noge, odmarati oči, brinuti tuđe/svoje brige*). S druge strane treba paziti da se kao povratni glagoli ne upotrebljavaju glagoli poput *sjesti, ustati* i *plakati.* Nije u skladu s jezičnom normom upotrebljavati ih ovako:

**sjedni se, ustani se, još se nije ustao, sjeo se na klupu,*
cijeli se dan plače, nemoj se plakati.

Ti glagoli nisu povratni pa spomenuti primjeri moraju glasiti:

sjedni, ustani, još nije ustao, sjeo je na klupu,
cijeli dan plače, nemoj plakati.

Glagolski oblici

Naziv glagolski oblici u gramatikama se pojavljuje u dvama značenjima: 1. naziv koji je nadređen glagolskim vremenima i glagolskim načinima i 2. morfološka kategorija. Dakle, glagolski oblik je i kondicional I. ili prezent i 1. lice prezenta, npr. *pjevam.*
Glagolski se oblici mogu podijeliti na **lične** i **nelične**. Lični su oblici oni kojima su pridružene gramatičke oznake lica, broja i vremena ili načina, a nelični oni oblici kojima takve oznake nisu pridružene (infinitiv, glagolski pridjev i glagolski prilog).
U hrvatskome se jeziku samo indikativ dijeli na glagolska vremena te samo u njemu postoje aktivni i pasivni oblici.

---

14 *Se* se uz nepravi povratni glagol (npr. *smijati se*) u nekim priručnicima ubraja u čestice (npr. Težak-Babić 1992: 140), a drugi ga ubrajaju u povratne zamjenice. Ako je *se* čestica, onda se naravno ne sklanja. Ako je zamjenica, nalazi se u akuzativu. Bilo bi svakako potrebno, barem u pedagoške svrhe, ujednačiti pristup tomu pitanju.

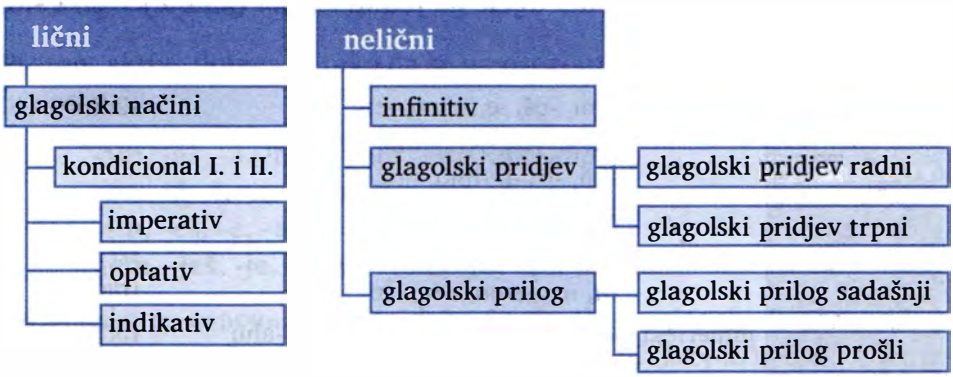

Glagolska vremena

Glagolska se vremena dijele na **prošla**, **sadašnje** i **buduća**. Prošlo se vrijeme izriče prošlim glagolskim vremenima, sadašnje se vrijeme izriče sadašnjim glagolskim vremenom, a buduće se vrijeme izriče budućim glagolskim vremenima. Svako glagolsko vrijeme ima različite oblike jednine i množine.

vrijeme	glagolsko vrijeme	oblik 1. lica jednine
prošlo vrijeme	perfekt	pjȅvao sam
	pluskvamperfekt	bȉo sam pjȅvao, bȉjāh pjȅvao, bjȅh pjȅvao
	aorist	zàpjevah (pjȅvah)
	imperfekt	pjȅvāh
sadašnje vrijeme	prezent	pjȅvām
buduće vrijeme	futur I.	pjȅvat ću
	futur II.	bȕdēm pjȅvao

Glagolska se vremena također dijele na **jednostavna** (jednorječna) i **složena** (višerječna).

jednostavna glagolska vremena	prezent	-em, -eš, -e, -emo, -ete, -u -jem, -ješ, -je, -jemo, -jete, -ju, -im, -iš, -i, -imo, -ite, -e -am, -aš, -a, -amo, -ate, -aju	rȃdīm
	aorist	-oh, -e, -e, -osmo, -oste, -oše -h, -, -, -smo, -ste, -še	izrádih (rádih)
	imperfekt	-ah, -aše, -aše, -asmo, -aste, -ahu -jah, -jaše, -jaše, -jasmo, -jaste, -jahu -ijah, -ijaše, -ijaše, -ijasmo, -ijaste, -ijahu	rádijāh/ rȃđāh
složena glagolska vremena	perfekt	nenaglašeni oblik pomoćnoga glagola *biti* + glagolski pridjev radni	rádio sam
	pluskvam-perfekt	perfekt ili imperfekt glagola *biti* + glagolski pridjev radni	bȉo sam rádio bȉjāh rádio bjȅh rádio
	futur I.	nenaglašeni oblik prezenta glagola *htjeti* + infinitiv	rádit ću
	futur II.	prezent pomoćnoga glagola *biti* + glagolski pridjev radni	bȕdēm rádio

Glagolska se vremena tvore tako da se na infinitivnu ili prezentsku osnovu dodaju nastavci.

prezentska osnova	prezent, glagolski prilog sadašnji
infinitivna osnova	infinitiv, aorist, glagolski pridjev radni, glagolski prilog prošli
infinitivna ili prezentska osnova	imperfekt, imperativ (rjeđe prezentska), glagolski pridjev trpni (rjeđe prezentska)

Sadašnje vrijeme – prezent

Prezent aktiva dobiva se tako da se na **prezentsku osnovu** glagola dodaju nastavci:

-am, -aš, -a, -amo, -ate, -aju, npr. *kȕhām*
-im, -iš, -i, -imo, -ite, -e, npr. *vȉdīm*
-em, -eš, -e, -emo, -ete, -u, npr. *pásem*
-jem, -ješ, -je, -jemo, -jete, -ju, npr. *skâčēm.*

Prezentska se osnova najčešće dobiva tako da se glagolu odbace infinitivni završetci *-uti* (*nabrekn-uti*), *-jeti* (*živ-jeti*), *-iti* (*broj-iti*), *-ati* (*bac-ati*). Glagoli na *-ći* (*doći – dođem*) i *-sti* imaju posebne prezentske osnove (*nabosti – nabodem*). Prezent se tvori i od svršenih i od nesvršenih glagola.

jednina	1. lice (ja)	bàcām	bròjīm	zȁspēm	ȍdbijēm
	2. lice (ti)	bàcāš	bròjīš	zȁspēš	ȍdbijēš
	3. lice (on, ona, ono)	bàcā	bròjī	zȁspē	ȍdbijē
množina	1. lice (mi)	bàcāmo	bròjīmo	zȁspēmo	ȍdbijēmo
	2. lice (vi)	bàcāte	bròjīte	zȁspēte	ȍdbijēte
	3. lice (oni, one, ona)	bàcajū	bròjē	zȁspū	ȍdbijū

Pri sprezanju glagola često dolazi do glasovnih promjena, npr. do jotacije:

šàptati – šȁpćēm, klȉcati – klȉčēm, gákati – gâčēm,
mètati – mèćēm, blebètati – blèbećēm, krétati – krêćēm,
grȁktati – grȁkćēm, žvákati – žvâčēm,
plákati – plȁčēm, mȉcati – mȉčēm

te palatalizacije:

pȅći – pèčem, sjȅći – sijéčem, tȅći – tèčem,
òbūći – obúčem, ìzvūći – izvúčem.

Pri jotaciji nenepčani se suglasnici zamjenjuju nepčanim suglasnicima: *k/č* (*víkati/vȉčēm*), *g/ž* (*strùgati/strȕžēm*), *h/š* (*púhati/pûšēm*), *c/č* (*nȉcati/nȉčēm*), *z/ž* (*màzati/màžēm*), *s/š* (*dísati/dȉšēm*), *t/ć* (*mètati/mèćēm*) ili se umeće epentetsko *l*: *kȁpati/kȁpljēm.*
Pomoćni su **glagoli *biti*** i ***htjeti.*** Prezent tih glagola upotrebljava se u složenim glagolskim vremenima.

jednina	1. lice	hòću/*ću*
	2. lice	hȍćeš/*ćeš*
	3. lice	hȍće/*će*
množina	1. lice	hȍćemo/*ćemo*
	2. lice	hȍćete/*ćete*
	3. lice	hȍćē/*će*

		nesvršeni	svršeni
jednina	1. lice	jèsam/*sam*	bȕdēm
	2. lice	jèsi/*si*	bȕdēš
	3. lice	jèst/*je*	bȕdē
množina	1. lice	jèsmo/*smo*	bȕdēmo
	2. lice	jèste/*ste*	bȕdēte
	3. lice	jèsū/*su*	bȕdū

Buduće vrijeme

Buduće se vrijeme izriče **futurom I.** i **futurom II.**

Futur I.

Futur I. **buduće je glagolsko vrijeme** koje se tvori od nenaglašenoga prezenta pomoćnoga glagola *htjeti* i infinitiva.

jednina	1. lice	ja ću bàcati	bàcat ću
	2. lice	ti ćeš bàcati	bàcat ćeš
	3. lice	on će bàcati	bàcat će
množina	1. lice	mi ćemo bàcati	bàcat ćemo
	2. lice	vi ćete bàcati	bàcat ćete
	3. lice	oni će bàcati	bàcat će

Ako u futuru glagol na *-ti* prethodi pomoćnomu glagolu, završni se *-i* u pismu gubi (*pjevat ću*). U govoru se gubi čitav infinitivni završetak [pjevaću]. To ne vrijedi za glagole na *-ći* (*stići ću*):

On će svirati. Svirat će.
Ja ću doći. Doći ću.

Futur II.

Futur II. ili futur egzaktni **predbuduće je glagolsko vrijeme** koje se tvori od svršenoga prezenta pomoćnoga glagola *biti* i glagolskoga pridjeva radnoga.

jednina	1. lice	bȕdēm rádio/rádila
	2. lice	bȕdēš rádio/rádila
	3. lice	bȕdē rádio/rádila
množina	1. lice	bȕdēmo rádili/rádile
	2. lice	bȕdēte rádili/rádile
	3. lice	bȕdū rádili/rádile

Futur II. označuje glagolsku radnju koja će se dogoditi prije druge glagolske radnje koja se također događa u budućnosti, npr. *Srest ćemo se kad budeš dolazio.* (prvo ćeš doći, a onda ćemo se sresti).

Prošlo vrijeme

Za izražavanje prošlosti postoje četiri glagolska vremena. **Perfekt** i **pluskvamperfekt** složena su glagolska vremena, a **aorist** i **imperfekt** jednostavna.

Perfekt

Perfekt je **opće prošlo glagolsko vrijeme** koje se tvori od nenaglašenoga prezenta pomoćnoga glagola *biti* i glagolskoga pridjeva radnoga.

jednina	1. lice	rádio/rádila sam
	2. lice	rádio/rádila si
	3. lice	rádio/rádila je
množina	1. lice	rádili/rádile smo
	2. lice	rádili/rádile ste
	3. lice	rádili/rádile su

U 3. licu jednine povratnih glagola enklitika se ispušta:

Ona se je smijala.* > ***Ona se smijala.*

Katkad se iz stilskih razloga ispušta enklitika *je* i kod ostalih glagola, npr. u novinskim naslovima:

Predsjednik posjetio poplavljene.

Tada je riječ o **krnjemu perfektu.**
Perfekt je pomoćnih glagola:

jednina	1. lice	bȉo/bíla sam
	2. lice	bȉo/bíla si
	3. lice	bȉo/bíla je
množina	1. lice	bîli/bîle smo
	2. lice	bîli/bîle ste
	3. lice	bîli/bîle su

jednina	1. lice	htȉo/htjȅla sam
	2. lice	htȉo/htjȅla si
	3. lice	htȉo/htjȅla je
množina	1. lice	htjȅli/htjȅle smo
	2. lice	htjȅli/htjȅle ste
	3. lice	htjȅli/htjȅle su

Perfekt se tvori od svršenih i nesvršenih glagola.

Pluskvamperfekt

Pluskvamperfekt je **pretprošlo glagolsko vrijeme** koje se tvori od perfekta ili imperfekta glagola *biti* i glagolskoga pridjeva radnog.

jednina	1. lice	bȉo/bíla sam rádio/rádila	bȉjāh rádio/rádila
	2. lice	bȉo/bíla si rádio/rádila	bȉjāše rádio/rádila
	3. lice	bȉo/bíla je rádio/rádila	bȉjāše rádio/rádila
množina	1. lice	bîli/bîle smo rádili/rádile	bȉjāsmo rádili/rádile
	2. lice	bîli/bîle ste rádili/rádile	bȉjāste rádili/rádile
	3. lice	bîli/bîle su rádili/rádile	bȉjāhu rádili/rádile

Pluskvamperfektom se izriče radnja koja se dogodila prije koje druge radnje u prošlosti:

Jedan stariji čovjek sjedio je u dvorištu sa svojim sinom koji upravo bijaše završio studije.
Jedan stariji čovjek sjedio je u dvorištu sa svojim sinom koji je upravo bio završio studije.

Pluskvamperfekt se najčešće tvori od svršenih glagola.

Aorist

Aorist se najčešće tvori od **svršenih glagola** pa se obično i određuje kao prošlo svršeno glagolsko vrijeme. Ipak, većina gramatika spominje mogućnost izvođenja aorista i od nesvršenih glagola. S nesvršenima glagolima ti nastavci daju značenje završenosti glagolima koji svojim vidom označuju trajanje radnje.

Aorist se tvori tako da se **infinitivnoj** ili **prezentskoj osnovi** glagola dodaju nastavci:

-oh, -e, -e, -osmo, -oste, -oše, npr. *izrèkoh*
-h, -ø, -ø, -smo, -ste, -še, npr. *učìnih.*

jednina	1. lice	izrádih	stȉgoh
	2. lice	ȉzrādi	stȉže *palatalizacija*
	3. lice	ȉzrādi	stȉže *palatalizacija*
množina	1. lice	izrádismo	stȉgosmo
	2. lice	izrádiste	stȉgoste
	3. lice	izrádiše	stȉgoše

Danas je aorist zbog kratkoće čest u SMS-ovima: *Pročitah., Stigoh.*

Aorist je pomoćnih glagola:

jednina	1. lice	bȉh	htjȅdoh
	2. lice	bȉ	htjȅde
	3. lice	bȉ	htjȅde
množina	1. lice	bȉsmo	htjȅdosmo
	2. lice	bȉste	htjȅdoste
	3. lice	bȉše	htjȅdoše

Imperfekt

Imperfekt je **prošlo nesvršeno glagolsko vrijeme**. Tvori se tako da se infinitivnoj ili prezentskoj osnovi nesvršenoga glagola dodaju nastavci:

-ah, -aše, -aše, -asmo, -aste, -ahu, npr. *pjȅvāh*
-jah, -jaše, -jaše, -jasmo, -jaste, -jahu, npr. *žívljāh*
-ijah, -ijaše, -ijaše, -ijasmo, -ijaste, -ijahu, npr. *nòsijāh* uz *nȍšāh, plètijāh.*

jednina	1. lice	glèdāh	pècijāh/pèčāh	dòlažāh
	2. lice	glèdāše	pècijāše/pèčāše	dòlažāše
	3. lice	glèdāše	pècijāše/pèčāše	dòlažāše
množina	1. lice	glèdāsmo	pècijāsmo/pèčāsmo	dòlažāsmo
	2. lice	glèdāste	pècijāste/pèčāste	dòlažāste
	3. lice	glèdāhu	pècijāhu/pèčāhu	dòlažāhu

U obliku *pecijah* dolazi do sibilarizacije, a u obliku *pečah* do palatalizacije. Imperfekt je pomoćnih glagola:

jednina	1. lice	bȉjāh/bjêh	hòćāh/htȉjāh
	2. lice	bȉjāše/bjéše	hòćāše/htȉjāše
	3. lice	bȉjāše/bjéše	hòćāše/htȉjāše
množina	1. lice	bȉjāsmo/bjèsmo	hòćāsmo/htȉjāsmo
	2. lice	bȉjāste/bjèste	hòćāste/htȉjāste
	3. lice	bȉjāhu/bjèhu	hòćāhu/htȉjāhu

Glagolski načini

Glagolski su načini **indikativ, imperativ, kondicional I., kondicional II.** i **optativ.**

Indikativ

Indikativ je **neutralan glagolski način** kojim se iznose činjenice, daje objektivan prikaz, izriče ili poriče koja tvrdnja. Glagoli u indikativu mogu biti u različitim glagolskim vremenima:

pjȅvām, pjȅvat ću, pjȅvao sam...

Imperativ

Imperativ je način s pomoću kojega se izriče **zapovijed, zahtjev, poticaj** ili **molba**. Stoga se najčešće nalazi u uskličnim rečenicama:

Zatvori vrata!

Tvori se nastavcima:

-ø, -mo, -te, npr. *brôj*
-āj, -ājmo, -ājte, npr. *pjȅvāj*
-i, -imo, -ite, npr. *vȉdi*
-ji, -jimo, -jite, npr. *píši*

Ne postoji prvo lice jednine imperativa (ne možemo sami sebi zapovijedati), a u trećemu licu jednine i množine tvori se s pomoću čestice *neka* i prezenta glagola.

jednina	1. lice	–	–	–
	2. lice	ùzmi	pògledāj	bȕdi
	3. lice	nèka ȕzmē	nèka pògledā	nèka bȕdē
množina	1. lice	ùzmimo	pògledājmo	bȕdimo
	2. lice	ùzmite	pògledājte	bȕdite
	3. lice	nèka ȕzmū	nèka pògledajū	nèka bȕdū

Kondicional

Kondicional je **pogodbeni način.** U hrvatskome jeziku postoje dva kondicionala: kondicional I. i kondicional II.

Kondicional I.

Kondicional I. pogodbeni je način koji se tvori od nenaglašenoga aorista pomoćnoga glagola *biti* i glagolskoga pridjeva radnoga.

jednina	1. lice	rádio/rádila bih
	2. lice	rádio/rádila bi
	3. lice	rádio/rádila bi
množina	1. lice	rádili/rádile bismo
	2. lice	rádili/rádile biste
	3. lice	rádili/rádile bi

Kondicional I. pomoćnih glagola glasi:

jednina	1. lice	bȉo/bíla bih	htȉo/htjȅla bih
	2. lice	bȉo/bíla bi	htȉo/htjȅla bi
	3. lice	bȉo/bíla bi	htȉo/htjȅla bi
množina	1. lice	bîli/bîle bismo	htjȅli/htjȅle bismo
	2. lice	bîli/bîle biste	htjȅli/htjȅle biste
	3. lice	bîli/bîle bi[15]	htjȅli/htjȅle bi

Često se umjesto pravilnoga sprezanja (konjugacije) pomoćnoga glagola *biti* u kondicionalu upotrebljava razgovorni oblik *bi* u svim licima, npr.:

Štedite da bi mogli trošiti.* > ***Štedite da biste mogli trošiti.*

Kondicional II.

Kondicional II. pogodbeni je način koji se tvori od kondicionala prvoga glagola *biti* i glagolskoga pridjeva radnoga.

jednina	1. lice	bȉo/bíla bih rádio/rádila
	2. lice	bȉo/bíla bi rádio/rádila
	3. lice	bȉo/bíla bi rádio/rádila
množina	1. lice	bîli/bîle bismo rádili/rádile
	2. lice	bîli/bîle biste rádili/rádile
	3. lice	bîli/bîle bi rádili/rádile

Optativ

Optativ je **željni glagolski način** jer se njima izražava želja, npr. *Živio*! Po obliku je istovjetan glagolskomu pridjevu radnom.

15 Jedino treće lice množine ne odgovara 3. licu aorista glagola *biti* koje glasi *biše*.

Glagolski pridjevi

U hrvatskome jeziku postoje dva glagolska pridjeva: **glagolski pridjev radni** ili **aktivni** i **glagolski pridjev trpni** ili **pasivni**.

Glagolski pridjev radni

Glagolski pridjev radni tvori se od **infinitivne osnove** i **nastavaka:**

-o (nastao vokalizacijom od *-l*) **-la, -lo; -li, -le, -la,** npr. *rádio*
-ao (ako osnova završava na zatvornik i u glagola s nastavkom *-ći*), **-la, -lo; -li, -le, -la,** npr. *sjȅkao.*

	jednina	množina
muški rod	pjȅvao, vòlio	pjȅvali, vòljeli
ženski rod	pjȅvala, vòljela	pjȅvale, vòljele
srednji rod	pjȅvalo, vòljelo	pjȅvala, vòljela

Glagolski pridjev radni katkad se može upotrijebiti kao pravi pridjev, npr. *rascvjetala grana, sazrela voćka, napukla vaza.* Najčešće služi za tvorbu složenih glagolskih oblika.

Glagolski pridjev trpni

Glagolski pridjev trpni tvori se od **infinitivne** (ili rjeđe prezentske) **osnove** i **nastavaka**:

-n, -na, -no; -ni, -ne, -na, npr. *ùdāna*
-en, -ena, -eno; -eni, -ene, -ena, npr. *pojèden*
-jen, -jena, -jeno; -jeni, -jene, -jena, npr. *ubȉjen*
-t, -ta, -to; -ti, -te, -ta, npr. *skȉnūt.*

	jednina	množina
muški rod	pjȅvān, vòljen	pjȅvāni, vòljeni
ženski rod	pjȅvāna, vòljena	pjȅvāne, vòljene
srednji rod	pjȅvāno, vòljeno	pjȅvāna, vòljena

Neki glagoli, poput glagola *dati, donijeti, dovesti, iznijeti, izračunati, izvesti, udati* itd., imaju više pridjeva trpnih. Preporučuje se uporaba ovih glagolskih pridjeva:

glagol	glagolski pridjev trpni	
	ne preporučuje se	preporučuje se
dȁti	dât	dân
dònijēti	dȍnijēt, donèšen	donèsen
dòvesti	dovèžen	dovèzen
ìznijēti	ȉznijēt, iznèšen	iznèsen
izračùnati	ȉzračunāt	ȉzračunān
ìzvesti	izvèžen	izvèzen
ùdati	ȕdāta	ȕdāna

Glagolski pridjev trpni može se upotrebljavati kao pravi pridjev, npr. *udana žena, donesene namirnice.* Glagolski pridjev trpni služi i za tvorbu pasiva.

Glagolski prilozi

U hrvatskome jeziku postoje dva glagolska priloga: **glagolski prilog sadašnji** ili **particip prezenta** i **glagolski prilog prošli** ili **particip perfekta**.

Glagolski prilog sadašnji

Glagolski prilog sadašnji tvori se od **nesvršenih glagola** tako da se **3. licu množine prezenta** doda nastavak ***-ći***:

voljeti > *vole* + *ći* > *voleći*
pjevati > *pjevaju* + *ći* > *pjevajući.*

infinitiv	3. lice množine	glagolski prilog sadašnji
vòljeti	vȍlē	vȍlēći
pjȅvati	pjȅvajū	pjȅvajūći
bȉti	bȕdū	bȕdūći

Glagolski prilog sadašnji glagola *htjeti* glasi *hoteći.* Glagolskim prilogom sadašnjim označuje se radnja koja se zbiva istodobno s kojom drugom radnjom izrečenom ličnim glagolom, npr. u rečenicama:

Pjevajući, ušao je u kuću.
Ušao je u kuću pjevajući.

Glagolski se prilozi katkad upotrebljavaju u pridjevnome značenju To je posebno često u nazivlju, npr. *ionizirajuće zračenje, trajnožareće peći.* Takvu uporabu treba dopustiti u nekim slučajevima kad je stvarno došlo do preobrazbe, ali je ipak treba i ograničiti, npr.:

penjuća zvijer* > ***zvijer koja se penje.*

Glagolski prilog prošli

Glagolski prilog prošli tvori se od svršenih glagola tako da se **infinitivnoj osnovi** doda nastavak ***-vši*** ili ***-avši.*** Glagolskim prilogom prošlim označuje se radnja koja se zbila prije koje druge radnje izrečene ličnim glagolom:

Zapjevavši, odjednom se raspoložio.

Pasiv

Glagoli mogu biti u jednome od dvaju glagolskih stanja: u aktivnome glagolskom stanju i u pasivnome glagolskom stanju. Aktiv (aktivno ili radno glagolsko stanje) glagolsko je stanje kojim se izriče radnja koju vrši subjekt. Pasiv (pasivno ili trpno glagolsko stanje) glagolsko je stanje kojim se izriče radnja koju trpi subjekt. Pasiv se može tvoriti od većine prijelaznih glagola.[16] On se upotrebljava kad je vršitelj radnje nepoznat, uopćen ili se ne želi posebno isticati:

Tek obnovljene fasade išarane su grafitima.
Donesen je novi zakon o radu.

Kad se navodi vršitelj radnje, treba upotrijebiti aktiv.

Djeca su poučavana od učitelja.* > ***Učitelji poučavaju djecu.*

---

16 Iznimka su glagoli *imati, posjedovati, trebati, morati, čuti, osjećati, saznati.*

Pasiv se u hrvatskome jeziku tvori na dva načina:
1. **od glagolskoga pridjeva trpnoga** i oblika glagola *biti* i *bivati*:

pasivni glagolski oblik	kako se tvori	primjer
prezent	prezent pomoćnoga glagola *biti* ili *bivati* i glagolski pridjev trpni	Pjesma je pjevana.
aorist	aorist pomoćnoga glagola *biti* i glagolski pridjev trpni	Pjesma bi zapjevana.
imperfekt	imperfekt pomoćnoga glagola *biti* i glagolski pridjev trpni	Pjesma bijaše pjevana
perfekt	perfekt pomoćnoga glagola *biti* i glagolski pridjev trpni	Pjesma je bila pjevana.
pluskvam-perfekt	pluskvamperfekt pomoćnoga glagola *biti* i glagolski pridjev trpni	Pjesma bijaše bila pjevana.
futur I.	futur I. pomoćnoga glagola *biti* i glagolski pridjev trpni	Pjesma će biti pjevana.
futur II.	futur II. pomoćnoga glagola *biti* i glagolski pridjev trpni	Ako pjesma bude bila pjevana,...
kondicional I.	kondicional I. pomoćnoga glagola *biti* i glagolski pridjev trpni	Pjesma bi bila pjevana...
kondicional II.	kondicional II. pomoćnoga glagola *biti* i glagolski pridjev trpni	Pjesma bi bila bila pjevana...
imperativ	imperativ pomoćnoga glagola *biti* i glagolski pridjev trpni	Neka pjesma bude pjevana!
glagolski prilog sadašnji	glagolski prilog sadašnji pomoćnoga glagola *biti* i glagolski pridjev trpni	budući pjevana
glagolski prilog prošli	glagolski prilog prošli pomoćnoga glagola *biti* i glagolski pridjev trpni	bivši pjevana
infinitiv	infinitiv pomoćnoga glagola *biti* i glagolski pridjev trpni	biti pjevana

Prezent pasiva tvori se od glagolskoga pridjeva trpnoga i prezenta glagola *biti* i *bivati*.

jednina	1. lice	jèsam/sam/bîvām vȍljen/vȍljena/vȍljeno nȁcrtān/nȁcrtāna/nȁcrtāno
	2. lice	jèsi/si/bîvāš vȍljen/vȍljena/vȍljeno nȁcrtān/nȁcrtāna/nȁcrtāno
	3. lice	jèsu/su/bîvā vȍljen/vȍljena/vȍljeno nȁcrtān/nȁcrtāna/nȁcrtāno
množina	1. lice	jèsmo/smo/bîvāmo vȍljeni/vȍljene/vȍljena nȁcrtāni/nȁcrtāne/nȁcrtāna
	2. lice	jèste/ste/bîvāte vȍljeni/vȍljene/vȍljena nȁcrtāni/nȁcrtāne/nȁcrtāna
	3. lice	jèsū/su/bívajū vȍljeni/vȍljene/vȍljena nȁcrtāni/nȁcrtāne/nȁcrtāna

2. **povratnom česticom *se*** uz aktivni oblik glagola koji se mijenja. Takav pasiv postoji samo u trećemu licu jednine.

prezent	Pjȅvā se pjȅsma.
aorist	Zȁpjevā se pjȅsma.
imperfekt	Pjȅvāše se pjȅsma.
perfekt	Pjȅvala se pjȅsma.
pluskvamperfekt	Bíla se pjȅvala pjȅsma...
futur I.	Pjȅvat ću se pjȅsma.
futur II.	Ako se pjȅsma bȕdē pjȅvala, ...
kondicional I.	Pjȅsma bi se pjȅvala.
kondicional II.	Bíla bi se pjȅvala pjȅsma...

Prilozi

Prilozi su riječi koje se dodaju ili prilažu glagolima ili pridjevima kako bi se dopunilo ili pobliže odredilo njihovo značenje. Neki se prilozi mogu stupnjevati, npr. *brzo – bržē – najbržē*, pa su stoga promjenjivi, dok se drugi ne mogu stupnjevati, npr. *vrlo, veoma.*
Prilozi su najheterogenija vrsta riječi. Jednu skupinu priloga čine **prilozi punoznačne osnove**. Oni se dijele na **priloge tvorenice** i **priloge netvorenice**. Prilozi netvorenice punoznačni su vremenski prilozi, npr. *jučer, sutra, lani.* Prilozi tvorenice prema osnovi od koje su nastali dijele se u nekoliko skupina.

osnova	primjeri
broj	otprvē, najednōm, jednōm
glagol	besprestancē, napreskokcē, sjedēćke, sjedēćki, stojećke, stojećki
imenica	jutrōs, večeras, noćas, jesenas, ujesēn, danomicē, hrpimicē
pridjev	brzo, lijepo, dobro, pametno, ružno, hrvatski, izazivački (Postupio je lijepo.; To brzo popravi.; Ružno je i bahato odgovorio.; Postupio je sportski.[17]; Gledao ga je izazivački.)
prilog pridjevne osnove	nadaleko, namālo, ubrzo, nasāmo
zamjenica	ustō, uzasve, natō, utō

Drugu skupinu čine prilozi čija osnova nije punoznačna. Dijele se na **mjesne, vremenske, načinske** i **uzročne.**

[17] Uz načinske priloge koji završavaju na *-o/-e* (npr. *ovakō, naopāko, mālo, previšē*) postoje i načinski prilozi s nastavcima *-ski* (*-čki, -ćki, -ški*), npr. *hrvātski, junāčki, stojećki, mušk*i (*Borio se mušk*i. – prilog, *Boks je mušk*i *šport*. – pridjev).

mjesni prilozi	gdjȅ, kàmo, kȕd/kùdā, nȅgdje, nȅkamo, nȅkud(ā), ȉgdje, ȉkamo, ȉkud(ā), nȉgdje, nȉkamo, nȉkud(ā), òdāklē, òdāndē, òtkud(ā), òtkamo, dòkamo, dòkud(ā), niòdāklē, niòtkud(ā), gdjègdje
vremenski prilozi	kȁd/kàda, òtkad/otkàda, dòkad/dokàda, nȉkad(a), òtkad/otkàda, nȅkad(a), kàtkad(a), gdjèkad/gdjekàda, pokàtkad(a), dòtad/dotàda, sȁd/sàda, òdsad/odsàda, dòsad/dosàda, zàsad/zasàda
načinski prilozi	kàko, nȉkāko, nȅkako, svàkāko, tàkō
uzročni prilog	zȁšto

I ostali se naprijed spomenuti prilozi mogu razvrstati na isti način. Prilozi su riječi koje pobliže određuju druge (obično punoznačne) riječi i izriču okolnosti u kojima se vrši radnja ili zbivanje ili traje stanje (uz glagole), tj. u službi su priložne oznake.

Prilozi koji se tvore od srednjega roda pridjeva mogu se stupnjevati te u komparativu i superlativu (komparativ i superlativ također je jednak komparativu i superlativu pridjeva srednjega roda) dolazi do istih glasovnih promjena i do kraćenja odraza *jata* kao i kod pridjeva:

– do kraćenja odraza *jata* u komparativu i superlativu:

bijélo – bjȅljē, trijézno – trèznijē

– do glasovnih promjena:

jâko – jȁčē – nâjjačē (jotacija).

Pojavljuju se i **supletivni oblici**:

zlȏ – gȏrē – nâjgorē.

Prilozi *dȍsta, pȕno* i *mnȍgo* imaju zajednički supletivni komparativ *vȉšē* i superlativ *nâjvišē.*

Zamjenični su **prilozi** u odnosu s tročlanim sustavom za označivanje lica jer pokazuju udaljenost ili blizinu s obzirom na govoritelja. Mogu izricati

cilj: *òvamo – tȁmo – ònamo*
smjer: *òvud/ovùdā – tȕd/tùdā – ònud/onùdā*
mjesto: *óvdje – tû – óndje*
način: *ovàko – tàko – ònako*
količinu: *ovòliko – tòliko – onòliko.*

		govoritelj	sugovoritelj	negovoritelj
mjesto	gdjȅ	óvdje	tû	óndje
smjer	kùdā	ovùdā	tùdā	onùdā
cilj	kàmo	òvāmo	tàmo	ònamo
način	kàko	ovàkō	tàkō	onàkō
količina	kòlikō	ovòliko	tòliko	onòliko

Treba voditi računa o značenjskoj razlici između skupine mjesnih priloga *ovdje, tu, ondje* te priloga kojima se izriče cilj (*ovamo, tamo, onamo*) i smjer (*ovuda, tuda, onuda*):

Ovdje sam proveo najljepše godine svojega života.
Doći će ovamo kad završi nastava.
Ovuda idem svaki dan u školu.

Prilog *gdje* ne upotrebljava se za cilj kretanja (*kamo*) ili smjer kojim se stiže do cilja (*kuda*), nego za mjesto na/u kojemu se što nalazi/zbiva/radi:

Gdje si pošao?> **Kamo si pošao? Idem u grad.*
Gdje vodi ova ulica? > **Kuda vodi ova ulica? Preko trga do kazališta.*

Prilog *gdje* ne dolazi uz glagole kretanja nego samo uz glagole mirovanja.

Prijedlozi

Prijedlozi su **nepromjenjive riječi** koje konkretiziraju padežna značenja imenske riječi uz koju stoje. Prijedlozi su riječi kojima se označuju **odnosi među bićima, stvarima i pojavama** u najširemu smislu riječi, tj. koje izriču različite odnose između onoga što označuju imenice ili zamjenice. Prijedloge možemo podijeliti na prijedloge koji se ne mogu izvesti ni iz koje druge riječi te na one prijedloge koji su tvoreni od koje druge riječi ili složeni od dvaju prijedloga ili prijedloga i imenice.

prijedlozi čije se značenje ne može izvesti ni iz koje druge riječi	bez, do, iz, k, kod, kroz, među, na, nad, nakon, niz, o, od, oko, po, pod, pred, prema, pri, preko, protiv, radi, s, unatoč, u, uz, za, zbog
prijedlozi dobiveni preobrazbom	čelo, dno, duž, kraj, mjesto, put, sred, vrh
složeni prijedlozi	dovrh, iznad, nadohvat, nadomak, nadno, nakraj, namjesto, nasuprot, navrh, podno, pokraj, posred, potkraj, povrh, udno, uoči, uvrh, usred, usuprot, zaradi

Najviše se problema povezanih s uporabom prijedloga može izraziti pitanjem: *U kojemu padežu stoji imenska riječ uz određeni prijedlog?* Neki se prijedlozi također veoma često nepravilno upotrebljavaju umjesto kojih drugih prijedloga. O tome se više govori u poglavlju o sintaksi.
Prijedlozi se navezuju ovisno o tome kojim glasom počinje riječ koja stoji iza njih. Prijedlog *s* navezuje se (*sa*) kad stoji ispred riječi koja počinje glasom [s], [š], [z] ili [ž] ili izgovorno teškom suglasničkom skupinom:

sa sestrom, sa šećerom, sa zlobom, sa ženom, sa psom, sa mnom.

To se odnosi na prijedlog ispred instrumentala jednine zamjenice *ja* – *sa mnom* te na skupine suglasnik + *s*, *z*, *š*, *ž*, npr. *sa psom, sa Ksenijom*. Prijedlozi *uz* i *niz* navezuju se (*uza, niza*) po istim pravilima:

uza stube, niza zid.

Prijedlog *k* navezuje se kad stoji ispred riječi koja počinje glasom [*k*], [*g*] ili [h]:

ka klupi, ka gradu, ka hridi.

Pri donošenju pravila o tome treba li ispred broja označena brojčanim zapisom pisati *sa* ili *s* treba svakako voditi računa o tome što se ispred broja izgovara: uvijek ćemo reći: podijeliti *tristo sa sto*, a nikad: *podijeliti tristo s sto*, pa bi trebalo pisati također i *podijeliti 300 sa 100*, ali *podijeliti 6 s 2*. Tako je i s jednoslovnim oznakama: *zamjena l s o, z se zamjenjuje sa s*.

Veznici

Veznici su **nepromjenjive riječi** kojima se povezuju **riječi, skupine riječi ili rečenice**, npr.:

i, pa, te, ni, niti, a, ali, nego, no, da, ako, jer.

Dijele se s obzirom na svoju sintaktičku funkciju. Naziv *veznik* u našim se gramatikama redovito upotrebljava u dvama značenjima. Njime se označuje i vrsta riječi, tj. morfološka jedinica, i jedinica funkcionalnoga razreda, tj. sintaktička jedinica. Zbog te se općeprihvaćene dvoznačnosti toga naziva često događa da se u poglavlju o morfologiji, u kojemu se obrađuju veznici kao vrsta riječi, donose i višerječni veznici i vezničke skupine, što je posve nelogično (članovi svake vrste riječi morali bi dakako biti riječi, tj. nužno jednorječne jedinice). Svaka riječ koje vezničke skupine pripada nekoj vrsti riječi, tj. skupina ima svoje morfološko ustrojstvo, npr. morfološko je ustrojstvo složenoga veznika *budući da*: *glagolski prilog sadašnji* + *veznik*. Nelogično je i to da se veznici sustavno određuju kao nepromjenjive riječi, a pritom se kao veznici navode npr. odnosne zamjenice *koji* i *što*. Riječi koje u rečenici imaju vezničku funkciju mogu i ne moraju pripadati morfološkomu razredu veznika. Takve riječi pripadaju i drugim vrstama riječi i nisu nužno nesklonjive. Kad se riječi razvrstavaju u razrede, valja posebno voditi računa o tome da se ne miješaju vrste riječi i njihove sintaktičke funkcije.

Usklici

Usklici ili uzvici **nepromjenjive su riječi** kojima se izražavaju **različiti osjećaji ili oponašaju zvukovi iz prirode.** Značenje se usklika otkriva iz cjeline teksta, stvarne situacije u kojoj se usklik upotrebljava i načina na koji se izgovara. Jednim se usklikom mogu izraziti različiti (često i suprotni) osjećaji, ali se i isti osjećaji mogu izraziti različitim usklicima, npr.: *ah, a, o, u, e.*

Usklicima se iskazuju pozitivni i negativni osjećaji, npr. kakvo duševno uzbuđenje, radost, želja, čežnja, čuđenje, divljenje, žalost, bol, gnjev, gađenje, strah. Njima se izražava i iznenađenje, likovanje i zluradost, iznenadno shvaćanje čega, jadikovanje. Oni služe i za poticanje i dozivanje. Oni također oponašaju različite zvukove, a u usklike spadaju i pozdravi. Prema značenju usklici se mogu podijeliti u ove skupine:

značenje	usklici
vedri osjećaji	ȁh, âj, ȅh, èhē, ȍh, brȁvo, hȕra, jùpī, hȅ-hȅ
tužni osjećaji: tuga, žalost, bol, gađenje, neugoda, nemoć	àjme, ȁu, jȁo, jôj, kȕkū, ô, ȕf, ȕz, brr, fȕj
prisjećanje	hȁ, hm
dozivanje, poticanje, privlačenje pozornosti, javljanje na telefon	hêj, êj, ô, ôj, dȅ, hȍp, hȁlo
ljudski zvukovi	cmȍk, hȁ-hȁ, mljȁc, hȉ-hȉ, njȁm-njȁm
oponašanje glasanja životinja	mû, ȁv, bê, mê, mijàū, cȉjū, kukuríku
oponašanje prirodnih zvukova	bȕć, fȉjū, pljȁs
oponašanje naprava	cȉn-cȉn, tû-tû, škljȍc, tȉk-tȁk
dozivanje i tjeranje životinja	mȉc-mȉc, šȉc, pȉ-pȉ-pȉ, ȉš, gȉc-gȉc, đȉjā
označuje hvatanje, nagli prolaz	ćȁp, zȕm
upozorava na što	pst
pozdrav	bôg, bȍk, zbȍgom

Usklici tvore otvoren skup i veoma se lako mogu stvarati i novi usklici ili preuzimati usklici iz stranih jezika (*vau, ups, hi, hello*).

Čestice

Čestice ili riječce **nepromjenjive su riječi** koje služe za **oblikovanje ili preoblikovanje rečeničnoga sadržaja**. Čestice su u hrvatskome jeziku:

ȁ, bȁr, bàrem, bȁš, bȉlo, čȁk, čȉm, dȁ, èno, èto, èvo,
gdjȅ, gȍd, ma, màkar, nȅ, nègo, nèka, nȉ, nìti, nȏ,
pȁ, pȕt, pútā, sȁd, štȏ, ȕopće, zȁr.

Česticama se iskazuje stav govornika o onome o čemu se govori; upotrebljavaju se u oblikovanju neke tvrdnje:

Evo, ispričat ću ti što mi se dogodilo.
Kako je lijepa!
Gdje bih ja to učinio!
Zar je to istina?

Oblikoslovlje – morfologija (sažetak)

U hrvatskome jeziku ima deset vrsta riječi. Morfologiji pripadaju promjenjive riječi koje se **sklanjaju** (imenice, pridjevi, zamjenice, brojevi), **sprežu** (glagoli) i **stupnjuju** (pridjevi, prilozi). Pri mijenjaju riječi po oblicima dolazi do glasovnih i naglasnih promjena, promjena u odrazu *jata* te umetanja glasa *j*. Imenske su riječi imenice, pridjevi, zamjenice i brojevi.

Imenice se razlikuju po **rodu**, a mijenjaju se po **broju** (jednina i množina) i **padežu**. U hrvatskome jeziku postoje tri različite sklonidbe: ***a*-sklonidba** (*momak*), ***e*-sklonidba** (*žena*) i ***i*-sklonidba** (*kost*). Sklonidbeni se tip određuje prema genitivu jednine.

Pridjevi se mijenjaju po rodu, broju, padežu i stupnju. Razlikuju se **određeni** (koji? *lijepi*) i **neodređeni** pridjevi (kakav? *lijep*). Određeni se pridjevi mijenjaju po pridjevno-zamjeničnoj sklonidbi (*lijepi – lijepoga*), a neodređeni po imeničnoj sklonidbi (*lijep – lijepa*).

Zamjenice se dijele prema funkciji i prema značenju. Prema funkciji razlikuju se **imenične** i **pridjevne** zamjenice, a prema značenju razlikuju se **osobne**, **posvojne**, **povratne**, **pokazne**, **upitne**, **odnosne** i **neodređene** zamjenice.

Brojevi su vrsta riječi kojom označujemo koliko čega ima ili koje je što po redu. Stoga se i dijele na **glavne brojeve** (odgovaraju na pitanje koliko čega ima: *jedan, dva*) i **redne brojeve** (odgovaraju na pitanje koji je po redu: *prvi, drugi*). Glavni i redni brojevi dijele se na jednorječne i višerječne, a jednorječni se brojevi dijele na netvorbene i tvorbene. Brojevi *jedan, dva, tri* i *četiri* i svi višerječni brojevi koji završavaju na *jedan, dva, tri* i *četiri* promjenjivi su (*dvaju, triju, četiriju*), a ostali su glavni brojevi nepromjenjivi.

imenske riječi – promjenjive, punoznačne riječi		
imenice	sklanjaju se po *a*-sklonidbi, *e*-sklonidbi, *i*-sklonidbi, imaju rod, broj i padež	stol (muški rod) djevojka (ženski rod) selo (srednji rod)
pridjevi	sklanjaju se po pridjevno-zamjeničnoj (određeni pridjevi) i imeničnoj (neodređeni pridjevi) sklonidbi, stupnjuju se	lijep (m. r.) lijepa (ž. r.) lijepo (s. r.) ljepši (komparativ) najljepši (superlativ)

zamjenice	dijele se na imenične (ja, ti) i pridjevne (moj, tvoj)	ja (osobna) moj (posvojna) sebe/se (povratna) svoj (povratno-posvojna) čiji (upitna i odnosna) netko (neodređena)
brojevi	sklanjaju se samo redni brojevi i glavni brojevi *jedan, dva, tri* i *četiri*	redni broj (prvi, drugi) glavni broj (jedan, dva)

Glagoli su promjenjiva vrsta riječi kojom se izriče **radnja** (*čitati, pećи*), **stanje** (*spavati, mirovati*) i **zbivanje** (*roditi se, kišiti*) i koja se mijenja po licima. Takva se promjena glagola po licima naziva sprezanje ili konjugacija. Glagolske su kategorije:

- **vrijeme** (sadašnje – prezent; prošlo – aorist, imperfekt, perfekt, pluskvamperfekt; buduće – futur I., futur II.)
- **lice** (prvo, drugo, treće), broj (jednina, množina)
- **način** (izjavnost – izriče se indikativom, zapovjednost – izriče se imperativom, uvjetnost radnje – izriče se kondicionalom I. i kondicionalom II., želja – izriče se optativom).

vrijeme	glagolsko vrijeme	oblik 1. lica jednine
prošlo vrijeme	perfekt	pjȅvao sam
	pluskvamperfekt	bȉo sam pjȅvao, bȉjāh pjȅvao, bjȅh pjȅvao
	aorist	zàpjevah (pjȅvah)
	imperfekt	pjȅvāh
sadašnje vrijeme	prezent	pjȅvām
buduće vrijeme	futur I.	pjȅvat ću
	futur II.	bȕdēm pjȅvao

Glagoli se po vidu ili aspektu dijele na **svršene**, **nesvršene** i **dvovidne** (i svršeni i nesvršeni), a po predmetu radnje na **prijelazne**, **neprijelazne** i **povratne**.

Nepromjenjive su vrste riječi **prilozi** (samo neki), **prijedlozi**, **veznici**, **usklici** i **čestice**.

prilozi	nepromjenjiva riječ koja se dodaje ili prilaže najčešće glagolima ili pridjevima kako bi se dopunilo ili pobliže odredilo njihovo značenje	brzo, veoma
prijedlozi	nepromjenjiva riječ koja upravlja oblikom imenske riječi uz koju stoji	u, na
veznici	nepromjenjiva riječ kojom se povezuju riječi, skupine riječi ili rečenice	i, jer
usklici	nepromjenjiva riječ kojom se izražavaju različiti osjećaji ili oponašaju zvukovi iz prirode	aha, uh
čestice	nepromjenjiva riječ koja služi za oblikovanje ili preoblikovanje rečeničnoga sadržaja	zar, li

4. RJEČOTVORJE – TVORBA RIJEČI

Ključni pojmovi: tvorenica, tvorbeni šav, tvorbena preoblika, tvorbeni postupci, izvođenje, slaganje, tvorbeni načini, sufiksalna (sufiksna) tvorba, prefiksalna (prefiksna) tvorba, prefiksalno-sufiksalna (prefiksno-sufiksna) tvorba, slaganje, srastanje, tvorba polusloženica, tvorba pokrata, kraćenje, prefiks, sufiks, tvorbena osnova, prefiksoid, sufiksoid, spojnik.

Uvod

Rječotvorje ili **tvorba riječi** grana je gramatike koja proučava postanak riječi. Kad se u jeziku pojavi potreba za novom riječju, ta riječ može nastati posuđivanjem strane riječi ili tvorbom nove riječi od postojećih elemenata.

Tvorbom riječi nastaju **tvorenice** (tvorbene riječi). Tvorba riječi takva je promjena oblika riječi kojom dobivamo novu riječ, a ne samo novi oblik iste riječi. Tvorbom riječi zove se i jezikoslovna grana koja proučava postanak tvorenica. Dakle, naziv tvorba riječi višeznačan je jer označuje:

1. znanost koja na osnovi postojećih riječi proučava kako nastaju nove riječi
2. stvaranje novih riječi.

Tvorba riječi može se podijeliti s obzirom na nekoliko kriterija. Mogu se analizirati različiti tvorbeni načini (sufiksacija, prefiksacija itd.). Mogu se analizirati vrste riječi koje nastaju tvorbenim postupcima. Tada govorimo o **tvorbi imenica**, **glagola**, **pridjeva** i **priloga**.

tvorba imenica	čuv-ar
tvorba glagola	pre-pisati
tvorba pridjeva	radost-an
tvorba priloga	kradom-ice

Možemo govoriti i o vrsti riječi od koje se tvore nove riječi, pa tada govorimo o **odglagolskoj, odimeničnoj** i **otpridjevnoj** tvorbi te **tvorbi od brojeva** i **tvorbi od usklika.**

odimenična tvorba	jezični (tvoreno od *jezik*)
odglagolska tvorba	igralište (tvoreno od *igrati se*)
otpridjevna tvorba	grozota (tvoreno od *grozan*)
tvorba od brojeva	desetak (tvoreno od *deset*)
tvorba od usklika	kukurikati (tvoreno od *kukuriku*)

Tvorbi također možemo pristupiti i sa semantičkoga (značenjskoga) stajališta, pa govorimo o tvorbi riječi kojima se označuju vršitelj/vršiteljica radnje, prostorija u kojoj se obavlja koja radnja, oruđe itd.
U nizu riječi: *učiti – učitelj – učionica – učiteljica – učenik – učenica – naučiti* svaka se riječ svojim značenjem razlikuje od svih ostalih riječi niza. Međutim, sve te riječi imaju i nešto zajedničko: zajedničku **značenjsku sastavnicu** (značenje svih tih riječi povezano je s učenjem) i zajedničku **oblič nu sastavnicu** (sve imaju zajednički element *uč*). Te su riječi tvorbeno povezane. Riječi *učitelj, snimatelj, čitatelj, slušatelj, poslužitelj* itd. također imaju nešto zajedničko: niz *telj* i značenje 'vršitelj radnje'. Riječi koje se mogu rastaviti na sastavne elemente zovu se **tvorenice** ili **tvorbeno motivirane riječi**. Riječi kao npr. *miš, sunce, kiša, zemlja* ne mogu se na takav način rastaviti na sastavne elemente. Njima je postanak sa stajališta suvremenoga jezika neproziran. Takve riječi zovu se **netvorenice**. Budući da s tvorbenoga stajališta ne možemo objasniti njihov postanak, zovu se još i **tvorbeno nemotivirane riječi.**
Tvorenice nastaju tvorbom riječi. Riječ od koje se u tvorbi polazi zove se **osnovna** riječ ili **osnovica.** Tvorenica ima zajednički dio s osnovnom riječju. Taj se zajednički dio zove **tvorbena osnova.** Tvorbena je osnova dio tvorenice koji čuva izraznu i sadržajnu vezu s osnovnom riječju.

Ako se od riječi *računati* napravi tvorenica *računalo,* osnovna je riječ *računati,* a tvorbena osnova *računa-*. Tvorbenu osnovu treba razlikovati od oblične osnove. O tvorbenoj osnovi i tvorbenim nastavcima govorimo u tvorbi riječi, a o obličnoj osnovi i obličnim nastavcima u morfologiji. Na obličnu se osnovu dodaju oblični nastavci, pa se tako dobiva drugi oblik iste riječi, npr. u *kuća, kuće, kući...* oblična je osnova *kuć-,* a oblični su nastavci *-a, -e, -i.* Oblični se nastavci obično zovu samo **nastavci**, a tvorbeni nastavci **sufiksi.**

Razlikuje se **tvorbeno** i **leksičko značenje** tvorenica. Ta se značenja ne moraju nužno podudarati jer može doći do širenja ili sužavanja značenja. Često, osobito u nazivlju, dolazi do specijalizacije značenja, pa se leksičko značenje razlikuje od tvorbenoga, npr. naziv *dizalo* tvorenica je od glagolske osnove *diza-* i sufiksa *-lo.* Tvorbeno je značenje naziva *dizalo: diza- + -lo → ono što diže. Dizalo* je uređaj koji služi za dizanje, ali i za spuštanje. Tvorbeno je značenje tvorenice *uspinjača* 'ono što (se) uspinje'. Leksičko značenje riječi *uspinjača* obuhvaća i spuštanje i uspinjanje kao što je tvorbeno značenje riječi *svlačionica* 'prostorija za svlačenje', ali leksičko značenje riječi *svlačionica* obuhvaća i svlačenje i oblačenje.

Niz tvorbeno povezanih riječi naziva se **tvorbena porodica.** Članovi tvorbene porodice međusobno su i sadržajno (preko označenika) i izrazno (preko označioca) povezani. U riječima *gledati, pogledati, pogled, gledatelj, gledateljica, pregled, pregledavati* možemo uočiti zajednički niz glasova *gled. Gled-* je **korijen** navedenih riječi. Korijen riječi najmanji je zajednički sastavni element svih tvorbeno srodnih riječi.

Tvorenica *gledateljica* tvorena je od tvorenice *gledatelj.* U tome je slučaju *gledatelj* osnovna riječ, a ujedno i tvorbena osnova s pomoću koje se tvori tvorenica *gledateljica.* Tvorbena raščlamba izgleda ovako:

gledateljica = gledatelj + -ica.

Tvorenica *gledatelj* tvorena je od glagola *gledati.* Tu je *gledati* osnovna riječ, a tvorbena je osnova *gleda-*. Tvorbena raščlamba izgleda ovako:

gledatelj = gleda- + -telj.

Osnovna riječ i tvorenica u tvorbenoj su vezi. Među njima postoji odnos tvorbene motivacije. Ako je tvorenica izravno tvorena od osnovne riječi, te su dvije riječi u **izravnoj** ili **bližoj tvorbenoj vezi**, npr. *gledatelj* i *gledateljica.* Ako tvorenica nije izravno tvorena od osnovne riječi nego od druge tvorenice, tvorbena je veza **posredna** ili **dalja**, npr. odnos riječi *gledateljica* i *gledati* u nizu:

gledateljica – gledatelj – gledati.

Značenje tvorenica može se objasniti s pomoću tvorbenih preoblika:

gledatelj → onaj koji gleda; gledateljica → žena gledatelj.

Pri tvorbenoj se preoblici značenje tvorenice objašnjava s pomoću osnovne riječi s kojom je u izravnoj tvorbenoj vezi.
Mjesto na kojemu dolazi do dodavanja tvorbenoga nastavka na osnovu riječi ili na kojemu se spajaju dvije osnove zove se **tvorbeni šav**. Dakle, tvorbeni šav postoji između prefiksa i osnove (*pre-pisati, nad-gledati)*, između osnove i spojnika (*kos-o-ok, lak-o-nog)*, između osnove i sufiksa (*rud-ar, čita-telj)*. Ista riječ može imati i više tvorbenih šavova (*čita-teljica, nad-gled-nik*). Na tvorbenome šavu često dolazi do glasovnih promjena, npr. *pod- + hodnik – pothodnik* (jednačenje po zvučnosti), *djevojk- + -ica – djevojčica* (palatalizacija).

Tvorbeni načini

Postoje različite podjele na tvorbene načine. Obično se spominju dva osnovna tvorbena postupka i šest osnovnih tvorbenih načina (tj. načina povezivanja tvorbenih sastavnica).
Tvorbeni su **postupci izvođenje** i **slaganje**. Izvođenje je postupak u kojemu je nova riječ motivirana jednom osnovnom riječju, a slaganje postupak u kojemu je nova riječ motivirana dvjema osnovnim riječima.
Tvorbeni su načini: **sufiksalna tvorba, prefiksalna tvorba, prefiksalno-sufiksalna tvorba, slaganje, složeno-sufiksalna tvorba** i **srastanje**.
Neki autori prefiksalnu tvorbu svrstavaju u izvođenje, a drugi u slaganje. Uz njih postoje još i **preobrazba**, **tvorba polusloženica**, **kraćenje** te **tvorba pokrata**, a neki autori spominju i neke druge rjeđe tvorbene načine (srasličko-sufiksalna, prefiksoidna, sufiksoidna, unutarnja tvorba, sljubljivanje). Ovdje ćemo ravnopravno obraditi ove tvorbene načine: sufiksalnu tvorbu, prefiksalnu tvorbu, prefiksalno-sufiksalnu tvorbu, složeno-sufiksalnu tvorbu, slaganje, srastanje, preobrazbu, tvorbu polusloženica, kraćenje i tvorbu pokrata. Pritom ne smatramo da je to jedina moguća podjela tvorbenih načina ni da ne postoje i drugi rjeđi tvorbeni načini. Upotrebljavamo uobičajeno nazivlje, a u zagradama katkad navodimo i prijedlog sustavnijega naziva.

Prefiksalna (prefiksna) tvorba

Prefiksalna (prefiksna) tvorba tvorbeni je način u kojemu se ispred jedne riječi dodaje **tvorbeni predmetak** ili **prefiks**. Prefiksi ili predmetci tvorbene su jedinice koje dolaze ispred riječi u prefiksalnoj tvorbi, odnosno ispred osnove u prefiksalno-sufiksalnoj tvorbi. Tako nastala tvorenica naziva se **prefiksalnom tvorenicom**. Prefiksalne su tvorenice npr.:

učitati, potprogram, pretkutnjak, raščešljati, suautor.

Prefiksi su podrijetlom najčešće prijedlozi te čestice *ne* i *ni*. Nalazimo ih u imenicama (*potpoglavlje, nestručnjak*), pridjevima (*omalen)*, prilozima (*naizmjence*) i glagolima (*pročitati*). Mogu biti domaćega i stranoga podrijetla. U riječima istoga značenja u hrvatskome standardnom jeziku domaći prefiks ima prednost pred stranim, npr.:

protu pred *anti,* npr. *proturatni* pred *antiratni*
poslije pred *post,* npr. *poslijediplomski* pred *postdiplomski.*

Sufiksalna (sufiksna) tvorba

Sufiksalna (sufiksna) tvorba tvorbeni je način u kojemu se iza tvorbene osnove dodaje **tvorbeni nastavak** ili **sufiks**. Sufiksi su tvorbene jedinice koje dolaze iza osnove u sufiksalnoj, prefiksalno-sufiksalnoj i složeno-sufiksalnoj tvorbi. Sufiks nikada ne dolazi kao osnova ni samostalno. Sufikse nalazimo:

u imenicama: *čita-telj*
u pridjevima: *barok-ni*
u brojevima: *sedamnaest-i*
u glagolima: *mir-ovati*
u prilozima: *mjest-imice.*

Sufiksi mogu biti domaćega i stranoga podrijetla. U istoznačnim riječima domaći sufiks ima prednost pred stranim, npr. imenice na *-ost* imaju prednost pred imenicama na *-itet* ako imaju isto značenje (*radioaktivnost* ima prednost pred *radioaktivitet, legitimnost* pred *legitimitet, dualnost* pred *dualitet* itd.). Neki strani sufiksi nemaju istoznačni domaći sufiks, pa se njima, kad se počinju pojavljivati i u riječima s domaćim osnovama, npr. sufiksom *-ada* u *bakljada*, popunjava sufiksalni sustav hrvatskoga jezika.

Prefiksalno-sufiksalna (prefiksno-sufiksna) tvorba

Prefiksalno-sufiksalna tvorba tvorbeni je način u kojemu se tvorbenoj osnovi jedne riječi istodobno dodaju prefiks i sufiks i tako nastaje **prefiksalno-sufiksalna tvorenica**:

pod-vod-ni, pri-mor-je, pod-lakt-ica, do-vrat-ak.

Nije svaka riječ koja ima i prefiks i sufiks nužno nastala prefiksalno-sufiksalnom tvorbom, npr. imenica *potpredsjednik* nije nastala prefiksalno-sufiksalnom tvorbom nego prefiksalnom tvorbom od tvorenice *predsjednik,* pridjev *potpredsjednički* nastao je sufiksalnom tvorbom od tvorenice *potpredsjednik.*

Slaganje

Slaganje je tvorbeni način u kojemu istodobno sudjeluju (najmanje) tri sastavnice, od kojih je prva punoznačna osnova, druga spojnik *-o-,* a treća punoznačna samostalna riječ. Tako nastala tvorenica naziva se složenicom. **Složenica** je riječ koja je nastala od dviju ili više osnova. Složenice su tvorenice u čijemu su sastavu prepoznatljive najmanje dvije punoznačne riječi.

Složenice se prepoznaju i po spojniku. **Spojnik** ili **interfiks** jedinica je koja u složenici spaja dvije riječi u jednu:

kit + lov > kitolov
nos + rog > nosorog
nov + gradnja > novogradnja
roman + pisac > romanopisac
sumpor + vodik > sumporovodik
voda + otpornost > vodootpornost.

U složenice se katkad ubrajaju i tvorenice nastale dodavanjem **vezanih leksičkih morfema** (prefiksoida i sufiksoida) iako bismo tu mogli govoriti i o posebnome tvorbenom načinu jer takve tvorenice nemaju tri sastavnice. Vezani je leksički morfem morfem koji ne može stajati samostalno. **Prefiksoidi** su vezani leksički morfemi koji se nalaze u prvome dijelu složenice, a **sufiksoidi** vezani leksički morfemi koji se nalaze u drugome dijelu složenice.

Vezani leksički morfemi većinom su stranoga, latinskoga ili grčkoga podrijetla.
Domaći su vezani leksički morfemi:

polu-, vele-, nazovi-, nadri-, protu-
npr. *poluvrijeme, veleučen, nazovipravnik, nadriliječnik, protuudar.*

prefiksoid	složenica
auto-	autoklub
aero-	aerodinamika
eko-	ekosustav
elektro-	elektroindustrija
hidro-	hidromasaža
midi-	midisuknja
kemo-	kemoterapija

sufiksoid	složenica
-fil	anglofil
-fobija	slavenofobija
-id	sufiksoid
-logija	terminologija
-teka	videoteka
-mat	bankomat

Između vezanoga leksičkog morfema i osnove ne piše se spojnica.

Složeno-sufiksalna (složenično-sufiksna) tvorba

Složeno-sufiksalna tvorba tvorbeni je način u kojemu istodobno sudjeluju dva tvorbena načina, slaganje i sufiksacija. Tvorenica nastala složeno-sufiksalnom tvorbom naziva se **složeno-sufiksalnom tvorenicom**, npr. *glavobolja, jednoruk.*
Složeno-sufiksalnom tvorbom nastaju tvorenice:

dalek + -o- + vid + -an > dalekovidan
dug + -o- + prug + -aš > dugoprugaš
Dug- + -o- + Res- + -anin > Dugorešanin
dv + -o- + toč + -je > dvotočje
Gornj- + -o- + grad + -ski > gornjogradski
konj + -o- + krad + -ica > konjokradica
kratk- + -o- + vid + -an > kratkovidan
miš + -o- + lov + -ka > mišolovka.

Srastanje

Srastanje je spajanje bez spojnika dviju sastavnica od kojih prva može biti ili osnova ili češće riječ, a druga je nužno riječ. Pritom je bitno reći da ti elementi ne moraju biti punoznačni (npr. *u + oči > uoči*) te da ne vrijedi načelo da drugi element određuje vrstu riječi **sraslice** (npr. *u + mjesto > umjesto*).
U literaturi postoje različiti pristupi sraslicama. Smatra ih se vrstom slaganja ili posebnim tvorbenim načinom. Dijelovi se sraslica mogu i odijeljeno napisati:

blag dan > blagdan, dan gubiti > dangubiti
tako zvani > takozvani, zlu rad > zlurad.

Za sraslice je bitno da su po morfološkome ustrojstvu istovjetne riječima od kojih su tvorene. Razlikuju se samo po tome što najčešće imaju jedan naglasak i utvrđen redoslijed:

zlòpāmtiti: zlȏ pâmtiti i pâmtiti zlȏ
dàngubiti: dân gùbiti i gùbiti dân.

Mnogo je pridjevnih sraslica u kojima je prvi dio prilog:

mnȏgopoštovānī, svijétložūt, támnosīv, visokokvalificīrān.

Preobrazba

Preobrazba ili konverzija tvorbeni je način u kojemu nova riječ nastaje prijelazom riječi iz jedne vrste riječi u drugu:

mláda prid. ž. r. – *mlâda* im.[18]
hȑvātskī prid. – *hȑvātski* pril.

U hrvatskome preobrazba nije posebno čest tvorbeni način kao u nekim drugim jezicima, npr. u engleskome (*walk*), u kojemu gotovo svaka imenica po potrebi može biti i glagol i obrnuto.

---

18 Taj se primjer u gotovo svim priručnicima navodi kao prototipan primjer preobrazbe iako je on sporan jer u njemu dolazi do promjene naglaska, pa bi se zapravo trebao uvrstiti u unutarnju tvorbu. Babić navodi da se u preobrazbi osnova ne mijenja ni glasovno ni naglasno (2002: 51). Sličan se problem pojavljuje i pri tvorbi priloga od pridjeva jer dolazi do gubljenja dužine (*hȑvātski*).

Tvorba polusloženica

Polusložene nastaju kad se dvije riječi združe u jednu zadržavajući svoj morfološki i naglasni lik, npr. *poklon-paket*. Prvi se dio polusloženice ne sklanja. Nesklonjivost prvoga dijela označuje se spojnicom. U hrvatskome se veoma često pojavljuju polusložene koje sadržavaju posuđenicu ili stranu riječ kao jedan od sastavnih elemenata, npr.:

internet-stranica, ton-majstor, taksi-vozač.

Polusloženice je bolje preoblikovati u svezu pridjeva i imenice, npr. *internetska stranica* ili imenice i imenice u genitivu, npr. *vozač taksija.*

Kraćenje

Nove riječi mogu nastati tako da se duga riječ skrati, npr. *auto* od *automobil, kino* od *kinematograf*. Takav je tvorbeni način u hrvatskome veoma rijedak, možemo ga nazvati **kraćenjem** i odgovara engleskomu nazivu *clipping*.

Tvorba pokrata

Češće nove riječi nastaju od jednoga ili više početnih slova višerječnih izraza, npr. *AOP* (*automatska obradba podataka*), *PDV* (*porez na dodanu vrijednost*). Takva je tvorba veoma česta u imenima ustanova ili tvornica, npr. *NAMA* (*narodni magazin*), *INA* (*industrija nafte*).

Tvorba imenica

Imenice nastaju svim tvorbenim načinima.

način	tvorenica
sufiksalna tvorba	pis-ac > pisac Brač-anin > Bračanin predava-onica > predavaonica
prefiksalna tvorba	do-predsjednik > dopredsjednik nad-biskup > nadbiskup
slaganje	vlak-o-vođa > vlakovođa četver-o-katnica > četverokatnica klor-o-vodik > klorovodik
prefiksalno-sufiksalna tvorba	pri-mor-je > primorje za-peć-ak > zapećak

način	tvorenica
složeno-sufiksalna tvorba	duga pruga – dugoprugaš puno značenje – punoznačnica
srastanje	kuće-vlasnik > kućevlasnik guli-koža > gulikoža
preobrazba	novi > Novi
tvorba polusloženica	blok-dijagram, poklon-paket, pilot-projekt
kraćenje	auto, kino
tvorba pokrata	NAMA, PDV, AOP

U tvorbi imenica najplodniji je tvorbeni način sufiksalna tvorba. Imenice nastale sufiksalnom tvorbom mogu se podijeliti u nekoliko značenjskih skupina.

Imenice koje označuju osobu

značenje	sufiksi	tvorenice	preoblike
vršitelj radnje[19]	-(a)c, -ač -ar, -aš -ič, -ik -lac, -telj -ičar	pisac, nosač stražar, košarkaš gonič, glazbenik varilac, voditelj botaničar	osoba koja piše, nosi, stražari, igra košarku, goni, bavi se glazbom, vari, vodi, bavi se botanikom
vršiteljica radnje[20]	-ica -inja -ka -kinja	učiteljica pedagoginja novinarka sutkinja	žena učitelj žena pedagog žena novinar žena sudac
nositelj osobine	-(a)c -ak -an -ik	brbljavac luđak blesan pravednik	osoba koja mnogo brblja, koja je luda, koja je blesava, koja je pravedna

19 Često se s istom osnovom može tvoriti i više istoznačnih izvedenica. Tada one najčešće ili razjednače značenje, npr. *spasilac* i *Spasitelj* ili jedna ima normativnu prednost npr. *slušalac* bolje *slušatelj*.

20 Imenice koje označuju žensku osobu mogu se tvoriti od imenice koja označuje mušku osobu, npr. *novinar – novinarka* ili od pridjeva, npr. *brbljav – brbljavica*.

značenje	sufiksi	tvorenice	preoblike
nositeljica osobine	-ica -inja	brbljavica luđakinja	žena koja mnogo brblja žena koja je luda
pripadnik pristaša sljedbenik simpatizer	-(a)c -aš -ik	hajdukovac pravaš skeptik	simpatizer Hajduka član ili simpatizer Stranke prava onaj koji zastupa filozofiju skepticizma
pripadnica pristaša sljedbenica simpatizerka	-ka -ica -inja	hajdukovka pravašica skeptikinja	žena hajdukovac žena pravaš žena skeptik

Skupini imenica koje označuju osobu pripadaju i etnici i etnonimi.
Etnici označuju stanovnike naselja, npr. *Osječanin, Riječanin, Splićanin, Zagrepčanin*, a **etnonimi** pripadnike naroda, npr. *Hrvat, Nijemac, Slovenac, Talijan* ili državljane, npr. *Amerikanac, Indijac, Švicarac.*
Etnici i etnonimi nalaze se na granici apelativa (općih imenica) i vlastitih imena, a tvore se od toponima prema tvorbenim pravilima hrvatskoga standardnog jezika.
Većina etnika tvori se prema određenim pravilima s nekoliko sufikasa.

značenje	sufiksi	tvorenice	preoblike
stanovnik, državljanin, čovjek po nacionalnoj pripadnosti, čovjek po podrijetlu	-anin -janin -čanin -ac -anac	Bračanin Rabljanin Zagrepčanin Metkovac Bosanac	stanovnik Brača, Raba Zagreba, Metkovića, Bosne (čovjek koji je podrijetlom s Brača, Raba, iz Zagreba...)
stanovnica, državljanka, žena po nacionalnoj pripadnosti, žena po podrijetlu	-ka -kinja -inja -ica	Zagrepčanka Francuskinja Čehinja Njemica	stanovnica Zagreba ili žena podrijetlom iz Zagreba, žena koja je francuska državljanka ili podrijetlom iz Francuske, žena koja je češka državljanka ili podrijetlom iz Češke, žena koja je njemačka državljanka ili podrijetlom iz Njemačke

U tvorbi etnika od višerječnih toponima sudjeluju najviše dvije riječi:

Filipjanac < Sveti Filip i Jakov, Petroseljanin < Ličko Petrovo Selo, Supetarac < Sveti Petar u Šumi.

Od višerječnih se toponima etnik također izvodi sufiksalnom tvorbom ako se tvori od jedne riječi:

Novljanin (< Novi Vinodolski)
Peterančanin (< Sveti Petar Orehovec)
Stonjanin (< Mali Ston)
Jurovčanin (< Juraj na Bregu)
Generalčanin (< Generalski Stol)

ili složeno-sufiksalnom tvorbom ako se tvori od dviju riječi:

Babogredac (< Babina Greda)
Mokropoljanin (< Mokro Polje)
Dugoraćanin (< Dugi Rat)
Novoseljanin (< Novo Selo)
Starograđanin (< Stari Grad).

Imenice ostalih značenja

Imenice nastale sufiksalnom tvorbom mogu također označivati:

– zatvorene prostore: *kugl-ana, knjiž-ara, slastič-arnica, radi-onica*
– otvorene prostore: *vrb-ik, igra-lište*
– osobinu ili svojstvo: *mlad-ost, gluh-oća, ljep-ota, dub-ina*
– radnju: *plesa-nje, obrad-ba, šet-nja, uginu-će*
– maloću: *tanjur-čić, jezer-ce, cvijet-ak, cijev-ka, ruč-ica*
– veličinu: *nož-urina, ptič-urina*
– skup: *tel-ad, otok-je (> otočje), slušatelj-stvo*
– predmet: *pis-ač, računa-lo, zviždalj-ka.*

Još se mnoga značenja mogu izraziti imenicama tvorenima sufiksalnom tvorbom. Ovdje ćemo navesti samo neka: isprave, obrasci (*domovnica, putovnica*); točka na kojoj dolazi do čega (*talište, vrelište*); životinje (*šarko, gusan, rogonja, šarulja*); biljke (*cvjetača, borovica, ljutika, krastavac*); odmilice (*razmaženko, raščupanko, debeljko, nestaško, veseljko*); zagonetke (*dopunjaljka, premetaljka*); prihodi, daće, porezi (*hranarina, stanarina, trošarina*) itd.

Tvorba pridjeva

Pridjevne tvorenice nastaju od pridjevnih, imeničnih i glagolskih osnova. Pridjevi se najčešće tvore sufiksalnom tvorbom. Prema značenju tvorba se opisnih pridjeva može podijeliti na tvorbu pridjeva s općim opisnim značenjem te na tvorbu pridjeva s posebnim opisnim značenjem.
Pridjevi s općim opisnim značenjem najčešće se tvore s pomoću sufikasa: *-an, -(a)n* i *-en,* rjeđe: *-it* i *-nat*:

-an: *radostan, sunčan*
-en: *veličanstven, jedinstven*
-it: *korjenit, rječit*
-nat: *pernat, slamnat.*

Posebna opisna značenja mogu se podijeliti prema sljedećoj tablici:

sličnost (najčešće po obliku i boji)	-ast	okruglast, gumast
opskrbljenost/obilje	-av -at -ovit -evit -(lj)iv[21]	pjegav nosat šumovit grčevit milostiv
mogućnost	-(lj)iv	djeljiv, predvidljiv
izrazitost svojstva	-cat	bjelcat (obično u svezi *bijel bjelcat*) golcat *'koji je posve gol'* (obično u svezi *gol golcat*)
neizrazitost svojstva	-kast -uškast	bjelkast *'koji je manje bijel'* luckast *'koji je manje lud'* ljepuškast *'koji nije toliko lijep kao netko za koga kažemo da je lijep'*
sklonost kojoj radnji	-(lj)iv	štedljiv *'koji štedi'*

21 Sufiks *-iv* dolazi na osnove koje završavaju na dva suglasnika ili na *lj, nj*, a *-ljiv* na ostale osnove.

Posvojni i odnosni pridjevi označuju odnos prema osnovnoj riječi. Tvore se s pomoću ovih nastavaka:

-ov, -ev, -in, -ljev	dječakov, stričev, djevojčičin, Markovljev (tvoreno od prezimena Markov, a ne od imena Marko)	koji pripada komu
-ski, -ovski, -evski	splitski, šekspirovski, kamijevski	koji se odnosi na što / koji je sličan čemu
-ni	autobusni	koji se odnosi na što
-ji, -nji, -lji (dodaje se najčešće na osnove koje označuju životinju)	pasji, pčelinji, žablji	koji se odnosi na što
-aći	kupaći, pisaći	koji služi za što

Odabir jednoga od istoznačnih sufikasa najčešće ovisi o završnome suglasniku osnove. Ako osnova završava na nenepčanik, dodaje se sufiks *-ov*, ako završava na nepčanik (*š, ž, č, dž, đ, ć, j, lj, nj*), sufiks *-ev*. Ako osnova završava na *-ar,* mogu se dodati oba sufiksa (*rudarov* ili *rudarev*). Sufiks *-ljev* dodaje se osnovama koje završavaju na *-ov* ili *-ev* (*Markov – Markovljev, Turgenjev – Turgenjevljev*). Stoga nije ispravno upotrijebiti pridjev *sinovljev* umjesto *sinov*.

Pridjevi se mogu tvoriti i drugim tvorbenim načinima.

prefiksalna tvorba	na-gluh > nagluh, ne-lijep > nelijep
prefiksalno-sufiksalna tvorba	bez-krv-an > beskrvan, bez-žic-an > bežičan
složeno-sufiksalna tvorba	pun-o-ljet-an > punoljetan, kratk-o-vid-an > kratkovidan
srastanje	tako-zvani > takozvani, tamno-plav > tamnoplav
slaganje	vod-o-otporan > vodootporan

Pri tvorbi pridjeva često dolazi do glasovnih promjena: *bez + tjelesan > bestjelesan* (jednačenje po zvučnosti), *prehran + beni > prehrambeni* (jednačenje po mjestu tvorbe).

Ktetici su pridjevi izvedeni prema gramatičkim pravilima uglavnom od ojkonima (ekonima) ili rjeđe (zbog postojanja glasovne zapreke) od etnika (*gradišćanski* < *Gradišćanac*) ponajprije sufiksom *-skī* (*slavonski*). Pišu se, za razliku od etnika i etnonima, malim početnim slovom (*zagrebački, sisački, riječki*). Ktetici od tuđih ojkonima pišu se fonetski: *njujorški* (< *New York*), *čikaški* (< *Chicago*) i izvorno do tvorbene granice, tj. mjesta na kojemu se dodaje domaći sufiks i na kojemu može doći do glasovnih promjena: *newyorški, chicaški.*

Tvorba glagola

Glagoli se tvore od imenica, pridjeva, glagola i usklika, a veoma se rijetko tvore od riječi drugih vrsta, npr. od zamjenica (*usvojiti, tikati*), brojeva (*desetkovati*) i priloga (*nazadovati, napredovati, protiviti se*).
Glagoli se tvore dvama osnovnim tvorbenim načinima:
1. prefiksalnom tvorbom (*pre-gaziti* > *pregaziti*)
2. sufiksalnom tvorbom (*pogled-avati* > *pogledavati*).

Iznimno se tvore i prefiksalno-sufiksalnom tvorbom, npr. od zamjenica (*pri-svoj-iti* > *prisvojiti*).
Od glagola se glagoli tvore prefiksalnom i sufiksalnom tvorbom. Glagoli se od drugih glagola mogu tvoriti uz promjenu glagolskoga vida ili bez nje. Tvorba svršenih (perfektivnih) glagola od nesvršenih (imperfektivnih) zove se **perfektivizacija**. Tvorba nesvršenih glagola od svršenih zove se **imperfektivizacija**.

prefiksalna tvorba		u-spavati > uspavati do-voziti > dovoziti na-gaziti > nagaziti
sufiksalna tvorba	svršeni od nesvršenih (*-nuti*)	mahnuti (< mahati) kihnuti (< kihati) zijevnuti (< zijevati) lupnuti (< lupati)
	nesvršeni od svršenih (*-ivati, -avati*)	zamagljivati (< zamagliti) zagrijavati (< zagrijati)
	nesvršeni od nesvršenih	pjevušiti, pjevuckati (< pjevati) moljakati (< moliti) piskarati (< pisati) iskakati, preskakati (< skakati)

Najplodniji su ovi glagolski prefiksi:

do-	doskočiti, dobaciti, doraditi
iz-	izbaciti, izraditi, iskočiti
na-	nabaciti, naraditi se, naračunati (se)
nad-	nadjačati, nadletjeti, nadrasti
o-	očarati, osmisliti, oženiti
ob-	objaviti, obletjeti, opkoliti
od-	odležati, odjahati, otpisati
po-	poljubiti, poželjeti, pogriješiti
pod-	podbaciti, podjarmiti, potpisati
pre-	prestići, pregaziti, prepjevati
pred-	predbaciti, pretpostaviti
pri-	pristaviti, prigovoriti, pridonijeti
pro-	progovoriti, proplivati
raz-	razmisliti, razlučiti, raščistiti
s-	smisliti, spjevati, zbaciti
u-	umisliti, ukuhati, uroniti
uz-	ustreptati, uščitati se, uzdrhtati

Od imenica, pridjeva i usklika glagoli se tvore sufiksalnom tvorbom.

vrsta riječi	sufiksi	tvorenica
imenice	-ati, -iti, -ovati/-evati, -irati	šibati, mastiti, stanovati, telefonirati
pridjevi	-ati, -iti, -jeti, -ovati	jačati, bijeliti, mršavjeti, ludovati
usklici	-ati, -kati	kucati, bockati

Tvorba priloga

Prilozi se tvore preobrazbom (konverzijom), sufiksalnom tvorbom, prefiksalnom tvorbom, prefiksalno-sufiksalnom tvorbom i srastanjem.
Prilozi se tvore **preobrazbom** od jednine srednjega roda opisnih pridjeva:

dobro, lijepo, pametno, malo, olako, premalo, neveselo, udesno

i od odnosnih pridjeva na *-skī*, pritom prilozi gube duljinu na završnome *i*:

pridjevi: *ljùdskī, màjmunskī, plìvāčkī*
prilozi: *ljùdski, màjmunski, plìvāčki.*

Prilozi se tvore ovim sufiksima:

-ice: *djelomice, danomice*
-imice: *hrpimice, mjestimice*
-ke: *sjedećke, stojećke*
-ki: *sjedećki, stojećki.*

Prilozi tvoreni sufiksima *-ke* i *-ki* normativno su izjednačeni.
Prilozi se tvore i manje plodnim sufiksima: *-as, -os, -us, -ce, ačke, -ački*:

jesenas, noćas, jutros, ljetos, zimus, neprestance, glavačke, glavački.

Prilozi se tvore i prefiksalno-sufiksalnom tvorbom. Najčešći su sufiksi *-ce, -ice, -imice* i *-ke,* a najčešći prefiksi *bez-, do-, na-, ne-, niz-, po-, uz-.*

	-ce	-ice	-imice	-ke
bez-	besprestance bezobzirce			
do-	doslovce			
na-	napreskokce naizmjence	nasumice naizmjenice		
ne-	neprestance	nemilice nehotice	neštedimice nehotimice	
niz-		nizbrdice		
po-	poimence			potrbuške, pobočke, poprečke
uz-		uzbrdice		

Tvorba i norma

Složenica ili sraslica

Često se pojavljuje dvojba je li bolje upotrijebiti sraslicu ili složenicu. Norma u tome slučaju daje prednost složenici.

	BOLJE
sraslica	složenica
šestgodišnji[22]	šestogodišnji
petgodišnjica	petogodišnjica
petminutni	petominutni
srednjeeuropski	srednjoeuropski

Složenica ili izvedenica

Katkad se pojavljuje dvojba je li bolje upotrijebiti složenicu ili izvedenicu. U tome slučaju norma daje prednost izvedenici.

	BOLJE
složenica	izvedenica
moreplovac	pomorac
ribolovac	ribar
vidokrug	obzor

Polusloženica ili sveza

U hrvatskome se u posljednje vrijeme, posebno pod utjecajem engleskoga jezika, pojavljuje velik broj polusloženica. To je tvorbeni način stran hrvatskomu jeziku.

U imeničnoj su tvorbi česte polusloženice u kojima su jedan ili oba sastavna dijela stranoga podrijetla. Polusloženice se ne uklapaju lako u hrvatski

22 Te primjere neki priručnici (Babić 1991.) smatraju složenicama bez spojnika ili sa spojnikom *e*.

jezični sustav, pa ih treba, gdje je to moguće, zamijeniti svezom *pridjev + imenica, imenica + imenica u genitivu* ili *imenica + prijedlog + imenica.*

	BOLJE
polusloženica	**sveza**
Diesel-motor	dizelski (Dieselov) motor
fitness-centar	centar za fitnes
indeks-registar	indeksni registar
internet-adresa	internetska adresa
kesten-pire	pire od kestena
klima-uređaj	klimatizacijski uređaj
koncert-majstor	koncertni majstor
lož-ulje	loživo ulje
nul-točka	nulta (ili ništična) točka
pilot-istraživanje	eksperimentalno/ogledno istraživanje
taksi-vozač	vozač taksija
tenis-klub	teniski klub
web-stranica	mrežna stranica

Sufiksi *-ač/-lo*

U nazivlju su česte istoznačnice sa sufiksima *-ač* i *-lo*:

crtač – crtalo, čitač – čitalo, pisač – pisalo, pokazivač – pokazivalo, zbrajač – zbrajalo.

U nekim je primjerima jedan član para mnogo učestaliji od drugoga (npr. *pisač*), a u drugim su podjednako česta oba člana (*zbrajač, zbrajalo*). Budući da nazivi i na *-ač* i na *-lo* mogu označivati stvari, o drugim čimbenicima (npr. o proširenosti) ovisi kojemu od istoznačnih naziva treba dati prednost.

Sufiksi *-ara/-arna/-arnica*

Izvedenice sa sufiksom *-ara* (kao i izvedenice sa sufiksom *-ana*) označuju uglavnom zatvoren prostor, zgradu, pogon ili tvornicu, npr. *uljara.* U skladu s tim naziv *pekara* označuje mjesto na kojemu se kruh i krušni proizvodi proizvode.

Sufiksi *-arna* i *-arnica* ne preklapaju se značenjski sa sufiksom *-ara*. Sufiksi *-arna* i *-arnica* značenjski se preklapaju jer oba označuju mjesto, prostoriju ili radionicu u kojoj vršitelj radnje (kojega označuje imenica od koje je tvorenica izvedena – u ovome slučaju *pekar*) obavlja svoju djelatnost i prodavaonicu onoga što označuje osnovna imenica. U skladu s time i *pekarna* i *pekarnica* označuju mjesto na kojemu se pekarski proizvodi prodaju, ali tvorenice sa sufiksom *-arna* (*pekarna, cvjećarna, voćarna*) pripadaju razgovornomu stilu. Prodavaonica kruha i ostalih pekarskih proizvoda jest *pekarnica. Pekara* je prostorija ili tvornica u kojoj se pekarski proizvodi peku.
Ne može se međutim uvijek razlikovati sufiks *-arna* (kao sufiks razgovornoga lika) i sufiks *-arnica* (kao sufiks standardnojezičnoga lika), npr. standardnojezični i jedini mogući lik kojim se označuje prodavaonica lijekova jest *ljekarna*, a imenica *ljekarnica* označuje ženu koja je završila farmaceutski fakultet i radi u ljekarni.

Sufiksi *-ica/-kinja/-inja/-ka/-ovica*

Od nekih je imenica muškoga roda moguće izvesti nekoliko imenica za ženu vršiteljicu radnje. Od imenica na *-log* moguće je izvesti dvije takve imenice, npr. *arheolog – arheologica, arheologinja.* One mogu imati isto značenje i istu normativnu vrijednost, npr. *tinejdžerka* i *tinejdžerica* ili jedna od njih može imati normativnu prednost, npr. normativnu prednost imaju tvorenice *arheologinja* i *psihologinja*, dok *arheologica* i *psihologica* pripadaju razgovornomu funkcionalnom stilu.

Sufksi *-ona/-onica*

Imenice na *-ona*, npr. *radiona, kupaona, spavaona*, pripadaju razgovornomu stilu, ali se u ostalim funkcionalnim stilovima i u stilski neutralnome standardu moraju zamijeniti odgovarajućim imenicama izvedenim sufiksom *-onica*: *radionica, kupaonica, spavaonica.*

Sufiksi *-ski/-ioni*

Pridjevi na *-ski* imaju prednost pred pridjevima na *-ioni*.

	BOLJE
-ioni	-ski
akcioni	akcijski
kandidacioni	kandidacijski
komisioni	komisijski
koncentracioni	koncentracijski
operacioni	operacijski

Sufiski *-itet/-ost*

U hrvatskome jeziku postoji velik broj internacionalizama koji završavaju na *-itet*. Takve su imenice česte i u općemu jeziku i u nazivlju. Imenice na *-itet* latinskoga su podrijetla, a u hrvatski se jezik primaju prema njemačkome izgovoru.

Neke imenice na *-itet* u hrvatskome jeziku imaju usporedne likove izvedene od pridjevnih osnova sufiksom *-ost*, npr. *aktivitet/aktivnost, aktualitet/aktualnost, integritet/integriranost, senzibilitet/senzibilnost, sterilitet/sterilnost, kolektivitet/kolektivnost* itd.

Katkad lik na *-itet* ima različito značenje od odgovarajućega lika na *-ost (ekstremitet/ekstremnost, elektricitet/električnost, identitet/identičnost, lokalitet/lokalnost, kolektivitet/kolektivnost)*. Značenje riječi na *-itet* u tim je primjerima konkretno, dok je značenje odgovarajuće imenice na *-ost* apstraktno. Ako je riječ na *-itet* istoznačna s riječju na *-ost,* u standardnome se jeziku preporučuje uporaba riječi na *-ost*.

Sufiksi *-ov/-ev*

Od imenica na *-ar* moguće je izvesti dva posvojna pridjeva (*rudarov* = *rudarev*), dok je u drugim slučajevima jedan lik normativno neprihvatljiv:

učiteljov* > ***učiteljev.*

Sufiksi *-telj/-lac*

Sufiksi *-telj* i *-lac* veoma su plodni sufiksi i često se nalaze uz istu osnovu. Sufiks *-telj* trebao bi u skladu sa sustavom označivati čovjeka vršitelja radnje te u tome značenju može imati prednost pred istoznačnom tvorenicom sa sufiksom *-lac*, npr. *čitatelj* ima prednost pred *čitalac, davatelj* pred *davalac*. Glavni je razlog za davanje normativne prednosti sufiksu *-telj* činjenica da je on tvorbeno plodniji te da se od njega lako tvore imenice kojima se označuje žena vršiteljica radnje (*čitateljica*), a takvu mogućnost sufiks *-lac* nema (**čitalica*). Međutim, kod nekih imenica postoji značenjska razlika između izvedenica sa sufiksom *-lac* i onih sa sufiksom *-telj* (*spasilac* 'onaj koji / ono što spašava', *Spasitelj* 'Isus Krist'). U nekim je riječima uobičajena i potvrđena samo tvorenica sa sufiksom *-lac* (*ronilac, varilac, ličilac*). Te su tvorenice normativno prihvatljive i ne smiju se zamjenjivati izmišljenim riječima (**ronitelj, *varitelj, *ličitelj*). Od tih se riječi ne može izvesti ženski mocijski parnjak (**ronilica, *varilica*). Ako želimo označiti ženu koja roni ili vari, moguće je jedino *roniteljica* i *variteljica*.
Ako imenice na *-lac* označuju što neživo, one imaju prednost pred imenicama na *-telj*, npr. *označilac, (mrežni) poslužilac.*

Sufiksi *-iti/-jeti*

Treba razlikovati značenje glagola tvorenih od iste pridjevne osnove i sufikasa *-iti* i *-jeti*, npr. *plaviti* i *plavjeti se*, *crveniti* i *crvenjeti se*. Glagoli sa sufiksom *-iti* tvoreni od pridjeva imaju značenje 'davati svojstvo koje označuje pridjev'. Glagoli sa sufiksom *-jeti* tvoreni od pridjeva znače 'dobivati svojstvo koje označuje pridjev'. Glagol *plaviti (se)* znači 'činiti što plavim', *plavjeti se* 'postajati, biti plav', *crveniti (se)* 'činiti što crvenim', *crvenjeti (se)* 'postajati, biti crven': *Djevojka crveni usnice., Crvenjela se od srama., Dječak plavi ogradu., Nebo se ne prestaje plavjeti.*
Glagoli sa sufiksom *-iti* koji nemaju par sa sufiksom *-jeti* mogu značiti i 'postajati onim ili onakvim što znači pridjevna osnova'. To značenje često imaju takvi povratni glagoli, npr. *trijezniti se, bistriti se.*

Sufiksi *-(j)ivati/-(j)avati*

U tvorbi nesvršenih glagola od svršenih najplodniji su sufiksi *-(j)ivati* i *-(j)avati.*

-(j)avati	poučiti – poučavati
-(j)ivati	odlučiti – odlučivati kazati – kazivati isključiti – isključivati

Kad postoje glagoli tvoreni od iste osnove i sufiksom *-(j)ivati* i sufiksom *-(j)avati,* norma u načelu daje prednost glagolima na *-(j)ivati.* Tako je bolje *označivati* nego *označavati, udomljivati* nego *udomljavati* itd.

Prefiksi *van-/izvan-*

Tvorenice tvorene prefiksom *izvan-* imaju prednost pred istoznačnim tvorenicama tvorenim prefiksom *van-.*

	BOLJE
van-	**izvan-**
vanbrodski	izvanbrodski
vanjezični	izvanjezični
vanmaternični	izvanmaternični
vanzemaljci	izvanzemaljci

Rječotvorje – tvorba riječi (sažetak)

Nova se riječ, kad se za njom pojavi potreba, može tvoriti od sastavnica hrvatskoga jezika po uzoru na riječi koje već postoje u hrvatskome jeziku. Najčešći su načini tvorbe riječi u hrvatskome jeziku **prefiksacija**, **sufiksacija** i **slaganje**. Kombinacijom tih tvorbenih načina nastaju **prefiksalno-sufiksalna** tvorba i **složeno-sufiksalna** tvorba.

Tvorbeni načini

sufiksalna tvorba Tvorba kojom se iza osnove riječi dodaje tvorbeni nastavak (sufiks); tako nastala tvorenica naziva se sufiksalnom tvorenicom.	star-ac > starac star-ost > starost
prefiksalna tvorba Tvorba kojom se ispred osnove riječi dodaje tvorbeni predmetak (prefiks); tako nastala tvorenica naziva se prefiksalnom tvorenicom.	na-pisati > napisati pod-poručnik > potporučnik iz-čupati > iščupati pred-prijamni > pretprijamni
prefiksalno-sufiksalna tvorba Tvorba kojom se tvorbenoj osnovi riječi istodobno dodaju prefiks i sufiks; tako nastala tvorenica naziva se prefiksalno-sufiksalnom tvorenicom.	bez-kraj-an > beskrajan uz-glav-je > uzglavlje po-glav-je > poglavlje pod-krov-je > potkrovlje
slaganje Tvorba u kojoj istodobno sudjeluju najmanje tri sastavnice od kojih je prva osnova, druga spojnik *-o-*, a treća samostalna riječ; tako nastala tvorenica naziva se složenicom.	sjever-o-zapad > sjeverozapad pet-o-godišnji > petogodišnji
složeno-sufiksalna tvorba Tvorba u kojoj istodobno sudjeluju dva tvorbena načina, slaganje i sufiksacija; tako nastala tvorenica naziva se složeno-sufiksalnom tvorenicom.	Nov-o-zeland-janin > Novozelanđanin glav-o-bol-ja > glavobolja

srastanje Tvorba u kojoj istodobno sudjeluju dvije sastavnice od kojih prva može biti ili osnova ili riječ, a druga je uvijek riječ, a između njih nema spojnika; tako nastala tvorenica naziva se sraslicom.	kuće-vlasnik > kućevlasnik sve-opći > sveopći opće-društveni > općedruštveni pali-kuća > palikuća cjepi-dlaka > cjepidlaka
preobrazba Tvorba u kojoj riječ nastaje prelaskom riječi iz jedne vrste riječi u drugu.	Dugi, mlada
tvorba polusloženica Tvorba u kojoj sudjeluju najmanje dvije riječi od kojih svaka ima svoj naglasak, a prva se riječ ne sklanja; to se bilježi spojnicom, a tako nastala tvorenica naziva se polusloženicom.	pop-glazba, remek-djelo, spomen-ploča, spomen-dom, džez-glazba, klima-uređaj, poklon-bon, vikend-putovanje
kraćenje Tvorba u kojoj skraćivanjem riječi nastaje nova riječ.	auto (< automobil)
tvorba pokrata Tvorba u kojoj skraćivanjem višerječne sintagme nastaje nova riječ.	AOP (< automatska obradba podataka) ZET (< Zagrebački električni tramvaj)

Normativni problemi u tvorbi riječi

složenica/sraslica *bolje* složenica	petgodišnji *bolje* petogodišnji
složenica/izvedenica *bolje* izvedenica	moreplovac *bolje* pomorac
polusloženica/sintagma *bolje* sintagma	taksi-vožač *bolje* vozač taksija
-ač/-lo	oba su sufiska dobra o standardnome jeziku, o tome kojemu treba dati prednost odlučuje se u svakome pojedinačnom slučaju temeljem drugih kriterija
-ara/-arna/-arnica	sufiks *-arnica* označuje mjesto na kojemu se što prodaje, sufiks *-ara* mjesto na kojemu se što proizvodi, a sufiks *-arna* ne pripada standardnomu jeziku

-ica/-kinja/-inja/-ka	tinejdžerka = tinejdžerica psihologica *bolje* psihologinja
-ona *bolje* -onica	kupaona *bolje* kupaonica
-ioni *bolje* -ski	kanalizacioni *bolje* kanalizacijski
-itet *bolje* -ost	senzibilitet *bolje* senzibilnost ali: lokalitet ≠ lokalnost
-lac *bolje* -telj (za živo)	slušalac *bolje* slušatelj ali: ličilac, ronilac; označilac
-iti/-jeti	visiti *bolje* visjeti *ali:* crveniti 'činiti crvenim' crvenjeti 'postajati crvenim' isticati se crvenom bojom'
-(j)avati *bolje* -(j)ivati	označavati *bolje* označivati
van- *bolje* izvan-	vanbrodski *bolje* izvanbrodski

5. SKLADNJA – SINTAKSA

Ključni pojmovi: sintagma, rečenica, tekst, sročnost, upravljanje, pridruživanje, sintaksa padeža, prijedlozi, rečenični dijelovi, predikat, subjekt, objekt, priložna oznaka, predikatni proširak, atribut, apozicija, veznici, vezničko povezivanje, bezvezničko povezivanje, nezavisnosložena rečenica, sastavna rečenica, rastavna rečenica, suprotna rečenica, zaključna rečenica, isključna rečenica, zavisnosložena rečenica, predikatna rečenica, subjektna rečenica, objektna rečenica, atributna rečenica, apozicijska rečenica, priložna rečenica, mjesna rečenica, vremenska rečenica, načinska rečenica, namjerna rečenica, uzročna rečenica, posljedična rečenica, pogodbena rečenica, dopusna rečenica.

Uvod

Skladnja ili **sintaksa** grana je gramatike koja proučava spajanje riječi u spojeve riječi, rečenice i tekst. Drugim riječima, sintaksa proučava ustrojstva cjelina većih od riječi, tj. pravila po kojima se nižu jezične jedinice.

Spojevi riječi i sintagme

Sintagma je spoj dviju punoznačnih riječi. Ostali spojevi riječi (prijedlog i imenska riječ, čestica i glagol) nisu sintagme. U sintagmi se razlikuje **glavni** i **zavisni** dio.
U sintagmi *lijepa djevojka* glavni je dio *djevojka*, a zavisni *lijepa*.
U sintagmi *čitati knjigu* glavni je dio *čitati*, a zavisni *knjigu*.

Odnosi su među riječima u sintagmi:

sročnost	podudarnost padeža, roda i broja glavnoga i zavisnoga dijela	lijepa djevojka, dobar dječak, dobra večer, hvala lijepa	
upravljanje	glavna sastavnica određuje oblik zavisne	**jako upravljanje**	čitati knjigu kralj mora
		slabo upravljanje	lutati šumom
pridruživanje	zavisni je dio nepromjenjiva riječ (prilog) ili prijedložni izraz	sjediti uspravno sjediti čitajući sjediti u fotelji	

Pri jakome se upravljanju zavisna sastavnica ne može zamijeniti ni jednim drugim oblikom, npr. u danome primjeru glagol *čitati* zahtijeva dopunu u akuzativu. Kod nekih se glagola često griješi pri uspostavljanju njihovih dopuna.

netočno	točno
koristiti što	**koristiti se čime**
lagati koga	**lagati komu**
mirisati po čemu	**mirisati na što**
nalikovati komu	**nalikovati na koga**
ovisiti od koga	**ovisiti o komu**
sličiti na koga	**sličiti komu**
smetati koga	**smetati komu**
zavisiti o komu	**zavisiti od koga**

Pri slabome upravljanju zavisna sastavnica može biti u različitim oblicima, npr.:

lutati šumom, lutati po šumi, lutati kroz šumu.

Sintagmu u kojoj je glavni dio imenica, a zavisni imenica u genitivu u standardnome jeziku treba, kad je to moguće, zamijeniti sintagmom u kojoj je zavisni dio pridjev:

bilanca plaćanja* > ***platna bilanca*

broj telefona* > ***telefonski broj*
troškovi proizvodnje* > ***proizvodni troškovi*
ured javnoga bilježnika* > ***javnobilježnički ured.*

To se pravilo primjenjuje samo ako skupina s posvojnim pridjevom ima isto značenje kao skupina s genitivom. Ako značenje nije isto, ne treba skupinu s genitivom zamjenjivati skupinom s posvojnim pridjevom, npr. *radni praznik* ne znači isto što i *praznik rada, put svile* nije isto što i *svileni put,* pa se navedeno pravilo ne primjenjuje.
To se pravilo ne primjenjuje ni ako je riječ o višerječnoj skupini, npr. od imena *INA Osijek Petrol* ne možemo izvesti pridjev, nego ćemo pisati:

Na crpkama INA Osijek Petrola.

U administrativnome stilu česte su i formulacije poput:

pravo je djeteta, obveza je zaposlenika, dužnost je roditelja

i one u njemu nisu nepravilne.

Sintaksa padeža

U tablicama koje slijede daje se pregled najčešćih funkcija i značenja padeža.

bez prijedloga	
padež	**funkcija i značenje**
nominativ	**subjekt**: Ana kuha. **imenski predikat**: Dan je lijep.
genitiv	**posvojni** (izriče pripadnost ili posjedovanje): kuća mojega susjeda
	subjektni (izriče vršitelja radnje ili imatelja stanja): ljubav žene
	objektni (izriče objekt radnje): pranje posuđa
	objasnidbeni: tema razgovora
	vremenski (u funkciji priložne oznake vremena): Idućega dana otputovali su.
	kvalitatitivni (opisni genitiv s obvezatnim atributom): djevojka plave kose
	ablativni (izriče udaljivanje, odvajanje): Oslobodite se loših misli.

bez prijedloga	
padež	**funkcija i značenje**
genitiv	**dijelni** (partitivni) (s riječima za količinu ili broj): čaša vode, malo kruha
	slavenski genitiv (uz negaciju): Nemam kuće.
	divljenja ili iznenađenja: Dosadna li čovjeka!
dativ	**usmjerenost**: Divim ti se! Rekla sam ti! Dala mu je knjigu.
	posvojni: Žena mu je lijepa.
	etički: Dobro mi došli!
	zakletve: Tako mi svega!
	s infinitivom: Valja nam krenuti.
	cilja: Okreni se majci.
akuzativ	**objektni**: kupovati odjeću (izravni objekt)
	vremenski[23]: Taj sam dan bio bolestan. Vozili smo se cijeli dan.
	mjere: Popio je bocu soka.
vokativ	**samostalan oblik** (uvijek se u rečenici odjeljuje zarezom)
lokativ	**uvijek s prijedlozima**
instrumental	**imenski dio predikata**: Nazvala ga je glupanom. Postao je direktorom odjela.
	dopuna pridjevima i glagolima: trgovati odjećom, siromašan duhom
	sredstva: pisati olovkom, putovati vlakom
	vremena: raditi nedjeljom
	društva: šetati sa sestrom
	načina: s veseljem
	širenja u prostoru: šetati parkom

23 U standardnome se jeziku prednost daje vremenskomu genitivu (*Toga sam dana bio bolestan. Vozili smo se cijeloga dana.)* pred vremenskim akuzativom.

U tablici koja slijedi plavim su označeni su oni prijedlozi s kojima je povezan kakav normativni problem, a iscrpniji opis toga problema nalazi se u tekstu koji slijedi za tablicom. U njemu su prijedlozi navedeni abecednim redom.

s prijedlozima	
padež	**prijedlozi**
nominativ	–
genitiv	bez, blizu, čelo, diljem, do, duž, glede, ispod, ispred, iz, iza, između, iznad, izvan, kod, kraj, mimo, mjesto, nadno, nadohvat, nadomak, nakon, nakraj, namjesto, naokolo, nasred, nasuprot, navrh, niže, od, oko, okolo, onkraj, osim, pokraj, s pomoću, ponad, poput, poslije, posred, potkraj, poviše, povodom, povrh, preko, prije, prilikom, put, putem, radi, s(a), spram, sred, širom, tijekom, u, uime, ukraj, umjesto, unutar, uoči, uslijed, usred, uvrh, uzduž, van, zbog
dativ	k(a), prema, nadohvat, nadomak, nasuprot, unatoč, usprkos
akuzativ	kroz(a), niz(a), uz(a), među, mimo, na, nad, o, po, pod, pred, u, za
vokativ	–
lokativ	na, o, po, u, pri, prema
instrumental	među, nad(a), pod(a), pred(a), s(a)

Prijedlozi i norma

Prijedlog *glede*

Prijedlog *glede* treba upotrebljavati samo u značenju 'što se tiče čega, s obzirom na, u vezi s':

Javit ćemo Vam se glede Vaše molbe.

(Jednako je dobro i: *Javit ćemo Vam se u vezi s Vašom molbom.*)
Ne treba ga upotrebljavati u značenju 'što se tiče koga':

glede Petra* > ***s obzirom na Petra.*

Nije ga dobro upotrebljavati umjesto prijedloga *radi* ili *zbog*:.

Sastali su se glede razgovora.* > ***Sastali su se radi razgovora.*

O tome kad treba upotrebljavati prijedlog *radi*, a kad prijedlog *zbog* vidi pod tim prijedlozima.

Prijedlozi *ispod* i *iznad*

Prijedlozi *ispod* i *iznad* s riječju u genitivu označuju prostorni odnos (bivanje čega, tj. odvijanje kakva procesa na određenu mjestu), npr. *Stajao je ispod balkona.* Ne treba ih upotrebljavati za označivanje cilja ili smjera:

Bacio se ispod stola.* > ***Bacio se pod stol.*
Letio je iznad grada.* > ***Letio je nad gradom.*

Prijedlog *ispred*

Često se griješi tako da se prijedlog *ispred* upotrebljava u označivanju zastupanja, tj. umjesto prijedloga *uime*:

Govorio je ispred uprave.* > ***Govorio je uime uprave.*

Taj prijedlog u standardnome jeziku ne treba upotrebljavati ni u vremenskome značenju:

Proljeće je ispred ljeta.* > ***Proljeće je prije ljeta.*

Prijedlog *ispred* pravilno je upotrebljavati samo u mjesnome značenju:

Ispred naše kuće rastu čempresi.

Prijedlog *iz*

Prijedlog *iz* ne treba upotrebljavati kako bi se označila građa ili tvar od koje je što načinjeno:

čizme iz kože* > ***čizme od kože*
sok iz višanja* > ***sok od višanja.*

Prijedlog *iz* ne treba upotrebljavati ni u sljedećemu primjeru:

profesorica iz matematike* > ***profesorica matematike.*

Prijedlog *iza*

Prijedlog *iza* ne treba upotrebljavati u vremenskome značenju:

Ljeto je iza proljeća.* > ***Ljeto je poslije/nakon proljeća.*

Prijedlozi *između* i *među*

Razlika je između prijedloga *između* i *među* u tome što prijedlog *između* dolazi kao veza u odnosu dvaju predmeta/pojmova:

između brata i sestre, između Zagreba i Rijeke, između kuće i vrta,

a prijedlog *među* kao veza u odnosu više predmeta/pojmova:

među svim hrvatskim gradovima.

Prijedlog *kod*

Prijedlog *kod* ne treba upotrebljavati u označivanju kretanja prema cilju:

Marko ide kod direktora.* > ***Marko ide k direktoru.*
Marko ide direktoru.
(ali: *Marko je kod direktora.*)

Kod ne treba upotrebljavati ni za izricanje istodobnosti uz apstraktne imenice:

Pogriješio je kod zbrajanja.* > ***Pogriješio je pri zbrajanju.*
**pomoć kod ublaživanja posljedica prirodnih katastrofa* >
pomoć pri ublaživanju posljedica prirodnih katastrofa.

Prijedlog *kroz*

Prijedlog *kroz* ne treba upotrebljavati u izražavanju sredstva ili načina. Najbolje je izraz s prijedlogom *kroz* u tome slučaju zamijeniti instrumentalom upotrijebljene imenice, a ako to nije moguće, bolje je upotrijebiti prijedlog *putem* nego prijedlog *kroz*. U vremenskome značenju bolje je upotrijebiti prijedlog *tijekom*:

**To će se postići kroz provedbu projekata.* >
To će se postići provedbom projekata.
**ostvarivanje rezultata kroz upravljanje cjelokupnim poslovanjem* >
ostvarivanje rezultata upravljanjem cjelokupnim poslovanjem
**Kroz kolovoz nastavljamo s promocijom.* >
Tijekom kolovoza nastavljamo s promocijom.

Prijedlog *na*

Rečenica *Marko je na telefonu* dobra je u hrvatskome standardnom jeziku. Prijedlog *na,* kao većina prijedloga, ima mnogo značenja, a samo osnovno i najčešće mu je mjesno značenje.
Izraz *na temu* uz glagole govorenja (kao i izraz *po pitanju* uz te glagole) tipični je administrativni izraz i treba ga izbjegavati:

**Danas ćemo raspravljati na temu zaštite okoliša.* >
Danas ćemo razgovarati o zaštiti okoliša.

Često se govori i piše *putovati na Rijeku* umjesto ispravnoga *putovati u Rijeku.* Prijedlozima se *na* ili *u* izriče je li riječ o otoku ili o istoimenome gradu:

putovati na Hvar (otok), ali: *putovati u Hvar* (grad).

Prijedlozi *nadohvat* i *nadomak*

Prijedloge *nadomak* i *nadohvat* dobro je upotrebljavati i uz riječ u dativu i uz riječ u genitivu:

nadomak grada i *nadomak gradu,* ali samo: *nadohvat ruke.*

Prijedlog *nasuprot*

Nasuprot je dativni prijedlog i ne treba ga upotrebljavati s genitivom:

nasuprot toga* > ***nasuprot tomu.*

Prijedlog *od*

Prijedlog *od* ne treba upotrebljavati u posvojnim ustrojstvima kojima se izriče pripadanje živomu posjedovatelju. Umjesto ustrojstva s prijedlogom *od* i genitivom treba upotrijebiti ustrojstvo s posvojnim pridjevom:

**kuća od Martina, *suknja od Ane* >
Martinova kuća, Anina suknja.

Ako nije moguće izvesti posvojni pridjev, prijedložni genitiv treba zamijeniti besprijedložnim:

kuća od Martina Petrovića* > ***kuća Martina Petrovića.*

Prijedlog *od* upotrebljava se u standardnome jeziku u izricanju da je što sastavnim dijelom čega:

čep od boce, poklopac od kutije, ključevi od vrata.

Prijedložni se par *od... do* može zamijeniti crticom. Pritom treba imati u vidu da crtica zamjenjuje oba člana prijedložnoga para (a ne samo prijedlog *do*):

**Primanje stranaka: od 10 – 12 sati >*
Primanje stranaka: 10 – 12 sati.

Riječ *nedaleko* je prilog, pa ne može uvesti imenicu. Između priloga *nedaleko* i imenice mora stajati prijedlog *od*:

nedaleko grada >* ***nedaleko od grada.*

Prijedlog *po*

Ne treba upotrebljavati izraz *po pitanju*. To je tipičan administrativizam koji treba izbjegavati:

**Raspravljali smo po pitanju zaštite okoliša. >*
Raspravljali smo o zaštiti okoliša.

Također ne treba prijedlog *po* upotrebljavati u izrazima poput: *opasan po zdravlje, opasan po život, loše po koga* i sl.

Pušenje je štetno po zdravlje. >* ***Pušenje je štetno za zdravlje.*
To je opasno po život. >* ***To je opasno za život.*
To je loše po nas. >* ***To je loše za nas.*

U uporabi prijedloga *po* često se griješi i u ovakvim ustrojstvima:

Po meni taj je prijedlog loš. >* ***Mislim da je taj prijedlog loš.*
**Po njemu nismo ni trebali otputovati. >*
On smatra da nismo ni trebali otputovati.
Ispit polažem po prvi put. >* ***Ispit polažem prvi put.*
Dogovorit ćemo se po putu. >* ***Dogovorit ćemo se putem.*

Prijedlog *pod*

Prijedlog *pod* ne treba upotrebljavati za izricanje vremenske povezanosti ili popratne okolnosti:

pod nastavom* > ***za vrijeme nastave / tijekom nastave*
pod uvjetom* > ***uz uvjet*
pod prijetnjom* > ***uz prijetnju.*

Prijedlog *pomoću*

Prijedlog *pomoću* ne pripada standardnomu jeziku, a prijedložni izraz *s pomoću* treba, kad god je to moguće, kao i prijedložne izraze s prijedlozima *kroz* i *putem*, u standardnome jeziku zamijeniti instrumentalom imenice koju uvode:

pomoću pažljive organizacije* > ***pažljivom organizacijom.*

Kad to nije moguće, treba upotrebljavati složeni prijedlog *s pomoću*, a ne prijedlog *pomoću.*

Kvaliteta proizvoda prikazana je pomoću indeksa kvalitete.* > ***Kvaliteta proizvoda prikazana je s pomoću indeksa kvalitete.*

Prijedlog *pored*

Prijedlog *pored* ne pripada standardnomu jeziku. Umjesto njega treba, ovisno o kontekstu, upotrebljavati prijedloge *uz* ili *osim*:

Državni službenici, pored ispunjavanja ostalih uvjeta, ne smiju biti pravomoćno osuđivani.* > ***Uz ostale uvjete / Osim ostalih uvjeta državni službenici moraju ispunjavati i uvjet da nisu pravomoćno osuđivani.*

Prijedlog *pred*

Pred je mjesni prijedlog i ne treba ga upotrebljavati u vremenskome značenju:

pred godinu dana* > ***prije godinu dana.*

Primjer je dobre uporabe, tj. uporabe u mjesnome značenju:

Stani pred prodavaonicu.

Prijedlog *preko*

Preko je također mjesni prijedlog. Često se, kao u sljedećim primjerima, ne upotrebljava u skladu s pravilima standardnoga jezika:

preko zime* > ***zimi*
izražavati osjećaje preko pjesama* > ***izražavati osjećaje pjesmama*
usavršavati znanje preko seminara* > ***usavršavati znanje na seminarima*
rječnik s preko 10000 naziva* > ***rječnik s više od 10000 naziva.*

Prijedlog *prema*

Prijedlog *prema* dativni je i lokativni prijedlog. Dativni je prijedlog kad označuje usmjerenost i kad se može zamijeniti prijedlogom *k*, a lokativni kad je sinoniman prijedložnomu izrazu *u skladu s*.

Prijedlog *prilikom*

Prijedlog *prilikom* ne treba upotrebljavati u označivanju okolnosti. Umjesto toga prijedloga treba upotrijebiti prijedlog *pri*:

prilikom upoznavanja* > ***pri upoznavanju*
prilikom izrade* > ***pri izradi.*

Prijedlog *putem*

Gdje je god to moguće, treba izbjegavati prijedlog *putem*:

putem interneta* > ***internetom*
prodaja putem telefona* > ***telefonska prodaja*
obrazovanje putem e-maila* > ***obrazovanje e-poštom.*

Katkad prijedložni izraz s prijedlogom *putem* nije moguće zamijeniti instrumentalom, npr.:

Tvrtka putem predstavništva djeluje i u Austriji.

Prijedlozi *radi* i *zbog*

Prijedlog *radi* uvodi namjeru, a ne uzrok:

Pijem lijekove radi ozdravljenja. (s namjerom da ozdravim).

Uzrok uvodi prijedlog *zbog*:

> **Tužan sam radi neuspjeha.* > ***Tužan sam zbog neuspjeha.***
> (neuspjeh je uzrok tuzi).

Nerijetko je teško razlučiti je li riječ o namjeri ili o uzroku (npr. *Zatvoreno radi/zbog preuređenja.*). U takvome je slučaju bolje upotrijebiti uzročni prijedlog *zbog* jer nema namjere u koju nije uključen i uzrok.

Prijedlog *s(a)*

Treba razlikovati prijedložni i neprijedložni instrumental, tj. prijedložni instrumental društva (npr. *Idem u šetnju s Marijom.*), načina (*obaviti posao s veseljem*) i vremena (*s dolaskom proljeća*) i neprijedložni instrumental sredstva:

> **doputovati s vlakom* > ***doputovati vlakom***
> **zapisati s olovkom* > ***zapisati olovkom.***

(Ali: *šarati s pet bojica, s malo novca teško je živjeti.*)
Uz glagole *započeti* i *započinjati* dopuna je u prijedložnome instrumentalu:

> **Tvornica je započela proizvodnjom modernoga namještaja.* >
> ***Tvornica je započela s proizvodnjom modernoga namještaja.***

Prijedlog *sa* upotrebljavamo ispred riječi koje počinju sa *s, z, š, ž* (*sa snom, sa zadovoljstvom, sa školom, sa žitom*) i ispred izgovorno teških suglasničkih skupina (*sa psom, sa Ksenijom, sa mnom, sa dna*).

Prijedlozi *unatoč* i *usprkos*

Prijedlozi *unatoč* i *usprkos* imaju dopunu u dativu, a ne u genitivu:

> **unatoč visokih temperatura* > ***unatoč visokim temperaturama.***

Usprkos najčešće dolazi uz imenice i zamjenice koje se odnose na ljude (*usprkos tebi*) ili što apstraktno povezano s njima (*usprkos tvojim savjetima*). Uz imenice i zamjenice koje označuju što neživo upotrebljava se prijedlog *unatoč*:

> **usprkos nevremenu* > ***unatoč nevremenu.***

Prijedlog *uslijed*

Prijedlog *uslijed* ne treba upotrebljavati u standardnome jeziku. Umjesto njega bolje je upotrebljavati prijedlog *zbog*:

**Zakasnili smo uslijed nevremena.* >
Zakasnili smo zbog nevremena.
Uslijed nepovoljnih prilika ne možemo podnijeti rast troškova poslovanja.* > ***Zbog nepovoljnih prilika ne možemo podnijeti rast troškova poslovanja.*

Prijedlog *za*

U standardnome jeziku treba izbjegavati uporabu ustrojstva *za* + *infinitiv*:

Daj mi nešto za čitati!* > ***Daj mi nešto za čitanje!*
To je bilo strašno za vidjeti.* > ***To je bilo strašno vidjeti.*

Prijedlog *za* ne treba upotrebljavati za označivanje cilja uz glagole kretanja:

letjeti za Beč* > ***letjeti u Beč*
putovati za Rijeku* > ***putovati u Rijeku.*

Ne treba upotrebljavati prijedlog *za* u rečenicama poput:

**Prihod je za šest posto veći nego u istome razdoblju prošle godine.*
**On je za tri centimetra viši od Marka.*

Te rečenice trebaju glasiti:

Prihod je šest posto veći nego prošle godine.
On je tri centimetra viši od Marka.

Prijedlog *zahvaljujući*

Kad ima prijedložnu funkciju, riječ *zahvaljujući* treba upotrebljavati samo u rečenicama u kojima je riječ o kakvoj pozitivnoj posljedici, npr.:

Zahvaljujući našemu trudu, prodaja je krenula nabolje.

Nju ne treba upotrebljavati u rečenicama u kojima je riječ o kakvoj negativnoj posljedici. U tome slučaju umjesto *zahvaljujući* treba upotrijebiti uzročni prijedlog *zbog*, npr.:

**Zahvaljujući našemu propustu, prodaja nije porasla. >*
Zbog našega propusta prodaja nije porasla.

Isto vrijedi i za složeni veznik *zahvaljujući tomu što.*

Dopune uz dva prijedloga

Kad su dva prijedloga povezana veznikom, a svaki od njih zahtijeva dopunu u drugome padežu, te dopune treba ispisati, npr.:

Posadili smo cvijeće u hotelu i oko njega.
Ići ću u kino s prijateljicom ili bez prijateljice.

Nije ispravno:

**Posadili smo cvijeće u i oko hotela.*
**Ići ću u kino s ili bez prijateljice.*

Rečenice

Rečenicu se može promatrati kao obavijesnu jedinicu, kao sadržajnu jedinicu, s obzirom na njezinu priopćajnu svrhu te kao sintaktičku jedinicu. Rečenica kao **obavijesna jedinica** promatra se s obzirom na svoje obavijesno ustrojstvo koje ovisi o kontekstu ili situaciji. Rečenica istoga gramatičkog ustrojstva može imati različito obavijesno ustrojstvo ovisno o svojoj kontekstnoj ili situacijskoj uključenosti, tj. ovisno o tome prenosi li cijeli iskaz novu obavijest ili se ona prenosi samo dijelom iskaza. Na primjer rečenica *Pas je istrčao na ulicu.*, može biti odgovor na pitanja: *Što se dogodilo? Tko je istrčao na ulicu?* ili *Kamo je pas istrčao?* U prvome slučaju cijela rečenica daje novu obavijest, tj. svi njezini dijelovi sadržavaju istu količinu obavijesti, a u druga dva slučaja novu obavijest daju sastavnice *pas* odnosno *na ulicu.* Nova se obavijest zove *rema* ili *novo*, a obavijest poznata iz konteksta *tema* ili *dano.*

	Pas je istrčao na ulicu.	
Što se dogodilo?	rema: Pas je istrčao na ulicu.	
Tko je istrčao na ulicu?	rema: pas	tema: istrčao (je) na ulicu
Kamo je pas istrčao?	rema: na ulicu	tema: pas je istrčao

S obzirom na **priopćajnu svrhu** rečenice se dijele na izjavne, upitne i usklične.

izjavna rečenica	Danas je lijep dan.
upitna rečenica	Hoće li sutra biti lijep dan?
usklična rečenica	Stani!

Upitne rečenice koje počinju upitnim riječima imaju silaznu intonaciju (*Tko je to rekao?*), a upitne rečenice koje ne sadržavaju upitne riječi imaju uzlaznu intonaciju (*Voliš me?*).

Rečenica je sintaktička jedinica kojoj je donja granica riječ, a gornja tekst.

Rečenici kao sintaktičkoj jedinici središte je predikat. Osnovni (samostalni) rečenični dijelovi jesu subjekt, predikat, objekt i priložna oznaka, a nesamostalni atribut i apozicija.

Rečenični dijelovi

Predikat

Predikat je središnji rečenični dio. Predikati se dijele na glagolske i imenske. **Glagolski** je **predikat** glagolski oblik u službi predikata:

Idem u prodavaonicu.
Marko brzo trči.

Imenski se **predikat** sastoji od kopule (glagola koji može biti glagol *biti* ili koji od glagola koji označuju da se subjektu što pripisuje) i imenske riječi:

Danas sam dobro.
Zagreb je lijep.
Ana je djevojčica.
Marko je postao ravnateljem.
Boris se osjećao izigranim.

Glagolski se predikati dijele se jednostavne i složene. Predikat je jednostavan i kad se sastoji od složenoga glagolskog oblika, npr. *Kupio sam kuću. Pitat ću ga nešto.* Složen je kad se sastoji od modalnolga glagola + infinitiva, npr. *O tome se možemo dogovoriti. Želi te nešto pitati.* Imenski su predikati uvijek složeni.

predikat	**glagolski**	jednostavni	Kupujem kuću. Kupio sam kuću.
		složeni (modalni glagol + infinitiv)	Želi te nešto pitati.
	imenski		Zagreb je lijep. Postao je ravnateljem.

Rečenice u kojima nema predikata zovu se **neoglagoljene rečenice** (*Vatra!*) iako bi logičnije bilo zvati ih bespredikatnim rečenicama.

Predikatni proširak

Predikatni proširak dio je glagolskoga predikata. Predikatni proširak može biti imenski ili glagolski. Imenski predikatni proširak najčešće je pridjev sročan sa subjektom ili objektom. Glagolski predikatni proširak ima oblik glagolskoga priloga sadašnjeg ili glagolskoga priloga prošlog.

imenski predikatni proširak	pridjev sročan sa subjektom	Gledala me je spokojna.
	pridjev sročan s objektom	Pronašli su ga izbezumljena.
glagolski predikatni proširak	glagolski prilog sadašnji	Pjevao je ogledavajući se.
	glagolski prilog prošli	Zastavši, pogledala je prema nama.

Predikatni skup

Predikatni skup čini predikat sa svojim dopunama, dakle predikat (P), priložna oznaka (PO), objekt (O) i predikatni proširak (PP), npr.:

P PO
*Mačak **spava pokraj peći.***
P O O
Poklonit ću knjigu Marku.
P PP
*Djevojka **pjeva sjetna.***

Subjekt

Subjekt označuje ono o čemu je riječ u rečenici. Ovisan je o predikatu s kojim se slaže u licu, broju i, u složenim glagolskim oblicima, u rodu, npr.:

Kupila je suknju.
Rekao mi je sve.
Dijete je pjevalo.

Službu subjekta najčešće imaju:

imenice	***Kuća** je nova.*
zamjenice	***Ona** te još uvijek voli.*
poimeničeni pridjevi	***Mladi** su sve sposobniji.*
brojevi	***Prvi** su najbolji.*
neki spojevi riječi	***Mnogo učenika** nije pošlo na izlet.*
infinitiv	***Raditi** je lijepo.*

Subjekt izrečen zamjenicom u hrvatskome je jeziku veoma često zalihostan, pa se izostavlja:

Mislim, dakle jesam. (subjekt: *ja*)
Što misliš o tomu? (subjekt: *ti*)
Sviđate im se. (subjekt: *vi*)

Rečenice: *Ja mislim, dakle jesam.*, *Što ti misliš o tomu.* i *Vi im se sviđate.* upotrebljavaju se kad je subjekt potrebno posebno istaknuti te u slučaju neizvjesnosti ili buke u komunikacijskome kanalu. Kad se ne upotrebljavaju u navedenim slučajevima, dakle kad nisu opravdane komunikacijskim okolnostima, mogu se smatrati pleonastičnima.

Sročnost subjekta i predikata

Imenice *e*-sklonidbe koje označuju muške osobe, npr. *kolega, sluga, vojvoda*, u jednini su muškoga, a u množini ženskoga i muškoga roda.

jednina	množina
Kolega je ušao u dvoranu.	Kolege su ušli u dvoranu. Kolege su ušle u dvoranu.
Sluga je ušao s pladnjem.	Sluge su ušli s pladnjevima. Sluge su ušle s pladnjevima.

Od tih imenice za označivanje ženske osobe izvode se tvorenice *kolegica, vojvotkinja, sluškinja.*
Imenice *e*-sklonidbe koje označuju i mušku i žensku osobu, npr. *varalica, kukavica*, i u jednini i u množini i muškoga i ženskoga su roda kad označuju mušku osobu, a ženskoga roda kad označuju žensku osobu.

jednina		množina	
muška osoba	ženska osoba	muška osoba	ženska osoba
Taj me je varalica prevario. Ta me je varalica prevarila.	Ta me je varalica prevarila.	Ti su me varalice prevarili. Te su me varalice prevarile.	Te su me varalice prevarile.
Taj me je kukavica ostavio na cjedilu. Ta me je kukavica ostavila na cjedilu.	Ta me je kukavica ostavila na cjedilu.	Ti su me kukavice ostavili na cjedilu. Te su me kukavice ostavile na cjedilu.	Te su me kukavice ostavile na cjedilu.

Neke od tih imenice, npr. *budala*, ženskoga su roda i kad označuju mušku osobu i kad označuju žensku osobu.

jednina		množina	
muška osoba	ženska osoba	muška osoba	ženska osoba
Ta mi budala ide na živce.		Te mi budale idu na živce.	

Imenice na *-o*, npr. *trio, saldo*, muškoga su roda u jednini, a u množini muškoga i srednjega roda.

jednina	množina
Trio dobro svira.	Triji dobro sviraju. Trija dobro sviraju
Saldo je uredno sastavljen.	Saldi su točno sastavljeni. Salda su točno sastavljena.

Imenice na *-e*, npr. *bijenale, finale*, u jednini su muškoga, a u množini srednjega i muškoga roda.

jednina	množina
Počeo je bijenale.	Počeli su bijenali. Počela su bijenala.
Počeo je finale.	Počeli su finali. Počela su finala.

Brojevne imenice *obojica, dvojica, trojica* itd. slažu se s predikatom kao da je riječ o imenicama srednjega roda u množini:

Obojica su se javila. Dvojica su došla, a trojica nisu.

U standardnome jeziku nisu ispravne rečenice:

**Obojica su se javili. *Dvojica su došli, a trojica nisu.*

tj. rečenice u kojima se te brojevne imenice slažu s predikatom kao imenice muškoga roda u množini.
Brojevne imenice koje označuju osobe različita spola (*dvoje, troje, oboje* itd.) slažu se s predikatom srednjega roda u jednini:

Dvoje je došlo. Oboje je otišlo.

Zbirne imenice poput *telad, unučad* slažu se s predikatom kao da je riječ o imenicama ženskoga roda u jednini (gramatička sročnost) i kao da je riječ o imenicama srednjega roda u množini (semantička sročnost):

Unučad je došla. Unučad su došla.

Sročnost više subjekata i predikata

Više subjekata istoga (muškoga ili ženskoga) roda u jednini slaže se s predikatom istoga roda u množini:

*Ivan i Marko **otišli su** u kino.*
*Ana i Petra **otišle su** u kino.*

Više subjekata srednjega roda slaže se s predikatom muškoga roda u množini:

*More i sunce **ostali su** u lijepome sjećanju.*

S predikatom muškoga roda u množini slaže se i više subjekata u jednini različitoga roda:

*Ivan i Ana **otišli su** u kino.*
*U kino **su otišli** Ivan ili Ana.*

Uz subjekte različitoga roda u množini predikat je:
a) onoga roda kojega je najbliži subjekt:

Izgorjele su kuće i sjenici.

b) u množini muškoga roda:

Izgorjeli su kuće i sjenici.

Subjektni skup

Subjektni skup uključuje subjekt (S) s njegovim dopunama, atributom (A) ili apozicijom (Ap).

A A S
***Crn opasan mačak** mirno spava u kutu.*
Ap S
***Mačak Pucko** mirno spava u kutu.*

Rečenica ne mora sadržavati subjekt, npr.:

Sniježi. Jede mi se.

Objekt

Objekt se u rečenično ustrojstvo uvrštava po gramatičkim i leksičkim svojstvima glagola u predikatu i s njim se nalazi u odnosu jakoga upravljanja, tj. padež objekta uvjetovan je glagolom. Ima glagola (uglavnom prijelaznih) koji obvezatno zahtijevaju objekt u rečenici u kojoj imaju službu predikata, a ima i glagola koji ne otvaraju mjesto objektu. To su npr. glagoli stanja (*ležati, stajati, sjediti, klečati, čučati, mirovati* itd.) i glagoli kretnja (*skakati, lutati, putovati* itd.).

Bliži (izravni) objekt

Uz prijelazne glagole stoje objekti u neprijedložnome akuzativu i takvi se objekti nazivaju bližim ili izravnim objektima. Takvi su objekti često obvezatni dio rečeničnoga ustrojstva:

*Kupio sam **kuću**.*
*Popravio sam **stol**.*

Bliži objekt može biti i u genitivu, ali tada je uvijek zamjenjiv s objektom u akuzativu:

*Dodaj mi **soli**.*
*Ne osjećam **grizodušja**.*

Dalji (neizravni) objekt

Dalji objekti u zavisnim (kosim) su padežima:

genitivu (koji se ne može zamijeniti akuzativom)	Posudio je knjigu od Maje. Odrekao se svih prijatelja.
dativu	Prišao je Ani. Zahvaljujemo svim sudionicima.
akuzativu (prijedložnom)	Zaljubio se u kolegicu.
lokativu	Pričao je o ljetovanju. Ne uživam u njegovim pričama.
instrumentalu	Nagradili su ga dopustom.

Oni ne označuju predmet na kojemu se vrši glagolska radnja (kao što je slučaj kod bližega objekta), nego predmet u vezi s kojim se ta radnja vrši.

Priložna oznaka

Priložnoj oznaci mjesto u rečenici otvara predikat. Ona označuje različite okolnosti u kojima se vrši glagolska radnja, tj. za razliku od objekta nije dijelom glagolske radnje. Razlikuju se ove vrste priložnih oznaka:

vrsta priložne oznake	označuje	odgovara na pitanje	primjer
priložna oznaka mjesta	mjesto na kojemu se odvija radnja označena predikatom	gdje kamo kuda	Naći ćemo se na Trgu bana Jelačića. Otišao je tamo. Kreni ovim putom.
priložna oznaka vremena	vrijeme u koje se odvija radnja označena predikatom	kada	Naći ćemo se u pet sati. Jednom ćemo se opet sresti. Svakoga dana me naziva.
priložna oznaka načina	način na koji se odvija radnja označena predikatom	kako	Učinio je to nespretno. Nekako će položiti ispit.

priložna oznaka uzroka	uzrok zbog kojega se odvija radnja označena predikatom	zašto, zbog čega, kojim povodom	Bio je sretan zbog njezina osmijeha. Čestitat ćemo im na uspješnome projektu.
priložna oznaka namjere	namjeru s kojom se odvija radnja označena predikatom	radi čega, s kojim ciljem	To smo poduzeli radi poboljšanja proizvodnje.
priložna oznaka dopuštanja	nepovoljne okolnosti unatoč kojima se što zbiva ili povoljne okolnosti unatoč kojima se što ne zbiva	unatoč čemu	Ostao je bez posla unatoč marljivomu radu. Ostavila ga je bez razloga.
priložna oznaka posljedice	posljedicu radnje označene predikatom	s kojom posljedicom	Smijali smo se do suza. Stiskao me je do bola.
priložna oznaka društva	društvo u kojemu se odvija radnja označena predikatom	s kim	Šetao je s prijateljem. Pođi sa mnom u kino.
priložna oznaka količine	mjeru u kojoj se zbiva radnja označena predikatom	koliko	Jako ju je volio. Silno mi nedostaješ. Previše me gnjavi.

Razlika između objekta i priložne oznake

Objekt se u rečenicu uvrštava po glagolu u glagolskome predikatu, a priložna oznaka po predikatu. To znači da objekt ne može biti dio predikatnoga skupa imenskoga predikata, a priložna oznaka može. U rečenici *Navečer je umorna od kuhanja.* dvije su priložene oznake, vremena (*navečer*) i uzroka (*od kuhanja*), uvrštene po imenskome predikatu *je umorna*.
Objekt utječe na značenje glagola u glagolskome predikatu u čijemu je predikatnome skupu, a priložna oznaka ne utječe, nego opisuje samo izvanjsku okolnost u kojoj se što zbiva, vrši ili jest. Drukčije je i o objektu ovisno značenje glagola *držati* u sintagmama *držati predavanje*, *držati dijete* i *držati se svojih načela*.

Atribut

Atribut je riječ koja se pridijeva imenskoj riječi da je po čemu pobliže odredi (najčešće po kakvu svojstvu). Atributi se dijele na sročne i nesročne atribute.

Sročni atribut

Sročni se atribut s imenskom riječju kojoj se pridijeva slaže u rodu, broju i padežu. Sročni atribut može biti:

pridjev	Marljivi učenici bit će nagrađeni. U prostoriju je ušla lijepa djevojka.
zamjenica	Ta je žena zaista naporna. Ove me nevolje čine nesretnim.
redni broj	Prvi put ti to kažem. To mu je druga žena.

Nesročni atribut

Nesročni se atribut ne slaže u rodu, broju i padežu s imenskom riječi:

kralj mora, profesor matematike, fotografija u boji,
krema za lice, košulja s kratkim rukavima.

Apozicija

Apozicija se od atributa razlikuje po tome što u službi apozicije ne dolaze pridjevne riječi, nego imenice koje su u pravilu sročne s imenicom koju pobliže označuju:

djevojčica Maja, susjeda Ana, rijeka Sava.

Katkad se apozicija ne slaže s imenicom u svim kategorijama ili ni u jednoj kategoriji, npr.:

u rodu: *rijeka Dunav*
u broju: *grad Križevci*
u rodu i broju: *selo Bošnjaci*
u rodu, broju i padežu: *u školi „Braća Mažuranić”.*

Pod utjecajem engleskoga jezika udomaćila se sintaktička posuđenica koju čini nesklonjiva imenica (ime) koja određuje drugu imenicu:

**Avon krema,*Panasonic televizor, *MS Office programi.*

Taj tip ustrojstava ne pripada hrvatskomu standardnom jeziku. Od nesklonjive bi imenice trebalo izvesti posvojni pridjev ili upotrijebiti genitiv:

Avonova krema, Panasonicov televizor, programi MS Officea.

Rečenice po sastavu

Rečenice se po sastavu dijele na **jednostavne** i **složene**. Jednostavne rečenice mogu biti **neproširene** (imaju samo subjekt i predikat) i **proširene** (imaju i koji drugi rečenični dio osim subjekta i predikata).
U ustrojstvo nekih rečenica nije moguće uvrstiti subjekt, a u nekim rečenicama subjekt ili predikat nisu izrečeni, ali se podrazumijevaju.
Rečenice u čije ustrojstvo nije moguće uvrstiti subjekt **besubjektne** su **rečenice**:

Sniježi.
Kiši.
Dani se.
Saznaje se da će doći sutra.

U njima su u službi predikata bezlični glagoli, tj. oni glagoli koji označuju radnje koje nemaju vršitelja ili im je vršitelj nepoznat. Logično je da se u rečenice koje u predikatu imaju takav glagol ne može uvrstiti vršitelj radnje, tj. subjekt.
Subjekta nema ni u rečenicama u kojima se izriče radnja povezana s kim protiv njegove volje:

Spava mi se.
Sram me je.

Dopune koje u takvim rečenicama nadomještaju subjekt (*mi, me* u navedenim rečenicama) nazivaju se **logičkim subjektima**.
Na subjekt i predikat mogu se raščlaniti rečenice u kojima subjekt nije izrečen, ali je sadržan u glagolskome obliku, tj. zalihostan:

Došla sam. (neizrečeni subjekt *ja* sadržan je u obliku *sam*).

Takve su rečenice **rečenice s neizrečenim subjektom**.

U **neoglagoljenim** rečenicama predikat nije izrečen, nego se podrazumijeva, npr. u rečenici *Vatra!* podrazumijeva se predikat *gori.*
Složene rečenice sastavljene su od dviju ili više jednostavnih rečenica, a dijele se na nezavisnosložene rečenice (nastale povezivanjem jednostavnih rečenica) i zavisnosložene rečenice (nastale uvrštavanjem jedne jednostavne rečenice u drugu).
Sklapanjem se od jednostavnih rečenica dobivaju složene. S obzirom na odnos među surečenicama razlikuje se:

1. **povezivanje** (nezavisnosložene rečenice, nisu ovisne jedna o drugoj)
2. **uvrštavanje** (zavisnosložene rečenice, zavisna je rečenica ovisna o glavnoj)
3. **sklapanje bez veznika** (bezvezničke (asindetske) rečenice koje mogu biti nezavisnosložene: *Marko pjeva, Marija svira.* ili zavisnosložene: *Kažem vam: sve je uzalud.).*

Nazivi *veznik* i *prijedlog*

Naziv *veznik* u našim se gramatikama redovito upotrebljava u dvama značenjima. Njime se označuje i **vrsta riječi** i **sintaktička jedinica**, tj. član funkcionalnoga razreda. Veznik kao sintaktička jedinica uključuje:

riječi koje su veznici po vrsti riječi	i, pa, te, ni, niti, a, ali, nego, no, već, jer, da, ako
riječi koje u rečenici mogu imati vezničku funkciju, ali pripadaju kojoj drugoj vrsti riječi	kako, gdje
složene veznike	budući da, stoga što, zato što, zbog toga što
vezničke skupine	s obzirom na to da, u slučaju da
korelacijske veznike	kako... tako, tako... da

U ovome se poglavlju naziv *veznik* upotrebljava za sintaktičku jedinicu.
Sličan se problem pojavljuje i kod naziva *prijedlog* jer se tim nazivom označuju i višerječne jedinice s prijedložnom funkcijom, npr. prijedložne skupine *u cilju, s obzirom na, bez obzira na, u vezi s.*

Razlike između nezavisnosloženih i zavisnosloženih rečenica

Razlike između nezavisnosloženih i zavisnosloženih rečenica mogu se prikazati ovako:

nezavisnosložene rečenice	zavisnosložene rečenice
Surečenice ne ovise jedna o drugoj.	Surečenice ovise jedna o drugoj.
Sklapaju se povezivanjem (vezničke) i nizanjem (asindetske).	Sklapaju se uvrštavanjem (vezničke i asindetske).
Veznik ne pripada surečenici; pri zamjeni mjesta surečenica on ostaje na istome mjestu (to vrijedi za neke sastavne, rastavne i suprotne rečenice; ne vrijedi za zaključne i isključne, što potvrđuje pitanje opravdanosti njihove uključenosti u nezavisnosložene rečenice): *Pero trči, a Marija skače.* *Marija skače, a Pero trči.*	Veznik pripada zavisnoj surečenici; pri zamjeni mjesta surečenica on se seli sa zavisnom surečenicom: *Doći ću ako stignem.* *Ako stignem, doći ću.*
Veznici su u pravilu riječi koje su veznici po vrsti riječi: *i, te, ni, niti, a, ali...* (Također ne vrijedi za zaključne i isključne rečenice.)	Veznici su i riječi koje su veznici po vrsti riječi (*da, ako*) i riječi drugih vrsta koje dobivaju vezničku funkciju te složeni veznici i vezničke skupine.
Veznici imaju općenitija značenja.	Veznici imaju konkretnija značenja.

U tablici koja slijedi prikazuju se vrste nezavisnosloženih i zavisnosloženih rečenica.

jednostavne	**neproširene rečenice**: subjekt + predikat: Djevojčica pjeva.			
	proširene rečenice (i ostali rečenični dijelovi, samo jedan predikat): Mala djevojčica pjeva lijepu pjesmicu.			
složene	**nezavisnosložene** – povezivanje	sastavne – i, pa, te, ni, niti		Marija čita i jede pecivo.
		rastavne – ili		Navečer čita ili gleda televiziju.
		suprotne – a, ali, nego, no, već		Marija pjeva, a Maja svira.
		isključne – samo, samo što, jedino, jedino što, tek, tek što		Sve je bilo mirno, samo se u daljini čuo lavež pasa.
		zaključne – dakle, zato, stoga		On je puno učio, zato je prošao na ispitu.
	zavisnosložene – uvrštavanje	predikatne		Ja sam koji jesam.
		subjektne		Tko pita, ne skita.
		objektne		Rekao je da je voli.
		priložne	mjesne	Živjet ću gdje hoću.
			vremenske	Doći ću kad mi se bude dalo.
			načinske	Doći ću kako mi se prohtije.
			usporedbene (poredbene)	Kako želim, tako će i biti.
			uzročne	Zabrinut sam zbog toga što sam dobio lošu ocjenu.
			posljedične	Poderao mi se kišobran, tako da sam pokisnula.
			namjerne	Idem u šumu kako bih nabrao gljiva.
			uvjetne (pogodbene)	Ako ideš u šumu, naberi gljiva.
			dopusne	Iako ne idem u šumu, donijet ću gljive.
		atributne		To je žena koju ne poznajem.
		apozicijske		To je Ana, koja mi je susjeda.
	bezvezničke (asindetske) **rečenice**	nezavisnosložene		Rano su došli, kasno su otišli.
		zavisnosložene		Predložili su: nastavimo s radom.

Nezavisnosložene rečenice

Nezavisnosložene rečenice nastaju povezivanjem jednostavnih rečenica pri čemu surečenice čine cjelinu, ali nisu ovisne jedna o drugoj. Dijele se na sastavne, rastavne, suprotne, isključne i zaključne rečenice. Isključne i zaključne rečenice razlikuju se po nekim svojim svojstvima od ostalih nezavisnosloženih rečenica:

– veznik pripada surečenici
– u zaključnim surečenicama on ne mora biti na prvome mjestu u surečenici:
Došao je, dakle nije nas zaboravio.
Došao je, nije nas, dakle, zaboravio.

Sastavne rečenice

Sastavnim rečenicama svojstvena je neka vrsta sličnosti ili podudarnosti među surečenicama. U njima se ispred sastavnih veznika ne piše zarez. Iznimka su rečenice s veznikom *pa* kad se surečenice nalaze u odnosu uzrok – posljedica, npr. *Prebrzo je vozio, pa je pao s bicikla.*
Veznici su sastavnih rečenica **i, pa, te, ni, niti** te udvojeni veznici **i... i** i **ni... ni**:

Istrčali smo i pokušali je oživjeti.
Završio je s učenjem pa počeo igrati igrice.
Za mjesec dana organizirat ćemo okrugli stol te odlučiti kako ćemo dalje.
Ni otac nije došao ni sin nije došao.

Sastavni veznik može biti i veznik *a*:

Došli su a mi smo ih lijepo primili.

Ispred sastavnoga veznika *a* ne piše se zarez.
Veznik *niti* upotrebljava se u neutralnome izričaju samo u ustrojstvima u kojima ne može stajati veznik *ni*:

Niti lijepo pjeva niti zna plesati.

Praktičan je savjet za izvorne govornike hrvatskoga jezika da upotrebljavaju uvijek *ni* kad im to njihov jezični osjećaj dopušta, a *niti* samo onda kad je *ni* nemoguće upotrijebiti.

S veznicima sastavnih rečenica povezan je ovaj normativni problem:

niti... ni, ni... niti > ni... ni	U standardnome jeziku ne treba upotrebljavati vezničke parove *ni... niti* i *niti... ni*: umjesto njih treba upotrebljavati simetrični par *ni... ni*: *Posao nije ni opasan niti težak. *Posao nije niti opasan ni težak. > **Posao nije ni opasan ni težak.**

Rastavne rečenice

Nezavisnosložene rečenice s veznikom **ili** nazivaju se rastavnim. U njima se sadržaj jedne surečenice „rastavlja" od sadržaja druge:

Danas ćemo ići u kino ili pogledati film kod kuće.

Udvojeni veznik *ili... ili* naglašuje rastavni odnos, tj. nužnost izbora:

Ili me ostavi na miru ili ću otići.

Suprotne rečenice

Suprotnim se rečenicama izriče odvojenost, različitost ili nepodudarnost među surečenicama, pa se u njima piše zarez. Veznici su tih rečenica **a, ali, nego, no, već**:

Vjerovao sam joj, a lagala mi je u lice.
Lijepo je pjevala, ali plesati nije znala.
Nije sve ostalo na novčanoj kazni, nego je pokrenut i sudski postupak.

Veznici *a* i *ali* nisu uvijek međusobno zamjenjivi. I jednim se i drugim veznikom izriče odvojenost, različitost ili nepodudarnost, ali se veznikom *ali* može izreći i neostvareno očekivanje:

Dobro je trčao, ali nije uspio pobijediti.

Vezniku *nego* stroža norma daje prednost pred veznikom *već*, tj. u neutralnijim stilovima hrvatskoga standardnoga jezika (u obavijesnim žanrovima publicističkoga stila, u administrativnome i znanstvenome stilu) ne preporučuje se uporaba ekspresivnijega veznika *već*, nego veznika *nego*.

S veznicima suprotnih rečenica povezani su ovi normativni problemi:

no međutim > no ili međutim	Nije ispravno umjesto veznika *no* upotrebljavati pleonastičnu skupinu *no međutim*. Umjesto nje treba upotrijebiti ili veznik *no* ili prilog *međutim*: *Sve smo pokušali, no međutim nismo uspjeli. > **Sve smo pokušali, no nismo uspjeli.** **Sve smo pokušali, međutim nismo uspjeli.**
bez da > a da, a, i	Ustrojstva s veznikom *bez da* sintaktičke su prevedenice iz njemačkoga (*ohne das*). U njima umjesto toga veznika treba upotrebljavati suprotni veznik *a* (ili veznike *i* ili *a da*): *Ušao je bez da je pozdravio. > **Ušao je i nije pozdravio.**

Vezničku funkciju u nezavisnosloženim suprotnim rečenicama imaju i vezničke skupine *a gdjeli* i *a kamoli* (uz obvezatnu negaciju u prvoj surečenici): *Ne zna voziti ni bicikl, a gdjeli/kamoli automobil.* Te su skupine stilski obilježene i ne pripadaju neutralnijim obavijesnim stilovima standardnoga jezika.

Zaključne rečenice

Veznici su zaključnih rečenica **dakle, stoga, zato**:

Izvoz je smanjen za 15 posto, dakle manji je od uvoza.
Nisi me poslušao, stoga nemamo o čemu razgovarati.

Isključne rečenice

Veznici su isključnih rečenica **samo, samo što, tek, tek što, jedino, jedino što**:

Svi su dobrodošli, samo je on nepoželjan.
Prognoza je povoljna, tek će na moru biti oblačno.
Ništa se još ne zna, jedino je sigurno da radnici nisu dobili otkaz.

Pisanje zareza u nezavisnosloženim rečenicama

vrsta rečenice		primjer	pisanje zareza
rečenični niz		Marko pjeva, Ana svira, Ivan spava.	DA
nezavisnosložena rečenica	sastavna	Operi posuđe i napiši zadaću.	NE, osim u rečenicama kojima se izriče odnos uzrok – posljedica
	rastavna	Ili uči ili se zaposli.	NE
	suprotna	Mačka mi je dobra, ali sa psom imam problema.	DA
	isključna	Svi su stigli, jedino Ivan kasni.	DA
	zaključna	Dobro si napisao test, stoga ćeš dobiti nagradu.	DA

Zavisnosložene rečenice

Zavisnosložene rečenice nastaju uvrštavanjem jedne jednostavne rečenice u drugu. Surečenica u koju se uvrštava zove se **glavna surečenica**, a surečenica koja se uvrštava u ustrojstvo glavne zove se **zavisna surečenica**. Zavisna se surečenica odnosi prema glavnoj kao samostalni ili nesamostalni član njezina ustrojstva. S obzirom na to kako se zavisna rečenica odnosi prema glavnoj, razlikuju se predikatne, subjektne, objektne, priložne, atributne i apozicijske rečenice.

Predikatne rečenice

Predikatnim rečenicama nazivaju se one zavisnosložene rečenice u kojima se zavisna surečenica odnosi prema glavnoj kao dio imenskoga predikata prema glagolskome dijelu. U takvim rečenicama karakteristična je prisutnost oblika pomoćnoga glagola *biti* u glavnoj surečenici koji čini **sponu** ili **kopulu** između glavne i zavisne surečenice:

Ti si koji jesi.
On je da boljega nema.
Situacija je da gora ne može biti.

Predikatne su rečenice rijetke zato što im je svojstveno ustaljeno, gotovo okamenjeno ustrojstvo sa sponom i zato što nije tipično da se imenski dio predikata zamjenjuje zavisnom surečenicom.
U službi veznika predikatnih rečenica uz veznik **da** nalaze se i **odnosne zamjenice** ili **pridjevi**.

koji	Ti si koji jesi.
kakav	Ti si kakav jesi.
čiji	Ti si čiji jesi.
što	Ti si što jesi.

Subjektne rečenice

Subjektnim rečenicama nazivaju se one zavisnosložene rečenice u kojima se zavisna rečenica odnosi prema glavnoj kao što se subjekt odnosi prema predikatu:

Zna se tko je to rekao.
Tko rano rani, dvije sreće grabi.
Tko pita, ne skita.

Razlikovanje subjektnih i predikatnih rečenica

Neke rečenice nije moguće jasno svrstati u skupinu subjektnih ili predikatnih rečenica. To su rečenice poput:

Bogat je koji mnogo ima.

Objektne rečenice

Zavisnosložene rečenice u kojima se zavisna surečenica odnosi prema glavnoj onako kako se objekt odnosi prema predikatu zovu se objektne rečenice. Zavisne surečenice objektnih rečenica uvode se po ličnim glagolskim oblicima svih onih glagola koji uvode izravni objekt, tj. objekt u akuzativu:

Našao sam što sam tražio.
Ne znam zašto je ljut.
Osjetio sam kako me ljutito promatra.

Objektnim rečenicama pripada većina rečenica neupravnoga govora, npr.:

On tvrdi da u ugovoru ne će biti nejasnoća.
Dodali su da žele i više prostora za šetnju.
Ne znamo više kako objasniti vozačima da poštuju propise.
Dodao je kako bi mogli pokrenuti istragu.

Upravni i neupravni govor

Upravni je **govor** navođenje čijih riječi u rečenici:

Ivan je rekao: „Ne mogu dalje."

Neupravni je **govor** preobličeni upravni govor, prepričavanje čijih riječi, npr.:

Ivan je rekao da ne može dalje.

Neupravnomu govoru pripada i **slobodni neupravni govor** u kojemu se čije riječi uklapaju u vlastiti govor, npr.:

On je, kaže, baš zadovoljan.
Ako tako bude, on da će dati otkaz.
Moli me da neka šutim.

Razlikovanje subjektnih i objektnih rečenica

Većina rečenica neupravnoga govora objektne su rečenice, npr. *Rekao je da ne može dalje.* Međutim, rečenice neupravnoga govora mogu biti i subjektne rečenice uz bezlični glagol, npr.:

Govori se da ne može dalje.

Rečenice s bezličnim subjektom, npr.:

Čuje se kako pada kiša.
Osjeća se da si dobro.
Govori se da je otputovao.

subjektne su rečenice, a rečenice s ličnim subjektom (bez obzira na to je li subjekt izrečen ili neizrečen) objektne su rečenice, npr.:

Čujem kako pada kiša.
Osjećamo da si dobro.
Govore da je otputovao.

Priložne rečenice

Priložnim ili adverbnim rečenicama pripadaju one zavisnosložene rečenice u kojima se zavisna surečenica odnosi prema glavnoj kao priložna oznaka prema predikatu. One su od svih zavisnosloženih rečenica najbrojnije i najraznovrsnije jer su i priložne oznake brojne i raznovrsne. Priložne rečenice dijele se na **mjesne, vremenske, načinske, uzročne, namjerne, pogodbene, posljedične** i **dopusne.**

Mjesne rečenice

Mjesne su rečenice one rečenice u kojima se zavisna surečenica prema glavnoj odnosi kao priložna oznaka mjesta prema predikatu.
Kao veznici u mjesnim rečenicama služe odnosni mjesni prilozi kao što su **gdje, kamo, kud(a), otkud(a), odakle, dokle, dokud(a)** i odnosni zamjenički prilozi **ovdje, tu, ondje, ovamo, tamo, onamo, ovuda, tuda, onuda, dotle:**

Gdje su mi rekli da sjednem, sjeo sam.
Stigao sam kamo sam krenuo.

U mjesnim rečenicama pojavljuju se i korelacijski suodnosni veznici **ovdje/tu/ondje... gdje, tamo/onamo... kamo, ovuda/tuda/onuda... kud:**

Stanite ovdje gdje ja stojim.
Otišao sam tamo kamo su me pozvali.
Prođi ovuda kuda sam i ja prošao.

Vremenske rečenice

Vremenske su rečenice one rečenice u kojima se zavisna surečenica prema glavnoj odnosi kao priložna oznaka vremena prema predikatu.
Neki su od veznika vremenskih rečenica **dok, kad, pošto, čim, tek što, prije nego što, nakon što, otkako, otkad(a), kad god:**

Dok si tu, sve je u redu.
Kad dobijemo službeno izvješće, vidjet ćemo što ćemo poduzeti.
Doručkovat ću prije nego što krenemo.

Vremenskim se rečenicama može izricati:

istodobnost radnja glavne i zavisne surečenice	Dok gledam kroz prozor, misli mi lutaju.
prijevremenost radnje zavisne surečenice u odnosu na radnju glavne surečenice	Prije nego što sam pogledala kroz prozor, misli su mi odlutale.
poslijevremenost radnje zavisne surečenice u odnosu na radnju glavne surečenice	Nakon što sam pogledala kroz prozor, misli su mi odlutale.

S veznicima vremenskih rečenica povezani su ovi normativni problemi:

iza kako > nakon što, pošto	U vremenskim rečenicama ne treba u standardnome jeziku upotrebljavati veznik *iza kako*. Umjesto njega treba upotrebljavati veznik *nakon što* ili veznik *pošto*: *Iza kako je došao, otišao je spavati. > **Nakon što / Pošto je došao, otišao je spavati.**
prije nego > prije nego što	Standardnomu jeziku pripada veznik *prije nego što*, a ne pripada mu veznik *prije nego*. *Prije nego odeš, uključi računalo. > **Prije nego što odeš, uključi računalo.**

Načinske rečenice

Načinske su rečenice one rečenice u kojima se zavisna surečenica prema glavnoj odnosi kao priložna oznaka načina prema predikatu.
Veznici su načinskih rečenica **kako, kao što, kao da**:

Napravio sam kako si mi rekao.
Napravio sam kao što si mi rekao.
Osjećao sam se kao da sam u raju.

Usporedbene rečenice

Usporedbene su rečenice one rečenice u kojima se zavisna surečenica prema glavnoj odnosi kao priložna oznaka usporedbe prema predikatu.
Te se rečenice mogu razumjeti kao podskupina načinskih rečenica (u skladu s tim i priložna oznaka usporedbe kao vrsta priložne oznake načina), a izdvajaju se u posebnu skupinu i zbog djelomično različitoga sastava veznika i zbog naglašenoga dvodijelnog usporednog ustrojstva.
Veznici su usporedbenih rečenica upravo stoga korelacijski, npr. **kako... tako, što... to, koliko... toliko, onako... kako**:

Napravi onako kako si mi rekao.
Kako sam bivala umornijom, tako mi se manje gledao dosadni film.

Veznici su usporedbenih rečenica i **nego što, nego da**:

Bilo mu je bolje nego što se nadao.
Bilo mu je bolje nego da je ostao kod kuće.

Uzročne rečenice

Uzročne su rečenice one rečenice u kojima se zavisna surečenica prema glavnoj odnosi kao priložna oznaka uzroka prema predikatu.
Najčešći su veznici uzročnih rečenica **jer, budući da, kako, zato što, zbog toga što** i **s obzirom na to što**:

Kako nije napisao zadaću, nije se nadao dobroj ocjeni.
Ne možemo s vama jer moramo otputovati.
Budući da sam u gradu, možemo se naći na glavnome trgu.
S obzirom na to da je ta zgrada stara, ne bi bilo pametno kupiti u njoj stan.
Sud ih je proglasio krivima zbog toga što nisu imali dobru obranu.

S veznicima uzročnih rečenica povezano je nekoliko normativnih problema:

budući > budući da	Umjesto veznika *budući da* nije dobro upotrebljavati veznik *budući* koji ne pripada standardnomu jeziku: *Budući je natječaj završen, ne možeš se na njega javiti. > **Budući da je natječaj završen, ne možeš se na njega javiti.**

budući da / jer	*Budući da* uzročni je veznik koji treba upotrebljavati isključivo na početku rečenice, tj. samo kad u zavisnosloženoj uzročnoj rečenici zavisna surečenica prethodi glavnoj. Ne treba ga upotrebljavati u običnome (glavna – zavisna) poretku surečenica: *Nismo se dogovorili budući da nismo mogli uskladiti mišljenja. > **Nismo se dogovorili jer nismo mogli uskladiti mišljenja.** **Budući da nismo mogli uskladiti mišljenja, nismo se dogovorili.**
pošto > budući da, jer	*Pošto* je isključivo vremenski veznik i nije ga dobro upotrebljavati na mjestu uzročnih veznika, npr.: *Pošto si je uvrijedio, tužna je. > **Budući da si je uvrijedio, tužna je.**
radi toga što > zbog toga što	Kao što se griješi tako da se prijedlog *radi* nerijetko upotrebljava na mjestu prijedloga *zbog*, i veznička se skupina *radi toga što* upotrebljava tamo gdje joj nije mjesto, tj. na mjestu uzročnih vezničkih skupina i veznika. Tom se skupinom uvodi isključivo namjerna surečenica (ona dakle može stajati samo tamo gdje je zamjenjiva skupinom *s namjerom da*, tj. kad uvodi namjernu surečenicu): *Sretna je radi toga što je dobila nagradu. > **Sretna je zbog toga što je dobila nagradu.**
s obzirom da, obzirom da > s obzirom na to da	Uzročni je složeni veznik *s obzirom na to da*. Umjesto njega u standardnome jeziku ne treba upotrebljavati veznike *obzirom da, s obzirom da, obzirom na to da*: *S obzirom da je mnogo radio, brzo je napredovao. *Obzirom da je mnogo radio, brzo je napredovao. > **S obzirom na to da je mnogo radio, brzo je napredovao.**

Posljedične rečenice

Posljedične su rečenice one rečenice u kojima se zavisna surečenica prema glavnoj odnosi kao priložna oznaka posljedice prema predikatu. Najčešći je veznik posljedičnih rečenica **tako da**:

> *Pokazalo se da je taj lijek štetan, tako da će biti na popisu zabranjenih lijekova.*

U posljedičnim su rečenicama česti i korelacijski veznici **tako... da, takav... da, toliko... da**:

Automobil je tako raznio ogradu da su dijelovi letjeli po susjedstvu.
Bio je takav glupan da se o tome pričalo.
Toliko ju je volio da nije mogla u to povjerovati.

Namjerne rečenice

Namjerne su rečenice one rečenice u kojima se zavisna surečenica prema glavnoj odnosi kao priložna oznaka namjere prema predikatu.
Namjerne se rečenice mogu odrediti kao one zavisnosložene rečenice u kojima zavisna surečenica označuje namjeru s kojom se vrši radnja glavne surečenice. Veznici su namjernih rečenica **da, kako, li, neka**:

Napustio je školu da bi se okušao kao boksač.
Mjesecima su radili na projektu kako bi građani imali besplatan prijevoz.
Oni se njima rugaju ne bi li umanjili njihove izglede.
Pošalji ga u prodavaonicu neka kupi kruh.

Od drugih zavisnosloženih rečenica namjerne se rečenice razlikuju po tome što im u zavisnim surečenicama dolaze samo oblici prezenta i kondicionala.
S veznikom *da bi* povezan je ovaj normativni problem:

da bi > a, i (u suprotnome i sastavnome značenju)	*Da bi* namjerni je veznik i ne treba ga upotrebljavati u rečenicama kojima se ne izriče da se što čini s kakvom namjerom, npr.: *Pokušali smo povećati proizvodnju da bi na kraju sve propalo. > **Pokušali smo povećati proizvodnju, a na kraju je sve propalo.** (Proizvodnja nije povećana s namjerom da na kraju sve propadne.). Taj je veznik dobro upotrebljavati samo ako se njime uvodi zavisna rečenica kojom se izriče namjera, npr.: **Učinili su sve da bi povećali proizvodnju.** (Učinili su sve s namjerom da povećaju proizvodnju.).

Pogodbene rečenice

Pogodbene su rečenice one rečenice u kojima se zavisna surečenica prema glavnoj odnosi kao priložna oznaka pogodbe prema predikatu. Veznici su pogodbenih ili kondicionalnih rečenica **ako, li, kad, da** i sl. U njima zavisna surečenica označuje pogodbu ili uvjet kršenja radnje u glavnoj surečenici:

Ako neke tvrtke danas ne postoje, platit će njihovi pravni slijednici.
Bude li sve kako je planirano, uspjet ćemo.
Kad bismo radili odgovornije, šteta bi bila manja.
Da je pao, izazvao bi veliku štetu.

Pogodbene se rečenice dijele na stvarne, moguće i nestvarne.

pogodbene rečenice		veznici	primjeri
stvarne	Zavisna surečenica označuje uvjet ostvarivanja sadržaja glavne rečenice.	ako, li	Ako želiš, dođi. Želiš li, dođi.
moguće	Ostvarenje sadržaja glavne surečenice moguće je ako je moguće ostvarenje sadržaja zavisne surečenice.	ako	Ako bi želio, mogao bi doći.
nestvarne	Uvjet sadržan u zavisnoj surečenici neostvaren je ili neostvariv, pa je neostvaren ili neostvariv i sadržaj glavne surečenice.	da, kad	Da želiš, mogao bi doći. Kad bi me pitao, rekla bih ti.

U strožim stilovima hrvatskoga standardnog jezika (znanstvenome, administrativnome i publicističkome) ne treba upotrebljavati veznik *ukoliko*.

ukoliko > ako	Umjesto veznika *ukoliko*, koji je veoma čest u administrativnome stilu, bolje je upotrebljavati veznik *ako*: *Ukoliko se pojave problemi, odmah ćemo vam javiti. > **Ako se pojave problemi, odmah ćemo vam javiti.**

Dopusne rečenice

Dopusne su rečenice one rečenice u kojima se zavisna surečenica prema glavnoj odnosi kao priložna oznaka dopuštanja prema predikatu.
U dopusnim rečenicama dopušta se ostvarenje sadržaja glavne surečenice unatoč tomu što je taj sadržaj u suprotnosti sa sadržajem zavisne surečenice. Dopusne se rečenice zbog toga razlikuju od ostalih zavisnosloženih rečenica koje se nazivaju prema onome što se izriče u zavisnoj surečenici jer se u njima dopuštanje izriče u glavnoj rečenici, a u zavisnoj određena otegotna okolnost unatoč kojoj se što dopušta. Veznici su dopusnih rečenica **iako, premda, makar, unatoč tomu što, usprkos tomu što**:

> *Iako postoje uvjeti, to ne mora značiti da na novootkrivenome planetu ima života.*
> *Premda sam se veselila izlasku, bila sam razočarana.*
> *Unatoč tomu što su dokazi jasni, neki se nalazi iz te presude mogu s razlogom kritizirati.*

U dopusnim rečenicama ne treba upotrebljavati veznike *bez obzira što* i *mada*.

bez obzira što > bez obzira na to što	Dopusni je složeni veznik *bez obzira na to što*. Umjesto njega u standardnome jeziku ne treba upotrebljavati složeni veznik *bez obzira što*. *Bez obzira što nismo uspjeli, pokušat ćemo ponovno. > **Bez obzira na to što nismo uspjeli, pokušat ćemo ponovno.**
mada > iako, premda	Hrvatskomu standardnom jeziku ne pripada dopusni veznik *mada*. Umjesto njega treba upotrebljavati veznike *iako* i *premda*. *Uspjeli smo proširiti tržište mada je bilo teško. > **Uspjeli smo proširiti tržište iako/premda je bilo teško.**

Atributne rečenice

U atributnim se rečenicama zavisna surečenica odnosi prema glavnoj kao što se atribut odnosi prema imenici ili kojoj drugoj imenskoj riječi:

To je jedini park u gradu koji je postao parkiralište.
U kuću čiji je on bio vlasnik stigli smo brzo.
Nije lako odgovoriti na pitanje što će se od svega toga ostvariti.

Veznici su atributnih rečenica:

odnosne i upitne zamjenice	koji	To je čovjek koji mi je prišao.
	čiji	To je čovjek čiji je Marko sin.
	kakav	To je čovjek kakav nam treba.
veznici	što	Čovjek što sam ga upoznao bio je zabavan.
	da	Mišljenje da je sve u redu prevladalo je među učenicima.
	kako	Imam osjećaj kako će bol uskoro proći.
	neka	Daj im znak neka dođu.
upitni prilozi	kakav	Teško je odgovoriti na pitanje kakav je.
	kako	Teško je odgovoriti na pitanje kako ćemo dalje.

Apozicijske rečenice

U apozicijskim se rečenicama zavisna surečenica odnosi prema imenskoj riječi u glavnoj surečenici onako kako se apozicija odnosi prema imenici uz koju stoji.
Dok atributne rečenice određuju imenicu ili drugu imensku riječ koja nije sama po sebi određena, apozicijske rečenice dodatno određuju već određene imenice ili imenske riječi:

Naselje je puno djece branitelja, koji žive u nekoliko zgrada.
Veslačko prvenstvo, kojemu je Zagreb domaćin, odvija se prema programu.

Pisanje zareza u zavisnosloženim rečenicama

Zavisnosložene rečenice uvijek se pišu sa zarezom ako su u inverziji, ali se neke zavisnosložene rečenice ne mogu u stilski neutralnome tekstu prebaciti u inverziju.

vrsta rečenice			primjer	pisanje zareza
zavisnosložena rečenica	predikatna		On je što god poželiš Što god poželiš, on je.	u inverziji
	subjektna		Bit će što nije bilo. Što nije bilo, bit će.	u inverziji
	objektna		Dobili su što su tražili. Što su tražili, dobili su.	u inverziji
	atributna		To je čovjek koji te je tražio.	NE
	apozicijska		On će zavoljeti Anu, koja se toliko oko njega trudi.	DA
	priložna	mjesna	Svi se vesele gdje god dođe. Gdje god dođe, svi se vesele.	u inverziji
		vremenska	Svi se smiju čim on dođe. Čim on dođe, svi se smiju.	u inverziji
		načinska	Uvijek govori kao da se šali.	NE
		uzročna	On je svima drag jer je tako dobar. Budući da je tako dobar, svima je drag.	u inverziji
		namjerna	Donio nam je poklon da bismo ga zavoljeli. Da bismo ga zavoljeli, donio nam je poklon.	u inverziji
		pogodbena	Dobit ćeš poklon ako dobiješ peticu. Ako dobiješ peticu, dobit ćeš poklon.	u inverziji
		posljedična	Toliko radi da mora uspjeti.	NE
		dopusna	Položio je ispit iako nije učio. Iako nije učio, položio je ispit.	u inverziji

Višestrukosložena rečenica

Jedna rečenica može imati i više od dviju surečenica. Takva se rečenica zove **višestrukosložena rečenica.** Višestrukosložena rečenica je npr.:

> *Pogledao je kroz prozor iako se nije mogao sjetiti kad točno prolazi ulicom koja vodi od škole do kuće.*

Njezino je ustrojstvo: glavna surečenica (*pogledao je kroz prozor*), dopusna surečenica (*iako se nije mogao sjetiti*), vremenska surečenica (*kad točno prolazi ulicom*), atributna surečenica (*koja vodi od škole do kuće*).

Bezvezničke (asindetske) složene rečenice

Složene rečenice (i nezavisnosložene i zavisnosložene) mogu biti sklopljene bez veznika.

Nezavisnosložene bezvezničke rečenice

Bezvezničke se nezavisnosložene rečenice dijele na iste skupine kao i vezničke.

sastavne	Sjedio sam, pio kavu.
rastavne	Mi smo htjeli pomoći, oni nisu.
suprotne	Hoćeš – nećeš?
zaključne	Pogledala me je ljutito, nije mi povjerovala.
isključne	Svi su otišli, Ana je ostala.

Nezavisnosložene bezvezničke rečenice zovu se i **rečenični niz.**

Zavisnosložene bezvezničke rečenice

U zavisnosloženim bezvezničkim rečenica nužno je postojanje elementa u glavnoj surečenici koji zahtijeva dopunu u obliku zavisne surečenice. Takvi su elementi npr. glagoli govorenja i mišljenja:

Mislim: ne voli me više.
Savjetovali su: pokušajte drukčije.

Sintaksa i norma

U prethodnim su poglavljima dani mnogi normativni problemi povezani s prijedlozima i veznicima. U ovome poglavlju donose se još neki sintaktički normativni problemi povezani.

Da li / je li

Pravilo da je u hrvatskome jeziku bolje u upitnoj rečenici upotrebljavati skupinu *je li* od skupine *da li* koje se nalazi u mnogim normativnim priručnicima zapravo je pravilo da je umjesto rečenice uvedene skupinom *da li* bolje upotrebljavati rečenicu u kojoj se glagolski predikat ili kopula

(oblik glagola *biti*) imenskoga predikata premeće na prvo mjesto, a za njom slijedi čestica *li*:

Da li ga vidiš?* > ***Vidiš li ga?*
Da li mi možeš pomoći?* > ***Možeš li mi pomoći?*

Često se griješi tako da se pravilo doslovno razumijeva kao da skupinu *da li* treba samo zamijeniti skupinom *je li*. Međutim, nije ispravno ni:

**Je li ga vidiš?*
**Je li možeš doći?*

Ako se u izjavnoj rečenici nalazi glagolska enklitika *je*, upitna se rečenica tvori prebacivanjem te enklitike na početno mjesto i dodavanjem čestice *li*. Ako se u izjavnoj rečenici pojavljuju glagolske enklitike *sam, si, smo, ste, su, ću, ćeš, će...*, u upitnoj se rečenici pojavljuje puni oblik glagola *biti* ili *htjeti* i čestica *li*, npr: od *Spremni smo za školsku zadaću.* upitna je preoblika *Jesmo li spremni za školsku zadaću?*

Mjesto enklitike

Zanaglasnice ili **enklitike** (zamjenične: *me, te, se*; glagolske: *je, su, će, bih*; čestica *li*) riječi su koje nemaju vlastiti naglasak, nego se naslanjaju na riječ ispred sebe i s njom čine naglasnu cjelinu. U hrvatskome standardnom jeziku zanaglasnica uz subjekt uz koji ne stoji atribut ni apozicija u pravilu dolazi na drugome mjestu u rečenici, odnosno iza prve naglašene riječi u rečenici s kojom čini naglasnu cjelinu, npr. *Kašić je autor prve hrvatske gramatike.* Ako uz rečenični subjekt stoji atribut ili apozicija, zanaglasnica može stajati:

- iza semantički nosivoga dijela predikata:
  Bartol Kašić napisao je prvu hrvatsku gramatiku.
  Bartol Kašić autor je prve hrvatske gramatike.

- na drugome mjestu u rečenici, odnosno iza prve naglašene riječi u rečenici s kojom čini naglasnu cjelinu:
  Bartol je Kašić napisao prvu hrvatsku gramatiku.
  Bartol je Kašić autor prve hrvatske gramatike.

Rastavljanje atributa/apozicije i subjekta, a osobito imena i prezimena zanaglasnicom stilski je obilježeno.

Skladnja – sintaksa (sažetak)

Sintaksa proučava sintagme (sveze), rečenice i tekst.

Odnosi su među riječima u sintagmi: **sročnost** (*lijepa djevojaka*), **upravljanje** (**jako upravljanje**: *čitati knjigu*, **slabo upravljanje**: *lutati šumom*), **pridruživanje** (*sjediti uspravno*).

Rečenični su dijelovi: **predikat** (imenski i glagolski), **subjekt**, **objekt** (izravni i neizravni), **priložna oznaka**, **atribut** (sročni i nesročni), **apozicija**, **predikatni proširak**.

Predikat, objekt, priložna oznaka i predikatni proširak dijelovi su predikatnoga skupa.

Subjekt, atribut i apozicija dijelovi su subjektnoga skupa.

U rečenicama subjekt ne mora biti izrečen. Tada je riječ o **besubjektnim** rečenicama, npr. *Sniježi cijeloga dana.* ili o **rečenicama s neizrečenim subjektom**, npr. *Rekla sam mu to.*

U rečenicama ne mora biti izrečen ni glagolski predikat. Tada je riječ o **neoglagoljenim** rečenicama, npr. *Vatra!*

Priložne oznake dijele se na priložne oznake mjesta, vremena, načina, uzroka, namjere, posljedice, dopuštanja, društva i količine.

Rečenice se po sastavu dijele na **jednostavne** i **složene**.

Jednostavne se rečenice dijele na **neproširene** (samo subjekt i predikat) i **proširene** (subjekt, predikat i koji drugi rečenični dio).

Složene se rečenice dobivaju sklapanjem jednostavnih rečenica, i to: **povezivanjem** (nezavisnosložene rečenice), **uvrštavanjem** (zavisnosložene rečenice) i **sklapanjem bez veznika** (bezvezničke rečenice).

Nezavisnosložene rečenice dijele se na:

- **sastavne**: i, pa, te, ni, niti; i... i; ni... ni; niti... niti: *Ana lijepo pjeva i dobro svira glasovir.*
- **rastavne**: ili: *Ili on ide ili idem ja.*
- **suprotne**: a, ali, nego, već, no: *Došao je, a nije me pozdravio.*
- **zaključne**: stoga, zato, dakle: *Otišao je, stoga sam zabrinut.*
- **isključne**: samo, jedino, tek, samo što, jedino što, tek što: *Svi su otišli, samo je on ostao.*

Zavisnosložene rečenice dijele se na:
– **predikatne**: *Ti si koji jesi.*
– **subjektne**: *Tko pita, ne skita.*
– **objektne**: *Osjetio sam kako me gleda.*
– **priložne**:
mjesne: *Stigao sam kamo sam krenuo.*
vremenske: *Dok gledam more, misli mi lutaju.*
načinske: *Napravio sam kako si mi rekao.*
usporedbene: *Napravi onako kako sam ti rekao.*
uzročne: *Nisam položio ispit jer nisam naučio gradivo.*
posljedične: *Bio je tako brz da nam je lako pobjegao.*
namjerne: *Otišla sam u prodavaonicu kako bih kupila kruh.*
pogodbene: *Ako želiš, dođi.*
dopusne: *Iako to ne želiš, doći ću.*
– **atributne**: *To je žena koju sam jučer upoznao.*
– **apozicijske**: *Ana Horvat, koja je naša zaposlenica, uspješna je manekenka.*

Bezvezničke rečenice mogu biti:
– **nezavisnosložene – rečenični niz**: *Pjevao je, svirao gitaru.*
– **zavisnosložene**: *Mislili su: teško ćemo pobijediti.*

6. RJEČOSLOVLJE – LEKSIKOLOGIJA

Ključni pojmovi: jezični znak, izraz, sadržaj, leksem, paronimi, pleonazam, hiperonim, hiponim, kohiponimi, sinonimi, antonimi, homonimi, polisemija, dijalektizam, čakavizam, štokavizam, kajkavizam, historizam, arhaizam, posuđenica, tuđica, prilagođenica, usvojenica, egzonim, egzotizam, antroponim, toponim, frazem.

Uvod

Rječoslovlje ili **leksikologija** grana je gramatike koja proučava riječi i odnose među njima. **Leksikografija** je jezikoslovna grana koja popisuje i tumači riječi kojega jezika. Leksikologija se bavi riječima (leksemima), a leksikografija rječnicima. **Semantika** proučava značenje, pa se djelomično preklapa s leksikologijom.

Riječ je **jezični znak**, skup glasova (izraz) koji ima svoje značenje (sadržaj). Da bi što bilo znak, mora imati **izraz** (**označilac**) i **sadržaj** (**označenik**). Znak je veza između izraza i sadržaja. Znakovi se povezuju u znakovne sustave. **Semiologija** proučava znakove i znakovne sustave.

Značajka je jezičnoga znaka da je veza između izraza i sadržaja proizvoljna te da se temelji na dogovoru (konvenciji), npr. nema ništa u izrazu riječi *jabuka* (j-a-b-u-k-a) što bi moglo uputiti na to što ta riječ znači. Iako je sadržaj isti, izrazi su različitih jezika za isto značenje različiti. Značenje riječi znamo isključivo stoga što smo ga naučili. Postoji mala skupina onomatopejskih riječi u kojima veza između izraza i sadržaja nije potpuno proizvoljna, npr. *kukurikati, mukati, blejati, cvrčati, šumiti*, ali je i tu veza između izraza i sadržaja djelomično proizvoljna. Kad to ne bi bilo tako, svi bi jezici imali isti izraz za takve riječi.

Leksem je riječ uzeta u ukupnosti svojih oblika i značenja. Leksemi se pišu velikim slovima. Leksem PAS obuhvaća oblike *pas, psa, psu, psom, psi* itd., a leksem PJEVATI oblike *pjevam, pjevao sam, pjevat ću* itd. Leksem se ne odnosi samo na promjenjive riječi, npr. leksem NA ima samo oblik *na.* Ukupnost riječi jednoga jezika zove se **rječnik** ili **leksik.** Prema stupnju određenosti značenja riječi se dijele na **punoznačne riječi** ili **punoznačnice** i **nepunoznačne riječi** ili **nepunoznačnice.**

Punoznačne su riječi:	Nepunoznačne su riječi:
imenice: *kost, krava, ljubav, stol, vrata*	prijedlozi: *na, po, u*
glagoli: *naplakati se, pjevati, plesati, veseliti se*	veznici: *ali, i, nego*
pridjevi: *kemijski, lijep, ružan, veseo, zlatan*	usklici: *hej, hura*
prilozi: *brzo, teško, duboko*	čestice: *li, ma, ne*
brojevi: *jedan, prvi, treći*	
zamjenice: *ja, moj, on, to*	

Nepunoznačne riječi imaju **gramatičko značenje**, a punoznačne **leksičko** i **gramatičko** značenje. Punoznačne riječi uglavnom tvore otvorene skupove, što znači da se ne mogu do kraja popisati. Ako se za tim pojavi potreba, u hrvatskome će se jeziku lako pojaviti nova imenica koja će nastati ili kojim od tvorbenih načina ili posuđivanjem iz kojega stranog jezika. Nepunoznačne riječi uglavnom tvore zatvorene skupove, skupove čiji je broj članova konačan; mogu se npr. popisati svi prijedlozi. I u tim su skupovima promjene moguće, ali se one događaju postupno.

Odnosi među riječima

Riječ s pomoću svojega izraza i sadržaja ulazi u različite odnose s drugim riječima.

S pomoću svojega sadržaja ulazi u odnose **sinonimije**, **antonimije** i **meronimije.** Ako dvije riječi imaju isto značenje, nalaze se u odnosu sinonimije:

ljekarna – apoteka.

Ako dvije riječi imaju suprotno značenje, nalaze se u odnosu antonimije:

pametan – glup.

Ako značenje jedne riječi označuje dio onoga što znači druga riječ, riječ je o odnosu meronimije:

kotač, volan, motor prema *automobil.*

Znak s pomoću svojega izraza također može ulaziti u odnose s drugim znakovima. Ako dva znaka imaju isti izraz, a različito značenje, riječ je o odnosu homonimije. **Homonimi** su riječi koje imaju isti izraz, a različit sadržaj:

barski[1] 'koji se odnosi na baru' *barska kornjača*
barski[2] 'koji se odnosi na bar' *barska stolica*
barski[3] 'koji se odnosi na Bar i Barane' *barski franjevački samostan*
barski[4] 'koji se odnosi na jedinicu tlaka' *barski sustav označivanja tlaka.*

Znak s pomoću svojega izraza i sadržaja može ulaziti i u odnos paronimije. **Paronimi** su riječi koje imaju sličan izraz i slično značenje:

milijunti – milijunski (milijunti stanovnik – milijunski grad)
informacijski – informatički (informacijski sustav – informatička oprema)
broj – brojka (*593 jest broj koji se zapisuje brojkama 5, 9 i 3*).

Paronimi često dovode do jezičnih pogrešaka, osobito ako su posuđenice, ali problemi mogu postojati i kod domaćih riječi:

crveniti 'činiti što crvenim' – *crvenjeti (se)* 'postajati crven'.

Ako se u riječi ili skupini riječi ponavlja isto značenje, riječ je o **pleonazmu.**

jednorječni pleonazmi	najoptimalniji, sveukupno, nadozidati
dvorječni pleonazmi	žena vozačica, mala kućica, čak štoviše, višečlani žiri
višerječni pleonazmi	donijeti sa sobom, mobing na radnome mjestu, kako i na koji način, zbog toga jer

Da bi se odredilo značenje jedne riječi, treba je odrediti prema njoj nadređenoj riječi te razgraničiti od drugih riječi koje imaju istu nadređenu riječ, npr. *psa* treba razgraničiti od *mačke, krave, konja* itd.; *plavu boju* od *zelene, žute* itd.; *udovicu* od *djevojke, supruge* itd.

Nadređena riječ zove se **hiperonim**, npr. *psu* je nadređena *životinja, plavom* je nadređena *boja, udovici* je nadređena *žena.* Podređene riječi zovu se **hiponimi**, npr. *psu* su podređeni *jazavčar, pudlica, ovčar* itd.; *kretanju* je podređeno *trčanje, hodanje, puzanje, skakanje, šetanje* itd. Riječi koje se nalaze na istoj razini raščlambe zovu se istoredne, supodređene riječi ili **kohiponimi.**

Odnos između označioca i označenika u kojemu jedan označenik ima samo jedan izraz, a jedan izraz pridružen je samo jednomu pojmu zove se **mononimija** ili **jednoznačnost.** Riječ koja ima jedno značenje jednoznačna je riječ ili jednoznačnica, npr. *cink, visibaba.*

Kad se odnos jednoznačnosti prekrši, dolazi do višeznačnoga povezivanja označioca i označenika (homonimije i sinonimije). Jednomu označiocu može biti pridruženo više označenika ili jednomu označeniku može biti pridruženo više označilaca.

Odnos između označilaca (izraza) jednoga jezika koji imaju isti označenik zove se **sinonimija** ili **istoznačnost.** Riječi koje sadržavaju dva ili više značenja višeznačne su riječi ili višeznačnice.

Odnos između dvaju ili više označenika koji imaju određena zajednička obilježja i isti označilac zove se **polisemija** ili **višeznačnost**, npr. *most* u graditeljstvu, stomatologiji te u općemu jeziku (*mostovi prijateljstva, mostovi među narodima).*

Odnos između označilaca i označenika u kojemu isti označioci (pisani ili zvukovni) imaju različite označenike zove se **homonimija** ili **istoimenost**, npr. *poljski* 'koji se odnosi na polje' i *poljski* 'koji se donosi na Poljsku'.

Do višeznačnosti često dolazi zbog prenošenja značenja. Riječi imaju svoje **osnovno značenje** iz kojega se može izvesti i **preneseno** ili **sekundarno značenje.** Značenje se može prenositi po sličnosti ili po bliskosti. Prenošenje značenja po sličnosti naziva se **metaforizacija.** Metaforizacijom nastaju metafore, npr. osnovno je značenje riječi *srce* 'mišićni organ', a preneseno, metaforičko značenje 'draga osoba' i 'dio čega koji se smatra bitnim, središnjim'.

Prenošenje značenja po bliskosti naziva se **metonimizacijom.** Metonimizacijom nastaje metonimija. Primjeri su metonimije uporaba riječi *kruna* u značenju 'kralj', *Vatikan* u značenju 'papa; vrh Katoličke crkve' ili *Bijela kuća* u značenju 'američki predsjednik' (*Bijela kuća opovrgla je tvrdnje da...*). **Metonimija** je uporaba riječi u prenesenome značenju, ali, za razliku od metafore, kod metonimije se značenje prenosi prema određenim stvarnim odnosima (kralj stvarno ima krunu; kruna je simbol kralja, papi je sjedište u Vatikanu, a američkomu predsjedniku u Bijeloj kući). Označilac (jezični izraz) dobiva novo značenje pomaknuto po bliskosti pa se

označilac za jedan pojam (označenik) upotrebljava za drugi ako su pojmovi iskustveno blisko povezani. Tako umjesto *Čitam djela Damira Miloša* kažemo *Čitam Miloša.*

Značenje riječi nije jedinstveno. Ono se može raščlaniti na manje **značenjske sastavnice**, npr. *udovica* je 'žena, udana, kojoj je umro muž' (udovica može biti mlada ili stara, tj. starost nije sastavnica riječi *udovica*), *starica* je 'žena, stara' (bračno stanje nije sastavnica riječi *starica*), *djevojka* je 'žena, mlada, neudana'. Riječi *udovica, starica* i *djevojka* imaju zajedničku sastavnicu 'žena'. *Starica* i *djevojka* suprotstavljene su sastavnicom koja označuje dob 'mlada – stara', dok ostale sastavnice ne određuju odnose među tim riječima.

Riječi imaju **denotativno** i **konotativno značenje**. Denotativno je značenje osnovno, stabilno i nesubjektivno značenje koje se može analizirati izvan jezičnoga konteksta. Dvije riječi koje upućuju na isti predmet u izvanjezičnoj stvarnosti imaju istu denotaciju, npr. u nogometu *pogodak, zgoditak* i *gol* znače isto. Konotativno je značenje posebno značenje koje riječ ili skupina dobiva u kontekstu te afektivno značenje, npr. uz riječ *kiša* vežu se konotacije 'vlaga, blato, neraspoloženje'. Uz riječ *majka* vežu se konotacije 'ljubav, blagost, požrtvovnost, nježnost'.

Kad su konotacije koje se vežu uz koju riječ zajedničke većini govornika kojega jezika, riječ je o podruštvljenome značenju. Ako su to konotacije koje osjeća samo pojedini govornik kojega jezika i one odražavaju njegovo pojedinačno iskustvo, riječ je o individualnome značenju.

Sinonimija

Sinonimi ili **istoznačnice** riječi su različita izraza (označioca), a istoga sadržaja (označenika).

Sinonimni se odnosi temelje na odnosu najmanje dviju riječi koje čine par, npr.:

vatra – oganj, lijep – krasan.

Ako u odnos ulazi više riječi, one čine sinonimni niz, npr.:

kompjutor – kompjuter – računalo.

Da bi došlo do sinonimije, riječi se moraju podudarati u značenju, što znači i to da se jedna riječ može upotrijebiti umjesto druge. **Pravi** ili **apsolutni sinonimi** riječi su koje se podudaraju i po značenju i po uporabi, koje imaju isto i denotativno i konotativno značenje, istu i priopćajnu i

komunikacijsku i uporabnu vrijednost. Takvih pravih sinonima u jeziku nema ili su veoma rijetki, pa se sinonimima smatraju riječi koje imaju istu denotaciju, tj. odnose se na isti pojam i na isti predmet u izvanjezičnoj stvarnosti. Tako je česta sinonimija između strane i domaće riječi:

arbitraran – proizvoljan, centar – središte, ljekarna – apoteka.

Zbog područne raslojenosti leksika možemo govoriti i o **dijalektnim sinonimima.** To su riječi iz različitih narječja koje imaju istu denotaciju, npr.:

paradajz – pomidor – poma – rajčica
rajngla – teća – šerpa
zaimača – šeflja – kaciola.

Sinonimi koji imaju istu denotaciju (istoznačnice) razlikuju se od bliskoznačnica ili djelomičnih sinonima kojima se denotacije samo djelomično preklapaju.

Ako kažemo da riječi *informacija* i *obavijest* nisu potpune istoznačnice, to znači da te riječi u nekim kontekstima imaju istu denotaciju, odnose se na isti pojam, pa se tada umjesto riječi *informacija* može upotrijebiti riječ *obavijest (Dobio sam informaciju/obavijest da će doći.).* U drugim se kontekstima riječ *informacija* ne može zamijeniti riječju *obavijest* nego riječju *podatak (U članku ima mnogo zanimljivih informacija/podataka.).*

Čak i kad imaju istu denotaciju te pripadaju istomu funkcionalnom stilu i istomu narječju, sinonimi nisu uvijek zamjenjivi u svim kontekstima. Treba voditi računa o riječi uz koju sinonim dolazi, npr. *smiona tvrdnja,* ali *hrabra vojska*; *otvara se vatra,* a ne *oganj.* Općejezični sinonimi oni su sinonimi koje takvima smatraju svi govornici koje jezične zajednice. Individualni sinonimi uglavnom se ostvaruju samo u kontekstu pojedinoga književnog djela. Različiti funkcionalni stilovi imaju različit odnos prema sinonimiji. Dok je u književnoumjetničkome stilu ona poželjna i obogaćuje rječnik nekoga pisca, u znanstvenome je stilu nepoželjna i teži se njezinu uklanjanju s pomoću terminoloških načela.

Sinonimi koji pripadaju standardnomu jeziku nazivaju se **standardnojezični sinonimi,** npr.:

smion – hrabar, deklinacija – sklonidba.

Nestandardnojezični sinonimi ne pripadaju standardnomu jeziku, npr.:

top – kulja – kolac.

Antonimija

Antonimi su riječi suprotstavljene kojom značenjskom sastavnicom. Antonimnost je svojstvena riječima koje izražavaju vremenske (*stari – novi*) i prostorne (*gornji – donji*) odnose, kakvoću (*crni – bijeli*) i količinu (*mnogo – malo*). Antonimiju možemo odrediti kao pojavu koja označuje riječi koje uz određen broj zajedničkih značenjskih sastavnica (semova) imaju i jednu različitu sastavnicu. To znači da antonimi imaju sva zajednička svojstva osim jednoga, ali se sve to poništava pri postavljanju u antonimni odnos te se uočava samo ono svojstvo koje je u tim antonimima različito.
Antonimi se dijele na različite načine:
1. s obzirom na vrstu riječi nositelja antonimne opreke:

imenični antonimi: *muškarac – žena, selo – grad*
pridjevni antonimi: *dobar – loš, lijevi – desni*
glagolski antonimi: *ulaziti – izlaziti, prodavati – kupovati*
priložni antonimi: *brzo – sporo, lijepo – ružno*
prijedložni antonimi: *na – pod, u – iz*

2. s obzirom na tvorbeno ustrojstvo:

netvorbeni, raznokorijenski ili pravi antonimi:
crno – bijelo, lijep – ružan, star – mlad, dobar – zao
tvorbeni, istokorijenski ili nepravi antonimi:
zabavan – nezabavan, zabijati – izbijati,
rasterećenje – opterećenje

3. s obzirom na broj članova antonimnoga niza:

antonimi dvočlanoga antonimnog niza: *dan – noć*
antonimi tročlanoga antonimnog niza: *lijevi – srednji – desni*
antonimi višečlanoga antonimnog niza: *leden – hladan – mlak – topao – vruć*

4. s obzirom na mogućnost stupnjevanja i postojanja međučlanova:

komplementarni ili **binarni antonimi**: obuhvaćaju kakvo pojmovno polje dijeleći ga na dva posebna dijela, temelje se na dvojčanoj opreci: sve što spada u jedan dio, ne spada u drugi i obratno:
selo – grad, brdo – dol, živ – mrtav, muškarac – žena.

Takvi se antonimi ne mogu stupnjevati. To su antonimi koji se formalno mogu izraziti kao A – neA.

kontrarni ili stupnjeviti antonimi: mogu imati i međučlanove (jedan ili više njih). Sve što ne pripada jednomu članu antonimne opreke, ne mora nužno pripadati drugomu članu antonimne opreke, nego postoji jedan ili više mogućih međučlanova:
mlad – mlađi – srednjih godina – stariji – star
prekrasan – lijep – osrednji – ružan.

Ako antonimni par ima samo jedan međučlan koji je jednako udaljen od jednoga i drugoga člana para, taj se član zove srednji član:

gornji – srednji – donji, topao – mlak – hladan.

5. s obzirom na tip antonimne opreke razlikuju se antonimi koji s različitoga gledišta opisuju istu pojavu (*kupovati – prodavati*) i antonimi koji opisuju različitu pojavu (*uzlijetati – slijetati*), antonimi koji su usmjereni (*ulaziti – izlaziti*) i neusmjereni (*imati – nemati*).

kriterij podjele antonima	vrste antonima	
vrsta riječi nositelja antonimne opreke	imenični: *selo – grad*	
	pridjevni: *lijevi – desni, dobar – loš*	
	glagolski: *ulaziti – izlaziti*	
	priložni: *brzo – sporo*	
	prijedložni: *od – do, ispred – iza*	
tvorbeno ustrojstvo	netvorbeni: *crno – bijelo*	
	tvorbeni: *zabavan – nezabavan, zabijati – izbijati, rasterećenje – opterećenje*	
broj članova antonimnoga niza	dvočlani: *muškarac – žena*	
	tročlani: *donji – srednji – gornji*	
	višečlani: *leden – hladan – mlak – topao – vreo*	
mogućnost stupnjevanja	komplementarni ili binarni: *selo – grad*	
	kontrarni ili stupnjeviti: *lijep – ružan*	
tip antonimne opreke	ista pojava: *iznajmljivati – unajmljivati*	različita pojava: *govoriti – šutjeti*
	usmjerenost: *ulaziti – izlaziti*	neusmjerenost: *voljeti – mrziti*

Općejezični antonimi antonimi su koje takvima smatraju svi govornici koje jezične zajednice. **Individualni** se **antonimi** ostvaruju samo u kontekstu pojedinoga književnog djela.
Antonimi koji pripadaju standardnomu jeziku **standardnojezični** su **antonimi**, npr.:

lijep – ružan.

Nestandardnojezični antonimi ne pripadaju standardnomu jeziku, npr.:

grub – smišan.

Oksimoron je stilska figura utemeljena na odnosu antonimnosti. U oksimoronu se spajanjem proturječnih pojmova stvara nov pojam. Oksimoron je figura proširenja pojma njemu suprotnim pojmom, npr.:

glasna tišina, mladi starac, novi fosil.

Homonimija i polisemija

Odnos između označioca i označenika u kojemu isti označioci (jezični izrazi – pisani ili zvukovni) prikazuju različite označenike naziva se **homonimija** ili **istoobličnost**:

pozornica[1] 'policajka'
pozornica[2] 'prostor na kojemu se izvodi predstava'
pijuk[1] 'zvuk kojim se glasaju mlade ptice i pilići'
pijuk[2] 'trnokop, kramp, budak'.

Riječ homonim nastala je od grčkoga *homo* = jednak, *onoma* = ime. Domaća istoznačnica tomu nazivu mogla bi biti *istoobličnica* ili *istoizraznica* jer je homonim riječ koja ima isti oblik (izraz), tj. isto glasi kao i koja druga riječ, ali od nje ima različito značenje.
Zbog iznimno složenoga morfološkog i naglasnog ustrojstva hrvatskoga jezika u hrvatskome su pravi (potpuni) homonimi veoma rijetki (mnogo rjeđi nego npr. u engleskome).
Dvije riječi koje stoje u homonimnome odnosu nazivamo **homonimnim parom**, a više njih homonimnim nizom. Naziv *homonimija* ima uže i šire značenje. U širemu značenju homonimija obuhvaća i **homofoniju** (istozvučnosti – istost izgovornih oblika) i **homografiju** (istopisnost – istost pisanih oblika) i **potpunu homonimiju**. U užemu značenju homonimija obuhvaća samo potpunu homonimiju, tj. istovjetnost i pisanoga i izgovorenoga oblika.

Homonimija se može odnositi na sve oblike leksema ili samo na pojedini oblik. Ako se odnosi samo na pojedini oblik, govori se o **homoformama**.
Postoje ovi temeljni homonimni odnosi:
Na razini leksema (odnosi se na sve oblike riječi):

homografi – jednako se pišu: *grâd* 'naselje' – *grȁd* 'oborina'
homofoni – jednako se izgovaraju: *Cr̂kva* 'zajednica vjernika' – *cr̂kva* 'zgrada'
potpuni homonimi – jednako se pišu i izgovaraju: *tȕš* 'sredstvo za pisanje i crtanje' – *tȕš* 'dio uređaja za pranje'.

Na razini oblika također postoje sva tri odnosa koje bismo mogli odrediti ovako:

homografske homoforme – pojedini se oblici jednako pišu, npr. G *bòra* (od *bôr* 'kemijski element') i *bôra* (od *bôr* 'stablo')
homofonske homoforme – pojedini se oblici jednako izgovaraju, u hrvatskome jeziku nema primjera
potpune homoforme – pojedini se oblici jednako pišu i izgovaraju, npr. N *bôr* i *bôr* ('kemijski element' i 'stablo').

Pravi homonimi (homonimi u užemu smislu) moraju pripadati istoj vrsti riječi pa stoga riječi *lȁk* (imenica) i *lȁk* (pridjev) ili *blízu* (prijedlog) i *blízu* (prilog) nisu pravi homonimi nego **homoforme** (oblični homonimi). Homoforme se ne odnose na riječi (lekseme) nego samo na pojedine oblike.
Riječi koje se isto pišu, a različito izgovaraju zovu se **homofoni** ili **istozvučnice**.
Ìzvesti – izvèzem i *ìzvēsti – izvézem* (prema *izvoziti* i *vesti*) razlikuju se naglasno i u infinitivu (duljinom) i u oblicima. To nisu pravi homonimi, nego **homografi** ili **istopisnice** (isto se pišu).
Kemijski naziv *bor* i botanički naziv *bor* pripadaju istoj vrsti riječi, imaju istu sklonidbu, ali nemaju isti naglasak u oblicima te riječ *bor* 'kemijski element' nema množinu:

bôr (G bòra, I bòrom, mn. N bòrovi, G bȍrōvā) 'stablo'
bôr (G bôra, I bôrom) 'kemijski element'.

U nominativu jednine ti su nazivi **potpune homoforme**, a u genitivu i instrumentalu jednine ti su nazivi **homografske homoforme**.

Homografi su također riječi:

ìmānje 'glag. im. od *imati*' i *imánje* 'posjed',
pèčēnje 'glag. im. od *peći*' i *pečénje* 'pečeno meso',
lûk 'povrće' i *lûk* 'dio oružja'.

Primjeri **homofona** u hrvatskome jeziku rijetki su i uglavnom se svode na razliku između velikoga i maloga početnog slova. Pitanje je može li se tu uopće govoriti o homofoniji jer je zapravo samo riječ o pravopisnoj konvenciji koja dovodi do razlike u pisanju etimološki i semantički srodnih riječi.
Zanimljivo je da je tu uvijek riječ o riječima koje imaju zajednički značenjski element, npr. *bog – Bog, crkva – Crkva, crnac – Crnac*, pa smatramo da je u navedenim slučajevima zapravo riječ o polisemiji; veliko je slovo i tako samo posljedica pravopisne konvencije.
Kad ista riječ ima dva ili više značenja, ta se pojava zove **višeznačnost** ili **polisemija**:

crtica '1. mala crta; jedan od pravopisnih znakova, 2. vrsta veoma kratkoga proznog teksta'
točka '1. jedan od osnovnih elemenata geometrije; 2. pravopisni znak; 3. znak na mjerilu, instrumentu'.

Homonimiju treba razlikovati od polisemije. U odnosu homonimije nalaze se dvije riječi koje slučajno imaju isti izraz, dok je kod polisemije riječ o jednoj riječi koja ima više značenja. Do polisemije dolazi na nekoliko načina:

1. **specijalizacija**: Riječi dobivaju drukčija dodatna značenja. Ta značenja ipak nisu bitno različita od osnovnoga značenja. Ta je pojava veoma česta u nazivlju, npr. *ispis, unos, upis* u informatici.
2. **metaforizacija**: Značenje se prenosi na drugo područje po sličnosti. Tako često nastaju novi nazivi. Svaka od tih riječi zadržava i svoje prvotno značenje, npr. *most* u graditeljstvu i *most* u stomatologiji.
3. **metonimizacija**: Značenje se prenosi na drugo semantičko područje po bliskosti, npr. *memorija* u psihologiji i *memorija* u informatici.
4. **semantičko posuđivanje**: Pod utjecajem stranoga jezika mijenja se značenje domaće riječi. Katkad novo značenje potisne staro, ali često oba značenja supostoje, npr. *miš, virus*. Tu je do metaforizacije došlo u engleskome, a onda je nov hrvatski naziv nastao semantičkim posuđivanjem.

Raslojavanje leksika

Leksik (rječnik) raslojava se **vremenski, prostorno** i **stilski.**

Vremensko raslojavanje leksika

Promjenom izvanjezične stvarnosti mijenja se i jezik. Jezične se promjene događaju pri svakoj političkoj, ideološkoj i društvenoj promjeni ili novim znanstvenim spoznajama. Izaziva ih potreba imenovanja novih predmeta i pojava, novih znanstvenih i tehničkih postignuća. Osim izvanjezičnih, na promjene u jeziku utječu i unutarjezični čimbenici. Leksički je sloj od svih jezičnih slojeva (fonološkoga, morfološkoga, sintaktičkoga) najpodložniji promjenama. Aktivni je leksik suvremeni leksik kojim se označuju pojave aktualne društvene, političke, ideološke, znanstvene i druge izvanjezične stvarnosti, kojim se označuju suvremeni predmeti i pojave, suvremena znanstvena i tehnička postignuća.

Osim **aktivnoga leksika** dijelom je leksika i **pasivni leksik**, riječi koje su zastarjele i nestale iz uporabe.

Pasivne su riječi one starinske riječi koje se ne nalaze u stilski neutralnome hrvatskom jeziku. Te su riječi stilski obilježene te se njihova uporaba ne preporučuje u stilski neutralnim tekstovima. Takve riječi nazivamo **arhaizmima**. Mijenom izvanjezične pojavnosti, društvenih, civilizacijskih i gospodarskih činjenica, zastarijevanjem nekih pojava i predmeta nestaje i potreba za uporabom riječi koje označuju te činjenice, pojave i predmete, tj. postaje iznimno rijetkom i kontekstno uvjetovanom. Tako su riječi: *škuda, politbiro, samoupravljanje, oficir, dinar, skojevac* i izrazi *komunistička partija, radničko samoupravljanje, radnička klasa, klasni neprijatelj, unutrašnji neprijatelj, općenarodna obrana* itd. nekad bili dijelom aktivnoga leksika, posve obične riječi i izrazi, a danas su historizmi. Zbog toga što označuju pojavu vezanu uz konkretnu povijesnu zbilju, historizmi u pravilu nemaju sinonima u aktivnome leksiku te ih upotrebljavamo u njemu kad govorimo o kakvoj pojavi iz prošloga vremena. **Historizmi** su riječi koje su obilježavale koji smijenjeni ideološki, državni ili politički sustav i koje su u pasivni leksik prešle promjenom izvanjezične zbilje.

Osobita su vrsta historizama oni historizmi koji su u pasivni leksik bili prognani političkom odlukom. Za razliku od historizama arhaizmi nastaju iz unutarjezičnih razloga, zbog mijena unutar samoga jezičnog sustava. Oni nisu povezani s promjenom izvanjezične zbilje.

Arhaizmi se dijele na **fonološke, morfološke, tvorbene** i **leksičke (izrazne) arhaizme.**

fonološki arhaizam	današnja riječ	morfološki arhaizam	današnja riječ
bratja	braća	budi (volja tvoja)	neka bude
gluboko	duboko	jagodah (G mn.)	jagoda
krstjanin	kršćanin	godinami (I mn.)	godinama
lahko	lako	slovi (I mn.)	slovima
otar	oltar	riječmi (I mn.)	riječima
slavulj	slavuj	redovnikov (G mn.)	redovnika
rijeti	reći	redovnikom (D mn.)	redovnicima
ziđati	zidati		

tvorbeni arhaizam	današnja riječ	leksički (izrazni) arhaizam	današnja riječ
obramba	obrana	čemer	jad, otrov
prijazliv	prijazan	cjelivati	ljubiti
trudba	trud	dažd	kiša
vjenčac	vjenčić	libar	knjiga
ljepost	ljepota	krugovalnik	radioprijamnik
tuđinstvo	tuđina	plav	brod, lađa
krasost	krasota	slovar	rječnik
		štilac	čitatelj

Pasivnomu leksiku pripadaju i **nekrotizmi** i **knjiški leksemi**. Nekrotizmi (grč. *nekros* = mrtav) riječi su koje je upotrijebio jedan pisac, a nikad nisu postale dio aktivnoga leksika, npr. *svetokrilac* u značenju 'anđeo' u Bogoslava Šuleka. Knjiški leksemi riječi su koje se, bez obzira na svoju starost, pojavljaju samo u knjigama i rječnicima, npr. *mirisnica* u značenju 'parfumerija'.

Između aktivnoga i pasivnoga leksika nalazi se leksik na prijelazu. U taj leksik ulaze riječi koje iz aktivnoga leksika prelaze u pasivni (**zastarjelice**), riječi koje iz pasivnoga leksika prelaze u aktivni (**oživljenice**) te nove riječi (**novotvorenice** i **pomodnice**).

zastarjelica	današnja riječ
kremik	silicij
lučba	kemija
mjerstvo	geometrija
mjestopis	topografija
ocjel, ocal	čelik
tuč	bronca
zemljoslovlje	geologija
zloglasje	kakofonija
zvjezdarstvo	astronomija
zvjezdoslovlje	astrologija
zvjezdozor	teleskop

Te se riječi, kad se vrate u aktivni leksik, često doživljavaju kao nove riječi, a zapravo su najčešće veoma stare hrvatske riječi. Takve su riječi npr. *domovnica, poglavarstvo, kuna, vlastovnica, županija.* Takve historizme koji ponovno zažive u jeziku nazivamo **oživljenicama. Novotvorenice** (neologizmi) nove su riječi, jezične novotvorine, npr. *zatipak* kao zamjena za *pogrešku u pisanju*, *premosnica* kao zamjena za *bypass*, *proširnica* kao zamjena za *stent*, *sviđalica* kao zamjena za *like* na Facebooku. Novotvorenice nastaju uglavnom zbog potrebe da se izrazi novi pojam ili da se nazove novi predmet, npr.:

prebirnik za *browser*
pričaonica za *chat room*
poveznica za *link*
uspornik za *ležeći policajac.*

Pomodnice su riječi koje se u jeziku naglo pojavljuju, u kratkome su razdoblju veoma popularne i uporaba im je česta, ali iz uporabe nestaju jednako brzo kao što su u nju ušle, npr.:

agsice, bekhemica, marte, dredloksi, irokeza.

Prostorno raslojavanje leksika

Hrvatski se jezik raslojava prostorno, što znači da se različito ostvaruje u različitim područjima. Područno ograničeni leksik, leksik koji se ostvaruje u pojedinim (zemljopisnim, prostornim) područjima možemo podijeliti na:

1. **lokalizme** – riječi koje pripadaju mjesnim govorima – npr. *crevlje* 'cipele' u Zažablju, *golokud* 'kukuruz' u Dubrovačkome primorju, *kavada* 'rajčica' u Zažablju i Donjoj Hercegovini, *lincul* 'plahta' u Konavlima, *sumlata* 'bat' u Gornjemu Humcu na Braču
2. **regionalizme** – riječi koje pripadaju cjelinama većim od mjesta, koje se upotrebljavaju na širemu govornom području, ali ne na čitavome području pojedinoga narječja, npr. *pomadora* 'rajčica' u južnoj Dalmaciji, *pipun* 'dinja' u južnoj Dalmaciji, *lancun* 'plahta' u sjevernoj i srednjoj Dalmaciji, *špag* 'džep' u južnoj Dalmaciji, *špigete* 'vezice za cipele' u sjevernoj i srednjoj Dalmaciji
3. **dijalektizme** – riječi koje pripadaju kojemu od hrvatskih narječja, a nisu standardnojezične riječi. Riječi iz čakavskoga narječja nazivamo čakavizmima, iz kajkavskoga kajkavizmima, a iz štokavskoga štokavizmima.

čakavizmi	ča, vazest, bin, crikva, sarce, maška, procesjun
kajkavizmi	cug, kaj, lojtre, škrlak, vanjkuš, Vuzem, zeti
štokavizmi	apateka, dernek, opomenjivati, šta, đe, ćerati, ajduk

Riječ je **čakavizam, kajkavizam** ili **štokavizam** samo kad je određujemo s gledišta standardnoga leksika, tj. samo u odnosu prema istoznačnoj standardnojezičnoj riječi.
Dijalektizmi se od standardnojezičnih riječi razlikuju:

a) **izrazno:** *kuća – hiža, raditi – delati, ljestve – lojtre, zavežljaj – pinklec, krmača – guda, što – kaj – ča, magarac – osel – tovar, bolestan – betežan, otok – škoj, pjevati – pojati – kantat, ako – če, prevariti – fkaniti*
b) **tvorbeno:** *volić – volek, konjić – konjek*
c) **morfološki:** rodom: *to kino – taj kino, taj auto – to auto*
oblićnim nastavcima: *volova – volov, kravama – kravami, u šumi – va šume, pletu – pleteju*

d) fonemskim sastavom: *pas – pes, uzeti – zeti/vzeti, naći – najti, lijep – lip – lep, mislio – mislil, riječ – reč – rič, džep – žep, biskup – biškup, hvala – fala, kiseo – kisel, ljubav – jubav, štap – šćap, crv – črv*

e) naglasno: *kòpati – kopȁti, lètjeti – letȅti.*

Posebna su skupina dijalektizama oni dijalektizmi koji označuju pojavu ili predmet karakterističan za područja na kojima se govori određenim narječjem. To su npr. riječi *bevanda, njoki, pašticada* iz čakavskoga narječja; *štrukli, gvirc, mlinci* iz kajkavskoga narječja te *kulen, bećarac, čobanac* iz štokavskoga narječja. Takvi se dijalektizmi nazivaju **etnografskim dijalektizmima** i nemaju standardnojezične zamjene.

Stilsko raslojavanje leksika

Standardni je jezik **višefunkcionalan**. Funkcionalni su stilovi hrvatskoga standardnog jezika **književnoumjetnički, razgovorni, publicistički, administrativni** i **znanstveni**.

Funkcionalni se stilovi standardnoga jezika razlikuju međusobno po odnosu prema normi, tj. po stupnju dopuštene individualnosti. Što je odnos prema normi stroži, manji je stupanj dopuštene individualnosti. Normom najneobvezaniji funkcionalni stil, stil u kojemu je dopuštena najveća individualnost, književnoumjetnički je funkcionalni stil. Slijede ga razgovorni, publicistički, administrativni te znanstveni funkcionalni stil u kojemu je poštovanje norme obvezatno, a individualnost smanjena na najmanju moguću mjeru.

Književnoumjetnički je **stil** najslobodniji i najindividualniji funkcionalni stil standardnoga jezika. On je toliko nevezan normama koje određuju standardni jezik da se može s pravom pitati je li on uopće jedan od njegovih funkcionalnih stilova.

Sadržaj **razgovornoga stila** standardnoga jezika svakodnevni je život. On služi za potrebe svakodnevnoga sporazumijevanja, a odlikuje se komunikacijskom spontanošću i nepripremljenošću, prirodnošću i familijarnošću. Razgovorni se funkcionalni stil ostvaruje i u pisanome i u govornome mediju, u zapisima, pismima, bilješkama i u dijalozima i monolozima. U njemu su česti ekspresivni i emocionalno obojeni izrazi, nerijetko je upotpunjen izvanjezičnim načinima komuniciranja, gestama i mimikom. Leksik razgovornoga funkcionalnog stila dopunjuje leksik stilski neutralnoga standarda mnogim riječima koje zovemo **kolokvijalizmima**.

Razgovornomu funkcionalnom stilu pripadaju i žargoni, ali oni ne pripadaju razgovornomu funkcionalnom stilu standardnoga jezika. **Žargon** je specijalni jezik pojedine skupine ljudi. Takav jezik stvara skupina statusno, strukovno ili kako drukčije povezanih ljudi da bi se njime razlikovala od ostatka društvene zajednice i da bi se njezini pripadnici međusobno prepoznavali. **Žargonizmi** su riječi koje su svojstvene pojedinomu žargonu. To su najčešće općejezične riječi koje u žargonu dobivaju posve novo, neprozirno značenje.

Publicistički je **stil** stil javnoga priopćavanja kojim se služe novinari i publicisti pišući tekstove za dnevne novine, časopise i ostale tiskovine. Taj se stil ne ostvaruje samo u pisanome nego i u govornome mediju (jezik radija i televizije). Bliži je općemu standardu od književnoumjetničkoga i razgovornoga stila. Norme standardnoga jezika u njemu bi se trebale poštovati dosljednije. U okviru publicističkoga funkcionalnog stila ostvaruje se mnogo različitih žanrova koji su nastali kao posljedica mnogobrojnih funkcija novina, radija i televizije (informativne, promidžbene, pedagoške, zabavne itd.). Ti se žanrovi mogu podijeliti u dvije skupine:

1. vijest, komentar, kronika, prikaz, intervju, reportaža itd.
2. kratka priča, kozerija, humoreska, esej, feljton itd.

Administrativni je **stil** pod snažnim utjecajem politike i ideologije pa se brzo mijenja i prilagođuje novim društvenim situacijama. Administrativni je stil određen svojom preskriptivnom funkcijom, tj. on služi za izricanje onoga što se propisuje i za oblikovanje jasnih i nedvosmislenih tvrdnja. Od svih stilova administrativni je stil najpodložniji izvanjezičnim utjecajima. Pripada mu jezik ureda, državne uprave, politike, diplomacije, ekonomije, industrije, trgovine, reklame itd. On snažno, više od ostalih funkcionalnih stilova, utječe na druge funkcionalne stilove. Svojstvena mu je klišejiziranost izraza, osiromašeni leksik, odabir jedne istoznačnice na štetu ostalih, npr. *izvješće* umjesto *izvještaj, zamolba* umjesto *molba, nadnevak* umjesto *datum.* U tome se često pretjeruje te se odabire lošija istoznačnica koja se onda često širi i u ostale stilove (to su tzv. **administrativizmi**).

U administrativnome stilu česta je uporaba nepunoznačnoga glagola i imenice umjesto punoznačnoga glagola koji ima istu osnovu kao imenica.

administrativni stil	stilski neutralan standardni jezik
Ako dođe do odustajanja...	Ako se odustane... Ako... odustanu...
Ako dođe do prekoračenja rokova...	Ako se rokovi prekorače... Ako... prekorače rokove...
načiniti razliku	razlikovati
načiniti procjenu	procijeniti
postaviti pitanje	pitati
izvesti zaključke, donijeti zaključke	zaključiti
Ako postoji namjera...	Ako se namjerava... Ako... namjeravaju
uzeti u razmatranje	razmotriti
biti odraz	odražavati
izvršiti uplatu	uplatiti

Administrativnim se funkcionalnim stilom pišu zakonski tekstovi (zakoni, pravilnici, naredbe, odluke itd.) i službeni dopisi.

Znanstveni je **stil** standardnoga jezika u potpunosti u službi logičke organizacije sadržaja i njezina izraza. U njemu je individualna ograničenost najveća, a individualna sloboda najmanja.
Određen je racionalnošću, strogošću, ekonomičnošću i objektivnošću znanstvenoga sadržaja – svojom deskriptivnom funkcijom, tj. činjenicom da se njime opisuju pojave, događaji, istraživanja, znanstvena otkrića i teorije, težnjom točnosti, jednoznačnosti, jasnoći, preciznosti, nedvosmislenosti koja omogućuje točno (nedvosmisleno) sporazumijevanje među stručnjacima, zahtjevom za terminološkom ujednačenošću i ispravnošću, zahtjevom za potkrijepljenošću svake tvrdnje. Znanstvenik čitatelja uvjerava u ispravnost svoje tvrdnje podatcima, a ne ponavljanjem ili prenaglašavanjem te tvrdnje.
Na leksičkoj je razini znanstveni stil u prvome redu određen svojim **nazivljem** koje služi točnom utvrđivanju i prikazivanju činjenica.

Jezično posuđivanje

Ako koji jezik preuzme koju riječ iz drugoga jezika, tada je prvi jezik **jezik primalac**, a drugi **jezik davalac**. Razlozi su jezičnoga posuđivanja unutarjezični i izvanjezični. Unutarjezični razlog jezičnoga posuđivanja postojanje je tzv. rupe u sustavu, tj. nemogućnost jezika da za potrebni pojam pronađe odgovarajuću riječ. Izvanjezični su razlozi u prvome redu politička i gospodarska povezanost među govornicima dviju jezičnih zajednica, kulturne i znanstvene veze između dviju jezičnih zajednica te jezična moda, snobizam, želja pojedinca da bude drukčiji od ostalih, da pokaže šire jezično znanje i poznavanje stranih jezika. Tim se problemima bavi sociolingvistika. **Sociolingvistika** je jezikoslovna grana koja se bavi proučavanjem veza između jezika i činjenica društvenoga života.

Kad jedan jezik uzme riječ iz kojega drugog jezika, kaže se da je posuđuje, a posuđena se riječ naziva **posuđenicom**. Ako je riječ izravno preuzeta iz jezika iz kojega izvorno potječe, riječ je o **neposrednome** ili **izravnome posuđivanju**, npr.:

kompjuter, šlafcimer, tajice.

Katkad se osnovni lik posuđenice oblikuje pod utjecajem **jezika posrednika**, a ne jezika iz kojega riječ izvorno potječe. Ta se pojava naziva **posredno** ili **neizravno posuđivanje**. Postoje i rijetki slučajevi posuđivanja u kojima jedan jezik posudi riječ iz drugoga jezika, prilagodi je svojemu jezičnom sustavu, a onda takvu prilagođenu riječ, obično u nešto promijenjenu obliku, posudi jezik davalac. Takvo se posuđivanje naziva **kružno posuđivanje**. Slučajevi kružnoga posuđivanja česti su npr. između engleskoga i francuskoga, a u hrvatskome su takvi slučajevi iznimno rijetki. Primjer je riječ *kravata* koja je posuđena iz francuskoga, ali se u francuskome razvila iz imena *Hrvat*.

Strane riječi u pojedinome se jeziku mogu naći iz stilskih razloga, ali one tomu jeziku ne pripadaju (Ona je tako *cool*.). To je posebno važno naglasiti u nazivlju. **Posuđenice** su riječi stranoga podrijetla koje su više ili manje prilagođene jezičnomu sustavu jezika u kojemu se nalaze, npr. *krafna, kifla, samit* u hrvatskome jeziku.

S obzirom na jezik iz kojega su riječi ili izrazi posuđeni razlikuju se ove vrste posuđenica:

posuđenice	jezik	primjer
anglizmi	engleski	mejlati, smeč, ček, stejdž, džet-set
bohemizmi	češki	časopis, obzor, podneblje
galicizmi	francuski	garaža, žurnal, abonman, bilten, plasman
germanizmi	njemački	kifla, krafna, bofl, logor, parcela, štrudla
hungarizmi	mađarski	gulaš, cipela, gumb, kečiga, pandur, punđa
internacionalizmi (latinizmi i grecizmi)	latinski, grčki	informirati, komunicirati, liturgija, litanija
romanizmi (talijanizmi)	talijanski	kapučino, čembalo, kadenca, bokal
rusizmi	ruski	snabdjeti, neophodan, predostrožnost
srbizmi	srpski	šargarepa, filovati, učestvovati, čiko
turcizmi	turski	džep, badava, komšija, džak

Riječi stranoga podrijetla prilagođuju se sustavu jezika primaoca. Razlikujemo ove vrste prilagodbe posuđenica prema jezičnim razinama:

1) **grafijska** i **pravopisna prilagodba**, npr. engleska riječ *cowboy* prilagođuje se u hrvatsku riječ *kauboj* u kojoj su grafemi koji ne postoje u hrvatskome jeziku zamjenjuju najbližim postojećim grafemima
2) **fonološka** i **naglasna prilagodba**, npr. *pìlōt, režìsēr, asìstent*
3) **morfološka prilagodba**, npr. anglizam *hardver* postaje u hrvatskome imenica muškoga roda jednine
4) **tvorbena prilagodba**, npr. njemačka riječ *die Strudel* dobiva sufiks *-a* tipičan za imenice ženskoga roda > *štrudla*, a njemačka riječ *telefonieren* dobiva sufiks *-irati* > *telefonirati*
5) **značenjska prilagodba**: riječ mijenja značenje koje ima u izvornome jeziku, tj. dobiva šire ili uže značenje, npr. engl. *game* 'igra' – hrv. *gem* 'dio seta u tenisu', engl. *mail* 'pošta' – hrv. *mejl* 'elektronička pošta'.

Pri preuzimanju iz stranoga jezika u hrvatski gotovo uvijek dolazi do fonološke i naglasne prilagodbe (jer fonemski i naglasni sustav stranoga jezika ne odgovara hrvatskome fonemskom i naglasnom sustavu) te do morfološke prilagodbe, npr. ako strani jezik nema rodove kao hrvatski.

Ako se pritom mijenja i način pisanja, značenje ili dodaju tvorbeni elementi, dolazi i do prilagodba na ostalim razinama.
S obzirom na stupanj uklopljenosti u jezični sustav posuđenice se dijele na tuđice, prilagođenice i usvojenice. **Tuđice** su posuđenice koje su pravopisno prilagođene glasovnomu sustavu jezika primaoca, ali zadržavaju neka svojstva izvornoga jezika nesvojstvena jeziku primaocu. **Prilagođenice** su posuđenice naglasno, fonološki i morfološki prilagođene sustavu jezika primaoca. **Usvojenice** su riječi tako potpuno uklopljene u jezik da se ne razlikuju od izvornih domaćih riječi, npr.:

breskva, boja, čarapa, krevet, puška, lopta, šećer, čamac, ćelav duhan, top, cilj, remen, logor, šunka, iskren, odličan, pokrovitelj časopis, okolnost, pojam, dojam, banka, baraka, pašteta.

Posuđenice koje označuju specifičnosti pojedinoga naroda nazivaju se **egzotizmi**. Egzotizmi su nazivi jela (*boršč, kečap, kroasan, kus-kus, paelja, suši, špageti*), pića (*metaksa, sake, tekila, viski, votka*), nacionalnih plesova (*flamenko, mazurka, polka, sirtaki*), građevina (*bungalov, graht, iglu, jurta, pagoda, polder, vigvam*), odjeće (*feredža, fes, kilt, kimono, poncho, toga*), glazbala (*balalajka, bendžo, diđeridu, kitara*). Egzotizmi pripadaju standardnomu jeziku.

Jezični purizam

Jezični je **purizam** u hrvatskome jeziku u prvome redu pozitivno nastojanje koje je tijekom duge i teške prošlosti hrvatskoga naroda i jezika u kojoj je bio izložen snažnim utjecajima drugih kultura i jezika (turskomu, njemačkomu, mađarskomu, talijanskomu, srpskomu, engleskomu) uspjelo sačuvati hrvatski jezični identitet.
Težnja za čistoćom trajno je obilježje hrvatskoga jezika. U skladu s njom on nastoji najprije iskušati vlastite mogućnosti, a tek kad su one iscrpljene, poseže za tuđim.
Ta se težnja može ostvariti samo velikim trudom. Potrebno je stvoriti hrvatske riječi i izraze, što zahtijeva jezično znanje i aktivan odnos prema jeziku i njegovim izražajnim mogućnostima. U praksi od toga smjera ima različitih odstupanja, ali je on ipak pretežit u povijesti hrvatskoga jezika te se i danas nastavlja smjerom koji je tradicijski zacrtan.

Osnovna su pravila jezičnoga purizma:
1. Ako postoji dobra domaća riječ, ne treba upotrebljavati stranu.
2. Ako postoji dobra standardnojezična riječ, ne treba upotrebljavati dijalektizam.
3. Ako postoji dobra standardnojezična riječ, ne treba upotrebljavati istoznačnu novotvorenicu ili prevedenicu. Isto tako, ne treba u jezik unositi prevedene izraze i ustrojstva iz drugih jezika.
4. Treba težiti što stabilnijoj normi standardnoga jezika.

Danas se jezični puristi ne bave toliko dijalektizmima ili novotvorenicama. U središtu su njihova zanimanja posuđenice, i to u prvome redu anglizmi i internacionalizmi.

Imena

Imenom se izravno upućuje na određen, konkretan objekt, on se imenuje i izlučuje iz skupine istovrsnih predmeta (pojmova, označenika) označenih istim općim imenom i pojmom, npr. *Hrvatsko narodno kazalište*.
Mnoga su imena nastala od općih imenica. Prijelaz opće imenice u ime naziva se **onimizacijom**, npr. *rijeka – Rijeka, otok – Otok, vuk – Vuk*. Obratan proces, prijelaz imena u opću imenicu, naziva se **apelativizacijom**, npr. *Amper – amper, Mercedes – mercedes, Kalodont – kalodont, Penkala – penkala*. Apelativizacija je znatno rjeđa od onimizacije. Onaj po kome je ili ono po čemu je što nazvano naziva se **eponim**. Nazivi *limuzina, makadam, volt* nastali su od eponima *Limousin* (južnofrancuska pokrajina), *Mac Adam, Volta*. Procesom metonimizacije eponim dobiva i novo značenje te se njima označuje i naziv koji sadržava osobno ime, npr. *Arhimedov zakon, Booleova algebra, Vennov dijagram*.
Različiti objekti mogu nositi isto ime – tada govorimo o **istoimenosti**, npr. u Hrvatskoj više naselja nosi ime *Novo Selo*. Isti objekt može biti različito imenovan – tada je riječ o **višeimenosti**, npr. *Arba – Rab*. I istoimenost i višeimenost ometaju prenošenje onomastičke obavijesti te narušavaju onomastičku komunikaciju. Osnovne zakonitosti postanka, razvoja i funkcioniranja imena proučava **onomastika** (dolazi od grčke riječi *ónoma* 'ime') ili **imenoslovlje**, a stručnjaci koji se njome bave nazivaju se **onomastičari**. Ukupnost imena kojega naselja, kraja ili države čini onimiju toga naselja, kraja ili države.
Jedna je od najopćenitijih podjela onomastike podjela na **antroponomastiku** i **toponomastiku**.

Antroponomastika je dio onomastike koji se bavi antroponimima, tj. imenima ljudi (dolazi od grč. riječi *ánthrōpos* 'čovjek' i *ónoma*). Ukupnost imena ljudi kojega mjesta, kraja ili države čini antroponimiju toga mjesta, kraja ili države. Stručnjaci koji se bave antroponomastikom nazivaju se **antroponomastičari**.

Ovisno o tome imenuju li jednoga čovjeka ili više ljudi povezanih čime zajedničkim, antroponimi mogu biti **individualni**, npr. osobno ime *Marija* i **skupni**, npr. obiteljski nadimak *Kovačevi*.

Osnovne su antroponimijske kategorije: **osobno ime**, **prezime** i **nadimak**. Osobno ime i prezime zajedno čine službenu, zakonom propisanu i za svakoga pojedinca obvezatnu **imensku formulu**. U njoj osobno ime dolazi na prvo, a prezime na drugo mjesto, npr. *Marija Novak*. Ako se taj poredak iz bilo kojega razloga naruši, obvezatno se stavlja zarez prema pravilu o inverziji, npr. *Novak, Marija*.

Osobno je ime najstarija antroponimijska kategorija. Ljudi su se u malim i primitivnim zajednicama imenovali samo osobnim imenom koje se temeljilo na motivima iz neposrednoga okružja. Ta su imena bila značenjski prozirna, npr. *Črnko, Dobronja*.

Neka su se imena nadijevala da bi, prema tadašnjemu vjerovanju, djecu zaštitila od zlih duhova, npr. *Vuk, Medved, Gruba, Grdan*. Takva su imena **zaštitna** ili **profilaktična**.

S obzirom na ishodišni jezik osobna imena hrvatskoga imenskog sustava dijele se na **osobna imena slavenskoga (hrvatskoga) podrijetla** i **osobna imena neslavenskoga (nehrvatskoga) podrijetla**. Osobna imena slavenskoga podrijetla nazivaju se narodnim imenima.

Ovisno o tome nadijevaju li se muškim ili ženskim osobama, osobna se imena dijele na:

muška, npr. *Ivan, Josip, Mirko*
ženska, npr. *Lucija, Jelena, Vjera*.

Mnoga ženska osobna imena izvedena su od muških, npr. *Ivana, Josipa, Mirka*. Osobe koje imaju isto ime nazivaju se imenjacima.

Iako je u nadijevanju osobnih imena oduvijek bila prisutna pomodnost, ona je danas osobito izražena. Djeci se daju imena koja nisu u skladu sa zakonitostima hrvatskoga jezika i pravopisa i često sadržavaju hrvatskomu jeziku nesvojstvene grafeme i skupine:

Mary, Cindy, Sally, Xenia, Angelique, Erwin
Anabella, Otto, Melitta, Majkl, Alojs.

Nadimci nastaju u pretprezimensko doba. Pridruženi osobnomu imenu pomagali su u prepoznavanju imenovane osobe. Nadimci se dijele na **osobne** (individualne) i **obiteljske**. Obiteljski su nadimci osobito česti u seoskoj sredini u kojoj u svakodnevnoj uporabi zamjenjuju prezimena, npr.:

Zvonarovi, Martinovi, Horvatovi, Centinovi.

Prezime je najmlađa antroponimijska kategorija, a osnovne su mu značajke stalnost, nasljednost, nepromjenjivost i zakonska obvezatnost. Ono upućuje na pripadnost i (krvnu) vezu osobe s određenom porodicom.

Prezimena se u onomastičkoj literaturi razvrstavaju na različite načine. Prema jednoj od najčešćih razredaba hrvatska se prezimena dijele u četiri skupine:

1. prezimena od osobnih imena	Anić, Cvetković, Ivanković, Lukić Mandin, Milin, Marković, Šimić
2. prezimena od nadimaka	Brzizec, Ćorić, Domazet, Dugi Gudelj, Kosi, Lopina, Milolaža, Vukorep
3. prezimena od etnika i etnonima	Arnaut, Dojčić, Dalmatin, Horvat Međimurec, Primorac, Raguž, Vlašić, Zagorec
4. prezimena od naziva zanimanja	Kovač, Konjevod, Lončar, Medar, Mlinar, Popović, Zlatar

S obzirom na tvorbeno ustrojstvo hrvatska se prezimena mogu podijeliti ovako:

netvorbena prezimena nastala bez dodavanja prezimenskih sufikasa	Benko, Horvat, Kovač, Knez Kralj, Lončar, Obad, Soko, Vinko
tvorbena prezimena nastala dodavanjem (jednoga ili više) prezimenskih sufikasa	Čolak, Kovačević, Martinac Pravdica, Smolek, Vugrinec Vuinac, Zorčec

Najčešći su prezimenski sufiksi kojima su tvorena hrvatska prezimena:

-ić, -ović/-ević, -inić, -ak/ek, -ac/-ec, -ov/-ev/-in, -ica.

Toponim (od grč. *tópos* 'mjesto' i *ónoma*) ime je kojim se imenuje zemljopisni objekt (rijeka, naselje, planina i sl.). Ukupnost toponima kojega područja čini **toponimiju** toga područja. Dio onomastike koji proučava toponime naziva se **toponomastika**, a stručnjaci koji se bave toponomastikom nazivaju se **toponomastičari**.

Osnovne su toponimijske kategorije:

imena naselja – **ekonimi** ili **ojkonimi** (< grč. oĩkos /grč. oi > lat. e/ 'kuća, stan' + ónoma)	Biograd na Moru, Čakovec, Split, Staro Baranjsko Selo, Sveti Đurđ, Sveti Filip i Jakov, Sveti Petar u Šumi, Varaždin, Vidovec, Zadar, Zagreb
imena voda – **hidronimi** (< grč. hûdōr 'voda' + ónoma)	Bistrec, Buško blato, Drava, Dunav, Kopački rit, Mura, Neretva, Peručko jezero, Plitvička jezera, Sava, Trnava
imena gora – **oronimi** (< grč. óros 'gora' + ónoma)	Dinara, Kalnik, Mala Žaba, Učka, Velika Kapela, Velebit

Toponimi su uglavnom motivirani:

- izgledom, sastavom i iskorištavanjem tla: *Brdo, Vrh, Njiva*
- ljudskom djelatnošću: *Crkvina, Gradac*
- razmještajem pojedinih zemljopisnih objekata: *Zabrdo, Zagorje, Podhum*
- pripadnošću: *Dobrinj, Ivanovec, Špansko.*

Osim toga, toponimi mogu sadržavati podatke:

- o biljnome pokrovu: *Lipik, Hrastje, Leskovec, Drenovci, Bukovica*
- o životinjama i pticama s kojima je puk dolazio u doticaj: *Lisičine, Vučak, Kraguj.*

Etnici su imena stanovnika naseljenih mjesta, npr. *Zagrepčanin*, a **etnonimi** imena naroda i etničkih skupina, npr. *Hrvat, Rom.*
Etnici i etnonimi nalaze se na granici između općih imenica i imena. Za razliku od imena koja su leksička kategorija i čiji službeni lik valja poštovati i naučiti kao svaku drugu riječ te pamtiti zajedno s objektom koji imenuju, etnici i etnonimi tvore se od toponima, pa za njih kažemo da su gramatička, tvorbena kategorija. Oni se izvode od toponima po gramatičkim pravilima. Imena stanovnika (etnici) stranih država, pokrajina

i gradova uvijek se prilagođuju hrvatskomu jeziku, transkribiraju i pišu velikim slovom, npr. *Njujorčanin, Kolumbijac.*

Ktetik je posvojni pridjev od imena naseljenoga mjesta ili države.

Ktetici se, kao i etnici i etnonimi, tvore po gramatičkim pravilima hrvatskoga jezika. Najčešće se izvode sufiksom *-ski* (*varaždinski, splitski*). Ktetici od stranih imena također se transkribiraju, prilagođuju hrvatskomu jeziku i pišu malim početnim slovom, npr. *njujorški, kolumbijski* ili se osnova piše izvorno, a na nju se dodaje hrvatski sufiks, npr. *newyorški, columbijski.*

Hrvati su u svojoj povijesti bili u dugotrajnu kulturnome doticaju s drugim narodima i kulturama. Imena njihovih država, povijesnih pokrajina, gradova te njihovih stanovnika prilagođuju se hrvatskomu jeziku i pišu po hrvatskim pravopisnim pravilima (*Mađarska, Njemačka, Bavarska, Galicija, Budimpešta, Rim, Mađari, Nijemci, Rimljani*). Takva se imena nazivaju **egzonimi**. Sva ostala strana imena država, pokrajina i gradova iz jezika koji se služe latinicom pišu se izvorno, tj. onako kako se pišu u jeziku iz kojega potječu, npr. *New York, Columbia.*

Frazemi

Frazemi su veze riječi koje se ne stvaraju u govornome procesu, nego se reproduciraju u gotovu obliku, imaju stalan sastav i raspored sastavnica, a značenje im se obično ne izvodi iz značenja sastavnica. Frazeme proučava **frazeologija**. Frazemi se popisuju, a njihovo značenje objašnjava u **frazeološkome rječniku**. Frazemi su npr.:

grlom u jagode, nemati sve daske u glavi, pijan kao deva
glavom bez obzira, jednom nogom u grobu.

Postojanost se oblika frazema ipak u praksi katkad krši jer postoje **frazemske varijante** ili **inačice**, npr.:

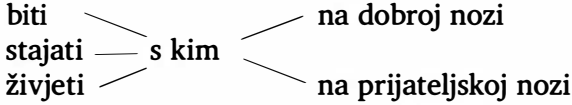

Frazem nastaje **frazeologizacijom**. Frazeologizacija je postupak postanka frazema od slobodne veze riječi, tj. od niza riječi od kojih svaka ima svoje značenje te svoju slobodnu razdiobu.

Značenje frazema obično se ne može izvesti iz značenja sastavnica, npr. iz značenja riječi *grlo* i *jagode* nikada ne bismo mogli pogoditi što znači frazem *grlom u jagode* te iz značenja riječi *bubreg* i *loj* ne bismo mogli pogoditi što znači *živi kao bubreg u loju.*
S obzirom na njihovo sintaktičko ustrojstvo frazeme možemo podijeliti na **frazemske sintagme** i **frazemske rečenice.** Frazemske se sintagme u rečenicu uklapaju kao njezin sastavni dio, npr.:

On je strah i trepet u svojemu uredu.
Škola joj ide dobro, ali matematika joj je Ahilova peta.
Ona je obavila lavovski/lavlji dio posla.

Frazemske sintagme u kojima je došlo do potpunoga prenošenja značenja te značenjskoga pomaka svih sastavnih elemenata nazivaju se **frazemske sraslice,** npr. *grlom u jagode.* U frazemskim sraslicama nikad ne može doći do zamjene ili umetanja elemenata. Posebna vrsta frazemskih sraslica sraslice su u kojima jedan sastavni element ne postoji izvan frazema, npr. *šuć-muć pa prolij.*

Frazemske sintagme mogu imati ovakvo ustrojstvo:

imenica + imenica	bog bogova, kamen smutnje
pridjev + imenica	nevjerni Toma, Ahilova peta, lavlji dio
imenica + prilog	korak nazad
pridjev + pridjev	mrtav pijan
glagol + imenica	pokazati zube
glagol + veznik + glagol	vedriti i oblačiti
prilog + veznik + prilog	uzduž i poprijeko
pridjev + prilog + imenica (poredbeni frazemi)	dobar kao kruh, pijan kao letva
imenica + prijedlog + imenica	oko za oko, zub za zub

Frazemske rečenice uključuju poslovice i krilatice:

Tko rano rani, dvije sreće grabi.
Platiš jedan – dobiješ dva.

S obzirom na središnju punoznačnicu frazemi se mogu podijeliti na:

glagolske: *pokazati zube*
pridjevne: *glup kao top.*

U toj su skupini najčešći poredbeni frazemi:

imenični: *mačji kašalj*
priložni: *uzduž i poprijeko.*

Frazemske se sintagme uklapaju u rečenicu kao njezin sastavni dio:

Tu ništa ne valja i ne mogu ja sada ispravljati krivu Drinu.
On ništa ne radi, a živi kao bubreg u loju.

Među frazemima postoje isti semantički odnosi koji postoje među riječima.

Sinonimni su frazemi:

gladiti bradu	trljati ruke
izvući čitavu kožu	iznijeti (živu) glavu na remenima
spavati kao zaklan	spavati kao top
nemati sve koze na broju	nemati sve daske u glavi

Antonimni su frazemi:

hitac u prazno	pun pogodak
ostati praznih šaka/ruku	puna šaka brade
nemati glavu ni rep	imati i glavu i rep
smijati se kao lud	plakati kao kiša

Frazemi mogu biti i višeznačni.

prelijevati iz šupljeg u prazno	1. baviti se uzaludnim poslom 2. voditi isprazne razgovore
hodati po jajima	1. pažljivo se kretati 2. pažljivo se odnositi prema kome
izgubiti glavu	1. izgubiti prisebnost 2. zaljubiti se

Po podrijetlu se frazemi mogu podijeliti na izvorno hrvatske frazeme te frazeme koji postoje i u drugim jezicima (općeeuropski ili frazemi preuzeti iz kojega stranog jezika). Općeeuropski se frazemi mogu svesti na koji zajednički izvor, npr. Bibliju (*otići u krilo Abrahamovo*), antičke mitove ili na zajedničko opće iskustvo. Njih uz male razlike možemo naći i u drugim jezicima.

engleski	hrvatski
cut the Gordian knot	presjeći gordijski čvor
the end crowns the work	konac djelo krasi
to walk on egg shells	hodati po jajima
tooth for tooth, eye for eye	oko za oko, zub za zub
work like a horse	raditi kao konj

Frazemi *ni kriv ni dužan, obećanje ludom radovanje, ne zna se ni tko pije ni tko plaća, pala mu sjekira u med, ispravljati krivu Drinu* tipični su hrvatski frazemi koji se teško mogu doslovno prevesti (prevesti frazemom koji ima isto ustrojstvo) na koji svjetski jezik. Strani se frazemi katkad mogu neprevedeni susresti i u hrvatskome tekstu, npr. *c'est la vie, déjà vu* (*fr.* takav je život, već viđeno).

Rječnik, enciklopedija i leksikon

Leksik jezika otvoren je skup koji stalno prima nove jedinice (tj. nove riječi) te iz kojega neke riječi polako nestaju, postajući zastarjelice pa arhaizmi, a zatim se posve zaboravljaju. Stoga se leksik kojega jezika nikad ne može do kraja naučiti ni do kraja popisati, a izradba je rječnika stalan zadatak. Znanost o rječnicima je **leksikografija**. Ona obuhvaća vještinu sastavljanja rječnika, ali i teorijske probleme povezane s rječnicima. Stručnjak koji sastavlja rječnik je **leksikograf**. Prvi najjednostavniji rječnici bili su **glosari**. Glosari su se pojavili prije pojave tiska i obično su se nalazili na kraju starih knjiga. Glosari su maloga opsega, ograničene namjene i navode samo popise riječi uglavnom bez ikakve obradbe.

S obzirom na usmjerenost na riječi ili na pojmove razlikuje se **enciklopedijska** i **jezična leksikografija**. Proizvod je jezične leksikografije rječnik, dok je proizvod enciklopedijske leksikografije enciklopedija ili leksikon. **Rječnik** je ustrojen popis leksičkih jedinica s obavijestima o svakoj od njih. Rječnik je u prvome redu usmjeren na riječi, a ne na pojmove. **Enciklopedija** je pojmovno usmjeren priručnik većega opsega koji daje sustavan pregled svih skupina ljudskoga znanja (opća enciklopedija) ili pojedine skupine ili područja (stručna ili specijalna enciklopedija). **Leksikon** je pojmovno usmjeren priručnik manjega opsega.

U rječniku se obrađuju dva lica jezičnoga znaka, označilac i označenik, u leksikonu i enciklopediji daje se mnogo dodatnih objašnjenja o pojmu, npr. dok rječnik samo definira značenje riječi *bitka*, leksikon navodi i različite podjele bitaka te povijesne podatke.

S obzirom na širinu obrađenoga područja rječnike, enciklopedije i leksikone možemo podijeliti na **opće** (koji obuhvaćaju sva područja) i **posebne** (koji obrađuju određeno područje, npr. medicinu).

Opći rječnici obuhvaćaju riječi koje pripadaju općemu jeziku te najčešće nazive. Posebni rječnici obuhvaćaju riječi ograničenoga područja (npr. **terminološki rječnici** obuhvaćaju samo nazive određene struke), određenoga funkcionalnog stila (npr. **rječnik žargona**), riječi samo određenoga podrijetla (**rječnik stranih riječi**), riječi među kojima postoji određeni odnos (npr. **rječnici sinonima i antonima, rječnik homonima**).

S obzirom na broj jezika koje obuhvaćaju rječnici se dijele na **jednojezične** (rječnik hrvatskoga jezika), **dvojezične** (englesko-hrvatski, francusko-hrvatski, španjolsko-hrvatski itd.) i **višejezične** (npr. englesko-francusko-njemačko-hrvatski).

Građa je u rječniku raspoređena u **rječničke** ili **leksikografske članke**. Rječnički je članak skup obavijesti koje se u rječniku vežu uz jednu leksičku jedinicu – natuknicu. S obzirom na narav rječničkoga članka rječnici se dijele na **objasnidbene** i **prijevodne**. Objasnidbeni rječnici navode definiciju, katkad primjer uporabe ili ilustraciju. Prijevodni rječnici samo povezuju označioce na raznim jezicima. Katkad rječnik može biti i prijevodni i objasnidbeni. Takvi su najčešće terminološki rječnici.

S obzirom na razdoblje koje obuhvaćaju rječnici se dijele na **povijesne** i **suvremene**.

Najveći je **povijesni rječnik** hrvatskoga jezika *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika* tiskan u 97 svezaka (23 knjige) poznat pod nazivom *Akademijin rječnik*.

S obzirom na odnos prema korpusu rječnici se dijele na **napametne** i **korpusne**. U korpusnim je rječnicima izbor riječi određen ponajprije izborom korpusa (knjiga, časopisa, novina itd. iz kojih se uzimaju riječi), dok u napametnim rječnicima obrađivač slobodno unosi riječi. Korpusni rječnici dijele se na rječnike koji se temelje na korpusu (obrađivač se služi korpusom, ali može slobodno procijeniti što treba unijeti u korpus te korpus može po potrebi dopunjavati) i rječnike koji su vođeni korpusom (u njima mora biti sve što se nalazi u korpusu i ne smije biti ništa čega u korpusu nema). Korpus hrvatskoga jezika dostupan je na mrežnoj stranici **http://riznica.ihjj.hr**.

S obzirom na raspored građe rječnici se dijele na **abecedne**, **sustavne** i **čestotne**.

U abecednim se rječnicima natuknice nižu abecednim slijedom. Postoje rječnici u kojima su riječi raspoređene obrnutom abecedom, tj. abecedirane od kraja, a ne od početka riječi. Takav se rječnik zove **odostražni rječnik**. Takvi su rječnici veoma korisni za znanstvena istraživanja, npr. za proučavanje tvorbenih odnosa među riječima.

Sustavni se rječnici temelje na razrađenome pojmovnom sustavu, podređeni pojmovi (hiponimi) slijede nadređene (hiperonime), riječi koje označuju dio slijede riječi koje označuju cjelinu itd. Tako bi u sustavnome rječniku pod natuknicom *životinje* slijedili rječnički članci koji bi opisivali različite vrste životinja, pod natuknicom *boje* slijedili bi članci koji bi opisivali različite boje, pod natuknicom *kuća* slijedile bi natuknice *prozor, vrata, zid, strop* itd. Sustavni rječnici moraju imati i abecedno kazalo da bi se korisnici mogli lakše služiti tim rječnikom te dobro razrađen sustav uputnica jer bi se s obzirom na različite razredbene kriterije ista podnatuknica mogla nalaziti u više natuknica.

Sustavni prikaz građe primjeren je terminološkim rječnicima. Sustavnim su rječnicima bliski **pojmovnici** ili **tezaurusi.** To su popisi riječi ustrojeni prema hijerarhijskim vezama i asocijativnim odnosima unutar kojega tematskog područja. Takav pojmovnik s pomoću sustava pojmova korisniku nudi dublje razumijevanje rječnika određenoga tematskog područja.
Pojmovnici mogu biti složeni i abecednim slijedom, ali uz navođenje hijerarhijskih i drugih veza.
S obzirom na odnos prema standardnome jeziku rječnici se dijele na propisne ili normativne i opisne ili deskriptivne. **Normativni rječnici** propisuju kako bi što u jeziku trebalo biti, određuju normu, tj. sadržavaju samo riječi koje se smatraju pravilnima. **Deskriptivni rječnici** opisuju kakvo je što u stvarnoj uporabi (u korpusu). Deskriptivni rječnik sadržava i dijalektizme, barbarizme, žargonizme, vulgarizme itd.
S obzirom na nosač na kojemu se nalaze, rječnici se dijele na **klasične** (rječnik knjiga) te na **elektroničke** (dostupne na CD-u, DVD-u ili na internetu).

Rječnički članak

Rječnički članak u jednome rječniku mora uvijek biti ustrojen na isti način. Koje će elemente rječnički članak imati, ovisi o vrsti rječnika, struci, korisnicima i opsegu rječnika.
Vidjeli smo da svaka riječ ima dvije strane: označenik i označilac. U rječniku se taj označilac zove **natuknica** i nalazi se na lijevoj strani rječničkoga članka. Natuknica služi kao naslov rječničkoga članka.
Prijevodni rječnici uz natuknicu navode i **istovrijednice** (ekvivalente) na ciljnome jeziku.
Katkad se jedna natuknica (najčešće ona koju autor rječnika smatra rjeđom ili manje prihvatljivom) upućuje na drugu **uputnicama** (najčešće *v.* = vidi i *usp.* = usporedi). Uputnice se mogu nalaziti unutar rječničkoga članka, obično u definiciji (najčešće * ili →). Korisnik se upućuje na to da je riječ upotrijebljena u **definiciji** i sama definirana u rječniku. Uputnice se mogu nalaziti i na kraju članka.
Odrednica je podatak u rječničkome članku koji sadržava obavijest o morfološkim (npr. G – genitiv, imp. – imperativ, ž. r. – ženski rod), stilskim (razg. – razgovorni, euf. eufemizam) ili uporabnim (A – samo u američkome engleskom) obilježjima natuknice. Uz nazive se mogu navesti i terminološke odrednice kojima se označuje područje kojemu natuknica pripada (npr. *zool., bot., mat.* za zoologiju, botaniku, matematiku).

Leksikografskom definicijom određuje se značenje natuknice. Leksikografska definicija sadržava samo bitna obilježja definiranoga pojma, tj. samo ona obilježja koja definirani pojam razgraničuju od drugih srodnih pojmova.
Neki rječnici navode i etimologiju riječi, transkripciju izgovora, sinonimne i antonimne riječi, primjer uporabe, sliku itd.
Primjer rječničkoga članka:

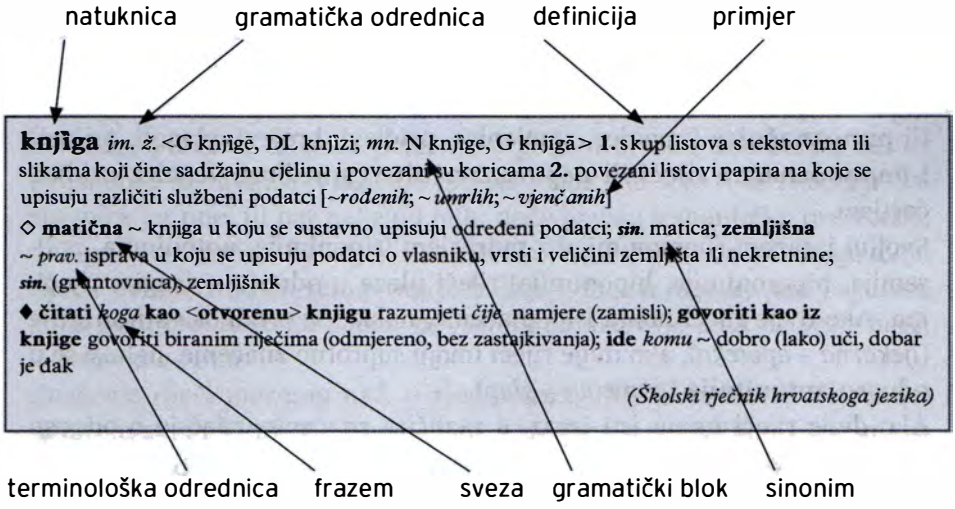

Rječoslovlje – leksikologija (sažetak)

Rječoslovlje ili **leksikologija** grana je gramatike koja proučava riječi i odnose među njima. **Leksikografija** je jezikoslovna grana koja popisuje i tumači riječi kojega jezika. **Leksikologija** se bavi riječima (leksemima), a leksikografija rječnicima. **Semantika** proučava značenje, pa se djelomično preklapa s leksikologijom.

Riječ je **jezični znak**, skup glasova (izraz) koji ima svoje značenje (sadržaj). Da bi što bilo znak, mora imati **izraz** (**označilac**) i **sadržaj** (**označenik**).

Ukupnost riječi jednoga jezika zove se **rječnik** ili **leksik**. Riječ uzeta u ukupnosti svojih oblika i značenja zove se **leksem**. Leksemi se pišu velikim slovima (MAMA).

Prema stupnju određenosti značenja riječi se dijele na **punoznačne riječi** ili **punoznačnice** (imenice, zamjenice, pridjevi, brojevi, glagoli, prilozi) i **nepunoznačne riječi** ili **nepunoznačnice** (prijedlozi, veznici, usklici, čestice).

Svojim izrazom (homonimija) i sadržajem (sinonimija, antonimija, polisemija, hiperonimija, hiponimija) riječi ulaze u odnose s drugim riječima. Ako dvije riječi imaju isto značenje, nalaze se u odnosu **sinonimije** (*ljekarna – apoteka*), ako dvije riječi imaju suprotno značenje, nalaze se u odnosu **antonimije** (*pametan – glup*).

Ako dvije riječi imaju isti izraz, a različito značenje, riječ je o odnosu **homonimije**:

barski[1] 'koji se odnosi na baru' *barska kornjača*
barski[2] 'koji se odnosi na bar' *barska stolica*
barski[3] 'koji se odnosi na Bar i Barane' *barski franjevački samostan*
barski[4] 'koji se odnosi na jedinicu tlaka' *barski sustav označivanja tlaka.*

Riječ može imati jedno ili više značenja. Do višeznačnosti riječi često dolazi zbog prenošenja značenja po sličnosti (**metonimija**, npr. *kruna* u značenju 'kralj') ili po bliskosti (**metafora**, npr. *srce grada*).

Riječi se u jeziku raslojavaju:

- **vremenski**: riječi pasivnoga leksika – arhaizmi (*prirok* u značenju 'predikat', *lučba* u značenju 'kemija') i historizmi (*podvornik*), riječi leksika u prijelazu – zastarjelice (*gombanje*), pomodnice (*agsice*) i oživljenice (*veleposlanik*), riječi aktivnoga leksika (*stol*)
- **prostorno**: lokalizmi (*crevlje*), regionalizmi (*pipun*), dijalektizmi (*kaj*)

– **stilski**: poetizmi (*cjelov*), žargonizmi (*faca*), kolokvijalizmi (*kupaona*), žurnalizmi (*uvodničar*), administrativnizmi (*zamolba*), nazivi (*klorovodik*).

Riječi hrvatskoga jezika mogu biti domaćega i stranoga podrijetla. Riječi stranoga podrijetla preuzete u hrvatski jezik nazivaju se **posuđenice**, a s obzirom na stupanj uklopljenosti u hrvatski jezik dijele se na **tuđice**, **prilagođenice** i **usvojenice**. Riječi mogu biti **apelativi** (*stol*) ili **imena** (*Marko*). Imena proučava **onomastika**. Imena se dijele na **antroponime** (imena ljudi, npr. *Marko*) i **toponime** (imena mjesta, npr. *Split*). Antroponimi se dijele na **osobna imena** (*Marko*), **prezimena** (*Marković*) i **nadimke** (*Pucko*), a toponimi se dijele na **hidronime** (imena voda, npr. *Sava*), **ojkonime** (imena naseljenih mjesta, npr. *Zagreb*) i **oronime** (imena planina, npr. *Mosor*).

Frazem je veza riječi s ovim obvezatnim svojstvima: ne stvara se u govornome procesu, nego se ponavlja u gotovu obliku, ima stalan sastav i raspored sastavnica, značenje mu se obično ne izvodi iz značenja sastavnica jer one, ili bar neke od njih, doživljavaju semantičku pretvorbu, uklapa se u rečenicu kao njezin sastavni dio, sastoji se od najmanje dviju riječi. Primjeri su frazema: *mačji kašalj, grlom u jagode, pun pogodak, puna šaka brade, gorka pilula, od nemila do nedraga, stati na svoje noge, ući na mala vrata.*

Značenje riječi možemo naći u **rječnicima**. Riječi obrađene u rječniku nazivaju se **natuknice**. Natuknice su obrađene u rječničkim člancima, a osnovni su **dijelovi rječničkoga članka**: natuknica, odrednice, uputnice, gramatički blok, istovrijednice na stranome jeziku, definicije, sinonimi, antonimi.

Rječnici se dijele prema različitim kriterijima:
– prema broju jezika na jednojezične, dvojezične i višejezične
– prema odnosu prema normi na normativne i deskriptivne
– prema odnosu prema korpusu na korpusne i napametne
– prema razdoblju koje obuhvaćaju na povijesne i suvremene
– prema riječima koje obrađuju na opće i posebne
– prema nosaču na kojemu se rječnik nalazi na klasične (knjige) i elektroničke (CD, DVD, internet).

7. ZADATCI ZA VJEŽBU

Hrvatski jezik

1. Što obuhvaća naziv hrvatski jezik?

---

2. Temeljne su značajke hrvatskoga standardnog jezika:

---

3. Nabroji temeljne značajke kajkavskoga narječja.

---

4. Nabroji temeljne značajke čakavskoga narječja.

---

5. Nabroji temeljne značajke štokavskoga narječja.

---

6. Osnovni su jezični priručnici:

---

7. Hrvatski je standardni jezik višefunkcionalan jer

---

8. Hrvatski je standardni jezik elastično stabilan u vremenu jer

---

9. Žargon je:

---

10. Uporaba nominativa umjesto vokativa značajka je:
    a) čakavskoga narječja
    b) čakavskoga i kajkavskoga narječja
    c) čakavskoga i štokavskoga narječja
    d) kajkavskoga narječja.

Glasoslovlje – fonologija

1. Objasni razliku između otvornika i samoglasnika.

---

2. Koji glas nije samoglasnik, a otvornik je?

---

3. Mogu li glasovi biti neutralni s obzirom na zvučnost? Objasni.

---

4. Kako se šumnici dijele s obzirom na tvorbeni način?

---

5. Kako se glasovi dijele s obzirom na prolaz zračne struje?

---

6. Koji bezvučni zatvornici nemaju svoj zvučni parnjak?

---

7. Koje su glasovne promjene uvjetovane fonološki, a koje morfološki?

---

8. Koja se glasovna promjena u standardnome jeziku pojavljuje samo u imenima?

---

9. Kako možemo utvrdili je li u prezentu glagola riječ o palatalizaciji ili jotaciji?

---

10. Nabroji pravila standardnojezičnoga naglašivanja.

---

11. U genitivu imenice *talac* dolazi do glasovne promjene koja se zove:
    a) jednačenje po zvučnosti
    b) vokalizacija
    c) palatalizacija
    d) prijevoj.

12. Na kojemu mjestu u hrvatskome jeziku ne može biti dužina?
    a) na slogu iza naglašenoga sloga
    b) na slogu ispred naglašenoga sloga
    c) na zadnjemu slogu u riječi
    d) na predzadnjemu slogu u riječi

13. U 1. licu prezenta glagola *skakati* provedena je ova glasovna promjena:
    a) palatalizacija
    b) jednačenje po mjestu tvorbe
    c) jednačenje po zvučnosti
    d) jotacija.

14. Pronađi redak u kojemu su sve riječi napisane točno.
    a) pothodnik, podcarinik, podporučnik
    b) podhodnik, potcarinik, potporučnik
    c) podhodnik, podcarinik, podporučnik
    d) pothodnik, podcarinik, potporučnik

15. U riječi *jedanput* provodi se, ali ne bilježi, glasovna promjena:
    a) palatalizacija
    b) gubljenje suglasnika
    c) jednačenje po mjestu tvorbe
    d) jednačenje po zvučnosti.

16. U primjeru *vuk – vuče* dolazi do:
    a) jotacije
    b) jednačenja po zvučnosti
    c) jednačenja po mjestu tvorbe
    d) palatalizacije.

17. Do kojih glasovnih promjena dolazi u primjeru *zadatak – zadatci*?
    a) zamjene *a/ø*, sibilarizacije, gubljenja suglasnika
    b) ispadanja suglasnika, jednačenja po zvučnosti, sibilarizacije
    c) vokalizacije, sibilarizacije
    d) vokalizacije, zamjene *a/ø*, sibilarizacije

18. Do kojih glasovnih promjena dolazi u primjeru *momak – momci*?
    a) zamjene *a/ø*, palatalizacije
    b) zamjene *a/ø*, sibilarizacije
    c) vokalizacije, sibilarizacije
    d) sibilarizacije, palatalizacije

19. Izmjenjivanje samoglasnika u riječima istoga korijena, npr. *plot – plesti – uplitati*, zove se:
    a) prijevoj
    b) prijeglas
    c) vokalizacija
    d) nepostojani samoglasnik.

20. Koje se glasovne promjene pojavljuju u riječi *iščeprkati*?
    a) palatatalizacija i sibilarizacija
    b) jotacija i jednačenje po zvučnosti
    c) jednačenje po zvučnosti i po mjestu tvorbe
    d) zamjena *a/ø* i palatalizacija
    e) nepostojano *e* i jednačenje po mjestu tvorbe

21. Koja od ovih riječi nije ispravno naglašena?
    a) telefonírati
    b) sûnce
    c) rúka
    d) termîn

22. Enklitike su riječi:
    a) koje imaju svoj naglasak
    b) koje nemaju svoj naglasak i naslanjaju se na riječ ispred sebe
    c) koje nemaju svoj naglasak i naslanjaju se na riječ iza sebe
    d) koje mogu imati samo uzlazne naglaske i dužine.

Oblikoslovlje – morfologija

1. Koliko u hrvatskome jeziku ima vrsta riječi?

   ----

2. Promjenjive su vrste riječi:

   ----------.

3. Nepromjenjive su vrste riječi:

---

4. Kako se mijenjaju imenice?

---

5. Kako se određuje sklonidbeni tip?

---

6. Kako se zovu imenice koje imaju samo množinu? Navedi primjere.

---

7. Prema kojoj se sklonidbi sklanjaju neodređeni, a prema kojoj određeni pridjevi?

---

8. Na koje pitanje odgovaraju neodređeni, a na koje određeni pridjevi?

---

9. Do kojih glasovnih promjena najčešće dolazi u komparaciji pridjeva?

---

10. Kako se dijele zamjenice?

---

11. Koje osobne zamjenice nemaju roda?

---

12. Koja zamjenica nema nominativni lik?

---

13. Koje zamjenice imaju naglašene i nenaglašene oblike?

---

14. Kojim zamjenicama vrstu možemo odrediti samo iz konteksta?

---

15. Kako se dijele brojevi?

---

16. Koji su brojevi promjenjivi?

---

17. Što su brojevni pridjevi, a što brojevni prilozi?

---

18. Što se izriče glagolima?

---

19. Po kojim se kriterijima dijele glagoli?

---

20. Kako se dijele povratni glagoli?

---

21. Koji glagolski načini postoje u hrvatskome jeziku?

---

22. Koja glagolska vremena postoje u hrvatskome jeziku?

---

23. U čemu se razlikuje značenje priloga *gdje, kuda* i *kamo*?

---

24. Pronađi redak koji ne odstupa od jezične norme.
    a) voljela, udata, izvežen, htjela, dan
    b) udana, donijet, izvezen, voljeo, data
    c) udana, donešen, izvezen, htjeo, data
    d) udana, izvezen, dan, htio, voljela

25. Riječi *gdje, kamo* i *kuda* po vrsti su riječi:
    a) prijedlozi
    b) prilozi
    c) enklitike
    d) proklitike.

26. Pronađi točnu sintagmu.
    a) Anina psa
    b) na književnu petku
    c) izrada psihološka profila
    d) Markovom prijatelju

27. Imenica *radio* sklanja se:
    a) N radio, G radia, D radiu... I radiom
    b) N radio, G radija, D radiju... I radijom
    c) N radio, G radija, D radiju... I radiom
    d) N radio, G radia, D radiu... I radijom.

28. Oblik *bio sam radio* je:
    a) imperfekt
    b) aorist
    c) kondicional II.
    d) pluskvamperfekt.

29. Označi redak u kojemu su glagoli dvovidni.
    a) oblikovati, trčati, prognozirati, doručkovati
    b) skakati, oblikovati, telefonirati, večerati
    c) doručkovati, použinati, večerati, ručati
    d) večerati, ručati, telefonirati, oblikovati

30. Odredi u kojim su padežima zamjenice u sljedećoj rečenici:

    Po mojemu mišljenju, kad me već pitaš, ti bi sa svojim sinom trebala otići u stan koji su ti kupili.

    a) nominativu, akuzativu, lokativu, instrumentalu
    b) nominativu, genitivu, akuzativu, lokativu
    c) dativu, akuzativu, instrumentalu
    d) dativu, akuzativu, lokativu, instrumentalu

31. Kako glasi glagolski pridjev trpni glagola *prenijeti*?
    a) prenešen
    b) prenijet
    c) prenošen
    d) prenesen

32. Označi redak u kojemu se nalaze ispravno napisane riječi.
    a) namjestiti – namještati, sazrijeti – sazrijevati, primjeniti – primjenjivati
    b) namjestiti – namještati, sazreti – sazrijevati, primijeniti – primjenjivati
    c) smjestiti – smještati, dozreti – dozrevati, izmjeniti – izmjenjivati
    d) premjestiti – premještati, dozrijeti – dozrijevati, primjeniti – primjenjivati

33. U rečenici *Bio bih ti oprostio da bolje promislih* nalaze se ovi glagolski oblici:
    a) kondicional I., imperfekt
    b) kondicional I., aorist
    c) kondicional II., imperfekt
    d) kondicional II., aorist.

34. Pronađi redak koji sadržava točnu tvrdnju.
    a) *Pečen* je glagolski pridjev radni.
    b) *Pekući* je glagolski prilog sadašnji
    c) *Pekavši* je glagolski pridjev trpni
    d) *Pecijah* je 1. lice aorista

35. Oblik *bijah uzeo* je u:
    a) imperfektu
    b) aoristu
    c) perfektu
    d) pluskvamperfektu.

36. Kako glasi glagolski pridjev trpni od glagola *kliktati*?
    a) klikčući
    b) klikčući
    c) klikćući
    d) klikćući

37. Drugi stupanj u stupnjevanju zove se:
    a) superlativ
    b) vokativ
    c) komparativ
    d) indikativ.

38. Pronađi rečenicu u kojoj se ime točno sklanja.
    a) Vidio sam Mira u gradu i razgovarao s njim.
    b) Ako vidiš Miru, daj mu moju poruku.
    c) Sreo sam Antea i pokazao mu slike.
    d) Jesi li ovih dana vidio Mileta?

39. Što je *a* u *svojega* i *u* u *mojemu*?
    a) nastavak
    b) dodatak
    c) dopuna
    d) navezak

40. Pronađi redak koji ne odstupa od jezične norme.
    a) udata, donešen, dan
    b) udata, donijet, dat
    c) udana, donešen, dat
    d) udana, donesen, dan

41. Riječi *put (koji put), bilo (što bilo) i god (tko god)* po vrsti su riječi:
    a) prijedlozi
    b) čestice
    c) enklitike
    d) proklitike.

42. Pronađi rečenicu u kojoj nema nijednoga pridjeva.
    a) Djevojčice lijepo i veselo pjevaju dok nose svoju tešku torbu.
    b) Moj auto brzo juri po širokoj cesti.
    c) Tvoj je sin veoma inteligentan i brzo rješava teške zadatke.
    d) Dječak Marijan voli lijepo pjevati i brzo trčati.

43. Pronađi rečenicu koja nije u skladu s jezičnom normom.
    a) S objema prijateljicama lijepo sam se slagao.
    b) Dao sam knjigu dvama prijateljima.
    c) Razgovarao je s dvjema djevojčicama.
    d) Razgovarali su predstavnici dvaju država.

44. U kojoj je rečenici točno napisana pokrata?
    a) Član je HSLSa.
    b) Član je HSLS-a.
    c) Član je HSLSA.
    d) Član je HSLS–a.

45. Koliko morfema ima u riječi *potpisnik*?
    a) 3
    b) 2
    c) 5
    d) 4

46. Prepiši rečenice tako da sklanjaš brojeve ili brojevne riječi (pazi na oblik ostalih riječi u rečenici).

    Prepala se 2 mladića. _____

    Sastali su se predstavnici 2 države. _____

    Nama 2 (dvije žene) to nije nikakav problem. _____

    Došlo je samo 2 studenta, Ivan i Mate. _____

Rječotvorje – tvorba riječi

1. Što je tvorbena porodica?

---

2. Što je tvorenica?

---

3. Što je tvorbeni šav?

---

4. Tvorbeni su načini:

---

5. Koji je najčešći način postanka imenica u hrvatskome jeziku?

---

6. Što su netvorbene riječi?

---

7. Kako se zove riječ od koje se u tvorbi polazi?

---

8. U čemu je razlika između obličnih nastavaka i sufiksa?

---

9. Što je spojnik i u kojim se tvorbenim načinima pojavljuje?

---

10. Posvojni su pridjevi od imena Drago, Matea i Mia:
    a) Dragov, Matejin, Mijin
    b) Dragov, Matein, Mijin
    c) Dragin, Matein, Mijin
    d) Dragin, Matein, Miin.

11. Riječ *potpalublje* tvorena je:
    a) prefiksalnom tvorbom
    b) sufiksalnom tvorbom
    c) prefiksalno-sufiksalnom tvorbom
    d) srastanjem.

12. Riječ *kratkovidan* nastala je:
    a) srastanjem
    b) prefiksalno-sufiksalnom tvorbom
    c) slaganjem
    d) složeno-sufiksalnom tvorbom.

13. Koja je tvrdnja točna?
    a) Riječ *pekara* ne pripada standarnomu jeziku i ne treba je u njemu upotrebljavati.
    b) Riječ *pekarnica* ne pripada standarnomu jeziku i ne treba je u njemu upotrebljavati.
    c) Riječ *pekara* u standardnome jeziku znači 'mjesto na kojemu se peče kruh', a riječ *pekarnica* 'mjesto na kojemu se prodaje kruh'.
    d) Riječ *pekarna* u standardnome jeziku znači 'mjesto na kojemu se peče kruh', a riječ *pekara* 'mjesto na kojemu se prodaje kruh'.

14. Pronađi rečenicu koja je u skladu sa svim normama standardnoga jezika.
    a) Nebo se plavilo.
    b) Rumenjela se od srama.
    c) Problijedila je od straha.
    d) Crvenjela je usne.

15. Pri tvorbi zbirne imenice *pruće* provedena je glasovna promjena:
    a) palatalizacija
    b) jotacija
    c) jednačenje po mjestu tvorbe
    d) jednačenje po zvučnosti.

16. Zaokruži pravilan oblik riječi.
    a) izšarati
    b) išarati
    c) išarati
    d) ižšarati

17. Riječ *uzglavlje* nastala je:
    a) prefiksalnom tvorbom
    b) slaganjem
    c) srastanjem
    d) prefiksalno-sufiksalnom tvorbom.

18. Zaokruži riječ koja nije u skladu s tvorbenom normom.
    a) čitatelj
    b) čitateljica
    c) čitalac
    d) čitaoc

19. Imenica *potpredsjednik* nastala je:
    a) prefiksacijom
    b) sufiksacijom
    c) slaganjem
    d) složeno-sufiksalnom tvorbom.

20. Prilog *kudgod* nastao je:
    a) srastanjem priloga i riječce
    b) prefiksalnom tvorbom
    c) srastanjem dvaju priloga
    d) srastanjem dviju zamjenica.

21. Riječi *desetgodišnji – desetogodišnji* u odnosu su:
    a) polusloženica – složenica
    b) sraslica – složenica
    c) polusloženica – sraslica
    d) sraslica – sraslica.

22. Navedi tvorbene načine kojima su nastale ove riječi:

riječ	tvorbeni način	riječ	tvorbeni način
čitatelj		čitateljica	
potkrovlje		pročitati	
klorovodik		klorovodični	
dugoprugaš		dugoprugaški	

23. Navedi posvojne pridjeve od imenica *djevojčica* i *talac*.

---

24. Izvedi umanjenice od ovih imenica:

imenica	umanjenica
brijeg	
brijest	
cijev	
cvijet	
snijeg	
strijela	
zvijezda	
svijet	

25. Navedi odnosne pridjeve od *romb, Rab, ditiramb, jamb*. Do koje glasovne promjene dolazi?

---

26. Od ovih pridjeva izvedi imenice:

lijep – ---

svijetao – ---

lijen – ---

27. Napiši tvorenicu i navedi glasovnu promjenu ako do nje dolazi.

prefiks	osnova	tvorenica	glasovna promjena
pod-	točka		
pod-	predsjednik		
raz-	knez		
pred-	prijamni		

28. Izvedi posvojni pridjev i navedi glasovnu promjenu ako do nje dolazi.

riječ	posvojni pridjev	glasovna promjena
kupac		
Turgenjev		
plesačica		

Skladnja – sintaksa

1. Što je sintagma?

---

2. Koji odnosi postoje među riječima u sintagmi?

---

3. Koje su najčešće funkcije nominativa?

---

4. Što je slavenski genitiv?

---

5. Što je karakteristično za kvalitativni genitiv?

---

6. Koji prijedlozi idu uz dativ, a koji uz lokativ?

---

7. Koji je padež obvezatno prijedložni?

---

8. Uz koje padeže može stajati prijedlog *u*?

---

9. Kako se razlikuje značenje prijedloga *zbog* i *radi*?

---

10. Kako se dijele rečenice s obzirom na priopćajnu svrhu?

---

11. Koji su dijelovi rečenice kao obavijesne jedinice?

---

12. Koji su dijelovi rečenice kao sintaktičke jedinice?

---

13. Koje vrste predikata postoje?

---

14. U kojemu padežu može biti izravni objekt?

---

15. Je li objekt u akuzativu uvijek izravni? Objasni!

---

16. Koje vrste priložnih oznaka postoje?

---

17. Koje vrste atributa postoje?

---

18. Kako nastaju nezavisnosložene rečenice?

---

19. Kako nastaju zavisnosložene rečenice?

---

20. Kako se dijele nezavisnosložene rečenice?

---

21. Kako se dijele priložne rečenice?

---

22. Kako se dijele pogodbene rečenice?

---

23. Prijedlog *po* dolazi uz:
    a) dativ, akuzativ i lokativ
    b) akuzativ i lokativ
    c) genitiv, dativ i lokativ
    d) genitiv, akuzativ i lokativ.

24. Kakva je rečenica:
Iako sam nosila kišobran, bila sam mokra kao miš.
a) posljedična
b) dopusna
c) uzročna
d) suprotna

25. U rečenici *Marko je pisao olovkom.* podcrtana je riječ:
a) objekt
b) subjekt
c) priložna oznaka
d) apozicija.

26. Prijedlog *na* dolazi uz:
a) akuzativ i lokativ
b) dativ i lokativ
c) genitiv, akuzativ i lokativ
d) lokativ i instrumental.

27. Koja rečenica odgovara na pitanje *Gdje?*
a) Stanujem u studentskome domu.
b) Idem na plažu.
c) Krećem u školu.
d) Trčim na školsko dvorište.

28. Pronađi pravilno napisanu rečenicu.
a) S obzirom da je to nerješiv problem ne možemo ništa učiniti.
b) S obzirom da je to neriješiv problem, ne možemo ništa učiniti.
c) S obzirom na to da je to neriješiv problem, ne možemo ništa učiniti.
d) S obzirom na to da je to nerješiv problem, ne možemo ništa učiniti.

29. Kakva je rečenica:
Vidio sam da djeca izlaze iz škole.?
a) subjektna
b) predikatna
c) objektna
d) priložna

30. Pronađi rečenicu koja nije u skladu s jezičnom normom.
    a) Gledao me je.
    b) Slušao te je.
    c) Smijao im se je.
    d) Nasmijavao ih je.

31. Prijedlog *s* dolazi uz:
    a) akuzativ i lokativ
    b) dativ i lokativ
    c) genitiv, akuzativ i lokativ
    d) genitiv i instrumental.

32. Kakva je rečenica:
    Čuje se gdje otključava vrata.
    a) namjerna
    b) mjesna
    c) subjektna
    d) objektna

33. Pronađi redak koji ne odstupa od standardnojezične norme.
    a) Sjedim nasuprot oca. Učinit ću to usprkos njegove zabrane. Unatoč nesporazumima dobro se slažemo.
    b) Stojim nasuprot stolu. Usprkos njegove zabrane doći ću na proslavu. Ne vjerujem ti unatoč svemu.
    c) Sjedim nasuprot sestri. Usprkos njegovu dopuštenju neću to učiniti. Unatoč nesporazumima dobro se slažemo.
    d) Sjedim nasuprot ocu. Unatoč njegovog dopuštenja ne ću to učiniti. Unatoč nesporazumima dobro se slažemo.

34. Što je riječ *grad* u rečenici:
    Grad Zagreb sve je veći.
    a) objekt
    b) subjekt
    c) atribut
    d) apozicija

35. Umetni zarez u rečenice u kojima je potreban i navedi prema kojemu načelu dolazi zarez.

	načelo zbog kojega se umeće zarez
Crvenkapica je išla kroz šumu i susrela vuka.	
Došli su svi samo je Marko zakasnio.	
Ili uči ili se zaposli.	
Kći mi je dobra ali sa sinom imam problema.	
Dobro si napisao test stoga ćeš dobiti nagradu.	
Ne želim studirati nego ću se zaposliti.	

Rječoslovlje – leksikologija

1. Što znači da je jezični znak arbitraran i konvencionalan?

---

2. Koji su dijelovi jezičnoga znaka?

---

3. Koje su vrste riječi punoznačne, a koje nepunoznačne?

---

4. Koji semantički odnosi postoje među riječima?

---

5. Koja je temeljna razlika između homonimije i polisemije?

---

6. Kako se dijele homonimi u širemu smislu?

---

7. Kako se raslojava leksik?

---

8. Što pripada leksiku na prijelazu?

---

9. Što je eponim, egzotizam, etnografski dijalektizam?

---

10. Što je etnik, etnonim, ktetik, egzonim?

---

11. Po čemu se frazem razlikuje od sveze?

---

12. Nabroji elemente rječničkoga članka.

---

13. U čemu je razlika između rječnika i enciklopedije?

---

14. Riječi su *njujorški, velikogorički* i *praški*:
    a) ktetici
    b) etnici
    c) etnonimi
    d) egzotizmi.

15. U odnosu paronimije nalaze se riječi:
    a) elektronski – elektronički
    b) automobil – kotač
    c) voće – jabuka, kruška, šljiva...
    d) muškarac – žena.

16. Riječi su *prometnica* ('cesta') i *prometnica* ('žena prometnik'):
    a) homonimi
    b) paronimi
    c) ojkonimi
    d) sinonimi.

17. Riječi su *kivi, iglu, makaroni, paelja, tekila* primjeri:
    a) pleonazama
    b) oksimorona
    c) eufemizama
    d) egzotizama.

18. Riječ *hereditaran* znači:
    a) nevjernički
    b) bogohulan
    c) nasljedan
    d) krivovjeran.

19. Riječi su *Njujorčanin, Zagrepčanin* i *Bečanin*:
    a) ktetici
    b) etnici
    c) etnonimi
    d) egzotizmi.

20. Riječi *bor* 'vrsta crnogoričnoga drveta' i bor 'kemijski element' su:
    a) sinonimi
    b) homonimi
    c) paronimi
    d) meronimi.

21. Historizmi su:
    a) Prvi svjetski rat, Drugi svjetski rat, Domovinski rat
    b) pjesan, krasost, obramba, tuđinstvo
    c) krugoval, brzoglas, sitnozor
    d) samoupravljanje, dinar, skojevac, oficir.

22. Riječi su *epruveta* i *kušalica, biblioteka* i *knjižnica, glazba* i *muzika*:
    a) potpuni sinonimi
    b) djelomični sinonimi
    c) bliskoznačnice
    e) dijalektni sinonimi.

23. Pleonazam je:
    a) okrutni mobing
    b) mobing na radnom mjestu
    c) mobing u školi
    d) dobronamjerni mobing.

24. Koja je definicija *antonima* točna?
    a) Antonimi su riječi suprotnoga značenja.
    b) Antonimi su riječi koje stoje u odnosu dio – cjelina.
    c) Antonimi su riječi sličnog izraza i različitoga sadržaja.
    d) Antonimi su riječi koji stoje u odnosu nadređeni pojam – podređeni pojam.

25. Riječi su *kompjutor* i *računalo*:
    a) homonimi
    b) homofoni
    c) homografi
    d) sinonimi.

26. *Sklopiti umorne oči* (u značenju: umrijeti) primjer je:
    a) pleonazma
    b) metonimije
    c) oksimorona
    d) eufemizma.

27. Riječ *abonman* znači:
    a) popust
    b) prijava
    c) dobrodušan čovjek
    d) pretplata.

28. *Grlom u jagode, gorka pilula, hrabar kao lav* primjeri su:

    ---.

29. Toponomastika proučava:

    ---.

30. Objasni razliku između leksema i riječi.

    ---

31. Objasni razliku između homonimije i polisemije.

    ---

32. Ispiši oblike leksema ŠKOLA.

---

33. U rečenici *Čitava je škola došla na predavanje.* riječ *škola* primjer je:
    a) metafore
    b) metonimije
    c) sinonimije
    d) pleonazma.

34. U rečenici *Snijega ima oko desetak centimetara.* izraz *oko desetak* je primjer:
    a) metafore
    b) metonimije
    c) sinonimije
    d) pleonazma.

35. *Babin Potok* je:
    a) hidronim
    b) oronim
    c) toponim
    d) egzotizam.

36. U primjerima *glava kupusa* i *glava obitelji* riječ je o:
    a) polisemiji
    b) homonimiji
    c) antonimiji
    d) sinonimiji.

POJMOVNIK[24]

administrativizam riječ ili izraz svojstven administrativnomu funkcionalnom stilu, npr. *izvješće* umjesto *izvještaj*, *privitak* umjesto *dodatak*, *zamolba* umjesto *molba*

administrativni funkcionalni stil funkcionalni stil određen svojom preskriptivnom funkcijom, služi za izricanje onoga što se propisuje i za oblikovanje jasnih i nedvosmislenih tvrdnja

akcent *v.* naglasak

akronim *v.* pokrata

aktiv glagolsko stanje kojim se izriče radnja koju vrši subjekt, radno glagolsko stanje

akcentirati *v.* naglašavati

aktivni leksik suvremeni leksik kojim se označuju pojave aktualne društvene, političke, ideološke, znanstvene i druge izvanjezične stvarnosti, suvremeni predmeti i pojave, suvremena znanstvena i tehnička postignuća itd.

akuzativ četvrti padež u sklonidbi, odgovara na pitanje *koga?*, *što?*, npr. *dječaka*, *stol*

alofon kontekstno uvjetovana inačica fonema koja za razliku od fonema nema razlikovnu funkciju, npr. različiti ostvaraji fonema *m* u riječima *bomba* i *mama*

alomorf kontekstno uvjetovana inačica morfema koja ima isto značenje kao i drugi alomorfi istoga morfema, npr. *raz-*, *ras-* i *raš-* alomorfi su morfema *raz-* koji se npr. pojavljuju u riječima *razbuditi*, *rasprostirati* i *raščešljati*

alternacija *a/ø* *v.* zamjena *a/ø*

alternacija *e/ø* *v.* zamjena *e/ø*

alternacija *l/o* *v.* zamjena *l/o*

alveolar *v.* desnik

anglizam riječ ili koji drugi element engleskoga podrijetla posuđen u koji drugi jezik i prilagođen njegovu sustavu, npr. *frend*, *lajkati*

---

[24] U pojmovniku se rječnički članak sastoji od natuknice otisnute podebljano, istoznačnica, koje su, ako ih ima, navedene u zagradi, definicije i po potrebi primjera. Među istoznačnim je nazivima s pomoću terminoloških načela (vidi Hudeček-Mihaljević 2012.) odabran preporučeni naziv, a ostali se nazivi s pomoću uputnice *v.* (vidi) upućuju na taj preporučeni naziv. U rijetkim slučajevima kad je bilo teško odabrati preporučeni naziv (najčešće kad je strani naziv češći, a domaći naziv ima prednost prema prvome terminološkom načelu), definicije se navode kod obaju naziva, a naziv u zagradi naveden je podebljano.

antonim riječ koja ima suprotno značenje od koje druge riječi, npr. *crn – bijel*

aorist prošlo svršeno glagolsko vrijeme, npr. *zapjevah*

apozicija nesamostalni rečenični dio, imenica koja pobliže određuje drugu imenicu i slaže se s njom u padežu, a najčešće i u rodu i broju, npr. *Dječak Marko čita.*

arhaizam riječ koja pripada pasivnomu leksiku, npr. *libar, štilac*

***a*-sklonidba** sklonidba u kojoj genitiv jednine završava na *a*, npr. *dječak – dječaka*

atribut nesamostalni rečenični dio koji može biti pridjev, broj ili nesročna imenica, a kojim se izriče dopuna imenici, npr. *Lijepa djevojka čita.*

augmentativ *v.* uvećanica

barbarizam riječ podrijetlom iz njemačkoga jezika nastala izravnim dodirom njemačkoga i hrvatskoga jezika u kontinentalnome području Hrvatske, npr. *šlafcimer, badecimer, špigl*

besubjektna rečenica rečenica koja nema subjekt, npr. *Kiši.*

bezvučni glas glas pri čijemu izgovoru glasnice ne titraju; *p, t, k, s, š, č, ć, c, h, f*

bilabijal *v.* dvousnenik

bliskoznačnica riječ koja ima slično značenje kao i koja druga riječ, npr. *pošten* i *čestit*

bočnik *v.* tekućnik

bohemizam riječ ili koji drugi element češkoga podrijetla posuđen u koji drugi jezik i prilagođen njegovu jezičnomu sustavu, npr. *časopis*

broj **1.** nepromjenjiva ili promjenjiva riječ kojom se označuje koliko čega ima ili koje je što u poretku, npr. *jedan, prvi* **2.** uz rod i padež gramatička kategorija riječi kojom se označuje govori li se o jednome primjerku onoga što označuje imenica ili o više njih

čestica (riječca) nepromjenjiva riječ koja služi za oblikovanje ili preoblikovanje rečeničnoga sadržaja, npr. *zar, neka*

dativ treći padež u sklonidbi, odgovara na pitanje *komu?, čemu?,* npr. *dječaku, stolu*

deklinacija *v.* sklonidba

denotativno značenje osnovno, stabilno i nesubjektivno značenje koje se može analizirati izvan konteksta, npr. *vrabac* označuje malu sivu pticu koja živi u blizini kuća

dental *v.* zubnik

deskriptivni rječnik *v.* opisni rječnik

desnik (alveolar) zatvornik tvoren tako da vrh ili prednji dio jezika oblikuje glasove na desnima; *r, l*

dijalekt skupina govora koji po nekim zajedničkim kriterijima čine cjelinu

dijalektizam riječ ili koji drugi element iz kojega narječja u standardnome jeziku

dijalektologija jezikoslovna grana koja proučava i opisuje mjesne govore, skupine govora, dijalekte i narječja kojega jezika

dometak *v.* sufiks

dužina **1.** trajanje sloga ili samoglasnika **2.** znak (¯) kojim se bilježi dugi samoglasnik

dvojina gramatički broj promjenjive riječi kojim se označuje da se govori o dvama, trima ili četirima primjercima onoga što označuje ta riječ

dvousnenik (bilabijal) zatvornik u čijemu oblikovanju sudjeluju gornja i donja usna; *p, b, m*

dvovidni glagol glagol koji ima svršeni i nesvršeni glagolski vid

egzonim ime strane države, pokrajine, grada i njegovih stanovnika prilagođeno hrvatskomu jeziku, npr. *Mletci, Mađarska*

egzotizam posuđenica koja označuje specifičnosti pojedinoga naroda, pa se ne može zamijeniti hrvatskom riječju, npr. *špageti, lazanje, iglu*

ekavski govor govor hrvatskoga jezika u kojemu se *jat* ostvaruje kao *e*

ekonim *v.* ojkonim

ekvivalent *v.* istovrijednica

elipsa izostavljanje riječi u rečenici koje se mogu razumjeti iz konteksta, npr. *Marko došao.* umjesto *Marko je došao.*

enciklopedija pojmovno usmjeren priručnik većega opsega koji daje sažeti, sustavan pregled svih skupina ljudskoga znanja (opća enciklopedija) ili pojedine skupine ili područja (stručna ili specijalna enciklopedija)

enklitika *v.* zanaglasnica

epentetsko *l* glas *l* koji se umeće pri jotaciji, npr. *grm – grmlje*

epenteza umetanje glasa ili sloga u riječ

eponim **1.** naziv koji sadržava prezime ili osobno ime, najčešće izumitelja, npr. *amper, Pitagorin poučak* **2.** ime osobe po kojoj je što nazvano, npr. *Amper*

***e*-sklonidba** sklonidba u kojoj genitiv jednine završava na *e*, npr. *djevojčica – djevojčice*

etimologija jezikoslovna grana koja proučava podrijetlo riječi

etnik naziv za stanovnika izveden od imena naseljenoga mjesta, kraja, zemlje ili kakva drugoga zemljopisnoga područja, npr. *Metkovac*

etnografski dijalektizam dijalektizam koji označuje pojavu ili predmet svojstven području na kojemu se govori određenim narječjem te nema zamjenu u standardnome jeziku, npr. *bevanda, štrukli, kulen*

eufemizam blaža riječ ili izraz upotrijebljen umjesto riječi ili izraza koji označuju koji ružan ili neugodan pojam, npr. *napustio nas je* umjesto *umro je*

fonem (glas) najmanja jedinica izraza koja nema svoje značenje, ali razlikuje značenje

fonologija (glasoslovlje) grana gramatike koja proučava glasove kao razlikovne jedinice jezika

fonološki uvjetovana zamjena fonološki uvjetovana pravilna zamjena jednoga glasa drugim; jednačenje po zvučnosti, jednačenje po mjestu tvorbe i ispadanje

frazem ustaljena veza riječi koja ima stalan sastav i raspored sastavnica, a značenje joj se obično ne izvodi iz značenja sastavnica, npr. *grlom u jagode*

frazeologija **1.** jezikoslovna grana koja proučava frazeme i frazeološki sustav **2.** svi frazemi kojega jezika

frikativ *v.* tekućnik

funkcionalni stil stil koji služi za ispunjavanje određene potrebe; funkcionalni su stilovi hrvatskoga standardnog jezika književnoumjetnički, razgovorni, publicistički, administrativni i znanstveni

futur II. (futur egzaktni) predbuduće glagolsko vrijeme koje se tvori od svršenoga prezenta pomoćnoga glagola *biti* i glagolskoga pridjeva radnog, npr. *budem pjevao*

futur egzaktni *v.* futur II.

futur I. buduće glagolsko vrijeme koje se tvori od nenaglašenoga prezenta pomoćnoga glagola *htjeti* i infinitiva, npr. *pjevat ću*

futur opće buduće glagolsko vrijeme

galicizam riječ ili koji drugi element francuskoga podrijetla posuđen u koji drugi jezik i prilagođen njegovu sustavu, npr. *garaža*

genitiv drugi padež u sklonidbi, odgovara na pitanje *koga?, čega?,* npr. *dječaka, stola*

germanizam riječ ili koji drugi element njemačkoga podrijetla posuđen u koji drugi jezik i prilagođen njegovu sustavu, npr. *krafna*

glagol promjenjiva riječ kojom se izriče radnja, stanje i zbivanje i koja se mijenja po licima, npr. *pjevati*

glagolski način glagolski oblik koji označuje odnos govornika prema radnji; indikativ, imperativ, optativ i kondicional

glagolski predikat predikat izrečen glagolom, npr. *Marko trči.*

glagolski pridjev radni glagolski oblik koji se tvori od infinitivne osnove i nastavaka *-o, -ao, -la, -lo* u jednini i *-li, -le, -la* u množini, npr. *pjevao, pjevala, pjevalo, pjevali, pjevale, pjevala*

glagolski pridjev trpni glagolski oblik koji se tvori od infinitivne osnove i nastavaka *-n, -na, -no, -ni, -ne, -na; -en, -ena, -eno, -eni, -ene, -ena; -jen, -jena, -jeno, -jeni, -jene, -jena; -t, -ta, -to, -ti, -te, -ta;* npr. *pročitan, pročitana, pročitano*

glagolski prilog prošli glagolski oblik koji imaju svršeni glagoli, a tvori se tako da se infinitivnoj osnovi dodaju nastavci *-vši* ili *-avši,* npr. *pročitavši, došavši*

glagolski prilog sadašnji glagolski oblik koji imaju nesvršeni glagoli, a tvori se tako da se 3. licu množine prezenta dodaje nastavak *-ći,* npr. *čitajući, noseći*

glagolski vid gramatička kategorija glagola kojom se izriču razlike u trajanju određene radnje

glas 1. zvuk koji nastaje radom govornih organa u grlu 2. (fonem) najmanja jedinica izraza koja nema svoje značenje, ali razlikuje značenje

glasoslovlje (fonologija) grana gramatike koja proučava glasove kao razlikovne jedinice jezika

glasovne promjene promjene u fonemskome sastavu riječi uvjetovane položajem fonema u riječi ili morfološkim i tvorbenim kategorijama

govor 1. primjena jezika u komunikaciji nasuprot jeziku kao apstraktnomu pojmu 2. jezični sustav kojega naselja

govoritelj govorna osoba; *ja, mi*

grafija *v.* slovopis

gramatička norma norma koja određuje što je pravilno na fonološkoj, morfološkoj, tvorbenoj i sintaktičkoj razini

gramatička odrednica odrednica koja daje gramatičke obavijesti o natuknici

gramatika 1. jezikoslovna grana koja opisuje ili utvrđuje pravila na fonološkoj, morfološkoj, tvorbenoj i sintaktičkoj razini 2. (slovnica) priručnik koji propisuje fonološko i gramatičko (morfološko, tvorbeno i sintaktičko) ustrojstvo jezika i daje popis pravila koja upravljaju jezičnim sustavom

gubljenje zatvornika *v.* ispadanje zatvornika

hidronim toponim koji se odnosi na vode, npr. *Sava*

historizam riječ koja je obilježila koji smijenjeni ideološki, državni ili politički sustav i koja je u pasivni leksik prešla promjenom izvanjezične zbilje, npr. *skojevac, vlastelinstvo*

hipokoristik *v.* odmilica

homofon (istozvučnica) riječ koja se izgovara jednako kao i koja druga riječ, ali se različito piše, npr. *brâč* 'instrument' i *Brâč* 'otok'

homoforme isti oblici koji pripadaju različitim leksemima, npr. *dan* leksem *DATI* i *dan* leksem *DAN*

homograf (istopisnica) riječ koja se piše jednako kao i koja druga riječ, ali se različito izgovara, npr. *pȁs* i *pâs, ìmānje* 'glag. im. od *imatì*' i *imánje* 'posjed', *pèčēnje* 'glag. im. od *pećì*' i *pečénje* 'pečeno meso'

homonim (istoobličnica) riječ koja s ukupnošću svojih oblika ima isti glasovni sastav, isti naglasak te pripada istoj vrsti riječi kao i koja druga riječ, npr. *čvôr* 'mjerna jedinica' i *čvôr* 'mjesto na kojemu se dva dijela užeta spajaju vezanjem'

homonimija (istoobličnost) pojava da riječ koja s ukupnošću svojih oblika ima isti glasovni sastav, isti naglasak te pripada istoj vrsti riječi kao i koja druga riječ

hungarizam riječ ili koji drugi element mađarskoga podrijetla posuđen u koji drugi jezik i prilagođen njegovu sustavu, npr. *punđa*

ijekavski govor govor hrvatskoga jezika u kojemu se *jat* u dugim slogovima ostvaruje kao *ije*, a u kratkim *je*

(i)jekavski govor govor hrvatskoga jezika u kojemu se *jat* ostvaruje kao *ije* ili *je*

ikavski govor govor hrvatskoga jezika u kojemu se *jat* ostvaruje kao *i*

ime označilac za konkretan, određen, pojedinačan pojam, npr. *Marko, Zagreb*

imenica promjenjiva riječ kojom se označuju bića, stvari ili pojave, mijenja se po padežima i brojevima i ima rod, npr. *dječak, stol*

imenska riječ riječ koja se može sklanjati

imenski predikat predikat izrečen pomoćnim glagolom i imenskom riječju, npr. *Marija je lijepa.*

imperativ glagolski način kojim se izriče zapovijed, poticaj, molba, npr. *Dođi!*

imperfekt prošlo nesvršeno glagolsko vrijeme, npr. *pecijah*

imperfektivni glagol *v.* nesvršeni glagol

imperfektivnost *v.* nesvršenost

indikativ glagolski način kojim se izriče ili poriče tvrdnja, npr. *Pero trči.*

infinitiv neodređeni glagolski oblik u kojemu se glagoli obično navode u rječniku, npr. *pjevati*

instrumental sedmi padež u sklonidbi, odgovara na pitanje *s kim?, čim?*, npr. *s dječakom*

internacionalizam riječ ili koji drugi element latinskoga ili grčkoga podrijetla posuđen u koji drugi jezik i prilagođen njegovu sustavu

inverzija promjena reda riječi ili dijelova rečenice radi postizanja željenoga učinka

***i*-sklonidba** sklonidba u kojoj genitiv jednine završava na *i*, npr. *kost – kosti*

ispadanje suglasnika (gubljenje suglasnika) glasovna promjena u kojoj se radi lakšega izgovora gube neki suglasnici u određenim suglasničkim skupinama, npr. *bez-zvučni > bezvučni*

istoobličnica (homonim) riječ koja s ukupnošću svojih oblika ima isti glasovni sastav, isti naglasak te pripada istoj vrsti riječi kao i koja druga riječ, npr. *čvôr* 'mjerna jedinica' i *čvôr* 'mjesto na kojemu se dva dijela užeta spajaju vezanjem'

istoobličnost (homonimija) pojava da riječ koja s ukupnošću svojih oblika ima isti glasovni sastav, isti naglasak te pripada istoj vrsti riječi kao i koja druga riječ

istopisnica (homograf) riječ koja se piše jednako kao i koja druga riječ, ali se različito izgovara, *ìmānje* 'glag. im. od *imati*' i *imánje* 'posjed', *pèčēnje* 'glag. im. od *pećī*' i *pečénje* 'pečeno meso'

istopisnost (homografija) pojava da se riječi jednako pišu, ali različito izgovaraju

istoredni pojam pojam koji se u kojemu hijerarhijskom sustavu nalazi na istoj razini raščlambe s jednim ili više drugih pojmova, npr. *sufiks, prefiks*

istovrijednica leksička jedinica ciljnoga jezika čije se značenje poklapa sa značenjem odgovarajuće jedinice izvornoga jezika, npr. engl. *computer* – hrv. *računalo*

istoznačan (sinoniman) koji ima različit izraz, a isti sadržaj kao i koja druga riječ

istoznačnica (sinonim) riječ koja ima različit izraz, a isti sadržaj kao i koja druga riječ, npr. *lijep – krasan*

istoznačnost (sinonimija) pojava da riječi imaju različit izraz, a isti sadržaj

istozvučnica (homofon) riječ koja se izgovara jednako kao i koja druga riječ, ali se različito piše, npr. *brâč* 'instrument' i *Brâč* 'otok'

istozvučnost (homofonija) svojstvo onoga što ima jednak izgovor kao i koja druga riječ, ali se različito piše

izravni objekt objekt koji je u besprijedložnome akuzativu ili slavenskome ili dijelnome genitivu koji se može zamijeniti akuzativom, npr. *Čitam knjigu.*

izraz 1. riječ ili skup riječi kojima se što izriče 2. *v.* označilac

izvedenica riječ koja nastaje tvorbenim postupkom izvođenja, npr. *pod- + pisati > potpisati, glačati > glačalo*

izvođenje osnovni tvorbeni način kojim od jedne osnove i sufiksa ili prefiksa nastaju nove riječi

jednačenje po zvučnosti glasovna promjena u kojoj se suglasnici različiti po zvučnosti jednače u suglasničkim skupinama tako da se prvi suglasnik zamjenjuje suglasnikom koji je po zvučnosti jednak drugomu suglasniku skupa, npr. *pod- + pisati > potpisati, naručiti > narudžba*

jednačenje po mjestu tvorbe glasovna promjena u kojoj se suglasnici različiti po mjestu tvorbe jednače u suglasničkim skupinama tako da se prvi suglasnik skupine zamjenjuje suglasnikom koji je po mjestu tvorbe jednak drugomu suglasniku skupine, npr. *prehrana – prehrambeni, misao – mišlju*

jednina (singular) gramatički broj promjenjive riječi kojim se označuje da se govori o jednome primjerku onoga što označuje ta riječ, npr. *dječak, govorim*

jednojezični rječnik rječnik u kojemu se navode riječi i njihova objašnjenja ili definicije na samo jednome jeziku

jednoznačnost (monosemija) pojava da jedna riječ ima samo jedno značenje, npr. *cink*

jedrenik (mekonepčanik, velar) zatvornik koji se tvori tako da stražnji dio jezika djelomično ili potpuno dodiruje meko nepce; *k, g, h*

jekavski govor govor hrvatskoga jezika u kojemu se *jat* ostvaruje kao *je*

jezična norma norma koja određuje pravilnost jezičnih jedinica u standardnome jeziku i pravilnost jezičnih jedinica u kojemu od funkcionalnih stilova standardnoga jezika; razlikuje se naglasna, fonološka, gramatička, leksička, pravopisna i stilistička norma

jezična porodica skup jezika koji su se razvili iz istoga prajezika

jezični purizam (jezično čistunstvo) skrb o jezičnoj čistoći, nastojanje da u hrvatski jezik ne uđu nepotrebne jedinice stranih jezika, nepotrebne novotvorenice i dijalektizmi te briga o jezičnome normiranju

jezični savjetnik praktični puristički priručnik u kojemu se objašnjava kako jezična norma razrješuje pojedine probleme ili se daju prijedlozi za njihovo razrješavanje

jezično čistunstvo *v.* jezični purizam

jezik davalac jezik iz kojega se u drugi jezik posuđuje koja riječ ili izraz

jezik primalac jezik koji posuđuje koju riječ ili izraz iz drugoga jezika

jezik apstraktni sustav znakova s pomoću kojega se ljudi sporazumijevaju

jotacija glasovna promjena kod koje se nenepčanici *k, g, h, c, t, d, s, z, l, n* stapaju s *j* i daju nepčanike *č, č, đ, lj, nj, š, ž*, npr. *vikati – viču, žut – žući,* a *p, b, m, v, f* uz *j* zamjenjuju se skupinama *plj, blj, mlj, vlj, flj, npr. naziv – nazivlje*

kajkavizam riječ ili koji drugi element kajkavskoga narječja koji se nalazi u standardnome jeziku ili kojemu drugom narječju, npr. *hiža, delati*

kanonski oblik oblik u kojemu se natuknice navode u rječniku, npr. *knjiga, on, napisati* kanonski su oblici, a *knjige, njega* i *napisao* nisu

klitika *v.* nenaglasnica

književnoumjetnički funkcionalni stil najslobodniji i najindividualniji funkcionalni stil koji ne mora poštovati nikakve normativne zabrane, u njemu su zanijekana sva ograničenja u izboru leksičkih i sintaktičkih, pa i morfoloških i tvorbenih sredstava koje općemu standardnom jeziku nameće norma

kolokvijalizam riječi ili oblik koji je leksičko obilježje razgovornoga funkcionalnog stila standardnoga jezika, npr. *centarfor, najlonka, šoping*

komparacija *v.* stupnjevanje

komparativ drugi stupanj u stupnjevanju pridjeva i priloga kojim se u usporedbi izriče veći stupanj imanja kakve osobine ili svojstva, npr. *ljepši, ljepše*

komplementarni antonimi antonimi koji obuhvaćaju kakvo pojmovno polje dijeleći ga na dva dijela koji se međusobno isključuju, npr. *muškarac – žena*

kondicional II. pogodbeni način koji se tvori od kondicionala prvoga glagola *biti* i glagolskoga pridjeva radnog, npr. *bio bih pjevao*

kondicional I. pogodbeni način koji se tvori od nenaglašenoga aorista pomoćnoga glagola *biti* i glagolskoga pridjeva radnog, npr. *pjevao bih*

kongruencija *v.* sročnost

konotacija dodatno, sporedno značenje pojedine riječi

konotativno značenje posebno značenje što ga riječ ili skupina riječi dobiva u kontekstu te osjećaji koje riječ ili skupina riječi pobuđuje u govornika, npr. *oluja* označuje vrtlog različitih emocija

konsonant 1. *v.* zatvornik, 2. *v.* suglasnik

konjugiranje *v.* sprezanje

kopula *v.* spona

korijen najmanji zajednički dio svih riječi koje pripadaju istoj tvorbenoj porodici, npr. *pjev – zapjevati, pjevač, pjevački, otpjevati*

korpus skup izvora za koje područje, računalni skup tekstova namijenjen pretraživanju

kratica riječ koja se zapisuje skraćeno, npr. *dr., gđa, gđica*

ktetik posvojni pridjev izveden od imena naseljenoga mjesta ili države, npr. *zagrebački*

labiodental *v.* zubnousnenik

labijal *v.* usnenik

lateral *v.* bočnik

latinizam riječ ili koji drugi element latinskoga podrijetla posuđen u koji drugi jezik i prilagođen njegovu sustavu, npr. *adaptacija*

leksem riječ uzeta u ukupnosti svojih oblika i značenja, npr. leksem *STOL* sastoji se od oblika *stol, stola, stolu, stole, stolom, stolovi, stolova, stolovima, stolove...*

leksička norma norma koja određuje pravilnost leksičkih jedinica u standardnome jeziku

leksik ukupnost riječi kojega jezika, narječja, područja, skupine ili pojedinca

leksikografija jezikoslovna grana koja se bavi rječnicima

leksikografski članak *v.* rječnički članak

leksikologija jezikoslovna grana koja se bavi proučavanjem riječi i rječničkoga sustava

leksikon pojmovno usmjeren priručnik manjega opsega

lice (osoba) kategorija koja označuje govoritelja, sugovoritelja ili onoga o kojemu se govori ili ono o čemu se govori

lična zamjenica *v.* osobna zamjenica

likvida *v.* tekućnik

lokalizam riječ ili koji drugi element mjesnoga govora koja pripada mjesnomu govoru, npr. riječ iz bednjanskoga govora u odnosu na standardni jezik ili koji drugi govor

lokativ šesti padež u sklonidbi, odgovara na pitanje *o komu?, o čemu?,* npr. *dječaku, stolu*

luzitanizam riječ ili koji drugi element portugalskoga podrijetla posuđen u koji drugi jezik i prilagođen njegovu sustavu, npr. *fado*

mekonepčanik *v.* jedrenik

metafora stilska figura u kojoj riječ dobiva novo značenje, ali ono s njezinim prvotnim začenjem ima zajedničku semantičku sastavnicu, npr. *lav* u značenju 'hrabar čovjek'

metaforizacija postupak prenošenja značenja po sličnosti

metonimija stilska figura u kojoj riječ dobiva novo značenje različito od onoga koje je prvotno imala, veza je među tim značenjima prostorna ili vremenska bliskost, npr. *Zagreb* u značenju 'građani Zagreba'

množina (plural) gramatički broj promjenjive riječi kojim se označuje da se govori o više primjeraka onoga što označuje ta riječ, npr. *dječaci, govorimo*

monosemija *v.* jednoznačnost

morfem najmanja jedinica izraza koja ima značenje

morfologija (oblikoslovlje) grana gramatike koja proučava oblike riječi

morfološki uvjetovana zamjena morfološki uvjetovana pravilna zamjena jednoga glasa drugim; morfološki su uvjetovane zamjene sve zamjene (glasovne promjene) osim jednačenja po zvučnosti, jednačenja po mjestu tvorbe i ispadanja suglasnika

nadređeni pojam pojam koji se u kojemu hijerarhijskom sustavu može podijeliti na više pojmova nižega reda, npr. *životinja* nadređena *psu, mački, kravi*

nadređenost odnos dvaju pojmova u kojemu je sadržaj jednoga pojma uključen u sadržaj drugoga, a opseg toga drugoga pojma u sadržaj prvoga

naglasak (akcent) **1.** isticanje jednoga sloga u riječi silinom, duljinom i visinom tona **2.** poseban način izgovora koji se razlikuje od standardnoga jezika **3.** znak kojim se bilježi izgovor riječi

naglasnica riječ koja ima svoj naglasak, naglašena riječ

naglašavati (naglašivati) 1. isticati jedan slog u riječi silinom, duljinom i visinom tona **2.** obilježavati riječi naglaskom **3.** izgovarati na poseban način

narječje skupina dijalekata koji prema nekim zajedničkim kriterijima čine cjelinu

naslonjenica *v.* zanaglasnica

nastavak dio riječi koji se nalazi iza osnove, npr. *kuć-a*

natuknica osnovna riječ obrađena u rječniku

navezak 1. otvornik *a, e* ili *u* koji se može dodati na nastavak u nekim padežima pridjeva, brojeva i zamjenica, npr. *hrvatskoga jezika* **2.** otvornik koji se može dodati nekim prijedlozima, npr. *sa sestrom*

nazal *v.* nosnik

naziv (termin) stručni izraz za određeni pojam

nazivlje (terminologija) sustav naziva koji se upotrebljavaju u određenome znanstvenom, tehničkom ili umjetničkom području

nazivoslovlje (terminologija) međudisciplinarna znanost koja se bavi proučavanjem pojmova, naziva i nazivlja

negacija *v.* niječnica

negovoritelj negovorna osoba; *on, ona, ono, oni, one, ona*

neizravni objekt objekt koji nije u besprijedložnome akuzativu ni u dijelnome ili slavenskome genitivu koji je zamjenjiv akuzativom, npr. *Daj mi knjigu.*

nenaglasnica (klitika) riječ koja nema svoj naglasak, nenaglašena riječ, npr. *u, je, ga*

neodređeni pridjev pridjev koji izriče promjenjivu osobinu ili svojstvo, odgovara na pitanje *kakav,* npr. *lijep*

neologizam *v.* novotvorenica

nepčanik (tvrdonepčanik, palatal) zatvornik tvoren tako da srednji dio jezika dodiruje nepce; *č, dž, š, ž, ć, đ, nj, lj, j*

nepostojano *a* **1.** otvornik *a* koji postoji samo u nekim oblicima iste riječi dok se u drugim oblicima gubi, npr. *momak* **2.** *v.* zamjena *a/ø*

nepostojano *e* **1.** otvornik *e* koji postoji samo u nekim oblicima iste riječi dok se u drugim oblicima gubi, npr. *Črnomerec* **2.** *v.* zamjena *e/ø*

neprijelazni glagol glagol čija radnja ne prelazi na objekt, npr. *rasti*

nepromjenjiva riječ riječ koja se ne može mijenjati po oblicima, npr. *veoma*

nepunoznačnica nepunoznačna riječ, riječ koja ima značenje samo u kontekstu, koja ima manji stupanj određenosti značenja, koja nema samostalno značenje

nesročni atribut atribut koji se ne slaže s drugom riječi u rečenici ili skupini u rodu, broju, padežu i licu, npr. *čaša vode*

nesročnost neslaganje riječi s drugom riječi u rečenici ili skupini u rodu, broju, padežu i licu

nesvršeni glagol (imperfektivni glagol) glagol koji izriče radnju koja traje, npr. *pjevati*

nesvršenost (imperfektivnost) gramatička kategorija kojom se izriče da glagolska radnja traje

netvorenica netvorbena riječ, tvorbeno nemotivirana riječ, riječ koja se ne može rastaviti na tvorbene sastavnice, npr. *sumpor*

nezavisnosložena rečenica rečenica koja je složena tako da joj se dijelovi nalaze u nezavisnome odnosu

niječnica (negacija) čestica kojom se što niječe, poriče

nominativ prvi padež u sklonidbi, odgovara na pitanje *tko?, što?,* npr. *dječak, stol*

norma pravila (pravopis i gramatika) i popis (normativni rječnik) koji određuju što u jezik ulazi i što u njega ne ulazi

normativni rječnik (preskriptivni rječnik) rječnik koji propisuje, određuje normu, tj. koji sadržava riječi koje se smatraju pravilnima

normativnost obilježje standardnoga jezika da je uređen normom

nosnik (nazal) zvonačnik pri čijemu se izgovoru meko nepce spušta, a zrak struji kroz nos; *m, n, nj*

novoštokavski koji se odnosi na štokavske govore u kojima nije očuvan stari naglasni sustav, u kojima se naglasak pomaknuo prema početku riječi

novotvorenica (neologizam) nova riječ nastala tvorbom ili posuđivanjem ili novo značenje postojeće riječi koje još nije posve prihvaćeno u standardnome jeziku, npr. *zatipak, uspornik*

objasnidbeni rječnik rječnik koji uz natuknicu navodi i njezinu definiciju

objekt samostalni rečenični dio na koji prelazi glagolska radnja, npr. *Marko čita knjigu.*

oblik različit izraz i gramatički sadržaj koji pripada istoj riječi

oblikoslovlje (morfologija) grana gramatike koja proučava oblike riječi

odmilica (hipokoristik, umiljenica) riječ od milja koja se upućuje komu da bi se iskazao osobito blizak odnos s njim, npr. *zeko, medo*

odrednica riječ ili kratica u rječniku, leksikonu i sl. koja sadržava obavijest o posebnim svojstvima natuknice; odrednice mogu biti gramatičke (*m.*), terminološke (*zool.*) i stilske (*razg.*)

određeni pridjev pridjev koji izriče stalnu osobinu ili svojstvo, odgovara na pitanje *koji*, npr. *lijevi*

oglagoljena rečenica rečenica koja ima glagol, npr. *Pero pjeva.*

ojkonim (ekonim) toponim koji se odnosi na naseljena mjesta, npr. *Zagreb*

oksimoron stilska figura širenja pojma njemu suprotnim pojmom, npr. *stari mladić*

onimizacija prijelaz opće imenice u ime, npr. *višnja > Višnja*

onomastika grana jezikoslovlja i kulturne povijesti koja se bavi proučavanjem imena

onomatopeja riječ kojom se oponašaju zvukovi iz prirode, npr. *mukati, šuštati*

opisni rječnik (deskriptivni rječnik) rječnik koji popisuje riječi (ili nazive) bez obzira na to koje treba, a koje ne treba upotrebljavati u standardnome jeziku

opstruent *v.* šumnik

optativ glagolski način kojim se izriče želja, npr. *Živjeli!*

oronim toponim koji se odnosi na uzvisine, npr. *Velebit*

ortoepija *v.* pravogovor

ortografija *v.* pravopis

osnova dio riječi koji nosi leksičko značenje, npr. *kuć-a*

osnovna riječ riječ od koje se u tvorbi polazi, npr. *kesten* prema tvorenici *kestenast*

osnovni lik 1. oblik riječi izabran prema leksikografskome dogovoru za navođenje riječi 2. predstavnik istovjetnih pojavnica

osoba *v.* lice

osobna zamjenica (lična zamjenica) zamjenica koja se odnosi na gramatičku kategoriju osobe, npr. *ja*

otvornik (samoglasnik, vokal) glas oblikovan otvorenim, slobodnim prolazom zračne struje pri čemu glasnice titraju; *a, e, i, o, u*

označenik (sadržaj) dio jezičnoga znaka koji izražava njegovo značenje

označilac (izraz) dio jezičnoga znaka koji se sastoji od slijeda glasova koji tvore morfem, riječ ili skupinu riječi

oživljenica historizam koji je ponovno zaživio u jeziku (iz pasivnoga prešao u aktivni leksik), npr. *domovnica, poglavarstvo*

padež gramatička kategorija riječi (uz broj i rod) kojom se izriču odnosi imenskih riječi s ostalim riječima u rečenici

palatal *v.* nepčanik

palatalizacija glasovna promjena u kojoj se nenepčanici *k, g, h, c* zamjenjuju nepčanicima *č, ž, š* ispred *e* i *i*, npr. *dječak – dječače*

paronim riječ koja se piše, izgovara i zvuči slično kao koja druga riječ, ali ima različito značenje, npr. *milijunti – milijunski*

pasiv glagolsko stanje kojim se izriče radnja koju trpi subjekt, trpno glagolsko stanje, npr. *Knjiga je pročitana.*

pasivni leksik riječi koje su zastarjele i nestale iz uporabe, ali koje govornik suvremenoga hrvatskog jezika uglavnom prepoznaje i razumije kad na njih naiđe

pejorativ *v.* pogrdnica

perfekt opće prošlo glagolsko vrijeme koje se tvori od nenaglašenoga prezenta pomoćnoga glagola *biti* i glagolskoga pridjeva radnoga, npr. *pjevao je*

piskavac (sibilant) piskavi zatvornik; *c, z, s*

pleonazam gomilanje istoznačnih riječi, npr. *no međutim, sići dolje*

plural *v.* množina

pluskvamperfekt pretprošlo glagolsko vrijeme koje se tvori od perfekta ili imperfekta glagola *biti* i glagolskoga pridjeva radnog, npr. *bijah radio, bio sam radio*

podređeni pojam pojam koji se u kojemu hijerarhijskom sustavu može udružiti s bar još jednim pojmom iste razine i tako tvoriti pojam više razine, npr. *mačka* prema *sisavci*

podređenost odnos dvaju pojmova u kojemu je opseg jednoga pojma uključen u opseg drugoga pojma, a sadržaj toga drugoga pojma u opseg prvoga

poetizam riječ ili koji drugi element svojstven pjesništvu, pjesnički izraz, npr. *mati, pjev, vuci*

pogrdnica (pejorativ) riječ pogrdna ili podrugljiva značenja koja se upućuje drugomu da bi ga se povrijedilo ili ponizilo, npr. *seljačina*

pojam misaona jedinica uspostavljena uopćavanjem na temelju zajedničkih obilježja kakve skupine predmeta

pojmovni sustav uređen skup pojmova uspostavljen na odnosima među pojmovima u kojemu je svaki pojam određen svojim položajem u tome skupu

pokrata (kratica bez točke) kratica sastavljena od početnih slova ili slogova kojega višerječnoga naziva ili imena, npr. DNK

polisemija (višeznačnost) pojava da jedna riječ ima više značenja

polisemna riječ riječ koja ima više različitih značenja, npr. *glava* obitelji, kupusa, šećera itd.

poluglas otvornik koji se izgovara sa smanjenim prolazom zračne struje i titrajem glasnica

polupregradnik *v.* slivenik

polusloženica riječ nastala združivanjem dviju riječi u jednu pri kojemu svaka riječ zadržava svoj morfološki i naglasni lik, npr. *poklon-paket;* prvi se dio polusloženice ne sklanja i ta se nesklonjivost prvoga dijela označuje spojnicom

pomodnica riječ koja označuje kakav pomodan predmet ili pojam, npr. *bekhemica*

posuđenica riječ ili koji drugi element stranoga podrijetla koji je više ili manje prilagođen jezičnomu sustavu jezika u koji je posuđen; posuđenice se dijele na tuđice, prilagođenice i usvojenice

posuđivanje primanje i prilagođivanje riječi iz jezika davaoca u jezik primalac

povezivanje sklapanje istovrijednih surečenica u vezničku nezavisnosloženu rečenicu

povratna zamjenica zamjenica koja se odnosi na subjekt; *sebe, se*

povratni glagol glagol koji uz sebe ima zamjenicu (pravi povratni) ili česticu (nepravi povratni, uzajamni povratni) *se,* npr. *češljati se, smijati se*

povratno-posvojna zamjenica zamjenica koja označuje pripadanje subjektu; *svoj*

pozitiv prvi stupanj stupnjevanja pridjeva i priloga kojim se izriče koje svojstvo, npr. *lijep*

praskavac (eksploziv, okluziv, pregradnik) šumnik pri čijemu izgovoru dolazi do potpunoga zatvora prolaza zračne struje koji se zatim naglo otvara; *m, n, nj, p, b, d, t, g, k*

pravogovor (ortoepija) **1.** skup pravila koja određuju kako pravilno govoriti **2.** jezikoslovna grana koja proučava i određuje pravila izgovora

pravogovorni priručnik normativni priručnik koji navodi pravila o izgovoru riječi

pravopis 1. (ortografija) skup pravila koja određuju kako pravilno pisati **2.** knjiga u kojoj se nalaze pravopisna pravila i pravopisni rječnik, tj. popis riječi kod kojih postoji dvojba kako ih pravilno napisati **3.** (ortogrfija) jezikoslovna grana koja proučava i određuje pravila pisanja

pravopisna norma norma koja određuje kako pravilno pisati

predikat glavni rečenični dio koji otvara mjesto svim ostalim samostalnim rečeničnim dijelovima, npr. *Pero trči.*

predikatni proširak nesamostalni rečenični dio kojim se izriče dodatak predikatu, npr. *Približavali su se pjevajući.*

prednaglasnica (prislonjenica, proklitika) riječ koja nema vlastiti naglasak, nego se naslanja na riječ iza sebe i s njom čini jednu naglasnu cjelinu, npr. *u kino*

prednepčanik (pretpalatal) zatvornik tvoren tako da jezik istodobno dodiruje desni i nepce; *č, dž, š, ž*

prefiks (predmetak) tvorbena jedinica koja dolazi ispred riječi ili ispred osnove, npr. *prepisati*

prefiksacija stvaranje novih riječi dodavanjem prefiksa

prefiksalno-sufiksalna tvorba (prefiksno-sufiksna tvorba) tvorbeni način u kojemu se istodobno dodaju prefiks i sufiks

prefiksoid vezani leksički morfem koji dolazi u prvome dijelu složenice, npr. *videoigra*

preobrazba tvorbeni način pri kojemu riječ prelazi iz jedne vrste u drugu

preskriptivni rječnik *v.* normativni rječnik

prevedenica riječ koja je načinjena po uzoru na stranu riječ tako da je preuzeto strano značenje, a strane su tvorbene jedinice zamijenjene domaćima, npr. *kolodvor*

prezent sadašnje glagolsko vrijeme, npr. *pjevam*

prezimenjaci osobe koje imaju isto prezime

pridjev promjenjiva riječ kojom se izriče osobina ili svojstvo imenica i koja se mijenja po padežima, broju i rodu, npr. *lijep*

prijedlog nepromjenjiva riječ koja određuje oblikom imensku riječ uz koju stoji, npr. *na*

prijeglas promjena otvornika pod utjecajem glasa koji stoji ispred ili iza njega

prijelazni glagol glagol čija radnja prelazi na objekt, npr. *čitati knjigu*

prijelaznost gramatička kategorija kojom se izriče da glagolska radnja prelazi na objekt

prijevodni rječnik rječnik koji navodi istovrijednice na barem dvama jezicima

prijevoj glasovna promjena u kojoj se izmjenjuju otvornici u riječima istoga korijena

prilagođenica posuđenica prilagođena jezičnomu sustavu jezika u koji je posuđena, npr. *krigla*

prilog nepromjenjiva riječ koja se dodaje ili prilaže najčešće glagolima ili pridjevima kako bi se dopunilo ili pobliže odredilo njihovo značenje, npr. *lijepo*

priložna oznaka samostalan rečenični dio koji se pridružuje predikatu, a izriče okolnosti vršenja glagolske radnje, npr. mjesto, vrijeme, način itd., npr. *Pero čita u kući.*

promjenjiva riječ riječ koja se može mijenjati po oblicima, npr. *kuća*

protočnik *v.* tekućnik

publicistički funkcionalni stil stil javnoga priopćavanja kojim se služe novinari i publicisti pišući tekstove za dnevne novine, časopise i ostale tiskovine

punoznačnica (samoznačnica) punoznačna riječ, riječ koja ima samostalno značenje, značenje koje ne ovisi o značenju drugih jedinica

razgovorni funkcionalni stil stil koji služi za potrebe svakodnevnoga sporazumijevanja, a odlikuje se komunikacijskom spontanošću i nepripremljenošću, neusiljenošću, prirodnošću i familijarnošću

rečenica uređeni skup riječi kojim se izražava misaona cjelina, odnosno prenosi potpuna obavijest

redundancija *v.* zalihost

regionalizam riječ ili koji drugi element dijalekta koji se nalazi u standardnome jeziku

rekcija *v.* upravljanje

rema dio iskaza koji sadržava dotada nepoznatu obavijest

riječ skup glasova koji ima svoje značenje i može stajati samostalno

riječca *v.* čestica

rječnički članak (leksikografski članak) skup obavijesti koje se u rječniku povezuju uz jednu leksičku jedinicu

rječnik **1.** skup riječi određenoga područja, osobe ili skupine ljudi **2.** knjiga koja sadržava ustrojeni popis leksičkih jedinica s obavijestima o svakoj od njih

rječotvorje *v.* tvorba riječi

rječotvorni morfem *v.* tvorbeni morfem

rod gramatička kategorija riječi (uz broj i padež) koja se očituje u slaganju imenice s pridjevnim riječima

romanizam riječ ili koji drugi element romanskoga podrijetla posuđen u koji drugi jezik i prilagođen njegovu jezičnomu sustavu, npr. *kapučino*

rusizam riječ ili koji drugi element ruskoga podrijetla posuđen u koji drugi jezik i prilagođen njegovu sustavu, npr. *podozrivost, predostrožnost*

sadržaj *v.* označenik

samoglasnik (vokal) **1.** najistaknutiji glas u slogu, središte sloga, glas na kojemu se nalazi naglasak, slogotvorni glas; *a, e, i, o, u, (ie)* i slogotvorno *r* **2.** *v.* otvornik

semantika jezikoslovna grana koja proučava značenje riječi i jezičnih znakova

semiologija znanost koja se bavi znakovima i sustavima znakova

sibilant *v.* piskavac

sibilarizacija glasovna promjena u kojoj se jedrenici *k, g, h* zamjenjuju piskavcima (sibilantima) *c, z, s* ispred *i*, npr. *momak – momci*

singular *v.* jednina

sinonim **1.** (**istoznačnica**) riječ koja ima različit izraz, a isti sadržaj kao i koja druga riječ, npr. *divan* i *krasan*

2. riječ koji ima različit izraz, a isti ili sličan sadržaj kao i koja druga riječ, istoznačnica i bliskoznačnica

sinonimija (istoznačnost) pojava da riječi imaju različit izraz, a isti sadržaj

sintagma (sveza) slijed dviju ili više riječi koje čine sintaktičku i semantičku cjelinu, npr. *lijepa djevojka*

sintaksa (skladnja) grana gramatike koja proučava ustrojstvo jedinica većih od razine riječi

skladnja (sintaksa) grana gramatike koja proučava ustrojstvo jedinica većih od razine riječi

sklonidba (deklinacija) **1.** promjena imenica, zamjenica, brojeva i pridjeva po padežima **2.** sustav nastavaka koje imenice dobivaju kad ih se mijenja po padežima

slaganje osnovni tvorbeni način kojim od dviju osnova i spojnika nastaju složenice

slivenik (afrikata, polupregradnik) šumnik pri čijemu izgovoru dolazi do potpunoga zatvora prolaza zračne struje koji se zatim postupno otpušta uz zvuk trenja; *c, ć, č, đ, dž*

složena kratica *v.* pokrata

slog najmanja izgovorna jedinica koju čine jedan otvornik i jedan ili više zatvornika, npr. *ku-ća, dje-voj-či-ca*

slovnica *v.* gramatika

slovo grafički znak za glas u pismu, znak kojim se zapisuje glas

slovopis (grafija) pismo koje se upotrebljava u kojemu jeziku

složenica tvorenica nastala tvorbenim postupkom slaganja u čijemu su sastavu prepoznatljive najmanje dvije punoznačne riječi i spojnik *-o-*, npr. *sumporovodik*

složeno-sufiksalna tvorba (složeno-sufiksna tvorba) tvorbeni način u kojemu se pri slaganju istodobno dodaje i sufiks, npr. *sunc-o-kret-ø*

sonant *v.* zvonačnik

spojnica pravopisni znak i razgodak (-) koji se piše na kraju retka ako se riječ prekida i nastavlja u sljedećemu retku, u polusloženicama i pri sklanjanju pokrata

spojnik otvornik *o* koji u tvorbi složenica povezuje dvije osnove

spona (kopula) riječ koja u rečenici povezuje imenski predikat sa subjektom, najčešće oblik glagola *biti*

sprezanje (konjugacija) promjena glagola po licima u kojemu vremenu ili načinu

srbizam riječ ili koji drugi element srpskoga podrijetla posuđen u koji drugi jezik i prilagođen njegovu sustavu, npr. *dozvoliti*

sročni atribut (kongruentni atribut) atribut koji se slaže s drugom riječi u rečenici ili skupini prema rodu, broju, padežu i licu, npr. *lijepa djevojka*

sročnost (kongruencija) slaganje riječi s drugom riječi u rečenici ili skupini u rodu, broju, padežu i licu

standardni jezik sustav uređen svjesnom, planskom normom, tj. pravilima koja sadržavaju pravopis i gramatiku te popis riječi koji se nalazi u normativnome rječniku

staroslavenski najstariji slavenski književni jezik koji pripada južnoslavenskim jezicima, zbog svoje je starine najbliži praslavenskomu, a sačuvan je uglavnom u crkvenim tekstovima

stil način oblikovanja kakva teksta s obzirom na uporabu jezičnih sredstava, način na koji se izražava sadržaj,

izbor među mogućnostima koje stoje na raspolaganju za izražavanje istoga sadržaja

stilistika znanost koja se bavi stilom

stražnjonepčanik *v.* jedrenik

strujnik *v.* tjesnačnik

stupnjevanje (komparacija) promjena pridjeva i priloga s obzirom na količinu posjedovanoga svojstva ili osobine

stupnjevati (komparirati) mijenjati pridjeve i priloge s obzirom na količinu posjedovanoga svojstva

subjekt samostalni rečenični dio koji označuje vršitelja radnje, npr. *Marko čita.*

sufiks (dometak) tvorbena jedinica koja dolazi iza riječi ili iza osnove, npr. *računalo*

sufiksacija stvaranje novih riječi dodavanjem sufiksa

sufiksoid vezani leksički morfem koji dolazi u drugome dijelu složenice, npr. *videoteka, kinoteka, igroteka*

suglasnik **1.** *v.* zatvornik **2.** (konsonant) glas na kojemu ne može biti naglasak u slogu, neslogotvorni glas, svi glasovi osim samoglasnika

sugovoritelj sugovorna osoba; *ti, vi*

superlativ treći stupanj u stupnjevanju pridjeva i priloga kojim se u usporedbi izriče najveći stupanj posjedovanja kojega svojstva, npr. *najjači*

supletivnost promjena osnove u sklonidbi, npr. *čovjek – ljudi*

surečenica rečenica koja je sastavni element složene rečenice

sveza (**sintagma**) slijed dviju ili više riječi koje čine sintaktičku i semantičku cjelinu, npr. *lijepa djevojka*

svršeni glagol glagol koji izriče radnju koja je završila, npr. *otpjevati*

svršenost gramatička kategorija kojom se izriče da je glagolska radnja završila

štokavizam riječ ili koji drugi element štokavskoga narječja koji se nalazi u standardnome jeziku ili kojemu drugom narječju, npr. *bječva*

šumnik (opstruent) zatvornik pri čijemu je izgovoru potpuno zatvoren prolaz zračnoj struji; svi zatvornici osim zvonačnika

talijanizam riječ ili koji drugi element talijanskoga podrijetla posuđen u koji drugi jezik i prilagođen njegovu sustavu, npr. *lazanje*

tekućnik (likvida, protočnik) zvonačnik oblikovan vrhom jezika podignutim prema desnima dok zračna struja djelomično neometano protječe; *l, lj*

tema dio iskaza koji sadržava poznatu obavijest

termin *v.* naziv

terminologija **1.** *v.* nazivlje **2.** (**nazivoslovlje**) interdisciplinarna znanost koja se bavi proučavanjem pojmova, naziva i nazivlja

tjesnačnik (frikativ, strujnik) zatvornik pri čijemu izgovoru ne postoji potpun zatvor nego zrak prolazi kroz mali otvor uz stvaranje zvuka trenja; *v, j, s, š, z, ž, f, h*

toponim ime naselja, mora, rijeke, planine i sl.

trotočje razgodak (...) koji pokazuje da je tekst namjerno prekinut ili izostavljen

trotočka *v.* trotočje

tuđica posuđenica koja je pravopisno prilagođena glasovnomu sustavu jezika u koji je posuđena, ali zadržava neka svojstva izvornoga jezika nesvojstvena jeziku u koji je posuđena, npr. *lift*

turcizam riječ ili koji drugi element turskoga podrijetla posuđen u koji drugi jezik i prilagođen njegovu sustavu, npr. *avlija*

tvorba riječi (rječotvorje) **1.** grana gramatike koja proučava postanak novih riječi od već postojećih **2.** način postanka novih riječi

tvorbena osnova dio tvorenice koji čuva izraznu i sadržajnu vezu s osnovnom riječju, npr. *računalo*.

tvorbena porodica niz tvorbeno povezanih riječi, npr. *pjevati, pjevač, pjevačica, pjevanje, pjevačev, pjevačičin, zapjevati, otpjevati, propjevati, napjev, pjevački*

tvorenica tvorbena riječ, riječ koja se može rastaviti na tvorbene sastavne dijelove po uzoru na koje se mogu tvoriti nove riječi, npr. *pjev-ač*

tvorbeni morfem (rječotvorni morfem) morfem koji se dodaje osnovi riječi i tako se dobivaju tvorenice

tvoriti sastavljati nove riječi prema tvorbenim pravilima

tvrdonepčanik *v.* nepčanik

umanjenica (deminutiv) izvedenica koja označuje da je biće, stvar ili pojava koja je označena osnovnom riječju umanjena ili mala, npr. *zvjezdica*

umiljenica *v.* odmilica

upravljanje (rekcija) svojstvo glagola, pridjeva i prijedloga da otvaraju mjesto drugim riječima u određenome padežu

upravljati otvarati mjesto drugim riječima u određenome padežu

upravni govor govor u kojemu se izravno navode čije riječi

uputnica znak kojim se jedna riječ u rječniku upućuje na drugu, npr. *v.* ili →

usklik (uzvik) nepromjenjiva riječ kojom se izražavaju različiti osjećaji ili oponašaju zvukovi iz prirode, npr. *uh*

usnenik (labijal) zatvornik u čijemu oblikovanju sudjeluju usne, dijele se na dvousnenike i zubnousnenike

usni glasovi glasovi koji se oblikuju u ustima, svi glasovi osim *m, n, nj*

usvojenica posuđenica tako potpuno uklopljena u jezik u koji je posuđena da se ne razlikuje od izvornih riječi u tome jeziku, npr. *boja, časopis, čizma, šećer*

uvećanica (augmentativ) izvedenica koja znači da je ono što je označeno osnovnom riječju uvećano ili veliko, npr. *rupetina*

uvrštavanje umetanje zavisne surečenice u sadržaj glavne u zavisnosloženoj rečenici

uzvik *v.* usklik

velar *v.* jedrenik

vezana osnova osnova koja ne dolazi kao osnova samostalnih riječi, nego samo u tvorbi, npr. *ekoselo, fotoklub, igroteka*), prefiksoid i sufiksoid

veznik nepromjenjiva riječ kojom se povezuju riječi, skupine riječi ili rečenice, npr. *i, ako*

višefunkcionalnost obilježje standardnoga jezika da ima više funkcija te se u skladu s tim funkcijama raslojava na funkcionalne stilove

višejezični rječnik prijevodni rječnik koji navodi istovrijednice na nekoliko jezika, npr. *trojezični, četverojezični, petojezični* itd.

višeznačnost (polisemija) pojava da jedna riječ ima više značenja

vokal 1. *v.* otvornik, **2.** *v.* samoglasnik

vokalizacija *v.* zamjena *l/o*

vokativ peti padež u sklonidbi, uvodi ga usklik *ej!, oj!,* npr. *dječače*

vrijeme gramatička kategorija svojstvena glagolima kojom se izražava odnos prema onomu što je bilo, što je sada ili što će biti

vulgarizam riječ neprikladna za pristojno izražavanje

zaključna rečenica rečenica koja ima surečenicu kojom se što zaključuje

zalihost (redundancija) višak obavijesti u komunikaciji koji omogućuje izbjegavanje nesporazuma

zamjena *a/ø* (nepostojano *a*, alternacija *a/ø*) glasovna promjena u kojoj dolazi do gubljenja ili pojavljivanja otvornika *a* u nekim oblicima riječi, npr. *momka*

zamjena *e/ø* (nepostojano *e*, alternacija *e/ø*) glasovna promjena u kojoj dolazi do gubljenja ili pojavljivanja otvornika *e* u nekim oblicima riječi, npr. *Črnomerca*

zamjena *l/o* (alternacija *l/o*, prelaženje *l* u *o*, vokalizacija) glasovna promjena u kojoj se *l* na kraju sloga ili riječi zamjenjuje s *o*, npr. *selo – seoce*

zamjenica promjenjiva riječ kojom se zamjenjuje koja druga imenska riječ, npr. *ja, nešto, taj*

zanaglasna dužina dužina koja dolazi iza naglaska u riječi, npr. *kàpūt*

zanaglasnica (enklitika, naslonjenica) riječ koja nema naglasak, nego se naslanja na riječ ispred sebe i s njom čini jednu naglasnu cjelinu, npr. *vidio je*

zapor potpuni zatvor prolasku zračne struje

zastarjelica riječ na prijelazu iz aktivnoga u pasivni leksik, npr. *gombanje, dugočasno*

zatvornik (konsonant) glas pri čijemu je izgovoru potpuno ili djelomično zatvoren prolaz zračnoj struji, svi glasovi osim *a, e, i, o, u, (ie)*

značenje smisao kojega znaka, riječi ili pojave

znak **1.** slovo, broj, slika, glas ili kretnja koji imaju kakvo značenje **2.** dogovorena oznaka ili simbol čega u pojedinim područjima

znanstveni funkcionalni stil funkcionalni stil standardnoga jezika koji je u potpunosti u službi logičke organizacije sadržaja i njezina izraza; dijeli se na strogo znanstveni funkcionalni podstil u kojemu se najstrože poštuju zahtjevi znanstvenoga stila i na znanstveno-popularni funkcionalni podstil

znanstveno-popularni funkcionalni podstil podstil znanstvenoga funkcionalnog stila kojim se pišu tekstovi kojima se populariziraju znanstvena postignuća, članci, brošure, udžbenici, priručnici; to je stil znanstveno-popularnih televizijskih i radijskih emisija

zubnik (dental) zatvornik tvoren tako da vrh ili prednji dio jezika dodiruje zube; *d, t, n, c, z, s*

zubnousnenik (labiodental) zatvornik u čijemu oblikovanju sudjeluju donja usna i gornji zubi; *v, f*

zvonačnik (sonant) zatvornik pri čijemu izgovoru nije potpuno zatvoren prolaz zračnoj struji; *j, l, lj, n, nj, v, r, m*

zvučni glasovi glasovi pri čijemu izgovoru glasnice titraju; svi otvornici, svi zvonačnici i *b, d, g, z, ž, đ, dž*

zvučnost svojstvo glasa pri čijemu izgovoru glasnice titraju

žargon specijalni jezik koji stvara skupina statusno, strukovno ili kako

drukčije povezanih ljudi da bi se njime razlikovala od ostatka društvene zajednice i da bi se njezini pripadnici međusobno prepoznavali

žargonizam riječ ili koji drugi element iz žargona u standardnome jeziku, npr. *mačka* u značenju 'zgodna djevojka'

živost gramatička kategorija kojom se izriče da imenice, pridjevi i neke zamjenice koji se odnose na živo imaju akuzativ jednak genitivu, a imenice, pridjevi i neke zamjenice koji se odnose na neživo akuzativ jednak nominativu

žurnalizam ustaljeni izraz u publicističkome stilu, npr. *strateški interes, Pandorina kutija, kuloarski razgovori*

LITERATURA

Priručnici

pravopisi

Anić, Vladimir; Silić, Josip. 2001. *Pravopis hrvatskoga jezika.* Zagreb: Novi Liber – Školska knjiga.

Babić, Stjepan; Finka, Božidar; Moguš, Milan. 1971., [2]1994., [3]1995., [4]1996., [5]2000., [6]2002., [7]2003., [8]2004., [9]2006. *Hrvatski pravopis.* Zagreb: Školska knjiga.

Babić, Stjepan; Moguš, Milan. 2010., [2]2011. *Hrvatski pravopis usklađen sa zaključcima Vijeća za normu hrvatskoga standardnog jezika.* Zagreb: Školska knjiga.

Babić, Stjepan; Ham, Sanda; Moguš, Milan. 2005., [2]2008., [3]2009., [4]2011., [5]2012. *Hrvatski školski pravopis.* Zagreb: Školska knjiga.

Badurina, Lada; Marković, Ivan; Mićanović, Krešimir. 2007., [2]2008. *Hrvatski pravopis.* Zagreb: Matica hrvatska.

Batnožić, Slaven; Ranilović, Branko; Silić, Josip. 1996. *Hrvatski računalni pravopis: Gramatičko-pravopisni računalni vodič: spelling checker.* Zagreb: Matica hrvatska – SYS.

gramatike

Babić, Stjepan. 1991. *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku: Nacrt za gramatiku.* Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Globus.

Babić, Stjepan; Brozović, Dalibor; Moguš, Milan; Pavešić, Slavko; Škarić, Ivo; Težak, Stjepko. 1991. *Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika.* Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Globus.

Barić, Eugenija i dr. 2003. *Hrvatska gramatika.* Zagreb: Školska knjiga.

Katičić, Radoslav. 1991. *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika.* Zagreb: HAZU – Globus.

Raguž, Dragutin. 1997. *Praktična hrvatska gramatika.* Zagreb: Medicinska naklada.

Silić, Josip; Pranjković, Ivo. 2005. *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta.* Zagreb: Školska knjiga.

Težak, Stjepko; Babić, Stjepan. 2004. *Gramatika hrvatskoga jezika: Priručnik za osnovno jezično obrazovanje.* Zagreb: Školska knjiga.

rječnici

Anić, Vladimir. 2003. *Veliki rječnik hrvatskoga jezika.* Zagreb: Novi Liber.

Anić, Vladimir; Goldstein, Ivo. 1999. *Rječnik stranih riječi.* Zagreb: Novi Liber.

Hrvatski enciklopedijski rječnik 2002. Zagreb: Novi Liber.
Klaić, Bratoljub. 2002. *Rječnik stranih riječi.* Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske.
Školski rječnik hrvatskoga jezika. 2012. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje – Školska knjiga.
Šonje, Jure (ur.). 2000. *Rječnik hrvatskoga jezika.* Zagreb: Leksikografski zavod *Miroslav Krleža* – Školska knjiga.

savjetnici

Dulčić, Mihovil (ur.). 1997. *Govorimo hrvatski: Jezični savjeti.* Zagreb: Hrvatski radio – Naprijed.
Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica; Vukojević, Luka (izvršni urednici). 1999. *Hrvatski jezični savjetnik.* Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje – Pergamena – Školske novine.
Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica; Vukojević, Luka. 2011. *Jezični savjeti.* Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

razlikovnici

Brodnjak, Vladimir. 1991. *Razlikovni rječnik srpskog i hrvatskog jezika.* Zagreb: Školske novine.
Guberina, Petar; Krstić, Kruno. 1940. *Razlike između hrvatskoga i srpskoga jezika.* Zagreb: Matica hrvatska.

Udžbenici

Barbaroša-Šikić, Mirela; Cvikić, Lidija. 2004. *Hrvatski jezik 1.* Zagreb: Školska knjiga.
Bičanić, Ante; Lončarić, Mijo. 2003. *Hrvatski jezik I.* Zagreb: Profil international.
Lončarić, Mijo; Bičanić, Ante. 2003. *Hrvatski jezik II.* Zagreb: Profil international.
Čubrić, Marina. 2003. *Hrvatski jezik 2.* Zagreb: Školska knjiga.
Dujmović-Markusi, Dragica. 2003. *Fon-fon 1.* Zagreb: Profil international.
Dujmović-Markusi, Dragica. 2003. *Fon-fon 2.* Zagreb: Profil international.
Dujmović-Markusi, Dragica. 2004. *Fon-fon 3.* Zagreb: Profil international.
Dujmović-Markusi, Dragica. 2004. *Fon-fon 4.* Zagreb: Profil internacional.
Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica; Pilić, Josip. 2001. *Hrvatski jezik 4.* Zagreb: Profil international.
Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica; Pilić, Josip; Mesić, Blanka. 2003. *Hrvatski jezik 4.* Zagreb: Profil international.
Lugarić, Zorica; Koharović, Nebojša. 2006. *Hrvatski jezik 8.* Zagreb: Profil international.
Pranjković Ivo. 2003. *Hrvatski jezik 3.* Zagreb: Školska knjiga
Samardžija, Marko. 1998. *Hrvatski jezik 4.* Zagreb: Školska knjiga.
Silić, Josip. 2003. *Hrvatski jezik 1.* Zagreb: Školska knjiga.
Silić, Josip. 2003. *Hrvatski jezik 2.* Zagreb: Školska knjiga.
Znika, Marija; Vignjević, Jelena. 2002. *Hrvatski jezik 3.* Zagreb: Profil international.

Knjige i članci

Filipović, Rudolf. 1986. *Teorija jezika u kontaktu: uvod u lingvistiku jezičnih dodira.* Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti – Školska knjiga.

Filipović, Rudolf. 1990. *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku: porijeklo, razvoj, značenje.* Zagreb: Školska knjiga.

Frančić, Anđela; Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 2005. *Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskome standardnom jeziku.* Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.

Halonja, Antun; Mihaljević, Milica. 2012. *Od računalnoga žargona do računalnoga nazivlja.* Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.

HRN ISO, *Nazivlje – Rječnik* 1087 1996. Zagreb: Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo.

Horvat, Marijana; Mihaljević, Milica. 2007. Analiza osnovnoškolskih i srednjoškolskih udžbenika i priručnika hrvatskoga jezika. *Lahor,* 4: 151 – 169. Zagreb: Hrvatsko filološko društvo.

Hudeček, Lana; Lewis, Kristian; Mihaljević, Milica. 2011. Pleonazmi u hrvatskome jeziku. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje,* 37/1: 41 – 72. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Hudeček, Lana; Matković, Maja; Ćutuk, Igor. 2011. *Jezični priručnik Coca-Cole HBC Hrvatska: Hrvatski jezik u poslovnoj komunikaciji.* Zagreb: Coca-Cola HBC Hrvatska.

Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 1998. Polisemija u nazivlju (teorijski i leksikografski problemi). *Riječki filološki dani 2: Zbornik radova,* 149 – 154. Rijeka: Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci.

Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 2008. Veznička sinonimija i antonimija u hrvatskoj leksikografiji. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje,* 34: 167–199. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 2009. Homonimija kao leksikografski problem. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje,* 35: 159 – 186. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 2009. *Jezik medija.* Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.

Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 2012. *Hrvatski terminološki priručnik.* Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica; Vidović, Domagoj. 2006. Sinonimni parovi i nizovi u temeljnome jezikoslovnom nazivlju. *Filologija,* 46 – 47: 101 – 122. Zagreb: HAZU.

Hudeček, Lana; Vukojević, Luka. 2007. Da li, je li i li – normativni status i raspodjela. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje,* 33: 217 – 234. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Hudeček, Lana; Vukojević, Luka. 2010. Kojeg su tipa rečenice *Otputovao je u Francusku da bi tamo umro. Jezična skladanja – Zbornik o šezdesetogodišnjici prof. dr. Ive Pranjkovića,* 93 – 101. Zagreb: Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko – Zagreb.

Jelaska, Zrinka. 2004. *Fonološki opisi hrvatskoga jezika. Glasovi, slogovi, naglasci.* Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.

Lončarić, Mijo. 1996. *Kajkavsko narječje.* Zagreb: Školska knjiga.

Mihaljević, Milica. 1993. *Hrvatsko računalno nazivlje: Jezična analiza.* Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.

Mihaljević, Milica. 2003. *Kako se na hrvatskome kaže WWW?: Kroatistički pogled na svijet računala.* Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.

Mihaljević, Milica; Horvat, Marijana. 2007. Glasovne promjene: nepostojano *a* i *e* (problematiziranje naziva, definicija i međuodnosa glasovnih promjena). *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje,* 33: 290 – 304. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Mihaljević, Milica; Ramadanović, Ermina. 2006. Razradba tvorbenih načina u nazivlju. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje,* 32: 193 – 211. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Pranjković, Ivo. 2001. *Druga hrvatska skladnja. Sintaktičke rasprave.* Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.

Samardžija, Marko. 1989. Homonimi u hrvatskom književnom jeziku. Radovi Zavoda za slavensku filologiju, 24: 1 – 71.

Samardžija, Marko. 2002. *Nekoć i nedavno: odabrane teme iz leksikologije i novije povijesti hrvatskoga standardnoga jezika.* Rijeka: Izdavački centar.

Sabljak, Tomislav. 2001. *Rječnik hrvatskoga žargona.* Zagreb: V. B. Z.

Simeon, Rikard 1969. *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva na osam jezika.* Zagreb: Matica hrvatska.

Šarić, Ljiljana. 1992. Antonimija: neke značenjske i tvorbene odrednice. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje,* 18: 177 – 190. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Šimunović, Petar. 2005. *Toponimija istočnojadranskoga prostora.* Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.

Tošović, Branko. 2002. *Funkcionalni stilovi: Funktionale Stile.* Graz: Institut für Slawistik der Karl-Franzens-Universität Graz.

Trask, Robert Lawrence. 2005. *Temeljni lingvistički pojmovi.* Zagreb: Školska knjiga.

Vukojević, Luka; Hudeček, Lana. 2007. Podrijetlo, ustrojstvo, funkcija i normativni status složenih veznika i vezničkih skupina. *Sintaktičke kategorije: Zbornik radova,* 283 – 334. Osijek: Filozofski fakultet Osijek – Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Ante Bičanić

III. PREGLED PRAVOPISA HRVATSKOGA JEZIKA

1. PISMO

Ključni pojmovi: pismo, hrvatska latinica, jednoslovi, dvoslovi, velika slova, mala slova, pisana slova, tiskana slova, samoglasnici, suglasnici, fonemi.

Hrvatska latinica

Hrvatski se jezik tijekom povijesti bilježio latinicom, glagoljicom i ćirilicom, a danas se piše uglavnom latinicom. **Hrvatska latinica** ima 30 slova:

a) **27 jednoslova: a, b, c, č, ć, d, đ, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, n, o, p, r, s, š, t, u, v, z, ž**
b) **3 dvoslova: dž, lj, nj.**

Slova mogu biti **velika**, npr. **A, B, C, Č, Ć** i **mala**, npr. **a, b, c, č, ć**. Dvoslovi imaju dva lika za velika slova: **Dž** i **DŽ**, **Lj** i **LJ**, **Nj** i **NJ**; prvi se lik upotrebljava kad se piše veliko samo prvo slovo u riječi, npr. imena **Džore**, **Ljerka**, **Njegoš**, a drugi lik kad se cijela riječ piše velikim slovima, npr. **DŽEP**, **LJUBAV**, **NJEGA**.

Slova hrvatske latinice mogu biti:
a) tiskana

A a	B b	C c	Č č	Ć ć	D d	Dž dž	Đ đ
E e	F f	G g	H h	I i	J j	K k	L l
Lj lj	M m	N n	Nj nj	O o	P p	R r	S s
Š š	T t	U u	V v	Z z	Ž ž		

b) pisana

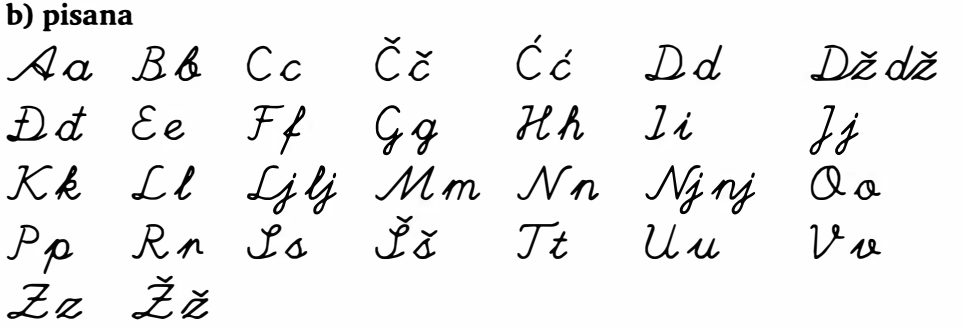

Hrvatski jezik ima **32 fonema**[1] (razlikovna glasa), i to **7 samoglasnika**:

/a/, /e/, /i/, /o/, /u/, /r̥/, /i̯e/

i **25 suglasnika**:

/b/, /c/, /č/, /ć/, /d/, /ǯ/, /ʒ́/, /f/, /g/, /h/, /j̯/, /k/, /l/, /ĺ/, /m/, /n/, /ń/, /p/, /r/, /s/, /š/, /t/, /v/, /z/, /ž/.

Samoglasnik **/i̯e/** piše se nizom slova **ije**, npr. **dijete, lijep, dijeliti**; suglasnici **/ǯ/, /ʒ́/, /ĺ/, /ń/** pišu se slovima **dž, đ, lj, nj**, npr. **džamija, đak, ljubav, njega**; slogotvorno **r̥** piše se slovom **r**: **prst, trn, trka** itd.

Pri pisanju stranih riječi i imena upotrebljavaju se pojedina slova iz **latiničnih pisama stranih jezika**:

Ä ä, Ã ã, Ç ç, Ë ë , Ï ï, Ö ö, Ü ü, Ñ ñ, Y y, X x, Q q, W w i dr.

U pojedinim znanstvenim disciplinama i strukama upotrebljavaju se slova **grčkoga alfabeta**, npr.:

α (alfa), **β** (beta), **γ** (gama), **δ** (delta), **μ** (mi), **θ** (theta), Ω (omega).

1 O ovome pitanju jezikoslovci imaju različita mišljenja: jedni smatraju da je samoglasnik **/i̯e/** poseban fonem te navode da su u hrvatskome standardnom jeziku 32 fonema (vidi Babić i dr. ²1994. i sljedeća izdanja), a drugi to ne prihvaćaju, nego ističu da hrvatski standardni jezik ima 31 fonem (vidi Anić 1986. i sljedeća izdanja; Badurina i dr. 2007.).

Pismo (sažetak)

	ključni pojmovi	primjeri
1.	**Hrvatski jezik** tijekom povijesti bilježio se latinicom, glagoljicom i ćirilicom.	
2.	**Hrvatska latinica** sastoji se od 30 slova: **27 jednoslova** i **3 dvoslova**.	jednoslovi: **a, b, c, č, ć, d, đ, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, n, o, p, r, s, š, t, u, v, z, ž** dvoslovi: **dž, lj, nj**
3.	Slova hrvatske latinice mogu biti **velika** i **mala** te **tiskana** i **pisana**.	velika: **A, B, C, Č, Ć**... mala: **a, b, c, č, ć**... tiskana: **A a, B b, C c, Č č, Ć ć**... pisana: *A a, B b, C c, Č č, Ć ć*...
4.	**Samoglasnik /ie̯/** piše se **ije**; **suglasnici /ǯ/, /ǰ/, /ĺ/, /ń/** pišu se slovima **dž, đ, lj, nj**; **slogotvorno r̥** piše se slovom **r**.	**dijete, lijep, dijeliti** **džamija, đak, ljubav, njega** **prst, trn, trka**
5.	Pri pisanju stranih riječi i imena upotrebljavaju se i slova iz **latiničnih pisama ostalih jezika**.	**Ä ä, Ã ã, Ç ç, Ë ë, Ï ï, Ö ö, Ü ü, Ñ ñ, Y y, X x**
6.	U pojedinim znanstvenim disciplinama i strukama upotrebljavaju se **slova grčkoga alfabeta**.	**α** (alfa), **β** (beta), **γ** (gama), **δ** (delta), **μ** (mi), **θ** (theta)

2. SUGLASNICI Č, Ć, DŽ, Đ

Ključni pojmovi: suglasnik č, suglasnik ć, suglasnik dž, suglasnik đ, oblici riječi, osnova riječi, izvedenice, posuđenice, završetci, riječi koje se uče napamet.

Suglasnik č

1. Suglasnik **č** piše se **u riječima kojima osnova završava na k** i u izvedenicama od tih riječi:

a) u vokativu jednine na **-e** imenica muškoga roda:

pjesni**k** – pjesni**če**, vojni**k** – vojni**če**, vu**k** – vu**če**

b) u prezentu glagola na **-kati** i **-ći**:

pla**ka**ti – pla**čem**, pla**češ**, pla**če**, pla**čemo**, pla**čete**, pla**ču**
(pe**k**-ø-ti) > peći – pe**čem**, pe**češ**, pe**če**, pe**čemo**, pe**čete** (*ali:* oni pe**ku**)

c) u 2. i 3. licu jednine aorista glagola na **-ći**:

(re**k**-ø-ti) > reći – re**če**, re**če**

d) u imperfektu glagola na **-ći**:

(pe**k**-ø-ti) > peći – pe**čah**, pe**čaše**, pe**čaše**, pe**časmo**, pe**časte**, pe**čahu**
(*ali i* pecijah, pecijaše, pecijaše)

e) u imperativu glagola na **-kati**:

pla**ka**ti – pla**či**, pla**čimo**, pla**čite**

f) u glagolskome pridjevu trpnom glagola na **-ći**:

(pe**k**-ø-ti) > peći – pe**čen**; (sje**k**-ø-ti) > sjeći – sje**čen**

g) u komparativu i superlativu pridjeva:

jak – jači, najjači; gorak – gorči, najgorči

h) u komparativu i superlativu priloga:

jako – jače, najjače; gorko – gorče, najgorče

i) u izvedenicama:

junak – junačina, otok – otočanin, Rijeka – Riječanin (*imenice*)
mrak – mračan, ruka – ručni, junak – junačan (*pridjevi*)
mrak – mračiti, znak – značiti (*glagoli*).

2. Suglasnik **č** piše se **u riječima kojima osnova završava na c** i u izvedenicama od tih riječi:

a) u vokativu jednine na **-e** imenica muškoga roda:

mjesec – mjeseče, stric – striče, zec – zeče

b) u svim padežima množine imenica muškoga roda:

stric – stričevi, stričeva, stričevima, stričeve

c) u prezentu glagola na **-cati**:

klicati > kličem, kličeš, kliče, kličemo, kličete, kliču

d) u imperativu glagola na **-cati**:

klicati – kliči, kličimo, kličite

e) u izvedenicama:

ptica – ptičurina, ljubica – ljubičica, Karlovac – Karlovčanin (*imenice*)
ptica – ptičji, srce – srčan, ulica – ulični (*pridjevi*).

3. Suglasnik **č** piše se **u završetcima**[2]:

-ač: grijač, igrač, plesač
-ača: glupača, kuhača, lozovača
-ačak: dugačak, punačak, slabačak

2 Osim navedenih ima i drugih završetaka sa suglasnikom **č** koji se rjeđe pojavljuju, npr. **-ačan**: ubitačan, **-čaga**: rupčaga, **-ečak**: grmečak, **-ič**: branič, **-ičak**: plamičak, **-ičast**: modričast, **-ičina**: dobričina i dr.

-ački: đakovački, dubrovački, zagrebački
-čanin: Đakovčanin, Dubrovčanin, Zagrepčanin
-če: đače, kumče, siroče
-čica: cjevčica, grančica, klupčica
-čić: kamenčić, poklončić, prozorčić
-čina: cjevčina, herojčina, lopovčina
-ičan: alergičan, ironičan, simetričan
-ičar: alkoholičar, historičar, matematičar
-ički: biciklistički, idealistički, realistički.

4. Suglasnik č piše se **u pojedinim posuđenicama iz engleskoga jezika** i izvedenicama od tih riječi:

čarter, **č**arter-linija, **č**ek, **č**ekovni, **č**ip, **č**ips, sendvi**č**.

5. U pojedinim riječima nastanak suglasnika **č** nije lako utvrditi te ih treba **naučiti napamet,** npr.:

ba**č**va, bi**č**, **č**aj, **č**ast, **č**aša, **č**elo, **č**ovjek, **č**udo, grč, hla**č**e, klju**č**, kov**č**eg, ma**č**, ma**č**ak, p**č**ela, po**č**eti, ra**č**un, ve**č**er.

Suglasnik ć

1. Suglasnik **ć** piše se **u riječima kojima osnova završava na t** i u izvedenicama od tih riječi:

a) u instrumentalu jednine imenica ženskoga roda i-sklonidbe:

pamet – pame**ć**u (*i* pameti), radost – radoš**ć**u (*i* radosti)

b) u prezentu glagola na **-tati:**

kretati – kre**ć**em, kre**ć**eš, kre**ć**e, kre**ć**emo, kre**ć**ete, kre**ć**u

c) u imperfektu glagola na **-titi:**

platiti – pla**ć**ah, pla**ć**aše, pla**ć**aše, pla**ć**asmo, pla**ć**aste, pla**ć**ahu

d) u imperativu glagola na **-tati:**

kretati – kre**ć**i, kre**ć**imo, kre**ć**ite

e) u glagolskome pridjevu trpnom glagola na **-titi:**

platiti – pla**ć**en, pamtiti – pam**ć**en, zapamtiti – zapam**ć**en

f) u komparativu i superlativu pridjeva:

ljut – ljući, najljući; žut – žući, najžući

g) u komparativu i superlativu priloga:

ljuto – ljuće, najljuće; žuto – žuće, najžuće

h) u izvedenicama:

cvijet – cvijeće, ispratiti – isprаćaj, Split – Splićanin (*imenice*)
platiti – plaćati, isplatiti – isplaćivati, posjetiti – posjećivati (*glagoli*).

2. Suglasnik **ć** piše se **u završetcima**[3]:

-ać: golać, gluhać
-aća: mokraća, zadaća
-aći: domaći, kupaći
-čić: kamenčić, poklončić
-će: dospijeće, otkriće
-ći: reći (*infinitiv*), hodajući (*glagolski prilog sadašnji*)
-dać: crvendać, srndać
-eći: svinjeći, teleći
-ećiv: bolećiv, molećiv
-ić: golubić (*umanjenica*); Marić, Zaprešić (*prezime i ime naselja*)
-oća: samoća, tvrdoća.

3. U nekim riječima nastanak suglasnika **ć** nije lako utvrditi te ih treba **naučiti napamet,** npr.:

bećar, ćelav, ćelija, ćevap, ćuk, dućan, gaće, kći, kuća, moć, nećak, noć, pleća, pluća, šećer, tisuća, već, voće.

3 Osim navedenih ima i drugih završetaka sa suglasnikom **ć** koji se rijetko pojavljuju, npr. **-bać**: zelembać, **-ičić**: sestričić.

Suglasnik dž

1. Suglasnik **dž** piše se **u riječima u kojima se provodi jednačenje po zvučnosti,** i to zamjena suglasnika **č** ispred **b** suglasnikom **dž**:

   jednačiti > jedna**čb**a > jedna**džb**a, naručiti > naru**čb**a > naru**džb**a, predočiti > predo**džb**a, svjedočiti > svjedo**džb**a, učiti > u**džb**enik.

2. Suglasnik **dž** piše se u **sufiksu -džija**:

   galam**džija**, kamion**džija**, račun**džija**, šaljiv**džija**, šešir**džija**.

3. Suglasnik **dž** piše se **u pojedinim posuđenicama iz engleskoga jezika** i u izvedenicama od tih riječi:

   džip, **džez**, **džez**-glazba, **džus**, imi**dž**, pi**džama**, ren**džer**.

4. U nekim riječima nastanak suglasnika **dž** nije lako utvrditi te ih treba **naučiti napamet,** npr.:

   džamija, **džemper**, **džep**, **džezva**, **džihad**, ho**dža**, patli**džan**, sr**džba**.

Suglasnik đ

1. Suglasnik **đ** piše se **u riječima kojima osnova završava na d** i u izvedenicama od tih riječi:

a) u instrumentalu jednine imenica ženskoga roda i-sklonidbe:

   gla**d** – gla**đu** (*i* gladi), zapovije**d** – zapovije**đu** (*i* zapovijedi)

b) u prezentu glagola na **-dati**:

   glo**d**ati – glo**đ**em, glo**đ**eš, glo**đ**e, glo**đ**emo, glo**đ**ete, glo**đ**u

c) u imperfektu glagola na **-diti** i **-jeti**:

   plo**d**iti – plo**đ**ah, plo**đ**aše, plo**đ**aše, plo**đ**asmo, plo**đ**aste, plo**đ**ahu
   žu**d**jeti – žu**đ**ah, žu**đ**aše, žu**đ**aše, žu**đ**asmo, žu**đ**aste, žu**đ**ahu

d) u imperativu glagola na **-dati**:

   glo**d**ati – glo**đ**i, glo**đ**imo, glo**đ**ite

e) u glagolskome pridjevu trpnom glagola na **-diti** i **-jeti**:

bu**d**iti – bu**đ**en, ro**d**iti – ro**đ**en
vi**dj**eti – vi**đ**en, provi**dj**eti – provi**đ**en

f) u komparativu i superlativu pridjeva:

mla**d** – mla**đ**i, najmla**đ**i; lu**d** – lu**đ**i, najlu**đ**i

g) u komparativu i superlativu priloga:

mla**d**o – mla**đ**e, najmla**đ**e; lu**d**o – lu**đ**e, najlu**đ**e

h) u izvedenicama:

posu**d**a – posu**đ**e, gra**d** – gra**đ**anin, poro**d** – poro**đ**aj (*imenice*)
mla**d** – mla**đ**ahan, govedo – gove**đ**i, labu**d** – labu**đ**i (*pridjevi*)
obra**d**iti – obra**đ**ivati, oslobo**d**iti – osloba**đ**ati, osu**d**iti – osu**đ**ivati (*glagoli*).

2. U nekim riječi nastanak suglasnika **đ** nije lako utvrditi te ih treba **naučiti napamet**, npr.:

an**đ**eo, **đ**ak, **đ**akon, **đ**ipati, **đ**umbir, **đ**urđica, **đ**uveč, evan**đ**elje, hr**đ**a, la**đ**a, le**đ**a, me**đ**u, oru**đ**e, sme**đ**, vje**đ**a.

Suglasnici č, ć, dž, đ (sažetak)

	oblici	primjeri
Suglasnik č		
1.	**Riječi kojima osnova završava na k** i izvedenice od tih riječi.	pjesnik – pjesniče plakati – plačem, plači (rek-ø-ti) > reći – reče jak – jači, najjači junak – junačina mrak – mračan znak – značiti
2.	**Riječi kojima osnova završava na c** i izvedenice od tih riječi.	stric – striče, stričevi klicati – kličem, kliči ptica – ptičurina Karlovac – Karlovčanin ptica – ptičji srce – srčan
3.	**Završetci:** **-ač, -ača,** **-ačak, -ački,** **-čanin, -če,** **-čica, -čić,** **-čina, -ičan,** **-ičar, -ički.**	pjevač, kuhača, dugačak, đakovački, Vinkovčanin, kumče, grančica, poklončić, herojčina, ironičan, alkoholičar, biciklistički
4.	**Posuđenice iz engleskoga jezika** i izvedenice od tih riječi.	čarter, čarter-linija, ček, čekovni, čip, čips, sendvič
5.	Riječi koje treba **naučiti napamet.**	bačva, bič, čaj, čast, čelo, čovjek, čudo, grč, hlače, ključ, mačak, pčela, početi, račun, večer
Suglasnik ć		
1.	**Riječi kojima osnova završava na t** i izvedenice od tih riječi.	pamet – pameću kretati – krećem, kreći platiti – plaćah, plaćen ljut – ljući, najljući žuto – žuće, najžuće cvijet – cvijeće platiti – plaćati

	oblici	primjeri
2.	**Završetci:** **-ać, -aća,** **-aći, -čić,** **-će, -ći,** **-dać, -eći,** **-ećiv, -oća,** **-ić.**	golać, zadaća, domaći, kamenčić, otkriće, reći, noseći, srndać, teleći, molećiv, samoća, komadić, Marić, Zaprešić
3.	Riječi koje treba **naučiti napamet.**	bećar, ćelav, ćelija, ćevap, dućan, gaće, kći, kuća, moć, nećak, noć, pluća, šećer, tisuća, već, voće
Suglasnik dž		
1.	Riječi u kojima se ostvaruje **jednačenje po zvučnosti:** **č** ispred **b** zamjenjuje se s **dž.**	jednačiti > jednačba > jednadžba naručiti – narudžba svjedočiti – svjedodžba učiti – udžbenik
2.	**Sufiks -džija.**	galamdžija, kamiondžija, račundžija, šaljivdžija
3.	**Posuđenice iz engleskoga jezika** i izvedenice od tih riječi.	džip, džez, džez-glazba, džus, imidž, pidžama, rendžer
4.	Riječi koje treba **naučiti napamet.**	džamija, džemper, džep, džezva, džihad, hodža, patlidžan, srdžba
Suglasnik đ		
1.	**Riječi kojima osnova završava na d** i izvedenice od tih riječi.	glad – glađu glodati – glođem, glođi plodіti – plođah, žudjeti – žuđah roditi – rođen, vidjeti – viđen mlad – mlađi, najmlađi ludo – luđe, najluđe grad – građanin obraditi – obrađivati
2.	Riječi koje treba **naučiti napamet.**	anđeo, đak, đipati, đumbir, đurđica, evanđelje, hrđa, lađa, leđa, među, oruđe, smeđ

3. ZAMJENA IJE/JE/E/I

Ključni pojmovi: refleks *jata*, zamjena (alternacija), dugi slog, kratki slog, kraćenje dugoga sloga, duljenje kratkoga sloga, sklonidba riječi, tvorba riječi, izvedenice, složenice.

Refleks nekadašnjega praslavenskog glasa ***jat*** u hrvatskome standardnom jeziku ostvaruje se u dugim slogovima kao dugo **je** i piše se s ***ije***, npr. *svijet, dijete, lijep*[4]; u kratkim slogovima ostvaruje se kao kratko ***je***, npr. *vjetar, mjesto* ili kao ***e***, npr. *bregovi, vremena* ili kao ***i***, npr. *dio, htio.*
U sklonidbi i tvorbi riječi s refleksom jata često dolazi do sljedećih zamjena (alternacija):
1. **kraćenje dugoga sloga: ije > je, ije > e**
2. **duljenje kratkoga sloga: je > ije, e > ije, i > ije, je > jē.**

Kraćenje dugoga sloga

Kad se krati **dugi slog s refleksom jata**, zamjenjuje se **ije** s **je**, odnosno **ije** s **e**.
1. Zamjena **ije > je** ostvaruje se:
a) u sklonidbi imenica:

d**ije**te – d**je**teta, d**je**tetu, d**je**tetom
cv**ije**t – cv**je**tovi, sn**ije**g – sn**je**govi, sv**ije**t – sv**je**tovi

b) u komparativu i superlativu pridjeva:

b**ije**dan – b**je**dniji, najb**je**dniji; l**ije**p – l**je**pši, nal**je**pši
sm**ije**šan – sm**je**šniji, najsm**je**šniji

4 Treba razlikovati niz triju fonema /i/ /j/ /e/ (piše se **ije**) koji se javlja u pojedinim riječima, npr. *higijena, pijem* od dugoga refleksa jata koji se također bilježi s **ije**, npr. *svijet, lijep.*

c) u prednaglasnome položaju pojedinih riječi:

bijel – b**je**lina, **lijep** – l**je**pota, raspod**ije**liti – raspod**je**ljivati

d) u tvorbi riječi pri izvođenju imenica, pridjeva i glagola:

cv**ije**t – cv**je**tić, izv**ije**stiti – izv**je**štaj, Os**ije**k – Os**je**čanin (*imenice*)
bijel – b**je**ličast, zv**ije**zda – zv**je**zdan, zam**ije**titi – zam**je**tljiv (pridjevi)
riješiti – r**je**šavati, oci**je**niti – oc**je**njivati, razr**ije**diti – razr**je**đivati (*glagoli*)

e) u pridjevnim složenicama koje imaju nulti sufiks:

bijel + -o- + kos(a) > b**je**lokos, drag + -o- + c**ije**n(iti) > dragoc**je**n,
dugov**je**k, kratkov**je**k, s**je**dokos, skupoc**je**n.

Pripazi!

a) U sklonidbi pojedinih imenica **dugi se slog ne krati u množini:**

brijest – brijestovi, lijek – lijekovi, tijek – tijekovi.

b) U tvorbi nekih riječi **dugi se slog ne krati:**

liječiti – liječnik, Rijeka – Riječanin (*imenica*)
bijeda – bijedan, smijeh – smiješan (*pridjev*).

2. Zamjena **ije** > **e** ostvaruje se **u sklonidbi i tvorbi riječi** kad se krati dugi slog unutar kojega se pojavljuje **suglasnik + r + ije:**

vrijeme – vr**e**mena, vr**e**menski, vr**e**menit
upot**rije**biti – upotr**e**bljavati, upotr**e**ba, upotr**e**bljiv
brijeg – br**e**govi, br**e**govit, br**e**žuljak
crijep – cr**e**povi, cr**e**pić, cr**e**pina
trijezan – tr**e**zniji, najtr**e**zniji
vrijedan – vr**e**dniji, najvr**e**dniji, vr**e**dnota.

U hrvatskoj pravopisnoj tradiciji samo tvorenice prema riječi **grijeh** pisane su **na dva načina** – *s **e*** ili ***je,*** npr.:

grijeh – gr**e**šnik/gr**je**šnik, gr**e**šnica/gr**je**šnica, gr**e**šan/gr**je**šan
po**grije**šiti – pogr**e**ška/pogr**je**ška, pogr**e**šiv/pogr**je**šiv.

a većina ostalih riječi samo s ***e,*** npr. :

br**e**govi, cr**e**povi, tr**e**zniji, uvr**e**da, vr**e**dniji, zapr**e**ka, ždr**e**bad.[5]

5 Kad se promotri pisanje tih riječi, odnosno tzv. pokrivenoga ***r,*** u hrvatskim pravopisima od Ivana Broza (1892.) do Babića i Moguša (2011.) razvidno je da većina

Duljenje kratkoga sloga

Kad se dulji **kratki slog s refleksom jata**, pojavljuje se više zamjena: **je > ije, e > ije, i > ije, je > jē.**

1. **Zamjena je > ije** ostvaruje se:

a) u tvorbi nesvršenih glagola od svršenih:

razumjeti – razumijevati, uspjeti – uspijevati, zapovjediti – zapovijedati

b) u tvorbi glagolskih imenica na **-će:**

dospjeti – dospijeće, prispjeti – prispijeće, umjeti – umijeće

c) u pojedinim oblicima glagola **sjeći:**

siječem, siječeš, siječe... (*prezent*)
sijecijah, sijecijaše, sijecijaše... (*imperfekt*)
sijeci, sijecimo, sijecite (*imperativ*)
sijekući (*glagolski prilog sadašnji*).

2. **Zamjena e > ije** ostvaruje se:

a) u tvorbi nesvršenih glagola od glagola na **-zreti:**

dozreti – dozrijevati, sazreti – sazrijevati

---

pravopisaca navodi samo oblike s ***e***, odnosno ***re***, npr. *bregovi, crepovi, trezniji, uvreda, vredniji, zapreka, ždrebad* (vidi Broz 1892., 1893., 1901., 1906., 1911., 1915.; Boranić 1921., 1923., 1926., 1928., 1930., 1934., 1937., 1941., 1947., 1951.; Cipra i dr. 1941.; Klaić 1942.; Cipra – Klaić 1944.; Pravopisna komisija 1960.; Babić i dr. 1971.; Anić – Silić 1986., 1987., 1990., 2001.; Badurina i dr. 2007., 2008.).

Od 1994. Babić, Finka i Moguš počeli su navoditi dvostruke oblike pojedinih riječi u svojemu pravopisu (1994., 1995., 1996.): *crepovi/crjepovi, trezniji/trjezniji, vredniji/vrjedniji* itd., a od 2000. kad izlazi 5. prerađeno izdanje i u sljedećim izdanjima (2002., 2003., 2004., 2006.) donose samo oblike s ***je***, npr. *crjepovi, trjezniji, vrjedniji*. Isto tako Babić, Ham i Moguš (2005. i u sljedećim izdanjima) te Babić i Moguš (2010., 2011.) donose samo oblike s ***je***, ali bez jasnoga kriterija i obrazloženja zašto se u nekim riječima piše ***je*** iza pokrivenoga ***r***, npr. *crjepovi, trjezniji, vrjedniji*, a u drugima piše ***e***, npr. *upotrebljavati, privreda, napredak.*

Iz navedenoga može se zaključiti da se u hrvatskoj pravopisnoj tradiciji od preko stotinu godina pisalo uglavnom ***e*** iza pokrivenoga ***r*** u riječima u kojima se krati dugi slog (unutar kojega se pojavljuje **suglasnik + r + ije**), a iznimku čine samo tvorenice prema riječi ***grijeh*** koje su pisane na dva načina – s ***e*** ili ***je***, npr. *grešnik/grješnik, grešan/grješan, pogreška/pogrješka.*

b) u tvorbi pojedinih imenica od glagola na **pre-**:

pr**e**koriti – pr**ije**kor, pr**e**lomiti – pr**ije**lom, pr**e**voditi – pr**ije**vod,
pr**e**pisati – pr**ije**pis, pr**e**stupiti – pr**ije**stup, pr**e**voziti – pr**ije**voz.

3. **Zamjena i > ije** ostvaruje se u tvorbi nesvršenih glagola od glagola na **-liti**:

l**i**ti – l**ije**vati, prol**i**ti – prol**ije**vati, zal**i**ti – zal**ije**vati.

4. **Zamjena je > jē** ostvaruje se u sklonidbi i tvorbi riječi kad se dulji kratki slog s refleksom jata i pri tome ne dolazi samoglasnik **ije** (ije), nego dugo **jē**. To se ostvaruje:

a) u genitivu množine nekih imenica:

mj**e**ra – G mn. mj**e**râ, mj**e**sto – G mn. mj**e**stâ, dj**e**lo – G mn. dj**e**lâ

b) u tvorbi pojedinih složenica:

kut + -o- + mj**e**riti > kutomj**ē**r,
plinomj**ē**r, toplomj**ē**r, krivovj**ē**rje, proturj**ē**čje

c) u hipokoristicima i izvedenicama od njih:

dj**e**d – dj**e**do – dj**e**din, dj**e**vica – dj**e**va – dj**e**vin

d) pri izvođenju nesvršenih od svršenih glagola na **-mjeriti, -mjestiti** i **-sjesti**:

zamj**e**riti – zamj**e**rati, namj**e**stiti – namj**e**štati, zasj**e**sti – zasj**e**dati.

Ostale zamjene

Osim navedenih zamjena u pojedinim oblicima pojavljuju se i ostale zamjene:

1. **zamjena je > i** javlja se u muškome rodu jednine glagolskoga pridjeva radnoga:

htj**e**ti > ht**i**o, letj**e**ti > let**i**o, vidj**e**ti > vid**i**o

Pripazi!

Ova zamjena ne provodi se u ženskome i srednjemu rodu glagolskoga pridjeva radnoga:

htj**e**la, htj**e**lo; letj**e**la, letj**e**lo; vidj**e**la, vidj**e**lo.

2. **zamjena ije > i** javlja se u tvorbi riječi kad se **ije** nađe ispred suglasnika **l** koji se zamjenjuje samoglasnikom **o**:

cijel > cijeo > cio, donijel > donio.

Zamjena ije/je/e/i (sažetak)

	oblici	primjeri
Kraćenje dugoga sloga		
1. Zamjena **ije** > **je** ostvaruje se:		
a)	u sklonidbi imenica	dijete – djeteta cvijet – cvjetovi snijeg – snjegovi
b)	u komparativu i superlativu pridjeva	bijedan – bjedniji, najbjedniji lijep – ljepši, najljepši
c)	u prednaglasnome položaju pojedinih riječi	bijel – bjelina lijep – ljepota raspodijeliti – raspodjeljivati
d)	u tvorbi riječi pri izvođenju imenica, pridjeva i glagola	cvijet – cvjetić izvijestiti – izvještaj bijel – bjeličast zvijezda – zvjezdan riješiti – rješavati razrijediti – razrjeđivati
e)	u pridjevnim složenicama koje imaju nulti sufiks.	bijel + -o- + kos(a) > bjelokos, dugovjek, skupocjen
2. Zamjena **ije** > **e** ostvaruje se **u sklonidbi i tvorbi riječi** kad se krati dugi slog unutar kojega se pojavljuje **suglasnik + r + ije**:		vrijeme – vremena, vremenski upotrijebiti – upotrebljavati, upotreba brijeg – bregovi, bregovit crijep – crepovi, crepić trijezan – trezniji, najtrezniji

	oblici	primjeri
Duljenje kratkoga sloga		
1. Zamjena **je** > **ije** ostvaruje se:		
a)	u tvorbi nesvršenih glagola od svršenih	razumjeti – razumijevati zapovjediti – zapovijedati
b)	u tvorbi glagolskih imenica na **-će**	dospjeti – dospijeće umjeti – umijeće
c)	u pojedinim oblicima glagola **sjeći**.	sijećem, sijećeš (prezent) sijecijah, sijecijaše (imperfekt) sijeci, sijecimo (imperativ) sijekući (prilog sadašnji)
2. Zamjena **e** > **ije** ostvaruje se:		
a)	u tvorbi nesvršenih glagola od glagola na **-zreti**	dozreti – dozrijevati sazreti – sazrijevati
b)	u tvorbi pojedinih imenica od glagola na **pre-**.	prevoditi – prijevod prepisati – prijepis prevoziti – prijevoz
3. Zamjena **i** > **ije** ostvaruje se u tvorbi nesvršenih glagola od glagola na na **-liti**.		liti – lijevati proliti – prolijevati
4. Zamjena **je** > **jē** ostvaruje se:		
a)	u genitivu množine pojedinih imenica	mjera – G mn. mjerâ mjesto – G mn. mjestâ djelo – G mn. djelâ
b)	u tvorbi pojedinih složenica	kut + -o- + mjeriti > kutomjēr, plinomjēr, toplomjēr, proturjēčje
c)	u hipokoristicima i izvedenicama od njih	djed – djedo – djedin djevica – djeva – djevin
d)	pri izvođenju nesvršenih glagola od svršenih glagola na **-mjeriti**, **-mjestiti** i **-sjesti**.	zamjeriti – zamjerati namjestiti – namještati zasjesti – zasjedati
Ostale zamjene		
1. Zamjena **je** > **i** ostvaruje se u muškome rodu jednine glagolskoga pridjeva radnoga.		htjeti > htio letjeti > letio vidjeti > vidio
2. Zamjena **ije** > **i** ostvaruje se u tvorbi riječi kad se **ije** nađe ispred suglasnika **l** koji se zamjenjuje s **o**.		cijel > cijeo > cio donijel > donio

4. JEDNAČENJE I ISPADANJE SUGLASNIKA

Ključni pojmovi: jednačenje po zvučnosti, zvučni suglasnici, bezvučni suglasnici, jednačenje po mjestu tvorbe, zubni suglasnici (zubnici), nepčani suglasnici (nepčanici), ispadanje (gubljenje) suglasnika, suglasnici d, t.

Jednačenje po zvučnosti

Po zvučnosti se razlikuju **zvučni** i **bezvučni suglasnici**:

zvučni	**b**	**d**	**g**	**dž**	**đ**	**z**	**ž**	**-**	**-**	**-**
bezvučni	**p**	**t**	**k**	**č**	**ć**	**s**	**š**	**c**	**f**	**h**

Kad se nađu jedan do drugoga dva suglasnika različita po zvučnosti, provodi se jednačenje po zvučnosti:

1. **zvučni suglasnik zamjenjuje se bezvučnim parnjakom** kad se nađe ispred bezvučnoga suglasnika:

   polju**b**ac – polju**p**ca, gla**d**ak – gla**t**ka, dru**g**i – dru**k**čiji

2. **bezvučni suglasnik zamjenjuje se zvučnim parnjakom** kad se nađe ispred zvučnoga suglasnika:

   primije**t**iti – primje**d**ba, svjedo**č**iti – svjedo**dž**ba, gla**s** – gla**z**ba.

Pripazi!

Jednačenje po zvučnosti **ne provodi se u pisanju:**
a) riječi u kojima se suglasnik **d** nalazi ispred **c, č, ć, s, š:**

odcijepiti, odcuriti, podcijeniti
odćušnuti, nadćutilan
nadčovjek, odčepiti, podčiniti
gradski, podstanar, predsjednik
nadšumar, odšuljati, odšutjeti

b) pojedinih složenica radi jasnoće:

podtajnik, predturski, tridesetdvogodišnjak, četvrtzavršnica

c) posuđenica iz drugih jezika koje nisu potpuno prilagođene hrvatskomu jeziku:

adhezija, gangster, jurisdikcija, pitbul

d) pojedinih prezimena i imena naselja:

Rubčić, Zubčić, Zubčević
Josipdol, Podpićan, Podturen.

Jednačenje po mjestu tvorbe

Jednačenje po mjestu tvorbe provodi se kad se u riječi nađu dva suglasnika različita po mjestu tvorbe; obično se jednače **suglasnici s, z, h, n.**

1. Kad se nađe **zubni suglasnik** (zubnik) **s** ispred nepčanih suglasnika (nepčanika) **č, ć, lj, nj,** zamjenjuje se **nepčanim suglasnikom š:**

   pisac > pisčev > piščev, misao > mislju > mišlju,
   list – lišće, nositi – nošnja.

2. Kad se nađe **zubni suglasnik z** ispred nepčanih suglasnika **dž, đ, lj, nj, š, ž,** zamjenjuje se **nepčanim suglasnikom ž:**

   grozd > grozdje > grozđe > grožđe,
   paziti – pažljiv, voziti – vožnja, prazniti – pražnjen.

Pripazi!

Jednačenje zubnih suglasnika **s, z ne provodi se** ispred nepčanih suglasnika **lj, nj**:
a) na granici prefiksa i korijena:

sljubiti, ra**z**ljutiti, i**z**njušiti, ra**z**njihati

b) ako su suglasnici **lj, nj** nastali stapanjem suglasnika **l, n** i refleksa jata **ije/je**:

sljepoća (*prema* slijep), o**z**ljeda (*prema* ozlijediti),
snježan (*prema* snijeg).

3. Kad se nađe **jedreni suglasnik** (jedrenik) **h** ispred nepčanoga suglasnika **č**, zamjenjuje se **nepčanim suglasnikom š**:

ora**h** – ora**š**čić, trbu**h** – trbu**š**čić.

4. Kad se nađe **zubno-usneni suglasnik n** ispred dvousnenoga suglasnika **b**, zamjenjuje se **dvousnenim suglasnikom m**:

či**n** – či**m**benik, obra**n**a – obra**m**beni, sta**n** – sta**m**beni.

Pripazi!

Jednačenje suglasnika **n** ne provodi se u pisanju složenica:

izva**n**bračni, izva**n**brodski, jeda**n**put, stra**n**putica.

Ispadanje (gubljenje) suglasnika

1. Kad se u riječi nađu **dva ista suglasnika**, jedan od njih ispada (gubi se) i piše se samo jedan:

bez + zvučan > be**zz**vučan > be**z**vučan, rus + ski > ru**ss**ki > ru**s**ki.

U nekim riječima najprije se provodi jednačenje po zvučnosti ili mjestu tvorbe, a zatim ispadanje suglasnika:

pet + deset > pe**dd**est > pe**d**eset (*jednačenje po zvučnosti, ispadanje*)
raz- + žalostiti > ra**žž**alostiti > ra**ž**alostiti (*jednačenje po mjestu tvorbe, ispadanje*).

Pripazi!

Ispadanje suglasnika **ne provodi se:**
a) u superlativu pridjeva koji počinju suglasnikom **j:**

-jj-: najjači, najjasniji, najjeftiniji

b) u tvorbi pojedinih riječi:

-dd-: naddržavni, preddiplomski
-mm-: kilogrammetar, krimmilje
-nn-: izvannastavni, izvannagradni
-rr-: hiperromantičan, superrevizija
-tt-: posttoraks, jedna tridesettrećina (1/33)
-zz-: nuzzanimanje, nuzzarada.

2. **Suglasnici d, t ispadaju:**
a) u pridjevima koji završavaju na **-ždni** (-ždna, -ždno), **-stni** (-stna, -stno), **-štni** (-štna, -štno):

nužd**a** + - ni > nu**ždn**i > nužni, nužna, nužno
bolest + -ni > bole**stn**i > bolesni, bolesna, bolesno
boravište + -ni > boravi**štn**i > boravišni, boravišna, boravišno

b) u pojedinim oblicima imenica na **samoglasnik + -dac, -dak, -tac, -tak;** ti oblici mogu se pisati na dva načina – bez suglasnika **d, t** i sa suglasnicima **d, t**:[6]

-dac: mladac – **mlaca/mladca**, **mlaci/mladci**
žeđudac – **žeđuca/žeđudca**, **žeđuci/žeđudci**
-dak: predak – **preci/predci**, **precima/predcima**
pogodak – **pogoci/pogodci**, **pogocima/pogodcima**
-tac: hitac – **hici/hitci**, **hicima/hitcima**
zubatac – **zubaci/zubatci**, **zubacima/zubatcima**
-tak: letak – **leci/letci**, **lecima/letcima**
zadatak – **zadaci/zadatci**, **zadacima/zadatcima**.

6 U hrvatskoj pravopisnoj tradiciji imenice na **samoglasnik + -dac, -dak, -tac, -tak** pisane su sa suglasnicima **d, t** i bez njih. U ovome priručniku u 12. poglavlju Pravopisno-gramatički rječnik navode se oba lika navedenih imenica; kad se izabere jedan način pisanja, treba ga dosljedno primijeniti u pisanoj komunikaciji.

c) u oblicima imenica **sudac, otac** i **svetac**:

su**d**ac – *jd.* suca, sucu, suče, sucem; *mn.* suci, sucima, suce
ot**a**c – *jd.* oca, ocu, oče, ocem; *mn.* očevi, očeva, očevima, očeve
svet**a**c – *jd.* sveca, svecu, sveče, svecem; *mn.* sveci, svecima, svece.

Pripazi!

Suglasnici d, t ne ispadaju kako bi se sačuvao korijen riječi:
a) u pridjevima koji završavaju na **-zdni**:

braz**d**ni, groz**d**ni, žlijez**d**ni (*prema* brazda, grozd, žlijezda)

b) u nekim pridjevima koji završavaju na **-stni,** a izvedeni su od domaćih riječi ili posuđenica:

kras**t**ni, prs**t**ni, vrs**t**ni (*prema* krasta, prst, vrsta)
aoris**t**ni, azbes**t**ni, balas**t**ni (*prema* aorist, azbest, balast)
kontekst**n**i, protes**t**ni, teks**t**ni (*prema* kontekst, protest, tekst)

c) u pridjevima koji završavaju na **-ski**:

gra**d**ski, lju**d**ski, su**d**ski
bra**t**ski, hrva**t**ski, svje**t**ski

d) u imenicama koje završavaju na **-stvo**:

sre**d**stvo, su**d**stvo, vo**d**stvo
bra**t**stvo, hrva**t**stvo, kme**t**stvo

e) u prilozima koji završavaju na **-što**:

bu**d**što, ka**d**što, poka**d**što.

Jednačenje i ispadanje suglasnika (sažetak)

	oblici	primjeri
Jednačenje po zvučnosti		
1.	**Zvučni suglasnik** zamjenjuje se **bezvučnim parnjakom.**	poljubac – poljupca gladak – glatka drugi – drukčiji
2.	**Bezvučni suglasnik** zamjenjuje se **zvučnim parnjakom.**	primijetiti – primjedba svjedočiti – svjedodžba glas – glazba
Pripazi! **Jednačenje po zvučnosti ne provodi se u pisanju:**		
a)	riječi u kojima se suglasnik **d** nalazi ispred **c, č, ć, s, š**	odcijepiti, podcijeniti odćušnuti, nadćutilan odčepiti, podčiniti gradski, predsjednik nadšumar, odšutjeti
b)	pojedinih složenica radi jasnoće	podtajnik, tridesetdvogodišnjak, četvrtzavršnica
c)	posuđenica koje nisu potpuno prilagođene hrvatskome jeziku	adhezija, gangster, jurisdikcija, pitbul
d)	pojedinih prezimena i imena naselja.	Rubčić, Zubčić Josipdol, Podpićan
Jednačenje po mjestu tvorbe		
1.	Zubni suglasnik **s** ispred nepčanih suglasnika **č, ć, lj, nj** zamjenjuje se nepčanim suglasnikom **š.**	pisac > pisčev > piščev list – lišće nositi – nošnja
2.	Zubni suglasnik **z** ispred nepčanih suglasnika **đ, dž, lj, nj, š, ž** zamjenjuje se nepčanim suglasnikom **ž.**	grozd > grozđe > grožđe paziti – pažljiv voziti – vožnja
3.	Jedreni suglasnik **h** ispred nepčanoga suglasnika **č** zamjenjuje se nepčanim suglasnikom **š.**	orah – oraščić trbuh – trbuščić
4.	Zubni suglasnik **n** ispred dvousnenoga suglasnika **b** zamjenjuje se dvousnenim suglasnikom **m.**	čin – čimbenik obrana – obrambeni stan – stambeni

	oblici	primjeri
Pripazi! **Jednačenje suglasnika s, z, n ne provodi se:**		
a)	ispred suglasnika **lj, nj** na granici prefiksa i korijena	sljubiti, razljutiti iznjušiti, raznjihati
b)	ako su suglasnici **lj** i **nj** nastali stapanjem suglasnika **l, n** i refleksa jata **ije/je**	ozljeda (*prema* ozlijediti) snježan (*prema* snijeg)
c)	u pisanju složenica.	izvanbračni, izvanbrodski, jedanput, stranputica
Ispadanje (gubljenje) suglasnika		
1.	Kad se u riječi nađu dva ista suglasnika, jedan od njih ispada (gubi se) i piše se samo jedan.	bez + zvučan > bezvučan rus + ski > ruski
Pripazi! **Ispadanje suglasnika ne provodi se:**		
a)	u superlativu pridjeva koji počinju suglasnikom **j**	najjasniji najjeftiniji
b)	u tvorbi pojedinih riječi.	preddiplomski, kilogrammetar, izvannastavni, hiperromantičan, tridesettrećina, nuzzanimanje
2. Suglasnici d, t ispadaju:		
a)	u pridjevima koji završavaju na **-ždni, -stni, -štni**	nužda + -ni > **nuždni** > nužni bolest – bolesni boravište – boravišni
b)	u pojedinim oblicima imenica na **samoglasnik + -dac, -dak, -tac, -tak**; ti oblici mogu se pisati na dva načina – bez suglasnika **d, t** i sa suglasnicima **d, t**	mladac – **mlaci/mladci** želudac – **želuci/želudci** predak – **preci/predci** pogodak – **pogoci/pogodci** hitac – **hici/hitci** klokotac – **klokoci/klokotci** letak – **leci/letci** zadatak – **zadaci/zadatci**
c)	u oblicima imenica **sudac, otac** i **svetac.**	sudac – suca, sucu, suče, suci otac – oca, ocu, oče, ocem, očevi svetac – sveca, svecu, sveče, sveci

	oblici	primjeri
Pripazi! **Suglasnici d, t ne ispadaju:**		
a)	u pridjevima koji završavaju na **-zdni**	brazdni (*prema* brazda) žlijezdni (*prema* žlijezda)
b)	u nekim pridjevima koji završavaju na **-stni,** a izvedeni su od domaćih riječi ili posuđenica	prstni (*prema* prst) vrstni (*prema* vrsta) aoristni (*prema* aorist) protestni (*prema* protest)
c)	u pridjevima koji završavaju na **-ski**	gradski, ljudski, sudski bratski, hrvatski, svjetski
d)	u imenicama koje završavaju na **-stvo**	sredstvo, sudstvo, vodstvo bratstvo, hrvatstvo, kmetstvo
e)	u prilozima koji završavaju na **-što.**	budšto, kadšto, pokadšto

5. PRAVOPISNI ZNAKOVI

Ključni pojmovi: pravopisni znakovi, pravopisni znakovi u užemu smislu, pravopisni znakovi u širemu smislu, točka, upitnik, uskličnik, zarez, točka sa zarezom, dvotočje (dvotočka), trotočje (trotočka), crtica, spojnica, navodnici, polunavodnici, zagrade, kosa crta, ostali pravopisni znakovi.

Uvod

Pravopisni znakovi jesu znakovi koji služe:
1. kao interpunkcija za rastavljanje pisanoga teksta na rečenice i njezine dijelove – to su **rečenični znakovi ili razgodci**, a još se nazivaju i **pravopisni znakovi u užemu smislu**;
2. za druge službe u pisanome tekstu; to su **pravopisni znakovi u širemu smislu**.
U ovome poglavlju obrađuju se svi pravopisni znakovi i u užemu i u širemu smislu.

Pregled pravopisnih znakova

točka	.
upitnik	?
uskličnik	!
zarez	,
točka sa zarezom	;
dvotočje (dvotočka)	:
trotočje (trotočka)	...
crtica	–
spojnica	-

navodnici	„ ” " " “ ” » «
polunavodnici	‘ ’
zagrade	( ) / / [ ] { }
kosa crta	/
izostavnik (apostrof)	’
zvjezdica	*
brojčana oznaka	1
znakovi za naglaske i dužinu	ȁ à â á ā â
znakovi ponavljanja	–||– ~
znakovi <, >	< >
znak jednakosti	=
znak nejednakosti	≠
računski znakovi	+ – × · : –
znak za stupanj	°
znak za postotak	%
znak @	@
znak ©	©
znakovi ®, ™	® ™
znakovi novčanih jedinica	$ £ €
tipovi slova	**abc** *abc* abc

Točka

Točka se piše:

1. na kraju izjavne rečenice:

Pada kiša.
Jučer smo bili na utakmici, a danas idemo na more.

2. iza kratica s točkom:

itd. npr. šk. god.
jd. mn. dr.

3. iza rednih brojeva, i to kad se pišu arapskim i rimskim brojkama:

Osvojio sam 1. mjesto.
31. 12. 2011. ili 31. XII. 2011.
4. razred VII. gimnazije iz Zagreba

4. iza brojki u naslovima i podnaslovima poglavlja:

1. Povijest hrvatskoga jezika
1.1. Povijest hrvatskoga jezika u srednjemu vijeku
1.2. Povijest hrvatskoga jezika u 16. stoljeću

5. iza nekih podataka u bibliografskoj jedinici kad je pisana na suvremen način:

Anić, Vladimir. 2003. *Veliki rječnik hrvatskoga jezika.* Zagreb: Novi Liber.

6. između podataka u internetskoj adresi i adresi elektroničke pošte:

www.croatica.hr www.podravka.com
ivica.bicanic@croatica.hr rektorat@unizd.hr

Pripazi!

Točka se ne piše:

a) ako je na kraju rečenice upitnik, uskličnik ili trotočje:

Tko je otvorio prozor?
Knjige su izvrsne!
Hodali smo dugo u noć...

b) ako je na kraju rečenice kratica s točkom:

Kupili smo u knjižari olovke, bojice, papir i sl.
Na preddiplomskome studiju hrvatskoga jezika slušaju se ovi kolegiji: Staroslavenski jezik, Jezične vježbe I, Uvod u teoriju književnosti itd.

c) iza naslova umjetničkih djela, knjiga, novina, časopisa, emisija, filmova:

Žitno polje s čempresima	(likovno djelo)
Mala noćna muzika	(glazbeno djelo)
Harry Potter i darovi smrti	(književno djelo)
Hrvatski pravopis	(knjiga)
Večernji list	(novine)
Gloria	(časopis)
Nedjeljom u dva	(emisija)
Hrabro srce	(film)

Upitnik

Upitnik se piše:

1. na kraju upitne rečenice:

Zašto?
U koju školu ideš?
Kad ćeš doći do mene?

2. na kraju naslova knjige i članka kojim se što pita:

Kako se na hrvatskome kaže WWW? (naslov knjige)
Tko je uklonio dokaze? (naslov članka u novinama)
Kad započinje ljudski život? (naslov članka u časopisu)

3. unutar rečenice u zagradama kad se iskazuje sumnja u točnost izrečenoga sadržaja ili neslaganje s izrečenim sadržajem:

U Bosni su otkriveni ostatci piramida (?), objavili su neki mediji.
U Europskoj uniji bit će nam život lakši i ugodniji (?), prognoziraju političari.

Pripazi!

Upitnik se ne piše na kraju objektne rečenice:

Profesorica ga je pitala kako se zove.
Ne znamo tko je razbio prozor u školi.

Uskličnik

Uskličnik se piše:

1. na kraju usklične rečenice:

Nemojte bacati papire!
Dođite svi u školsku dvoranu!
Dajte još malo radite pa ćemo brzo biti gotovi!

2. iza usklika:

Hej! Oj! Halo!

3. iza riječi u vokativu:

   Ivane! Milice!
   Dragi prijatelji!
   Ali: Ivane, sutra idemo u kazalište.

4. u zagradama iza pojedine riječi ili skupine riječi unutar rečenice kad se komentira sadržaj izrečenoga:

   Samo su tri (!) učenika došla na nastavu.
   Kupili smo novi auto (!) na novogodišnjem sajmu.

Kad se želi istaknuti da je nešto doslovno prepisano, posebno pogreška, ili se želi upozoriti čitatelja na neku riječ ili dio rečenice, upotrebljava se latinski izraz u zagradi **(sic!)** što znači 'tako je u izvorniku':

Kad smo brodom došli u split (**sic!**), bila je noć.
Kionel Mesi (**sic!**) bio je najbolji nogometaš na današnjoj utakmici.

Pripazi!

a) Ako uzastopce slijedi nekoliko usklika ili riječi u vokativu, uskličnik se ne piše iza svake riječi, nego samo iza posljednje, a ostali se dijelovi odjeljuju zarezom:

   Uf, ah, jao!
   Marko, Ivice, Željka, Marija!

b) U naslovu članka u novinama ili časopisima može se napisati uskličnik:

   Pobijedila sam karcinom dojke!
   Hrvatska prva!

Upitnik i uskličnik

1. Kad se upitnom rečenicom izražava čuđenje ili nevjerica, pišu se upitnik i uskličnik:

   Je li Igor najbolji student na fakultetu?!
   Zašto nisi mogla doći na koncert?!

2. Kad se uskličnom rečenicom izražava sumnja ili nevjerica, pišu se uskličnik i upitnik:

   Donesi mi taj pametni telefon!?
   Pozovite na sljedeći trening te izvrsne igrače!?

Zarez

Zarezom se odjeljuju rečenični dijelovi i surečenice unutar složene rečenice radi lakšega čitanja i razumijevanja. Pet je osnovnih kategorija za pisanje zareza:

1. nizanje ili nabrajanje
2. naknadno dodavanje
3. suprotnost
4. inverzija
5. vokativ.

1. Nizanje ili nabrajanje

Nizanje ili nabrajanje uzastopno je ponavljanje jezičnih jedinica tri ili više puta, a između nabrojenih jedinica piše se zarez.

Zarez se piše kad se nižu ili nabrajaju:

a) istovrsni rečenični dijelovi – subjekti, predikati, objekti i dr.:

Na utakmicu su došli Josip, Frane, Zoran i Niko.
Ona komponira, svira, pjeva i piše tekstove.
Za ručak treba pripremiti juhu, pečenu teletinu, kuhani krumpir, zelenu salatu i kolač od jagoda.

b) bezvezničke surečenice u nezavisnosloženoj rečenici:

Te noći kradljivac je preskočio ogradu, razbio prozor, ušao u sobu, uzeo novac i pobjegao na ulicu.
U svibnju sam položila vozački ispit, završila četvrti razred, položila ispite državne mature i upisala se na preddiplomski studij poslovne ekonomije.

c) sastavne i rastavne surečenice:

Ona svakoga dana vježba, i trči, i skače i priprema se za natjecanje.
Ili čitaj knjigu, ili piši stihove, ili sviraj gitaru ili pjevaj pjesme.

d) istovrsne zavisne surečenice u zavisnosloženoj rečenici:

Rekao mi je da će donijeti knjigu, da će doći brzo, da ga čekam u predvorju škole.
Nismo otišli na koncert jer nismo imali ulaznice, jer smo čekali ostale, jer je bilo kasno.

e) podatci u bibliografskim jedinicama kad se pišu tradicionalno:

Radoslav Katičić, *Na kroatističkim raskrižjima*, Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2011.
Božica Cvjetko, Mladen Singer, *Kaznenopravna odgovornost mladeži u teoriji i praksi*, Organizator, Zagreb, 2011.

Pripazi!

Zarez se ne piše kad se nižu ili nabrajaju:
a) riječi ili skupine riječi **jedni ispod drugih:**

Prijavit ću se za polaganje ovih predmeta na državnoj maturi:
1. Hrvatski jezik
2. Matematika
3. Engleski jezik
4. Politika i gospodarstvo.

b) kad ispred imena mjesta i datuma piše **prijedlog u:**

U Splitu 5. veljače 2012. ili U Rijeci 31. 12. 2012.
Ali: Split, 5. veljače 2012. ili Rijeka, 31. 12. 2012.

2. Naknadno dodavanje

Kad se pojedini rečenični dio ili surečenica naknadno dodaje unutar rečenice, odvaja se zarezom.
Zarezom se odvaja:
a) naknadno dodana riječ ili skupina riječi:

U tome gradu, **priznajem**, proveo sam najlješe godine svojega života.
Za taj trošak nisam znao, **kao i drugi članovi odbora**, dok mi nisu predali račune.

b) modalna riječ ili skupina riječi kojima se izriče stav o sadržaju rečenice, npr. *naravno, možda, sigurno, vjerojatno, uostalom, zaista, zapravo, drugim riječima, u svakom slučaju* itd.:

Sigurno, odlazimo sutra na koncert.
Zaista, kažem vam ako se ne obratite i ne postanete kao djeca, nećete ući u kraljevstvo nebesko.
Hrvatska ulazi u Europsku uniju, **u svakome slučaju**, sredinom 2013. godine.

c) atribut i apozicija kad se pišu iza imenice na koju se odnose:

Republika Hrvatska**, suverena država,** međunarodno je priznata od 1992. godine.
Cristiano Ronaldo**, portugalski nogometaš,** igra u madridskome Realu.
Beyonce Giselle Knowles**, američka pjevačica,** objavila je novi album.

d) naknadno dodana surečenica:

Za slabije poslovne rezultate**, kao što se zna,** kriva je gospodarska kriza.
U svakome žitu**, kaže narod,** ima kukolja.

3. Suprotnost

Zarezom se odvajaju rečenični dijelovi i rečenice kojima se izriče suprotnost.

Zarez se piše:

a) ispred veznika suprotnih rečenica (a, ali, nego, no, već):

Ona se trese**, a** on klima glavom.
Trebali smo još jučer doći**, ali** su nas zadržali rođaci.
Nisu stigli jesti**, nego** su ostali gladni.

b) ispred veznika isključnih rečenica (samo, samo što, tek, tek što, jedino, jedino što):

Svi su došli na domjenak**, samo** je on izostao.
Svi smo stigli na cilj**, tek** je dvoje djece odustalo tijekom utrke.
Večer je bila tiha i mirna**, jedino** su se čule žabe.

c) ispred veznika zaključnih rečenica (dakle, stoga, zato):

Dobio sam posao**, dakle** više nisam nezaposlen.
Napisala sam prvi roman**, stoga** sam sretna.
Prodali smo mnogo proizvoda**, zato** imamo velike prihode.

Pripazi!

Zarez se ne piše:
a) ispred veznika **nego** kad ispred njega dolazi komparativ:

Stigli smo **brže** nego što smo mislili.
Ona je **viša** nego on.

b) ispred veznika **nego** i **već** kad ispred njega dolazi skupina riječi **ne samo**:

Ona je **ne samo lijepa** nego i pristojna.
On je **ne samo snažan** već i brz.

4. Inverzija

Zarezom se odvajaju rečenični dijelovi i surečenice kad su u inverziji.

Zarez se piše:
a) kad se zavisna surečenica nalazi ispred glavne:

Ako mi doneseš loptu, odmah ću ići na igralište.
Budući da ste zakasnili, nećete dobiti ulaznice za predstavu.

b) kad se rečenični dio u kojemu se nalazi glagolski prilog nalazi ispred predikata:

Hodajući ulicom, osjetio sam hladnoću u nogama.
Vidjevši njihovu brzinu, odustali smo od natjecanja.

5. Vokativ

Vokativ je neovisan padež koji se uvijek odvaja zarezom unutar rečenice. Na početku rečenice zarez se piše iza vokativa, u sredini rečenice ispred i iza vokativa, a na kraju rečenice ispred vokativa:

Ivane, jesi li naučio za ispit?
Jesi li naučio, **Ivane,** za ispit?
Jesli li naučio za ispit, **Ivane**?

Točka sa zarezom

Točka sa zarezom pravopisni je znak kojim se označuje jače odvajanje u odnosu na odvajanje zarezom rečenica i rečeničnih dijelova koji su značenjski povezani, a slabije od točke.

Točka sa zarezom piše se:

1. između rečenica koje nisu povezane veznicima (bezveničke rečenice) u složenoj rečenici:

   Proljeće je u punome sjaju; pčele lijeću i zuje, a ptice pjevaju i lete; sva je priroda nenadano obuzeta nekim novim ugođajem.

2. između pojedinih rečeničnih dijelova pri nizanju ili nabrajanju kad je u rečenici već upotrijebljen zarez:

   Danas smo ponovili sastavne veznike *i, pa, te, ni, niti*; rastavne *a, ali, nego, no, već*; zaključne *dakle, zato, stoga*; isključne *samo, samo što, jedino, jedino što, tek, tek što*.

Dvotočje (dvotočka)

Dvotočjem se najavljuje dio rečenice ili teksta u kojem se što objašnjava, nabraja ili navode tuđe riječi. Piše se bez bjeline (razmaka) iza riječi iza koje slijedi objašnjenje, nabrajanje ili navođenje tuđih riječi.

Dvotočje se piše:

1. ispred dijela rečenice ili teksta u kojem se što objašnjava:

   Novinar je objavio opsežan članak: u njemu je opisao mnoge teškoće s kojima se Ličani suočavaju zimi.
   Djeco, zaštitite svoj identitet na internetu: ne dajte svoje osobne podatke, nego se prijavite pod izmišljenim imenom i upotrijebite zaporku.

2. pri nizanju ili nabrajanju pojedinih riječi i skupina riječi:

   Upitne zamjenice: tko, što, koji, čiji, kakav, kolik.
   U našoj školi možete se osposobiti za ova obrtnička zanimanja: elektromehaničar, tehničar za mehatroniku, instalater grijanja i klimatizacije.

3. pri navođenju tuđega teksta prije navodnika:

Ravnatelj je najavio: „Sljedeće godine dobit ćemo novu sportsku dvoranu."

Pišući o hrvatskoj pravopisnoj normi u 20. stoljeću, Lada Badurina zaključuje: „Dvadeseto je stoljeće na svojevrstan način obilježio *hrvatski pravopisni paradoks*: s jedne strane očigledna opčinjenost pravopisnim knjigama i zavidna tradicija njihove izrade, tradicija bavljenja pravopisnim problemima, a naspram tome množe se metodološki problemi i u pisanju, i posljedično, u služenju tim knjigama."

4. između naslova i podnaslova knjige:

Hrvatska pisana kultura: *Izbor djela pisanih latinicom, glagoljicom i ćirilicom od VIII. do XXI. stoljeća*

Priručni anatomski atlas: *Unutarnji organi*

5. između brojeva u omjeru (čita se *prema*), i to s bjelinom s lijeve i desne strane:

Barcelona je pobijedila Real s 2 : 0, a Dinamo je pobijedio Ajax s 1 : 0.
Zemljovid je u mjerilu 1 : 100 000.

Pripazi!

Dvotočje se ne piše:

a) ispred nabrajanja koje je uklopljeno u rečenicu:

Posjetili smo Plitvička jezera, Knin, Sinj, Solin i Split.
Pri dodjeli Porina pjevali su Goran Bare, Masimo Savić, Oliver Dragojević, Zlatan Stipišić Gibonni i dr.

b) ispred nabrajanja kojemu prethodi prednaglasnica:

Ulaznice su za Mariju, Jasnu i Nadu.
Grupa U2 nastupila je u Zagrebu, Beču, Berlinu i Londonu.

c) iza naslova u sadržaju, kazalu i sl. ispod kojega se što nabraja:

PRAVOPISNI ZNAKOVI
- Točka
- Upitnik
- Uskličnik
- Zarez
- Točka sa zarezom
- Dvotočje

Pripazi!

a) Dvotočje se piše bez bjeline s obiju strana pri pisanju sati i minuta:

6:30 15:15 24:00
Zrakoplov polijeće iz Zagreba u 7:45, a slijeće u London u 9:45.

b) Kad se bilježe minute, sekunde i decimalni dijelovi sekunde, dvotočje se piše između minuta i sekunda, a iza sekunda piše se zarez:

1:22,45 (1 minuta, 22 sekunde i 45 stotinka).

Trotočje (trotočka)

Trotočjem se označuje da je rečenica nezavršena ili je ispušten dio teksta. Piše se bez razmaka (bjeline) u sredini i na kraju rečenice, a s razmakom ako su ispuštene riječi na početku rečenice.

Trotočje se piše:

1. kad je ispušten dio rečenice (na početku, u sredini ili na kraju):

... i tako smo na kraju sretno stigli doma.
Na izletu su bili... i mnogi drugi.
U predstavi su sudjelovali Ivan, Stjepan, Katica...

2. kad se bilježi isprekidani govor ili duža stanka:

– I Vi ste... sve to mirno...
– Žao mi je... nisam imao hrabrosti...

3. kad se odustaje od daljnjega nizanja ili nabrajanja:

Na Europsko nogometno prvenstvo 2016. dolaze Englezi, Hrvati...
Za koncert Hladnoga piva u Zagrebu osigurali smo novi razglas, veliku pozornicu, izvrsnu rasvjetu...

Pripazi!

a) Kad se pri navođenju tuđega teksta ispušta nekoliko rečenica ili veći odlomak teksta, piše se trotočje u zagradi s bjelinom s lijeve i desne strane:

U 16. stoljeću hrvatski je jezik doista zakoračio na prag novovjekovlja. **(...)** Tko razumije povijest hrvatskoga književnog jezika u 16. stoljeću, taj razumije njezinu cjelinu, svu njezinu vremensku okomicu.

b) Ispred trotočja može se napisati usklični k ili upitnik:

Kolegice, dajte mi odmah indeks!...
Kolega, što ste to napisali?...

Crtica

Crtica je pravopisni znak kojim se označuje stanka koja je dulja od one označene zarezom. Katkad se piše umjesto zareza, dvotočja, navodnika i zagrada. Crtica se piše s bjelinom s lijeve i desne strane.

Crtica se piše:

1. umjesto zareza ispred i iza umetnutih riječi unutar rečenice, odnosno umetnute rečenice:

Ustali smo rano – prije izlaska sunca – da sve uspijemo pripremiti za putovanje.
Janica Kostelić skijala je izvrsno – to su isticali mnogi – unatoč čestim bolovima u koljenu.

2. umjesto zareza u upravnome govoru koji sadržava pripovjedačeve pripomene:

„Marta, dođi brzo" – reče učiteljica – „uskoro će početi nastava."
„Samo da uzmem torbu" – odvrati Marta – „i doći ću u razred."

3. umjesto dvotočja ispred dijela rečenice koji sadržava dodatno objašnjenje:

Tu su pobjedu ostvarili hrvatski nogometni genijalci – Ćorluka, Modrić, Olić i ostali.
Pitanja iz testa na državnoj maturi bila su teška – obuhvaćala su gradivo iz svih razreda gimnazije.

4. umjesto navodnika na početku i kraju upravnoga govora:

– Je li istina da Vam zasuzi oko na sve Vaše pjesme kad ih izvodite prvi put? – pita novinar.
– Ma bilo je i suza, priznajem, bilo je. Malo me je sram zbog toga, ali takav sam – odgovora Zlatan Stipišić Gibonni.

5. ispred riječi pri uspravnome nizanju ili nabrajanju (jedno ispod drugoga):

U Splitsko-dalmatinskoj županiji nalaze se ovi otoci:
– Šolta
– Brač
– Hvar
– Vis.

U sljedećoj godini Podravka d.d. treba povećati sljedeće:
– proizvodnju
– prodaju
– dobit.

6. umjesto prijedloga **od** i **do**:

Na proljetnoj smotri sudjelovalo je 70 – 80 izviđača.
Tin Ujević (1891. – 1955.)
autocesta Zagreb – Dubrovnik

7. između dvaju imena koja su u nekome odnosu:

Utakmica Inter – Juventus završila je s 2 : 0.
Ivo Karlović – Rafael Nadal 3 : 2.

Pripazi!

a) Pri uspravnome nabrajanju dijelova teksta mogu se umjesto crtica upotrijebiti brojčane (1., 2., 3.), slovne (a, b, c) ili grafičke oznake:

U Splitsko-dalmatinskoj županiji nalaze se ovi otoci:

1. Šolta	a) Šolta	• Šolta
2. Brač	b) Brač	• Brač
3. Hvar.	c) Hvar.	• Hvar.

b) Ako je ispred broja napisan prijedlog **od**, onda treba umjesto crtice napisati prijedlog **do**:

Zimski su praznici **od** 24. prosinca **do** 13. siječnja.
Radno je vrijeme **od** 8:00 **do** 20:00 sati.

Spojnica

Spojnica je pravopisni znak koji se piše između dviju jezičnih jedinica koje su blisko povezane bez bjeline s obiju strana.

Spojnica se piše:

1. u polusloženicama koje su sastavljene od dviju ili više riječi:

spomen-ploča, pop-glazba,
kakav-takav, strpljen-spašen,
dva-tri, sto-dvjesto,
lijevo-desno, gore-dolje,
hrvatsko-srpski odnosi, englesko-njemačko-hrvatski rječnik

2. u polusloženicama koje su sastavljene od brojke ili slova i riječi:

10-godišnjak, 24-inčni monitor, 50-godišnjica,
A-dur, D-vitamin, e-pošta, X-kromosom

3. pri rastavljanju riječi na slogove:

ku-ća, šu-mi-ca,
lije-pa, u-zor-no,
pro-ći, pre-pri-ča-ti

4. pri rastavljanju riječi na kraju retka:

pravo-	žiro-
pisa	-račun

5. pri pisanju usklika:

he-he, njam-njam, kre-kre-kre

6. pri označivanju nastavka riječi:

knjig-a, knjig-e, knjiz-i
sel-o, sel-a, sel-u

7. u sklonidbi kratica bez točke (pokrata):

SAD-a, SAD-u, SAD-om
UEFA-e, UEFA-i, UEFA-om

8. između skupina brojki:

žiro-račun: 2360000-1101311177
poziv na broj: 2012-11040-66

9. pri pisanju pojedinih internetskih adresa i adresa elektroničke pošte:

www.glas-koncila.hr
croatica@zg.t-com.hr

10. između dvostrukih ženskih prezimena:

Ivana Brlić-Mažuranić, Marija Ružička-Strozzi.

Pripazi!

Dvostruka ženska prezimena mogu se pisati i bez spojnice – rastavljeno; to ovisi o zapisu prezimena u matičnoj knjizi:

Ivana Pal Marković, Maja Lovrić Badurina.

Navodnici

Navodnici se sastoje od dvaju dijelova: prvi se piše na početku, a drugi na kraju onoga što se navodi bez bjeline. Pojavljuju se u više oblika: „”, “ ”, " ", » «. Navodnici se upotrebljavaju kad se navodi doslovno ono što je izgovoreno ili napisano. Navodnicima se označuje tekst različite dužine: može se navesti jedna riječ, skupina riječi, rečenica, više rečenica i cijeli tekst. Tuđi tekst treba prepisati doslovno kako je u izvorniku bez ispravljanja jezika i pravopisa kojim je napisan.

U navodnicima se pišu:

1. tuđe izgovorene riječi i rečenice (upravni govor):

„Drage obitelji, ne bojte se! Gospodin ljubi obitelj i blizu vam je”, rekao je Papa Benedikt XVI. prigodom posjeta Hrvatskoj.
Papa Benedikt XVI. prigodom posjeta Hrvatskoj rekao je: „Drage obitelji, ne bojte se! Gospodin ljubi obitelj i blizu vam je.”

2. tuđe napisane riječi i rečenice:

„Sve sretne obitelji nalik su jedna na drugu, svaka nesretna obitelj nesretna je na svoj način.”

(Lav Nikolajevič Tolstoj, *Ana Karenjina*)

„Mutno je to sve u nama, draga moja dobra Beatrice, nevjerojatno mutno.”

(Miroslav Krleža, *Gospoda Glembajevi*)

3. tuđe riječi kad se navode unutar vlastite rečenice:

Marko Marulić napisao je 1501. svoje najpoznatije djelo u kojem je opisana „istoria sfete vdouice Judit".
Ministar je potvrdio medijima da ima „političku potporu predsjednika".

4. riječ ili skupina riječi u prenesenome ili podrugljivome značenju:

On je „brz" kao puž.
Znamo mi da si „jako pametna".

5. završne riječi u imenu ustanove, škole, udruge i sportskoga kluba kad su u nominativu:

Leksikografski zavod „Miroslav Krleža"
Osnovna škola „Petar Zoranić"
Gimnazija „Fran Galović"
Kulturno-umjetničko društvo „Ivan Goran Kovačić"
Nogometni klub „Barcelona"
Hrvatski košarkaški klub „Široki".

Pripazi!

a) Navodnici se u upravnome govoru mogu zamijeniti crticom:

– Drage obitelji, ne bojte se! Gospodin ljubi obitelj i blizu vam je – rekao je papa Benedikt XVI. prigodom posjeta Hrvatskoj.

b) Tuđe napisane riječi kad se navode unutar rečenice mogu se umjesto navodnika označiti nakošenim slovima:

Pišući o obiteljima, Lav Nikolajevič Tolstoj naglašava da *sve sretne obitelji nalik su jedna na drugu, svaka nesretna obitelj nesretna je na svoj način*.

c) U navodnicima se ne pišu završne riječi u imenu ustanove, škole, udruge i sportskoga kluba kad su u genitivu:

Osnovna škola Petra Zoranića
Gimnazija Frana Galovića
Kulturno-umjetničko društvo Ivana Gorana Kovačića.

d) Imena novina, časopisa, knjiga i umjetničkih djela **pišu se bez navodnika** nakošenim slovima:

Večernji list, Jutarnji list, Poslovni dnevnik,
Globus, Gloria, Glas Koncila,
Harry Potter i odaja tajni, Guinnessova knjiga rekorda 2012.,
Labuđe jezero, Seviljski brijač, Dječak u crvenom prsluku.

Jučer je na pozornici HNK-a izvedeno *Labuđe jezero*.
Dječak u crvenom prsluku Paula Cézannea vrijedi oko 100 milijuna eura.

Navodnici i drugi pravopisni znakovi

Navodnici se kombiniraju s ostalim pravopisnim znakovima: točkom, upitnikom, uskličnikom, zarezom i pri tome se drugi navodnik piše ispred ili iza toga pravopisnog znaka.

1. Kad se navodi cijela rečenica, drugi se navodnik piše **iza pravopisnoga znaka kojim je označen kraj rečenice**:

„Znali smo da će sve dobro završiti."
„Otiđite svi zajedno na more!"
„Zašto ste se brinuli za nas?"

2. Kad se navodi riječ ili skupina riječi unutar rečenice, drugi se navodnik piše **ispred pravopisnoga znaka koji slijedi**:

On je zaista „sposoban".
Stvarno si „jako pametan"!

3. Kad se upravni govor prekida umetnutim riječima, **navodnici se pišu na početku i kraju prvoga te drugoga dijela upravnoga govora**, a zarez se piše ispred i iza umetnutih riječi:

„Obećao sam roditeljima", kaže Marko, „da ću sljedeće godine više učiti."
„Kad danas budete igrali", uzviknuo je trener, „borite se kao lavovi!"

4. Kad upravni govor završava upitnikom ili uskličnikom, ne odvaja se zarezom i **drugi navodnik piše se iza upitnika ili uskličnika**:

„Kad ćeš se vratiti doma?" upitao je tata.
„Dođite za pet minuta na ručak!" povikala je mama.

Polunavodnici

Polunavodnici su **dvostruki pravopisni znakovi koji se pišu:**

1. unutar teksta u navodnicima kad se navode tuđe riječi ili rečenice:

   „Tada dođe Isus iz Galileje na Jordan Ivanu da ga on krsti. Ivan ga odvraćaše: 'Ti mene treba da krstiš, a ti da k meni dolaziš?' Ali mu Isus odgovori: 'Pusti sada! Ta dolikuje nam da tako ispunimo svu pravednost!' Tada mu popusti."

2. unutar teksta u navodnicima kad se navodi riječ koja ima suprotno ili netočno značenje:

   Profesor mi je rekao: „Tvoje je znanje 'izvrsno' u odnosu na druge."
   „Angelina Jolie usvojila je 'desetero' djece."

3. kad se objašnjava značenje pojedine riječi:

   pedesetak 'oko pedeset'
   crveniti 'činiti što crvenim'.

Zagrade

Zagrade su dvostruki pravopisni znak kojim se odjeljuje riječ, skupina riječi ili rečenica od ostaloga teksta. Zagrade mogu biti **oble** ( ), **kose** / /, **uglate** [ ] i **vitičaste** { }.

U zagradama se piše:

1. riječ, skupina riječi ili rečenica koja sadržava dodatno objašnjenje:

   Brad Pitt **(**glumac**)** posjetio je Sarajevo 2011.
   Ivica Kostelić **(**hrvatski alpski skijaš**)** rođen je u Zagrebu.
   Znanstveni je skup posvećen Tinu Ujeviću. **(**Bio je istaknuti hrvatski pjesnik, esejist i prevoditelj.**)**

2. dio riječi čijim se dodavanjem dobiva nova riječ koja ima različito značenje u odnosu na osnovnu riječ:

   (pre**)**pisati – pisati i prepisati
   (pre**)**veliko – veliko i preveliko

3. navezak:

   lijepog**(**a**)**, njihovom**(**e**)**, kojem**(**u**)**

4. uputnica (skraćen bibliografski podatak) kad se nalazi uz tekst na koji se odnosi:

Sve su vlasti u Hrvatskoj nastojale utjecati na hrvatski pravopis i zato je on bio „u središtu jezičnih i političkih zbivanja" (Babić 2008: 54).

Pripazi!

Različiti tipovi zagrada kombiniraju se u pojedinim stručnim i znanstvenim tekstovima kad treba uspostaviti hijerarhiju odnosa među napisanim jedinicama:

$10 - [10 + (3 - 100) + 17] \cdot 2 = 150$

U tekstu su obrađeni neki fonemi (samoglasnici /a/, /e/, /i/, /o/, /u/) i pojedina slova.

Kosa crta

Kosa crta piše se:

1. između stihova koji su napisani u vodoravnome slijedu:

Gledo sam te sinoć. U snu. Tužan. Mrtvu. / U dvorani kobnoj,
u idili cvijeća, / Na visokom odru, u agoniji svijeća, / Gotov da ti predam
život kao žrtvu. /

2. između istoznačnica:

avion/zrakoplov, apoteka/ljekarna, grafija/slovopis

3. kao znak razlomka umjesto vodoravne crte:

1/2, 3/4, 4/5 (jedna polovina, tri četvrtine, četiri petine)

4. u znakovima pojedinih mjernih jedinica:

m/s (metar u sekundi)
km/h (kilometar na sat)
kg/m^3 (kilogram po kubnome metru)

5. između brojeva i brojevnih izraza koji označuju dvije uzastopne vremenske jedinice:

u noći 30./31. svibnja
šk. god. 2012./2013.
prijelaz 20./21. stoljeće

6. u poštanskim i internetskim adresama:

Ulica Ivana Mažuranića 15/III
http://www.croatica.hr/index.php/kontakt.

Ostali pravopisni znakovi

Izostavnik (apostrof)

Izostavnik je pravopisni znak kojim se označuje ispušteno slovo u riječi:

Je l' (je li), **il'** (ili), **stan'** (stani).

U brojčanim izrazima za godine mogu se izostaviti brojke koje označuju tisućice i stotice te se piše izostavnik umjesto tih znamenaka:

'89. godina (1989.), **'95.** godina (1995.)
Josip se upisao na studij **'89.** godine, a diplomirao je **'95.**

Pripazi!

Izostavnik se ne piše:
a) u krnjemu infinitivu i futuru prvome:

kopat, doć; pisat ću, radit ćemo

b) pri sažimanju dvaju samoglasnika u jedan:

ko**o** (< k**ao**), pjev**o** (< pjev**ao**), plak**o** (< plak**ao**).

Zvjezdica

Zvjezdica se piše:
1. u običnim tekstovima s desne strane riječi, skupine riječi ili rečenice kad slijedi kakvo objašnjenje ili napomena na dnu stranice:

Harry Potter i odaja tajni* jedan je iz niza od sedam romana koje je napisala britanska književnica J. K. Rowling.

---

* Muški lik koji utjelovljuje mladoga čarobnjaka.

2. u jezikoslovnim tekstovima s lijeve strane rekonstruirane riječi i riječi ili skupine riječi koje prema normi ne treba upotrebljavati u standardnome jeziku:

*kъde > gdje, *rǫka > ruka, *golva > glava
*učiona > učionica, *operisati > operirati, *biti ću > bit ću.

Brojčana oznaka

Autori u stručnim i znanstvenim tekstovima često pišu bilješke na dnu stranice u kojima daju dodatna objašnjenja pojedinih pojmova iz osnovnoga teksta. Katkad ima nekoliko bilježaka na jednoj stranici. Zato je redovita praksa da se u takvim tekstovima umjesto zvjezdice piše sitna **brojčana oznaka bez točke** (od 1 nadalje), i to s desne strane riječi, skupine riječi ili rečenice, a na dnu stranice nalazi se bilješka.

Brojčana oznaka piše se:

1. iza pravopisnoga znaka (točke, upitnika, uskličnika, točke sa zarezom) kad se objašnjenje odnosi na rečenicu ili odlomak:

Hrvatski se piše latinicom, čija se hrvatska varijanta zove *gajica* (po Ljudevitu Gaju), a čime se hrvatski uklapa u brojne, pretežno slavenske, srednjoeuropske jezike koji se slično pišu (hrvatski, slovenski, češki, slovački, litavski – svi primjerice imaju znakove *č*, *ž*, *š*).[2]

[2] Te je znakove Gaj uzeo iz češkoga, dok je *ć* uzeto iz poljskoga, a *đ* je, zanimljivo, uzeto prema islandskome pravopisu.

2. ispred pravopisnoga znaka kad se bilješka odnosi na pojedinu riječ ili skupinu riječi:

Taj su tip književnoga jezika naši povjesničari jezika nazvali hibridnim jezikom[3], ali mi se takav naziv ne čini točnim.

[3] Taj naziv dolazi od latinske riječi *hybrida* koja je označivala dijete rođeno od Rimljanina i nerimljanke, odnosno slobodnjaka i ropkinje.

Znakovi za naglaske i dužinu

1. Znakovi za naglaske obično se ne pišu, osim u rječnicima, gramatikama i drugim jezičnim priručnicima, a drugdje samo iznimno da bi se izbjegao nesporazum ili ako autor želi istaknuti kako neku riječ treba izgovoriti. Znakovima za naglaske označava se mjesto, duljina i ton naglašenoga sloga (samoglasnika). U hrvatskome standardnom jeziku upotrebljavaju se ovi znakovi za naglaske:

ȃ – kratkosilazni naglasak: br**ȃ**t, k**ȕ**ća, d**ȏ**bar
à – kratkouzlazni naglasak: n**ò**ga, žèna, govòriti
â – dugosilazni naglasak: m**ê**so, zl**â**to, p**â**mtiti
á – dugouzlazni naglasak: p**í**smo, tr**á**va, r**á**diti.

2. Znak za dužinu ¯ upotrebljava se za označivanje dugoga nenaglašenog sloga, a znak ˆ za označivanje genitiva množine imenica:

m̄**ī**slīm, kòp**ā**m, sȕprug**ō**m
učenik**â**, žen**â**, sel**â** (*G mn.*).

Znakovi ponavljanja

U pisanoj praksi upotrebljavaju se dva znaka ponavljanja:

1. znak ponavljanja –||– obično se piše u rukopisnome tekstu ispod riječi koja se ponavlja:

pobjednik u nogometu
–||– u rukometu
–||– u košarci

2. znak ponavljanja u obliku tilde ~ obično se pojavljuje u rječničkom članku i njime se zamjenjuje dio riječi ili cijela riječ koja se ponavlja:

zȅmljopīsnī *prid.* koji se odnosi na zemljopis; **~a** karta
pravo (građansko **~**, humanitarno **~**, obiteljsko **~**).

Znakovi <, >

Znakovi <, > pišu se između brojeva i riječi s bjelinama s obiju strana:

1. u matematici i prirodoslovnim disciplinama znak < znači 'manje', a znak > znači 'veće':

5 **<** 8 (pet je manje od osam)
25 **>** 20 (dvadeset i pet veće je od dvadeset)

2. u jezikoslovlju ti znakovi označuju podrijetlo: znak < označuje da se oblik s lijeve strane znaka razvio iz oblika s desne strane, a znak > označuje da se oblik s desne strane znaka razvio iz oblika s lijeve strane:

   došo < došao, posao < posal; grozd > grožđe, vrabac > vrapca.

Znak jednakosti

Znak jednakosti = označuje da je ono što piše s njegove lijeve strane jednako onomu s desne strane. Upotrebljava se u matematici, prirodnim znanostima i jezikoslovlju te se piše s bjelinom s lijeve i desne strane:

4 + 6 = 10 1 m = 100 cm 1 kg = 1000 g
ljekarna = apoteka, hrvatskog = hrvatskoga, sekundi = sekunda (*G mn.*).

Znak nejednakosti

Znak nejednakosti ≠ označuje da ono što piše s njegove lijeve strane nije jednako onomu s desne strane. Upotrebljava se u matematici i jezikoslovlju, a piše se s bjelinom s lijeve i desne strane:

a ≠ b, b ≠ c, c ≠ d; grâd ≠ grȁd, višnja ≠ Višnja.

Računski znakovi

Računski su znakovi: više/plus +, manje/minus –, znak množenja/puta ×, ·, znak dijeljenja/podijeljeno s :, ÷. Računski se znakovi pišu s bjelinama s lijeve i desne strane:

12 + 8 = 20, 15 – 3 = 12, 4 × 7 = 28 ili 4 · 7 = 28, 16 : 4 = 4 ili 16 ÷ 4 = 4

Pripazi!

a) Znak množenja × piše se i pri označivanju dimenzija predmeta:

   Dimenzije ormara: 80 cm × 50 cm × 200 cm.
   Format papira: A4 = 210 mm × 297 mm.

b) Kad se uz neke jedinice iskazuju pozitivne i negativne vrijednosti brojeva, znak više/plus + i znak manje/minus – pišu se uz broj bez bjeline:

   Temperature u siječnju kretale su se od –9 °C do +4 °C.
   Stanje tekućega računa: –850,00 kn.

Znak za stupanj

Znak za stupanj ° piše se:

1. uz desnu stranu broja kad označuje kutni stupanj:

   kut od 60°, 90°, 180°

2. s lijeve strane znaka mjerne jedinice kad označuje stupanj mjerenja temperature:

   Danas je temperatura 10 °C.
   Temperatura se kretala od –3 °C do +4 °C.

Znak za postotak

Znak za postotak % piše se iza brojke s razmakom, a čita se ***posto***:

Poduzeće je povećalo prihode za 35 %.
Sniženje cijena kreće se od 10 % do 50 %.

Znak @

Znak @ (engleski *at,* čita se *et*) upotrebljava se u pisanju elektroničke adrese: s lijeve strane piše se ime primatelja, a s desne strane ime poslužitelja i oznaka domene:

miro.miric@gmail.com, croatica@zg.t-com.hr.

Znak ©

Znak © međunarodni je znak za autorska prava (engleski *copyright*) i piše se u impresumu autorskoga djela (knjige, CD-a, DVD-a itd.). Uz njega dolazi ime nositelja autorskoga prava (autor i/ili izdavač) i godina izdanja:

© CROATICA 2012.
© Ivo Ivić 2009.

Znakovi ®, ™

Znakovi ®, ™ upotrebljavaju se kao oznake registrirane robne marke (engleski *registered trademark*), odnosno robne marke (engleski *trademark*) i pišu se s desne strane imena:

Nike®, Adidas®, Coca-Cola®, Jana®,
Xerox™, The Beatalls™, Trademark™.

Znakovi novčanih jedinica

Za pojedine novčane jedinice upotrebljavaju se znakovi koji se pišu ispred iznosa napisana brojkom:

$50 (50 američkih dolara)
£19,99 (19,99 funta)
€200,25 (200,25 eura).

Tipovi slova

U tekstu se mogu upotrijebiti različiti tipovi slova kao pravopisni znakovi:

1. **podebljana slova** (bold):

Veliko početno slovo (*naslov*)
Prva riječ u rečenici
Riječi za izražavanje poštovanja
Imena

2. *nakošena slova* (kurziv):

Harry Potter i darovi smrti (*naslov književnoga djela*)
attachment, bussines, file, jacuzzi (*strane riječi*)

3. podcrtana slova:

Jednačenje po zvučnosti
Jednačenje po mjestu tvorbe
Ispadanje (gubljenje) suglasnika

4. kombinacije različitih tipova slova:

ZAMJENE IJE/JE/E/I
Kraćenje dugoga sloga: ije > je, ije > e
Duljenje kratkoga sloga: je > ije, e > ije, i > ije.

Pravopisni znakovi (sažetak)

	kategorije	primjeri
Točka se piše:		
1.	na kraju izjavne rečenice	Pada kiša. Jučer smo bili na utakmici.
2.	iza kratica s točkom	itd. npr. šk. god.
3.	iza rednih brojeva	4. razred VII. gimnazije
4.	iza brojki u naslovima i podnaslovima poglavlja	1. Povijest hrvatskoga jezika 1.1. Povijest hrvatskoga jezika u 16. st.
5.	u bibliografskoj jedinici kad je pisana na suvremen način	Anić, Vladimir. 2003. *Veliki rječnik hrvatskoga jezika.* Zagreb: Novi Liber.
6.	u internetskoj adresi i adresi elektroničke pošte.	www.podravka.com rektorat@unizd.hr
Upitnik se piše:		
1.	na kraju upitne rečenice	Kako se zoveš? U koju školu ideš?
2.	na kraju naslova knjige i članka kojim se što pita	Kako se na hrvatskome kaže WWW? (naslov knjige) Tko je uklonio dokaze? (naslov novinarskoga članka)
3.	unutar rečenice u zagradama kad se iskazuje sumnja u točnost izrečenoga sadržaja.	U Bosni su otkriveni ostatci piramida (?), objavili su neki mediji.
Uskličnik se piše:		
1.	na kraju usklične rečenice	Nemojte bacati papire! Dođite svi u školsku dvoranu!
2.	iza usklika	Hej! Oj! Halo!
3.	iza riječi u vokativu	Ivane! Milice! Dragi prijatelji!
4.	u zagradama iza pojedine riječi ili skupine riječi kad se komentira sadržaj izrečenoga.	Samo su tri (!) učenika došla na nastavu. Kupili smo novi auto (!) na novogodišnjem sajmu.

Zarez se piše:		
1.	**kad se nižu ili nabrajaju:**	
a)	istovrsni rečenični dijelovi, npr. subjekti, predikati, objekti	Na utakmicu su došli Josip, Frane, Zoran i Niko. Ona komponira, svira, pjeva i piše tekstove.
b)	bezvezničke surečenice u nezavisnosloženoj rečenici	Te noći kradljivac je preskočio ogradu, razbio prozor, ušao u sobu, uzeo novac i pobjegao na ulicu.
c)	sastavne i rastavne surečenice	Ona svakoga dana vježba, i trči, i skače i priprema se za školsko natjecanje. Ili čitaj knjigu, ili piši stihove, ili sviraj gitaru ili pjevaj pjesme.
d)	istovrsne zavisne surečenice u zavisnosloženoj rečenici	Rekao mi je da će donijeti mobitel, da će doći brzo, da ga čekam u predvorju škole.
e)	podatci u bibliografskim jedinicama kad se pišu tradicionalno	Radoslav Katičić, *Na kroatističkim raskrižjima*, Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2011.
2.	**kad se naknadno dodaju:**	
a)	pojedine riječi ili skupine riječi	U tome gradu, **priznajem,** proveo sam najljepše godine svojega života. Za taj trošak nisam znao, **kao i drugi članovi odbora,** dok mi nisu predali račune.
b)	modalne riječi ili skupine riječi kojima se izriče stav o sadržaju rečenice	**Sigurno,** odlazimo sutra na koncert. Hrvatska ulazi u Europsku uniju, **u svakome slučaju,** sredinom 2013.
c)	atribut i apozicija kad se pišu iza imenice na koju se odnose	Republika Hrvatska, **suverena država,** međunarodno je priznata od 1992. godine. Cristiano Ronaldo, **portugalski nogometaš,** igra u madridskome Realu.
d)	surečenice	Za slabije poslovne rezultate, **kao što se zna,** kriva je gospodarska kriza.

3.	**pri izricanju suprotnosti:**	
a)	ispred veznika suprotnih rečenica (a, ali, nego, no, već)	Ona se trese, **a** on klima glavom. Trebali smo doći, **ali** su nas zadržali rođaci.
b)	ispred veznika isključnih rečenica (samo, samo što, tek, tek što, jedino, jedino što)	Svi su došli na domjenak, **samo** je on izostao. Večer je bila tiha i mirna, **jedino** su se čule žabe.
c)	ispred veznika zaključnih rečenica (dakle, stoga, zato)	Dobio sam posao, **dakle** više nisam nezaposlen. Napisala sam prvi roman, **stoga** sam sretna.
4.	**u inverziji:**	
a)	kad se zavisna surečenica nalazi ispred glavne	**Ako mi doneseš loptu,** odmah ću ići na igralište. **Budući da ste zakasnili,** nećete dobiti ulaznice za predstavu.
b)	kad se rečenični dio u kojemu se nalazi glagolski prilog nalazi ispred predikata	**Hodajući** ulicom, osjetio sam hladnoću. **Vidjevši** njihovu brzinu, odustali smo od natjecanja.
5.	**iza i ispred riječi u vokativu.**	**Ivane,** jesi li naučio za ispit? Jesi li naučio, **Ivane,** za ispit? Jesi li naučio za ispit, **Ivane**?
Točka sa zarezom piše se:		
1.	između rečenica koje nisu povezane veznicima (bezveničke rečenice) u složenoj rečenici	Proljeće je u punome sjaju; pčele lijeću i zuje, a ptice pjevaju i lete; sva je priroda nenadano obuzeta nekim novim ugođajem.
2.	između pojedinih rečeničnih dijelova pri nizanju ili nabrajanju kad je u rečenici već upotrijebljen zarez.	Danas smo ponovili sastavne veznike *i, pa, te, ni, niti*; rastavne *a, ali, nego, no, već*; zaključne *dakle, zato, stoga*; isključne *samo, samo što, jedino, jedino što, tek, tek što.*

Dvotočje (dvotočka) piše se:		
1.	ispred dijela rečenice ili teksta u kojem se što objašnjava	Djeco, zaštitite svoj identitet na internetu: ne dajte svoje osobne podatke, nego se prijavite pod izmišljenim imenom i upotrijebite zaporku.
2.	pri nizanju ili nabrajanju pojedinih riječi i skupine riječi	Upitne zamjenice: tko, što, koji, čiji, kakav, kolik.
3.	pri navođenju tuđega teksta prije navodnika	Ravnatelj je najavio: „Sljedeće godine dobit ćemo novu sportsku dvoranu."
4.	između naslova i podnaslova knjige	*Priručni anatomski atlas: Unutarnji organi*
5.	između brojeva u omjeru, i to s bjelinom s lijeve i desne strane.	Barcelona je pobijedila Real s 2 : 0. Zemljovid je u mjerilu 1 : 100 000.
Trotočje (trotočka) piše se:		
1.	kad je ispušten dio rečenice (na početku, u sredini ili na kraju)	... i tako smo na kraju sretno stigli doma. Na izletu su bili... i mnogi drugi. U predstavi su sudjelovali Ivan, Stjepan, Katica...
2.	kad se bilježi isprekidan govor ili duža stanka	– Žao mi je... nisam imao hrabrosti...
3.	kad se odustaje od daljnjega nizanja ili nabrajanja.	Na Europsko nogometno prvenstvo 2016. dolaze Englezi, Nijemci, Talijani, Hrvati...
Crtica se piše:		
1.	umjesto zareza ispred i iza umetnutih riječi unutar rečenice, odnosno umetnute rečenice	Ustali smo rano – prije izlaska sunca – da sve uspijemo pripremiti za putovanje. Janica Kostelić skijala je izvrsno – to su isticali mnogi – unatoč čestim bolovima u koljenu.
2.	umjesto zareza u upravnome govoru koji sadržava autorske pripomene	„Marta, dođi brzo" – reče učiteljica – „uskoro će početi nastava."
3.	umjesto dvotočja ispred dijela rečenice koji sadržava dodatno objašnjenje	Tu su pobjedu ostvarili hrvatski nogometni genijalci – Ćorluka, Modrić, Olić i ostali.

4.	umjesto navodnika na početku i kraju upravnoga govora	– Je li istina da Vam zasuzi oko na sve Vaše pjesme kad ih izvodite prvi put? – pita novinar.
5.	ispred riječi pri uspravnome nizanju ili nabrajanju	U Splitsko-dalmatinskoj županiji nalaze se ovi otoci: – Šolta – Brač – Hvar.
6.	umjesto prijedloga **od** i **do**	Tin Ujević (1891. – 1955.) autocesta Zagreb – Dubrovnik
7.	između dvaju imena koja su u nekome odnosu.	Utakmica Inter – Juventus završila je s 2 : 0. Ivo Karlović – Rafael Nadal 3 : 2.
Spojnica se piše:		
1.	u polusloženicama koje su sastavljene od dviju ili više riječi	spomen-ploča, pop-glazba, strpljen-spašen, dva-tri, navrat-nanos, lijevo-desno, englesko-njemačko-hrvatski rječnik
2.	u polusloženicama koje su sastavljene od brojke ili slova i riječi	10-godišnjak, 50-godišnjica, A-dur, D-vitamin, e-pošta
3.	pri rastavljanju riječi na slogove	ku-ća, šu-mi-ca, lije-pa, pro-ći, pre-pri-ča-ti
4.	pri rastavljanju riječi na kraju retka	pravo- žiro- pis -račun
5.	pri pisanju usklika	he-he, njam-njam, kre-kre-kre
6.	pri označivanju nastavka riječi	knjig-a, knjig-e, knjiz-i sel-o, sel-a, sel-u
7.	u sklonidbi kratica bez točke	SAD-a, SAD-u, SAD-om
8.	između skupina brojki	žiro-račun: 2360000-1101311177 poziv na broj: 2012-11040-66
9.	pri pisanju pojedinih internetskih adresa i adresa elektroničke pošte	www.glas-koncila.hr croatica@zg.t-com.hr
10.	između dvostrukih ženskih prezimena.	Ružička-Strozzi, Brlić-Mažuranić

Navodnici se pišu:		
1.	kad se navode tuđe izgovorene riječi i rečenice (upravni govor)	„Drage obitelji, ne bojte se! Gospodin ljubi obitelj i blizu vam je", rekao je Papa Benedikt XVI. prigodom posjeta Hrvatskoj.
2.	kad se navode tuđe napisane riječi i rečenice	„Sve sretne obitelji nalik su jedna na drugu, svaka nesretna obitelj nesretna je na svoj način." L. N. Tolstoj, *Ana Karenjina*
3.	kad se navode tuđe riječi unutar vlastite rečenice	Ministar je potvrdio medijima da ima „političku potporu predsjednika".
4.	kad se navodi riječ ili skupina riječi u prenesenome ili podrugljivome značenju	On je „brz" kao puž. Znamo mi da si „jako pametna".
5.	u imenu ustanove, škole, udruge i sportskoga kluba kad su završne riječi imena u nominativu.	Leksikografski zavod „Miroslav Krleža" Osnovna škola „Petar Zoranić" Gimnazija „Fran Galović" Nogometni klub „Barcelona"
Polunavodnici se pišu:		
1.	unutar teksta u navodnicima kad se navode tuđe riječi ili rečenice	„Ali mu Isus odgovori: 'Pusti sada! Ta dolikuje nam da tako ispunimo svu pravednost!' Tada mu popusti."
2.	unutar teksta u navodnicima kad se navodi riječ koja ima suprotno ili netočno značenje	Profesor mi je rekao: „Tvoje je znanje 'izvrsno' u odnosu na druge." „Angelina Jolie usvojila je 'desetero' djece."
3.	kad se objašnjava značenje pojedine riječi.	*pedesetak* 'oko pedeset' *crveniti* 'činiti što crvenim'

Zagrade se pišu:		
1.	kad se bilježi riječ, skupina riječi ili rečenica koja sadržava dodatno objašnjenje	Brad Pitt (glumac) posjetio je Sarajevo 2011. Ivica Kostelić (hrvatski alpski skijaš) rođen je u Zagrebu.
2.	kad se navodi dio riječi čijim se dodavanjem dobiva nova riječ koja ima različito značenje u odnosu na osnovnu riječ	(pre)pisati – pisati i prepisati (pre)veliko – veliko i preveliko
3.	kad se bilježi navezak	lijepog(a), njihovom(e), kojem(u)
4.	kad se navodi uputnica (skraćen bibliografski podatak).	Sve su vlasti u Hrvatskoj nastojale utjecati na hrvatski pravopis i zato je on bio „u središtu jezičnih i političkih zbivanja". (Babić 2008: 54).
Kosa crta piše se:		
1.	između stihova koji su napisani u vodoravnome slijedu	Gledo sam te sinoć. U snu. Tužan. Mrtvu./ U dvorani kobnoj, u idili cvijeća,/
2.	između istoznačnica	avion/zrakoplov, apoteka/ljekarna
3.	kao znak razlomka umjesto vodoravne crte	1/2, 3/4 (jedna polovina, tri četvrtine)
4.	u znakovima pojedinih mjernih jedinica	m/s (metar u sekundi) km/h (kilometar na sat)
5.	između brojeva i brojevnih izraza koji označuju dvije uzastopne vremenske jedinice	u noći 30./31. svibnja šk. god. 2012./2013.
6.	u poštanskim i internetskim adresama.	Ulica Ivana Mažuranića 15/III http://www.croatica.hr/index.php

Ostali pravopisni znakovi		
Izostavnik (apostrof) piše se:		
	umjesto ispuštenoga slova u riječi.	**je l'** (je li), **il'** (ili), **stan'** (stani)
Zvjezdica se piše:		
1.	u običnim tekstovima s desne strane riječi, skupine riječi ili rečenice kad slijedi kakvo objašnjenje na dnu stranice	*Harry Potter* i odaja tajni* * Muški lik koji utjelovljuje mladoga čarobnjaka.
2.	u jezikoslovnim tekstovima s lijeve strane rekonstruirane riječi i riječi ili skupine riječi koje prema normi ne treba upotrebljavati u standardnome jeziku.	*kъde > gdje, *rǫka > ruka *učiona > učionica, *biti ću > bit ću
Brojčana oznaka piše se:		
1.	iza pravopisnoga znaka kad se objašnjenje odnosi na rečenicu ili odlomak	Hrvatski se (...) uklapa u brojne, pretežno slavenske, srednjoeuropske jezike koji se slično pišu (hrvatski, slovenski, češki, slovački, litavski – svi primjerice imaju znakove *č*, *ž*, *š*).[2] [2] Te je znakove Gaj uzeo iz češkoga, dok je *ć* uzeto iz poljskoga, a *đ* je, zanimljivo, uzeto prema islandskome pravopisu.
2.	ispred pravopisnoga znaka kad se bilješka odnosi na pojedinu riječ ili skupinu riječi.	Taj su tip književnoga jezika naši povjesničari jezika nazvali hibridnim jezikom[3], ali mi se takav naziv ne čini točnim. [3] Taj naziv dolazi od latinske riječi *hybrida* koja je označivala dijete rođeno od Rimljanina i nerimljanke, odnosno slobodnjaka i ropkinje.

Znakovi za naglaske i dužinu		
1.	**Znakovi za naglaske** pišu se ako autor želi istaknuti kako neku riječ treba izgovoriti.	brȁt, dȍbar (kratkosilazni) žèna, govòriti (kratkouzlazni) mêso, pâmtiti (dugosilazni) písmo, ráditi (dugouzlazni)
2.	**Znak za dužinu** upotrebljava se za označivanje dugoga nenaglašenog sloga, a znak ˆ za označivanje genitiva množine imenica.	kòpām, sȕprugōm učenikâ, ženâ (*G mn.*)
Znakovi ponavljanja		
1.	Znak ponavljanja –||– obično se piše u rukopisnome tekstu ispod riječi koja se ponavlja.	pobjednik u nogometu –||– u rukometu –||– u košarci
2.	Znak ponavljanja u obliku tilde ~ obično se pojavljuje u rječničkom članku i njime se zamjenjuje dio riječi ili cijela riječ.	**zȅmljopīsnī** *prid.* koji se odnosi na zemljopis; **~i** atlas **pravo** (građansko ~, obiteljsko ~)
Znakovi <, >		
1.	U matematici i prirodoslovnim disciplinama znak < znači 'manje', a znak > znači 'veće'.	5 < 8 25 > 20
2.	U jezikoslovlju znak < označuje da se oblik s lijeve strane znaka razvio iz oblika s desne strane, a znak > označuje suprotno.	došo < došao posao < posal grozd > grožđe vrabac > vrapca
Znak jednakosti		
	Znak jednakosti = označuje da je ono što piše s njegove lijeve strane jednako onomu s desne strane.	4 + 6 = 10 1 kg = 1000 g ljekarna = apoteka hrvatskog = hrvatskoga
Znak nejednakosti		
	Znak nejednakosti ≠ označuje da ono što piše s njegove lijeve strane nije jednako onomu s desne strane.	a ≠ b b ≠ c grâd ≠ grȁd višnja ≠ Višnja

Računski znakovi		
	Računski su znakovi: više/plus +, manje/minus –, znak množenja/puta ×, ·, znak dijeljenja/podijeljeno s :, ÷.	12 + 8 = 20 18 – 6 = 12 4 × 7 = 28 ili 4 · 7 = 28 16 : 4 = 4 ili 16 ÷ 4 = 4
Znak za stupanj piše se:		
1.	kad označuje kutni stupanj uz desnu stranu brojke	kut od 60°, 90°, 180°
2.	s lijeve strane znaka mjerne jedinice kad označuje stupanj mjerenja temperature.	Danas je temperatura 10 °C. Temepretura se kretala od –3 °C do +4 °C.
Znak za postotak		
	Znak za postotak % piše se iza brojke s razmakom, a čita se ***posto***.	Povećanje prihoda za 35 %. Sniženje cijena od 10 % do 50 %.
Znak @		
	Znak @ upotrebljava se u pisanju elektroničke adrese.	miro.miric@gmail.com croatica@zg.t-com.hr
Znak ©		
	Znak © međunarodni je znak za autorska prava.	© Ivo Ivić 2009. © CROATICA 2012.
Znakovi ®, ™		
	Znakovi ®, ™ oznake su registrirane robne marke, odnosno robne marke i pišu se s desne strane imena.	Nike®, Adidas®, Jana® Xerox™, The Beatalls™
Znakovi novčanih jedinica		
	Za pojedine novčane jedinice upotrebljavaju se znakovi koji se pišu ispred iznosa.	$50 (50 američkih dolara) €200,25 (200,25 eura) £19,99 (19,99 funta)
Tipovi slova		
	– podebljana slova (bold) – nakošena slova (kurziv) – podcrtana slova	**Veliko početno slovo** *Veliko početno slovo* Veliko početno slovo

6. SASTAVLJENO I RASTAVLJENO PISANJE

Ključni pojmovi: sastavljeno pisanje, pisanje sa spojnicom, rastavljeno pisanje, složenica, sraslica, polusloženica, izvedenica, srastanje, slaganje, spojnik, predmetak, imenice, pridjevi, zamjenice, brojevi, glagoli, prilozi, prijedlozi, veznici, usklici, čestice.

Uvod

U hrvatskome standardnom jeziku riječi se pišu:
1. **sastavljeno** – dvije riječi povezane su u jednu riječ – složenicu ili sraslicu – koja ima jedan naglasak i vlastitu sklonidbu određenu drugom riječi:

vjer(a) + -o- + učitelj > **vjeroùčitelj**, *G jd.* vjeroùčitelj**a**, *D jd.* vjeroùčitelj**u**
tuži + baba > **tùžibaba**, *G jd.* tùžibab**e**, *D jd.* tùžibab**i**

2. **sa spojnicom** – dvije riječi povezuje spojnica i tako nastaje polusloženica, u kojoj je prvi dio nesklonjiv, a drugi se sklanja te oba dijela imaju vlastiti naglasak:

spȍmēn + plȍča > **spȍmēn-plȍča**, *G jd.* spȍmēn-plȍč**e**,
D jd. spȍmēn-plȍč**i**
njèmāčko + hȓvātskī > **njèmāčko-hȓvātskī**,
G jd. njèmāčko-hȓvātsk**oga**, *D jd.* njèmāčko-hȓvātsk**omu**

3. **rastavljeno** – obje se riječi pišu odvojeno s bjelinom i imaju vlastiti naglasak; u nekim se svezama sklanjaju obje riječi, a u ostalima samo druga riječ:

grâd domàćin, *G jd.* grâd**a** domàćin**a**, *D jd.* grâd**u** domàćin**u**
fȇr pòstupak, *G jd.* fȇr pòstupk**a**, *D jd.* fȇr pòstupk**u**.

Pripazi!

Treba razlikovati **jednu riječ** (sraslicu) načinjenu od dviju riječi koje se piše sastavljeno, **od dviju posebnih riječi** koje se pišu rastavljeno:

zajedno – jedna riječ, npr. Idemo **zajedno** u grad.
za jedno – dvije riječi, npr. Bio je bolji **za jedno** mjesto.

natrag – jedna riječ, npr. Vrati se **natrag**.
na trag – dvije riječi, npr. Inspektor je naišao **na trag**.

U nastavku se obrađuju sva tri načina pisanja po vrstama riječi.

Imenice

1. Sastavljeno pisanje

Sastavljeno se pišu:

a) imenice sastavljene od dviju riječi ili osnova koje povezuje spojnik (samoglasnik) -o-:

brod + -o- + gradilište > **brodogradilište**
cestogradnja, domoljub, dragovoljac, petogodišnjak, krovopokrivač, peterokatnica, sjeveroistok, knjigovođa, vjeroučitelj, zemljoradnja, Banjolučanin, Dugootočanin, Starograđanin, Širokobriježanin

b) imenice nastale srastanjem dviju riječi:

blag + dan > **blagdan**, Oče + naš > **Očenaš**
bubamara, desetljeće, miomiris, razbibriga, rođendan, stoljeće, stranputica, šišmiš, tužibaba, vadičep, Dugopolje, Josipdol, Novigrad, Tomislavgrad, Zagvozd

c) imenice sastavljene od prefiksa (predmetka) domaćega podrijetla i imenice:

nad + biskup > **nadbiskup**, pod + stanar > **podstanar**
dočasnik, dopredsjednik, izgradnja, nadšumar, neprijatelj, neradnik, međuprostor, podvožnjak, predračun, predsoblje

d) imenice sastavljene od prefiksoida[7] stranoga podrijetla i imenice:

auto + cesta > **autocesta**, elektro + motor > **elektromotor**
audiokazeta, biokemija, elektroaparat, fotoklub, makroekonomija, mikroklima, neoklasicizam, kinopredstava, radiovalovi, videokazeta.

7 Prefiksoid je leksički morfem koji se pojavljuje u prvome dijelu složenice i piše se sastavljeno, npr. *auto, audio, bio.*

2. Pisanje sa spojnicom

Sa spojnicom se pišu:

a) imeničke polusloženice u kojima prva riječ dopunjava drugu kao atribut, a sklanja se samo drugi dio riječi:

pop + glazba > **pop-glazba**, *G jd.* **pop-glazbe**, *D jd.* **pop-glazbi**
čarter-linija, džez-glazba, džins-košulja, ekspres-lonac, kamp-kućica, klima-uređaj, kontakt-osoba, pilot-projekt, rak-rana, spomen-ploča

b) imeničke polusloženice sastavljene od slova i imenice:

e + pošta > **e-pošta**, *G jd.* **e-pošte**, *D jd.* **e-pošti**
a-sklonidba, B-kategorija, C-vitamin, C-dur, d-mol, e-adresa, G-točka, H-bomba, x-zrake, Y-kromosom

c) imeničke polusloženice sastavljene od brojke i imenice:

10 + godišnjak > **10-godišnjak**, *G jd.* **10-godišnjaka**
20-godišnjak, 50-godišnjakinja, 100-godišnjica, 500-godišnjica

d) imeničke polusloženice sastavljene od riječi istoga ili sličnoga glasovnog sastava:

ping + pong > **ping-pong**, *G jd.* **ping-ponga**, *D jd.* **ping-pongu**
gumi-gumi, križić-kružić, rizi-bizi, par-nepar.

3. Rastavljeno pisanje

Rastavljeno se pišu:

a) skupovi dviju imenica ili pridjeva i imenice koji se oboje sklanjaju:

grad domaćin, *G jd.* grada domaćina, *D jd.* gradu domaćinu
Mali Lošinj, *G* Maloga Lošinja, *D* Malomu Lošinju
država članica, član suradnik, gost profesor, jezik posrednik, liječnik internist, pas gonič, ptica pjevica, voda tekućica, Babina Greda, Duga Resa, Hrvatska Kostajnica, Stari Mikanovci

b) skupovi nesklonjiva pridjeva i imenice (koja se sklanja):

fer postupak, *G jd.* fer postupka, *D jd.* fer postupku
fer igra, gala predstava, krem majica, metalik boja, seksi haljina

c) skupovi kratice bez točke (pokrate) i imenice:

VIP gost, *G jd.* VIP gosta, *D jd.* VIP gostu
ADSL priključak, DNK analiza, DVD uređaj, GMO hrana, IT uređaj, LCD televizor, MP4 format, POS uređaj, SMS poruka, VIP parking

d) skupovi imenice i slova ili brojke:

hepatitis B, *G jd.* hepatitisa B, *D jd.* hepatitisu B
dan D, kut β, vitamin C, format A4, omega 3.

Pripazi!

1. Kako će se pisati dvostruko žensko prezime, ovisi o upisu u matične knjige:

a) može se pisati sa spojnicom:

Ivana **Žic-Dončević**, Ljiljana **Barić-Matasović**

b) može se pisati rastavljeno:

Ivana **Žic Dončević**, Ljiljana **Barić Matasović**.

2. Dvočlana imena hrvatskih naselja pišu se:

a) sastavljeno ako su nastala srastanjem dviju riječi:

Cetingrad, Dugopolje, Starigrad, Šarengrad, Vrginmost

b) rastavljeno bez obzira na to sklanjaju li se obje riječi u imenu ili samo druga riječ:

Dugo Selo, *G* Dugoga Sela, *D* Dugomu Selu
Ivanić Grad, *G* Ivanić Grada, *D* Ivanić Gradu
Grubišno Polje, Nova Gradiška, Kaštel Štafilić, Zlatar Bistrica.

3. Imena stranih naselja pišu se u hrvatskome jeziku izvorno, kao što je u jeziku iz kojega potječu:

a) sastavljeno: **Amsterdam, Ingolstadt, Liverpool, Strasbourg, Wolfsburg**
b) sa spojnicom: **Aix-en-Provence, Port-au-Prince, Saint-Etienne**
c) rastavljeno: **Los Angeles, New York, San Francisco, Monte Carlo, Rio de Janeiro.**

Pridjevi

1. Sastavljeno pisanje

Sastavljeno se pišu:

a) pridjevi sastavljeni od dviju riječi koje povezuje spojnik -o-, a načinjeni su prema svezi pridjev + imenica:

visok + -o- + školski > **visokoškolski** (*prema* **visoka škola**)
armiranobetonski, brzopotezni, imovinskopravni, javnobilježnički, kulturnopovijesni, osnovnoškolski, srednjoškolski, visokonaponski

b) pridjevi nastali srastanjem dviju riječi:

opće + poznat > **općepoznat**
boguugodan, dandanašnji, hvalevrijedan, općeprihvaćen, svrsishodan, takozvani, tisućugodišnji, zimzelen, zlurad

c) pridjevi sastavljeni od prefiksa domaćega podrijetla i pridjeva:

pred + diplomski > **preddiplomski**
izvanbračni, međunarodni, nadzemni, nepošten, poslijediplomski, pomorski, predbračni, preosjetljiv, prigradski, suodgovoran

d) pridjevi sastavljeni od prefiksoida stranoga podrijetla i pridjeva:

super + moderan > **supermoderan**
antikomunistički, ekstradjevičanski, hiperaktivan, infracrven, interdisciplinaran, kvaziumjetnički, multinacionalan, transoceanski

e) pridjevi na -čki/-ski/-ški izvedeni od dvorječnih imena:

dugootočki (*prema* Dugi otok), **marijobistrički** (*prema* Marija Bistrica), **sjevernokorejski** (*prema* Sjeverna Koreja), **starogradski** (*prema* Stari Grad), **dugoreški** (*prema* Duga Resa), **novogradiški** (*prema* Nova Gradiška).

2. Pisanje sa spojnicom

Sa spojnicom se pišu:

a) pridjevne polusloženice sastavljene od pridjeva ravnopravnih po značenju i odnosu:

bosansko-hercegovački nogometaš (bosanski i hercegovački – *prema* Bosna i Hercegovina)

javno-privatni projekt (javni i privatni)
putničko-teretni brod (putnički i teretni)
Vukovarsko-srijemska županija (vukovarska i srijemska)
englesko-njemačko-hrvatski rječnik (engleski, njemački i hrvatski)

b) pridjevne polusloženice sastavljene brojke ili slova i pridjeva:

3-dnevni izlet, **17-inčni** monitor, **50-metarski** bazen,
B-negativna krvna grupa, **pH-neutralna** krema

c) pridjevne polusloženice sastavljene od dvaju prezimena:

Anić-Silićev pravopis, **Silić-Pranjkovićeva** gramatika,
Kant-Laplaceova teorija

d) pridjevne polusloženice sastavljene od pridjeva suprotstavljena značenja:

strpljen-spašen, viđen-neviđen, taknut-maknut.

3. Rastavljeno pisanje

Rastavljeno se pišu:
a) skupovi imenice i pridjeva koji se oboje sklanjaju:

kruh svagdašnji, *G jd.* kruha svagdašnjeg(a),
D jd. kruhu svagdašnjem(u)
prijatelj stari, ruža hrvatska, zora bijela

b) skupovi nesklonjiva pridjeva i imenice:

gratis ulaznica, *G jd.* gratis ulaznice, *D jd.* gratis ulaznici
bež odijelo, bjanko mjenica, bruto zarada, fer igra, fer postupak,
gala predstava, krem majica, metalik boja, seksi cipele

c) skupovi priloga i pridjeva:

društveno koristan, jako brz, ludo zaljubljen, neobično lijep,
spolno prenosiv, strogo zabranjen, teško bolestan, ugodno popunjen.

Zamjenice

1. Sastavljeno pisanje

Sastavljeno se pišu:

a) neodređene zamjenice sastavljene od predmetaka **i-, ne-, ni-, sva-** i odnosnih zamjenica ili dviju odnosnih zamjenica:

i- + tko > **itko**, išta, ikoji, ičiji, ikakav
ne- + tko > **netko**, nešto, nekoji, nečiji, nekakav
ni- + nitko > **nitko**, ništa, nikoji, ničji, nikakav
sva- + tko > **svatko**, svašta, svakoji, svačiji, svakakav
koje + čiji > **koječiji**, kojekakav

b) neodređene zamjenice sastavljene od odnosnih zamjenica i čestice **-god**:

tko + god > **tkogod** (bilo tko)
štogod (nešto), **kojigod** (neki), **čijigod** (nečiji), **kakavgod** (bilo koji).

Pripazi!

Složene zamjenice sastavljene od predmetaka **i-, ni-** u zavisnim padežima pišu se rastavljeno:

Jeste li **i od koga** čuli novost? (itko)
Jesi li s njim razgovarala **i o čemu**? (išta)
Ni od koga nisam očekivao pomoć. (nitko)
Ni za što mi ne zahvaljujte. (ništa)

2. Rastavljeno pisanje

Rastavljeno se pišu:

a) skupovi sastavljeni od čestica **bilo, ma, makar, po** i odnosnih zamjenica:

bilo tko, bilo što, bilo koji, bilo čiji, bilo kakav
ma tko, ma što, ma koji, ma čiji, ma kakav
makar tko, makar što, makar koji, makar čiji, makar kakav
po što, po koji, po čiji, po kakav, po kolik

b) skupovi sastavljeni od odnosne zamjenice i naglašene čestice **god**:

tko god (svatko), što god (sve, bilo što), koji god (svaki), čiji god (svačiji)

c) skupovi sastavljeni od zamjenice i čestice **put**:

koji put, ovaj put, onaj put, svaki put

d) skupovi sastavljeni od prijedlogâ i nenaglašenih oblika zamjenica, npr. **nj, me, te, se, mnom:**

kroza nj, na nj, poda nj, preda nj, za nj
kroza me, na me, poda me, preda me, za me
kroza te, na te, poda te, preda te, za te
kroza se, na se, poda se, preda se, za se
poda mnom, preda mnom, sa mnom, za mnom.

Brojevi

1. Sastavljeno pisanje

Sastavljeno se pišu:

a) jednorječni glavni brojevi:

jedan + -aest > **jedanaest**, dva + deset > **dvadeset**
trideset, četrdeset, pedeset, šezdeset, sedamdeset,
osamdeset, devedeset, dvjesto, tristo, četiristo,
petsto, šeststo, sedamsto, osamsto, devetsto

b) jednorječni redni brojevi:

jedanaesti, dvadeseti, trideseti, četrdeseti, pedeseti, šezdeseti,
sedamdeseti, osamdeseti, devedeseti, dvjestoti, tristoti, četiristoti,
petstoti, šestoti, sedamstoti, osamstoti, devetstoti

c) brojevne imenice:

dvadeset + -ero > **dvadesetero**, pet + orica > **petorica**
dvadesetpetero, tridesetero, tridesetdvoje, šezdesetero
desetorica, dvadesetorica, dvadesetpetorica, pedesetorica
dvadesetina (1/20), tridesetina (1/30), pedesetpetina (1/55)

d) brojevni pridjevi:

dvadeset + -ori > **dvadesetori**, petero + struk > **peterostruk**
dvadesetpetori, tridesetori, tridesetdvoji, šezdesetori
trostruk, deseterostruk, pedeseterostruk, stostruk

e) brojevni prilozi:

jedan + put > **jedanput**, deset + -ak > **desetak**
dvaput, triput, petput, desetput, stoput
desetak, dvadesetak, tridesetak, pedesetak, stotinjak

f) pridjevne složenice sastavljene od broja i pridjeva:

jednodnevni (izlet), **dvotjedno** (putovanje), **trogodišnji** (nasad), **petogodišnji** (kredit), **sedmodnevni** (odmor), **dvadesetogodišnji** (student).

Pripazi!

Razlomci brojeva koji imaju brojnik veći od jedan pišu se rastavljeno:

tri dvadesetine (3/20), **sedam tridesetina** (7/30),
tri pedesetine (3/50).

2. Pisanje sa spojnicom

Sa spojnicom se pišu:

a) skupovi dvaju glavnih brojeva koji označuju približnu vrijednost:

jedan-dva, pet-šest, dvadeset-trideset, sto-dvjesto

b) skupovi dviju brojevnih imenica koji označuju približnu vrijednost:

dvojica-trojica, petorica-šestorica, devetorica-desetorica
dvoje-troje, petero-šestero, devetero-desetero

c) skupovi dvaju brojevnih pridjeva koji označuju približnu vrijednost:

dvoji-troji, petori-šestori, devetori-desetori

d) skupovi dvaju brojevnih priloga koji označuju približnu vrijednost:

desetak-dvadesetak, pedesetak-šezdesetak, stotinjak-dvjestotinjak

e) skupovi imenice i broja koji označuju približnu vrijednost:

sat-dva, mjesec-dva, korak-dva, knjiga-dvije, riječ-dvije.

3. Rastavljeno pisanje

Rastavljeno se pišu:

a) višerječni glavni brojevi:

dvadeset (i) jedan (21), trideset (i) pet (35), devedeset (i) devet (99), sto devedeset (i) devet (199), petsto sedamdeset (i) četiri (574), tisuću dvjesto trideset (i) pet (1 235), tri tisuće šeststo trideset (i) dva (3 632), dvjesto dvadeset četiri tisuće devetsto trideset (i) dva (224 932), tri milijuna tristo dvadeset četiri tisuće sedamsto (i) devet (3 324 709)

b) višerječni redni brojevi:

dvadeset prvi (21.), trideset peti (35.), devedeset deveti (99.),
sto devedeset deveti (199.), petsto sedamdeset prvi (571.),
tisuću dvjesto trideset peti (1 235.), tri tisuće šeststo sedamnaesti (3 617.),
dvjesto dvadeset četiri tisuće devetsto trideset drugi (224 932.),
tri milijuna tristo dvadeset četiri tisuće sedamsto deveti (3 324 709.)

c) skupovi broja i čestice **put** ili **puta**:

drugi put, treći put, deseti put, stoti put
dva puta, tri puta, deset puta, sto puta

d) skupovi brojevnoga priloga i čestice **puta**:

desetak puta, dvadesetak puta, stotinjak puta.

Glagoli

1. Sastavljeno pisanje

Sastavljeno se pišu:
a) glagoli sastavljeni od prefiksa i glagola:

pre + pisati > **prepisati**
dograditi, dostaviti, izljubiti, napisati, odglumiti,
otpjevati, preskočiti, pripaziti, uraditi, završiti

b) niječni oblici prezenta glagola **biti**:

nisam, nisi, nije, nismo, niste, nisu

c) niječni imperativni oblici:

nemoj, nemojmo, nemojte

d) pojedini niječni glagoli i njihovi oblici:

negodovati, nedostajati, nemati, nestati, nestajati
negodujem, negoduješ, negoduje... (prezent)
negoduj, negodujmo, negodujte (imperativ)
negodujući (glag. prilog sadašnji).

Pripazi!

Niječni oblici prezenta glagola **htjeti** mogu se pisati na dva načina:

a) sastavljeno – neću, nećeš, neće, nećemo, nećete, neće
b) rastavljeno – ne ću, ne ćeš, ne će, ne ćemo, ne ćete, ne će.

Kad se izabere jedan način pisanja, treba ga dosljedno primijeniti u pisanoj praksi.

2. Pisanje sa spojnicom

Sa spojnicom se pišu:

a) glagolske polusloženice sastavljene od riječi bliskoga značenja:

laži-maži, povuci-potegni, rekla-kazala

b) glagolske polusloženice sastavljene od riječi suprotstavljena značenja:

hoćeš-nećeš, piši-briši, stani-kreni.

3. Rastavljeno pisanje

Rastavljeno se pišu:

a) dvorječni i trorječni glagolski oblici sastavljeni od pomoćnoga glagola i glagola koji se mijenja:

pjevao sam, bio sam pjevao *i* bijah pjevao, pjevat ću,
budem pjevao, pjevao bih, bio bih pjevao

b) čestica **ne** ispred glagolskih oblika:

ne pjevati, ne pjevam, ne pjevaj, ne budem pjevao,
ne pjevajući, ne bih pjevao, ne bih bio pjevao.

Prilozi

1. Sastavljeno pisanje

Sastavljeno se pišu:

a) složeni prilozi nastali srastanjem prijedloga i imenskih riječi (imenica, pridjev, zamjenica, broj):

do + godine > **dogodine**
naglas, navečer, nažalost, ujutro, začudo,
izdaleka, iznova, odmila, odmalena, svisoka,
nato, posve, sasvim, uto, zatim,
isprva, otprve, ujedno, zajedno

b) složeni prilozi nastali srastanjem prijedloga i priloga:

na + bolje > **nabolje**
donedavno, nadaleko, nalijevo, napismeno, odavno,
odjednom, pogotovo, potajno, ukratko, zasigurno

c) složeni prilozi nastali srastanjem priloga i čestice **god**:

gdje + god > **gdjegod**
doklegod, kadgod, kakogod, kamogod, kudgod

d) ostali prilozi koji se ne mogu rastaviti na dvije punoznačne riječi:

dokle, dotle, jutros, napokon, nasumce, neprestano,
odande, odatle, sinoć, sprijeda, uzastopce, uzalud.

Pripazi!

Treba razlikovati **složeni prilog** od **prijedložnoga izraza** koji čine prijedlog i druga vrsta riječi:

Sve je pošlo **nizbrdo** kad je on otišao. (složeni prilog)
Niz brdo se trči pet kilometara. (prijedlog i imenica)

Dođi i pogledaj **nalijevo**. (složeni prilog)
Trči **na lijevo** krilo. (prijedlog i pridjev)

Jučer sam se vratio **izdaleka**. (složeni prilog)
Došao sam **iz daleka** grada. (prijedlog i pridjev)

2. Pisanje sa spojnicom

Sa spojnicom se pišu:

a) skupovi priloga koji imaju suprotstavljeno značenje:

danas-sutra, gore-dolje, lijevo-desno, manje-više, ovdje-ondje

b) skupovi priloga zasnovani na glasovnim oprekama:

kad-tad, kako-tako, koliko-toliko, pošto-poto, tamo-amo.

3. Rastavljeno pisanje

Rastavljeno se pišu:

a) skupovi prijedloga i imenskih riječi koji nisu srasli:

bez sumnje ('nesumnjivo'), **na primjer** ('primjerice'),
na koncu, od šale, po volji, od ruke, pred oči,
po novom, po starom, u malom, u suprotnom,
k tomu, pri čemu, pri tome,
do jednoga, na prvu, na drugu, za dvoje

b) skupovi prijedloga i priloga koji nisu srasli:

do danas, do sutra, od danas, od jutros

c) skupovi čestice **bilo, ne, ni** i priloga koji nisu srasli:

bilo gdje, bilo kad	**Bilo gdje** da živiš, misli na domovinu.
ne kako, ne zašto	**Ne kako**, nego zašto treba se upitati.
ni sada, ni onda	**Ni sada** nismo svjesni svih opasnosti.

d) skupovi priloga i čestica **god, put** koji nisu srasli:

kad god, gdje god	**Kad god** stigneš, piši mi.
koji put, svaki put	**Koji put** dođi do mene.

Prijedlozi

1. Sastavljeno pisanje

Sastavljeno se pišu:

a) složeni prijedlozi nastali srastanjem dvaju prijedloga:

iz + nad > **iznad**
ispod, ispred, između, izvan, ponad, poradi, zaradi

b) složeni prijedlozi nastali srastanjem prijedloga i imenice:

na + vrh > **navrh**
nadno, nakraj, namjesto, pokraj, povrh, umjesto, uoči.

2. Rastavljeno pisanje

Rastavljeno se pišu:

a) skupovi prijedloga i imenice:

bez obzira, na temelju, od strane, u okviru, u slučaju, za vrijeme

b) skupovi dvaju prijedloga od kojih svaki čuva svoje značenje:

do pred kuću, **do ispod** koljena, **do ispred** Zagreba,
od prije sto godina, **s po** tri lopte, novčanice **od po** 100 kuna.

Pripazi!

Treba razlikovati **složeni prijedlog** nastao srastanjem od izraza koji čine **prijedlog i imenica:**

On će raditi **umjesto** prijatelja.	(složeni prijedlog)
Došli smo **u mjesto** gdje se rodio.	(prijedlog i imenica)
U Split smo stigli **uoči** Božića.	(složeni prijedlog)
Ne mogu ga pogledati **u oči**.	(prijedlog i imenica)

Veznici

1. Sastavljeno pisanje

Sastavljeno se pišu veznici nastali srastanjem:

i + ako > **iako**
dočim, eda, ipak, kadli, kamoli, kanda, negoli, pošto, premda.

2. Rastavljeno pisanje

Rastavljeno se pišu dvorječni i trorječni veznici:

a kamoli, a nekmoli, ako i, budući da, dokle god, jedino što, kao da, kao što, koliko god, nakon što, negoli što, prije nego, samo da, samo što, tek što, prije nego što, prije no što.

Pripazi!

Treba razlikovati **veznike** od izraza koji čine **prijedlog i zamjenica:**

Pošto je došao doma, odmorio se.	(veznik)
Po što je došao doma?	(prijedlog i zamjenica)

Usklici

1. Sastavljeno pisanje

Sastavljeno se pišu usklici nastali srastanjem:

u + pomoć > **upomoć**
aha, ohoho, pobogu, nazdravlje, uslast, uzdravlje, zbogom.

2. Pisanje sa spojnicom

Sa spojnicom se pišu usklici koji se ponavljaju dvaput ili više puta:

av-av, bum-bum, cin-cin, kuc-kuc, mljac-mljac, pa-pa, vau-vau, kre-kre-kre, ha-ha-ha.

3. Rastavljeno pisanje

Rastavljeno se pišu usklični izrazi:

Dobro jutro!, Dobar dan!, Dobra večer!, Laku noć!, Dobar tek!, Dobro došao!, Dobro došli!, Bože, sačuvaj!

Čestice

Čestice se pišu **samo rastavljeno**:

Zar si već stigao?
Baš mi je lijepo danas.
Je **li** ti dobro sada?

Rastavljanje riječi na kraju retka

1. Kad se ne može napisati cijela riječ u istome retku, treba ju rastaviti na slogove i napisati spojnicu na kraju retka, a preostali dio prenijeti u novi redak:

ku-	voj-	mi-	pot-
ća	nik	sao	predsjednik.

2. Pri rastavljanju polusloženica spojnicu treba napisati na kraju retka i na početku novoga retka:

klima-	javno-	njemačko-	Ivana Brlić-
-uređaj	-privatni	-hrvatski	-Mažuranić.

Pripazi!

a) **Jednosložne riječi** ne smiju se rastavljati na kraju retka:

nepravilno: bo-l, gr-m, pr-st, sni-jeg
pravilno: **bol, grm, prst, snijeg**.

b) Dvoslovi **dž, lj, nj** označuju jedan fonem (razlikovni glas) i ne smije ih se rastavljati:

nepravilno: srd-žba, vol-jeti, kuhan-je
pravilno: **srdž-ba**, **volje-ti**, **kuha-nje**.

c) Troslovni skup **ije**, koji označuje dugi refleks jata, ne rastavlja se:

nepravilno: mli-jeko, li-jepo, ci-jeniti
pravilno: **mlije-ko**, **lije-po**, **cije-niti**.

d) Nije pravilno rastavljati **završni samoglasnik ili suglasnički skup**:

nepravilno: kuć-a, radi-o, pora-st
pravilno: **ku-ća, ra-dio, po-rast**.

Sastavljeno i rastavljeno pisanje (sažetak)

	kategorije	primjeri
Imenice		
1. Sastavljeno se pišu:		
a)	imenice sastavljene od dviju riječi ili osnova koje povezuje spojnik (samoglasnik) *-o-*	brod + -o- + gradilište > **brodogradilište** cestogradnja, dragovoljac, petogodišnjak, krovopokrivač
b)	imenice nastale srastanjem dviju riječi	blag + dan > **blagdan** desetljeće, miomiris, rođendan, vadičep
c)	imenice sastavljene od prefiksa (predmetka) domaćega podrijetla i imenice	pod + stanar > **podstanar** dočasnik, izgradnja, neprijatelj, međuprostor
d)	imenice sastavljene od prefiksoida stranoga podrijetla i imenice.	auto + cesta > **autocesta** audiokazeta, biokemija, elektroaparat, fotoklub
2. Sa spojnicom se pišu:		
a)	imeničke polusloženice u kojima prva riječ dopunjava drugu kao atribut, a sklanja se samo drugi dio riječi	**pop-glazba**, *G jd.* **pop-glazbe** horor-film, klima-uređaj, pilot-projekt, žiro-račun
b)	imeničke polusloženice sastavljene od slova i imenice	**e-pošta**, *G jd.* **e-pošte** A-centrala, B-kategorija, C-vitamin, e-adresa
c)	imeničke polusloženice sastavljene od brojke i imenice	**10-godišnjak**, *G jd.* **10-godišnjaka** 20-godišnjak, 50-godišnjakinja, 100-godišnjica, 500-godišnjica
d)	imeničke polusloženice sastavljene od riječi istoga ili sličnoga glasovnog sastava.	**ping-pong**, *G jd.* **ping-ponga** gumi-gumi, križić-kružić, rizi-bizi, par-nepar

3. Rastavljeno se pišu:	
a) skupovi dviju imenica ili pridjeva i imenice koji se oboje sklanjaju	**grad domaćin**, *G jd.* grada domaćina **Mali Lošinj**, *G* Maloga Lošinja država članica, gost profesor, jezik posrednik, pas gonič
b) skupovi nesklonjiva pridjeva i imenice (koja se sklanja)	**fer postupak**, *G jd.* fer postupka fer igra, gala predstava, metalik boja, seksi suknja
c) skupovi kratice bez točke (pokrate) i imenice	**VIP gost**, *G jd.* VIP gosta DNK analiza, GMO hrana, MP4 format, SMS poruka
d) skupovi imenice i slova ili brojke.	**hepatitis B**, *G jd.* hepatitisa B dan D, vitamin C, format A4
Pridjevi	
1. Sastavljeno se pišu:	
a) pridjevi sastavljeni od dviju riječi koje povezuje spojnik *-o-*, a načinjeni su prema svezi pridjev + imenica	visok + -o- + školski > **visokoškolski** (prema **visoka škola**) osnovnoškolski, imovinskopravni, javnobilježnički, srednjoškolski
b) pridjevi nastali srastanjem dviju riječi	opće + poznat > **općepoznat** hvalevrijedan, općeprihvaćen
c) pridjevi sastavljeni od prefiksa domaćega podrijetla i pridjeva	pred + diplomski > **preddiplomski** izvanbračni, međunarodni
d) pridjevi sastavljeni od prefiksoida stranoga podrijetla i pridjeva	super + moderan > **supermoderan** antikomunistički, hiperaktivan, multinacionalan, pseudonarodni
e) pridjevi na *-čki/-ski/-ški* izvedeni od dvorječnih imena.	**dugootočki** (prema Dugi otok) **starogradski** (prema Stari Grad) **novogradiški** (prema Nova Gradiška)
2. Sa spojnicom se pišu:	
a) pridjevne polusloženice sastavljene od pridjeva ravnopravnih po značenju i odnosu	**javno-privatni** projekt (javni i privatni) **Vukovarsko-srijemska** županija (vukovarska i srijemska)
b) polusloženice sastavljene od brojke ili slova i pridjeva	**3-dnevni** izlet, **17-inčni** monitor, **B-negativna** krvna grupa
c) pridjevne polusloženice sastavljene od dvaju prezimena	**Silić-Pranjkovićeva** gramatika, **Kant-Laplaceova** teorija

d)	pridjevne polusloženice sastavljene od pridjeva suprotstavljena značenja.	**strpljen-spašen**, rečen-porečen, viđen-neviđen, taknut-maknut
3. Rastavljeno se pišu:		
a)	skupovi imenice i pridjeva koji se oboje sklanjaju	**prijatelj stari**, *G jd.* prijatelja starog(a) ruža hrvatska, zora bijela
b)	skupovi nesklonjiva pridjeva i imenice	**gratis ulaznica**, *G jd.* gratis ulaznice bež odijelo, bjanko mjenica, fer postupak, seksi cipele
c)	skupovi priloga i pridjeva.	**jako brz**, ludo zaljubljen, strogo zabranjen, teško bolestan
Zamjenice		
1. Sastavljeno se pišu:		
a)	neodređene zamjenice sastavljene od predmetaka *i, ne, ni, sva* i odnosnih zamjenica ili dviju odnosnih zamjenica	i- + tko > **itko**, išta, ikoji, ičiji ne- + tko > **netko**, nešto, nekoji ni- + nitko > **nitko**, ništa, nikoji sva- + tko > **svatko**, svašta, svakoji koje + čiji > **koječiji**
b)	neodređene zamjenice sastavljene od odnosnih zamjenica i čestice *god.*	**tkogod** (bilo tko) **štogod** (nešto) **kojigod** (neki) **čijigod** (nečiji)
3. Rastavljeno se pišu:		
a)	skupovi sastavljeni od čestica *bilo, ma, makar, po* i odnosnih zamjenica	**bilo tko**, bilo što, bilo koji, bilo čiji **ma tko**, ma što, ma koji, ma čiji **makar tko**, makar što, makar koji **po što**, po koji, po čiji, po kakav
b)	skupovi sastavljeni od odnosne zamjenice i naglašene čestice *god*	**tko god** (svatko) **što god** (bilo što) **koji god** (svaki) **čiji god** (svačiji)
c)	skupovi sastavljeni od zamjenice i čestice *put*	**koji put**, ovaj put, onaj put, svaki put
d)	skupovi sastavljeni od prijedlogâ i nenaglašenih oblika zamjenica, npr. *nj, me, te, se, mnom.*	**kroza nj**, na nj, poda nj, preda nj **kroza me**, na me, poda me, preda me **kroza te**, na te, poda te, preda te **kroza se**, na se, poda se, preda se **poda mnom**, preda mnom, sa mnom

Brojevi		
1. Sastavljeno se pišu:		
a)	jednorječni glavni brojevi	dva + deset > **dvadeset** trideset, pedeset, šezdeset, devedeset, dvjesto/dvjesta, tristo/trista, devetsto
b)	jednorječni redni brojevi	**dvadeseti**, trideseti, pedeseti, šezdeseti, devedeseti, dvjestoti, tristoti, četiristoti, devetstoti
c)	brojevne imenice	dvadeset + dvoje > **dvadesetdvoje** dvadesetpetero, tridesetero desetorica, pedesetorica dvadesetina (1/20), tridesetina (1/30)
d)	brojevni pridjevi	dvadeset + dvoji > **dvadesetdvoji** dvadesetpetori, tridesetori dvostruk, deseterostruk, stostruk
e)	brojevni prilozi	jedan + put > **jedanput** dvaput, petput, stoput deset + -ak > **desetak** dvadesetak, stotinjak
f)	pridjevne složenice sastavljene od broja i pridjeva.	**jednodnevni** izlet **petogodišnji** kredit
2. Sa spojnicom se pišu:		
a)	skupovi dvaju glavnih brojeva koji označuju približnu vrijednost	**jedan-dva**, pet-šest, dvadeset-trideset, sto-dvjesto
b)	skupovi dviju brojevnih imenica koji označuju približnu vrijednost	**dvojica-trojica**, devetorica-desetorica dvoje-troje, petero-šestero
c)	skupovi dvaju brojevnih pridjeva koji označuju približnu vrijednost	**dvoji-troji**, petori-šestori, devetori-desetori
d)	skupovi dvaju brojevnih priloga koji označuju približnu vrijednost	**desetak-dvadesetak**, stotinjak-dvjestotinjak
e)	skupovi imenice i broja koji označuju približnu vrijednost.	**sat-dva**, mjesec-dva, knjiga-dvije, riječ-dvije

3. Rastavljeno se pišu:		
a)	višerječni glavni brojevi	**dvadeset (i) jedan** (21) sto devedeset (i) pet (195) tisuću dvjesto trideset (i) pet (1 235)
b)	višerječni redni brojevi	**dvadeset prvi** (21.) sto devedeset peti (195.) tisuću dvjesto trideset peti (1 235.)
c)	skupovi broja i čestice *put* ili *puta*	**drugi put**, treći put, stoti put dva puta, tri puta, sto puta
d)	skupovi brojevnoga priloga i čestice *puta.*	**desetak puta**, dvadesetak puta
Glagoli		
1. Sastavljeno se pišu:		
a)	glagoli sastavljeni od prefiksa i glagola	pre + pisati > **prepisati** dograditi, izljubiti, napisati, odglumiti, preskočiti, završiti
b)	niječni oblici prezenta glagola *biti*	**nisam**, nisi, nije, nismo, niste, nisu
c)	niječni imperativni oblici	**nemoj**, nemojmo, nemojte
d)	pojedini niječni glagoli i njihovi oblici.	**negodovati**, nedostajati, nemati, nestati, nestajati
2. Sa spojnicom se pišu:		
a)	glagolske polusloženice sastavljene od riječi bliskoga značenja	**povuci-potegni**, laži-maži, rekla-kazala
b)	glagolske polusloženice sastavljene od riječi suprotstavljena značenja.	**hoćeš-nećeš**, piši-briši, stani-kreni
3. Rastavljeno se pišu:		
a)	dvorječni i trorječni glagolski oblici sastavljeni od pomoćnoga glagola i glagola koji se mijenja	**pjevao sam**, pjevat ću, bio sam pjevao *i* bijah pjevao, pjevao bih, bio bih pjevao
b)	čestica *ne* ispred glagolskih oblika.	**ne pjevam**, ne pjevaj, ne budem pjevao, ne pjevajući, ne bih pjevao, ne bih bio pjevao

Prilozi		
1. Sastavljeno se pišu:		
a)	složeni prilozi nastali srastanjem prijedloga i imenskih riječi (imenica, pridjev, zamjenica, broj)	do + godine > **dogodine** naglas, navečer, ujutro, iznova, odmalena, svisoka, nato, posve, sasvim, isprva, ujedno, zajedno
b)	prilozi nastali srastanjem prijedloga i priloga	na + bolje > **nabolje** donedavno, nadaleko, nalijevo, napismeno, odavno, odjednom
c)	prilozi nastali srastanjem priloga i čestice *god*	gdje + god > **gdjegod** kadgod, kamogod, kudgod
d)	ostali prilozi koji se ne mogu rastaviti na dvije punoznačne riječi.	**dokle**, dotle, napokon, nasumce, neprestano, odande, odatle, uzastopce, uzalud
2. Sa spojnicom se pišu:		
a)	skupovi priloga koji imaju suprotstavljeno značenje	**danas-sutra**, gore-dolje, lijevo-desno, manje-više
b)	skupovi priloga zasnovani na glasovnim oprekama.	**amo-tamo**, kad-tad, kako-tako, koliko-toliko
3. Rastavljeno se pišu:		
a)	skupovi prijedloga i imenskih riječi koji nisu srasli	**od šale**, po volji, po novom, u malom, k tomu, pri čemu, do jednoga, za dvoje
b)	skupovi prijedloga i priloga koji nisu srasli	**do danas**, na sigurno, na malo, na ljeto, od jutros, za stalno
c)	skupovi čestice *bilo, ne, ni* i priloga koji nisu srasli	**bilo gdje**, bilo kad, ne kako, ne zašto, ni sada, ni onda
d)	skupovi priloga i česticâ *god, put* koji nisu srasli.	**kad god**, gdje god, koji put, svaki put

Prijedlozi	
1. Sastavljeno se pišu:	
a) složeni prijedlozi nastali srastanjem dvaju prijedloga	iz + nad > **iznad** ispod, ispred, između, izvan, ponad, poradi
b) složeni prijedlozi nastali srastanjem prijedloga i imenice.	na + vrh > **navrh** nadno, nakraj, namjesto, povrh, uoči, zauzvrat
2. Rastavljeno se pišu:	
a) skupovi prijedloga i imenice	**bez obzira**, na temelju, od strane, **u okviru**, u slučaju, za vrijeme
b) skupovi dvaju prijedloga od kojih svaki čuva svoje značenje.	**do ispred** Zagreba, **od prije** sto godina
Veznici	
1. Sastavljeno se pišu	
veznici nastali srastanjem.	i + ako > **iako** eda, ipak, kadli, kamoli, negoli
2. Rastavljeno se pišu	
dvorječni i trorječni veznici.	**a kamoli**, budući da, kao da, prije nego što, prije no što
Usklici	
1. Sastavljeno se pišu	
usklici nastali srastanjem.	u + pomoć > **upomoć** aha, ohoho, nazdravlje, uslast, uzdravlje, zbogom
2. Sa spojnicom se pišu	
usklici koji se ponavljaju dvaput ili više puta.	**bum-bum**, mljac-mljac, kre-kre-kre, ha-ha-ha
3. Rastavljeno se pišu	
usklični izrazi.	**Dobro jutro!**, Dobar dan!, Dobra večer!, Laku noć!, Dobar tek!, Dobro došli!

Čestice		
	Samo se pišu **rastavljeno.**	**Zar** si već stigao? **Baš** mi je lijepo danas. Je **li** ti dobro sada?
Rastavljanje riječi na kraju retka		
1.	Kad se ne može napisati cijela riječ u istome retku, treba ju rastaviti na slogove i napisati spojnicu na kraju retka, a preostali dio prenijeti u novi redak.	ku- voj- mi- ća nik sao
2.	Pri rastavljanju polusloženica spojnicu treba napisati na kraju retka i na početku novoga retka.	klima- njemačko- -uređaj -hrvatski

7. VELIKO I MALO POČETNO SLOVO

Ključni pojmovi: veliko početno slovo, prva riječ, riječi kojima se izražava poštovanje, imena, osobna imena, prezimena, nadimci, imena naroda, imena država, imena naselja, imena stanovnika država, pokrajina, naselja, zemljopisna imena, malo početno slovo.

U hrvatskome standardnom jeziku riječi se pišu velikim i malim početnim slovom. Velikim početnim slovom piše se:

1. prva riječ
2. riječi kojima se izražava poštovanje
3. imena.

Ostale riječi pišu se malim početnim slovom i bit će obrađene na kraju poglavlja.

Veliko početno slovo

1. Prva riječ

Velikim početnim slovom piše se:

a) prva riječ u rečenici:

Sutra ujutro putujemo na more.
Vratite se odmah na nastavu!
Kad ćete se vratiti iz škole?

b) prva riječ u upravnome govoru:

Nedavno je George Clooney rekao: „**K**ad čovjek malo izađe iz svojega svijeta u kojemu cvjetaju ruže i suoči se sa stvarnošću koja nije nimalo ružičasta, shvati kako je na mnogo načina blagoslovljen!"

c) prva riječ u naslovima i podnaslovima teksta:

Veliko i malo početno slovo
Veliko početno slovo
Malo početno slovo

d) prva riječ u potpisima ispod fotografija, tablica i crteža:

Fotografija Zagreba
Tablica br. 12
Crtež sedmi

e) prve riječi u impresumu knjige, novina i časopisa:

Nakladnik
Za nakladnika
Glavni urednik
Urednik.

Pripazi!

Ako se u upravni govor umetne surečenica, prva riječ upravnog govora koji se nastavlja piše se malim početnim slovom:

„**K**ad čovjek malo izađe iz svojega svijeta u kojemu cvjetaju ruže i suoči se sa stvarnošću koja nije nimalo ružičasta", kaže George Clooney, „**s**hvati kako je na mnogo načina blagoslovljen!"

2. Riječi kojima se izražava poštovanje

Velikim početnim slovom pišu se riječi kojima se izražava poštovanje:

a) riječi kojima se oslovljavaju državni i crkveni dužnosnici (kralj, kraljica, predsjednik, predsjednica; papa, kardinal) u izravnome ili neizravnome obraćanju:

Veličanstvo, Vaše Veličanstvo, Njegovo Veličanstvo, Njezino Veličanstvo
Ekscelencijo, Vaša Ekscelencijo, Njegova Ekscelencija, Njezina Ekscelencija
Visosti, Vaša Visosti, Njegova Visost, Njezina Visost
Vaša **S**vetosti, Njegova Svetost
Vaša **U**zoritosti, Njegova Uzoritost

b) osobne i posvojne zamjenice za 2. i 3. lice jednine, koje se odnose na Boga:

Ti, Tebe, Tebi, Tobom
Tvoj, Tvoja, Tvoje
On, Njega, Njemu, Njim
Njegov, Njegova, Njegovo

O Bože, **T**i si moj Bog, gorljivo **T**ebe tražim.
Moj Bog je **O**n, **N**jemu se utječem i divim se **N**jegovim stvorenjima.

c) osobne i posvojne zamjenice za 2. lice množine u izravnome obraćanju jednoj osobi:

Vi, Vas, Vama
Vaš, Vaša, Vaše
Poštovani gospodine ravnatelju, **V**i ste mnogo učinili za našu školu i svi smo ponosni na **V**as.

Pripazi!

a) U izravnome obraćanju skupini osoba zamjenice **vi, vaš** i ostali oblici pišu se mali početnim slovom:

Poštovani učitelji, tijekom ove školske godine **v**i ste nam mnogo pomogli i mi smo **v**am na tome zahvalni.

b) U izravnome obraćanju bliskoj osobi osobne i posvojne zamjenice za 2. lice jednine mogu se napisati velikim početnim slovom:

Ti, Tebe, Tebi, Tobom
Tvoj, Tvoja, Tvoje
Draga Andreja, javljam **T**i se iz Londona i žao mi je što ovdje nisam s **T**obom.

3. Imena

Pisanje imena najveći je problem u pisanju velikoga početnog slova. To pokazuje naša svakodnevna pisana praksa u školama, učilištima i drugim ustanovama te posebice u pisanim medijima. Pogreške obično nastaju zbog nepoznavanja temeljnih pravila i/ili zbog kolebanja je li što ime ili nije, odnosno kako točno glasi pojedino ime.

I. Imena u kojima se velikim početnim slovom piše svaka riječ

U prvu skupinu uključuju se imena u kojima se velikim početnim slovom piše svaka riječ, **osim prijedloga i veznika.** U nastavku slijedi pregled imena koja ulaze u ovu skupinu s izabranim primjerima.

1. ***Ime Božje i religijska imena:***

a) ime Božje iz različitih religija:

Presveto **T**rojstvo: **O**tac, **S**in i **D**uh **S**veti
Bog, **G**ospod, **G**ospodin, **J**ahve, **A**lah

b) ime druge božanske osobe **Isusa Krista:**

Mesija, **O**tkupitelj, **S**pasitelj, **R**abi, **U**čitelj

c) ime Isusove majke **Marije:**

Bogorodica, **G**ospa, **G**ospa **F**atimska, **G**ospa **L**urdska,
Gospa od **Z**dravlja, **M**ajka **B**ožja, **M**ajka **B**ožja **B**istrička,
Presveta **D**jevica, **B**lažena **D**jevica **M**arija.

Pripazi!

Opća imenica **bog** piše se malim početnim slovom:

bog, **bog** Zeus, grčki **bogovi**, rimski **bogovi**.

2. ***Osobna imena, prezimena i nadimci:***

Lionel **A**ndres **M**essi, **M**arko **P**erković **T**hompson, **Z**latan **S**tipišić **G**ibonni,
Antun **G**ustav **M**atoš, **I**van **L**ackoviće **C**roata, **N**ikola **Š**ubić **Z**rinski,
Ivan **P**avao II. (i **I**van **P**avao **D**rugi), **K**arlo III. **D**ebeli (i **K**arlo **T**reći **D**ebeli),
Ana **K**atarina **Z**rinski, **I**vana **B**rlić-**M**ažuranić, **M**arija **J**urić **Z**agorka,
Otac **D**omovine (Ante Starčević), **Ž**eljezna **L**ady (Margaret Thatcher),
Crna **P**antera (Naomi Campbell), **T**rener **S**vih **T**renera (Miroslav Blažević).

Pripazi!

a) Dijelovi stranih prezimena (članovi ili prijedlozi) pišu se izvorno kao u jeziku iz kojega potječu – neki malim, a neki velikim početnim slovom:

Leonardo **da V**inci, **R**obert **de N**iro,
Ludwig **van B**eethoven, **E**dwin **van de S**aar,
Danny **DeV**ito, **L**eonardo **DiC**aprio.

b) Malim početnim slovom pišu se opće imenice koje idu uz osobna imena, a znače političku funkciju, titulu, zanimanje, akademski stupanj i dr.:

kralj **Z**vonimir, **k**raljica **E**lizabeta II., **p**apa **B**enedikt XVI.,
predsjednik **I**vo **J**osipović, **m**inistrica **A**ndrea **Z**latar **V**iolić,
gradonačelnik **M**ilan **B**andić, **d**ekan **D**amir **B**oras, **r**avnatelj **M**irko **K**ožul.

c) Atributi **sveti** i **blaženi** u imenima svetaca i blaženika pišu se malim slovom:

sveti **A**ntun **P**adovanski, **s**veti **M**arko **K**riževčanin, **b**laženi **I**van **M**erz,
sveta **L**ucija, **s**veta **J**anja **P**raška, **b**lažena **M**arija **P**etković.

3. ***Imena naroda i posvojni pridjevi izvedeni od njih***:

Hrvati – **H**rvat i **H**rvatica, Hrvatov i Hrvatičin
Nijemci – **N**ijemac i **Nj**emica, Nijemčev i Njemičin
Talijani – **T**alijan i **T**alijanka, Talijanov i Talijankin.

4. ***Imena stanovnika kontinenata, država, regija, pokrajina, naselja, otoka i posvojni pridjevi izvedeni od njih***:

Europljanin i **E**uropljanka, Europljaninov i Europljankin
Južnoamerikanac i **J**užnoamerikanka, Južnoamerikančev i Južnoamerikankin
Austrijanac i **A**ustrijanka, Austrijančev i Austrijankin
Novozelanđanin i **N**ovozelanđanka, Novozelanđaninov i Novozelanđankin
Balkanac i **B**alkanka, Balkančev i Balkankin
Mediteranac i **M**editeranka, Mediterančev i Mediterankin
Ličanin **i L**ičanka, Ličaninov i Ličankin
Slavonac i **S**lavonka, Slavončev i Slavonkin
Parižanin i **P**arižanka, Parižaninov i Parižankin

Dugoselac i **D**ugoselka, Dugoselčev i Dugoselkin
Bračanin i **B**račanka, Bračaninov i Bračankin
Crešanin i **C**rešanka, Crešaninov i Crešankin.

5. ***Imena suvremenih i povijesnih država*:**

Republika **H**rvatska, **S**avezna **R**epublika **N**jemačka,
Švicarska **K**onfederacija, **K**raljevina **S**audijska **A**rabija,
Ujedinjena **K**raljevina **V**elike **B**ritanije i **S**jeverne **I**rske,
Veliko **V**ojvodstvo **L**uksemburg, **N**ezavisna **D**ržava
Papua **N**ova **G**vineja (suvremene države)

Rimsko **C**arstvo, **Z**apadno **R**imsko **C**arstvo, **O**smansko **C**arstvo,
Habsburška **M**onarhija, **A**ustro-**U**garska **M**onarhija,
Savez **S**ovjetskih **S**ocijalističkih **R**epublika,
Nezavisna **D**ržava **H**rvatska, **S**ocijalistička **F**ederativna
Republika **J**ugoslavija (povijesne države).

6. ***Imena naselja*:**

Zagreb, **S**plit, **R**ijeka, **O**sijek, **V**ukovar, **I**vankovo, **Š**iškovci,
Atena, **B**eč, **B**udimpešta, **P**ariz, **T**rst, **M**ünchen, **S**tuttgart,
Donja **S**tubica, **I**vanić **G**rad, **V**elika **G**orica, **S**tari **M**ikanovci,
Zorkovac na **K**upi, **S**veti **P**etar u **Š**umi, **S**veti **M**artin pod **O**kićem,
New **Y**ork, **S**an **F**rancisco, **R**io de **J**aneiro, **S**aint-**E**tienne.

II. Imena u kojima se velikim početnim slovom piše prva riječ

U drugu skupinu uključuju se imena u kojima se velikim početnim slovom piše prva riječ, a od ostalih riječi samo ona koja je ime. (U nastavku se navode većinom višerječna imena, a ponegdje i jednorječna imena iz metodičkih razloga.)

1. ***Imena nebeskih tijela*:**

Blizanci, **J**upiter, **M**ars, **M**erkur, **M**jesec, **S**unce, **V**enera, **U**ran, **Z**emlja,
Kumova slama, **M**ali medvjed, **M**liječna staza, **M**ali **M**agellanov oblak.

2. ***Zemljopisna imena*:**
a) imena kontinenata:

Afrika, **A**ntarktika, **A**ustralija, **A**zija, **E**uropa,
Južna **A**merika, **S**jeverna **A**merika

b) imena polova, regija i krajeva:

Sjeverni pol, **J**užni pol, **B**liski istok, **D**aleki istok, **S**rednja **A**merika, **Z**apadna obala, **M**ala **A**zija, **B**avarska, **K**oruška, **Š**tajerska, **A**zurna obala, **B**aden-**W**ürttemberg, **B**anovina, **B**aranja, **D**almacija, **I**stra, **L**ika, **P**odravina, **P**osavina, **S**lavonija, **S**rijem, **B**osanska **P**osavina, **D**almatinska zagora, **G**orski kotar, **H**rvatsko zagorje, **R**avni kotari

c) imena otoka, poluotoka, brda, planina, pustinja, vulkana, nizina, dolina, polja, planinskih vrhova:

Brač, **H**var, **D**ugi otok, **B**ermudski otoci, **K**ornatski otoci (otoci)
Istra, **P**elješac, **A**peninski poluotok, **B**alkanski poluotok (poluotoci)
Atlas, **P**apuk, **B**ansko brdo, **B**avarske **A**lpe, **B**ijele stijene, **B**ečka šuma (brda i planine)
Sahara, **L**ibijska pustinja, **V**elika **V**iktorijina pustinja (pustinje)
Etna, **H**ekla, **F**uji, **M**ont **H**elen (vulkani)
Panonska nizina, **S**jevernonjemačka nizina (nizine)
Mali dol, **L**ogarska dolina, **D**olina kraljeva (doline)
Krbavsko polje, **L**ičko polje, **S**injsko polje (polja)
Triglav, **B**abin zub, **C**rna glava (planinski vrhovi).

d) imena oceana, mora, kanala, zaljeva, morskih prolaza, vrata, struja, rijeka, jezera, potoka, močvara, slapova:

Atlantski ocean, **I**ndijski ocean, **T**ihi ocean,
Jadransko more, **J**užnokinesko more, **S**jeverno ledeno more,
Bristolski kanal, **H**varski kanal, **Z**adarski kanal,
Benglalski zaljev, **F**inski zaljev, **R**ječki zaljev,
Beringov prolaz, **O**trantska vrata, **G**olfska struja,
Cetina, **D**rava, **D**unav, **R**ajna, **Ž**uta rijeka,
Albertovo jezero, **V**ransko jezero, **P**litvička jezera,
Crveni potok, **L**onjsko polje (močvara) **S**kradinski buk (slap).

3. *Imena državnih i crkvenih administrativnih jedinica*:

Bjelovarsko-bilogorska županija, **K**oprivničko-križevačka županija, **P**rimorsko-goranska županija, **Z**agrebačka županija, **G**rad **S**plit, **G**rad **D**ugo **S**elo, **G**rad **S**veti **I**van **Z**elina, **O**pćina **B**aška, **O**pćina **S**veti **F**ilip i **J**akov, **V**inodolska općina, **V**araždinska biskupija, **G**ospićko-senjska biskupija, **R**ječka nadbiskupija, **Đ**akovačko-osječka nadbiskupija,

Župa svetoga Josipa, Provincija franjevaca trećoredaca,
Hrvatska kapucinska provincija svetoga Leopolda Bogdana Mandića.

4. ***Imena ulica, trgova i četvrti*:**

Ulica kralja Zvonimira (i Zvonimirova ulica), Ulica kraljice Jelene,
Ulica Hrvatske bratske zajednice, Ulica Crvenoga križa,
Ulica Republike Austrije, Avenija Marina Držića,
Trg kralja Tomislava (i Tomislavov trg), Trg kardinala Alojzija Stepinca,
Trg Francuske Republike, Trg hrvatskih velikana, Trg svetoga Marka,
Trg bana Josipa Jelačića, Trg kralja Petra Krešimira IV.,
Kantrida, Šubićevac, Donji grad, Cvjetno naselje, Novi Zagreb (četvrti).

5. ***Imena blagdana, spomendana i neradnih dana*:**

Nova godina, Bogojavljanje, Uskrs, Uskrsni ponedjeljak,
Praznik rada, Tijelovo, Dan antifašističke borbe, Dan državnosti,
Dan pobjede i domovinske zahvalnosti, Velika Gospa, Dan neovisnosti,
Svi sveti, Božić, Sveti Stjepan (blagdani)
Dan Hrvatskoga sabora, Dan međunarodnoga priznanja Republike
Hrvatske (spomendani)
Kurban-bajram, Ramazanski bajram, Roš hašana (neradni dani).

6. ***Imena povijesnih događaja*:**

Prvi svjetski rat, Drugi svjetski rat, Vijetnamski rat, Domovinski rat,
Krbavska bitka, Bitka kod Siska, Bitka za Vukovar,
Seljačka buna (1573.), Francuska revolucija, Ilindenski ustanak,
Berlinski kongres, Atlantska povelja, Jaltska konferencija.

Pripazi!

Kad se povijesni događaji i razdoblja navode općenito, kao opći pojmovi, pišu se malim početnim slovom:

balkanski ratovi, križarski ratovi,
seljačka buna, socijalistička revolucija.

7. ***Imena tijela državne, regionalne, lokalne i sudske vlasti:***

Hrvatski sabor
Vlada **R**epublike **H**rvatske
Odbor za financije i državni proračun **H**rvatskoga sabora
Ured za opće poslove **H**rvatskoga sabora i **V**lade **R**epublike **H**rvatske
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta **R**epublike **H**rvatske
Županijska skupština **D**ubrovačko-neretvanske županije
Gradsko vijeće **G**rada **P**azina
Općinsko vijeće **O**pćine **M**edulin
Ustavni sud **R**epublike **H**rvatske
Županijski sud u **R**ijeci
Općinski sud u **Z**adru.

8. ***Imena diplomatskih predstavništava i međunarodnih institucija:***

Veleposlanstvo **R**epublike **H**rvatske u **R**epublici **A**ustriji
Generalni konzulat **R**epublike **H**rvatske u **S**aveznoj **R**epublici **Nj**emačkoj
Organizacija ujedinjenih naroda (i **U**jedinjeni narodi)
Europski parlament
Parlamentarna skupština **V**ijeća **E**urope
Međunarodni monetarni fond
Svjetska banka.

9. ***Imena institucija, ustanova, visokih učilišta i njihovih sastavnica te škola:***

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, **N**acionalna i sveučilišna knjižnica, **H**rvatski državni arhiv, **H**rvatska gospodarska komora, **H**rvatska narodna banka, **L**eksikografski zavod „**M**iroslav **K**rleža", **M**uzej za umjetnost i obrt, **S**veučilište u **Z**agrebu, **E**konomski fakultet **S**veučilišta u **Z**agrebu, **R**ektorat **S**veučilišta u **Z**adru, **O**djel za psihologiju **S**veučilišta u **Z**adru, **O**dsjek za kroatistiku **F**ilozofskoga fakulteta **S**veučilišta u **R**ijeci, **K**atedra za hrvatski standardni jezik **F**ilozofskoga fakulteta **S**veučilišta u **Z**agrebu, **V**isoka škola međunarodnih odnosa i diplomacije, **V**eleučilište u **K**arlovcu, **N**adbiskupska klasična gimnazija u **Z**agrebu, **E**lektrotehnička i prometna škola „**O**sijek", **O**snovna škola kralja **T**omislava, **O**snovna škola „**P**etar **Z**oranić".

Pripazi!

Kad se višerječna imena zbog ekonomičnosti skraćuju na dvije riječi ili samo jednu riječ, pišu se velikim početnim slovom:

Županijski sud u Splitu = **Ž**upanijski sud = **S**ud
Vlada Republike Hrvatske = **V**lada
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske = **M**inistarstvo
Agencija za znanost i visoko obrazovanje = **A**gencija.

10. ***Imena vjerskih zajednica, udruga, sindikata, stranaka, sportskih klubova, poduzeća i banaka*:**

Rimokatolička crkva, **K**atolička crkva u **R**epublici **H**rvatskoj, **S**rpska pravoslavna crkva, **E**vangelička crkva u **R**epublici **H**rvatskoj, **I**slamska zajednica u **R**epublici **H**rvatskoj, **U**druga hrvatskih dragovoljaca **D**omovinskoga rata, **H**rvatska udruga sindikata, **H**rvatska demokratska zajednica, **H**rvatska stranka prava, **H**rvatska seljačka stranka, **G**rađanski nogometni klub „**D**inamo", **R**ukometni klub „**Z**amet", **H**rvatske autoceste d.o.o., **Z**agrebačka banka d.d., **P**rivredna banka **Z**agreb d.d.

11. ***Imena građevina, prometnica, prometnih objekata i sredstava*:**

Aleja glagoljaša, **B**anski dvori, **B**randenburška vrata, **D**ioklecijanova palača, **E**iffelov toranj, **K**ineski zid, **K**nežev dvor, **K**opnena vrata, **S**ikstinska kapela, **T**rsatska gradina (građevine) **D**almatina (autocesta), **J**adranska magistrala (prometnica) **S**veti **R**ok (tunel), **K**rčki most, **J**adranski most, **M**arjan-ekspres, **L**ika-ekspres (vlakovi) **T**itanic, **V**ladimir **N**azor, **Q**ueen **E**lisabeth (brodovi).

Pripazi!

Opća imenica ispred imena građevine i prometnice piše se malim početnim slovom:

bazilika svetoga Petra, **c**rkva svetoga Antuna Padovanskog, **k**atedrala svetoga Jakova, **s**amostan svetoga Frane, **k**apela svetoga Josipa, **a**utocesta Zagreb – Lipovac.

12. ***Zaštićena imena proizvoda*:**

Bajadera (bombonijera), **J**ana (voda), **K**arlovačko pivo,
Wolkswagen **G**olf, **O**pel **A**stra (automobil),
Plidenta (pasta za zube), **F**aks helizim (deterdžent),
Sumamed (lijek), **V**egeta (dodatak jelima).

13. ***Imena umjetničkih djela*:**

Dundo **M**aroje, **H**rvatski bog **M**ars, **P**redstava **H**amleta u selu **M**rduša **D**onja, **S**atir iliti divji čovik, **S**veta **R**ožalija, **O**tac **G**oriot, **N**a **T**ri kralja, **P**atnje mladog **W**erthera, **B**istri vitez don **Q**uijote od **M**anche (književna djela)
Oplakivanje **K**rista, **P**ovijest **H**rvata, **D**jevojčica u plavom, **P**ogled na **Z**agreb s juga, **P**utto grbonoša iz palače **C**ipiko, **O**braćenje rimskog prokonzula **S**ergija **P**aula i kažnjavanje **E**lime, **O**dmor na putu za **E**gipat (likovna djela)
Gospoda **G**lembajevi, **K**ralj **L**ear, **M**ajka **H**rabrost i njezina djeca, **L**abuđe jezero, **S**eviljski brijač, **E**ro s onoga svijeta (scenska djela), **P**asija, **P**rohujalo s vihorom, **D**eset zapovijedi, **K**ramer protiv **K**ramera, **K**ako je počeo rat na mom otoku, **Ž**ivot sa stricem (filmska djela)
Slava **B**ogu na visini, **U**skrsnu **I**sus doista, **M**ala noćna muzika, **M**enuet u **G**-duru, **R**apsodija u plavom (glazbena djela).

14. ***Imena knjiga, novina, časopisa, udžbenika, internetskih portala, radijskih i televizijskih emisija*:**

Mediteranska kuhinja, **M**uškarci koji mrze žene,
Hrvatska pisana kultura, **L**eksikon **R**uđera **B**oškovića (knjige)
Jutarnji list, **P**oslovni dnevnik, **V**ečernji list (novine)
Glas **K**oncila, **K**njiževna smotra, **H**rvatsko slovo (časopisi)
Riječi hrvatske, **P**ovijest filozofije, **R**aznolikost živoga svijeta (udžbenici)
Vecernji.net, **M**oj posao.net, **G**las-koncila.hr (internetski portali)
Jutarnja kronika, **S**port i glazba, **N**a kavici sa **S**onjom (radijske emisije)
Dnevnik, **O**smi kat, **D**obro jutro, **H**rvatska (televizijske emisije).

15. ***Imena zakona, uredba, pravilnika, deklaracija, rezolucija, sporazuma i strategija*:**

Ustav **R**epublike **H**rvatske
Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju
Uredba o računovodstvu neprofitnih organizacija
Pravilnik o porezu na dohodak
Pravilnik o izmjenama i dopunama **P**ravilnika o porezu na dodanu vrijednost
Opća deklaracija o pravima čovjeka
Rezolucija **V**ijeća **E**urope 1481/2006
Sporazum o poslovno-tehničoj suradnji i partnerskim odnosima
Strategija održivoga razvitka **R**epublike **H**rvatske.

16. ***Imena skupova, kulturnih događanja, festivala, izložaba i sportskih natjecanja*:**

Peti hrvatski slavistički kongres (i 5. hrvatski slavistički kongres),
Međunarodni suradni skup „**J**ezik **H**rvata u **B**osni i **H**ercegovini od **M**atije **D**ivkovića do danas", 19. međunarodni mjeriteljski simpozij (skupovi)
Goranovo proljeće, **M**jesec hrvatske knjige, **D**ani hrvatskoga filma, **V**inkovačke jeseni (kulturna događanja)
Dubrovačke ljetne igre, **S**plitsko ljeto, **P**ula film festival[8] (festivali)
Hrvatska renesansa, **P**rvih pet stoljeća hrvatske umjetnosti (izložbe)
Europsko nogometno prvenstvo, **S**vjetsko nogometno prevenstvo, **L**jetne olimpijske igre, **Z**imske olimpijske igre, **L**iga pravaka, **E**uropsko rukometno prvenstvo, **P**rva hrvatska košarkaška liga (sportska natjecanja).

17. ***Imena školskih predmeta i sveučilišnih kolegija*:**

Engleski jezik, **H**rvatski jezik, **M**atematika, **K**atolički vjeronauk, **T**jelesna i zdravstvena kultura, **P**olitika i gospodarstvo (predmeti)
Međunarodna ekonomija, **O**pća povijest prava i države, **M**orfologija hrvatskoga standardnog jezika (kolegiji).

8 To ime i slična imena filmskih festivala (*Sarajevo film festival, Motovun film festival*) nisu u skladu s gramatičkom normom hrvatskoga jezika i bilo bi bolje imenovati navedene festivale: Pulski filmski festival, Sarajevski filmski festival itd.

18. *Imena odlikovanja i nagrada*:

Velered kralja **T**omislava s lentom i velikom **D**anicom,
Red kneza **T**rpimira s ogrlicom i **D**anicom, **R**ed **D**anice hrvatske s likom **M**arka **M**arulića, **R**ed hrvatskog pletera, **S**pomenica **D**omovinskog rata, **S**pomenica domovinske zahvalnosti (odlikovanja)
Nobelova nagrada, **N**agrada za životno djelo, **G**oranov vijenac, **G**odišnja nagrada za popularizaciju i promidžbu znanosti, **Z**latna kopačka, **Z**latna palma, **V**eliki kristalni globus (nagrade).

Malo početno slovo

Malim se početnim slovom pišu:

1. opće imenice koje su izvedene od prezimena, od imena pripadnika naroda i od imena stanovnika naselja:

amper – mjerna jedinica; od prezimena **A**mpère
tesla – mjerna jedinica; od prezimena **T**esla
bojkot – čin odbijanja suradnje; od prezimena **B**oycott
žilet – sredstvo za brijanje; od prezimena **G**illette
francuz – vrsta kruha; od **F**rancuz
mađarica – vrsta šljive; od **M**ađarica
bjelovarac – vrsta sira; od **B**jelovarac

2. imenice koje znače državne, crkvene i ostale dužnosti, akademski stupanj i titulu:

kralj, kraljica, knez, predsjednik, premijer, ministar, papa, kardinal,
nadbiskup, biskup, provincijal, župnik, gvardijan, gradonačelnik,
načelnik, guverner, sudac, dekan, ravnatelj, pročelnik, akademik,
doktor, magistar, profesor, inženjer

3. nazivi rasa i pripadnika rasa:

bijela rasa, crna rasa, žuta rasa; kavkaska rasa, mongolska rasa
bijelac, crnac, crvenokožac

4. nazivi životinjskih pasmina:

doga, hrt, dalmatinac, lipicanac, divlje govedo, domaći bivol

5. nazivi biljaka:

agava, breza, bukva, čempres, lovor, ljiljan, palma, ruža

6. nazivi povijesnih razdoblja, umjetničkih epoha te društvenih, kulturnih i političkih pokreta:

stari vijek, srednji vijek, novi vijek, paleozoik, kameno doba, **renesansa**, barok, romantizam, realizam, modernizam, humanizam, **reformacija**, katolička obnova, ilirski pokret, hrvatsko proljeće

7. nazivi religija:

budizam, islam, kršćanstvo, katoličanstvo, pravoslavlje, protestantizam

8. nazivi pripadnika političkih i kulturnih pokreta, stranaka, religija i crkvenih redova, sportskih klubova i navijačkih udruga, znanstvenih disciplina i poddisciplina:

komunist, socijalist, ilirac, humanist, simbolist, nadrealist, esdepeovac, **hadezeovac**, haesesovac, liberal, pravaš, budist, kršćanin, katolik, **pravoslavac**, musliman, franjevac, isusovac, dinamovac, hajdukovac, **zagrebaš**, bedblubojs, torcidaš, fizičar, jezikoslovac, kemičar, **matematičar**, dijalektolog, šekspirolog

9. nazivi novčanih jedinica:

kuna, euro, dolar, funta, švicarski franak, konvertibilna marka

10. nazivi mjernih jedinica:

metar, kilogram, sekunda, amper, kelvin, mol, kandela

11. nazivi kemijskih elemenata:

dušik, fosfor, kalcij, kisik, magnezij, vodik, ugljik

12. odnosni pridjevi na -ski, -ški, -čki, -ćki, izvedeni od domaćih i stranih vlastitih imena:

splitski (Split), **paški** (Pag), **osječki** (Osijek), **gospićki** (Gospić), **budimpeštanski** (Budimpešta), **pariški** (Pariz), **bečki** (Beč).

Veliko i malo početno slovo (sažetak)

Veliko početno slovo		
1. Prva riječ:		
a)	prva riječ u rečenici	Sutra ujutro putujemo na more. Vratite se odmah na nastavu! Kad ćete se vratiti iz škole?
b)	prva riječ u upravnome govoru	Nedavno je George Clooney rekao: „Kad čovjek malo izađe iz svojega svijeta, (...) shvati kako je na mnogo načina blagoslovljen!"
c)	prva riječ u naslovima i podnaslovima teksta	Veliko i malo početno slovo Veliko početno slovo Malo početno slovo
d)	prva riječ u potpisima ispod fotografija, tablica i crteža	Fotografija Zagreba Tablica br. 12 Crtež sedmi
e)	prve riječi u impresumu knjige, novina i časopisa.	Nakladnik Za nakladnika Glavni urednik
2. Riječi kojima se izražava poštovanje:		
a)	riječi kojima se oslovljavaju državni i crkveni dužnosnici (kralj, kraljica, predsjednik, predsjednica; papa, kardinal) u izravnome ili neizravnome obraćanju	Veličanstvo, Vaše Veličanstvo Njegovo Veličanstvo, Njezino Veličanstvo Ekscelencijo, Vaša Ekscelencijo Visosti, Vaša Visosti Vaša Svetosti, Njegova Svetost Vaša Uzoritosti, Njegova Uzoritost
b)	osobne i posvojne zamjenice za 2. i 3. lice jednine koje se odnose na Boga	Ti, Tebe, Tebi, Tobom; Tvoj, Tvoja On, Njega, Njemu, Njim; Njegov, Njegova
c)	osobne i posvojne zamjenice za 2. lice množine u izravnome obraćanju jednoj osobi.	Vi, Vas, Vama Vaš, Vaša, Vaše

3. Imena

I. Imena u kojima se velikim početnim slovom piše svaka riječ

1.	Ime Božje i religijska imena:	
a)	ime Božje iz različitih religija	Presveto Trojstvo: Otac, Sin i Duh Sveti Bog, Gospod, Gospodin, Jahve
b)	ime druge božanske osobe Isusa Krista	Mesija, Otkupitelj, Spasitelj, Učitelj
c)	ime Isusove majke Marije.	Gospa, Bogorodica, Majka Božja, Presveta Djevica, Blažena Djevica Marija, Majka Božja Bistrička, Gospa Lurdska
2.	Osobna imena, prezimena i nadimci	Marko Perković Thompson, Zlatan Stipišić Gibonni, Lionel Andres Messi, Antun Gustav Matoš, Ivan Lacković Croata, Ivana Brlić-Mažuranić, Marija Jurić Zagorka, Leonardo **da** Vinci, Robert **de** Niro, Edwin **van de** Saar, Danny DeVito, Leonardo DiCaprio
3.	Imena naroda	Hrvati – Hrvat i Hrvatica Nijemci – Nijemac i Njemica
4.	Imena stanovnika kontinenata, država, regija, pokrajina, naselja i otoka	Europljanin i Europljanka Austrijanac i Austrijanka Mediteranac i Mediteranka Slavonac i Slavonka Zagrepčanin i Zagrepčanka Parižanin i Parižanka Crešanin i Crešanka
5.	Imena suvremenih i povijesnih država	Republika Hrvatska Savezna Republika Njemačka Kraljevina Saudijska Arabija Nezavisna Država Papua Nova Gvineja (suvremene države) Rimsko Carstvo Osmansko Carstvo Austro-Ugarska Monarhija Nezavisna Država Hrvatska (povijesne države)
6.	Imena naselja	Zagreb, Split, Rijeka, Osijek, Vukovar, Velika Gorica, Donja Stubica, Zorkovac na Kupi, Sveti Petar u Šumi, New York, Rio de Janeiro, Saint-Etienne

II. Imena u kojima se velikim početnim slovom piše prva riječ		
1.	Imena nebeskih tijela	Blizanci, Mars, Mjesec, Sunce, Zemlja, Kumova slama, Mala kola, Mliječna staza, Veliki medvjed, Mali Magellanov oblak
2.	Zemljopisna imena:	
a)	imena kontinenata	Afrika, Antarktika, Australija, Azija, Europa, Južna Amerika, Sjeverna Amerika
b)	imena polova, regija i krajeva	Sjeverni pol, Južni pol, Bliski istok, Daleki istok, Srednja Amerika, Zapadna obala, Mala Azija, Bavarska, Azurna obala, Baden-Württemberg, Baranja, Dalmacija, Istra, Lika, Slavonija, Dalmatinska zagora, Cetinska krajina, Gorski kotar, Hrvatsko zagorje, Ravni kotari
c)	imena otoka, poluotoka, brda, planina, pustinja, vulkana, nizina, dolina, polja i planinskih vrhova	Brač, Dugi otok, Kornatski otoci, Pelješac, Apeninski poluotok, Bansko brdo, Bavarske Alpe, Libijska pustinja, Velika Viktorijina pustinja, Etna, Hekla, Mont Helen, Panonska nizina, Sjevernonjemačka nizina, Mali dol, Logarska dolina, Krbavsko polje, Sinjsko polje, Triglav, Crna glava
d)	imena oceana, mora, kanala, zaljeva, morskih prolaza, vrata, rijeka, jezera, potoka, močvara i slapova.	Atlantski ocean, Indijski ocean, Jadransko more, Sjeverno ledeno more, Bristolski kanal, Hvarski kanal, Finski zaljev, Riječki zaljev, Beringov prolaz, Otrantska vrata, Drava, Dunav, Rajna, Žuta rijeka, Albertovo jezero, Plitvička jezera, Crveni potok, Lonjsko polje, Skradinski buk

3.	Imena državnih i crkvenih administrativnih jedinica	Bjelovarsko-bilogorska županija Grad Sveti Ivan Zelina Općina Sveti Filip i Jakov Varaždinska biskupija Gospićko-senjska biskupija Đakovačko-osječka nadbiskupija Župa svetoga Josipa Provincija franjevaca trećoredaca
4.	Imena ulica, trgova i četvrti	Ulica kralja Zvonimira (i Zvonimirova ulica) Ulica Hrvatske bratske zajednice Ulica Crvenoga križa Trg kralja Tomislava (i Tomislavov trg) Trg Francuske Republike Trg bana Josipa Jelačića Kantrida, Donji grad, Novi Zagreb
5.	Imena blagdana, spomendana i neradnih dana	Nova godina, Uskrsni ponedjeljak, Praznik rada, Dan državnosti, Dan pobjede i domovinske zahvalnosti, Velika Gospa, Svi sveti, Dan Hrvatskoga sabora, Ramazanski bajram, Roš hašana
6.	Imena povijesnih događaja	Prvi svjetski rat, Drugi svjetski rat, Domovinski rat, Bitka za Vukovar, Francuska revolucija, Jaltska konferencija
7.	Imena tijela državne, regionalne, lokalne i sudske vlasti	Hrvatski sabor Vlada Republike Hrvatske Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske Gradska skupština Grada Zagreba Općinsko vijeće Općine Medulin Ustavni sud Republike Hrvatske Županijski sud u Rijeci
8.	Imena diplomatskih predstavništava i međunarodnih institucija	Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Republici Austriji Organizacija ujedinjenih naroda Europski parlament Parlamentarna skupština Vijeća Europe Međunarodni monetarni fond

9.	Imena institucija, ustanova, visokih učilišta i njihovih sastavnica te škola	Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti Hrvatska narodna banka Hrvatska gospodarska komora Hrvatski državni arhiv Nacionalna i sveučilišna knjižnica Muzej za umjetnost i obrt Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci Rektorat Sveučilišta u Zadru Nadbiskupska klasična gimnazija Elektrotehnička i prometna škola „Osijek" Osnovna škola kralja Tomislava
10.	Imena vjerskih zajednica, udruga, sindikata, stranaka, sportskih klubova, poduzeća i banaka	Rimokatolička crkva (i Katolička crkva) Srpska pravoslavna crkva Islamska zajednica u Republici Hrvatskoj Hrvatska udruga sindikata Hrvatska stranka prava Građanski nogometni klub „Dinamo" Rukometni klub „Zamet" Hrvatske autoceste d.o.o. Privredna banka Zagreb d.d. Zagrebačka banka d.d.
11.	Imena građevina, prometnica, prometnih objekata i sredstava	Banski dvori, Dioklecijanova palača, Branderbuška vrata, Eiffelov toranj, Jadranska magistrala, Sveti Rok (tunel), Krčki most, Zagreb – Lipovac (autocesta), Marjan-ekspres (vlak), Queen Elisabeth (brod)
12.	Zaštićena imena proizvoda	Bajadera (bombonijera), Jana (voda), Karlovačko pivo, Opel Astra (automobil), Sumamed (lijek), Faks helizim (deterdžent)
13.	Imena umjetničkih djela	Hrvatski bog Mars, Bistri vitez don Quijote od Manche (književna djela), Oplakivanje Krista, Pogled na Zagreb s juga (likovna djela), Labuđe jezero, Majka Hrabrost i njezina djeca (scenska djela), Prohujalo s vihorom, Kako je počeo rat na mom otoku (filmska djela), Slava Bogu na visini, Menuet u G-duru (glazbena djela)

14.	Imena knjiga, novina, časopisa, udžbenika, internetskih portala, radijskih i televizijskih emisija	Muškarci koji mrze žene Večernji list Hrvatsko slovo Riječi hrvatske Moj posao.hr Na kavici sa Sonjom Dobro jutro, Hrvatska
15.	Imena zakona, uredbi, pravilnika, deklaracija, rezolucija, sporazuma i strategija	Ustav Republike Hrvatske Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju Uredba o računovodstvu neprofitnih organizacija Pravilnik o porezu na dohodak Opća deklaracija o pravima čovjeka Rezolucija Vijeća Europe 1481/2006 Sporazum o poslovno-tehničkoj suradnji i partnerskim odnosima Strategija održivoga razvitka Republike Hrvatske
16.	Imena skupova, kulturnih događanja, festivala, izložaba i sportskih natjecanja	Peti hrvatski slavistički kongres Mjesec hrvatske knjige Dubrovačke ljetne igre Prvih pet stoljeća hrvatske umjetnosti Svjetsko nogometno prevenstvo Liga prvaka Europsko rukometno prvenstvo Ljetne olimpijske igre
17.	Imena školskih predmeta i sveučilišnih kolegija	Hrvatski jezik, Matematika, Tjelesna i zdravstvena kultura (predmeti) Međunarodna ekonomija, Opća povijest prava i države (kolegiji)
18.	Imena odlikovanja i nagrada	Velered kralja Tomislava s lentom i velikom Danicom Spomenica Domovinskoga rata Nobelova nagrada Nagrada za životno djelo

Malo početno slovo

Malim početnim slovom pišu se:

1.	opće imenice koje su izvedene od prezimena, od imena pripadnika naroda i od imena stanovnika naselja	**amper** – mjerna jedinica; od prezimena Ampère **tesla** – mjerna jedinica; od prezimena Tesla **francuz** – vrsta kruha; od Francuz **mađarica** – vrsta šljive; od Mađarica **bjelovarac** – vrsta sira; od Bjelovarac
2.	imenice koje znače državne, crkvene i ostale dužnosti, akademski stupanj i titulu	kralj, kraljica, predsjednik, ministar, papa, kardinal, biskup, župnik, gradonačelnik, sudac, dekan, ravnatelj, akademik, doktor, profesor, inženjer
3.	nazivi rasa i pripadnika rasa	bijela rasa, crna rasa, žuta rasa bijelac, crnac, crvenokožac
4.	nazivi životinjskih pasmina	doga, dalmatinac, lipicanac, divlje govedo
5.	nazivi biljaka	breza, čempres, ljiljan, palma, ruža
6.	nazivi povijesnih razdolja, umjetničkih epoha te društvenih, kulturnih i političkih pokreta	stari vijek, novi vijek, paleozoik, renesansa, barok, modernizam, humanizam, reformacija, katolička obnova, ilirski pokret, hrvatsko proljeće
7.	nazivi religija	budizam, islam, kršćanstvo, katoličanstvo, pravoslavlje, protestantizam
8.	nazivi pripadnika političkih i kulturnih pokreta, religija i crkvenih redova, stranaka, sportskih klubova i navijačkih udruga, znanstvenih disciplina i poddisciplina	komunist, socijalist, ilirac, humanist, kršćanin, katolik, musliman, franjevac, hadezeovac, esdepeovac, haesesovac, dinamovac, hajdukovac, bedblubojs, torcidaš, fizičar, matematičar, jezikoslovac, dijalektolog, šekspirolog
9.	nazivi novčanih jedinica	kuna, euro, dolar, švicarski franak
10.	nazivi mjernih jedinica	metar, kilogram, sekunda, amper, kelvin
11.	nazivi kemijskih elemenata	dušik, fosfor, kalcij, kisik, vodik, ugljik
12.	odnosni pridjevi na *-ski, -ški, -čki, -ćki,* izvedeni od domaćih i stranih imena.	**splitski** (Split), **paški** (Pag), **osječki** (Osijek), **gospićki** (Gospić), **budimpeštanski** (Budimpešta), **pariški** (Pariz)

8. PISANJE RIJEČI IZ STRANIH JEZIKA

Ključni pojmovi: strane riječi, posuđenice, usvojenice, strana imena, muška imena, ženska imena, imena kontinenata, imena država, imena naselja, zemljopisna imena, pridjevi izvedeni od stranih imena.

Strane riječi

1. U hrvatskome jeziku nalaze se mnoge riječi stranoga podrijetla; neke su usvojene i prilagođene slovopisno, pravopisno i gramatički pa ih više i ne osjećamo kao strane riječi:

   boja, cipele, hlače, krevet, nafta, sarma, sat, sendvič, šećer, škola.

2. Pojedine strane riječi, posebice iz jezika koji se pišu latinicom, pojavljuju se u hrvatskoj pisanoj praksi u izvornome obliku, tj. onako kako se pišu u jeziku iz kojega potječu, npr.:

   adagio, intermezzo, jacuzzi, mezzosopran, paparazzo, pizza (talijanski) attachment, copyright, after shave, break dance, fair play, rent-a-car (engleski).

3. U novije vrijeme poseban su problem u hrvatskome jeziku riječi koje dolaze iz engleskoga jezika: neke su od njih slovopisno, pravopisno i gramatički prilagođene hrvatskomu standardnom jeziku i postale su usvojenice:

   boks, čips, džentlmen, derbi, džip, kečap, kriket, lider, menadžer, menadžment, miting, radar, viski.

4. Usto, mnoge riječi iz engleskoga jezika nisu usvojene u potpunosti, nego se u pisanoj praksi pojavljuju i u izvornome, i u prilagođenome obliku:

   bussines, file, jazz, jeans, jumbo, show, leasing, body building
   biznis, fajl, džez, džins, džambo, šou, lizing, bodi bilding.

Strana imena

Većina stranih vlastitih imena ušla je u hrvatski jezik izravno iz stranih jezika, posebice onih koji se služe latinicom. Ostala vlastita imena ušla su posredovanjem nekoga jezika posrednika. Strana vlastita imena pišu se u hrvatskome jeziku različito: neka izvorno, odnosno onako kako se pišu u jeziku iz kojega potječu, a neka su pohrvaćena, tj. prilagođena hrvatskoj slovopisnoj, pravopisnoj i gramatičkoj normi. U nastavku se prikazuje pisanje i sklonidba pojedinih skupina stranih imena.

1. Osobna imena i prezimena iz jezika koji se služe latinicom pišu se izvorno kao u jeziku iz kojega potječu:

   Luis Buñuel, Frédéric François Chopin, Paul David Hewson (Bono Vox),
   Lionel Andrés Messi, Cristiano Ronaldo, Søren Aabye Kierkegaard,
   Karol Józef Wojtyła (Ivan Pavao II.), Joseph Alois Ratzinger (Benedikt XVI.),
   Miguel de Cervantes Saavedra, Leonardo da Vinci,
   Agnes Gonxha Bojaxhiu (Majka Terezija), Angela Dorothea Merkel,
   Beyoncé Giselle Knowles, Joanne Kathleen Rowling.

2. Imena iz jezika koji se služe nekim nelatiničnim pismom (ćirilicom, alfabetom, arapskim ili kineskim pismom itd.) transliteriraju se i pišu u obliku koji je prilagođen hrvatskoj latinici:

   Vlatko Stefanovski, Jekatarina Makarova (prilagođeno iz ćirilice)
   Nikos Galis, Aristotelis Onasis (prilagođeno iz alfabeta)
   Halil Džubran, Mahmud Derviš (prilagođeno iz arapskoga pisma)
   Mao Ce Tung, Deng Xiaoping (prilagođeno iz kineskoga pisma).

1. Muška imena i prezimena

Strana muška imena i prezimena prilagođuju se hrvatskomu gramatičkom sustavu tako da se sklanjaju kao određeno hrvatsko ime, a to ovisi o tome završavaju li pri izgovoru na suglasnik[9] ili pojedini samoglasnik. U nastavku strana muška imena i prezimena obradit će se i razvrstati u odgovarajuće sklonidbene tipove **prema izgovoru.**

a) Muška imena i prezimena na suglasnik i samoglasnike *a, e, o, u*

Strana muška imena i prezimena koja pri izgovoru završavaju na **suglasnik** i **samoglasnike *a, e, o, u*** sklanjaju se kao hrvatsko ime **Josip**, *G* **Josipa**, *D* **Josipu** itd. (osim u vokativu gdje neka imena i prezimana imaju nastavak jednak nominativu):

- **na suglasnik**: Ingmar Bergman, Hans Christian Andersen, Wolfgang Amadeus Mozart, George, Shakespeare, Baudelaire, Racine, Leconte de Lisle, Zinedine Zidane
- **na samoglasnik *a***: Degas, Delacroix, Dumas, François
- **samoglasnik *e***: Honoré, Jozé, Dante, Leone, Goethe
- **samoglasnik *o***: Miró, Hugo, Rimbaud [Rimbo], Rousseau [Ruso]
- **samoglasnik *u***: Dumitru, Lou, Pompidou, Mitu.

N	Mozart	William	Shakespeare	Degas
G	Mozart**a**	William**a**	Shakespeare**a**	Degas**a**
D	Mozart**u**	William**u**	Shakespeare**u**	Degas**u**
A	Mozart**a**	William**a**	Shakespeare**a**	Degas**a**
V	Mozart**e**	William**e**	Shakespeare**e**	Degas
L	Mozart**u**	William**u**	Shakespeare**u**	Degas**u**
I	Mozart**om**	William**om**	Shakespeare**om**	Degas**om**

9 Većina imena i prezimena koja u pismu završavaju na suglasnik i izgovorno završavaju na suglasnik, npr. *Ingmar Bergman, Hans Christian Andersen, Wolfgang Amadeus Mozart,* neka u pismu završavaju na suglasnik, a izgovorno završavaju na samoglasnik, npr. *François, Degas, Diderot,* a neka u pismu završavaju na samoglasnik, a u izgovoru na suglasnik, npr. *George, Shakespeare, Zinedine Zidane.*

N	Jozé	Dante	Miró	Hugo	Dumitru	Pompidou
G	Jozéa	Dantea	Miróa	Hugoa	Dumitrua	Pompidoua
D	Jozéu	Danteu	Miróu	Hugou	Dumitruu	Pompidouu
A	Jozéa	Dantea	Miróa	Hugoa	Dumitrua	Pompidoua
V	Jozé	Dante	Miró	Hugo	Dumitru	Pompidou
L	Jozéu	Danteu	Miróu	Hugou	Dumitruu	Pompidouu
I	Jozéom	Danteom	Miróom	Hugoom	Dumitruom	Pompidouom

b) Muška imena i prezimena na nenaglašeni samoglasnik *a*

Strana muška imena i prezimena koja pri izgovoru završavaju na **nenaglašeni samoglasnik *a*** sklanjaju se kao hrvatsko ime **Luka**, *G* **Luke**, *D* **Luki**, npr:

Akira Kurosawa, Andrea, Ezra, Lanza, Maradona, Gama, Wojtyla.

N	Akira	Kurosawa	Maradona	Wojtyla
G	Akire	Kurosawe	Maradone	Wojtyle
D	Akiri	Kurosawi	Maradoni	Wojtyli
A	Akiru	Kurosawu	Maradonu	Wojtylu
V	Akira	Kurosawa	Maradona	Wojtyla
L	Akiri	Kurosawi	Maradoni	Wojtyli
I	Akirom	Kurosawom	Maradonom	Wojtylom

c) Muška imena i prezimena na nenaglašeni samoglasnik *o*

Strana muška imena i prezimena koja pri izgovoru završavaju na **nenaglašeni samoglasnik *o*** sklanjaju se kao hrvatsko ime **Marko**, *G* **Marka**, *D* **Marku**, npr.:

Pablo Picasso, Placido Domingo, Alessandro, Otto, Roberto, Ševčenko.

N	Placido	Domingo	Ševčenko
G	Placida	Dominga	Ševčenka
D	Placidu	Domingu	Ševčenku
A	Placida	Dominga	Ševčenka
V	Placido	Domingo	Ševčenko
L	Placidu	Domingu	Ševčenku
I	Placidom	Domingom	Ševčenkom

d) Muška imena i prezimena na samoglasnik *i*

Strana muška imena i prezimena koja pri izgovoru završavaju na **samoglasnik *i*** (u pismu na *i, y*) sklanjaju se kao hrvatsko ime **Toni**, *G* **Tonija**, *D* **Toniju**, npr:

Luigi, Henry, Alighieri, Leopardi, Platini, Vivaldi, Kennedy.

N	Luigi	Henry	Leopardi	Kennedy
G	Luigi**ja**	Henry**ja**	Leopardi**ja**	Kennedy**ja**
D	Luigi**ju**	Henry**ju**	Leopardi**ju**	Kennedy**ju**
A	Luigi**ja**	Henry**ja**	Leopardi**ja**	Kennedy**ja**
V	Luigi	Henry	Leopardi	Kennedy
L	Luigi**ju**	Henry**ju**	Leopardi**ju**	Kennedy**ju**
I	Luigi**jem**	Henry**jem**	Leopardi**jem**	Kennedy**jem**

2. Ženska imena i prezimena

Strana ženska imena i prezimena prilagođuju se hrvatskomu gramatičkom sustavu tako da se sklanjaju kao određeno hrvatsko ime, a to ovisi o tome završavaju li pri izgovoru na samoglasnik *a*, npr. *Gina Lollobrigida, Avora, Hannah* [Hana], na suglasnik, npr. *Janis Joplin, Margaret Thatcher, Marlies Schild* ili na ostale samoglasnike, npr. *Steffi, Britney, Yoko Ono.*

a) Ženska imena i prezimena na samoglasnik *a*

Strana ženska imena i prezimena koja pri izgovoru završavaju na **samoglasnik *a*** sklanjaju se kao hrvatsko ime **Ana**, *G* **Ane**, *D* **Ani**, npr:

Gina Lollobrigida, Hanna Schygulla, Avora, Coppola, Isabella, Deborah, Sarah.

N	Gina	Lollobrigida	Deborah
G	Gine	Lollobrigide	Debore
D	Gini	Lollobrigidi	Debori
A	Ginu	Lollobrigidu	Deboru
V	Gina	Lollobrigida	Deborah
L	Gini	Lollobrigidi	Debori
I	Ginom	Lollobrigidom	Deborom

b) Ženska imena i prezimena na suglasnik i ostale samoglasnike

Strana ženska imena i prezimena koja pri izgovoru završavaju na **suglasnik i ostale samoglasnike ne sklanjaju se**, tj. imaju isti oblik u svim padežima:

Janis Joplin, Margaret Thatcher, Marlies Schild, Britney Spears, Steffi Graf, Yoko Ono

Britney Spears, *G* Britney Spears, *D* Britney Spears.

Pripazi!

Strana ženska imena i prezimena koja u pismu završavaju na -ia, npr. *Antonia, Borgia, Cesaria, Lukrezia, Sofia, Virginia,* sklanjaju se kao hrvatsko ime **Julija,** *G* **Julije,** *D* **Juliji** itd.

N	Cesaria	Virginia
G	Cesarije	Virginije
D	Cesariji	Virginiji
A	Cesariju	Virginiju
V	Cesaria	Virginia
L	Cesariji	Virginiji
I	Cesarijom	Virginijom

3. Imena kontinenata, država, naselja i ostala zemljopisna imena

a) Imena kontinenata

Imena kontinenata pohrvaćena su, tj. prilagođena su slovopisno, pravopisno i gramatički sustavu hrvatskoga jezika i sklanjaju se kao odgovarajuća hrvatska imena:

Afrika, Antarktika, Australija, Azija, Europa, Južna Amerika, Sjeverna Amerika

Afrik**a**, *G* Afrik**e**, *D* Afri**ci**, *A* Afrik**u**, *V* Afrik**a/o**, *L* Afri**ci**, *I* Afrik**om**
Južn**a** Amerik**a**, *G* Južn**e** Amerik**e**, *D* Južn**oj** Ameri**ci**, *A* Južn**u** Amerik**u**, *V* Južn**a** Amerik**a/o**, *L* Južn**oj** Ameri**ci**, *I* Južn**om** Amerik**om**.

b) Imena država

Imena država također su prilagođena slovopisno, pravopisno i gramatički sustavu hrvatskoga jezika i sklanjaju se kao odgovarajuća hrvatska imena:

Albanija, Alžir, Bangladeš, Bugarska, Cipar, Čad, Češka, Čile, Ekvador, Etiopija, Filipini, Finska, Gabon, Grčka, Haiti, Honduras, Iran, Irska, Kamerun, Kanada itd.

Alžir, *G* Alžir**a**, *D* Ažir**u**, *A* Alžir, *V* Alžir**u**, *L* Alžir**u**, *I* Alžir**om**
Albanij**a**, *G* Albanij**e**, *D* Albanij**i**, *A* Albanij**u**, *V* Albanij**a/o**, *L* Albanij**i**, *I* Albanij**om**.

c) Prilagođena imena naselja i ostala zemljopisna imena

Pojedina imena naselja i ostala zemljopisna imena prilagođena su hrvatskomu jeziku i sklanjaju se kao odgovarajuća hrvatska imena:

Atena, Beč, Budimpešta, Firenca, Pariz, Prag, Rim, Varšava, Ženeva
Bavarska, Grenland, Kalifornija, Korzika, Majna, Rajna, Štajerska

Beč, *G* Beč**a**, *D* Beč**u**, *A* Beč, *V* Beč**u**, *L* Beč**u**, *I* Beč**om**
Aten**a**, *G* Aten**e**, *D* Aten**i**, *A* Aten**u**, *V* Aten**a/o**, *L* Aten**i**, *I* Aten**om**.

d) Imena naselja i ostala zemljopisna imena koja se pišu izvorno

Imena naselja i ostala zemljopisna imena koja se pišu izvorno kao u jeziku iz kojega potječu prilagođuju se hrvatskomu gramatičkom sustavu tako da se sklanjaju kao određeno hrvatsko ime, a to ovisi o tome završavaju li pri izgovoru na suglasnik ili samoglasnik. U tome smislu razlikuju se sljedeća **imena naselja i ostala zemljopisna imena**:

– **na suglasnik i samoglasnike *e, o, u,*** a sklanjaju se kao hrvatsko ime **Zagreb, *G* Zagreba, *D* Zagrebu** (osim u vokativu gdje neka imena imaju nastavak jednak nominativu), npr.:

Dublin, Liverpool, München, Montpellier [Monpelje], Bordeaux [Bordo], Baku.

N	München	Montpellier	Bordeaux	Baku
G	Münchena	Montpelliera	Bordeauxa	Bakua
D	Münchenu	Montpellieru	Bordeauxu	Bakuu
A	München	Montpellier	Bordeaux	Baku
V	Münchene	Montpellier	Bordeaux	Baku
L	Münchenu	Montpellieru	Bordeauxu	Bakuu
I	Münchenom	Montpellierom	Bordeauxom	Bakuom

– **na samoglasnik *a***, a sklanjaju se kao hrvatsko ime **Pula, *G* Pule, *D* Puli**, npr.:

Bologna, Brescia, Malaga, Manila, Perugia, Sevilla, Vincenza.

N	Brescia	Manila	Vincenza
G	Brescie	Manile	Vincenze
D	Brescii	Manili	Vincenzi
A	Bresciu	Manilu	Vincenzu
V	Brescia	Manila	Vincenza
L	Brescii	Manili	Vincenzi
I	Bresciom	Manilom	Vincenzom

– **na samoglasnik *i*** (u pismu *i, y*), a sklanjaju se kao imenica **žiri**, *G* **žirija**, *D* **žiriju**, npr.:

Delhi, Dubai, Helsinki, Miami, Mississipi, Sidney, Tbilisi.

N	Dubai	Helsinki	Sidney
G	Dubai**ja**	Helsinki**ja**	Sidney**ja**
D	Dubai**ju**	Helsinki**ju**	Sidney**ju**
A	Dubai	Helsinki	Sidney
V	Dubai	Helsinki	Sidney
L	Dubai**ju**	Helsinki**ju**	Sidney**ju**
I	Dubai**jem**	Helsinki**jem**	Sidney**jem**

– **na nenaglašeni samoglasnik *o***, a sklanjaju se kao hrvatsko ime **Đakovo**, *G* **Đakova**, *D* **Đakovu**, npr.:

Atletico, Bilbao, Borneo, Chicago, Colorado, Idaho, Toronto.

N	Atletico	Colorado	Chicago
G	Atletic**a**	Colorad**a**	Chicag**a**
D	Atletic**u**	Colorad**u**	Chicag**u**
A	Atletico	Colorado	Chicago
V	Atletico	Colorado	Chicago
L	Atletic**u**	Colorad**u**	Chicag**u**
I	Atletic**om**	Colorad**om**	Chicag**om**

Pripazi!

U dvorječnih i trorječnih stranih imena, npr. *Addis Abeba, Cape Town, Los Angeles, Monte Carlo, New York, San Francisco, Rio de Janeiro* sklanja se samo zadnja riječ imena, i to prema sklonidbenome uzorku hrvatskih imena.

N	**Los Angeles**	**Addis Abeba**	**Rio de Janeiro**
G	Los Angeles**a**	Addis Abeb**e**	Rio de Janeir**a**
D	**Los Angelesu**	**Addis Abebi**	**Rio de Janeiru**
A	Los Angeles	Addis Abeb**u**	Rio de Janeiro
V	**Los Angeles**	**Addis Abeba**	**Rio de Janeiro**
L	Los Angeles**u**	Addis Abebi	Rio de Janeir**u**
I	**Los Angelesom**	**Addis Abebom**	**Rio de Janeirom**

4. Pridjevi izvedeni od stranih imena

a) Posvojni pridjevi

Od stranih muških imena i prezimena izvode se posvojni pridjevi na ***-ov, -(j)ev, -ljev, -in*** i pišu se velikim početnim slovom:

Boccaccio – Boccacci**ov**, Goethe – Goethe**ov**, Hugo – Hug**oov**
Disney – Disney**jev**, Henry – Henry**jev**, Luigi – Luigi**jev**
Čehov – Čehov**ljev**, Markov – Markov**ljev**, Stoičkov – Stoičkov**ljev**
Akira – Akir**in**, Maradona – Maradon**in**, Wojtyla – Wojtyl**in**.

Od stranih ženskih imena i prezimena izvode se posvojni pridjevi na ***-in (-jin)*** te se pišu velikim početnim slovom:

Gina – Gin**in**, Lollobrigida – Lollobrigid**in**, Navratilova – Navratilov**in**
Deborah – Debor**in**, Hannah – Hann**in**, Sarah – Sar**in**
Cesaria – Cesari**jin**, Sophia – Sophi**jin**, Virginia – Virgini**jin**.

b) Odnosni pridjevi

Odnosni pridjevi na ***-ovski, -jevski*** **izvedeni od stranih imena i prezimena** prilagođuju se slovopisno i pravopisno hrvatskomu jeziku te se pišu malim početnim slovom:

Baudelaire – **bodlerovski**, npr. bodlerovski stil, bodlerovska ostavština
Darwin – **darvinovski**, Thatcher – **tačerovski**,
Van Gogh – **vangogovski**, De Cubertain – **dekubertenovski**,
Camus – **kamijevski**, Virginia – **virdžinijevski**.

Odnosni pridjevi na ***-ski, -ški*** **izvedeni od stranih imena naselja i zemljopisnih imena,** koja se pišu izvorno u hrvatskome jeziku, mogu se pisati prilagođeno hrvatskomu jeziku ili izvorno do granice osnove riječi:

dablinski / **dublinski** (*prema* Dublin)
liverpulski / **liverpoolski** (*prema* Liverpool)
minhenski / **münchenski** (*prema* München)
njujorški / **newyorški** (*prema* New York).

Kad se izabere jedan način pisanja, treba ga dosljedno primijeniti u pisanoj komunikaciji.

Pisanje riječi iz stranih jezika (sažetak)

	kategorije	primjeri
Strane riječi		
1.	U hrvatskome jeziku neke strane riječi usvojene su pa se više i ne osjećaju kao strane riječi.	boja, cipele, hlače, krevet, nafta, sarma, sat, sendvič, šećer, škola
2.	Pojedine strane riječi pojavljuju se u izvornome obliku, tj. onako kako se pišu u jeziku iz kojega potječu.	adagio, intermezzo, jacuzzi, paparazzo, pizza (talijanski) copyright, after shave, break dance, fair play, rent-a-car (engleski)
3.	Pojedine riječi iz engleskoga jezika prilagođene su slovopisno, pravopisno i gramatički hrvatskomu standardnom jeziku.	boks, čips, džentlmen, derbi, džip, kečap, kriket, lider, menadžer, menadžment, miting, radar, viski
4.	Mnoge riječi iz engleskoga jezika nisu usvojene u potpunosti, nego se u pisanoj praksi pojavljuju u izvornome i u prilagođenome obliku.	bussines, file, jeans, jumbo, show, leasing, body building, biznis, fajl, džins, džambo, šou, lizing, bodi bilding
Strana imena		
1.	Osobna imena i prezimena iz jezika koji se služe latinicom pišu se izvorno kao u jeziku iz kojega potječu.	Frédéric François Chopin Lionel Andrés Messi Søren Aabye Kierkegaard Joseph Alois Ratzinger (Benedikt XVI.) Angela Dorothea Merkel Beyoncé Giselle Knowles
2.	Osobna imena i prezimena iz jezika koji se služe nekim nelatiničnim pismom (ćirilicom, alfabetom, arapskim ili kineskim pismom itd.) transliteriraju se i pišu u obliku koji je prilagođen hrvatskoj latinici.	Vlatko Stefanovski (prilagođeno iz ćirilice) Aristotelis Onasis (prilagođeno iz alfabeta) Halil Džubran (prilagođeno iz arapskoga pisma) Deng Xiaoping (prilagođeno iz kineskoga pisma)

1. Muška imena i prezimena:		
a)	**na suglasnik i samoglasnike *a, e, o, u*** sklanjaju se kao hrvatsko ime **Josip, *G* Josipa, *D* Josipu**	Mozart, Mozarta, Mozartu Shakespeare, Shakespearea Degas, Degasa, Degasu Jozé, Jozéa, Jozéu Miró, Miróa, Mirόu Dumitru, Dumitrua, Dumitruu
b)	**na nenaglašeni samoglasnik *a*** sklanjaju se kao hrvatsko ime **Luka, *G* Luke, *D* Luki**	Akira, Akire, Akiri Maradona, Maradone, Maradoni
c)	**na nenaglašeni samoglasnik *o*** sklanjaju se kao hrvatsko ime **Marko, *G* Marka, *D* Marku**	Placido, Placida, Placidu Domingo, Dominga, Domingu
d)	**na samoglasnik *i*** (u pismu *i, y*) sklanjaju se kao hrvatsko ime **Toni, *G* Tonija, *D* Toniju.**	Luigi, Luigija, Luigiju Henry, Henryja, Henryju
2. Ženska imena i prezimena:		
a)	**na samoglasnik *a*** sklanjaju se kao hrvatsko ime **Ana, *G* Ane, *D* Ani**	Gina, Gine, Gini Lollobrigida, Lollobrigide, Lollobrigidi
b)	**na suglasnik i ostale samoglasnike ne sklanjaju se,** tj. imaju isti oblik u svim padežima.	Britney Spears, *G* Britney Spears *D* Britney Spears Steffi Graf, Janis Joplin
3. Imena kontinenata, država, naselja i ostala zemljopisna imena		
a)	**Imena kontinenata** prilagođena su slovopisno, pravopisno i gramatički sustavu hrvatskoga jezika i sklanjaju se kao odgovarajuća hrvatska imena.	Afrika, Antarktika, Australija, Azija, Europa, Južna Amerika, Sjeverna Amerika Afrika, Afrike, Africi
b)	**Imena država** također su prilagođena sustavu hrvatskoga jezika i sklanjaju se kao odgovarajuća hrvatska imena.	Albanija, Alžir, Bangladeš, Bugarska, Cipar, Čad, Češka, Čile, Ekvador, Etiopija, Filipini, Finska, Finske, Finskoj
c)	**Pojedina imena naselja i ostala zemljopisna imena** prilagođena su hrvatskomu jeziku i sklanjaju se kao odgovarajuća hrvatska imena.	Atena, Beč, Budimpešta, Firenca, Pariz Prag, Rim, Varšava, Ženeva Bavarska, Grenland, Kalifornija, Korzika, Majna, Štajerska, Rajna Beč, Beča, Beču

d) Imena naselja i ostala zemljopisna imena koja se pišu izvorno kao u jeziku iz kojega potječu:	
– **na suglasnik i samoglasnike *e, o, u,*** a sklanjaju se kao hrvatsko ime **Zagreb**, *G* **Zagreba**, *D* **Zagrebu**	München, Münchena, Münchenu Montpellier, Montpelliera, Montpellieru Bordeaux, Bordeauxa, Bordeauxu Baku, Bakua, Bakuu
– **na samoglasnik *a***, a sklanjaju se kao hrvatsko ime **Pula**, *G* **Pule**, *D* **Puli**	Manila, Manile, Manili Sevilla, Seville, Sevilli
– **na samoglasnik *i*** (u pismu *i, y*), a sklanjaju se kao imenica **žiri**, *G* **žirija**, *D* **žiriju**	Dubai, Dubaija, Dubaiju Sidney, Sidneyja, Sidneyju
– **na nenaglašeni samoglasnik *o***, a sklanjaju se kao hrvatsko ime **Đakovo**, *G* **Đakova**, *D* **Đakovu.**	Atletico, Atletica, Atleticu Chicago, Chicaga, Chicagu
4. Pridjevi izvedeni od stranih imena	
a) Posvojni pridjevi	
Od muških imena i prezimena izvode se posvojni pridjevi na ***-ov, -(j)ev, -ljev, -in*** i pišu se velikim početnim slovom.	Goethe – Goetheov Disney – Disneyjev Čehov – Čehovljev Maradona – Maradonin
Od stranih ženskih imena i prezimena izvode se posvojni pridjevi na ***-in (-jin)*** te se pišu velikim početnim slovom.	Gina – Ginin Lollobrigida – Lollobrigidin Cesaria – Cesarijin Virginia – Virginijin
b) Odnosni pridjevi	
Od imena i prezimena izvode se odnosni pridjevi na ***-ovski, -jevski*** i prilagođuju se hrvatskomu jeziku te se pišu malim početnim slovom.	Baudelaire – **bodlerovski** Thatcher – **tačerovski** Camus – **kamijevski** Virginia – **virdžinijevski**
Odnosni pridjevi na ***-ski, -ški*** izvedeni od stranih imena naselja i zemljopisnih imena mogu se pisati prilagođeno hrvatskomu jeziku ili izvorno do granice osnove riječi.	**liverpulski** *i* **liverpoolski** (*prema* Liverpool) **minhenski** *i* **münchenski** (*prema* München) **njujorški** *i* **newyorški** (*prema* New York)

9. PISANJE KRATICA

Ključni pojmovi: kratice s točkom, mala slova, kratice bez točke, velika slova, sklonidba, spojnica, znakovi, oznake, znakovi mjernih jedinica, znakovi kemijskih elemenata, oznake novčanih jedinica, oznake jezikoslovnih naziva, registracijske oznake.

Kratica nastaje skraćenim pisanjem riječi, i to tako da se izaostave pojedina slova u riječi. U pisanoj praksi kratice se pojavljaju radi štednje prostora za pisanje, ali i da se ne bi ponovno pisale riječi koje se češće pojavljuju u nekome tekstu. Pišu se tako da riječi poslije skraćivanja budu prepoznate i razumljive. Mogu biti prigodne (načinjene za određenu prigodu ili tekst) ili stalne (upotrebljavaju se u određenim strukama i znanstvenim disciplinama). Kratice se mogu podijeliti na kratice s točkom, kratice bez točke te znakove i oznake.

Kratice s točkom

Kratice s točkom nastaju skraćivanjem dijela jedne ili nekoliko riječi, a pišu se malim početnim slovima s točkom na kraju. Tih kratica ima mnogo, a većina je načinjena prema određenim pravilima:

1. piše se samo prvo slovo riječi ili skupine riječi:

gospodin > **g.**	muški rod > **m. r.**
točka > **t.**	ženski rod > **ž. r.**
vidi > **v.**	vršitelj dužnosti > **v. d.**

2. pišu se slova do prvoga samoglasnika u riječi, ne uzimajući u obzir početni samoglasnik:

admiral > **adm.**	množina > **mn.**
akuzativ > **ak.**	stranica > **str.**
francuski > **fr.**	školski > **šk.**

3. pišu se slovima do drugoga samoglasnika u riječi:

biblijski > **bibl.**
profesor > **prof.**
talijanski > **tal.**
glagolski > **glag.**
perfekt > **perf.**
kondicional > **kond.**

4. piše se prvo i posljednje slovo riječi:

doktor > **dr.**
magistar > **mr.**
račun > **rn.**

5. pišu se karakteristična slova iz riječi:

imperfekt > **impf.**
jednina > **jd.**
milijarda > **mlrd.**
rimokatolik > **rkt.**
takozvani > **tzv.**
velečasni > **vlč.**

Kratice bez točke (pokrate)

Kratice bez točke (pokrate) nastaju skraćivanjem višerječnih imena ili skupina riječi, a razlikuju se od kratica s točkom po tome što se pišu velikim slovima bez točke na kraju i mogu se sklanjati. Iznimke su kratice bez točke ***don, fra, gđa, gđica*** koje se pišu malim slovima, a od njih se sklanjaju samo ***gđa*** i ***gđica***. Kratice bez točke tvore se od početnih slova svake punoznačne riječi. Najčešće su to skraćena imena država, institucija, ustanova, stranaka, banaka, poduzeća, udruga, ali i općih pojmova. One nastaju iz praktičnih razloga da se ne bi neprekidno ponavljali dugi izrazi. Evo nekoliko skupina navedenih kratica:

1. imena država:

Republika **H**rvatska > **RH**
Sjedinjene **A**meričke **D**ržave > **SAD**

2. imena institucija i ustanova:

Ministarstvo **u**nutarnjih **p**oslova > **MUP**
Hrvatsko **n**arodno **k**azalište > **HNK**
Hrvatska **a**kademija **z**nanosti i **u**mjetnosti > **HAZU**
Hrvatska **i**zvještajna **n**ovinska **a**gencija > **HINA**
Fakultet **o**rganizacije i **i**nformatike > **FOI**

3. imena stranaka:

Hrvatska **d**emokratska **z**ajednica > **HDZ**
Hrvatska **s**tranka **p**rava > **HSP**
Hrvatska **s**eljačka **s**tranka > **HSS**
Istarski **d**emokratski **s**abor > **IDS**

4. imena banaka i poduzeća:

Privredna **b**anka **Z**agreb > **PBZ**
Hrvatska **e**lektro**p**rivreda > **HEP**

5. imena udruga:

Hrvatska **u**druga **p**oslodavaca > **HUP**
Kulturno-**u**mjetničko **d**ruštvo > **KUD**

6. opći pojmovi:

osnovna **š**kola > **OŠ**
porez na **d**odanu **v**rijednost > **PDV**.

Uz navedene hrvatske kratice u pisanoj praksi pojavljuju se i kratice iz stranih jezika, posebice iz engleskoga jezika:

AIDS (Acquired immunodeficiency syndrome)
BBC (British Broadcasting Corporation)
FIFA (Federation Internationale de Football Association)
FBI (Federal Bureau of Investigation)
NATO (North Atlantic Treaty Organization)
OECE (Organization for Economic Cooperation in Europe).

1. Sklonidba kratica bez točke

a) Kratice koje izgovorno završavaju na suglasnik ili samoglasnike *e, i, o, u,* npr. MUP [mup], PDV [pe-de-ve], FOI [foi], NATO [nato], HAZU [hazu] sklanjaju se kao imenice muškoga roda na suglasnik, npr. stol, *G* stol**a**, *D* stol**u**... *I* stol**om**. Padežni nastavak odvaja se od kratice spojnicom i piše se malim početnim slovom.

N	MUP	PDV	FOI	NATO	HAZU
G	MUP-**a**	PDV-**a**	FOI-**a**	NATO-**a**	HAZU-**a**
D	MUP-**u**	PDV-**u**	FOI-**u**	NATO-**u**	HAZU-**u**
A	MUP	PDV	FOI	NATO	HAZU
V	---	---	---	---	---
L	MUP-**u**	PDV-**u**	FOI-**u**	NATO-**u**	HAZU-**u**
I	MUP-**om**	PDV-**om**	FOI-**om**	NATO-**om**	HAZU-**om**

b) Kratice koje završavaju na samoglasnik *a*, npr. FIFA, HINA, NASA, UEFA itd. sklanjaju se kao imenice ženskoga roda, npr. žena, *G* žene, *D* ženi... *I* ženom. Također se uz kraticu piše spojnica i padežni nastavak malim slovom.

N	FIFA	HINA
G	FIFA-**e**	HINA-**e**
D	FIFA-**i**	HINA-**i**
A	FIFA-**u**	HINA-**u**
V	---	---
L	FIFA-**i**	HINA-**i**
I	FIFA-**om**	HINA-**om**

2. Sklonidba izvedenica

a) Kratice bez točke čitaju se prema nazivima slova, npr. RH [er-ha], PBZ [pe-be-ze] ili kao samostalne leksičke jedinice, npr. MUP [mup]. Od nekih kratica moguće je izvesti nove riječi, i to tako da se osnovi, koja je nastala prema izgovoru, doda sufiks. Te izvedenice sklanjaju se kao imenice pojedine sklonidbene vrste:

MUP > mup + -ovac > mupovac, mupovc**a**, mupovc**u**... mupovc**em**
HDZ > hadezeovac, hadezeovc**a**, hadezeovc**u**... hadezeovc**em**.

b) Kad se kratica bez točke osamostali i postane nova riječ – imenica, piše se velikim početnim slovom, a sklanja se kao imenica pojedine sklonidbene vrste:

Interpol, Interpol**a**, Interpol**u**, Interpol, Interpol**u**, Interpol**om**
Hin**a**, Hin**e**, Hin**i**, Hin**u**, Hin**i**, Hin**om**.

Znakovi i oznake

Znakovi i oznake označuju različite jedinice i kategorije, a pišu se malim ili velikim slovima bez točke na kraju. U pisanoj praksi češće se upotrebljavaju:

a) znakovi mjernih jedinica, npr. **m** – metar, **s** – sekunda, **kg** – kilogram
b) znakovi kemijskih elemenata, npr. **Ar** – argon, **Br** – brom, **H** – vodik
c) oznake novčanih jedinica, npr. **HRK** – hrvatska kuna, **EUR** – euro, **USD** – američki dolar
d) oznake jezikoslovnih naziva, npr. **N** – nominativ, **S** – subjekt, **PO** – priložna oznaka
e) registracijske oznake gradova u Hrvatskoj, npr. **ZG** – Zagreb, **RI** – Rijeka, **ST** – Split itd.

1. Znakovi mjernih jedinica

a) Osnovne jedinice SI[10]

znak	hrvatski naziv	jedinica za veličinu
m	metar	duljina
kg	kilogram	masa
s	sekunda	vrijeme
A	amper	električna struja
K	kelvin	termodinamička temperatura
mol	mol	množina (količina) tvari
cd	kandela	svjetlosna jakost

10 Kratica SI dolazi iz francuskoga jezika – Le Système international d'unités – Međunarodni sustav (mjernih) jedinica.

b) Izvedene jedinice SI s posebnim nazivima i znakovima

znak	hrvatski naziv	jedinica za veličinu
Bq	bekerel	radioaktivnost
°C	Celzijev stupanj	Celzijeva temperatura
J	džul	energija, rad, toplina
F	farad	električni kapacitet
Gy	grej	apsorbirana doza ionizirajućega zračenja
H	henri	induktivnost
Hz	herc	frekvencija
C	kulon	elektricitet
lm	lumen	svjetlosni tok
lx	luks	osvjetljenje
N	njutn	sila
Ω	om	električni otpor
Pa	paskal	tlak
rad	radijan	kut
S	simens	električna vodljivost
Sv	sivert	ekvivalentna doza ionizirajućega zračenja
sr	steradijan	ugao (prostorni kut)
T	tesla	magnetna indukcija
W	vat	snaga
Wb	veber	magnetni tok
V	volt	električni napon, elektromotorna sila

c) Izvedene jedinice SI bez posebnih naziva i znakova

znak	hrvatski naziv	veličina
m^2	četvorni metar	ploština
m^3	kubni metar	obujam
$1/m$, m^{-1}	recipročni metar	valni broj
m/s	metar u sekundi	brzina
m/s^2	metar u sekundi na kvadrat	ubrzanje
m^3/s	kubni metar u sekundi	obujamni protok
kg/m^3	kilogram po kubnom metru	gustoća
J/m^2	džul po četvornom metru	energijska gustoća
J/kg	džul po kilogramu	energijski tok
J/(kgK)	džul po kilogramkelvinu	specifični toplinski kapacitet
cd/m^2	kandela po četvornom metru	svjetljivost
mol/m^3	mol po kubnom metru	množinska koncentracija
Gy/s	grej u sekundi	brzina apsorbirane doze
1	(broj) jedan	lomni indeks

d) Iznimno dopuštene jedinice izvan SI s posebnim nazivima i znakovima

znak	naziv	veličina
a	ar	ploština
ha	hektar	
l, L	litra	obujam
1°	stupanj	kut
1′	minuta	
1^g	gon	
u	atomska jedinica mase	
g	gram	masa
t	tona	
min	minuta	vrijeme

znak	naziv	veličina
h	sat	
d	dan	
tex	teks	duljinska masa
bar	bar	tlak
mmHg	milimetar živina stupca	
eV	elektronvolt	energija
var	var	snaga
B	bel	razina
Np	neper	

e) Znakovi predmetaka za tvorbu decimalnih jedinica

znak	predmetak	vrijednost
Y	jota	10^{24}
Z	zeta	10^{21}
E	eksa	10^{18}
P	peta	10^{15}
T	tera	10^{12}
G	giga	10^{9}
M	mega	10^{6}
k	kilo	10^{3}
h	hekto	10^{2}
da	deka	10

znak	predmetak	vrijednost
d	deci	10^{-1}
c	centi	10^{-2}
m	mili	10^{-3}
μ	mikro	10^{-6}
n	nano	10^{-9}
p	piko	10^{-12}
f	femto	10^{-15}
a	ato	10^{-18}
z	zepto	10^{-21}
y	jokto	10^{-24}

f) Znakovi pojedinih decimalnih jedinica

znak	predmetak
MHz	megaherc
MW	megavat
kg	kilogram
km	kilometar
kPa	kilopaskal
kW	kilovat
hl/hL	hektolitar
dag	dekagram

znak	predmetak
dl/dL	decilitar
cm	centimetar
mbar	milibar
mm	milimetar
ms	milisekunda
μF	mikrofarad
nF	nanofarad
pF	pikofarad

2. Znakovi (simboli) kemijskih elemnata

zn.	element
Ac	aktinij
Al	aluminij
Am	americij
Sb	antimon
Ar	argon
As	arsen
At	astat
Cu	bakar
Ba	barij
Be	berilij
Bk	berkelij
Bi	bizmut
Bh	bohrij
B	bor
Br	brom
Ce	cerij
Cs	cezij
Zn	cink
Zr	cirkonij
Ds	darmstadtij
Dy	disprozij
Db	dubnij
N	dušik
Es	einsteinij
Er	erbij
Eu	europij
Fm	fermij
F	fluor

zn.	element
P	fosfor
Fr	francij
Gd	gadolinij
Ga	galij
Ge	germanij
Hf	hafnij
Hs	hassij
He	helij
Ho	holmij
In	indij
Ir	iridij
Yb	iterbij
Y	itrij
I	jod
Cd	kadmij
Ca	kalcij
Cf	kalifornij
K	kalij
O	kisik
Cl	klor
Co	kobalt
Cn	kopernicij
Sn	kositar
Kr	kripton
Cr	krom
Xe	ksenon
Cm	kurij
La	lantan

zn.	element
Lr	lawrencij
Li	litij
Lu	lutecij
Mg	magnezij
Mn	mangan
Mt	meitnerij
Md	mendelevij
Mo	molibden
Na	natrij
Nd	neodimij
Ne	neon
Np	neptunij
Ni	nikal
Nb	niobij
No	nobelij
Pb	olovo
Os	osmij
Pd	paladij
Pt	platina
Pu	plutonij
Po	polonij
Pr	praseodimij
Pm	prometij
Pa	protaktinij
Ra	radij
Rn	radon
Rg	rendgenij
Re	renij

zn.	element
Rh	rodij
Rb	rubidij
Ru	rutenij
Rf	ruthefordij
Sm	samarij
Sg	seaborgij
Se	selenij
Si	silicij
Sc	skandij
Ag	srebro
Sr	stroncij
S	sumpor
Tl	talij
Ta	tantal
Tc	tehnecij
Te	telurij
Tb	terbij
Ti	titanij
Th	torij
Tm	tulij
C	ugljik
U	uranij
V	vanadij
H	vodik
W	volfram
Au	zlato
Fe	željezo
Hg	živa

3. Oznake novčanih jedinica

oznaka	novčana jedinica	šifra	država
AUD	australski dolar	036	Australija
CAD	kanadski dolar	124	Kanada
CZK	češka kruna	203	Češka
DKK	danska kruna	208	Danska
HUF	forinta	348	Madžarska
JPY	jen	392	Japan
NOK	norveška kruna	578	Norveška
SEK	švedska kruna	752	Švedska
CHF	švicarski franak	756	Švicarska
GBP	funta sterlinga	826	Velika Britanija
USD	američki dolar	840	Sjedinjene Američke Države i druge države
EUR	euro	978	članice Europske monetarne unije: Belgija, Njemačka, Irska, Grčka, Španjolska, Francuska, Italija, Cipar, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Austrija, Portugal, Slovenija, Slovačka i Finska
PLN	zloti	985	Poljska
HRK[11]	hrvatska kuna	191	Hrvatska

11 Osim te oznake u domaćem platnom prometu i financijskome poslovanju upotrebljava se oznaka **kn.**

4. Oznake jezikoslovnih naziva

oznaka	jezikoslovni naziv
N	nominativ
G	genitiv
D	dativ
A	akuzativ
V	vokativ
L	lokativ
I	instrumental

oznaka	jezikoslovni naziv
P	predikat
S	subjekt
O	objekt
PO	priložna oznaka

5. Registracijske oznake gradova u Hrvatskoj

oznaka	ime grada
BJ	Bjelovar
BM	Beli Manastir
ČK	Čakovec
DA	Daruvar
DE	Delnice
DJ	Đakovo
DU	Dubrovnik
GS	Gospić
IM	Imotski
KA	Karlovac
KC	Koprivnica
KR	Krapina
KT	Kutina
KŽ	Križevci
MA	Makarska
NA	Našice
NG	Nova Gradiška

oznaka	ime grada
OG	Ogulin
OS	Osijek
PU	Pula
PŽ	Požega
RI	Rijeka
SB	Slavonski Brod
SK	Sisak
SL	Slatina
ST	Split
ŠI	Šibenik
VK	Vinkovci
VT	Virovitica
VU	Vukovar
VŽ	Varaždin
ZD	Zadar
ZG	Zagreb
ŽU	Županja

Pisanje kratica (sažetak)

Kratice s točkom

Kratice s točkom nastaju skraćivanjem dijela jedne ili nekoliko riječi, a pišu se malim početnim slovima s točkom na kraju. Tih kratica ima mnogo, a većina je načinjena prema određenim pravilima.

gospodin > **g.**
točka > **t.**
muški rod > **m. r.**
ženski rod > **ž. r.**
školski > **šk.**
glagolski > **glag.**
doktor > **dr.**
milijarda > **mlrd.**

Kratice bez točke (pokrate)

Kratice bez točke (pokrate) nastaju skraćivanjem višerječnih imena ili skupina riječi, pišu se velikim slovima bez točke na kraju i mogu se sklanjati. Iznimke su kratice bez točke *don, fra, gđa, gđica.* Kratice bez točke tvore se od početnih slova svake punoznačne riječi. Najčešće su to skraćena imena država, institucija, ustanova, stranaka, banaka, poduzeća, udruga, ali i općih pojmova.

Republika **H**rvatska > **RH**
Sjedinjene **A**meričke **D**ržave > **SAD**
Ministarstvo **u**nutarnjih **p**oslova > **MUP**
Fakultet **o**rganizacije i **i**nformatike > **FOI**
Hrvatska **a**kademija **z**nanosti i **u**mjetnosti > **HAZU**
Hrvatska **d**emokratska **z**ajednica > **HDZ**
Hrvatska **s**tranka **p**rava > **HSP**
Privredna **b**anka **Z**agreb > **PBZ**
Hrvatska **e**lektro**p**rivreda > **HEP**
Hrvatska **u**druga **p**oslodavaca > **HUP**
porez na **d**odanu **v**rijednost > **PDV**
BBC (**B**ritish **B**roadcasting **C**orporation)
FIFA (**F**ederation **I**nternationale de **F**ootball **A**ssociation)
NATO (**N**orth **A**tlantic **T**reaty **O**rganization)

Sklonidba kratica bez točke		
1.	Kratice koje završavaju na **suglasnik ili samoglasnike *e, i, o, u*** sklanjaju se kao imenice muškoga roda na suglasnik, npr. stol, *G* stol**a**, *D* stol**u**...	MUP, MUP-**a**, MUP-**u**, MUP PDV, PDV-**a**, PDV-**u**, PDV FOI, FOI-**a**, FOI-**u**, FOI NATO, NATO-**a**, NATO-**u**, NATO HAZU, HAZU-**a**, HAZU-**u**, HAZU
2.	Kratice koje završavaju na **samoglasnik *a***, sklanjaju se kao imenice ženskoga roda, npr. žen**a**, *G* žen**e**, *D* žen**i**...	FIFA, FIFA-**e**, FIFA-**i**, FIFA-**u** HINA, HINA-**e**, HINA-**i**, HINA-**u** NASA, NASA-**e**, NASA-**i**, NASA-**u**
Sklonidba izvedenica		
1.	Od nekih kratica moguće je izvesti nove riječi, i to tako da se osnovi, koja je nastala prema izgovoru, doda sufiks. Te izvedenice sklanjaju se kao imenice pojedine sklonidbene vrste.	MUP > mup + -ovac > mupovac, mupovc**a**, mupovc**u**... mupovc**em** HDZ > hadezeovac, hadezeovc**a**, hadezeovc**u**... hadezeovc**em**
2.	Kad se kratica bez točke osamostali i postane nova riječ – imenica, piše se velikim početnim slovom, a sklanja se kao imenica pojedine sklonidbene vrste.	Interpol, Interpol**a**, Interpol**u**, Interpol, Interpol**u**, Interpol**om** Hin**a**, Hin**e**, Hin**i**, Hin**u**, Hin**i**, Hin**om**

Znakovi i oznake

Znakovi i oznake označuju različite jedinice i kategorije, a pišu se malim ili velikim slovima bez točke na kraju.

1.	znakovi mjernih jedinica	**m** – metar **kg** – kilogram **s** – sekunda **F** – farad **ha** – hektar
2.	znakovi kemijskih elemenata	**Ar** – argon **Br** – brom **Fr** – francij **H** – vodik **O** – kisik
3.	oznake novčanih jedinica	**AUD** – australski dolar **CHF** – švicarski franak **EUR** – euro **HRK** – hrvatska kuna (i **kn**) **USD** – američki dolar
4.	oznake jezikoslovnih naziva	**N** – nominativ **G** – genitiv **D** – dativ **P** – predikat **S** – subjekt
5.	registracijske oznake gradova u Hrvatskoj	**BJ** – Bjelovar **OS** – Osijek **RI** – Rijeka **ST** – Split **ZG** – Zagreb

10. PISANJE BIBLIOGRAFSKIH JEDINICA, BILJEŽAKA I DOPISA

Ključni pojmovi: bibliografske jedinice, tradicionalno pisanje, suvremeno pisanje, knjiga, poglavlje u knjizi, rad, članak, bilješka, zvjezdica, brojčana oznaka, dopis, molba, žalba, prijava za posao, životopis.

Bibliografske jedinice

U znanstvenim i stručnim radovima, zbornicima i knjigama navode se podaci o citiranim djelima, odnosno o izvorima koje se konzultiralo pri pisanju. To su većinom knjige i radovi objavljeni u časopisima ili zbornicima sa stručnih ili znanstvenih skupova. U znanstvenoj pisanoj praksi ne postoji općeprihvaćen model pisanja bibliografskih jedinica, nego postoje različiti načini bilježenja u pojedinim znanostima i u različitih izdavača koji objavljuju navedena djela.
U nastavku se opisuje kako treba pisati bibliografsku jedinicu za knjigu, poglavlje u knjizi te rad i članak u časopisima ili zbornicima.

1. Bibliografska jedinica za knjigu

Načini pisanja bibliografske jedinice za knjigu razlikuje se po redoslijedu navođenja osnovnih podataka i pisanju pravopisnih znakova između njih.

a) Tradicionalno pisanje

U tradicionalnome načinu pisanja navode se sljedeći podatci:

1. ime i prezime autora ili suautora (ako ih je više)
2. naslov knjige i podnaslov (ako ga ima)
3. izdavač
4. mjesto izdanja
5. godina izdanja.

Ako je knjigu napisalo više suautora, umjesto nizanja imena i prezimena suautora, može se navesti samo ime i prezime urednika ili glavnoga urednika. Podatci se odvajaju zarezom, na kraju se piše točka, a dvotočje između naslova i podnaslova djela koji se pišu nakošenim slovima (kurzivom):

Dušan Benčić, Nikola Solarić, *Mjerni instrumenti i sustavi u geodeziji i geoinformatici*, Školska knjiga, Zagreb, 2008.

Miroslav Gregurek, Neven Vidaković, *Bankarsko poslovanje*, RRIF plus, Zagreb, 2011.

Dinko Puntarić, Maja Miškulin, Jasna Bošnir, *Zdravstvena ekologija*, Medicinska naklada, Zagreb, 2012.

Milan Pelc (gl. ur.), *Hrvatska umjetnost: Povijest i spomenici*, Institut za povijest umjetnosti – Školska knjiga, Zagreb, 2010.

b) Suvremeno pisanje

U suvremenome načinu pisanja najprije se navodi prezime pa ime autora (ako su dva suautora ili više njih između se piše točka sa zarezom), zatim se navodi godina izdanja, naslov i podnaslov knjige nakošenim slovima, mjesto izdanja i izdavač. Podatci se međusobno odvajaju točkom, a između mjesta izdanja i izdavača piše se dvotočje:

Benčić, Dušan; Solarić, Nikola. 2008. *Mjerni instrumenti i sustavi u geodeziji i geoinformatici*. Zagreb: Školska knjiga.

Gregurek, Miroslav; Vidaković, Neven. 2011. *Bankarsko poslovanje*. Zagreb: RRIF plus.

Puntarić, Dinko; Miškulin, Maja; Bošnir, Jasna. 2012. *Zdravstvena ekologija*. Zagreb: Medicinska naklada.

Pelc, Milan (gl. ur.). 2010. *Hrvatska umjetnost*: *Povijest i spomenici*. Zagreb: Institut za povijest umjetnosti – Školska knjiga.

2. Bibliografska jedinica za poglavlje u knjizi

a) Tradicionalno pisanje

U tradicionalnome načinu pisanja navode se sljedeći podatci:

1. ime i prezime autora ili suautora (ako ih je više)
2. naslov poglavlja (običnim slovima)
3. naslov knjige i podnaslov (nakošenim slovima)
4. izdavač
5. mjesto izdanja
6. godina izdanja
7. stranice koje obuhvaća poglavlje.

Podatci se odvajaju zarezom, na kraju se piše točka, a između naslova i podnaslova djela dvotočje:

Stjepan Damjanović, Staroslavenski i starohrvatski u hrvatskim srednjovjekovnim tekstovima, *Povijest hrvatskoga jezika*: *1. knjiga*: *srednji vijek*, CROATICA, Zagreb, 2009., str. 351 – 403.

Maja Miškulin, Ivana Kolčić, Dinko Puntarić, Okoliš i zdravlje, *Epidemiologija kroničnih nezaraznih bolesti*, Medicinska naklada, Zagreb, 2010., str. 19 – 35.

Tonko Maroević, Kiparstvo 20. stoljeća, *Hrvatska umjetnost: Povijest i spomenici*, Institut za povijest umjetnosti – Školska knjiga, Zagreb, 2010., str. 566 – 591.

b) Suvremeno pisanje

U suvremenome načinu pisanja najprije se navodi prezime pa ime autora, zatim se navodi godina izdanja, naslov poglavlja običnim slovima, naslov i podnaslov knjige nakošenim slovima, mjesto izdanja, izdavač i stranice koje obuhvaća poglavlje. Podatci se međusobno odvajaju točkom, a između mjesta izdanja i izdavača piše se dvotočje:

Damjanović, Stjepan. 2009. Staroslavenski i starohrvatski u hrvatskim srednjovjekovnim tekstovima. *Povijest hrvatskoga jezika*: *1. knjiga*: *srednji vijek*. Zagreb: CROATICA, 351 – 403.

Miškulin, Maja; Kolčić, Ivana; Puntarić, Dinko. 2010. Okoliš i zdravlje. *Epidemiologija kroničnih nezaraznih bolesti*. Zagreb: Medicinska naklada, 19 – 35.

Maroević, Tonko. 2010. Kiparstvo 20. stoljeća. *Hrvatska umjetnost*: *Povijest i spomenici*. Zagreb: Institut za povijest umjetnosti – Školska knjiga, 566 – 591.

3. Bibliografska jedinica za rad ili članak u časopisima i zbornicima

a) Tradicionalno pisanje

U tradicionalnome načinu pisanja navode se ovi podatci:

1. ime i prezime autora ili suautora
2. naslov rada ili članka i podnaslov
3. naziv časopisa ili zbornika
4. godište i broj časopisa ili zbornika
5. brojevi stranica
6. godina izdanja
7. mjesto izdanja
8. izdavač.

Navedeni podatci međusobno se odvajaju zarezom, a na kraju se piše točka. Naslov rada ili članka piše se obično, a naslov časopisa ili zbornika nakošenim slovima.

Radovi i članci u časopisima

Josip Vončina, Dešićev Raj duše kao književni i jezični spomenik, *Croatica*, IX, str. 53 – 78, 1978., Zagreb, Hrvatsko filološko društvo.

Josip Marušić, Analiza građenja hidromelioracijskih sustava u Hrvatskoj od 1975. do 1990. godine, *Građevinar*, 44 (7), str. 445 – 452, 1992., Zagreb, Hrvatski savez građevinskih inženjera.

D. Fabijanić, D. Kardum, M. Banić, A. Fabijanić, Nesteroidni protuupalni lijekovi i ozbiljne gastrointestinalne nuspojave, *Liječnički vjesnik*, 129, str. 205 – 213, 2007., Zagreb, Hrvatski liječnički zbor.

Radovi i članci u zbornicima

Dalibor Brozović, O hrvatskom književnom jeziku šesnaestoga stoljeća, *Zbornik Zagrebačke slavističke škole*, 1, str. 129 – 135, 1973., Zagreb, Filozofski fakultet.

V. Arčabić, Usklađenost poslovnih ciklusa Republike Hrvatske sa zemljama Europske unije, *Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu*, 9(1), str. 127 – 144, 2011., Zagreb, Ekonomski fakultet.

F. Tomić, D. Romić, S. Mađar, Stanje i perspektive melioracijskih mjera u Hrvatskoj, *Zbornik radova znanstvenog skupa*: *Melioracijske mjere u svrhu unapređenja ruralnog prostora*, str. 7 – 20, 2007., Zagreb, HAZU, Razred za prirodne znanosti i Razred za tehničke znanosti.

b) Suvremeno pisanje

U suvremenome načinu pisanja prvo se piše prezime pa ime autora (odvojeni su zarezom), zatim se navodi godina izdanja, naslov rada ili članka običnim slovima, naslov časopisa ili zbornika nakošenim slovima, godište i broj časopisa, brojevi stranica, mjesto izdanja i izdavač. Podatci se međusobno odvajaju točkom, a između mjesta izdanja i izdavača te godišta i brojeva stranica piše se dvotočje.

Radovi i članci u časopisima

Vončina, Josip. 1978. Dešićev Raj duše kao književni i jezični spomenik. *Croatica*, IX: 53 – 78. Zagreb: Hrvatski filološko društvo.

Marušić, Josip. 1992. Analiza građenja hidromelioracijskih sustava u Hrvatskoj od 1975. do 1990. godine. *Građevinar*, 44 (7): 445 – 452. Zagreb: Hrvatski savez građevinskih inženjera.

Fabijanić, D.; Kardum, D.; Banić, M.; Fabijanić, A. 2007. Nesteroidni protuupalni lijekovi i ozbiljne gastrointestinalne nuspojave. *Liječnički vjesnik*, 129: 205 – 213. Zagreb: Hrvatski liječnički zbor.

Radovi i članci u zbornicima

Brozović, Dalibor. 1973. O hrvatskom književnom jeziku šesnaestoga stoljeća. *Zbornik Zagrebačke slavističke škole*, 1: 129 – 135. Zagreb: Filozofski fakultet.

Arčabić, V. 2011. Usklađenost poslovnih ciklusa Republike Hrvatske sa zemljama Europske unije. *Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu*, 9: 127 – 144. Zagreb: Ekonomski fakultet.

Tomić, F.; Romić, D.; Mađar, S. 2007. Stanje i perspektive melioracijskih mjera u Hrvatskoj. *Zbornik radova znanstvenog skupa*: *Melioracijske mjere u svrhu unapređenja ruralnog prostora*, 7 – 20. Zagreb: HAZU, Razred za prirodne znanosti i Razred za tehničke znanosti.

4. Bibliografska jedinica objavljena u elektroničkim medijima

a) Bibliografska jedinica za knjigu

Bibliografska jedinica za knjigu koja se objavljuje na internetskim stranicama sadržava ove podatke:

1. ime i prezime autora ili suautora
2. naslov knjige i podnaslov
3. naslov internetske stranice
4. datum objavljivanja ili revizije stranice
5. adresa stranice (URL)
6. datum posjeta.

Steve Hoenisch, *Pragmatic Accounts of Communication*, www.criticism.com, posljednja promjena 3. veljače 2005., http://www.criticism.com/linguistics/pragmatics-answers.php, posjet 15. ožujka 2012.

Marko Marulić, *Judita*, www.bulaja.com, posljednja promjena 8. travnja 2010., http://www.bulaja.com/Marulic/pdf/judita.pdf, posjet 15. ožujka 2012.

b) Bibliografska jedinica za rad ili članak u časopisima i zbornicima

Bibliografska jedinica za rad ili članak u časopisima i zbornicima koja se objavljuje na internetskim stranicama sadrži ove podatke:

1. ime i prezime autora ili suautora
2. naslov knjige i podnaslov
3. naziv časopisa ili zbornika i broj
4. naslov internetske stranice
5. datum objavljivanja ili revizije stranice
6. adresa stranice (URL)
7. datum posjeta.

Dorotea Ćorić, Pravni okvir suzbijanja piratstva na moru, *Naše more*, 59, www. hrcak.srce.hr, lipanj 2012., http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=124343, posjet 15. lipnja 2012.

Ivan Sobota, Branko Salopek, Gordan Bedeković, Anamarija Kutlić, Mogućnost oplemenjivanja kvarcnih pijesaka hrvatskih ležišta primjenom mehaničkoga atricijskog čišćenja, *Rudarsko-geološko-naftni zbornik*, 23, www. hrcak.srce.hr, prosinac 2011., http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=111508, posjet 25. lipnja 2012.

Bilješke

U znanstvenim i stručnim tekstovima uobičajeno je da se dodatna autorska objašnjenja i komentari pišu u bilješkama koje dolaze na dnu stranice i odijeljene su od ostaloga teksta vodoravnom crtom. Bilješke se mogu odnositi na pojedinu riječ, sintagmu, rečenicu ili dio teksta, a označuju se zvjezdicom i brojčanom oznakom.

1. Zvjezdica

Zvjezdica se piše ako su u tekstu manje od tri bilješke na jednoj stranici i ako autor želi objasniti nešto što odskače od ostaloga teksta. Ona se piše s desne strane riječi, skupine riječi, rečenice ili dijela teksta, a na dnu stranice slijedi objašnjenje:

> Rječnik nepoznatih riječi* nalazi se na kraju rasprave.
>
> ---
>
> * Rječnik je dijelom preuzet od Frane Čale iz edicije Pet stoljeća hrvatske književnosti, knjiga 55.

2. Brojčana oznaka

Kad se u znanstvenim i stručnim tekstovima pojavljuje više bilježaka na jednoj stranici, umjesto zvjezdice upotrebljava se brojčana oznaka. Ona se piše s desne strane riječi, skupine riječi ili rečenice, a na dnu stranice slijedi bilješka. Brojčane oznake rastu u jedinstvenome nizu od 1 nadalje.

Brojčana oznaka piše se:

a) **ispred pravopisnoga znaka** kad se bilješka odnosi na pojedinu riječ ili skupinu riječi:

> Antun Bauer[2], sveučilišni profesor, erudit i filozof, narodni tribun, publicist jasnih stavova i neustrašiv u obrani kršćanskih načela u javnome životu, odlučno se suprotstavlja liberalizmu u Hrvatskoj.
>
> ---
>
> [2] Imenovan koadjutorom (1911.) nadbiskupa Posilovića, od kojega 1914. preuzima upravu nad najvećom hrvatskom dijecezom.

b) **iza pravopisnoga znaka** kad se objašnjenje odnosi na rečenicu ili odlomak:

> Ban Ivan Mažuranić 17. listopada 1874. svečano otvara moderno Hrvatsko sveučilište s filozofskim, pravnim i teološkim fakultetom, koje će hrvatski narod poticati na „vjeru, istinu i slogu".[3]

[3] O osnutku i ustroju Zagrebačkoga sveučilišta v. Matija Mesić, prvi rektor Sveučilišta u Zagrebu, *Zbornik radova sa znanstvenoga skupa o Matiji Mesiću* (Zagreb, 6. XI. 1996. i Slavonski Brod, 8. – 9. XI. 1996.), Zagreb – Slavonski Brod, 1997.

Dopisi

U svakodnevnoj pisanoj komunikaciji fizičke i pravne osobe služe se različitim osobnim i poslovnim dopisima koji imaju uglavnom sličan oblik, a sadržaj im je određen namjenom. Fizičke osobe najčešće pišu **molbu, žalbu, prijavu na natječaj za posao, životopis**, a pravne osobe služe se uobičajenim poslovnim dopisima kao što su **upit, ponuda, odgovor na ponudu** i sl. U nastavku se prikazuju dopisi fizičkih osoba.

1. Molba

Molba je vrsta dopisa koji se upućuje ustanovama, institucijama, tijelima državne i lokalne vlasti, udrugama, poduzećima itd. radi ostvarenja nekoga cilja.

Molba treba sadržavati:

- zaglavlje s podatcima o podnositelju molbe
- mjesto i datum
- naziv ustanove i tijela, odnosno ime i prezime odgovorne osobe kojoj se upućuje molba, i adresu
- predmet
- sažet opis onoga što se moli
- popis dokumenata koji se prilažu
- pozdrav
- ime i prezime podnositelja molbe te potpis.

Marko Marković
Ulica bana Josipa Jelačića 125
32100 Vinkovci
telefon: 032 303 225
e-adresa: mmarkovic99@gmail.com

Vinkovci, 10. svibnja 2012.

Ekonomska i trgovačka škola Ivana Domca
Nastavničko vijeće
Antuna Akšamovića 31
32100 Vinkovci

Predmet: Molba za odobrenje izostanka s nastave

Poštovani,
molim vas da mi odobrite izostanak s nastave od 4. do 8. lipnja 2012. radi odlaska na nogometni turnir juniorskih momčadi Prve hrvatske nogometne lige koji se održava u Poreču.

Molbi prilažem:
– dopis Nogometnoga kluba „Cibalia" o održavanju turnira.

S poštovanjem

Marko Marković, učenik 3. a razreda

_____

(potpis)

2. Žalba

Žalba je vrsta dopisa koji se upućuje ustanovama, institucijama, tijelima državne i lokalne vlasti, udrugama, poduzećima itd. i u njoj se podnositelj žali da mu je uskraćeno neko pravo, da je zakinut u provedbi javnoga natječaja i sl.

Žalba treba sadržavati:

- zaglavlje s podatcima o podnositelju žalbe
- mjesto i datum
- naziv ustanove i tijela, odnosno ime odgovorne osobe kojoj se upućuje žalba i adresu
- predmet
- sažet opis onoga na što se podnositelj žali
- popis dokumenata koji se prilažu
- pozdrav
- ime i prezime podnositelja žalbe i potpis.

3. Prijava na natječaj za posao

Prijava na natječaj za posao vrsta je dopisa koji se upućuje poslodavcima (poduzećima, ustanovama, institucijama, tijelima državne i lokalne vlasti itd.) radi prijave na natječaj za posao.

Prijava treba sadržavati:

- zaglavlje s podatcima o podnositelju prijave
- mjesto i datum
- naziv poslodavca kojem se upućuje prijava i adresa
- predmet
- obrazloženje prijave na natječaj za posao: sažeto objašnjenje temeljem čega se prijavljuje, navođenje uvjeta natječaja koje zadovoljava, opis znanja i sposobnosti podnositelja te motivacije za posao
- popis dokumenata koji se prilažu
- pozdrav
- ime i prezime podnositelja prijave i potpis.

Iva Ivanić
Trg kralja Tomislava 3
10430 Samobor
telefon: 01 3361 555
e-adresa: iivanic8@gmail.com

Samobor, 12. travnja 2012.

Grad Samobor
n/r gradonačelnika
Trg kralja Tomislava 5
10430 Samobor

Predmet: Žalba na Odluku o dodjeli stipendija Grada Samobora za studente u akad. god. 2012./2013.

Poštovani,
javljam Vam se u vezi s Odlukom o dodjeli stipendija Grada Samobora za studente u akad. god. 2012./2013. koja je objavljena 10. travnja 2012. Prema toj odluci nisam dobila stipendiju jer mi je priznato samo 25 bodova na temelju uspjeha u obrazovanju, a nije mi priznato 10 bodova po osnovi socijalnoga statusa za brata Marka Ivanića koji je redoviti student 3. godine preddiplomskoga studija poslovne ekonomije na Ekonomskome fakultetu u Zagrebu. Pri prijavi na natječaj za dodjelu stipendije dostavila sam potvrdu iz koje je vidljivo da moj brat Marko Ivanić ima status redovitoga studenta. Molim Vas da uzmete u obzir navedenu činjenicu i da donesete novu odluku.

Žalbi prilažem:
1. presliku potvrde Marka Ivanića o statusu redovitoga studenta
2. presliku domovnice.

S poštovanjem

Iva Ivanić

(potpis)

Mate Matić
Narodni trg 50
21000 Split
telefon: 021 888 555
e-adresa: mmatic15@yahoo.com

Split, 20. svibnja 2012.

Bisco d.o.o.
Odjel za ljudske potencijale
Ulica kneza Ljudevita Posavskog 78
10410 Velika Gorica

Predmet: Prijava na natječaj za posao – voditelj prodaje za Dalmaciju

Poštovani,
javljam se na natječaj za posao voditelja prodaje za Dalmaciju koji je objavljen u Večernjemu listu 18. svibnja 2012. i na portalu Moj posao. Ispunjavam sve uvjete koje ste naveli u natječaju za posao. Imam analitičke, komunikacijske i menadžerske sposobnosti, želim aktivno raditi u maloprodaji i spreman sam voditi tim zaposlenika kao voditelj prodaje za Dalmaciju.
Dosad sam radio u Konzumatoru d.o.o. kao voditelj trgovine u Splitu.

Prijavi prilažem:
1. domovnicu
2. presliku diplome Ekonomskoga fakulteta u Splitu
3. presliku radne knjižice
4. potvrdu dosadašnjega poslodavca o poslovima koje sam radio
5. potvrdu o znanju njemačkoga jezika
6. potvrdu o završenome tečaju poslovnih komunikacija
7. životopis.

S poštovanjem

Mate Matić

_____

(potpis)

4. Životopis

Životopis je opis života i rada neke osobe. Postoje različite vrste životopisa, a za potrebe upisa na studij, prijave na natječaj za posao i sl. piše se stručni životopis (*Curiculum vitae* – tijek života).

Stručni životopis treba sadržavati sljedeće podatke:

- osobni podatci: ime i prezime, adresa stanovanja, podatci za kontakt, mjesto i datum rođenja
- temeljno obrazovanje: završena osnovna i srednja škola, vrsta završenoga studija: preddiplomski, diplomski, poslijediplomski, ostvarena akademska titula, uspjeh tijekom obrazovanja i sl.
- dodatno obrazovanje: tečajevi, radionice, prigodne škole, akademije i dr.
- znanje stranih jezika
- informatička znanja i vještine
- dosadašnja zaposlenja i radno iskustvo
- sudjelovanje u projektima
- objavljeni stručni i/ili znanstveni radovi, knjige i dr.

ŽIVOTOPIS

OSOBNI PODATCI

Mate Matić
Narodni trg 50
21000 Split
telefon: 021 888 555
e-adresa: mmatic15@yahoo.com
datum rođenja: 12. rujna 1984.
mjesto rođenja: Split

TEMELJNO OBRAZOVANJE

1991. – 1999. Osnovna škola Marka Marulića u Splitu.
1999. – 2003. Ekonomska škola u Splitu.
2003. – 2007. Ekonomski fakultet Sveučilišta u Splitu, studij poslovne ekonomije, smjer trgovina. Diplomirao s prosjekom ocjena 4,6. Diplomski rad *Maloprodaja u Hrvatskoj od 1990. do 2000.*

DODATNO OBRAZOVANJE

2008. – 2009. Magistarski specijalistički studij na poslijediplomskome studiju „Trgovina u poslovnoj ekonomiji" Ekonomskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu. Magistrirao s prosjekom ocjena 4,8 i stekao titulu magistra specijalista. Magistarski rad *Menadžment trgovačkih lanaca u Hrvatskoj.*
2010. Tečaj poslovnih komunikacija u organizaciji Poslovne škole „Bled".
2011. Tečaj informatičkih vještina u organizaciji poduzeća za poslovnu informatiku „Agora".

ZNANJE STRANIH JEZIKA

Aktivno znanje engleskoga i njemačkoga jezika.

INFORMATIČKA ZNANJA I VJEŠTINE

Aktivno korištenje programima Word, Excel, Access, Powerpoint.
Aktivno korištenje aplikacijom Navision.

RADNO ISKUSTVO

2008. Pripravnik u Konzumatoru d.o.o. u Splitu.
2009. – 2012. Voditelj trgovine Konzumatora d.o.o. u Splitu.

OBJAVLJENI RADOVI

Matić, Mate. 2010. Menadžment trgovačkih lanaca u Hrvatskoj. *Ekonomski pregled 78*: 350 – 362. Zagreb: Hrvatsko društvo ekonomista.

SUDJELOVANJE U PROJEKTIMA

2010. – 2011. Sudjelovanje u projektu uvođenja novoga informatičkog sustava za potporu maloprodaji u Konzumatoru d.o.o.

Pisanje bibliografskih jedinica, bilježaka i dopisa (sažetak)

	kategorije	primjeri
Bibliografske jedinice		
1. Bibliografska jedinica za knjigu		
a)	**U tradicionalnome načinu pisanja** navode se sljedeći podatci: 1. ime i prezime autora ili suautora 2. naslov knjige i podnaslov 3. izdavač 4. mjesto izdanja 5. godina izdanja. Podaci se međusobno odvajaju zarezom, a na kraju se piše točka.	Dušan Benčić, Nikola Solarić, *Mjerni instrumenti i sustavi u geodeziji i geoinformatici*, Školska knjiga, Zagreb, 2008. Milan Pelc (gl. ur.), *Hrvatska umjetnost: Povijest i spomenici*, Institut za povijest umjetnosti – Školska knjiga, Zagreb, 2010.
b)	**U suvremenome načinu pisanja** najprije se navodi prezime pa ime autora, zatim se navodi godina izdanja, naslov i podnaslov knjige nakošenim slovima, mjesto izdanja i izdavač. Podatci se međusobno odvajaju točkom, a između mjesta izdanja i izdavača piše se dvotočje.	Benčić, Dušan; Solarić, Nikola. 2008. *Mjerni instrumenti i sustavi u geodeziji i geoinformatici.* Zagreb: Školska knjiga. Pelc, Milan (gl. ur.). 2010. *Hrvatska umjetnost: Povijest i spomenici.* Zagreb: Institut za povijest umjetnosti – Školska knjiga.
2. Bibliografska jedinica za poglavlje u knjizi		
a)	**U tradicionalnome načinu pisanja** navode se sljedeći podatci: 1. ime i prezime autora ili suautora 2. naslov poglavlja 3. naslov knjige i podnaslov 4. izdavač 5. mjesto izdanja 6. godina izdanja 7. stranice koje obuhvaća poglavlje.	Stjepan Damjanović, Staroslavenski i starohrvatski u hrvatskim srednjovjekovnim tekstovima, *Povijest hrvatskoga jezika: 1. knjiga: srednji vijek*, CROATICA, Zagreb, 2009., str. 351 – 403.

b)	**U suvremenome načinu pisanja** najprije se navodi prezime pa ime autora, zatim se navodi godina izdanja, naslov poglavlja običnim slovima, naslov i podnaslov knjige nakošenim slovima, mjesto izdanja, izdavač i stranice koje obuhvaća poglavlje.	Damjanović, Stjepan. 2009. Staroslavenski i starohrvatski u hrvatskim srednjovjekovnim tekstovima. *Povijest hrvatskoga jezika: 1. knjiga: srednji vijek.* Zagreb: CROATICA, 351 – 403.
3. Bibliografska jedinica za rad ili članak u časopisima i zbornicima		
a)	**U tradicionalnome načinu pisanja** navode se sljedeći podatci: 1. ime i prezime autora ili suautora 2. naslov rada ili članka i podnaslov 3. naziv časopisa ili zbornika 4. godište i broj časopisa ili zbornika 5. brojevi stranica 6. godina izdanja 7. mjesto izdanja 8. izdavač.	***Rad u časopisima*** Josip Vončina, Dešićev Raj duše kao književni i jezični spomenik, *Croatica*, IX, str. 53 – 78, 1978., Zagreb, Hrvatsko filološko društvo. ***Rad u zbornicima*** Dalibor Brozović, O hrvatskom književnom jeziku šesnaestoga stoljeća, *Zbornik Zagrebačke slavističke škole*, 1, str. 129 – 135, 1973., Zagreb, Filozofski fakultet.
b)	**U suvremenome načinu pisanja** prvo se piše prezime pa ime autora (odvojeni su zarezom), zatim se navodi godina izdanja, naslov rada ili članka običnim slovima, naslov časopisa ili zbornika nakošenim slovima, godište i broj časopisa, brojevi stranica, mjesto izdanja i izdavač.	***Rad u časopisima*** Vončina, Josip. 1978. Dešićev Raj duše kao književni i jezični spomenik. *Croatica*, IX: 53 – 78. Zagreb: Hrvatski filološko društvo. ***Rad u zbornicima*** Brozović, Dalibor. 1973. O hrvatskom književnom jeziku šesnaestoga stoljeća. *Zbornik Zagrebačke slavističke škole*, 1: 129 – 135. Zagreb: Filozofski fakultet.
4. Bibliografska jedinica objavljena u elektroničkim medijima		
a)	**Bibliografska jedinica za knjigu** koja se objavljuje na internetskim stranicama sadrži: 1. ime i prezime autora ili suautora 2. naslov knjige i podnaslov 3. naslov internetske stranice 4. datum objavljivanja ili revizije stranice 5. adresa stranice (URL) 6. datum posjeta.	Steve Hoenisch, *Pragmatic Accounts of Communication*, www.criticism.com, posljednja promjena 3. veljače 2005., http://www.criticism.com/linguistics/pragmatics-answers.php, posjet 15. ožujka 2012.

b)	**Bibliografska jedinica za rad ili članak u časopisima i zbornicima** koja se objavljuje na internetskim stranicama sadrži: 1. ime i prezime autora ili suautora 2. naslov knjige i podnaslov 3. naziv časopisa ili zbornika i broj 4. naslov internetske stranice 5. datum objavljivanja ili revizije stranice 6. adresa stranice (URL) 7. datum posjeta.	Dorotea Ćorić, Pravni okvir suzbijanja piratstva na moru, *Naše more*, 59, www. hrcak.srce.hr, lipanj 2012., http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=124343, posjet 15. lipnja 2012.

Bilješke

1. Zvjezdica

Zvjezdica se piše s desne strane riječi, skupine riječi, rečenice ili dijela teksta, a na dnu stranice slijedi objašnjenje.	Rječnik nepoznatih riječi* nalazi se na kraju rasprave. * Rječnik je dijelom preuzet od Frane Čale iz edicije Pet stoljeća hrvatske književnosti, knjiga 55.

2. Brojčana oznaka

Brojčana se oznaka piše: a) **ispred pravopisnoga znaka** kad se bilješka odnosi na pojedinu riječ ili skupinu riječi	Antun Bauer[2], sveučilišni profesor, erudit i filozof... [2] Imenovan koadjutorom (1911.) nadbiskupa Posilovića, od kojega 1914. preuzima upravu nad najvećom hrvatskom dijecezom.
b) **iza pravopisnoga znaka** kad se objašnjenje odnosi na rečenicu ili odlomak.	Ban Ivan Mažuranić 17. listopada 1874. svečano otvara moderno Hrvatsko sveučilište s filozofskim, pravnim i teološkim fakultetom, koje će hrvatski narod poticati na „vjeru, istinu i slogu".[3] [3] O osnutku i ustroju Zagrebačkoga sveučilišta v. Matija Mesić, prvi rektor Sveučilišta u Zagrebu.

Dopisi

1. Molba treba sadržavati:

- zaglavlje s podatcima o podnositelju molbe
- mjesto i datum
- naziv ustanove i tijela, odnosno ime odgovorne osobe kojoj se upućuje molba
- predmet
- sažet opis onoga što se moli
- popis dokumenata koji se prilažu
- pozdrav
- ime i prezime podnositelja molbe te potpis.

2. Žalba treba sadržavati:

- zaglavlje s podatcima o podnositelju žalbe
- mjesto i datum
- naziv ustanove i tijela, odnosno ime odgovorne osobe kojoj se upućuje žalba i adresa
- predmet
- sažet opis onoga na što se podnositelj žali
- popis dokumenata koji se prilažu
- pozdrav
- ime i prezime podnositelja žalbe i potpis.

3. Prijava na natječaj za posao treba sadržavati:

- zaglavlje s podatcima o podnositelju prijave
- mjesto i datum
- naziv poslodavca kojemu se upućuje prijava i adresa
- predmet
- obrazloženje prijave na natječaj za posao
- popis dokumenata koji se prilažu
- pozdrav
- ime i prezime podnositelja prijave i potpis.

4. Životopis treba sadržavati ove podatke:

- osobni podatci
- temeljno obrazovanje
- dodatno obrazovanje
- znanje stranih jezika
- informatička znanja i vještine
- dosadašnja zaposlenja i radno iskustvo
- sudjelovanje u projektima
- objavljeni stručni i/ili znanstveni radovi i knjige.

11. ZADATCI ZA VJEŽBU

Pismo

1. **Odgovori na pitanja.**
   a) Kojim se pismima bilježio hrvatski jezik tijekom povijesti?
   ---
   b) Od koliko se slova sastoji hrvatska latinica?
   ---
2. **Dopuni rečenicu.**
   Slova mogu biti tiskana i _____, velika i _____; dvoslovi su dž, ___, ____.
3. **Napiši tražene riječi.**
   Dvoslov dž javlja se u pojedinim riječima, npr. _____
   _____.
4. **Zaokruži slovo uz točan odgovor.**
   Dvoslov **dž** piše se u riječi:
   a) podžupan
   b) nadživjeti
   c) pidžama
   d) odživjeti.
5. **Odgovori na pitanje.**
   Kojim se nizom slova bilježi samoglasnik /i̯e/?
   ---

6. Podcrtaj točno.
Samoglasnik /ije/ javlja se u ovim riječima:
prije, svijet, najprije, higijena, lijep, orijentacija.

7. Zaokruži slovo uz točan odgovor.
Suglasnici /ĺ/, /ń/ pišu se:
a) l, n
b) l, nj
c) lj, nj
d) lj, n.

8. Dopuni rečenicu.
Suglasnici /ĺ/, /ń/ javljaju se u pojedinim riječima, npr.:

---

9. Odgovori na pitanje.
Koja se slova iz ostalih latiničnih pisama upotrebljavaju u hrvatskome jeziku pri pisanju stranih riječi i imena?

---

10. Zaokruži slovo uz točan odgovor.
Iz kojega su pisma slova α, β, γ?
a) iz ruske ćirilice
b) iz njemačke latinice
c) iz grčkoga alfabeta
d) iz hrvatske glagoljice.

Suglasnici č, ć, dž, đ

1. Dopuni rečenice.

Suglasnik **č** piše se u oblicima riječi kojima osnova završava na _____ i _____ te u izvedenicama od tih riječi.
Također se javlja i u završetcima, npr. _____.
U nekim riječima nastanak suglasnika **č** nije lako utvrditi te se trebaju naučiti _____.

2. Napiši oblike navedenih riječi.

	vokativ jd.		**komparativ**
radnik	_____	jak	_____
lovac	_____	mlak	_____
prevodilac	_____	gorak	_____

	prezent 1. l. jd.	**imperativ 2. l jd.**
peći	_____	_____
skakati	_____	_____
doticati	_____	_____

	ime stanovnika	**ime stanovnice**
Vinkovci	_____	_____
Osijek	_____	_____
Karlovac	_____	_____

3. Upiši u tablicu oblike koji nedostaju.

	uvećanica	umanjenica
ruka		
ptica		
muškarac		

4. Napiši po tri riječi koje imaju navedene završetke.

-ač: _____
-ača: _____
-ački: _____
-ički: _____

5. Dopuni rečenice.

Suglasnik **ć** pojavljuje se u oblicima kojima osnova završava na _____ te u _____ od tih riječi. Također se pojavljuje i u nekim završetcima, npr. _____. Neke riječi treba naučiti _____ jer se ne može lako utvrditi nastanak suglasnika *ć*.

6. Napiši tražene oblike.

	instrumental jd.		**komparativ**
radost	_____	ljut	_____
smrt	_____	žut	_____
	ime stanovnika		**nesvršeni glagol**
Split	_____	platiti	_____
Imotski	_____	izvijestiti	_____
	prezent 3. l. jd.		**gl. pridjev trpni**
kretati	_____	zapamtiti	_____
metati	_____	pratiti	_____

7. Napiši po tri riječi koje završavaju sljedećim završetcima.

-ać: _____
-ećі: _____
-ći: _____
-ić: _____

8. Upiši dijakritičke znakove u ovim riječima.

caj, placem, krecemo, pecenje, najgorci, najljuci, mracan
tisuca, pamcenje, placati, naranca, smijuci, alergican, teleci

9. Podcrtaj nepravilno napisane riječi.

često, vućem, bećar, češalj, gače, računalo
kućetina, uopće, pričajući, ćud, inaće, šečer

10. Upiši suglasnike dž, đ.

pi__ama, mla__i, ho__a, jedna__ba, posu__e, šešir__ija
u__benik, predo__ba, osloba__ati, naru__benica, ure__aj

11. Podcrtaj nepravilno napisane riječi.

džus, deterđent, budženje, obrađivati, srdžba, tvrdžava
menađer, grožđe, naruđba, đudo, porađati, galamdžija

12. U sljedećim rečenicama napiši suglasnike č, ć upisujući dijakritičke znakove i suglasnike dž, đ na označene crte.

Svakoga proljeca sjecao sam se naše šesteroclane obitelji i male kuce u kojoj sam ro__en nocu 1. sijecnja, na veliko iznena_ _enje svojih roditelja. Moje ro__enje obradovalo je mnoge, a posebno ro__aka kamion__iju, koji je izra__ivao djecje igracke i slušao __ez-glazbu. Dok sam bio dijete, uživao sam mažuci __em na kruh i cesto sam jeo grož__e igrajuci se pri tome sa susjedovom mackom i psicem.

Zamjena ije/je/e/i

1. Navedi reflekse nekadašnjega praslavenskog glasa *jat*.

_____

2. Dopuni rečenice.

Kad se krati dugi slog s refleksom jata, javlja se zamjena **ije** s _____. To se kraćenje provodi, npr. u sklonidbi imenica: dijete – _____. U nekim oblicima pri kraćenju _____ sloga javlja se zamjena **ije** s _____, npr. vrijeme – _____.

3. Napiši nominativ množine sljedećih imenica.

cvijet _____	snijeg _____
liječnik _____	lijek _____
Nijemac_____	vijek_____
žlijeb _____	smijeh _____

4. Napiši komparativ ovih pridjeva.

lijep _____	smiješan _____
bijel _____	lijen _____
bijedan _____	bijesan _____

5. Napiši tražene oblike.

	izvedena imenica		glag. pridjev trpni
miješati	_____	primijetiti	_____
ozlijediti	_____	procijeniti	_____

6. Napiši tražene dvostruke oblike.

brijeg _____ i _____ (nominativ mn.)
crijep _____ i _____ (nominativ mn.)
pogriješiti _____ i _____ (izvedena imenica)
vrijedan _____ i _____ (komparativ)

7. Dopuni rečenice.

Kad se dulji kratki slog s refleksom jata, javlja se zamjena _____ > ije, npr. _____– *uspijevati*, zamjena _____ > ije, npr. _____ – *sazrijevati*, zamjena _____ > ije, npr. _____ – *prolijevati* i zamjena _____ > je, npr. *zamjeriti – zamjerati.*

8. Napiši tražene oblike.

	nesvršeni vid glagola	glagolska imenica
dospjeti	_____	_____
razumjeti	_____	_____
zapovjediti	_____	_____
odsjeći	_____	_____
sazreti	_____	_____
liti	_____	_____

9. Dopuni rečenicu.

U pojedinim oblicima riječi pojavljaju se i ostale zamjene: je > i, npr. _____ > vidio, zatim zamjena ije > i, npr. _____ > cio.

10. Upiši na crtu ije/je/e/i.

oc__na, ml__ko, r__šenje, gr__šiti, sm__šan, ht_o
žl__zda, sv__tliti, m__sto, privr_dnik, iskor__njen, prozr_ti

11. Podcrtaj netočno napisane riječi:

ocjenjivati, rješiti, dospijeće, grešiti, promijenjiv, povreda
promjeniti, lijekovi, pripovijetka, promijena, procijenjen, smješan

12. U sljedećim rečenicama upiši ije/je/e/i.

Te noći kr__snice su zasv__tlile jako i njihova sv__tlost obasjala je c__li vrt, cv__tnjak i br__g. Zv__zde su sjale, ptice su bd__le u svojim gn__zdima, a sv__ća je intenzivno sv__tlila.

Na b__lome jastuku dr__mala je glavica d__teta koje je ht__lo vid__ti svojega anđela čuvara. To su bili trenutci v__čnosti kad sam ht__o zagrliti sv__t i izl__vati suze i sn__g na sve ljude.

Jednačenje i ispadanje suglasnika

1. Dopuni rečenice.

Kada se nađu jedan do drugoga dva suglasnika _____ po zvučnosti, provodi se _____ po zvučnosti, i to na dva načina:

a) zvučni suglasnik ispred _____ zamjenjuje se svojim _____ parnjakom

b) bezvučni suglasnik ispred _____ zamjenjuje se svojim _____ parnjakom.

2. Upiši u tablicu suglasnike koji nedostaju.

zvučni	b		g	dž		z				
bezvučni		t			ć		š	c	f	h

3. Napiši genitiv jednine navedenih imenica.

poljubac _____

pogodak _____

prelazak _____

uložak _____

4. Napiši riječi koje su nastale od navedenih riječi.

iz + ploviti > _____ pod + cijeniti > _____

ispod + prosječan _____ od + pjevati > _____

5. Zaokruži pogrešno napisane riječi.

topdžija, otćušnuti, slatka, otcjepljenje, svadba

nadšumar, potčiniti, podcrtati, pretstava, podtajnik

6. Napiši tražene oblike.

misao _____ (I jd.)
kost _____ (umanjenica)
bijesan _____ (komparativ)
isprazniti _____ (pridjev trpni)
orah _____ (umanjenica)
voziti _____ (pridjev trpni)

7. Navedi zamjene suglasnika koje su se ostvarile u tvorbi ovih riječi.

iščašiti _____
obeščastiti _____
grožđe _____
lišće _____

8. Zaokruži riječi u kojima se ostvarilo jednačenje po mjestu tvorbe.

sljepoća, pažljiv, iznošen, mišlju, bilježaka
prehrambeni, školjki, iznjušiti, ispisati, obraščić

9. Zaokruži slovo uz točan odgovor.

Jednačenje po zvučnosti i mjestu tvorbe ostvareno je u riječi:
a) iseliti
b) išćuškati
c) vožnja
d) podčiniti.

10. Napiši određeni vid pridjeva od navedenih imenica.

kazalište _____ mjesto _____
protest _____ azbest _____
bolest _____ kontekst _____
žlijezda _____ nužda _____

11. Napiši tražene oblike.

	G jd.	**N mn.**
svetac	_____	_____
praotac	_____	_____
zadatak	_____	_____
razgodak	_____	_____
sudac	_____	_____
petak	_____	_____

12. Zaokruži riječi u kojima je u tvorbi došlo do ispadanja suglasnika.
otpjevati, odijeliti, hrvatski, engleski, pedeset
vrapca, nošnja, bežični, protestni, strasni

Pravopisni znakovi

1. Dopuni rečenicu.
Pravopisni znakovi jesu znakovi koji služe:
a) kao _____ za rastavljanje pisanoga teksta na rečenice i njezine dijelove – to su rečenični znakovi ili _____, a usto nazivaju se i pravopisni znakovi u užemu _____
b) za _____ službe u pisanome tekstu; to su pravopisni znakovi u _____ smislu.

2. Napiši točku u sljedećim primjerima.
a) 31 10 2012 u 13 sati
b) 3 razred XII gimnazije
c) 3 lice jd i 1 lice mn prezenta
d) nova šk god počinje 5 rujna 2013

3. Napiši upitnik i uskličnik gdje je potrebno.
a) Dragi prijatelji
b) Doći ćeš do mene, zar ne
c) Donesi mi taj pametni telefon
d) Zar si ti najbolji student na fakultetu

4. Zaokruži slovo uz točan odgovor.
Zarez se piše:
a) na kraju izjavne rečenice
b) prije navođenja tuđih riječi
c) pri nabrajanju ili nizanju
d) iza riječi u akuzativu.

5. U sljedećim rečenicama napiši zarez gdje je potrebno.
a) Za ručak pripremi juhu pečenu piletinu kuhani krumpir i salatu.
b) Jesi li naučio Josipe za sutrašnji ispit?
c) Trebali smo još jučer otići ali su nas zadržali rođaci.
d) Lionel Messi argentinski nogometaš igra u Barceloni.

6. U sljedećim rečenicama napiši zarez i odredi vrstu rečenice.

a) Nisu stigli jesti već su ostali gladni. _____

b) Napisala sam prvi roman stoga sam sretna._____

c) Svi su došli na domjenak samo je on izostao._____

7. U sljedećim rečenicama upiši dvotočje i trotočje.

a) Barcelona je pobijedila Real s 4 0.

b) Pobjednici su Wimbledona sljedeći tenisači Federer, Nadal, Ivanišević.

c) Na nastavu su došli Ivan, Marija, Nikolina

d) Na Europsko nogometno prvenstvo 2016. dolaze Englezi, Nijemci, Talijani

8. Napiši navedene riječi i izraze pravilno upisujući crticu ili spojnicu.

autocesta Zagreb Dubrovnik, pop glazba, D vitamin, 70 80 igrača kakav takav, utakmica Inter Juventus, lijevo desno, meč I. Karlović R. Nadal

_____

_____

_____

9. Gdje je potrebno napiši navodnike u sljedećim vlastitim imenima.

Leksikografski zavod Miroslav Krleža

Osnovna škola Marka Marulića

Kulturno-umjetničko društvo Stenjevec

Hrvatski košarkaški klub Široki

10. Za navedene pravopisne znakove napiši po jedan primjer.

znakovi za naglaske _____

znakovi < i > _____

znak jednakosti _____

znak nejednakosti _____

znak za postotak _____

znak za stupanj _____

11. U sljedećim primjerima upiši pravopisne znakove.

a) Na studiju hrvatskoga jezika slušaju se ovi kolegiji staroslavenski jezik povijest hrvatskoga jezika dijalektologija standardni jezik

b) Barcelona je pobijedila Real s 2 0 a Dinamo je pobijedio Ajax s 1 0

c) Kad ćeš doći u Hrvatsku upitao sam ga još 30 12 2005

d) Tin Ujević Vrgorac 1891 Zagreb 1955 bio je hrvatski pjesnik i prevoditelj

12. Upiši pravopisne znakove u sljedećem tekstu.

Pavao dođe sa spašenicom svojom do vrela Manduševca na Harmici
Zaustavi konja ne znajući kamo s djevojkom
Nije joj znao ni za kuću ni za ime
Raja mi lijepa je živa prilika usnulog anđela šapnu mladić motreći jadnu krasnicu
Ali čija je iz čije je kuće
Uto prolazilo nekoliko građana brbljući o današnjem sudu
Ej poštovani meštre dozove Pavao jednoga od njih bi li mi znali kazati čija je ova nesretna mladica
To vam je Dora Krupićeva milostivi gospodine odvrati građanin

Sastavljeno i rastavljeno pisanje

1. Dopuni rečenicu.

U hrvatskome jeziku riječi se pišu:

1. sastavljeno – _____ riječi povezane su u _____ riječ npr.

   _____

2. sa spojnicom – dvije riječi povezuje _____ i tako nastaje _____, npr.

   _____

3. rastavljeno – _____ se riječi pišu odvojeno, npr.

   _____

2. Napiši pravilno sljedeće riječi.

cijev + vod > _____
A + centrala > _____
jezik + posrednik > _____
kontakt + telefon > _____
MP4 + format > _____
foto + kopija > _____
Kaštel + Štafilić > _____
Tomislav + grad > _____

3. Napiši ime stanovnika (etnik) i pridjev (ktetik) od ovih imena mjesta.

Banja Luka _____ _____
Duga Resa _____ _____
Stari Grad _____ _____
Dugo Selo _____ _____

4. Podcrtaj nepravilno napisane imenice i napiši ih pravilno na donju crtu.

GMO-hrana, Los Angeles, stranputica, tužibaba, rak rana, elektroaparat, IT-uređaj, žiro-račun, liječnik-internist, vadičep

_____
_____

5. Napiši pridjeve od sljedećih riječi.

prvi + razred > _____
tisuću + godišnji > _____
poslije + diplomski > _____
HIV + pozitivan > _____
50 + metarski > _____
putnički + teretni > _____
Sjeverna Koreja > _____
Nova Gradiška > _____

6. Podcrtaj nepravilno napisane pridjeve i pridjevne izraze te ih napiši pravilno na donje crte.

visoko naponski, teško bolestan, preko-oceanski, nezaboravan, trogodišnji, dugo otočki, rusko-njemački (rječnik), strpljen spašen, ludo-zaljubljen, predbračni

_____
_____

7. Napiši pravilno sljedeće riječi.

bilo + tko > _____
ne + tko > _____
ni + tko > _____
ovaj + put > _____
makar + koji > _____
ni + koji > _____

8. Zaokruži slovo uz broj koji je pravilno napisan.

a) dvadeset dvoje
b) stodevedesetpet
c) petero-šestero
d) stodvadesetprvi

9. Podcrtaj nepravilno napisane glagolske oblike te ih napiši pravilno na donju crtu.

dostaviti, povuci potegni, nedostajati, nepjevajući, piši-briši, izljubiti, rekla kazala, nemojte, bio sam došao, neželim

_____

10. Zaokruži slovo uz prilog ili priložni izraz koji je pravilno napisan.

a) brže bolje
b) danas-sutra
c) bez broj
d) povolji

11. Zaokruži pogrešno napisane riječi, a zatim ih napiši pravilno.

videokazeta _____
VIP-parking _____
e-adresa _____
fer-postupak _____
općepoznat _____
bilo kakav _____
sa mnom _____
20-orica _____
devedesetdevet _____
ne prestano _____
pjevat ću _____
a kamoli _____

12. Uoči pogreške u tekstu i prepiši ga u skladu s pravilima o sastavljenome i rastavljenome pisanju riječi.
Krenuo sam odmah iz jutra na dvo-dnevni izlet kao gost profesor u smjeru Ivanić-Grada. Neželeći nikome biti nateret, vozio sam se svojim novim autom s ABS-sustavom, koji sam kupio s proljeća zajedno s LCD televizorom. Za ništa na svijetu nebih propustio taj prvorazredni događaj koji se zbivao na marijobističkom trgu predcrkvom. Stigao sam u Mariju Bistricu pre rano i pogledao sam iz bliza mobitel-imenik koji mi je bio u torbi. Namjeravao sam nazvati tri četiri broja i poslije toga krenuti prema novom odredištu Novom-Vinodolskom.

Veliko i malo početno slovo

1. Dopuni rečenice.
Velikim početnim slovom piše se _____ riječ, riječi kojima se izražava _____ i imena.
Prva riječ iza dvotočja u _____ govoru piše se _____ početnim slovom.
Riječi kojima se oslovljavaju državni i _____ dužnosnici pišu se _____ početnim slovom.

2. Napiši pravilno izraze kojima se izražava poštovanje.
veličanstvo, njegovo veličanstvo, njezino veličanstvo
vaša ekscelencija, vaša svetost, njegova uzoritost

---

3. Napiši pravilno sljedeća osobna imena, prezimena i nadimke.
IVAN PAVAO II., LUDWIG VAN BEETHOVEN
MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA, ANTUN GUSTAV MATOŠ
MARIJA JURIĆ ZAGORKA, LEONARDO DICAPRIO

---

4. Zaokruži pogrešno napisane riječi u navedenim imenima.
Gaj Julije Cezar, Herbert Von Karajan, sveti Antun padovanski, Trener svih Trenera, Danny deVito, Nikola Šubić Zrinski, Blaženi Ivan Merz, Ivan Lacković croata

5. Napiši pravilno navedena imena država.
savezna republika njemačka _____
kraljevina saudijska arabija _____
nezavisna država papua nova gvineja _____
demokratska republika somalija _____

6. Napiši pravilno sljedeća imena naselja.
DONJA STUBICA, STARI MIKANOVCI, ZORKOVAC NA KUPI
SVETI PETAR U ŠUMI, SVETA MARIJA POD OKIĆEM
BEČKO NOVO MJESTO, NEW YORK, RIO DE JANEIRO

_____
_____
_____

7. Podcrtaj riječi u navedenim imenima koje su nepravilno napisane i napiši imena pravilno na donju crtu.
Republika Slovenija, Hrvatsko Primorje, Sjeverno Ledeno more, Staro Petrovo selo, Panonska Nizina, Trg Kralja Tomislava

_____
_____
_____

8. Zaokruži slovo uz pravilno napisana imena.
a) Gorski Kotar, Finski zaljev
b) Logorska dolina, Otrantska vrata
c) Bavarske alpe, Jadransko more
d) Dugi otok, Indijski Ocean

9. Napiši pravilno navedena imena ulica, trgova i gradskih četvrti.
ulica kralja zvonimira, ulica hrvatske bratske zajednice
trg bana josipa jelačića, trg blaženoga alojzija stepinca
cvjetno naselje, gornji grad, donja dubrava

_____
_____
_____

10. Zaokruži riječi koje su nepravilno napisane u navedenim imenima blagdana i spomendana.

Sveta Tri Kralja, Velika gospa, Dan državnosti Republike Hrvatske, Nova Godina, Dan pobjede i Domovinske zahvalnosti, Praznik rada, Dan Hrvatskoga Sabora, Dan planeta zemlje, Međunarodni dan žena

11. Napiši pravilno sljedeća imena tijela državne, regionalne, lokalne i sudske vlasti.

hrvatski sabor, vlada republike hrvatske, ministarstvo unutarnjih poslova, županijska skupština dubrovačko-neretvanske županije, općinsko vijeće općine medulin, županijski sud u rijeci

---

---

12. Pročitaj tekst i prepiši ga u skladu s pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova.

KRENULI SMO NA PUTOVANJE, U SKLADU S NAPUTKOM MINISTARSTVA ZNANOSTI I OBRAZOVANJA, 25. KOLOVOZA UJUTRO ISPRED ZGRADE ŽUPANIJSKOGA SUDA U OSIJEKU. PRVO SMO PROŠLI KROZ PODRAVSKU SLATINU, KOPRIVNICU I ZAGREB, A ZATIM SMO KRENULI KROZ GORSKI KOTAR. TAMO SMO POSJETILI BROD NA KUPI I ŠETALI UZ LOKVARSKO JEZERO. NA SLOVENSKO-TALIJANSKOJ GRANICI MORALI SMO ČEKATI JER NEŠTO NIJE "ŠTIMALO" S PUTOVNICOM UČENIKA IVANA BARIĆA TRULOG. VODIČ JE ZBOG TOGA NAZVAO MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA REPUBLIKE ITALIJE TE POSLIJE GENERALNI KONZULAT REPUBLIKE HRVATSKE U TRSTU. POSLIJE TRI SATA ČEKANJA MOGLI SMO DALJE PREMA MILANU, TORINU I AZURNOJ OBALI. NAPUŠTALI SMO JADRANSKO MORE I HITALI PREMA SREDOZEMNOM MORU I LIONSKOM ZALJEVU. IAKO KRALJEVINA ŠPANJOLSKA NIJE NAJVEĆA ZEMLJA EUROPSKE UNIJE, MENI JE IZGLEDALA KAO KONTINENT JUŽNA AMERIKA. BARCELONA ME JE POSEBNO IMPRESIONIRALA: NAŠA ULICA BANA JOSIPA JELAČIĆA I TRG ANTE STARČEVIĆA NE MOGU SE MJERITI S BARCELONSKIM TRGOVIMA I ULICAMA.

Pisanje riječi iz stranih jezika

1. Dopuni rečenice.

U hrvatskome jeziku nalaze se mnoge riječi _____ podrijetla; neke su usvojene i prilagođene slovopisno, _____ i gramatički pa ih više i ne osjećamo kao strane riječi, npr.

_____.

Pojedine strane riječi pojavljuju se u hrvatskoj pisanoj praksi u _____ obliku kako se pišu u jeziku iz kojega potječu, npr.

_____.

2. Zaokruži slovo uz točan odgovor.

Nije pravilno napisano sljedeće ime i prezime:

a) Danny DeVito
b) Herbert von Karajan
c) Leonardo Da Vinci
d) Edvin van de Saar.

3. Napiši oblike navedenoga imena i prezimena.

N	William	Shakespeare
G		
D		
A		
V		
L		
I		

4. Napiši tražene oblike.

	genitiv	dativ	instrumental
Goethe	_____	_____	_____
Hugo	_____	_____	_____
Andersen	_____	_____	_____
Pompidou	_____	_____	_____

5. Zaokruži nepravilno napisane oblike navedenih prezimena.

Alighieri, Kennedy, Domingo, Maradona
genitiv: Alighieria, Kennedyja, Dominga, Maradone
dativ: Alighieriu, Kennedyju, Domingi, Maradoni

6. Napiši u tablicu oblike navedenoga imena i prezimena.

N	Karol	Wojtyla
G		
D		
A		
V		
L		
I		

7. Zaokruži slovo uz točan odgovor.

Akuzativ od imena **Luigi** i **Henry** glasi:
a) Luigia, Henryja
b) Luigija, Henryja
c) Luigija, Henrya
d) Luigi i Henry.

8. Napiši tražene oblike.

	genitiv	dativ	instrumental
Lollobrigida	_____	_____	_____
Cesaria	_____	_____	_____
Isabella	_____	_____	_____

9. Dopuni rečenice.

Sva imena kontinenata i država prilagođena su slovopisno, _____ i _____ sustavu hrvatskoga jezika, npr. _____ _____ _____ (dva kontinenta), _____ _____ (dvije države).

Pojedina imena naselja i zemljopisna imena također su _____ hrvatskomu jeziku, npr. _____

_____

Ipak, mnoga imena naselja i zemljopisna imena _____ prilagođena hrvatskomu jeziku i pišu se izvorno kao što je u jeziku iz kojega potječu, npr.

_____

_____

_____

_____

10. Napiši u tablicu tražene oblike navedenih imena naselja.

N	Bordeaux	Sidney	Chicago	Sevilla
G				
D				
A				
V				
L				
I				

11. Napiši posvojne pridjeve od sljedećih imena.
Boccaccio, Disney, Stoičkov, Navratilova, Cesaria

_____

_____

12. Napiši odnosne pridjeve od ovih imena.
Camus _____, Van Gogh _____
Thatcher _____, Virginia _____
Liverpool _____ i _____
New York _____ i _____

Pisanje kratica

1. Dopuni rečenice.

Kratica nastaje _____ pisanjem riječi i to tako da se izostave pojedina _____ u riječi. Kratice s točkom nastaju _____ dijela jedne ili nekoliko riječi, a pišu se _____slovima.
Kratice bez točke nastaju skraćivanjem _____ slova imena, a pišu se _____ slovima.

2. Napiši kratice od sljedećih riječi i izraza.

srednji rod – _____ množina – _____
hrvatski – _____ magistar – _____
subjekt – _____ vršitelj dužnosti – _____
talijanski – _____ milijarda – _____

3. Zaokruži pogrešno napisane kratice i napiši ih pravilno.

gospodin > g. glagolski > glag.
točka > točk. ženski rod > že. r.
francuski > fran. školski > šk.
doktor > dok. gospođa > gđa.

_____

4. Napiši kratice od sljedećih imena.

Hrvatsko narodno kazalište – _____
Hrvatska udruga sindikata – _____
Ministarstvo unutarnjih poslova – _____
Društvo hrvatskih književnika – _____
Hrvatska seljačka stranka – _____
Klinički bolnički centar – _____
Zagrebačko kazalište mladih – _____

5. Zaokruži pogrešno napisane kratice i napiši ih pravilno.

Hrvatska udruga poslodavaca > HUP _____
Hrvatska elektroprivreda > HE _____
Kulturno-umjetničko društvo > KUD _____
porez na dodanu vrijednost > PNDV _____
Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti > HAZIU _____
osnovna škola > OŠ _____

6. Napiši padežne oblike sljedećih kratica.

N	PBZ	NATO	UEFA
G			
D			
A			
L			
I			

7. Napiši tražene oblike.

	G jd.	D jd.	I jd.
mupovac	----------	----------	----------
esdepeovac	----------	----------	----------
Fifa	----------	----------	----------

8. Dopuni tablicu upisivanjem znakova osnovnih mjernih jedinica.

znak	hrvatski naziv
	metar
	kilogram
	sekunda
	amper
	kelvin
	mol
	kandela

9. Dopuni tablicu upisivanjem znakova pojednih kemijskih elemenata.

znak	element
	dušik
	kisik
	vodik
	zlato
	željezo

10. Navedi oznake ovih novčanih jedinica:

hrvatska kuna – _____

američki dolar – _____

euro – _____

švicarski franak – _____.

11. Dopuni tablicu upisivanjem oznaka za jezikoslovne nazive.

oznaka	jezikoslovni naziv
	akuzativ
	dativ
	genitiv
	nominativ
	objekt
	predikat
	priložna oznaka
	subjekt

12. Upiši u tablicu u odgovarajući stupac sljedeće znakove i oznake.

mol, ZG, Ar, HRK, PO

s, Br, USD, RI, N

ST, S, kg, Ce, EUR

mjerne jedinice	kemijski elementi	novčane jedinice	jezikoslovni nazivi	registracijske oznake

Pisanje bibliografskih jedinica, bilježaka i dopisa

1. **Dopuni rečenice.**
   Načini pisanja bibliografske jedinice za knjigu razlikuje se po _____navođenja osnovnih podataka i pisanju _____ znakova između njih. U tradicionalnome načinu pisanja navode se sljedeći podatci: ime i prezime _____, naslov knjige, _____, mjesto izdanja, godina _____.

   U suvremenome načinu pisanja najprije se navodi prezime pa _____ autora, zatim se navodi _____ izdanja, naslov i podnaslov knjige, mjesto izdanja i _____.

2. **Napiši bibliografsku jedinicu za knjigu na tradicionalan način.**

   ---

3. **Upiši odgovarajuće pravopisne znakove u navedene bibliografske jedinice za knjigu tako da budu pisane na suvremen način.**
   Gregurek Miroslav Vidaković Neven 2011 *Bankarsko poslovanje* Zagreb RRIF plus

   Puntarić Dinko Miškulin Maja Bošnir Jasna 2012 *Zdravstvena ekologija* Zagreb Medicinska naklada

4. **Nabroji što treba sadržavati bibliografska jedinica za poglavlje u knjizi.**

   ---

5. **Napiši jednu bibliografsku jedinicu za poglavlje u knjizi pisanu na tradicionalan i suvremen način.**

   ---

6. Upiši odgovarajuće pravopisne znakove u navedene bibliografske jedinice za rad u časopisima i zbornicima tako da budu napisanev na tradicionalan način.

Josip Vončina Dešićev Raj duše kao književni i jezični spomenik *Croatica* IX str. 53 – 78 1978. Zagreb Hrvatsko filološko društvo

Dalibor Brozović O hrvatskom književnom jeziku šesnaestoga stoljeća *Zbornik Zagrebačke slavističke škole* 1 str. 129 – 135 1973. Zagreb Filozofski fakultet

7. Napiši bibliografsku jedinicu za rad ili članak u časopisima i zbornicima na suvremen način.

---

8. Objasni razliku između zvjezdice i brojčane oznake i navedi po jedan primjer.

---

9. Dopuni rečenice.

Molba je vrsta _____ koji se upućuje ustanovama, institucijama, tijelima državne i lokalne vlasti, udrugama, poduzećima itd. sa svrhom ostvarenja nekoga _____.

Molba treba sadržavati zaglavlje s podatcima o _____ molbe, mjesto i datum, naziv ustanove i tijela kojoj se upućuje molba, predmet, sažet _____onoga što se moli, popis _____koji se prilažu, pozdrav, ime i prezime podnositelja molbe te _____.

10. Napiši molbu za upis u sportsko društvo koje djeluje u tvojemu mjestu.

11. Napiši žalbu nastavničkomu vijeću svoje škole u vezi sa zaključenom ocjenom iz jednoga predmeta.

12. Napiši prijavu na natječaj za posao i životopis.

12. PRAVOPISNO-GRAMATIČKI RJEČNIK

Uvodne napomene

1. U ovaj rječnik unesene su riječi i oblici koji mogu predstavljati poteškoću ili problem u svakodnevnome pisanju, i to s pravopisnoga i gramatičkoga stajališta i zato mu je dan naziv *Pravopisno-gramatički rječnik*.[12] Većini govornika hrvatskoga jezika pri pisanju pojavljuju se istovremeno gramatičke i pravopisne poteškoće i činilo nam se da je najbolje u priručniku koji sadržava pregled gramatičkoga i pravopisnog gradiva dati rječnik u kojemu će se obraditi riječi s oba stajališta. Autor je izbor riječi i oblika temeljio na objavljenim rječnicima, pravopisima, gramatikama, savjetnicima i udžbenicima hrvatskoga jezika, ali i na učestalim pogreškama koje je uočio u školskoj i javnoj pisanoj praksi.

2. U Pravopisno-gramatički rječnik unesene su sljedeće kategorije riječi:
a) riječi sa suglasnicima *č, ć, dž, đ*
b) riječi u kojima se pojavljuju zamjene *ije/je/e/i*
c) riječi koje proširuju osnovu sa suglasnikom *j*
d) riječi u kojima se javljaju glasovne promjene i zamjene fonema
e) riječi u kojih postoji kolebanje trebaju li se pisati sastavljeno, sa spojnicom ili rastavljeno

12 Autori dosad objavljenih pravopisa rječnik koji slijedi iza pravopisnih pravila nazvali su *Pravopisni rječnik* (vidi npr. Anić 2001., Babić 1971., Babić 2005., Babić 2010., Badurina 2007.) i u uvodnim napomenama naveli su kako su u rječnik unijeli samo riječi koje su problematične s pravopisnoga stajališta. Međutim, nedvojbeno je da se u tim pravopisnim rječnicima nalazi mnogo riječi koje su problematične s gramatičkoga stajališta, npr. riječi u kojima se javljaju glasovne promjene (sibilarizacija, jotacija, palatalizacija, zamjena *a/ø,* zamjena *l/o*) ili druge zamjene fonema. Stoga smatramo da je pravilnije takav rječnik nasloviti Pravopisno-gramatički rječnik.

f) strane riječi u kojih postoji kolebanje trebaju li se pisati izvorno ili u prilagođenome obliku
g) ostale riječi koje su izazovne s pravopisnoga i/ili gramatičkoga stajališta.

3. U imenica koje su izabrane daju se u pravilu samo pojedini padeži jednine i množine u kojima se pojavljuje glasovna promjena ili promjena fonema u osnovi riječi:

glazbenik *V jd.* **glazbeniče,** *NV mn.* **glazbenici**
bijelac *G jd.* **bijelca**, *V jd.* **bijelče**,
I jd. **bijelcem**, *NV mn.* **bijelci**, *G mn.* **bijelaca**.

U imenica koje imaju dvostruke oblike u pojedinim padežima (npr. neke imenice a-vrste u V jd. i I jd., imenice i-vrste u I jd., neke imenice e-vrste u DL jd. i u G mn.) navode se oba oblika:

atletičar *V jd.* **atletičaru** *i* **atletičare**,
I jd. **atletičarom** *i* **atletičarem**
bezličnost *I jd.* **bezličnošću** *i* **bezličnosti**
dosjetka *DL jd.* **dosjetci** *i* **dosjetki**,
G mn. **dosjetaka** *i* **dosjetki**.

U imenica na -dac, -dak, -tac, -tak navedeni su također dvostruki oblici – bez suglasnika *d, t* i sa suglasnicima d, t:

dohodak *NV mn.* **dohoci/dohodci**,
DLI mn. **dohocima/dohodcima**
dodatak *NV mn.* **dodaci/dodatci**,
DLI mn. **dodacima/dodatcima**.

4. U pridjeva u kojima se pojavljuje nepostojano *a* navodi se najprije neodređeni vid, a zatim određeni; ako se u nekih pridjeva pojavljuje ispadanje ili zamjena suglasnika navodi se i komparativ:

djelomičan *odr. prid.* **djelomični**
slastan *odr. prid.* **slasni**, *komp.* **slasniji**.

5. Izabrane su samo zamjenice koje su zanimljive sa stajališta sastavljenoga ili rastavljenog pisanja i promjena u osnovi riječi:

ikakav *G* **ikakva**, *DL* **ikakvu**
što *G* **čega**, *DL* **čemu**, *I* **čim(e)**

6. Među brojevima izabrani su pojedini glavni i redni brojevi, brojevne imenice i brojevni prilozi:

šezdeset (60), **šezdeseti** (60.), **šezdesetero**, **šezdesetorica**, **šezdesetak**.

7. Glagoli u kojima se ne javljaju glasovne promjene ili promjene u osnovi riječi navedeni su samo u infinitivu:

bijeliti, cijepiti, gnječiti, pomiješati, sazrijevati.

U ostalih glagola u kojima se javljaju glasovne promjene ili promjene u osnovi riječi navode se prezent, glag. pridjev radni (m. r. i ž. r.), glag. prilog sadašnji ili prošli i imperativ:

bijeljeti *prez.* **bijelim,**
glag. prid. rad. **bijelio, bijeljela,**
glag. pril. sad. **bijeleći,** *imp.* **bijeli**
gristi *prez.* **grizem,**
glag. prid. rad. **grizao, grizla,**
glag. pril. sad. **grizući,** *imp.* **grizi**
reći *prez.* **rečem** *i* **reknem,**
glag. prid. rad. **rekao, rekla,**
glag. pril. proš. **rekavši,**
imp. **reci** *i* **rekni**

8. Prilozi su izabrani s obzirom na pisanje suglasnika *č, ć, dž, đ* i sastavljeno i rastavljeno pisanje; označeni su kraticom *pril.* kako bi se razlikovali od pridjeva i sveza koje se pišu rastavljeno:

međutim *pril.*
izdaleka *pril.*
kolikogod *pril.*

9. Ostale nepromjenjive riječi označene su kraticama (*prij., vezn., uskl., čest.*) i navode se samo ako su problematične sa stajališta sastavljenoga ili rastavljenoga pisanja, pisanja suglasnika *č, ć, dž, đ* i jednačenja suglasnika:

ispred *prij.*
iako *vez.*
ha-ha-ha *uskl.*
čak *čest.*

10. U skladu s hrvatskom pravopisnom tradicijom riječi u kojima se krati dugi slog te se pojavljuje **suglasnik + r + ije**, zabilježene su bez pokrivenoga ***r***, odnosno s ***e***, a iznimku čine samo tvorenice prema riječi ***grijeh*** koje su zabilježene s ***e*** i ***je***:

brijeg *NV mn.* **bregovi,** *G mn.* **bregova**
crijep *NV mn.* **crepovi,** *G mn.* **crepova**
grešnik/grješnik, grešan/grješan, pogreška/pogrješka.

11. Naglasci i dužine nisu označeni redovito na riječima nego iznimno, npr.:

pȕč *NV mn.* **pučevi** ('prevrat')
pûč *NV mn.* **puči** ('sitan otvor').

Kratice i oznake:

im. – imenica
prid. – pridjev
zamj. – zamjenica
br. – broj
pril. – prilog
prij. – prijedlog
vezn. – veznik
uskl. – usklik
čest. – čestica
komp. – komparativ
odr. prid. – određeni pridjev
prez. – prezent
glag. prid. rad. – glagolski pridjev radni
glag. pril. proš. – glagolski prilog prošli
glag. pril. sad. – glagolski prilog sadašnji
imp. – imperativ
jd. – jednina
mn. – množina
N – nominativ
G – genitiv
D – dativ
A – akuzativ
V – vokativ
L – lokativ
I – instrumental.

A

abecedarij *I jd.* **abecedarijem**
adhezija
adolescencija
adolescent *G mn.* **adolescenata**
adolescentski
ADSL priključak
NV mn. **ADSL priključci**
A-dur *G dj.* **A-dura**
aerodinamičan
odr. prid. **aerodinamični**
aerodinamički
aerodinamičnost
I jd. **aerodinamičnošću**
i **aerodinamičnosti**
aerodinamika *DL jd.* **aerodinamici**
aeromiting *NV mn.* **aeromitinzi**
afrički *prema* **Afrika**
afroamerički
prema **Afroamerikanci**
agnostički
agnostik *V jd.* **agnostiče**,
NV mn. **agnostici**
agrokemija
agrokultura
agrotehnički
agrotehnika *DL jd.* **agrotehnici**
agroturizam *G jd.* **agroturizma**
akademik *V jd.* **akademiče**,
NV mn. **akademici**
akcenatski
akcent *G mn.* **akcenata**
akt[1] *NV mn.* **akti** ('spisi'),
akt[2] *NV mn.* **aktovi** ('slike golih osoba')
aktivan *odr. prid.* **aktivni**
aktivist *GA jd.* **aktivista**,
V jd. **aktivistu**
aktivistički
aktivnost *I jd.* **aktivnošću**
i **aktivnosti**
aktualan *odr. prid.* **aktualni**
aktualnost *I jd.* **aktualnošću**
i **aktualnosti**
akustičan *odr. prid.* **akustični**
akustičnost *I jd.* **akustičnošću**
i **akustičnosti**
akvatorij *I jd.* **akvatorijem**
alergičan *odr. prid.* **alergični**
alergičar *V jd.* **alergičaru**
i **alergičare**,
I jd. **alergičarom** *i* **alergičarem**
alergičarka
alfa-zrake *G mn.* **alfa-zraka**
alibi *G jd.* **alibija**, *I jd.* **alibijem**,
NV mn. **alibiji**
alkemičar *V jd.* **alkemičaru**
i **alkemičare**, *I jd.* **alkemičarom**
i **alkemičarem**
alkoholičar *V jd.* **alkoholičaru**
i **alkoholičare**,
I jd. **alkoholičarom**
i **alkoholičarem**
alkoholičarka
alpinist *GA jd.* **alpinista**,
V jd. **alpinistu**
alpinistički
aluminij *I jd.* **aluminijem**
ambiciozan *odr. prid.* **ambiciozni**
ambijent *G mn.* **ambijenata**
američki *prema* **Amerika**
amo-tamo *pril.*
ampersat
ampersekunda
analitičan *odr. prid.* **analitični**
analitički

analitičnost *I jd.* **analitičnošću** *i* **analitičnosti**
anarhičan *odr. prid.* **anarhični**
anarhist *GA jd.* **anarhista**, *V jd.* **anarhistu**
anarhistički
anđeo *GA jd.* **anđela**, *NV mn.* **anđeli**
anđeoski
anemičan *odr. prid.* **anemični**
anemičnost *I jd.* **anemičnošću** *i* **anemičnosti**
anglistika *DL jd.* **anglistici**
angloamerički *prema* **Angloamerikanci**
anglosaksonski *prema* **Anglosaksonci**
antarktički *prema* **Antarktika**
antialergijski
antiamerički
antibiotik *NV mn.* **antibiotici**
anticiklona
antifašist *GA jd.* **antifašista**, *V jd.* **antifašistu**
antifašistički
antiimperijalistički
antiimperijalizam *G jd.* **antiimperijalizma**
antika *DL jd.* **antici**
antipatičan *odr. prid.* **antipatični**
antipatija
antiteroristički
antitijelo
antivirusni
aoristni
apatičan *odr. prid.* **apatični**
apatičnost *I jd.* **apatičnošću** *i* **apatičnosti**
apolitičan *odr. prid.* **apolitični**
apolitičnost *I jd.* **apolitičnošću** *i* **apolitičnosti**
apsolutist *GA jd.* **apsolutista**, *V jd.* **apsolutistu**
apsolutistički
apsolutizam *G jd.* **apsolutizma**
apsolvent *G mn.* **apsolvenata**
apsorpcija
apsorpcijski
apstinencija
apstinencijski
apstraktan *odr. prid.* **apstraktni**
apsurdan *odr. prid.* **apsurdni**
argument *G mn.* **argumenata**
arhaičan *odr. prid.* **arhaični**
arhaičnost *I jd.* **arhaičnošću** *i* **arhaičnosti**
arhaizam *G jd.* **arhaizma**, *NV mn.* **arhaizmi**, *G mn.* **arhaizama**
arheolog *V jd.* **arheologe**, *NV mn.* **arheolozi**
arheološki
arhitekt *G mn.* **arhitekata**
arhivist *GA jd.* **arhivista**, *V jd.* **arhivistu**
aritmetički
aritmetika *DL jd.* **aritmetici**
arktički *prema* **Arktik**
armiranobetonski
aromaterapija
aromaterapijski
aromatičan *odr. prid.* **aromatični**
artistički
asimetričan *odr. prid.* **asimetrični**
asimetričnost *I jd.* **asimetričnošću** *i* **asimetričnosti**
a-sklonidba *G jd.* **a-sklonidbe**
astmatičan *odr. prid.* **astmatični**
astmatičar *V jd.* **astmatičaru** *i* **astmatičare**, *I jd.* **astmatičarom** *i* **astmatičarem**
astmatičarka
astrofizičar *V jd.* **astrofizičaru** *i* **astrofizičare**, *I jd.* **astrofizičarom** *i* **astrofizičarem**
astrofizički
astrofizika *DL jd.* **astrofizici**
astronautički
astronautika *DL jd.* **astronautici**

ateist *GA jd.* **ateista**, *V jd.* **ateistu**
ateistički
atelijer *i* **atelje** *G jd.* **atelijera**, *NV mn.* **atelijeri**
atelje *i* **atelijer** *G jd.* **ateljea**, *NV mn.* **ateljei**
atlaski *prema* **Atlas**
atlasni *prema* **atlas**
atletičar *V jd.* **atletičaru** *i* **atletičare**, *I jd.* **atletičarom** *i* **atletičarem**
atletičarka
atletičarski
atmosferilije
audijencija
audiokazeta
audiosnimka *DL jd.* **audiosnimci**
audiotehnika *DL jd.* **audiotehnici**
audiovizualan *odr. prid.* **audiovizualni**
audiozapis
auditorij *I jd.* **auditorijem**
australski *prema* **Australija** *i* **Australci**
austro-ugarski *prema* **Austrija** *i* **Ugarska**
autentičan *odr. prid.* **autentični**
autentičnost *I jd.* **autentičnošću** *i* **autentičnosti**
autist *GA jd.* **autista**, *V jd.* **autistu**
autističan *odr. prid.* **autistični**
autobiografija
autocenzura
autocesta
autodijelovi
autoelektričar *V jd.* **autoelektričaru** *i* **autoelektričare**, *I jd.* **autoelektričarom** *i* **autoelektričarem**
autoelektričarski
autogol
autoindustrijski
autoindustrija
autoklub
automehaničar *V jd.* **automehaničaru** *i* **automehaničare**, *I jd.* **automehaničarom** *i* **automehaničarem**
automehanički
automehanika *DL jd.* **automehanici**
automobil
automobilist *GA jd.* **automobilista**, *V jd.* **automobilistu**
automobilistički
autoportret
autoportretist *GA jd.* **autoportretista**, *V jd.* **autoportretistu**
autopraonica
autoprijevoznik *V jd.* **autoprijevozniče**, *NV mn.* **autoprijevoznici**
autoradionica
autosalon
autoservis
autostopist *GA jd.* **autostopista**, *V jd.* **autostopistu**
avanturist *GA jd.* **avanturista**, *V jd.* **avanturistu**
avanturistički
aviokompanija
avioprijevoznički
avioprijevoznik *V jd.* **avioprijevozniče**, *NV mn.* **avioprijevoznici**
A-vitamin *i* **vitamin A**
azbestni
azbuka *DL jd.* **azbuci**

B

bacač *V jd.* **bacaču,** *I jd.* **bacačem**
bacački
bačen
bačva *G mn.* **bačava** *i* **bačvi**
bačvast
bahatost *I jd.* **bahatošću** *i* **bahatosti**
bajka *DL jd.* **bajci,** *G mn.* **bajka** *i* **bajki**
baktati *prez.* **bakćem,** *glag. prid. rad.* **baktao, baktala,** *glag. pril. sad.* **bakćući,** *imp.* **bakći**
bakteriolog *V jd.* **bakteriologe,** *NV mn.* **bakteriolozi**
bakteriologija
balastni
balistički
balistika *DL jd.* **balistici**
bančenje
bančiti
banka *DL jd.* **banci,** *G mn.* **banaka**
bankin *prema* **banka**
barijera
barjak *NV jd.* **barjaci**
batak *G jd.* **batka,** *NV mn.* **baci/batci** *DLI mn.* **bacima/batcima**
bazičan *odr. prid.* **bazični**
bazičnost *I jd.* **bazičnošću** *i* **bazičnosti**
bazilika *DL jd.* **bazilici**
bdijenje
bdjeti *prez.* **bdim** *i* **bdijem,** *glag. prid. rad.* **bdio, bdjela,** *glag. pril. sad.* **bdeći** *i* **bdijući,** *imp.* **bdi** *i* **bdij**
B-dur *G jd.* **B-dura**
bečki *prema* **Beč**
bećarac *G jd.* **bećarca,** *NV mn.* **bećarci,** *G mn.* **bećaraca**
bećariti se
bećarski
bedastoća
bedro *G mn.* **bedara**
bejzbol
beletristički
bendžo *G jd.* **bendža**
berač *V jd.* **beraču,** *I jd.* **beračem**
beračica
berački
besadržajan *odr. prid.* **besadržajni**
besadržajnost *I jd.* **besadržajnošću** *i* **besadržajnosti**
besan
bescarinski
besciljan *odr. prid.* **besciljni**
besciljnost *I jd.* **besciljnošću** *i* **besciljnosti**
bescjenje
beskamatni
beskarakteran *odr. prid.* **beskarakterni**
beskonačan *odr. prid.* **beskonačni**
beskonačnost *I jd.* **beskonačnošću** *i* **beskonačnosti**
beskoristan *odr. prid.* **beskorisni,** *komp.* **beskorisniji**
beskrajan *odr. prid.* **beskrajni**
beskućnica
beskućnički
beskućnik *V jd.* **beskućniče,** *NV mn.* **beskućnici**
besmisao *G jd.* **besmisla,** *DL jd.* **besmislu**
besmislen
besmislenost *I jd.* **besmislenošću** *i* **besmislenosti**
besmrtan *odr. prid.* **besmrtni**
besmrtnost *I jd.* **besmrtnošću** *i* **besmrtnosti**
besplatan *odr. prid.* **besplatni**

bespomoćan *odr. prid.* **bespomoćni**
bespomoćnost
I jd. **bespomoćnošću**
i **bespomoćnosti**
besposlen
besposlica
besposličariti
besposličiti
bespravan *odr. prid.* **bespravni**
bespravnost *I jd.* **bespravnošću**
i **bespravnosti**
besprijekoran
odr. prid. **besprijekorni**
besprijekornost
I jd. **besprijekornošću**
i **besprijekornosti**
bespuće
besraman *odr. prid.* **besramni**
besramnica
besramnički
besramnik *V jd.* **besramniče,**
NV mn. **besramnici**
bestjelesan *odr. prid.* **bestjelesni**
bestraga *pril. i uskl.*
besubjektni
besunčan
bešćutan *odr. prid.* **bešćutni**
bešćutnost *I jd.* **bešćutnošću**
i **bešćutnosti**
bešuman *odr. prid.* **bešumni**
beta-zrake *G mn.* **beta-zraka**
bezakonje
bezbožac *G jd.* **bezbošca,**
V jd. **bezbošče,** *I jd.* **bezboščem,**
NV mn. **bezbošci,**
G mn. **bezbožaca**
bezbožnički
bezbrižan *odr. prid.* **bezbrižni**
bezbrojan *odr. prid.* **bezbrojni**
bezgraničan *odr. prid.* **bezgranični**
bezgrešan/bezgrješan
odr. vid **bezgrešni/bezgrješni**
bezgrešnost/bezgrješnost
I jd. **bezgrešnošću/bezgrješnošću**
i **bezgrešnosti/bezgrješnosti**
bezličan *odr. prid.* **bezlični**
bezličnost *I jd.* **bezličnošću**
i **bezličnosti**
bezmalo *pril.*
bezmjeran *odr. prid.* **bezmjerni**
beznačajan *odr. prid.* **beznačajni**
beznačajnost *I jd.* **beznačajnošću**
i **beznačajnosti**
beznađe
bezobrazan *odr. prid.* **bezobrazni**
bezobraznik *V jd.* **bezobrazniče,**
NV mn. **bezobraznici**
bezobziran *odr. prid.* **bezobzirni**
bezopasan *odr. prid.* **bezopasni**
bezosjećajan *odr. prid.* **bezosjećajni**
bezosjećajnost
I jd. **bezosjećajnošću**
i **bezosjećajnosti**
bezub
bezuman *odr. prid.* **bezumni**
bezumnički
bezumnost *I jd.* **bezumnošću**
i **bezumnosti**
bezuvjetan *odr. prid.* **bezuvjetni**
bezuvjetnost *I jd.* **bezuvjetnošću**
i **bezuvjetnosti**
bezvezнички
bezvlašće
bezvoljan *odr. prid.* **bezvoljni**
bezvremen *odr. prid.* **bezvremeni**
bezvremenost
I jd. **bezvremenošću**
i **bezvremenosti**
bezvrijedan *odr. prid.* **bezvrijedni**
bezvrijednost *I jd.* **bezvrijednošću**
i **bezvrijednosti**
bezvučan *odr. prid.* **bezvučni**
bezvučnost *I jd.* **bezvučnošću**
i **bezvučnosti**
bezvučnik *NV mn.* **bezvučnici**
bež *nesklonjiv prid.* ▫ **bež odijelo**
bežičan *odr. prid.* **bežični**
beživotan *odr. prid.* **beživotni**
beživotnost *I jd.* **beživotnošću**
i **beživotnosti**

bibliotečni
biblioteka *DL jd.* **biblioteci**
bicikl *NV mn.* **bicikli**
biciklist *GA jd.* **biciklista,** *V jd.* **biciklistu**
biciklistički
bič *I jd.* **bičem,** *NV mn.* **bičevi**
bičevanje
bičevati *prez.* **bičujem,** *glag. prid. rad.* **bičevao, bičevala,** *glag. pril. sad.* **bičujući,** *imp.* **bičuj**
biće
bife *G jd.* **bifea,** *NV mn.* **bifei**
biftek *NV mn.* **bifteci**
bih *aor. glag. biti* ▫ **Ja bih došao.**
bijeda
bijedan *odr. prid.* **bijedni,** *komp.* **bjedniji**
bijednica
bijednik *V jd.* **bijedniče,** *NV mn.* **bijednici**
bijeg *NV mn.* **bjegovi** *i* **bijezi**
bijel *komp.* **bjelji** *i* **bjeliji**
bijelac *G jd.* **bijelca,** *V jd.* **bijelče,** *I jd.* **bijelcem,** *NV mn.* **bijelci,** *G mn.* **bijelaca**
bijeliti
bijelka
bijeljen
bijeljenje
bijeljeti *prez.* **bijelim,** *glag. prid. rad.* **bijelio, bijeljela,** *glag. pril. sad.* **bijeleći,** *imp.* **bijeli**
bijenale
bijes *NV mn.* **bjesovi**
bijesan *odr. prid.* **bijesni,** *komp.* **bješnji** *i* **bjesniji**
bilijarda *im. ž. r.,* *G jd.* **bilijarde,** *G mn.* **bilijarda** *i* **bilijardi**
bilijarditi
bilijardu *glavni br.*
bilijun
bilijunti
biljeg *NV mn.* **biljezi**
bilješka DL jd. **bilješci,** *G mn.* **bilježaka** *i* **bilješki**
bilježnički
bilježnik *V jd.* **bilježniče,** *NV mn.* **bilježnici**
biljka *DL jd.* **biljci,** *G mn.* **biljaka**
biljojed
biljožder
biodizel
bioetika *DL jd.* **bioetici**
biokemičar *V jd.* **biokemičaru** *i* **biokemičare,** *I jd.* **biokemičarom** *i* **biokemičarem**
biokemija
biolog *V jd.* **biologe,** *NV mn.* **biolozi**
biološki
biomasa
biomehanika *DL jd.* **biomehanici**
bioplin
bioritam *G jd.* **bioritma**
birač *V jd.* **biraču,** *I jd.* **biračem**
biračica
birački
biser-grana *G jd.* **biser-grane**
bistroća
bistrook
bitak *G jd.* **bitka,** *NV mn.* **bici/bitci,** *DLI mn.* **bicima/bitcima**
biti *prez.* **jesam, sam** *i* **budem,** *glag. prid. rad.* **bio, bila,** *glag. pril. sad.* **budući,** *imp.* **budi**
bitka *DL jd.* **bici/bitci** *i* **bitki,** *G mn.* **bitaka** *i* **bitki**
bjanko *nesklonjiv prid.* ▫ **bjanko mjenica**
bjedniji *komp. od* **bijedan**
bjegunac *GA jd.* **bjegunca,** *V jd.* **bjegunče,** *I jd.* **bjeguncem,** *NV mn.* **bjegunci,** *G mn.* **bjegunaca**
bjegunački
bjelance *G jd.* **bjelanca**
bjelančevina

bjelanjak *G jd.* **bjelanjka**,
NV mn. **bjelanjci**,
G mn. **bjelanjaka**
bjelast
bjeličast
bjelilac *G jd.* **bjelioca**,
V jd. **bjelioče**, *I jd.* **bjeliocem**,
NV mn. **bjelioci**, *G mn.* **bjelilaca**
bjelilo
bjelina
bjelkast
bjelkinja
bjeloglav
bjelogorica
bjelogoričan *odr. prid.* **bjelogorični**
bjelokost *I jd.* **bjelokošću**
i **bjelokosti**
bjelokostan *odr. prid.* **bjelokosni**
bjeloočnica
bjelook
bjeloput
bjeloruk
bjelji *i* **bjeliji** *komp. od* **bijel**
bjesnilo
bjesnoća
bjesnjeti *prez.* **bjesnim**,
glag. prid. rad. **bjesnio, bjesnjela**,
glag. pril. sad. **bjesneći**,
imp. **bjesni**
bjesomučan *odr. prid.* **bjesomučni**
bješnjenje
bješnji *i* **bjesniji** *kom. od* **bijesan**
bježanje *I jd.* **bježanjem**
bježati *prez.* **bježim**,
glag. prid. rad. **bježao, bježala**,
glag. pril. sad. **bježeći**, *imp.* **bježi**
B-kategorija *G jd.* **B-kategorije**
blaćen
blaćenje
blag *komp.* **blaži**
blagajnički
blagajnik *V jd.* **blagajniče**,
NV mn. **blagajnici**
blagdan
blagdanski
blagoćudan *odr. prid.* **blagoćudni**
blagorječiv
blagorječivost *I jd.* **blagorječivošću**
i **blagorječivosti**
blagoslivljanje
blagoslivljati
blagoslov
blagosloviti
blagoslovljen
blagost *I jd.* **blagošću** *i* **blagosti**
blagovaonica
blagovaonički
blagovijest *I jd.* **blagovješću**
i **blagovijesti**
blagozvučan *odr. prid.* **blagozvučni**
blaži *komp. od* **blag**
blebetati *prez.* **blebećem**,
glag. prid. rad. **blebetao, blebetala**,
glag. pril. sad. **blebećući**,
imp. **blebeći**
blijed *komp.* **bljeđi**
blijediti
blijedjeti *prez.* **blijedim**,
glag. prid. rad. **blijedio, blijedjela**,
glag. pril. sad. **blijedeći**,
imp. **blijedi**
blijeđenje
bliještanje
bliještati
bliskoistočni *prema* **Bliski istok**
bliskost *I jd.* **bliskošću** *i* **bliskosti**
bliskoznačni
bliskoznačnica
blizak *odr. prid.* **bliski**, *komp.* **bliži**
blizanac *GA jd.* **blizanca**,
V jd. **blizanče**, *I jd.* **blizancem**,
NV jd. **blizanci**, *G mn.* **blizanaca**
blizančić *I jd.* **blizančićem**
bliži *komp. od* **blizak**
blok-flauta *G jd.* **blok-flaute**
blok-sat *G jd.* **blok-sata**
bludničenje
bludničiti
bludnički

bludnik *V jd.* **bludniče,** *NV mn.* **bludnici**
bljedilo
bljedoća
bljesak *G jd.* **bljeska,** *NV mn.* **bljesci** *i* **bljeskovi,** *G mn.* **bljesaka** *i* **bljeskova**
bljeđi *komp. od* **blijed**
bljeskati
bljesnuti *prez.* **bljesnem,** *glag. prid. rad.* **bljesnuo, bljesnula,** *glag. pril. proš.* **bljesnuvši,** *imp.* **bljesni**
bobičast
bočni
boća
bućalište
bućar *V jd.* **bućaru** *i* **bućare,** *I jd.* **bućarom** *i* **bućarem**
bućati
bogaćen
bogaćenje
bogatstvo *G mn.* **bogatstava**
bogobojazan *odr. prid.* **bogobojazni**
bogoljuban *odr. prid.* **bogoljubni**
boguugodan *odr. prid.* **boguugodni**
bojnik *V jd.* **bojniče,** *NV mn.* **bojnici**
bok *NV mn.* **bokovi**
bokokotorski *prema* **Boka kotorska**
boksač *V jd.* **boksaču,** *I jd.* **boksačem**
boksački
bol *im. m. r. G jd.* **bola,** *NV mn.* **bolovi,** *G mn.* **bolova**
bol *im. ž. r. GDVL jd.* **boli,** *I jd.* **boli** *i* **bolju,** *NV mn.* **boli**
bolećiv
bolesnički
bolesniji *komp. od* **bolestan**
bolesnik *V jd.* **bolesniče,** *NV mn.* **bolesnici**
bolest *I jd.* **bolešću** *i* **bolesti**
bolestan *odr. prid.* **bolesni,** *komp.* **bolesniji**
bolničar *V jd.* **bolničaru** *i* **bolničare,** *I jd.* **bolničarom** *i* **bolničarem**
bolničarka
bolnički
boljeti *prez.* **bolim,** *glag. prid. rad.* **bolio, boljela,** *glag. pril. sad.* **boleći,** *imp.* **boli**
bolji *komp. od* **dobar**
boljitak *G jd.* **boljitka,** *NV mn.* **boljici/boljitci,** DL mn. **boljicima/boljitcima**
bombastičan *odr. prid.* **bombastični**
bombon
bombonijera
borac *GA jd.* **borca,** *V jd.* **borče,** *I jd.* **borcem,** *NV mn.* **borci,** *G mn.* **boraca**
borački
boravišni
bordo *nesklonjiv prid.* ▫ **bordo haljina**
bosančica
bosansko-hercegovački *prema* **Bosna i Hercegovina**
bosti *prez.* **bodem,** *glag. prid. rad.* **bo, bola,** *glag. pril. sad.* **bodući,** *imp.* **bodi**
bošnjački *prema* **Bošnjak**
botaničar *V jd.* **botaničaru** *i* **botaničare,** *I jd.* **botaničarom** *i* **botaničarem**
botaničarka
botanički
botanika *DL jd.* **botanici**
božićni
božićnica
božji *prema* **bog**
Božji *prema* **Bog**
bračni *prema* **Brač**
bračni *prema* **brak**
braća
bradavičast

branič *V jd.* **braniču,**
I jd. **braničem**
branitelj *V jd.* **branitelju,**
I jd. **braniteljem**
bratić *V jd.* **bratiću,** *I jd.* **bratićem**
bratoubilački
bratoubojica
bratski
bratstvo *G mn.* **bratstava** *i* **bratstva**
brazdni *prema* **brazda**
brbljavac *G jd.* **brbljavca,**
V jd. **brbljavče,** *I jd.* **brbljavcem,**
NV mn. **brbljavci,**
G mn. **brbljavaca**
brčkati
bregovit
bregovitost *I jd.* **bregovitošću**
i **bregovitosti**
breskva *G mn.* **bresaka**
brežuljak *NV mn.* **brežuljci**
brežuljkast
briga *DL jd.* **brizi**
brijač *V jd.* **brijaču,** *I jd.* **brijačem**
brijaći
brijati *prez.* **brijem,**
glag. prid. rad. **brijao, brijala,**
glag. pril. sad. **brijući,** *imp.* **brij**
brijeg *V jd.* **briježe,**
NV mn. **bregovi** *i* **brijezi**
G mn. **bregova** *i* **brijega**
brijest *NV mn.* **brijestovi**
brisač *I jd.* **brisačem**
britak *odr. prid.* **britki**
brižljivost *I jd.* **brižljivošću**
i **brižljivosti**
brodogradilišni
brodogradilište
brodogradnja
brodolomac *GA jd.* **brodolomca,**
V jd. **brodolomče,**
I jd. **brodolomcem,**
NV mn. **brodolomci,**
G mn. **brodolomaca**
brodovlasnički
brodovlasnik *V jd.* **brodovlasniče,**
NV mn. **brodovlasnici**
broj *I jd.* **brojem,** *NV mn.* **brojevi,**
G mn. **brojeva**
brojač *I jd.* **brojačem**
brojčani
brojčanik *NV mn.* **brojčanici**
brončani
brucošijada
bruto *nesklonjiv prid.*
▫ **bruto dohodak,**
bruto domaći proizvod
brz *komp.* **brži**
brzinomjer
brzopotezni
brže-bolje *pril.*
brži *komp. od* **brz**
bubamara
bubreg *V jd.* **bubreže,**
NV mn. **bubrezi**
bubrežni
bučan *odr. prid.* **bučni**
bučiti *prez.* **bučim**
buća
bućkanje
bućkati
bućkuriš *I jd.* **bućkurišem**
budimpeštanski
prema **Budumpešta**
budšto *pril.*
budući da *vezn.*
budući *prid.*
budućnost *I jd.* **budućnošću**
i **budućnosti**
budzašto *pril.*
budžet
budžetski
buđen
buđenje
buha *DL jd.* **buhi**
bukovača
bum-bum *uskl.*
bumerang *NV mn.* **bumeranzi**
bundžija

buntovnički
buntovnik *V jd.* **buntovniče,**
NV mn. **buntovnici**

buregdžija *prema* **burek**
butik *NV mn.* **butici**
B-vitamin *i* **vitamin B**

C

car *NV mn.* **carevi**
carić *I jd.* **caricem**
carinički
carinik *V jd.* **cariniče,**
NV mn. **carinici**
C-dur *G jd.* **C-dura**
centimetar *G jd.* **centimetra,**
NV mn. **centimetri,**
G mn. **centimetara**
centralistički
cestogradnja
cičati *prez.* **cičim,**
glag. prid. rad. **cičao, cičala,**
glag. pril. sad. **cičeći,**
imp. **ciči**
cijankalij *I jd.* **cijankalijem**
cijediti
cijeđenje
cijel *i* **cio**
cijeliti
cijeljeti *prez.* **cijelim,**
glag. prid. rad. **cijelio, cijeljela,**
glag. pril. sad. **cijeleći,**
imp. **cijeli**
cijena
cijeniti
cijenjen
cijep *NV mn.* **cjepovi**
cijepanje
cijepati
cijepiti
cijepljenje
cijev *I jd.* **cijevi** *i* **cijevlju**
cijevni
cijukati *prez.* **cijučem,**
glag. prid. rad. **cijukao, cijukala,**
glag. pril. sad. **cijučući,**
imp. **cijuči**

cikličan *odr. prid.* **ciklični**
ciklički
cilindričan *odr. prid.* **cilindrični**
cin-cin *uskl.*
ciničan *odr. prid.* **cinični**
ciničnost *I jd.* **ciničnošću**
i **ciničnosti**
cinik *V jd.* **ciniče,** *NV mn.* **cinici**
cio *i* **cijel**
cirkummediteranski
citoplazma
citoskopija
citostatik *NV mn.* **citostatici**
cjedilo
cjediljka
cjelina
cjelobrojan *odr. prid.* **cjelobrojni**
cjelodnevan *odr. prid.* **cjelodnevni**
cjelokupan *odr. prid.* **cjelokupni**
cjelokupnost *I jd.* **cjelokupnošću**
i **cjelokupnosti**
cjelovečernji
cjelovit
cjelovitost *I jd.* **cjelovitošću**
i **cjelovitosti**
cjenik *NV mn.* **cjenici**
cjenkanje
cjenkati
cjepanica
cjepidlačenje
cjepidlačiti
cjepidlaka
cjepivo
cjepkanje
cjepkati
cjepljiv
cjevanica

cjevčica
cjevčina
cjevovod
C-ključ *G jd.* **C-ključa**
c-mol *G jd.* **c-mola**
crepić
crijep *NV mn.* **crepovi,**
G mn. **crepova**
crijevni
crijevo
crkva ('posvećena građevina')
G mn. **crkava** *i* **crkvi**
Crkva ('zajednica vjernika')
▫ **Crkva u Hrvata**
crnac *G jd.* **crnca,** *V jd.* **crnče,**
I jd. **crncem,** *NV mn.* **crnci,**
G mn. **crnaca**
crnački
crnčiti
crnogorica
crnomorski *prema* **Crno more**
crnook
crnjeti *prez.* **crnim,**
glag. prid. rad. **crnio, crnjela,**
glag. pril. sad. **crneći,** *imp.* **crni**
crpenje
crpsti *prez.* **crpem,**
glag. prid. rad. **crpao, crpla,**
glag. pril. sad. **crpući,** *imp.* **crpi**
crtač *V jd.* **crtaču,** *I jd.* **crtačem**
crtačica
crtački
crtaći
crvendać *I jd.* **crvendaćem**
crvenkapa
crvenokos
crvenokožac *G jd.* **crvenokošca,**
V jd. **crvenokošče,**
I jd. **crvenokošcem,**
NV mn. **crvenokošci,**
G mn. **crvenokožaca**
crvenperka
crvić *I jd.* **crvićem**
crvotočina
cunami *G jd.* **cunamija,**
I jd. **cunamijem,** *NV mn.* **cunamiji**
cvijeće
cvijet *NV mn.* **cvjetovi**
cvijetnjak *NV mn.* **cvijetnjaci**
C-vitamin *i* **vitamin C**
cvjećar *V jd.* **cvjećare** *i* **cvjećaru,**
I jd. **cvjećarom** *i* **cvjećarem**
cvjećarica
cvjećarnica
cvjećarstvo
cvjetača
cvjetan *odr. prid.* **cvjetni**
cvjetanje
cvjetati
cvjetić *I jd.* **cvjetićem**
cvokotati *prez.* **cvokoćem,**
glag. prid. rad. **cvokotao, cvokotala,**
glag. pril. sad. **cvokoćući,**
imp. **cvokoći**
cvrčak *GA jd.* **cvrčka,** *V jd.* **cvrčku,**
NV mn. **cvrčci,** *G mn.* **cvrčaka**
cvrčanje
cvrčati *prez.* **cvrčim,**
glag. prid. rad. **cvrčao, cvrčala,**
glag. pril. sad. **cvrčeći,** *imp.* **cvrči**

Č

ča-ča-ča
čačkalica
čačkanje
čačkati
čađa
čađav
čađavjeti *prez.* **čađavim,** *glag. prid. rad.* **čađavio, čađavjela,** *glag. pril. sad.* **čađaveći,** *imp.* **čađavi**
čahura
čaj *I jd.* **čajem,** *NV mn.* **čajevi**
čajanka
čajnik *NV mn.* **čajnici**
čak *čest.*
čakavac *G jd.* **čakavca,** *V jd.* **čakavče,** *I jd.* **čakavcem,** *NV mn.* **čakavci,** *G mn.* **čakavaca**
čakavština
čakovački *prema* **Čakovci**
čakovečki *prema* **Čakovec**
čamac *G jd.* **čamca,** *I jd.* **čamcem,** *NV mn.* **čamci,** *G mn.* **čamaca**
čamiti
čangrizati
čangrizav
čangrizavost *I jd.* **čangrizavošću** *i* **čangrizavosti**
čaplja *G mn.* **čaplja** *i* **čaplji**
čar *I jd.* **čari** *i* **čarju**
čarapa
čarati
čarka
čaroban *odr. prid.* **čarobni**
čarobnica
čarobnički
čarobnost *I jd.* **čarobnošću** *i* **čarobnosti**
čarobnjački
čarobnjak *V jd.* **čarobnjače,** *NV mn.* **čarobnjaci**
čarolija
čarter
čarter-let
čarter-linija
čas *NV mn.* **časovi**
časkom *pril.*
časnički
časnik *V jd.* **časniče,** *NV mn.* **časnici**
časom *pril.*
časomice *pril.*
časopis
časoslov
čast *I jd.* **čašću** *i* **časti**
častan *odr. prid.* **časni,** *komp.* **časniji**
častiti
častohlepan *odr. prid.* **častohlepni**
častohlepnost *I jd.* **častohlepnošću** *i* **častohlepnosti**
častoljubiv
častoljubivost *I jd.* **častoljubivošću** *i* **častoljubivosti**
častoljublje
čaša
čašćenje
čavao *G jd.* **čavla,** *NV mn.* **čavli,** *G mn.* **čavala**
čavka *G mn.* **čavka** *i* **čavki**
čavrljanje
čavrljati
čedan *odr. prid.* **čedni**
čednost *I jd.* **čednošću** *i* **čednosti**
ček *NV mn.* **čekovi**
čekanje
čekaonica
čekati
čekić *I jd.* **čekićem**
čekinja

čekovni
čeličan *odr. prid.* **čelični**
čeličana
čeličenje
čeličiti
čelik
čelist *GA jd.* **čelista**, *DL jd.* **čelistu**
čelistički
čelni *i* **čeoni**
čelnik *V jd.* **čelniče**, *NV mn.* **čelnici**
čelo
čeljad
čeljust *I jd.* **čeljušću** *i* **čeljusti**
čeljustan *odr. prid.* **čeljusni**
čembalo
čemer
čemeran *odr. prid.* **čemerni**
čempres
čeoni *i* **čelni**
čep *NV mn.* **čepovi**
čepić *I jd.* **čepićem**
čepiti
čeprkalo
čeprkanje
čeprkati
čerga *G mn.* **čerga** *i* **čergi**
čerupanje
čerupati
česma
čest *komp.* **češći**
čestica
čestit
čestitanje
čestitati
čestitka *DL jd.* **čestitci** *i* **čestitki**, *G mn.* **čestitaka** *i* **čestitki**
čestitost *I jd.* **čestitošću** *i* **čestitosti**
čestoća
češalj *G jd.* **češlja**, *I jd.* **češljem**, *NV mn.* **češljevi**
češanje
češati *prez.* **češem**, *glag. prid. rad.* **češao**, **češala**, *glag. pril. sad.* **češući**, *imp.* **češi**
češći *komp.* od **čest**
češer
češljanje
češnjak
češnjovka
četiri (4), *G* **četiriju**, *DLI* **četirima**
četiristo (400)
četiristogodišnji
četiristogodišnjica
četiristoti (400.)
četka *G mn.* **četaka** *i* **četki**
četkanje
četkati
četkica
četrdeset (40)
četrdesetak (*oko* 40)
četrdesetero
četrdeseti (40.)
četrdesetina (1/40)
četrdesetogodišnjak *V jd.* **četrdesetogodišnjače**, *NV mn.* **četrdesetogodišnjaci**
četrdesetogodišnji
četrdesetogodišnjica
četrnaest (14)
četrnaestero
četrnaesti (14.)
četrnaestina (1/14)
četrnaestogodišnji
četrnaestorica
četverac *G jd.* **četverca**, *I jd.* **četvercem**, *NV mn.* **četverci**, *G mn.* **četveraca**
četveri
četvero
četveroboj
četveročetvrtinski
četveročlan *odr. prid.* **četveročlani**
četveroglasan *odr. prid.* **četveroglasni**
četverogodišnjak *V jd.* **četverogodišnjače**, *NV mn.* **četverogodišnjaci**
četverogodišnji

četverogodišnjica
četverokatnica
četverokut
četverokutan
odr. prid. **četverokutni**
četverolist
četverolistan *odr. prid.* **četverolisni**
četveromjesečni
četveronoške
četverosjed
četverostruk
četverotjedni
četverovrstan
odr. prid. **četverovrsni**
četveroznamenkast
četvorica
četvorka
četvorni
četvrt *I jd.* **četvrti** *i* **četvrću**
četvrtak *G jd.* **četvrtka**,
NV mn. **četvrci/četvrtci**,
DLI **četvrcima/četvrtcima**
četvrtfinale
četvrtfinalni
četvrti (4.)
četvrtina (1/4)
četvrtinka *G mn.* **četvrtinka**
i **četvrtinki**
četvrtzavršnica
čeznuće
čeznuti *prez.* **čeznem**,
glag. prid. rad. **čeznuo, čeznula**,
glag. pril. sad. **čeznući**, *imp.* **čezni**
čežnja
čičak
čiji *G jd.* **čijeg(a)**, *DL* **čijem(u)**
čiji god ('bilo čiji')
čijigod *zamj. G* **čijegagod** ('nečiji')
čileanski *prema* **Čile**
čili *G jd.* **čilija**, *I jd.* **čilijem**
čimbenik *NV mn.* **čimbenici**,
DLI mn. **čimbenicima**
čimpanza
čin *NV mn.* **činovi**
činilac *G jd.* **činioca**, *V jd.* **činioče**,
I jd. **činiocem**, *NV mn.* **činioci**,
G mn. **činilaca**
činitelj *V jd.* **činitelju**,
I jd. **činiteljem**
činiti
činovnički
činovnik *V jd.* **činovniče**,
NV mn. **činovnici**
činjenica
činjenični
čio *i* **čil**, *odr. prid.* **čili**, *komp.* **čiliji**
čip *NV mn.* **čipovi**
čipka *DL jd.* **čipci** *i* **čipki**,
G mn. **čipaka** *i* **čipki**
čipkast
čipoteka
čips
čir *NV mn.* **čirovi**
čist *komp.* **čišći** *i* **čistiji**
čistač *V jd.* **čistaču**, *I jd.* **čistačem**
čistačica
čistački
čistilište
čistina
čistionica
čistiti
čistka *DL jd.* **čistki**
čistoća
čistokrvan *odr. prid.* **čistokrvni**
čistokrvnost *I jd.* **čistokrvnošću**
i **čistokrvnosti**
čistunac *V jd.* **čistunče**
čistunstvo *G mn.* **čistunstava**
čišćenje
čišći *i* **čistiji** *komp.* od **čist**
čitač *V jd.* **čitaču**, *I jd.* **čitačem**
čitačica
čitački
čitak *odr. prid.* **čitki**
čitalac *GA jd.* **čitaoca**, *V jd.* **čitaoče**,
I jd. **čitaocem**, *NV mn.* **čitaoci**,
G mn. **čitalaca**
čitalački

čitanka *DL jd.* **čitanci**, *G mn.* **čitanaka** *i* **čitanki**
čitanje
čitaonica
čitatelj *V jd.* **čitatelju**, *I jd.* **čitateljem**
čitateljica
čitateljski
čitateljstvo
čitati
čitav
čitkost *I jd.* **čitkošću** *i* **čitkosti**
čitljiv
čitljivost *I jd.* **čitljivošću** *i* **čitljivosti**
čizma *G mn.* **čizama** *i* **čizmi**
član *NV mn.* **članovi**
članak *G jd.* **članka**, *NV mn.* **članci**
članarina
članstvo
čmar
čokolada
čokot
čopor
čorba
čovječan *odr. prid.* **čovječni**
čovječanstvo
čovječji
čovječnost *I jd.* **čovječnošću** *i* **čovječnosti**
čovjek *V jd.* **čovječe**
čovjekoljubiv
čovjekoljubivost *I jd.* **čovjekoljubivošću** *i* **čovjekoljubivosti**
čovjekoljublje
črčkanje
črčkati
čučanj *G jd.* **čučnja**, *I jd.* **čučnjem**, *NV mn.* **čučnjevi**
čučanje
čučati *prez.* **čučim**, *glag. prid. rad.* **čučao**, **čučala**, *glag. pril. sad.* **čučeći**, *imp.* **čuči**
čučećke *i* **čučećki** *pril.*
čučnuti *prez.* **čučnem**, *glag. prid. rad.* **čučnuo**, **čučnula**, *glag. pril. proš.* **čučnuvši**, *imp.* **čučni**
čudački
čudak *V jd.* **čudače**, *NV mn.* **čudaci**
čudan *odr. prid.* **čudni**
čudesan *odr. prid.* **čudesni**
čuditi
čudnovat
čudnovatost *I jd.* **čudnovatošću** *i* **čudnovatosti**
čudo *NV mn.* **čuda** *i* **čudesa**
čudotvorac *GA jd.* **čudotvorca**, *V jd.* **čudotvorče**, *I jd.* **čudotvorcem**, *NV mn.* **čudotvorci**, *G mn.* **čudotvoraca**
čudotvorka
čudovištan *odr. prid.* **čudovišni**
čudovište
čuđenje
čunj *NV mn.* **čunjevi**
čupanje
čupati
čupav
čupavost *I jd.* **čupavošću** *i* **čupavosti**
čupkanje
čupkati
čuti *prez.* **čujem**, *glag. prid. rad.* **čuo**, **čula**, *glag. pril. proš.* **čuvši**, *imp.* **čuj**
čuvanje
čuvar *V jd.* **čuvaru** *i* **čuvare**, *I jd.* **čuvarom** *i* **čuvarem**
čuvarica
čuvarkuća
čuvati
čuven
čuvstven
čuvstvenost *I jd.* **čuvstvenosti** *i* **čuvstvenošću**
čvarak *NV mn.* **čvarci**
čvor *NV mn.* **čvorovi**

čvorak *GA jd.* **čvorka**, *V jd.* **čvorče**, *NV mn.* **čvorci**, *G mn.* **čvoraka**
čvorište
čvoruga *DL jd.* **čvoruzi**
čvrst *komp.* **čvršći**
čvrstina
čvrstoća
čvršći *komp. od* **čvrst**

Ć

ćaknut
ćakula
ćakulanje
ćakulati
ćaskati
ćelav
ćelavac *GA jd.* **ćelavca**, *V jd.* **ćelavče**, *I jd.* **ćelavcem**, *NV jd.* **ćelavci**, *G mn.* **ćelavaca**
ćelavjeti *prez.* **ćelavim**, *glag. prid. rad.* **ćelavio, ćelavjela**, *glag. pril. sad.* **ćelaveći**, *imp.* **ćelavi**
ćelavost *I jd.* **ćelavošću** *i* **ćelavosti**
ćelija
ćelijski
ćelo ('ćelav čovjek')
ćevabdžija
ćevabdžinica
ćevap
ćevapčić
ćirilica
ćirilički
ćirilični
ćorav
ćosav
ćosavac *GA jd.* **ćosavca**, *V jd.* **ćosavče**, *I jd.* **ćosavcem**, *NV jd.* **ćosavci**, *G mn.* **ćosavaca**
ćosavost *I jd.* **ćosavošću** *i* **ćosavosti**
ću, ćeš, će, ćemo, ćete, će *nenaglašeni prez. od* **htjeti**
ćud *I jd.* **ćudi**
ćudljiv
ćudljivac *GA jd.* **ćudljivca**, *V jd.* **ćudljivče**, *I jd.* **ćudljivcem**, *NV mn.* **ćudljivci**, *G mn.* **ćudljivaca**
ćudljivost *I jd.* **ćudljivošću** *i* **ćudljivosti**
ćudoredan *odr. prid.* **ćudoredni**
ćudorednost *I jd.* **ćudorednošću** *i* **ćudorednosti**
ćuđe *I jd.* **ćuđem**
ćufta
ćuk *V jd.* **ćuče**, *NV mn.* **ćukovi**
ćup *NV mn.* **ćupovi**
ćuška *DL jd.* **ćušci**, *G mn.* **ćušaka** *i* **ćuški**
ćuškanje
ćuškati
ćušnuti *prez.* **ćušnem**, *glag. prid. rad.* **ćušnuo, ćušnula**, *glag. pril. proš.* **ćušnuvši**, *imp.* **ćušni**

D

dablinski *i* **dublinski** *prema* **Dablin**
dahtati *prez.* **dašćem**,
glag. prid. rad. **dahtao, dahtala**,
glag. pril. sad. **dahćući**,
imp. **dahći**
dakako *pril.*
dalek *komp.* **dalji**
dalekoistočni *prema* **Daleki istok**
dalekovidan *odr. prid.* **dalekovidni**
dalji *komp. od* **dalek**
daljinomjer
danas-sutra *pril.*
dandanas *pril.*
dandanašnji
danju-noću
dapače *pril.*
darežljivost *I jd.* **darežljivošću** *i* **darežljivosti**
darivalac *GA jd.* **darivaoca**, *V jd.* **darivaoče**, *I jd.* **darivaocem**, *NV mn.* **darivaoci**, *G mn.* **darivalaca**
daska *DL jd.* **dasci**, *G mn.* **dasaka**
daščara
daščetina
daščica
davalac *GA jd.* **davaoca**, *V jd.* **davaoče**, *I jd.* **davaocem**, *NV mn.* **davaoci**, *G mn.* **davalaca**
debelokožac *G jd.* **debelokošca**, *V jd.* **debelokošče**, *I jd.* **debelokošcem**, *NV mn.* **debelokošci**, *G mn.* **debelokožaca**
debeo *odr. prid.* **debeli**, *komp.* **deblji**
debi *G jd.* **debija**, *I jd.* **debijem**, *NV mn.* **debiji**
deblji *komp. od* **debeo**
decilitar *G jd.* **decilitra**, *NV mn.* **decilitri**, *G mn.* **decilitara**
decimetar *G jd.* **decimetra**, *NV mn.* **decimetri**, *G mn.* **decimetara**
dečkić V jd. **dečkiću**, *I jd.* **dečkićem**
dečko *NV mn.* **dečki**
defenzivan *odr. prid.* **defenzivni**
defile *G jd.* **defilea**, *NV mn.* **defilei**
delirij *I jd.* **delirijem**
delta-čestica *G jd.* **delta-čestice**
delta-zrake *G mn.* **delta-zraka**
demokratičan *odr. prid.* **demokratični**
deponij *I jd.* **deponijem**
derbi *G jd.* **derbija**, *I jd.* **derbijem**, *NV mn.* **derbiji**
desetak *G jd.* **desetka**, *NV mn.* **deseci/desetci**, *DLI mn.* **desecima/desetcima**
desetak-dvadesetak
deseteri
desetero
deseterokatnica
deseterostruk
desetka *DL jd.* **deseci/desetci** *i* **desetki**, *G mn.* **desetaka** *i* **desetki**
desetljeće
desetobojac *G jd.* **desetobojca**, *V jd.* **desetobojče**, *I jd.* **desetobojcem**, *NV mn.* **desetobojci**, *G mn.* **desetobojaca**
desetogodišnjak *V jd.* **desetogodišnjače**, *NV mn.* **desetogodišnjaci**
desetogodišnji
desetogodišnjica
desetomjesečni
desetorica

desetosatni
desetput *i* **deset puta**
desno-lijevo
desetljeće
dešnjak *NV mn.* **dešnjaci**
deterdžent
devedeset (90)
devedesetak (*oko* 90)
devedeseti (90.)
deveteri
devetero
devetero-desetero
devetka *DL jd.* **deveci/devetci** *i* **devetki**, *G mn.* **devetaka** *i* **devetki**
devetnaest (19)
devetnaestero
devetnaesti (19.)
devetnaestogodišnjak *V jd.* **devetnaestogodišnjače**, *NV mn.* **devetnaestogodišnjaci**
devetogodišnji
devetogodišnjica
devetomjesečni
devetorica-desetorica
devetsto (900)
devetsto *i* **devet stotina** (900)
devetstogodišnji
devetstogodišnjica
devetstoti (900.)
dezorijentacija
dijabetičan *odr. prid.* **dijabetični**
dijagnostičar *V jd.* **dijagnostičaru** *i* **dijagnostičare**, *I jd.* **dijagnostičarom** *i* **dijagnostičarem**
dijagnostika *DL jd.* **dijagnostici**
dijakritički
dijalekatski
dijalekt *G mn.* **dijalekata**
dijalektni
dijalog *NV mn.* **dijalozi**
dijaloški
dijamant *G mn.* **dijamanata**
dijametar *G jd.* **dijametra**, *NV mn.* **dijametri**, *G mn.* **dijametara**
dijametralan *odr. prid.* **dijametralni**
dijeliti
dijelni
dijeljen
dijeljenje
dijeta
dijete *G* **djeteta**, *DL* **djetetu**
dijetni
dimnjačar *V jd.* **dimnjačaru** *i* **dimnjačare**, *I jd.* **dimnjačarom** *i* **dimnjačarem**
dinamičan *odr. prid.* **dinamični**
dinamičnost *I jd.* **dinamičnošću** *i* **dinamičnosti**
dinamovac *G jd.* **dinamovca**, *V jd.* **dinamovče**, *I jd.* **dinamovcem**, *NV mn.* **dinamovci**, *G mn.* **dinamovaca**
dio *G jd.* **dijela**, *NV mn.* **dijelovi**
dioničar *V jd.* **dioničaru** *i* **dioničare**, *I jd.* **dioničarom** *i* **dioničarem**
dioničarski
dionički
dionik *V jd.* **dioniče**, *NV mn.* **dionici**
disati *prez.* **dišem**, *glag. prid. rad.* **disao, disala**, *glag. pril. sad.* **dišući**, *imp.* **diši**
Dis-dur *G jd.* **Dis-dura**
disident *G mn.* **disidenata**
disk *NV mn.* **diskovi**
disk-džokej *G jd.* **disk-džokeja**
diskoklub
diskoteka *DL jd.* **diskoteci**
dis-mol *G jd.* **dis-mola**
divan *odr. prid.* **divni**
divljač *G* **divljači**
divljački

divljak *V jd.* **divljače,**
NV mn. **divljaci**
dizač *V jd.* **dizaču,** *I jd.* **dizačem**
dizajn
dizel
dizelski
djeca *zbirna im. od* **dijete**
dječačić *V jd.* **dječačiću,**
I jd. **dječačićem**
dječački
dječak *V jd.* **dječače,**
NV mn. **dječaci**
dječica
dječji
djed *NV mn.* **djedovi**
djedovina
djedovski
djelatan *odr. prid.* **djelatni**
djelatnički
djelatnik *V jd.* **djelatniče,**
NV mn. **djelatnici**
djelatnost *I jd.* **djelatnošću**
i **djelatnosti**
djelce
djelić *I jd.* **djelićem**
djelilac *G jd.* **djelioca,**
V jd. **djelioče,**
I jd. **djeliocem,**
NV mn. **djelioci,**
G mn. **djelilaca**
djelitelj *V jd.* **djelitelju,**
I jd. **djeliteljem**
djelo *G mn.* **djelâ**
djelokrug
djelomice
djelomičan *odr. prid.* **djelomični**
djelomično
djelotvoran *odr. prid.* **djelotvorni**
djelovanje
djelovati *prez.* **djelujem,**
glag. prid. rad. **djelovao, djelovala,**
glag. pril. sad. **djelujući,**
imp. **djeluj**
djeljiv
djeljivost *I jd.* **djeljivošću**
i **djeljivosti**
djetelina
djetelinski
djetešce
djetinjarija
djetinjast
djetinji
djetinjstvo
djever
djeverski
djeveruša
djevica
djevičanski
djevičanstvo
djevojački
djevojaštvo
djevojčica
djevojka *DL jd.* **djevojci,**
G mn. **djevojaka** *i* **djevojki**
dlačica
dlijeto
d-mol *G jd.* **d-mola**
dnevnički
dnevnik *V jd.* **dnevniče,**
NV mn. **dnevnici**
DNK analiza
dobacivač *V jd.* **dobacivaču,**
I jd. **dobacivačem**
dobacivački
dobar *odr. prid.* **dobri,** *komp.* **bolji**
dobavljač *V jd.***dobavljaču,**
I jd. **dobavljačem**
dobavljačica
dobavljački
dobačen
dobitak *G jd.* **dobitka,**
NV mn. **dobici/dobitci,**
DLI mn. **dobicima/dobitcima**
dobitnički
dobitnik *V jd.* **dobitniče,**
NV mn. **dobitnici**
dobričina

dobročinitelj *V jd.* **dobročinitelju,** *I jd.* **dobročiniteljem**
dobročiniteljica
dobročiniteljski
dobročinstvo *G mn.* **dobročinstava**
dobroćudan *odr. prid.* **dobroćudni**
dobroćudnost *I jd.* **dobroćudnošću** *i* **dobroćudnosti**
dobrodošao *prid.*
dobro došao! *(pozdrav)*
dobrodušan *odr. prid.* **dobrodušni**
dobronamjeran *odr. prid.* **dobronamjerni**
dobronamjernost *I jd.* **dobronamjernošću** *i* **dobronamjernosti**
dobrostojeći
docijepiti
docjepljenje
docjepljivanje
docjepljivati *prez.* **docjepljujem,** *glag. prid. rad.* **docjepljivao, docjepljivala,** *glag. pril. sad.* **docjepljujući,** *imp.* **docjepljuj**
dočaran
dočarati
dočaravan
dočaravati
dočasnik *V jd.* **dočasniče,** *NV mn.* **dočasnici**
doček *NV mn.* **dočeci**
dočekati
dočuti *prez.* **dočujem,** *glag. prid. rad.* **dočuo, dočula,** *glag. pril. proš.* **dočuvši,** *imp.* **dočuj**
doći *prez.* **dođem,** *glag. prid. rad.* **došao, došla,** *glag. pril. proš.* **došavši,** *imp.* **dođi**
dodatak *G jd.* **dodatka,** *NV mn.* **dodaci/dodatci,** *DLI mn.* **dodacima/dodatcima**
dodijeliti
dodijeljen
dodiplomski
dodjela
dodjeljivanje
dodjeljivati *prez.* **dodjeljujem,** *glag. prid. rad.* **dodjeljivao, dodjeljivala,** *glag. pril. sad.* **dodjeljujući,** *imp.* **dodjeljuj**
doduše *pril.*
događaj *I jd.* **događajem**
događanje
događati se
dogodine *pril.*
dogorijevanje
dogorijevati
dogorjeti *prez.* **dogorim,** *glag. prid. rad.* **dogorio, dogorjela,** *glag. pril. proš.* **dogorjevši,** *imp.* **dogori**
dograđivanje
dograđivati *prez.* **dograđujem,** *glag. prid. rad.* **dograđivao, dograđivala,** *glag. pril. sad.* **dograđujući,** *imp.* **dograđuj**
dohodak *G jd.* **dohotka,** *NV mn.* **dohoci/dohodci,** *DLI mn.* **dohocima/dohodcima**
dohođenje
dohrana
dohraniti
dohranjivanje
dohvaćanje
dohvaćati
dohvaćen
doista *pril.*
dojahati *prez.* **dojašem,** *glag. prid. rad.* **dojahao, dojahala,** *glag. pril. proš.* **dojahavši,** *imp.* **dojaši**
dojenče *G* **dojenčeta,** *zbirna im.* **dojenčad**
dojka *DL jd.* **dojci,** *G mn.* **dojaka** *i* **dojki**

dojučerašnji *prid.*
dokad(a) *pril.*
dokasna *pril.*
dokasno *pril.*
dokle *pril.*
dokle god ('kako god dugo')
doklegod *pril.* ('donekle')
dokončanje
dokončati
dokončavati
dokraja *pril.*
dokrajčen
dokrajčiti
dokučen
dokučiti
dokučiv
dokučivanje
dokučivati *prez.* **dokučujem,**
glag. prid. rad. **dokučivao, dokučivala,**
glag. pril. sad. **dokučujući,**
imp. **dokučuj**
dokučljiv
dokud(a) *pril.*
dokumentarist
GA jd. **dokumentarista,**
V jd. **dokumentaristu**
dokumentaristički
dokvačen
dokvačiti
dolazak *G jd.* **dolaska,**
NV mn. **dolasci,** *G* **dolazaka**
doletjeti *prez.* **doletim,**
glag. prid. rad. **doletio, doletjela,**
glag. pril. proš. **doletjevši,**
imp. **doleti**
dolični *odr. prid.* **dolični**
dolijepiti
dolijepljen
dolijetanje
dolijetati *prez.* **dolijećem,**
glag. prid. rad. **dolijetao, dolijetala,**
glag. pril. sad. **dolijećući,**
imp. **dolijeći**
dolijevanje
dolijevati
doliti *prez.* **dolijem,**
glag. prid. rad. **dolio, dolila,**
glag. pril. proš. **dolivši,** *imp.* **dolij**
doljepljivati
dom *NV mn.* **domovi**
domaći
domaćica
domaćin
domaćinski
domaćinstvo *G mn.* **domaćinstava**
domaćiti se
domalo *pril.*
dometak *G jd.* **dometka,**
NV mn. **domeci/dometci,**
DLI mn. **domecima/dometcima**
domjenak *G jd.* **domjenka,**
NV mn. **domjenci,**
G mn. **domjenaka**
domoljub
domorodac
G jd. **domoroca/domorodca,**
V jd. **domoroče/domorodče,**
I jd. **domorocem/domorodcem,**
NV mn. **domoroci/domorodci,**
DLI mn. **domorocima/domorodcima**
domorodački
domorotka
donde *pril.*
donedavna *pril.*
donedavno *pril.*
donekle *pril.*
donesen
donijeti *prez.* **donesem,**
glag. prid. rad. **donio, donijela,**
glag. pril. proš. **donijevši,**
imp. **donesi**
donosilac *G jd.* **donosioca,**
V jd. **donosioče,** *I jd.* **donosiocem,**
NV mn. **donosioci,**
G mn. **donosilaca**
donošenje
donjogradski *prema* **Donji grad**

donjomiholjački
prema **Donji Miholjac**
dopečen
dopeći *prez.* **dopečem,**
glag. prid. rad. **dopekao, dopekla,**
glag. pril. proš. **dopekavši,**
imp. **dopeci**
doping *NV mn.* **dopinzi**
dopinški
dopisnički
dopisnik *V jd.* **dopisniče,**
NV mn. **dopisnici**
doplaćivanje
doplaćivati *prez.* **doplaćujem,**
glag. prid. rad. **doplaćivao, dolaćivala,**
glag. pril. sad. **doplaćujući,**
imp. **doplaćuj**
doplatak *G jd.* **doplatka,**
NV mn. **doplaci/doplatci,**
DLI mn. **doplacima/doplatcima**
dopodne *G jd.* **dopodneva,**
NV mn. **dopodneva**
dopredsjednik
V jd. **dopredsjedniče,**
NV mn. **dopredsjednici**
doprijeti *prez.* **doprem,**
glag. prid. rad. **dopro, doprla,**
glag. pril. proš. **doprijevši**
i **doprvši,** *imp.* **dopri**
dopusni
dorađen
dorađenost *I jd.* **dorađenošću**
i **dorađenosti**
dorađivanje
dorađivati *prez.* **dorađujem,**
glag. prid. rad. **dorađivao, dorađivala,**
glag. pril. sad. **dorađujući,**
imp. **dorađuj**
dorastao *odr. prid.* **dorasli**
dorečen
doreći *prez.* **dorečem** *i* **doreknem,**
glag. prid. rad. **dorekao, dorekla,**
glag. pril. proš. **dorekavši,**
imp. **doreci** *i* **dorekni**
doručak *G jd.* **doručka,**
NV mn. **doručci,** *G mn.* **doručaka**
doručkovati *prez.* **doručkujem,**
glag. prid. rad. **doručkovao, doručkovala,**
glag. pril. sad. **doručkujući,**
imp. **doručkuj**
dosad(a) *pril.*
dosađivanje
dosađivati *prez.* **dosađujem,**
glag. prid. rad. **dosađivao, dosađivala,**
glag. pril. sad. **dosađujući,**
imp. **dosađuj**
doseljenički
doseljenik *V jd.* **doseljeniče,**
NV mn. **doseljenici**
dosezati *prez.* **dosežem,**
glag. prid. rad. **dosezao, dosezala,**
glag. pril. sad. **dosežući,**
imp. **doseži**
dosje *G jd.* **dosjea,** *NV mn* **dosjei**
dosjetka *DL jd.* **dosjetci** *i* **dosjetki,**
G mn. **dosjetaka** *i* **dosjetki**
dosjetljivost *I jd.* **dosjetljivošću**
i **dosjetljivosti**
doskočica
doskora *pril.*
doskoro *pril.*
dosluh *NV mn.* **doslusi**
dosljedan *odr. prid.* **dosljedni**
dosljednost *I jd.* **dosljednošću**
i **dosljednosti**
dospijeće
dospijevanje
dospijevati
dospjelost *I jd.* **dospjelošću**
i **dospjelosti**
dospjeti *prez.* **dospijem,**
glag. prid. rad. **dospio, dospjela,**
glag. pril. proš. **dospjevši,**
imp. **dospij**
dostavljač *V jd.* **dostavljaču,**
I jd. **dostavljačem**
dostavljačica
dostavljački

dostići *prez.* **dostignem,**
glag. prid. rad. **dostigao, dostigla,**
glag. pril. proš. **dostigavši,**
imp. **dostigni**
dostignuće
dostižan *odr. prid.* **dostižni**
dostiživ *i* **dostižljiv**
dostupnost *I jd.* **dostupnošću**
i **dostupnosti**
došašće
došljački
došljak *V jd.* **došljače,**
NV mn. **došljaci**
dotad(a) *pril.*
doteći *prez.* **dotečem** *i* **doteknem,**
glag. prid. rad. **dotekao, dotekla,**
glag. pril. proš. **dotekavši,**
imp. **doteci** *i* **dotekni**
doticati *prez.* **dotičem,**
glag. prid. rad. **doticao, doticala,**
glag. pril. sad. **dotičući,**
imp. **dotiči**
dotjecanje
dotjecati *prez.* **dotječem,**
glag. prid. rad. **dotjecao, dotjecala,**
glag. pril. sad. **dotječući,**
imp. **dotječi**
dotjerati
dotjerivanje
dotjerivati
dotle *pril.*
dotočen
dotočiti
dotrčati *prez.* **dotrčim,**
glag. prid. rad. **dotrčao, dotrčala,**
glag. pril. proš. **dotrčavši,**
imp. **dotrči**
dotučen
dotući *prez.* **dotučem,**
glag. prid. rad. **dotukao, dotukla,**
glag. pril. proš. **dotukavši,**
imp. **dotuci**
dotud(a) *pril.*
doučen
doučiti
doušnički
doušnik *V jd.* **doušniče,**
NV mn. **doušnici**
dovde *pril.*
dovečer *pril.*
dovijeka *pril.*
dovikati *prez.* **dovičem,**
glag. prid. rad. **dovikao, dovikala,**
glag. pril. proš. **dovikavši,**
imp. **doviči**
dovlačenje
dovlačiti
dovle *pril.*
dovođenje
dovoženje
dovrh *prij.*
dovršenost *I jd.* **dovršenošću**
i **dovršenosti**
dovršetak *G jd.* **dovršetka,**
NV mn. **dovršeci/dovršetci,**
DL mn. **dovršecima/dovršetcima**
dovučen
dovući *prez.* **dovučem,**
glag. prid. rad. **dovukao, dovukla,**
glag. pril. proš. **dovukavši,**
imp. **dovuci**
dozlogrditi
doznačiti
doznačivanje
doznačivati *prez.* **doznačujem,**
glag. prid. rad. **doznačivao, doznačivala,**
glag. pril. sad. **doznačujući,**
imp. **doznačuj**
dozreti
dozrijevanje
dozrijevati
doživjeti *prez.* **doživim,**
glag. prid. rad. **doživio, doživjela,**
glag. pril. proš. **doživjevši,**
imp. **doživi**
doživljen
doživotan *odr. prid.* **doživotni**
dožupan
drag *komp.* **draži**

dragocjen
dragocjenost *I jd.* **dragocjenošću** *i* **dragocjenosti**
dragost *I jd.* **dragošću** *i* **dragosti**
dragovoljac *G jd.* **dragovoljca**, *V jd.* **dragovoljče**, *I jd.* **dragovoljcem**, *NV mn.* **dragovoljci**, *G mn.* **dragovoljaca**
dramatičan *odr. prid.* **dramatični**
drap *nesklonjiv prid.* ▫ **drap suknja**
dražestan *odr. prid.* **dražesni**, *komp.* **dražesniji**
draži *komp. od* **drag**
drečanje
drečati *prez.* **drečim**, *glag. prid. rad.* **drečao, drečala**, *glag. pril. sad.* **drečeći**, *imp.* **dreči**
dremljiv
dremljivost *I jd.* **dremljivošću** *i* **dremljivosti**
dremuckati
drhtati *prez.* **drščem** *i* **drhtim**, *glag. prid. rad.* **drhtao, drhtala**, *glag. pril. sad.* **drščući** i **drhteći**, *imp.* **dršći** i **drhti**
drijem
drijemalo
drijemanje
drijemati
drijemež
drijen *NV mn.* **drijenovi**
driješen
driješenje
driješiti
drskost *I jd.* **drskošću** *i* **drskosti**
drugačiji *i* **drukčiji**
drugorazredan *odr. prid.* **drugorazredni**
drugovrstan *odr. prid.* **drugovrsni**, *komp.* **drugovrsniji**
drukčiji *i* **drugačiji**
društvenost *I jd.* **društvenošću** *i* **društvenosti**
drveće *zbirna im.* s. r.
drvosječa
drzak *odr. prid.* **drski**, *komp.* **drskiji**
držač *I jd.* **držačem**
državnički
državnik *V jd.* **državniče**, *NV mn.* **državnici**
državnost *I jd.* **državnošću** *i* **državnosti**
dubinomjer
dubrovački *prema* **Dubrovnik**
dućan
dućanski
dugačak *odr. prid.* **dugački**
dugootočki *prema* **Dugi otok**
dugoratski *prema* **Dugi Rat**
dugoreški *prema* **Duga Resa**
dugoselski *prema* **Dugo Selo**
dugotrajan *odr. prid.* **dugotrajni**
dugovječan *odr. prid.* **dugovječni**
dugovjek
duh *V jd.* **duše**, *NV mn.* **dusi** *i* **duhovi**
duhovitost *I jd.* **duhovitošću** *i* **duhovitosti**
duhovnički
duhovnik *V jd.* **duhovniče**, *NV mn.* **duhovnici**
duljinomjer
dupsti *prez.* **dubem**, *glag. prid. rad.* **dubao, dubla**, *glag. pril. sad.* **dubeći**, *imp.* **dubi**
dušični
dušobrižnički
dušobrižnik *V jd.* **dušobrižniče**, *NV mn.* **dušobrižnici**
dužnički
dužnik *V jd.* **dužniče**, *NV mn.* **dužnici**
dužnost *I jd.* **dužnošću** *i* **dužnosti**
dva *G* **dvaju**, *DLI* **dvama**
dvadeset (20)
dvadesetak *G jd.* **dvadesetka**, *NV mn.* **dvadeseci/dvadesetci**, *DLI mn.* **dvadesecima/dvadesetcima**
dvadesetdvogodišnji

dvadesetdvogodišnjica
dvadesetdvoje
dvadesetdvoji
dvadeseteri
dvadesetero
dvadeseti (20.)
dvadesetina (1/20)
dvadesetogodišnjak
V jd. **dvadesetgodišnjače,**
NV mn. **dvadesetogodišnjaci**
dvadesetogodišnji
dvadesetorica
dvadesetpetero
dvadesetpetori
dvadesetpetorica
dvadesettreći (23.)
dvadeset-trideset
dvadesettroji
dvadesttroje
dvanaest (12)
dvanaestogodišnjak
V jd. **dvanaestgodišnjače,**
NV mn. **dvanaestogodišnjaci**
dvanaestogodišnji
dvaput *i* **dva puta**
dva-tri
DVD uređaj
dvije *G* **dviju,** *DLI* **dvjema**
dvijetisući *i* **dvijetisućiti** (2000.)
dvjesto (200)
dvjestogodišnji
dvjestogodišnjica
dvjestoti (200.)
dvobojan *odr. prid.* **dvobojni**
dvocijevan *odr. prid.* **dvocijevni**
dvocijevka *G mn.* **dvocjevaka**
i **dvocijevki**
dvočetvrtinski
dvočlan *odr. prid.* **dvočlani**
dvodijelan *odr. prid.* **dvodijelni**
dvodiomenzionalan
odr. prid. **dvodimenzionalni**
dvoglasan *odr. prid.* **dvoglasni**
dvoglasnički
dvogodišnjak *V jd.* **dvogodišnjače,**
NV mn. **dvogodišnjaci**
dvogodišnji
dvogodišnjica
dvoje *G* **dvoje, dvojeg(a)** *i* **dvog(a),**
D **dvoma, dvojem(u)** *i* **dvom(u, e),**
L **dvoma, dvojem(u)** *i* **dvom(u, e),**
I **dvojma** *i* **dvojim**
dvoje-troje
dvojezičan *odr. prid.* **dvojezični**
dvojica-trojica
dvoji-troji
dvojka *DL jd.* **dvojci,** *G mn.* **dvojaka**
i **dvojki**
dvojnički
dvojnik *V jd.* **dvojniče,**
NV mn. **dvojnici**
dvoličan *odr. prid.* **dvolični**
dvoličnost *I jd.* **dvoličnošću**
i **dvoličnosti**
dvolistan *odr. prid.* **dvolisni**
dvomjesečan
odr. prid. **dvomjesečni**
dvomjesečnik
NV mn. **dvomjesečnici**
dvonožac *G jd.* **dvonošca,**
I jd. **dvonošcem,** *NV mn.* **dvonošci,**
G mn. **dvonožaca**
dvopek *NV mn.* **dvopeci**
dvopreg *NV mn.* **dvoprezi**
dvoprežni
dvorac *G jd.* **dvorca,** *I jd.* **dvorcem,**
NV mn. **dvorci,** *G mn.* **dvoraca**
dvorišni
dvoručan *odr. prid.* **dvoručni**
dvosjed
dvosjekao *odr. prid.* **dvosjekli**
dvosložan *odr. prid.* **dvosložni**
dvosmjeran *odr. prid.* **dvosmjerni**
dvospolac *G jd.* **dvospolca,**
V jd. **dvospolče,**
I jd. **dvospolcem,**
NV mn. **dvospolci,**
G mn. **dvospolaca**
dvostruk

dvostrukost *I jd.* **dvostrukošću** *i* **dvostrukosti**
dvotjedni
dvotočje
dvotočka *DL jd.* **dvotočki,** *G mn.* **dvotočaka** *i* **dvotočki**
dvotrećinski
dvousneni
dvovlašće
dvovrstan *odr. prid.* **dvovrsni**
dvoznačan *odr. prid.* **dvoznačni**
dvoznačnost *I jd.* **dvoznačnošću** *i* **dvoznačnosti**
dvožičan *odr. prid.* **dvožični**

DŽ

džamahirija
džambodžet
džamboplakat
džamija
džamijski
džem *NV mn.* **džemovi**
džemper
džentlmen
džentlmenski
džep *NV mn.* **džepovi**
džepar *V jd.* **džeparu** *i* **džepare,** *I jd.* **džeparom** *i* **džeparem**
džeparac *G jd.* **džeparca,** *I jd.* **džeparcem,** *NV mn.* **džeparci,** *G mn.* **džeparaca**
džeparica
džepariti
džepić *I jd.* **džepićem**
džepni
džez *G* **džeza**
džez-glazba *G* **džez-glazbe**
džezist *G jd.* **džezista,** *V jd.* **džezistu**
džez-klub *G jd.* **džez-kluba**
džez-orkestar *G jd.* **džez-orkestra**
džez-sastav *G jd.* **džez-sastava**
džezva
džihad
džiju-džicu *G* **džiju-džicua**
džin
džins
džins-hlače
džins-košulja
džins-odjeća
džip *NV mn.* **džipovi**
džoger *V jd.* **džogeru,** *I jd.* **džogerom**
džoging *NV mn.* **džoginzi**
džogirati
džokej *V jd.* **džokeju,** *D jd.* **džokejem**
džokejski
džoker *V jd.* **džokeru,** *I jd.* **džokerom**
džokerski
džuboks
džudaš *V jd.* **džudašu,** *I jd.* **džudašem**
džudašica
džudo
džul
džungla
džus

Đ

đačić
đački
đak *V jd.* **đače,** *NV mn.* **đaci**
đakon
đakoniti
đakonski
đakonjenje
đakovački *prema* **Đakovo**
đakovati *prez.* **đakujem,**
glag. prid. rad. **đakovao, đakovala,**
glag. pril. sad. **đakujući,**
imp. **đakuj**
đavao *G jd.* **đavla,** *V jd.* **đavle,**
NV mn. **đavli,** *G mn.* **đavala**
đavo *G jd.* **đavola,** *V jd.* **đavole,**
NV mn. **đavoli,** *G mn.* **đavola**
đavolski
đavolji
đeram *G jd.* **đerma,**
NV mn. **đermovi**
đerdan
đikati
đilkoš
đipanje
đipati
đipnuti *prez.* **đipnem,**
glag. prid. rad. **đipnuo, đipnula,**
glag. pril. proš. **đipnuvši,**
imp. **đipni**
đon *NV mn.* **đonovi**
đoniti
đonjen
đonjenje
đubrad *G* **đubradi**
đubre *G jd.* **đubreta**
đubrenje
đubrište
đubriti
đumbir
đurđevački *prema* **Đurđevac**
đurđica
đus *uskl.*
đuskati
đuveč
đuvegija

E

e-adresa *G* **e-adrese**
E-dur *G* **E-dura**
efikasnost *I jd.* **efikasnošću**
i **efikasnosti**
egoist *GA jd.* **egoista,** *DL jd.* **egoistu**
egoističan *odr. prid.* **egoistični**
egoistički
egoističnost *I jd.* **egoističnošću**
i **egoističnosti**
egoizam *G jd.* **egoizma**
egzaktan *odr. prid.* **egzaktni**
egzistencijalan *odr. prid.*
egzistencijalni
egzistencijalistički
egzotičan *odr. prid.* **egzotični**
egzotičost *I jd.* **egzotičnošću**
i **egzotičnosti**
egzotika *DL jd.* **egzotici**
ekologija
ekološki
ekonomičan *odr. prid.* **ekonomični**

ekonomičnost *I jd.* **ekonomičnošću** *i* **ekonomičnosti**
ekopatrola
ekoselo
ekosustav
ekoturizam
ekspanzivan *odr. prid.* **ekspanzivni**
ekscentričan *odr. prid.* **ekscentrični**
ekskluzivan *odr. prid.* **ekskluzivni**
ekskurzija
ekspanzija
ekspedicija
eksperiment *G mn.* **eksperimenata**
eksperimentalan *odr. prid.* **eksperimentalni**
ekspert *G mn.* **eksperata**
eksploatacija
eksploatacijski
eksplozivan *odr. prid.* **eksplozivni**
eksplozivnost *I jd.* **eksplozivnošću** *i* **eksplozivnosti**
eksponat
eksponencijalan *odr. prid.* **eksponencijalni**
eksponent *G mn.* **eksponenata**
eksponentski
ekspozicija
ekspozicijski
ekspres *pril.*
ekspresija
ekspresionistički
ekspresionizam *G jd.* **ekspresionizma**
ekspresivan *odr. prid.* **ekspresivni**
ekspres-lonac
ekspres-lutrija
ekspresni
ekspres-restoran
ekstenzivan *odr. prid.* **ekstenzivni**
eksterijer
ekstradjevičanski
ekstradobit
ekstrakcija
ekstrakcijski
ekstrakt *G mn.* **ekstrakata**
ekstrakvaliteta
ekstravagancija
ekstreman *odr. prid.* **ekstremni**
ekstremist *GA jd.* **ekstremista,** *DL jd.* **ekstremistu**
ekstremistički
ekvinocij *I jd.* **ekvinocijem**
ekvivalentan *odr. prid.* **ekvivalentni**
elastičan *odr. prid.* **elastični**
elastičnost *I jd.* **elastičnošću** *i* **elastičnosti**
elegantan *odr. prid.* **elegantni**
električar *V jd.* **električaru** *i* **električare,** *I jd.* **električarom** *i* **električarem**
električarski
električni
elektrifikacija
elektrifikacijski
elektroakustički
elektroakustika *DL jd.* **elektroakustici**
elektroaparat
elektrodinamički
elektrodinamika *DL jd.* **elektrodinamici**
elektrodistribucija
elektroenergetski
elektroindukcija
elektroindustrija
elektroindustrijski
elektrolit
elektrolitski
elektromagnet
elektromehanički
elektromehanika *DL jd.* **elektromehanici**
elektromotor
elektromotorni
elektroničar *V jd.* **elektroničaru**

i **elektroničare,**
I jd. **elektroničarom**
i **elektroničarem**
elektroničarski
elektronički
elektronika *DL jd.* **elektronici**
elektronvolt
elektrooptika
elektroprivreda
elektroprivredni
elektrostatički
elektrostatika *DL jd.* **elektrostatici**
elektrotehničar
V jd. **elektrotehničaru**
i **elektrotehničare,**
I jd. **elektrotehničarom**
i **elektrotehničarem**
elektrotehnički
elektrotehnika
DL jd. **elektrotehnici**
elektroterapija
elementaran *odr. prid.* **elementarni**
eliptičan *odr. prid.* **eliptični**
eliptičnost *I jd.* **eliptičnošću**
i **eliptičnosti**
elokventan *odr. prid.* **elokventni**
embrij *G jd.* **embrija,**
I jd. **embrijem,** *NV mn.* **embriji**
embrijski
emigrant *G mn.* **emigranata**
emigrantski
emocionalan *odr. prid.* **emocionalni**
emotivan *odr. prid.* **emotivni**
emu *G jd.* **emua,** *D jd.* **emuu,**
NV mn. **emui**
endemičan *odr. prid.* **endemični**
energičan *odr. prid.* **energični**
energičnost *I jd.* **energičnošću**
i **energičnosti**
englesko-hrvatski
enklitički
enklitika *DL jd.* **enklitici**
entuzijast *GA jd.* **entuzijasta,**
V jd. **entuzijastu**
entuzijazam *G jd.* **entuzijazma**
epoha *DL jd.* **epohi** *i* **eposi**
epohalan *odr. prid.* **epohalni**
e-poruka *G jd.* **e-poruke,**
DL jd. **e-poruci**
e-pošta *G jd.* **e-pošte**
erotičan *odr. prid.* **erotični**
esej *I jd.* **esejom**
esejist *GA jd.* **esejista,**
V jd. **esejistu**
esejistički
estetički
estetičnost *I jd.* **estetičnošću**
i **estetičnosti**
estetika *DL jd.* **estetici**
eteričan *odr. prid.* **eterični**
etičan *odr. prid.* **etični**
etički
etika *DL jd.* **etici**
etnopark *NV mn.* **etnoparkovi**
etui *G jd.* **etuija,** *I jd.* **etuijem,**
NV mn. **etuiji**
euforičan *odr. prid.* **euforični**
eunuh *V jd.* **eunuše,** *NV mn.* **eunusi**
europeizacija
europeizacijski
europeiziran
europeizirati
europski
euroskepticizam
G jd. **euroskepticizma**
euroskeptik *V jd.* **euroskeptiče,**
NV mn. **euroskeptici**
eurotržište
evanđelist *GA jd.* **evanđelista,**
V jd. **evanđelistu**
evanđelje
evanđeoski
evangelički
evangelik *V jd.* **evangeliče,**
NV mn. **evangelici**
eventualan *odr. prid.* **eventualni**

F

fanatičan *odr. prid.* **fanatični**
fanatički
fanatičnost *I jd.* **fanatičnošću** *i* **fanatičnosti**
fanatik *V jd.* **fanatiče**, *NV mn.* **fanatici**
fantastičan *odr. prid.* **fantastični**
fantastičnost *I jd.* **fantastičnošću** *i* **fantastičnosti**
farizej *V jd.* **farizeju**, *I jd.* **farizejem**
farmakoterapija
farmakoterapijski
fašist *GA jd.* **fašista**, *V jd.* **fašistu**
fašistički
fašizam *G jd.* **fašizma**
fatalistički
federalistički
feljtonistički
fenomenalan *odr. prid.* **fenomenalni**
fer *nesklonjiv prid.* ▫ **fer igra, fer postupak**
feredža
feudalac *GA jd.* **feudalca**, *V jd.* **feudalče**, *I jd.* **feudalcem**, *NV mn.* **feudalci**, *G mn.* **feudalaca**
feudalizam *G jd.* **feudalizma**
fićfirić *V jd.* **fićfiriću**, *I jd.* **fićfirićem**
fićukati
fićuknuti *prez.* **fićuknem**, *glag. prid. rad.* **fićuknuo, fićuknula**, *glag. pril. proš.* **fićuknuvši**, *imp.* **fićukni**
fijuk *NV mn.* **fijuci**
filatelijski
filatelist *GA jd.* **filatelista**, *V jd.* **filatelistu**
filatelistički
filharmoničar *V jd.* **filharmoničaru** *i* **filharmoničare**, *I jd.* **filharmoničarom** *i* **filharmoničarem**
filharmonija
filharmonijski
finoća
fitoklimatski
fizičar *V jd.* **fizičaru** *i* **fizičare**, *I jd.* **fizičarom** *i* **fizičarem**
fizički
fizioterapijski
fjord *NV mn.* **fjordovi**
flamingo *NV mn.* **flaminzi**
flegmatičan *odr. prid.* **flegmatični**
flegmatičnost *I jd.* **flegmatičnošću** *i* **flegmatičnosti**
flegmatik *V jd.* **flegmatiče**, *NV mn.* **flegmatici**
foaje *G jd.* **foajea**, *NV mn.* **foajei**
formalist *GA jd.* **formalista**, *V jd.* **formalistu**
formalistički
fortifikacija
fortifikacijski
fotoalbum
fotoamater *V jd.* **fotoamateru**, *I jd.* **fotoamaterom**
fotoamaterski
fotoaparat
fotoćelija
fotoćelijski
fotodokumentacija
fotodokumentacijski
fotogeničan *odr. prid.* **fotogenični**
fotografija
fotoklub *NV mn.* **fotoklubovi**
fotokopija
fotokopiraonica
fotomonografija

fotomontaža
fotoreporter *V jd.* **fotoreporteru**
fotoreporterski
franak *G jd.* **franka**, *NV mn.* **franci**, *G mn.* **franaka**
francusko-hrvatski
franko *neskl. prid.* ▫ **franko pošiljka**
franjevac *G jd.* **franjevca**, *V jd.* **franjevče**, *I jd.* **franjevcem**, *NV mn.* **franjevci**, *G mn.* **franjevaca**
franjevački
frkati *prez.* **frčem**, *glag. prid. rad.* **frkao, frkala**, *glag. pril. sad.* **frčući**, *imp.* **frči**
frktati *prez.* **frkćem**, *glag. prid. rad.* **frktao, frktala**, *glag. pril. sad.* **frkćući**, *imp.* **frkći**
fućkati
fućnuti *prez.* **fućnem**, *glag. prid. rad.* **fućnuo, fućnula**, *glag. pril. proš.* **fućnuvši**, *imp.* **fućni**
fundamentalist *GA jd.* **fundamentalista**, *V jd.* **fundamentalistu**
fundamentalistički
fundamentalizam *G jd.* **fundamentalizma**
funkcionalan *odr. prid.* **funkcionalni**
funkcionalistički
futuristički
futurizam *G jd.* **futurizma**
fuzionirati

G

gaće
gaćice
gadost *I jd.* **gadošću** *i* **gadosti**
gađanje
gađati
gađenje
gala *nesklonjiv prid.* ▫ **gala predstava**
galaktika *DL jd.* **galaktici**
galamdžija
gamad *I jd.* **gamadi** *i* **gamađu**
gangster *V jd.* **gangsteru**
gangsterski
ganuće
garderobijer *V jd.* **garderobijeru**
garderobijerka
gasilac *G jd.* **gasioca**, *V jd.* **gasioče**, *I jd.* **gasiocem**, *NV mn.* **gasioci**, *G mn.* **gasilaca**
gasilački
gastronomija
gastroskopija
gastrovodič *I jd.* **gastrovodičem**
gdje god ('bilo gdje')
gdjegod *pril.* ('negdje')
gdjegdje *pril.*
gdjekad(a) *pril.*
gdjekamo *pril.*
gdjekoji *G jd.* **gdjekojeg(a)**
gdješto *G jd.* **gdječeg(a)**
gdjetko *G jd.* **gdjekog(a)**
general bojnik *V jd.* **general bojniče**, *NV mn.* **general bojnici**
general pukovnik *V jd.* **general pukovniče**, *NV mn.* **general pukovnici**
genetičar *V jd.* **genetičaru** *i* **genetičare**, *J jd.* **genetičarom** *i* **genetičarem**
genetičarka
genetički

genetika *DL jd.* **genetici**
genijalan *odr. prid.* **genijalni**
geobotaničar
geobotanički
geobotanika *DL jd.* **geobotanici**
geofizičar *V jd.* **geofizičaru**
i **geofizičare,** *I jd.* **geofizičarom**
i **geofizičarem**
geofizički
geofizika *DL jd.* **geofizici**
geolog *V jd.* **geologe,**
NV mn. **geolozi**
geopolitički
geopolitika *DL jd.* **geopolitici**
germanistika *DL jd.* **germanistici**
gibak *odr. prid.* **gipki,** *komp.* **gipkiji**
gimnastičar *V jd.* **gimnastičaru**
i **gimnastičare,**
I jd. **gimnastičarom**
i **gimnastičarem**
gimnastičarka
gimnastički
gimnazijalac *GA jd.* **gimnazijalca,**
V jd. **gimnazijalče,**
I jd. **gimnazijalcem,**
NV mn. **gimnazijalci,**
G mn. **gimnazijalaca**
gipkiji *komp. od* **gibak**
gipkost *I jd.* **gipkošću** *i* **gipkosti**
gitarist *GA jd.* **gitarista,**
DL jd. **gitaristu**
gitaristički
G-ključ *G jd.* **G-ključa**
glačalo
glačanje
glačaonica
glačati
glad *I jd.* **gladu** *i* **gladi**
gladak *odr. prid.* **glatki,** *komp.* **glađi**
gladnjeti *prez.* **gladnim,**
glag. prid. rad. **gladnio, gladnjela,**
glag. pril. sad. **gladneći,**
imp. **gladni**
glađenje
glađi *komp. od* **gladak**
glagoljički
glasač *V jd.* **glasaču,** *I jd.* **glasačem**
glasačica
glasački
glasnički
glasnik *V jd.* **glasniče,**
NV mn. **glasnici**
glasovati *prez.* **glasujem,**
glag. prid. rad. **glasovao, glasovala,**
glag. pril. sad. **glasujući,**
imp. **glasuj**
glazbenički
glazbenik *V jd.* **glazbeniče,**
NV mn. **glazbenici**
glečer
gledalac *GA jd.* **gledaoca,**
V jd. **gledaoče,** *I jd.* **gledaocem,**
NV mn. **gledaoci,**
G mn. **gledalaca**
gledalački
gledatelj *V jd.* **gledatelju,**
I jd. **gledateljem**
glodati *prez.* **glođem,**
glag. prid. rad. **glodao, glodala,**
glag. pril. sad. **gloduć**i, *imp.* **gloди**
glodavac *GA jd.* **glodavca,**
V jd. **glodavče,** *I jd.* **glodavcem,**
NV mn. **glodavci,**
G mn. **glodavaca**
gluh *komp.* **gluši**
gluhač *V jd.* **gluhaču,**
I jd. **gluhačem** ('biljka')
gluhać *V jd.* **gluhaću,**
I jd. **gluhaćem** ('gluh čovjek')
gluhoća
gluhonijem
gluhonijemost
I jd. **gluhonijemošću**
i **gluhonijemosti**
glumac *GA jd.* **glumca,**
V jd. **glumče,** *I jd.* **glumcem,**
NV mn. **glumci,** *G mn.* **glumaca**
glumački
glupača
glupost *I jd.* **glupošću** *i* **gluposti**
gluši *komp. od* **gluh**

gljivičav
gljivični
GMO hrana
gnijezditi se
gnijezdo
gniježđen
gniježđenje
gnu *GA jd.* **gnua**, *DL jd.* **gnuu**, *NV mn.* **gnuovi**
gnusan *odr. prid.* **gnusni**
gnječenje
gnječiti
gnjesti *prez.* **gnjetem**, *glag. prid. rad.* **gnjeo, gnjela**, *glag. pril. sad.* **gnjetući**, *imp.* **gnjeti**
gnjeten
gnjezdašce
gnjio *odr. prid.* **gnjili**, *komp.* **gnjiliji**
godišnjak *NV mn.* **godišnjaci**
gol *NV mn.* **golovi**
golać *V jd.* **golaću**, *I jd.* **golaćem**
golosjemenjača
gonič *V jd.* **goniču**, *I jd.* **goničem**
gonički
gorak *odr. prid.* **gorki**, *komp.* **gorči**
gorči *komp. od* **gorak**
gorčina
gore-dolje *pril.*
gorjeti *prez.* **gorim**, *glag. prid. rad.* **gorio, gorjela**, *glag. pril. sad.* **goreći**, *imp.* **gori**
gornjogradski *prema* **Gornji grad**
gorskokotarski *prema* **Gornji kotar**
gorući
gospodar *V jd.* **gospodaru** *i* **gospodare**, *I jd.* **gospodarom** *i* **gospodarem**
gospodična
gospođa
gostionica
gostoljubivost *I jd.* **gostoljubivošću** *i* **gostoljubivosti**
gostoprimac *GA jd.* **gostoprimca**, *V jd.* **gostoprimče** *I jd.* **gostoprimcem**, *NV mn.* **gostoprimci**, *G mn.* **gostoprimaca**
gošća
gošćen
gošćenje
gotički
gotika *DL jd.* **gotici**
goveđi
govornički
govornik *V jd.* **govorniče**, *NV mn.* **govornici**
grad *NV mn.* **gradovi**
gradišćanskohrvatski
gradonačelnica
gradonačelnički
gradonačelnik *V jd.* **gradonačelniče**, *NV mn.* **gradonačelnici**
građa
građanin *NV mn.* **građani**
građanka *G mn.* **građanka** *i* **građanki**
građanski
građanstvo
građen
građenje
građevina
građevni
grafičar *V jd.* **grafičaru** *i* **grafičare**, *I jd.* **grafičarom** *i* **grafičarem**
grafički
gramatički
gramatika *DL jd.* **gramatici**
grančica
graničan *odr. prid.* **granični**
graničar *V jd.* **graničaru** *i* **graničare**, *I jd.* **graničarom** *i* **graničarem**
graničenje
graničiti
gratis *neskl. prid.* ▫ **gratis ulaznica**
grč *NV mn.* **grčevi**
grčenje
grči *komp. od* **grk**

grčiti
grčki *prema* **Grčka**
grd *komp.* **grđi**
grđenje
grđi *komp. od* **grd**
grehota/grjehota
gremij *I jd.* **gremijem,**
NV mn. ***gremiji***
grepsti *prez.* **grebem,**
glag. prid. rad. **grebao, grebla,**
glag. pril. sad. **grebući,**
imp. **grebi**
grešan/grješan
odr. prid. **grešni/grješni,**
komp. **grešniji/grješniji**
greška/grješka *DL jd.* **grešci/grješci,** *G mn.* **grešaka/grješaka** *i* **greški/grješki**
grešnica/grješnica
grešnički/grješnički
grešnik/grješnik
V jd. **grešniče/grješniče,** *NV mn.* **grešnici/grješnici,** *DLI mn.* **grešnicima/grješnicima**
grešnost/grješnost
I jd. **grešnošću/grješnošću** *i* **grešnosti/grješnosti**
grijač *I jd.* **grijačem**
grijaći
grijeh *NV mn.* **grijesi,** *G mn.* **grijeha**
griješenje
griješiti
gristi *prez.* **grizem,**
glag. prid. rad. **grizao, grizla,**
glag. pril. sad. **grizući,**
imp. **grizi**
grizli *GA jd.* **grizlija,**
I jd. **grizlijem,**
NV mn. **grizliji**
grk *komp.* **grči**
grkokatolički
grkokatolik *V jd.* **grkokatoliče,** *NV mn.* **grkokatolici**
grmjeti *prez.* **grmim,**
glag. prid. rad. **grmio, grmjela,**
glag. pril. sad. **grmeći,** *imp.* **grmi**
grozd *NV mn.* **grozdovi**
grožđani
grožđe
grožđica
grub *komp.* **grublji**
grublji *komp. od* **grub**
grubost *I jd.* **grubošću** *i* **grubosti**
G-točka *G* **G-točke**
gubitak *G jd.* **gubitka,** *NV mn.* **gubici/gubitci,** *DLI mn.* **gubicima/gubitcima**
gubitnik *V jd.* **gubitniče,** *NV mn.* **gubitnici**
gudač *V jd.* **gudaču,** *I jd.* **gudačem**
gudački
gudaći
gugutati *prez.* **gugućem,**
glag. prid. rad. **gugutao, gugutala,**
glag. pril. sad. **gugućući,**
imp. **gugući**
gumi-gumi *G* **gumi-gumija**
gunđati
guru *G jd.* **gurua,** *NV mn.* **gurui**
guska *DL jd.* **guski** *i* **gusci,** *G mn.* **gusaka** *i* **guski**
gust *komp.* **gušći**
gustoća
guščji *prema* **guska**
gušći *komp. od* **gust**
gušterača

H

ha-ha-ha *uskl.*
hajdučki
hajduk *V jd.* **hajduče,**
NV mn. **hajduci**
hajka *DL jd.* **hajci,**
G mn. **hajka** *i* **hajki**
halabučiti
halabuka *DL jd.* **halabuci**
hamburški *prema* **Hamburg**
harač *I jd.* **haračem**
haračenje
haračiti
harakiri *G jd.* **harakirija,**
I jd. **harakirijem**
harmoničan *odr. prid.* **harmonični**
harmonika *DL jd.* **harmonici**
H-bomba *G jd.* **H-bombe**
H-dur *G jd.* **H-dura**
hektolitar *G jd.* **hektolitra,**
NV mn. **hektolitri,**
G mn. **hektolitara**
heliotehnika *DL jd.* **heliotehnici**
hercegovački *prema* **Hercegovina** *i* **Hercegovci**
heretik *V jd.* **heretiče,**
N mn. **heretici**
hermetičan *odr. prid.* **hermetični**
hermetički
hermetičnost *I jd.* **hermetičnošću** *i* **hermetičnosti**
heroj *V jd.* **heroju,** *I jd.* **herojem**
heteroseksualac
G jd. **heteroseksualca,**
V jd. **heteroseksualče,**
NV mn. **heteroseksualci,**
G mn. **heteroseksualaca**
hidraulični *odr. prid.* **hidraulični**
hidraulika *DL jd.* **hidraulici**
hidroavion
hidrodinamika
DL jd. **hidrodinamici**
hidroelektrana
hidrogliser
hidroizolacija
hidrotehnički
hidrotehnika *DL jd.* **hidrotehnici**
higijena
hihotati *prez.* **hihoćem,**
glag. prid. rad. **hihotao, hihotala,**
glag. pril. sad. **hihoćući,**
imp. **hihoći**
hijena
hijerarhija
hijerarhijski
hijeroglif
hiperaktivan
odr. prid. **hiperaktivni**
hiperromantičan
odr. prid. **hiperromantični**
hipi *G jd.* **hipija,** *I jd.* **hipijem,**
NV mn. **hipiji**
hipnotički
hipotetičan *odr. prid.* **hipotetični**
hipoteza
hir *NV mn.* **hirovi**
histeričan *odr. prid.* **histerični**
histeričnost *I jd.* **histeričnošću** *i* **histeričnosti**
hit *NV mn.* **hitovi**
hitac *G jd.* **hica/hitca,**
NV mn. **hici/hitci,**
DLI mn. **hicima/hitcima**
hitar *odr. prid.* **hitri**
hlače *im. ž. r. u mn.*
hladnjeti *prez.* **hladnim,**
glag. prid. rad. **hladnio, hladnjela,**
glag. pril. sad. **hladneći,**
imp. **hladni**
hladnoća
hladnokrvan
odr. prid. **hladnokrvni**
hladnjača

hladnjak *NV mn.* **hladnjaci**
hlađen
hlađenje
hljeb *NV mn.* **hljebovi**
hmelj *I jd.* **hmeljom**
h-mol *G jd.* **h-mola**
hoćeš-nećeš
hodočasnica
hodočasnički
hodočasnik *V jd.* **hodočasniče**, *NV mn.* **hodočasnici**
hodočastiti
hodočašće
hodža
hokej *I jd.* **hokejom**
hokejaš *V jd.* **hokejašu**, *I jd.* **hokejašem**
hokus-pokus
homoseksualac *G jd.* **homoseksualca**, *V jd.* **homoseksualče**, *I jd.* **homoseksualcem**, *NV mn.* **homoseksualci**, *G mn.* **homoseksualaca**
horizontalan *odr. prid.* **horizontalni**
ho-ruk *uskl.*
hoteći *i* **htijući** *glag. pril. sad.*
hotelijer *V jd.* **hotelijeru**, *I jd.* **hotelijerom**
hotelijerka
hotelijerski
hotimičan *odr. prid.* **hotimični**
hotimičnost *I jd.* **hotimičnošću** *i* **hotimičnosti**
hrabar *odr. prid.* **hrabri**
hrabrost *I jd.* **hrabrošću** *i* **hrabrosti**
hram *NV mn.* **hramovi**
hramati *prez.* **hramljem**, *glag. prid. rad.* **hramao, hramala**, *glag. pril. sad.* **hramljući**, *imp.* **hramlji**
hranitelj *V jd.* **hranitelju**, *I jd.* **hraniteljem**
hrast *NV mn.* **hrastovi**
hrbat *G jd.* **hrpta**, *NV mn.* **hrpti**, *G mn.* **hrbata** *i* **hrptova**
hrčak *G jd.* **hrčka**, *V jd.* **hrčku**, *NV mn.* **hrčci**, *G mn.* **hrčaka**
hrđa
hrđanje
hrđati
hrđav
hrenovka *DL jd.* **hrenovci**, *G mn.* **hrenovaka** *i* **hrenovki**
hrid *I jd.* **hridi** *i* **hriđu**
hripati *prez.* **hripljem** *i* **hripam**, *glag. prid. rad.* **hripao, hripala**, *glag. pril. sad.* **hripljući** *i* **hripajući**, *imp.* **hriplji** *i* **hripaj**
hripavac *G jd.* **hripavca**, *I jd.* **hripavcem**
hrkati *prez.* **hrčem**, *glag. prid. rad.* **hrkao, hrkala**, *glag. pril. sad.* **hrčući**, *imp.* **hrči**
hrptenjača
hrt *NV mn.* **hrtovi**
hrušt *NV mn.* **hruštevi**
hrvač *V jd.* **hrvaču**, *I jd.* **hrvačem**
hrvačica
hrvački
hrvaština
hrvatski
hrvatsko-njemački
hrvatsko-njemačko-engleski
hrvatstvo
htijenje
htijući *i* **hoteći** *glag. pril. sad.*
htjeti *prez.* **hoću**, *glag. prid. rad.* **htio, htjela**, *glag. pril. sad.* **hoteći** *i* **htijući**, *glag. pril. proš.* **htjevši** *i* **hotjevši**, *imp.* **htij** *i* **htjedni**
hučati *prez.* **hučim**, *glag. prid. rad.* **hučao, hučala**, *glag. pril. sad.* **hučeći**, *imp.* **huči**
huka *DL jd.* **huci**
humorističan *odr. prid.* **humoristični**

humoristički
huškač *V jd.* **huškaču,** *I jd.* **huškačem**
huškačica
huškački
hvalevrijedan
odr. prid. **hvalevrijedni,**
komp. **hvalevredniji**
hvalisavac *G jd.* **hvalisavca,**
V jd. **hvalisavče,** *I jd.* **hvalisavcem,**
NV mn. **hvalisavci,**
G mn. **hvalisavaca**
hvalospjev
hvataljka *DL jd.* **hvataljci,**
G mn. **hvataljka** *i* **hvataljki**

I

iako *vezn.*
ičiji *G* **ičijeg(a),** *DL* **ičijem(u)**
ići *prez.* **idem,** *glag. prid. rad.* **išao, išla,** *glag. pril. sad.* **idući,** *imp.* **idi**
idealističan *odr. prid.* **idealistični**
idealistički
identičan *odr. prid.* **identični**
identičnost *I jd.* **identičnošću** *i* **identičnosti**
identifikacija
identifikacijski
ideolog *NV mn.* **ideolozi**
idiličan *odr. prid.* **idilični**
idiličnost *I jd.* **idiličnošću** *i* **idiličnosti**
idući *G jd.* **idućeg(a),** *DL jd.* **idućem(u)**
igdje *pril.*
igličast
iglu *G jd.* **iglua,** *D jd.* **igluu**
igrač *V jd.* **igraču,** *I jd.* **igračem**
igračica
igračka *G mn.* **igračaka** *i* **igrački**
igrački
igraći
igraonica
ijedan *G* **ijednog(a),** *D* **ijednom(u/e),** *L* **ijednom(e/u),** *I* **ijednim**
ijednom *pril.*
ijekavica
ijekavski
ikad(a) *pril.*
ikakav *G* **ikakva,** *DL* **ikakvu**
ikako *pril.*
ikamo *pril.*
ikoji *G* **ikojeg(a),** *DL* **ikojem(u)**
ikud(a) *pril.*
ilegalan *odr. prid.* **ilegalni**
ilovača
imendan
imenički
imenični
imenjak *V jd.* **imenjače,**
NV mn. **imenjaci**
imetak *G jd.* **imetka,**
NV mn. **imeci/imetci,**
DLI mn. **imecima/imetcima**
imidž *I jd.* **imidžem**
imovinskopravni
imperij *I jd.* **imperijem**
imperijalistički
imperijalizam *G jd.* **imperijalizma**
impotentan *odr. prid.* **impotentni**
impresionistički
impresionizam
G jd. **impresionizma**
impresivan *odr. prid.* **impresivni**
impulzivan *odr. prid.* **impulzivni**
imućan *odr. prid.* **imućni**
imućnik *V jd* **imućniče,**
NV mn. **imućnici**
imućnost *I jd.* **imućnošću** *i* **imućnosti**
imunodijagnostika

inače *pril.*
inačenje *prema* **inačiti**
inačica
inaćenje *prema* **inatiti**
incident *G mn.* **incidenata**
incidentni
inč *NV mn.* **inči**
inćun
indeks
indeksni
industrijalac *GA jd.* **industrijalca,**
V jd. **industrijalče,**
I jd. **industrijalcem,**
NV mn. **industrijalci,**
G mn. **industrijalaca**
industrijalizacija
industrijalizacijski
infarkt *G mn.* **infarkta**
inferioran *odr. prid.* **inferiorni**
infinitenzimalan
odr. prid. **infinitenzimalni**
infocentar
informacija
informacijski
informatički
informatika *DL jd.* **informatici**
infracrven
infrastruktura
infrazvuk *NV mn.* **infrazvukovi**
inicijalan *odr. prid.* **inicijalni**
instrument *G mn.* **instrumenata**
intelektualac *GA jd.* **intelektualca,**
V jd. **intelektualče,**
I jd. **intelektualcem,**
NV mn. **intelektualci,**
G mn. **intelektualaca**
interakcija
interdisciplinaran
odr. prid. **interdisciplinarni**
internacionalan
odr. prid. **internacionalni**
internet
internist *GA jd.* **internista,**
V jd. **internistu**
internistički
interpunkcija
interpunkcijski
intervju *GA jd.* **intervjua,**
DL jd. **intervjuu,**
NV mn. **intervjui**
intervjuirati
intuitivan *odr. prid.* **intuitivni**
inzistirati
inzulinoterapija
inzulinoterapijski
inženjer *V jd.* **inženjeru**
inženjering *NV mn.* **inženjerinzi**
injekcija
ionako *pril.*
ionizacija
ionizacijski
irački *prema* **Irak**
ironičan *odr. prid.* **ironični**
iscijediti
iscijeđen
iscijeđenost
I jd. **iscijeđenošću**
i **iscijeđenosti**
iscijeliti
iscijeljen
iscijepati
iscjedak *G jd.* **iscjetka,**
NV mn. **iscjeci/iscjedci,**
DLI mn. **iscjecima/iscjedcima**
iscjeđivati *prez.* **iscjeđujem,**
glag. prid. rad. **iscjeđivao, iscjeđivala,**
glag. pril. sad. **iscjeđujući,**
imp. **iscjeđuj**
iscjelitelj *V jd.* **iscjelitelju,**
I jd. **iscjeliteljem**
iscjeljenje
iscjeljiv
iscjeljivanje
iscrpljivati *prez.* **iscrpljujem,**
glag. prid. rad. **iscrpljivao, iscrpljivala,**
glag. pril. sad. **iscrpljujući,**
imp. **iscrpljuj**

iscrpsti *prez.* **iscrpem,**
glag. prid. rad. **iscrpao, iscrpla,**
glag. pril. proš. **iscrpivši,**
imp. **iscrpi**
iscuriti
iseliti
iseljavanje
iseljavati
iseljen
iseljenički
iseljenik *V jd.* **iseljeniče,**
NV mn. **iseljenici**
iseljenje
isfućkati
ishlapiti
ishlapjeti *prez.* **ishlapim,**
glag. prid. rad. **ishlapio, ishlapjela,**
glag. pril. proš. **ishlapjevši,**
imp. **ishlapi**
ishlapljen
ishoditi
ishođen
ishođenje
ishrana
ishranjen
ishrđati
isijecanje
isijecati
isipati
isisati *prez.* **isišem,**
glag. prid. rad. **isisao, isisala,**
glag. pril. proš. **isišavši,** *imp.* **isiši**
isjeckati
isječak *G jd.* **isječka,**
NV mn. **isječci,** *G mn.* **isječaka**
isječen
isjeći *prez.* **isiječem,**
glag. prid. rad. **isjekao, isjekla,**
glag. pril. proš. **isjekavši,**
imp. **isijeci**
iskakati *prez.* **iskačem,**
glag. prid. rad. **iskakao, iskakala,**
glag. pril. sad. **iskačući,**
imp. **iskači**
iskašljati *prez.* **iskašljem,**
glag. prid. rad. **iskašljao, iskašljala,**
glag. pril. proš. **iskašljavši,**
imp. **iskašlji**
iskazivati *prez.* **iskazujem,**
glag. prid. rad. **iskazivao, iskazivala,**
glag. pril. sad. **iskazujući,**
imp. **iskazuj**
iskićen
iskipjeti *prez.* **iskipim,**
glag. prid. rad. **iskipio, iskipjela,**
glag. pril. proš. **iskipjevši,**
imp. **iskipi**
iskliznuće
isključen
isključenje
isključiti
isključivati *prez.* **isključujem,**
glag. prid. rad. **isključivao, isključivala,**
glag. pril. sad. **isključujući,**
imp. **isključuj**
iskočiti
iskopčati
iskopčavanje
iskopčavati
iskoračenje
iskoračiti
iskorak *NV mn.* **iskoraci**
iskorijeniti
iskorijenjen
iskorijenjenost
I jd. **iskorijenjenošću,**
i **iskorijenjenosti**
iskoristiti
iskorišćivanje
iskorišćivati *prez.* **iskorišćujem,**
glag. prid. rad. **iskorišćivao, iskorišćivala,**
glag. pril. sad. **iskorišćujući,**
imp. **iskorišćuj**
iskorištavanje
iskorištavati
iskorišten

iskorjenjiv
iskorjenjivanje
iskorjenjivati *prez.* **iskorjenjujem,**
glag. prid. rad. **iskorjenjivao, iskorjenjivala,**
glag. pril. sad. **iskorjenjujući,**
imp. **iskorjenjuj**
iskorjenjivost
I jd. **iskorjenjivošću**
i **iskorjenjivosti**
iskosa *pril.*
iskrčen
iskrčenje
iskrčiti
iskrenuti *prez.* **iskrenem,**
glag. prid. rad. **iskrenuo, iskrenula,**
glag. pril. proš. **iskrenuvši,**
imp. **iskreni**
iskretati *prez.* **iskrećem,**
glag. prid. rad. **iskretao, iskretala,**
glag. pril. sad. **iskrećući,**
imp. **iskreći**
iskrivljen
iskrivljenje
iskrižati
iskusan *odr. prid.* **iskusni**
ismijati *prez.* **ismijem,**
glag. prid. rad. **ismijao, ismijala,**
glag. pril. proš. **ismijavši,**
imp. **ismij**
isparivati *prez.* **isparujem,** *glag. prid. rad.* **isparivao, isparivala,**
glag. pril. sad. **isparujući,**
imp. **isparuj**
ispeći *prez.* **ispečem,**
glag. prid. rad. **ispekao, ispekla,**
glag. pril. proš. **ispekavši,**
imp. **ispeci**
ispisivati *prez.* **ispisujem,**
glag. prid. rad. **ispisivao, ispisivala,**
glag. pril. sad. **ispisujući,**
imp. **ispisuj**
ispitivati *prez.* **ispitujem,**
glag. prid. rad. **ispitivao, ispitivala,**
glag. pril. sad. **ispitujući,**
imp. **ispituj**
ispjevati
isplaćen
isplaćivanje
isplaćivati *prez.* **isplaćujem,**
glag. prid. rad. **isplaćivao, isplaćivala,**
glag. pril. sad. **isplaćujući,**
imp. **isplaćuj**
isplakati *prez.* **isplačem,**
glag. prid. rad. **isplakao, isplakala,**
glag. pril. proš. **isplakavši,**
imp. **isplači**
isplata
isplatiti
isplesti *prez.* **ispletem,**
glag. prid. rad. **ispleo, isplela,**
glag. pril. proš. **isplevši,**
imp. **ispleti**
ispod *prij.*
ispodprosječan
odr. prid. **ispodprosječni**
ispomoć *I jd.* **ispomoći** *i* **ispomoću**
ispomoći *prez.* **ispomognem,**
glag. prid. rad. **ispomogao, ispomogla,**
glag. pril. proš. **ispomogavši**
imp. **ispomozi** *i* **ispomogni**
ispoštovati
ispovijed *I jd.* **ispovijedi**
i **ispovijeđu**
ispovijedanje
ispovijedati
ispovijest *I jd.* **ispovješću**
i **ispovijesti**
ispovjedaonica
ispovjediti
ispovjedni
ispovjednički
ispovjednik *V jd.* **ispovjedniče,**
NV mn. **ispovjednici**
ispovješden

ispovraćati
ispraćaj *I jd.* **ispraćajem**
ispraćati
ispraćen
isprati *prez.* **isperem,**
glag. prid. rad. **isprao, isprala,**
glag. pril. proš. **ispravši,**
imp. **isperi**
ispratiti
ispravak *G jd.* **ispravka,**
NV mn. **ispravci**
ispravan *odr. prid.* **ispravni**
ispravljač *I jd.* **ispravljačem**
ispravljački
isprazan *odr. prid.* **isprazni**
isprazniti
ispražnjivati *prez.* **ispražnjujem,**
glag. prid. rad. **ispražnjivao, ispražnjivala,**
glag. pril. sad. **ispražnjujući,**
imp. **ispražnjuj**
ispred *prij.*
ispremetati *prez.* **ispremećem,**
glag. prid. rad. **ispremetao, ispremetala,**
glag. pril. sad. **ispremećući,**
imp. **ispremeći**
ispripetati *prez.* **ispreplećem,**
glag. prid. rad. **ispripetao, ispripetala,**
glag. pril. sad. **ispreplećući,**
imp. **ispripleći**
ispreplitati *prez.* **ispreplićem,**
glag. prid. rad. **ispreplitao, ispreplitala,**
glag. pril. sad. **ispreplićući,**
imp. **ispreplići**
ispresijecati
ispreskakati *prez.* **ispreskačem,**
glag. prid. rad. **ispreskakao, ispreskakala,**
glag. pril. proš. **ispreskakavši,**
imp. **ispreskači**
isprevrtati *prez.* **isprevrćem,**
glag. prid. rad. **isprevrtao, isprevrtala,**
glag. pril. sad. **isprevrćući,**
imp. **isprevrći**
ispričati
ispričavati
ispričnica
isprika *DL jd.* **isprici**
ispripovijedati
ispripovjediti
ispripovješden
isprva *pril.*
isprve *pril.*
ispuh *NV mn.* **ispusi,**
ispuhati *prez.* **ispušem,**
glag. prid. rad. **ispuhao, ispuhala,**
glag. pril. proš. **ispuhavši,**
imp. **ispuši**
ispupčen
ispupčenje
ispusni *prema* **ispust**
ispušni *prema* **ispuh**
ispuštati
istakati *prez.* **istačem,**
glag. prid. rad. **istakao, istakala,**
glag. pril. sad. **istačući,** *imp.* **istači**
isteći *prez.* **istečem,**
glag. prid. rad. **istekao, istekla,**
glag. pril. proš. **istekavši,**
imp. **isteci**
istegnuće
isticati *prez.* **ističem,**
glag. prid. rad. **isticao, isticala,**
glag. pril. sad. **ističući,** *imp.* **ističi**
istinoljubiv
istiskati *prez.* **istišćem,**
glag. prid. rad. **istiskao, istiskala,**
glag. pril. sad. **istišćući,**
imp. **istišći**
istisnuće
istjecati *prez.* **istječem,**
glag. prid. rad. **istjecao, istjecala,**
glag. pril. sad. **istječući,**
imp. **istjeci**
istjerati
istjerivač *I jd.* **istjerivačem**
istjerivački

istočen
istočiti
istočni
istočnoafrički
istočnoeuropski
istočnjački
istodoban *odr. prid.* **istodobni**
istosmjeran *odr. prid.* **istosmjerni**
istostraničan
odr. prid. **istostranični**
istovarivač *I jd.* **istovarivačem**
istovjetan *odr. prid.* **istovjetni**
istovjetnost *I jd.* **istovjetnošću**
i **istovjetnosti**
istovremen
istovremenost *I jd.* **istovremenošću**
i **istovremenosti**
istovrijedan *odr. prid.* **istovrijedni**
istovrsnost *I jd.* **istovrsnošću**
i **istovrsnosti**
istovrstan *odr. prid.* **istovrsni**
istoznačan *odr. prid.* **istoznačni**
istraga *DL jd.* **istrazi**
istražitelj *V jd.* **istražitelju**,
I jd. **istražiteljem**
istraživač *V jd.* **istraživaču**,
I jd. **istraživačem**
istraživačica
istraživački
istrčati *prez.* **istrčim**,
glag. prid. rad. **istrčao, istrčala**,
glag. pril. proš. **istrčavši**,
imp. **istrči**
istrebljenje
istrijebiti
istrijebljen
istučen
istući *prez.* **istučem**,
glag. prid. rad. **istukao, istukla**,
glag. pril. proš. **istukavši**,
imp. **istuci**
isusovac *G jd.* **isusovca**,
V jd. **isusovče**, *I jd.* **isusovcem**,
NV mn. **isusovci**,
G mn. **isusovaca**
isusovački
isušiti
išarati
iščašen
iščašenje
iščašiti
iščekivanje
iščekivati *prez.* **iščekujem**,
glag. prid. rad. **iščekivao, iščekivala**,
glag. pril. sad. **iščekujući**,
imp. **iščekuj**
iščešljati
iščetkati
iščezavati
iščistiti
iščišćavati
iščišćen
iščitati
iščuđavati
iščupan
iščupati
išetati
išibati
išta *G* **ičeg(a)**, *DL* **ičem(u)**, *I* **ičim(e)**
itko *GA* **ikoga**, *D* **ikom(u/e)**,
L **ikom(e/u)**, *I* **ikim(e)**,
izabrati *prez.* **izaberem**,
glag. prid. rad. **izabrao, izabrala**,
glag. pril. proš. **izabravši**,
imp. **izaberi**
izaći *prez.* **izađem**,
glag. prid. rad. **izašao, izašla**,
glag. pril. proš. **izašavši**, *imp.* **izađi**
izasuti *prez.* **izaspem**,
glag. prid. rad. **izasuo, izasula**,
glag. pril. proš. **izasuvši**,
imp. **izaspi**
izazivač *V jd.* **izazivaču**,
I jd. **izazivačem**
izazivačica
izazivački
izbacivač *V jd.* **izbacivaču**,
I jd. **izbacivačem**
izbacivačica

izbijeliti
izbijeljen
izbijeljeti *prez.* **izbijelim,**
glag. prid. rad. **izbijelio, izbijeljela,**
glag. pril. proš. **izbijeljevši,**
imp. **izbijeli**
izbjeći *prez.* **izbjegnem,**
glag. prid. rad. **izbjegao, izbjegla,**
glag. pril. proš. **izbjegavši,**
imp. **izbjegni**
izbjeglica
izbjeglički
izbjeglištvo *G mn.* **izbjeglištava**
izbliza *pril.*
izbliže *pril.*
izbočen
izbočiti
izdajnik *V jd.* **izdajniče,**
NV mn. **izdajnici**
izdaleka *pril.*
izdalje *pril.*
izdatak *G jd.* **izdatka,**
NV mn. **izdaci/izdatci,**
DLI mn. **izdacima/izdatcima**
izdavač *V jd.* **izdavaču,**
I jd. **izdavačem**
izdavački
izdavati *prez.* **izdajem,**
glag. prid. rad. **izdavao, izdavala,**
glag. pril. sad. **izdajući,** *imp.* **izdaj**
izdići *prez.* **izdignem,**
glag. prid. rad. **izdigao, izdigla,**
glag. pril. proš. **izdigavši,**
imp. **izdigni**
izglačanost *I jd.* **izglačanošću**
i **izglačanosti**
izglačati
izgladnjeti *prez.* **izgladnim,**
glag. prid. rad. **izgladnio,**
izgladnjela,
glag. pril. proš. **izgladnjevši,**
imp. **izgladni**
izglađen
izgorjeti *prez.* **izgorim,**
glag. prid. rad. **izgorio, izgorjela,**
glag. pril. proš. **izgorjevši,**
imp. **izgori**
izgradnja
izgrađivati *prez.* **izgrađujem,**
glag. prid. rad. **izgrađivao,**
izgrađivala,
glag. pril. sad. **izgrađujući,**
imp. **izgrađuj**
izgrepsti *prez.* **izgrebem,**
glag. prid. rad. **izgrebao, izgrebla,**
glag. pril. proš. **izgrebavši,**
imp. **izgrebi**
izići *prez.* **izađem,**
glag. prid. rad. **izišao, izišla,**
glag. pril. proš. **izišavši,** *imp.* **izađi**
izjednačen
izjednačenje
izjednačiti
izjednačivati *prez.* **izjednačujem,**
glag. prid. rad. **izjednačivao,**
izjednačivala,
glag. pril. sad. **izjednačujući,**
imp. **izjednačuj**
izlagač *V jd.* **izlagaču,**
I jd. **izlagačem**
izlazak *G jd.* **izlaska,**
NV mn. **izlasci,** *G mn.* **izlazaka**
izleći *prez.* **izležem,**
glag. prid. rad. **izlegao, izlegla,**
glag. pril. proš. **izlegavši,**
imp. **izlezi**
izletjeti *prez.* **izletim,**
glag. prid. rad. **izletio, izletjela,**
glag. pril. proš. **izletjevši,**
imp. **izleti**
izletnički
izletnik *V jd.* **izletniče,**
NV mn. **izletnici**
izležen
izliječen
izliječenost *I jd.* **izliječenošću**
i **izliječenosti**
izliječiti
izlijetati *prez.* **izlijećem,**
glag. prid. rad. **izlijetao, izlijetala,**

glag. pril. sad. **izlijećući,**
imp. **izlijeći**
izlijevanje
izlijevati
izlika *DL jd.* **izlici**
izložak *G jd.* **izloška,**
NV mn. **izlošci,** *G mn.* **izložaka**
izludjeti *prez.* **izludim,**
glag. prid. rad. **izludio, izludjela,**
glag. pril. proš. **izludjevši,**
imp. **izludi**
izluđivanje
izluđivati *prez.* **izluđujem,**
glag. prid. rad. **izluđivao, izluđivala,**
glag. pril. sad. **izluđujući,**
imp. **izluđuj**
izlječenje
izlječiv
izmalena *pril.*
između *prij.*
izmetak *G jd.* **izmetka,**
NV mn. **izmeci/izmetci,**
DLI mn. **izmecima/izmetcima**
izmicati *prez.* **izmičem,**
glag. prid. rad. **izmicao, izmicala,**
glag. pril. sad. **izmičući,**
imp. **izmiči**
izmijeniti
izmijenjen
izmijesiti
izmiješan
izmiješati
izmjena
izmjeničan *odr. prid.* **izmjenični**
izmjenljivost *I jd.* **izmjenljivošću** *i* **izmjenljivosti**
izmjenjiv
izmjenjivanje
izmjenjivati *prez.* **izmjenjujem,**
glag. prid. rad. **izmjenjivao, izmjenjivala,**
glag. pril. sad. **izmjenjujući,**
imp. **izmjenjuj**
izmjenjivost *I jd.* **izmjenjivošću** *i* **izmjenjivosti**
izmjeriti
izmjerljiv
izmjestiti
izmješten
izmještenje
izmlaćen
izmučen *prema* **izmučiti**
izmučenost *I jd.* **izmučenošću** *i* **izmučenosti**
izmučiti
izmućen *prema* **izmutiti**
izmućkati
iznaći *prez.* **iznađem,**
glag. prid. rad. **iznašao, iznašla,**
glag. pril. proš. **iznašavši,**
imp. **iznađi**
iznad *prij.*
iznajmljivač
V jd. **iznajmljivaču,**
I jd. **iznajmljivačem**
iznajmljivački
iznenađenje
iznesen
iznevjeriti
iznijeti *prez.* **iznesem,**
glag. prid. rad. **iznio, iznijela,**
glag. pril. proš. **iznijevši,**
imp. **iznesi**
izniman *odr. prid.* **iznimni**
iznimka *DL jd.* **iznimci,**
G mn. **iznimaka**
iznova *pril.*
iznutra *pril.*
izopačen
izopačenje
izopačiti
izopćen
izopćenje
izopćiti
izrabljivač *V jd.* **izrabljivaču,**
I jd. **izrabljivačem**
izrabljivački
izračun
izračunati
izračunavati

izrađen
izrađivati *prez.* **izrađujem,**
glag. prid. rad. **izrađivao, izrađivala,**
glag. pril. sad. **izrađujući,**
imp. **izrađuj**
izrečen
izreći *prez.* **izrečem** *i* **izreknem,**
glag. prid. rad. **izrekao, izrekla,**
glag. pril. proš. **izrekavši,**
imp. **izreci** *i* **izrekni**
izreka *DL jd.* **izreci**
izrezak *G jd.* **izreska,**
NV mn. **izresci,** *G mn.* **izrezaka**
izricati *prez.* **izričem,**
glag. prid. rad. **izricao, izricala,**
glag. pril. sad. **izričući,** *imp.* **izriči**
izričaj *I jd.* **izričajem**
izričit
izričitost *I jd.* **izričitošću** *i* **izričitosti**
izrijekom *pril.*
izručen
izručiti
izručivati *prez.* **izručujem,**
glag. prid. rad. **izručivao, izručivala,**
glag. pril. sad. **izručujući,**
imp. **izručuj**
izučavati
izučen
izučiti
izumitelj *V jd.* **izumitelju,**
I jd. **izumiteljem**
izumrijeti *prez.* **izumrem,**
glag. prid. rad. **izumro, izumrla,**
glag. pril. proš. **izumrijevši,**
imp. **izumri**
izuzeće
izuzetak *G jd.* **izuzetka,**
NV mn. **izuzeci/izuzetci,**
DLI mn. **izuzecima/izuzetcima**
izvadak *G jd.* **izvatka,**
NV mn. **izvaci/izvatci,**
DLI mn. **izvacima/izvatcima**
izvađen
izvan *prij.*
izvana *pril.*
izvanbračni
izvanbrodski
izvanjezični
izvanmaterični
izvannagradni
izvannastavni
izvanpansionski
izvanparnični
izvanserijski
izvanstranački
izvanvremenski
izvanzemaljski
izvezen
izvesti *prez.* **izvezem,**
glag. prid. rad. **izvezao, izvezla,**
glag. pril. proš. **izvezavši,**
imp. **izvezi**
izvidjeti *prez.* **izvidim,**
glag. prid. rad. **izvidio, izvidjela,**
glag. pril. proš. **izvidjevši,**
imp. **izvidi**
izviđač *V jd.* **izviđaču,**
I jd. **izviđačem**
izviđački
izviđati
izvijestiti
izviješten
izvjesiti
izvjesnost *I jd.* **izvjesnošću** *i* **izvjesnosti**
izvjestitelj *V jd.* **izvjestitelju,**
I jd. **izvjestiteljem**
izvješće
izvješćivati *prez.* **izvješćujem,**
glag. prid. rad. **izvješćivao, izvješćivala,**
glag. pril. sad. **izvješćujući,**
imp. **izvješćuj**
izvješen
izvještaj *I jd.* **izvještajem**
izvještajni
izvježbati
izvlačiti

izvođač *V jd.* **izvođaču,**
I jd. **izvođačem**
izvođački
izvođen
izvođenje
izvor-voda
izvornički
izvoznik *V jd.* **izvozniče,**
NV mn. **izvoznici**
izvrgnuće
izvrstan *odr. prid.* **izvrsni**
izvršitelj *V jd.* **izvršitelju,**
I jd. **izvršiteljem**
izvrtjeti *prez.* **izvrtim,**
glag. prid. rad. **izvrtio, izvrtjela,**
glag. pril. proš. **izvrtjevši,**
imp. **izvrti**
izvučen
izvući *prez.* **izvučem,**
glag. prid. rad. **izvukao, izvukla,**
glag. pril. proš. **izvukavši,**
imp. **izvuci**

ižariti
ižarivati
iždniti
iždnjeti *prez.* **iždnim,**
glag. prid. rad. **iždnio, iždnjela,**
glag. pril. proš. **iždnjevši,**
imp. **iždni**
iživcirati
iživjeti se *prez.* **iživim,**
glag. prid. rad. **iživio, iživjela,**
glag. pril. proš. **iživjevši,** *imp.* **iživi**
iživljavati
iživljen
iživljenost *I jd.* **iživljenošću**
i **iživljenosti**
ižlijebiti
ižlijebljen
ižljebljenje
ižvakati *prez.* **ižvačem,**
glag. prid. rad. **ižvakao, ižvakala,**
glag. pril. proš. **ižvakavši,**
imp. **ižvači**

J

jabučni
jabuka *DL jd.* **jabuci**
jačanje
jačati
jači *komp. od* **jak**
jačina
jagodičast
jagodični
jahač *V jd.* **jahaču,** *I jd.* **jahačem**
jahačica
jahački
jahaći
jahati *prez.* **jašem,**
glag. prid. rad. **jahao, jahala,**
glag. pril. sad. **jašući,** *imp.* **jaši**
jajnik *NV mn.* **jajnici**
jak *komp.* **jači**

jamac *G jd.* **jamca,** *V jd.* **jamče,**
I jd. **jamcem,** *NV mn.* **jamci,**
G mn. **jamaca**
jamajački *prema* **Jamajka**
jamčevina
jamčiti
janje *G jd.* **janjeta**
janjeći
jarac *G jd.* **jarca,** *V jd.* **jarče,**
I jd. **jarcem,** *NV mn.* **jarci,**
G mn. **jaraca**
jarči *komp.* **od jarki**
jarčić
jarčji
jareći
jarki *komp.* **jarči**
jarostan *odr. prid.* **jarosni**

jasnoća
jastog *NV mn.* jastozi
jastučnica
jastuk *NV mn.* jastuci
jauk *NV mn.* jauci
jaukati *prez.* jaučem, *glag. prid. rad.* jaukao, jaukala, *glag. pril. sad.* jaučući, *imp.* jauči
javnobilježnički
javno-privatni *prema* javni *i* privatni
ječam *G jd.* ječma
jedaći
jedanaest (11)
jedanaesterac *G jd.* jedanaesterca, *I jd.* jedanaestercem
jedanaestero
jedanaesti (11.)
jedanaestorica
jedan *G* jednog(a)
jedan-dva
jedanput *pril.*
jedinac *G jd.* jedinca, *V jd.* jedinče, *I jd.* jedincem, *NV mn.* jedinci, *G mn.* jedinaca
jednačenje
jednačiti
jednadžba *G mn.* jednadžba *i* jednadžbi
jednakosložan *odr. prid.* jednakosložni
jednakovrijedan *odr. prid.* jednakovrijedni
jednakovrijednica
jednočlan
jednodnevni
jednoličan *odr. prid.* jednolični
jednook
jednosjed
jednosmjeran *odr. prid.* jednosmjerni
jednostaničan *odr. prid.* jednostanični
jednostruk
jednotjedni
jednoznačan *odr. prid.* jednoznačni
jedriličar *V jd.* jedriličaru *i* jedriličare, *I jd.* jedriličarom *i* jedriličarem
jedriličarka
jedro *G mn.* jedara
jedva-jedvice *pril.*
jeka *DL jd.* jeci
jelšanski *prema* Jelsa
jestan *odr. prid.* jesni
jetra *G mn.* jetara
jezični
jezik *V jd.* jeziče, *NV mn.* jezici
jezikoslovac *G jd.* jezikoslovca, *V jd.* jezikoslovče, *I jd.* jezikoslovcem, *NV mn.* jezikoslovci, *G mn.* jezikoslovaca
jezikoslovlje
jež *V jd.* ježu, *I jd.* ježom, *NV mn.* ježevi
jučer *pril.*
jučerašnji
jugoistočni
jugoistočnjak
jugoistok
jugozapad
jugozapadnjak
juha *DL jd.* juhi
junačan *odr. prid.* junačni
junačina
junačiti
junački
junak *V jd.* junače, *NV mn.* junaci
juneći
jurisdikcija
južnoamerički
južnohrvatski
južnjački
južnjak *V jd.* južnjače, *NV mn.* južnjaci

K

kabao *G jd.* **kabla**, *NV mn.* **kabli** *i* **kablovi**, *G mn.* **kabala** *i* **kablova**
kabel *G jd.* **kabela**
kabelopolagač *I jd.* **kabelopolagačem**
kačiti
kad god ('bilo kad')
kadgod *pril.* ('nekad')
kadikad(a) *pril.*
kadli-tadli *pril.*
kadšto *pril.*
kad(a)-tad(a) *pril.*
kađenje
kafić *I jd.* **kafićem**
kaić *I jd.* **kaićem**
kajkavac *G jd.* **kajkavca**, *V jd.* **kajkavče**, *I jd.* **kajkavcem**, *NV mn.* **kajkavci**, *G mn.* **kajkavaca**
kajkavština
kakadu *G* jd. **kakadua**, *DL jd.* **kakaduu**, *NV mn.* **kakadui**
kakao *G jd.* **kakaa**, *DL jd.* **kakau**
kakaovac *G jd.* **kakaovca**, *I jd.* **kakaovcem**
kakav god ('bilo kakav')
kakavgod *zamj. G* **kakvagod** ('nekakav')
kakav-takav
kaki *nesklonjiv prid.* ▫ **kaki boja**
kako-tako *pril.*
kakvoća
kalcij *I jd.* **kalcijem**
kalibar *G jd.* **kalibra**, *NV mn.* **kalibri**, *G mn.* **kalibara**
kalij *I jd.* **kalijem**
kaloričan *odr. prid.* **kalorični**
kalorimetar *G jd.* **kalorimetra**, *NV mn.* **kalorimetri**, *G mn.* **kalorimetara**
kamata *NV mn.* **kamate**
kamen *NV mn.* **kamenovi** *i* **kameni**
kamen temeljac *G jd.* **kamena temeljca**
kamenčić *I jd.* **kamenčićem**
kamenorezac *GA jd.* **kamenoresca**, *V jd.* **kamenorešče**, *I jd.* **kamenorescem**, *NV mn.* **kamenoresci**, *G mn.* **kamenorezaca**
kamenorezački
kamiondžija
kamo god ('bilo kamo')
kamogod *pril.* ('nekamo')
kamoli *vezn.*
kamp-kućica *G jd.* **kamp-kućice**
kanconijer
kandža *G mn.* **kandža** *i* **kandži**
kanonički
kanonik *V jd.* **kanoniče**, *NV mn.* **kanonici**
kanu *G jd.* **kanua**, *Dl jd.* **kanuu**, *NV mn.* **kanui**
kaotičan *odr. prid.* **kaotični**
kapitalistički
kapuljača
karakterističan *odr. prid.* **karakteristični**
karakterističnost *I jd.* **karakterističnošću** *i* **karakterističnosti**
kardiokirurg *NV mn.* **kardiokirurzi**
kardiokirurgija
kardiokirurški
karijera
karijeristički
karijes
karlovački *prema* **Karlovac**
kartografija
kartoteka *DL jd.* **kartoteci**

kasač *V jd.* **kasaču,** *I jd.* **kasačem**
kasački
kaseta
kasnobarokni
kasnojesenski
kategoričan *odr. prid.* **kategorični**
kategoričnost *I jd.* **kategoričnošću** *i* **kategoričnosti**
kateheta *G jd.* **katehete**
katkad(a) *pril.*
katoličanstvo
katolički
katolik *V jd.* **katoliče,** *NV mn.* **katolici**
katolkinja
kauboj *V jd.* **kauboju,** *I jd.* **kaubojem**
kauč *I jd.* **kaučem**
kaučuk
kavopija
kazališni
kazaljka *DL jd.* **kazaljci** *i* **kazaljki,** *G mn.* **kazaljka** *i* **kazaljki**
kaznenopopravni
kaznenopravni
kaznionica
kaznionički
kažiprst
kažnjenički
kažnjenik *V jd.* **kažnjeniče,** *NV mn.* **kažnjenici**
kćerka *DL jd.* **kćerci** *i* **kćerki,** *G mn.* **kćerka** *i* **kćerki**
kćerkica
kći *G jd.* **kćeri,** *A jd.* **kćer,** *I jd.* **kćeri** *i* **kćerju,** *NV mn.* **kćeri**
kečap
kečiga *DL jd.* **kečigi**
kemičar *V jd.* **kemičaru** *i* **kemičare,** *I jd.* **kemičarom** *i* **kemičarem**
kemičarka
kemičarski
kemoterapija
keramičar *V jd.* **keramičaru** *i* **keramičare,** *I jd.* **keramičarom** *i* **keramičarem**
keramički
keramika *DL jd.* **keramici**
kič *I jd.* **kičem**
kičma *G mn.* **kičma** *i* **kičmi**
kićen
kićenost *I jd.* **kićenošću** *i* **kićenosti**
kićenje
kihati *prez.* **kišem,** *glag. prid. rad.* **kihao, kihala,** *glag. pril. sad.* **kišući,** *imp.* **kiši**
kikiriki *G jd.* **kikirikija,** *I jd.* **kikirikijem**
kilogrammetar *G jd.* **kilogrammetra,** *NV mn.* **kilogrammetri**
kilovatmetar *G jd.* **kilovatmetra,** *NV mn.* **kilovatmetri**
kilovatsat
kinodvorana
kinooperater
kinopredstava
kinoprojektor
kinoteka *DL jd.* **kinoteci**
kiosk *NV mn.* **kiosci**
kipić *I jd.* **kipićem**
kipjeti *prez.* **kipim,** *glag. prid. rad.* **kipio, kipjela,** *glag. pril. sad.* **kipeći,** *imp.* **kipi**
kipući
kiropraktika *DL jd.* **kiropraktici**
kirurg *V jd.* **kirurže** *NV mn.* **kirurzi**
kirurgija
kirurški
kiseo *odr. prid.* **kiseli,** *komp.* **kiseliji**
kivi *G jd.* **kivija,** *I jd.* **kivijem,** *NV mn.* **kiviji**
kladionica
kladioničar
kladioničarka
kladionički
klađenje

klasicistički
klasicizam *G jd.* **klasicizma**
klasičan *odr. prid.* **klasični**
klasičnost *I jd.* **klasičnošću** *i* **klasičnosti**
klasika *DL jd.* **klasici**
klečati *prez.* **klečim**, *glag. prid. rad.* **klečao, klečala**, *glag. pril. sad.* **klečeći**, *imp.* **kleči**
klečećke *pril.*
klečećki *pril.*
klepetati *prez.* **klepećem**, *glag. prid. rad.* **klepetao, klepetala**, *glag. pril. sad.* **klepećući**, *imp.* **klepeći**
klevetati *prez.* **klevećem**, *glag. prid. rad.* **klevetao, klevetala**, *glag. pril. sad.* **klevećući**, *imp.* **kleveći**
klevetnički
klevetnik *V jd.* **klevetniče**, *NV mn.* **klevetnici**
klicati *prez.* **kličem**, *glag. prid. rad.* **klicao, klicala**, *glag. pril. sad.* **kličući**, *imp.* **kliči**
klijent *G mn.* **klijenata**
klijentela
kliješta
kliješten
kliještenje
kliještiti
klijet *I jd.* **klijeću** *i* **klijeti**
klijetka *G mn.* **klijetaka** *i* **klijetki**
kliktati *prez.* **klikćem**, *glag. prid. rad.* **kliktao, kliktala**, *glag. pril. sad.* **klikćući**, *imp.* **klikći**
klima-uređaj *G jd.* **klima-uređaja**
klinički
klinika *DL jd.* **klinici**
klizač *V jd.* **klizaču**, *I jd.* **klizačem**
klizačica
klizački
klizak *odr. prid.* **kliski**, *komp.* **kliskiji**
klizaljka *DL jd.* **klizaljci**, *G mn.* **klizaljka** *i* **klizaljki**
klokotac *G jd.* **klokoca/klokotca**, *DL jd.* **klokocu/klokotcu**, *NV mn.* **klokoci/klokotci**, *DLI mn.* **klokocima/klokotcima**
klokotati *prez.* **klokoćem**, *glag. prid. rad.* **klokotao, klokotala**, *glag. pril. sad.* **klokoćući**, *imp.* **klokoći**
klopka *G mn.* **klopka** *i* **klopki**
klopotac *G jd.* **klopoca/klopotca**, *DL jd.* **klopocu/klopotcu**, *NV mn.* **klopoci/klopotci**, *DLI mn.* **klopocima/klopotcima**
kloroform
klorovodični
klorovodik
ključ *I jd.* **ključem**, *NV mn.* **ključevi**
ključanica
ključanje
ključati
ključni
kljuvati *prez.* **kljujem**, *glag. prid. rad.* **kljuvao, kljuvala**, *glag. pril. sad.* **kljujući**, *imp.* **kljuj**
kmetski
kmetstvo *G mn.* **kmetstava**
knez *V jd.* **kneže**, *NV mn.* **knezovi**
knjiga *DL jd.* **knjizi**
knjiga-dvije
knjigoljubac *G jd.* **knjigoljupca**, *V jd.* **knjigoljupče**, *I jd.* **knjigoljupcem**, *NV mn.* **knjigoljupci**, *G mn.* **knjigoljubaca**
knjigoveža
knjigovežnica
knjigovodstveni
knjigovodstvo *G mn.* **knjigovodstava**
knjigovođa
književnički

književnik *V jd.* **književniče**, *NV mn.* **književnici**
književnojezični
književnopovijesni
književnost *I jd.* **književnošću** *i* **književnosti**
književnoteorijski
književnoznanstveni
knjižničar *V jd.* **knjižničaru** *i* **knjižničare**, *I jd.* **knjižničarom** *i* **knjižničarem**
kocka *G mn.* **kocaka** *i* **kocki**
kočenje *prema* **kočiti**
kočija
kočijaš *V jd.* **kočijašu**, *I jd.* **kočijašem**
kočijaški
kočiti
kočni
kočnica
kočničar *V jd.* **kočničaru** *i* **kočničare**, *I jd.* **kočničarom** *i* **kočničarem**
koća
koćar
koćarica
koćariti
koćenje *prema* **kotiti**
koeficijent *G mn.* **koeficijenata**
koegzistencija
koječiji *G* **koječijeg(a)**
kohezijski
kojegdje *pril.*
kojekad(a) *pril.*
kojekakav *G* **kojekakva**
kojekako *pril.*
kojekamo *pril.*
kojekud(a) *pril.*
koješta *G* **koječeg(a)**
kojetko *G* **kojekog(a)**
koji *G* **kojeg(a)**, *DL* **kojem(u)**, *A* **koji** *i* **kojeg(a)**
koji god ('bilo koji')
kojigod *zamj.* ('neki')
kokodakati *prez.* **kokodačem**, *glag. prid. rad.* **kokodakao**, **kokodakala**, *glag. pril. sad.* **kokodačući**, *imp.* **kokodači**
kokoš *G mn.* **kokoši** *i* **kokošiju**
kolac *G jd.* **kolca**, *I jd.* **kolcem**, *NV mn.* **kolci**, *G mn.* **kolaca**
kolač *I jd.* **kolačem**
kolačić *I jd.* **kolačićem**
kolčenje
koledž
koledžice *im. ž. r. u mn.*
kolegij *I jd.* **kolegijem**
kolegijalan *odr. prid.* **kolegijalni**
kolerički
kolerik *V jd.* **koleriče**, *NV mn.* **kolerici**
kolesterol
kolibrić *I jd.* **kolibrićem**
količina
količnik *NV mn.* **količnici**
kolijevka *DL jd.* **kolijevci**, *G mn.* **kolijevaka** *i* **kolijevki**
koliko god ('koliko bilo')
kolikogod *pril.* ('nekoliko')
koliko-toliko *pril.*
kolnik *N mn.* **kolnici**
kolofonij *I jd.* **kolofonijem**
kolokvij *I jd.* **kolokvijem**
kolonijalan *odr. prid.* **kolonijalni**
kolonijalistički
kolonijalizam *G jd.* **kolonijalizma**
koloristički
kolor-film *G jd.* **kolor-filma**
kolor-snimka *G jd.* **kolor-snimke**
kolosijek *NV mn.* **kolosijeci**
kolotečina
kolovođa
kolovoski *prema* **kolovoz**
koljač *I jd.* **koljačem**
koljački
komadić *I jd.* **komadićem**

komarac *G jd.* **komarca,** *V jd.* **komarče,** *I jd.* **komarcem,** *NV mn.* **komarci,** *G mn.* **komaraca**
kombajn
kombinacija
kombinacijski
kombine *G jd.* **kombinea,** *NV mn.* **kombinei**
komedijaš *V jd.* **komedijašu,** *I jd.* **komedijašem**
komediograf
komercijalan *odr. prid.* **komercijalni**
komercijalist *GA jd.* **komercijalista,** *V jd.* **komercijalistu**
komercijalistički
komičan *odr. prid.* **komični**
komičar *V jd.* **komičaru** *i* **komičare,** *I jd.* **komičarom** *i* **komičarem**
komičarka
komičarski
komičnost *I jd.* **komičnošću** *i* **komičnosti**
komiški *prema* **Komiža**
kompenzacija
kompenzacijski
kompjutor
kompjutorski
kompleksni
komunist *GA jd.* **komunista,** *V jd.* **komunistu**
komunistički
konac *G jd.* **konca,** *I jd.* **koncem,** *NV mn.* **konci,** *G mn.* **konaca**
konačan *odr. prid.* **konačni**
konačiti
konačnost *I jd.* **konačnošću** *i* **konačnosti**
koncentričan *odr. prid.* **koncentrični**
koncept *G mn.* **koncepata**
končati
kondicionalan *odr. prid.* **kondicionalni**
konfederacija
konfederacijski
konfuzan *odr. prid.* **konfuzni**
konfuzija
konopac *G jd.* **konopca,** *I jd.* **konopcem,** *NV mn.* **konopci,** *G mn.* **konopaca**
konstantan *odr. prid.* **konstantni**
kontakt-osoba *G jd.* **kontakt-osobe**
kontejner
kontinuitet
kontraadmiral
kontrabas
kontraprijedlog
kontrastan *odr. prid.* **kontrastni,** *komp.* **kontrasniji**
konzalting
konzaltinški
konzekventan *odr. prid.* **konzekventni**
konzilij *I jd.* **konzilijem,** *NV mn.* **konziliji**
konjanički
konjanik *V jd.* **konjaniče,** *NV mn.* **konjanici**
konjički
konjić *I jd.* **konjićem**
konjugacija
konjugacijski
kooperacija
kooperacijski
koordinacija
koordinacijski
koordinata
koordinatni
koordinator *V jd.* **koordinatoru,** *I jd.* **koordinatorom**
kopač *V jd.* **kopaču,** *I jd.* **kopačem**
kopačica
kopačka
kopački
kopaći

kopča *G mn.* **kopča** *i* **kopči**
kopčanje
kopčati
kopljanički
kopljanik *V jd.* **kopljaniče**, *NV mn.* **kopljanici**
koplje *G mn.* **kopalja** *i* **koplja**
kopnjeti *prez.* **kopnim**, *glag. prid. rad.* **kopnio, kopnjela**, *glag. pril. sad.* **kopneći**, *imp.* **kopni**
koprivnjača
kor *NV mn.* **korovi**
koračaj *I jd.* **koračajem**
koračanje
koračati
koračnica
korak *NV mn.* **koraci**
korak-dva
koralj *I jd.* **koraljem**
korektan *odr. prid.* **korektni**
koreograf
korepeticija
korepeticijski
korespondencija
korespondencijski
korespondent *G mn.* **korespondenata**
korijen *NV mn.* **korijeni** *i* **korjenovi**, *G mn.* **korijena** *i* **korjenova**
korijenski
korijenje
korisnički
korisnik *V jd.* **korisniče**, *NV mn.* **korisnici**
korist *I jd.* **korišću** *i* **koristi**
koristan *odr. prid.* **korisni**, *komp.* **korisniji**
koristoljubac *G jd.* **koristoljupca**, *V jd.* **koristoljupče**, *I jd.* **koristoljupcem**, *NV mn.* **koristoljupci**, *G mn.* **koristoljubaca**
koristoljublje
korišten
korjenit
kornjača
kosac *G jd.* **kosca**, *V jd.* **košče**, *I jd.* **koscem**, *NV mn.* **kosci**, *G mn.* **kosaca**
kosidba *G mn.* **kosidaba** *i* **kosidbi**
kositar *G jd.* **kositra**
kost *I jd.* **košću** *i* **kosti**
kostajnički *prema* **Kostajnica**
kostriješenje
kostriješiti se
košarka *DL jd.* **košarci**
koščica
kotač *I jd.* **kotačem**
kotao *G jd.* **kotla**, *NV mn.* **kotlovi**
kotlić *I jd.* **kotlićem**
kovač *V jd.* **kovaču**, *I jd.* **kovačem**
kovački
kovačnica
kovčeg *NV mn.* **kovčezi**
kovrča
kovrčanje
kovrčast
kovrčati
kovrčav
kozlić *V jd.* **kozliću**, *I jd.* **kozlićem**
kozmetičar *V jd.* **kozmetičaru** *i* **kozmetičare**, *I jd.* **kozmetičarom** *i* **kozmetičarem**
kozmetičarka
kozmetičarski
kozmetički
kozmički
kozmonaut
kozmos
kožuh *NV mn.* **kožusi**
kraćenje *prema* **kratiti**
kraći *komp.* od **kratak**
kradljivac *G jd.* **kradljivca**, *V jd.* **kradljivče**, *I jd.* **kradljivcem**, *NV mn.* **kradljivci**, *G mn.* **kradljivaca**

krađa
krajičak *G jd.* **krajička,**
NV mn. **krajičci,** *G mn.* **krajičaka**
krajnost *I jd.* **krajnošću** *i* **krajnosti**
krajnji
kraljevati *prez.* **kraljujem,**
glag. prid. rad. **kraljevao, kraljevala,**
glag. pril. sad. **kraljujući,**
imp. **kraljuj**
kraljević *V jd.* **kraljeviću,**
I jd. **kraljevićem**
kraljevićki
kralježak *G jd.* **kralješka,**
NV mn. **kralješki,**
G mn. **kralježaka**
kralježnica
krasan *odr. prid.* **krasni**
krastača
krastavac *G jd.* **krastavca,**
V jd. **krastavče,** *I jd.* **krastavcem,**
NV mn. **krastavci,**
G mn. **krastavaca**
krasti *prez.* **kradem,**
glag. prid. rad. **krao, krala,**
glag. pril. sad. **kradući,** *imp.* **kradi**
kratak *odr. prid.* **kratki,** *komp.* **kraći**
kratkoća
kratkoročan *odr. prid.* **kratkoročni**
kratkovječan *odr. prid.* **kratkovječni**
kratkovjek
krčati *prez.* **krčim,**
glag. prid. rad. **krčao, krčala,**
glag. pril. sad. **krčeći,** *imp.* **krči**
krčenje
krčevina
krčiti
krčki *prema* **Krk**
krčma
kreč
krečenje
krečiti
kreketati *prez.* **krekećem,** *glag. prid. rad.* **kreketao, kreketala,** *glag. pril. sad.* **krekećući,** *imp.* **krekeći**
kre-kre *uskl.*
krem *nesklonjiv prid.* ▫ **krem majica**
kremen-kamen
G jd. **kremen-kamena**
kremenjača
krepak *odr. prid.* **krepki,**
komp. **krepkiji** *i* **krepči**
krepkost *I jd.* **krepkošću** *i* **krepkosti**
krepost *I jd.* **krepošću** *i* **kreposti**
krepostan *odr. prid.* **kreposni,**
komp. **kreposniji**
kresati *prez.* **krešem,**
glag. prid. rad. **kresao, kresala,**
glag. pril. sad. **krešući,** *imp.* **kreši**
kretati *prez.* **krećem,**
glag. prid. rad. **kretao, kretala,**
glag. pril. sad. **krećući,** *imp.* **kreći**
krevetac *G jd.* **kreveca/krevetca,**
I jd. **krevecem/krevetcem,**
NV mn. **kreveci/krevetci,**
DLI mn. **krevecima/krevetcima**
kričati *prez.* **kričim,**
glag. prid. rad. **kričao, kričala,**
glag. pril. sad. **kričeći,** *imp.* **kriči**
krijepiti
krijepljen
krijepljenje
krijes *NV mn.* **kresovi**
krijesni
kriještalica
kriještališći
kriještanje
krijesnica
krijumčar *V jd.* **krijumčaru** *i* **krijumčare,** *I jd.* **krijumčarom** *i* **krijumčarem**
krijumčariti
kriminalac *G jd.* **kriminalca,**
V jd. **kriminalče,**
I jd. **kriminalcem,**
NV mn. **kriminalci,**
G mn. **kriminalaca**

kriminalist *GA jd.* **kriminalista,** *V jd.* **kriminalistu**
kriminalistički
krimmilje *G jd.* **krimmiljea**
kriterij *I jd.* **kriterijem**
kriti *prez.* **krijem,** *glag. prid. rad.* **krio, krila,** *glag. pril. sad.* **krijući,** *imp.* **krij**
kritičan *odr. prid.* **kritični**
kritičar *V jd.* **kritičaru** *i* **kritičare,** *I jd.* **kritičarom** *i* **kritičarem**
kritičarka
kritičarski
kritički
kritika *DL jd.* **kritici**
kritosjemenjača
kriv *komp.* **krivlji**
krivičan *odr. prid.* **krivični**
krivičnopravni
krivook
krivovjerac *GA jd.* **krivovjerca,** *V jd.* **krivovjerče,** *I jd.* **krivovjercem,** *NV mn.* **krivovjerci,** *G mn.* **krivovjeraca**
krivovjeran *odr. prid.* **krivovjerni**
krivovjerje
križaljka *DL jd.* **križaljci,** *G mn.* **križaljka** *i* **križaljki**
križanac *GA jd.* **križanca,** *I jd.* **križancem,** *NV mn.* **križanci,** *G mn.* **križanaca**
križevački *prema* **Križevci**
križić-kružić *G jd.* **križić-kružića**
krletka *DL jd.* **krleci/krletci,** *G mn.* **krletaka** *i* **krletki**
krnj *komp.* **krnji**
kročenje *prema* **kročiti**
kročiti
kroćenje *prema* **krotiti**
krojač *V jd.* **krojaču,** *I jd.* **krojačem**
krojačica
krojački
krojačnica
kroki *G jd.* **krokija,** *I jd.* **krokijem,** *NV mn.* **krokiji**
kroničan *odr. prid.* **kronični**
kronika *DL jd.* **kronici**
kronologija
kronološki
kros *NV mn.* **krosovi**
krotak *odr. prid.* **krotki**
krovopokrivač
krsni
krstionica
krstitelj *V jd.* **krstitelju,** *I jd.* **krstiteljem**
kršćanin *NV mn.* **kršćani**
kršćanka
kršćanstvo
kršten
krštenje
krući *komp. od* **krut**
kruh *V jd.* **kruše,** *NV mn.* **kruhovi**
krunidba *G mn.* **krunidaba** *i* **krunidbi**
krunjen
kruška *DL jd.* **krušci** *i* **kruški,** *G mn.* **krušaka** *i* **kruški**
krut *komp.* **krući**
krvnički
krvnik *V jd.* **krvniče,** *NV mn.* **krvnici**
krvoločan *odr. prid.* **krvoločni**
krvoproliće
kubičan *odr. prid.* **kubični**
kuc-kuc *uskl.*
kučka *G mn.* **kučaka** *i* **kučki**
kuća
kućanica
kućanski
kućanstvo
kućedomaćin
kućepazitelj
kućevlasnica
kućevlasnički
kućevlasnik *V jd.* **kućevlasniče,** *NV mn.* **kućevlasnici**

kući *pril.*
kućište
kućiti
kućni
kud(a) god ('bilo kud')
kud(a)god *pril.* ('nekud(a)')
kudikamo *pril.*
kuđenje
kuglični
kuhača
kuhar *V jd.* **kuharu** *i* **kuhare**, *I jd.* **kuharom** *i* **kuharem**
kukac *G jd.* **kukca**, *V jd.* **kukče**, *I jd.* **kukcem**, *NV mn.* **kukci**, *G mn.* **kukaca**
kukavičluk *NV mn.* **kukavičluci**
kukurijekati *prez.* **kukurijećem**, *glag. prid. rad.* **kukurijekao**, **kukurijekala**, *glag. pril. sad.* **kukukriječući**, *imp.* **kukuriječi**
kukurikati *prez.* **kukuričem**, *glag. prid. rad.* **kukurikao**, **kukurikala**, *glag. pril. sad.* **kukuričući**, *imp.* **kukuriči**
kulturnopovijesni *prema* **kulturna povijest**
kulturno-povijesni *prema* **kultura** *i* **povijest**
kumče *G jd.* **kumčeta**
kumrovečki *prema* **Kumrovec**
kunić *V jd.* **kuniću**, *I jd.* **kunićem**
kupac *G jd.* **kupca**, *V jd.* **kupče**, *I jd.* **kupcem**, *NV mn.* **kupci**, *G mn.* **kupaca**
kupač *V jd.* **kupaču**, *I jd.* **kupačem**
kupačica
kupaći
kupaonica
kupaonički
kupe *G jd.* **kupea**, *NV mn.* **kupei**
kupljen
kupoprodaja
kupoprodajni
kutak *G jd.* **kutka**, *NV mn.* **kuci/kutci**, *DLI mn.* **kucima/kutcima**
kutomjer
kvačiti
kvadar *G jd.* **kvadra**, *NV mn.* **kvadri**, *G mn.* **kvadara**
kvadrant *G mn.* **kvadranata**
kvadratičan *odr. prid.* **kvadratični**
kvalifikacija
kvalifikacijski
kvart *NV mn.* **kvartovi**
kvartalni
kvazinormalan *odr. prid.* **kvazinormalni**
kvaziumjetnički
kvaziznanstven *odr. prid.* **kvaziznanstveni**
kvocijent *G mn.* **kvocijenata**
kvočka *DL jd.* **kvočki**, *G mn.* **kvočaka** *i* **kvočki**
kvrga *DL jd.* **kvrgi**

L

laboratorij *I jd.* **laboratorijem**
labud *NV mn.* **labudovi**
labuđi
laćanje
laćati
lađa
laički
laik *V jd.* **laiče**, *NV mn.* **laici**
lak *komp.* **lakši**
lak *NV mn.* **lakovi**
lakoatletičar *V jd.* **lakoatletičaru** *i* **/lakoatletičare**, *I jd.* **lakoatletičarom** *i* **lakoatletičarem**
lakoatletski
lakoća
lakorječiv
lakouman *odr. prid.* **lakoumni**
lakovjeran *odr. prid.* **lakovjerni**
lakovjernost *I jd.* **lakovjernošću** *i* **lakovjernosti**
lakozapaljiv
lančan
lančić *I jd.* **lančićem**
lanjski
laringologija
laringološki
lastavičji
latinični
lav *NV mn.* **lavovi**
lavlji
lavić *I jd.* **lavićem**
laž *I jd.* **lažju** *i* **laži**
lažac *G jd.* **lašca**, *V jd.* **lašče**, *I jd.* **lašcem**, *NV mn.* **lašci**, *G mn.* **lažaca**
laži-maži
lažljiv
lažovčina
lebdenje
lebdjeti *prez.* **lebdim**, *glag. prid. rad.* **lebdio, lebdjela**, *glag. pril. sad.* **lebdeći**, *imp.* **lebdi**
leća
lȅći *prez.* **legnem**, *glag. prid. rad.* **legao, legla**, *glag. pril. proš.* **legavši**, *imp.* **lezi**
lêći *prez.* **ležem**, *glag. prid. rad.* **legao, legla**, *glag. pril. sad.* **ležući**, *imp.* **leži**
ledenjački
ledenjak *NV mn.* **ledenjaci**
leđa
leđenje
leđni
leksički
leptirić *I jd.* **leptirićem**
leptir-kravata *G jd.* **leptir-kravate**
leš *NV mn.* **leševi**
lešinar *V jd.* **lešinaru** *i* **lešinare**, *I jd.* **lešinarom** *i* **lešinarem**
let *NV mn.* **letovi**
letač *V jd.* **letaču**, *I jd.* **letačem**
letačica
letački
letak *G jd.* **letka**, *NV mn.* **leci/letci**, *DLI mn.* **lecima/letcima**
leteći
letećki *pril.*
letenje
letimičan *odr. prid.* **letimični**
letjelica
letjeti *prez.* **letim**, *glag. prid. rad.* **letio, letjela**, *glag. pril. sad.* **leteći**, *imp.* **leti**
leukemija
ležaljka *DL jd.* **ležaljci**, *G mn.* **ležaljka** *i* **ležaljki**
ležećke *pril.*
ležećki *pril.*

licemjer *V jd.* **licemjeru,**
I jd. **licemjerom**
licemjeran *odr. prid.* **licemjerni**
licemjerje
ličenje
ličilac *G jd.* **ličioca,** *V jd.* **ličioče,**
I jd. **ličiocem,** *NV mn.* **ličioci,**
G mn. **ličilaca**
ličilački
ličinka *DL jd.* **ličinci,**
G mn. **ličinaka** *i* **ličinki**
ličiti
lički *prema* **Lika**
ličnost *I jd.* **ličnošću** *i* **ličnosti**
liječenje
liječnica
liječnički
liječnik *V jd.* **liječniče,**
NV mn. **liječnici**
lijegati *prez.* **liježem,**
glag. prid. rad. **lijegao, lijegala,**
glag. pril. sad. **liježući,** *imp.* **liježi**
lijek *NV mn.* **lijekovi**
lijen *komp.* **ljenji** *i* **ljeniji**
lijenčina
lijeniti
lijenost *I jd.* **lijenošću** *i* **lijenosti**
lijep *komp.* **ljepši**
lijepak *G jd.* **lijepka,**
NV mn. **lijepci,** *G mn.* **lijepaka**
lijepiti
lijepljen
lijepljenje
lijes *NV mn.* **ljesovi**
lijetanje
lijetati *prez.* **lijećem,**
glag. prid. rad. **lijetao, lijetala,**
glag. pril. sad. **lijećući,** *imp.* **lijeći**
lijevak *G jd.* **lijevka,**
NV mn. **lijevci**
G mn. **lijevaka**
lijevanje
lijevati
lijevi
lijevo-desno *pril.*
lila *nesklonjiv prid.* ▫ **lila haljina**
linč *I jd.* **linčem**
linčovati *prez.* **linčujem,**
glag. prid. rad. **linčovao, linčovala,**
glag. pril. sad. **linčujući,**
imp. **linčuj**
linearan *odr. prid.* **linearni**
lingvist *GA jd.* **lingvista,**
DL jd. **lingvistu**
lingvistički
lingvistika *DL jd.* **lingvistici**
lingvostilistički
lipanj *G jd.* **lipnja,** *I jd.* **lipnjem**
lipsati *prez.* **lipšem,**
glag. prid. rad. **lipsao, lipsala,**
glag. pril. sad. **lipšući,** *imp.* **lipši**
lisac *G jd.* **lisca,** *V jd.* **lišče,**
I jd. **liscem,** *NV mn.* **lisci,**
G mn. **lisaca**
lisičji
lisni *prema* **list**
listopad
listopadski
lišce *G jd.* **lišca**
lišće
litavski *prema* **Litva**
liti *prez.* **lijem,**
glag. prid. rad. **lio, lila,**
glag. pril. sad. **lijući,** *imp.* **lij**
livanjski *prema* **Livno**
liverpulski *i* **liverpoolski**
prema **Liverpool**
lobi *G jd.* **lobija,** *I jd.* **lobijem,**
NV mn. **lobiji**
lobist *GA jd.* **lobista,** *DL jd.* **lobistu**
logičan *odr. prid.* **logični**
logički
logičnost *I jd.* **logičnošću**
i **logičnosti**
lokati *prez.* **ločem,**
glag. prid. rad. **lokao, lokala,**
glag. pril. sad. **ločući,** *imp.* **loči**
lomača
lonac *G jd.* **lonca,** *I jd.* **loncem,**
NV mn. **lonci,** *G mn.* **lonaca**

lončar *V jd.* **lončaru** *i* **lončare**, *I jd.* **lončarom** *i* **lončarem**
lončarski
lopoč *I jd.* **lopočem**
lovac *G jd.* **lovca**, *V jd.* **lovče**, *I jd.* **lovcem**, *NV mn.* **lovci**, *G mn.* **lovaca**
lovački
lovljen
lovočuvar
lovor-vijenac *G jd.* **lovor-vijenca**
ložač *V jd.* **ložaču**, *I jd.* **ložačem**
ložački
lučenje
lučiti
lučki *prema* **luka**
lučni *prema* **luk**
lud *komp.* **luđi**
ludjeti *prez.* **ludim**, *glag. prid. rad.* **ludio, ludjela**, *glag. pril. sad.* **ludeći**, *imp.* **ludi**
luđački
luđak *V jd.* **luđače**, *NV mn.* **luđaci**
luđenje
luđi *komp. od* **lud**
luka *DL jd.* **luci**
lukavost *I jd.* **lukavošću** *i* **lukavosti**
luksemburški *prema* **Luksemburg**
luksuz *G jd.* **luksuza**
luksuzan *odr. prid.* **luksuzni**
lupeški
lupež *V jd.* **lupežu**, *I jd.* **lupežom**
lutalac *G jd.* **lutaoca**, *V jd.* **lutaoče**, *I jd.* **lutaocem**, *NV mn.* **lutaoci**, *G mn.* **lutalaca**
lutalački

LJ

ljećilišni
ljećilište
ljekarija
ljekarna
ljekarnički
ljekarnik *V jd.* **ljekarniče**, *NV mn.* **ljekarnici**
ljekarništvo
ljekaruša
ljekovit
ljekovitost *I jd.* **ljekovitošću** *i* **ljekovitosti**
ljenčariti
ljenji *i* **ljeniji** *komp. od* **lijen**
ljepilo
ljepljiv
ljepota
ljepotan
ljepotica
ljepši *komp. od* **lijep**
ljestve *im. ž. r. u mn.* *G mn.* **ljestava** *i* **ljestvi**
ljestvica
lješnjak *NV mn.* **lješnjaci**
ljeti *pril.*
ljetni
ljetopis
ljetopisac *G jd.* **ljetopisca**, *V jd.* **ljetopišče**, *I jd.* **ljetopiscem**, *NV mn.* **ljetopisci**, *G mn.* **ljetopisaca**
ljetopisni
ljetos *pril.*
ljetošnji *prid.*
ljetovališni
ljetovalište
ljetovanje
ljetovati *prez.* **ljetujem**, *glag. prid. rad.* **ljetovao, ljetovala**, *glag. pril. sad.* **ljetujući**, *imp.* **ljetuj**

ljevač *V jd.* **ljevaču,** *I jd.* **ljevačem**
ljevački
ljevak *V jd.* **ljevače,** *NV mn.* **ljevaci**
ljevakinja
ljevaonica
ljevaonički
ljevica
ljevoruk
ljubak *odr. prid.* **ljupki,**
komp. **ljupkiji**
ljubičast
ljubljen
ljubljenje
ljućen
ljućenje
ljući *komp. od* **ljut**
ljudski
ljudskost *I jd.* **ljudskošću**
i **ljudskosti**
ljudstvo
ljuljačka *DL jd.* **ljuljački,**
G mn. **ljuljačaka** *i* **ljuljački**
ljupkiji *komp. od* **ljubak**
ljupkost *I jd.* **ljupkošću** *i* **ljupkosti**
ljuska *DL jd.* **ljusci** *i* **ljuski**
ljušten
ljuštenje
ljuštiti
ljut *komp.* **ljući**
ljutič *i* **ljutić**

M

mač *I jd.* **mačem,** *NV mn.* **mačevi**
mačak *G jd.* **mačka,** *V jd.* **mačku,**
NV mn. **mačci,** *G mn.* **mačaka**
mačevalac
G jd. **mačevaoca,**
V jd. **mačevaoče,**
I jd. **mačevaocem,**
NV mn. **mačevaoci,**
G mn. **mačevalaca**
mačevalački
mačevanje
mačevati *prez.* **mačujem,**
glag. prid. rad. **mačevao, mačevala,**
glag. pril. sad. **mačujući,**
imp. **mačuj**
mačji
mačka *DL jd.* **mački,**
G mn. **mačaka** *i* **mački**
maćeha
maćehinski
maćuhica
mađarizacija
mađarski *prema* **Mađari** *i* **Mađarska**
mađioničar *V jd.* **mađioničaru**
i **mađioničare,**
I jd. **mađioničarom**
i **mađioničarem**
mađioničarski
magarac *GA jd.* **magarca,**
V jd. **magarče,** *I jd.* **magarcem,**
NV mn. **magarci,**
G mn. **magaraca**
magareći
magičan *odr. prid.* **magični**
magistar *G jd.* **magistra,**
NV mn. **magistri,**
G mn. **magistara**
magisterij *I jd.* **magisterijem**
magnetičan *odr. prid.* **magnetični**
magnetoterapija
magnezij *I jd.* **magnezijem**
maharadža
mahati *prez.* **mašem,**
glag. prid. rad. **mahao, mahala,**
glag. pril. sad. **mašući,** *imp.* **maši**
majčinski
majčinstvo

majka *DL jd.* **majci**
majmunče *G jd.* **majmunčeta**
makovnjača
makroanaliza
makrobiotički
makrobiotika *DL jd.* **makrobiotici**
makroekonomija
makroklima
makronaredba
G mn. **makronaredaba**
i **makronaredbi**
maksi *nesklonjiv prid.*
▫ **maksi suknja**
malčice *pril.*
mali *komp.* **manji**
maloazijski *prema* **Mala Azija**
malobrojan *odr. prid.* **malobrojni**
malodoban *odr. prid.* **malodobni**
malodobnički
malodobnik *V jd.* **malodobniče**,
NV mn. **malodobnici**
malodušan *odr. prid.* **malodušni**
malogdje *pril.*
malograđanin
NV mn. **malograđani**
malograđanka
malograđanski
malokad *pril.*
malokaloričan
odr. prid. **malokalorični**
maloljetan *odr. prid.* **maloljetni**
maloljetnica
maloljetnički
maloljetnik *V jd.* **maloljetniče**,
NV mn. **maloljetnici**
malonogometni
malo-pomalo *pril.*
maloprije *pril.*
maloprodaja
manijački
manijak *V jd.* **manijače**,
NV mn. **manijaci**
manje-više *pril.*
marijobistrički
prema **Marija Bistrica**
marljivost *I jd.* **marljivošću**
i **marljivosti**
maslačak *G jd.* **maslačka**,
V jd. **maslačku**, *NV mn.* **maslačci**,
G mn. **maslačaka**
masmediji *im. m. r. u mn.*
masnoća
mast *I jd.* **mašću** *i* **masti**
mastan *odr. prid.* **masni**,
komp. **masniji**
mašćen
mašćenje
mat *nesklonjiv prid.* ▫ **mat boja**
matematičar *V jd.* **matematičaru**
i **matematičare**,
I jd. **matematičarom**
i **matematičarem**
matematičarka
matematički
materijalan *odr. prid.* **materijalni**
mati *G jd.* **matere**, *DL jd.* **materi**,
A jd. **mater**
matičar *V jd.* **matičaru** *i* **matičare**,
I jd. **matičarom** *i* **matičarem**
matični
matičnjak *NV mn.* **matičnjaci**
maturant *G mn.* **maturanata**
meč *I jd.* **mečom**, *NV mn.* **mečevi**
mećava
medij *I jd.* **medijem**
medvjed
medvjedica
medvjeđi
međa
međaš *I jd.* **međašem**
međašnji
među *prij.*
međubroj *I jd.* **međubrojem**
međudjelovanje
međudržavni
međugradski
međunacionalni
međunarodni

međuprostor
međuratni
međutim *pril.*
međuvrijeme *G jd.* **međuvremena**
megabajt
megaherc
megavat
megavolt
mehaničar *V jd.* **mehaničaru** *i* **mehaničare**, *I jd.* **mehaničarom** *i* **mehaničarem**
mehaničarski
mehanički
mehanika *DL jd.* **mehanici**
mek *komp.* **mekši**
meketati *prez.* **mekećem**, *glag. prid. rad.* **meketao, meketala**, *glag. pril. sad.* **mekećući**, *imp.* **mekeći**
mekoća
meksički *prema* **Meksiko**
mekušac *G jd.* **mekušca**, *V jd.* **mekušče**, *I jd.* **mekušcem**, *NV mn.* **mekušci**, *G mn.* **mekušaca**
melankoličan *odr. prid.* **melankolični**
melankolija
melankolik *V jd.* **melankoliče**, *NV mn.* **melankolici**
melodičan *odr. prid.* **melodični**
melodrama
melodramatski
menadžer *V jd.* **menadžeru**
menadžerski
menadžerstvo
menadžment
meni *G jd.* **menija**, *I jd.* **menijem**, *NV mn.* **meniji**
menopauza
mesojed
mesožder
metabolički
metabolizam *G jd.* **metabolizma**
metafizika *DL jd.* **metafizici**
metaforičan *odr. prid.* **metaforični**
metajezični
metajezik
metak *G jd.* **metka**, *NV mn.* **meci/metci**, *DLI mn.* **mecima/metcima**
metalik *nesklonjiv prid.* ▫ **metalik boja**
metaloprerađivački
metar *G jd.* **metra**, *NV mn.* **metri**, *G mn.* **metara**
metati *prez.* **mećem**, *glag. prid. rad.* **metao, metala**, *glag. pril. sad.* **mećući**, *imp.* **meći**
meteorologija
meteoropatija
metodički
metodika *DL jd.* **metodici**
mezimac *G jd.* **mezimca**, *V jd.* **mezimče**, *I jd.* **mezimcem**, *NV mn.* **mezimci**, *G mn.* **mezimaca**
micati *prez.* **mičem**, *glag. prid. rad.* **micao, micala**, *glag. pril. sad.* **mičući**, *imp.* **miči**
mijeh *NV mn.* **mjehovi**
mijena
mijenjati
mijesiti
miješalica
miješanje
miješati
mikroanaliza
mikrobiologija
mikroekonomija
mikroklima
mikroorganizam *G jd.* **mikroorganizma**, *NV mn.* **mikroorganizmi**, *G mn.* **mikroorganizama**
mikroplazma
mikrosekunda
milenij *I jd.* **milenijem**

milijarda *im. ž. r., G jd.* ***milijarde***, *G mn.* **milijarda** *i* **milijardi**
milijardu *glavni br.*
milijun
milijunaš *V jd.* **milijunašu**, *I jd.* **milijunašem**
milijunašica
milijunski
milijunti
mililitar *G jd.* **mililitra**, *NV mn.* **mililitri**, *G mn.* **mililitara**
milimetar *G jd.* **milimetra**, *NV mn.* **milimetri**, *G mn.* **milimetara**
milosrđe
milost *I jd.* **milošću** *i* **milosti**
milozvučan *odr. prid.* **milozvučni**
milje *G jd.* **miljea**, *NV mn.* **miljei**
mimoići *prez.* **mimoiđem**, *glag. prid. rad.* **mimoišao**, **mimoišla**, *glag. pril. proš.* **mimoišavši**, *imp.* **mimoiđi**
minhenski *i* **münchenski** *prema* **München**
minibus
minigolf
miniserija
ministar *G jd.* **ministra**, *V jd.* **ministre**, *NV mn.* **ministri**, *G mn.* **ministara**
minobacač *I jd.* **minobacačem**
minobacački
minus-vodič *G jd.* **minus-vodiča**
mio *odr. prid.* **mili**, *komp.* **miliji**
miomiris
mirisati *prez.* **mirišem**, *glag. prid. rad.* **mirisao**, **mirisala**, *glag. pril. sad.* **mirišući**, *imp.* **miriši**
mirnoća
mirnodopski
miroljubiv
miroljubivost *I jd.* **miroljubivošću** *i* **miroljubivosti**
mirotvorac *GA jd.* **mirotvorca**, *V jd.* **mirotvorče**, *I jd.* **mirotvorcem**, *NV mn.* **mirotvorci**, *G mn.* **mirotvoraca**
misao *I jd.* **mišlju** *i* **misli**
mislilac *GA jd.* **mislioca**, *V jd.* **mislioče**, *I jd.* **misliocem**, *NV mn.* **mislioci**, *G mn.* **mislilaca**
mislilački
misterij *I jd.* **misterijem**
mističan *odr. prid.* **mistični**
miš *V jd.* **mišu**, *I jd.* **mišem**, *NV mn.* **miševi**
mišičav
mišični *prema* **mišica**
mišić *I jd.* **mišićem**
mišićni *prema* **mišić**
mišljen
mišljenje
miting *NV mn.* **mitinzi**
mjaukati *prez.* **mjaučem**, *glag. prid. rad.* **mjaukao**, **mjaukala**, *glag. pril. sad.* **mjaučući**, *imp.* **mjauči**
mjau-mjau *uskl.*
mjed *I jd.* **mjedi** *i* **mjeđu**
mjeden
mjehurić *I jd.* **mjehurićem**
mjenica
mjenični
mjenjač *I jd.* **mjenjačem**
mjenjački
mjenjačnica
mjera
mjerač *I jd.* **mjeračem**
mjerački
mjeraći
mjerenje
mjerilac *GA jd.* **mjerioca**, *V jd.* **mjerioče**, *I jd.* **mjeriocem**, *NV mn.* **mjerioci**, *G mn.* **mjerilaca**
mjerilo
mjeriti
mjerljiv

mjerljivost *I jd.* **mjerljivošću** *i* **mjerljivosti**
mjernik *V jd.* **mjerniče**, *NV mn.* **mjernici**
mjerodavan *odr. prid.* **mjerodavni**
mjesec *I jd.* **mjesecom**
mjesečar *V jd.* **mjesečaru** *i* **mjesečare**, *I jd.* **mjesečarom** *i* **mjesečarem**
mjesečarka
mjesečina
mjesečni
mjesečnica
mjesni *prema* **mjesto**
mjestimice
mjestimičan *odr. prid.* **mjestimični**
mjesto
mješač *I jd.* **mješačem**
mješanac *GA jd.* **mješanca**, *V jd.* **mješanče**, *I jd.* **mješancem**, *NV mn.* **mješanci**, *G mn.* **mješanaca**
mješaonica
mješavina
mješovit
mješovitost *I jd.* **mješovitošću** *i* **mješovitosti**
mještanin *NV mn.* **mještani**
mještanka
mjuzikl *NV mn.* **mjuzikli**
mlačan *odr. prid.* **mlačni**
mlačenje *prema* **mlačiti**
mlačiti
mlaćenje *prema* **mlatiti**
mlad *komp.* **mlađi**
mlada *DL jd.* **mladoj**
mladac *G jd.* **mlaca/mladca**, *V jd.* **mlače/mladče** *I jd.* **mlacem/mladcem**, *NV mn.* **mlaci/mladci**, *DLI mn.* **mlacima/mladcima**
mladenac *G jd.* **mladenca**, *V jd.* **mladenče**, *I jd.* **mladencem**, *NV mn.* **mladenci**, *G mn.* **mladenaca**
mladenački
mladić *V jd.* **mladiću**, *I jd.* **mladićem**
mladost *I jd.* **mladošću** *i* **mladosti**
mladost-ludost
mladoženja
mladunčad
mladunče *G jd.* **mladunčeta**
mlađ *G* **mlađa**
mlađahan *odr. prid.* **mlađahni**
mlađak *NV mn.* **mlađaci**
mlađarija
mlađi *komp. od* **mlad**
mlak *komp.* **mlači**
mlatac *G jd.* **mlaca/mlatca**, *V jd.* **mlače/mlatče**, *I jd.* **mlacem/mlatcem**, *NV mn.* **mlaci/mlatci**, *DLI mn.* **mlacima/mlatcima**
mlažnjak *NV mn.* **mlažnjaci**
mliječ *I jd.* **mliječju** *i* **mliječi**
mliječan *odr. prid.* **mliječni**
mlijeko
mljekar *V jd.* **mljekare** *i* **mljekaru**, *I jd.* **mljekarom** *i* **mljekarem**
mljekara
mljekarica
mljekarski
mljeti *prez.* **meljem**, *glag. prid. rad.* **mljeo, mljela**, *glag. pril. sad.* **meljući**, *imp.* **melji**
mljeven
mljevenje
mnijenje
mniti *prez.* **mnim** *i* **mnijem**, *glag. prid. rad.* **mnio, mnila**, *glag. pril. sad.* **mnijući**, *imp.* **mnij**
mnogoboštvo *G mn.* **mnogoboštava**
mnogobožac *GA jd.* **mnogobošca**, *V jd.* **mnogobošče**, *I jd.* **mnogobošcem**, *NV mn.* **mnogobošci**, *G mn.* **mnogobožaca**
mnogobožački

mnogobrojan
odr. prid. **mnogobrojni**
mnogočlan
mnogogdje *pril.*
mnogokad(a) *pril.*
mnogolistan *odr. prid.* **mnogolisni**
mnogoljudan
odr. prid. **mnogoljudni**
mnogostruk
mnogovrstan *odr. prid.* **mnogovrsni**
mobilizacija
mobilizacijski
močenje
močiti
močvara
močvaran *odr. prid.* **močvarni**
moć *I jd.* **moću** *i* **moći**
moćan *odr. prid.* **moćni**
moći *prez.* **mogu,**
glag. prid. rad. **mogao, mogla,**
glag. pril. sad. **mogući,**
glag. pril. proš. **mogavši**
moderan *odr. prid.* **moderni**
modrjeti *prez.* **modrim,**
glag. prid. rad. **modrio, modrjela,**
glag. pril. sad. **modreći,**
imp. **modri**
moguć *prid.*
mogući *glag. pril. sad.*
mogućnost *I jd.* **mogućnošću**
i **mogućnosti**
mokraća
mokraćni
molba *G mn.* **molba** *i* **molbi**
moleći
molekularan *odr. prid.* **molekularni**
molilac *GA jd.* **molioca,**
V jd. **molioče,** *I jd.* **moliocem,**
NV mn. **molioci,** *G mn.* **molilaca**
molitelj *V jd.* **molitelju,**
I jd. **moliteljem**
mol-ljestvica *G* **mol-ljestvice**
momački
momak *GA jd.* **momka,**
V jd. **momče,** *NV mn.* **momci,**
G mn. **momaka**
momčad
momče *G jd.* **momčeta**
monah *NV mn.* **monasi**
mongoloidan
odr. prid. **mongoloidni**
monodrama
monoftong *NV mn.* **monoftonzi**
monoftonški
monoteistički
monoteizam *G jd.* **monoteizma**
monovolumen
morfij *I jd.* **morfijem**
morfologija
morfološki
morfonologija
mornar *V jd.* **mornaru** *i* **mornare,**
I jd. **mornarom** *i* **mornarem**
mornarički
moskovski *prema* **Moskva**
moslavački *prema* **Moslavina**
mosni *prema* **most**
mostić *I jd.* **mostićem**
motocikl *NV mn.* **motocikli**
motociklistički
motorist *GA jd.* **motorista,**
V jd. **motoristu**
motoristički
mozaički
mozaik *NV mn.* **mozaici**
mozak *G jd.* **mozga,**
NV mn. **mozgovi**
mozgovni
možebitan *odr. prid.* **možebitni**
možebiti *pril.*
mračan *odr. prid.* **mračni**
mračiti
mravinjak *NV mn.* **mravinjaci**
mravlji
mravojed
mrestilište
mrgođenje

mrijestiti
mriješćenje
mrijeti *prez.* **mrem,**
glag. prid. rad. **mro, mrla,**
glag. pril. sad. **mruć**i, *imp.* **mri**
mrk *komp.* **mrči** *i* **mrkiji**
mršavjeti *prez.* **mršavim,**
glag. prid. rad. **mršavio, mršavjela,**
glag. pril. sad. **mršaveći,**
imp. **mršavi**
mrtav *odr. prid.* **mrtvi**
mrtvac *I jd.* **mrtvacem**
mrtvački
mrtvačnica
mrtvozornik *V jd.* **mrtvozorniče,**
NV mn. **mrtvozornici**
mrzak *odr. prid.* **mrski,**
komp. **mrži** *i* **mrskiji**
mrzao *odr. prid.* **mrzli,** *komp.* **mrzliji**
mrzovoljan *odr. prid.* **mrzovoljni**
mučan *odr. prid.* **mučni**
mučati *prez.* **mučim,**
glag. prid. rad. **mučao, mučala,**
glag. pril. sad. **mučeći,** *imp.* **muči**
mučen *prema* **mučiti**
mučenje *prema* **mučiti**
mučenica
mučenički
mučenik *V jd.* **mučeniče,**
NV mn. **mučenici**
mučeništvo
mučenje
mučilište
mučitelj *V jd.* **mučitelju,**
I jd. **mučiteljem**
mučiteljica
mučiti
mučki
mučnina
mućak *G jd.* **mućka,** *NV mn.* **mućci,**
G mn. **mućaka**
mućen *prema* **mutiti**
mućenje *prema* **mutiti**
mućka *G mn.* **mućaka** *i* **mućki**
mućkanje
mućkati
mudrac *V jd.* **mudrače,**
I jd. **mudracem**
muha *DL jd.* **muhi**
mukao *odr. prid.* **mukli,**
komp. **mukliji**
mukati *prez.* **mučem,**
glag. prid. rad. **mukao, mukala,**
glag. pril. sad. **mučući,** *imp.* **muči**
mukotrpan *odr. prid.* **mukotrpni**
multifunkcionalan
odr. prid. **multifunkcionalni**
multimedijalan
odr. prid. **multimedijalni**
multimilijunaš
V jd. **multimilijunašu,**
I jd. **multimilijunašem**
multinacionalan
odr. prid. **multinacionalni**
musti *prez.* **muzem,**
glag. prid. rad. **muzao, muzla,**
glag. pril. sad. **muzući,** *imp.* **muzi**
mušičav
muškarac *G jd.* **muškarca,**
V jd. **muškarče,** *I jd.* **muškarcem,**
NV mn. **muškarci,**
G mn. **muškaraca**
muzen
muzenje
muzičar *V jd.* **muzičaru** *i* **muzičare,**
I jd. **muzičarom** *i* **muzičarem**
muzički
muzika *DL jd.* **muzici**
muž *V jd.* **mužu,** *I jd.* **mužem,**
NV mn. **muževi**
mužjački
mužjak *V jd.* **mužjače,**
NV mn. **mužjaci**

N

nabavljač *V jd.* **nabavljaču,** *I jd.* **nabavljačem**
nabavljački
nablizu *pril.*
naboj *I jd.* **nabojem**
nabolje *pril.*
nabreknuti *prez.* **nabreknem,** *glag. prid. rad.* **nabreknuo, nabreknula,** *glag. pril. proš.* **nabreknuvši,** *imp.* **nabrekni**
nabrojen
nabrojiti
nabrzo *pril.*
nabuhao *odr. prid.* **nabuhli**
nacijediti
nacijeđen
nacijepan
nacijepati
nacionalizam *G jd.* **nacionalizma**
nacionalnost *I jd.* **nacionalnošću** *i* **nacionalnosti**
načas *pril.*
načekati
načelan *odr. prid.* **načelni**
načelnički
načelnik *V jd.* **načelniče,** *NV mn.* **načelnici**
načelno
načelo
načeti *prez.* **načnem,** *glag. prid. rad.* **načeo, načela,** *glag. pril. proš.* **načevši,** *imp.* **načni**
način
načiniti
načinski
načinjen
načisto *pril.*
načitan
načitati
načuditi
načuđen
načupati
načuti *prez.* **načujem,** *glag. prid. rad.* **načuo, načula,** *glag. pril. proš.* **načuvši,** *imp.* **načuj**
načuvati
naći *prez.* **nađem,** *glag. prid. rad.* **našao, našla,** *glag. pril. proš.* **našavši,** *imp.* **nađi**
nad(a) *prij.* ▫ **nad tobom, nada mnom, nada nj**
nadahnuće *I jd.* **nadahnućem**
nadahnjivati *prez.* **nadahnjujem,** *glag. prid. rad.* **nadahnjivao, nadahnjivala,** *glag. pril. sad.* **nadahnjujući,** *imp.* **nadahnjuj**
nadaleko *pril.*
nadalje *pril.*
nadasve *pril.*
nadbiskup
nadbiskupija
nadbiskupski
nadbubrežni
nadcestar
nadčovječan *odr. prid.* **nadčovječni**
nadčovjek *V jd.* **nadčovječe**
nadčuvar *V jd.* **nadčuvaru** *i* **nadčuvare,** *I jd.* **nadčuvarom** *i* **nadčuvarem**
naddržavni
nadesno *pril.*
nadglasavati
nàdići *prez.* **nadiđem,** *glag. prid. rad.* **nadišao, nadišla,** *glag. pril. proš.* **nadišavši,** *imp.* **nadiđi** ('prevladati')
nàdići *prez.* **nadignem,** *glag. prid. rad.* **nadigao, nadigla,** *glag. pril. proš.* **nadigavši,** *imp.* **nadigni** ('malo podići')

nadijeliti
nadijevati
nadimak *NV mn.* **nadimci**
nadjačati
nadjenuti *prez.* **nadjenem,**
glag. prid. rad. **nadjenuo, nadjenula,**
glag. pril. proš. **nadjenuvši,**
imp. **nadjeni**
nadjev
nadletjeti *prez.* **nadletim,**
glag. prid. rad. **nadletio, nadletjela,**
glag. pril. proš. **nadletjevši,**
imp. **nadleti**
nadlijetanje
nadlijetati *prez.* **nadlijećem,**
glag. prid. rad. **nadlijetao, nadlijetala,**
glag. pril. sad. **nadlijećući,**
imp. **nadlijeći**
nadljudski
nadmetati *prez.* **nadmećem,**
glag. prid. rad. **nadmetao, nadmetala,**
glag. pril. sad. **nadmećući,**
imp. **nadmeći**
nadmoć *I jd.* **nadmoći** *i* **nadmoću**
nadmoćan *odr. prid.* **nadmoćni**
nadmoćnost *I jd.* **nadmoćnošću** *i* **nadmoćnosti**
nadnacionalan *odr. prid.* **nadnacionalni**
nadnaravan *odr. prid.* **nadnaravni**
nadnevak *G jd.* **nadnevka,** *NV mn.* **nadnevci**
nadničiti
nadnijeti *prez.* **nadnesem,**
glag. prid. rad. **nadnio, nadnijela,**
glag. pril. proš. **nadnijevši,**
imp. **nadnesi**
nadno *prij.*
nadoći *prez.* **nadođem,**
glag. prid. rad. **nadošao, nadošla,**
glag. pril. proš. **nadošavši,**
imp. **nadođi**
nadograđen
nadograđivan
nadograđivanje
nadograđivati *prez.* **nadograđujem,**
glag. prid. rad. **nadograđivao, nadograđivala,**
glag. pril. sad. **nadograđujući,**
imp. **nadograđuj**
nadohvat *prij.*
nadoknađen
nadoknađivan
nadoknađivanje
nadoknađivati *prez.* **nadoknađujem,**
glag. prid. rad. **nadoknađivao, nadoknađivala,**
glag. pril. sad. **nadoknađujući,**
imp. **nadoknađuj**
nadolijevanje
nadolijevati
nadoliti *prez.* **nadolijem,**
glag. prid. rad. **nadolio, nadolila,**
glag. pril. proš. **nadolivši,**
imp. **nadolij**
nadoliven
nadolje *pril.*
nadomak *prij.* i *pril.*
nadomjestak *G jd.* **nadomjeska,** *NV mn.* **nadomjesci,** *G mn.* **nadomjestaka**
nadomjestiti
nadomještanje
nadomještati
nadomješten
nadoplaćen
nadoplaćivan
nadoplaćivanje
nadoplaćivati *prez.* **nadoplaćujem,**
glag. prid. rad. **nadoplaćivao, nadoplaćivala,**
glag. pril. sad. **nadoplaćujući,**
imp. **nadoplaćuj**
nadoplata
nadoplatiti
nadosjetilni
nadovlačiti

nadrealist *GA jd.* **nadrealista,**
V jd. **nadrealistu**
nadrealistički
nadređen
nadređenost *I jd.* **nadređenošću**
i **nadređenosti**
nadrijemati
nadriliječnički
nadriliječnik *V jd.* **nadriliječniče,**
NV mn. **nadriliječnici**
nadstojnički
nadstojnik *V jd.* **nadstojniče,**
NV mn. **nadstojnici**
nadstrešnica
nadsvoditi
nadsvođen
nadšumar *V jd.* **nadšumaru**
i **nadšumare,** *I jd.* **nadšumarom**
i **nadšumarem**
nadšumarski
nadugačko *pril.*
nadugo *pril.*
naduti *prez.* **nadmem,**
glag. prid. rad. **naduo, nadula,**
glag. pril. proš. **naduvši,**
imp. **nadmi**
nadvisivati *prez.* **nadvisujem,**
glag. prid. rad. **nadvisivao,**
nadvisivala,
glag. pril. sad. **nadvisujući,**
imp. **nadvisuj**
nadvoje *pril.*
nadvožnjak *NV mn.* **nadvožnjaci**
nadvučen
nadvući *prez.* **nadvučem,**
glag. prid. rad. **nadvukao,**
nadvukla,
glag. pril. proš. **nadvukavši,**
imp. **nadvuci**
nadzemaljski
nadzeman *odr. prid.* **nadzemni**
nadzor
nadzornica
nadzornički
nadzornik *V jd.* **nadzorniče,**
NV mn. **nadzornici**
nadzvučan *odr. prid.* **nadzvučni**
nadživjeti *prez.* **nadživim,**
glag. prid. rad. **nadživio,**
nadživjela,
glag. pril. proš. **nadživjevši,**
imp. **nadživi**
nadživljen
nađen
naelektrizirati
naftonosan *odr. prid.* **naftonosni**
nagađati
nagao *odr. prid.* **nagli,** *komp.* **nagliji**
naglas *pril.*
naglasak *G jd.* **naglaska,**
NV mn. **naglasci,**
G mn. **naglasaka**
naglavačke *pril.*
nagluh *prid.*
nagnuće
nagnječen
nagnječiti
nagnjio *odr. prid.* **nagnjili**
nagodinu *pril.*
nagore *pril.*
nagorjeti *prez.* **nagorim,**
glag. prid. rad. **nagorio, nagorjela,**
glag. pril. proš. **nagorjevši,**
imp. **nagori**
nagovijestiti
nagoviještanje
nagoviješten
nagovještaj
nagrađen
nagrađivati *prez.* **nagrađujem,**
glag. prid. rad. **nagrađivao,**
nagrađivala,
glag. pril. sad. **nagrađujući,**
imp. **nagrađuj**
nagristi *prez.* **nagrizem,**
glag. prid. rad. **nagrizao, nagrizla,**
glag. pril. proš. **nagrizavši,**
imp. **nagrizi**
nagrizen

nahlađen
nahočad *G* **nahočadi**
nahoče *G* **nahočeta**
nahođenje
nahuškati
naići *prez.* **naiđem**,
glag. prid. rad. **naišao, naišla**,
glag. pril. proš. **naišavši**,
imp. **naiđi**
naime *pril.*
naivac *GA jd.* **naivca**, *V jd.* **naivče**,
I jd. **naivcem**, *NV mn.* **naivci**,
G mn. **naivaca**
naivan *odr. prid.* **naivni**
naivčina
naivka *G mn.* **naivka** *i* **naivki**
naivnost *I jd.* **naivnošću** *i* **naivnosti**
naizgled *pril.*
naizmjence *pril.*
naizmjeničan
odr. prid. **naizmjenični**
naizust *pril.*
najam *G jd.* **najma**, *NV mn.* **najmovi**
najavljivač *V jd.* **najavljivaču**,
I jd. **najavljivačem**
najavljivački
najčešće
najedanput *pril.*
najednom *pril.*
najgore *pril.*
najjači
najjasniji
najjednostavniji
najjeftiniji
najjužniji
najkraći
najmlađi
najmodavac *GA jd.* **najmodavca**,
V jd. **najmodavče**,
I jd. **najmodavcem**,
NV mn. **najmodavci**,
G mn. **najmodavaca**
najmoprimac *GA jd.* **najmoprimca**,
V jd. **najmoprimče**,
I jd. **najmoprimcem**,
NV mn. **najmoprimci**,
G mn. **najmoprimaca**
najposlije *pril.*
najpreči
najprije *pril.*
najradije *pril.*
najširi
najveći
najviše *pril.*
nakićen
nakićenost *I jd.* **nakićenošću**
i **nakićenosti**
nakoso *pril.*
nakovanj *G jd.* **nakovnja**,
I jd. **nakovnjem**
nakraj *prij.*
nakratko *pril.*
nakrivo *pril.*
naletjeti *prez.* **naletim**,
glag. prid. rad. **naletio, naletjela**,
glag. pril. proš. **naletjevši**,
imp. **naleti**
naličiti
naličje
nalijepiti
nalijepljen
nalijetati *prez.* **nalijećem**,
glag. prid. rad **nalijetao, nalijetala**,
glag. pril. sad. **nalijećući**,
imp. **nalijeći**
nalijevanje
nalijevati
nalijevo *pril.*
nalivpero
nalogodavac *GA jd.* **nalogodavca**,
V jd. **nalogodavče**,
I jd. **nalogodavcem**,
NV mn. **nalogodavci**,
G mn. **nalogodavaca**
naljepljivati *prez.* **naljepljujem**,
glag. prid. rad. **naljepljivao, naljepljivala**,
glag. pril. sad. **naljepljujući**,
imp. **naljepljuj**
naljućen

namagarčiti
namalo *pril.*
nametati *prez.* **namećem,**
glag. prid. rad. **nametao, nametala,**
glag. pril. sad. **namećući,**
imp. **nameći**
nametnički
nametnik *V jd.* **nametniče,**
NV mn. **nametnici**
namijeniti
namijenjen
namjena
namjenski
namjenjivati
namjeran *odr. prid.* **namjerni**
namjesnica
namjesnički
namjesnik *V jd.* **namjesniče,**
NV mn. **namjesnici,**
DLI mn. **namjesnicima**
namjestiti
namjesto *prij.*
namještaj *I jd.* **namještajem**
namještaljka *G mn.* **namještaljka**
i **namještaljki**
namještanje
namještati
namješten
namještenica
namještenički
namještenik *V jd.* **namješteniče,**
NV mn. **namještenici**
namlaćen
namočen
namočiti
namotak *G jd.* **namotka,**
NV mn. **namoci/namotci,**
DLI mn. **namocima/namotcima**
namrgođen
namrgođenost
I jd. **namrgođenošću**
i **namrgođenosti**
namučen
namučiti
nanesen
nanijeti *prez.* **nanesem,**
glag. prid. rad. **nanio, nanijela,**
glag. pril. proš. **nanesavši,**
imp. **nanesi**
nanisko *pril.*
niže *pril.*
nanošenje
nanotehnologija
nanovo *pril.*
naoblačen
naoblačenje
naoblačiti
naočale
naočice *pril.*
naočigled *pril.*
naočit
naoko *pril.*
naokolo *pril.*
naokrug *pril.*
naopačke *pril.*
naopak *komp.* **naopačniji**
naopako *pril.*
napaćen
napadač *V jd.* **napadaču,**
I jd. **napadačem**
napadački
napamet *pril.*
napasnički
napasnik *V jd.* **napasniče,**
NV mn. **napasnici**
nàpasti *prez.* **napadnem,**
glag. prid. rad. **napao, napala,**
glag. pril. proš. **napavši,**
imp. **napadni**
nàpāsti *prez.* **napasem,**
glag. prid. rad. **napasao, napasla,**
glag. pril. proš. **napasavši,**
imp. **napasi**
napečen
napeći *prez.* **napečem,**
glag. prid. rad. **napekao, napekla,**
glag. pril. proš. **napekavši,**
imp. **napeci**
napismeno *pril.*

napitak *G jd.* **napitka,**
NV mn. **napici/napitci,**
DLI mn. **napicima/napitcima**
napjev
naplaćen
naplaćivanje
naplaćivati *prez.* **naplaćujem,**
glag. prid. rad. **naplaćivao, naplaćivala,**
glag. pril. sad. **naplaćujući,**
imp. **naplaćuj**
napokon *pril.*
napol(a) *pril.*
napolje *pril.*
napoprijeko *pril.*
naporedo *pril.*
naposljetku *pril.*
naprama *prij.*
naprćiti
naprečac *pril.*
napredak *G jd.* **napretka,**
NV mn. **napreci/napredci,**
DLI mn. **naprecima/napredcima**
napredovati *prez.* **napredujem,**
glag. prid. rad. **napredovao, napredovala,**
glag. pril. sad. **napredujući,**
imp. **napreduj**
napreskokce *pril.*
napretek *pril.*
napričati
naprijed *pril.*
napripovijedati
naprotiv *pril.*
naprstak *G jd.* **naprska,**
NV mn. **naprsci,**
G mn. **naprstaka**
naprtnjača
naprvo *pril.*
napučenost *I jd.* **napučenošću** *i* **napučenosti**
napučen *prema* **napučiti**
napučiti
napučivati *prez.* **napučujem,**
glag. prid. rad. **napučivao, napučivala,**
glag. pril. sad. **napučujući,**
imp. **napučuj**
napućen *prema* **naputiti**
napućivati *prez.* **napućujem,**
glag. prid. rad. **napućivao, napućivala,**
glag. pril. sad. **napućujući,**
imp. **napućuj**
napuhati *prez.* **napušem,**
glag. prid. rad. **napuhao, napuhala,**
glag. pril. proš. **napuhavši,**
imp. **napuši**
napukao *odr. prid.* **napukli**
naputak *G jd.* **naputka,**
NV mn. **napuci/naputci,**
DLI mn. **napucima/naputcima**
naranča *G mn.* **naranča** *i* **naranči**
narančast
naravno *pril.*
naredba *G mn.* **naredaba** *i* **naredbi**
naredbodavac
GA jd. **naredbodavca,**
V jd. **naredbodavče,**
I jd. **naredbodavcem,**
NV mn. **naredbodavci,**
G mn. **naredbodavaca**
naređenje
naređivati *prez.* **naređujem,**
glag. prid. rad. **naređivao, naređivala,**
glag. pril. sad. **naređujući,**
imp. **naređuj**
narezak *G jd.* **nareska,**
NV mn. **naresci,** *G mn.* **narezaka**
narijetko *pril.*
narječje
narječni
narkomafija
narkomanija
naročit
narodnjački
naručati
naručen

naručitelj *V jd.* **naručitelju,** *I jd.* **naručiteljem**
naručiti
naručivanje
naručivati *prez.* **naručujem,** *glag. prid. rad.* **naručivao, naručivala,** *glag. pril. sad.* **naručujući,** *imp.* **naručuj**
naručje
narudžba *G mn.* **narudžaba** *i* **narudžbi**
narudžbenica
nasamo *pril.*
naseljen
naseljenički
naseljenik *V jd.* **naseljeniče,** *NV mn.* **naseljenici**
nasićen
nasilnički
nasilnik *V jd.* **nasilniče,** *NV mn.* **nasilnici**
nasitno *pril.*
nasjeckati
nasječen
nasjeći *prez.* **nasiječem,** *glag. prid. rad.* **nasjekao, nasjekla,** *glag. pril. proš.* **nasjekavši,** *imp.* **nasijeci**
nasjedati
nasjediti se
nasjesti
naskoro *pril.*
naslađivati se *prez.* **naslađujem se,** *glag. prid. rad.* **naslađivao se, naslađivala se,** *glag. pril. sad.* **naslađujući se,** *imp.* **naslađuj se**
naslijediti
naslijeđe *i* **nasljeđe**
naslijeđen
naslijepo *pril.*
naslonjač *I jd.* **naslonjačem**
naslućen
naslućivanje
naslućivati *prez.* **naslućujem,** *glag. prid. rad.* **naslućivao, naslućivala,** *glag. pril. sad.* **naslućujući,** *imp.* **naslućuj**
nasljedan *odr. prid.* **nasljedni**
nasljednički
nasljednik *V jd.* **nasljedniče,** *NV mn.* **nasljednici**
nasljedstvo *G mn.* **nasljedstava**
nasljeđe *i* **naslijeđe**
nasljeđivati *prez.* **nasljeđujem,** *glag. prid. rad.* **nasljeđivao, nasljeđivala,** *glag. pril. sad.* **nasljeđujući,** *imp.* **nasljeđuj**
nasmijati *prez.* **nasmijem,** *glag. prid. rad.* **nasmijao, nasmijala,** *glag. pril. proš.* **nasmijavši,** *imp.* **nasmij**
nasmiješen
nasmiješiti
nasmrt *pril.*
naspram *prij.*
nasreću *pril.*
nasred *prij.*
nasrtati *prez.* **nasrćem,** *glag. prid. rad.* **nasrtao, nasrtala,** *glag. pril. sad.* **nasrćući,** *imp.* **nasrći**
nasrtljivac *GA jd.* **nasrtljivca,** *V jd.* **nasrtljivče,** *I jd.* **nasrtljivcem,** *NV mn.* **nasrtljivci,** *G mn.* **nasrtljivaca**
nastamba *G mn.* **nastamba** *i* **nastambi**
nastavak *G jd.* **nastavka,** *NV mn.* **nastavci,** *G mn.* **nastavaka**
nastavljač *V jd.* **nastavljaču,** *I jd.* **nastavljačem**
nastavljački
nastavnički

nastavnik *V jd.* **nastavniče,**
NV mn. **nastavnici**
nastojnički
nastojnik *V jd.* **nastojniče,**
NV mn. **nastojnici**
nastrijeti *prez.* **nastrem,**
glag. prid. rad. **nastro, nastrla,**
glag. pril. proš. **nastrijevši,**
imp. **nastri**
nasuho *pril.*
nasumce *pril.*
nasumice *pril.*
nasuprot *prij.*
nasuti *prez.* **naspem,**
glag. prid. rad. **nasuo, nasula,**
glag. pril. proš. **nasuvši,**
imp. **naspi**
naš *G jd.* **našeg(a),** *DL* **našem(u)**
našički *prema* **Našice**
naširoko *pril.*
natanko *pril.*
natašte *pril.*
natečen
nateći *prez* **natečem,**
glag. prid. rad. **natekao, natekla,**
glag. pril. proš. **natekavši,**
imp. **nateci**
nategnuti *prez.* **nategnem,**
glag. prid. rad. **nategnuo, nategnula,**
glag. pril. proš. **nategnuvši,**
imp. **nategni**
naticati *prez.* **natičem,**
glag. prid. rad. **naticao, naticala,**
glag. pril. sad. **natičući,**
imp. **natiči**
natikača
natjecanje
natjecatelj *V jd.* **natjecatelju,**
I jd. **natjecateljem**
natjecati *prez.* **natječem,**
glag. prid. rad. **natjecao, natjecala,**
glag. pril. sad. **natječući,**
imp. **natječi**
natječaj *I jd.* **natječajem**
natječajni
natjerivati *prez.* **natjerujem,**
glag. prid. rad. **natjerivao, natjerivala,**
glag. pril. sad. **natjerujući,**
imp. **natjeruj**
natkoljenica
natkoljenični
natkriliti
natkriljen
natkriti
natkrivanje
nato *pril.*
natočen
natočiti
natpis
natpolovičan
odr. prid. **natpolovični**
natprirodan *odr. prid.* **natprirodni**
natprosječan
odr. prid. **natprosječni**
natrag *pril.*
natraške *pril.*
natrčati
natrij *I jd.* **natrijem**
natroje *pril.*
natučen
natući *prez.* **natučem,**
glag. prid. rad. **natukao, natukla,**
glag. pril. proš. **natukavši,**
imp. **natuci**
naučen
naučiti
nautičar
nautički
nautika *DL jd.* **nautici**
navečer *pril.*
navečerati
nàvesti *prez.* **navedem,**
glag. prid. rad. **naveo, navela,**
glag. pril. proš. **navevši,**
imp. **navedi** ('citirati')
nàvēsti *prez.* **navezem,**
glag. prid. rad. **navezao, navezla,**
glag. pril. proš. **navezavši,**
imp. **navezi** ('dopremiti vozeći')

navezen
navigacija
navigacijski
navijač *V jd.* **navijaču,**
I jd. **navijačem**
navijačica
navijački
navijek *pril.*
navijeke *pril.*
navijestiti
naviještanje
naviještati
naviješten
navikao *odr. prid.* **navikli**
naviknuti *prez.* **naviknem,**
glag. prid. rad. **naviknuo, naviknula,**
glag. pril. proš. **naviknuvši,**
imp. **navikni**
naviše *pril.*
navješćivati *prez.* **navješćujem,**
glag. prid. rad. **navješćivao, navješćivala,**
glag. pril. sad. **navješćujući,**
imp. **navješćuj**
navještaj *I jd.* **navještajem**
navještenje
navlačen
navlačiti
navođen
navođenje
navrat-nanos *pril.*
navraćati
navrh *prij.*
navučen
navući *prez.* **navučem,**
glag. prid. rad. **navukao, navukla,**
glag. pril. proš. **navukavši,**
imp. **navuci**
nazad *pril.*
nazadak *G jd.* **nazatka,**
NV mn. **nazaci/nazadci,**
DLI mn. **nazacima/nazadcima**
nazdravlje *uskl.*
nazepsti *prez.* **nazebem,**
glag. prid. rad. **nazebao, nazebla,**
glag. pril. proš. **nazebavši,**
imp. **nazebi**
naznačen
naznačiti
naznačivati *prez.* **naznačujem,**
glag. prid. rad. **naznačivao, naznačivala,**
glag. pril. sad. **naznačujući,**
imp. **naznačuj**
naznaka *DL jd.* **naznaci**
nazočan *odr. prid.* **nazočni**
nazočnost *I jd.* **nazočnošću** *i* **nazočnosti**
nazreti *prez.* **nazrem,**
glag. prid. rad. **nazreo, nazrela,**
glag. pril. proš. **nazrevši,**
imp. **nazri**
nazrijevati
nazuti *prez.* **nazujem,**
glag. pril. rad. **nazuo, nazula,**
glag. pril. proš. **nazuvši,**
imp. **nazuj**
nažalost *pril.*
naživjeti se *prez.* **naživim,**
glag. prid. rad. **naživio, naživjela,**
glag. pril. proš. **naživjevši,**
imp. **naživi**
nebitan *odr. prid.* **nebitni**
nebrat
nebriga *DL jd.* **nebrizi**
nebrojan *odr. prid.* **nebrojni**
nebrojen
necijenjen
necjelovit
necjelovitost *I jd.* **necjelovitošću** *i* **necjelovitosti**
nečastan *odr. prid.* **nečasni,**
komp. **nečasniji**
nečiji *G* **nečijeg(a),** *DL* **nečijem(u)**
nečist *komp.* **nečistiji**
nečistoća
nečitak *odr. prid.* **nečitki**
nečitljiv

nečovječan *odr. prid.* **nečovječni**
nečovječnost *I jd.* **nečovječnošću** *i* **nečovječnosti**
nečovjek *NV mn.* **neljudi**
nečovještvo
nečujan *odr. prid.* **nečujni**
nečuven
nećak *V jd.* **nećače**, *NV mn.* **nećaci**
nećakinja
nećkati
nedaća
nedaleko *pril.*
nedavno *pril.*
nedirnut
nedisciplinirani
nedjelo
nedjelotvoran *odr. prid.* **nedjelotvorni**
nedjelja
nedjeljiv
nedjeljni
nedokučiv
nedoličan *odr. prid.* **nedolični**
nedonoščad
nedonošče *G jd.* **nedonoščeta**
nedopustiv
nedorastao *odr. prid.* **nedorasli**
nedorečen
nedorečenost *I jd.* **nedorečenošću** *i* **nedorečenosti**
nedosljedan *odr. prid.* **nedosljedni**
nedosljednost *I jd.* **nedosljednošću** *i* **nedosljednosti**
nedostajati *prez.* **nedostajem**, *glag. prid. rad.* **nedostajao, nedostajala**, *glag. pril. sad.* **nedostajući**, *imp.* **nedostaj**
nedostatak *G jd.* **nedostatka**, *NV mn.* **nedostaci/nedostatci**, *DLI mn.* **nedostacima/nedostatcima**
nedostižan *odr. prid.* **nedostižni**
nedostojan *odr. prid.* **nedostojni**
nedostupan *odr. prid.* **nedostupni**
nedozreo *odr. prid.* **nedozreli**
nedug *prid.*
nedugo *pril.*
nedužan *odr. prid.* **nedužni**
nedvojben *odr. prid.* **nedvojbeni**
neefikasan *odr. prid.* **neefikasni**
neetičan *odr. prid.* **neetični**
neformalan *odr. prid.* **neformalni**
negdje *pril.*
negodovati
negoli *vezn.*
nehotičan *odr. prid.* **nehotični**
neimaština
neiscijeljen
neiscrpan *odr. prid.* **neiscrpni**
neiskorijenjen
neiskorjenjiv
neispisan
neisplaćen
neispravan *odr. prid.* **neispravni**
neispričan
neistina
neistinit
neistrijebljen
neistrošen
neizbježan *odr. prid.* **neizbježni**
neizbrojiv
neizdržljiv
neizliječen
neizlječiv
neizmijenjen
neizmjenjiv
neizmjeran *odr. prid.* **neizmjerni**
neizrečen
neizvjesnost *I jd.* **neizvjesnošću** *i* **neizvjesnosti**
neizvjestan *odr. prid.* **neizvjesni**
nejak
nejasnoća
nejednak
nejednakosložan *odr. prid.* **nejednakosložni**
nekad(a) *pril.*
nekakav *G* **nekakva**, *DL* **nekakvu**

nekako *pril.*
nekamo *pril.*
neki *G jd.* **nekog(a)**, *D* **nekom(u)**
nekiput *i* **neki puta**
nekmoli *vezn.*
nekoć *pril.*
nekoji *G jd.* **nekojeg(a)**
nekoliko *pril.*
nekoristan *odr. prid.* **nekorisni**
nekršćanski
nekršten
nekud(a) *pril.*
nelogičan *odr. prid.* **nelogični**
neljubazan *odr. prid.* **neljubazni**
neljudi
neljudski
nemali *prid.*
nemalo *pril.*
nematerijalan *odr. prid.* **nematerijalni**
nemati
nemilo *pril.*
nemilost *I jd.* **nemilošću** *i* **nemilosti**
nemio *odr. prid.* **nemili**
nemoć *I jd.* **nemoći**
nemoćan *odr. prid.* **nemoćni**
nemoguć *prid.*
nemoguće *pril.*
nemogućnost *G jd.* **nemogućnosti**, *I jd.* **nemogućnošću** *i* **nemogućnosti**
nemoj, nemojmo, nemojte *imp.*
nemoral
nemoralan *odr. prid.* **nemoralni**
nenapučen
nenavidjeti *prez.* **nenavidim**, *glag. prid. rad.* **nenavidio, nenavidjela**, *glag. pril. proš.* **nenavidjevši**, *imp.* **nenavidi**
neobaviješten
neobičan *odr. prid.* **neobični**
neobvezan *odr. prid.* **neobvezni**
neobvezatan *odr. prid.* **neobvezatni**
neocijenjen
neočekivan
neodjeven
neodlučan *odr. prid.* **neodlučni**
neodređen
neograničen
neopazice *pril.*
neophodan *odr. prid.* **neophodni**
neorganski
neosjetljiv
neosvijetljen
neozlijeđen
nepar
neparan *odr. prid.* **neparni**
nepažljiv
nepce *G mn.* **nebaca** *i* **nepca**
nepčan
nepčanik *NV mn.* **nepčanici**
nepečen
nepobijeđen
nepobjediv
nepodnošljiv
nepogrešiv/nepogrješiv
nepomičan *odr. prid.* **nepomični**
nepomiješan
neposredan *odr. prid.* **neposredni**
neposvećen
nepotreban *odr. prid.* **nepotrebni**
nepovjerenje
nepovjerljiv
nepovrediv
nepovrijeđen
nepraktičan *odr. prid.* **nepraktični**
nepredviđen
nepremjestiv
nepremješten
neprestano *pril.*
neprijatelj *V jd.* **neprijatelju**, *I jd.* **neprijateljem**
neprijelazan *odr. prid.* **neprijelazni**
neprijelaznost *I jd.* **neprijelaznošću** *i* **neprijelaznosti**

neprijeporan
odr. prid. **neprijeporni**
nepriličan *odr. prid.* **neprilični**
neprilika *DL jd.* **neprilici**
neprimijećen
nepristojan *odr. prid.* **nepristojni**
nepristupačan *odr. prid.* **nepristupačni**
neprocijenjen
neprocjenjiv
nepročišćen
nepromijenjen
nepromjenjiv *i* **nepromjenljiv**
nepropustan *odr. prid.* **nepropusni**
neprosvijećen
neprovjeren
neprovjetren
nepušač *V jd.* **nepušaču**, *I jd.* **nepušačem**
nepušački
nerad
neradnički
neradnik *V jd.* **neradniče**, *NV mn.* **neradnici**
neraščlanjen
neraščlanjiv
neravnomjeran
odr. prid. **neravnomjerni**
nerazdijeljen
nerazdjeljiv
nerazgovijetan
odr. prid. **nerazgovijetni**
nerazmijenjen
nerazmjenjiv
nerazrijeđen
nerazriješen
nerazrješiv
nerazumijevanje
neriješen
nerijetko *pril.*
nerješiv
nerođen
nesavjestan *odr. prid.* **nesavjesni**
nesebičan *odr. prid.* **nesebični**
neshvaćen
nesimetričan
odr. prid. **nesimetrični**
neslućen
nespretnjaković
V jd. **nespretnjakoviću**, *I jd.* **nespretnjakovićem**
nesreća
nesređen
nesretan *odr. prid.* **nesretni**
nesretnica
nesretnički
nesretnik *V jd.* **nesretniče**, *NV mn.* **nesretnici**
nestajati *prez.* **nestajem**, *glag. prid. rad.* **nestajao, nestajala**, *glag. pril. sad.* **nestajući**, *imp.* **nestaj**
nestrpljiv
nesumnjiv
nesvijest *I jd.* **nesviješću** *i* **nesvijesti**
nesvjesno *pril.*
nesvjestan *odr. prid.* **nesvjesni**
nesvjestica
nešto *G jd.* **nečeg(a)**, *DL* **nečem(u)**
netko *G jd.* **nekog(a)**, *DL* **nekom(u/e)**
neto *nesklonjiv prid.* ▫ **neto plaća, neto vrijednost poduzeća**
netočan *odr. prid.* **netočni**
netom *pril.*
neukroćen
neuljuđen
neumiješan
neumjeren
neumjestan *odr. prid.* **neumjesni**, *komp.* **neumjesniji**
neuobičajen
neupotrebljiv
neupotrijebljen
neupućen
neuračunljiv
neuređen
neuspio *odr. prid.* **neuspjeli**
neuspjeh *NV mn.* **neuspjesi**

neuspješan *odr. prid.* **neuspješni**
neutješan *odr. prid.* **neutješni**
neutješen
neuvrijeđen
nevaljalac *GA jd.* **nevaljalca**, *V jd.* **nevaljalče**, *I jd.* **nevaljalcem**, *NV mn.* **nevaljalci**, *G mn.* **nevaljalaca**
nevaljao *odr. prid.* **nevaljali**, *komp.* **nevaljaliji**
neveseo *odr. prid.* **neveseli**, *komp.* **neveseliji**
nevidljiv
neviđen
nevjera
nevjeran *odr. prid.* **nevjerni**
nevjernički
nevjernik *V jd.* **nevjerniče**, *NV mn.* **nevjernici**
nevjerojatan *odr. prid.* **nevjerojatni**
nevjesta
nevrijedan *odr. prid.* **nevrijedni**, *komp.* **nevredniji**
nevrijednost *I jd.* **nevrijednošću** *i* **nevrijednosti**
nevrijeme *G jd.* **nevremena**
nezapamćen
nezavisan *odr. prid.* **nezavisni**
neznanac *GA jd.* **neznanca**, *V jd.* **neznanče**, *I jd.* **neznancem**, *NV mn.* **neznanci**, *G mn.* **neznanaca**
neznanje
nezreo *odr. prid.* **nezreli**, *komp.* **nezreliji**
nicati *prez.* **ničem**, *glag. prid. rad.* **nicao, nicala**, *glag. pril. sad.* **ničući**, *imp.* **niči**
ničiji *G* **ničijeg(a)**, *DL* **ničijem(u)**
nigdje *pril.*
niječan *odr. prid.* **niječni**
nijedan *odr. prid.* **nijedni**
nijedanput *pril.*
nijekati *prez.* **niječem**, *glag. prid. rad.* **nijekao, nijekala**, *glag. pril. sad.* **niječući**, *imp.* **niječi**
nijem *komp.* **njemiji**
nikad(a) *pril.*
nikakav *G* **nikakva**, *DL* **nikakvu**
nikako *pril.*
nikamo *pril.*
niknuti *prez.* **niknem**, *glag. prid. rad.* **niknuo, niknula**, *glag. pril. proš.* **niknuvši**, *imp.* **nikni**
nikud(a) *pril.*
nikud-nikamo *pril.*
nimalo *pril.*
niodakle *pril.*
niotkud(a) *pril.*
nipošto *pril.*
ništa *G* **ničeg(a)**, *DL* **ničem(u)**
ništetan *odr. prid.* **ništetni**
niti *vezn.*
nitko *GV* **nikog(a)**, *DL* **nikom(u/e)**, *L* **nikom(e/u)**, *I* **nikim(e)**
nivo *G jd.* **nivoa**, *NV mn.* **nivoi**
niz *NV mn.* **nizovi**
nizak *odr. prid.* **niski**, *komp.* **niži**
nizašto *pril.*
nizvodan *odr. prid.* **nizvodni**
noć *I jd.* **noću** *i* **noći**
noćas *pril.*
noćašnji
noćenje
noćiti
noćivati
noćni
noćobdija
noću *pril.*
noga *DL jd.* **nozi**, *G mn.* **nogu** *i* **noga**
nokat *G jd.* **nokta**, *NV mn.* **nokti**, *G mn.* **nokata** *i* **noktiju**
nos *NV mn.* **nosovi**
nosač *V jd.* **nosaču**, *I jd.* **nosačem**
noseći

nosilac *GA jd.* **nosioca,**
V jd. **nosioče,** *I jd.* **nosiocem,**
NV mn. **nosioci,** *G mn.* **nosilaca**
nositelj *V jd.* **nositelju,**
I jd. **nositeljem**
nosorog *NV mn.* **nosorozi**
nošen
nov *komp.* **noviji**
novac *G jd.* **novca,** *I jd.* **novcem,**
NV mn. **novci,** *G mn.* **novaca**
novčani
novčanica
novčanik *NV mn.* **novčanici**
novčarka
novčić *I jd.* **novčićem**
novljanski *prema* **Novi** *i* **Novska**
novogodišnji
novogradiški *prema* **Nova Gradiška**
novogradnja
novorođenče *G jd.* **novorođenčeta**
novosadski *prema* **Novi Sad**
novozavjetni
nuspojava
nusproizvod
nusprostorija
nuzzanimanje
nuzzarada
nuzzgrada
nuždan *odr. prid.* **nužni,**
komp. **nužniji**

NJ

njedra *G mn.* **njedara**
njega *DL jd.* **njezi**
njegovanost *I jd.* **njegovanošću**
i **njegovanosti**
njegovanje
njegovatelj *V jd.* **njegovatelju,**
I jd. **njegovateljem**
njegovateljica
njegovati *prez.* **njegujem,**
glag. prid. rad. **njegovao, njegovala,**
glag. pril. sad. **njegujući,**
imp. **njeguj**
njemački
njemačko-hrvatski
njemak *NV mn.* **njemaci**
njemica ('nijema žena')
njemiji *komp. od* **nijem**
njemoća
nježan *odr. prid.* **nježni**
nježnost *I jd.* **nježnošću** *i* **nježnosti**
njihalica
njihalo
njihaljka *DL jd.* **njihaljci,**
G mn. **njihaljka** *i* **njihaljki**
njihati *prez.* **njišem,**
glag. prid. rad. **njihao, njihala,**
glag. pril. sad. **njišući,** *imp.* **njiši**
njorac *G jd.* **njorca,** *I jd.* **njorcem,**
NV mn. **njorci,** *G mn.* **njoraca**
njuh
njujorški *i* **newyorški**
prema **New York**
njuška *DL jd.* **njušci** *i* **njuški,**
G mn. **njuška** *i* **njuški**

O

oba *G* **obaju**, *DLI* **obama**
obadvije *G* **obadviju**, *DLI* **obadvjema**
obadvoje *G* **obadvoga**, *DLI* **obadvoma**
obadvojica
obal *i* **obao** *odr. prid.* **obli**
obamrijeti *prez.* **obamrem**, *glag. prid. rad.* **obamro**, **obamrla**, *glag. pril. proš.* **obamrijevši**, *imp.* **obamri**
obao *i* **obal** *odr. prid.* **obli**
obarač *V jd.* **obaraču**, *I jd.* **obaračem**
obasuti *prez.* **obaspem**, *glag. prid. rad.* **obasuo**, **obasula**, *glag. pril. proš.* **obasuvši**, *imp.* **obaspi**
obavijen
obavijest *I jd.* **obaviješću** *i* **obavijesti**
obavijestan *odr. prid.* **obavijesni**
obavijestiti
obavješten
obaviještenost *I jd.* **obaviještenošću** *i* **obaviještenosti**
obàviti *prez.* **obavijem**, *glag. prid. rad.* **obavio**, **obavila**, *glag. pril. proš.* **obavivši**, *imp.* **obavij** ('obgrliti')
òbaviti *prez.* **obavim**, *glag. prid. rad.* **obavio**, **obavila**, *glag. pril. proš.* **obavivši**, *imp.* **obavi** ('izvršiti posao')
obavješćivati *prez.* **obavješćujem**, *glag. prid. rad.* **obavješćivao**, **obavješćivala**, *glag. pril. sad.* **obavješćujući**, *imp.* **obavješćuj**
obavještajni
obavještavati
obavljen
obećan
obećanje
obećati
obećavati
obelisk *NV mn.* **obelisci**, *G mn.* **obelisaka**
obescijeniti
obescijenjen
obeščastiti
obeščašćen
obeščašćenje
obeščašćivanje
obeščašćivati
obezvređivan
obezvređivati
obezvrijediti
obezvrijeđen
običaj *I jd.* **običajem**
običajan *odr. prid.* **običajni**
običan *odr. prid.* **obični**
obići *prez.* **obiđem**, *glag. prid. rad.* **obišao**, **obišla**, *glag. pril. proš.* **obišavši**, *imp.* **obiđi**
obijeliti
obijeljeti *prez.* **obijelim**, *glag. prid. rad.* **obijelio**, **obijeljela**, *glag. pril. proš.* **obijeljevši**, *imp.* **obijeli**
obijeljen
obijestan *odr. prid.* **obijesni**
obje *G* **obiju**, *DLI* **objema**
objedovati *prez.* **objedujem**, *glag. prid. rad.* **objedovao**, **objedovala**, *glag. pril. sad.* **objedujući**, *imp.* **objeduj**
objekt *G mn.* **objekata**
objektivan *odr. prid.* **objektivni**
objeručke

objesiti
obješen
oblačan *odr. prid.* **oblačni**
oblačen
oblačiti
oblast *I jd.* **oblašću** *i* **oblasti**
obljetnički
oboa *G jd.* **oboe**
obogaćivanje
obogaćivati *prez.* **obogaćujem**, *glag. prid. rad.* **obogaćivao, obogaćivala**, *glag. pril. sad.* **obogaćujući**, *imp.* **obogaćuj**
oboje *G* **oboje**, **obojeg(a)** *i* **oboga**, DL **oboma**, **obojem(u)**, **obom(u/e)**
obolijevati
oboljeti *prez.* **obolim**, *glag. prid. rad.* **obolio, oboljela**, *glag. pril. proš.* **oboljevši**, *imp.* **oboli**
obračun
obračunati
obračunski
obraćati
obraćen
obraćenik *V jd.* **obraćeniče**, *NV mn.* **obraćenici**
obraćenje
obrađivač *V jd.* **obrađivaču**, *I jd.* **obrađivačem**
obrađivati *prez.* **obrađujem**, *glag. prid. rad.* **obrađivao, obrađivala**, *glag. pril. sad.* **obrađujući**, *imp.* **obrađuj**
obrambeni
obrastao *odr. prid.* **obrasli**, *komp.* **obrasliji**
obrašćivan
obrašćivati *prez.* **obrašćujem**, *glag. prid. rad.* **obrašćivao, obrašćivala**, *glag. pril. sad.* **obrašćujući**, *imp.* **obrašćuj**
obrazac *G jd.* **obrasca**, *NV mn.* **obrasci**, *G mn.* **obrazaca**
obrezati *prez.* **obrežem**, *glag. prid. rad.* **obrezao, obrezala**, *glag. pril. proš.* **obrezavši**, *imp.* **obreži**
obrovački *prema* **Obrovac**
obrtnik *V jd.* **obrtniče**, *NV mn.* **obrtnici**
obruč *I jd.* **obručem**
obučavan
obučavati
obučen
obučiti
obuća
obućar *V jd.* **obućaru** *i* **obućare**, *I jd.* **obućarom** *i* **obućarem**
obući *prez.* **obučem**, *glag. prid. rad.* **obukao, obukla**, *glag. pril. proš.* **obukavši**, *imp.* **obuci**
obuhvaćati
obujam *G jd.* **obujma**, *NV mn.* **obujmi** *i* **obujmovi**
obveza
obvezan *odr. prid.* **obvezni**
obvezatan *odr. prid.* **obvezatni**
obvezati *prez.* **obvežem**, *glag. prid. rad.* **obvezao, obvezala**, *glag. pril. proš.* **obvezavši**, *imp.* **obveži**
obvezivan
obvezivati *prez.* **obvezujem**, *glag. prid. rad.* **obvezivao, obvezivala**, *glag. pril. sad.* **obvezujući**, *imp.* **obvezuj**
obveznica
obveznik *V jd.* **obvezniče**, *NV mn.* **obveznici**
ocijediti
ocijeđen
ocijeniti
ocijenjen

ocjeđivati *prez.* **ocjeđujem**, *glag. prid. rad.* **ocjeđivao, ocjeđivala**, *glag. pril. sad.* **ocjeđujući**, *imp.* **ocjeđuj**
ocjena
ocjenjivač *V jd.* **ocjenjivaču**, *I jd.* **ocjenjivačem**
ocjenjivanje
ocjenjivati *prez.* **ocjenjujem**, *glag. prid. rad.* **ocjenjivao, ocjenjivala**, *glag. pril. sad.* **ocjenjujući**, *imp.* **ocjenjuj**
ocvasti *prez.* **ocvatem**, *glag. prid. rad.* **ocvao, ocvala**, *glag. pril. proš.* **ocvavši**, *imp.* **ocvati**
očaj *I jd.* **očajem**
očajan *odr. prid.* **očajni**
očajnik *V jd.* **očajniče**, *NV mn.* **očajnici**
očaran
očarati
očekivan
očekivanje
očekivati *prez.* **očekujem**, *glag. prid. rad.* **očekivao, očekivala**, *glag. pril. sad.* **očekujući**, *imp.* **očekuj**
očetkan
očetkati
očevid
očevidac *G jd.* **očevica/očevidca**, *V jd.* **očeviče/očevidče**, *I jd.* **očevicem/očevidcem**, *NV mn.* **očevici/očevidci**, *DLI mn.* **očevicima/očevidcima**
očevidan *odr. prid.* **očevidni**
očevina
oči *NV mn. od* **oko**
očigledan *odr. prid.* **očigledni**
očinski
očinstvo *G mn.* **očinstava**
očinji
očistiti
očišćen
očišćenje
očitovan
očitovati *prez.* **očitujem**, *glag. prid. rad.* **očitovao, očitovala**, *glag. pril. sad.* **očitujući**, *imp.* **očituj**
očni
očnjak *NV mn.* **očnjaci**
očuh *V jd.* **očuhu**, *NV mn.* **očusi**
očvrsnuti *prez.* **očvrsnem**, *glag. prid. rad.* **očvrsnuo, očvrsnula**, *glag. pril. proš.* **očvrsnuvši**, *imp.* **očvrsni**
odakle *pril.*
odande *pril.*
odasvud *pril.*
odašiljač *I jd.* **odašiljačem**
odatle *pril.*
odavde *pril.*
odavle *pril.*
odavna *pril.*
odavno *pril.*
odbitak *G jd.* **odbitka**, *NV mn.* **odbici/odbitci**, *DLI mn.* **odbicima/odbitcima**
odbljesak *G jd.* **odbljeska**, *NV mn.* **odbljesci**, *G mn.* **odbljesaka**
odbojka *DL jd.* **odbojci**
odbojkaš *V jd.* **odbojkašu**, *I jd.* **odbojkašem**
odcijediti
odcijeđen
odcijepiti
odcijepljen
odcjepljenje
odcjepljivati *prez.* **odcjepljujem**, *glag. prid. rad.* **odcjepljivao, odcjepljivala**, *glag. pril. sad.* **odcjepljujući**, *imp.* **odcjepljuj**
odčepiti

odčepljen
odčepljivač *I jd.* **odčepljivačem**
odčepljivati *prez.* **odčepljujem**,
glag. prid. rad. **odpčepljivao**, **odčepljivala**,
glag. pril. sad. **odčepljujući**,
imp. **odčepljuj**
odčitavati
odgađati
odgoj *I jd.* **odgojem**
odgovarajući *glag. pril. sad. i prid.*
odgristi *prez.* **odgrizem**,
glag. prid. rad. **odgrizao**, **odgrizla**,
glag. pril. proš. **odgrizavši**,
imp. **odgrizi**
odgrizen
odgrtati *prez.* **odgrćem**,
glag. prid. rad. **odgrtao**, **odgrtala**,
glag. pril. sad. **odgrćući**,
imp. **odgrći**
odijeliti
odijelo
odijeljen
odijevanje
odijevati
odio *i* **odjel** *G jd.* **odjela**
odjeća
odjedanput *pril.*
odjednom *pril.*
odjek *NV mn.* **odjeci**
odjel *i* **odio** *G jd.* **odjela**
odjeljak *G jd.* **odjeljka**,
NV mn. **odjeljci**, *G mn.* **odjeljaka**
odjeljivati *prez.* **odjeljujem**,
glag. prid. rad. **odjeljivao**, **odjeljivala**,
glag. pril. sad. **odjeljujući**,
imp. **odjeljuj**
odjevni
odlazak *G jd.* **odlaska**,
NV mn. **odlasci**, *G mn.* **odlazaka**
odleđivati *prez.* **odleđujem**,
glag. prid. rad. **odleđivao**, **odleđivala**,
glag. pril. sad. **odleđujući**,
imp. **odleđuj**
odletjeti *prez.* **odletim**,
glag. prid. rad. **odletio**, **odletjela**,
glag. pril. proš. **odletjevši**
imp. **odleti**
odličan *odr. prid.* **odlični**
odlijepiti
odlijepljen
odlijetati *prez.* **odlijećem**,
glag. prid. rad. **odlijetao**, **odlijetala**,
glag. pril. sad. **odlijećući**,
imp. **odlijeći**
odlučan *odr. prid.* **odlučni**
odlučiti
odlučivati *prez.* **odlučujem**,
glag. prid. rad. **odlučivao**, **odlučivala**,
glag. pril. sad. **odlučujući**,
imp. **odlučuj**
odljepljivati *prez.* **odljepljujem**,
glag. prid. rad. **odljepljivao**, **odljepljivala**,
glag. pril. sad. **odljepljujući**,
imp. **odljepljuj**
odmak *NV mn.* **odmaci**
odmalena *pril.*
odmetnik *V jd.* **odmetniče**,
NV mn. **odmetnici**
odmicati *prez.* **odmičem**,
glag. prid. rad. **odmicao**, **odmicala**
glag. pril. sad. **odmičući**,
imp. **odmiči**
odmila *pril.*
odmjeren
odmjeriti
odmoći *prez.* **odmognem**,
glag. prid. rad. **odmogao**, **odmogla**,
glag. pril. proš. **odmogavši**,
imp. **odmogni**
odnarođen
odnarođivati *prez.* **odnarođujem**,
glag. prid. rad. **odnarođivao**, **odnarođivala**,
glag. pril. sad. **odnarođujući**,
imp. **odnarođuj**
odnedavno *pril.*

odnekud(a) *pril.*
odnesen
odnijeti *prez.* **odnesem**,
glag. prid. rad. **odnio, odnijela**,
glag. pril. proš. **odnijevši**,
imp. **odnesi**
odojak *G jd.* **odojka**, *NV mn.* **odojci**,
G mn. **odojaka**
odoka *pril.*
odolijevanje
odolijevati
odoljeti *prez.* **odolim**,
glag. prid. rad. **odolio, odoljela**,
glag. pril. proš. **odoljevši**,
imp. **odoli**
odonud(a) *pril.*
odostrag(a) *pril.*
odovud(a) *pril.*
odozdol(a) *pril.*
odozgor(a) *pril.*
odrađivati *prez.* **odrađujem**,
glag. prid. rad. **odrađivao, odrađivala**,
glag. pril. sad **odrađujući**,
imp. **odrađuj**
odreći *prez.* **odrečem** *i* **odreknem**,
glag. prid. rad. **odrekao, odrekla**,
glag. pril. proš. **odrekavši**,
imp. **odreci**
odreda *pril.*
određivati *prez.* **određujem**,
glag. prid. rad. **određivao, određivala**,
glag. pril. sad. **određujući**,
imp. **određuj**
odricati *prez.* **odričem**,
glag. prid. rad. **odricao, odricala**,
glag. pril. sad. **odričući**,
imp. **odriči**
odriješen
odriješiti
odrješenje
odrješit
odsad(a) *pril.*
odsječen
odsjaj *I jd.* **odsjajem**
odsječak *G jd.* **odsječka**,
NV mn. **odsječci**,
G mn. **odsječaka**
odsjeći *prez.* **odsiječem**,
glag. prid. rad. **odsjekao, odsjekla**,
glag. pril. proš. **odsjekavši**,
imp. **odsijeci**
odsjesti *prez.* **odsjednem**,
glag. prid. rad. **odsjeo, odsjela**,
glag. pril. proš. **odsjevši**,
imp. **odsjedni**
odskakati *prez.* **odskačem**,
glag. prid. rad. **odskakao, odskakala**,
glag. pril. sad. **odskačući**,
imp. **odskači**
odskočni
odsprijeda *pril.*
odstajati *prez.* **odstojim**,
glag. prid. rad. **odstajao, odstajala**,
glag. pril. proš. **odstajavši**,
imp. **odstoj**
odstraga *pril.*
odstrel
odstrijeliti
odsutan *odr. prid.* **odsutni**
odsvagda *pril.*
odsvakud(a) *pril.*
odsvud(a) *pril.*
odšetati *prez.* **odšetam** *i* **odšećem**,
glag. prid. rad. **odšetao, odšetala**,
glag. pril. proš. **odšetavši**,
imp. **odšetaj** *i* **odšeći**
odšteta
odštetni
odumrijeti *prez.* **odumrem**,
glag. prid. rad. **odumro, odumrla**,
glag. pril. proš. **odumrijevši**,
imp. **odumri**
oduprijeti *prez.* **oduprem**,
glag. prid. rad. **odupro, oduprla**,
glag. pril. proš. **oduprijevši**,
imp. **odupri**
odušak *G jd.* **oduška**,
NV mn. **odušci**, *G mn.* **odušaka**

oduvijek *pril.*
odveć *pril.*
òdvesti (se) *prez.* **odvedem**,
glag. prid. rad. **odveo, odvela**,
glag. pril. proš. **odvevši**,
imp. **odvedi**
òdvesti *prez.* **odvezem**,
glag. prid.rad. **odvezao, odvezla**,
glag. pril. proš. **odvezavši**,
imp. **odvezi**
odvezati *prez.* **odvežem**,
glag. prid. rad. **odvezao, odvezala**,
glag. pril. proš. **odvezavši**,
imp. **odveži**
odvezen
odvijač *I jd.* **odvijačem**
odvijek(a) *pril.*
odviše *pril.*
odvjetnica
odvjetnički
odvjetnik *V jd.* **odvjetniče**,
NV mn. **odvjetnici**
odvraćen
odvrtati *prez.* **odvrćem**,
glag. prid. rad. **odvrtao, odvrtala**,
glag. pril. sad. **odvrćući**,
imp. **odvrći**
odvrtjeti *prez.* **odvrtim**,
glag. prid. rad. **odvrtio, odvrtjela**,
glag. pril. proš. **odvrtjevši**,
imp. **odvrti**
odvučen
odvući *prez.* **odvučem**,
glag. prid. rad. **odvukao, odvukla**,
glag. pril. proš. **odvukavši**,
imp. **odvuci**
odzvati se *prez.* **odzovem**,
glag. prid. rad. **odzvao, odzvala**,
glag. pril. proš. **odzvavši**,
imp. **odzovi**
ogađen
ogađivati *prez.* **ogađujem**,
glag. prid. rad. **ogađivao, ogađivala**,
glag. pril. sad. **ogađujući**,
imp. **ogađuj**
oganj *G jd.* **ognja**, *I jd.* **ognjem**,
NV mn. **ognji** *i* **ognjevi**,
G mn. **oganja** *i* **ognjeva**
oglodati *prez.* **oglođem**,
glag. prid. rad. **oglodao, oglodala**, *glag. pril. proš.* **oglodavši**,
imp. **ogloði**
ogorčen
ogorčiti
ograđivanje
ograđivati *prez.* **ograđujem**,
glag. prid. rad. **ograđivao, ograđivala**,
glag. pril. sad. **ograđujući**,
imp. **ograđuj**
ograničen
ograničenje
ograničiti
ogrepsti *prez.* **ogrebem**,
glag. prid. rad. **ogrebao, ogrebla**,
glag. pril. proš. **ogrebavši**,
imp. **ogrebi**
ogrijati *prez.* **ogrijem**,
glag. prid. rad. **ogrijao, ogrijala**,
glag. pril. proš. **ogrijavši**,
imp. **ogrij**
ogrjev
ogrtač *I jd.* **ogrtačem**
ogrtati *prez.* **ogrćem**,
glag. prid. rad. **ogrtao, ogrtala**,
glag. pril. sad. **ogrćući**,
imp. **ogrći**
ojačati
okićen
okidač *I jd.* **okidačem**
oklijevanje
oklijevati
oklopnjača
òko[1] *NV mn.* **oči**, *G mn.* **očiju** ('organ vida')
òko[2] *NV mn.* **oka**, *G mn.* **oka** ('otvor na mreži')
okolo *pril.*
okolo-naokolo *pril.*
okorio *odr. prid.* **okorjeli**

okrepa
okrepljenje
okrepljivati *prez.* **okrepljujem,**
glag. prid. rad. **okrepljivao, okrepljivala,**
glag. pril. sad. **okrepljujući,**
imp. **okrepljuj**
okrepljivost *I jd.* **okrepljivošću** *i* **okrepljivosti**
okretati *prez.* **okrećem,**
glag. prid. rad. **okretao, okretala,**
glag. pril. sad. **okrećući,**
imp. **okreći**
okrijepiti
okrijepljen
okrugao *odr. prid.* **okrugli**
okućnica
okulist *GA jd.* **okulista,**
V jd. **okulistu**
oleandar *G jd.* **oleandra,**
NV mn. **oleandri,**
G mn. **oleandara**
olijepiti
olijepljen
olimpijada
omča *G mn.* **omča** *i* **omči**
omeđen
omeđiti
omjer
omlaćen
omogućivati *prez.* **omogućujem,**
glag. prid. rad. **omogućivao, omogućivala,**
glag. pril. sad. **omogućujući,**
imp. **omogućuj**
omotač *I jd.* **omotačem**
omršavjeti *prez.* **omršavim,**
glag. prid. rad. **omršavio, omršavjela,**
glag. pril. proš. **omršavjevši,**
imp. **omršavi**
on *G* **njega** *i* **ga,** D **njemu** *i* **mu**
ona *G* **nje** *i* **je,** D **njoj** *i* **joj**
onaj *G* **onog(a),** D **onom (u, e)**
onečistiti
onečišćen
onečišćivati
prez. **onečišćujem,**
glag. prid. rad. **onečišćivao, onečišćivala,**
glag. pril. sad. **onečišćujući,**
imp. **onečišćuj**
onemogućen
onemogućiti
onemogućivati
prez. **onemogućujem,**
glag. prid. rad. **onemogućivao, onemogućivala,**
glag. pril. sad. **onemogućujući,**
imp. **onemogućuj**
onesvijestiti
onesviješten
ono *G* **njega** *i* **ga,** *D* **njemu** *i* **mu**
opasač *I jd.* **opasačem**
opčiniti
opčinjen
općečovječanski
općeljudski
općenarodni
općenit
opći
općina
općinski
općinstvo
opečen
opeći *prez.* **opečem,**
glag. prid. rad. **opekao, opekla,**
glag. pril. proš. **opekavši,**
imp. **opeci**
opkoračiti
opkoračivati
prez. **opkoračujem,**
glag. prid. rad. **opkoračivao, opkoračivala,**
glag. pril. sad. **opkoračujući,**
imp. **opkoračuj**
oplijeviti
oplijevljen
opločen
opločiti

oplođen
oplođivati *prez.* **oplođujem,**
glag. prid. rad. **oplođivao, oplođivala,**
glag. pril. sad. **oplođujući,**
imp. **oplođuj**
oporečen
oporeći *prez.* **oporečem,**
glag. prid. rad. **oporekao, oporekla,**
glag. pril. proš. **oporekavši,**
imp. **oporeci**
oporicati *prez.* **oporičem,**
glag. prid. rad. **oporicao, oporicala,**
glag. pril. sad. **oporičući,**
imp. **oporiči**
oporuka *DL jd.* **oporuci**
oprati *prez.* **operem,**
glag. prid. rad. **oprao, oprala,**
glag. pril. proš. **opravši,**
imp. **operi**
oprečan *odr. prid.* **oprečni**
opredijeliti
opredijeljen
opredjeljenje
opredjeljivati
prez. **opredjeljujem,**
glag. prid. rad. **opredjeljivao, opredjeljivala,**
glag. pril. sad. **opredjeljujući,**
imp. **opredjeljuj**
opreka *DL jd.* **opreci**
opseg *NV mn.* **opsezi**
opskrba
opskrbiti
opskrbni
opterećen
opterećenje
optičar *V jd.* **optičaru** *i* **optičare,**
I jd. **optičarom** *i* **optičarem**
optički
optika *DL jd.* **optici**
optimist *GA jd.* **optimista,**
V jd. **optimistu**
optimistički
optjecaj *I jd.* **optjecajem**
optjecati *prez.* **optječem,**
glag. prid. rad. **optjecao, optjecala,**
glag. pril. sad. **optječući,**
imp. **optječi**
optužba *G mn.* **optužaba** *i* **optužbi**
optuženik *V jd.* **optuženiče,**
NV mn. **optuženici**
opunomoćen
opunomoćenica
opunomoćenik
V jd. **opunomoćeniče,**
NV mn. **opunomoćenici**
opunomoćiti
opunomoćivati
prez. **opunomoćujem,**
glag. prid. rad. **opunomoćivao, opunomoćivala,**
glag. pril. sad. **opunomoćujući,**
imp. **opunomoćuj**
orah *NV mn.* **orasi**
orao *G jd.* **orla,** *NV mn.* **orlovi**
orguljaš *V jd.* **orguljašu,**
I jd. **orguljašem**
orijentacija
orijentirati
orkestar *G jd.* **orkestra,**
NV mn. **orkestri,**
G mn. **orkestara**
oročen
oročiti
oročivati *prez.* **oročujem,**
glag. prid. rad. **oročivao, oročivala,**
glag. pril. sad. **oročujući,**
imp. **oročuj**
oronuo *odr. prid.* **oronuli**
ortački
ortak *V jd.* **ortače,** *NV mn.* **ortaci**
oruđe
osakaćen
osamdeset (80)
osamdesetero
osamdeseti (80.)
osamljenik *V jd.* **osamljeniče,**
NV mn. **osamljenici**

osamnaest (18)
osamnaestero
osamnaestorica
osamsto (800)
osamstoti (800.)
oseka *DL jd.* **oseci**
osigurač *I jd.* **osiguračem**
osiguranik *V jd.* **osiguraniče**, *NV mn.* **osiguranici**
osijedjeti *prez.* **osijedim**, *glag. prid. rad.* **osijedio**, **osijedjela**, *glag. pril. proš.* **osijedjevši**, *imp.* **osijedi**
osječki *prema* **Osijek**
osjećaj *I jd.* **osjećajem**
osjećajan *odr. prid.* **osjećajni**
osjećajnost *I jd.* **osjećajnošću** *i* **osjećajnosti**
osjećanje
osjećati
osjenčiti
osjetan *odr. prid.* **osjetni**
osjetilo
osjetiti
osjetljiv
osjetljivost *I jd.* **osjetljivošću** *i* **osjetljivosti**
oskudijevati
oslić *I jd.* **oslićem**
oslijepiti
oslijepjeti *prez.* **oslijepim**, *glag. prid. rad.* **oslijepio**, **oslijepjela**, *glag. pril. proš.* **oslijepjevši**, *imp.* **oslijepi**
oslijepljen
osloboditelj *V jd.* **osloboditelju**, I jd. **osloboditeljem**
oslobođenje
osluškivati *prez.* **osluškujem**, *glag. prid. rad.* **osluškivao**, **osluškivala**, *glag. pril. sad.* **osluškujući**, *imp.* **osluškuj**
osmerac *G jd.* **osmerca**, *I jd.* **osmercem**, *NV mn.* **osmerci**, *G mn.* **osmeraca**
osmero
osmerokut
osmijeh *NV mn.* **osmijesi**
osmjehivati *prez.* **osmjehujem**, *glag. prid. rad.* **osmjehivao**, **osmjehivala**, *glag. pril. sad.* **osmjehujući**, *imp.* **osmjehuj**
osmoljetni
osmomjesečni
osmorica
osnivač *V jd.* **osnivaču**, *I jd.* **osnivačem**
osnutak *G jd.* **osnutka**, *NV mn.* **osnuci/osnutci**, *DLI mn.* **osnucima/osnutcima**
osramoćen
osrednji
ostario *odr. prid.* **ostarjeli**
ostatak *G jd.* **ostatka**, *NV mn.* **ostaci/ostatci**, *DLI mn.* **ostacima/ostatcima**
osuđen
osuđenica
osuđenički
osuđenik *V jd.* **osuđeniče**, *NV mn.* **osuđenici**
osujećen
osumnjičen
osumnjičiti
osvajač *V jd.* **osvajaču**, *I jd.* **osvajačem**
osvajački
osvećen
osvećivanje
osvećivati *prez.* **osvećujem**, *glag. prid. rad.* **osvećivao**, **osvećivala**, *glag. pril. sad.* **osvećujući**, *imp.* **osvećuj**
osvetnik *V jd.* **osvetniče**, *NV mn.* **osvetnici**
osvijetliti

osvijetljen
osvijetljenost *I jd.* **osvijetljenošću** *i* **osvijetljenosti**
osvjedočen
osvjedočiti
osvjetljenje
osvjetljivati *prez.* **osvjetljujem**, *glag. prid. rad.* **osvjetljivao, osvjetljivala**, *glag. pril. sad.* **osvjetljujući**, *imp.* **osvjetljuj**
osvježivati *prez.* **osvježujem**, *glag. prid. rad.* **osvježivao, osvježivala**, *glag. pril. sad.* **osvježujući**, *imp.* **osvježuj**
ošamućen
oštar *odr. prid.* **oštri**
oštećen
oštećenje
oštećivati *prez.* **oštećujem**, *glag. prid. rad.* **oštećivao, oštećivala**, *glag. pril. sad.* **oštećujući**, *imp.* **oštećuj**
oštrook
otac *GA jd.* **oca**, *V jd.* **oče**, *I jd.* **ocem**, *NV mn.* **očevi** *i* **oci**, *G mn.* **očeva** *i* **otaca**
otad(a) *pril.*
otečen
oteći *prez.* **otečem**, *glag. prid. rad.* **otekao, otekla**, *glag. pril. proš.* **otekavši**, *imp.* **oteci**
othraniti
othranjen
otići *prez.* **otiđem** *i* **odem**, *glag. prid. rad.* **otišao, otišla**, *glag. pril. proš.* **otišavši**, *imp.* **otiđi** *i* **odi**
otirač *I jd.* **otiračem**
otjecati *prez.* **otječem**, *glag. prid. rad.* **otjecao, otjecala**, *glag. pril. sad.* **otječući**, *imp.* **otječi**
otkad(a) *pril.*
otkako *pril.*
otključati
otkopčati
otkriće
otkud(a) *pril.*
otkvačen
otkvačiti
otmičar *V jd.* **otmičaru** *i* **otmičare**, *I jd.* **otmičarom** *i* **otmičarem**
otočanin *NV mn.* **otočani**
otočen
otočiti
otočje
otočki *prema* **Otok** i **Otočac**
otočni *prema* **otok**
otok *V jd.* **otoče**, *NV mn.* **otoci**
otpadak *G jd.* **otpatka**, *NV mn.* **otpaci/otpadci**, *DLI mn.* **otpacima/otpadcima**
otpirač *I jd.* **otpiračem**
otpisivati *prez.* **otpisujem**, *glag. prid. rad.* **otpisivao, otpisivala**, *glag. pril. sad.* **otpisujući**, *imp.* **otpisuj**
otplaćen
otplaćivati *prez.* **otplaćujem**, *glag. prid. rad.* **otplaćivao, otplaćivala**, *glag. pril. sad.* **otplaćujući**, *imp.* **otplaćuj**
otpočeti *prez.* **otpočnem**, *glag. prid. rad.* **otpočeo, otpočela**, *glag. pril. proš.* **otpočevši**, *imp.* **otpočni**
otpočinjati *prez.* **otpočinjem**, *glag. prid. rad.* **otpočinjao, otpočinjala**, *glag. pril. sad.* **otpočinjući**, *imp.* **otpočinji**
otpraćen
otprije *pril.*
otprilike *pril.*
otprve *pril.*

otpuhati *prez.* **otpušem,**
glag. prid. rad. **otpuhao, otpuhala,**
glag. pril. proš. **otpuhavši,**
imp. **otpuši**
otpuštati
otraga *pril.*
otrčati *prez.* **otrčim,**
glag. prid. rad. **otrčao, otrčala,**
glag. pril. proš. **otrčavši,**
imp. **otrči**
otrijezniti
otriježnjen
otučen
otući *prez.* **otučem,**
glag. prid. rad. **otukao, otukla,**
glag. pril. proš. **otukavši,**
imp. **otuci**
otud(a) *pril.*
otuđen
otuđiti
otupiti
otupjeti *prez.* **otupim,**
glag. prid. rad. **otupio, otupjela,**
glag. pril. proš. **otupjevši,**
imp. **otupi**
otupljen
otvarač *I jd.* **otvaračem**
ovan *G jd.* **ovna,** *NV mn.* **ovnovi**
ovca *G mn.* **ovaca**
ovčji
ovdašnji
ovdje *pril.*
ovdje-ondje *pril.*
ovitak *G jd.* **ovitka,**
NV mn. **ovici/ovitci,**
DLI mn. **ovicima/ovitcima**
ovjekovječen
ovjekovječiti
ovjera
ovjeravati
ovjeren
ovjerovitelj *V jd.* **ovjerovitelju,**
V jd. **ovjeroviteljem**
ovlastiti
ovlašćivati *prez.* **ovlašćujem,**
glag. prid. rad. **ovlašćivao, ovlašćivala,**
glag. pril. sad. **ovlašćujući,**
imp. **ovlašćuj**
ovlašten
ovogodišnji
ovolik *G* **ovolika,** *DL* **ovoliku**
ovoliko *pril.*
ozakonjen
ozakonjivati *prez.* **ozakonjujem,**
glag. prid. rad. **ozakonjivao, ozakonjivala,**
glag. pril. sad. **ozakonjujući,**
imp. **ozakonjuj**
ozebao *odr. prid.* **ozebli**
ozlijediti
ozlijeđen
ozljeda
ozljediv *i* **ozljedljiv**
ozljeđivati *prez.* **ozljeđujem,**
glag. prid. rad. **ozljeđivao, ozljeđivala,**
glag. pril. sad. **ozljeđujući,**
imp. **ozljeđuj**
označen
označiti
označivati *prez.* **označujem,**
glag. prid. rad. **označivao, označivala,**
glag. pril. sad. **označujući,**
imp. **označuj**
ožalostiti
ožalošćen
ožalošćivati *prez.* **ožalošćujem,**
glag. prid. rad. **ožalošćivao, ožalošćivala,**
glag. pril. sad. **ožalošćujući,**
imp. **ožalošćuj**
oždrijebiti *prez.* **oždrijebim,**
glag. prid. rad. **oždrijebio, oždrijebila,**
glag. pril. proš. **oždrijebivši,**
imp. **oždrijebi**
oždrijebljen
oženiti

ožednjeti *prez.* **ožednim,**
glag. prid. rad. **ožednio, ožednjela,**
glag. pril. proš. **ožednjevši,**
imp. **ožedni**
oživiti
oživjeti *prez.* **oživim,**
glag. prid. rad. **oživio, oživjela,**
glag. pril. proš. **oživjevši,**
imp. **oživi**
oživljen
ožujak *G jd.* **ožujka,**
NV mn. **ožujci,** *G mn.* **ožujaka**

P

pacijent
pacijentica
pačji
padobranac *G jd.* **padobranca,**
V jd. **padobranče,**
I jd. **padobrancem,**
NV mn. **padobranci,**
G mn. **padobaranaca**
paketić *I jd.* **paketićem**
pakostan *odr. prid.* **pakosni,**
komp. **pakosniji**
pakrački *prema* **Pakrac**
palac *G jd.* **palca,** *I jd.* **palcem,**
NV mn. **palci** *i* **palčevi,**
G mn. **palaca** *i* **palčeva**
palača
palačinka *G mn.* **palačinaka** *i* **palačinki**
pamćen
pamćenje
pamet *I jd.* **pameću** *i* **pameti**
pamučni
pandža *G mn.* **pandža** *i* **pandži**
panel-ploča *G jd.* **panel-ploče**
paničan *odr. prid.* **panični**
panika *DL jd.* **panici**
pantomimičar
V jd. **pantomimičaru** *i* **pantomimičare,**
I jd. **pantomimičarom** *i* **pantomimičarem**
panj *I jd.* **panjem,** *NV mn.* **panjevi**
papirić *I jd.* **papirićem**
paprat *I jd.* **papraću** *i* **paprati**
paprika *DL jd.* **paprici**
papuča
papučica
pariški *prema* **Pariz**
par-nepar *G* **par-nepara**
paromjer
pas *G jd.* **psa,** *V jd.* **psu,**
I jd. **psom,** *NV mn.* **psi,**
G mn. **pasa**
pastir *V jd.* **pastiru,** *I jd.* **pastirom**
pastuh *V jd.* **pastuše,**
NV mn. **pastusi**
paški *prema* **Pag**
patak *G jd.* **patka,**
NV mn. **paci/patci,**
DLI mn. **pacima/patcima**
patka *DL jd.* **patki,**
G mn. **pataka** *i* **patki**
patuljak *G jd.* **patuljka,**
V jd. **patuljče,**
NV mn. **patuljci,**
G mn. **patuljaka**
paučina
pauk *V jd.* **pauče,** *NV mn.* **pauci** *i* **paukovi,** *G mn.* **pauka** *i* **paukova**
paun *NV mn.* **paunovi**
pazikuća
pazuho *im. s. r. NV mn.* **pazuha,**
DLI mn. **pazusima**

pazušni
pažljiv
pažljivost *I jd.* **pažljivošću** *i* **pažljivosti**
pažnja *G mn.* **pažnja** *i* **pažnji**
pčela
pčelinjak *NV mn.* **pčelinjaci**
pčelinji
pečat
pečatni
pečen
pečenica
pečenka *DL jd.* **pečenki**, *G mn.* **pečenka** *i* **pečenki**
pečenje
pečurka *DL jd.* **pečurci**, *G mn.* **pečuraka** *i* **pečurki**
peć *I jd.* **peći** *i* **peću**
peći *prez.* **pečem**, *glag. prid. rad.* **pekao, pekla**, *glag. pril. sad.* **pekući**, *imp.* **peci**
pećina
pećinski
pećnica
pedesetak
pejzaž
pejzažni
pekinški *prema* **Peking**
periodičan *odr. prid.* **periodični**
pesimističan *odr. prid.* **pesimistični**
petak *G jd.* **petka**, *NV mn.* **peci/petci**, *DLI mn.* **pecima/petcima**
peteročlan
petnaest (15)
petnaestina (1/15)
petnaestodnevni
petnaestogodišnji
petnaestogodišnjica
petnaestorica
petogodišnji
petogodišnjica
petomjesečni
petorka *DL jd.* **petorci**, *G mn.* **petoraka** *i* **petorki**
petpostotan *odr. prid.* **petpostotni**
petput *i* **pet puta**
petrovaradinski *prema* **Petrovaradin**
petsto (500)
petstogodišnji
petstogodišnjica
petstoti (500.)
pet-šest
pettisući *i* **pettisućiti** (5000.)
pH-neutralan *odr. prid.* **pH-neutralni**
pH-vrijednost *I jd.* **pH-vrijednošću** *i* **pH-vrijednosti**
piće
pidžama
pijanac *G jd.* **pijanca**, *V jd.* **pijanče**, *I jd.* **pijancem**, *NV mn.* **pijanci**, *G mn.* **pijanaca**
pijanist *GA jd.* **pijanista**, *V jd.* **pijanistu**
pijesak *G jd.* **pijeska**, *NV mn.* **pijesci**, *G mn.* **pijesaka**
pijetao *G jd.* **pijetla**, *V jd.* **pijetle**, *NV mn.* **pijetli** *i* **pijetlovi**, *G mn.* **pijetala** *i* **pijetlova**
pileći
pilić *I jd.* **pilićem**
pilot-prijekt *G jd.* **pilot-projekta**
ping-pong *G* **ping-ponga**
pisac *G jd.* **pisca**, *V jd.* **pišče**, *I jd.* **piscem**, *NV mn.* **pisci**, *G mn.* **pisaca**
pisač *I jd.* **pisačem**
pisar *V jd.* **pisaru** *i* **pisare**, *I jd.* **pisarom** *i* **pisarem**
pismenost *I jd.* **pismenošću** *i* **pismenosti**
piši-briši
piti *prez.* **pijem**, *glag. prid. rad.* **pio, pila**, *glag. pril. sad.* **pijući**, *imp.* **pij**
pjega *DL jd.* **pjegi**, *G mn.* **pjega**
pjena

pjenušac *G jd.* **pjenušca,**
I jd. **pjenušcem,**
NV mn. **pjenušci,**
G mn. **pjenušaca**
pjeskovit
pjesma *G mn.* **pjesama**
pjesmarica
pjesmica
pjesnički
pjesnik *V jd.* **pjesniče,**
NV mn. **pjesnici**
pjesnikinja
pjesništvo
pješačiti
pješački
pješak *V jd.* **pješače,**
NV mn. **pješaci**
pješaštvo
pješčan
pješčanik *NV mn.* **pješčanici**
pješice *pril.*
pješke *pril.*
pjev
pjevač *V jd.* **pjevaču,**
I jd. **pjevačem**
pjevanje
pjevati
plač *I jd.* **plačem**
plačljiv
plačni
plaća
plaćanje
plaćati
plaćen
plaćenički
plaćenik *V jd.* **plaćeniče,**
NV mn. **plaćenici**
plahta *G mn.* **plahta** *i* **plahti**
plakati *prez.* **plačem,**
glag. prid. rad. **plakao, plakala,**
glag. pril. sad. **plačući,** *imp.* **plači**
plamenik *NV mn.* **plamenici**
plamičak *G jd.* **plamička,**
NV mn. **plamičci,**
G mn. **plamičaka**
plamtjeti *prez.* **plamtim,**
glag. prid. rad. **plamtio, plamtjela,**
glag. pril. sad. **plamteći,**
imp. **plamti**
plastičan *odr. prid.* **plastični**
plašljivac *G jd.* **plašljivca,**
V jd. **plašljivče,**
I jd. **plašljivcem,**
NV mn. **plašljivci,**
G mn. **plašljivaca**
plašljivost *I jd.* **plašljivošću** *i* **plašljivosti**
plavook
pleća
plemić *V jd.* **plemiću,**
I jd. **plemićem**
plemićki
plesač *V jd.* **plesaču,** *I jd.* **plesačem**
plesačica
plesački
plesti *prez.* **pletem,**
glag. prid. rad. **pleo, plela,**
glag. pril. sad. **pletući,**
imp. **pleti**
pletaći
plićak *NV mn.* **plićaci**
plići *komp. od* **plitak**
plijen
plijeniti
plijenjen
plijesan *G jd.* **plijesni,**
I jd. **plijesni** *i* **pliješnju**
plijeviti
plijevljen
plitak *odr. prid.* **plitki,** *komp.* **plići**
plitkoća
plitvički *prema* **Plitvice**
plivač *V jd.* **plivaču,**
I jd. **plivačem**
plivačica
plivački
plivaći
ploča
pločnik *NV mn.* **pločnici**

plod *NV mn.* **plodovi**
plodnost *I jd.* **plodnošću** *i* **plodnosti**
plovidba *G mn.* **plovidaba** *i* **plovidbi**
pluća
plućni
plug *NV mn.* **plugovi**
plus *NV mn.* **plusovi**
plutača
pljačka *G mn.* **pljačaka** *i* **pljački**
pljačkaš *V jd.* **pljačkašu**, *I jd.* **pljačkašem**
pljačkati
pljesak *G jd.* **pljeska**
plješevički *prema* **Plješevica**
pljusak *G jd.* **pljuska**, *NV mn.* **pljuskovi** *i* **pljusci**, *G mn.* **pljuskova** *i* **pljusaka**
pljuska *DL jd.* **pljusci**, *G mn.* **pljusaka** *i* **pljuski**
pljuštati *prez.* **pljuštim**, *glag. prid. rad.* **pljuštao, pljuštala**, *glag. pril. sad.* **pljušteći**, *imp.* **pljušti**
pobijediti
pobijeđen
pobijeliti
pobijeljen
pobijen
pobiti *prez.* **pobijem**, *glag. prid. rad.* **pobio, pobila**, *glag. pril. proš.* **pobivši**, *imp.* **pobij**
pobjeći *prez.* **pobjegnem**, *glag. prid. rad.* **pobjegao, pobjegla**, *glag. pril. proš.* **pobjegavši**, *imp.* **pobjegni**
pobjeda
pobjedni
pobjednica
pobjednički
pobjednik *V jd.* **pobjedniče**, *NV mn.* **pobjednici**
pobjeđivati *prez.* **pobjeđujem**, *glag. prid. rad.* **pobjeđivao, pobjeđivala**, *glag. pril. sad.* **pobjeđujući**, *imp.* **pobjeđuj**
pobliže *pril.*
pobuđen
pobuđivati *prez.* **pobuđujem**, *glag. prid. rad.* **pobuđivao, pobuđivala**, *glag. pril. sad.* **pobuđujući**, *imp.* **pobuđuj**
pobunjenički
pobunjenik *V jd.* **pobunjeniče**, *NV mn.* **pobunjenici**
počasni
počašćen
početak *G jd.* **početka**, *NV mn.* **počeci/početci**, *DLI mn.* **počecima/početcima**
početi *prez.* **počnem**, *glag. prid. rad.* **počeo, počela**, *glag. pril. proš.* **počevši**, *imp.* **počni**
početni
početnica
početnički
početnik *V jd.* **početniče**, *NV mn.* **početnici**
počinak *G jd.* **počinka**, *NV mn.* **počinci**, *G mn.* **počinaka**
počinitelj *V jd.* **počinitelju**, *I jd.* **počiniteljem**
počiniteljica
počinuti *prez.* **počinem**, *glag. prid. rad.* **počinuo, počinula**, *glag. pril. proš.* **počinuvši**, *imp.* **počini**
počistiti
počišćen
počivati
poći *prez.* **pođem**, *glag. prid. rad.* **pošao, pošla**, *glag. pril. proš.* **pošavši**, *imp.* **pođi**
podalje *pril.*

podanik *V jd.* **podaniče**, *NV mn.* **podanici**
podao *odr. prid.* **podli**, *komp.* **podliji**
podastrijeti *prez.* **podastrem**, *glag. prid. rad.* **podastro, podastrla**, *glag. pril. proš.* **podastrijevši**, *imp.* **podastri**
podatak *G jd.* **podatka**, *NV mn.* **podaci/podatci**, *DLI mn.* **podacima/podatcima**
podbačaj *I jd.* **podbačajem**
podbočen
podbočiti
podbradak *G jd.* **podbratka**, *NV mn.* **podbraci/podbradci**, *DLI mn.* **podbracima/podbradcima**
podbuhao *odr. prid.* **podbuhli**, *komp.* **podbuhliji**
podcijeniti
podcijenjen
podcjenjivan
podcjenjivati *prez.* **podcjenjujem**, *glag. prid. rad.* **podcjenjivao, podcjenjivala**, *glag. pril. sad.* **podcjenjujući**, *imp.* **podcjenjuj**
podcrtati
podcrtavati
podčiniti
podčinjen
poddijalekt
podebeo *odr. prid.* **podebeli**, *komp.* **podeblji**
podići *prez.* **podignem**, *glag. prid. rad.* **podigao, podigla**, *glag. pril. proš.* **podigavši**, *imp.* **podigni**
podijeliti
podijeljen
podjela
podleći *prez.* **podlegnem**, *glag. prid. rad.* **podlegao, podlegla**, *glag. pril. proš.* **podlegavši**, *imp.* **podlegni**
podlijegati *prez.* **podliježem**, *glag. prid. rad.* **podlijegao, podlijegala**, *glag. pril. sad.* **podliježući**, *imp.* **podliježi**
podlijevati
podliti *prez.* **podlijem**, *glag. prid. rad.* **podlio, podlila**, *glag. pril. proš.* **podlivši**, *imp.* **podlij**
podlost *I jd.* **podlošću** *i* **podlosti**
podložak *G jd.* **podloška**, *NV mn.* **podlošci**, *G mn.* **podložaka**
podmetač *I jd.* **podmetačem**
podmetački
podmetati *prez.* **podmećem**, *glag. prid. rad.* **podmetao, podmetala**, *glag. pril. sad.* **podmećući**, *imp.* **podmeći**
podmićen
podmićivati *prez.* **podmićujem**, *glag. prid. rad.* **podmićivao, podmićivala**, *glag. pril. sad.* **podmićujući**, *imp.* **podmićuj**
podmornički
podmukao *odr. prid.* **podmukli**, *komp.* **podmukliji**
podne *G jd.* **podneva**
podnesen
podnijeti *prez.* **podnesem**, *glag. prid. rad.* **podnio, podnijela**, *glag. pril. proš.* **podnijevši** *i* **podnesavši**, *imp.* **podnesi**
podno *prij.*
podnošljiv
podobnost *I jd.* **podobnošću** *i* **podobnosti**
podočnjak *NV mn.* **podočnjaci**
pododsječni
pododsjek *NV mn.* **pododsjeci**
podosta *pril.*
podrazumijevanje
podrazumijevati

podrazumjeti *prez.* **podrazumijem,** *glag. prid. rad.* **podrazumio, podrazumjela,** *glag. pril. proš.* **podrazumjevši,** *imp.* **podrazumij**
podrijetlo
područje
područni
podsječen
podsjeći *prez.* **podsiječem,** glag. prid. rad. **podsjekao, podsjekla,** *glag. pril. proš.* **podsjekavši,** *imp.* **podsijeci**
podsjetnik *NV mn.* **podsjetnici**
podsmijeh *NV mn.* **podsmijesi**
podsmjehivati *prez.* **podsmjehujem,** *glag. prid. rad.* **podsmjehivao, podsmjehivala,** *glag. pril. sad.* **podsmjehujući,** *imp.* **podsmjehuj**
podstanar *V jd.* **podstanaru** *i* **podstanare,** *I jd.* **podstanarom** *i* **podstanarem**
podstanarski
podstava
podsuknja
podsvijest *I jd.* **podsviješću** *i* **podsvijesti**
podsvjestan *odr. prid.* **podsvjesni**
podšiti *prez.* **podšijem,** *glag. prid. rad.* **podšio, podšila,** *glag. pril. proš.* **podšivši,** *imp.* **podšij**
podšiven
podtlačni
podugačak *odr. prid.* **podugački**
podupirač *I jd.* **podupiračem**
poduprijeti *prez.* **poduprem,** *glag. prid. rad.* **podupro, poduprla,** *glag. pril. proš.* **poduprijevši** *i* **poduprvši,** *imp.* **podupri**
poduzeće
poduzetnički
poduzetnik *V jd.* **poduzetniče,** *NV mn.* **poduzetnici**
podvig *NV mn.* **podvizi**
podvijen
podviti *prez.* **podvijem,** *glag. prid. rad.* **podvio, podvila,** *glag. pril. proš.* **podvivši,** *imp.* **podvij**
podvlačiti
podvrći *prez.* **podvrgnem,** *glag. prid. rad.* **podvrgao, podvrgla,** *glag. pril. proš.* **podvrgavši,** *imp.* **podvrgni**
podvučen
podvući *prez.* **podvučem,** *glag. prid. rad.* **podvukao, podvukla,** *glag. pril. proš.* **podvukavši,** *imp.* **podvuci**
podžupan
pogača
pogađati
pogdjegdje *pril.*
pogdjekad(a) *pril.*
pogdjekoji
pogibao *I jd.* **pogiblju** *i* **pogibli**
poglavar *V jd.* **poglavaru** *i* **poglavare,** *I jd.* **poglavarom** *i* **poglavarem**
pogodak *G jd.* **pogotka,** *NV mn.* **pogoci/pogotci,** *DLI mn.* **pogocima/pogotcima**
pogodba *G mn.* **pogodaba** *i* **pogodbi**
pogodnost *I jd.* **pogodnošću** *i* **pogodnosti**
pogorjeti *prez.* **pogorim,** *glag. prid. rad.* **pogorio, pogorjela,** *glag. pril. proš.* **pogorjevši,** *imp.* **pogori**
pogošćen
pogotovo *pril.*
pogranični
pogrebnički
pogrebnik *NV mn.* **pogrebnici**

pogrepsti *prez.* **pogrebem,**
glag. prid. rad. **pogrebao, pogrebla,**
glag. pril. proš. **pogrebavši,**
imp. **pogrebi**
pogrešan/pogrješan
odr. prid. **pogrešni/pogrješni**
pogrešiv/pogrješiv
pogreška/pogrješka
DL jd. **pogrešci/pogrješci,**
G mn. **pogrešaka/pogrješaka**
i **pogreški/pogrješki**
pogrešnost/pogrješnost
I jd. **pogrešnošću/pogrješnošću**
i **pogrešnosti/pogrješnosti**
pohrvaćen
pohrvaćivati *prez.* **pohrvaćujem,**
glag. prid. rad. **pohrvaćivao, pohrvaćivala,**
glag. pril. sad. **pohrvaćujući,**
imp. **pohrvaćuj**
poimeničen
poistovjećen
poistovjećivati
prez. **poistovjećujem,**
glag. prid. rad. **poistovjećivao, pistovjećivala,**
glag. pril. sad. **poistovjećujući,**
imp. **poistovjećuj**
pojačalo
pojačanje
pojačati
pojačavati
pokajnički
pokajnik *V jd.* **pokajniče,**
NV mn. **pokajnici**
pokatkad *pril.*
pokćerka *DL jd.* **pokćerci**
pokoji *G jd.* **pokojeg(a)**
pokojnički
pokojnik *NV mn.* **pokojnici**
pokornost *I jd.* **pokornošću**
i **pokornosti**
pokraćen
pokraćivati *prez.* **pokraćujem,**
glag. prid. rad. **pokraćivao, pokraćivala,**
glag. pril. sad. **pokraćujući,**
imp. **pokraćuj**
pokraj *prij.*
pokretač *I jd.* **pokretačem**
pokretački
pokretati *prez.* **pokrećem,**
glag. prid. rad. **pokretao, pokretala,**
glag. pril. sad. **pokrećući,**
imp. **pokreći**
pokriće
pokriti *prez.* **pokrijem,**
glag. prid. rad. **pokrio, pokrila,**
glag. pril. proš. **pokrivši,**
imp. **pokrij**
pokrivač *I jd.* **pokrivačem**
pokrivački
pokućstvo
pol *NV mn.* **polovi**
polazak *G jd.* **polaska,**
NV mn. **polasci,** *G mn.* **polazaka**
poleći *prez.* **polegnem,**
glag. prid. rad. **polegao, polegla,**
glag. pril. proš. **polegavši,**
imp. **polegni**
polećke *pril.*
poleđina
poletjeti *prez.* **poletim,**
glag. prid. rad. **poletio, poletjela,**
glag. pril. proš. **poletjevši,**
imp. **poleti**
policajac *G jd.* **policajca,**
V jd. **policajče,** *I jd.* **policajcem,**
NV mn. **policajci,**
G mn. **policajaca**
polijegati *prez.* **poliježem,**
glag. prid. rad. **polijegao, polijegala,**
glag. pril. proš. **polijegavši,**
imp. **poliježi**
polijetanje
polijetati *prez.* **polijećem,**
glag. prid. rad. **polijetao, polijetala,**
glag. pril. sad. **polijećući,**
imp. **polijeći**

političar *V jd.* **političaru** *i* **političare**, *I jd.* **političarom** *i* **političarem**
političarka
politički
politika *DL jd.* **politici**
polnoćka *i* **ponoćka**
poludjeti *prez.* **poludim**, *glag. prid. rad.* **poludio, poludjela**, *glag. pril. proš.* **poludjevši**, *imp.* **poludi**
polugodišnji
polulijevo *pril.*
polumastan *odr. prid.* **polumasni**
polumjer
polumjesečni
polumračan *odr. prid.* **polumračni**
poluvrijeme *G jd.* **poluvremena**
poljički *prema* **Poljica**
poljubac *G jd.* **poljupca**, *I jd.* **poljupcem**, *NV mn.* **poljupci**, *G mn.* **poljubaca**
pomagač *V jd.* **pomagaču**, *I jd.* **pomagačem**
pomagačica
pomajka *DL jd.* **pomajci**, *G mn.* **pomajka** *i* **pomajki**
pomalo *pril.*
pomast *I jd.* **pomašću** *i* **pomasti**
pometač *I jd.* **pometačem**
pometati *prez.* **pomećem**, *glag. prid. rad.* **pometao, pometala**, *glag. pril. sad.* **pomećući**, *imp.* **pomeći**
pomicati *prez.* **pomičem**, *glag. prid. rad.* **pomicao, pomicala**, *glag. pril. sad.* **pomičući**, *imp.* **pomiči**
pomičan *odr. prid.* **pomični**
pomiješati
pomisao *G jd.* **pomisli**, *I jd.* **pomišlju** *i* **pomisli**
pomladak *G jd.* **pomlatka**, *NV mn.* **pomlaci/pomladci**, *DLI mn.* **pomlacima/pomladcima**
pomočen
pomočiti
pomoć *I jd.* **pomoću** *i* **pomoći**
pomoći *prez.* **pomognem**, *glag. prid. rad.* **pomogao, pomogla**, *glag. pril. proš.* **pomogavši**, *imp.* **pomozi** *i* **pomogni**
pomoćni
pomoćnički
pomoćnik *V jd.* **pomoćniče**, *NV mn.* **pomoćnici**
pomorac *G jd.* **pomorca**, *V jd.* **pomorče**, *I jd.* **pomorcem**, *NV mn.* **pomorci**, *G mn.* **pomoraca**
pomračen
pomrčina
pomrijeti *prez.* **pomrem**, *glag. prid. rad.* **pomro, pomrla**, *glag. pril. proš.* **pomrijevši**, *imp.* **pomri**
pomućen
pomusti *prez.* **pomuzem**, *glag. prid. rad.* **pomuzao, pomuzla**, *glag. pril. proš.* **pomuzavši**, *imp.* **pomuzi**
pomuzen
ponad *prij.*
ponajčešći
ponajljepši
ponajprije *pril.*
ponavljač *V jd.* **ponavljaču**, *I jd.* **ponavljačem**
ponavljačica
ponavljački
ponedjeljak *G jd.* **ponedjeljka**, *NV mn.* **ponedjeljci**, *G mn.* **ponedjeljaka**
ponegdje *pril.*
poneki *G* **ponekog(a)**
ponesen
ponešto *G* **ponečeg(a)**
ponetko *G* **ponekog(a)**

poni *G jd.* **ponija**, *NV mn.* **poniji**
ponići *prez.* **poniknem**,
glag. prid. rad. **ponikao, ponikla**,
glag. pril. proš. **ponikavši**,
imp. **ponikni**
ponijemčiti
ponijeti *prez.* **ponesem**,
glag. prid. rad. **ponio, ponijela**,
glag. pril. proš. **ponijevši**,
imp. **ponesi**
poniznost *I jd.* **poniznošću**
i **poniznosti**
ponoć *I jd.* **ponoći** *i* **ponoću**
ponoćka *i* **polnoćka**
ponoćni
ponovno *i* **ponovo**
poočim
poodavna *i* **poodavno**
poopćavati
poopćen
pop-art *G* **pop-arta**
pop-glazba *G* **pop-glazbe**
popijen
popisivač *V jd.* **popisivaču**,
I jd. **popisivačem**
popisivački
popiti *prez.* **popijem**,
glag. prid. rad. **popio, popila**,
glag. pril. proš. **popivši**, *imp.* **popij**
popodne *G jd.* **popodneva**
popola *pril.*
popraćen
poprečan *odr. prid.* **poprečni**
poprečke *pril.*
popriječiti
poprijeko *pril.*
popuhivati *prez.* **popuhujem**,
glag. prid. rad. **popuhivao**,
popuhivala,
glag. pril. sad. **popuhujući**,
imp. **popuhuj**
popularnost *I jd.* **popularnošću**
i **popularnosti**
porečen
porečki *prema* **Poreč**
poreći *prez.* **porečem** *i* **poreknem**,
glag. prid. rad. **porekao, porekla**,
glag. pril. proš. **porekavši**,
imp. **poreci** *i* **porekni**
poredak *G jd.* **poretka**,
NV mn. **poreci/poredci**,
DLI mn. **porecima/poredcima**
poremećaj *I jd.* **poremećajem**
poremećen
poricati *prez.* **poričem**,
glag. prid. rad. **poricao, poricala**,
glag. pril. sad. **poričući**,
imp. **poriči**
porijeklo
porodični
porođaj *I jd.* **porođajem**
porođajni
porotnički
porotnik *V jd.* **porotniče**,
NV mn. **porotnici**
poručiti
poručivati *prez.* **poručujem**,
glag. prid. rad. **poručivao**,
poručivala,
glag. pril. sad. **poručujući**,
imp. **poručuj**
posađen
posezati *prez.* **posežem**,
glag. prid. rad. **posezao, posezala**,
glag. pril. sad. **posežući**,
imp. **poseži**
posijati *prez* **posijem**,
glag. prid. rad. **posijao, posijala**,
glag. pril. proš. **posijavši**, *imp.* **posij**
posijedjeti *prez.* **posijedim**,
glag. prid. rad. **posijedio**,
posijedjela,
glag. pril. proš. **posijedjevši**,
imp. **posijedi**
posječen *prema* **posjeći**
posjećen *prema* **posjetiti**
posjeći *prez.* **posiječem**,
glag. prid. rad. **posjekao**,
posjekla,
glag. pril. proš. **posjekavši**,
imp. **posijeci**

posjećivati *prez.* **posjećujem**, glag. prid. rad. **posjećivao, posjećivala**, *glag. pril. sad.* **posjećujući**, *imp.* **posjećuj**
posjekotina
posjesti *prez.* **posjednem**, *glag. prid. rad.* **posjeo, posjela**, *glag. pril. proš.* **posjevši**, *imp.* **posjedni**
posjet *G jd.* **posjeta**, *NV mn.* **posjeti**
posjetilac *G jd.* **posjetioca**, *V jd.* **posjetioče**, *I jd.* **posjetiocem**, *NV mn.* **posjetioci**, *G mn.* **posjetilaca**
posjetitelj *V jd.* **posjetitelju**, *I jd.* **posjetiteljem**
poslanički
poslanik *V jd.* **poslaniče**, *NV mn.* **poslanici**
poslati *prez.* **pošaljem**, *glag. prid. rad.* **poslao, poslala**, *glag. pril. proš.* **poslavši**, *imp.* **pošalji**
poslije *prij. i pril.*
poslijediplomski
poslijepodne *G jd.* **poslijepodneva**
poslijepodnevni
poslijeratni
poslodavac *G jd.* **poslodavca**, *V jd.* **poslodavče**, *I jd.* **poslodavcem**, *NV mn.* **poslodavci**, *G mn.* **poslodavaca**
posloprimac *G jd.* **posloprimca**, *V jd.* **posloprimče**, *I jd.* **posloprimcem**, *NV mn.* **posloprimci**, *G mn.* **posloprimaca**
poslušnost *I jd.* **poslušnošću** *i* **poslušnosti**
posrkati *prez.* **posrčem**, *glag. prid. rad.* **posrkao, posrkala**, *glag. pril. proš.* **posrkavši**, *imp.* **posrči**
posrtati *prez.* **posrćem**, *glag. prid. rad.* **posrtao, posrtala**, *glag. pril. sad.* **posrćući**, *imp.* **posrći**
post *NV mn.* **postovi**
postan *odr. prid.* **posni**, *komp.* **posniji**
postanak *NV mn.* **postanci**
postići *prez.* **postignem**, *glag. prid. rad.* **postigao, postigla**, *glag. pril. proš.* **postigavši**, *imp.* **postigni**
postiđen
postignuće
postotak *G jd.* **postotka**, *NV mn.* **postoci/postotci**, *DLI mn.* **postocima/postotcima**
posuđe
posuđen
posuđivanje
posuđivati *prez.* **posuđujem**, *glag. prid. rad.* **posuđivao, posuđivala**, *glag. pril. sad.* **posuđujući**, *imp.* **posuđuj**
posvađati
posvađen
posve *pril.*
posvećen
posvećivati *prez.* **posvećujem**, *glag. prid. rad.* **posvećivao, posvećivala**, *glag. pril. sad.* **posvećujući**, *imp.* **posvećuj**
posvijetliti
posvijetljen
posvjedočen
posvjedočiti
posvud(a) *pril.*
pošiljalac *G jd.* **pošiljaoca**, *V jd.* **pošiljaoče**, *I jd.* **pošiljaocem**, *NV mn.* **pošiljaoci**, *G mn.* **pošiljalaca**
poštar *V jd.* **poštaru** *i* **poštare**, *I jd.* **poštarom** *i* **poštarem**

poštedjeti *prez.* **poštedim,**
glag. prid. rad. **poštedio, poštedjela,**
glag. pril. proš. **poštedjevši,**
imp. **poštedi**
pošteđen
pošteđivati *prez.* **pošteđujem,**
glag. prid. rad. **pošteđivao, pošteđivala,**
glag. pril. sad. **pošteđujući,**
imp. **pošteđuj**
pošto *vezn. i pril.*
potaknuti *prez.* **potaknem,**
glag. prid. rad. **potaknuo, potaknula,**
glag. pril. proš. **potaknuvši,**
imp. **potakni**
poteći *prez.* **potečem** *i* **poteknem,**
glag. prid. rad. **potekao, potekla,**
glag. pril. proš. **potekavši,**
imp. **poteci** *i* **potekni**
pothodnik *NV mn.* **pothodnici**
pothranjen
pothvat
poticaj *I jd.* **poticajem**
poticatelj *V jd.* **poticatelju,**
I jd. **poticateljem**
poticati *prez.* **potičem,**
glag. prid. rad. **poticao, poticala,**
glag. pril. sad. **potičući,**
imp. **potiči**
potjecati *prez.* **potječem,**
glag. prid. rad. **potjecao, potjecala,**
glag. pril. sad. **potječući,**
imp. **potječi**
potkova
potkožan *odr. prid.* **potkožni**
potkradati
potkrasti *prez.* **potkradem,**
glag. prid. rad. **potkrao, potkrala,**
glag. pril. proš. **potkravši,**
imp. **potkradi**
potkrovlje
potkupiti
potkupljen
potkupljivati *prez.* **potkupljujem,**
glag. prid. rad. **potkupljivao, potkupljivala,**
glag. pril. sad. **potkupljujući,**
imp. **potkupljuj**
potočić *I jd.* **potočićem**
potočni
potom *pril.*
potomak *G jd.* **potomka,**
V jd. **potomče,** *NV mn.* **potomci,**
G mn. **potomaka**
potpaliti
potpaljen
potpaljivati *prez.* **potpaljujem,**
glag. prid. rad. **potpaljivao, potpaljivala,**
glag. pril. sad. **potpaljujući,**
imp. **potpaljuj**
potpasti *prez.* **potpadnem,**
glag. prid. rad. **potpao, potpala,**
glag. pril. proš. **potpavši,**
imp. **potpadni**
potpetica
potpis
potpisati *prez.* **potpišem,**
glag. prid. rad. **potpisao, potpisala,**
glag. pril. proš. **potpisavši,**
imp. **potpiši**
potpisivati *prez.* **potpisujem,**
glag. prid. rad. **potpisivao, potpisivala,**
glag. pril. sad. **potpisujući,**
imp. **potpisuj**
potplaćen
potplatiti
potpomagati *prez.* **potpomažem,**
glag. prid. rad. **potpomagao, potpomagala,**
glag. pril. sad. **potpomažući,**
imp. **potpomaži**
potpomoći *prez.* **potpomognem,**
glag. prid. rad. **potpomogao, potpomogla,**
glag. pril. proš. **potpomogavši,**
imp. **potpomogni** *i* **potpomozi**

potpredsjednica
potpredsjednički
potpredsjenik
V jd. **potpredsjedniče,**
NV mn. **potpredsjednici**
potraćen
potrčati
potrošač *V jd.* **potrošaču,**
I jd. **potrošačem**
potrošački
potučen
potući *prez.* **potučem,**
glag. prid. rad. **potukao, potukla,**
glag. pril. proš. **potukavši,**
imp. **potuci**
potvrđivati *prez.* **potvrđujem,**
glag. prid. rad. **potvrđivao, potvrđivala,**
glag. pril. sad. **potvrđujući,**
imp. **potvrđuj**
poučak *G jd.* **poučka,**
NV mn. **poučci,** *G mn.* **poučaka**
poučan *odr. prid.* **poučni**
poučavati
poučen
poučiti
poučljiv
pouka *DL jd.* **pouci**
pouzeće
povečerje
povećalo
povećati
povećavati
poveći *komp. od* **povelik**
povelik *komp.* **poveći**
povijen
povijesni
povijest *I jd.* **poviješću** *i* **povijesti**
povikati *prez.* **povičem,**
glag. prid. rad. **povikao, povikala,**
glag. pril. proš. **povikavši,**
imp. **poviči**
poviti *prez.* **povijem,**
glag. prid. rad. **povio, povila,**
glag. pril. proš. **povivši,** *imp.* **povij**
povjeravati
povjerenstvo *G mn.* **povjerenstava**
povjerenje
povjeriti
povjerljiv
povjerovati *prez.* **povjerujem,**
glag. prid. rad. **povjerovao, povjerovala,**
glag. pril. proš. **povjerovavši,**
imp. **povjeruj**
povjesnica
povjesničar
povjesničarka
povjestica
povješati
povjetarac *G jd.* **povjetarca,**
I jd. **povjetarcem,**
NV mn. **povjetarci,**
G mn. **povjetaraca**
povlačen
povlačenje
povlačiti
povlađivati *prez.* **povlađujem,**
glag. prid. rad. **povlađivao, povlađivala,**
glag. pril. sad. **povlađujući,**
imp. **povlađuj**
povraćanje
povraćati
povraćen
povratak *G jd.* **povratka,**
NV mn. **povraci/povratci,**
DLI mn. **povracima/povratcima**
povrće
povreda
povrediv
povredljivost *I jd.* **povredljivošću** *i* **povredljivosti**
povremen
povrh *prij.*
povrijediti
povrijeđen
povuci-potegni
povučen

povući *prez.* **povučem**,
glag. prid. rad. **povukao, povukla**,
glag. pril. proš. **povukavši**,
imp. **povuci**
pozajmljivati *prez.* **pozajmljujem**,
glag. prid. rad. **pozajmljivao, pozajmljivala**,
glag. pril. sad. **pozajmljujući**,
imp. **pozajmljuj**
pozlaćen
pozlaćivati *prez.* **pozlaćujem**,
glag. prid. rad. **pozlaćivao, pozlaćivala**,
glag. pril. sad. **pozlaćujući**,
imp. **pozlaćuj**
požrtvovan *odr. prid.* **požrtvovni**
požrtvovnost *I jd.* **požrtvovnošću** *i* **požrtvovnosti**
pračovjek *NV mn.* **praljudi**
praćen
praćenje
pradjed *NV mn.* **pradjedi** *i* **pradjedovi**
prag *NV mn.* **pragovi**
praktičan *odr. prid.* **praktični**
pramac *G jd.* **pramca**, *I jd.* **pramcem**, *NV mn.* **pramci**, *G mn.* **pramaca**
praonica
praotac *G jd.* **praoca**, *V jd.* **praoče**, *I jd.* **praocem**, *NV mn.* **praoci**, *G mn.* **praotaca**
prapovijest *I jd.* **prapovješću** *i* **prapovijesti**
prasac *G jd.* **prasca**, *V jd.* **prašče**, *I jd.* **prascem**, *NV mn.* **prasci**, *G mn.* **prasaca**
praseći
praški *prema* **Prag**
pratilac *G jd.* **pratioca**, *V jd.* **pratioče**, *I jd.* **pratiocem**, *NV mn.* **pratioci**, *G mn.* **pratilaca**
praunučad
praunuče *G jd.* **praunučeta**
praunučica
praunuk *V jd.* **praunuče**, *NV mn.* **praunuci**
pravednik *V jd.* **pravedniče**, *NV mn.* **pravednici**
pravnik *V jd.* **pravniče**, *NV mn.* **pravnici**
pravovjeran *odr. prid.* **pravovjerni**
praznovjeran *odr. prid.* **praznovjerni**
prčkanje
prebačaj *I jd.* **prebačajem**
prebijen
prebiti *prez.* **prebijem**,
glag. prid. rad. **prebio, prebila**,
glag. pril. proš. **prebivši**,
imp. **prebij**
prebjeći *prez.* **prebjegnem**,
glag. prid. rad. **prebjegao, prebjegla**, *glag. pril. proš.* **prebjegavši**, *imp.* **prebjegni**
preblizu *pril.*
preboljen
preboljeti *prez.* **prebolim**,
glag. prid. rad. **prebolio, preboljela**,
glag. pril. proš. **preboljevši**,
imp. **preboli**
prebrođen
precijediti
precijeđen
precijeniti
precijenjen
precjenjivati *prez.* **precjenjujem**,
glag. prid. rad. **precjenjivao, precjenjivala**,
glag. pril. sad. **precjenjujući**,
imp. **precjenjuj**
prečest
prečist
prečka *G mn.* **prečaka** *i* **prečki**
prečuti *prez.* **prečujem**,
glag. prid. rad. **prečuo, prečula**,
glag. pril. proš. **prečuvši**,
imp. **prečuj**
predah *NV mn.* **predasi**

predak *G jd.* **pretka,** *NV mn.* **preci/predci,** *DLI mn.* **precima/predcima**
predavač *V jd.* **predavaču,** *I jd.* **predavačem**
predavaonica
predbilježba *G mn.* **predbilježaba** *i* **predbilježbi**
predebeo *odr. prid.* **predebeli**
predgrađe
predio *i* **predjel** *G jd.* **predjela,** *NV mn.* **predjeli**
predjelo
predlagač *V jd.* **predlagaču,** *I jd.* **predlagačem**
predložak *G jd.* **predloška,** *NV mn.* **predlošci,** *G mn.* **predložaka**
predmetak *G jd.* **predmetka,** *NV mn.* **predmeci/predmetci,** *DLI mn.* **predmecima/predmetcima**
predmnijevati
prednjačiti
predobiti *prez.* **predobijem,** *glag. prid. rad.* **predobio, predobila,** *glag. pril. proš.* **predobivši,** *imp.* **predobij**
predočavati
predočen
predočiti
predočivati *prez.* **predočujem,** *glag. prid. rad.* **predočivao, predočivala,** *glag. pril. sad.* **predočujući,** *imp.* **predočuj**
predodžba *G mn.* **predodžaba** *i* **predodžbi**
predosjećaj *I jd.* **predosjećajem**
predosjećanje
predosjećati
predračun
predračunski
predsezona
predsezonski
predsjedatelj *V jd.* **predsjedatelju,** *I jd.* **predsjedateljem**
predsjedati
predsjedavati
predsjednica
predsjednik *V jd.* **predsjedniče,** *NV mn.* **predsjednici**
predsjedništvo
predsoblje
predstava
predstaviti
predstavljati
predstavljen
predstavnica
predstavnik *V jd.* **predstavniče,** *NV mn.* **predstavnici**
predstavništvo
predstojeći
predturski
predugačak *odr. prid.* **predugački**
preduvjet
predvidjeti *prez.* **predvidim,** *glag. prid. rad.* **predvidio, predvidjela,** *glag. pril. proš.* **predvidjevši,** *imp.* **predvidi**
predviđati
prefiks *G mn.* **prefiksa**
pregovarač *V jd.* **pregovaraču,** *I jd.* **pregovaračem**
pregrađen
pregrađivati *prez.* **pregrađujem,** *glag. prid. rad.* **pregrađivao, pregrađivala,** *glag. pril. sad.* **pregrađujući,** *imp.* **pregrađuj**
pregrijati *prez.* **pregrijem,** *glag. prid. rad.* **pregrijao, pregrijala,** *glag. pril. proš.* **pregrijavši,** *imp.* **pregrij**
pregristi *prez.* **pregrizem,** *glag. prid. rad.* **pregrizao, pregrizla,** *glag. pril. proš.* **pregrizavši,** *imp.* **pregrizi**

pregrizen
prehlađen
prehrambeni
prehraniti
prehranjivati
prez. **prehranjujem,**
glag. prid. rad. **prehranjivao, prehranjivala,**
glag. pril. sad. **prehranjujući,**
imp. **prehranjuj**
preinačivati *prez.* **preinačujem,**
glag. prid. rad. **preinačivao, preinačivala,**
glag. pril. sad. **preinačujući,**
imp. **preinačuj**
prekidač *I jd.* **prekidačem**
prekipjeti *prez.* **prekipim,**
glag. prid. rad. **prekipio, prekipjela,**
glag. pril. proš. **prekipjevši,**
imp. **prekipi**
prekiseo *odr. prid.* **prekiseli**
prekjučer *pril.*
prekjučerašnji
prekomjeran *odr. prid.* **prekomjerni**
prekooceanski
prekoračen
prekoračenje
prekoračiti
prekoračivati
prez. **prekoračujem,**
glag. prid. rad. **prekoračivao, prekoračivala,**
glag. pril. sad. **prekoračujući,**
imp. **prekoračuj**
prekosutra *i* **preksutra** *pril.*
prekovremen
prekraćen
prekraćivati
prekrivač *I jd.* **prekrivačem**
preksinoć *pril.*
preksinoćnji *pril.*
preksutra *i* **prekosutra** *pril.*
prelazak *G jd.* **prelaska,**
NV mn. **prelasci,**
G mn. **prelazaka**
preletjeti *prez.* **preletim,**
glag. prid. rad. **preletio, preletjela,**
glag. pril. proš. **preletjevši,**
imp. **preleti**
prelijen
prelijep
prelijetanje
prelijetati *prez.* **prelijećem,**
glag. prid. rad. **prelijetao, prelijetala,**
glag. pril. sad. **prelijećući,**
imp. **prelijeći**
prelijevanje
prelijevati
preliti *prez.* **prelijem,**
glag. prid. rad. **prelio, prelila,**
glag. pril. proš. **prelivši,**
imp. **prelij**
preljubnički
preljubnik *V jd.* **preljubniče,**
NV mn. **preljubnici**
premastan *odr. prid.* **premasni**
premetati
prez. **premećem,**
glag. prid. rad. **premetao, premetala,**
glag. pril. sad. **premećući,**
imp. **premeći**
premijer *V jd.* **premijeru**
premijera
premijerni
premijerski
premio *odr. prid.* **premili**
premjeriti
premjestiti
premještaj *I jd.* **premještajem**
premještanje
premještati
premlaćen
premoć *I jd.* **premoći** *i* **premoću**
premoćan *odr. prid.* **premoćni**
premošćen
prenapučiti
prenesen

prenijeti *prez.* **prenesem,**
glag. prid. rad. **prenio, prenijela,**
glag. pril. proš. **prenijevši,**
imp. **prenesi**
prenizak *odr. prid.* **preniski**
prenoćište
prenoćiti
prenosiv
prenošen
preobraćati
preobražaj *I jd.* **preobražajem**
preobučen
preobući *prez.* **preobučem,**
glag. prid. rad. **preobukao, preobukla,**
glag. pril. proš. **preobukavši,**
imp. **preobuci**
preokretati *prez.* **preokrećem,**
glag. prid. rad. **preokretao, preokretala,**
glag. pril. sad. **preokrećući,**
imp. **preokreći**
preosjetljiv
prepečen
prepeći *prez.* **prepečem,**
glag. prid. rad. **prepekao, prepekla,**
glag. pril. proš. **prepekavši,**
imp. **prepeci**
prepirka *DL jd.* **prepirci,**
G mn. **prepiraka** *i* **prepirki**
prepisati *prez.* **prepišem,**
glag. prid. rad. **prepisao, prepisala,**
glag. pril. proš. **prepisavši,**
imp. **prepiši**
prepisivač *V jd.* **prepisivaču,**
I jd. **prepisivačem**
prepjev
preplaćen
preplaćivati *prez.* **preplaćujem,**
glag. prid. rad. **preplaćivao, preplaćivala,**
glag. pril. sad. **preplaćujući,**
imp. **preplaćuj**
preporučen
preporučiti
preporuka *DL jd.* **preporuci**
prepričati
preprodavač *V jd.* **preprodavaču,**
I jd. **preprodavačem**
preračunati
preračunavati
prerađen
prerađevina
prerađivač *V jd.* **prerađivaču,**
I jd. **prerađivačem**
prerađivački
prerađivati *prez.* **prerađujem,**
glag. prid. rad. **prerađivao, prerađivala,**
glag. pril. sad. **prerađujući,**
imp. **prerađuj**
presađivanje
presađivati *prez.* **presađujem,**
glag. prid. rad. **presađivao, presađivala,**
glag. pril. sad. **presađujući,**
imp. **presađuj**
presaviti *prez.* **presavijem,**
glag. prid. rad. **presavio, presavila,**
glag. pril. proš. **presavivši,**
imp. **presavij**
presječen
presjeći *prez.* **presiječem,**
glag. prid. rad. **presjekao, presjekla,**
glag. pril. proš. **presjekavši,**
imp. **presijeci**
presjek *NV mn.* **presjeci**
preskakati *prez.* **preskačem,**
glag. prid. rad. **preskakao, preskakala,**
glag. pril. sad. **preskačući,**
imp. **preskači**
preskočen
preskočiti
preskok *NV mn.* **preskoci**
presladak *odr. prid.* **preslatki**
preslika *DL jd.* **preslici**
prestolonasljednik
NV mn. **prestolonasljednici**

presuđen
presuđivati *prez.* **presuđujem**, *glag. prid. rad.* **presuđivao, presuđivala**, *glag. pril. sad.* **presuđujući**, *imp.* **presuđuj**
presvijetao *odr. prid.* **presvijetli**
presvlačen
presvlačiti
presvođen
presvučen
presvući *prez.* **presvučem**, *glag. prid. rad.* **presvukao, presvukla**, *glag. pril. proš.* **presvukavši**, *imp.* **presvuci**
prešućen
prešućivati *prez.* **prešućujem**, *glag. prid. rad.* **prešućivao, prešućivala**, *glag. pril. sad.* **prešućujući**, *imp.* **prešućuj**
prešutjeti *prez.* **prešutim**, *glag. prid. rad.* **prešutio, prešutjela**, *glag. pril. proš.* **prešutjevši**, *imp.* **prešuti**
preteča
pretečen
pretећi *prez.* **preteknem** *i* **pretečem**, *glag. prid. rad.* **pretekao, pretekla**, *glag. pril. proš.* **pretekavši**, *imp.* **pretekni** *i* **preteci**
pretežak *odr. prid.* **preteški**
prethodan *odr. prid.* **prethodni**
prethodnik *V jd.* **prethodniče**, *NV mn.* **prethodnici**
pretijesan *odr. prid.* **pretijesni**
pretinac *G jd.* **pretinca**, *I jd.* **pretincem**, *NV mn.* **pretinci**, *G mn.* **pretinaca**
pretjecati *prez.* **pretječem**, *glag. prid. rad.* **pretjecao, pretjecala**, *glag. pril. sad.* **pretječući**, *imp.* **pretječi**
pretjerati
pretjerivati *prez.* **pretjerujem**, *glag. prid. rad.* **pretjerivao, pretjerivala**, *glag. pril. sad.* **pretjerujući**, *imp.* **pretjeruj**
pretklijetka *G mn.* **pretklijetaka** *i* **pretklijetki**
pretkomora
pretočen
pretočiti
pretplaćen
pretplaćivati *prez.* **pretplaćujem**, *glag. prid. rad.* **pretplaćivao, pretplaćivala**, *imp.* **pretplaćuj**
pretplatiti
pretplatnik *V jd.* **pretplatniče**, *NV mn.* **pretplatnici**
pretposljednji
pretpostaviti
pretpostavka *DL jd.* **pretpostavci**, *G mn.* **pretpostavaka** *i* **pretpostavki**
pretpostavljati
pretpostavljen
pretpremijera
pretres
pretrpjeti *prez.* **pretrpim**, *glag. prid. rad.* **pretrpio, pretrpjela**, *glag. pril. proš.* **pretrpjevši**, *imp.* **pretrpi**
pretučen
pretući *prez.* **pretučem**, *glag. prid. rad.* **pretukao, pretukla**, *glag. pril. proš.* **pretukavši**, *imp.* **pretuci**
pretvarač *I jd.* **pretvaračem**
pretvorba *G mn.* **pretvorba** *i* **pretvorbi**
preuveličati
preuzak *odr. prid.* **preuski**
prevara *i* **prijevara**
prèvesti[1] *prez.* **prevedem**, *glag. pril. rad.* **preveo, prevela**, *glag. pril. proš.* **prevevši**, *imp.* **prevedi**

prèvesti[2] *prez.* **prevezem**,
glag. prid. rad. **prevezao, prevezla**,
glag. pril. proš. **prevezavši**,
imp. **prevezi**
prevezen
previti *prez.* **previjem**,
glag. prid. rad. **previo, previla**,
glag. pril. proš. **previvši**,
imp. **previj**
prevlast *I jd.* **prevlašću** *i* **prevlasti**
prevodilac *G jd.* **prevodioca**,
V jd. **prevodioče**,
I jd. **prevodiocem**,
NV mn. **prevodioci**,
G mn. **prevodilaca**
prevoditelj *V jd.* **prevoditelju**,
I jd. **prevoditeljem**
prevođen
prevrat
prevrijedan *odr. prid.* **prevrijedni**
prevrtati *prez.* **prevrćem**,
glag. prid. rad. **prevrtao, prevrtala**,
glag. pril. sad. **prevrćući**,
imp. **prevrći**
prevrtljivac *G jd.* **prevrtljivca**,
V jd. **prevrtljivče**,
I jd. **prevrtljivcem**,
NV mn. **prevrtljivci**,
G mn. **prevrtljivaca**
prevruć
prezasićen
prezime *NV mn.* **prezimena**
prezir *i* **prijezir**
prezreo *odr. prid.* **prezreli**
prezreti
prezrijevanje
prezrijevati
preživjeti *prez.* **preživim**,
glag. prid. rad. **preživio, preživjela**,
glag. pril. proš. **preživjevši**,
imp. **preživi**
preživljen
prhak *odr. prid.* **prhki**
pribijen
pribiti *prez.* **pribijem**,
glag. prid. rad. **pribio, pribila**,
glag. pril. proš. **pribivši**,
imp. **pribij**
priča
pričanje
pričati
pričekati
pričestiti
pričešćen
pričešćivati *prez.* **pričešćujem**,
glag. prid. rad. **pričešćivao, pričešćivala**,
glag. pril. sad. **pričešćujući**,
imp. **pričešćuj**
pričuva
pričuvati
pričvrstiti
pričvršćen
pričvršćivati *prez.* **pričvršćujem**,
glag. prid. rad. **pričvršćivao, pričvršćivala**,
glag. pril. sad. **pričvršćujući**,
imp. **pričvrsti**
prići *prez.* **priđem**,
glag. prid. rad. **prišao, prišla**,
glag. pril. proš. **prišavši**, *imp.* **priđi**
pridjev
pridjevni
pridobiti *prez.* **pridobijem**,
glag. prid. rad. **pridobio, pridobila**,
glag. pril. proš. **pridobivši**,
imp. **pridobij**
pridonesen
pridonijeti *prez.* **pridonesem**,
glag. prid. rad. **pridonio, pridonijela**,
glag. pril. proš. **pridonijevši**,
imp. **pridonesi**
prignječen
prignječiti
prigristi *prez.* **prigrizem**,
glag. prid. rad. **prigrizao, prigrizla**,
glag. pril. proš. **prigrizavši**,
imp. **prigrizi**

prigušivač *I jd.* **prigušivačem**
prihvaćati *prez.* **prihvaćam**, *glag. prid. rad.* **prihvaćao, prihvaćala**, *glag. pril. sad.* **prihvaćajući**, *imp.* **prihvaćaj**
prihvaćen
prijatelj *V jd.* **prijatelju**, *I jd.* **prijateljem**
prije *prij. i pril.*
prijeći *prez.* **prijeđem**, *glag. prid. rad.* **prešao, prešla**, *glag. pril. proš.* **prešavši**, *imp.* **prijeđi**
prijedlog *NV mn.* **prijedlozi**
prijedložni
prijeđen
prijeglas
prijek *komp.* **preči**
prijeko *pril.*
prijekor
prijelaz
prijelazan *odr. prid.* **prijelazni**
prijelom
prijeloman *odr. prid.* **prijelomni**
prijenos
prijenosni
prijepis
prijepodne *G jd.* **prijepodneva**
prijepodnevni
prijepor
prijesan *odr. prid.* **prijesni**
prijestolnica
prijestolnički
prijestolje
prijestup
prijestupni
prijetiti
prijetnja
prijetvoran *odr. prid.* **prijetvorni**
prijevara *i* **prevara**
prijevod
prijevoj
prijevoz
prijevozni
prijevoznički
prijevoznik *V jd.* **prijevozniče**, *NV mn.* **prijevoznici**
prijevremen *odr. prid.* **prijevremeni**
prijezir *i* **prezir**
prikapčati
prikazati *prez.* **prikažem**, *glag. prid. rad.* **prikazao, prikazala**, *glag. pril. proš.* **prikazavši**, *imp.* **prikaži**
priključak *NV mn.* **priključci**
prikočen
prikočiti
prikraćen
prikriti *prez.* **prikrijem**, *glag. prid. rad.* **prikrio, prikrila**, *glag. pril. proš.* **prikrivši**, *imp.* **prikrij**
prikupljač *V jd.* **prikupljaču**, *I jd.* **prikupljačem**
prikvačen
prikvačiti
prilagođen
prileći *prez.* **prilegnem**, *glag. prid. rad.* **prilegao, prilegla**, *glag. pril. proš.* **prilegavši**, *imp.* **prilegni** *i* **prilezi**
prilijepiti
prilijepljen
primatelj *V jd.* **primatelju**, *I jd.* **primateljem**
primicati *prez.* **primičem**, *glag. prid. rad.* **primicao, primicala**, *glag. pril. sad.* **primičući**, *imp.* **primiči**
primijećen
primijeniti
primijenjen
primijetiti
primisao *G jd.* **primisli**, *I jd.* **primišlju** *i* **primisli**

primjećivati *prez.* **primjećujem**, *glag. prid. rad.* **primjećivao, primjećivala**, *glag. pril. sad.* **primjećujući**, *imp.* **primjećuj**
primjedba *G mn.* **primjedaba** *i* **primjedbi**
primjena
primjer
primjerak *NV mn.* **primjerci**
primjetan *odr. prid.* **primjetni**
primopredajnik *NV mn.* **primopredajnici**
princ *V jd.* **prinče**, *NV mn.* **prinčevi**
prinesen
prinijeti *prez.* **prinesem**, *glag. prid. rad.* **prinio, prinijela**, *glag. pril. proš.* **prinijevši**, *imp.* **prinesi**
priopćavanje
priopćavati
priopćen
priopćenje
priopćiti
pripadnik *V jd.* **pripadniče**, *NV mn.* **pripadnici**
pripečen
pripeći *prez.* **pripečem**, *glag. prid. rad.* **pripekao, pripekla**, *glag. pril. proš.* **pripekavši**, *imp.* **pripeci**
pripjev
pripomoć *I jd.* **pripomoći** *i* **pripomoću**
pripomoći *prez.* **pripomognem**, *glag. prid. rad.* **pripomogao, pripomogla**, *glag. pril. proš.* **pripomogavši**, *imp.* **pripomogni** *i* **pripomozi**
pripovijest *I jd.* **pripovijeću** *i* **pripovijesti**
pripovijetka *DL jd.* **pripovijetki** *i* **pripovijeci/pripovijetci**, *G mn.* **pripovjedaka** *i* **pripovijetki**
pripovjedač *V jd.* **pripovjedaču**, *I jd.* **pripovjedačem**
pripovjedački
pripravnički
pripravnik *V jd.* **pripravniče**, *NV mn.* **pripravnici**
pripravnost *I jd.* **pripravnošću** *i* **pripravnosti**
pripriječen
pripriječiti
priprijetiti
priređivač *V jd.* **priređivaču**, *I jd.* **priređivačem**
priređivački
priređivati *prez.* **priređujem**, *glag. prid. rad.* **priređivao, priređivala**, *glag. pril. sad.* **priređujući**, *imp.* **priređuj**
prirodoslovac *G jd.* **prirodoslovca**, *V jd.* **prirodoslovče**, *I jd.* **prirodoslovcem**, *NV mn.* **prirodoslovci**, *G mn.* **prirodoslovaca**
prirođen
priručnički
priručnik *NV mn.* **priručnici**
priseći *prez.* **prisegnem**, *glag. prid. rad.* **prisegao, prisegla**, *glag. pril. proš.* **prisegavši**, *imp.* **prisegni**
prisezati *prez.* **prisežem**, *glag. prid. rad.* **prisezao, prisezala**, *glag. pril. sad.* **prisežući**, *imp.* **priseži**
prisjećanje
prispjeti *prez.* **prispijem**, *glag. prid. rad.* **prispio, prispjela**, *glag. pril. proš.* **prispjevši**, *imp.* **prispij**
pristao *odr. prid.* **pristali**
pristići *prez.* **pristignem**, *glag. prid. rad.* **pristigao, pristigla**, *glag. pril. proš.* **pristigavši**, *imp.* **pristigni**

pristojnost *I jd.* **pristojnošću** *i* **pristojnosti**
prisutnost *I jd.* **prisutnošću** *i* **prisutnosti**
prištić *I jd.* **prištićem**
prištedjeti *prez.* **prištedim**, *glag. prid. rad.* **prištedio, prištedjela**, *glag. pril. proš.* **prištedjevši**, *imp.* **prištedi**
pritjecati *prez.* **pritječem**, *glag. prid. rad.* **pritjecao, pritjecala**, *glag. pril. sad.* **pritječući**, *imp.* **pritječi**
priučen
priučiti
prìvesti[1] *prez.* **privedem**, *glag. prid. rad.* **priveo, privela**, *glag. pril. proš.* **privevši**, *imp.* **privedi**
prìvesti[2] *prez.* **privezem**, *glag. prid. rad.* **privezao, privezla**, *glag. pril. proš.* **privezavši**, *imp.* **privezi**
privezen
privi̇đati se
privjesak *G jd.* **privjeska**, *NV mn.* **privjesci**, *G mn.* **privjesaka**
privlačan *odr. prid.* **privlačni**
privlačen
privlačiti
privređivati *prez.* **privređujem**, *glag. prid. rad.* **privređivao, privređivala**, *glag. pril. sad.* **privređujući**, *imp.* **privređuj**
privrijediti *prez.* **privrijedim**, *glag. prid. rad.* **privrijedio, privrijedila**, *glag. pril. proš.* **privrijedivši**, *imp.* **privrijedi**
privrijeđen
privučen
privući *prez.* **privučem**, *glag. prid. rad.* **privukao, privukla**, *glag. pril. proš.* **privukavši**, *imp.* **privuci**
probdjeti *prez.* **probdim** *i* **probdijem**, *glag. prid. rad.* **probdio, probdjela**, *glag. pril. proš.* **probdjevši**, *imp.* **probdi** *i* **probdij**
problematičan *odr. prid.* **problematični**
problijediti
procijep
procjena
procjenitelj *V jd.* **procjenitelju**, *I jd.* **procjeniteljom**
procjenjivati *prez.* **procjenjujem**, *glag. prid. rad.* **procjenjivao, procjenjivala**, *glag. pril. sad.* **procjenjujući**, *imp.* **procjenjuj**
procvjetati
pročistiti
pročišćavati
pročišćen
pročitati
pročuti *prez.* **pročujem**, *glag. prid. rad.* **pročuo, pročula**, *glag. pril. proš.* **pročuvši**, *imp.* **pročuj**
proći *prez.* **prođem**, *glag. prid. rad.* **prošao, prošla**, *glag. pril. proš.* **prošavši**, *imp.* **prođi**
prodavač *V jd.* **prodavaču**, *I jd.* **prodavačem**
prodavaonica
prodrijeti *prez.* **prodrem**, *glag. prid. rad.* **prodro, prodrla**, *glag. pril. proš.* **prodrijevši**, *imp.* **prodri**
produžetak *G jd.* **produžetka**, *NV mn.* **produžeci/produžetci**, *DLI mn.* **produžecima/produžetcima**

profesionalac *G jd.* **profesionalca,**
V jd. **profesionalče,**
I jd. **profesionalcem,**
NV mn. **profesionalci,**
G mn. **profesionalaca**
prognanički
prognanik *V jd.* **prognaniče,**
NV mn. **prognanici**
progonitelj *V jd.* **progonitelju,**
I jd. **progoniteljem**
proizići *prez.* **proizađem,**
glag. prid. rad. **proizišao,**
proizišla,
glag. pril. proš. **proizišavši,**
imp. **proiziđi**
proizvođač *V jd.* **proizvođaču,**
I jd. **proizvođačem**
proizvođački
prokrčen
prokrčiti
prokrčivati *prez.* **prokrčujem,**
glag. prid. rad. **prokrčivao,**
prokrčivala,
glag. pril. sad. **prokrčujući,**
imp. **prokrčuj**
prolazak *G jd.* **prolaska,**
NV mn. **prolasci,**
G mn. **prolazaka**
prolaznik *V jd.* **prolazniče,**
NV mn. **prolaznici**
proletjeti *prez.* **proletim,**
glag. prid. rad. **proletio, proletjela,**
glag. pril. proš. **proletjevši,**
imp. **proleti**
prolijevanje
prolijevati
proliti *prez.* **prolijem,**
glag. prid. rad. **prolio, prolila,**
glag. pril. proš. **prolivši,**
imp. **prolij**
proljeće
promaknuće
promatrač *V jd.* **promatraču,**
I jd. **promatračem**
prometnik *V jd.* **prometniče,**
NV mn. **prometnici**
promijeniti
promijenjen
promjena
promjenljiv *i* **promjenjiv**
promukao *odr. prid.* **promukli**
promuklost *I jd.* **promuklošću**
i **promuklosti**
pronaći *prez.* **pronađem,**
glag. prid. rad. **pronašao,**
pronašla,
glag. pril. proš. **pronašavši,**
imp. **pronađi**
pronađen
pronevjera
pronevjeren
pronevjeriti
propast *I jd.* **propašću** *i* **propasti**
propovijed *I jd.* **propovijedi**
i **propovijeđu**
propovijedanje
propovijedati
propovjednički
propovjednik *V jd.* **propovjedniče,**
NV mn. **propovjednici**
propuh *NV mn.* **propusi**
proračun
prorečen
proreći *prez.* **prorečem**
i **proreknem,**
glag. prid. rad. **prorekao,**
prorekla,
glag. pril. proš. **prorekavši,**
imp. **proreci** *i* **prorekni**
proricati *prez.* **proričem,**
glag. prid. rad. **proricao,**
proricala,
glag. pril. sad. **proričući,**
imp. **proriči**
proročanstvo *G mn.* **proročanstava**
proročki
prorok *V jd.* **proroče,**
NV mn. **proroci**
prosidba *G mn.* **prosidaba**
i **prosidbi**
prosijed

prosinac *G jd.* **prosinca,**
I jd. **prosincem,** *NV mn.* **prosinci,**
G mn. **prosinaca**
prosinački
prosjački
prosjak *V jd.* **prosjače,**
NV mn. **prosjaci**
prosječan *odr. prid.* **prosječni**
prosjek *NV mn.* **prosjeci**
prostački
prostak *V jd.* **prostače,**
NV mn. **prostaci**
prostirač *I jd.* **prostiračem**
prostrijeti *prez.* **prostrem,**
glag. prid. rad. **prostro, prostrla,**
glag. pril. proš. **prostrijevši,**
imp. **prostri**
prosuđivati *prez.* **prosuđujem,**
glag. prid. rad. **prosuđivao, prosuđivala,**
glag. pril. sad. **posuđujući,**
imp. **prosuđuj**
prosvijećen *komp.* **prosvjećeniji**
prosvijećenost
I jd. **prosvijećenošću**
i **prosvijećenosti**
prosvijetliti
prosvijetljen
prosvjećivati *prez.* **prosvjećujem,**
glag. prid. rad. **prosvjećivao, prosvjećivala,**
glag. pril. sad. **prosvjećujući,**
imp. **prosvjećuj**
prosvjed
prosvjedni
prosvjeta
prosvjetiteljstvo
prosvjetni
prošetati *prez.* **prošećem** *i* **prošetam,**
glag. prid. rad. **prošetao, prošetala,**
glag. pril. proš. **prošetavši,**
imp. **prošeći** *i* **prošetaj**
prošlogodišnji
prošlost *I jd.* **prošlošću** *i* **prošlosti**
proteći *prez.* **protečem** *i* **proteknem,**
glag. prid. rad. **protekao, protekla,**
glag. pril. proš. **protekavši,**
imp. **proteci** *i* **protekni**
protestni
protivnički
protivnik *V jd.* **protivniče,**
NV mn. **protivnici**
protjecati *prez.* **protječem,**
glag. prid. rad. **protjecao, protjecala,**
glag. pril. sad. **protječući,**
imp. **protječi**
protjerivati *prez.* **protjerujem,**
glag. prid. rad. **protjerivao, protjerivala,**
glag. pril. sad. **protjerujući,**
imp. **protjeruj**
protrčati
protudjelovanje
protulijek *NV mn.* **protulijekovi**
protumačen
protumačiti
protumjera
protuobrana
protuprijedlog
NV mn. **protuprijedlozi**
proturječan *odr. prid.* **proturječni**
proturječiti
proturječje
protutijelo
protuudar
protuusluga *DL jd.* **protuusluzi**
protuvrijednost
I jd. **protuvrijednošću**
i **protuvrijednosti**
proučavanje
proučavati
proučen
proučiti
prouzročen
prouzročiti
provalnički

provalnik *V jd.* **provalniče,** *NV mn.* **provalnici**
provedba *G mn.* **provedaba** *i* **provedbi**
pròvesti[1] *prez.* **provedem,** *glag. prid. rad.* **proveo, provela,** *glag. pril. proš.* **provevši,** *imp.* **provedi**
pròvesti[2] *prez.* **provezem,** *glag. prid. rad.* **provezao, provezla,** *glag. pril. proš.* **provezavši,** *imp.* **provezi**
provjera
provjeravati
provjeriti
provučen
provući *prez.* **provučem,** *glag. prid. rad.* **provukao, provukla,** *glag. pril. proš.* **provukavši,** *imp.* **provuci**
prozračen
prozračiti
prozračivati *prez.* **prozračujem,** *glag. prid. rad.* **prozračivao, prozračivala,** *glag. pril. sad.* **prozračujući,** *imp.* **prozračuj**
proždrljivac *G jd.* **proždrljivca,** *V jd.* **proždrljivče,** *I jd.* **proždrljivcem,** *NV mn.* **proždrljivci,** *G mn.* **proždrljivaca**
proživjeti *prez.* **proživim,** *glag. prid. rad.* **proživio, proživjela,** *glag. pril. proš.* **proživjevši,** *imp.* **proživi**
prsni *prema* **prsa**
prstni *prema* **prst**
pruga *DL jd.* **pruzi**
prvak *V jd.* **prvače,** *NV mn.* **prvaci**
prvijenac *G jd.* **prvijenca,** *I jd.* **prvijencem,** *NV mn.* **prvijenci,** *G mn.* **prvijenaca**
psalam *G jd.* **psalma,** *NV mn.* **psalmi,** *G mn.* **psalama**
pseći
psić *V jd.* **psiću,** *I jd.* **psićem**
psovač *V jd.* **psovaču,** *I jd.* **psovačem**
psovački
pšeničan *odr. prid.* **pšenični**
ptičica
ptičji
ptičurina
pûč *NV mn.* **pučevi** ('prevrat')
pûč *NV mn.* **puči** ('sitan otvor')
pučanin *NV mn.* **pučani**
pučanstvo *G mn.* **pučanstava**
pučina
pučki
pući *prez.* **puknem,** *glag. prid. rad.* **pukao, pukla,** *glag. pril. proš.* **pukavši,** *imp.* **pukni**
puh *V jd.* **puše,** *NV mn.* **puhovi**
puhač *V jd.* **puhaču,** *I jd.* **puhačem**
puhački
puhaći
puhati *prez.* **pušem,** *glag. prid. rad.* **puhao, puhala,** *glag. pril. sad.* **pušući,** *imp.* **puši**
puk *V jd.* **puče,** *NV mn.* **puci**
pukovnik *V jd.* **pukovniče,** *NV mn.* **pukovnici**
puls *NV mn.* **pulsovi**
punč *NV mn.* **punčevi**
punđa
punoljetan *odr. prid.* **punoljetni**
punoljetnost *I jd.* **punoljetnošću** *i* **punoljetnosti**
punomastan *odr. prid.* **punomasni**
punomoć *I jd.* **punomoći** *i* **punomoću**
pupak *G jd.* **pupka,** *NV mn.* **pupkovi** *i* **pupci**
pupčani
pupoljak *G jd.* **pupoljka,** *NV mn.* **pupoljci**
pustinjački

pustinjak *V jd.* **pustinjače**, *NV mn.* **pustinjaci**
pušač *V jd.* **pušaču**, *I jd.* **pušačem**
pušački
pušaći
puščani
pût[1] *im. m. r., I jd.* **putom**, *NV mn.* **putovi**
pût[2] *im. ž. r., I jd.* **puti** *i* **puću**
putnički
putničko-teretni *prema* **putnički** *i* **teretni**
putnik *V jd.* **putniče**, *NV mn.* **putnici**
putopisac *G jd.* **putopisca**, *V jd.* **putopišče**, *I jd.* **putopiscem**, *NV mn.* **putopisci**, *G mn.* **putopisaca**
puzati *prez.* **pužem**, *glag. prid. rad.* **puzao, puzala**, *glag. pril. sad.* **puzući**, *imp.* **puži**
puzeći *pril.*
puž *V jd.* **pužu**, *I jd.* **pužem**, *NV mn.* **puževi**

R

račun
računalni
računalo
računalstvo
računanje
računati
računovodstvo
računovođa
računovotkinja
račvast
račvati
radič *i* **radić**
radij *I jd.* **radijem**
radio *G jd.* **radija**, *I jd.* **radijem** *i* **radiom**, *NV mn.* **radiji**, *G mn.* **radija**
radioaktivan *odr. prid.* **radioaktivni**
radioaparat
radiodrama
radioemisija
radiofrekvencija
radiointervju *G jd.* **radiointervjua**, *DL jd.* **radiointervjuu**, *NV mn.* **radiointervjui**
radiokomentator
radionica
radioodašiljač *I jd.* **radioodašiljačem**
radiopostaja
radioprijenos
radioprogram
radiosignal
radiotehnički
radiotehnika *DL jd.* **radiotehnici**
radioval *NV mn.* **radiovalovi**
radnički
radnik *V jd.* **radniče**, *NV mn.* **radnici**
radost *I jd.* **radošću** *i* **radosti**
radostan *odr. prid.* **radosni**
radoznalost *I jd.* **radoznalošću** *i* **radoznalosti**
rađanje
rađaonica
rađati
ragu *G jd.* **ragua**, *DL jd.* **raguu**, *NV mn.* **ragui**
rahitičan *odr. prid.* **rahitični**
rajčica
rak *V jd.* **rače**, *NV mn.* **rakovi**
rak-rana *G jd.* **rak-rane**
ranč *NV mn.* **rančevi**
rang *NV mn.* **rangovi**
rang-lista *G jd.* **rang-liste**

ranoranilac *G jd.* **ranoranioca**, *V jd.* **ranoranioče**, *I jd.* **ranoranilocem**, *NV mn.* **ranoranilici**, *G mn.* **ranoranilaca**
ranjenički
ranjenik *NV mn.* **ranjenici**
ranjivost *I jd.* **ranjivošću** *i* **ranjivosti**
rapski *prema* **Rab**
rasadnički
rasadnik *NV mn.* **rasadnici**
rascijepan
rascijepanost *I jd.* **rascijepanošću** *i* **rascijepanosti**
rascijepati
rascjep
rascjepkati
rascjepljenje
rascjepljivati *prez.* **rascjepljujem**, *glag. prid. rad.* **rascjepljivao**, **rascjepljivala**, *glag. pril. sad.* **rascjepljujući**, *imp.* **rascjepljuj**
rascpjekanost *I jd.* **rascjepkanošću** *i* **rascjepkanosti**
rascvjetati
raseliti
raseljavanje
raseljavati
rasformirati
rashladiti
rashlađen
rashlađenje
rashlađivati *prez.* **rashlađujem**, *glag. prid. rad.* **rashlađivao**, **rashlađivala**, *glag. pril. sad.* **rashlađujući**, *imp.* **rashlađuj**
rasijecanje
rasijecati
rasipnički
rasipnik *V jd.* **rasipniče**, *NV mn.* **rasipnici**
rasipnost *I jd.* **rasipnošću** *i* **rasipnosti**
rasist *GA jd.* **rasista**, *DL jd.* **rasistu**
rasistički
rasječen
rasjeći *prez.* **rasiječem**, *glag. prid. rad.* **rasjekao**, **rasjekla**, *glag. pril. proš.* **rasjekavši**, *imp.* **rasijeci**
raskinuti *prez.* **raskinem**, *glag. prid. rad.* **raskinuo**, **raskinula**, *glag. pril. proš.* **raskinuvši**, *imp.* **raskini**
rasklimati
rasklopiti
raskolnički
raskolnik *V jd.* **raskolniče**, *NV mn.* **raskolnici**
raskomotiti
raskopčati
raskopčavanje
raskopčavati
raskorak *NV mn.* **raskoraci**
raskrčiti
raskrčivati *prez.* **raskrčujem**, *glag. prid. rad.* **raskrčivao**, **raskrčivala**, *glag. pril. sad.* **raskrčujući**, *imp.* **raskrčuj**
raskriliti
raskrižje
raskrvariti
raskućiti
raskuhati
raskužiti
raslojiti
raspačati
raspačavač *V jd.* **raspačavaču**, *I jd.* **raspačavačem**
raspačavati
raspad
raspadljivost *I jd.* **raspadljivošću** *i* **raspadljivosti**
raspaliti

raspaljivati *prez.* **raspaljujem,**
glag. prid. rad. **raspaljivao, raspaljivala,**
glag. pril. sad. **raspaljujući,**
imp. **raspaljuj**
raspariti
rasparivati *prez.* **rasparujem,**
glag. prid. rad. **rasparivao, rasparivala,**
glag. pril. sad. **rasparujući,**
imp. **rasparuj**
raspečaćen
raspečatiti
raspeće
raspikuća
raspiriti
raspirivati *prez.* **raspirujem,**
glag. prid. rad. **raspirivao, raspirivala,**
glag. pril. sad. **raspirujući,**
imp. **raspiruj**
raspisati *prez.* **raspišem,**
glag. prid. rad. **raspisao, raspisala,**
glag. pril. proš. **raspisavši,**
imp. **raspiši**
raspitivati *prez.* **raspitujem,**
glag. prid. rad. **raspitivao, raspitivala,**
glag. pril. sad. **raspitujući,**
imp. **raspituj**
raspjevati
rasplakati *prez.* **rasplačem,**
glag. prid. rad. **rasplakao, rasplakala,**
glag. pril. proš. **rasplakavši,**
imp. **rasplači**
rasplet
raspletati *prez.* **rasplećem,**
glag. prid. rad. **raspletao, raspletala,**
glag. pril. sad. **rasplećući,**
imp. **raspleći**
raspodijeliti
raspodijeljen
raspodjela
raspodjeljivati
prez. **raspodjeljujem,**
glag. prid. rad. **raspodjeljivao, raspodjeljivala,**
glag. pril. sad. **raspodjeljujući,**
imp. **raspodjeljuj**
raspolagati *prez.* **raspolažem,**
glag. prid. rad. **raspolagao, raspolagala,**
glag. pril. sad. **raspolažući,**
imp. **raspolaži**
raspolovljen
raspoloženost *I jd.* **raspoloženošću** *i* **raspoloženosti**
raspoloženje
raspoložiti
rasporediti
raspoređen
raspoređivati *prez.* **raspoređujem,**
glag. prid. rad. **raspoređivao, raspoređivala,**
glag. pril. sad. **raspoređujući,**
imp. **raspoređuj**
raspričati
rasprodaja
rasprodati
rasprodavati *prez.* **rasprodajem,**
glag. prid. rad. **rasprodavao, rasprodavala,**
glag. pril. sad. **rasprodajući,**
imp. **rasprodaj**
rasprostrijeti *prez.* **rasprostrem,**
glag. prid. rad. **rasprostro, rasprostrla,**
glag. pril. proš. **rasprostrijevši,**
imp. **rasprostri**
raspući se *prez.* **raspuknem,**
glag. prid. rad. **raspukao, raspukla,**
glag. pril. proš. **raspukavši,**
imp. **raspukni**
raspuhati *prez.* **raspušem,**
glag. prid. rad. **raspuhao, raspuhala,**
glag. pril. proš. **raspuhavši,**
imp. **raspuši**

raspustiti
raspuštanje
raspušten
rasrditi
rasrđen
rastanak *NV mn.* **rastanci**
rasterećen
rasterećenost *I jd.* **rasterećenošću** *i* **rasterećenosti**
rasterećenje
rasterećivati *prez.* **rasterećujem**, *glag. prid. rad.* **rasterećivao, rasterećivala**, *glag. pril. sad.* **rasterećujući**, *imp.* **rasterećuj**
rastjecati *prez.* **rastječem**, *glag. prid. rad.* **rastjecao, rastjecala**, *glag. pril. sad.* **rastječući**, *imp.* **rastjeci**
rastjerati
rastjerivati *prez.* **rastjerujem**, *glag. prid. rad.* **rastjerivao, rastjerivala**, *glag. pril. sad.* **rastjerujući**, *imp.* **rastjeruj**
rastočiti
rastopiti
rastopljen
rastrčati
rastrčavati
rastrganost *I jd.* **rastrganošću** *i* **rastrganosti**
rastumačiti
rasuđivati *prez.* **rasuđujem**, *glag. prid. rad.* **rasuđivao, rasuđivala**, *glag. pril. sad.* **rasuđujući**, *imp.* **rasuđuj**
rasuti *prez.* **raspem**, *glag. prid. rad.* **rasuo, rasula**, *glag. pril. proš.* **rasuvši**, *imp.* **raspi**
rasvijetliti
rasvijetljen
rasvjeta
raščeprkati
raščerupati
raščešljati
raščetvoriti
raščiniti
raščistiti
raščišćavati
raščišćen
raščišćivanje
raščišćivati *prez.* **raščišćujem**, *glag. prid. rad.* **raščišćivao, raščišćivala**, *glag. pril. sad.* **raščišćujući**, *imp.* **raščišćuj**
raščlaniti
raščlanjivati *prez.* **raščlanjujem**, *glag. prid. rad.* **raščlanjivao, raščlanjivala**, *glag. pril. sad.* **raščlanjujući**, *imp.* **raščlanjuj**
raščovječenje
raščovječiti
raščupanost *I jd.* **raščupanošću** *i* **raščupanosti**
raščupati
raširiti
rašiti *prez.* **rašijem**, *glag. prid. rad.* **rašio, rašila**, *glag. pril. proš.* **rašivši**, *imp.* **rašij**
ratnički
ratnik *V jd.* **ratniče**, *NV mn.* **ratnici**
ravnodušnost *I jd.* **ravnodušnošću** *i* **ravnodušnosti**
ravnomjeran *odr. prid.* **ravnomjerni**
razarač *I jd.* **razaračem**
razastrijeti *prez.* **razastrem**, *glag. prid. rad.* **razastro, razastrla**, *glag. pril. proš.* **razastrijevši**, *imp.* **razastri**
razasuti *prez.* **razaspem**, *glag. prid. rad.* **razasuo, razasula**, *glag. pril. proš.* **razasuvši**, *imp.* **razaspi**
razbijač *I jd.* **razbijačem**
razbijeliti

razbijeljen
razbiti *prez.* **razbijem,**
glag. prid. rad. **razbio, razbila,**
glag. pril. proš. **razbivši,**
imp. **razbij**
razbjesniti
razbješnjen
razbojnički
razbojnik *V jd.* **razbojniče,**
NV mn. **razbojnici**
razbolijevanje
razbolijevati
razboljeti *prez.* **razbolim,**
glag. prid. rad. **razbolio, razboljela,**
glag. pril. proš. **razboljevši,**
imp. **razboli**
razbuđen
razbuđivanje
razbuđivati *prez.* **razbuđujem,**
glag. prid. rad. **razbuđivao, razbuđivala,**
glag. pril. sad. **razbuđujući,**
imp. **razbuđuj**
razdijeliti
razdijeljen
razdijeljenost *I jd.* **razdijeljenošću**
i **razdijeljenosti**
razdio *i* **razdjel** *NV mn.* **razdjeli**
razdjeljak *G jd.* **razdjeljka,**
NV mn. **razdjeljci,**
G mn. **razdjeljaka**
razdjeljiv
razdjeljivanje
razdjeljivati *prez.* **razdjeljujem,**
glag. prid. rad. **razdjeljivao, razdjeljivala,**
glag. pril. sad. **razdjeljujući,**
imp. **razdjeljuj**
razdriješiti
razdrijeti *prez.* **razdrem,**
glag. prid. rad. **razdro, razdrla,**
glag. pril. proš. **razdrijevši**
i **razdrvši**
imp. **razdri**

razgodak *G jd.* **razgotka,**
NV mn. **razgoci/razgodci,**
DLI mn. **razgocima/razgodcima**
razgovijetan *odr. prid.* **razgovijetni**
razgovijetnost *I jd.* **razgovijetnošću**
i **razgovijetnosti**
razgrtati *prez.* **razgrćem,**
glag. prid. rad. **razgrtao, razgrtala,**
glag. pril. sad. **razgrćući,**
imp. **razgrći**
razjednačiti
razjednačivanje
razjednačivati
prez. **razjednačujem,**
glag. prid. rad. **razjednačivao, razjednačivala,**
glag. pril. sad. **razjednačujući,**
imp. **razjednačuj**
različak *G jd.* **različka,**
NV mn. **različci,** *G mn.* **različaka**
različan *odn. prid.* **različni**
različit
različitost *I jd.* **različitošću**
i **različitosti**
razlijegati
razlijevanje
razlijevati
razlučen
razlučiti
razljutiti
razljućen
razmetati *prez.* **razmećem,**
glag. prid. rad. **razmetao, razmetala,**
glag. pril. sad. **razmećući,**
imp. **razmeći**
razmijeniti
razmijenjen
razmiješan
razmiješati
razmjena
razmjenljiv
razmjenjiv
razmjenjivati *prez.* **razmjenjujem,**
glag. prid. rad. **razmjenjivao,**

razmjenjivala,
glag. pril. proš. **razmjenjujući,**
imp. **razmjenjuj**
razmjer
razmjeran *odr. prid.* **razmjerni**
razmjeriti
razmjestiti
razmještaj
razmještati
razmješten
razmućkati
raznesen
raznijeti *prez.* **raznesem,**
glag. prid. rad. **raznio, raznijela,**
glag. pril. proš. **raznijevši,**
imp. **raznesi**
raznostraničan
odr. prid. **raznostranični**
raznovrstan *odr. prid.* **raznovrsni,**
komp. **raznovrsniji**
razočaranje
razočarati
razodijevanje
razodijevati
razodjenuti *prez.* **razodjenem,**
glag. prid. rad. **razodjenuo,**
razodjenula,
glag. pril. proš. **razodjenuvši,**
imp. **razodjeni**
razračunati
razrednički
razrednik *V jd.* **razredniče,**
NV mn. **razrednici**
razrijediti
razrijeđen
razrijeđenost *I jd.* **razrijeđenošću** *i* **razrijeđenosti**
razriješen
razriješiti
razrjeđivač *I jd.* **razrjeđivačem**
razrjeđivanje
razrjeđivati
razrješavati
razrješenje
razrješiv
razrješivati *prez.* **razrješujem,**
glag. prid. rad. **razrješivao,**
razrješivala,
glag. pril. sad. **razrješujući,**
imp. **razrješuj**
razumijevanje
razumijevati
razumjeti *prez.* **razumijem,**
glag. prid. rad. **razumio,**
razumjela,
glag. pril. proš. **razumjevši,**
imp. **razumij**
razuvjeriti
razvijenost *I jd.* **razvijenošću** *i* **razvijenosti**
razvitak *G jd.* **razvitka,**
NV mn. **razvici/razvitci,**
V mn. **razvicima/razvitcima**
razvlašćivati *prez.* **razvlašćujem,**
glag. prid. rad. **razvlašćivao,**
razvlašćivala,
glag. pril. sad. **razvlašćujući,**
imp. **razvlašćuj**
razvrgnuće
ražaliti
ražalostiti
ražalošćen
ražariti
ražnjić *I jd.* **ražnjićem**
realist *GA jd.* **realista,**
DL jd. **realistu**
realističan *odr. prid.* **realistični**
realistički
realizam *G jd.* **realizma**
realnost *I jd.* **realnošću** *i* **realnosti**
recipijent *G mn.* **recipijenata**
recipročan *odr. prid.* **recipročni**
recipročnost *I jd.* **recipročnošću** *i* **recipročnosti**
rečen
rečenica
rečenični
reći *prez.* **rečem** *i* **reknem,**
glag. prid. rad. **rekao, rekla,**
glag. pril. proš. **rekavši,**
imp. **reci** *i* **rekni**

redak *G jd.* **retka,** *NV mn.* **reci/redci,** *DLI mn.* **recima/redcima**
redoslijed
redovnički
redovnik *V jd.* **redovniče,** *NV mn.* **redovnici**
regionalist *GA jd.* **regionalista,** *V jd.* **regionalistu**
regionalistički
regionalizam *G jd.* **regionalizma**
registar-blagajna *G* **registar-blagajne**
rekla-kazala
relativistički
relativnost *I jd.* **relativnošću** *i* **relativnosti**
remećen prema **remetiti**
remećenje
remek-djelo *G jd.* **remek-djela**
remi *G jd.* **remija,** *I jd.* **remijem,** *NV mn.* **remiji**
rentijer
rentijerka
repetitorij *I jd.* **repetitorijem**
republički
republika *DL jd.* **republici**
respicijent *G mn.* **respecijenata**
rešetka *DL jd.* **rešetki,** *G mn.* **rešetaka** *i* **rešetki**
retoričan *odr. prid.* **retorični**
retorički
reumatičan *odr. prid.* **reumatični**
reumatički
rezač *I jd.* **rezačem**
rezački
rezime *G jd.* **rezimea**
Rh-faktor *G* **Rh-faktora**
ribič *I jd.* **ribičem**
ribički
riđ
riđokos
riječ *I jd.* **riječi** *i* **riječju**
riječca
riječki *prema* **Rijeka**
riječni *prema* **rijeka**
rijedak *odr. prid.* **rijetki,** *komp.* **rjeđi**
rijediti
rijeđen
rijeka *DL jd.* **rijeci**
riješen
riješenost *I jd.* **riješenošću** *i* **riješenosti**
riješiti
rimokatolički
rimokatolik *V jd.* **rimokatoliče,** *NV mn.* **rimokatolici**
ritmičan *odr. prid.* **ritmični**
ritmički
rivijera
rizi-bizi *G* **rizi-bizija**
rječit
rječitost *I jd.* **rječitošću** *i* **rječitosti**
rječni *prema* **riječ**
rječnički
rječnik *NV mn.* **rječnici**
rječotvorac *G jd.* **rječotvorca,** *V jd.* **rječotvorče,** *I jd.* **rječotvorcem,** *NV mn.* **rječotvorci,** *G mn.* **rječotvoraca**
rječotvorje
rjeđi *komp. od* **rijedak**
rješavač *V jd.* **rješavaču,** *I jd.* **rješavačem**
rješavačica
rješavanje
rješavati
rješenje
rješiv
rješivost *I jd.* **rješivošću** *i* **rješivosti**
robovlasnik *V jd.* **robovlasniče,** *NV mn.* **robovlasnici**
robovlasništvo *G mn.* **robovlasništava**
rock *G* **rocka**
rock-glazba *G* **rock-glazbe**
rock-pjevač *G* **rock-pjevača**
ročište

ročnički
ročnik *V jd.* **ročniče**, *NV mn.* **ročnici**
rodoljubivost *I jd.* **rodoljubivošću** *i* **rodoljubivosti**
rodoskvrnuće
rođački
rođakinja
rođen
rođendan
rođenje
romanički
romanopisac *G jd.* **romanopisca**, *V jd.* **romanopišče**, *I jd.* **romanopiscem**, *NV mn.* **romanopisci**, *G mn.* **romanopisaca**
romansijer
romansijerski
romantičan *odr. prid.* **romantični**
romantičnost *I jd.* **romantičnošću** *i* **romantičnosti**
romantika *DL jd.* **romantici**
romboid
romboidan *odr. prid.* **romboidni**
ronilac *G jd.* **ronioca**, *V jd.* **ronioče**, *I jd.* **roniocem**, *NV mn.* **ronioci**, *G mn.* **ronilaca**
ronilački
ropkinja
ropski
ropstvo *G mn.* **ropstava**
rovokopač *I jd.* **rovokopačem**
rovokopački
rt *NV mn.* **rtovi**
rubac *G jd.* **rupca**, *I jd.* **rupcem**, *NV mn.* **rupci**, *G mn.* **rubaca**
rubidij *I jd.* **rubidijem**
ručak *G jd.* **ručka**, *NV mn.* **ručkovi** *i* **ručci**, *G mn.* **ručkova** *i* **ručaka**
ručanje
ručati
ručetina
ručica
ručka *DL jd.* **ručki**, *G mn.* **ručaka** *i* **ručki**
ručni
ručnik *NV mn.* **ručnici**
rudjeti *prez.* **rudim**, *glag. prid. rad.* **rudio**, **rudjela**, *glag. pril. sad.* **rudeći**, *imp.* **rudi**
rudnički
rudnik *NV mn.* **rudnici**
ruka *DL jd.* **ruci**
rukovodilac *G jd.* **rukovodioca**, *V jd.* **rukovodioče**, *I jd.* **rukovodiocem**, *NV mn.* **rukovodioci**, *G mn.* **rukovodilaca**
rukovodilački
rukovodstvo *G mn.* **rukovodstava**
ruksak *NV mn.* **ruksaci**
rumenjeti *prez.* **rumenim**, *glag. prid. rad.* **rumenio**, **rumenjela**, *glag. pril. sad.* **rumeneći**, *imp.* **rumeni**
rupčaga
rupčić *I jd.* **rupčićem**
rušilac *G jd.* **rušioca**, *V jd.* **rušioče**, *I jd.* **rušiocem**, *NV mn.* **rušioci**, *G mn.* **rušilaca**
rušilački
rušitelj *V jd.* **rušitelju**, *I jd.* **rušiteljem**

S

s(a) *prij.* □ **s bratom, sa sestrom, sa šogorom, sa zetom, sa ženom, sa mnom, sa psom**
sablast *I jd.* **sablašću** *i* **sablasti**
sačuvati
sađenje
sagorijevanje
sagorijevati
sagorjeti prez. **sagorim,** *glag. prid. rad.* **sagorio, sagorjela,** *glag. pril. proš.* **sagorjevši,** *imp.* **sagori**
sagriješiti
sahranjivati *prez.* **sahranjujem,** *glag. prid. rad.* **sahranjivao, sahranjivala,** *glag. pril. sad.* **sahranjujući,** *imp.* **sahranjuj**
sako *G jd.* **sakoa,** *NV mn.* **sakoi**
saletjeti *prez.* **saletim,** *glag. prid. rad.* **saletio, saletjela,** *glag. pril. proš.* **saletjevši,** *imp.* **saleti**
salijetati *prez.* **salijećem,** *glag. prid. rad.* **salijetao, salijetala,** *glag. pril. sad.* **salijećući,** *imp.* **salijeći**
samac *G jd.* **samca,** *V jd.* **samče,** *I jd.* **samcem,** *NV mn.* **samci,** *G mn.* **samaca**
samilost *I jd.* **samilošću** *i* **samilosti**
samoća
samoglasnički
samoglasnik *NV mn.* **samoglasnici**
samoobrana
samoodricanje
samoodržanje
samoopraševanje
samosvijest *I jd.* **samosviješću** *i* **samosvijesti**
samosvjestan *odr. prid.* **samosvjesni**
samouvjeren
samrt *I jd.* **samrću** *i* **samrti**
san *G jd.* **sna,** *NV mn.* **snovi** *i* **sni,** *G mn.* **snova**
sanduk *NV mn.* **sanduci**
sasijecati
sasjeckati
sasječen
sasjeći *prez.* **sasiječem,** glag. prid. rad. **sasjekao, sasjekla,** *glag. pril. proš.* **sasjekavši,** *imp.* **sasijeci**
sastavljač *V jd.* **sastavljaču,** *I jd.* **sastavljačem**
sasvim *pril.*
sašiti *prez.* **sašijem,** *glag. prid. rad.* **sašio, sašila,** *glag. pril. proš.* **sašivši,** *imp.* **sašij**
sât[1] *NV mn.* **sati** ('vremenska jedinica')
sât[2] *NV mn.* **satovi** ('sprava')
sat-dva
satiričan *odr. prid.* **satirični**
satnik *V jd.* **satniče,** *NV mn.* **satnici**
satrti *prez.* **satrem,** *glag. prid. rad.* **satro, satrla,** *glag. pril. proš.* **satrvši,** *imp.* **satri**
sav *G* **sveg(a),** *DL* **svem(u)**
saveznički
saveznik *V jd.* **savezniče,** *NV mn.* **saveznici**
savijen
saviti *prez.* **savijem,** *glag. prid. rad.* **savio, savila,** *glag. pril. proš.* **savivši,** *imp.* **savij**
savjesnost *I jd.* **savjesnošću** *i* **savjesnosti**
savjest *I jd.* **savješću** *i* **savjesti**
savjestan *odr. prid.* **savjesni,** *komp.* **savjesniji**

savjet
savjetnica
savjetnik *V jd.* **savjetniče,** *NV mn.* **savjetnici**
savjetovalište
savjetovanje
savjetovati *prez.* **savjetujem,** *glag. prid. rad.* **savjetovao, savjetovala,** *glag. pril. sad.* **savjetujući,** *glag. pril. proš.* **savjetovavši,** *imp.* **savjetuj**
savlađivati *prez.* **savlađujem,** *glag. prid. rad.* **savlađivao, savlađivala,** *glag. pril. sad.* **savlađujući,** *imp.* **savlađuj**
sazreti *prez.* **sazrem** *i* **sazrim,** *glag. prid. rad.* **sazreo** *i* **sazrio, sazrela,** *glag. pril. proš.* **sazrevši,** *imp.* **sazri** *i* **sazrij**
sazrijevanje
sazrijevati
sažalijevanje
sažalijevati
sažeti *prez.* **sažmem,** *glag. prid. rad.* **sažeo, sažela,** *glag. pril. proš.* **saževši,** *imp.* **sažmi**
sažetost *I jd.* **sažetošću** *i* **sažetosti**
saživjeti *prez.* **saživim,** *glag. prid. rad.* **saživio, saživjela,** *glag. pril. proš.* **saživjevši,** *imp.* **saživi**
sažvakati *prez.* **sažvačem,** *glag. prid. rad.* **sažvakao, sažvakala,** *glag. pril. proš.* **sažvakavši,** *imp.* **sažvači**
sebičan *odr. prid.* **sebični**
sebičnost *I jd.* **sebičnošću** *i* **sebičnosti**
sedamnaest (17)
sedamnaestero
sedamnaestogodišnji
sedamnaestorica
sedam-osam
sedamsto (700)
sedamstogodišnji
sedamstoti (700.)
sedmogodišnjak *V jd.* **sedmogodišnjače,** *NV mn.* **sedmogodišnjaci**
sedmogodišnji
sedmomjesečni
seizmički
seizmograf
seizmografski
seksi *nesklonjiv prid.* ▫ **seksi haljina, seksi fotografije**
selidba *G mn.* **selidaba** *i* **selidbi**
seljak *V jd.* **seljače,** *NV mn.* **seljaci**
sendvič *I jd.* **sendvičem**
seoski
separe *G jd.* **separea,** *NV mn.* **separei**
sezati *prez.* **sežem,** *glag. prid. rad.* **sezao, sezala,** *glag. pril. sad.* **sežući,** *imp.* **seži**
sfinga *G mn.* **sfinga** *i* **sfingi**
shema
shematski
shvaćanje
shvaćati
shvaćen
shvatiti
sići *prez.* **siđem,** *glag. prid. rad.* **sišao, sišla,** *glag. pril. proš.* **sišavši,** *imp.* **siđi**
sićušan *odr. prid.* **sićušni**
sigurnost *I jd.* **sigurnošću** *i* **sigurnosti**
sijač *V jd.* **sijaču,** *I jd.* **sijačem**
sijaći
sijati *prez.* **sijem,** *glag. prid. rad.* **sijao, sijala,** *glag. pril. sad.* **sijući,** *imp.* **sij**
siječanj *G jd.* **siječnja,** *I jd.* **siječnjem**
sijed *komp.* **sjeđi**

sijedjeti *prez.* **sijedim,**
glag. prid. rad. **sijedio, sijedjela,**
glag. pril. sad. **sijedeći,** *imp.* **sijedi**
sijeno
sijevanje
sijevati
sijevnuti *prez.* **sijevnem,**
glag. prid. rad. **sijevnuo, sijevnula,**
glag. pril. proš. **sijevnuvši,**
imp. **sijevni**
silazak *G jd.* **silaska,**
NV mn. **silasci,** *G mn.* **silazaka**
silnički
silnik *V jd.* **silniče,** *NV mn.* **silnici**
simboličan *odr. prid.* **simbolični**
simetričan *odr. prid.* **simetrični**
simpatičan *odr. prid.* **simpatični**
sin *NV mn.* **sinovi**
sinoć *pril.*
sinoćnji *prid.*
sinoptički
sinovac *G jd.* **sinovca,** *V jd.* **sinovče,**
I jd. **sinovcem,** *NV mn.* **sinovci,**
G mn. **sinovaca**
sintetički
sir *NV mn.* **sirevi**
siročad *G* **siročadi**
siroče *G jd.* **siročeta**
siromah *V jd.* **siromaše,**
NV mn. **siromasi**
sisački *prema* **Sisak**
sisaći
sisavac *G jd.* **sisavca,** *V jd.* **sisavče,**
I jd. **sisavcem,** *NV mn.* **sisavci,**
G mn. **sisavaca**
sistematičan *odr. prid.* **sistematični**
sitničav
sitost *I jd.* **sitošću** *i* **sitosti**
sjahati *prez.* **sjašem,**
glag. prid. rad. **sjahao, sjahala,**
glag. pril. proš. **sjahavši,** *imp.* **sjaši**
sjecište
sjeckati
sječa
sječen
sjećanje
sjeći *prez.* **siječem,**
glag. prid. rad. **sjekao, sjekla,**
glag. pril. sad. **sijekući,** *imp.* **sijeci**
sjedaći
sjedalo
sjedati
sjedeći
sjedećke *pril.*
sjedećki *pril.*
sjedenje
sjediniti
sjedinjenje
sjedište
sjediti
sjednica
sjedokos
sjeđi *komp. od* **sijed**
sjekira
sjekutić *I jd.* **sjekutićem**
sjeme *G jd.* **sjemena**
sjemenište
sjemenka *DL jd.* **sjemenki,**
G mn. **sjemenaka** *i* **sjemenki**
sjemenjača
sjemenje
sjena
sjenica
sjenik *NV mn.* **sjenici**
sjenilo
sjesti *prez.* **sjednem,**
glag. prid. rad. **sjeo, sjela,**
glag. pril. proš. **sjevši,** *imp.* **sjedni**
sjeta
sjetan *odr. prid.* **sjetni**
sjetiti
sjetva
sjever
sjeverac *G jd.* **sjeverca,**
I jd. **sjevercem**
skakač *V jd.* **skakaču,**
I jd. **skakačem**

skakati *prez.* **skačem,**
glag. prid. rad. **skakao, skakala,**
glag. pril. sad. **skačući,** *imp.* **skači**
skakavac *G jd.* **skakavca,**
V jd. **skakavče,** *I jd.* **skakavcem,**
NV mn. **skakavci,**
G mn. **skakavaca**
skakutati *prez.* **skakućem,**
glag. prid. rad. **skakutao, skakutala,**
glag. pril. sad. **skakućući,**
imp. **skakući**
skeč *NV mn.* **skečevi**
skladba *G mn.* **skladba** *i* **skladbi**
sklizak *odr. prid.* **skliski,**
komp. **skliskiji**
sklonost *I jd.* **sklonošću** *i* **sklonosti**
skočimiš *V jd.* **skočimišu,**
I jd. **skočimišem**
skočiti
skončati
skopčati
skraćen
skraćenica
skraćivanje
skraćivati *prez.* **skraćujem,**
glag. prid. rad. **skraćivao, skraćivala,**
glag. pril. sad. **skraćujući,**
imp. **skraćuj**
skrb *I jd.* **skrbi** *i* **skrblju**
skrbnik *V jd.* **skrbniče,**
NV mn. **skrbnici**
skretati *prez.* **skrećem,**
glag. prid. rad. **skretao, skretala,**
glag. pril. sad. **skrećući,**
imp. **skreći**
skrivač *V jd.* **skrivaču,** *I jd.* **skrivačem**
skrivećke *pril.*
skrivećki *pril.*
skrućen
skrućivati *prez.* **skrućujem,**
glag. prid. rad. **skrućivao, skrućivala,**
glag. pril. sad. **skrućujući,**
imp. **skrućuj**
skučen
skučiti
skup *NV mn.* **skupovi**
skupljač *V jd.* **skupljaču,**
I jd. **skupljačem**
skupocjen
skupoća
slabić *V jd.* **slabiću,** *I jd.* **slabićem**
slabjeti *prez.* **slabim,**
glag. prid. rad. **slabio, slabjela,**
glag. pril. sad. **slabeći,** *imp.* **slabi**
slabost *I jd.* **slabošću** *i* **slabosti**
sladak *odr. prid.* **slatki,** *komp.* **slađi**
sladokusac *G jd.* **sladokusca,**
V jd. **sladokušče,**
I jd. **sladokuscem,**
NV mn. **sladokusci,**
G mn. **sladokusaca**
slagati *prez.* **slažem,**
glag. prid. rad. **slagao, slagala,**
glag. pril. sad. **slažući,** *imp.* **slaži**
slan *komp.* **slaniji** *i* **slanji**
slast *I jd.* **slašću** *i* **slasti**
slastan *odr. prid.* **slasni,**
komp. **slasniji**
slastičar *V jd.* **slastičaru**
i **slastičare,** *I jd.* **slastičarom**
i **slastičarem**
slastičarnica
slatkoća
slavljenik *V jd.* **slavljeniče,**
NV mn. **slavljenici**
slavohlepan *odr. prid.* **slavohlepni**
slavuj *I jd.* **slavujem**
sleđen
sleđivati *prez.* **sleđujem,**
glag. prid. rad. **sleđivao, sleđivala,**
glag. pril. sad. **sleđujući,**
imp. **sleđuj**
sletjeti *prez.* **sletim,**
glag. prid. rad. **sletio, sletjela,**
glag. pril. proš. **sletjevši,** *imp.* **sleti**
sličan *odr. prid.* **slični**
sličiti

sličnost *I jd.* **sličnošću** *i* **sličnosti**
slijed *NV mn.* **sljedovi**
slijedeći *glag. pril. sad.*
slijediti
slijep
slijepac *G jd.* **slijepca**, *V jd.* **slijepče**, *I jd.* **slijepcem**, *NV mn.* **slijepci**, *G mn.* **slijepaca**
slijetanje
slijetati *prez.* **slijećem**, *glag. prid. rad.* **slijetao, slijetala**, *glag. pril. sad.* **slijećući**, *imp.* **slijeći**
slijeva *pril.*
slika *DL jd.* **slici**
sloj *I jd.* **slojem**, *NV mn.* **slojevi**
slučaj *I jd.* **slučajem**, *NV mn.* **slučaji** *i* **slučajevi**
slučajan *odr. prid.* **slučajni**
slučajnost *I jd.* **slučajnošću** *i* **slučajnosti**
slušač *V jd.* **slušaču**, *I jd.* **slušačem**
slušatelj *V jd.* **slušatelju**, *I jd.* **slušateljem**
službenik *V jd.* **službeniče**, *NV mn.* **službenici**
sljedbenik *V jd.* **sljedbeniče**, *NV mn.* **sljedbenici**
sljedeći *prid.*
sljepački
sljepljivati *prez.* **sljepljujem**, *glag. prid. rad.* **sljepljivao, sljepljivala**, *glag. pril. sad.* **sljepljujući**, *imp.* **sljepljuj**
sljepilo
sljepoća
sljepoočica
sljepoočnica
smeće
smećkast
smeđ
smeđast
smeđokos
smijati *prez.* **smijem**, *glag. prid. rad.* **smijao, smijala**, *glag. pril. sad.* **smijući**, *imp.* **smij**
smijeh *N mn.* **smijehovi** *i* **smijesi**
smijeniti
smijenjen
smiješak *G jd.* **smiješka**, *NV mn.* **smiješci**, *G mn.* **smiješaka**
smiješan *odr. prid.* **smiješni**, *komp.* **smješniji**
smiješiti se
smisao *G jd.* **smisla**, *NV mn.* **smislovi**
smjel
smjena
smjenjiv
smjer *NV mn.* **smjerovi**
smjesa
smjesta *pril.*
smjestiti
smještaj *I jd.* **smještajem**
smješten
smjeti *prez.* **smijem**, *glag. prid. rad.* **smio, smjela**, *glag. pril. sad.* **smijući**, *imp.* **smij**
smlačen *prema* **smlačiti**
smlaćen *prema* **smlatiti**
smočen
smočiti
smoći *prez.* **smognem**, *glag. prid. rad.* **smogao, smogla**, *glag. pril. proš.* **smogavši**, *imp.* **smogni**
smokva *G mn.* **smokava** *i* **smokvi**
smračiti
smrdjeti *prez.* **smrdim**, *glag. prid. rad.* **smrdio, smrdjela**, *glag. pril. sad.* **smrdeći**, *imp.* **smrdi**
smrt *I jd.* **smrću** *i* **smrti**
smrtnik *V jd.* **smrtniče**, *NV mn.* **smrtnici**
smrtnost *I jd.* **smrtnošću** *i* **smrtnosti**

smućen
snaći *prez.* **snađem,**
glag. prid. rad. **snašao, snašla,**
glag. pril. proš. **snašavši,**
imp. **snađi**
snaga *DL jd.* **snazi**
snaha *DL jd.* **snahi** *i* **snasi**
snijeg *NV mn.* **snjegovi** *i* **snijezi**
snijeti *prez.* **snesem,**
glag. pril. rad. **snio, snijela,**
glag. pril. proš. **snijevši,** *imp.* **snesi**
sniježiti
snop *NV mn.* **snopovi**
snopić *I jd.* **snopićem**
snova *pril.*
snovati *prez.* **snujem,**
glag. prid. rad. **snovao, snovala,**
glag. pril. sad. **snujući,** *imp.* **snuj**
snjegović *I jd.* **snjegovićem**
snježan *odr. prid.* **snježni**
sočan *odr. prid.* **sočni**
sočnost *I jd.* **sočnošću** *i* **sočnosti**
sok *NV mn.* **sokovi**
sokol *NV mn.* **sokoli** *i* **sokolovi**
sol *I jd.* **soli** *i* **solju**
solidarnost I jd. **solidarnošću**
i **solidarnosti**
solist *GA jd.* **solista,** *DL jd.* **solistu**
solo *nesklonjiv prid.* ▫ **solo pjevanje**
solsticij *I jd.* **solsticijem**
som *NV mn.* **somovi**
spasilac *G jd.* **spasioca,**
V jd. **spasioče,** *I jd.* **spasiocem,**
NV mn. **spasioci,** *G mn.* **spasilaca**
spašen
spavač *V jd.* **spavaču,**
I jd. **spavačem**
spavačica ('žena koja spava')
spavaći
spavaćica ('odjeća')
spečen
spećі *prez.* **spečem,**
glag. prid. rad. **spekao, spekla,**
glag. pril. proš. **spekavši,**
imp. **speci**
spjev *NV mn.* **spjevovi**
spletka *G mn.* **spletaka** *i* **spletki**
spojka *DL jd.* **spojci,**
G mn. **spojaka** *i* **spojki**
spojnik *NV mn.* **spojnici**
spol *NV mn.* **spolovi**
spolnost *I jd.* **spolnošću** *i* **spolnosti**
spomendan
spomen-dom *G jd.* **spomen-doma**
spomen-ploča *G jd.* **spomen-ploče**
spopasti *prez.* **spopadnem,**
glag. prid. rad. **spopao, spopala,**
glag. pril. proš. **spopavši,**
imp. **spopadni**
sporazumjeti *prez.* **sporazumijem,**
glag. prid. rad. **sporazumio,**
sporazumjela,
glag. pril. proš. **sporazumjevši,**
imp. **sporazumij**
sport/šport
NV mn. **sportovi/športovi**
sportaš/športaš
V jd. **sportašu/športašu,**
I jd. **sportašem/športašem**
sportašica/športašica
sportski/športski
spoticati se *prez.* **spotičem,**
glag. prid. rad. **spoticao,**
spoticala,
glag. pril. sad. **spotičući,**
imp. **spotiči**
sprečavati
sprega *DL jd.* **sprezi**
spriječen
spriječenost *I jd.* **spriječenošću**
i **spriječenosti**
spriječiti
sprijeda *pril.*
sprijeka *pril.*
sproveden
sprovesti *prez.* **sprovedem,**
glag. prid. rad. **sproveo, sprovela,**
glag. pril. proš. **sprovevši,**
imp. **sprovedi**
sprva *pril.*

sramoćen
srasti *prez.* **srastem,**
glag. prid. rad. **srastao, srasla,**
glag. pril. proš. **srastavši,**
imp. **srasti**
sraščivati *prez.* **sraščujem,**
glag. prid. rad. **sraščivao, sraščivala,**
glag. pril. sad. **sraščujući,**
imp. **sraščuj**
srašten
srčan *odr. prid.* **srčani**
srdačan *odr. prid.* **srdačni**
srdžba
sreća
srećka *DL jd.* **srećki,**
G mn. **srećaka** *i* **srećki**
srećom *pril.*
srednjoafrički
srednjoamerički
srednjoeuropski
srednjoročni
srednjoškolac *G jd.* **srednjoškolca,**
V jd. **srednjoškolče,**
I jd. **srednjoškolcem,**
NV mn. **srednjoškolci,**
G mn. **srednjoškolaca**
srednjoškolka
srednjoškolski
srednjovjekovni
sredstvo *G mn.* **sredstava**
sređen
sređivanje
sređivati *prez.* **sređujem,**
glag. prid. rad. **sređivao, sređivala,**
glag. pril. sad. **sređujući,**
imp. **sređuj**
sretati *prez.* **srećem,**
glag. prid. rad. **sretao, sretala,**
glag. pril. sad. **srećući,** *imp.* **sreći**
sretnik *V jd.* **sretniče,**
NV mn. **sretnici**
sricati *prez.* **sričem,**
glag. prid. rad. **sricao, sricala,**
glag. pril. sad. **sričući,** *imp.* **sriči**
srijemski *prema* **Srijem**
srkati *prez.* **srčem,**
glag. prid. rad. **srkao, srkala,**
glag. prid. sad. **srčući,** *imp.* **srči**
srndać *V jd.* **srndaću,**
I jd. **srndaćem**
srneći
sročen
sročiti
srodnik *V jd.* **srodniče,**
NV mn. **srodnici**
srp *NV mn.* **srpovi**
srpski *prema* **Srbi**
stablo *G mn.* **stabala**
stabljika *DL jd.* **stabljici**
stadij *I jd.* **stadijem**
stajaći
stajaćica
stȁjati *prez.* **stajem,**
glag. prid. rad. **stajao, stajala,**
glag. pril. sad. **stajući,** *imp.* **staji**
stȁjati *prez.* **stojim,**
glag. prid. rad. **stajao, stajala,**
glag. pril. sad. **stojeći,** *imp.* **stoj**
staklenka *DL jd.* **staklenci,**
G mn. **staklenka** *i* **staklenki**
staklo *G mn.* **stakala**
staklorezac *G jd.* **staklоresca,**
V jd. **staklorešče,**
I jd. **stasklorescem**
NV mn. **staklоresci,**
G mn. **staklorezaca**
stambeni
stanka *DL jd.* **stanci,**
G mn. **stanka** *i* **stanki**
stanodavac *G jd.* **stanodavca,**
V jd. **stanodavče,**
I jd. **stanodavcem,**
NV mn. **stanodavci,**
G mn. **stanodavaca**
stanovnik *V jd.* **stanovniče,**
NV mn. **stanovnici**
starac *G jd.* **starca,** *V jd.* **starče,**
I jd. **starcem,** *NV mn.* **starci,**
G mn. **staraca**
starigradski *prema* **Starigrad**

starjeti *prez.* **starim,**
glag. prid. rad. **starío, starjela,**
glag. pril. sad. **stareći,** *imp.* **stari**
starodrevan *odr. prid.* **starodrevni**
starogradski *prema* **Stari Grad**
starohrvatski
starokršćanski
starosjedilac *G jd.* **starosjedioca,**
V jd. **starosjedioče,**
I jd. **starosjediocem,**
NV mn. **starosjedioci,**
G mn. **starosjedilaca**
starovjekovni
starozavjetni
start *NV mn.* **startovi**
statički
statist *GA jd.* **statista,**
V jd. **statistu**
statistički
statistika *DL jd.* **statistici**
stečaj *I jd.* **stečajem,**
NV mn. **stečajevi**
stečen
steći *prez.* **stečem,**
glag. prid. rad. **stekao, stekla,**
glag. pril. proš. **stekavši,** *imp.* **steci**
stega *DL jd.* **stezi**
sticati *prez.* **stičem,**
glag. prid. rad. **sticao, sticala,**
glag. pril. sad. **stičući,** *imp.* **stiči**
stidjeti se *prez.* **stidim,**
glag. prid. rad. **stidio, stidjela,**
glag. pril. sad. **stideći,** *imp.* **stidi**
stijeg *NV mn.* **stjegovi** *i* **stijezi**
stijena
stijenka *DL jd.* **stijenci,**
G mn. **stijenka** *i* **stijenki**
stijenje
stizati *prez.* **stižem,**
glag. prid. rad. **stizao, stizala,**
glag. pril. sad. **stižući,** *imp.* **stiži**
stjecaj *I jd.* **stjecajem**
stjecati *prez.* **stječem,**
glag. prid. rad. **stjecao, stjecala,**
glag. pril. sad. **stječući,** *imp.* **stječi**
stjenovit
stlačen
stlačiti
sto (100)
sto (i) jedan (101)
stopostotni
stočar *V jd.* **stočaru** *i* **stočare,**
I jd. **stočarom** *i* **stočarem**
stočarstvo *G mn.* **stočarstava**
stočni
stogodišnji
stogodišnjica
stojećke *pril.*
stojećki *pril.*
stol *NV mn.* **stolovi**
stolac *G jd.* **stolca,** *I jd.* **stolcem,**
NV mn. **stolci,** *G mn.* **stolaca**
stolić *I jd.* **stolićem**
stolnotenisač *V jd.* **stolnotenisaču,**
I jd. **stolnotenisačem**
stolnjak *NV mn.* **stolnjaci**
stoljeće
stopostotni
stoput *i* **sto puta**
stostruk
stoti (100.)
stotinka
straćara
stradalnik *V jd.* **stradalniče,**
NV mn. **stradalnici**
straga *pril.*
strah *NV mn.* **strahovi**
strahovati *prez.* **strahujem,**
glag. prid. rad. **strahovao, strahovala,**
glag. pril. sad. **strahujući,**
imp. **strahuj**
stranac *G jd.* **stranca,** *V jd.* **stranče,**
I jd. **strancem,** *NV mn.* **stranci,**
G mn. **stranaca**
stranački
stranka *DL jd.* **stranki,**
G mn. **stranaka** *i* **stranki**
stranputica
strast *I jd.* **strašću** *i* **strasti**

strašljivac *G jd.* **strašljivca,**
V jd. **strašljivče,**
I jd. **strašljivcem,**
NV mn. **strašljivci,**
G mn. **strašljivaca**
stravičan *odr. prid.* **stravični**
strelica
strelište
strelovit
streljački
streljana
streljivo
stric *V jd.* **striče,** *I jd.* **stricem,**
NV mn. **stričevi**
strići *prez.* **strižem,**
glag. prid. rad. **strigao, strigla,**
glag. pril. sad. **strigući,** *imp.* **strizi**
strijela
strijelac *G jd.* **strijelca,**
V jd. **strijelče,** *I jd.* **strijelcem,**
NV mn. **strijelci,** *G mn.* **strijelaca**
strijeljanje
strijeljati
strižen
strog *komp.* **stroži**
strogost *I jd.* **strogošću** *i* **strogosti**
strojovođa
stroži *komp. od* **strog**
stručan *odr. prid.* **stručni**
stručnost *I jd.* **stručnošću**
i **stručnosti**
stručnjak *V jd.* **stručnjače,**
NV mn. **stručnjaci**
strujomjer
stubički *prema* **Stubica**
stučen
stući *prez.* **stučem,**
glag. prid. rad. **stukao, stukla,**
glag. pril. proš. **stukavši,**
imp. **stuci**
student *G mn.* **studenata**
studij *G jd.* **studija,** *I jd.* **studijem**
studija *G jd.* **studije**
stupac *G jd.* **stupca,** *I jd.* **stupcem,**
NV mn. **stupci,** *G mn.* **stupaca**
stvar *I jd.* **stvari** *i* **stvarju**
stvaralac *G jd.* **stvaraoca,**
V jd. **stvaraoče,** *I jd.* **stvaraocem,**
NV mn. **stvaraoci,**
G mn. **stvaralaca**
stvaralački
stvor *NV mn.* **stvorovi**
subjekt *G mn.* **subjekata**
subotički *prema* **Subotica**
subpolaran *odr. prid.* **subpolarni**
subraća
sučelice *pril.*
sučeliti
sučeljavanje
sučeljavati
sučelje
sučeljen
sućut *I jd.* **sućuti**
sućutan
sud *NV mn.* **sudovi**
sudac *G jd.* **suca,** *V jd.* **suče,**
I jd. **sucem,** *NV mn.* **suci,**
DLI mn. **sucima**
sudački
sudionik *V jd.* **sudioniče,**
NV mn. **sudionici**
sudjelovanje
sudjelovati *prez.* **sudjelujem,**
glag. prid. rad. **sudjelovao,**
sudjelovala,
glag. pril. sad. **sudjelujući,**
imp. **sudjeluj**
sudski
sudstvo *G mn.* **sudstava**
suđe
suđen
suđenje
suglasnički
suglasnik *NV mn.* **suglasnici**
sugrađanin *NV mn.* **sugrađani**
suh *komp.* **suši**
suhoća
suhomesnat
suhoparan *odr. prid.* **suhoparni**
suhost *I jd.* **suhošću** *i* **suhosti**

suigrač *V jd.* **suigraču,**
I jd. **suigračem**
sukati *prez.* **sučem,**
glag. prid. rad. **sukao, sukala,**
glag. pril. sad. **sučući,** *imp.* **suči**
sukrivac *G jd.* **sukrivca,**
V jd. **sukrivče,** *I jd.* **sukrivcem,**
NV mn. **sukrivci,**
G mn. **sukrivaca**
sumnjičen
sumnjičenje
sumnjičiti
sumnjivac *G jd.* **sumnjivca,**
V jd. **sumnjivče,** *I jd.* **sumnjivcem,**
NV mn. **sumnjivci,**
G mn. **sumnjivaca**
sumrak *NV mn.* **sumraci**
sunarodnjački
sunarodnjak *V jd.* **sunarodnjače,**
NV mn. **sunarodnjaci**
sunčan
sunčanica
sunčati
suočavati
suočen
suočenje
suočiti
suosjećanje
suosjećati
suparnički
suparnik *V jd.* **suparniče,**
NV mn. **suparnici**
superluksuzan
odr. prid. **superluksuzni**
supermoderan
odr. prid. **supermoderni**
superračunalo
superrevizija
suprotstaviti
suprotstavljen
suptropski
suputnički
suputnik *V jd.* **suputniče,**
NV mn. **suputnici**
suradnički
suradnik *V jd.* **suradniče,**
NV mn. **suradnici**
surađivati *prez.* **surađujem,**
glag. prid. rad. **surađivao, surađivala,**
glag. pril. sad. **surađujući,**
imp. **surađuj**
susjed
susjeda
susjedni
susjedski
susjedstvo *G mn.* **susjedstava**
susljedan *odr. prid.* **susljedni**
susresti *prez.* **susretnem,**
glag. prid. rad. **susreo, susrela,**
glag. pril. proš. **susrevši,**
imp. **susretni**
sustavnost *I jd.* **sustavnošću** *i* **sustavnosti**
suši *komp. od* **suh**
sutradan *pril.*
suučenik *V jd.* **suučeniče,**
NV mn. **suučenici**
suurednik *V jd.* **suuredniče,**
NV mn. **suurednici**
suviše *pril.*
suvlasnički
suvlasnik *V jd.* **suvlasniče,**
NV mn. **suvlasnici**
suvozač *V jd.* **suvozaču,**
I jd. **suvozačem**
suvremenik *V jd.* **suvremeniče,**
NV mn. **suvremenici**
suvremenost *I jd.* **suvremenošću** *i* **suvremenosti**
suzvučje
suživjeti (se) *prez.* **suživim,**
glag. prid. rad. **suživio, suživjela,**
glag. pril. proš. **suživjevši,**
imp. **suživi**
suživljen
svačiji *G* **svačijeg(a),** *DL* **svačijem(u)**
svadba *G mn.* **svadba** *i* **svadbi**
svađa
svađati se

svagdanji
svagdašnji
svagdje *pril.*
svakakav *G* **svakakva**
svaki *G jd.* **svakog(a)**
svakiput *i* **svaki put**
svašta *G jd.* **svačeg(a)**
svatko *G jd.* **svakog(a)**
svečan *odr. prid.* **svečani**
svečanost *I jd.* **svečanošću** *i* **svečanosti**
svečera *pril.*
svećenički
svećenik *V jd.* **svećeniče**, *NV mn.* **svećenici**
svećenstvo *G mn.* **svećenstava**
svekar *G jd.* **svekra**, *V jd.* **svekru**, *NV mn.* **svekri**, *G mn.* **svekara**
svekolik *G* **svekolika**
svemoć *I jd.* **svemoću** *i* **svemoći**
svemoćan *odr. prid.* **svemoćni**
svemoguć
sveobuhvatan *odr. prid.* **sveobuhvatni**
sveopći
sveščani
sveščić
svetac *G jd.* **sveca**, *D jd.* **sveče**, *NV mn.* **sveci**, *DLI mn.* **svecima**
svetački
svetogrđe
svetost *I jd.* **svetošću** *i* **svetosti**
sveučilišni
sveučilište
sveukupan *odr. prid.* **sveukupni**
svezak *G jd.* **sveska**, *NV mn.* **svesci**, *G mn.* **svezaka**
sveznajući
svidjeti *prez.* **svidim**, *glag. prid. rad.* **svidio, svidjela**, *glag. pril. proš.* **svidjevši**, *imp.* **svidi**
sviđati
svijeća
svijećnjak *NV mn.* **svijećnjaci**
svijest *I jd.* **sviješću** *i* **svijesti**
svijet *NV mn.* **svjetovi**
svijetao *odr. prid.* **svijetli**, *komp.* **svjetliji**
svijetleći *pril. i* **svjetleći** *prid.*
svijetliti
svijetljenje
svijetljeti *prez.* **svijetlim**, *glag. prid. rad.* **svijetlio, svijetljela**, *glag. pril. sad.* **svijetleći**, *imp.* **svijetli**
svisoka *pril.*
svitati *prez.* **svićem**, *glag. prid. rad.* **svitao, svitala**, *glag. pril. sad.* **svićući**, *imp.* **svići**
svjedočanstvo *G mn.* **svjedočanstava**
svjedočiti
svjedodžba *G mn.* **svjedodžaba** *i* **svjedodžbi**
svjedok *V jd.* **svjedoče**, *NV mn.* **svjedoci**
svjestan *odr. prid.* **svjesni**, *komp.* **svjesniji**
svjetiljka *DL jd.* **svjetiljci**, *G mn.* **svjetiljaka** *i* **svjetiljki**
svjetina
svjetioničar *V jd.* **svjetioničaru** *i* **svjetioničare**, *I jd.* **svjetioničarom** *i* **svjetioničarem**
svjetionik *NV mn.* **svjetionici**
svjetleći *prid. i* **svijetleći** *pril.*
svjetliji *komp. od* **svijetao**
svjetlo
svjetlomjer
svjetlosni
svjetlost *I jd.* **svjetlošću** *i* **svjetlosti**
svjetlucati
svjetovni
svjetski
svlačenje
svlačionica
svlačiti

svoj *G jd.* **svojeg(a)** *i* **svog(a)**
svojeručan *odr. prid.* **svojeručni**
svraćati
svrbjeti *prez.* **svrbim**,
glag. prid. rad. **svrbio, svrbjela**,
glag. pril. sad. **svrbeći**, *imp.* **svrbi**
svrdlo *G mn.* **svrdala**
svrgnuti *prez.* **svrgnem**,
glag. prid. rad. **svrgnuo, svrgnula**,
glag. pril. proš. **svrgnuvši**,
imp. **svrgni**
svrha *DL jd.* **svrsi**
svrhovitost *I jd.* **svrhovitošću** *i* **svrhovitosti**
svršetak *G jd.* **svršetka**,
NV mn. **svršeci/svršetci**,
DL mn. **svršecima/svršetcima**
svučen
svući *prez.* **svučem**,
glag. prid. rad. **svukao, svukla**,
glag. pril. proš. **svukavši**,
imp. **svuci**

Š

šačni *prema* **šaka**
šahist *GA jd.* **šahista**, *V jd.* **šahistu**
šahistički
šaka *DL jd.* **šaci**
šaljivac *G jd.* **šaljivca**, *V jd.* **šaljivče**,
I jd. **šaljivcem**, *NV mn.* **šaljivci**,
G mn. **šaljivaca**
šaljivčina
šampanjac *G jd.* **šampanjca**,
I jd. **šampanjcem**,
NV mn. **šampanjci**,
G mn. **šampanjaca**
šansonijer
šansonijerka
šapnuti *prez.* **šapnem**,
glag. prid. rad. **šapnuo, šapnula**,
glag. pril. proš. **šapnuvši**,
imp. **šapni**
šaptač *V jd.* **šaptaču**, *I jd.* **šaptačem**
šaptački
šaptati *prez.* **šapćem**,
glag. prid. rad. **šaptao, šaptala**,
glag. pril. sad. **šapćući**,
imp. **šapći**
šaputati *prez.* **šapućem**,
glag. prid. rad. **šaputao, šaputala**,
glag. pril. sad. **šapućući**,
imp. **šapući**
ščepati
ščešljati
ščetkati
šćućuren
šćućuriti
šećer
šećerana
šećeraš *V jd.* **šećerašu**,
I jd. **šećerašem**
šećeriti
šećerni
šesnaest (16)
šesnaesterac *G jd.* **šesnaesterca**,
I jd. **šesnaestercem**,
NV mn. **šesnaesterci**,
G mn. **šesnaesteraca**
šesnaestero
šesnaesti (16.)
šesnaestogodišnji
šesterac *G jd.* **šesterca**,
I jd. **šestercem**, *NV mn.* **šesterci**,
G mn. **šesteraca**
šesterački
šestogodišnji
šestorica
šeststo (600)
šeststogodišnji
šeststoti (600.)
šetač *V jd.* **šetaču**, *I jd.* **šetačem**

šezdeset (60)
šezdesetak
šezdesetero
šezdeseti (60.)
šezdesetogodišnji
šezdesetorica
šipak *G jd.* **šipka**, *NV mn.* **šipci**, *G mn.* **šipaka**
šipka *DL jd.* **šipci**, *G mn.* **šipaka** *i* **šipki**
širok *komp.* **širi**
širokotračan *odr. prid.* **širokotračni**
šiti *prez.* **šijem**, *glag. prid. rad.* **šio, šila**, *glag. pril. sad.* **šijući**, *imp.* **šij**
šivač *V jd.* **šivaču**, *I jd.* **šivačem**
šivačica
šivaći
školovati *prez.* **školujem**, *glag. prid. rad.* **školovao, školovala**, *glag. pril. sad.* **školujući**, *imp.* **školuj**
školjka *DL jd.* **školjci**, *G mn.* **školjaka** *i* **školjki**
škrgutati *prez.* **škrgućem**, *glag. prid. rad.* **škrgutao, škrgutala**, *glag. pril. sad.* **škrgućući**, *imp.* **škrgući**
škripati *prez.* **škripam** *i* **škripljem**, *glag. prid. rad.* **škripao, škripala**, *glag. pril. sad.* **škripajući** *i* **škripljući**, *imp.* **škripaj** *i* **škriplji**
škrtac *G jd.* **škrca/škrtca**, *V jd.* **škrče/škrtče**, *I jd.* **škrcem/škrtcem**, *NV mn.* **škrci/škrtci**, *DLI mn.* **škrcima/škrtcima**
šljem *N mn.* **šljemovi**
šmrkati *prez.* **šmrćem**, *glag. prid. rad.* **šmrkao, šmrkala**, *glag. pril. sad.* **šmrćući**, *imp.* **šmrći**
špekulacija
špekulant *G mn.* **špekulanata**
špekulirati
šport/sport
NV mn. **športovi/sportovi**
športaš/sportaš
V jd. **športašu/sportašu**, *I jd.* **športašem/sportašem**
športašica/sportašica
športski/sportski
štap *NV mn.* **štapovi**
štapić *I jd.* **štapićem**
štapićast
štedionica
štedionički
štedjeti *prez.* **štedim**, *glag. prid. rad.* **štedio štedjela**, *glag. pril. sad.* **štedeći**, *imp.* **štedi**
štetočina
štetočinja
štićenica
štićenički
štićenik *V jd.* **štićeniče**, *NV mn.* **štićenici**
štihača
štitnik *NV mn.* **štitnici**
štitnjača
što *G* **čega**, *DL* **čemu**, *I* **čim(e)**
što god ('bilo što')
štogod *zamj.* ('nešto')
štogdje *pril.*
štokavac *G jd.* **štokavca**, *V jd.* **štokavče**, *I jd.* **štokavcem**, *NV mn.* **štokavci**, *G mn.* **štokavaca**
štošta *G* **štočega**
štotko *G* **štokoga**
štovalac *G jd.* **štovaoca**, *V jd.* **štovaoče**, *I jd.* **štovaocem**, *NV mn.* **štovaoci**, *G mn.* **štovalaca**
štovatelj *V jd.* **štovatelju**, *I jd.* **štovateljem**
štovati *prez.* **štujem**, *glag. prid. rad.* **štovao, štovala**, *glag. pril. sad.* **štujući**, *imp.* **štuj**

štoviše *pril.*
štropotati *prez.* **štropoćem**, *glag. prid. rad.* **štropotao, štropotala**, *glag. pril. sad.* **štropoćući**, *imp.* **štropoći**
šuć-muć *uskl.*
šumnik *NV mn.* **šumnici**
šupalj *odr. prid.* **šuplji**
šurjak *V jd.* **šurjače**, *NV mn.* **šurjaci**
šutećke *pril.*
šutećki *pril.*
šutjeti *prez.* **šutim**, *glag. prid. rad.* **šutio, šutjela**, *glag. pril. sad.* **šuteći**, *imp.* **šuti**
šutljivac *G jd.* **šutljivca**, *V jd.* **šutljivče**, *I jd.* **šutljivcem**, *NV mn.* **šutljivci**, *G mn.* **šutljivaca**

T

tabu *G jd.* **tabua**, *DL jd.* **tabuu**, *NV mn.* **tabui**
tačke *G mn.* **tačaka** *i* **tački**
tad(a) *pril.*
tadašnji
taj *G* **tog(a)**, *D* **tom(u/e)**, *L* **tom(e/u)**, *I* **tim(e)**
tajnički
tajnik *V jd.* **tajniče**, *NV mn.* **tajnici**
također *pril.*
tako-tako *pril.*
takozvani *prid.*
taksi *G jd.* **taksija**, *I jd.* **taksijem**, *NV mn.* **taksiji**
taksimetar *G jd.* **taksimetra**, *NV mn.* **taksimetri**, *G mn.* **taksimetara**
takt *NV mn.* **taktovi**
taktičan *odr. prid.* **taktični**
taktički
taktika *DL jd.* **taktici**
talac *G jd.* **taoca**, *V jd.* **taoče**, *I jd.* **taocem**, *NV mn.* **taoci**, *G mn.* **talaca**
talački
talent *G mn.* **talenata**
tamničar *V jd.* **tamničaru** *i* **tamničare**, *I jd.* **tamničarom** *i* **tamničerem**
tamnjeti *prez.* **tamnim**, *glag. prid. rad.* **tamnio, tamnjela**, *glag. pril. sad.* **tamneći**, *imp.* **tamni**
tamo-amo *pril.*
tanak *odr. prid.* **tanki**, *komp.* **tanji**
tankoćutan *odr. prid.* **tankoćutni**
tanji *komp. od* **tanak**
tanjur
tečaj *I jd.* **tečajem**, *NV mn.* **tečajevi**
tečajni
tečajnica
tečan *odr. prid.* **tečni**
teći *prez.* **tečem**, *glag. prid. rad.* **tekao, tekla**, *glag. pril. sad.* **tekući**, *imp.* **teci**
tegleći
tegljač *I jd.* **tegljačem**
tehničar *V jd.* **tehničaru** *i* **tehničare**, *I jd.* **tehničarom** *i* **tehničarem**
tehnički
tehnika *DL jd.* **tehnici**
tekst *NV mn.* **tekstovi**
tekući
tekućica
tekućina
tele *G jd.* **teleta**

temeljac *G jd.* **temeljca,**
I jd. **temeljcem,** *NV mn.* **temeljci,**
G mn. **temeljaca**
tenisač *V jd.* **tenisaču,**
I jd. **tenisačem**
tenisačica
teolog *V jd.* **teologe,** *NV mn.* **teolozi**
teološki
terećenje
teritorij *I jd.* **teritorijem**
termički
termodinamički
termodinamika
DL jd. **termodinamici**
terorist *GA jd.* **terorista,**
DL jd. **teroristu**
teroristički
teškoća
tetak *G jd.* **tetka,** *V jd.* **tetku,**
NV mn. **teci/tetci,**
DLI mn. **tecima/tetcima**
težak *odr. prid.* **teški,** *komp.* **teži**
teži *komp.* od **težak**
ticati *prez.* **tičem,**
glag. prid. rad. **ticao, ticala,**
glag. pril. sad. **tičući,** *imp.* **tiči**
tih *komp.* **tiši**
tihooceanski *prema* **Tihi ocean**
tijek *NV mn.* **tijekovi**
tijekom *pril.*
tijelo *NV mn.* **tijela** *i* **tjelesa**
tijesan *odr. prid.* **tijesni,**
komp. **tješnji** *i* **tjesniji**
tijesto
tinejdžer
tinejdžerica
tinejdžerski
tipičan *odr. prid.* **tipični**
tisuća *im. G jd.* **tisuće,** *G mn.* **tisuća**
tisući *i* **tisućiti** (1000.)
tisućica
tisućinka
tisućiti *i* **tisući** (1000.)
tisućljeće
tisućljetni
tisuću (1000) *glavni br.*
tisućugodišnji
tiši *komp. od* **tih**
tjedan *G jd.* **tjedna,** *NV mn.* **tjedni,**
G mn. **tjedana**
tjedni
tjednik *NV mn.* **tjednici**
tjelesni
tjelovježba
tjeskoba
tjeskoban *odr. prid.* **tjeskobni**
tjesnac *I jd.* **tjesnacem**
tjesnačni
tjestenina
tješitelj *V jd.* **tješitelju,**
I jd. **tješiteljem**
tješiti
tješnji *i* **tjesniji** *komp. od* **tijesan**
tkalac *G jd.* **tkalca,** *V jd.* **tkalče,**
I jd. **tkalcem,** *NV mn.* **tkalci,**
G mn. **tkalaca**
tkalački
tko *GA* **kog(a),** *D* **kom(u/e),**
L **kom(e/u),** *I* **kim(e)**
tko god ('bilo tko')
tkogod *zamj.* ('netko')
tlačen
tlačitelj *V jd.* **tlačitelju,**
I jd. **tlačiteljem**
tlačiti
tlačni
tlak *NV mn.* **tlakovi**
tlakomjer
tlo *G jd.* **tla,** *NV mn.* **tla,** *G mn.* **tala**
tobože *pril.*
točan *odr. prid.* **točni**
točen
točenje
točiti
točka *DL jd.* **točki,** *G mn.* **točaka**
i **točki**
točka sa zarezom
točnost *I jd.* **točnošću** *i* **točnosti**

tomislavgradski *prema* **Tomislavgrad**
topao *odr. prid.* **topli**, *komp.* **topliji**
toplomjer
topnički
topnik *V jd.* **topniče**, *NV mn.* **topnici**
topovnjača
toranj *G jd.* **tornja**, *I jd.* **tornjem**, *NV mn.* **tornjevi**
tovarnički *prema* **Tovarnik**
trač *I jd.* **tračem**, *NV mn.* **tračevi**
tračak *G jd.* **tračka**, *NV mn.* **tračci**, *G mn.* **tračaka**
tračati
tračnica
tragičan *odr. prid.* **tragični**
tragikomičan *odr. prid.* **tragikomični**
trajekt *G mn.* **trajekata**
traktorist *GA jd.* **traktorista**, *DL jd.* **traktoristu**
tramvaj *I jd.* **tramvajem**
tratinčica
travanj *G jd.* **travnja**, *I jd.* **travnjem**, *NV mn.* **travnji**, *G mn.* **travanja**
travnički *prema* **Travnik**
travnjački
travnjak *NV mn.* **travnjaci**
trbuh *NV mn.* **trbusi**
trčati *prez.* **trčim**, *glag. prid. rad.* **trčao**, **trčala**, *glag. prid. rad.* **trčeći**, *imp.* **trči**
trčkarati
treći (3.)
trećina (1/3)
trećinka *G mn.* **trećinki**
trening *NV mn.* **treninzi**
trenirka *DL jd.* **trenirci**, *G mn.* **trenirka** *i* **trenirki**
trenutačan *odr. prid.* **trenutačni**
trenutak *G jd.* **trenutka**, *NV mn.* **trenuci/trenutci**, *DLI mn.* **trenucima/trenutcima**
trepetati *prez.* **trepećem**, *glag. prid. rad.* **trepetao**, **trepetala**, *glag. pril. sad.* **trepećući**, *imp.* **trepeći**
trezniji *komp. od* **trijezan**
trg *NV mn.* **trgovi**
trgovac *G jd.* **trgovca**, *V jd.* **trgovče**, *I jd.* **trgovcem**, *NV mn.* **trgovci**, *G mn.* **trgovaca**
trgovati *prez.* **trgujem**, *glag. prid. rad.* **trgovao**, **trgovala**, *glag. pril. sad.* **trgujući**, *imp.* **trguj**
tri *G* **triju**, *DLI* **trima**
tričarija
trideset (30)
tridesetero
trideseti (30.)
tridesetina (1/30)
tridesetogodišnji
tridesetogodišnjica
tridesetorica
trijebiti
trijebljen
trijebljenje
trijem *NV mn.* **trijemovi**
trijenale
trijezan *odr. prid.* **trijezni**, *komp.* **trezniji**
trijezniti
trinaest (13)
trinaestero
trinaestogodišnji
trinaestorica
trio *G jd.* **trija**, *I jd.* **trijem**, *NV mn.* **triji**
triput *i* **tri puta**
tristo (300)
tristoti (300.)
trka *DL jd.* **trci**, *G mn.* **trka**
trkač *V jd.* **trkaču**, *I jd.* **trkačem**
trkačica
trkaći
tročetvrtinski
tročlan

trodijelan *odr. prid.* **trodijelni**
troje
trojezični
troji
trojica
trojka *DL jd.* **trojci**,
G mn. **trojaka** *i* **trojki**
tromeđa
tromjesečje
tromjesečni
troskok *NV mn.* **troskoci**
trostruk
trotjedni
trotočje
trovati *prez.* **trujem**,
glag. prid. rad. **trovao, trovala**,
glag. pril. sad. **trujući**, *imp.* **truj**
trpak *odr. prid.* **trpki**
trpjeti *prez.* **trpim**,
glag. prid. rad. **trpio, trpjela**,
glag. pril. sad. **trpeći**, *imp.* **trpi**
tršćanski prema **Trst**
trti *prez.* **trem** *i* **tarem**,
glag. prid. rad. **tro, trla**,
glag. pril. sad. **tarući**, *imp.* **tari**
trubač *V jd.* **trubaču**, *I jd.* **trubačem**
trudnički
trudnoća
truliji *komp. od* **truo**
trulost *I jd.* **trulošću** *i* **trulosti**
truo *odr. prid.* **truli**, *komp.* **truliji**
trut *NV mn.* **trutovi**
tučen
tučnjava
tući *prez.* **tučem**,
glag. prid. rad. **tukao, tukla**,
glag. pril. sad. **tukući**, *imp.* **tuci**
tuđ
tuđica
tuđin *NV mn.* **tuđini**
tuđina
tuđinac *G jd.* **tuđinca**,
V jd. **tuđinče**, *I jd.* **tuđincem**,
NV mn. **tuđinci**, *G mn.* **tuđinaca**
tuđinka *G mn.* **tuđinaka** *i* **tuđinki**
tuđinski
tumač *V jd.* **tumaču**, *I jd.* **tumačem**
tumačen
tumačenje
tumačiti
tunika *DL jd.* **tunici**
tup *komp.* **tuplji**
turist *GA jd.* **turista**, *V jd.* **turistu**
turistički
turizam *G jd.* **turizma**
tužitelj *V jd.* **tužitelju**,
I jd. **tužiteljem**
tvor *NV mn.* **tvorovi**
tvorac *G jd.* **tvorca**, *V jd.* **tvorče**,
I jd. **tvorcem**, *NV mn.* **tvorci**,
G mn. **tvoraca**
tvorba *G mn.* **tvorba** *i* **tvorbi**
tvornički
tvrd *komp.* **tvrđi**
tvrdoća
tvrđava
tvrđi *komp. od* **tvrd**
tvrtka *DL jd.* **tvrtki**,
G mn. **tvrtka** *i* **tvrtki**

U

ubitačan *odr. prid.* **ubitačni**
ubojstvo *G mn.* **ubojstava**
ubosti *prez.* **ubodem**,
glag. prid. rad. **ubo, ubola**,
glag. pril. proš. **ubovši**, *imp.* **ubodi**
ubrzo *pril.*
ubuduće *pril.*
ucijeniti
ucijenjen
ucijepiti
ucijepljen
ucjena
ucjenjivač *V jd.* **ucjenjivaču**,
I jd. **ucjenjivačem**
ucjenjivački
ucjenjivati *prez.* **ucjenjujem**,
glag. prid. rad. **ucjenjivao, ucjenjivala**,
glag. pril. sad. **ucjenjujući**,
imp. **ucjenjuj**
ucjepljivati *prez.* **ucjepljujem**,
glag. prid. rad. **ucjepljivao, ucjepljivala**,
glag. pril. sad. **ucjepljujući**,
imp. **ucjepljuj**
učenica
učenički
učenik *V jd.* **učeniče**,
NV mn. **učenici**
učenost *I jd.* **učenošću** *i* **učenosti**
učenjački
učenjak *V jd.* **učenjače**,
NV mn. **učenjaci**
učenje
učestao *odr. prid.* **učestali**
učilišni
učilište
učinak *G jd.* **učinka**,
NV mn. **učinci**, *G mn.* **učinaka**
učiniti
učinjen
učionica
učionički
učitelj *V jd.* **učitelju**, *I jd.* **učiteljem**
učiteljica
učiteljski
učiti
učlaniti
učlanjen
učlanjivati *prez.* **učlanjujem**,
glag. prid. rad. **učlanjivao, učlanjivala**,
glag. pril. sad. **učlanjujući**,
imp. **učlani**
učvrstiti
učvršćen
učvršćivanje
učvršćivati *prez.* **učvršćujem**,
glag. prid. rad. **učvršćivao, učvršćivala**,
glag. pril. sad. **učvršćivajući**,
imp. **učvršćuj**
ući *prez.* **uđem**,
glag. prid. rad. **ušao, ušla**,
glag. pril. proš. **ušavši**, *imp.* **uđi**
udah *NV mn.* **udasi**
udaljenost *I jd.* **udaljenošću**
i **udaljenosti**
udavača
udeseterostručen
udeseterostručiti
udesno *pril.*
udijeliti
udijeljen
udio *i* **udjel** *G jd.* **udjela**
udjeljivati *prez.* **udjeljujem**,
glag. prid. rad. **udjeljivao, udjeljivala**,
glag. pril. sad. **udjeljujući**,
imp. **udjeljuj**
udomaćen
udomaćiti

udovac *G jd.* **udovca**, *V jd.* **udovče**, *I jd.* **udovcem**, *NV mn.* **udovci**, *G mn.* **udovaca**
udugo *pril.*
udvarač *V jd.* **udvaraču**, *I jd.* **udvaračem**
udvarački
udvostručen
udvostručiti
udžbenički
udžbenik *NV mn.* **udžbenici**
ugađati
uganuće
ugao *G jd.* **ugla**, *NV mn.* **uglovi**
uginuće
uglavnom *pril.*
uglednik *V jd.* **ugledniče**, *NV mn.* **uglednici**, *DLI mn.* **uglednicima**
ugljični
ugljikovodični
ugnječiti
ugnjetač *V jd.* **ugnjetaču**, *I jd.* **ugnjetačem**
ugnjetački
ugodnost *I jd.* **ugodnošću** *i* **ugodnosti**
ugođaj *I jd.* **ugođajem**
ugošćen
ugošćivati *prez.* **ugošćujem**, *glag. prid. rad.* **ugošćivao**, **ugošćivala**, *glag. pril. sad.* **ugošćujući**, *imp.* **ugošćuj**
ugrijati *prez.* **ugrijem**, *glag. prid. rad.* **ugrijao**, **ugrijala**, *glag. pril. proš.* **ugrijavši**, *imp.* **ugrij**
ugrušak *G jd.* **ugruška**, *NV mn.* **ugrušci**, *G mn.* **ugrušaka**
uhićen
uhićenički
uhićenik *V jd.* **uhićeniče**, *NV mn.* **uhićenici**
uhićenje
uhidbeni
ȕho[1] *NV mn.* **uši**, *G mn.* **ušiju** ('organ')
ȕho[2] *NV mn.* **uha**, *G mn.* **uha** ('dio stvari')
uhođen
uholaža
uhvaćen
uistinu *pril.*
ujak *V jd.* **ujače**, *NV mn.* **ujaci**
ujedanput *pril.*
ujedno *pril.*
ukinuće
uključen
uključiti
uključivati *prez.* **uključujem**, *glag. prid. rad.* **uključivao**, **uključivala**, *glag. pril. sad.* **uključujući**, *imp.* **uključuj**
ukočen
ukočenost *I jd.* **ukočenošću** *i* **ukočenosti**
ukočiti
ukoliko *pril.*
ukopčati
ukopčavanje
ukopčavati
ukorijeniti
ukorijenjen
ukorjenjivati *prez.* **ukorjenjujem**, *glag. prid. rad.* **ukorjenjivao**, **ukorjenjivala**, *glag. pril. sad.* **ukorjenjujući**, *imp.* **ukorjenjuj**
ukoso *pril.*
ukratko *pril.*
ukrivo *pril.*
ukroćen
ukućen
ukućivati *prez.* **ukućujem**, *glag. prid. rad.* **ukućivao**, **ukućivala**, *glag. pril. sad.* **ukućujući**, *imp.* **ukućuj**
ukućanin *NV mn.* **ukućani**
ulagač *V jd.* **ulagaču**, *I jd.* **ulagačem**
ulagački

ulegnuće
uletjeti *prez.* **uletim,**
glag. prid. rad. **uletio, uletjela,**
glag. pril. proš. **uletjevši,**
imp. **uleti**
ulični
ulijeniti
ulijenjen
ulijetati *prez.* **ulijećem,**
glag. prid. rad. **ulijetao, ulijetala,**
glag. pril. sad. **ulijećući,**
imp. **ulijeći**
ulijevati
uliti *prez.* **ulijem,**
glag. prid. rad. **ulio, ulila,**
glag. pril. proš. **ulivši,** *imp.* **ulij**
ultraljubičast
ultrazvučan *odr. prid.* **ultrazvučni**
ultrazvuk
uludo *pril.*
uljudba *G mn.* **uljudaba** *i* **uljudbi**
uljuđen
umaći *prez.* **umaknem,**
glag. prid. rad. **umakao, umakla,**
glag. pril. proš. **umakavši,**
imp. **umakni**
umalo *pril.*
umetati *prez.* **umećem,**
glag. prid. rad. **umetao, umetala,**
glag. pril. sad. **umećući,** *imp.* **umeći**
umijeće
umijesiti
umiješan
umiješati
umiješen
umirovljenički
umirovljenik *V jd.* **umirovljeniče,**
NV mn. **umirovljenici**
umirući
umiti *prez.* **umijem,**
glag. prid. rad. **umio, umila,**
glag. pril. proš. **umivši,** *imp.* **umij**
umjeren
umjesto
umjetan *odr. prid.* **umjetni**
umjeti *prez.* **umijem,**
glag. prid. rad. **umio, umjela,**
glag. pril. sad. **umijući,** *imp.* **umij**
umjetnica
umjetnički
umjetnik *V jd.* **umjetniče,**
NV mn. **umjetnici**
umjetnina
umjetnost *I jd.* **umjetnošću**
i **umjetnosti**
umnožak *G jd.* **umnoška,**
NV mn. **umnošci**
umočen
umočiti
umrijeti *prez.* **umrem,**
glag. prid. rad. **umro, umrla,**
glag. pril. proš. **umrijevši**
i **umrvši,**
imp. **umri**
unaokolo *pril.*
unapređenje
unapređivanje
unaprijed *pril.*
unaprijediti
unaprijeđen
unatoč *prij.*
unatrag *pril.*
unazad *pril.*
unazađen
unazađivanje
unazađivati *prez.* **unazađujem,**
glag. prid. rad. **unazađivao,**
unazađivala,
glag. pril. sad. **unazađujući,**
imp. **unazađuj**
unedogled *pril.*
unepovrat *pril.*
unesen
unesrećen
unesrećiti
unijeti *prez.* **unesem,**
glag. prid. rad. **unio, unijela,**
glag. pril. proš. **unijevši,** *imp.* **unesi**
unošen
unovčen

unovčiti
unučad *I jd.* **unučadi**
unuče *G jd.* **unučeta**
unučica
unučić *V jd.* **unučiću,**
I jd. **unučićem**
unuk *V jd.* **unuče,** *NV mn.* **unuci**
unutrašnjost *I jd.* **unutrašnjošću** *i* **unutrašnjosti**
uobičajen
uobličen
uobličiti
uočavanje
uočavati
uočen
uoči *prij.*
uočiti
uočljiv
uokolo *pril.*
uokrug *pril.*
uopćavanje
uopćavati
uopće *pril.*
uopćen
uopćeno *pril.*
uopćiti
upaljač *I jd.* **upaljačem**
uplaćen
uplaćivati *prez.* **uplaćujem,**
glag. prid. rad. **uplaćivao, uplaćivala,**
glag. pril. sad. **uplaćujući,**
imp. **uplaćuj**
upletati *prez.* **uplećem,**
glag. prid. rad. **upletao, upletala,**
glag. pril. sad. **uplećući,** *imp.* **upleći**
upola *pril.*
upoprijeko *pril.*
upotrebljavati
upotrebljiv
upotrebljivost *I jd.* **upotrebljivošću** *i* **upotrebljivosti**
upotrijebiti
upotrijebljen
upravitelj *V jd.* **upravitelju,**
I jd. **upraviteljem**
upravljač *I jd.* **upravljačem**
upravljački
upravo *pril.*
uprijeko *pril.*
uprijeti *prez.* **uprem,**
glag. prid. rad. **upro, uprla,**
glag. pril. proš. **uprijevši** *i* **uprvši,**
imp. **upri**
upropašten
upućen
upućivati *prez.* **upućujem,**
glag. prid. rad. **upućivao, upućivala,**
glag. pril. sad. **upućujući,**
imp. **upućuj**
uračunati
uračunavati
uračunljiv
urečen
ureći *prez.* **urečem,**
glag. prid. rad. **urekao, urekla,**
glag. pril. proš. **urekavši,**
imp. **ureci**
urednički
urednik *V jd.* **uredniče,**
NV mn. **urednici**
uređaj *I jd.* **uređajem**
uređen
uređivanje
uređivati *prez.* **uređujem,**
glag. prid. rad. **uređivao, uređivala,**
glag. pril. sad. **uređujući,**
imp. **uređuj**
urlik *NV mn.* **urlici**
urlikati *prez.* **urličem,**
glag. prid. rad. **urlikao, urlikala,**
glag. pril. sad. **urličući,**
imp. **urliči**
urođenički
urođenik *V jd.* **urođeniče,**
NV mn. **urođenici**
urotnički

urotnik *V jd.* **urotniče,**
NV mn. **urotnici**
uručen
uručiti
uručivati *prez.* **uručujem,**
glag. prid. rad. **uručivao, uručivala,**
glag. pril. sad. **uručujući,**
imp. **uručuj**
urudžbeni
urudžbirati
usađen
usađivanje
usađivati *prez.* **usađujem,**
glag. prid. rad. **usađivao, usađivala,**
glag. pril. sad. **usađujući,**
imp. **usađuj**
ushićen
ushićenje
ushićivati
usječen
usjeći *prez.* **usiječem,**
glag. prid. rad. **usjekao, usjekla,**
glag. pril. proš. **usjekavši,**
imp. **usijeci**
usjek *NV mn.* **usjeci**
uskipjeti *prez.* **uskipim,**
glag. prid. rad. **uskipio, uskipjela,**
glag. pril. proš. **uskipjevši,**
imp. **uskipi**
usklađen
usklađivanje
usklađivati *prez.* **usklađujem,**
glag. prid. rad. **usklađivao, usklađivala,**
glag. pril. sad. **usklađujući,**
imp. **usklađuj**
uskličnik *NV mn.* **uskličnici**
uskočiti
uskoro *pril.*
uskotračan *odr. prid.* **uskotračni**
uskraćen
uskraćivati *prez.* **uskraćujem,**
glag. prid. rad. **uskraćivao, uskraćivala,**
glag. pril. sad. **uskraćujući,**
imp. **uskraćuj**
uskrsnuće
uslijediti
usluga *DL jd.* **usluzi**
usmrćen
usmrćivati *prez.* **usmrćujem,**
glag. prid. rad. **usmrćivao, usmrćivala,**
glag. pril. sad. **usmrćujući,**
imp. **usmrćuj**
usni *prema* **usta**
uspijevati
uspjeh *NV mn.* **uspjesi**
uspješan *odr. prid.* **uspješni**
uspjeti *prez.* **uspijem,**
glag. prid. rad. **uspio, uspjela,**
glag. pril. proš. **uspjevši,**
imp. **uspij**
uspoređen
uspoređivanje
uspoređivati *prez.* **uspoređujem,**
glag. prid. rad. **uspoređivao, uspoređivala,**
glag. pril. sad. **uspoređujući,**
imp. **uspoređuj**
usprkos *prij.*
usput *pril.*
usrećen
usrećiti
usrećivanje
usrećivati *prez.* **usrećujem,**
glag. prid. rad. **usrećivao, usrećivala,**
glag. pril. sad. **usrećujući,**
imp. **usrećuj**
usred *prij.*
ustanak *G jd.* **ustanka,**
NV mn. **ustanci,**
G mn. **ustanaka**
usto *pril.*
ustostručen
ustostručiti
ustreptati *prez.* **ustrepćem,**
glag. prid. rad. **ustreptao, ustreptala,**
glag. pril. proš. **ustreptavši,**
imp. **ustrepći**

ustrijeliti
ustrijeljen
ustručavati
ususret *pril.*
uščuvan
uščuvati
ušće
ušećeren
ušećeriti
ušetati se *prez.* **ušećem** *i* **ušetam,**
glag. prid. rad. **ušetao, ušetala,**
glag. pril. proš. **ušetavši,**
imp. **ušeći** *i* **ušetaj**
uširoko *pril.*
uštedjeti *prez.* **uštedim,**
glag. prid. rad. **uštedio, uštedjela,**
glag. pril. proš. **uštedjevši,**
imp. **uštedi**
uštеđen
uštеđevina
ušutjeti *prez.* **ušutim,**
glag. prid. rad. **ušutio, ušutjela,**
glag. pril. proš. **ušutjevši,**
imp. **ušuti**
utamničen
utamničenički
utamničenik *V jd.* **utamničeniče,**
NV mn. **utamničenici**
utamničiti
uteći *prez.* **utečem** *i* **uteknem**
glag. prid. rad. **utekao, utekla,**
glag. pril. proš. **utekavši,**
imp. **uteci** *i* **utekni**
uteg *NV mn.* **utezi**
utičnica
utikač *I jd.* **utikačem**
utjecaj *I jd.* **utjecajem**
utjecajan *odr. prid.* **utjecajni**
utjecati *prez.* **utječem,**
glag. prid. rad. **utjecao, utjecala,**
glag. pril. sad. **utječući,**
imp. **utječi**
utjeha *DL jd.* **utjehi**
utjeloviti
utjelovljen
utjelovljenje
utjelovljivati *prez.* **utjelovljujem,**
glag. prid. rad. **utjelovljivao, utjelovljivala,**
glag. pril. sad. **utjelovljujući,**
imp. **utjelovljuj**
utjerivati *prez.* **utjerujem,**
glag. prid. rad. **utjerivao, utjerivala,**
glag. pril. sad. **utjerujući,**
imp. **utjeruj**
utješan *odr. prid.* **utješni**
uto *pril.*
utočište
utoliko *pril.*
utopljenički
utopljenik *V jd.* **utopljeniče,**
NV mn. **utopljenici**
utorak *G jd.* **utorka,** *NV mn.* **utorci,**
G mn. **utoraka**
utrčati *prez.* **utrčim,**
glag. prid. rad. **utrčao, utrčala,**
glag. pril. proš. **utrčavši,**
imp. **utrči**
utrčavati
utrka *DL jd.* **utrci**
utvrđen
utvrđivanje
utvrđivati *prez.* **utvrđujem,**
glag. prid. rad. **utvrđivao, utvrđivala,**
glag. pril. sad. **utvrđujući,**
imp. **utvrđuj**
uvećanje
uvećati
uvećavati
uveličati
uveličavati
ùvesti[1] *prez.* **uvedem,**
glag. prid. rad. **uveo, uvela,**
glag. pril. proš. **uvevši,**
imp. **uvedi**
ùvesti[2] *prez.* **uvezem,**
glag. prid. rad. **uvezao, uvezla,**
glag. pril. proš. **uvezavši,**
imp. **uvezi**

uvezen
uvidjeti *prez.* **uvidim,**
glag. prid. rad. **uvidio, uvidjela,**
glag. pril. proš. **uvidjevši,**
imp. **uvidi**
uviđati
uvijek *pril.*
uvis *pril.*
uvjeravanje
uvjeravati
uvjerenje
uvjeriti
uvjerljiv
uvjerljivost *I jd.* **uvjerljivošću**
i **uvjerljivosti**
uvjet
uvjetan *odr. prid.* **uvjetni**
uvjetovati *prez.* **uvjetujem,**
glag. prid. rad. **uvjetovao,**
uvjetovala,
glag. pril. sad. **uvjetujući,**
imp. **uvjetuj**
uvježbati
uvježbavanje
uvježbavati
uvlačenje
uvlačiti
uvoznički
uvoznik *V jd.* **uvozniče,**
NV mn. **uvoznici**
uvreda
uvredljiv
uvredljivost *I jd.* **uvredljivošću**
i **uvredljivosti**
uvrijediti
uvrijeđen
uvrijeđenost *I jd.* **uvrijeđenošću**
i **uvrijeđenosti**
uvriježen
uvršten
uvrtati *prez.* **uvrćem,**
glag. prid. rad. **uvrtao, uvrtala,**
glag. pril. sad. **uvrćući,** *imp.* **uvrći**
uvučen
uvući *prez.* **uvučem,**
glag. prid. rad. **uvukao, uvukla,**
glag. pril. proš. **uvukavši,**
imp. **uvuci**
uzak *odr. prid.* **uski,** *komp.* **uži**
uzalud *pril.*
uzastopce *pril.*
uzbrdo *pril.*
uzbudljivost *I jd.* **uzbudljivošću**
i **uzbudljivosti**
uzbuđen
uzbuđenost *I jd.* **uzbuđenošću**
uzbuđenje
uzbuđivati *prez.* **uzbuđujem,**
glag. prid. rad. **uzbuđivao,**
uzbuđivala,
glag. pril. sad. **uzbuđujući,**
imp. **uzbuđuj**
uzdah *NV mn.* **uzdasi**
uzdići *prez.* **uzdignem,**
glag. prid. rad. **uzdigao, uzdigla,**
glag. pril. proš. **uzdigavši,**
imp. **uzdigni**
uzduž *pril. i prij.*
uzeti *prez.* **uzmem,**
glag. prid. rad. **uzeo, uzela,**
glag. pril. proš. **uzevši,** *imp.* **uzmi**
uzjahati *prez.* **uzjašem,**
glag. prid. rad. **uzjahao, uzjahala,**
glag. pril. proš. **uzjahavši,**
imp. **uzjaši**
uzletjeti *prez.* **uzletim,**
glag. prid. rad. **uzletio, uzletjela,**
glag. pril. proš. **uzletjevši,**
imp. **uzleti**
uzlijetanje
uzlijetati *prez.* **uzlijećem,**
glag. prid. rad. **uzlijetao,**
uzlijetala,
glag. pril. sad. **uzlijećući,**
imp. **uzlijeći**
uzmoći *prez.* **uzmognem,**
glag. prid. rad. **uzmogao,**
uzmogla,
glag. pril. proš. **uzmogavši,**
imp. **uzmogni**

uznički
uznik *V jd.* **uzniče**, *NV mn.* **uznici**
uzročan *odr. prid.* **uzročni**
uzročiti
uzročnica
uzročnik *NV mn.* **uzročnici**
uzvanik *V jd.* **uzvaniče**,
NV mn. **uzvanici**
uzvraćati
uzvraćen
uže *G jd.* **užeta**
užeći *prez.* **užežem**,
glag. prid. rad. **užegao, užegla**,
glag. pril. proš. **užegavši**,
imp. **užeži**
uži *komp. od* **uzak**
užitak *G jd.* **užitka**,
NV mn. **užici/užitci**,
DLI mn. **užicima/užitcima**
uživjeti se *prez.* **uživim**,
glag. prid. rad. **uživio, uživjela**,
glag. pril. proš. **uživjevši**,
imp. **uživi**

V

vadičep
vađenje
vagati *prez.* **važem**,
glag. prid. rad. **vagao, vagala**,
glag. pril. sad. **važući**, *imp.* **važi**
vagnuti *prez.* **vagnem**,
glag. prid. rad. **vagnuo, vagnula**,
glag. pril. proš. **vagnuvši**,
imp. **vagni**
vakuum
vakuumski
valovitost *I jd.* **valovitošću**
i **valovitosti**
valjak *G jd.* **valjka**, *NV mn.* **valjci**,
G mn. **valjaka**
vaterpolist *GA jd.* **vaterpolista**,
V jd. **vaterpolistu**
vaterpolistički
vaterpolo
vatrogasac GA jd. **vatrogasca**,
V jd. **vatrogašče**,
I jd. **vatrogascem**,
NV mn. **vatrogasci**,
G mn. **vatrogasaca**
važeći
važnost *I jd.* **važnošću** *i* **važnosti**
večer
večera
večeras *pril.*
večerašnji
večerati
večernji
veći *komp. od* **velik**
većina
većinom *pril.*
velečasni
velegrad *NV mn.* **velegradovi**
velegradski
veleizdaja
veleizdajnički
veleizdajnik *V jd.* **veleizdajniče**,
NV mn. **veleizdajnici**
veleposjed
veleposjednički
veleposjednik *V jd.* **veleposjedniče**,
NV mn. **veleposjednici**
veleposlanik *V jd.* **veleposlaniče**,
NV mn. **veleposlanici**
veleposlanstvo
G mn. **veleposlanstava**
velesajam *G jd.* **velesajma**
veletrgovac *G jd.* **veletrgovca**,
V jd. **veletrgovče**,
I jd. **veletrgovcem**,
NV mn. **veletrgovci**,
G mn. **veletrgovaca**

veleučilišni
veleučilište
veličanstven
veličanstvo *G mn.* **veličanstava**
veličati
veličina
velik *komp.* **veći**
velikodušan *odr. prid.* **velikodušni**
velolučki *prema* **Vela Luka**
veljača
veo *G jd.* **vela**, *NV mn.* **velovi**
vepar *G jd.* **vepra**, *NV mn.* **veprovi**
veseljak *V jd.* **veseljače**, *NV mn.* **veseljaci**
veslač *V jd.* **veslaču**, *I jd.* **veslačem**
veslački
vesti *prez.* **vezem**, *glag. prid. rad.* **vezao, vezla**, *glag. pril. sad.* **vezući**, *imp.* **vezi**
vezati *prez.* **vežem**, *glag. prid. rad.* **vezao, vezala**, *glag. pril. sad.* **vežući**, *imp.* **veži**
vezen
veznički
veznik *NV mn.* **veznici**
vic *I jd.* **vicem**, *NV mn.* **vicevi**
viceadmiral
viceprvak *V jd.* **viceprvače**, *NV mn.* **viceprvaci**
videoigra
videoteka *DL jd.* **videoteci**
videozapis
vidjeti *prez.* **vidim**, *glag. prid. rad.* **vidio, vidjela**, *glag. pril. sad.* **videći**, *imp.* **vidi**
vidljivost *I jd.* **vidljivošću** *i* **vidljivosti**
viđanje
viđati
viđen
viđenje
vijadukt *G mn.* **vijadukata**
vijak *G jd.* **vijka**, *NV mn.* **vijci**, *G mn.* **vijaka**
vijećanje
vijećati
vijeće
vijećnica
vijećnički
vijećnik *V jd.* **vijećniče**, *NV mn.* **vijećnici**
vijek *NV mn.* **vjekovi**
vijenac *G jd.* **vijenca**, *NV mn.* **vijenci**, *G mn.* **vijenaca**
vijest *I jd.* **vješću** *i* **vijesti**
vijuga *DL jd.* **vijuzi**
vika *DL jd.* **vici**
vikati *prez.* **vičem**, *glag. prid. rad.* **vikao, vikala**, *glag. pril. sad.* **vičući**, *imp.* **viči**
vinkovački *prema* **Vinkovci**
violinist *GA jd.* **violinista**, *V jd.* **violinistu**
violinistički
violončelist *GA jd.* **violončelista**, *V jd.* **violončelistu**
violončelo
virovitički *prema* **Virovitica**
viseći
visjeti *prez.* **visim**, *glag. prid. rad.* **visio, visjela**, *glag. pril. sad.* **viseći**, *imp.* **visi**
viski *G jd.* **viskija**, *I jd.* **viskijem**, *NV mn.* **viskiji**
visok *komp.* **viši**
visokogradnja
visokoškolski
visokotlačni
visokoučeni
višebojan *odr. prid.* **višebojni**
višecijevni
višečlan
višedijelni
višejezičan *odr. prid.* **višejezični**
više-manje *pril.*
višeput *i* **više puta**
višeslojan *odr. prid.* **višeslojni**

višeznačan *odr. prid.* višeznačni
viški *prema* Vis
višnja *G mn.* višanja *i* višnji
vitak *odr. prid.* vitki
vitamin C *i* C-vitamin
viteški
vitez *V jd.* viteže, *NV mn.* vitezovi
vitičast
vizionar *V jd.* vizionaru *i* vizionare, *I jd.* vizionarom *i* vizionarem
vizualan *odr. prid.* vizualni
vječan *odr. prid.* vječni
vječit
vječnost *I jd.* vječnošću *i* vječnosti
vještica
vještički
vještina
vjetar *G jd.* vjetra, *NV mn.* vjetrovi
vjetrenjača
vjetrobran
vjetrokaz
vjetrometina
vjetropir
vjetrovka *DL jd.* vjetrovci, *G mn.* vjetrovaka *i* vjetrovki
vjeverica
vjeveričji
vježba *G mn.* vježba *i* vježbi
vježbač *V jd.* vježbaču, *I jd.* vježbačem
vježbačica
vježbanje
vježbaonica
vježbati
vježbenica
vjeroučenik *V jd.* vjeroučeniče, *NV mn.* vjeroučenici
vjeroučitelj *V jd.* vjeroučitelju, *I jd.* vjeroučiteljem
vjeroučiteljica
vjerovanje
vjerovati *prez.* vjerujem, *glag. prid. rad.* vjerovao, vjerovala, *glag. pril. sad.* vjerujući, *imp.* vjeruj
vjerovnički
vjerovnik *V jd.* vjerovniče, *NV mn.* vjerovnici
vjerski
vjesnik *V jd.* vjesniče, *NV mn.* vjesnici
vješalica
vješanje
vješati
vještačenje
vještačiti
vještak *V jd.* vještače, *NV mn.* vještaci

vladajući
vlaga *DL jd.* **vlazi**
vlak *NV mn.* **vlakovi**
vlakovođa
vlasnički
vlasnik *V jd.* **vlasniče**, *NV mn.* **vlasnici**
vlasništvo *G mn.* **vlasništava**
vlast *I jd.* **vlašću** *i* **vlasti**
vlastoručan *odr. prid.* **vlastoručni**
voćar *V jd.* **voćaru** *i* **voćare**, *I jd.* **voćarom** *i* **voćarem**
voće
voćka *DL jd.* **voćki**, *G mn.* **voćaka** *i* **voćki**
voćni
voćnjak *NV mn.* **voćnjaci**
vodič *V jd.* **vodiču**, *I jd.* **vodičem**
vodokotlić *I jd.* **vodokotlićem**
vodomjer
vodstvo *G mn.* **vodstava**
vođa
vojnički
vojnik *V jd.* **vojniče**, *NV mn.* **vojnici**
vojska *DL jd.* **vojsci**, *G mn.* **vojska** *i* **vojski**
vojskovođa
vojvodstvo *G mn.* **vojvodstava**
vojvođanski *prema* **Vojvodina**
vol *NV mn.* **volovi**
voljeti *prez.* **volim**, *glag. prid. rad.* **volio, voljela**, *glag. pril. sad.* **voleći**, *imp.* **voli**
vozač *V jd.* **vozaču**, *I jd.* **vozačem**
vozačica
vozački
vožen
vožnja
vrabac *G jd.* **vrapca**, *V jd.* **vrapče**, *I jd.* **vrapcem**, *NV mn.* **vrapci**, *G mn.* **vrabaca**
vračanje *prema* **vračati**
vračati
vraćanje *prema* **vraćati**
vraćati
vraćen
vranac *G jd.* **vranca**, *V jd.* **vranče**, *I jd.* **vrancem**, *NV mn.* **vranci**, *G mn.* **vranaca**
vrapčić
vrapčji
vratar *V jd.* **vrataru** *i* **vratare**, *I jd.* **vratarom** *i* **vratarem**
vrbnički *prema* **Vrbnik**
vrč *I jd.* **vrčem**, *NV mn.* **vrčevi**
vrebač *V jd.* **vrebaču**, *I jd.* **vrebačem**
vreća
vrećica
vredniji *komp. od* **vrijedan**
vrednota
vrednovati
vrednovnje
vremena *prema* **vrijeme**
vremenski
vreo *odr. prid.* **vreli**, *komp.* **vreliji**
vreti *prez.* **vrim** *i* **vrijem**, *glag. prid. rad.* **vrio, vrila**, *glag. pril. sad.* **vrući** *i* **vrijući**, *imp.* **vrij**
vrhunac *G jd.* **vrhunca**, *I jd.* **vrhuncem**, *NV mn.* **vrhunci**, *G mn.* **vrhunaca**
vrijedan *odr. prid.* **vrijedni**, *komp.* **vredniji**
vrijediti
vrijednosni
vrijednosnica
vrijednost *I jd.* **vrijednošću** *i* **vrijednosti**
vrijeđanje
vrijeđati
vrijeme *G jd.* **vremena**, *NV mn.* **vremena**
vršak *G jd.* **vrška**, *NV mn.* **vrškovi** *i* **vršci**
vršilac *G jd.* **vršioca**, *V jd.* **vršioče**, *I jd.* **vršiocem**, *NV mn.* **vršioci**, *G mn.* **vršilaca**

vršitelj *V jd.* **vršitelju,**
I jd. **vršiteljem**
vrtjeti *prez.* **vrtim,**
glag. prid. rad. **vrtio, vrtjela,**
glag. pril. sad. **vrteći,** *imp.* **vrti**
vrtlar *V jd.* **vrtlaru** *i* **vrtlare,**
I jd. **vrtlarom** *i* **vrtlarem**
vruć
vrućica
vrućina
vuča
vučen
vučenje
vučica
vučjak *V jd.* **vučjače,**
NV mn. **vučjaci**
vučji
vući *prez.* **vučem,**
glag. prid. rad. **vukao, vukla,**
glag. pril. sad. **vukući,** *imp.* **vuci**
vuk *V jd.* **vuče,**
NV mn. **vukovi** *i* **vuci**

Z

zabačenost *I jd.* **zabačenošću**
i **zabačenosti**
zabavljač *V jd.* **zabavljaču,**
I jd. **zabavljačem**
zabavljačica
zabavljački
zabavnik *NV mn.* **zabavnici**
zabijeliti
zabijeljen
zabijeljeti *prez.* **zabijelim,**
glag. prid. rad. **zabijelio,**
zabijeljela,
glag. pril. proš. **zabijeljevši,**
imp. **zabijeli**
zabilješka *DL jd.* **zabilješci,**
G mn. **zabilježaka** *i* **zabilješki**
zabliještati
zaboljeti *prez.* **zabolim,**
glag. prid. rad. **zabolio, zaboljela,**
glag. pril. proš. **zaboljevši,**
imp. **zaboli**
zabranjivati *prez.* **zabranjujem,**
glag. prid. rad. **zabranjivao,**
zabranjivala,
glag. pril. sad. **zabranjujući,**
imp. **zabranjuj**
zacijeliti
zacijeljen
zacijeljeti *prez.* **zacijelim,**
glag. prid. rad. **zacijelio,**
zacijeljela,
glag. pril. proš. **zacijeljevši,**
imp. **zacijeli**
zacjeljivati *prez.* **zacjeljujem,**
glag. prid. rad. **zacjeljivao,**
zacjeljivala,
glag. pril. sad. **zacjeljujući,**
imp. **zacjeljuj**
zacvrkutati
prez. **zacvrkućem,**
glag. prid. rad. **zacvrkutao,**
zacvrkutala,
glag. pril. proš. **zacvrkutavši,**
imp. **zacvrkući**
začahuren
začahuriti
začaran
začarati
začas *pril.*
začeće
začelje
začepiti
začepljen
začepljenost
I jd. **začepljenošću**
i **začepljenosti**
začepljenje

začepljivati *prez.* **začepljujem,**
glag. prid. rad. **začepljivao, začepljivala,**
glag. pril. sad. **začepljujući,**
imp. **začepljuj**
začetak *G jd.* **začetka,**
NV mn. **začeci/začetci,**
DLI mn. **začecima/začetcima**
začeti *prez.* **začnem,**
glag. prid. rad. **začeo, začela,**
glag. pril. proš. **začevši,** *imp.* **začni**
začetnički
začetnik *V jd.* **začetniče,**
NV mn. **začetnici**
začin
začiniti
začinjen
začuditi
začudo *pril.*
začuđen
začuti *prez.* **začujem,**
glag. prid. rad. **začuo, začula,**
glag. pril. proš. **začuvši,** *imp.* **začuj**
zaći *prez.* **zađem,**
glag. prid. rad. **zašao, zašla,**
glag. pril. proš. **zašavši,** *imp.* **zađi**
zadaća
zadaćnica
zadah *NV mn.* **zadasi**
zadak *G jd.* **zatka,**
NV mn. **zaci/zadci,**
DLI mn. **zacima/zadcima**
zadatak *G jd.* **zadatka,**
NV mn. **zadaci/zadatci,**
DLI mn. **zadacima/zadatcima**
zadihati *prez.* **zadišem,**
glag. prid. rad. **zadihao, zadihala,**
glag. pril. proš. **zadihavši,**
imp. **zadiši**
zadijevanje
zadijevati
zadirkivati *prez.* **zadirkujem,**
glag. prid. rad. **zadirkivao, zadirkivala,**
glag. pril. sad. **zadirkujući,**
imp. **zadirkuj**
zadovoljstvo
G mn. **zadovoljstava**
zadrečati *prez.* **zadrečim,**
glag. prid. rad. **zadrečao, zadrečala,**
glag. pril. proš. **zadrečavši,**
imp. **zadreči**
zadrhtati *prez.* **zadrhćem,**
glag. prid. rad. **zadrhtao, zadrhtala,**
glag. pril. proš. **zadrhtavši,**
imp. **zadrhći**
zadrijemati
prez. **zadrijemam** *i* **zadrijemljem,**
glag. prid. rad. **zadrijemao, zadrijemala,**
glag. pril. proš. **zadrijemavši,**
imp. **zadrijemaj** *i* **zadrijemlji**
zadugo *pril.*
zadupsti se *prez.* **zadubem,**
glag. prid. rad. **zadubio, zadubila,**
glag. pril. proš. **zadubivši,**
imp. **zadubi**
zadužbina
zaduže *pril.*
zafijukati *prez.* **zafijučem,**
glag. prid. rad. **zafijukao, zafijukala,**
glag. pril. proš. **zafijukavši,**
imp. **zafijuči**
zagađen
zaglupljivati *prez.* **zaglupljujem,**
glag. prid. rad. **zaglupljivao, zaglupljivala,**
glag. pril. sad. **zaglupljujući,**
imp. **zaglupljuj**
zagonetka *DL jd.* **zagonetki** *i* **zagoneci/zagonetci,**
G mn. **zagonetaka** *i* **zagonetki**
zagorčati
zagorčen
zagorčiti
zagorijevanje
zagorijevati
zagorio *odr. prid.* **zagorjeli**

zagorjeti *prez.* **zagorim,**
glag. prid. rad. **zagorio, zagorjela,**
glag. pril. proš. **zagorjevši,**
imp. **zagori**
zagovornički
zagovornik *V jd.* **zagovorniče,**
NV mn. **zagovornici**
zagrađen
zagrađivati *prez.* **zagrađujem,**
glag. prid. rad. **zagrađivao, zagrađivala,**
glag. pril. sad. **zagrađujući,**
imp. **zagrađuj**
zagrebački *prema* **Zagreb**
zagrepsti *prez.* **zagrebem,**
glag. prid. rad. **zagrebao, zagrebla,**
glag. pril. proš. **zagrebavši,**
imp. **zagrebi**
zagristi *prez.* **zagrizem,**
glag. prid. rad. **zagrizao, zagrizla,**
glag. pril. proš. **zagrizavši,**
imp. **zagrizi**
zagrižljiv
zagrmjeti *prez.* **zagrmim,**
glag. prid. rad. **zagrmio, zagrmjela,**
glag. pril. proš. **zagrmjevši,**
imp. **zagrmi**
zagušćen
zagušćivati *prez.* **zagušćujem,**
glag. prid. rad. **zagušćivao, zagušćivala,**
glag. pril. sad. **zagušćujući,**
imp. **zagušćuj**
zahladnjeti *prez.* **zahladnim,**
glag. prid. rad. **zahladnio, zahladnjela,**
glag. pril. proš. **zahladnjevši,**
imp. **zahladi**
zahlađivanje
zahlađivati *prez.* **zahlađujem,**
glag. prid. rad. **zahlađivao, zahlađivala,**
glag. pril. sad. **zahlađujući,**
imp. **zahlađuj**
zahrđati
zahrkati *prez.* **zahrčem,**
glag. prid. rad. **zahrkao, zahrkala,**
glag. pril. proš. **zahrkavši,**
imp. **zahrči**
zahrzati *prez.* **zahržem,**
glag. prid. rad. **zahrzao, zahrzala,**
glag. pril. proš. **zahrzavši,**
imp. **zahrži**
zahtijevanje
zahtijevati
zahtjev
zahukati *prez.* **zahučem,**
glag. prid. rad. **zahukao, zahukala,**
glag. pril. proš. **zahukavši,**
imp. **zahuči**
zahuktati *prez.* **zahukćem,**
glag. prid. rad. **zahuktao, zahuktala,**
glag. pril. proš. **zahuktavši,**
imp. **zahukći**
zahvaćanje
zahvaćati
zahvaćen
zaimača
zaimati *prez.* **zaimam** *i* **zaimljem,**
glag. prid. rad. **zaimao, zaimala,**
glag. pril. sad. **zaimajući** *i* **zaimljući,**
imp. **zaimaj** *i* **zaimlji**
zainaćen
zaiskati *prez.* **zaištem** *i* **zaišćem,**
glag. prid. rad. **zaiskao, zaiskala,**
glag. pril. proš. **zaiskavši,**
imp. **zaišti** *i* **zaišći**
zajahati *prez.* **zajašem,**
glag. prid. rad. **zajahao, zajahala,**
glag. pril. proš. **zajahavši,**
imp. **zajaši**
zajam *G jd.* **zajma,** *NV mn.* **zajmovi**
zajamčen
zajamčiti
zajaukati *prez.* **zajaučem,**
glag. prid. rad. **zajaukao, zajaukala,**
glag. pril. proš. **zajaukavši,**
imp. **zajauči**

zaječati *prez.* **zaječim,**
glag. prid. rad. **zaječao, zaječala,**
glag. pril. proš. **zaječavši,**
imp. **zaječi**
zajednički
zajedništvo *G mn.* **zajedništava**
zajedno *pril.*
zajmodavac
G jd. **zajmodavca,**
V jd. **zajmodavče,**
I jd. **zajmodavcem,**
NV mn. **zajmodavci,**
G mn. **zajmodavaca**
zajmoprimac
G jd. **zajmoprimca,**
V jd. **zajmoprimče,**
I jd. **zajmoprimcem,**
NV mn. **zajmoprimci,**
G mn. **zajmoprimaca**
zakićen
zakipjeti *prez.* **zakipim,**
glag. prid. rad. **zakipio, zakipjela,**
glag. pril. proš. **zakipjevši,**
imp. **zakipi**
zaključak *G jd.* **zaključka,**
NV mn. **zaključci,**
G mn. **zaključaka**
zaključati
zaključavati
zaključen
zaključiti
zaključivati *prez.* **zaključujem,**
glag. prid. rad. **zaključivao, zaključivala,**
glag. pril. sad. **zaključujući,**
imp. **zaključuj**
zaključnica
zakočen
zakočiti
zakonodavac *G jd.* **zakonodavca,**
V jd. **zakonodavče,**
I jd. **zakonodavcem,**
NV mn. **zakonodavci,**
G mn. **zakonodavaca**
zakopčati
zakopčavati
zakoračiti
zakoračivati
zakrčen
zakrčenje
zakrčiti
zakrčivati *prez.* **zakrčujem,**
glag. prid. rad. **zakrčivao, zakrčivala,**
glag. pril. sad. **zakrčujući,**
imp. **zakrčuj**
zakržljao *odr. prid.* **zakržljali**
zakvačen
zakvačiti
zalagaonica
zalagaonički
zalazak *G jd.* **zalaska,**
NV mn. **zalasci,** *G mn.* **zalazaka**
zaleđe
zaleđen
zaleđivati *prez.* **zaleđujem,**
glag. prid. rad. **zaleđivao, zaleđivala,**
glag. pril. sad. **zaleđujući,**
imp. **zaleđuj**
zaletjeti *prez.* **zaletim,**
glag. prid. rad. **zaletio, zaletjela,**
glag. pril. proš. **zaletjevši,**
imp. **zaleti**
zalihostan *odr. prid.* **zalihosni**
zaliječen
zaliječiti
zalijepiti
zalijepljen
zalijetati se *prez.* **zalijećem,**
glag. prid. rad. **zalijetao, zalijetala,**
glag. pril. sad. **zalijećući,**
imp. **zalijeći**
zalijevati
zaluđen
zaluđivati *prez.* **zaluđujem,**
glag. prid. rad. **zaluđivao, zaluđivala,**
glag. pril. sad. **zaluđujući,**
imp. **zaluđuj**
zamah *NV mn.* **zamasi**

zamahati *prez.* **zamašem,**
glag. prid. rad. **zamahao, zamahala,**
glag. pril. proš. **zamahavši,**
imp. **zamaši**
zamahivati *prez.* **zamahujem,**
imp. **zamahuj,**
glag. prid. rad. **zamahivao, zamahivala,**
glag. pril. sad. **zamahujući,**
imp. **zamahuj**
zamalo *pril.*
zamašćen
zamašćivati *prez.* **zamašćujem,**
glag. prid. rad. **zamašćivao, zamašćivala,**
glag. pril. sad. **zamašćujući,**
imp. **zamašćuj**
zametak *G jd.* **zametka,**
NV mn. **zameci/zametci,**
DLI mn. **zamecima/zametcima**
zametati *prez.* **zamećem,**
glag. prid. rad. **zametao, zametala,**
glag. pril. sad. **zamećući,**
imp. **zameći**
zamijećen
zamijeniti
zamijenjen
zamijesiti
zamiješati
zamijetiti
zamisao *G jd.* **zamisli,**
I jd. **zamisli** *i* **zamišlju**
zamjećivati *prez.* **zamjećujem,**
glag. prid. rad. **zamjećivao, zamjećivala,**
glag. pril. sad. **zamjećujući,**
imp. **zamjećuj**
zamjedba *G mn.* **zamjedaba** *i* **zamjedbi**
zamjena
zamjenica
zamjenički
zamjenik *V jd.* **zamjeniče,**
NV mn. **zamjenici**
zamjenski
zamjenjiv
zamjenjivati *prez.* **zamjenjujem,**
glag. prid. rad. **zamjenjivao, zamjenjivala,**
glag. pril. sad. **zamjenjujući,**
imp. **zamjenjuj**
zamjerati
zamjeriti
zamka *DL jd.* **zamci,**
G mn. **zamka** *i* **zamki**
zamočen
zamočiti
zamorac *G jd.* **zamorca,**
V jd. **zamorče,** *I jd.* **zamorcem,**
NV mn. **zamorci,**
G mn. **zamoraca**
zamračen
zamračenje
zamračiti
zamračivati *prez.* **zamračujem,**
glag. prid. rad. **zamračivao, zamračivala,**
glag. pril. sad. **zamračujući,**
imp. **zamračuj**
zamrijeti *prez.* **zamrem,**
glag. prid. rad. **zamro, zamrla,**
glag. pril. proš. **zamrijevši,**
imp. **zamri**
zamrzivač *I jd.* **zamrzivačem**
zamrznuće
zamućen
zanesenjački
zanesenjak *V jd.* **zanesenjače,**
NV mn. **zanesenjaci**
zanijekan
zanijekati *prez.* **zaniječem,**
glag. prid. rad. **zanijekao, zanijekala,**
glag. pril. proš. **zanijekavši,**
imp. **zaniječi**
zanijemjeti *prez.* **zanijemim,**
glag. prid. rad. **zanijemio, zanijemjela,**
glag. pril. proš. **zanijemjevši,**
imp. **zanijemi**

zanijeti *prez.* **zanesem,**
glag. prid. rad. **zanio, zanijela,**
glag. pril. proš. **zanijevši,**
imp. **zanesi**
zanoćiti
zanovijetanje
zanovijetati
zao *odr. prid.* **zli,** *komp.* **gori**
zaobići *prez.* **zaobiđem,**
glag. prid. rad. **zaobišao, zaobišla,**
glag. pril. proš. **zaobišavši,**
imp. **zaobiđi**
zaodijevanje
zaodijevati
zapadnoeuropski
zapadnjački
zapadnjak *V jd.* **zapadnjače,**
NV mn. **zapadnjaci**
zapamćen
zapečaćen
zapečatiti
zapečen
zapeći *prez.* **zapečem,**
glag. prid. rad. **zapekao, zapekla,**
glag. pril. proš. **zapekavši,**
imp. **zapeci**
zapešće
zapisničar
V jd. **zapisničaru** *i* **zapisničare,**
I jd. **zapisničarom** *i* **zapisničarem**
zapisničarka
zapisnički
zapisnik *NV mn.* **zapisnici**
zapitivati *prez.* **zapitujem,**
glag. prid. rad. **zapitivao,**
zapitivala,
glag. pril. sad. **zapitujući,**
imp. **zapituj**
zaplesti *prez.* **zapletem,**
glag. prid. rad. **zapleo, zaplela,**
glag. pril. proš. **zaplevši,**
imp. **zapleti**
zapletati *prez.* **zaplećem,**
glag. prid. rad. **zapletao, zapletala,**
glag. pril. sad. **zaplećući,**
imp. **zapleći**
zaplijeniti
zaplijenjen
zapljeskati *prez.* **zapljeskam**
i **zaplješćem,**
glag. prid. rad. **zapljeskao,**
zapljeskala,
glag. pril. proš. **zapljeskavši,**
imp. **zapljeskaj** *i* **zapljesći**
započeti *prez.* **započnem,**
glag. prid. rad. **započeo, započela,**
glag. pril. proš. **započevši,**
imp. **započni**
započinjati *prez.* **započinjem,**
glag. prid. rad. **započinjao,**
započinjala,
glag. pril. sad. **započinjući,**
imp. **započinji**
zapovijed *I jd.* **zapovijedi**
i **zapovijeđu**
zapovijedanje
zapovijedati
zapovjediti
zapovjedni
zapovjednički
zapovjednik *V jd.* **zapovjedniče,**
NV mn. **zapovjednici**
zapovjedništvo
G mn. **zapovjedništava**
zapravo *pril.*
zaprega *DL jd.* **zaprezi**
zapreka *DL jd.* **zapreci**
zaprepašćivati
prez. **zaprepašćujem,**
glag. prid. rad. **zaprepašćivao,**
zaprepašćivala,
glag. pril. sad. **zaprepašćujući,**
imp. **zaprepašćuj**
zaprepašten
zapričan
zapričati
zapriječen
zapriječenost *I jd.* **zapriječenošću**
i **zapriječenosti**
zapriječiti
zaprijetiti
zapuh *NV mn.* **zapusi**

zapuhati *prez.* **zapušem,**
glag. prid. rad. **zapuhao, zapuhala,**
glag. pril. proš. **zapuhavši,**
imp. **zapuši**
zapušten
zaračunati
zaračunavati
zaraćen
zaradi *pril.*
zarađivanje
zarađivati *prez.* **zarađujem,**
glag. prid. rad. **zarađivao, zarađivala,**
glag. pril. sad. **zarađujući,**
imp. **zarađuj**
zarana *pril.*
zarastao *odr. prid.* **zarasli**
zarašćivati *prez.* **zarašćujem,**
glag. prid. rad. **zarašćivao, zarašćivala,**
glag. pril. sad. **zarašćujući,**
imp. **zarašćuj**
zarečen
zareći se *prez.* **zarečem** *i* **zareknem,**
glag. prid. rad. **zarekao, zarekla,**
glag. pril. proš. **zarekavši,**
imp. **zareci** *i* **zarekni**
zaredom *pril.*
zarobljenički
zarobljenik *V jd.* **zarobljeniče,**
NV mn. **zarobljenici**
zaručen
zaručiti
zaručnica
zaručnički
zaručnik *V jd.* **zaručniče,**
NV mn. **zaručnici**
zasad(a) *pril.*
zasađivati *prez.* **zasađujem,**
glag. prid. rad. **zasađivao, zasađivala,**
glag. pril. sad. **zasađujući,**
imp. **zasađuj**
zaselak *G jd.* **zaselka,**
NV mn. **zaselci,** *G mn.* **zaselaka**
zasićen
zasićenje
zasićivati *prez.* **zasićujem,**
glag. prid. rad. **zasićivao, zasićivala,**
glag. pril. sad. **zasićujući,**
imp. **zasićuj**
zasigurno *pril.*
zasijati *prez.* **zasijem,**
glag. *prid. rad.* **zasijao, zasijala,**
glag. pril. proš. **zasijavši,**
imp. **zasij**
zasječen
zasjecati
zasjeći *prez.* **zasiječem,**
glag. prid. rad. **zasjekao, zasjekla,**
glag. pril. proš. **zasjekavši,**
imp. **zasijeci**
zasjeda
zasjedanje
zasjedati
zasjeniti
zasjenjen
zasjesti *prez.* **zasjednem,**
glag. prid. rad. **zasjeo, zasjela,**
glag. pril. proš. **zasjevši,**
imp. **zasjedni**
zaskočen
zaskočiti
zaslađivati *prez.* **zaslađujem,**
glag. prid. rad. **zaslađivao, zaslađivala,**
glag. pril. sad. **zaslađujući,**
imp. **zaslađuj**
zaslijepiti
zaslijepljen
zasmijati *prez.* **zasmijem,**
glag. prid. rad. **zasmijao, zasmijala,**
glag. pril. proš. **zasmijavši,**
imp. **zasmij**
zasmrdjeti *prez.* **zasmrdim,**
glag. prid. rad. **zasmrdio, zasmrdjela,**
glag. pril. proš. **zasmrdjevši,**
imp. **zasmrdi**

zasniježiti
zaspati *prez.* **zaspim,**
glag. prid. rad. **zaspao, zaspala,**
glag. pril. proš. **zaspavši,**
imp. **zaspi**
zastarijevanje
zastarijevati
zastarjeti *prez.* **zastarim,**
glag. prid. rad. **zastario, zastarjela,**
glag. pril. proš. **zastarjevši,**
imp. **zastari**
zastidjeti se *prez.* **zastidim,**
glag. prid. rad. **zastidio, zastidjela,**
glag. pril. proš. **zastidjevši,**
imp. **zastidi**
zastiđen
zastirač *I jd.* **zatiračem**
zastupnički
zastupnik *V jd.* **zastupniče,**
NV mn. **zastupnici**
zasvijetliti
zasvijetljen
zasvjedočen
zasvjedočenje
zasvjedočiti
zasvjetlucati
zasvrbjeti *prez.* **zasvrbim,**
glag. prid. rad. **zasvrbio, zasvrbjela,**
glag. pril. proš. **zasvrbjevši,**
imp. **zasvrbi**
zašećeren
zašećeriti
zaštedjeti *prez.* **zaštedim,**
glag. prid. rad. **zaštedio,**
glag. pril. proš. **zaštedjevši,**
imp. **zaštedi**
zašteđen
zaštićen
zaštićivati *prez.* **zaštićujem,**
glag. prid. rad. **zaštićivao, zaštićivala,**
glag. pril. sad. **zaštićujući,**
imp. **zaštićuj**
zaštitnički
zaštitnik *V jd.* **zaštitniče,**
NV mn. **zaštitnici**
zašto *pril. i vezn.*
zatečen
zateći *prez.* **zatečem** *i* **zateknem,**
glag. prid. rad. **zatekao, zatekla,**
glag. pril. proš. **zatekavši,**
imp. **zateci** *i* **zatekni**
zaticati *prez.* **zatičem,**
glag. prid. rad. **zaticao, zaticala,**
glag. pril. sad. **zatičući,** *imp.* **zatiči**
zatim *pril.*
zato *pril. i vezn.*
zatočenički
zatočenik *V jd.* **zatočeniče,**
NV mn. **zatočenici**
zatrčati *prez.* **zatrčim,**
glag. prid. rad. **zatrčao, zatrčala,**
glag. pril. proš. **zatrčavši,**
imp. **zatrči**
zatrovati *prez.* **zatrujem,**
glag. prid. rad. **zatrovao, zatrovala,**
glag. pril. proš. **zatrovavši,**
imp. **zatruj**
zatrti *prez.* **zatrem,**
glag. prid. rad. **zatro, zatrla,**
glag. pril. proš. **zatrvši,** *imp.* **zatri**
zatrudnjeti *prez.* **zatrudnim,**
glag. prid. rad. **zatrudnjela,**
glag. pril. proš. **zatrudnjevši,**
imp. **zatrudni**
zatvarač *I jd.* **zatvaračem**
zatvarački
zatvorenički
zatvorenik *V jd.* **zatvoreniče,**
NV mn. **zatvorenici**
zauvijek *pril.*
zavađanje
zavađati
zavarivač *V jd.* **zavarivaču,**
I jd. **zavarivačem**
zavarivački
zavičaj *I jd.* **zavičajem**
zavičajni

zavidjeti *prez.* **zavidim**, *glag. prid. rad.* **zavidio, zavidjela**, *glag. pril. sad.* **zavideći**, *imp.* **zavidi**
zavikati *prez.* **zavičem**, *glag. prid. rad.* **zavikao, zavikala**, *glag. pril. proš.* **zavikavši**, *imp.* **zaviči**
zavisan *odr. prid.* **zavisni**
zavjera
zavjerenički
zavjerenik *V jd.* **zavjereniče**, *NV mn.* **zavjerenici**
zavjesa
zavjet
zavjetni
zavjetovanje
zavjetovati *prez.* **zavjetujem**, *glag. prid. rad.* **zavjetovao, zavjetovala**, *glag. pril. proš.* **zavjetovavši**, *imp.* **zavjetuj**
zavjetrina
zavlačen
zavlačenje
zavlačiti
zavodnički
zavodnik *V jd.* **zavodniče**, *NV mn.* **zavodnici**
zavođenje
zavoljeti *prez.* **zavolim**, *glag. prid. rad.* **zavolio, zavoljela**, *glag. pril. proš.* **zavoljevši**, *imp.* **zavoli**
zavrijediti
zavrtjeti *prez.* **zavrtim**, *glag. prid. rad.* **zavrtio, zavrtjela**, *glag. pril. proš.* **zavrtjevši**, *imp.* **zavrti**
zavučen
zavući *prez.* **zavučem**, *glag. prid. rad.* **zavukao, zavukla**, *glag. pril. proš.* **zavukavši**, imp. **zavuci**
zazelenjen
zazelenjeti *prez.* **zazelenim**, *glag. prid. rad.* **zazelenio, zezelenjela**, *glag. pril. proš.* **zazelenjevši**, *imp.* **zazeleni**
zaželjeti *prez.* **zaželim**, *glag. prid. rad.* **zaželio, zaželjela**, *glag. pril. proš.* **zaželjevši**, *imp.* **zaželi**
zbačen
zbirka *DL jd.* **zbirci**, *G mn.* **zbirka** *i* **zbirki**
zbjeg *NV mn.* **zbjegovi**
zbor *NV mn.* **zborovi**
zborovođa
zbrda-zdola *pril.*
zdenac *G jd.* **zdenca**, *I jd.* **zdencem**, *NV mn.* **zdenci**, *G mn.* **zdenaca**
zdesna *pril.*
zdjela
združen
združiti
zdušan *odr. prid.* **zdušni**
zec *V jd.* **zeče**, *NV mn.* **zečevi**
zečica
zečić *I jd.* **zečićem**
zečji
zelembać *V jd.* **zelembaću**, *I jd.* **zelembaćem**
zemlja *G mn.* **zemalja**
zemljopis
zemljoposjednica
zemljoposjednik *V jd.* **zemljoposjedniče**, *NV mn.* **zemljoposjednici**
zemljoradnički
zemljoradnik *V jd.* **zemljoradniče**, *NV mn.* **zemljoradnici**
zemljovid
zepsti *prez.* **zebem**, *glag. prid. rad.* **zebao, zebla**, *glag. pril. sad.* **zebući**, *imp.* **zebi**
zglob *NV mn.* **zglobovi**
zgnječen
zgnječiti

zgrčen
zgrčiti
zgrijati *prez.* **zgrijem,**
glag. prid. rad. **zgrijao, zgrijala,**
glag. pril. proš. **zgrijavši,**
imp. **zgrij**
zgriješiti
zgrtati *prez.* **zgrćem,**
glag. prid. rad. **zgrtao, zgrtala,**
glag. pril. sad. **zgrćući,** *imp.* **zgrći**
zgušćen
zgušćivanje
zgušćivati *prez.* **zgušćujem,**
glag. prid. rad. **zgušćivao, zgušćivala,**
glag. pril. sad. **zgušćujući,**
imp. **zgušćuj**
zijev *NV mn.* **zjevovi**
zijevanje
zijevati
zijevnuti
zimzelen
zjenica
zlikovac *G jd.* **zlikovca,**
V jd. **zlikovče,** *I jd.* **zlikovcem,**
NV mn. **zlikovci,** *G mn.* **zlikovaca**
zlikovački
zlo *G mn.* **zala**
zločest
zločestoća
zločin
zločinac *G jd.* **zločinca,**
V jd. **zločinče,** *I jd.* **zločincem,**
NV mn. **zločinci,** *G mn.* **zločinaca**
zločinački
zloća
zloćudan *odr. prid.* **zloćudni**
zlodjelo
zlonamjeran *odr. prid.* **zlonamjerni**
zlonamjernost
I jd. **zlonamjernošću**
i **zlonamjernosti**
zloporaba
zlorabiti
zlorabljen
zloupotreba
zloupotrebljavati
zloupotrebljiv
zloupotrijebiti
zloupotrijebljen
zmaj *I jd.* **zmajem,** *NV mn.* **zmajevi**
značaj *I jd.* **značajem**
značajan *odr. prid.* **značajni**
značajka *DL jd.* **značajci** *i* **značajki,**
G mn. **značajka** *i* **značajki**
značenje
značiti
značka *DL jd.* **znački,**
G mn. **značaka** *i* **znački**
znak *NV mn.* **znakovi** *i* **znaci**
znalac *G jd.* **znalca,** *V jd.* **znalče,**
I jd. **znalcem,** *NV mn.* **znalci,**
G mn. **znalaca**
znalački
znamenka *DL jd.* **znamenci,**
G mn. **znamenaka** *i* **znamenki**
znanac *G jd.* **znanca,**
V jd. **znanče,** *I jd.* **znancem,**
NV mn. **znanci,** *G mn.* **znanaca**
znanost *I jd.* **znanošću** *i* **znanosti**
znanstvenički
znanstvenik *V jd.* **znanstveniče,**
NV mn. **znanstvenici**
znatiželjan *odr. prid.* **znatiželjni**
znoj *I jd.* **znojem**
zobati *prez.* **zobljem,**
glag. prid. rad. **zobao, zobala,**
glag. pril. sad. **zobljući,**
imp. **zoblji**
zoogeografija
zoolog *V jd.* **zoologe,** *NV mn.* **zoolozi**
zoologija
zoologinja
zoološki
zračan *odr. prid.* **zračni**
zračen
zračenje
zračiti
zračnica
zraka *DL jd.* **zraci**

zrakoplov
zrakoplovac *G jd.* **zrakoplovca,**
V jd. **zrakoplovče,**
I jd. **zrakoplovcem,**
NV mn. **zrakoplovci,**
G mn. **zrakoplovaca**
zrakoplovni
zrakoprazan *odr. prid.* **zrakoprazni**
zrelost *I jd.* **zrelošću** *i* **zrelosti**
zreo *odr. prid.* **zreli,** *komp.* **zreliji**
zreti *prez.* **zrim** *i* **zrijem,**
glag. prid. rad. **zreo, zrela,**
glag. pril. sad. **zrući** *i* **zrijući,**
imp. **zri** *i* **zrij**
zub *G mn.* **zuba** *i* **zubi**
zubac *G jd.* **zupca,** *I jd.* **zupcem,**
NV mn. **zupci,** *G mn.* **zubaca**
zubar *V jd.* **zubaru** *i* **zubare,**
I jd. **zubarom** *i* **zubarem**
zubatac *G jd.* **zubaca/zubatca,**
I jd. G jd. **zubacem/zubatcem,**
NV mn. **zubaci/zubatci,**
DLI mn. **zubacima/zubatcima**
zubobolja
zubotehnički
zujati *prez.* **zujim,**
glag. prid. rad. **zujao, zujala,**
glag. pril. sad. **zujeći,** *imp.* **zuji**
zupčan *odr. prid.* **zupčani**
zupčanik *NV mn.* **zupčanici**
zupčast
zvati *prez.* **zovem,**
glag. prid. rad. **zvao, zvala,**
glag. pril. sad. **zovući,** *imp.* **zovi**
zvečati *prez.* **zvečim,**
glag. prid. rad. **zvečao, zvečala,**
glag. pril. sad. **zvečeći,** *imp.* **zveči**
zvečka *DL jd.* **zvečki,**
G mn. **zvečaka** *i* **zvečki**
zvijer *I jd.* **zvijeri** *i* **zvijerju**
zvijezda
zviježđe
zviždač *V jd.* **zviždaču,**
I jd. **zviždačem**
zviždaljka *DL jd.* **zviždaljci,**
G mn. **zviždaljka** *i* **zviždaljki**
zviždati *prez.* **zviždim,**
glag. prid. rad. **zviždao, zviždala,**
glag. pril. sad. **zviždeći,**
imp. **zviždi**
zvižduk *NV mn.* **zvižduci**
zvjerad
zvjerinjak *NV mn.* **zvjerinjaci**
zvjerinji
zvjerka *DL jd.* **zvjerki,**
G mn. **zvjerka** *i* **zvjerki**
zvjerokradica
zvjerski
zvjerstvo *G mn.* **zvjerstava**
zvjezdan
zvjezdarnica
zvjezdast
zvjezdica
zvjezdoznanac
G jd. **zvjezdoznanca,**
V jd. **zvjezdoznanče,**
I jd. **zvjezdoznancem,**
N mn. **zvjezdoznanci,**
G mn. **zvjezdoznanaca**
zvučan *odr. prid.* **zvučni**
zvučati *prez.* **zvučim,**
glag. prid. rad. **zvučao, zvučala,**
glag. pril. sad. **zvučeći,** *imp.* **zvuči**
zvučnik *NV mn.* **zvučnici**
zvučnost *I jd.* **zvučnošću**
i **zvučnosti**
zvuk *NV mn.* **zvukovi** *i* **zvuci**
zvukomjer

Ž

žabac *G jd.* **žapca**, *V jd.* **žapče**, *I jd.* **žapcem**, *NV mn.* **žapci**, *G mn.* **žabaca**
žablji
žabokrečina
žal *NV mn.* **žalovi** *i* **žali**
žalac *G jd.* **žalca**, *I jd.* **žalcem**, *NV mn.* **žalci**, *G mn.* **žalaca**
žalba *G mn.* **žalba** *i* **žalbi**
žalost *I jd.* **žalošću** *i* **žalosti**
žalostan *odr. prid.* **žalosni**
žalošćenje
žarač *I jd.* **žaračem**
žarči *komp. od* **žarki**
žarki *komp.* **žarči**
žargonizam *G jd.* **žargonizma**, *NV jd.* **žargonizmi**, *G mn.* **žargonizama**
žbuka *DL jd.* **žbuci**
ždral *NV mn.* **ždralovi**
ždrebad *G* **ždrebadi**
ždrebica
ždrijeb *NV mn.* **ždrebovi**
ždrijebac *G jd.* **ždrijepca**, *V jd.* **ždrijepče**, *I jd.* **ždrijepcem**, *NV mn.* **ždrijepci**, *G mn.* **ždrijebaca**
ždrijebe *G jd.* **ždrebeta**
ždrijebni
ždrijelo
žeći *prez.* **žežem**, *glag. prid. rad.* **žegao**, **žegla**, *glag. pril. sad.* **žegući**, *imp.* **žezi**
žedan *odr. prid.* **žedni**
žednjeti *prez.* **žednim**, *glag. prid. rad.* **žednio**, **žednjela**, *glag. pril. sad.* **žedneći**, *imp.* **žedni**
žeđ *I jd.* **žeđi** *i* **žeđu**
žeđanje
žeđati
žega *DL jd.* **žezi**
želučani
želudac *G jd.* **želuca/želudca**, *I jd.* **želucem/želudcem**, *NV mn.* **želuci/želudci**, *DLI mn.* **želucima/želudcima**
željeti *prez.* **želim**, *glag. prid. rad.* **želio**, **željela**, *glag. pril. sad.* **želeći**, *imp.* **želi**
željezan *odr. prid.* **željezni**
željezničar *V jd.* **željezničaru** *i* **željezničare**, *I jd.* **željezničarom** *i* **željezničarem**
željezničarski
željeznički
ženidba *G mn.* **ženidaba** *i* **ženidbi**
ženik *V jd.* **ženiče**, *NV mn.* **ženici**
žestok *komp.* **žešći**
žešći *komp. od* **žestok**
žetalac *G jd.* **žeteoca**, *V jd.* **žeteoče**, *I jd.* **žeteocem**, *NV mn.* **žeteoci**, *G mn.* **žetelaca**
žetelački
žežen *prema* **žeći**
žičani
žičara
žiće
židak *odr. prid.* **žitki**
žir *NV mn.* **žirovi**
žiri *G jd.* **žirija**, *I jd.* **žirijem**, *NV mn.* **žiriji**
žiro-račun *G jd.* **žiro-računa**
živ *komp.* **življi**
živahan *odr. prid.* **živahni**
živčan *odr. prid.* **živčani**
živčenjak *V jd.* **živčenjače**, *NV mn.* **živčenjaci**
živjeti *prez.* **živim**, *glag. prid. rad.* **živio**, **živjela**, *glag. pril. sad.* **živeći**, *imp.* **živi**
življi *komp. od* **živ**

životopisac *G jd.* **životopisca,**
V jd. **životopišče,**
I jd. **životopiscem,**
NV mn. **životopisci,**
G mn. **životopisaca**
živući
živ-živ *uskl.*
žlijeb *NV mn.* **žljebovi**
žlijezda *G mn.* **žlijezda** *i* **žlijezdi**
žljezdani
žljezdobolja
žmigavac *G jd.* **žmigavca,**
I jd. **žmigavcem,**
NV mn. **žmigavci,**
G mn. **žmigavaca**
žmikati *prez.* **žmikam** *i* **žmičem,**
glag. prid. rad. **žmikao, žmikala,**
glag. pril. sad. **žmikajući**
i **žmičući,** *imp.* **žmikaj** *i* **žmiči**
žmirećke *pril.*
žmirećki *pril.*
žuč *I jd.* **žuči** *i* **žučju**
žučan *odr. prid.* **žučni**
žučljiv
žučovod
žućenje
žući *komp. od* **žut**
žućkast
žudjeti *prez.* **žudim,**
glag. prid. rad. **žudio, žudjela,**
glag. pril. sad. **žudeći,** *imp.* **žudi**
žuđen
žuđenje
žulj *I jd.* **žuljem,** *NV mn.* **žuljevi**
žumance *G mn.* **žumanaca**
žumberački *prema* **Žumberak**
župljanin *NV mn.* **župljani**
župnički
župnik *V jd.* **župniče,**
NV mn. **župnici**
žuran *odr. prid.* **žurni**
žurnalist *G jd.* **žurnalista,**
V jd. **žurnalistu**
žurnalistički
žut *komp.* **žući**
žutjeti *prez.* **žutim,**
glag. prid. rad. **žutio, žutjela,**
glag. pril. sad. **žuteći,** *imp.* **žuti**
žutokljunac *G jd.* **žutokljunca,**
V jd. **žutokljunče,**
I jd. **žutokljuncem,**
NV mn. **žutokljunci,**
G mn. **žutokljunaca**
žvačući *pril.*
žvakaći *prid.*
žvakati *prez.* **žvačem,**
glag. prid. rad. **žvakao, žvakala,**
glag. pril. sad. **žvačući,** *imp.* **žvači**

13. RJEČNIK IMENA

Pisanje i sklonidba imena mogu izazvati poteškoće i probleme u svakodnevnoj pisanoj praksi i zato smo pripremili i Rječnik imena. U njemu se nalaze jednočlana i višečlana imena koja su izazovna s pravopisnoga stajališta, npr. pisanje velikoga i maloga početnog slova, sastavljeno i rastavljeno pisanje, pisanje suglasnika *č, ć, dž, đ*, pisanje zamjena *ije/je/e/i*, ali i s gramatičkoga stajališta zbog promjena koje se javljaju u sklonidbi.

Rječnik imena sadržava izbor različitih imena iz našega suvremenog društva i vremena, ali ima i povijesnih imena. Pri izboru nastojali smo unijeti različite kategorije imena, i to:

- osobna imena, prezimena i nadimke
- imena naroda
- imena stanovnika kontinenata, država, pokrajina i naselja
- imena država
- imena naselja (sela i gradova)
- imena nebeskih tijela
- zemljopisna imena (imena kontinenata, regija, krajeva, otoka, poluotoka, planina, pustinja, vulkana, nizina, dolina, polja, oceana, mora, kanala, zaljeva, morskih prolaza, rijeka, jezera itd.)
- imena državnih i crkvenih administrativnih jedinica
- imena ulica i trgova
- imena blagdana, spomendana i neradnih dana
- imena povijesnih događaja
- imena građevina
- imena tijela vlasti, diplomatskih predstavništava i međunarodnih organizacija
- imena institucija, ustanova, visokih učilišta i škola
- ostala imena.

Imena su navedena u nominativu, a pojedini ostali padeži navedeni su uz imena u kojima se javljaju glasovne promjene, promjene u osnovi riječi, ako je prva riječ imena nesklonjiva ili ako se javlja dvojba kako glasi navedeno ime u pojedinome padežu, npr.:

Afganistanac *G jd.* **Afganistanca,** *NV mn.* **Afganistanci,**
G mn. **Afganistanaca**
Abu Dhabi *G* **Abu Dhabija**
Ivanić Grad *G* **Ivanić Grada**
Zaprešić *I* **Zaprešićem.**

Imena koja sadržavaju redni broj mogu se pisati brojkom i slovima te su tako i navedena:

Aleksandar III. Veliki *i* **Aleksandar Treći Veliki.**

Iza skraćenoga imena države dano je i cjelovito ime koje se upotrebljava u službenoj komunikaciji:

Bangladeš ▫ **Narodna Republika Bangladeš.**

Uz imena stanovnika kontinenata, država, pokrajina i naselja navedeni su samo neki oblici u jednini i množini u kojima dolazi do glasovnih promjena; također su navedeni dvostruki likovi u onih imena koja imaju dvostruke likove:

Alžirac *GA jd.* **Alžirca,** *NV mn.* **Alžirci,** *G mn.* **Alžiraca**
Bjelovarac *i* **Bjelovarčanin** *NV mn.* **Bjelovarci** *i* **Bjelovarčani.**

Uz imena stanovnica kontinenata, država, pokrajina i naselja navedeni su također dvostruki likovi:

Alžirka *G mn.* **Alžirka** *i* **Alžirki**
Bjelovarka *i* **Bjelovarčanka** *G mn.* **Bjelovarka, Bjelovarki** *i* **Bjelovarčanka** *i* **Bjelovarčanki.**

Uz većinu imena ne navodi se kategorija, osim iznimno uz pojedina imena kako bi bilo jasnije pisanje velikoga početnog slova, npr.:

Debelo Brdo *(naselje)* **Ravna Gora** *(naselje)*
Debelo brdo *(planinski vrh)* **Ravna gora** *(planina).*

U Rječniku se nalaze mnoga strana imena: država, naselja i zemljopisna imena. Uglavnom su navedena strana imena koja su pravopisno i gramatički prilagođena hrvatskomu jeziku i smatramo ih usvojenima, npr.:

Austrija, Bangladeš, Danska, Egipat, Francuska, Njemačka, Atena, Beč, Budimpešta, Pariz, Prag, Rim, Varšava, Ženeva, Majna, Rajna, Bavarska, Kalifornija, Koruška, Štajerska.

Usto su zabilježena i pojedina strana imena koja se u hrvatskome jeziku pišu izvorno kao u jeziku iz kojega potječu, npr.:

Leonardo da Vinci, Leonardo DiCaprio, Ludwig van Beethoven, Bleiburg, Baden-Württemberg, München, New York, Rio de Janeiro.

Kratice i oznake

jd. – jednina
mn. – množina
šk. – školski
N – nominativ
G – genitiv
D – dativ
A – akuzativ
V – vokativ
L – lokativ
I – instrumental

A

Abas I. Veliki
i **Abas Prvi Veliki**
Abu Dhabi *G* **Abu Dhabija**
Addis Abeba *G* **Addis Abebe**
Afganistan
▫ **Islamska Država Afganistan**
Afganistanac *GA jd.* **Afganistanca,** *NV mn.* **Afganistanci,** *G mn.* **Afganistanaca**
Afganistanka *G mn.* **Afganistanka** *i* **Afganistanki**
Afrički nacionalni kongres
Afrika *DL jd.* **Africi**
Afrikanac *GA jd.* **Afrikanca,** *NV mn.* **Afrikanci,** *G mn.* **Afrikanaca**
Afrikanka *G mn.* **Afrikanka** *i* **Afrikanki**
Agencija za mobilnost i programe Europske unije
Agencija za odgoj i obrazovanje
Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih
Agencija za upravljanje državnom imovinom
Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Ahmed-paša *G* **Ahmed-paše**
Akademija dramske umjetnosti
Akademija likovnih umjetnosti
Akademija tehničkih znanosti Hrvatske
Alandski otoci
Albanac *GA jd.* **Albanca,** *NV mn.* **Albanci,** *G mn.* **Albanaca**
Albanija ▫ **Republika Albanija**
Albanka *G mn.* **Albanka** *i* **Albanki**
Albert Veliki
Albertov kanal
Albertovo jezero
Aleja glagoljaša
Aleksandar III. Veliki
i **Aleksandar Treći Veliki**
Aleksandrija
Aleksandrijska knjižnica
Alessandro *G* **Alessandra**
Aleuti *mn., G* **Aleuta**
Alfons I. Osvajač
i **Alfons Prvi Osvajač**
Alighieri *G* **Alighierija**
Alpe *mn., G* **Alpa**
Altajsko gorje
Alžir ▫ **Demokratska Narodna Republika Alžir**
Alžirac *GA jd.* **Alžirca,** *NV mn.* **Alžirci,** *G mn.* **Alžiraca**
Alžirka *G mn.* **Alžirka** *i* **Alžirki**
Aljaska *DL* **Aljasci**
Aljaščanin *NV mn.* **Aljaščani** (*prema* **Aljaska**)
Aljaščanka *G mn.* **Aljaščanka** *i* **Aljaščanki** (*prema* **Aljaska**)
Američko sredozemno more
Američko-arktički arhipelag
Amerika *DL* **Americi**
Amerikanac *GA jd.* **Amerikanca,** *NV mn.* **Amerikanci,** *G mn.* **Amerikanaca**
Amerikanka *G mn.* **Amerikanka** *i* **Amerikanki**
Amurska oblast
Anadirski zaljev
Anadirsko gorje
Andaluzija
Andaluzijsko gorje
Ande *mn., G* **Anda**
Andora ▫ **Kneževina Andora**

Andorac *GA jd.* **Andorca,**
NV mn. **Andorci,** *G mn.* **Andoraca**
Andorka *G mn.* **Andorka** *i* **Andorki**
Andrija II. Arpadović
i **Andrija Drugi Arpadović**
Andrija III. Mlečanin
i **Andrija Treći Mlečanin**
Andromedina galaktika
DL **Andromedinoj galaktici**
Angloamerikanac
G jd. **Angloamerikanca,**
NV mn. **Angloamerikanci,**
G mn. **Angloamerikanaca**
Angloamerikanka
G mn. **Angloamerikanka**
i **Angloamerikanki**
Angola ▫ **Republika Angola**
Angolac *GA jd.* **Angolca,**
NV mn. **Angolci,** *G mn.* **Angolaca**
Angolka *G mn.* **Angolka** *i* **Angolki**
Antarktika *DL* **Antarktici**
Ante *G* **Ante,** *D* **Anti**
Antigva *i* **Barbuda** *(država)*
Antili *mn., G* **Antila**
Antioh III. Veliki
i **Antioh Treći Veliki**
Antonia *G* **Antonije,** *I* **Antonijom**
Apeninski poluotok
Apuanske Alpe
Arabljanin *NV mn.* **Arabljani**
Arabljanka *G mn.* **Arabljanka**
i **Arabljanki**
Arafursko more
Aralsko jezero
Arapin *NV mn.* **Arapi**
Arapkinja
Arapski poluotok
Argentina ▫ **Republika Argentina**
Argentinac *GA jd.* **Argentinca,**
NV mn. **Argentinci,**
G mn. **Argentinaca**
Argentinka *G mn.* **Argentinka**
i **Argentinki**
Arheološki muzej Istre
Arheološki muzej „Zadar"
Arhitektonski fakultet
Arktik *G* **Arktika**
Armenac *GA jd.* **Armenca,**
NV mn. **Armenci,**
G mn. **Armenaca**
Armenija ▫ **Republika Armenija**
Armenka *G mn.* **Armenka**
i **Armenki**
Aržanac *GA jd.* **Aržanca,**
NV mn. **Aržanci,** *G mn.* **Aržanaca**
Aržanka *G mn.* **Aržanka** *i* **Aržanki**
Aržano *G* **Aržana**
Atena
Atenjanin *NV mn.* **Atenjani**
Atenjanka *G mn.* **Atenjanka**
i **Atenjanki**
Atlantska povelja
Atlantski ocean
Atletico *G* **Atletica**
Augsburg
Augsburška liga
Augsburški vjerski mir
August II. Jaki
i **August Drugi Jaki**
Australac *GA jd.* **Australca,**
NV mn. **Australci,**
G mn. **Australaca**
Australija
Australka *G mn.* **Australka**
i **Australki**
Australske Alpe
Austrija ▫ **Republika Austrija**
Austrijanac *GA jd.* **Austrijanca,**
NV mn. **Austrijanci,**
G mn. **Austrijanaca**
Austrijanka *G mn.* **Austrijanka**
i **Austrijanki**
Austro-Ugarska Monarhija
Austro-ugarska nagodba
Azerbajdžan
▫ **Republika Azerbajdžan**
Azerbajdžanac
GA jd. **Azerbajdžanca,**
NV mn. **Azerbajdžanci,**
G mn. **Azerbajdžanaca**

Azerbajdžanka
G mn. **Azerbajdžanka**
i **Azerbajdžanki**
Azija
Azijac *G jd.* **Azijca,** *NV mn.* **Azijci,**
G mn. **Azijaca**
Azijka *G mn.* **Azijka** *i* **Azijki**
Azijske igre
Azori *mn., G* **Azora**
Azovsko more
Azurna obala

B

Babin Potok (naselje)
Babina Greda (naselje)
Babogredac
G jd. **Babogreca/Babogredca,**
NV mn. **Babogreci/Babogredci,**
DLI mn. **Babogrecima/**
Babogredcima
Babogretka *G mn.* **Babogretka**
i **Babogretki**
Bačka *DL* **Bačkoj**
Bački Petrovac
G **Bačkog(a) Petrovca**
Bačvanin *NV mn.* **Bačvani**
Bačvanka *G mn.* **Bačvanka**
i **Bačvanki**
Baden-Baden *G* **Baden-Badena**
Baden-Württemberg
G **Baden-Württemberga**
Badnjak *i* **Badnji dan**
Bagdad
Bagdađanin *NV mn.* **Bagdađani**
Bagdađanka *G mn.* **Bagdađanka**
i **Bagdađanki**
Bahami *mn., G* **Bahama**
▫ **Zajednica Bahama**
Bahamsko otočje
Bahrein ▫ **Kraljevina Bahrein**
Bajazid I. *i* **Bajazid Prvi**
Bajkalsko gorje
Bajkalsko jezero
Bakar *G* **Bakra**
Bakarac *i* **Bakranin**
NV mn. **Bakarci** *i* **Bakrani**
Bakarka *i* **Bakranka**
G mn. **Bakarka, Bakarki**
i **Bakranka, Bakranki**
Bakarski zaljev
Bakonjska šuma
Baku *G* **Bakua,** *D* **Bakuu**
Balaton *i* **Blatno jezero**
Bali *G* **Balija,** *I* **Balijem**
Balkanac *GA jd.* **Balkanca,**
NV mn. **Balkanci,**
G mn. **Balkanaca**
Balkanka *G mn.* **Balkanka**
i **Balkanki**
Balkanske igre
Balkanski poluotok
Baltičko more
Banaćanin *NV mn.* **Banaćani**
Banaćanka *G mn.* **Banaćanka**
i **Banaćanki** (*prema* **Banat**)
Bandsko more
Bangkok
Bangladeš
▫ **Narodna Republika Bangladeš**
Bangladešanin
NV mn. **Bangladešani**
Bangladešanka
G mn. **Bangladešanka**
i **Bangladešanki**
Banija *i* **Banovina**
Banijac *GA jd.* **Banijca,**
NV mn. **Banijci,** *G mn.* **Banijaca**
Banijka *G mn.* **Banijka** *i* **Banijki**
Banova Jaruga *DL* **Banovoj Jaruzi**

Banovina Hrvatska
Banovina *i* **Banija**
Banski dvori
Bansko brdo
Banja Luka *DL* **Banjoj Luci**
Banjolučanin *NV mn.* **Banjolučani**
Banjolučanka *G mn.* **Banjolučanka** *i* **Banjolučanki**
Baptistička crkvena općina u Zagrebu
Baranjac *GA jd.* **Baranjca,** *NV mn.* **Baranjci,** *G mn.* **Baranjaca**
Baranjka *G mn.* **Baranjka** *i* **Baranjki**
Baranjsko Petrovo Selo
Barbados
Barbadošanin *NV mn.* **Barbadošani**
Barbadošanka *G mn.* **Barbadošanka** *i* **Barbadošanki**
Barcelona
Barcelonac *GA jd.* **Barcelonca,** *NV mn.* **Barcelonci,** *G mn.* **Barcelonaca**
Barcelonka *G mn.* **Barcelonka** *i* **Barcelonki**
Barentsovo more
Bari *G* **Barija,** *I* **Barijem**
Barijac *GA jd.* **Barijca,** *NV mn.* **Barijci,** *G mn.* **Barijaca**
Barijka *G mn.* **Barijka** *i* **Barijki**
Bask *NV mn.* **Baski**
Baskija
Baskijka *G mn.* **Baskijka** *i* **Baskijki**
Baščanin *i* **Bašćanin** *NV mn.* **Baščani** *i* **Bašćani**
Baščanka *i* **Bašćanka** *G mn.* **Baščanka, Baščanki** *i* **Bašćanka, Bašćanki**
Baščanska ploča *i* **Bašćanska ploča**
Baška *DL* **Baški**
Baška Voda *DL* **Baškoj Vodi**
Baško jezero
Baudelaire *GA* **Baudelairea**
Bavarac *GA jd.* **Bavarca,** *NV mn.* **Bavarci,** *G mn.* **Bavaraca**
Bavarka *G mn.* **Bavarka** *i* **Bavarki**
Bavarska *DL* **Bavarskoj**
Bavarske Alpe
Beč *I* **Bečom**
Bečanin *NV mn.* **Bečani**
Bečanka *G mn.* **Bečanka** *i* **Bečanki**
Bečka šuma
Bečki kongres
Bečko Novo Mjesto *G* **Bečkoga Novog Mjesta**
Bedekovčanin *NV mn.* **Bedekovčani**
Bedekovčanka *G mn.* **Bedekovčanka** *i* **Bedekovčanki**
Bedekovčina
Bejrućanin *NV mn.* **Bejrućani**
Bejrućanka *G mn.* **Bejrućanka** *i* **Bejrućanki** (*prema* **Bejrut**)
Bejrut
Bela Crkva (*naselje*)
Bela II. Slijepi *i* **Bela Drugi Slijepi**
Bela IV. *i* **Bela Četvrti**
Belgija ▫ **Kraljevina Belgija**
Belgijac *GA jd.* **Belgijca,** *NV mn.* **Belgijci,** *G mn.* **Belgijaca**
Belgijka *G mn.* **Belgijka i Belgijki**
Beli Manastir *G* **Belog(a) Manastira**
Belingshausenovo more
Belišćanac *GA jd.* **Belišćanca,** *NV mn.* **Belišćanci,** *G mn.* **Belišćanaca**
Belišćanka *G mn.* **Belišćanka** *i* **Belišćanki**
Belišće *G* **Belišća**
Belize *G* **Belizea**
Beližanin *NV mn.* **Beližani**
Beližanka *G mn.* **Beližanka** *i* **Beližanki**
Belomanastirac *GA jd.* **Belomanastirca,** *NV mn.* **Belomanastirci,** *G mn.* **Belomanastiraca**

Belomanastirka
G mn. **Belomanastirka**
i **Belomanastirki**
Beludžistan
Bengalac *GA jd.* **Bengalca,**
NV mn. **Bengalci,**
G mn. **Bengalaca**
Bengalka *G mn.* **Bengalka**
i **Bengalki**
Bengalska struja
Bengalski zaljev
Benin ▫ **Republika Benin**
Beninac *GA jd.* **Beninca,**
NV mn. **Beninci,** *G mn.* **Beninaca**
Beninka *G mn.* **Beninka** *i* **Beninki**
Benkovac *G* **Benkovca**
Benkovčanin *NV mn.* **Benkovčani**
Benkovčanka *G mn.* **Benkovčanka**
i **Benkovčanki**
Beograd
Beograđanin *NV mn.* **Beograđani**
Beograđanka *G mn.* **Beograđanka**
i **Beograđanki**
Beringov prolaz
Beringovo more
Berlin
Berlinac *i* **Berlinčanin**
NV mn. **Berlinci** *i* **Berlinčani**
Berlinka *i* **Berlinčanka**
G mn. **Berlinka, Berlinki**
i **Berlinčanka, Berlinčanki**
Berlinski kongres
Bermudi mn., G **Bermuda**
Bermudski otoci
Bermudski trokut
Bermuđanin *NV mn.* **Bermuđani**
Bermuđanka *G mn.* **Bermuđanka**
i **Bermuđanki**
Bernska konvencija
Betlehem
Betlehemac
GA jd. **Betlehemca,**
NV mn. **Betlehemci,**
G mn. **Betlehemaca**
Betlehemka *G mn.* **Betlehemka**
i **Betlehemki**
Biblija
Bihać *I* **Bihaćem**
Bihaćanin *i* **Bišćanin**
NV mn. **Bihaćani** *i* **Bišćani**
Bihaćanka *i* **Bišćanka**
G mn. **Bihaćanka, Bihaćanki**
i **Bišćanka, Bišćanki**
Bijela kuća
Bijela Stijena *(naselje)*
Bijele stijene *(planina)*
Bijelo Brdo *(naselje)*
Bijelo more
Bijelo Polje *(naselje)*
Bijeljina
Bijeljinac *GA jd.* **Bijeljinca,**
NV mn. **Bijeljinci,**
G mn. **Bijeljinaca**
Bijeljinka *G mn.* **Bijeljinka**
i **Bijeljinki**
Bilbao *G* **Bilbaa**
Bilogora
Biograd na Moru
G **Biograda na Moru**
Biograđanin *NV mn.* **Biograđani**
Biograđanka *G mn.* **Biograđanka**
i **Biograđanki**
Biskupski ordinarijat Poreč
Bišćanin *i* **Bihaćanin**
NV mn. **Bišćani** *i* **Bihaćani**
Bišćanka *i* **Bihaćanka**
G mn. **Bišćanka, Bišćanki**
i **Bihaćanka, Bihaćanki**
Bitka kod Siska
Bitka za Vukovar
Bizantsko Carstvo
Bizovac *G* **Bizovca**
Bizovčanin *NV mn.* **Bizovčani**
Bizovčanka *G mn.* **Bizovčanka**
i **Bizovčanki**
Bjelašnica
Bjelolasica
Bjelorus
Bjelorusija ▫ **Republika Bjelorusija**

Bjeloruskinja
Bjelovar
Bjelovarac *i* **Bjelovarčanin**
NV mn. **Bjelovarci** *i* **Bjelovarčani**
Bjelovarka *i* **Bjelovarčanka**
G mn. **Bjelovarka, Bjelovarki** *i* **Bjelovarčanka** *i* **Bjelovarčanki**
Bjelovarsko-bilogorska županija
Bjelovarsko-križevačka biskupija
Blaćanin NV mn. **Blaćani**
Blaćanka *G mn.* **Blaćanka** *i* **Blaćanki** (*prema* **Blato**)
Blagovijest *I jd.* **Blagovješću** *i* **Blagovijesti**
Blatno jezero *i* **Balaton**
Blato na Cetini *G* **Blata na Cetini**
Blažena Djevica Marija
Bledsko jezero
Bleiburg
Bliski istok
Blizanci *mn., G* **Blizanaca** *(zviježđe)*
Bocvana ▫ **Republika Bocvana**
Bocvanac *GA jd.* **Bocvanca,** *NV mn.* **Bocvanci,** *G mn.* **Bocvanaca**
Bocvanka *G mn.* **Bocvanka** *i* **Bocvanki**
Bodensko jezero
Bog *V* **Bože**
Bogdanovci *mn., G* **Bogdanovaca**
Bogdanovčanin *NV mn.* **Bogdanovčani**
Bogdanovčanka *G mn.* **Bogdanovčanka** *i* **Bogdanovčanki**
Bogojavljenje *i* **Sveta tri kralja**
Bogorodica
Bohinjsko jezero
Boka kotorska *DL* **Boki kotorskoj**
Bokelj *NV mn.* **Bokelji**
Bokeljka *G mn.* **Bokeljka** *i* **Bokeljki**
Bol *G* **Bola,** *DL* **Bolu**
Boleslav II. Pobožni *i* **Boleslav Drugi Pobožni**
Bolivija ▫ **Republika Bolivija**
Bolivijac *G jd.* **Bolivijca,** *NV mn.* **Bolivijci,** *G mn.* **Bolivijaca**
Bolivijka *G mn.* **Bolivijka** *i* **Bolivijki**
Boljanin *NV mn.* **Boljani** (*prema* **Bol**)
Boljanka *G mn.* **Boljanka** *i* **Boljanki** (*prema* **Bol**)
Bordeaux *G* **Bordeauxa**
Borgia *G* **Borgije**
Borneo *G* **Bornea**
Boromejski otoci
Bosanac *GA jd.* **Bosanca,** *NV mn.* **Bosanci,** *G mn.* **Bosanaca**
Bosanka *G mn.* **Bosanka** *i* **Bosanki**
Bosanska Dubica *DL* **Bosanskoj Dubici**
Bosanska Posavina *DL* **Bosanskoj Posavini**
Bosanski Brod *G* **Bosanskog(a) Broda**
Bosanski pašaluk
Bosna i Hercegovina
Bošnjak *NV mn.* **Bošnjaci**
Bošnjakinja
Božić *I* **Božićem**
Božićni sajam
Božjakovina
Brač *I* **Bračem**
Bračanin *NV mn.* **Bračani**
Bračanka *i* **Bračka** *G mn.* **Bračanka** *i* **Bračanki, Bračka** *i* **Brački**
Brački kanal
Brahmaputra
Brandenburška vrata
Brazil ▫ **Savezna Republika Brazil**
Brazilac *GA jd.* **Brazilca,** *NV mn.* **Brazilci,** *G mn.* **Brazilaca**
Brazilka *G mn.* **Brazilka** *i* **Brazilki**
Brčak *NV mn.* **Brčaci**
Brčanka *G mn.* **Brčanka** *i* **Brčanki**
Brčko *G* **Brčkog(a)**
Brela *mn., G* **Brela**
Breljanin *NV mn.* **Breljani**

Breljanka *G mn.* **Breljanka** *i* **Breljanki** (*prema* **Brela**)
Breznički **Hum** *G* **Brezničkog(a) Huma**
Brezovica
Brezovičanin *NV mn.* **Brezovičani**
Brezovičanka *G mn.* **Brezovičanka** *i* **Brezovičanki**
Bribirac *GA jd.* **Bribirca**, *NV mn.* **Bribirci**, *G mn.* **Bribiraca**
Bribirka *G mn.* **Bribirka** *i* **Bribirki**
Bribirske Mostine *G* **Bribirskih Mostina**
Bridgetown *G* **Bridgetowna**
Brijunski otoci
Brinjanin *NV mn.* **Brinjani**
Brinjanka *G mn.* **Brinjanka** *i* **Brinjanki**
Briselac *G jd.* **Briselca**, *NV mn.* **Briselci**, *G mn.* **Briselaca**
Briselka *G mn.* **Briselka** *i* **Briselki** (*prema* **Bruxelles**)
Bristolski kanal
Britanac *GA jd.* **Britanca**, *NV mn.* **Britanci**, *G mn.* **Britanaca**
Britanka *G mn.* **Britanka** *i* **Britanki**
Brlić-Mažuranić, Ivana
Brod na Kupi *G* **Broda na Kupi**
Brodarski institut d.o.o.
Brodsko-posavska županija
Brođanin *NV mn.* **Brođani**
Brođanka *G mn.* **Brođanka** *i* **Brođanki**
Brseč *I* **Brsečom**
Brsečanin *NV mn.* **Brsečani**
Brsečanka *G mn.* **Brsečanka** *i* **Brsečanki**
Brunej *I* **Brunejem**
▫ **Brunej Darussalam**
Brunejac *GA jd.* **Brunejca**, *NV mn.* **Brunejci**, *G mn.* **Brunejaca**
Brunejka *G mn.* **Brunejka** *i* **Brunejki**
Bruxelles *G* **Bruxellesa**
Buckinghamska palača
Budačka Rijeka *DL* **Budačkoj Rijeci**
Budimpešta
Budimpeštanac *GA jd.* **Budimpeštanca**, *NV mn.* **Budimpeštanci**, *G mn.* **Budimpeštanaca**
Budimpeštanka *G mn.* **Budimpeštanka** *i* **Budimpeštanki**
Budva
Budvanin *NV mn.* **Budvani**
Budvanka *G mn.* **Budvanka** *i* **Budvanki**
Buenos Aires *G* **Buenos Airesa**
Bugarin *NV mn.* **Bugari**
Bugarka *G mn.* **Bugarka** *i* **Bugarki**
Bugarska *DL* **Bugarskoj**
▫ **Republika Bugarska**
Bugojanac *GA jd.* **Bugojanca**, *NV mn.* **Bugojanci**, *G mn.* **Bugojanaca**
Bugojanka *G mn.* **Bugojanka** *i* **Bugojanki**
Bugojno
Bukurešt
Bukureštanin *NV mn.* **Bukureštani**
Bukureštanka *G mn.* **Bukureštanka** *i* **Bukureštanki**
Bukureštanski mir
Bunjevac *GA jd.* **Bunjevca**, *NV mn.* **Bunjevci**, *G mn.* **Bunjevaca**
Bunjevka *G mn.* **Bunjevka** *i* **Bunjevki**
Burgenland
Burgundija
Burgundska vrata
Burgunđanin *NV mn.* **Burgunđani**
Burgunđanka *G mn.* **Burgunđanka** *i* **Burgunđanki**
Burkina Faso (država)
Burundi *G* **Burundija**
▫ **Republika Burundi**

Burundijac *GA jd.* **Burundijca,** *NV mn.* **Burundijci,** *G mn.* **Burundijaca**
Burundijka *G mn.* **Burundijka** *i* **Burundijki**
Busovača
Busovčanin *NV mn.* **Busovčani**
Busovčanka *G mn.* **Busovčanka** *i* **Busovčanki**
Buško jezero
Butan ▫ **Kraljevina Butan**
Butanac *GA jd.* **Butanca,** *NV mn.* **Butanci,** *G mn.* **Butanaca**
Butanka *G mn.* **Butanka** *i* **Butanki**
Buzećanin *NV mn.* **Buzećani** (*prema* **Buzet**)
Buzećanka *G mn.* **Buzećanka** *i* **Buzećanki** (*prema* **Buzet**)
Buzeština

C

Cambridge *G* **Cambridgea**
Camus *G* **Camusa,** *I* **Camusem**
Canberra *G* **Canberre**
Cape Town *G* **Cape Towna**
Caracas
Carigrad *i* **Istanbul**
Carigradski mir
Carigrađanin *NV mn.* **Carigrađani**
Carigrađanka *G mn.* **Carigrađanka** *i* **Carigrađanki**
Carinska uprava Ministarstva financija
Cavtaćanin *NV mn.* **Cavtaćani**
Cavtaćanka *i* **Cavtajka** *G mn.* **Cavtaćanka, Cavtaćanki** *i* **Cavtajka, Cavtajki**
Celebeško more
Celestin I. *i* **Celestin Prvi**
Celjska kotlina
Centar za duhovnu pomoć
Centar za ljudska prava
Centar za odgoj i obrazovanje „Goljak"
Centar za socijalni rad u Šibeniku
Cerničanin *NV mn.* **Cerničani**
Cerničanka *G mn.* **Cerničanka** *i* **Cerničanki**
Cernik *V* **Cerniče**
Cerovačke špilje
Cesaria *G* **Cesarije,** *I* **Cesarijom**
Cetingrad
Cetingrađanin *NV mn.* **Cetingrađani**
Cetingrađanka *G mn.* **Cetingrađanka** *i* **Cetingrađanki**
Cetinski sabor
Chicago *G* **Chicaga**
Cibalia *G* **Cibalije,** *I* **Cibalijom**
Cipar *G* **Cipra** ▫ **Republika Cipar**
Cipranin *NV mn.* **Ciprani**
Cipranka *G mn.* **Cipranka** *i* **Cipranki**
Cista Provo (naselje)
Civljane *mn., G* **Civljana**
Civljanin *NV mn.* **Civljani**
Civljanka *G mn.* **Civljanka** *i* **Civljanki**
Colorado *G* **Colorada**
Coppola *G* **Coppole**
Crešanin NV mn. **Crešani**
Crešanka G mn. **Crešanka** *i* **Crešanki** (*prema* **Cres**)
Crikvenica
Crikveničanin *NV mn.* **Crikveničani**

Crikveničanka
G mn. **Crikveničanka**
i **Crikveničanki**
Crkva *(zajednica vjernika)*
Crkva u Hrvata
Crna Gora *DL* **Crnoj Gori**
▫ **Republika Crna Gora**
Crni Lug *G* **Crnog(a) Luga** *(naselje)*
Crno more
Crnogorac *GA jd.* **Crnogorca,**
NV mn. **Crnogorci,**
G mn. **Crnogoraca**
Crnogorka *G mn.* **Crnogorka**
i **Crnogorki**
Croatia *G* **Croatije,** *I* **Croatijom**
Croatia Airlines d.d.
Croatia osiguranje d.d.
Crvena stijena
Crveni križ
Crveni potok
Crveno jezero
Crveno more
Cvjetnica
Cvjetno naselje

Č

Čabar *G* **Čabra**
Čabranin *NV mn.* **Čabrani**
Čabranka *G mn.* **Čabranka**
i **Čabranki**
Čačinci *mn., G* **Čačinaca**
Čačinčanin *NV mn.* **Čačinčani**
Čačinčanka *G mn.* **Čačinčanka**
i **Čačinčanki**
Čad ▫ **Republika Čad**
Čadsko jezero
Čađanin *NV mn.* **Čađani**
Čađanka *G mn.* **Čađanka** *i* **Čađanki**
Čaglin
Čaglinac *GA jd.* **Čaglinca,**
NV mn. **Čaglinci,** *G mn.*
Čaglinaca
Čaglinka *G mn.* **Čaglinka** *i* **Čaglinki**
Čajkovski *G* **Čajkovskog(a),**
D **Čajkovskom(u)**
Čakovci *mn., G* **Čakovaca**
Čakovčanin *NV mn.* **Čakovčani**
Čakovčanka *G mn.* **Čakovčanka**
i **Čakovčanki**
Čakovec *G* **Čakovca,** *I* **Čakovcem**
Čapljina
Čapljinac *GA jd.* **Čapljinca,**
NV mn. **Čapljinci,**
G mn. **Čapljinaca**
Čapljinka *G mn.* **Čapljinka**
i **Čapljinki**
Čazma
Čazmanac *GA jd.* **Čazmanca,**
NV mn. **Čazmanci,**
G mn. **Čazmanaca**
Čazmanka *G mn.* **Čazmanka**
i **Čazmanki**
Čazmanski kaptol
Čečen *NV mn.* **Čečeni**
Čečenija
Čečenka *G mn.* **Čečenka** *i* **Čečenki**
Čeh *NV mn.* **Česi**
Čehinja
Čehoslovačka
Čepin
Čepinac *GA jd.* **Čepinca,**
NV mn. **Čepinci,**
G mn. **Čepinaca**
Čepinka *G mn.* **Čepinka** *i* **Čepinki**
Češka *DL* **Češkoj**
▫ **Republika Češka**
Češka šuma
Češka zavala

Četvorni savez
Čikažanin *NV mn.* **Čikažani** (*prema* **Chicago**)
Čikažanka *G mn.* **Čikažanka** *i* **Čikažanki** (*prema* **Chicago**)
Čile *G* **Čilea** ▫ **Republika Čile**
Čileanac *GA jd.* **Čileanca**, *NV mn.* **Čileanci**, *G mn.* **Čileanaca**
Čileanka *G mn.* **Čileanka** *i* **Čileanki**
Čilipi *mn., G* **Čilipa**
Čiovljanin *NV mn.* **Čiovljani**
Čiovljanka *G mn.* **Čiovljanka** *i* **Čiovljanki**
Čiovo *G* **Čiova**
Čitlučanin *NV mn.* **Čitlučani**
Čitlučanka *G mn.* **Čitlučanka** *i* **Čitlučanki**
Čitluk
Čudsko jezero
Čukotski poluotok
Čukotsko more

Ć

Ćaba
Ćelije *mn., G* **Ćelija**
Ćić *NV mn.* **Ćići**
Ćićarija
Ćićka *G mn.* **Ćićka** *i* **Ćićki**
Ćiril *G* **Ćirila**
Ćiro *G* **Ćire**

D

Da Vinci *G* **Da Vincija**
Dakar *G* **Dakra**
Daleki istok
Dalmacija
Dalmatinac *GA jd.* **Dalmatinca**, *NV mn.* **Dalmatinci**, *G mn.* **Dalmatinaca**
Dalmatinka *G mn.* **Dalmatinka** *i* **Dalmatinki**
Dalmatinska zagora *DL* **Dalmatinskoj zagori**
Daljanin *NV mn.* **Daljani**
Daljanka *G mn.* **Daljanka** *i* **Daljanki**
Damas I. *i* **Damas Prvi**
Damask *G* **Damaska**
Damaščanin *NV mn.* **Damaščani**
Damaščanka *G mn.* **Damaščanka** *i* **Damaščanki**
Dan državnosti
Dan Hrvatskoga sabora
Dan neovisnosti
Dan planeta Zemlje
Dan pobjede i domovinske zahvalnosti
Danac *GA jd.* **Danca**, *NV mn.* **Danci**, *G mn.* **Danaca**
Dani hrvatskoga filma
Dankinja
Danny DeVito *G* **Dannyja DeVita**
Danska *DL* **Danskoj** ▫ **Kraljevina Danska**
Dante *G* **Dantea**
Darije III. Kodoman *i* **Darije Treći Kodoman**
Dario *G* **Darija**, *I* **Darijem**
Daruvar
Daruvarac *GA jd.* **Daruvarca**, *NV mn.* **Daruvarci**, *G mn.* **Daruvaraca**

Daruvarka *G mn.* **Daruvarka** *i* **Daruvarki**
Davisov kup
Davisova vrata
De Lisle *G* **De Lislea**
De Niro *G* **De Nira**
Debelo Brdo *(naselje)*
Debelo brdo *(planinski vrh)*
Debelobrđanin *NV mn.* **Debelobrđani**
Debelobrđanka *G mn.* **Debelobrđanka** *i* **Debelobrđanki**
Deborah *G* **Debore**
Defoe *G* **Defoea**
Degas *G* **Degasa**
Deklaracija neovisnosti
Deklaracija o pravima čovjeka i građanina
Deklaracija o pravima djeteta
Delacroix *G* **Delacoixa**
Delegacija Europske komisije u Republici Hrvatskoj
Delhi *G* **Delhija,** *I* **Delhijem**
Delhijac *G jd.* **Delhijca,** *NV mn.* **Delhijci,** *G mn.* **Delhijaca**
Delhijka *G mn.* **Delhijka** *i* **Delhijki**
Deliblatska pješčara
Delnice *mn., G* **Delnica**
Delničanin *NV mn.* **Delničani**
Delničanka *G mn.* **Delničanka** *i* **Delničanki**
Delski savez
Demetrije Hvaranin
Demetrije I. Soter *i* **Demetrije Prvi Soter**
Demir-kapija *G* **Demir-kapije**
Dervenćanin *NV mn.* **Dervenćani**
Dervenćanka *G mn.* **Dervenćanka** *i* **Dervenćanki** (*prema* **Derventa**)
DeVito *G* **DeVita**
Diderot *G* **Diderota**
Dinarac *GA jd.* **Dinarca,** *NV mn.* **Dinarci,** *G mn.* **Dinaraca**
Dinarka *G mn.* **Dinarka** *i* **Dinarki**
Dinarsko gorje
Dioklecijanova palača
Dionizovo kazalište
Disney *G* **Disneyja,** *I* **Dizneyjem**
Dobrovoljno vatrogasno društvo u Kotoribi
Dobrudža
Dojransko jezero
Dolina kraljeva
Dolomitske Alpe
Dom zdravlja „Centar"
Dom zdravlja u Poreču
Dominika ▫ **Zajednica Dominike**
Dominikanac *GA jd.* **Dominikanca,** *NV mn.* **Dominikanci,** *G mn.* **Dominikanaca** (*prema* **Dominikanska Republika**)
Dominikanaka *G mn.* **Dominikanaka** *i* **Dominikanaki**
Dominikanska Republika *(država)*
Domovinski rat
Donja Batina
Donja Stubica
Donje Novo Selo
Donji grad *(gradska četvrt)*
Donji Miholjac *G* **Donjega Miholjca**
Donjobatinac *GA jd.* **Donjobatinca,** *NV mn.* **Donjobatinci,** *G mn.* **Donjobatinaca**
Donjobatinka *G mn.* **Donjobatinka** *i* **Donjobatinki**
Donjograđanin *NV mn.* **Donjograđani**
Donjograđanka *G mn.* **Donjograđanka** *i* **Donjograđanki**
Donjomiholjčanin *NV mn.* **Donjomiholjčani**
Donjomiholjčanka *G mn.* **Donjomiholjčanka** *i* **Donjomiholjčanki**
Donjostubičanin *NV mn.* **Donjostubičani**

Donjostubičanka
G mn. **Donjostubičanka**
i **Donjostubičanki**
Dostojevski *G* **Dostojevskog(a),**
D **Dostojevskom(u)**
Doverska vrata
Drač *I* **Dračem**
Dračanin *NV mn.* **Dračani**
Dračanka *G mn.* **Dračanka**
i **Dračanki**
Drakeov prolaz
Dravograd
Drežničanin *NV mn.* **Drežničani**
Drežničanka *G mn.* **Drežničanka**
i **Drežničanki**
Drežnik Grad *G* **Drežnik Grada**
Drniš *I* **Drnišem**
Drnišanin *NV mn.* **Drnišani**
Drnišanka *G mn.* **Drnišanka**
i **Drnišanki**
Drugi svjetski rat
Društveni otoci
Društvo arhitekata grada Zagreba
Društvo hrvatskih književnih prevodilaca
Društvo hrvatskih književnika
Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske
Društvo strojarskih inženjera i tehničara Zagreba
Društvo za športsku rekreaciju „Trešnjevka"
Društvo Zagoraca „Kaj"
Društvo Žumberčana „Tadija Smičiklas"
Družba Isusova
Drvar
Drvarčanin *NV mn.* **Drvarčani**
Drvarčanka *G mn.* **Drvarčanka**
i **Drvarčanki**
Drvenik veli *(otok)*
Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka
Državna geodetska uprava
Državna uprava za zaštitu i spašavanje
Državna uprava za zaštitu kulturne i prirodne baštine
Državni hidrografski institut
Državni hidrometeorološki zavod
Državni inspektorat
Državni ured za reviziju
Državni zavod za intelektualno vlasništvo
Državni zavod za mjeriteljstvo
Državni zavod za nuklearnu sigurnost
Državni zavod za patente
Državni zavod za statistiku
Državni zavod za zaštitu od zračenja
Državni zavod za zaštitu prirode
Državno odvjetništvo Republike Hrvatske
Državno tajništvo Sjedinjenih Američkih Država
Dubai *G* **Dubaija,** *I* **Dubaijem**
Dublin
Dubrovačka Republika
Dubrovačke ljetne igre
Dubrovački muzeji
Dubrovačko-neretvanska županija
Dubrovčanin *NV mn.* **Dubrovčani**
Dubrovčanka *i* **Dubrovkinja**
G mn. **Dubrovčanka,**
Dubrovčanki *i* **Dubrovkinja**
Dubrovnik *V* **Dubrovniče**
Duga Resa *DL* **Dugoj Resi**
Dugi otok
Dugi Rat *G* **Dugog(a) Rata**
Dugo Selo *G* **Dugog(a) Sela**
Dugootočanin
NV mn. **Dugootočani**
Dugootočanka
G mn. **Dugootočanka**
i **Dugootočanki**

Dugopoljac *GA jd.* **Dugopoljca,** *NV mn.* **Dugopoljci,** *G mn.* **Dugopoljaca**
Dugopolje
Dugopoljka *G mn.* **Dugopoljka** *i* **Dugopoljki**
Dugoraćanin *NV mn.* **Dugoraćani**
Dugoraćanka *G mn.* **Dugoraćanka** *i* **Dugoraćanki**
Dugorešanin *NV mn.* **Dugorešani**
Dugorešanka *G mn.* **Dugorešanka** *i* **Dugorešanki**
Dugoselac *GA jd.* **Dugoselca,** *NV mn.* **Dugoselci,** *G mn.* **Dugoselaca**
Dugoselka *G mn.* **Dugoselka** *i* **Dugoselki**
Duh Sveti
Dumas *G* **Dumasa**
Dumitru *G* **Dumitrua,** *DL* **Dumitruu**
Duvanjsko polje
Duždeva palača *DL* **Duždevoj palači**
Dvor na Uni *G* **Dvora na Uni**

DŽ

Džibuti *G* **Džibutija**
▫ **Republika Džibuti**
Džibučanin *NV mn.* **Džibučani**
Džibučanka *G mn.* **Džibučanka** *i* **Džibučanki**
Džingis-kan *G* **Džingis-kana**
Džore *G* **Džore,** *DL* **Džori**
Džungarija

Đ

Đakovački vezovi
Đakovačko-osječka nadbiskupija
Đakovčanin *NV mn.* **Đakovčani**
Đakovčanka *G mn.* **Đakovčanka** *i* **Đakovčanki**
Đakovica
Đakovičanin *NV mn.* **Đakovičani** (*prema* **Đakovica**)
Đakovičanka *G mn.* **Đakovičanka** *i* **Đakovičanki** (*prema* **Đakovica**)
Đakovo
Đakovština
Đeletovci *mn., G* **Đeletovaca**
Đeletovčanin *NV mn.* **Đeletovčani**
Đeletovčanka *G mn.* **Đeletovčanka** *i* **Đeletovčanki**
Đerdap
Đurđenovac *G* **Đurđenovca,** *I* **Đurđenovcem**
Đurđenovčanin *NV mn.* **Đurđenovčani**
Đurđenovčanka *G mn.* **Đurđenovčanka** *i* **Đurđenovčanki**
Đurđevac *G* **Đurđevca,** *I* **Đurđevcem**
Đurđevčanin *NV mn.* **Đurđevčani**
Đurđevčanka *G mn.* **Đurđevčanka** *i* **Đurđevčanki**
Đurđica
Đurmanec *G* **Đurmanca,** *I* **Đurmancem**
Đuro *G* **Đure**

E

Edinburžanin *NV mn.* **Edinburžani** (*prema* **Edinbourgh**)
Edinburžanka *G mn.* **Edinburžanka** *i* **Edinburžanki**
Eduard III. *i* **Eduard Treći**
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Edwardovo jezero
Egadski otoci
Egejski arhipelag
Egejsko more
Egipat *G* **Egipta** ▫ **Arapska Republika Egipat**
Egipćanin *NV mn.* **Egipćani**
Egipćanka *G mn.* **Egipćanka** *i* **Egipćanki**
Eiffelov toranj
Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci
Ekonomski institut „Maribor"
Ekvador ▫ **Republika Ekvador**
Ekvadorac *GA jd.* **Ekvadorca**, *NV mn.* **Ekvadorci**, *G mn.* **Ekvadoraca**
Ekvadorka *G mn.* **Ekvadorka** *i* **Ekvadorki**
Ekvatorska Gvineja ▫ **Republika Ekvatorska Gvineja**
Elafitski otoci
Elektrotehnička i ekonomska škola „Nova Gradiška"
Elektrotehnička i prometna škola „Osijek"
Elizabeta I. *i* **Elizabeta Prva**
Elizabeta Portugalska
Elizejska palača
Elizejske poljane
Energetski institut „Hrvoje Požar"
Engleska *DL* **Engleskoj**
Engleski jezik *(šk. predmet)*
Engleski kanal
Engleskinja
Englez
Erdućanin *NV mn.* **Erdućani** (*prema* **Erdut**)
Erdućanka *G mn.* **Erdućanka** *i* **Erdućanki** (*prema* **Erdut**)
Erik IX. Sveti *i* **Erik Deveti Sveti**
Eskim
Eskimka *G mn.* **Eskimka** *i* **Eskimki**
Estonac *GA jd.* **Estonca**, *NV mn.* **Estonci**, *G mn.* **Estonaca**
Estonija ▫ **Republika Estonija**
Estonka *G mn.* **Estonka** *i* **Estonki**
Etiopija ▫ **Savezna Demokratska Republika Etiopija**
Etiopljanin *NV mn.* **Etiopljani**
Etiopljanka *G mn.* **Etiopljanka** *i* **Etiopljanki**
Etiopsko gorje
Etnografski muzej
Etruščanin *NV mn.* **Etruščani**
Etruščanka *G mn.* **Etruščanka** *i* **Etruščanki**
Eubejski prolaz
Euroazija
Europa
Europljanin *NV mn.* **Europljani**
Europljanka *G mn.* **Europljanka** *i* **Europljanki**
Europska banka za obnovu i razvoj
Europska ekonomska zajednica
Europska unija
Europska zajednica
Europska zajednica za atomsku energiju
Europski parlament
Europski sud za ljudska prava

Europsko nogometno prvenstvo
Europsko udruženje za slobodnu trgovinu
Eurotunel
Evangelička crkva
Evangelička crkvena općina „Zagreb"

F

Fakultet elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu
Fakultet kemijskog inženjerstva i tehnologije
Fakultet političkih znanosti
Fakultet strojarstva i brodogradnje
Farmaceutsko-biokemijski fakultet
Filozofski fakultet Družbe Isusove
Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu
Fažana
Fažanac *GA jd.* **Fažanca,** *NV mn.* **Fažanci,** *G mn.* **Fažanaca**
Fažanka *G mn.* **Fažanka** *i* **Fažanki**
Fenicija
Feničanin *NV mn.* **Feničani**
Feničanka *G mn.* **Feničanka** *i* **Feničanki** (*prema* **Fenicija**)
Ferdinand II. Katolički *i* **Ferdinand Drugi Katolički**
Ferdinandovac *G* **Ferdinandovca**
Ferganska dolina
Fidži *G* **Fidžija,** *I* **Fidžijem**
▫ **Republika Fidži**
Filip I. Lijepi *i* **Filip Prvi Lijepi**
Filipinac *GA jd.* **Filipinca,** *NV mn.* **Filipinci,** *G mn.* **Filipinaca**
Filipini *mn.*, *G* **Filipina**
▫ **Republika Filipini**
Filipinka *G mn.* **Filipinka** *i* **Filipinki**
Filipinsko more
Finac *GA jd.* **Finca,** *NV mn.* **Finci,** *G mn.* **Finaca**
Financijska agencija
Fingalova špilja
Finkinja
Finska *DL* **Finskoj**
▫ **Republika Finska**
Finski zaljev
Firenca
Firentinac *GA jd.* **Firentinca,** *NV mn.* **Firentinci,** *G mn.* **Firentinaca**
Firentinka *G mn.* **Firentinka** *i* **Firentinki**
Firentinska unija
Flamanac *GA jd.* **Flamanca,** *NV mn.* **Flamanci,** *G mn.* **Flamanaca**
Flamanka *G mn.* **Flamanka** *i* **Flamanki**
Floridski prolaz
Flovesko more
Foča
Fočak *NV mn.* **Fočaci**
Fočanka *G mn.* **Fočanka** *i* **Fočanki**
Fojnica
Fojničanin *NV mn.* **Fojničani**
Fojničanka *G mn.* **Fojničanka** *i* **Fojničanki** (*prema* **Fojnica**)
Fond za naknadu oduzete imovine
Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost

Franačka *DL* **Franačkoj**
Franačka Jura
Franačka šuma
François *G* **Françoisa**
Francuska *DL* **Francuskoj**
▫ **Republika Francuska**
Francuska Polinezija
Francuska revolucija
Francuskinja
Francuz
Frane *G* **Frane,** *DL* **Frani**
Frankfurt na Majni
G **Frankfurta na Majni**
Franjo Josip I.
i **Franjo Josip Prvi**
Friburske Alpe
Fridrik II. Veliki
i **Fridrik Drugi Veliki**
Frizijski otoci
Fruška gora *DL* **Fruškoj gori**
Fruškogorac
GA jd. **Fruškogorca,**
NV mn. **Fruškogorci,**
G mn. **Fruškogoraca**
Fruškogorka *G mn.* **Fruškogorka**
i **Fruškogorki**
Fužinarac *GA jd.* **Fužinarca,**
NV mn. **Fužinarci,**
G mn. **Fužinaraca**
Fužinarka *G mn.* **Fužinarka**
i **Fužinarki**
Fužine *mn., G* **Fužina**

G

Gabon ▫ **Republika Gabon**
Gabonac *GA jd.* **Gabonca,**
NV mn. **Gabonci,**
G mn. **Gabonaca**
Gabonka *G mn.* **Gabonka** *i* **Gabonki**
Gacko polje
Galacija
Galaćanin *NV mn.* **Galaćani**
Galaćanka *G mn.* **Galaćanka**
i **Galaćanki**
Galerija „Kaptol"
Galerija „Klovićevi dvori"
Galilejac *GA jd.* **Galilejca,**
NV mn. **Galilejci,**
G mn. **Galilejaca**
Galilejka *G mn.* **Galilejka** *i* **Galilejki**
Galilejsko jezero
Galski rat
Gambija ▫ **Republika Gambija**
Gambijac *G jd.* **Gambijca,**
NV mn. **Gambijci,**
G mn. **Gambijaca**
Gambijka *G mn.* **Gambijka**
i **Gambijki**
Gana ▫ **Republika Gana**
Ganac *GA jd.* **Ganca,** *NV mn.* **Ganci,**
G mn. **Ganaca**
Gankinja
Garčin
Garčinac *GA jd.* **Garčinca,**
NV mn. **Garčinci,**
G mn. **Garčinaca**
Garčinka *G mn.* **Garčinka**
i **Garčinki**
Garešnica
Garešničanin *NV mn.* **Garešničani**
Garešničanka *G mn.* **Garešničanka**
i **Garešničanki**
Generalni konzulat Kraljevine Danske u Zagrebu
Generalni konzulat Republike Hrvatske u Saveznoj Republici Njemačkoj
Generalski Stol
G **Generalskog(a) Stola**

Geodetski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Građevinski fakultet Sveučilišta u Splitu
Grafički fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Gabeški zaljev
Georgetown *G* **Georgetowna**
German
Germanka *G mn.* **Germanka** *i* **Germanki**
Getsemanski vrt
Gibraltar
Gibraltarska vrata
Gibsonova pustinja
Gimnazija „Duga Resa"
Gimnazija „Lucijan Vranjanin"
Gimnazija Antuna Vrančića
Glamoč *I* **Glamočem**
Glamočanin *i* **Glamočak** *NV mn.* **Glamočani** *i* **Glamočaci**
Glamočanka *i* **Glamočakinja** *G mn.* **Glamočanka, Glamočanki** *i* **Glamočakinja**
Glasgovljanin *NV mn.* **Glasgovljani** (*prema* **Glasgow**)
Glasgovljanka *G mn.* **Glasgovljanka** *i* **Glasgovljanki**
Glasgow *G* **Glasgowa**
Glavni stožer Hrvatske vojske
Glina
Glinska Poljana
Glinjanin *NV mn.* **Glinjani**
Glinjanka *G mn.* **Glinjanka** *i* **Glinjanki**
Godišnja nagrada za popularizaciju i promidžbu znanosti
Goethe *G* **Goethea**
Goldoni *G* **Goldonija,** *I* **Goldonijem**
Golfska struja
Goli otok
Goranin *NV mn.* **Gorani**
Goranka *G mn.* **Goranka** *i* **Goranki**
Gornja Rijeka *DL* **Gornjoj Rijeci** *(naselje)*
Gornji grad
Gornji Miholjac *G* **Gornjeg(a) Miholjca**
Gornjograđanin *NV mn.* **Gornjograđani**
Gornjograđanka *G mn.* **Gornjograđanka** *i* **Gornjograđanki**
Gornjorajnska nizina
Gorski kotar *G* **Gorskog(a) kotara**
Gospa Fatimska
Gospa Lurdska
Gospa od Brze Pomoći
Gospa od Zdravlja
Gospić *I* **Gospićem**
Gospićanin *NV mn.* **Gospićani**
Gospićanka *G mn.* **Gospićanka** *i* **Gospićanki**
Gospićko-senjska biskupija
Gosposvetsko polje
Gračac *I* **Gračacem**
Gračanin *NV mn.* **Gračani** (*prema* **Gračac, Gradac** *i* **Graz**)
Gračanka *G mn.* **Gračanka** *i* **Gračanki** (*prema* **Gračani, Gračac, Gradac** *i* **Graz**)
Grad Benkovac
Grad Biograd na Moru
Grad Dugo Selo
Grad Sveti Ivan Zelina
Gradačac *G* **Gradačca**
Gradišćanac NV mn. **Gradišćanci**
Gradišćanka *G mn.* **Gradišćanka** *i* **Gradišćanki**
Gradišće *G* **Gradišća**
Gradska knjižnica „Franjo Marković"
Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić"

Gradska knjižnica i čitaonica „Metel Ožegović"
Gradska knjižnica i čitaonica u Vinkovcima
Gradska knjižnica Marka Marulića u Splitu
Gradska skupština Grada Zagreba
Gradski muzej „Sisak"
Gradski muzej u Virovitici
Gradski ured za upravu i pravosuđe
Gradsko dramsko kazalište „Gavella"
Gradsko kazalište „Žar ptica"
Gradsko kazalište lutaka u Rijeci
Gradsko kazalište mladih „Split"
Gradsko vijeće Grada Benkovca
Gradsko vijeće Grada Dugog(a) Sela
Građanski nogometni klub „Dinamo"
Grajske Alpe
Grčka *DL* **Grčkoj**
▫ **Helenska Republika**
Grčki arhipelag
Grčko-turski rat
Grenada
Grenadini *mn., G* **Grenadina**
Grenađanin *NV mn.* **Grenađani**
Grenađanka *G mn.* **Grenađanka**
i **Grenađanki** (*prema* **Grenada**)
Grenland
Grenlandsko more
Grgur I. Veliki
i **Grgur Prvi Veliki**
Grgur Ninski *G* **Grgura Ninskog(a)**
Grgur Senjanin *G* **Grgura Senjanina**
Grk *NV mn.* **Grci**
Grkinja
Grobničanin *NV mn.* **Grobničani**
Grobničanka
G mn. **Grobničanka**
i **Grobničanki**
Grobničko polje
Grobnik *V* **Grobniče**
Grozni *G* **Groznog(a)**
Grubišno Polje *(naselje)*
Grubišnopoljac
GA jd. **Grubišnopoljca,**
NV mn. **Grubišnopoljci,**
G mn. **Grubišnopoljaca**
Grubišnopoljka
G mn. **Grubišnopoljka**
i **Grubišnopoljki**
Grude *mn., G* **Gruda**
Gruđanin *NV mn.* **Gruđani**
Gruđanka *G mn.* **Gruđanka**
i **Gruđanki** (*prema* **Grude**)
Gruzija ▫ **Republika Gruzija**
Gruzijac *GA jd.* **Gruzijca,**
NV mn. **Gruzijci,**
G mn. **Gruzijaca**
Gruzijka *G mn.* **Gruzijka**
i **Gruzijki**
Gvajana ▫ **Republika Gvajana**
Gvajanac *GA jd.* **Gvajanca,**
NV mn. **Gvajanci,**
G mn. **Gvajanaca**
Gvajanka *G mn.* **Gvajanka**
i **Gvajanki**
Gvatemala
▫ **Republika Gvatemala**
Gvatemalac
GA jd. **Gvatemalca,**
NV mn. **Gvatemalci,**
G mn. **Gvatemalaca**
Gvatemalka
G mn. **Gvatemalka**
i **Gvatemalki**
Gvineja ▫ **Republika Gvineja**
Gvineja Bisau ▫ **Republika Gvineja Bisau**
Gvinejac *GA jd.* **Gvinejca,**
NV mn. **Gvinejci,**
G mn. **Gvinejaca**
Gvinejka *G mn.* **Gvinejka**
i **Gvinejki**
Gvinejski zaljev

H

Habsburška Monarhija
Hadrijan VI. *i* **Hadrijan Šesti**
Haićanin *NV mn.* **Haićani**
Haićanka *G mn.* **Haićanka** *i* **Haićanki**
Haiti *G* **Haitija,** *I* **Haitijem** ▫ **Republika Haiti**
Hamburg
Hamburška pravila
Hamburžanin *NV mn.* **Hamburžani**
Hamburžanka *G mn.* **Hamburžanka** *i* **Hamburžanki**
Harare *G* **Hararea**
Harun al-Rašid
Havaji *mn., G* **Havaja**
Havana
Havanac *GA jd.* **Havanca,** *NV mn.* **Havanci,** *G mn.* **Havanaca**
Havanka *G mn.* **Havanka** *i* **Havanki**
Hedinovo gorje
Helsinčanin *NV mn.* **Helsinčani**
Helsinčanka *G mn.* **Helsinčanka** *i* **Helsinčanki**
Helsinki *G* **Helsinkija,** *I* **Helsinkijem**
Helsinška deklaracija
Helštatsko jezero
Henrik II. Sveti *i* **Henrik Drugi Sveti**
Henry *G* **Henryja,** *I* **Henryjem**
Herbert von Karajan
Herceg Novi *G* **Herceg Novoga**
Hercegovac *GA jd.* **Hercegovca,** *NV mn.* **Hercegovci,** *G mn.* **Hercegovaca**
Hercegovka *G mn.* **Hercegovka** *i* **Hercegovki**
Herod Agripa I. *i* **Herod Agripa Prvi**
Hokaido *G* **Hokaida**
Honduras ▫ **Republika Honduras**
Hondurašanin *NV mn.* **Hondurašani**
Hondurašanka *G mn.* **Hondurašanka** *i* **Hondurašanki**
Hong Kong *G* **Hong Konga**
Honolulu *G* **Honolulua,** *DL* **Honoluluu**
Honoré *G* **Honoréa**
Honorije III. *i* **Honorije Treći**
Hrvat
Hrvatica
Hrvatska *DL* **Hrvatskoj** ▫ **Republika Hrvatska**
Hrvatska agencija za malo gospodarstvo
Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti
Hrvatska akademska i istraživačka mreža – CARNet
Hrvatska akreditacijska agencija
Hrvatska banka za obnovu i razvitak d.d.
Hrvatska biskupska konferencija
Hrvatska bratska zajednica
Hrvatska demokratska zajednica
Hrvatska Dubica *DL* **Hrvatskoj Dubici**
Hrvatska elektroprivreda d.d.
Hrvatska glazbena mladež
Hrvatska gospodarska komora
Hrvatska informacijsko-dokumentacijska referalna agencija
Hrvatska izvještajna novinska agencija

Hrvatska kapucinska provincija svetoga Leopolda Bogdana Mandića
Hrvatska Kostajnica
Hrvatska narodna banka
Hrvatska narodna stranka
Hrvatska pošta d.d.
Hrvatska radio-televizija
Hrvatska seljačka stranka
Hrvatska socijalno-liberalna stranka
Hrvatska stranka prava
Hrvatska udruga sindikata
Hrvatska vojska
Hrvatske autoceste d.o.o.
Hrvatske ceste d.o.o.
Hrvatski autoklub
Hrvatski centar za razminiranje
Hrvatski državni arhiv
Hrvatski geodetski institut
Hrvatski glazbeni zavod
Hrvatski hidrografski institut
Hrvatski institut za bankarstvo i osiguranje
Hrvatski institut za istraživanje mozga
Hrvatski institut za povijest
Hrvatski jezik *(šk. predmet)*
Hrvatski muzej naivne umjetnosti
Hrvatski nogometni klub „Cibalia"
Hrvatski novčarski zavod d.o.o.
Hrvatski olimpijski odbor
Hrvatski papinski zavod svetoga Jeronima
Hrvatski plivački savez
Hrvatski prirodoslovni muzej
Hrvatski ragbijaški savez
Hrvatski registar brodova
Hrvatski ronilački savez
Hrvatski rukometni savez
Hrvatski sabor
Hrvatski skijaški savez
Hrvatski speleološki savez
Hrvatski streljački savez
Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu
Hrvatski šahovski savez
Hrvatski školski muzej
Hrvatski športski savez gluhih
Hrvatski športsko-ribolovni savez
Hrvatski šumarski institut
Hrvatski zavod za javno zdravstvo
Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
Hrvatski zavod za norme
Hrvatski zavod za zapošljavanje
Hrvatski zavod za zaštitu od zračenja
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
Hrvatsko agroekonomsko društvo
Hrvatsko čitateljsko društvo
Hrvatsko društvo dramskih umjetnika
Hrvatsko društvo pisaca
Hrvatsko društvo skladatelja
Hrvatsko društvo za mehaniku
Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode
Hrvatsko društvo znanstvenih i tehničkih prevoditelja
Hrvatsko filološko društvo
Hrvatsko informacijsko i dokumentacijsko društvo
Hrvatsko knjižničarsko društvo
Hrvatsko mjeriteljsko društvo
Hrvatsko muzejsko društvo
Hrvatsko narodno kazalište u Osijeku
Hrvatsko narodno kazalište Ivana Plemenitog Zajca
Hrvatsko novinarsko društvo
Hrvatsko nuklearno društvo
Hrvatsko numizmatičko društvo
Hrvatsko pedagogijsko društvo
Hrvatsko planinarsko društvo „Mosor"

Hrvatsko primorje
Hrvatsko psihološko društvo
Hrvatsko senološko društvo
Hrvatsko zagorje
Hugo *G* **Hugoa**
Hum na Sutli *G* **Huma na Sutli**
Humboldtova struja
Hušnjakovo brdo
Hutovo blato
Hvaranin *NV mn.* **Hvarani**
Hvaranka *G mn.* **Hvaranka** *i* **Hvaranki**
Hvarska buna
Hvarski kanal

I

Iberski poluotok
Ibersko gorje
Ičanin *NV mn.* **Ičani** (*prema* **Ika**)
Ičanka *G mn.* **Ičanka** *i* **Ičanki** (*prema* **Ika**)
Ičićanin *NV mn.* **Ičićani** (*prema* **Ičići**)
Ičićanka *G mn.* **Ičićanka** *i* **Ičićanki** (*prema* **Ičići**)
Ičići *mn., G* **Ičića**
Idaho *G* **Idaha**
Ilij *i* **Troja**
Ilirske provincije
Iločanin *NV mn.* **Iločani**
Iločanka *G mn.* **Iločanka** *i* **Iločanki**
Ilok
Imoćanin *NV mn.* **Imoćanin**
Imoćanka *G mn.* **Imoćanka** *i* **Imoćanki**
Imotska krajina *DL* **Imotskoj krajini**
Imotski *G* **Imotskog(a)**
Indija ▫ **Republika Indija**
Indijac *GA jd.* **Indijca**, *NV mn.* **Indijci**, *G mn.* **Indijaca**
Indijanac *GA jd.* **Indijanca**, *NV mn.* **Indijanci**, *G mn.* **Indijanaca**
Indijanka *G mn.* **Indijanka** *i* **Indijanki**
Indijka *G mn.* **Indijka** *i* **Indijki**
Indijski ocean
Indijski potkontinent
Indokina
Indonezija ▫ **Republika Indonezija**
Indonežanin *NV mn.* **Indonežani**
Indonežanka *G mn.* **Indonežanka** *i* **Indonežanki**
Inocent III. *i* **Inocent Treći**
Institut „Ruđer Bošković"
Institut društvenih znanosti „Ivo Pilar"
Institut građevinarstva Hrvatske d.d.
Institut Ujedinjenih naroda za istraživanje razoružanja
Institut za antropologiju
Institut za društvena istraživanja
Institut za etnologiju i folkloristiku
Institut za filozofiju
Institut za fiziku
Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje
Institut za jadranske kulture i melioraciju krša
Institut za javne financije
Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada
Institut za međunarodne odnose
Institut za migracije i narodnosti
Institut za oceanografiju i ribarstvo
Institut za poljoprivredu i turizam

Institut za povijest umjetnosti
Irac *GA jd.* **Irca,** *NV mn.* **Irci,** *G mn.* **Iraca** (*prema* **Irska**)
Iračanin *NV mn.* **Iračani**
Iračanka *G mn.* **Iračanka** *i* **Iračanki** (*prema* **Irak**)
Irak ▫ **Republika Irak**
Iran ▫ **Islamska Republika Iran**
Iranac *GA jd.* **Iranca,** *NV mn.* **Iranci,** *G mn.* **Iranci**
Iranka *G mn.* **Iranka** *i* **Iranki**
Iranska visoravan
Irena I. *i* **Irena Prva**
Irkinja (*prema* **Irska**)
Irkutsk *G* **Irkutska**
Irska *DL* **Irskoj**
Irsko more
Islam Grčki *G* **Islama Grčkog(a)** *(naselje)*
Islam Latinski *G* **Islama Latinskog(a)** *(naselje)*
Islamska zajednica u Hrvatskoj
Island ▫ **Republika Island**
Islanđanin *NV mn.* **Islanđani**
Islanđanka *G mn.* **Islanđanka** *i* **Islanđanki** (*prema* **Island**)
Istanbul
Istanbulac *G jd.* **Istanbulca,** *NV mn.* **Istanbulci,** *G mn.* **Istanbulaca**
Istanbulka *G mn.* **Istanbulka** *i* **Istanbulki**
Istarska županija
Istarsko narodno kazalište
Istočni Timor ▫ **Demokratska Republika Istočni Timor**
Istočno kinesko more
Istok *(istočne zemlje)*
Istranin *i* **Istrijan** *NV mn.* **Istrani** *i* **Istrijani**
Istranka *i* **Istrijanka** *G mn.* **Istranka, Istranki** *i* **Istrijanka, Istrijanki**
Isus Krist
Italija ▫ **Republika Italija**
Ivan II. Dobri *i* **Ivan Drugi Dobri**
Ivan Pavao II. *i* **Ivan Pavao Drugi**
Ivančanin NV mn. **Ivančani** (*prema* **Ivanec**)
Ivančanka *G mn.* **Ivančanka** *i* **Ivančanki** (*prema* **Ivanec**)
Ivanečki Vrhovec *G* **Ivanečkog(a) Vrhovca**
Ivanić Grad *G* **Ivanić Grada**
Ivanićanin *NV mn.* **Ivanićani** (*prema* **Ivanić** (Grad))
Ivanićanka *G mn.* **Ivanićanka** *i* **Ivanićanki** (*prema* **Ivanić** (Grad))
Ivanovo Selo *G* **Ivanova Sela**
Ivan-planina *G* **Ivan-planine**
Izabela I. Katolička *i* **Izabela Prva Katolička**
Izrael ▫ **Država Izrael**
Izraelac *G jd.* **Izraelca,** *NV mn.* **Izraelci,** *G mn.* **Izraelaca**
Izraelka *G mn.* **Izraelka** *i* **Izraelki**
Izvještajna katolička agencija
Iž *I* **Ižem**
Ižanin *NV mn.* **Ižani**
Ižanka *G mn.* **Ižanka** *i* **Ižanki** (*prema* **Iž**)

J

Jablanac *G* **Jablanca,** *I* **Jablancem**
Jablaničanin *NV mn.* **Jablaničani** (*prema* **Jablanica**)
Jablaničanka *G mn.* **Jablaničanka** *i* **Jablaničanki** (*prema* **Jablanica**)
Jablanovsko gorje
Jabuka *DL* **Jabuci** *(otok)*
Jadranska magistrala
Jadranski pomorski servis d.d.
Jadransko more
Jajačka banovina
Jajce *G* **Jajca,** *I* **Jajcem**
Jajčanin *NV mn.* **Jajčani**
Jajčanka *G mn.* **Jajčanka** *i* **Jajčanki**
Jakutsk *G* **Jakutska**
Jaltska konferencija
Jamajčanin *i* **Jamajkanac** *NV mn.* **Jamajčani** *i* **Jamajkanci**
Jamajčanka *i* **Jamajkanka** *G mn.* **Jamajčanka, Jamajčanki** *i* **Jamajkanka, Jamajkanki**
Jamajka *DL* **Jamajci** *(država)*
Jan III. Sobjeski *i* **Jan Treći Sobjeski**
Janjevac *GA jd.* **Janjevca,** *NV mn.* **Janjevci,** *G mn.* **Janjevaca**
Janjevka *G mn.* **Janjevka** *i* **Janjevki**
Janjevo *G* **Janjeva**
Japan
Japanac *GA jd.* **Japanca,** *NV mn.* **Japanci,** *G mn.* **Japanaca**
Japanka *G mn.* **Japanka** *i* **Japanki**
Japansko more
Jastrebarsko *G* **Jastrebarskoga**
Javansko more
Jelas-polje *G* **Jelas-polja**
Jelšanin *NV mn.* **Jelšani** (*prema* **Jelsa**)
Jelšanka *G mn.* **Jelšanka** *i* **Jelšanki**
Jemen ▫ **Republika Jemen**
Jemenac *GA jd.* **Jemenca,** *NV mn.* **Jemenci,** *G mn.* **Jemenaca**
Jemenka *G mn.* **Jemenka** *i* **Jemenki**
Jeruzalem
Jeruzalemac *GA jd.* **Jeruzalemca,** *NV mn.* **Jeruzalemci,** *G mn.* **Jeruzalemaca**
Jeruzalemka *G mn.* **Jeruzalemka** *i* **Jeruzalemki**
Johannesburg
Jonski otoci
Jonsko more
Jordan ▫ **Hašemitska Kraljevina Jordan**
Jordanac *GA jd.* **Jordanca,** *NV mn.* **Jordanci,** *G mn.* **Jordanaca**
Jordanka *G mn.* **Jordanka** *i* **Jordanki**
Josip II. *i* **Josip Drugi**
Jozafatska dolina
Jozé *G* **Jozéa**
Judeja *I* **Judejom**
Judejac *GA jd.* **Judejca,** *NV mn.* **Judejci,** *G mn.* **Judejaca**
Judejka *G mn.* **Judejka** *i* **Judejki**
Jug *(južne zemlje)*
Julia *i* **Julija** *G* **Julije,** *I* **Julijom**
Julijan II. Apostata *i* **Julijan Drugi Apostata**
Julijska krajina
Julijske Alpe
Juraj *G* **Jurja,** *DL* **Jurju**
Jure *G* **Jure,** *DL* **Juri**
Jurjevo *i* **Jurjev dan**
Jutarnji list
Južna Amerika *DL* **Južnoj Americi**

Južna Karolina
Južna Koreja ▫ **Republika Koreja**
Južni križ
Južni pol
Južno kinesko more
Južnoafrička Republika
DL **Južnoafričkoj Republici**

Južnoamerikanac
G jd. **Južnoamerikanca,**
NV mn. **Južnoamerikanci,**
G mn. **Južnoamerikanaca**
Južnoamerikanka
G mn. **Južnoamerikanka**
i **Južnoamerikanki**

K

Kačanička klisura
Kairac *GA jd.* **Kairca,**
NV mn. **Kairci,** *G mn.* **Kairaca**
Kairka *G mn.* **Kairka** *i* **Kairki**
Kairo *G* **Kaira**
Kalahari *G* **Kalaharija,**
I **Kalaharijem**
Kaledonsko gorje
Kalifornija
Kalifornijski zaljev
Kambodža ▫ **Kraljevina Kambodža**
Kambrijsko gorje
Kamčaćanin *NV mn.* **Kamčaćani**
(*prema* **Kamčatka**)
Kamčaćanka *G mn.* **Kamčaćanka**
i **Kamčaćanki** (*prema* **Kamčatka**)
Kamčatka
Kamerun ▫ **Republika Kamerun**
Kamerunac *GA jd.* **Kamerunca,**
NV mn. **Kamerunci,**
G mn. **Kamerunaca**
Kamerunka *G mn.* **Kamerunka**
i **Kamerunki**
Kamniške Alpe
Kanada
Kanađanin *NV mn.* **Kanađani**
Kanađanka *G mn.* **Kanađanka**
i **Kanađanki**
Kanarski otoci
Kantabrijsko gorje
Karantanija
Karipsko more

Karlo I. Veliki *i* **Karlo Prvi Veliki**
Karlovac *G* **Karlovca,** *I* **Karlovcem**
Karlovačka županija
Karlovački mir
Karlovčanin *NV mn.* **Karlovčani**
Karlovčanka *G mn.* **Karlovčanka**
i **Karlovčanki**
Karolinska cesta
Karpati *mn., G* **Karpata**
Karsko more
Kaskadsko gorje
Kaspijsko jezero
Kastav *G* **Kastva**
Kastavac *GA jd.* **Kastavca,**
NV mn. **Kastavci,**
G mn. **Kastavaca**
Kastavka *G mn.* **Kastavka**
i **Kastavki**
Kastavština
Kaštel Kambelovac
G **Kaštel Kambelovca**
Kaštel Novi *G* **Kaštel Novog(a)**
Kaštel Stari *G* **Kaštel Starog(a)**
Kaštelanin *NV mn.* **Kaštelani**
Kaštelanka *G mn.* **Kaštelanka**
i **Kaštelanki**
Kaštelanski zaljev
Katalonac *GA jd.* **Katalonca,**
NV mn. **Katalonci,**
G mn. **Katalonaca**
Katalonija

Katalonka *G mn.* **Katalonka** *i* **Katalonki**
Katar *G* **Katara** ▫ **Država Katar**
Katarina II. Velika *i* **Katarina Druga Velika**
Katarina Sijenska
Katedra za financije Ekonomskoga fakulteta Sveučilišta u u Splitu
Katedra za fotografiju Akademije dramske umjetnosti
Katedra za hrvatski standardni jezik Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
Katmandu *G* **Katmandua,** *DL* **Katmanduu**
Katolička crkva *i* **Rimokatolička crkva**
Katolički vjeronauk *(šk. predmet)*
Katunska nahija
Kavkaz
Kavkažanin *NV mn.* **Kavkažani**
Kavkažanka *G mn.* **Kavkažanka** *i* **Kavkažanki** (*prema* **Kavkaz**)
Kazahstan ▫ **Republika Kazahstan**
Kazalište „Komedija"
Kazalište „Mala scena"
Kazalište „Marin Držić"
Kazalište lutaka
Kazimir III. Veliki *i* **Kazimir Treći Veliki**
Kenija ▫ **Republika Kenija**
Kenijac *GA jd.* **Kenijca,** *NV mn.* **Kenijci,** *G mn.* **Kenijaca**
Kenijka *G mn.* **Kenijka** *i* **Kenijki**
Kennedy *G* **Kennedyja,** *I* **Kennedyjem**
Keopsova piramida
Kigali *G* **Kigalija,** *I* **Kigalijem**
Kijev
Kijevljanin *NV mn.* **Kijevljani**
Kijevljanka *G mn.* **Kijevljanka** *i* **Kijevljanki**
Kilimandžaro
Kina ▫ **Narodna Republika Kina**
Kineski zid
Kineskinja
Kinez
Kirgistan ▫ **Republika Kirgistan**
Kiribati *mn., G* **Kiribata** ▫ **Republika Kiribati**
Klaudije *G* **Klaudija**
Klement III. *i* **Klement Treći**
Klinička bolnica „Dubrava"
Klinička bolnica „Sestre milosrdnice"
Klinički bolnički centar u Rijeci
Klinika za dječje bolesti
Klinika za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević"
Klinika za tumore
Klišanin *NV mn.* **Klišani**
Klišanka *G mn.* **Klišanka** *i* **Klišanki**
Kloštar Ivanić *(naselje)*
Kloštar Podravski *(naselje)*
Knežev dvor
Kneževi Vinogradi *(naselje)*
Knin
Kninjanin *NV mn.* **Kninjani**
Kninjanka *G mn.* **Kninjanka** *i* **Kninjanki** (*prema* **Knin**)
Književna smotra
Knjižnica i čitaonica Bogdana Ogrizovića
Knjižnica Tina Ujevića
Knjižnice Grada Zagreba
Koločep
Koločepski kanal
Kolumbija ▫ **Republika Kolumbija**
Kolumbijac *GA jd.* **Kolumbijca,** *NV mn.* **Kolumbijci,** *G mn.* **Kolumbijaca**
Kolumbijka *G mn.* **Kolumbijka** *i* **Kolumbijki**
Komiža
Komižanin *NV mn.* **Komižani**
Komižanka *G mn.* **Komižanka** *i* **Komižanki**
Komori *mn., G* **Komora** ▫ **Unija Komori**

Konavle *mn., G* **Konavala**
Konavljanin *NV mn.* **Konavljani**
Konavljanka *i* **Konavoka**
G mn. **Konavljanka, Konavljanki** *i* **Konavoka, Konavoki**
Koncertna dvorana „Vatroslav Lisinski"
Kongo ▫ Demokratska Republika Kongo
Kongo ▫ Republika Kongo
Kongoanac *GA jd.* **Kongoanca,** *NV mn.* **Kongoanci,** *G mn.* **Kongoanaca**
Kongoanka *G mn.* **Kongoanka** *i* **Kongoanki**
Konstantin I. Veliki *i* **Konstantin Prvi Veliki**
Konjščina
Kopačevski rit
Kopenhagen
Kopnena vrata
Koprivničko-križevačka županija
Koraljno more
Korčula
Korčulanin *NV mn.* **Korčulani**
Korčulanka *G mn.* **Korčulanka** *i* **Korčulanki**
Korčulanski kanal
Kordiljeri Sjeverne Amerike
Korejac *GA jd.* **Korejca,** *NV mn.* **Korejci,** *G mn.* **Korejaca**
Korejka *G mn.* **Korejka** *i* **Korejki**
Korintski kanal
Kornatski otoci *i* **Kornati**
Koruška *DL* **Koruškoj**
Korzika *DL* **Korzici**
Korzikanac *GA jd.* **Korzikanca,** *NV mn.* **Korzikanci,** *G mn.* **Korzikanaca**
Korzikanka *G mn.* **Korzikanka** *i* **Korzikanki**
Kosovo ▫ Republika Kosovo
Kosovo polje
Kostarika *DL* **Kostarici ▫ Republika Kostarika**
Kostarikanac *GA jd.* **Kostarikanca,** *NV mn.* **Kostarikanci,** *G mn.* **Kostarikanaca**
Kostarikanka *G mn.* **Kostarikanka** *i* **Kostarikanki**
Košarkaški centar „Dražen Petrović"
Košice *mn., G* **Košica**
Kotarac *i* **Kotaranin** *NV mn.* **Kotarci** *i* **Kotarani** (*prema* **Kotari**)
Kotarka *i* **Kotaranka** *G mn.* **Kotarka, Kotarki** *i* **Kotaranka, Kotaranki** (*prema* **Kotari**)
Kotoranin *NV mn.* **Kotorani**
Kotoranka *G mn.* **Kotoranka** *i* **Kotoranki** (*prema* **Kotor**)
Krakov
Krakovljanin *NV mn.* **Krakovljani**
Krakovljanka G mn. **Krakovljanka** *i* **Krakovljanki**
Kraljeva Sutjeska *DL* **Kraljevoj Sutjesci** *(naselje)*
Kranjac *G jd.* **Kranjca,** *NV mn.* **Kranjci,** *G mn.* **Kranjaca**
Kranjica (*prema* **Kranjska**)
Kranjska *DL* **Kranjskoj**
Kranjska Gora *(naselje)*
Krapinske Toplice *(naselje)*
Krapinsko-zagorska županija
Krasnojarsk *G* **Krasnojarska**
Krbavska bitka
Krbavsko polje
Krčanin *NV mn.* **Krčani**
Krčanka *G mn.* **Krčanka** *i* **Krčanki** (*prema* **Krk**)
Krčki most
Krećanin *NV mn.* **Krećani**
Krećanka *G mn.* **Krećanka** *i* **Krećanki** (*prema* **Kreta**)
Krimska gora
Krimski rat
Križevci *mn., G* **Križevaca**
Križevčanin *NV mn.* **Križevčani**

Križevčanka *G mn.* **Križevčanka** *i* **Križevčanki**
Kršćanska adventistička crkva u Republici Hrvatskoj
Krvavi sabor križevački
Kuala Lumpur *G* **Kuala Lumpura**
Kuba ▫ **Republika Kuba**
Kubanac *GA jd.* **Kubanca,** *NV mn.* **Kubanci,** *G mn.* **Kubanaca**
Kubanka *G mn.* **Kubanka** *i* **Kubanki**
Kumova slama
Kupreško polje
Kurban-bajram *G* **Kurban-bajrama**
Kurdistan
Kurosawa G **Kurosawe**
Kutina
Kutinjanin *NV mn.* **Kutinjani**
Kutinjanka *G mn.* **Kutinjanka** *i* **Kutinjanki** (*prema* **Kutina**)
Kutjevčanin *i* **Kutjevac** *NV mn.* **Kutjevčani** *i* **Kutjevci**
Kutjevčanka *i* **Kutjevka** *G mn.* **Kutjevčanka, Kutjevčanki** *i* **Kutjevka, Kutjevki** (*prema* **Kutjevo**)
Kuvajćanin *NV mn.* **Kuvajćani**
Kuvajćanka *G mn.* **Kuvajćanka** *i* **Kuvajćanki** (*prema* **Kuvajt**)
Kuvajt ▫ **Država Kuvajt**
Kvarnerski zaljev

L

La Paz *G* **La Paza**
Labradorska struja
Ladislav III. Arpadović *i* **Ladislav Treći Arpadović**
Laos ▫ **Narodna Demokratska Republika Laos**
Laošanin *NV mn.* **Laošani**
Laošanka *G mn.* **Laošanka** *i* **Laošanki** (*prema* **Laos**)
Laponac *GA jd.* **Laponca,** *NV mn.* **Laponci,** *G mn.* **Laponaca**
Laponka *G mn.* **Laponka** *i* **Laponki**
Las Vegas *G* **Las Vegasa**
Lastovac *GA jd.* **Lastovca,** *N mn.* **Lastovci,** *G mn.* **Lastovaca**
Lastovka *G mn.* **Lastovka** *i* **Lastovki**
Lašvanska dolina
Latinska Amerika *DL* **Latinskoj Americi**
Latinsko Carstvo
Latvija ▫ **Republika Latvija**
Latvijac *GA jd.* **Latvijca,** *NV mn.* **Latvijci,** *G mn.* **Latvijaca**
Latvijka *G mn.* **Latvijka** *i* **Latvijki**
Lav *(zviježđe)*
Lavlji zaljev
Leconte de Lisle *G* **Lecontea de Lislea**
Legija časti
Leksikografski zavod „Miroslav Krleža"
Leon I. Veliki *i* **Leon Prvi Veliki**
Leonardo da Vinci *G* **Leonarda da Vincija**
Leonardo DiCaprio G **Leonarda DiCaprija**
Leone *G* **Leonea**
Leopardi *G* **Leopardija,** *I* **Leopardijem**
Lepoglava
Lepoglavac *GA jd.* **Lepoglavca,** *NV mn.* **Lepoglavci,** *G mn.* **Lepoglavaca**

Lepoglavka *G mn.* **Lepoglavka** *i* **Lepoglavki**
Lesoto ▫ **Kraljevina Lesoto**
Levanjska Varoš
Libanon ▫ **Republika Libanon**
Libanonac *GA jd.* **Libanonca,** *NV mn.* **Libanonci,** *G mn.* **Libanonaca**
Libanonka *G mn.* **Libanonka** *i* **Libanonki**
Liberija ▫ **Republika Liberija**
Liberijac *GA jd.* **Liberijca,** *NV mn.* **Liberijci,** *G mn.* **Liberijaca**
Liberijka *G jd.* **Liberijka** *i* **Liberijki**
Liberville *G* **Libervillea**
Libija ▫ **Socijalistička Narodna Libijska Arapska Džamahirija**
Libijac *GA jd.* **Libijca,** *NV mn.* **Libijci,** *G mn.* **Libijaca**
Libijka *G mn.* **Libijka** *i* **Libijki**
Libijska pustinja
Ličanin *NV mn.* **Ličani**
Ličanka *G mn.* **Ličanka** *i* **Ličanki**
Ličko Petrovo Selo *G* **Ličkog(a) Petrovog Sela**
Ličko polje
Ličko-senjska županija
Liga naroda
Liga prvaka
Ligurske Alpe
Ligursko more
Lihtenštajn ▫ **Kneževina Lihtenštajn**
Lihtenštajnac *GA jd.* **Lihtenštajnca,** *NV mn.* **Lihtenštajnci,** *G mn.* **Lihtenštajnaca**
Lihtenštajnka *G mn.* **Lihtenštajnka** *i* **Lihtenštajnki**
Lijevče polje *G* **Lijevče polja**
Lika *DL* **Lici**
Lika-ekspres *G* **Lika-ekspresa**
Limski zaljev
Lipavski otoci
Lipičanin *NV mn.* **Lipičani** (*prema* **Lipik**)
Lipičanka *G mn.* **Lipičanka** *i* **Lipičanki** (*prema* **Lipik**)
Lisabonac *GA jd.* **Lisabonca,** *NV mn.* **Lisabonci,** *G mn.* **Lisabonaca**
Lisabonka *G mn.* **Lisabonka,** *i* **Lisabonki**
Litavac *GA jd.* **Litavca,** *NV mn.* **Litavci,** *G mn.* **Litavaca**
Litavka *G mn.* **Litavka** *i* **Litavki**
Litva ▫ **Republika Litva**
Livanjka *i* **Livnjanka** *G mn.* **Livanjka, Livanjki** *i* **Livnjanka, Livnjanki**
Livanjsko polje
Livnjak *NV mn.* **Livnjaci**
Logarska dolina
Lombardija
Lombarđanin *NV mn.* **Lombarđani**
Lombarđanka *G mn.* **Lombarđanka** *i* **Lombarđanki** (*prema* **Lombardija**)
Londonac *GA jd.* **Londonca,** *NV mn.* **Londonci,** *G mn.* **Londonaca**
Londonka *G mn.* **Londonka** *i* **Londonki**
Londonski sporazum
Lonjsko polje
Los Angeles *G* **Los Angelesa**
Lovranac *GA jd.* **Lovranca,** *NV mn.* **Lovranci,** *G mn.* **Lovranaca**
Lovranka *G mn.* **Lovranka** *i* **Lovranki**
Lucia *G* **Lucije,** *I* **Lucijom**
Ludovik I. Pobožni *i* **Ludovik Prvi Pobožni**
Ludwig van Beethoven

Luigi *G* **Luigija,** *I* **Luigijem**
Luj X. Svadljivac
i **Luj Deseti Svadljivac**
Lujzinska cesta
Luka Vukovar d.o.o.
Lukrezia *G* **Lukrezije,** *I* **Lukrezijom**
Luksemburg ▫ **Veliko Vojvodstvo Luksemburg**
Luksemburžanin
NV mn. **Luksemburžani**
Luksemburžanka
G mn. **Luksemburžanka**
i **Luksemburžanki**

LJ

Ljetne olimpijske igre
Ljubelj Kalnički
G **Ljubelja Kalničkog(a)**
Ljubeljšćica
Ljubijac *GA jd.* **Ljubijca,**
NV mn. **Ljubijci,** *G mn.* **Ljubijaca**
Ljubijka *G mn.* **Ljubijka** *i* **Ljubijki**
Ljubljana
Ljubljančanin *NV mn.* **Ljubljančani**
Ljubljančanka
G mn. **Ljubljančanka**
i **Ljubljančanki**
Ljubušak *NV mn.* **Ljubušaci**
Ljubušanka *G mn.* **Ljubušanka**
i **Ljubušanki**
Ljubuški *G* **Ljubuškog(a)**
Ljudevit Posavski
G **Ljudevita Posavskog(a)**

M

Maceljsko gorje
Mačevalački savez Zagreba
Madagaskar
▫ **Republika Madagaskar**
Madriđanin *NV mn.* **Madriđani**
Madriđanka *G mn.* **Madriđanka**
i **Madriđanki**
Mađar
Mađarica
Mađarska *DL* **Mađarskoj**
▫ **Republika Mađarska**
Magellanov prolaz
Majka Božja *DL* **Majci Božjoj**
Majka Božja Bistrička
Majka Božja Stenjevečka
Majna
Makaranin *NV mn.* **Makarani**
Makaranka *G mn.* **Makaranka**
i **Makaranki** (*prema* **Makarska**)
Makarska *DL* **Makarskoj**
Makarsko primorje
Makedonac *GA jd.* **Makedonca,**
NV mn. **Makedonci,**
G mn. **Makedonaca**
Makedonija *I* **Mkedonijom**
▫ **Republika Makedonija**
Makedonka *G mn.* **Makedonka**
i **Makedonki**
Mala Azija *DL* **Maloj Aziji**
Mala Gospa
Malajski arhipelag
Malajski poluotok
Malajski prolaz
Malavi *G* **Malavija,** *I* **Malavijem**
▫ **Republika Malavi**

Maldivi *mn., G* **Maldiva**
▫ **Republika Maldivi**
Malezija
Malezijac *GA jd.* **Malezijca,** *NV mn.* **Malezijci,** *G mn.* **Malezijaca**
Malezijka *G mn.* **Malezijka** *i* **Malezijki**
Mali *G* **Malija,** *I* **Malijem**
▫ **Republika Mali**
Mali Magellanov oblak
Mali medvjed
Malijac *GA jd.* **Malijca,** *NV mn.* **Malijci,** *G mn.* **Malijaca**
Malijka *G mn.* **Malijka** *i* **Malijki**
Malinska *DL* **Malinski**
Malinskar
Malinskarka *G mn.* **Malinskarka** *i* **Malinskarki**
Malta ▫ **Republika Malta**
Maltežanin *NV mn.* **Maltežani**
Maltežanka *G mn.* **Maltežanka** *i* **Maltežanki**
Mamutska špilja
Maria de Medici *G* **Marije de Medici**
Marija Bistrica *G* **Marije Bistrice**
Marija Jurić Zagorka *G* **Marije Jurić Zagorke**
Mario *G* **Marija,** *I* **Marijem**
Marokanac *GA jd.* **Marokanca,** *NV mn.* **Marokanci,** *G mn.* **Marokanaca**
Marokanka *G mn.* **Marokanka** *i* **Marokanki**
Maroko ▫ **Kraljevina Maroko**
Maršalovi Otoci
▫ **Republika Maršalovi Otoci**
Mate *G* **Mate,** *DL* **Mati**
Matea *G* **Mateje,** *I* **Matejom**
Matica hrvatska
Matica hrvatskih sindikata
Mauricijus ▫ **Republika Mauricijus**
Mauritanija ▫ **Islamska Republika Mauritanija**
Mazurska jezera
Mediteranac GA jd. **Mediteranca,** NV mn. **Mediteranci,** G mn. **Mediteranaca**
Mediteranka G mn. **Mediteranka** *i* **Mediteranki**
Medulin
Medulinac *GA jd.* **Medulinca,** *NV mn.* **Medulinci,** *G mn.* **Medulinaca**
Medulinka *G mn.* **Medulinka** *i* **Medulinki**
Medvedgrad
Medvednica *i* **Zagrebačka gora**
Međimurac *GA jd.* **Međimurca,** *NV mn.* **Međimurci,** *G mn.* **Međimuraca**
Međimurje
Međimurka *G mn.* **Međimurka** *i* **Međimurki**
Međimurska županija
Međugorac *GA jd.* **Međugorca,** *NV mn.* **Međugorci,** *G mn.* **Međugoraca**
Međugorje
Međugorka *G mn.* **Međugorka** *i* **Međugorki**
Međunarodna agencija za atomsku energiju
Međunarodna banka za obnovu i razvoj
Međunarodna ekonomija *(sveučilišni kolegij)*
Međunarodna financijska korporacija
Međunarodna organizacija rada
Međunarodna organizacija za civilno zrakoplovstvo
Međunarodna pomorska organizacija
Međunarodna trgovinska komora
Međunarodni dan žena
Međunarodni fond Ujedinjenih naroda za pomoć djeci
Međunarodni komitet Crvenog(a) križa

Međunarodni komitet za europsku migraciju
Međunarodni monetarni fond
Međunarodni sud pravde
Međunarodni sud za ratne zločine na području bivše Jugoslavije
Međunarodni suradni skup „Jezik Hrvata u Bosni i Hercegovini od Matije Divkovića do danas"
Međunarodni sustav jedinica
Međunarodni znanstveni skup „Hrvatski mučenici iz vremena komunističke vladavine"
Mehmed II. *i* **Mehmed Drugi**
Mehmed-beg *G* **Mehmed-bega**
Meksički zaljev
Meksikanac *GA jd.* **Meksikanca,** *NV mn.* **Meksikanci,** *G mn.* **Meksikanaca**
Meksikanka *G mn.* **Meksikanka** *i* **Meksikanki**
Meksiko ▫ **Sjedinjene Meksičke Države**
Mešihat Islamske zajednice u Hrvatskoj
Metkovac *i* **Metkovčanin** *NV mn.* **Metkovci** *i* **Metkovčani**
Metković *I* **Metkovićem**
Metkovka *i* **Metkovčanka** *G mn.* **Metkovka, Metkovki** *i* **Metkovčanka, Metkovčanki**
Mezopotamija
Mia *G* **Mije,** *I* **Mijom**
Miami *G* **Miamija,** *I* **Miamijem**
Miguel de Cervantes Saavedra
Mijanmar ▫ **Unija Mijanmar**
Mikronezija ▫ **Savezne Države Mikronezije**
Ministarstvo financija Republike Hrvatske
Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske
Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske
Miró *G* **Miróa**
Mississippi *G* **Mississippija,** *I* **Mississippijem**
Mitu *G* **Mitua,** *D* **Mituu**
Mjesec *(Zemljin satelit)*
Mjesec hrvatske knjige
Mletačka Republika *DL* **Mletačkoj Republici**
Mliječna staza
Mljećanin *NV mn.* **Mljećani**
Mljećanka *G mn.* **Mljećanka** *i* **Mljećanki** (*prema* **Mljet**)
Moderna galerija
Mohač *I* **Mohačem**
Mohačko polje
Moldavac *GA jd.* **Moldavca,** *N mn.* **Moldavci,** *G mn.* **Moldavaca**
Moldavija ▫ **Republika Moldavija**
Moldavka *G mn.* **Moldavka** *i* **Moldavki**
Monako *G* **Monaka** ▫ **Kneževina Monako**
Monrovia *G* **Monrovije**
Monte Carlo *G* **Monte Carla**
Montevideo *G* **Montevidea**
Montpellier *G* **Montpelliera**
Moravska *DL* **Moravskoj**
Moravsko polje
Morfologija hrvatskoga standardnog jezika *(sveuč. kolegij)*
Moskovljanin *NV mn.* **Moskovljani**
Moskovljanka *G mn.* **Moskovljanka** *i* **Moskovljanki**
Moskovsko umjetničko akademsko kazalište
Moskva
Moslavačka gora
Mostarac *GA jd.* **Mostarca,** *NV mn.* **Mostarci,** *G mn.* **Mostaraca**

Mostarka *G mn.* **Mostarka** *i* **Mostarki**
Mošćenička Draga *DL* **Mošćeničkoj Dragi** *(naselje)*
Mozambik ▫ **Republika Mozambik**
Mozambikanac *GA jd.* **Mozambikanca,** *NV mn.* **Mozambikanci,** *G mn.* **Mozambikanaca**
Mozambikanka *G mn.* **Mozambikanka** *i* **Mozambikanki**
Mramorno more
Mrkonjić Grad *G* **Mrkonjić Grada**
München
Münchenski sporazum
Murska Sobota *(naselje)*
Murteranin *NV mn.* **Murterani**
Murteranka *i* **Murterka** *G mn.* **Murteranka, Murteranki** *i* **Murterka, Murterki**
Muzej „Mimara“
Muzej Domovinskoga rata
Muzej Grada Zagreba
Muzej moderne i suvremene umjetnosti u Rijeci
Muzej Slavonije
Muzej za umjetnost i obrt

N

Nacionalna galerija umjetnosti
Nacionalna i sveučilišna knjižnica
Nacionalni park „Brijuni”
Nacionalni park „Plitvička jezera”
Nacionalni park „Sjeverni Velebit”
Nadbiskupska klasična gimnazija
Nadbiskupski duhovni stol
Nadbiskupsko bogoslovno sjemenište u Zagrebu
Naftalan – specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju
Nagasaki *G* **Nagasakija,** *I* **Nagasakijem**
Nagrada za životno djelo
Nairobi *G* **Nairobija,** *I* **Nairobijem**
Namibija ▫ **Republika Namibija**
Namibijac *GA jd.* **Namibijca,** *NV mn.* **Namibijci,** *G mn.* **Namibijaca**
Namibijka *G mn.* **Namibijka** *i* **Namibijki**
Napoleon I. Bonaparte *i* **Napoleon Prvi Bonaparte**
Napulj *I* **Napuljem**
Napuljsko Kraljevstvo
Narodna knjižnica „Otočac”
Narodna knjižnica „Petar Preradović”
Narodna knjižnica i čitaonica „Vlado Gotovac”
Narodne novine d.d.
Narodno sveučilište „Sesvete”
Nauru *G* **Naurua** ▫ **Republika Nauru**
Nazarećanin *NV mn.* **Nazarećani**
Nazarećanka *G mn.* **Nazarećanka** *i* **Nazarećanki** (*prema* **Nazaret**)
Nepal ▫ **Savezna Demokratska Republika Nepal**
Nepalac *GA jd.* **Nepalca,** *NV mn.* **Nepalci,** *G mn.* **Nepalaca**
Nepalka *G mn.* **Nepalka** *i* **Nepalki**
Neretvanska krajina
Nevesinjsko polje
New Delhi *G* **New Delhija,** *I* **New Delhijem**
New York G **New Yorka**
Nezavisna Država Hrvatska
Nicosia *G* **Nicosije,** *I* **Nicosijom**

Niger ▫ **Republika Niger**
Nigerac *GA jd.* **Nigerca,** *NV mn.* **Nigerci,** *G mn.* **Nigeraca**
Nigerija ▫ **Savezna Republika Nigerija**
Nigerijac *GA jd.* **Nigerijca,** *NV mn.* **Nigerijci,** *G mn.* **Nigerijaca**
Nigerijka *G mn.* **Nigerijka** *i* **Nigerijki**
Nigerka *G mn.* **Nigerka** *i* **Nigerki**
Nijemac *GA jd.* **Nijemca,** *NV mn.* **Nijemci,** *G mn.* **Nijemaca**
Nikaragva ▫ **Republika Nikaragva**
Nikaragvanac *GA jd.* **Nikaragvanca,** *NV mn.* **Nikaragvanci,** *G mn.* **Nikaragvanaca**
Nikaragvanka *G mn.* **Nikaragvanka** *i* **Nikaragvanki**
Nikšićko polje
Ninjanin *NV mn.* **Ninjani**
Ninjanka *G mn.* **Ninjanka** *i* **Ninjanki**
Nizozemac *GA jd.* **Nizozemca,** *NV mn.* **Nizozemci,** *G mn.* **Nizozemaca**
Nizozemka *G mn.* **Nizozemka** *i* **Nizozemki**
Nizozemska *DL* **Nizozemskoj** ▫ **Kraljevina Nizozemska**
Nizozemski Antili
Nobelova nagrada
Normandija
Normandijski otoci
Norveška *DL* **Norveškoj** ▫ **Kraljevina Norveška**
Norveško more
Norvežanin *NV mn.* **Norvežani**
Norvežanka *G mn.* **Norvežanka** *i* **Norvežanki**
Nova Engleska *DL* **Novoj Engleskoj**
Nova godina *(blagdan)*
Nova Gorica
Nova Gradiška *DL* **Novoj Gradiški/Gradišci**
Nova Gvineja
Nova Kaledonija
Nova Kapela
Novi Marof *G* **Novog(a) Marofa**
Novi Mikanovci *G* **Novih Mikanovaca**
Novi Sad *G* **Novog(a) Sada**
Novi Vinodolski *G* **Novog(a) Vinodolskog**
Novi Zagreb *G* **Novog(a) Zagreba**
Novi zavjet
Novi Zeland *G* **Novog(a) Zelanda**
Novičke Alpe
Novigrad
Novigrad na Dobri *G* **Novigrada na Dobri**
Novigrad Podravski *G* **Novigrada Podravskog(a)**
Novigradsko more
Novigradsko proljeće
Novigrađanin *NV mn.* **Novigrađani**
Novigrađanka *G mn.* **Novigrađanka** *i* **Novigrađanki**
Novogradiščanin *NV mn.* **Novogradiščani**
Novogradiščanka *G mn.* **Novogradiščanka** *i* **Novogradiščanki**
Novosađanin *NV mn.* **Novosađani**
Novosađanka *G mn.* **Novosađanka** *i* **Novosađanki**
Novo Selo Žumberačko
Novosibirsk *G* **Novosibirska**
Novosibirski otoci
Novozelanđanin *NV mn.* **Novozelanđani**
Novozelanđanka *G mn.* **Novozelanđanka** *i* **Novozelanđanki**
Nubijska pustinja
Nuklearna elektrana „Krško"

NJ

Njemačka *DL* **Njemačkoj**
▫ **Savezna Republika Njemačka**
Njemački jezik (šk. predmet)
Njemica
Njivice *mn., G* **Njivica**
Njujorčanin *NV mn.* **Njujorčani**
Njujorčanka *G mn.* **Njujorčanka** *i* **Njujorčanki** *(prema* **New York***)*

O

Obala Bjelokosti
▫ **Republika Obala Bjelokosti**
Obrovac *G* **Obrovca,** *I* **Obrovcem**
Obrovčanin *NV mn.* **Obrovčani**
Obrovčanka *G mn.* **Obrovčanka** *i* **Obrovčanki** (*prema* **Obrovac**)
Oceanija
Očenaš *I* **Očenašem**
Odbor za etiku u znanosti i visokomu obrazovanju
Odbor za financije i državni proračun Hrvatskoga sabora
Odbor za zakonodavstvo Hrvatskoga sabora
Odsjek za hrvatski jezik i književnost Filozofskoga fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Odsjek za kroatistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci
Odsjek za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU
Ogulinac *GA jd.* **Ogulinca,** *NV mn.* **Ogulinci,** *G mn.* **Ogulinaca**
Ogulinka *G mn.* **Ogulinka** *i* **Ogulinki**
Ohridsko jezero
Okrug Gornji *G* **Okruga Gornjeg(a)**
Oktobarska revolucija
Okučanac GA jd. **Okučanca,** NV mn. **Okučanci,** G mn. **Okučanaca**
Okučani *mn., G* **Okučana**
Okučanka *G mn.* **Okučanka** *i* **Okučanki**
Oman ▫ **Sultanat Oman**
Omanac *GA jd.* **Omanca,** *NV mn.* **Omanci,** *G mn.* **Omanaca**
Omanka *G mn.* **Omanka** *i* **Omanki**
Omer-paša *G* **Omer-paše**
Omiš *I* **Omišem**
Omišalj *G* **Omišlja,** *I* **Omišljem**
Omišanin *NV mn.* **Omišani**
Omišanka *G mn.* **Omišanka** *i* **Omišanki**
Omiški barokni ansambl
Omišljanin *NV mn.* **Omišljani**
Omišljanka *G mn.* **Omišljanka** *i* **Omišljanki**
Opatijac *GA jd.* **Opatijca,** *NV mn.* **Opatijci,** *G mn.* **Opatijaca**
Opatijka *G mn.* **Opatijka** *i* **Opatijki**
Opća bolnica „Dr. Josip Benčević"
Opća bolnica „Šibenik"
Opća deklaracija o pravima čovjeka
Opća povijest prava i države *(sveučilišni kolegij)*
Opća skupština Ujedinjenih naroda
Općina Baška

Općina Staro Petrovo Selo
Općina Sveti Filip i Jakov
Općina Sveti Petar u Šumi
Općinski građanski sud u Zagrebu
Općinski sud u Dubrovniku
Općinski sud u Starome Gradu
Općinsko vijeće Općine Baška
Općinsko vijeće Općine Sveti Petar u Šumi
Opuzen
Opuzenac *GA jd.* **Opuzenca,** *NV mn.* **Opuzenci,** *G mn.* **Opuzenaca**
Opuzenka *G mn.* **Opuzenka** *i* **Opuzenki**
Orao *G* **Orla** *(zviježđe)*
Orebić *I* **Orebićem**
Orebićanin *NV mn.* **Orebićani**
Orebićanka *G mn.* **Orebićanka** *i* **Orebićanki**
Organizacija Sjevernoatlantskoga saveza
Organizacija Ujedinjenih naroda za hranu i poljoprivredu
Organizacija Ujedinjenih naroda za industrijski razvoj
Organizacija Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu
Organizacija za europsku sigurnost i suradnju
Osijek
Osimski sporazumi
Osječanin *NV mn.* **Osječani**
Osječanka *G mn.* **Osječanka** *i* **Osječanki** (*prema* **Osijek**)
Osječko-baranjska županija
Osmansko Carstvo
Osnovna škola „Ljubo Babić"
Osnovna škola „Markuševec"
Osnovna škola kralja Tomislava
Osnovna škola Silvija Strahimira Kranjčevića
Otočac *G* **Otočca**
Otočanin *NV mn.* **Otočani**
Otočanka *G mn.* **Otočanka** *i* **Otočanki** (*prema* **Otok** *i* **Otočac**)
Oton Bamberški
Oton I. Veliki *i* **Oton Prvi Veliki**
Otranto *G* **Otranta**
Otrantska vrata
Ovan *G* **Ovna** *(zviježđe)*
Ozalj *G* **Ozlja,** *I* **Ozljem**
Ozljanin *NV mn.* **Ozljani**
Ozljanka *G mn.* **Ozljanka** *i* **Ozljanki**

P

Pad *i* **Po** *(rijeka)*
Padska nizina
Pakistan
▫ **Islamska Republika Pakistan**
Pakistanac *GA jd.* **Pakistanca,** *NV mn.* **Pakistanci,** *G mn.* **Pakistanaca**
Pakistanka *G mn.* **Pakistanka** *i* **Pakistanki**
Paklinski otoci
Pakrac
Pakračanin *NV mn.* **Pakračani**
Pakračanka *G mn.* **Pakračanka** *i* **Pakračanki** (*prema* **Pakrac**)
Palau *G* **Palaua** ▫ **Republika Palau**
Palermo *G* **Palerma**
Palestina
Palestinac *GA jd.* **Palestinca,** *NV mn.* **Palestinci,** *G mn.* **Palestinaca**

Palestinka *G mn.* **Palestinka** *i* **Palestinki**
Palićko jezero
Panama ▫ **Republika Panama**
Panamerička unija
Panamski kanal
Panonska Hrvatska *DL* **Panonskoj Hrvatskoj**
Panonska nizina
Papua Nova Gvineja ▫ **Nezavisna Država Papua Nova Gvineja**
Paragvaj ▫ **Republika Paragvaj**
Paragvajac *GA jd.* **Paragvajca,** *NV mn.* **Paragvajci,** *G mn.* **Paragvajaca**
Paragvajka *G mn.* **Paragvajka** *i* **Paragvajki**
Pariška komuna
Pariz
Parižanin *NV mn.* **Parižani**
Parižanka *G mn.* **Parižanka** *i* **Parižanki** (*prema* **Pariz**)
Parlamentarna skupština Vijeća Europe
Patagonija
Pažanin *NV mn.* **Pažani**
Pažanka *G mn.* **Pažanka** *i* **Pažanki**
Pečuh
Peking
Pelagijski otoci
Pelagonija
Peloponeski rat
Peloponez
Pelješac *G* **Pelješca,** *I* **Pelješcem**
Peninske Alpe
Peninsko gorje
Perekopska prevlaka
Pergamska Država
Pergamski muzej u Berlinu
Peru *G* **Perua,** *DL* **Peruu** ▫ **Republika Peru**
Peruanac *GA jd.* **Peruanca,** *NV mn.* **Peruanci,** *G mn.* **Peruanaca**
Peruanka *G mn.* **Peruanka** *i* **Peruanki**
Perugia *G* **Perugie**
Perušić *I* **Perušićem**
Perzijski zaljev
Perzijsko Carstvo
Petar Krešimir IV. *i* **Petar Krešimir Četvrti**
Peti hrvatski slavistički kongres
Petrarca *G* **Petrarce**
Petrinja
Petrinjac *GA jd.* **Petrinjca,** *NV mn.* **Petrinjci,** *G mn.* **Petrinjaca**
Petrinjka *G mn.* **Petrinjka** *i* **Petrinjki**
Petropavlovska tvrđava
Petrova gora
Petrovaradin
Petrovaradinac *GA jd.* **Petrovaradinca,** *NV mn.* **Petrovaradinci,** *G mn.* **Petrovaradinaca**
Petrovaradinka *G mn.* **Petrovaradinka** *i* **Petrovaradinki**
Phnom Pehn *G* **Phnom Pehna**
Pio XII. *i* **Pio Dvanaesti**
Pireneji *mn., G* **Pireneja**
Pirenejski mir
Pirenejski poluotok
Pitijske igre
Planinarsko društvo „Zaprešić"
Platini *G* **Platinija,** *I* **Platinijem**
Plitvička jezera
Ploče *mn., G* **Ploča**
Podravac *GA jd.* **Podravca,** *NV mn.* **Podravci,** *G mn.* **Podravaca**
Podravka *G mn.* **Podravka** *i* **Podravki**
Poe *G* **Poea**
Pokupac *GA jd.* **Pokupca,** *NV mn.* **Pokupci,** *G mn.* **Pokupaca**
Pokupka *G mn.* **Pokupka** *i* **Pokupki**

Pokuplje
Polarna zvijezda
Polinezija
Polinežanin *NV mn.* **Polinežani**
Polinežanka *G mn.* **Polinežanka** *i* **Polinežanki** (*prema* **Polinezija**)
Politika i gospodarstvo *(šk. predmet)*
Poljak *NV mn.* **Poljaci**
Poljakinja
Poljoprivredna i veterinarska škola „Osijek"
Poljoprivredna škola „Zagreb"
Poljoprivredni institut „Osijek"
Poljoprivredno-šumarska škola „Vinkovci"
Poljska *DL* **Poljskoj** ▫ **Republika Poljska**
Pomorska škola „Bakar"
Pomorski fakultet u Rijeci
Pomorski i povijesni muzej Hrvatskoga primorja
Pomorski meteorološki centar „Split"
Pompidou *G* **Pompidoua**
Pontsko gorje
Poreč *I* **Porečom**
Porečanin *NV mn.* **Porečani**
Porečanka *G mn.* **Porečanka** *i* **Porečanki**
Porezna uprava Ministarstva financija
Port Louis *G* **Port Louisa**
Portorikanac *GA jd.* **Portorikanca,** *NV mn.* **Portorikanci,** *G mn.* **Portorikanaca**
Portorikanka *G mn.* **Portorikanka** *i* **Portorikanki**
Portoriko
Portugal ▫ **Republika Portugal**
Portugalac *GA jd.* **Portugalca,** *NV mn.* **Portugalci,** *G mn.* **Portugalaca**
Portugalka *G mn.* **Portugalka** *i* **Portugalki**
Portugalska Indija
Postojnska jama
Potsdam
Potsdamska konferencija
Povijest *(šk. predmet)*
Požarevački mir
Požeška kotlina
Požeško-slavonska županija
Požežanin *NV mn.* **Požežani**
Požežanka *G mn.* **Požežanka** *i* **Požežanki**
Prag
Praška ulica
Praški dvorac
Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost
Pravilnik o porezu na dodanu vrijednost
Pravilnik o upisu djece u osnovnu školu
Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu
Praznik rada
Pražanin *NV mn.* **Pražani**
Pražanka *G mn.* **Pražanka** *i* **Pražanki**
Prehrambeno-biotehnološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Prehrambeno-tehnološki fakultet „Osijek"
Prekomurje
Prespansko jezero
Presveta Djevica
Presveto Trojstvo: Otac, Sin i Duh Sveti
Prevlaka *DL* **Prevlaci**
Prijedor
Prijedorčanin *NV mn.* **Prijedorčani**
Prijedorčanka *G mn.* **Prijedorčanka** *i* **Prijedorčanki**
Prikaspijska nizina

Primorac *GA jd.* **Primorca,** *NV mn.* **Primorci,** *G mn.* **Primoraca**
Primorka *G mn.* **Primorka** *i* **Primorki**
Primorske Alpe
Primorsko-goranska županija
Primošten
Primoštenac *GA jd.* **Primoštenca,** *NV mn.* **Primoštenci,** *G mn.* **Primoštenaca**
Primoštenka *G mn.* **Primoštenka** *i* **Primoštenki**
Priroda i društvo *(šk. predmet)*
Prirodoslovni muzej „Rijeka"
Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Splitu
Privredna banka Zagreb d.d.
Prokljansko jezero
Provincija franjevaca trećoredaca glagoljaša
Pruska *DL* **Pruskoj**
Prusko-austrijski rat
Prva hrvatska nogometna liga
Prvi svjetski rat
Psihijatrijska bolnica „Jankomir"
Psihijatrijska bolnica za djecu i mladež
Ptolomej I. Soter *i* **Ptolomej Prvi Soter**
Punta Arenas *G* **Punta Arenasa**

R

Radiopostaja Vinkovci
Radio Velika Gorica
Rajevo Selo *G* **Rajeva Sela**
Rajna
Rajnsko škriljavo gorje
Ramazanski bajram
Ramses II. *i* **Ramses Drugi**
Rapalski ugovor
Rapska plovidba d.d.
Ravna Gora *(naselje)*
Ravna gora *(planina)*
Ravni kotari
Red bana Jelačića
Red hrvatskoga pletera
Red kneza Branimira s ogrlicom
Red kneza Trpimira s ogrlicom i Danicom
Red Nikole Šubića Zrinskog
Rektorat Sveučilišta u Zadru
Rembrandt van Rijn
Remete *mn., G* **Remeta**
Retijske Alpe
Riječanin *NV mn.* **Riječani**
Riječanka *G mn.* **Riječanka** *i* **Riječanki**
Riječka nadbiskupija
Riječka rezolucija
Riječki zaljev
Rijeka *DL* **Rijeci**
Rijeka dubrovačka *DL* **Rijeci dubrovačkoj**
Rikard II. *i* **Rikard Drugi**
Rim
Rimljanin *NV mn.* **Rimljani**
Rimljanka *G mn.* **Rimljanka** *i* **Rimljanki**
Rimokatolička crkva *i* **Katolička crkva**
Rimski klub
Rimski ugovori
Rimsko Carstvo
Rio de Janeiro *G* **Rio de Janeira**
Robert de Niro
Rodopsko gorje *i* **Rodopi**

Rostov na Donu
G **Rostova na Donu**
Rovinj *I* **Rovinjem**
Rovinjac *i* **Rovinjanin**
NV mn. **Rovinjci** *i* **Rovinjani**
Rovinjanka *G mn.* **Rovinjanka**
i **Rovinjanki**
Ruanda ▫ **Republika Ruanda**
Ruanđanin *NV mn.* **Ruanđani**
Ruanđanka *G mn.* **Ruanđanka**
i **Ruanđanki** (*prema* **Ruanda**)
Rudarsko-geološko-naftni fakultet
Rudna gora
Rudolfovo jezero
Rukometni klub „Zamet"
Rukometni klub „Hrvatski dragovoljac"
Rumunj *NV mn.* **Rumunji**
Rumunjka *G mn.* **Rumunjka**
i **Rumunjki**
Rumunjska *DL* **Rumunjskoj**
Rus
Rusija ▫ **Ruska Federacija**
Ruskinja

S

Salomonski Otoci (*država*)
Salvador ▫ **Republika Salvador**
Samarija
Samaritanac *GA jd.* **Samaritanca,**
NV mn. **Samaritanci,**
G mn. **Samaritanaca**
Samaritanka *G mn.* **Samaritanka**
i **Samaritanki**
Samoa *G* **Samoe**
▫ **Nezavisna Država Samoa**
Samobor
Samoborac *GA jd.* **Samoborca,**
NV mn. **Samoborci,**
G mn. **Samoboraca**
Samoborka *G mn.* **Samoborka**
i **Samoborki**
Samoborsko gorje
San Marino *G* **San Marina**
▫ **Republika San Marino**
San Stefano *G* **San Stefana**
Sandžak
Sandžaklija *NV mn.* **Sandžaklije**
Sandžaklijka *G mn.* **Sandžaklijka**
i **Sandžaklijki**
Sankt Peterburg *G* **Sankt Peterburga**
Santa Barbara *G* **Santa Barbare**
Sarajevo
Sarajka *G mn.* **Sarajka** *i* **Sarajki**
Sarajlija *NV mn.* **Sarajlije**
Sardinija
Sargaško more
Saska *DL* **Saskoj**
Satnica Đakovačka
DL **Satnici Đakovačkoj**
Saudijska Arabija
DL **Saudijskoj Arabiji**
▫ **Kraljevina Saudijska Arabija**
Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika
Savojske Alpe
Sejšeli *mn., G* **Sejšela**
▫ **Republika Sejšeli**
Selčanin *NV mn.* **Selčani**
Selčanka *G mn.* **Selčanka** *i* **Selčanki** (*prema* **Selce**)
Selim I. Okrutni
i **Selim Prvi Okrutni**
Seljačka buna (1573.)
Senegal ▫ **Republika Senegal**
Senegalac *GA jd.* **Senegalca,**
NV mn. **Senegalci,**
G mn. **Senegalaca**

Senegalka *G mn.* **Senegalka** *i* **Senegalki**
Senjsko bilo
Sevastopolj *I* **Sevastopoljem**
Severin na Kupi *G* **Severina na Kupi**
Sicilijanac *GA jd.* **Sicilijanca,** *NV mn.* **Sicilijanci,** *G mn.* **Sicilijanaca**
Sicilijanka *G mn.* **Sicilijanka** *i* **Sicilijanki**
Sijera Leone *G* **Sijera Leonea** ▫ **Republika Sijera Leone**
Sikstinska kapela
Silicijska dolina
Sinajsko gorje
Singapur ▫ **Republika Singapur**
Singapurac *GA jd.* **Singapurca,** *NV mn.* **Singapurci,** *G mn.* **Singapuraca**
Singapurka *G mn.* **Singapurka** *i* **Singapurki**
Sinjsko polje
Sirija ▫ **Sirijska Arapska Republika**
Sirijac *G jd.* **Sirijca,** *NV mn.* **Sirijci,** *G mn.* **Sirijaca**
Sirijka *G mn.* **Sirijka** *i* **Sirijki**
Sisačko-moslavačka županija
Sisak *G* **Siska**
Siščanin *NV mn.* **Siščani**
Siščanka *G mn.* **Siščanka** *i* **Siščanki** (*prema* **Sisak**)
Sjedinjene Američke Države
Sjeverna Amerika *DL* **Sjevernoj Americi**
Sjeverna Irska *DL* **Sjevernoj Irskoj**
Sjeverna Koreja ▫ **Demokratska Narodna Republika Koreja**
Sjeverna kruna
Sjeverni morski put
Sjeverni pol
Sjeverni sedmogodišnji rat
Sjeverno ledeno more
Sjeverno more
Sjevernonjemačka nizina
Sjevernjača
Sjeverozapadni prolaz
Skadarsko jezero
Skandinavski poluotok *i* **Skandinavija**
Skoplje
Skradinski buk
Slatinčanin *NV mn.* **Slatinčani**
Slatinčanka *G mn.* **Slatinčanka** *i* **Slatinčanki**
Slavonac *GA jd.* **Slavonca,** *NV mn.* **Slavonci,** *G mn.* **Slavonaca**
Slavonija
Slavonka *G mn.* **Slavonka** *i* **Slavonki**
Slavonski Brod
Slovačka *DL* **Slovačkoj** ▫ **Republika Slovačka**
Slovak *NV mn.* **Slovaci**
Slovakinja
Slovenac *GA jd.* **Slovenca,** *NV mn.* **Slovenci,** *G mn.* **Slovenaca**
Slovenija ▫ **Republika Slovenija**
Slovenka *G mn.* **Slovenka** *i* **Slovenki**
Socijaldemokratska partija Hrvatske
Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija
Socijalistička internacionala
Solinjanin *NV mn.* **Solinjani**
Solinjanka *G mn.* **Solinjanka** *i* **Solinjanki**
Solunjanin *NV mn.* **Solunjani**
Solunjanka *G mn.* **Solunjanka** *i* **Solunjanki**
Somalac *GA jd.* **Somalca,** *NV mn.* **Somalci,** *G mn.* **Somalaca**
Somalija ▫ **Republika Somalija**
Somalka *G mn.* **Somalka** *i* **Somalki**
Splitsko ljeto
Spomenica domovinske zahvalnosti

Spomenica Domovinskoga rata
Srbija ▫ **Republika Srbija**
Srbin *NV mn.* **Srbi**
Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije
Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
Središnji registar osiguranika
Srednja Amerika
DL **Srednjoj Americi**
Srednjoafrička Republika
DL **Srednjoafričkoj Republici**
Sredozemac *GA jd.* **Sredozemca,** *NV mn.* **Sredozemci,** *G mn.* **Sredozemaca**
Sredozemka *G mn.* **Sredozemka** *i* **Sredozemki**
Sredozemlje
Srpkinja
Srpska pravoslavna crkva
Stara Gradiška
DL **Staroj Gradiški/Gradišci**
Stara Zagora
Stari Grad *(naselje)*
Stari Mikanovci
Stari zavjet
Starigrad *(naselje)*
Starigrađanin
NV mn. **Starigrađani**
(*prema* **Starigrad**)
Starigrađanka
G mn. **Starigrađanka**
i **Starigrađanki**
(*prema* **Starigrad**)
Staro Petrovo Selo
Starogradiščanin
NV mn. **Starogradiščani**
(*prema* **Stara Gradiška**)
Starogradiščanka
G mn. **Starogradiščanka**
i **Starogradiščanki**
(*prema* **Stara Gradiška**)
Starograđanin
NV mn. **Starograđani**
(*prema* **Stari Grad**)
Starograđanka
G mn. **Starograđanka**
i **Starograđanki**
(*prema* **Stari Grad**)
Stipe *G* **Stipe,** *DL* **Stipi**
Stjepan II. Arpadović
i **Stjepan Drugi Arpadović**
Stjepan Prvomučenik
Stolac *G* **Stoca,** *I* **Stocem**
Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Strategija održivoga razvitka Republike Hrvatske
Strijelac *G* **Strijelca** *(zviježđe)*
Strojarski fakultet u Slavonskome Brodu
Strossmayerova galerija starih majstora
Stubičke Toplice *(naselje)*
Studentski centar »Dubrovnik«
Studentski centar u Zagrebu
Studentski zbor u Splitu
Studentsko kazalište „Ivan Goran Kovačić"
Sudan ▫ **Republika Sudan**
Sudanac *GA jd.* **Sudanca,** *NV mn.* **Sudanci,** *G mn.* **Sudanaca**
Sudanka *G mn.* **Sudanka** *i* **Sudanki**
Sueski kanal
Sulejman II. Veličanstveni
i **Sulejman Drugi Veličanstveni**
Sunce *(zvijezda)*
Sunčev sustav
Sunčev vjetar
Sunčeve pjege
Surinam ▫ **Republika Surinam**
Susak *G* **Suska**
Sutinske Toplice *(naselje)*
Sutjeska *DL* **Sutjesci**
Svazi *G* **Svazija,** *I* **Svazijem** ▫ **Kraljevina Svazi**
Sveta Helena *(otok)*
Sveta Lucija *(država i otok)*
Sveta Marija pod Okićem *(naselje)*
Sveta tri kralja *i* **Bogojavljenje**

Sveti Ivan Zelina *(naselje)*
Sveti Ivan Žabno *(naselje)*
Sveti Kristofer i Nevis
▫ **Federacija Svetoga Kristofera i Nevisa** *(državv)*
Sveti Križ Začretje *(naselje)*
Sveti Martin na Muri *(naselje)*
Sveti Martin pod Okićem *(naselje)*
Sveti Petar u Šumi *(naselje)*
Sveti Rok *(naselje i tunel)*
Sveti Toma i Princip
▫ **Demokratska Republika Sveti Toma i Princip** *(država)*
Sveti Vincent i Grenadini *(država)*
Sveto pismo
Sveučilišna klinika „Vuk Vrhovac"
Sveučilišna knjižnica u Puli
Sveučilišni računarski centar Sveučilišta u Zagrebu
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Sveučilište u Dubrovniku
Sveučilište u Rijeci
Svi sveti
Svjetska banka
Svjetska meteorološka organizacija
Svjetska zdravstvena organizacija
Svjetsko nogometno prvenstvo

Š

Šarengrad
Šarengrađanin
NV mn. **Šarengrađani**
Šarengrađanka
G mn. **Šarengrađanka**
i **Šarengrađanki**
(*prema* **Šarengrad**)
Šestinčanin *NV mn.* **Šestinčani**
Šestinčanka *G mn.* **Šestinčanka**
i **Šestinčanki**
Šestine *mn., G* **Šestina**
Šibenčanin *NV mn.* **Šibenčani**
Šibenčanka *G mn.* **Šibenčanka**
i **Šibenčanki**
Šibenik *V* **Šibeniče**
Šibensko-kninska županija
Šidski Banovci *(naselje)*
Široki Brijeg *G* **Širokog(a) Brijega**
Širokobriježanin
NV mn. **Širokobriježani**
Širokobriježanka
G mn. **Širokobriježanka**
i **Širokobriježanki**
Škocjanske jame
Škorpion *(zviježđe)*
Škot
Škotkinja
Škotska *DL* **Škotskoj**
Šleska *DL* **Šleskoj**
Šokac *GA jd.* **Šokca**, *NV mn.* **Šokci**, *G mn.* **Šokaca**
Šokica
Španjolac *GA jd.* **Španjolca**, *NV mn.* **Španjolci**, *G mn.* **Španjolaca**
Španjolka *G mn.* **Španjolka**
i **Španjolki**
Španjolska *DL* **Španjolskoj**
▫ **Kraljevina Španjolska**
Španjolski građanski rat
Šri Lanka *G* **Šri Lanke**
▫ **Demokratska Socijalistička Republika Šri Lanka**
Štajerska *DL* **Štajerskoj**
Švedska *DL* **Švedskoj**
▫ **Kraljevina Švedska**

Švođanin *NV mn.* **Švođani**
Švođanka *G mn.* **Švođanka** *i* **Švođanki**
Švicarac *GA jd.* **Švicarca,** *NV mn.* **Švicarci,** *G mn.* **Švicaraca**
Švicarka *G mn.* **Švicarka** *i* **Švicarki**
Švicarska *DL* **Švicarskoj** ▫ **Švicarska Konfederacija**

T

Tadžikistan ▫ **Republika Tadžikistan**
Tahićanin *NV mn.* **Tahićani**
Tahićanka *G mn.* **Tahićanka** *i* **Tahićanki** (*prema* **Tahiti**)
Tahiti *G* **Tahitija,** *I* **Tahitijem**
Tajland ▫ **Kraljevina Tajland**
Tajlanđanin *NV mn.* **Tajlanđani**
Tajlanđanka *G mn.* **Tajlanđanka** *i* **Tajlanđanki** (*prema* **Tajland**)
Tajništvo Opće skupštine Ujedinjenih naroda
Tajvanac *GA jd.* **Tajvanca,** *NV mn.* **Tajvanci,** *G mn.* **Tajvanaca**
Tajvanka *G mn.* **Tajvanka** *i* **Tajvanki**
Talijan *NV mn.* **Talijani**
Talijanka *G mn.* **Talijanka** *i* **Talijanki**
Talijanski institut za kulturu
Tamanski poluotok
Tanzanija ▫ **Ujedinjena Republika Tanzanija**
Tasmanija
Tasmanov ledenjak
Tasmanovo more
Tatarski prolaz
Tbilisi *G* **Tbilisija,** *I* **Tbilisijem**
Teheran
Teheranac *GA jd.* **Teheranca,** *NV mn.* **Teheranci,** *G mn.* **Teheranaca**
Teheranka *G mn.* **Teheranka** *i* **Teheranki**
Teheranska konferencija
Tehnički fakultet u Rijeci
Tehnički muzej
Tehničko veleučilište u Zagrebu
Tekstilno-tehnološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Temišvar
Temza
Teodozije I. Veliki *i* **Teodozije Prvi Veliki**
Tihi ocean
Tijelovo
Timor Leste *G* **Timor Lestea** ▫ **Demokratska Republika Timor Leste**
Timorsko more
Tirana
Tiranac *A jd.* **Tiranca,** *NV mn.* **Tiranci,** *G mn.* **Tiranaca**
Tiranka *G mn.* **Tiranka** *i* **Tiranki**
Tirensko more
Tirinška šuma
Tirol
Tirolac *A jd.* **Tirolca,** *NV mn.* **Tirolci,** *G mn.* **Tirolaca**
Tirolka *G mn.* **Tirolka** *i* **Tirolki**
Tivat *G* **Tivta**
Tjelesna i zdravstvena kultura *(šk. predmet)*
Togo ▫ **Republika Togo**

Togoanac *A jd.* **Togoanca,** *NV mn.* **Togoanci,** *G mn.* **Togoanaca**
Togoanka *G mn.* **Togoanka** *i* **Togoanki**
Tonga ▫ **Kraljevina Tonga**
Topusko *G* **Topuskoga**
Tracija *i* **Trakija**
Tračanin *NV mn.* **Tračani**
Tračanka *G mn.* **Tračanka** *i* **Tračanki**
Trajanov stup
Trakija *i* **Tracija**
Trakošćan
Transilvanija
Transilvanske Alpe
Travnik *V* **Travniče**
Trazimensko jezero
Trebević *I* **Trebevićem**
Treća ekonomska škola
Trg bana Josipa Jelačića
Trg Francuske Republike
Trg hrvatskih velikana
Trg kardinala Alojzija Stepinca
Trg kralja Tomislava
Trg svetoga Marka
Tridentski sabor
Tridesetogodišnji rat
Triglavska jezera
Trinidad i Tobago ▫ **Republika Trinidad i Tobago**
Tripoli *G* **Tripolija,** *I* **Tripolijem**
Troja *i* **Ilij**
Trojanac *GA jd.* **Trojanca,** *NV mn.* **Trojanci,** *G mn.* **Trojanaca**
Trojanka *G mn.* **Trojanka** *i* **Trojanki**
Trojni savez
Trst
Tršćanin *NV mn.* **Tršćani** (*prema* **Trst**)
Tršćanka *G mn.* **Tršćanka** *i* **Tršćanki** (*prema* **Trst**)
Tršćanski zaljev
Tučepi *mn., G* **Tučepa**
Tuheljske Toplice *(naselje)*
Tunis ▫ **Republika Tunis**
Tunišanin *NV mn.* **Tunišani**
Tunišanka *G mn.* **Tunišanka** *i* **Tunišanki**
Turanska nizina
Turčin *NV mn.* **Turci,** *G mn.* **Turaka**
Turistička zajednica Grada Zagreba
Turistička zajednica Kvarnera
Turistička zajednica Zagrebačke županije
Turkinja
Turska *DL* **Turskoj** ▫ **Republika Turska**
Tuvalu *G* **Tuvalua,** *DL* **Tuvaluu** *(država)*

U

Učka *DL* **Učki**
Udine *mn., G* **Udina**
Udruga gradova u Republici Hrvatskoj
Udruga hrvatskih dragovoljaca Domovinskoga rata
Udruga hrvatskih veterana Domovinskoga rata
Udruga navijača Dinama
Udruga stanara Hrvatske
Udruga za zaštitu životinja „Spirit"
Uganda ▫ **Republika Uganda**
Ugandanin *NV mn.* **Ugandani**
Ugandanka *G mn.* **Ugandanka** *i* **Ugandanki** (*prema* **Uganda**)

Ujedinjena Kraljevina
▫ **Ujedinjena Kraljevina Velike Britanije i Sjeverne Irske**
Ujedinjeni Arapski Emirati
Ujedinjeni narodi
Ukrajina
Ukrajinac *GA jd.* **Ukrajinca,** *NV mn.* **Ukrajinci,** *G mn.* **Ukrajinaca**
Ukrajinka *G mn.* **Ukrajinka** *i* **Ukrajinki**
Ulan Bator *G* **Ulan Batora**
Ulica Crvenoga križa
Ulica dr. Franje Tuđmana
Ulica Grada Vukovara
Ulica Hrvatske bratske zajednice
Ulica Ivana Gorana Kovačića
Ulica kralja Zvonimira
Ulica kraljice Jelene
Ulica Matice hrvatske
Umjetnička akademija Sveučilišta u Splitu
Umjetnički paviljon
Uprava za ceste Vukovarsko-srijemske županije
Uprava za međunarodnu kulturnu suradnju Ministarstva kulture Republike Hrvatske
Uprava za znanost Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske
Upravni sud Republike Hrvatske
Ured Predsjednika Republike Hrvatske
Ured predsjednika Vlade Republike Hrvatske
Ured Vlade Republike Hrvatske za unutarnju reviziju
Ured za opće poslove Hrvatskoga sabora i Vlade Republike Hrvatske
Ured za ravnopravnost spolova
Ured za socijalno partnerstvo
Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga
Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske
Ured za vanjsku trgovinu Veleposlanstva Republike Poljske
Uredba o računovodstvu neprofitnih organizacija
Uredba o uredskom poslovanju
Urugvaj *I* **Urugvajem**
▫ **Istočna Republika Urugvaj**
Urugvajac *GA jd.* **Urugvajca,** *NV mn.* **Urugvajci,** *G mn.* **Urugvajaca**
Urugvajka *G mn.* **Urugvajka** *i* **Urugvajki**
Ustav Republike Hrvatske
Ustavni sud Republike Hrvatske
Uzbekistan
▫ **Republika Uzbekistan**
Uzbekistanac *GA jd.* **Uzbekistanca,** *NV mn.* **Uzbekistanci,** *G mn.* **Uzbekistanaca**
Uzbekistanka *G mn.* **Uzbekistanka** *i* **Uzbekistanki**

V

Vaga *DL* **Vagi** *(zviježđe i rijeka)*
Vaganski vrh
Valdemar I. Veliki
i **Valdemar Prvi Veliki**
Valpovčanin *NV mn.* **Valpovčani**
Valpovčanka *G mn.* **Valpovčanka**
i **Valpovčanki**
Valpovo
Van Beethoven *G* **Van Beethovena**
Van Rijn *G* **Van Rijna**
Vanuatu *G* **Vanuatua**
▫ **Republika Vanuatu**
Varaždinac *GA jd.* **Varaždinca,**
NV mn. **Varaždinci,**
G mn. **Varaždinaca**
Varaždinka *G mn.* **Varaždinka**
i **Varaždinki**
Varaždinska biskupija
Varaždinska županija
Varaždinske Toplice
G mn. **Varaždinskih Toplica**
(naselje)
Varšava
Varšavljanin *NV mn.* **Varšavljani**
Varšavljanka *G mn.* **Varšavljanka**
i **Varšavljanki**
Varšavski mir
Varšavski savez
Vatikan
▫ **Država Vatikanskoga Grada**
Večernji list
Vela Luka *DL* **Veloj Luci** *(naselje)*
Velebitski kanal
Velebitsko podgorje
Veleposlanstvo Republike Hrvatske pri Svetoj Stolici
Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Kraljevini Belgiji
Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Narodnoj Republici Kini
Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Ruskoj Federaciji
Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Švicarskoj Konfederaciji
Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Ujedinjenoj Kraljevini Velike Britanije i Sjeverne Irske
Velered kralja Dmitra Zvonimira s lentom i Danicom
Velered kralja Tomislava s lentom i velikom Danicom
Velered kraljice Jelene s lentom i Danicom
Veleučilište u Karlovcu
Veleučilište u Rijeci
Veli Lošinj
Velika Gorica
Velika Gospa
Velika jezera
Velika Kapela
Velika Kladuša
Velika Viktorijina pustinja
Velika zavala
Veliki koraljni greben
Veliki Malovan
Veliki medvjed
Veliko slano jezero
Velolučanin *NV mn.* **Velolučani**
Velolučanka *G mn.* **Velolučanka**
i **Velolučanki** (*prema* **Vela Luka**)
Velšanin *NV mn.* **Velšani**
Velšanka *G mn.* **Velšanka**
i **Velšanki** (*prema* **Vels**)
Venecija
Venecijanac *GA jd.* **Venecijanca,**
NV mn. **Venecijanci,**
G mn. **Venecijanaca**
Venecijanka *G mn.* **Venecijanka**
i **Venecijanki**

Venecijanski bijenale
Venecijanski zaljev
Venezuela ▫ **Bolivarijanska Republika Venezuela**
Venezuelski zaljev
Veslački savez Zagreba
Vestfalski mir
Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Vidova gora
Vijeće Europe
Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda
Vijetnam ▫ **Socijalistička Republika Vijetnam**
Vijetnamac *GA jd.* **Vijetnamca,** *NV mn.* **Vijetnamci,** *G mn.* **Vijetnamaca**
Vijetnamka *G mn.* **Vijetnamka** *i* **Vijetnamki**
Viktorijini slapovi
Viktorijino jezero
Vilim I. Osvajač *i* **Vilim Prvi Osvajač**
Vinkovačke jeseni
Vinkovci *mn., G* **Vinkovaca**
Vinkovčanin *NV mn.* **Vinkovčani**
Vinkovčanka *G mn.* **Vinkovčanka** *i* **Vinkovčanki** (*prema* **Vinkovci**)
Vinodolska općina
Vinodolski zakon
Vipavska dolina
Virovitica
Virovitičanin *NV mn.* **Virovitičani**
Virovitičanka *G mn.* **Virovitičanka** *i* **Virovitičanki**
Virovitičko-podravska županija
Visla
Vislanski zaljev
Visoka poslovna škola „Zagreb"
Visoka škola međunarodnih odnosa i diplomacije
Visoka škola za informacijske tehnologije
Visoka škola za sigurnost
Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske
Visoki trgovački sud Republike Hrvatske
Visoko *G* **Visokog(a)**
Visoko povjereništvo Ujedinjenih naroda za izbjeglice
Visovac *G* **Visovca,** *I* **Visovcem**
Višanin *NV mn.* **Višani**
Višanka *i* **Viška** *G mn.* **Višanka, Višanki** *i* **Viška, Viški**
Vlada Republike Hrvatske
Vladivostok
Vlašići *mn., G* **Vlašića**
Vlaška *DL* **Vlaškoj**
Voćin
Voćinac *GA jd.* **Voćinca,** *NV mn.* **Voćinci,** *G mn.* **Voćinaca**
Voćinka *G mn.* **Voćinka** *i* **Voćinki**
Vodenjak *(zviježđe)*
Vojna krajina
Vojnić *I* **Vojnićem**
Vojska spasa
Vojvođanin *NV mn.* **Vojvođani**
Vojvođanka *G mn.* **Vojvođanka** *i* **Vojvođanki** (*prema* **Vojvodina**)
Volgo-baltički vodeni put
Volgo-dolinski kanal
Volgograd
Von Karajan *G* **Von Karajana**
Vransko jezero
Vrbnik *V* **Vrbniče**
Vrbovsko *G* **Vrbovskoga**
Vrginmost
Vrgomošćanin *NV mn.* **Vrgomošćani**
Vrgomošćanka *G mn.* **Vrgomošćanka** *i* **Vrgomošćanki** (*prema* **Vrginmost**)
Vrgorac *G* **Vrgorca,** *I* **Vrgorcem**
Vrgorčanin *N mn.* **Vrgorčani**

Vrgorčanka *G mn.* **Vrgorčanka** *i* **Vrgorčanki** (*prema* **Vrgorac**)
Vrhbosna
Vrhovni sud Republike Hrvatske
Vrhovni sud Sjedinjenih Američkih Država
Vukovarac *G jd.* **Vukovarca**, *NV mn.* **Vukovarci**, *G mn.* **Vukovaraca**
Vukovarka *G mn.* **Vukovarka** *i* **Vukovarki**
Vukovarsko-srijemska županija

Z

Zabmija ▫ **Republika Zambija**
Zambijac *GA jd.* **Zambijca**, *NV mn.* **Zambijci**, *G mn.* **Zambijaca**
Zambijka *G mn.* **Zambijka** *i* **Zambijki**
Zadar *G* **Zadra**
Zadarska rezolucija
Zadarska županija
Zadarski kanal
Zadarski mir
Zadranin *NV mn.* **Zadrani**
Zadranka *G mn.* **Zadranka** *i* **Zadranki**
Zagorac *GA jd.* **Zagorca**, *NV mn.* **Zagorci**, *G mn.* **Zagoraca**
Zagorka *G mn.* **Zagorka** *i* **Zagorki**
Zagrebačka banka d.d.
Zagrebačka burza d.d.
Zagrebačka filharmonija
Zagrebačka gora *i* **Medvednica**
Zagrebačka nadbiskupija
Zagrebačka županija
Zagrebački badmintonski savez
Zagrebački odbojkaški savez
Zagrebački športski savez
Zagrebačko kazalište lutaka
Zagrebačko kazalište mladih
Zagrepčanin *NV mn.* **Zagrepčani**
Zagrepčanka *G mn.* **Zagrepčanka** *i* **Zagrepčanki**
Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi
Zakon o trgovačkim društvima
Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju
Zambezi *G* **Zambezija**, *I* **Zambezijem**
Zapadna obala
Zapadna Sahara
Zapadno Rimsko Carstvo
Zapadnosibirska nizina
Zaprešić *I* **Zaprešićem**
Zaprešićanin *NV mn.* **Zaprešićani**
Zaprešićanka *G mn.* **Zaprešićanka** *i* **Zprešićanki**
Zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar"
Zavod za primijenjenu matematiku Fakulteta elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu
Zavod za uzgajanje i iskorišćivanje šuma Šumarskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
Zavod za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti
Zelengora
Zelenortska Republika *DL* **Zelenortskoj Republici**
Zelinac *G jd.* **Zelinca**, *NV mn.* **Zelinci**, *G mn.* **Zelinaca**
Zelinka *G mn.* **Zelinka** *i* **Zelinki**
Zemlja *(planet)*

Zemunik Donji
G **Zemunika Donjeg(a)**
Zid plača
Zimbabve *G* **Zimbabvea**
▫ **Republika Zimbabve**
Zimbabveanac
G jd. **Zimbabveanca,**
NV mn. **Zimbabveanci,**
G mn. **Zimbabveanaca**
Zimbabveanka
N mn. **Zimbabveanka**
i **Zimbabveanki**
Zimske olimpijske igre
Zlatar Bistrica *G* **Zlatar Bistrice**
Znanstvena knjižnica „Zadar"
Zorkovac na Kupi
G **Zorkovca na Kupi**
Zračna luka „Dubrovnik"
Zrinska garda „Čakovec"
Zrinska gora
Zrinski trg
Zrinjevac *G* **Zrinjevca**
Zvjezdan
Zvjezdana

Ž

Ženeva
Ženevljanin *NV mn.* **Ženevljani**
Ženevljanka *G mn.* **Ženevljanka**
i **Ženevljanki**
Ženevske konvencije
Ženevsko jezero
Židovska općina „Osijek"
Žirjanin *NV mn.* **Žirjani**
Žirjanka *G mn.* **Žirjanka** *i* **Žirjanki**
Žminj *I* **Žminjem**
Žminjanin *NV mn.* **Žminjani**
Žminjanka *i* **Žminjka**
G mn. **Žminjanka, Žminjanki**
i **Žminjka, Žminjki**
Žumberačka gora
Žumberak *G* **Žumberka**
Žumberčanin *NV mn.* **Žumberčani**
Žumberčanka *G mn.* **Žumberčanka**
i **Žumberčanki**
Županijska skupština Dubrovačko-neretvanske županije
Županijska skupština Istarske županije
Županijski muzej „Šibenik"
Županijski sud u Osijeku
Županja
Županjac *G jd.* **Županjca,**
NV mn. **Županjci,**
G mn. **Županjaca**
Županjka *G mn.* **Županjka**
i **Županjki**
Žuta Lokva *(naselje)*
Žuta rijeka
Žuto more

LITERATURA

Pravopisi (od 1892. do 2010.)

Broz, Ivan. 1892., [2]1893. *Hrvatski pravopis.* Zagreb; Boranić, Dragutin (priredio). [3]1904., [4]1906., [5]1911., [6]1915. *Dra Ivana Broza Hrvatski pravopis.* Zagreb.

Boranić, Dragutin. 1921., [2]1923., [3]1926., [4]1928., [5]1930. *Pravopis hrvatskoga ili srpskoga jezika.* [6]1934., [7]1937. *Pravopis hrvatskosrpskoga jezika.* [4]1940. (*sic!*), [8]1941., [9]1947., [10]1951. *Pravopis hrvatskoga ili srpskoga jezika.* Zagreb.

Cipra, Franjo; Guberina, Petar; Krstić, Kruno. 1941. *Hrvatski pravopis.* Zagreb: zabranjen; pretisak 1998. Zagreb: ArTresor naklada.

Klaić, Adolf Bratoljub. 1942., [2]1942. *Koriensko pisanje.* Zagreb: Ured za hrvatski jezik.

Cipra, Franjo; Klaić, Adolf Bratoljub. 1944. *Hrvatski pravopis.* Zagreb: Nakladni odjel Hrvatske državne tiskare.

Pravopisna komisija. 1960. *Pravopis hrvatskosrpskoga književnog jezika s pravopisnim rječnikom.* Zagreb – Novi Sad: Matica hrvatska – Matica srpska.

Babić, Stjepan; Finka, Božidar; Moguš Milan. 1971., [2]1994., [3]1995., [4]1996., [5]2000., [6]2002., [7]2003., [8]2004., [9]2006. *Hrvatski pravopis.* Zagreb: Školska knjiga.

Anić, Vladimir; Silić, Josip. 1986., [2]1987., [3]1990. *Pravopisni priručnik hrvatskoga ili srpskoga jezika.* Zagreb: Sveučilišna naklada „Liber" – Školska knjiga.
2001. *Pravopis hrvatskoga jezika.* Zagreb: Školska knjiga – Novi Liber.

Batnožić, Slaven; Ranilović, Branko; Silić, Josip. 1996. *Hrvatski računalni pravopis: Gramatičko-pravopisni računalni vodič: spelling checker.* Zagreb: Matica hrvatska – SYS.

Babić, Stjepan; Ham, Sanda; Moguš, Milan. 2005., [2]2008., [3]2009., [4]2011., [5]2012. *Hrvatski školski pravopis.* Zagreb: Školska knjiga.

Badurina, Lada; Marković, Ivan; Mićanović, Krešimir. 2007., [2]2008. *Hrvatski pravopis.* Zagreb: Matica hrvatska.

Babić, Stjepan; Moguš, Milan. 2010., [2]2011. *Hrvatski pravopis usklađen sa zaključcima Vijeća za normu hrvatskoga standardnog jezika.* Zagreb: Školska knjiga.

Knjige, udžbenici i radovi (abecedni redoslijed)

Babić, Stjepan. 1999. Problem norme u hrvatskom književnom jeziku. *Norme i normiranje hrvatskoga standardnoga jezika.* Zagreb: Matica hrvatska, 182 – 202.

Babić, Stjepan. 2006. *Temelji hrvatskomu pravopisu.* Zagreb: Školska knjiga.

Babić, Stjepan. 2008. Hrvatski pravopis – vrući kesten u ministarskim rukama. *Jezik,* 55 (2): 54 – 64. Zagreb: Hrvatsko filološko društvo.

Badurina, Lada. 1996a. *Kratka osnova hrvatskoga pravopisanja: Metodologija rada na pravopisu.* Izdavački centar Rijeka: Rijeka.

Badurina, Lada. 1996b. O interpunkcijskim načelima – s osobitim obzirom na hrvatsku interpunkciju. *Fluminensia,* VIII, 1-2: 257 – 264. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci.

Badurina, Lada. 1998. Pravopis. *Hrvatski jezik: Najnowsze dzieje języków słowiańskich.* Opole: *Uniwersytet Opolski – Instytut Filologii Polskiej,* 65 – 73.

Badurina, Lada 2006. Hrvatska pravopisna norma u 20. stoljeću. *Hrvatski jeziku XX. stoljeću.* Zagreb: Matica hrvatska, 145 – 158.

Badurina, Lada; Matešić, Mihaela. 2011. Jezik i pravopis: teorijsko-metodološki pristup pravopisnom normiranju. *Croatica et Slavica Iadertina,* 7/1: 17 – 31. Zadar: Sveučilište u Zadru.

Bašić, Nataša (ur.). 2002. Hrvatski jezik i njegov pravopis. *Jezik,* 48 (2): 42 – 55. Zagreb: Hrvatsko filološko društvo.
Bičanić, Ante; Lončarić, Mijo. 2003. *Hrvatski jezik I: Udžbenik za prvi razred gimnazije.* Zagreb: Profil International.
Bičanić, Ante. 2012. Pravopisna norma i standardizacija hrvatskoga jezika devedesetih godina 20. stoljeća i početkom 21. stoljeća, *Bosanskohercegovački slavistički kongres: Zbornik radova* (knjiga 1), 13 – 23. Sarajevo: Slavistički komitet.
Brozović, Dalibor. 1997. O Pravopisu i dvoglasniku pisanome ije. *Jezik,* 45 (1): 37 – 40. Zagreb: Hrvatsko filološko društvo.
Brozović, Dalibor. 1998. Odraz starohrvatskoga dugog jata u hrvatskome slovopisu. *Jezik,* 46 (1): 1 – 4. Zagreb: Hrvatsko filološko društvo.
Brozović, Dalibor. 2000. Mučna razmatranja o pravopisnim nevoljama. *Jezik,* 47(5): 161 – 166. Zagreb: Hrvatsko filološko društvo.
Brozović, Dalibor. 2002. O pravopisima općenito, a o hrvatskima posebno. *Dometi,* XII, 1 – 4: 13–22. Rijeka: Matica hrvatska – Ogranak u Rijeci.
Dujmović-Markusi, Dragica. 2003. *Fon-Fon 1: Udžbenik hrvatskoga jezika za prvi razred gimnazije.* Zagreb: Profil International.
Dujmović-Markusi, Dragica. 2003. *Fon-Fon 2: Udžbenik hrvatskoga jezika za drugi razred gimnazije.* Zagreb: Profil International.
Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica; Vukojević, Luka (ur.). 1999. *Hrvatski jezični savjetnik.* Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje – Pergamena – Školske novine.
Lončarić, Mijo; Bičanić, Ante. 1998., ²2000. *Priručnik za pravilno pisanje.* Zagreb: Profil International.
Lončarić, Mijo; Bičanić, Ante. 1998., ²2000. *Hrvatski školski rječnik.* Zagreb: Profil International.
Lončarić, Mijo; Bičanić, Ante. 2003. *Hrvatski jezik II: Udžbenik za drugi razred gimnazije.* Zagreb: Profil international.
Martinović, Blaženka. 2009. Izgovor i pisanje imeničnih jednosložnica s jatom. *Jezik,* 56(4): 133 – 144. Zagreb: Hrvatsko filološko društvo.
Portada, Tomislav; Tomislav Stojanov. 2009. O vodoravnim crticama u hrvatskome pravopisu. *Filologija,* 52: 91 – 120. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti.
Pranjković, Ivo. 2002. Opća načela sastavljenoga i nesastavljenoga pisanja. *Dometi,* XII, (1–4): 53 – 62. Rijeka: Matica hrvatska – Ogranak u Rijeci.
Silić, Josip. 1998. Komunikativno ustrojstvo rečenice i interpunkcija. *Kolo,* VII (3): 389 – 400. Zagreb: Matica hrvatska.
Silić, Josip. 1999. Nekoliko misli o normi. *Norme i normiranje hrvatskoga standardnoga jezika.* Zagreb: Matica hrvatska, 203 – 211.
Silić, Josip. 2002. Dvije-tri načelne o kompetencijama pravopisa. *Dometi,* XII (1–4): 47–51. Rijeka: Matica hrvatska – Ogranak u Rijeci.
Težak, Stjepko. 1996. Teorija i praksa nastave hrvatskoga jezika 1. Zagreb: Školska knjiga.

***Jezik**: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika* sadržava mnogo članaka koji obrađuju pravopisne teme; vidi *Bibliografija Jezika* I. – XX. godišta 1974.; *Bibliografija Jezika* XXI. – XL. godišta 1995.

SADRŽAJ

I. PREGLED POVIJESTI HRVATSKOGA JEZIKA

1. UVOD 9
„Vanjska" i „unutarnja" povijest jezika 9
Indoeuropska jezična porodica 9
Slavenski jezici 10
Hrvatski jezik 10
Hrvatski standardni jezik 11
Nazivi hrvatskoga jezika kroz povijest 12
Sedmo i osmo stoljeće – „tamna stoljeća" hrvatske povijesti 13
Pokrštavanje Hrvata 13
Periodizacija hrvatskoga jezika 14

2. PRVO PREDSTANDARDNO RAZDOBLJE
(9. stoljeće – kraj 15. stoljeća) 15
Latinska pismenost (latinski jezik i latinica) 15
Pismenost na staroslavenskome jeziku 17
Glagoljica 18
Hrvatska ćirilica 23
Latinica i hrvatski jezik 25
Grafijski problemi povezani s latinicom 27
Početci tiskarstva 28

3. DRUGO PREDSTANDARDNO RAZDOBLJE *(16. stoljeće)* 31
Izvanjezična zbivanja 31
Pitanje općehrvatskoga jezika 32
Nastanak pokrajinskih književnosti 32
Sjeverozapadno i jugoistočno područje 32
Odjeci protestantizma u Hrvatskoj 35
Prva kajkavska tiskana knjiga 36
Štokavsko-čakavska prožimanja 36
Leksikografski početci 38
Hrvatska pisma u 16. st. i nova rješenja grafijskih problema povezanih s latinicom 39
Važnija jezikoslovna djela drugoga predstandardnog razdoblja (16. st.) 39

4. TREĆE PREDSTANDARDNO RAZDOBLJE
(17. stoljeće – prva polovica 18. stoljeća) 41
Osnovna obilježja 41
Prva hrvatska gramatika 42
Ozaljski jezično-književni krug 44

Tiskarstvo 45
Novi prijedlozi reforme latinične grafije 45
Zaključno o trećemu razdoblju hrvatske jezične povijesti 46
Važnija jezikoslovna djela trećega predstandardnog razdoblja (17. st. – prva polovica 18. st.) 46

5. PRVO STANDARDNO RAZDOBLJE
(druga polovica 18. st. – 30. godine 19. st.) 55
Uvod 55
Početci standardizacije novoštokavštine 55
Kajkavska pismenost 57
Grafija štokavskoga područja 58
Prve novine u Hrvatskoj 58
Prvi potpuni tiskani prijevod *Biblije* 60
Važnija jezikoslovna djela prvoga standardnog razdoblja (druga polovica 18. st. – 30. godine 19. st.) 60

6. DRUGO STANDARDNO RAZDOBLJE
(30. godine 19. st. – kraj 19. st.) 69
Uvod 69
Od 30-ih godina do polovice 19. stoljeća 70
Gajevi prijedlozi grafijske reforme 72
Otpor ilircima 72
Važnija jezikoslovna djela nastala od 30-ih godina do polovice 19. stoljeća 73
Od polovice do kraja 19. stoljeća 77
Zagrebačka filološka škola 77
Važnija jezikoslovna djela pripadnika zagrebačke filološke škole . . 78
Zadarska filološka škola 83
Riječka filološka škola 83
Škola hrvatskih vukovaca 84
Važnija jezikoslovna djela škole hrvatskih vukovaca 85
Ostala važna zbivanja u 19. stoljeću 88

7. TREĆE STANDARDNO RAZDOBLJE
(20. stoljeće i početak 21. stoljeća) 89
Uvod 89
Razdoblje od 1901. do 1918. 90
Važnija jezikoslovna djela nastala od 1901. do 1918. 91
Razdoblje od 1918. do travnja 1941. 93
Važnija jezikoslovna djela nastala od 1918. do 1941. 95
Razdoblje od travnja 1941. do svibnja 1945. 97
Važnija jezikoslovna djela nastala od 1941. do 1945. 98
Razdoblje od svibnja 1945. do proljeća 1990. 99
Neka važnija jezikoslovna djela tiskana 50-ih godina 20. stoljeća . . 102
Neka važnija jezikoslovna djela tiskana 60-ih godina 20. stoljeća . . 102
Neka važnija jezikoslovna djela tiskana 70-ih godina 20. stoljeća . . 103

Neka važnija jezikoslovna djela tiskana 80-ih godina 20. stoljeća . . 103
Razdoblje od proljeća 1990. do danas 104
Neki normativni i drugi priručnici tiskani od 1990. do danas. 105

8. KRATAK PRIKAZ POVIJESNIH JEZIČNIH PROMJENA 107
Uvod 107
Fonološka razina 107
Morfološka razina 109
Tvorbena razina 112
Sintaktička razina 112
Leksička razina 113

9. ZADATCI ZA VJEŽBU 115

LITERATURA 125

II. PREGLED GRAMATIKE HRVATSKOGA JEZIKA

1. HRVATSKI JEZIK 129
Uvod 129
Mjesni govori, skupine govora, poddijalekti, dijalekti i narječja . . . 129
Čakavsko narječje 130
Kajkavsko narječje 131
Štokavsko narječje 132
Gradski govori i žargoni 133
Hrvatski standardni jezik. 133
Osnovna obilježja. 133
Funkcionalni stilovi. 134
Temeljni priručnici 136
Hrvatski jezik (sažetak). 137

2. GLASOSLOVLJE – FONOLOGIJA. 139
Uvod 139
Podjela glasova 139
S obzirom na slobodu prolaska zračne struje 140
S obzirom na tvorbeni način 141
S obzirom na izlazak zračne struje 142
S obzirom na titranje glasnica 142
S obzirom na položaj i sudjelovanje organa pri postanku glasa 142
Glasovne promjene 144
Jednačenje po zvučnosti 145
Jednačenje po mjestu tvorbe 146
Palatalizacija 147
Sibilarizacija 148
Jotacija. 149
Zamjena *a/ø* 151

Zamjena *e/ø* . . . 151
Zamjena *l/o* . . . 152
Ispadanje suglasnika . . . 152
Prijeglas . . . 153
Prijevoj . . . 154
Zamjena *ije/je/e/i* . . . 154
Navezak . . . 154
Provođenje više glasovnih promjena . . . 155
Naglasak . . . 155
Naglasne cjeline . . . 157
Glasoslovlje – fonologija (sažetak) . . . 158

3. OBLIKOSLOVLJE – MORFOLOGIJA . . . 161
Uvod . . . 161
Imenice . . . 163
Imenice *a*-sklonidbe . . . 166
Imenice *e*-sklonidbe . . . 173
Imenice *i*-sklonidbe . . . 174
Rod i sklanjanje kratica i pokrata . . . 175
Pridjevi . . . 178
Određeni i neodređeni pridjevi. . . . 178
Posvojni pridjevi. . . . 179
Odnosni pridjevi. . . . 180
Navesci . . . 181
Stupnjevanje (komparacija) . . . 181
Zamjenice . . . 182
Osobne zamjenice . . . 183
Povratna zamjenica . . . 184
Posvojne zamjenice . . . 185
Povratno-posvojna zamjenica . . . 189
Pokazne zamjenice. . . . 190
Upitne i odnosne zamjenice . . . 192
Neodređene zamjenice. . . . 193
Brojevi . . . 194
Glavni brojevi . . . 195
Redni brojevi . . . 195
Brojevne imenice . . . 196
Brojevni pridjevi. . . . 198
Brojevni prilozi . . . 199
Pregled brojeva . . . 200
Glagoli . . . 201
Glagolski vid. . . . 201
Glagoli po predmetu radnje . . . 203
Glagolski oblici . . . 204

Glagolska vremena 205
Glagolski načini 212
Glagolski pridjevi 215
Glagolski prilozi 216
Pasiv 217
Prilozi 220
Prijedlozi 222
Veznici 224
Usklici 224
Čestice 225
Oblikoslovlje – morfologija (sažetak) 226

4. RJEČOTVORJE – TVORBA RIJEČI 229
Uvod 229
Tvorbeni načini 232
Prefiksalna (prefiksna) tvorba 233
Sufiksalna (sufiksna) tvorba 233
Prefiksalno-sufiksalna (prefiksno-sufiksna) tvorba 234
Slaganje 234
Složeno-sufiksalna (složenično-sufiksna) tvorba 235
Srastanje 236
Preobrazba 236
Tvorba polusloženica 237
Kraćenje 237
Tvorba pokrata 237
Tvorba imenica 237
Imenice koje označuju osobu 238
Imenice ostalih značenja 240
Tvorba pridjeva 241
Tvorba glagola 243
Tvorba priloga 245
Tvorba i norma 246
Složenica ili sraslica 246
Složenica ili izvedenica 246
Polusloženica ili sveza 246
Sufiksi *-ač/-lo* 247
Sufiksi *-ara/-arna/-arnica* 247
Sufiksi *-ica/-kinja/-inja/-ka/-ovica* 248
Sufksi *-ona/-onica* 248
Sufiksi *-ski/-ioni* 249
Sufiksi *-itet/-ost* 249
Sufiksi *-ov/-ev* 249
Sufiksi *-telj/-lac* 250
Sufiksi *-iti/-jeti* 250

Sufiksi *-(j)ivati/-(j)avati* . . . 251
Prefiksi *van-/izvan-* . . . 251
Rječotvorje – tvorba riječi (sažetak) . . . 252

5. SKLADNJA – SINTAKSA . . . 255
Uvod . . . 255
Spojevi riječi i sintagme . . . 255
Sintaksa padeža . . . 257
Prijedlozi i norma . . . 259
Rečenice . . . 268
Rečenični dijelovi . . . 269
Rečenice po sastavu . . . 278
Nazivi *veznik* i *prijedlog* . . . 279
Razlike između nezavisnosloženih i zavisnosloženih rečenica . . . 280
Nezavisnosložene rečenice . . . 282
Zavisnosložene rečenice . . . 285
Bezvezničke (asindetske) složene rečenice . . . 297
Sintaksa i norma . . . 297
Skladnja – sintaksa (sažetak) . . . 299

6. RJEČOSLOVLJE – LEKSIKOLOGIJA . . . 301
Uvod . . . 301
Odnosi među riječima . . . 302
Sinonimija . . . 305
Antonimija . . . 307
Homonimija i polisemija . . . 309
Raslojavanje leksika . . . 312
Vremensko raslojavanje leksika . . . 312
Prostorno raslojavanje leksika . . . 315
Stilsko raslojavanje leksika . . . 316
Jezično posuđivanje . . . 319
Jezični purizam . . . 321
Imena . . . 322
Frazemi . . . 326
Rječnik, enciklopedija i leksikon . . . 330
Rječnički članak . . . 332
Rječoslovlje – leksikologija (sažetak) . . . 334

7. ZADATCI ZA VJEŽBU . . . 337

8. POJMOVNIK . . . 359

LITERATURA . . . 379

III. PREGLED PRAVOPISA HRVATSKOGA JEZIKA

1. PISMO 385
Hrvatska latinica 385
Pismo (sažetak) 387

2. SUGLASNICI Č, Ć, DŽ, Đ 389
Suglasnik č 389
Suglasnik ć 391
Suglasnik dž 393
Suglasnik đ 393
Suglasnici č, ć, dž, đ (sažetak) 395

3. ZAMJENA IJE/JE/E/I 397
Kraćenje dugoga sloga 397
Duljenje kratkoga sloga 399
Ostale zamjene 400
Zamjena ije/je/e/i (sažetak) 401

4. JEDNAČENJE I ISPADANJE SUGLASNIKA 403
Jednačenje po zvučnosti 403
Jednačenje po mjestu tvorbe 404
Ispadanje (gubljenje) suglasnika 405
Jednačenje i ispadanje suglasnika (sažetak) 408

5. PRAVOPISNI ZNAKOVI 411
Uvod 411
Pregled pravopisnih znakova 411
Točka 412
Upitnik 414
Uskličnik 414
Upitnik i uskličnik 415
Zarez 416
1. Nizanje ili nabrajanje 416
2. Naknadno dodavanje 417
3. Suprotnost 418
4. Inverzija 419
5. Vokativ 419
Točka sa zarezom 420
Dvotočje (dvotočka) 420
Trotočje (trotočka) 422
Crtica 423
Spojnica 425
Navodnici 426
Navodnici i drugi pravopisni znakovi 428

Polunavodnici 429
Zagrade 429
Kosa crta 430
Ostali pravopisni znakovi 431
Izostavnik (apostrof) 431
Zvjezdica 431
Brojčana oznaka 432
Znakovi za naglaske i dužinu 433
Znakovi ponavljanja 433
Znakovi <, > 433
Znak jednakosti 434
Znak nejednakosti 434
Računski znakovi 434
Znak za stupanj 435
Znak za postotak 435
Znak @ 435
Znak © 435
Znakovi ®, ™ 435
Znakovi novčanih jedinica 436
Tipovi slova 436
Pravopisni znakovi (sažetak) 437

6. SASTAVLJENO I RASTAVLJENO PISANJE 447
Uvod 447
Imenice 448
Pridjevi 451
Zamjenice 453
Brojevi 454
Glagoli 456
Prilozi 458
Prijedlozi 460
Veznici 461
Usklici 461
Čestice 462
Rastavljanje riječi na kraju retka 462
Sastavljeno i rastavljeno pisanje (sažetak) 463

7. VELIKO I MALO POČETNO SLOVO 471
Veliko početno slovo 471
1. Prva riječ 471
2. Riječi kojima se izražava poštovanje 472
3. Imena 474
Malo početno slovo 483
Veliko i malo početno slovo (sažetak) 485

8. PISANJE RIJEČI IZ STRANIH JEZIKA 493
Strane riječi 493
Strana imena 494
1. Muška imena i prezimena 495
2. Ženska imena i prezimena 497
3. Imena kontinenata, država, naselja i ostala zemljopisna imena . . . 499
4. Pridjevi izvedeni od stranih imena 502
Pisanje riječi iz stranih jezika (sažetak) 504

9. PISANJE KRATICA 507
Kratice s točkom. 507
Kratice bez točke (pokrate) 508
1. Sklonidba kratica bez točke. 509
2. Sklonidba izvedenica 510
Znakovi i oznake 511
1. Znakovi mjernih jedinica 511
2. Znakovi (simboli) kemijskih elemenata 515
3. Oznake novčanih jedinica 516
4. Oznake jezikoslovnih naziva 517
5. Registracijske oznake gradova u Hrvatskoj 517
Pisanje kratica (sažetak) 518

10. PISANJE BIBLIOGRAFSKIH JEDINICA, BILJEŽAKA I DOPISA . . . 521
Bibliografske jedinice 521
1. Bibliografska jedinica za knjigu. 521
2. Bibliografska jedinica za poglavlje u knjizi 523
3. Bibliografska jedinica za rad ili članak u časopisima i zbornicima . 524
4. Bibliografska jedinica objavljena u elektroničkim medijima 526
Bilješke 527
1. Zvjezdica 527
2. Brojčana oznaka 527
Dopisi 528
1. Molba 528
2. Žalba 530
3. Prijava na natječaj za posao 530
4. Životopis 533
Pisanje bibliografskih jedinica, bilježaka i dopisa (sažetak) 535

11. ZADATCI ZA VJEŽBU 539

12. PRAVOPISNO-GRAMATIČKI RJEČNIK 563

13. RJEČNIK IMENA 731

LITERATURA 782